

SZLACHTA POLSKO-INFLANCKA WOBEC PRZEŁOMU

MATERIAŁY Z DYNEBURSKICH
AKT GRODZKICH I ZIEMSKICH Z LAT 1764–1775

WYDALI
BOGUSŁAW DYBAŚ, PAWEŁ A. JEZIORSKI

PRZY WSPÓŁPRACY
TOMASZA WIŚNIEWSKIEGO

TORUŃ 2018

<http://tchis.org.pl>

SZLACHTA POLSKO-INFLANCKA
WOBEC PRZEŁOMU

TOWARZYSTWO NAUKOWE W TORUNIU
FONTES 116

INSTYTUT HISTORII POLSKIEJ AKADEMII NAUK

SZLACHTA POLSKO-INFLANCKA WOBEC PRZEŁOMU

MATERIAŁY Z DYNEBURSKICH
AKT GRODZKICH I ZIEMSKICH Z LAT 1764–1775

WYDALI
BOGUSŁAW DYBAŚ
PAWEŁ A. JEZIORSKI
PRZY WSPÓŁPRACY
TOMASZA WIŚNIEWSKIEGO

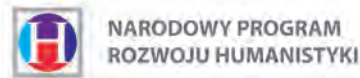
TORUŃ 2018

Redaktor Naczelna Wydawnictw TNT:
GRAŻYNA HALKIEWICZ-SOJAK

Komitet wydawniczy Wydziału I TNT:
JERZY DYGDAŁA
ANDRZEJ KOLA

Recenzenci:
WIESŁAW NOWOSAD
ANDRZEJ RACHUBA

Publikacja finansowana w ramach programu
Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą
„Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2015–2018
nr projektu 1bH 15 0199 83

Projekt okładki:
KRZYSZTOF SKRZYPCZYK

Na okładce portrety (od lewego górnego):

1. Jerzy Mikołaj Hylzen (zm. 1775), malarz niezn., XVIII w. (domena publiczna).
2. Jan Jędrzej Borch (zm. 1780), malarz niezn., k. XVIII w. (Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. MP 3027 MNW, fot. Krzysztof Wilczyński).
3. Augusta z Ogińskich Platerowa (zm. 1791), mal. Filippo Castaldi (domena publiczna).
4. Kazimierz Konstanty Plater (zm. 1807), malarz niezn., k. XVIII w. (domena publiczna).
5. Józef Jerzy Hylzen (zm. 1786), mal. Filippo Castaldi (domena publiczna).
6. Konstanty Ludwik Plater (zm. 1778), mal. Filippo Castaldi (domena publiczna)

Opracowanie techniczne, skład i łamanie:
MAX SZOT

© Copyright by Towarzystwo Naukowe w Toruniu
© Copyright by Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla
Polskiej Akademii Nauk

ISBN 978-83-65880-45-1 (IH PAN)

ISBN 978-83-65127-41-9 (TNT)

ISSN: 0082-5506 (TNT)

Wyd. I. Ark. wyd. 39
Druk i oprawa:
Drukarnia POZKAL Sp. z o.o.
ul. Cegielnia 10/12, 88-100 Inowrocław

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
1. Koncepcja	7
2. Województwo inflanckie i szlachta inflancka w XVIII wieku	10
3. Podstawa źródłowa i zasady edycji	25
4. Omówienie treści publikowanych źródeł	31
5. Zestawienie przywilejów na urzędy i godności	38
6. Zestawienie materiałów genealogicznych z lat 1764–1775	42
7. Herbarz polsko-inflancki — informacja, charakterystyka, postulat nowej edycji	112
Wykaz skrótów archiwalnych i bibliograficznych	123
Zestawienie regestrów materiałów publikowanych <i>in extenso</i>	141

MATERIAŁY Z DYNEBURSKICH

AKT GRODZKICH I ZIEMSKICH Z LAT 1764–1775

I. W dobie reform — województwo inflanckie w latach 1764–1767, nr 1–29	165
II. Pod znakiem konfederacji (1767–1771), nr 30–67	265
III. Między Rzeczpospolitą a Rosją (1771–1775), nr 68–103	353
IV. Szlachta inflancka wobec nowej rzeczywistości — materiały genealogiczne rodzin szlacheckich (wybór), nr 104–157	423
Ilustracje	563
Summary	585
Kopsavilkums	587
Zusammenfassung	589
Резюме	593
Indeks nazw geograficznych	595
Indeks osób	613

WSTĘP

1. KONCEPCJA

Obszar Inflant Polskich, czyli współczesnej łotewskiej Łatgalii, został związany z państwem polsko-litewskim już w drugiej połowie XVI w., stając się po kolejnych stu latach jedynym fragmentem dawnych Inflant, który po wojnach ze Szwecją i Rosją toczonych w XVII stuleciu, pozostał przy Rzeczypospolitej. Przekształcony w 1677 r. w odrębne województwo, określane także (na podstawie postanowień pokoju oliwskiego z 1660 r.) mianem księstwa, przetrwał w granicach państwa polsko-litewskiego przez kolejny wiek, odpadając ostatecznie w 1772 r., w następstwie I rozbioru polsko-litewskiej Rzeczypospolitej, na rzecz Rosji. Ziemie wchodzące w skład istniejącego w latach 1677–1772 województwa (księstwa) inflanckiego cechuje zarówno burzliwa, jak i skomplikowana pod względem etnicznym, kulturowym, konfesyjnym oraz prawno-ustrojowym przeszłość.

Przy całej specyfice swojej genezy i procesu kształtowania się, o czym będzie mowa dalej, na terenie Inflant Polskich ukształtowała się w XVII i XVIII w. dość typowa dla dawnej polsko-litewskiej Rzeczypospolitej społeczność szlachecka, dominująca w danym regionie, posiadająca swoją faktyczną (choć nieformalną) strukturę i stratyfikację społeczną (rodziny magnackie, średnio- i drobnoszlacheckie), system instytucji samorządu szlacheckiego oraz partycypacji w politycznym i ustrojowym systemie szlacheckiej Rzeczypospolitej (urzędy, w tym senatorskie; sejmik, także wybierający posłów na sejm; sądy: ziemski i grodzki). Przejście pod panowanie rosyjskie w wyniku I rozbioru w 1772 r. oznaczało oczywiście ogromną zmianę w funkcjonowaniu tej społeczności, traktowanej jako egzemplifikacja społeczeństwa szlacheckiego całej Rzeczypospolitej, i wielkie dla niej wyzwanie.

Rozbiory Rzeczypospolitej polsko-litewskiej stanowią od ponad dwustu lat jeden z głównych przedmiotów zainteresowania historiografii polskiej, ale nie tylko polskiej. Z pewnością można mówić tu o kontynuacji tego zainteresowania także w ostatnich dziesięcioleciach. Szczególnie

istotne znaczenie dla oceny międzynarodowych uwarunkowań rozbiórów w kontekście polityki europejskich mocarstw miała opublikowana w 1984 r. książka niemieckiego historyka Michaela G. Müllera¹, która doczekała się polskiego odpowiednika w roku 1990². Największe chyba zainteresowanie wzbudzał pierwszy rozbiór w 1772 r., w tym jego geneza³ i następstwa⁴. Obszernych analiz doczekała się zwłaszcza szczególnie ważna z naszej perspektywy polityka Rosji wobec Rzeczypospolitej w dobie pierwszego rozbioru, zarówno w okresie poprzedzającym w pracy rosyjskiego historyka Borysa Nosowa, jak i po dokonaniu rozbioru w pracy polskiej badaczki Doroty Dukwicz⁵.

W historiografii niemieckiej, zajmującej się dziejami Europy wschodniej i środkowo-wschodniej, zarysował się w ciągu ostatniego ćwierćwiecza interesujący i intensywny nurt badań odnoszący się do kwestii zmian, jakie niosły kolejne rozbiory dla dotkniętych nimi społeczności lokalnych. Badania te zapoczątkowała w 1995 r. monografia Hansa-Jürgena Bömelburga, poświęcona przekształceniu się polskich Prus Królewskich w pruskie (w wyniku I rozbioru) Prusy Zachodnie⁶. Na gruncie polskiej historiografii kwestii tych dotyczą opracowania poznańskiego historyka Dariusza Łukasiewicza⁷. Ważne znaczenie dla tego nurtu badań ma opublikowana w 2013 r. praca zbiorowa, podsumowująca badania w ramach projektu przeprowadzonego na uniwersytetach w Giessen i Trewirze⁸. Celem tego projektu było przyjrzenie się właśnie strukturalnym przemianom, które dokonywały się w regionach zagarniętych przez zaborców zarówno z perspektywy lokalnej społeczności, jak i z perspektywy instytucji mocarstw zaborczych. Wśród omawianych bardziej szczegółowo regionów znalazły się te gubernie, w skład których weszły Inflanty Polskie⁹. Niewąt-

¹ Müller 1984.

² Cegielski / Kądziela 1990.

³ Zielińska 1996.

⁴ Dukwicz 2016.

⁵ Nosov 2004; Dukwicz 2015; praca Doroty Dukwicz jest ostatnim większym opracowaniem w polskiej historiografii, dotyczącym tematyki rozbiorowej, zawiera także przegląd badań i podsumowanie dotychczasowej literatury.

⁶ Bömelburg 1995.

⁷ Łukasiewicz 1995; Łukasiewicz 2004.

⁸ Bömelburg [et al.] 2013.

⁹ Gajdučik / Barelkowski 2013. Zagarniętym przez Rosję województwem Wielkiego Księstwa Litewskiego poświęcona jest także starsza praca Uno Ludvika Lehtonena (Lehtonen 1907).

pliwie jednym z głównych walorów tej publikacji jest obszerny przegląd dotyczącej rozbiorów literatury pióra Markusa Krzoski¹⁰.

Rozbiory (w tym I rozbiór) w najbardziej odczuwalny sposób, jak już wspomniano, dotknęły społeczności szlacheckie. Doświadczenia szlachty polsko-litewskiej wpisywały się w ten sposób w głębsze procesy dotyczące tej grupy w całej Europie, w kryzys i przewartościowanie jej pozycji i roli jako elity w drugiej połowie XVIII i w XIX w. Kwestie te w odniesieniu do szlachty polsko-litewskiej stały się przedmiotem syntetycznych rozważań Michaela G. Müllera¹¹. Przekształceniami arystokratycznej elity w Galicji zajął się ostatnio w swojej obszernej monografii Miloš Řezník¹². Z kolei szlachcie kurlandzkiej przełomu XVIII i XIX w. znakomitą monografię poświęcił uczeń Michaela G. Müllera, Mathias Mesenhöller¹³. Z naszego punktu widzenia zasadnicze znaczenie ma monografia Jörga Ganzenmüllera z 2013 r. o polityce państwa rosyjskiego wobec szlachty na zagarniętych w rozbiorach obszarach Rzeczypospolitej, integrowania jej jako części elity oraz rozbudowy struktur państwowych na zaanektowanych terenach¹⁴.

W kontekście tych badań i w dużym stopniu z ich inspiracji powstała koncepcja tego tomu. Korzystając z obfitego materiału źródłowego, zawartego w przechowywanych w Łotewskim Państwowym Archiwum Historycznym (Latvijas Valsts vēstures arhīvs) w Rydze księgach grodzkich i ziemskich dyneburskich, przez pryzmat zarówno treści, jak i formy zawartych w nich źródeł chcieliśmy uchwycić proces przejścia niedużej lokalnej społeczności szlacheckiej, mającej jednak swoją specyfikę, z systemu społeczno-politycznego szlacheckiej Rzeczypospolitej polsko-litewskiej, pod panowanie absolutnej monarchii rosyjskiej. Publikowane źródła ilustrują więc funkcjonowanie ustroju szlacheckiej republiki w ostatnim okresie przynależności województwa inflanckiego do Rzeczypospolitej, z cezurą od roku 1764 (bezkrolewia po śmierci króla Augusta III i początków panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego, a więc czasu, w którym próbowano zreformować struktury państwa), poprzez narastanie kryzysu politycznego i konfederacje, po finał w postaci rozbioru i przejęcia terenów województwa inflanckiego przez Rosję, i zainstalowanie władz i panowa-

¹⁰ Krzoska 2013.

¹¹ Müller 1990; Müller 2001.

¹² Řezník 2016.

¹³ Mesenhöller 2009.

¹⁴ Ganzenmüller 2013.

nia rosyjskiego w województwie, teraz już prowincji dźwińskiej. Zbiór ten uzupełnia obszerny wybór materiałów genealogicznych, związanych z koniecznością udowodnienia szlachectwa przez rodziny szlacheckie zamieszkujące i posiadające dobra w Inflantach Polskich.

Idea tej publikacji zrodziła się w Zakładzie (Pracowni) Historii Pomorza i Krajów Bałtyckich Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk w Toruniu. Placówka ta już od początku lat dziewięćdziesiątych XX w., z inicjatywy jej ówczesnego kierownika, profesora Mariana Biskupa, prowadziła badania nad nowożytnymi dziejami Inflant, korzystając ze sprzyjającej okoliczności, jaką stał się w tym czasie ułatwiony dostęp do archiwów na terenie byłego Związku Radzieckiego¹⁵. Badania podjął najpierw (od 1992 r.) Bogusław Dybaś, a następnie (od 2006 r.) Paweł A. Jezierski. Z ich współpracy narodziła się koncepcja tego tomu. Do jego przygotowania w ramach grantu Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki¹⁶ został także zaproszony młody historyk Tomasz Wiśniewski.

2. WOJEWÓDZTWO INFLANCKIE I SZLACHTA INFLANCKA W XVIII WIEKU

Po zajęciu Rygi przez Szwedów (1621), Łatgalia stała się jedyną częścią dawnych Inflant, pozostającą pod bezpośrednią kontrolą Rzeczypospolitej. Mimo walk toczonych w kolejnych latach¹⁷ stan ten zatwierdziły polsko-szwedzkie rozejmy w Altmarku 26 IX 1629 r. i Sztumskiej Wsi 12 IX 1635 r. Nowy ważny etap w dziejach Łatgalii stanowiły wojny z Rosją i Szwecją w połowie XVII w. Jesienią 1654 r. na teren Łatgalii wkroczyły wojska moskiewskie, zajmując kolejno Rzeżycę i Marienhauz (październik 1654 r.) i Lucyn (5 XII 1654). Niepowodzeniem zakończyło się miesięczne oblężenie Dyneburga przez Rosjan (kwiecień–maj 1655 r.), który ostatecznie został zajęty przez oddziały szwedzkie, przysłane z Rygi (11 VII 1655). Zawarcie rozejmu z Rzeczpospolitą umożliwiło carowi podjęcie działań mających na celu odzyskanie Dyneburga z rąk szwedzkich, co też nastąpiło po krótkim oblężeniu 10 VIII 1656 r. Dyneburg,

¹⁵ Dybaś 2012. W okresie wcześniejszym, pod auspicjami Mariana Biskupa, problematyką inflancką (dokładnie problematyką zgromadzeń stanowych w średniowiecznych Inflantach) zajmował się w tej placówce Jan Kostrzak (1946–2004).

¹⁶ Numer rejestracyjny projektu: 1bH 15 0199 83; numer umowy: 0199/NPRH4/H1b/83/2015.

¹⁷ Balcerk 2012b.

noszący w okresie okupacji moskiewskiej miano Borysoglebowa, został obsadzony niewielką, ale bardzo dobrze zaopatrzoną załogą (średnio około 350–400 żołnierzy) i praktycznie do końca wojny rosyjsko-szwedzkiej nie był już przez Szwedów niepokojony. Ostatecznie strona szwedzka postanowiła oficjalnie zrezygnować na rzecz Moskwy z pretensji do ziem łatgalskich, co też nastąpiło na mocy pokoju w Kardis, podpisanego 1 VIII 1661 r.¹⁸ Rzeczpospolita nie zamierzała aprobować utraty Łatgalii (Inflant Polskich), do którego to terytorium prawa gwarantował jej zawarty w maju 1660 r. traktat oliwski ze Szwecją. Jednak mimo podejmowanych ze strony wojsk polsko-litewskich prób militarnych dopiero na mocy podpisanego 31 I 1667 r. rozejmu w Andruszowie, Rosja zgodziła się na zwrot Rzeczypospolitej zarówno Dyneburga, jak i Rzeżycy, Lucyna oraz Marienhauzu, wraz z podlegającymi im ziemiami¹⁹.

Rzeczpospolita, targana wewnętrznymi niepokojami i zaabsorbowana konfliktem z Turcją, potrzebowała dekady na ostateczne uregulowanie administracyjno-prawnego statusu ziem łatgalskich. Mocą ordynacji wydanej przez sejm w 1677 r. stały się one odrębnym Księstwem Inflanckim (ten tytuł gwarantował tym ziemiom traktat oliwski), zamiennie określanym jako województwo, z opartą na wzorcach litewskich hierarchią urzędniczą, na której czele stali zasiadający w senacie wojewoda i kasztelan (inflanccy). W księstwie działać miały sądy ziemski i grodzki, zorganizowane na modłę koronną i obradujące w Dyneburgu (ranga starostwa dyneburskiego uległa zwiększeniu — stało się ono starostwem grodowym, sąd w źródłach jest często określane mianem inflanckiego²⁰). Dyneburg stał się także miejscem obrad sejmiku. Wreszcie obszar województwa inflanckiego został podzielony na 4 trakty: dyneburski, rzeżycki, lucyński i marienhauski²¹.

Kolejny raz Inflanty Polskie ucierpiały w okresie wielkiej wojny północnej (1700–1721), szczególnie w pierwszej połowie konfliktu, do czasu opanowania całych Inflant oraz Estonii przez Rosjan (1710). Wprawdzie Łatgalia leżała na uboczu prowadzonych wówczas w Inflantach operacji militarnych, ale stała się naturalnym zapleczem działających w tym rejo-

¹⁸ Angermann 2004; Bobiatyński 2005; Bobiatyński 2011, s. 37–38.

¹⁹ Bobiatyński 2011, s. 39–51.

²⁰ UI 1994, s. 116.

²¹ „Ordynacja Xięstwa Inflantskiego”, w: VL, t. V, s. 237 (fol. 483–484); Kuntze 1939, s. 42–43; Dybaś 2002a, s. 116–119; Manteuffel 2007, s. 158 nn.; Dybaś 2007, s. 183–186.

nie oddziałów rosyjskich, saskich oraz litewskich, które często zapuszczały się na jej teren. Przemarsze wojsk doprowadziły do wyniszczenia kraju, trapionego przez głód i epidemie, spowodowały także wystąpienia chłopskie (m.in. jesienią 1708 r. w starostwie lucyńskim) oraz ucieczkę ludności w bardziej spokojne rejony²².

Następne półwiecze okazało się dla województwa inflanckiego dość spokojne i umożliwiło jego odbudowę, a nawet rozwój. Kolejne niepokoje związane są już z okresem, którego dotyczy niniejsza edycja i znajdują odzwierciedlenie w publikowanych dokumentach. Łatgalię ominęła zasadniczo działalność konfederatów barskich (1768–1772), którzy operując na południe od Dźwiny pod dowództwem Jana Kazimierza Zyberka, syna wojewody inflanckiego Jozafata, zadowolili się „jedynie” wybieraniem kwarty i hiberny z inflanckich starostw. Szybkie pojawienie się w tej części Inflant oddziałów rosyjskich i osadzenie przez Rosjan stałej załogi w Dyneburgu (1771), skomplikowało sytuację w województwie, odciętych od reszty Rzeczypospolitej kordonem. Zamożna i średniozamożna szlachta (za wyjątkiem części Zyberków) starała się zachować neutralność, dostarczając prowiant oddziałom rosyjskim i starając się powstrzymać od wpływ służby szlacheckiej do konfederatów. Otwarte występowanie przeciwko Rosjanom mogło się bowiem skończyć celowym rabunkiem lub nałożeniem sekwestru na dobra (taki los spotkał np. Prele podkanclerzego koronnego Jana Jędrzeja Borchy, zwolennika biernego oporu wobec rosyjskiej interwencji²³). Przeciwko oponentom występowali także konfederaci, którzy spustoszyli np. litewskie dobra Józefa Jerzego Hylzena. W tej sytuacji zamożniejsi obywatele województwa decydowali się na opuszczenie niebezpiecznego regionu i podejmowali próbę przeczekania niespokojnego okresu w bezpiecznym miejscu (jak np. młodszy brat Józefa Jerzego Hylzena, Justynian, który wraz z rodziną wyjechał do Gdańska)²⁴.

Traktat rozbiorowy został podpisany w Petersburgu 5 VIII 1772 r. Mocarstwa rozbiorowe ustaliły, że realizacja jego postanowień nastąpi w pierwszych dniach września tego roku²⁵. 13 sierpnia odbyło się posiedzenie rady rosyjskiego dworu cesarskiego z osobistym udziałem Katarzyny II, na którym odczytano projekt reskryptu, wedle którego nowo nabyte tereny miały być objęte w posiadanie między 1 a 7 września, a ludności

²² Dybaś 2004; Jeziorski 2010, s. 416.

²³ Zob. dokumenty nr 74, 79, 100.

²⁴ Jeziorski 2015, s. 162–163; Jeziorski 2017, s. 298.

²⁵ Cegielski / Kądziela 1990, s. 126.

miejscowej miało to być obwieszczony za pośrednictwem tzw. „plakatu”. Wedle tych postanowień szlachta miała złożyć przysięgę na wierność imperatorowej. Ci ze szlachty, którzy nie chcieliby złożyć przysięgi, otrzymali trzy miesiące na zbycie posiadanych dóbr i opuszczenie granic (nowych) państwa rosyjskiego. Reskrypt i „plakat” przewidywał oznaczenie granic, przejście dotychczasowych danin i podatków na rzecz państwa polsko-litewskiego do rosyjskiej kasy państwowej, a także sprawowanie sądownictwa w dotychczasowych miejscach, wedle dotychczasowych praw i zwyczajów, ale w imieniu cesarskiej Rosji²⁶.

Pierwsze informacje o planach oderwania województwa inflanckiego od Rzeczypospolitej zaczęły docierać do miejscowej szlachty wczesnym latem 1772 r. W sierpniu Rosjanie zablokowali obradujące w Dyneburgu sądy grodzkie. 21 IX 1772 r. generalny namiestnik biskupstwa inflanckiego ks. Jerzy Korwin z Pousłów Powsłowski (Powsłowski, Pusłowski), proboszcz lucyński i marienhauski, potwierdził odebranie z rąk oficera rosyjskiego, delegowanego do parafii marienhauskiej, a następnie ogłoszenie w tej parafii, uniwersałów o inkorporacji Księstwa Inflanckiego do państwa rosyjskiego²⁷. We wrześniu pojawiło się pierwsze wezwanie do złożenia przysięgi na wierność cesarskiej Katarzynie II. Część szlachty polsko-inflanckiej nie kwapiła się do realizacji tego nakazu, stąd wezwania były kilkukrotnie ponawiane do końca roku²⁸. Niektóre rodziny, szczególnie te posiadające wszystkie dobra na terenach odpadłych od Rzeczypospolitej, jak np. Benisławscy, przyjęły wobec nowych władz postawę wiernopoddańczą, obejmując chętnie urzędy w nowej administracji i zaciągając się na służbę do carskiej armii. Również szlachta posiadająca tylko część dóbr na terenie województwa inflanckiego, jeśli nie chciała ich utracić, była zmuszona złożyć przysięgę Katarzynie II. Zamożne rodziny, takie jak np. Broel-Platerowie z Krasławia, którzy już w październiku 1772 r. oddelegowali swojego przedstawiciela do Petersburga (Kazimierza Konstantego Platera, który złożył carcy przysięgę na wierność), starały się jednak nadal podtrzymywać kontakty z dworem królewskim w Warszawie²⁹.

Po pierwszym rozbiorze (1772), zgodnie z ukazem rosyjskiego senatu z 23 X 1772 r., dawne województwo inflanckie (trakty dyneburski, rzezycki, lucyński i marienhauski) utworzyło prowincję dźwińską, która weszła

²⁶ Lehtonen 1907, s. 249–251.

²⁷ Zob. dokument nr 87.

²⁸ Zob. dokumenty nr 88, 92.

²⁹ Jeziorski 2014, s. 34 nn.

w skład guberni pskowskiej. W 1776 r. prowincja ta znalazła się w granicach organizowanej na nowo guberni połockiej. Wówczas też dokonano nowego podziału prowincji, mianowicie na ujezdy dyneburski, lucyński i rzeżycki. W 1778 r. wspomniane ujezdy weszły w skład namiestnictwa połockiego. Po likwidacji namiestnictwa połockiego w 1796 r., ujezdy dyneburski, rzeżycki i lucyński zostały przyłączone do guberni białoruskiej. Gdy w 1802 r. powstała gubernia witebska, wówczas ziemie łatgalskie znalazły się w jej granicach i układ ten funkcjonował bez zmian aż do rewolucji październikowej³⁰.

Rosyjska administracja już w 1772 r. zaczęła regulować egzystencję w przyłączonych ziemiach. Miejscowa szlachta została zmuszona do regularnego zaopatrywania w żywność i furaz oddziałów rosyjskich³¹, a także dostarczania poddanych do prac prowadzonych w prowincji oraz w pobliżu jej granic (budowy publicznych dróg, które były wcześniej w fatalnym stanie³²). Wkrótce zaczęto też m.in. regulować status ludności żydowskiej, wprowadzać nowe podatki, ograniczono władzę właścicieli prywatnych miast (np. w kwestii utrzymywania prywatnych milicji) oraz przystąpiono do reformowania stosunków miejskich (np. podwyższono chwilowo status administracyjny Krasławia kosztem Dyneburga, a Rzeżycę i Lucyn przekształcono formalnie w miasta)³³.

Ważnym aspektem dziejów Łatgalii (Inflant Polskich) w epoce nowożytnej były kwestie wyznaniowe. Całe dawne Inflanty uległy w XVI w. w szybkim tempie wpływowi reformacji. Odzyskanie większej części Inflant zadźwińskich przez Stefana Batorego rozpoczęło jednak proces rekatolizacji, czego wyrazem było powołanie w 1582 r. biskupstwa inflanckiego (zwanego też od siedziby wendeńskim), w skład którego weszła także Łatgalia (późniejsze Inflanty Polskie). Nowe biskupstwo pozostawało początkowo w bezpośredniej zależności od Stolicy Apostolskiej, a od 1621 r. stało się sufraganią metropolii gnieźnieńskiej. Po opuszczeniu w 1625 r. Inflant przez ostatniego biskupa wendeńskiego, Otto von Schenkinga, rzeczywisty zasięg biskupstwa został ograniczony jedynie do terenu Łatgalii. Stojący na jego czele biskupi od 1643 r. byli określane mia-

³⁰ Informator Ryga cz. 1, s. 49.

³¹ Miejscową szlachtę już wcześniej (od 1767 r.) przymuszano do dostarczania żywności rosyjskim żołnierzom i paszy ich koniom (zob. dokumenty nr 31, 39, 49, 68, 73, 99).

³² Zob. dokument nr 97.

³³ Jeziorski 2014, s. 34–40.

nem inflanckich, a następnie, od 1685 r., gdy zasięg diecezji rozszerzono na ziemię piltyńską i Kurlandię — inflancko-piltyńskimi. Zarządzający tą biedną i słabo uposażoną diecezją ordynariusze, rezydowali początkowo poza Łatgalią, głównie w Warszawie, Wilnie lub Grodnie, a dopiero od końca XVII w. osiedli na terenie diecezji, mianowicie w Dyneburgu, gdzie rolę kościoła katedralnego zaczęła pełnić miejscowa świątynia jezuicka. Zaawansowane w drugiej połowie XVIII w. plany przeniesienia głównej siedziby biskupiej do Krasławia, gdzie powstawała głównie dzięki pieniądzązom Broel-Platerów murowana świątynia mająca pełnić rolę katedry (jej budowę zakończono ostatecznie w 1775 r.), pogrzebał I rozbiór³⁴. Biskupstwo inflanckie (inflancko-piltyńskie) zostało formalnie zniesione dopiero w 1798 r., ale w rzeczywistości katolików zamieszkujących Łatgalię już wcześniej podporządkowano archidiecezji mohylewskiej (powołanej w 1783 r.)³⁵.

Łatgalia należała w skali całych Inflant do tych regionów, w których sieć parafialna była bardzo słabo rozwinięta. Wpływ na taki stan rzeczy miało jej graniczne położenie, specyfika krajobrazowa, niesprzyjająca rozwojowi osadnictwa (dużo lasów, bagien, jezior, liczne nieduże ciek wodne), wreszcie dość późne włączenie jej w struktury polityczne średniowiecznych Inflant. Odbudowa sieci parafialnej po wojnach wieku XVI i XVII, obserwowana w pierwszej połowie XVII w. i kontynuowana w kolejnym półwieczu ze wsparciem sejmu (konstytucje sejmów w 1678/1679 i 1683 r.) odbywała się w dużym stopniu dzięki jezuitom, którzy w latach dwudziestych tego stulecia przybyli do Dyneburga. W drugiej połowie XVII w. powstają kolejne świątynie obsługiwane przez jezuitów (m.in. w Krasławiu, Rzeżycy i Lucynie), a w pierwszej połowie XVIII w. (po zakończeniu wielkiej wojny północnej) zostaje powołany w dobrach miejscowej szlachty szereg nowych misji, pozostających pod opieką jezuickich księży (m.in. w majątkach Hylzenów, Borchów, Broel-Platerów i Szadurskich) i mających na celu chrystianizację na poły pogańskich jeszcze autochtonów³⁶.

Na terenie województwa inflanckiego czynne były również inne zakony, jakkolwiek ich obecność nie miała tak dużego znaczenia jak jezuitów. Najwcześniej pojawili się tu dominikanie, którzy w 1694 r. osiedli w Po-

³⁴ Manteuffel 1905, s. 19–21, 48; Litak 2000, s. 117–123.

³⁵ Manteuffel 2007, s. 209; Fąs 1997.

³⁶ Manteuffel 1905, s. 15–19, 34–37; Kleijntjens 1940, s. 243–260; Dybaś 2002a, s. 119–120; Mariani 2012.

siniu, a na początku XVIII w. zostali sprowadzeni przez Szostowickich także do Agłony. Aktywność dominikanów w zakresie duszpasterstwa wyraźnie wzrosła po kasacie jezuitów w 1773 r. (jakkolwiek na terenach oderwanych przez Rosję od Rzeczypospolitej w 1772 r. — w tym w byłym województwie inflanckim — jezuita z woli Katarzyny II przetrwali). W 1753 r. z kolei w należących do Ryków dobrach Wielony, zostali osadzeni bernardyni. Wreszcie w początkach drugiej połowy XVIII w. Broel-Platerowie podjęli kroki mające na celu sprowadzenie do Krasławia Księży Misjonarzy Św. Wincentego à Paulo (lazarystów), którzy zajęli ostatecznie miejsce misji jezuickiej przeniesionej w 1756 r. do pobliskiej Indrycy³⁷.

W przeddzień pierwszego rozbioru w diecezji inflancko-piltyńskiej było 30 kościołów parafialnych i 43 świątynie filialne, z czego na część inflancką diecezji przypadało 20 parafii i 35 filii. Podobnie jak diecezja smoleńska (także zaliczana do prowincji gnieźnieńskiej), również diecezja inflancko-piltyńska nie dzieliła się na archidiakonaty i dekanaty³⁸.

Mimo postępującej od schyłku XVI stulecia rekatolizacji Łatgalii, jeszcze do końca XVII w. liczba protestantów wśród miejscowej szlachty, a także jej poddanych, była dość znacząca. Pod koniec XVII stulecia duża część szlachty polsko-inflanckiej niemieckiego pochodzenia, chcąc integrować się z elitą polityczno-gospodarczą państwa polsko-litewskiego, zaczęła podejmować decyzje o przejściu na katolicyzm. Tak uczynili m.in. Broel-Platerowie, Borchowie i Hylzenowie. Efektem tego było obserwowane na przełomie XVII–XVIII w. zjawisko opuszczania świątyń protestanckich przez duchownych (np. w Prelach Borchów) i przejmowania ich przez katolików, co miało miejsce m.in. w Indrycy i Fejmanach³⁹. Ze znacniejszych rodzin przy wyznaniu protestanckim (luterańskim) pozostali jedynie Korffowie⁴⁰.

W Łatgalii sporadycznie pojawiali się również wyznawcy prawosławia. Podczas bytności na tych terenach oddziałów moskiewskich (1577–1582, 1654–1667), przynajmniej w miejscach ich skoszarowania, powstawały prawosławne świątynie, zastępując zniszczone świątynie katolickie, względnie protestanckie. Od końca XVII w. wśród chłopskich uciekinierów z sąsiedniego państwa rosyjskiego, osiedlających się w dobrach polsko-inflanckiej szlachty, nie brak było z kolei staroobrzędowców, którzy

³⁷ Manteuffel 1905, s. 39–50; Litak 1980, s. 35–38; Mariani 2012, s. 130–131.

³⁸ Litak 1980, s. 25, 35–38, 171–173.

³⁹ Manteuffel 1905, s. 19, 21.

⁴⁰ Dybaś 2002a, s. 120.

w przeciągu XVIII w. zaczynają tworzyć w niektórych rejonach Łatgalii pierwsze, coraz bardziej skonsolidowane wspólnoty. W 1780 r. liczbę starowierów zamieszkujących ujezdy dyneburski, rzeżycki i lucyński szacowano na blisko 4000 osób⁴¹.

Szybkiej rozbudowie sieci parafialnej, obserwowanej w XVIII w. na terenie Łatgalii, towarzyszył ilościowy i jakościowy rozwój budownictwa sakralnego. Szacuje się, że w XVII–XVIII w. na terenie Inflant Polskich wzniesiono ponad 50 świątyń. Niektóre fundacje kościelne i klasztorne, w zdecydowanej części powstałe za sprawą miejscowej szlachty, charakteryzowały się dość wysokim poziomem artystycznym (szczególnie świątynie barokowe, jak np. te ufundowane w Krasławiu, Dagdzie, Posiniu i Agłonie, w oparciu o wzorce zaczerpnięte z Wilna, Warszawy, Gdańska, czy nawet Petersburga)⁴².

Łatgalia nie była obszarem zbyt gęsto zaludnionym. Baza źródłowa umożliwia dokonanie pewnych szacunków liczby mieszkańców na tym terenie dopiero w odniesieniu do XVII i XVIII w. Według łotewskich badaczy (Miķelis Bukšs, Edgars Dunsdorfs, Hinrihs Strods) w XVII w. zamieszkiwało tu około 50 000, około 1700 r. — około 103 000, a w 1782 r. — 168 000 osób. Szacunki te należy traktować z ostrożnością, biorąc pod uwagę straty ludnościowe poniesione przez Łatgalię w okresie wojen XVII–XVIII w. i towarzyszące im epidemie, czego dowodzi m.in. gwałtowny spadek liczby dymów uwzględnionych w spisach podymnego z przełomu XVII–XVIII w. (z 946 dymów w 1690 r. do 89,5 dymu w 1714 r.) czy np. liczba 74 lub 80 tysięcy katolików zamieszkujących w 1761 r. województwo inflanckie⁴³.

Łatgalia w czasach zakonnych należała do najslabiej zurbanizowanych rejonów dawnych Inflant. Nie powstało tu żadne miasto, jakkolwiek w sąsiedztwie zamków zakonnych w Dyneburgu, Rzeżycy i Lucynie pojawiły się osady, łączące w sobie funkcje handlowo-rzemieślnicze. Po zakończeniu walk z państwem moskiewskim (1582), król Stefan Batory rozpoczął odbudowę przyłączonych ostatecznie do Rzeczypospolitej ziem inflanckich. Istotnym jej elementem była rekonstrukcja sieci miejskiej, zniszczonej podczas walk z wojskami cara. Pozostający w ruinie dawny zamek zakonny w Dyneburgu nie został już odbudowany, lecz zapadła decyzja

⁴¹ Nikonov 2008, s. 44 nn.

⁴² Kaminska 1996; Kaminska / Bistere 2015, s. 18–29, 144–153.

⁴³ Strods 1989, s. 166; Wiz. 1761, s. XXXIX, 4; Dybaś 2001, s. 84–87; Dybaś 2004, s. 23–24.

o budowie nowego umocnienia w dole Dźwiny, w rejonie współczesnego mostu kolejowego i rosyjskiej twierdzy z początku XIX w. Rozwijające się przy owej fortyfikacji osiedle otrzymało 26 III 1582 r. prawo magdeburskie⁴⁴. Istniejące w sąsiedztwie twierdzy dyneburskiej miasto mogło w czasach polskich zamieszkiwać szacunkowo do 400–500 osób⁴⁵. Dlatego też do ówczesnego Dyneburga bardziej pasuje określenie „miasteczka” niż miasta⁴⁶. Dopiero po przyłączeniu województwa inflanckiego do państwa rosyjskiego (1772) i zniesieniu zakazu osadnictwa żydowskiego na tych terenach, liczba mieszkańców Dyneburga zaczęła wzrastać. Według danych z 1784 r. na terenie właściwego miasta mieszkało 540 osób, ale jeśli doliczyć do tej liczby mieszkańców miejskiego patrymonium oraz Żydów (1373 osoby), wówczas całkowitą liczbę mieszkańców miasta można szacować na niemal 3600 osób⁴⁷. Dyneburg w XVII–XVIII w. był typowym dla Rzeczypospolitej, niewielkim miasteczkiem, którego mieszkańcy żyli przede wszystkim z uprawy ziemi, lokalnego handlu i sporadycznie także rzemiosła. Nie zmieniał tego nawet fakt, iż miasto leżało nad Dźwiną i było siedzibą komory celnej, w której oczeniu podlegały produkty i wyroby transportowane rzeką bądź szlakami lądowymi prowadzącymi do i z Rygi oraz Królewca⁴⁸. W 1765 r. spotykamy w Dyneburgu niewielu wyspecjalizowanych rzemieślników; prócz 2 kowali zamieszkuje tu kobieta posiadająca niewielką piekarnię i zegarmistrz; funkcjonuje także kilka browarów, młyn, karczmy⁴⁹.

Pojawienie się kolejnych miast na terenie województwa inflanckiego przyniosła dopiero połowa XVIII w. Były to wyłącznie lokacje prywatne. Broel-Platerowie, którzy nabyli w 1729 r. Krasław, w następnych latach zaczęli rozwijać tę osadę, pragnąc przekształcić ją w prężne centrum rzemieślniczo-handlowe. Już około połowy XVIII w. Krasław posiadał najprawdopodobniej prawa miejskie. W miasteczku wybudowano wówczas obszerny murowany ratusz z kramami (1752), zaczęły powstawać murowane domy i szereg spichlerzy, w których przechowywano zboże (głównie żyto), spławiane następnie Krasławką do Dźwiny i dalej do Rygi. Do miasta sprowadzano także osadników z Królestwa Polskiego i Niemiec, głów-

⁴⁴ Breżgo 1932; Breżgo 2009.

⁴⁵ Por. Jeziorski 2010, s. 416–417.

⁴⁶ Por. Alexandrowicz 1996, s. 68–69; Alexandrowicz 2004, s. 54.

⁴⁷ Por. Breżgo 1943, s. 69–71.

⁴⁸ Por. Jeziorski 2010, s. 431–438.

⁴⁹ Inw.Star.Dyneb.1765, s. 6–11.

nie rzemieślników (m.in. tkaczy, złotników, jubilerów i rusznikarzy)⁵⁰. Po I rozbiórce Krasław wyraźnie jednak podupadł⁵¹. Kolejną prywatną lokacją miejską była rzekomo Prezma, własność Dominika Pereswit Sołtana, koniuszego inflanckiego. Na założenie tego miasta miał podobno zezwolić król August III, mocą przywileju z 11 X 1750 r.⁵² W Łatgalii spotykamy także tzw. „miasteczka”, czyli osady bez praw miejskich, rozwijające się zazwyczaj z dawnych przyzamkowych „hakilwerków”, pełniące jednak istotną rolę lokalnych centrów handlowych i rzemieślniczych. Zaliczają się do nich Rzeżyca i Lucyn, które gwałtowny rozwój przeżyły dopiero w ostatniej ćwierci XVIII w., przerastając nawet niektóre spośród osad posiadających prawo miejskie. Rzeżyca, w której zgodnie z danymi z 1590 r. było zaledwie 14 zasiedlonych domów⁵³, a w 1712 r. odnotowano około 20 placów (z czego tylko połowa osiadłych)⁵⁴, w 1784 r. liczyła już około 1650 mieszkańców⁵⁵. Z kolei liczbę mieszkańców Lucyna szacowano w 1784 r. na 600 osób⁵⁶. U schyłku XVIII w. „miasteczkiem” zwano także Dagdę Hylzenów⁵⁷.

Ludność żydowska formalnie do pierwszego rozbioru Rzeczypospolitej (1772) nie miała prawa osiedlać się na terenie Łatgalii. W praktyce Żydzi pojawiają się na terenie Łatgalii już na przełomie XVII i XVIII w., głównie w służbie szlachty, przede wszystkim jako jej faktorzy⁵⁸. Masową migracją ludności żydowskiej w kierunku ziem inflanckich wywołuje upadek dużych miast litewskich w drugiej połowie XVII w., po wojnach Rzeczypospolitej ze Szwecją i Rosją. Przemieszczający się na północ Żydzi chętnie osiedlali się w małych miasteczkach, gdzie pojawiały się dodatkowe możliwości utrzymania, m.in. dzięki uprawie ziemi i ogrodów⁵⁹. U schyłku XVII w. wyrasta na południowym brzegu Dźwiny, a więc tuż przy granicy

⁵⁰ Zob. dokumenty nr 71, 102.

⁵¹ Konarski 1967, s. 56–57; Jeziorski 2014, s. 37–40.

⁵² SGKP IX, s. 37. Kwestia tej rzekomej lokacji wymaga dalszych badań, tym bardziej, że potwierdzony źródłowo jest jedynie fakt otrzymania w dniu 2 X 1750 r. przez Dominika Pereswit Sołtana przywileju na jarmark w jego dobrach Prezma, leżących w trakcie rzeżyckim (zob. AGAD, MK, Sigillata, sygn. 28, s. 224; por. Maroszek 1990, s. 238).

⁵³ Škutāns 1974, s. 114.

⁵⁴ Ibid., s. 184–186.

⁵⁵ Breżgo 1943, s. 148.

⁵⁶ Ibid., s. 278.

⁵⁷ Urbanavičius 2009, s. 484, nr 3992.

⁵⁸ Jeziorski 2010, s. 426; Jeziorski 2014, s. 39.

⁵⁹ Alexandrowicz 2004, s. 59.

województwa inflanckiego, szereg osiedli, zamieszkiwanych przez Żydów. Tzw. „słobody” (jurydyki) powstają przede wszystkim na terenie dóbr szlacheckich. Np. zamieszkiwana przez Żydów „słoboda dynemborska”, zlokalizowana na semigalskim brzegu Dźwiny, w bliskim sąsiedztwie Dyneburga, została założona (w ostatniej ćwierci XVII w.?) na gruntach należących do Felkierzambów (von Fölkersam, von Voelkersamb)⁶⁰. Własność tej rodziny stanowiły także pobliskie dobra Kalkuhnen, na terenie których powstała kolejna żydowska osada — „słoboda kalkmuyska” zwana „Jeruzalem” (aktualnie rejon miejscowości Kalkūni), funkcjonująca już w początkach XVIII w.⁶¹ Na przełomie XVII/XVIII w. Żydów spotkamy także w Dyneburgu. Większość pisarzy dyneburskiej komory celnej, odnotowanych w źródłach z tego okresu, jest pochodzenia żydowskiego⁶² i to mimo oficjalnych nakazów, by funkcje tego rodzaju powierzać wyłącznie chrześcijanom⁶³. Tuż przed pierwszym rozbiorem w źródłach pojawiają się już Żydzi określani mianem „obywateli” dyneburskich, zamieszkujący na terenie miasta i posiadający tu nieruchomości, jakkolwiek głównie dzięki ich poddzierżawianiu u szlachty⁶⁴. W 1784 r. ludność żydowska stanowi już blisko 1/3 mieszkańców Dyneburga. W Rzeżycy Żydzi stanowią wówczas ponad 70 % mieszkańców „miasteczka”⁶⁵, z kolei w Lucynie — niespełna 1/5. Dokładniejsze informacje na temat gminy żydowskiej funkcjonującej w należącym od 1729 r. do Broel-Platerów Krasławiu, pochodzą dopiero z XVIII w. W przeddzień I rozbioru miała ona liczyć 840 osób⁶⁶. Tu też funkcjonował najstarszy i jedyny przed 1772 r. kahał na terenie województwa inflanckiego⁶⁷. Krasławscy Żydzi utrzymywali regularne kontakty gospodarcze z Żydami z miast kurlandzkich i litewskich⁶⁸.

Po pierwszym rozbiornie rozwija się gwałtownie także osadnictwo żydowskie poza największymi ośrodkami miejskimi i protomiejskimi Łatgalii. W 1784 r. liczba Żydów mieszkających poza Dyneburgiem, na terenach ujezdu dyneburskiego, jest szacowana na 1373 osoby (bez dzieci?)⁶⁹.

⁶⁰ Jeziorski 2010, s. 424–425.

⁶¹ BHO II, s. 254–255; Jeziorski 2010, s. 429, przyp. 142.

⁶² Jeziorski 2010, s. 432–434.

⁶³ Por. Krupa 2009, s. 151–164; Link-Lenczowski 1991, s. 154–161.

⁶⁴ Inw.Star.Dyneb.1765, s. 5; Jeziorski 2010, s. 425.

⁶⁵ Breżgo 1943, s. 148.

⁶⁶ Meler 2006, s. 54–55.

⁶⁷ Jeziorski 2010, s. 425–426; Jeziorski 2014, s. 39. Zob. też dokument nr 70.

⁶⁸ Jeziorski 2014, s. 38–39.

⁶⁹ Breżgo 1943, s. 69.

W przypadku ujazdu lucyńskiego mowa natomiast o 891 osobach⁷⁰. Większe skupiska osadnictwa żydowskiego pojawiają się u schyłku XVIII w. w Warklanach, Marienhauzie i Wyszkach, gdzie zaczynają funkcjonować żydowskie kirkuty⁷¹.

Wielu mieszkańców jurydyk żydowskich funkcjonujących po obu stronach Dźwiny, jak również wielu Żydów osiadłych w XVIII w. w nadźwińskich miastach i miasteczkach województwa inflanckiego, trudniło się handlem. Największe zyski czerpali skupując od szlachty (nie tylko miejscowej) siemię lniane i konopie, produkty leśne (głównie drewno budowlane), wódkę i zboże. Przewożąc je we własnym zakresie do Rygi (rzadziej Królewca), stamtąd Żydzi sprowadzali głównie sól, śledzie, żelazo, a także różnego typu towary luksusowe, m.in. tabakę, które następnie sprzedawali na rynku lokalnym⁷². Mieszkający nad Dźwiną Żydzi chętnie kupowali także produkty spławiane Dźwiną do Rygi i przepływające przez Dyneburg, a także powszechnie zawierali z okoliczną szlachtą kontrakty na wyręb lasów. Ten ostatni proceder doprowadził do dewastacji lasów województwa inflanckiego w drugiej połowie XVIII w. (szczególnie tych położonych nad Dźwiną) i wycięcia większość drzew, które mogły zostać wykorzystane w celach budowlanych i w związku z tym były przerabiane na deski, belki, gonty lub klepki⁷³.

Życie gospodarcze i polityczne, a częściowo także i intelektualne dawnych Inflant Polskich, wobec słabości lokalnego mieszczaństwa⁷⁴, było zdominowane przez miejscową szlachtę. Szlachta polsko-inflancka, która po utworzeniu województwa inflanckiego (1677) zaczęła po pewnym czasie wytwarzać własną, regionalną tożsamość⁷⁵, nie była nigdy strukturą homogeniczną⁷⁶. Pierwsze rodziny rycerskie, które osiadły na łatgalskich „kresach” w XV – pierwszej połowie XVI w. jeszcze jako wasale inflanckiej gałęzi zakonu krzyżackiego lub ryskich arcybiskupów, posiadały w większości korzenie niemieckie. Niektóre z nich, jak np. Platerowie (Broel-

⁷⁰ Ibid., s. 278.

⁷¹ Meler 2006, s. 116–117, 120, 123–124.

⁷² Jeziorski 2010, s. 426–430.

⁷³ Ibid.

⁷⁴ Por. Jeziorski 2010; Jeziorski 2014, s. 37–40.

⁷⁵ Por. Dybaś 2002a.

⁷⁶ Zestawienia rodzin szlachty inflanckiej dają: Hylzen 1750, cz. II, s. 1–29; Manteuffel 1879, s. 64–102; Manteuffel 1912. Por. także herbarz szlachty polsko-inflanckiej (LVVA, f. 712-1, nr 94; Heymowski 1964; na temat herbarza por. uwagi w dalszej części wstępu).

-Platerowie), Korffowie czy Borchowie, związały się z tą ziemią na kilkaset lat, tracąc z nią kontakt dopiero na przełomie XIX–XX w., czy nawet później, w okresie pierwszej niepodległości Łotwy (okres międzywojenny). Inni, jak Manteufflowie czy Hylzenowie, których polsko-inflancka gałąź wymarła w 1800 r. wraz ze śmiercią ostatniego z rodu, Idziego Hylzena, ściślej związali się z tymi terenami dopiero w ostatniej ćwierci XVII w., przenosząc się tu głównie z pobliskiej Kurlandii. Od schyłku XVI w. notujemy napływ na ziemie łatgalskie szlachty pochodzącej z Korony (m.in. Benisławskich, Sokołowskich, Szadurskich), w dużej części byłych żołnierzy, którzy za zasługi oddane podczas wojen batoriańskich (jak i późniejszych), otrzymali tu nadania na prawie lennym. Wypierają oni wiele rodzin niemieckich, które wraz z wybuchem konfliktu ze Szwecją na początku XVII w., postanowiły opuścić Zygmunta III i przejść na stronę szwedzką. Kolejne fale napływającej szlachty polskiej (ale także i litewskiej), obserwujemy w ostatniej ćwierci XVII w. oraz już po rozbiorach, u schyłku XVIII stulecia⁷⁷.

Po utworzeniu księstwa (województwa) inflanckiego (1677) i okrzepnięciu jego struktur, ostatecznie utrwala ją tu swoje znaczenie stare rodziny inflanckie (niemieckie). Broel-Platerowie przejmują największe i najbardziej dochodowe starostwo dyneburskie (już w 1670 r.), które dzierżą do pierwszego rozbioru (starostwo to posiadało rangę grodowego). Borchowie wiążą się okresowo ze starostwem lutyńskim (1707–1710, 1746–1772), Korffowie z rzeżyckim (1688–1709, 1713–1772), a Hylzenowie z najmniej dochodowym marienhauskim (1713–1772). Wśród zasiadających w senacie kasztelanów i wojewodów inflanckich pojawiają się Borchowie, Felkierzambowie, Hylzenowie, Broel-Platerowie i Zyberkowie (Sieberg zu Wischling). Rozwój kariery większości spośród wymienionych często poprzedza przejście na katolicyzm i zbliżenie do królewskiego dworu; później następuje „polonizacja” nazwiska (np. Hülsen — Hylzen, Sieberg — Zyberk), przyjęcie polskiej kultury (w tym języka polskiego w korespondencji prywatnej), skoligacenie się z polskimi (bądź litewskimi) rodami z terenu województwa, a następnie, wraz ze wzrostem zamożności i znaczenia rodziny, z rodami zaliczanymi do elity politycznej i majątkowej w skali całego państwa (np. Hylzenowie wchodzą w koligacje z Potoczkimi, Mostowskimi, Działyńskimi i Brzostowskimi; Platerowie natomiast

⁷⁷ Manteuffel 1910; Jeziorski 2012.

m.in. z Brzostowskimi, Ogińskimi i Sosnowskimi)⁷⁸. Apogeum finansowych możliwości i finansowej stabilizacji czołowych rodów województwa inflanckiego wyznacza budowa w drugiej połowie XVIII w. obszernych rezydencji, otoczonych rozległymi ogrodami, często posiadających odrębne budynki teatralne i biblioteczne — Broel-Platerów w Krasławiu, Zyberków w Likśnie, Borchów w Warklanach, czy Hylzenów w Dagdzie⁷⁹. Wyróżniały się one wyraźnie na tle drewnianych dworów średniozamożnej szlachty polsko-litewskiej, które zdominowały krajobraz Łatgalii w dobie staropolskiej⁸⁰.

W XVIII w. liczni przedstawiciele szlachty niemieckiej z Łatgalii wchodziły także do ścisłej elity politycznej i majątkowej Rzeczypospolitej. Nabywają dobra poza województwem inflanckim (np. Hylzenowie odkupują niektóre białoruskie majątki od Sapiehów, a także wchodziły w posiadanie dóbr leżących na terenie Korony; dzierżą również liczne starostwa, m.in. grodowe brasławskie, niegrodowe parchowskie na Pomorzu i niegrodowe kazuńskie w ziemi zakroczymskiej⁸¹), a w Wilnie i Warszawie kupują bądź budują wystawne dwory i pałace (Borchowie, Felkierzambowie, Hylzenowie, Broel-Platerowie)⁸². Zazwyczaj tego typu „inwestycje” są poprzedzone nominacjami na coraz wyższe dygnitarstwa bądź urzędy. Np. Jan August Hylzen zostaje najpierw kasztelanem inflanckim (1744), a następnie wojewodą mińskim (1754), a jego syn Józef Jerzy — kolejno kasztelanem inflanckim (1760), wojewodą mińskim (1767) i wreszcie wojewodą mściławskim (1770)⁸³. Wuj Józefa Hylzena — Konstanty Ludwik Broel-Plater — był z kolei kasztelanem trockim (1770), a jego syn, Kazimierz Konstanty — obożnym litewskim (1787), kasztelanem trockim (1790) i podkanclerzym litewskim z ramienia targowicy (1793), a także zasiadał w Radzie Nieustającej (1776–1788)⁸⁴.

Mniej zamożna i wpływowa była natomiast szlachta polska i litewska zamieszkująca województwo inflanckie. Biorąc aktywny udział w życiu samorządowym Inflant Polskich, zdominowała ona średnie szczeble inflanc-

⁷⁸ Konarski 1967, s. 54 nn.; UI 1994; Dybaś 2003, s. 243–254; Dybaś 2004, s. 27; Jeziorski 2015.

⁷⁹ Aftanazy 1992, t. 3, s. 318–330, 345–349; Janicki 2008, s. 92–98; Polanowska 2013, s. 18–32.

⁸⁰ Por. Aftanazy 1992, t. 3, s. 303 nn.; Broce 2007, vol. 4, s. 342–347.

⁸¹ PSB, t. 10, s. 128–129, autor biogramu Emanuel Rostworowski.

⁸² Zielińska T. 1977; Zielińska T. 1987.

⁸³ PSB, t. 10, s. 128–133, autor biogramu Emanuel Rostworowski.

⁸⁴ PSB, t. 26, s. 672–675, autorka biogramu Zofia Zielińska; Czaja 1988, s. 79–80.

kiej hierarchii urzędniczej, zasilając często grono klienteli czołowych rodzin księstwa⁸⁵.

Do częściowego zachwiania się wypracowanej w pierwszym stuleciu istnienia województwa (księstwa) inflanckiego struktury społeczności szlacheckiej doszło w ostatniej ćwierci XVIII w., po pierwszym rozbiore. Najzamożniejsze rodziny, których dobra rozciągały się zazwyczaj po obu stronach nowej granicy, zaczęły mieć poważne kłopoty finansowe. Po części był to efekt zaskwestrowania niektórych dóbr przez władze rosyjskie (Borchowie, Hylzenowie), czy utraty dochodowych królewskich, jak to miało miejsce m.in. w przypadku Hylzenów, którzy utracili starostwo marienhauskie na rzecz rosyjskiego poety, historyka i polityka — Iwana Jęłagina⁸⁶. Czasami do tych czynników dochodziła jeszcze niegospodarność, szczególnie niebezpieczna w okresie kryzysu, jak to miało miejsce w przypadku Kazimierza Konstantego Broel-Platera. Mimo otrzymania w dożywotnie władanie starostwa dyneburskiego i prawdopodobnie kilku tysięcy poddanych skonfiskowanych szlachcie odmawiającej złożenia przysięgi Katarzynie II, a także przejęcia wraz z opieką nad upośledzonym (rzekomo) umysłowo ostatnim polsko-inflanckim Hylzenem — Idzim (zm. 1800), rozległych dóbr hylzenowskich w Łatgalii, popadł on w poważne tarapaty finansowe. Problemy te doprowadziły do znacznego uszczuplenia zaplecza majątkowego krasławskich Broel-Platerów⁸⁷. Kłopoty finansowe jednych, a niechęć wobec rosyjskich rządów innych, były skrupulatnie wykorzystywane przez carską administrację. Stosując konfiskaty i nakładając rujnujące dobra sekwestry, w miejsce dotychczasowych właścicieli wprowadzała szlachtę rosyjską, względnie uległą polską lub litewską⁸⁸.

W XVIII w. kilka dworów szlachty polsko-inflanckiej wyrosło na znaczne nie tylko w województwie inflanckim ośrodki kulturalne. Uwaga ta odnosi się przede wszystkim do siedzib najzamożniejszych rodów, a więc Dagdy Hylzenów, Krasławia Broel-Platerów, Liksny Zyberków (od początku XIX w. Plater-Zyberków) czy Warklan i Prel Borchów. Najwybitniejsi przedstawiciele tych rodów, jak chociażby Jan August Hylzen (1702–1767), wojewoda miński⁸⁹, Jan Ludwik Broel-Plater (zm. 1736),

⁸⁵ UI 1994; Dybaś 2004, s. 27.

⁸⁶ Breżgo 1943, s. 381–390. Por. Manteuffel 2009, s. 148–149.

⁸⁷ PSB, t. 26, s. 665–672, autorka biogramu Zofia Zielińska; Bujnicki 2001, s. 35–37, 54.

⁸⁸ Por. Breżgo 1943, s. 69 nn.

⁸⁹ Por. PSB, t. 10, s. 128–129, autor biogramu Emanuel Rostworowski; Dybaś 2002b, s. 91–98; Zeile 2006, s. 167–168.

wojewoda inflancki⁹⁰, czy Michał Jan Borch (1751–1810), wojewoda bęlski⁹¹, ściągałi do swych siedzib ludzi świata nauki i gromadzili olbrzymie biblioteki, liczące po kilkadziesiąt tysięcy tomów i wzbogacone różnego typu zbiorami specjalnymi, np. przyrodniczymi, kartograficznymi czy starożytnymi⁹². W ich ślady szła, oczywiście na miarę swoich możliwości finansowych i intelektualnych horyzontów, średniozamożna szlachta, jak chociażby Szadurscy z Puszy, Sołtanowie z Prezmy, czy Manteufflowie z Taunag⁹³.

3. PODSTAWA ŹRÓDŁOWA I ZASADY EDYCJI

Podstawą źródłową niniejszej edycji jest przechowywany aktualnie w Rydze, w Łotewskim Państwowym Archiwum Historycznym (Latvijas Valsts vēstures arhīvs), zbiór ksiąg grodzkich i ziemskich dyneburskich z XVIII w. Redagowane i przechowywane pierwotnie w Dyneburgu, „stolicy” województwa inflanckiego, akta ziemskie i grodzkie zostały częściowo zdekompletowane jeszcze przed 1772 r. Te, które zachowały się, zostały w latach trzydziestych XIX w. zszyte i oprawione (jakkolwiek nie zawsze w odpowiednim układzie chronologicznym), przy zachowaniu właściwego rozgraniczenia na akta grodzkie i ziemskie. W 1864 r. oprawione akta zostały przewiezione z Dyneburga do Witebska, gdzie były też przechowywane do 1903 r. Następnie trafiły — w efekcie likwidacji witebskiego archiwum — do Wilna. W 1915 r. zachowany zbiór uległ podziałowi. W związku ze zbliżającym się frontem najstarsza partia akt grodzkich dyneburskich z lat 1677–1700 została wywieziona z polecenia władz rosyjskich w nieznanym kierunku i ślad po nich zaginął. Jedyne ich pozostałością są przechowywane w Państwowym Archiwum Historycznym Łotwy trzy rękopiśmienne sumariusze, sporządzone w języku rosyjskim, zapewne w XIX w. Pozostałe akta (od roku 1701 r.) pozostały w Wilnie, gdzie też przetrwały drugą wojnę światową, by ostatecznie w latach 1947–1950 trafić do archiwum w Rydze⁹⁴. Do ich ponownego odkrycia, nie tylko zresztą dla polskiej nauki, doszło dopiero w połowie lat dziewięćdziesiątych XX w. Jeszcze na początku ostatniej dekady ubiegłego wieku Krzysztof Mikulski i Andrzej Rachuba, pracujący nad spisem urzędników daw-

⁹⁰ Por. PSB, t. 26, s. 659–660, autor biogramu Andrzej Link-Lenczowski.

⁹¹ Por. PSB, t. 2, s. 313–314, autor biogramu Tadeusz Turkowski.

⁹² Weyssenhoff 1904, s. 46; Konarski 1967, s. 57; Rączka 2013b.

⁹³ Weyssenhoff 1904, s. 46; Breżgo 1938; Broce 2007, vol. 4, s. 342–343.

⁹⁴ Dybaś 1996b, s. 111–115; Dybaś 2000, s. 87–88.

nych Inflant, przypuszczali, że akta przechowywane są w jednym z wileńskich archiwów⁹⁵. Niespodziewanie w 1993 r. prof. M. Biskup, natrafił na jedną z dyneburskich ksiąg grodzkich (omyłkowo identyfikując ją jako ziemską) w zbiorach ryskiego Państwowego Archiwum Historycznego Łotwy, przypuszczając równocześnie, że pozostałe materiały należące do tego zbioru mogą znajdować się w Mińsku⁹⁶. Dalsze badania w tym kierunku podjął Bogusław Dybaś, który ostatecznie zlokalizował cały zachowany zbiór w ryskim archiwum, jak również sporządził jego opis⁹⁷.

Przechowywany w Rydze zespół akt grodzkich i ziemskich dyneburskich składa się z blisko 80 ksiąg, o różnej objętości (najobszerniejsze liczą blisko 500 kart), i zawiera kilkadziesiąt tysięcy różnego rodzaju kopii dokumentów, sporadycznie także oryginałów (testamentów, inwentarzy dóbr prywatnych, kościelnych, starostw, zeznań woźnych, aktów kupna-sprzedaży bądź dzierżawy dóbr, królewskich przywilejów (na dobra i urzędy), umów handlowych z kupcami (także żydowskimi), korespondencji o charakterze prywatnym bądź publicznym (o ile postanowiono wpisać ją do ksiąg grodzkich lub ziemskich), protokołów ilustrujących działalność roczków, wreszcie akta sejmiku inflanckiego, zbierającego się w Dyneburgu itp.). Najstarsze pochodzą z 1701 r., najmłodsze — z ostatniej ćwierci XVIII w. i powstały po 1772 r., już za rządów rosyjskich (są to akta lokalnych sądów ziemskich⁹⁸).

Na potrzeby niniejszej edycji dokonano kwerendy w księgach obejmujących chronologicznie czas od 1764 do 1775 r. Są to księgi o następujących sygnaturach⁹⁹:

- LVVA, f. 712-1, nr 86 (księga grodzka 1735, 1753, 1762, 1764, 1768, 1779, 1778, 1754), k. 425
- LVVA, f. 712-1, nr 107 (księga grodzka 1762, 1772), k. 301
- LVVA, f. 712-1, nr 109 (księga sądu kapturowego 1764), k. 112
- LVVA, f. 712-1, nr 110 (księga grodzka 1765), k. 362
- LVVA, f. 712-1, nr 111 (księga grodzka i ziemska 1766), k. 466

⁹⁵ UI 1994, s. 22.

⁹⁶ Biskup 1993, s. 78.

⁹⁷ Dybaś 1996b.

⁹⁸ Pomijamy w tym miejscu pozostałe akta ziemskie dyneburskie, zachowane także dla następnego stulecia (do powstania listopadowego redagowane głównie w języku polskim).

⁹⁹ Charakterystyki ksiąg według: Dybaś 1996b.

- LVVA, f. 712-1, nr 112 (księga ziemska 1765, 1766, 1767, 1768, 1773, 1774, 1775, 1776, 1777, 1778, 1779, 1780, 1781), k. 130
- LVVA, f. 712-1, nr 114 (księga grodzka i ziemska 1767), k. 421
- LVVA, f. 712-1, nr 115 (księga grodzka i ziemska 1768), k. 419
- LVVA, f. 712-1, nr 116 (księga grodzka i ziemska 1769, 1795, 1780), k. 380
- LVVA, f. 712-1, nr 117 (księga grodzka i ziemska 1770), k. 348
- LVVA, f. 712-1, nr 118 (księga grodzka i ziemska 1771), k. 266
- LVVA, f. 712-1, nr 119 (księga grodzka i ziemska 1772), k. 367
- LVVA, f. 712-1, nr 120 (księga ziemska 1774), k. 370
- LVVA, f. 712-1, nr 121 (księga ziemska 1775), k. 295
- LVVA, f. 712-2, nr 9 (Księga [ziemska?] 1773), k. 308.

Zestawienie powyższe pokazuje, że wspomniane wyżej zszycie luźnego materiału w księgi w latach trzydziestych XIX w. nie zawsze zostało wykonane precyzyjnie.

Wszystkie księgi z fondu 712-1 posiadają identyczne okładki wykonane z grubej tektury (?) i oprawione w szare płótno¹⁰⁰. Oprawy pochodzą zapewne z XIX w., może z 1897 r., kiedy dokonano ponownego przeszycia ksiąg, o czym informuje naklejka na wewnętrznej stronie okładki, zamieszczona w większości spośród nich. Stan zachowania płóciennych opraw jest generalnie dobry, jakkolwiek na niektórych widoczne są ślady dawnego zawilgocenia, względnie zabrudzenia i zaplamienia. Większość posiada także większe lub mniejsze przetarcia na grzbietach, na których zachowały się ponadto naklejki (z XIX w.) informujące o dawnych sygnaturach i zawartości poszczególnych ksiąg (tylko część zachowała się w stanie umożliwiającym ich odczytanie)¹⁰¹.

¹⁰⁰ Na pierwszy rzut oka nie wykazuje różnic okładka księgi o sygnaturze f. 712-1, nr 109, także oprawiona w szare płótno. Dokładniejsza analiza dowodzi jednak, że pod płócienną oprawą znajduje się znacznie twardszy, jakkolwiek nieokreślony materiał, może drewniana, cienka deseczka?

¹⁰¹ Na grzbietach zachowały się dwa rodzaje drukowanych, prostokątnych naklejek (rzadko w całości, najczęściej fragmentarycznie lub w stanie szczątkowym, utrudniającym bądź uniemożliwiającym odczyt). Większa (5,5 cm x 7 cm), naklejana powyżej środka grzbietu, posiadała także odręczne dopiski na temat zawartości księgi (1); mniejsza (5 cm x 6 cm), w całości drukowana, naklejana była u dołu grzbietu i w większości przypadków zachowała się w stanie szczątkowym (2). Zob. przykładowo nalepki z oprawy księgi o sygnaturze nr 109: 1) „ДИНАБУРГСКАГО // УЪЗДНАГО СУДА // № 89 // З[А] 1764 ГОДЪ // Каптуров[а]”, 2) „463 // Витеб. Ц. Архи[в]ь.”, czy sygnaturze nr 110: 1) „ДИНАБУРГСКАГО // УЪЗДНАГО СУДА // № 70 // ЗА 1765 ГОДЪ // Гродская”, 2) „44[...] // Витеб. Ц. [А]рхи[в]ь.”

Od pozostałych odróżnia się wyraźnie oprawa księgi o sygnaturze f. 712-2, nr 9. Jest ona tekturowa i posiada naklejoną marmurkową okładzinę oraz płócienną siatkę, zabezpieczającą grzbiet. Z powodu podniszczenia okładki, aktualnie jest ona przechowywana w nowszej obwolucie z grubego papieru (o wypłowiałej, niebieskiej barwie)¹⁰².

Większość okładek poszczególnych ksiąg posiada zbliżone rozmiary (ich wysokość waha się od 35 do 37,6 cm, a szerokość mieści w granicach między 21 a 22,9 cm). Z całego zbioru wyróżnia się księga o sygnaturze f. 712-1, nr 109 (księga sądu kapturowego z 1764 r.), która posiada inny charakter, tzn. nie składa się z luźnych pierwotnie akt, wtórnie zszytych w całość i oprawionych. Była to bowiem księga złożona pierwotnie z pustych kart o takiej samej wielkości, których brzegi pociągnięto nawet czerwoną farbą. Charakteryzują ją ponadto nieznacznie mniejsze wymiary okładki: 34,9 cm (wysokość) x 20,5 cm (szerokość).

Karty w opisywanych księgach zachowały się generalnie w stanie dobrym, jakkolwiek należy pamiętać, że przed ich zszyciem i oprawieniem funkcjonowały przez dłuższy okres jako luźne akta, co też spowodowało pojawienie się licznych zabrudzeń i przypadków postrzępienia brzegów poszczególnych kart (czasami dość poważnego)¹⁰³. Nie brak też kart podartych, bądź zabrudzonych w stopniu utrudniającym lekturę, a nawet uszkodzonych przez owady¹⁰⁴. W niektórych księgach pojawiają się karty ze śladami prób ich restauracji¹⁰⁵. Odczyt ksiąg utrudniają generalnie urzędowe przeszycia z 1835 r. (jakkolwiek w kilku przypadkach zostały

¹⁰² Na pierwszej stronie oryginalnej okładki naklejone zostały dwie karteczki — pierwsza, większa (wysoka na 9,3 cm, a szeroka na 11,2 cm) zaopatrzona została w informację: „КНИГА // Актовъ Динабу // ргскаго Уъзднаго Суда // 1773. Годъ”; druga, mniejsza (szeroka na około 4,8 cm w najszerszym zachowanym miejscu, a wysoka na 2,5 cm), zachowana fragmentarycznie, posiada napis: „Къ Н [...] 189[5?] // Симф. Окр. Суд[...]”. U dołu grzbietu oryginalnej okładki widoczna jest podniszczona naklejka z nadrukiem: „452 // Витеб. [Ц.] [Ар]хивъ.”. Powyżej, na grzbiecie, resztki takiej samej kartki informującej o zawartości księgi, jak w przypadku cytowanych ksiąg z fondu 712-1. Późniejsza, papierowa obwoluta (zapewne już dwudziestowieczna), służąca aktualnie do przechowywania księgi, posiada następujące adnotacje (wykonane odręcznie, piórem): na szczycie okładki — „Динабургский земский [zamiast przekreślonego: уездный] суд”, pośrodku — „Актовая книга Динабургского уездного суда // за 1773 год”, wreszcie u dołu — „На 330 листах”; poniżej, w lewym dolnym rogu okładki pochodząca z czasów sowieckich pieczętka, z dopisaną aktualną sygnaturą.

¹⁰³ Powstaniu uszkodzeń brzegów kart sprzyjały ich różne rozmiary (zob. np. LVVA, f. 712-1, nr 114).

¹⁰⁴ Zob. np. LVVA, f. 712-1, nr 112, k. 1–3 i część kart w końcowej partii księgi.

¹⁰⁵ Por. LVVA, f. 712-1, nr 119.

one zerwane, zapewne w wyniku korzystania ze zgromadzonych tu materiałów¹⁰⁶) i przekreślenia pustych miejsc pomiędzy wpisami, wykonane atramentem, które odbijając się na sąsiednich kartach, czasami dość poważnie zabrudził dokumenty. W najgorszym stanie zachowały się karty w księdze o sygnaturze f. 712-1, nr 120, niegdyś silnie zawilgocone, co utrudnia odczyt w związku z licznymi wyblaknięciami pisma. Ślady zawilgocenia spotykamy także na niektórych kartach księgi o sygnaturze f. 712-1, nr 114.

Jeśli chodzi o wspomniane wyżej urzędowe przeszycia kart, ukaz carski z 19/31 XII 1833 r., stanowiący odpowiedź na sygnały o podrabianiu dokumentów wywodowych, nakazywał powołanie komisji mających za zadanie dokonania rewizji ksiąg metrykalnych oraz akt ziemskich. Każda z komisji (Infanty Polskie podlegały komisji powołanej dla trzech guberni — mohylewskiej, mińskiej i witebskiej), po dokonaniu rewizji, miała za zadanie przesuwać sprawdzone materiały i dokonać przekreślenia miejsc niezapisanych¹⁰⁷. W będących przedmiotem kwerendy dla celów niniejszej edycji księgach grodzkich i ziemskich z lat 1764–1775 zachowały się ślady działań przeprowadzonych na mocy ukazu z 1833 r. — przeszycia zabezpieczone pieczęcią urzędową odcisniętą w czerwonym laku, przekreślenia miejsc pustych i adnotacje informujące o liczbie zastanych w poszczególnych księgach kart. Z adnotacji tych wynika, że czynności owych dokonano w dniach 16/28–17/29 IX 1835 r.

W 1842 r. w tzw. guberniach zachodnich dokonano ponownej rewizji metrykaliów i akt sądowych¹⁰⁸. Archiwum dyneburskie rewizorzy odwiedzili dopiero w marcu 1844 r., przy czym do niektórych najwidoczniej nie zajrzeli, gdyż brak stosownych adnotacji¹⁰⁹. W trakcie tej rewizji sprawdzano numerację kart i odnotowano, w których miejscach doszło do jej zaburzenia lub wkradły się do niej błędy.

Prezentowana edycja zawiera od strony formalnej przede wszystkim wpisy do ksiąg grodzkich i częściowo ziemskich. Rzadziej są to oryginały (jak np. dokumenty nr 1, 65, 67, 68, 72, 88 czy 99). Niekiedy źródła zachowały się w kilku wersjach, jak w przypadku dokumentów (akcesji i kredensu) przystąpienia województwa inflanckiego do konfederacji litewskiej z maja 1764 r. (dokument nr 6), gdzie zachował się zarówno

¹⁰⁶ Por. LVVA, f. 712-1, nr 107; nr 114; f. 712-2, nr 9 (przeszycie zerwane częściowo).

¹⁰⁷ Perkowski 1938, s. 76.

¹⁰⁸ Ibid.

¹⁰⁹ Zob. np. LVVA, f. 712-1, nr 118; f. 712-1, nr 119; f. 712-2, nr 9.

wpis, jak i po dwa przygotowane wypisy. Inną sytuację mamy wtedy, gdy do ksiąg włączono zarówno wersję brulionową, jak i ostateczny wpis do akt, jak w przypadku rejestru popisowego szlachty inflanckiej z września 1765 r. (dokument nr 17). Podobną sytuację mamy w przypadku kilku dokumentów wyvodu szlachectwa powstałych już po I rozbiórce, o czym będzie mowa dalej.

Przygotowując materiał do druku, starano się zachować w pewnym uproszczeniu układ dokumentu w źródle, na który — w przypadku dokumentów wnoszonych do ksiąg grodzkich lub ziemskich przed I rozbiorem (do dokumentu nr 86) — najczęściej składał się od góry strony tytuł (regest), następnie słownie data, informacja kancelaryjna o dokonaniu wpisu, treść dokumentu, kancelaryjne informacje o wydaniu wypisów, widymusów itp. W przypadku obszerniejszych dokumentów starano się oddawać oryginalny podział na akapity. W wyjątkowych przypadkach, dla uczytelnienia tekstu, wprowadzano podział od wydawców, jak na przykład w przypadku zestawienia pretensji podkanclerzego koronnego Jana Jędrzeja Borchy do skarbu rosyjskiego, będących efektem nałożonego sekwestru i postoju oddziałów rosyjskich w jego dobrach polsko-inflanckich w październiku i grudniu 1770 r. (dokument nr 79). Od wydawców każdy dokument jest zaopatrzony w edycji w następujące elementy: numer; regest z datą¹¹⁰; sygnatura archiwalna; uwagi, w których umieszczano informację o tym, że dokument jest oryginałem, o innych wersjach dokumentu, jeśli takie są, starych foliacjach i paginacjach, zabrudzeniach itp.; przypisy literowe zawierające informacje o zewnętrznym kształcie źródła (skreślenia, nadpisanie, uzupełnienie na marginesie itp.); całość dopełniają przypisy cyfrowe z niezbędnymi informacjami lub komentarzami do treści. Ponieważ — jak wiadomo — mamy do czynienia z księgami sądowymi, w wyniku przeprowadzonej w 1835 r. rewizji puste, niezapisane części kart zostały przekreślone, by zabezpieczyć dokumenty przed dopiskami. Ze względu na powszechność występowania, owych skreśleń nie uwzględniano w przypisach odnoszących się do krytyki zewnętrznej źródła.

Jeśli chodzi o zasady edycji, punktem wyjścia są istniejące instrukcje wydawnicze, w tym przede wszystkim tzw. instrukcja Kazimierza Lepsze-

¹¹⁰ O chronologicznym układzie dokumentów, jeśli były różnice, decydowała data wpisu do akt; w przypadku różnicy między datą wystawienia i datą wpisu w regescie podawane są obie daty, data wpisu w nawiasie kwadratowym.

go¹¹¹. Niezależnie od tego jednak przyjęto podstawową zasadę możliwie najwierniejszego oddania tekstu źródłowego, w przekonaniu, że ponieważ jest to język (polszczyzna) pogranicza, mogący zawierać naleciałości z innych języków (rusycyzmy, germanizmy, letonizmy?), dlatego może budzić zainteresowanie językoznawców. Jako ciekawostkę należy odnotować fakt, że w jednym z publikowanych dokumentów (nr 89) znalazła się adnotacja w języku angielskim (związana prawdopodobnie z narodowością wystawcy, oficera rosyjskiego). W jednym natomiast przypadku (dokument nr 101) umieszczono nazwisko tłumacza, który przełożył dokument na język polski z języka rosyjskiego, w którym go sporządzono. W związku z przyjętą zasadą modernizację tekstu ograniczono do minimum, a skróty rozwijano w nawiasach kwadratowych, w przekonaniu, że zwiększa to wartość informacyjną źródła oraz oddaje barwność języka staropolskiego. Znakiem [!] opatrywano szczególnie dziwne zapisy słów; jeśli były one przez to niezrozumiałe, wyjaśniano ich znaczenie w przypisach. Modernizacji do dzisiejszych reguł, w celu uczytelnienia tekstów, uległa interpunkcja oraz pisownia łączna i rozłączna. Pisownię wielką literą stosowano w odniesieniu do imion własnych, określeń władców (Najjaśniejszy Pan, Jego Królewska Mość, Najjaśniejsza Imperatorowa itp.), określeń osób typu: Jaśnie Oświecony, Jaśnie Wielmożny, Jegomość itp. Nie stosowano wielkich liter dla określania instytucji (sejm, sądy, komisje wojskowe i skarbowe). Wielką literą oddawano „Xięstwo Inflanckie”, małą natomiast „województwo inflanckie”.

4. OMÓWIENIE TREŚCI PUBLIKOWANYCH ŹRÓDEŁ

Do edycji *in extenso* w niniejszym tomie wyselekcjonowano 158 aktów różnego charakteru i różnej objętości. Kryterium doboru było zasadniczo to, że dany dokument dotyczył szeroko rozumianej sfery publicznej w różnych jej aspektach. Całość podzielono na cztery części w układzie chronologicznym i rzeczowym:

- I. W dobie reform — województwo inflanckie w latach 1764–1767, nr 1–29;
- II. Pod znakiem konfederacji (1767–1771), nr 30–67;
- III. Między Rzeczpospolitą a Rosją (1771–1775), nr 68–103;

¹¹¹ *Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku*, red. naukowej Kazimierz Lipszy, Wrocław 1953.

IV. Szlachta inflancka wobec nowej rzeczywistości — materiały genealogiczne rodzin szlacheckich (wybór), nr 104–157¹¹².

W powyższym zestawieniu odrębny charakter ma część czwarta, którą wyodrębniono wedle kryterium rzeczowego (wewnątrz niej materiał jest jednak ułożony chronologicznie) i zawiera ona tylko wybór niezwykle obfitego materiału genealogicznego, związanego z wywodami i dowodami szlachectwa, które były przeprowadzane po I rozbiorze. Ze względu na obfitość materiału nie było możliwości opublikowania go w całości w ramach niniejszego tomu. Dokonany wybór ma na celu pokazanie charakteru tego materiału i form, w jakich on występuje, starano się także o uwzględnienie najważniejszych i najbardziej znanych rodzin inflanckich, a także różnego typu zjawisk towarzyszących procesowi wywodzenia szlachectwa. W części szóstej niniejszego wstępu znajduje się jednak pełne zestawienie wszystkich zawartych w przebadanych księgach materiałów genealogicznych z odpowiednim komentarzem. Podobny zabieg — selekcji materiału do publikacji *in extenso* — zastosowano również w przypadku nominacji na urzędy ziemskie z okresu przedrozbiorowego. Pełne zestawienie tych aktów znalazło się w części piątej niniejszego wstępu. Z kolei w części siódmej, jako swego rodzaju uzupełnienie do materiału genealogicznego, przedstawiona została informacja na temat publikowanego już herbarza szlachty polsko-inflanckiej, którego pięknie ilustrowany rękopiśmienny oryginał zachował się w archiwum ryskim i jego ponowna edycja jest ważnym postulatem.

Część pierwsza edycji, zatytułowana „W dobie reform — województwo inflanckie w latach 1764–1767”, zawiera w sumie 29 dokumentów, które w pewnym zakresie ilustrują życie Inflant Polskich od początku 1764 r. po początek roku 1767, a więc bezkrólewie po śmierci króla Augusta III Wettina oraz pierwsze lata panowania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, charakteryzujące się podejmowanymi wówczas próbami reformy państwa. Polityczne funkcjonowanie prowincji najlepiej oczywiście ilustrują akta sejmiku dyneburskiego, a więc lauda, dokumenty związane z przystąpieniem do konfederacji okresu bezkrólewia oraz delegowaniem przedstawicieli Inflant do centralnych instytucji Wielkiego Księstwa Litewskiego (jak komisja skarbowa) czy przede wszystkim instrukcje dawa-

¹¹² Różnica w numeracji bierze się z faktu, że jeden później dołączony dokument otrzymał nr 87a. Jednocześnie wcześniejszy dokument nr 34 ze względu na jego charakter został przesunięty na koniec tomu i otrzymał nr 156a (tam wyjaśnienie dokonanego przesunięcia).

ne posłom na sejm — koronacyjny w 1764 r. oraz ordynaryjny w 1766 r. (dokumenty nr 1, 6, 8, 9, 29). W związku z bezkrólewem, będącym swego rodzaju stanem wyjątkowym, oraz podejmowanymi w Rzeczypospolitej działaniami reformatorskimi dokumenty sejmikowe dają ciekawy obraz kraju z wszystkimi jego problemami, wynikającymi na przykład z pogranicznego położenia i związanymi z tym przemieszczeniami ludności poddanej, zbiegającej przed obciążeniami (w tej kwestii zob. też dokument nr 3). Odnoszą się do takich grup, jak starowiercy i Żydzi, a także do statusu Inflant jako części Rzeczypospolitej, odwołując się do takich aktów prawnych jak *Privilegium Sigismundi Augusti* i *Pacta Subiectionis* z 1561 r. czy polsko-rosyjski traktat w Narwie z 1704 r., który przewidywał przekazanie przez Rosję zdobytych na Szwedach terytoriów inflanckich Rzeczypospolitej. W kwestiach religijnych sejmik przygląda się nie tylko starowiercom i Żydom, ale troszczy się też o sytuację kościoła katolickiego w sąsiedniej luteirańskiej Kurlandii.

Wartość postanowień sejmikowych polega również na tym, że zawierają one podpisy obecnych na sejmiku, dają więc obraz aktywnej politycznie szlachty inflanckiej. Obraz ten uzupełnia rejestr popisowy szlachty inflanckiej z 1765 r. (dokument nr 17). Wśród publikowanych dokumentów znajdujemy też jaskółki przemian społecznych — uwalniania chłopów z poddaństwa (dokumenty nr 26 i 28), a także potwierdzania statusu drobnej szlachty (dokument nr 14). Ludności żydowskiej oraz jej świadczeń podatkowych dotyczą dokumenty nr 7, 11 i 12. Z kolei dokument 27 odnosi się pobicia przez jednego z jezuitów dwóch żydowskich arendarzy. Kilka dokumentów związanych jest z funkcjonowaniem na terenie województwa komór celnych na Dźwinie i wybuchających wokół tego konfliktów i sporów (dokumenty nr 5, 13, 19–22).

Publikujemy także dokumenty dotyczące funkcjonowania elity władzy i struktur urzędowo-sądowych w województwie inflanckim. Jeszcze za zgodą zmarłego w 1763 r. króla Augusta III dokonał Konstanty Ludwik Plater cesji praktycznie najważniejszego urzędu w Inflantach Polskich, grodowego starostwa dyneburskiego, na rzecz swojego syna Józefa (dokument nr 4). Konstytucja sejmu konwokacyjnego z 1764 r. regulowała kwestie funkcjonowania sądownictwa ziemskiego, znajdującego się od pierwszej połowy XVIII w. w kryzysie¹¹³. Skutkowało to nominacjami

¹¹³ Konstytucja „Sądy Ziemskie”, VL, t. VII, s. 88–89 (fol. 183–184). Por. też UI 1994, s. 16–17.

na urzędy sądowe ziemskie, których kilka z roku 1765 (dokumenty nr 15, 16, 18) jest publikowanych w tej części, pełne zaś zestawienie nominacji w latach 1765–1767 znajdziemy w kolejnym piątym punkcie niniejszego wstępu. W pewnym sensie refleksem sytuacji z okresu wojny siedmioletniej i antycypacją wydarzeń lat kolejnych, mianowicie obecności na terenie Inflant Polskich wojsk rosyjskich, jest rozstrzygnięcie w lutym 1764 r. kwestii długu, który niejaki Jan Tołoczko miał u rosyjskiego oficera, porucznika Iwana Sokołowa (dokument nr 2).

Inna w stosunku do pierwszej jest struktura części drugiej edycji, zatytułowanej „Pod znakiem konfederacji (1767–1771)”, zawierającej 38 dokumentów o numeracji 30–67. Cezury tej części wyznacza z jednej strony kryzys polityczny roku 1767, kiedy to na skutek reformatorskiej polityki nowego króla, w ramach polityki ingerencji Rosji i Prus w sprawę Rzeczypospolitej, postawiona została sprawa dysydencka, z drugiej zaś druga połowa roku 1771, kiedy to w ostatniej fazie konfederacji barskiej sytuacja wokół Rzeczypospolitej zaczęła zmierzać w kierunku rozwiązania rozbiorowego. Zawiązanie w marcu 1767 r. dwóch konfederacji innowierczych (w Słucku dla Litwy i w Toruniu dla Korony) spowodowało reakcję w postaci zawiązanej w czerwcu 1767 r. przeciwko królowi i stronnictwu Czartoryskich, w obronie wiary katolickiej, pod laską Karola Radziwiłła „Panie Kochanku” konfederacji radomskiej i rozpoczęło ciąg wydarzeń, którego kolejnymi etapami były: tzw. sejm delegacyjny 1767–1768, konfederacja barska (luty 1768 r.), a w rezultacie — już w 1772 r. I rozbiór Rzeczypospolitej¹¹⁴.

W publicznym życiu województwa inflanckiego wydarzenia te znalazły — wśród dokumentów publikowanych w niniejszym tomie — odzwierciedlenie w dokumentacji przystąpienia i funkcjonowania w ramach konfederacji litewskiej w 1767 r. (dokumenty nr 30–32, 35–36). Jeśli jednak chodzi o konfederację barską, województwo inflanckie, leżące przy granicy i narażone na ewentualną reakcję Rosji, zachowało wobec niej pewien dystans, a aktywność konfederatów na terenie województwa była niezbyt duża¹¹⁵. Ograniczała się do pewnych łupiestw (dokument nr 64), wybierania kwarty i hiberny ze starostw inflanckich (dokumenty nr 65 i 67). Odnotowana została też jednak obecność wojsk rosyjskich w Inflantach Polskich (dokumenty nr 39 i 49). Trzeba jednak przyznać,

¹¹⁴ Szerzej na ten temat: Cegielski / Kądziała 1990, s. 90–106.

¹¹⁵ Jeziorski 2014, s. 26–28.

że samorząd szlachecki województwa inflanckiego funkcjonował w tym czasie dość regularnie, wybierając posłów na sejm i dając im instrukcje w sierpniu 1767 r. i we wrześniu 1768 r. (dokumenty nr 33 i 38), aczkolwiek w tym ostatnim przypadku chodziło o sejm, który ostatecznie — już w czasie trwania konfederacji barskiej — nie doszedł do skutku, a w Dyneburgu wybrano wprawdzie dwóch posłów koronnych i dwóch litewskich, ale nie znaleźli się chętni, by objąć dwa miejsca przypadające w tej puli samym Inflantom. Liczne lauda sejmiku dyneburskiego dotyczą natomiast spraw gospodarczych i skarbowych, w tym delegowania komisarzy do komisji skarbowej Wielkiego Księstwa Litewskiego (dokumenty nr 37, 41, 50–52), a wśród publikowanych źródeł znalazły się również postanowienia tej komisji odnośnie do Inflant (dokumenty nr 45 i 48). Sejmik gospodarski w lutym 1771 r. wysłał także delegata do księcia kurlandzkiego, by upomnieć się o przestrzeganie zasad zawartych w Pacta Subiectionis (1561) w kwestii pobierania ceł i myt od przejeżdżających przez Kurlandię (dokument nr 53).

O pewnej normalności funkcjonowania prowincji świadczy aktykacja w księgach grodu dyneburskiego przywileju na królewskiego geometrę dla Ignacego Wyrzykowskiego, komornika włkomierskiego z grudnia 1768 r. (dokument nr 40) oraz przykładowo kredens na chorąstwo inflanckie z lutego 1771 r. (dokument nr 54). Obok udokumentowanych w publikowanych materiałach różnych innych aspektów „normalnej” codzienności, takich jak cesja starostwa marienhauskiego, funkcjonowanie poczty, paszporty na podróż do Warszawy, zaświadczenie o niepobraniu cła od Żyda Wulfa Abrahamowicza czy skargi na żołnierzy o kradzież psa myśliwskiego (dokumenty nr 42–44, 47, 56), księgi sądowe notują wiele informacji o napięciach i konfliktach, przede wszystkim jednak za sprawą Jana Kołłba, superintendenta inflanckich komór celnych, który w 1771 r. wszedł w konflikt najpierw z podkanclerzym koronnym Janem Jędrzejem Borchem (dokument nr 55), a następnie z Korffami z Kryżborka, Mikołajem, szambelanem królewskim, i jego matką Konstancją. Ten drugi spór został szczególnie bogato udokumentowany w księgach sądowych (dokumenty nr 57–62, 66). Spory były o tyle ważne, że dotyczyły ważnego aspektu gospodarczego funkcjonowania Inflant Polskich.

Kolejna część edycji, trzecia, zatytułowana jest: „Między Rzeczpospolitą a Rosją (1771–1775)” i zawiera 36 dokumentów (nr 68–103). Ilustrują one moment przejścia w wyniku I rozbioru Inflant Polskich pod panowanie rosyjskie i instalowanie panowania rosyjskiego w świetle materiałów

zawartych w księgach sądowych. Przyjęta cezura początkowa — początek października 1771 r. — jest dość umowna, wynika jednak z założenia, że ogólnie rzecz biorąc decyzja o rozbiore była już w tym momencie podjęta, a konkretnie w odniesieniu do województwa inflanckiego zagęszcza się liczba dokumentów mówiących o wojskowej obecności rosyjskiej. Część tę rozpoczyna dokument z 4 X 1771 r., w którym jest mowa o stacjonowaniu załogi rosyjskiej w Dyneburgu (wprowadzonej tam już we wrześniu 1771 r.¹¹⁶), a kolejne potwierdzają rosyjską obecność wojskową i świadczenia województwa na rzecz oddziałów rosyjskich (dokumenty nr 68, 72–74). Szczególne znaczenie ma tu zestawienie pretensji podkancelerzego koronnego Jana Jędrzeja Borchy do skarbu litewskiego w związku ze stacjonowaniem oddziałów rosyjskich w jego dobrach w Inflantach Polskich jeszcze pod koniec 1770 r. Zestawienie to zostało sporządzone w maju 1771 r., wniesione zostało jednak do ksiąg dopiero 3 I 1772 r. (dokument nr 79).

Dokumenty dotyczące świadczeń na rzecz wojsk rosyjskich przeplatają się z tymi, które mówią o świadczeniach na rzecz oddziałów konfederackich (dokumenty nr 70, 71, 75–78 i 86). Mniej liczne są natomiast w tym okresie dokumenty świadczące o „normalnym” funkcjonowaniu społeczności i samorządu szlacheckiego. Ostatni bodaj sejmik województwa inflanckiego w ramach polsko-litewskiej Rzeczypospolitej odbył się 4 II 1772 r. i był to sejmik gospodarski. Delegował on komisarza do komisji skarbowej Wielkiego Księstwa Litewskiego, a także posłów do króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, którzy mieli wyrazić oburzenie z powodu próby zamachu na monarchę 3 XI 1771 r. oraz wyrazić radość, że król wyszedł cało z opresji (dokumenty nr 81 i 82). Jeszcze 2 V 1772 r. przysięgę złożyli strażnicy cła dyneburskiego (dokument nr 84) i trwał spór między Korffami a urzędnikami celnymi (dokument nr 83 i 85).

Jak pamiętamy, przejście terenów, które Rosja anektowała w ramach I rozbioru, miało dokonać się w pierwszym tygodniu września 1772 r., ale wedle kalendarza juliańskiego, czyli w połowie miesiąca wedle kalendarza gregoriańskiego. Wśród publikowanych przez nas dokumentów ostatni wpis do ksiąg grodzkich nosi datę 15 IX 1772 r. (dokument nr 86). Kolejne dokumenty (nr 87, 87a, 88–94), wystawiane przez gubernatora pskowskiego, generała Michała Kreczetnikowa, lub przez lokalnych do-

¹¹⁶ Jeziorski 2014, s. 31.

wódców rosyjskich, dotyczą różnych aspektów instalowania panowania rosyjskiego na terenie Inflant Polskich, w tym potwierdzenia odebrania i upowszechnienia uniwersałów informujących o tym fakcie, a także składania przez szlachtę przysięgi na wierność nowej władczyni. Ciekawa jest decyzja gubernatora Kreczetnikowa o przywróceniu handlu bronią myśliwską (dokument nr 94). Dla funkcjonowania społeczności szlacheckiej i szlacheckiego sądownictwa, zgodnie zresztą z opisanymi wyżej zasadami, czyli sprawowania sądownictwa w dotychczasowych miejscach i na dotychczasowych zasadach, ale w imieniu władczyni Rosji, istotne było złożenie przysięgi na wierność Katarzynie przez sędziów, Benedykta Sokołowskiego i Jana Weysenhoffa, pisarza Gotarda Ignacego Mohla oraz regentów ziemskich nowej prowincji dźwińskiej, Michała Benisławskiego i Stefana Mohla, już 1 października nowego stylu (dokument nr 87a). Kolejni — sędzia Marcin Kublicki i regent ziemski Dionizy Mohl — uczynili to 9 I 1773 (dokument nr 95)¹¹⁷.

Pozostałe dokumenty w tej części, już z 1773 r. (dokumenty nr 96–101), wydawane przez gubernatora pskowskiego lub w jego imieniu przez „komisarzy prowincji dźwińskiej”, dotyczą m.in. takich kwestii jak handel zbożem i produktami rolnymi z Rygą, terminowego dokonywania nałożonych świadczeń, dostarczania robotników do prac drogowych, ale także upominania właścicieli ziemskich czy dzierżawców z powodu nazbyt surowego traktowania poddanych. Zamieszczone w tej części dwa ostatnie dokumenty zostały wniesione do akt wiosną 1775 r. i są świadectwem, jeśli można tak powiedzieć, postępującej normalizacji w funkcjonowaniu urzędów w dawnym województwie inflanckim, obecnie prowincji dźwińskiej. Oba zostały wniesione do akt urzędu ziemskiego prowincji dźwińskiej. Pierwszy (dokument nr 102) jest umową zawartą (ale jeszcze w sierpniu 1772 r.) między kasztelanem trockim Konstantym Ludwikiem Platerem a Janem i Józefem Krasnodębskimi na budowę kamienicy, osiedlenie się w Krasławiu i prowadzenie działalności handlowej w tym mieście. Dru-

¹¹⁷ Można więc powiedzieć, że przejście sądownictwa w Inflantach Polskich w nową rzeczywistość było dość płynne, a nawet w pewnym sensie niezauważalne, chociaż wiązało się z pewnym bałaganem. Świadczy o tym, nieco może anegdotycznie wpis testamentu niejakiego Jana Kiewlicza do akt z 19 XII 1772 r. (LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 311–312v). W nagłówku występuje tam urząd grodzki dyneburski prowincji „podwinskiy” [!], mianowany już przez gubernatora guberni pskowskiej Michała Kreczetnikowa, ze znamieną jednak omyłką piszącego, który w pierwszym odruchu przypisał ten urząd „JKMci”, poprawiając następnie na „Jey Imperator. Mci”.

gi dokument (nr 103) jest dyspozycją zjazdu szlachty prowincji dźwińskiej, obradującego 24 IV 1775 r. w Agłonie w sprawie opłacenia podróży do Petersburga Antoniego Ryka, szambelana dworu polskiego, który został wybrany delegatem prowincji do carycy Katarzyny II. Dokument ten świadczy o utrzymaniu lub reaktywowaniu, obok sądownictwa, także jakiejś formy samorządu szlacheckiego, a dołączone do dokumentu podpisy pokazują, kto był wówczas w tych strukturach aktywny.

Ostatnia, czwarta część edycji ma charakter odmienny od pozostałych. Zatytułowana jest: „Szlachta inflancka wobec nowej rzeczywistości — materiały genealogiczne rodzin szlacheckich” i prezentuje w wyborze 55 dokumentów (nr 104–157¹¹⁸). Stanowi to zaledwie około jednej piątej dokumentów tego typu, zidentyfikowanych w objętym kwerendą materiale źródłowym. Opublikowanie całości tego materiału, aczkolwiek z pewnością byłoby cenne i potrzebne, rozsądziłoby ramy tego tomu, a przygotowanie go do druku przerastało możliwości tego grantu. Ustalenie jednak listy tych materiałów i opublikowanie jej w części szóstej tego wstępu (z obszerną analizą wstępną) jest ważnym osiągnięciem zrealizowanego projektu. W tej sytuacji materiał publikowany *in extenso* jest swego rodzaju egzemplifikacją, a wybór zakładał publikację dokumentów dotyczących najbardziej znanych inflanckich rodzin, zarówno tych wywodzących się z dawnej szlachty niemieckiej, jak i ze szlachty koronnej czy litewskiej, ale też tzw. rodzin neofickich (dokumenty nr 140, 157), czy pokazanie występujących typów dokumentów. Ze względów technicznych trudne jednak okazało się publikowanie genealogii z drzewami genealogicznymi (jak wyglądały tego typu materiały, widać na zamieszczonych we wkładce ilustracyjnej przykładach). Z reguły dokumenty publikowane w ramach czwartej części edycji dotyczą poszczególnych rodzin, ale uwzględniono również dokumenty o charakterze zestawień (dokumenty nr 139, 151).

5. ZESTAWIENIE PRZYWILEJÓW NA URZĘDY I GODNOŚCI

Poniższe zestawienie zawiera regesty dokumentów potwierdzających powołania na urzędy i godności lub ich uzyskania (przywilejów, kredensów, cesji). Zapisy dotyczące dokumentów publikowanych w niniejszej edycji *in extenso* zostały pogrubione.

¹¹⁸ Dochodzi do tego dokument nr 156a.

1. *Konstanty Ludwik Plater, wojewoda mściłowski, dokonuje za zgodą króla Augusta III cesji starostwa dyneburskiego na rzecz starszego syna, Józefa, 19 X 1763 [28 II 1764].*

LVVA, f. 712-1, nr 109, k. 96–96v. Edycja: zob. nr 4.

2. *Przywileje królewskie na urząd woźnego Księstwa Inflanckiego dla Andrzeja Reyro i Tadeusza Raszczyzna, 3 VI 1765 [1 VIII 1765].*

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 94–95v. Edycja: zob. nr 15.

3. *Przywilej królewski na urząd woźnego (generała) województwa inflanckiego dla urodzonego Dominika z Danków Dakiszewicza, ziemianina i obywatela województwa inflanckiego, 7 VII 1765 [4 IX 1765].*

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 144–144v.

4. *Przywilej królewski na pisarstwo ziemskie inflanckie dla Gotarda Ignacego Mohla, krajczego inflanckiego, 5 III 1765, oraz odebranie przysięgi od niego [30 IX 1765].*

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 155–156v. Edycja: zob. nr 16.

5. *Przywilej królewski na czwarte sęstwo ziemskie województwa inflanckiego, wydany Dionizemu Rykowi, chorążemu chęcińskiemu, 5 III 1765 [9 X 1765].*

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 268–269v. Edycja: zob. nr 18.

6. *Przywilej królewski na urząd woźnego (generała) województwa inflanckiego dla Stefana Korta, ziemianina i obywatela województwa inflanckiego, 5 X 1765 [12 XII 1765].*

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 336–336v.

7. *Przywilej królewski na urząd woźnego (generała) województwa inflanckiego dla Józefa z Talski (nie Talskich!) Taliszewskiego, ziemianina i obywatela województwa inflanckiego, 15 IX 1765 [28 XII 1765].*

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 344–344v.

8. *Antoni Szreders, chorążyc Jego Królewskiej Mości, otrzymuje 26 VIII 1766 kredens na urząd instygatora województwa inflanckiego po awansie poprzednika, Michała Waldena, na urząd krajczego inflanckiego [27 VIII 1766].*

LVVA, f. 712-1, nr 111, k. 265–265v.

9. *Przywilej królewski potwierdzający wybór na podkomorstwo inflanckie Jana Zyberka, chorążego inflanckiego, 17 III 1766 [4 X 1766].*

LVVA, f. 712-1, nr 111, k. 356–357.

10. Przywilej królewski awansujący Benedykta z Janków Sokołowskiego, aktualnie drugiego sędziego ziemskiego inflanckiego, na pierwsze sęstwo, wakujące po śmierci Ignacego Szadurskiego, 9 IV 1766 [4 X 1766].

LVVA, f. 712-1, nr 111, k. 354–355.

11. Przywilej królewski awansujący Dionizego Ryka, aktualnie czwartego sędziego ziemskiego inflanckiego, na trzecie sęstwo, wakujące po awansie Jana Weysenhoffa na urząd drugiego sędziego ziemskiego województwa inflanckiego, 9 IV 1766 [4 X 1766].

LVVA, f. 712-1, nr 111, k. 358–358v.

12. Przywilej królewski na urząd woźnego (generała) województwa inflanckiego dla Ignacego Sucharzewskiego, ziemianina i obywatela województwa inflanckiego, 12 I 1767 r. Poświadczenie wykonania przysięgi na urząd [7 II 1767].

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 79–79v.

13. Kredens sejmiku inflanckiego dla Marcina Kublickiego, skarbnika inflanckiego, na czwarte sęstwo ziemskie inflanckie, w miejsce Kazimierza Kublickiego, podstarościego grodowego inflanckiego, po jego rezygnacji z tej funkcji (był wybrany na wakujące czwarte sęstwo przez sejmik inflancki w 1766 r., umocowany na nim przywilejem królewskim), Dyneburg, 11 II 1767 r. Kredens wpisany do akt ziemskich województwa inflanckiego [11 II 1767].

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 80–81.

14. Powtórzenie wpisu z LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 80–81, przy czym dokument (kredens) wpisano tym razem do akt grodzkich województwa inflanckiego [12 II 1767].

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 82–83v.

15. Przywilej królewski zatwierdzający Jana Szadurskiego, stolnika inflanckiego i regenta Wielkiego Księstwa Litewskiego, na urządzie chorążego województwa inflanckiego, zwolnionym po awansie Jana Zyberka na podkomorstwo inflanckie, Warszawa, 17 III 1766 r. Przywilej wpisany do akt grodzkich województwa inflanckiego [13 II 1767].

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 84–85.

16. Przywilej królewski awansujący Jan Weysenhoffa, aktualnie trzeciego sędziego ziemskiego inflanckiego, na drugie sęstwo, wakujące po awansie Benedykta Sokołowskiego na pierwsze sęstwo, Warszawa, 9 IV 1766 r. Przywilej

wpisany do akt ziemskich województwa inflanckiego podczas roczków ziemskich świętomichalskich [1 X 1767].

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 254–255v.

17. *Przywilej królewski dla Marcina Kublickiego, skarbnika województwa inflanckiego, na czwarte sęstwo ziemskie inflanckie, zwolnione po rezygnacji z tegoż przez Kazimierza Kublickiego, aktualnego podstarościę grodzkiego inflanckiego, Warszawa, 9 IV 1767 r. Przywilej wpisany do akt ziemskich województwa inflanckiego podczas roczków ziemskich świętomichalskich. Potwierdzenie złożenia przez Marcina Kublickiego przysięgi na urząd [1 X 1767].*

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 256–257v.

18. *Przywilej na królewskiego geometrę dla Ignacego Długosza Wyrykowskiego, komornika wilkomierskiego, wraz z rotą wykonanej przysięgi, 29 X 1768 [3 XII 1768].*

LVVA, f. 712-1, nr 115, k. 398–399v. Edycja: zob. nr 40.

19. *Przywilej królewski na urząd woźnego (generała) województwa inflanckiego dla Antoniego Błażewicza, ziemianina i obywatela Księstwa Inflanckiego, 24 XII 1768 [12 I 1769].*

LVVA, f. 712-1, nr 116, k. 18–18v.

20. *Przywilej królewski na urząd woźnego Księstwa Inflanckiego dla szlachetnego Wincentego (w źródle błędnie: Teodora) Nosowicza, ziemianina i obywatela Księstwa Inflanckiego, 2 V 1768 [6 V 1769].*

LVVA, f. 712-1, nr 116, k. 205–205v.

21. *Cesja starostwa marienhauskiego ze strony wojewodziny mińskiej Konstancji z Platerów Hylzenowej na rzecz syna, Justyniana Hylzena, 28 VII 1769 [3 II 1770].*

LVVA, f. 712-1, nr 117, k. 22–23v. Edycja: zob. nr 47.

22. *Kredens na rotmistrzostwo województwa inflanckiego, wakujące po śmierci Benedykta Kornia, dany Tadeuszowi Karnickiemu, cześnikowiczowi inflanckiemu; podpisany przez Jana z Szadurek Szadurskiego, chorążego i sekretarza Księstwa Inflanckiego, regenta Wielkiego Księstwa Litewskiego, 15 II 1770 [5 III 1770].*

LVVA, f. 712-1, nr 117, k. 60–60v.

23. *Przywilej królewski na urząd woźnego (generała) województwa inflanckiego dla szlachetnego Michała Dombrowskiego, 28 XII 1770 [!] (błąd w zapisie daty?). Potwierdzenie złożenia przysięgi na urząd [4 VIII 1770].*

LVVA, f. 712-1, nr 117, k. 245–245v.

24. *Kredens na chorągwo inflanckie na sejmiku gospodarskim w Dyneburgu [7 II 1771].*

LVVA, f. 712-1, sygn. 118, k. 20–21. Edycja: zob. nr 54.

25. *Aktykacja kredensu na komisarstwo magazynowe, wystawionego Stanisławowi Wareckiemu, regentowi podkomorskiemu Księstwa Inflanckiego, 8 I 1772 [10 I 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 35–36v. Edycja: zob. nr 80.

26. *Aktykacja kredensu na komisarstwo skarbowe Wielkiego Księstwa Litewskiego, danego przez sejmik województwa inflanckiego Zygmunтови Tomaszewiczowi („Tomaszewiczowi”), podstolemu czernihowskiemu, 4 II 1772 [5 II 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 39–39v. Edycja: zob. nr 81.

27. *Przywilej królewski na urząd woźnego województwa inflanckiego dla Bazylego Czosnowskiego, ziemianina i obywatela Księstwa Inflanckiego, 4 X 1771 [28 II 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 51–51v.

*Uw. Por. *ibid.*, k. 52–52v, gdzie potwierdzenie wykonanej 28 II 1772 przezeń przysięgi na urząd [29 II 1772].*

6. ZESTAWIENIE MATERIAŁÓW GENEALOGICZNYCH

Z LAT 1764–1775

Przeprowadzona w 1772 r. aneksja wschodnich rubieży Rzeczypospolitej Obojga Narodów, postawiła władze rosyjskie przed wieloma palącymi problemami. Jednym z nich była kwestia licznej i silnie zróżnicowanej wewnętrznie (szczególnie majątkowo) szlachty zamieszkującej te tereny, różniącej się pod względem tak stopnia uprzywilejowania, jak i własnej świadomości stanowej, od szlachty rosyjskiej. Włączenie tej niesfornej i nienawykłej do rosyjskich porządków grupy społecznej w struktury państwa, zajęło Rosjanom wiele dziesięcioleci¹¹⁹. W pierwszej kolejności władze ro-

¹¹⁹ Ganzenmüller 2013.

syjskie podjęły próbę rejestracji miejscowej szlachty, podchodząc do kwestii weryfikacji szlachectwa w sposób dość swobodny i niesformalizowany. Spowodowało to, że przed sądy ziemskie, obok przedstawicieli starych rodzin szlacheckich o niekwestionowanym statusie, przybywały także osoby, co do których szlachectwa nasuwały się poważne wątpliwości. W zachowanych księgach ziemskich z pierwszych lat po I rozbiornie — także tych związanych z prowincją dźwińską — nie brak dekretów wywodowych, zawierających celowe przeinaczenia, czy nawet daleko idące konfabulacje. Służyły one zarówno autentycznej szlachcie, która z pewnych powodów pragnęła zwiększyć renomę rodziny, jak również różnej maści plebejuszom, chcącym wykorzystać nadarzającą się okazję do przeniknięcia w kręgi szlachty — stanu, która otrzymał w 1785 r. liczne przywileje z rąk Katarzyny II i został wreszcie obdarzony samorządem¹²⁰.

Z zachowanych materiałów wynika jednoznacznie, iż w prowincji dźwińskiej instytucją wyznaczoną do przeprowadzenia rewizji szlachectwa był miejscowy sąd ziemski. Podobnie było także na terenie innych jednostek administracyjnych, na jakie podzielono ziemie przyłączone do Rosji w wyniku I rozbiornie. Przykładowo w guberni mohylewskiej sprawy związane z praktyką rewizji przywilejów szlacheckich regulował ukaz miejscowego gubernatora, Michała Kachowskiego (1734–1800), wydany 14/25 VII 1773 r.¹²¹ Wiadomo, że to on wyznaczał sądy ziemskie poszczególnych prowincji (m.in. prowincji orszańskiej) „dla słuchania szlacheckich wywodów”, niestety treść samego uniwersału pozostaje nieznaną. Podobnie jest w przypadku ewentualnych uniwersałów wydanych w tej sprawie przez ówczesnego gubernatora pskowskiego, Michała Kreczetnikowa (1729–1793), które obowiązywały również na terenie prowincji dźwińskiej¹²².

Wywodu szlachectwa dokonywano przywołując przed skład sędziowski kolejne rodziny. Odbywało się to według spisane go rejestru, odrębnego dla każdej kadencji sądowej, przesyłanego z kancelarii gubernatora, gdzie był wcześniej opracowywany (zob. dokument nr 114¹²³, a szczególnie jego

¹²⁰ Perkowski 1938, s. 70.

¹²¹ Ibid.

¹²² Przypomnijmy, że w latach 1772–1776 prowincja dźwińska wchodziła w skład guberni pskowskiej.

¹²³ Wszystkie przywoływane w tej części wstępu numery odnoszą się do dokumentów publikowanych w niniejszej edycji *in extenso*, a nie do rejestrowanych zamieszczonych poniżej.

nagłówek). Rejestry tego typu, przypominające rejestry spraw rozpatrywanych na roczkach sądowych, w przypadku prowincji dźwińskiej nie zachowały się w całości. Ich nieliczne fragmenty odnajdujemy jednak wśród akt ziemskich tej prowincji (zob. dokumenty nr 114, 131)¹²⁴. Zawierają one prócz numeru karty (sprawy) i nagłówka informującego o personaliach osób wezwanych do wyводу, również brudnopisową wersję dekretu wywodowego, notowaną najpewniej na bieżąco przez pisarza sądowego już podczas posiedzenia przed sądem. Zazwyczaj owe brudnopisy są w dużej części zbieżne z czystopisami dekretów wywodowych, niekiedy jednak — zapewne w przypadkach, gdy dekret był bardzo rozbudowany — zawierają jedynie podstawowe informacje na temat prezentowanych przed sądem materiałów (zob. np. dokument nr 114¹²⁵).

Zachowane w aktach ziemskich prowincji dźwińskiej materiały dowodzą, że akcję weryfikacyjną szlachty z tzw. Inflant Polskich rozpoczęto już jesienią 1772 r., jakkolwiek nie jest do końca jasne, według jakiego klucza. Warto podkreślić, że większość czołowych rodzin prowincji dźwińskiej¹²⁶ (Hylzenowie, Broel-Platerowie, a także Benisławscy, Felkierzambowie, Kornowie (Korniowie), Kubliccy, Mohlowie, Sokołowscy, Szadurscy, Szółkowsy, Waldenowie, Wereszczyńscy (Wereszczynscy) i inni), przeprowadziła swój wywód w lutym 1773 r. (wyjątek stanowili Szyrynowie (dokument nr 144), którzy do wyvodu stanęli dopiero 11 II 1775 r.). W kolejnych latach stawały przed sądem coraz częściej osoby (na podstawie zgłoszonej skargi?), które czy to z powodu własnej nieświadomości, ubóstwa czy też innych zdarzeń losowych, zostały uprzednio zaliczone przez rosyjską administrację do ludności o niższym statusie społecznym, zobligowanej do płacenia podatku podusznego (pogłównego)¹²⁷. Korzystając zazwyczaj z pomocy krewnych, którzy już wcześniej dowiedli skutecznie swego szlachectwa, ewentualnie prezentując inne dowody na swój uprzywilejowany status (świadczenia osób cieszących się nienaganną opinią, dokumenty potwierdzające np. dzierżawienie gruntu bez obowiązku odrabiania pańszczyzny i wykonywania innych usług na rzecz dworu), po-

¹²⁴ Zob. ponadto: LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 117v (Kubliccy).

¹²⁵ Pełna wersja dekretu wywodowego Platerów nie zachowała się. Z informacji zawartych w publikowanym dokumencie nr 114 wynika, że musiała ona zawierać m.in. obszerne zestawienia dokumentów przechowywanych w rodzinnym archiwum.

¹²⁶ Większość, ale nie wszystkie — w zachowanych materiałach brak np. dekretów wywodowych Borchów i Korffów.

¹²⁷ Por. Gaca 2010, s. 201–202.

dejmowały one starania o wykreślenie siebie z rejestrów pogłównego (czyli to wyższa instancja, na wniosek prowincjalnego sądu ziemskiego). Przykładowo w listopadzie 1775 r. wywody tego rodzaju przeprowadzili przedstawiciele rodzin Budrewiczów (dokument nr 154), Heykingów (dokument nr 155) i Tarwidów (dokument nr 156). Wcześniej, tj. 11 III 1775 r.¹²⁸, do akt ziemskich prowincji dźwińskiej został wciągnięty wywód tego rodzaju, zaprezentowany przez Rossienskich (dokument nr 150).

Sąd ziemski rozpatrujący dokumenty wywodowe zazwyczaj potwierdzał szlachectwo zainteresowanych, nawet w przypadku neofitów, którzy jeszcze przed I rozbiorem przeszli na chrześcijaństwo i na mocy obowiązującego w Wielkim Księstwie Litewskim prawa, uzyskali szlachectwo (zob. dokumenty nr 140, 157). Dekrety wywodowe, które zostały zakwestionowane, najpewniej nie były wciągane do akt. Informacje na temat postępów weryfikacji szlachectwa były następnie regularnie odsyłane, w formie raportów, do sądu gubernialnego¹²⁹, gdzie zapewne zapadały ostateczne decyzje w sprawie przyjęcia lub odrzucenia wywodu, ewentualnie odesłania go do dalszej weryfikacji.

Prócz dekretów wywodowych do akt ziemskich prowincji dźwińskiej wciągano także tzw. aktykacje genealogii¹³⁰. Prócz obszerniejszej informacji na temat protoplasty rodziny oraz używanego przez nią herbu, na taką „genealogię” składało się drzewo genealogiczne, prezentujące imiona jego męskich i żeńskich potomków. W przypadku potomków męskich, jeśli założyli rodziny, podawano zazwyczaj także personalia ich żon. Drzewa takie, obejmujące najczęściej od 3 do 5 pokoleń (rekonstruowane zapewne w oparciu o tradycję rodzinną, niekoniecznie pisaną) i doprowadzone do współczesności, służyły przede wszystkim rodzinom, które najwidoczniej miały poważne problemy z przedstawieniem konkretnych dokumentów, potwierdzających swoje szlachectwo. Rosyjska administracja zapewne doskonale zdawała sobie sprawę z wątpliwej niejednokrotnie wartości tych materiałów, dlatego też nie posiadały one mocy dowodowej w trakcie pro-

¹²⁸ Dokument prawdopodobnie przypadkowo został włączony do księgi grodzkiej dyneburskiej zawierającej materiały z 1765 r.

¹²⁹ Por. taki raport przesłany do sądu gubernialnego 11 XII 1773 r.: LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 253.

¹³⁰ Zob. np. LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 264–265v: „Aktykacja genealogij familij państwa Horodeckich” (12 XII 1772 r.); k. 340–341v: „Aktykacja genealogij Ichm[os]ć panów Romanowskich” (24 XII 1772 r.); k. 342–343v: „Aktykacja genealogij Ichm[os]ć panów Bąkowskich” (24 XII 1772 r.).

cedury wywodowej. W niniejszej publikacji zrezygnowano z prezentowania owych drzew genealogicznych, przede wszystkim z powodu trudności z wyborem odpowiedniej metody ich edycji. W celach poglądowych zdecydowano się jednak na zamieszczenie w materiale ilustracyjnym reprodukcji kilku wybranych przykładów.

Wracając do dekretów wywodowych należy podkreślić, iż stopień ich rozbudowania był niezwykle zróżnicowany. Do najbardziej obszernych należy dekret Mohlów (von der Mohl) (zob. dokument nr 125), zachowany także w formie mniej czytelnej¹³¹ i wzbogacony o obszerny suplement (zob. dokument nr 136). Bogate w szczegóły genealogiczne, jakkolwiek mniej obszerne, są również dekrety wywodowe Felkierzambów (dokument nr 127), Hylzenów (dokument nr 123), czy Weyssenhoffów (dokument nr 128). Podobnie treściwe są także dowody (edukty) szlachectwa rodzin zasiedziały w województwie inflanckim już od dawna, ale przybyłych tu z terenu Korony czy Wielkiego Księstwa Litewskiego, takich jak np. Beniśławscy (dokument nr 116), Sokołowscy (dokument nr 119), Szadurscy (dokument nr 122), czy Szołkowscy (dokument nr 126); rzadko jednak, w odróżnieniu od szlachty inflanckiej, wywody genealogiczne tych rodzin sięgają głębiej niż przełom XVI/XVII w., a jeśli już nawet, to budzą jednak wówczas liczne wątpliwości. Zaskakuje ilość informacji występująca np. w dekrecie wywodowym Moryssonów (dokument nr 129). Wynikała ona zapewne z pozycji Michała Moryssona, regenta podkomorskiego sądów ziemskich prowincji dźwińskiej, stojącego przed koniecznością udowodnienia swoich predyspozycji do wykonywania powierzonej funkcji, tym bardziej, że do Inflant Polskich przybył przed zaledwie kilku laty¹³².

Duża część rodzin wezwanych do wyvodu swojego szlachectwa, miała poważne problemy ze zgromadzeniem dokumentów potwierdzających posiadane przywileje. W znacznie lepszej sytuacji byli ci, którzy dysponowali dobrze zachowanymi archiwami rodzinnymi, bądź byli na tyle zamożni, że mogli zatrudnić osoby specjalizujące się poszukiwaniu brakujących materiałów w archiwach instytucji świeckich i kościelnych. Do tej mniej licznej grupy zaliczali się np. Mohlowie (zob. dokumenty nr 125, 136), którzy prócz dokładnej rekonstrukcji własnego drzewa genealogicznego po początek XVII w., zaprezentowali sądowi także szereg dokumentów

¹³¹ Zob. LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 72–73v.

¹³² Por. LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 145–145v.

z XVII–XVIII w. (częściowo w oryginale). Starsze dokumenty rodzina utraciła w pierwszej połowie XVII stulecia, w wyniku pożarów i najazdu na ich rodowe Wyszki starosty dyneburskiego Jana Alfonsa Lackiego. Utratę cennych pamiątek w wyniku zaistniałych zdarzeń potwierdzały jednak odpowiednie dokumenty z epoki, ponadto skutecznie rekompensował wpis do metryki (Ritterbank) inflanckiej, potwierdzający, iż Mohlowie są „dawną [...], rodowitą, osiadłą w Inflantach szlachtą” (dokument nr 125). Obszerne archiwa domowe musieli posiadać także np. Benisławscy (dokument nr 116), Sokołowscy (dokument nr 119), czy Szadurscy (por. dokument nr 122).

Dekrety wywodowe powszechnie były także uzupełniane danymi zaczerpniętymi z herbarzy. Dziełem, do którego sięgano regularnie, także w przypadku mniej zamożnych rodzin, był herbarz Kaspra Niesieckiego (1682–1744) (zob. np. dokumenty nr 126, 137, 145, 146, 149, 150, 154). Nierzadko informacja zaczerpnięta od Niesieckiego była jedynym lub jednym z niewielu dowodów na przynależność do stanu szlacheckiego (por. dokumenty nr 106, 109, 110). Stający do wyvodu, pragnący dowieść starożytności swojej rodziny i szlachectwa, korzystali także z kroniki Jana Długosza (1415–1480) (dokumenty nr 116, 137), jak również dzieł Marcina Bielskiego (około 1495–1575) lub jego syna Joachima (około 1540–1599) (dokument nr 116), Bartosza Paprockiego (około 1540–1614) (dokumenty nr 116, 137), Szymona Okolskiego (1580–1653) (dokument nr 137) i Macieja Strykowski (1547–1586/1593) (dokument nr 116). Sporadycznie sięgali także po notatki genealogiczne zawarte w dziele Jana Augusta Hylzena *Inflanty w dawnych swych i wielorakich aż do wieku naszego dziejach i rewolucjach [...]* (Wilno 1750) (zob. dokumenty nr 111, 132).

Rodziny polsko-inflanckie o niemieckich korzeniach, posiadające parantele (rzeczywiste bądź zmyślone) w całej Europie, sięgały także do opracowań heraldycznych autorów obcych. Przykładowo Mohlowie (dokument nr 125) w swoim dekrecie wywodowym odwoływali się do takich dzieł jak „Leksykon uniwersalny” Johanna Heinricha Zedlera, czy prace Johanna Friedricha Gauhe (1681–1755) i Jana Sinapiusa młodszego (1667–1725). W suplemencie do genealogii tej rodziny (dokument nr 136) pojawiają się z kolei odniesienia do dzieł Filipa Clüvera (1580–1622). Szyrynowie natomiast (dokument nr 144) prócz „Leksykonu” Zedlera i prac J. F. Gauhe, wykorzystali w swym wywodzie najprawdopodobniej także dzieła Gabriela Bucelina (Bucelinusa) (1599–1681).

W wywodach rodzin zamożniejszych spotykamy także informacje o korzystaniu z Metryki Litewskiej (zob. np. dokument nr 125). Rodziny o niemieckich korzeniach, związane z Inflantami nierzadko od kilkuset lat, często sięgały również po świadectwo metryki (Ritterbank) kurlandzkiej bądź inflanckiej (zob. np. dokumenty nr 115, 125, 127–128, 130, 141). W miarę potrzeby przywoływano także dekrety wywodowe złożone przez pozostałe gałęzie rodziny w innych prowincjach lub też w prowincji dźwińskiej, ale wcześniej (np. dokumenty nr 141, 147, 153–155). Przykładowo Kubliccy stający do wyvodu przed sądem ziemskim prowincji dźwińskiej, wspominali też o dekrecie wywodowym innej gałęzi ich rodziny, który został lub miał zostać zaprezentowanym przed sądem w prowincji połockiej (zob. dokument nr 132). Z kolei Jan i Wincenty Tarwidowie, którzy przed sądem ziemskim prowincji dźwińskiej stawili się 20 XI 1775 r. (dokument nr 156), odwoływali się do wyvodu zaprezentowanego tamże przez ich krewniaków w dniu 5 III 1774 r. (wywodowi towarzyszyło także składanie przysięgi przez Jana i Wincentego Tarwidów oraz ich krewnych, Antoniego i Franciszka Tarwidów, potwierdzające istnienie pomiędzy nimi pokrewieństwa). Wreszcie tam, gdzie pojawiały się problemy z udowodnieniem ciągłości genealogicznej (np. wskutek utraty rodzinnych dokumentów podczas wojny, czy wskutek zdarzeń losowych), sięgano także po świadectwa osób poważanych i utytułowanych, gotowych poświadczyć przynależność do stanu szlacheckiego, pokrewieństwo z szerzej znaną gałęzią rodziny, czy fakt posiadania aktualnie, bądź w dalszej lub bliższej przeszłości, dóbr w innym regionie (zob. np. dokumenty nr 129, 141, 145–146, 149–150, 153), ewentualnie prezentowano dokumenty opisujące okoliczności utraty owych cennych archiwaliów (zob. dokumenty nr 105, 107, 125, 130, 146).

Na innego rodzaju dokumenty stawiano natomiast nacisk w dekretach wywodowych neofitów (zob. dokumenty nr 140, 157), gdzie kluczowym dowodem stawało się potwierdzenie przyjęcia chrztu i publicznego wyznania nowej wiary przez stającego do wyvodu lub jego przodka.

W prezentowanych w niniejszym wydawnictwie dekretach wywodowych, prócz informacji pewnych, sprawdzalnych lub przynajmniej brzmiających wiarygodnie, nie brak też przypadków mitologizowania, szczególnie genezy rodziny (rodu). Benisławscy wywodzą się zatem od legendarnego Pobożanina (dokument nr 116), Kubliccy — od Witolda, wielkiego księcia litewskiego (dokument nr 132), Skirmonttowie od książąt litewskich, żmudzkich i ruskich (dokument nr 131), Sokołowscy — od legendarne-

go Wincentego Sokołowskiego, żyjącego rzekomo około 1200 r. (dokument nr 119), Józef Jan Brzeziński, koniuszy inflancki, wywodzi z kolei swoją rodzinę od rycerzy żyjących w XII–XIII w. (dokument nr 137), a Moryssonowie powołują się na pokrewieństwo z rodziną zamieszkującą Anglię (dokument nr 129)... Zabiegi tego rodzaju, od dawna wpisane w ideologię szlachty polskiej i litewskiej, pod panowaniem rosyjskim zyskiwały jeszcze bardziej utylitarny charakter. Miały bowiem nie tylko „podnieść” znaczenie rodziny, ale przede wszystkim legitymizować jej zabiegi o zachowanie statusu, a także wspierać ewentualne starania o nowe godności w służbie nowego władcy.

W księgach grodzkich i ziemskich dyneburskich sprzed I rozbioru, wywodów szlachectwa podobnych do tych pochodzących już z czasów rosyjskich, brak. Sporadycznie pojawiają się tu jednak dokumenty, które służyły zainteresowanym w dowodzeniu swojego pochodzenia, zazwyczaj bazujące na świadectwach osób znanych i poważanych. Przykładowo 14 VIII 1765 r. Gotard Ignacy Mohl, krajczy inflancki, wystawił braciom Jozafatowi i Michałowi Moryssonom (Morissonom), chorążycóm Jego Królewskiej Mości, zaświadczenie informujące o tym, że pochodzili z rodziny mającej dobra dziedziczne w województwie podolskim i ziemi halickiej (powiecie trembowelskim), i że obu zaświadczaający bardzo dobrze znał: „jednego używającego stroiu niemieckiego, czyli francuskiego, a drugiego po polsku noszącego się, towarzysza w mundurze pancernym, czyli petihorskim”¹³³. Z kolei 11 I 1763 r. niejaki Szymon Wyszyński, poszukujący krewnych Tomasza Grzybowskiego, komisarza ówczesnego instygatora koronnego (Jana Chryzostoma Krajewskiego), poświadczył wypożyczenie od Stefana Grzybowskiego z Inflant, dokumentów dowodzących pochodzenia od wspólnego przodka (dokument nr 104, wpisany do akt ziemskich Księstwa Inflanckiego 3 I 1772 r.)¹³⁴.

Uzupełnieniem dekretów wywodowych wpisywanych do ksiąg ziemskich prowincji dźwińskiej są materiały rodzin, którym odmówiono z różnych przyczyn szlachectwa i które zostały zaliczone przez nowe władze do grona szlacheckich poddanych. W objętych analizą aktach ziemskich znalazły się liczne dokumenty wystawiane przez szlachtę-posesjonatów, zaświadczaające o wolnym i/lub szlacheckim statusie zamieszkujących

¹³³ LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 145–145v; cyt. z k. 145.

¹³⁴ Por. także: LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 6–6v: „Aktykacya genealogij Panów Grzybowskiich herbu Klucz zaszyłych z wojew[ó]dztwa mazowieckiego z ziemi czyrskiej” (fragment) (wpisana do akt 3 I 1772 r.).

w granicach ich dóbr osób (zob. np. dokumenty nr 139, 142–143; por. też dokument nr 151)¹³⁵. Niektóre dokumenty poświadczają także, że wiele osób żyjąc w ubóstwie, wśród plebejuszy i nie posiadając żadnego wykształcenia, nie było nawet świadomych swojego prawdziwego statusu (por. dokument nr 107), ponadto używało nieświadomie zniekształconego nazwiska (por. dokumenty nr 108, 112–113). Sporadycznie za zniekształceniem nazwiska, co mogło zaowocować poważnymi konsekwencjami, stały też pomyłki urzędnicze (por. dokument nr 152).

* * *

Poniższe zestawienie materiałów genealogicznych z lat 1764–1775 obejmuje ogółem 263 pozycje. W każdej pozycji znajdujemy tytuł źródłowy dokumentu (wpisu), jego rozbudowany regest, ewentualnie uzupełniony cytatami ze źródła, w nawiasie kwadratowym datę wniesienia dokumentu do akt, sygnaturę archiwalną oraz ewentualne uwagi. W przypadku materiałów publikowanych w niniejszej edycji *in extenso* zapis ogranicza się do krótkiego regestu, sygnatury i odesłania do numeru publikacji, a oddano go pismem pogrubionym.

1. Dedukcja Uszackich. *Dekret wywodowy Antoniego, Jozafata oraz Jana z potomstwem Uszackich (Uszadskich). Pieczętują się herbem Baran (opis według Niesieckiego), prezentują dokumenty z XVII–XVIII w., m.in. potwierdzenie Władysława IV Wazy przywileju danego wieczystą lennością na dobra Małków [...] Hrehoremu Uszackiemu y synom jego, Stefanowi, Andrzeiowi y Kasperowi. Dekret wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [!] [18 I 1764].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 7–8.

Uw. *Data wpisania do akt podana w nagłówku (18 I 1764 r.) zapewne błędna (może omyłka w zapisie daty rocznej, ale nie jest też wykluczone, że mamy w tym przypadku do czynienia z celową manipulacją). Małków — dobra w pow. łucyńskim, w XVIII w. własność Szadurskich (SGKP VI, s. 36). Por. informacje na temat Uszackich h. Baran w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 112–112v, 172v; Heymowski 1964, s. 51.*

2. Aktykacja attestatum W[ielmożnego] Mohła, kracyjcego infantskiego, Ich[mość] p[ano]m Moryssonom służącego. *Zaświadczenie o pochodzeniu, wydane Jozafatowi i Michałowi Moryssonom (Morissonom) przez*

¹³⁵ Zob. też: LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 357–358v: „Prozba do Sądu Ziemskiego Prowincji Dźwińskiej względem uwolnienia ludzi wolnych pod Prelami y w Prelach nadyających się, przeze mnie niżej piszącego się [tj. Józefa Krasnodębskiego, ekonoma prelskiego], w r[ok]u 1774, m[iesi]ca Xbra [22?] dnia, czyniąca się”.

Gotarda Ignacego Mohla, krajczego inflanckiego. Mohl potwierdza, że bracia rodzeni Jozafat i Michał, chorążycowie Jego Królewskiej Mości, synowie Jana i wnukowie Mikołaja, pochodzą z rodziny mającej dobra dziedziczne w woj. podolskim oraz w ziemi halickiej (pow. trembowelskim), 14 VIII 1765 [4 IX 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 145–145v.

3. Maniffest o pogorzenie Dworu Zwirdzinskiego y w nim wielu papierów, rejestrow oraz wszelkiej ruchomości byłych. *Dwór w majątności Zwirdzin (w trakcie lutyńskim), należący do Jana Szadurskiego, regenta Wielkiego Księstwa Litewskiego i chorążego Księstwa Inflanckiego, spłonął nocą 6/7 IV 1765 r.; zniszczeniu uległy m.in. przechowywane w szafce rejestry i kalkulacje ekonomiczne dóbr Zwirdzina, Dunakla, Puszmyciowa y Małnowa, sporządzone za życia nieżyjącego już Ignacego Szadurskiego, sędziego ziemskiego inflanckiego [15 IV 1766].*

LVVA, f. 712-1, nr 111, k. 131.

4. Aktykacya genealogij J[egomości] panów Schepingów. *Genealogia rodziny, wywiedziona od przybyłego pod koniec XV w. do Infant Jana Szepinka, spisana w Mitawie 23 VIII 1766 r. przez sekretarza królewskiego i notariusz publicznego na polecenie Fryderyka Wilhelma Szepinka, podsędka mitawskiego (subjudex mitaviensis), dziedzica dóbr Brosmude, zaprzysiężona przez świadków (Joannes Ernestus Szepink, Henricus Leopoldus Brücken nominatus Fock, Carolus Filipus Röhnne [!], Gerhardus Dietericus Vietynghof nominatus Scheel, Ewald Magnus de Tyesenhausen). Do akt ziemskich Księstwa Inflanckiego dokument podany przez Jana Kosko, wojskiego bractawskiego, patrona [10 I 1767].*

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 13–14v.

5. *Glejt wystawiony przez króla Stanisława Augusta Beynarowiczom i Tarwidom w sporze z Rymkiewiczem, rzekomo 12 VII 1767 [rzekomo 27 VIII 1767].*

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 227–228 [227a]. Edycja: zob. nr 156a.

6. Aktykacya przywileju nobitationis [!] Cesarza J[ego]m[o]ści Maksymiliana drugiego imieniowi Ichm[o]śc[ió]w p[anó]w Finków służącego. *Przywilej (oryginał z pieczęcią w drewnianej puszcze, podwieszony na jedwabnych sznurach) dostarczył sędziom Jerzy Fink. Posiadał podpis cesarza Maksymiliana II Habsburga i został wystawiony w Linzu 11 XII 1568 r. Pod wpisem do ksiąg grodzkich Księstwa Inflanckiego zamieszczony wize-*

runek herbu nadanego Finkom, wykonany starannie czarnym atramentem [23 X 1767].

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 341–344v.

7. Aktykacja dokumentu zawierającego genealogię Zassów [2 VI 1770].

LVVA, f. 712-1, nr 117, k. 220–221.

Uw. Zass — Saß, rodzina związana z Inflantami od późnego średniowiecza, por. GHBR, Livland, s. 860–882.

8. **Zaświadczenie Szymona Wyszyńskiego o przyjęciu dokumentów poświadczających genealogię Stefana Grzybowskiego, mieszkającego w Inflantach, 11 I 1763 [3 I 1772].**

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 5–5v. Edycja: zob. nr 104.

9. Aktykacja genealogij panów Grzybowskich herbu Klucz zaszytych z wojew[ó]dztwa mazowieckiego z ziemi czyrskiej. *Dokument podał do akt ziemskich Księstwa Inflanckiego Zygmunt Grzybowski. Protoplastą rodziny jest Michał Grzybowski, pochodzący z woj. mazowieckiego (z ziemi czerkskiej), który w 1635 r. przybył z wojskami koronnymi do Inflant, gdzie wziął w dzierżawę dobra Sikielmuyza w Księstwie Kurlandzkim [3 I 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 6–6v.

Uw. Por. informacje na temat Grzybowskich h. Prus w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 17–17v, 139v–140; Heymowski 1964, s. 25.

10. Aktykacja genealogij Ichm[ość] panów Łosickich Ancyperowiczów. *Dokument do akt ziemskich Księstwa Inflanckiego podał Franciszek Łosicki Ancyperowicz. Protoplastą rodziny jest Seweryn Łosicki Ancyperowicz h. Ostoja z woj. nowogródzkiego, dziedzic dóbr Mościsz, rotmistrz wojsk Władysława IV, starosta cyryński (świadczyc o tym ma pozwolenie Władysława IV na oddanie tego starostwa dowolnej osobie w trzyletniąarendę, wystawione rzekomo w Warszawie 8 IV 1663 r.) [2 III 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 132–133v [dawna fol. 134–135v].

Uw. Starostwo cyryńskie w XVIII w. było w rękach Niesiołowskich (zob. SGKP I, s. 724–725). Cyryn — dziś wieś na Białorusi (Цырын), w czasach Rzeczypospolitej w granicach woj. nowogródzkiego. Por. informacje na temat Ancyperowiczów h. Ostoja w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 2–2v, 132; Heymowski 1964, s. 17–18.

11. **Dowód szlachectwa Rossienskich h. Drzewica [11 III 1775].**

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 36–37. Edycja: zob. nr 150.

12. Aktykacja attestati in partem Ichm[ość] panów Ancyperowiczów. *Dokument do akt ziemskich Księstwa Inflanckiego podaje Franciszek Łosicki Ancyperowicz, mostowniczy parnawski. Jest to odpis świadectwa wystawio-*

nego w Nowogrodku 5 II 1745 r. przez szlachtę nowogrodzką Ancyperowiczom [!] (księżom Aleksandrowi, plebanowi białołrockiemu (białołhroąskiemu) i Jonaszowi, prokuratorowi konwentu wileńskiego Zakonu Świętego Bazylego Wielkiego, a także Michałowi, Mikołajowi i Franciszkowi, braciom rodzonym, patriotom woj. nowogrodzkiego), prezentującego pochodzenie i genealogię rodziny [2 V 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 134–135v [dawna fol. 136–137v].

Uw. Autorzy zestawienia urzędników inflanckich znają tylko jednego mostowniczego parnawskiego, Adama Stankiewicza (1764) (UI 1994, nr 391).

13. Aktykacja herbu Ichm[ość] panów Łosickich Ancyperowiczów. Dokument do akt ziemskich Księstwa Inflanckiego podaje Franciszek Łosicki Ancyperowicz, mostowniczcy parnawski. Opis herbu Ostoja (według Paprockiego, fol. 301 i Okolskiego, fol. 353) [2 V 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 136–136v [dawna fol. 138–138v].

14. Aktykacja herbu Ichm[ość] panów Baranowskich. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podaje Michał Baranowski. Opis herbu Prawdzic (Prawdzicz) i informacje na temat rodziny (według Niesieckiego); dokument sporządzony 20 X 1772 r. w Iłukszcie (Iłuxta) [21 X 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 224–224v [dawna fol. 226–226v].

15. Aktykacja herbu panów Roszczewskich. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podaje Adam Roszczewski. Opis herbu Ciołek i informacje na temat rodziny (według Niesieckiego); dokument sporządzony 3 II 1773 r. [!] (przypadkowa omyłka w datacji?) [21 X 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 225–225v [dawna fol. 227–227v].

16. Aktykacja genealogij J[egomość] p[anów] Woynowskich. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podaje Józef Woynowski. Rodzina pieczętuje się herbem Ostoja, a jej protoplastą jest Jakub Ostoja Woynowski [21 X 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 226–227v [dawna fol. 228–229v].

Uw. Por. informacje na temat Woynowskich (Woynowskich) h. Ostoja w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 21, 129–129v; Heymowski 1964, s. 54.

17. Aktykacja herbu Ichm[ość] panów Woynowskich. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podaje Józef Ostoja Woynowski. Opis herbu Ostoja i informacje na temat rodziny (według Niesieckiego); dokument sporządzony 3 II 1773 r. [!] (przypadkowa omyłka w datacji?) [21 X 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 228–228v [dawna fol. 230–230v].

18. Aktykacja genealogij panów Roszczewskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podaje Adam Roszczewski. Rodzina pieczętuje się herbu Ciołek, a jej protoplastą jest Jerzy Roszczewski, ziemianin zakroczymski (jego syn, Tomasz, przeniósł się na Litwę; dwaj synowie Tomasza wyemigrowali następnie z Litwy — Piotr do Inflant, a Andrzej do Kurlandii) [21 X 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 229–230v [dawna fol. 231–232v].

19. Aktykacja genealogi pana Ignacego Lentzberga herbu w czerwonym polu dwa proporce na górze na krzyż zatknięte. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podaje Ignacy Lentzberg. Genealogia wywieziona od Stefana de Lenczberk, brata średniego Marcina. Nazwisko rodziny występuje też w formie de Lentszberg [27 XI 1772]*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 238–239 [dawna fol. 240–241].

20. Genealogia panów de Lentzberg herbu na górze dwa zatknięte proporce z protoplasty Antoniego. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podaje Bogusław Lentzberk. Protoplastą rodziny jest Antoni de Lentzberg, który przeniósł się z Kurlandii (z okolic Nitawy) do Inflant Polskich [28 XI 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 241–242v [dawna fol. 243–244v].

Uw. Nitawa — dawna nazwa Mitawy.

21. Aktykacja genealogij Ichm[os]ć panów Laudańskich Paszkiewiczów. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Karol Paszkiewicz. Rodzina pieczętuje się herbem Radwan, a jej protoplastą jest Stanisław Laudański, dziedzic dóbr Popiweysię w parafiji kupiskiej w pow. wyłkomirskim [9 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 233–234v [dawna fol. 235–236v].

Uw. Dobra Popiwesie, niegdyś w pow. poniewieskim, w gminie Stumbryszki; dawna własność Pietkiewiczów, następnie Antoniego i Elżbiety z Fabrycyjuszów Kościatkowskich, sprzedane około 1768 r. Bereśniewiczom (SGKP XVI/2, s. 494). Por. informacje na temat Paszkiewiczów h. Radwan w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 73–73v; Heymowski 1964, s. 37.

22. Aktykacja genealogij W[ielmo]żnych Januszewiczów herbu Odrowąż alias strzałą z łuku wypuszczoną w czerwonym polu wąż przesyty. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Wiktor Januszewicz, koniuszy Księstwa Żmudzkiego, dziedzic Okry. Rodzina wywodzi się z Księstwa Żmudzkiego, używa herbu Odrowąż. Jej protoplastą jest Jerzy z Żylnik*

(*vel* Żywnik) Januszewicz h. Ostrowasz [!], żyjący za panowania Zygmunta III Wazy. Do Inflant przeniósł się prawnuk Jerzego — Dawid [12 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 244–245v [dawna fol. 246–247v].

Uw. Por. Błaszczyk, *Herb. II*, s. 417–419, gdzie o Januszewiczach (Januszowiczach) h. Lubicz i h. Nałęcz odmieniony, a także o Wiktorze Januszewiczu, strażniku żmudzkiem (1756) i koniuszym żmudzkiem (1758–1766), żonatym z Anną Mohlówną, podczaszanką parnawską. Zob. też informacje na temat Januszewiczów h. Odrowąż zawarte w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 42–42v, 141v–142; Heymowski 1964, s. 28.

23. Aktykacja genealogij seu linii familij Ichm[os]ć państwa Ostrowskich. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jerzy Ostrowski. Rodzina pieczętuje się herbem Korczak i wywodzi się od Samuela Ostrowskiego, dziedzica dóbr Skaduciszki w pow. wilkomierskim w 1664 r. [12 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 247–248v [dawna fol. 249–250v].

Uw. Por. informacje na temat Ostrowskich h. Korczak w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 69–69v, 153v–154; Heymowski 1964, s. 36.

24. Aktykacja genealogij J[egmość] panów Weysynów Antoniewiczów herbu Janina, to jest w czerwonym polu tarcza w szyszak na wierzchu. Dokument, zachowany jedynie we fragmencie, do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jan Antoniewicz. Rodzina używa herbu Janina, jej protoplastą jest Theodor przydomku Weysyn Antonowicz [!], który z woj. trockiego przeniósł się do Inflant (później część jego potomków osiadła w woj. połockim) [12 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 251–251v [dawna fol. 253–253v].

Uw. Por. informacje na temat Antonowiczów h. Janina w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 132v; Heymowski 1964, s. 18.

25. Aktykacja herbu imienia p[anów] Gajewskich. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podają panowie Józef stryji y Benedykt synowic Gajewscy. Opis herbu Sulima i informacje o Gajewskich zaczerpnięte z Niesieckiego [12 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 253–253v [dawna fol. 255–255v].

Uw. Por. informacje na temat Gajewskich h. Sulima w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 13–13v, 139–139v; Heymowski 1964, s. 24–25.

26. Aktykacja genealogij J[egomość] państwa Gajewskich. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Józef Gajewski. Używają herbu Sulima i wywodzą się od Andrzeja Gajewskiego [12 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 254–255v [dawna fol. 256–257v].

27. Aktykacja genealogij imienia J[egomość] panów z Klimonta Klimowiczów. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Mi-

chał Klimowicz. Rodzina używa herbu Kotwica. Jej protoplastą jest Walenty z Klimonta Klimowicz h. Kotfca, pochodzący z pow. wilkomierskiego (parafii subockiej) i posiadający tam dziedziczną własność w okolicy Kieylanach [12 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 259–260v [dawna fol. 261–262v].

28. Aktykacya attestati magdeburgensis trocensis inservientis J[ego-
mość] p[anom] z Klimonta Klimowiczom. Dokument do akt ziemskich
prowincji dźwińskiej podał Wincenty z Klimonta Klimowicz. Jest to odpis
poświadczenia wystawionego przez władze miejskie Trok Gabrielowi Tade-
uszowi Klimowiczowi, potwierdzającego, że dziad jego (Walenty Klimowicz
z okolicy Kieylan w pow. wilkomierskim, parafii subockiej) miał synów:
Szymona, Krzysztofa i Jakuba, urodzonych w tym samym powiecie, spośród
których Krzysztof i Jakub byli landwójtami magdeburgii trockiej i namiestni-
kami ekonomicznymi tego miasta; Szymon z kolei (ojciec Gabriela Tadeusza),
kupił jako szlachcic dwa place w Trokach z myślą o osiedleniu się w mieście,
później jednak zdecydował się na ich zbycie, Troki, 22 X 1752 r. Dokument
służy do wyvodu szlachectwa Gabrielowi Tadeuszowi Klimowiczowi i jego
potomkom [12 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 283–283v [dawna fol. 285–285v].

29. Aktykacya testimonij castren[is] wilkomirien[is] inservientis J[ego-
mość] p[anom] z Klimonta Klimowiczom. Dokument do akt ziemskich
prowincji dźwińskiej podał Wincenty z Klimonta Klimowicz. Jest to wypis
z ksiąg grodzkich wilkomierskich (z 7 II 1753 r.) świadectwa wystawionego
6 II 1753 r. Gabrielowi Tadeuszowi z Klimontów Klimowiczowi, który przy-
był z parafii rzeżyczkiej, z Warez alias Dukielowa (w woj. inflanckim) na
sejmik gospodarski wilkomierski i nawiązał kontakt ze swoimi bliskimi krew-
nymi: Kazimierzem, Nikodemem i Bartłomiejem z Klimontów Klimowiczami;
dokument poświadcza jego pokrewieństwo z Klimowiczami z pow. wilko-
mierskiego [12 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 289–290v [dawna fol. 291–292].

30. Aktykacya herbu p[anów] Biberszteynów Rogala Rogińskich. Do-
kument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Michał de Biberszteyn
Rogala Rogiński. Opis herbu Rogala i wiadomości o Rogińskich zaczerpnięte
z Niesieckiego [12 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 261–261v [dawna fol. 263–263v].

Uw. Por. informacje na temat Rogińskich h. Rogala w herbarzu polsko-inflanckim:
LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 80–80v, 158; Heymowski 1964, s. 40.

31. Aktykacya genealogij Ichm[os]ć panów de Biberszteyn Rogalów Rogińskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Michał Rogiński. Rodzina używa herbu Rogala i wywodzi się od Jana de Biberszteyn Rogala Rogińskiego z pow. oszmiańskiego [12 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 262–263v [dawna fol. 264–265v].

32. Aktykacya genealogij familij państwa Horodeckich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jan Horodecki. Rodzina pieczętuje się herbem Hołownia, a jej protoplastą jest Piotr Hołownia Horodecki z pow. oszmiańskiego, parafij wonstowskiej, który przeniósł się do Inflant [12 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 264–265v [dawna fol. 266–267v].

Uw. *Niesiecki zna Horodeckich z woj. wileńskiego (Niesiecki IV, s. 377), z kolei Uruski wspomina o Horodeckich h. Hołownia z guberni kowieńskiej (Uruski V, s. 191). Por. informacje na temat Horodeckich h. Hołonia (Hołownia) w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 38, 140v; Heymowski 1964, s. 26.*

33. **Legenda herbowa Moczulskich vel Moczalskich herbu Abdank [12 XII 1772].**

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 266–266v [dawna fol. 268–268v]. Edycja: zob. nr 106.

34. Aktykacya herbu J[egomość] panów Parwelów. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Michał Parwel (vel Parul). Jest to wypis z Niesieckiego (sporządzony 20 VI 1772 r.), zawierający opisu herbu Ogończyk, używanego przez Parulów (vel Parwelów) i informacje na temat tej rodziny [12 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 267–267v [dawna fol. k. 269–269v].

Uw. *Por. informacje na temat Parulów h. Ogończyk w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 74, 154v; Heymowski 1964, s. 37.*

35. Aktykacya herbu Ichm[os]ć panów Paszkiewiczów. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Karol Laudąński Paszkiewicz. Opis herbu Radwan, legenda herbowa i informacje o rodzinie [12 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 268–268v [dawna fol. 270–270v].

36. Aktykacya genealogij panów Dukalskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jan Dukalski. Używają herbu Prawdzic (Prawdzicz) i wywodzą się od Jerzego z Dukielów Dukalskiego, pochodzącego z woj. mińskiego [12 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 269–270v [dawna fol. 271–272v].

Uw. *Por. informacje na temat Dukalskich h. Prawdzic w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 28–28v, 138v; Heymowski 1964, s. 23–24.*

37. Aktykacja genealogij Parwelów seu Parulów. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Michał Parwel. Rodzina używa herbu Ogończyk. Jej protoplastą jest Woyciech Parwel brat sredni Pawła y Stanisława w Mazowszu; syn Wojciecha — Maciej, mieszkający przez dłuższy czas w ziemi warszawskiej, przeniósł się do Inflant w związku z poślubieniem na Litwie Agnieszki Dombskiej [12 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 271–272v [dawna fol. k. 273–274v].

38. Aktykacja testimonij in rem W[ielmożnego] Szrödera od Korfa exhibiti. *Franciszek Szreder poleca wpisać do akt ziemskich prowincji dźwińskiej oryginał dokumentu wystawionego przez Mikołaja Korffę, wojewodę wendeńskiego, pisanego z obozu pod Kokenhawzem 4 IX 1635 r., w którym wystawca potwierdza wierną służbę pod swoimi rozkazami Jana Szredera z pow. dyneburskiego i jego syna Hermanna, przez cały okres expedicje y inflanckiej y moskiewskiej [12 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 273–273v.

39. Aktykacja genealogij W[ielmo]żnych Szröderów. Herbu balka, nad balką gwiazdy dwie, pod balką trzy bomby, a w chełmie między skrzydłami strzała t[k]wiąca, do gury obrócona piórami. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Franciszek Szröder, chorążyc Jego Królewskiej Mości. Protoplastą rodziny jest Hans seu Jan Szroder herbu balka w czerwonym polu, nad balką dwie gwiazdy, a pod balką trzy bąby, w górze szyszak z[e] [s]krzydłami, a między nimi strzała tkwiąca w szyszaku piórami do góry obrócona; w dniu 27 III 1558 r. w Wenden otrzymał on od mistrza inflanckiego Johanna Wilhelma von Fürstenberg przywilej na dobra lenno-wieczyste zwane dawniej Klingent y Berent, a obecnie Jasza, położone w trakcie dyneburskim [12 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 274–275v.

Uw. Por. informacje na temat Schroedersów h. własnego w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 104–104v, 168v; Heymowski 1964, s. 43.

40. Aktykacja genealogij imienia J[egomość] p[anów] Janczewskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Michał Janczewski. Rodzina używa herbu Doliwa i wywodzi się od Stanisława Janczewskiego z woj. trockiego, z parafii trockiej [12 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 276–277v.

41. Aktykacja genealogij J[egomość] panów Łosiatyńskich Torwidów z wyrażeniem herbu. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej po-*

dał Piotr Tarwida [!]. Rodzina Torwidów używa herbu Łosiatyński. Jej protoplastą jest Andrzej Torwid herbu Łosiatyński, to jest w czerwonym polu cyrkuł, we środku którego krzyż, nad cyrkułem strzała zełscem prosto w górę wyrzutowana, na wierzchu hełm, na hełmie korona; Andrzej jest potomkiem Adama Torwidy, ziemianina i obywatela ziemi barskiej, który przeniósł się do Księstwa Żmudzkiego [12 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 278–279v.

Uw. Por. Błaszczuk, *Herb*. VI, s. 23–26, gdzie mowa o Tarwidach (Tarwidowiczach, Torwidach) h. Rawicz. *Herbarz polsko-inflancki zna Tarwidów h. Rotułd*, zob. LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 110–110v, 171v–172; Heymowski 1964, s. 50.

42. Aktykacja genealogij y herbu familij p[anów] Zeyfertów. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Konstanty Zeyfert. Rodzina używa herbu Kotwica, a jej protoplastą jest Józef Zeyfert, który dwóch braci w oyczyźnie swej, in Imperio, zostawiwszy, przeniósł się w województwo połockie, gdzie possessyą od Wychowskiego dziedziczną Lilki zwaną nabywszy, osiadł [12 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 280–281v.

Uw. Por. informacje na temat Zeyfertów h. Stumberg (Sztumberk) w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 128–128v; Heymowski 1964, s. 56.

43. Aktykacja herbu Ichm[os]ć państwa Ostrowskich. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jerzy Ostrowski. Opis herbu Korczak i informacje na temat imienników na podstawie Niesieckiego [12 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 282–282v.

44. Aktykacja genealogij Ichm[os]ć panów Godaczewskich. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Dominik Gudaczewski. Gudaczewscy (vel Godaczewscy) pieczętują się herbem Gozdawa, a ich protoplastą jest Fabian Godaczewski, pochodzący z ziemi zakroczymskiej (jego syn, Maciej, przeniósł się do Inflant) [12 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 284–285v.

45. Aktykacja herbu panów Antoniewiczów Weysymów. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jan Weysyn [!] Antoniewicz. Opis herbu Janina, legenda herbowa i informacje na temat imienników w oparciu o Niesieckiego, 14 V 1773 [!] (przypadkowa omyłka w dacie?) [12 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 286–286v.

46. Aktykacja herbu panów Dukalskich. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jan Dukalski. Opis herbu Prawdzic (Prawdycz)

używanego przez Dukalskich z ziemi liwskiej oraz informacje o imiennikach w oparciu o Niesieckiego, 13 VI 1772 [12 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 287–287v.

47. Aktykacja herbu panów Łosiatyńskich Torwidów. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Piotr Torwid Łosiatyński. Zawiera on opis herbu, legendę herbową i informacje na temat imienników; zaczyna się od słów: Adam Torwid był ziemi barskiej w Polskiej za panowaniem Ludwika króla polskiego rotmistrzem petyorskim herbu Łosiatyński, w polu czerwonym powinien być cyrkuł, we środku którego krzyż nad cyrkułem, strzała żelazem prosto w górę wyrzutowana, o hełmie nic nie piszą [...] [12 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 288.

48. Aktykacja herbu panów Hołowniów Horodeckich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jan Hołownia Horodecki. Opis herbu Hołownia oraz informacje na temat imienników według Niesieckiego [12 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 292.

49. Aktykacja manifestu p[anów] Boufałów o pogorzenie papierów. *Piotr Boufał informuje, że dziad jego, Szymon, przeniósł się do Inflant Polskich z Połockiego i trzymał w arendzie grunty pod Osuniem; dokumenty potwierdzające szlachectwo rodziny zostały jednak zniszczone podczas pożaru [12 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 308–308v.

Uw. Por. informacje na temat Boufałów h. Rudecki w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 16, 134; Heymowski 1964, s. 20.

50. Aktykacja y przenos herbarza Ichm[osć] panów Pachowskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Samuel z Pachowa Stawisz Pachowski. Opis herbu Pułkoziec, legenda herbowa i informacje o rzeckomych imiennikach w oparciu o Niesieckiego [14 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 295–296v.

Uw. Por. informacje na temat Pachowskich h. Półkoziec w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 70, 154; Heymowski 1964, s. 36–37.

51. Aktykacja herbu Ichm[osć] państwa Romanowskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Józef Romanowski. Opis herbu Bożawola i informacje na temat imienników (według Niesieckiego?) [15 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 298–298v.

52. Aktykacja herbu Ichm[osć] panów Bąkowskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Franciszek Bonkowski [!]. Opis herbu*

Rys oraz informacje na temat rzekomych imienników zaczerpnięte z *Niesieckiego*, 17 V 1772 [15 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 299–300v.

53. Aktykacja herbu J[egomość] p[anów] Szurskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Józef Szurski. Opis herbu Szeptycki oraz informacje na temat imienników zaczerpnięte z Niesieckiego*, 15 XII 1772 [17 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 303–303v.

54. Aktykacja genealogij Ichm[ość] panów Szurskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Józef Szurski. Pieczętują się herbem Szeptycki i wywodzą od Aleksandra Szurskiego z Księstwa Żmudzkiego* [17 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 304–305v.

55. Aktykacja genealogij p[anów] Boufałów mających za herb podkowę, a na niey ślepowron. *Piotr Boufał prezentuje drzewo genealogiczne rodziny, której protoplastą jest Rafał Boufał, który z pow. grodzieńskiego przeniósł się do woj. połockiego; syn Rafała — Szymon, wyemigrował z kolei z Połockiego do Inflant* [20 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 309–310v.

56. Aktykacja genealogij J[egomość] państwa Jawoyszów herbu strzała z łuku w górę dążąca pod żelestwem przekrzyżowana seu poprzecz przekryślona. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał (P?) Jawoysz, podczaszy (?) pow. upickiego. Rodzina wywodzi się od Ambrożego Jawoysza z pow. upickiego, który kupił w woj. wileńskim od Jusewiczów dobra Juszki vel Szłowiń (na dowód tego prezentowany jest dekret wystawiony w Poniewieżu 12 XI 1753 r., aktykowany w aktach grodu inflanckiego 16 VI 1754 r.)* [22 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 315–316v.

57. Aktykacja genealogij panów Pawłowiczów herbu Dwa serca spojone. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jan Pawłowicz. Rodzina używa herbu Dwa serca spojone w polu czerwonym; w drzewie genealogicznym brak protoplasty — genealogia wyprowadzana jest od braci (?), Krzysztofa i Kazimierza* [22 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 317–318v.

Uw. Por. informacje na temat Pawłowiczów h. Przyjaciel z odmianą w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 72–72v; Heymowski 1964, s. 37–38.

58. Aktykacja genealogij pana Ludwika Trzaski z Popław Popławskiego herbu Trzaska vel Biała seu Lubiewa, to jest złoty miesiąc w niebieskim polu w gurę rogami wzniesiony, we środku którego głównia ztraskana z krzyżem, a druga takasz pod miesiącem, w koronie ogon pawi y dwie główne z krzyżami takosz spękane. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Ludwik Popławski. Protoplastą rodziny jest Kazimierz Trzaska z Popław Popławski z wojewod[s]twa podlaskiego z powiatu braclawskiego [!], który przeniósł się do Inflant [22 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 319–320v.

59. Aktykacja genealogij p[anów] Stankiewiczów herbu Mogiła z trzema krzyżami. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Dominik Stankiewicz. Wywodzą się od Jana Stankiewicza z pow. brastawskiego [22 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 321–322v.

Uw. Por. informacje na temat Stankiewiczów h. Mogiła w herbarzu polsko-inflanckim: *LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 96–96v, 164v–165; Heymowski 1964, s. 45–46.*

60. ***Manifest Stanisława Bielińskiego dotyczący zagubionych dokumentów [22 XII 1772].***

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 323–323v. Edycja: zob. nr 107.

61. Aktykacja widimusa grodzkiego brastawskiego służącego przywileju p[anom] Stankiewiczom, Paszewiczom y innym wielu intro mies[zc]zającym się. *Dokument (wypis z akt grodzkich brastawskich) do akt ziemskich prowincji dźwińskiej polecił wpisać Dominik Stankiewicz. Jest to odpis widymusa (z 15 VIII 1700 r.) przywileju króla Zygmunta III Wazy, wystawionego w Warszawie 14 IV 1589 r. i potwierdzającego prawa do dóbr Domaszewo ziemian pow. brastawskiego: Piotra Ławrynowicza Paszewicza, Piotra Boynarowicza (Beynarowicza?), Tomasza Mikołaja Stankiewicza, Mikołaja Maidewicza (Macelewicza?), Mikołaja Mesoieda, Marcina Niekrasewicza, Marcina Michałowicza, Mikołaja Macelewicza, Andrzeja Trapszewicza i Szczęsnego Stankiewicza (przywilej został potwierdzony i rozszerzony przez Władysława IV w Wilnie 13 VII 1633 r.), 27 III 1738 [22 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 324–325v.

Uw. Por. też inne dokumenty związane ze Stankiewiczami, np. *LVVA, 712-1, nr 121, k. 117–118: Aktykacja przywileju [J]egomość] panów Stankiewiczów [10 V 1775] i szereg innych, zamieszczonych w tej księdze.*

62. Aktykacja y przenos mandatu do xiong ziemskich prowincji dzwin[skiej] króla Zygmunta III w sprawie Marcina Wyleżyńskiego. *Do-*

kument (oryginał) do akt ziemskich prowincji dźwińskiej polecił wpisać Jan Wyleżyński. Jest to mandat królewski wystawiony w Krakowie 23 IV 1603 r., dotyczący dóbr Blu[m] Moysa i praw Marcina Wyleżyńskiego oraz Krzysztofa Boweczyńskiego do tego majątku [22 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 327–327v.

Uw. Blu[m] Moysa — *dobra, zapewne tożsame z majątkiem Blumenhof (tot. Blome), zob. BHO II, s. 82. Por. informacje na temat Wielożyńskich h. Szeliga z odmianą w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 119–119v; Heymowski 1964, s. 53–54.*

63. Aktykacya podania dóbr Blumowych y Blumberkowych panu Marcinowi Wyleżyńskiemu w Szmeltyńskim w Inflantach. *Dokument (silnie uszkodzony przez szczury oryginał) do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jan Wyleżyński. Jest to list dworzanina królewskiego Jana Szołomskiego (Szolomskiego), potwierdzający intromisję urodzonego Marcina Wyleżyńskiego, żołnierza królewskiego, do dóbr Blumowa Blimberkowa muzyza w starostwie szmiltynskim, po zdraycach J[eg]o K[rólewskiej] Mość[i], po Janie, Jerzym y Blumberku przejętych, 28 III 1602 [22 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 328.

Uw. *Starostwo szmeltynskie — funkcjonujące za czasów polskich, z centrum w Szmeltynie (Smiltien, tot. Smiltiene), por. BHO II, s. 601–602.*

64. Aktykacya genealogij familij panów Wyleżyńskich herbu Trzaska seu Lubiewa, to jest miesiąc [na niebie]skim polu rogami do gury wzniesiony y głównia otrzaskana z krzyżem w miesiącu, druga takosz pod miesiącem, w koronie ogon pawi y dwie główne otrzaskane z krzyżami. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jan Wyleżyński. Za protoplastę rodziny jest uważany Marcin Wyleżyński, Polak, który za panowania Zygmunta III otrzymał w Inflantach, w trakcie szmiltynskim, w lenne władanie, dwory pozostałe po zdraycach, 3 braciach Blumach; nadanie to potwierdza m.in. list dworzański z 28 III 1602 r. [22 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 329–330v.

65. Aktykacya genealogij procedencyi J[egomość] panów Paszewiczów. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Fabian Paszewicz. Pieczętują się herbem Płomienczyk (Płomieńczyk), to jest lwia głowa płomieniem tchnąca. Za swojego protoplastę uważają Piotra Paszewicza, dziedzica na Domaszewie w pow. brackawskim (sic!), co potwierdza widymus z ksiąg grodzkich brastawskich (w źródle: brackawskich) z 1700 r. [22 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 331–332v.

Uw. *Por. informacje na temat Paszewiczów h. Płomieńczyk czyli Zadora w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 71–71v; Heymowski 1964, s. 37.*

66. Aktykacja genealogij p[anów] Bielińskich herbu Junosza seu Baran. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Stanisław Bieliński. Wywodzą się od Piotra Bielińskiego, który pochodził z Księstwa Żmudzkiego i używał herbu: w połowie niebieskiego, w połowie białego pola Baran seu Junosza* [22 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 333–334v.

Uw. Por. Błaszczuk, *Herb. I*, s. 165–166, gdzie notatki o Bielińskich (Bielińskich). Zob. też uwagi na temat Bielskich h. Junosza w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 6; Heymowski 1964, s. 19.

67. Aktykacja kopij z ruskiego przetłumaczonej przywileju pana Pawłowicza. *Dokument (niekompletną kopię — tłumaczenie) do akt ziemskich prowincji dźwińskiej polecił wpisać Jan Pawłowicz. Jest to przywilej Zygmunta III z 13 XII 1623 r. potwierdzający nadanie na rzecz Pawłowych, ziemian brastawskich (protoplastów Jana Pawłowicza)* [23 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 337–337v.

68. Aktykacja attestacji danej panu Janowi Pawłowiczowi [...]. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej polecił wpisać Jan Pawłowicz. Jest to poświadczenie zaprezentowania 22 XII 1772 r. w kancelarii ziemskiej prowincji dźwińskiej oryginału przywileju Zygmunta III, zredagowanego w języku ruskim, poważnie uszkodzonego (na pergaminie pisany z pieczęcią wiszącą kiedyś u niego bendącą ale teraz oderwaną, który tylko extant znaki, któremi przez pergamin przechodziły sznury, sam przywilej takosz niecały, ale przez swywole dzieci popsuty, bo kawał duży to jest przez trzecią część od początku oddarty) oraz jego kopii (niedoskonałego tłumaczenia); kopia została zatrzymana w celu wpisania do akt ziemskich, z kolei uszkodzony oryginał oddano Janowi Pawłowiczowi* [23 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 338–338v.

69. Aktykacja genealogij Ichm[os]ć panów Romanowskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Józef Romanowski. Rodzina używa herbu Bożawola, a jej protoplastą jest Andrzej Romanowski, Polak z woj. ruskiego, z ziemi chełmskiej, który zaszedłszy w powiat wyłkomirski, ożenił się z Zofią Surską; jedyny ich syn, Jakub, przeniósł się następnie do Inflant* [24 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 340–341v.

Uw. Niesiecki zna Romanowskich h. Bożawola z ziemi chełmskiej (Niesiecki VIII, s. 136; por. Uruski XV, s. 238–239), ale w nowszych badaniach kwestionuje się pieczętowa-

nie przez Romanowskich z ziemi chełmskiej h. Bożawola (zob. Czarnecki 2012; Dmochowski/Sikorski 2013 (2014), s. 296).

70. Aktykacja genealogij Ichm[ość] panów Bąkowskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Franciszek Bąkowski. Rodzina pieczętuje się herbem Rys, jej protoplastą jest Jakub Bąkowski, który przeniósł się do Inflant z woj. malborskiego [24 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 342–343v.

Uw. Może ubożsi krewni Bąkowskich h. Rys, senatorskiej rodziny wywodzącej się z Bąkowa w woj. pomorskim (Boniecki I, s. 142–143; Uruski I, s. 117–118)?

71. **Zeznanie uczynione przez fiskala, Władysława Moczulskiego, w sprawie próby odzyskania dokumentów rodowych Bogusława Lentzberga [28 XI 1772].**

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 344–344v. **Edycja: zob. nr 105.**

72. Aktykacja wypisu grodzkiego inff[lanckieg]o excerptu z herbarza całego familij J[egomość] p[anów] Popławskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej polecił wpisać Ludwik Popławski. Jest to wypis z ksiąg grodzkich inflanckich (dyneburskich) dokumentu zawierającego opis herbu używanego przez Popławskich (herb Trzaska), legendy herbowej i informacji na temat imienników, odnotowanego w aktach grodzkich z polecenia Michała Popławskiego, Dyneburg, 18 X 1754 [29 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 345–346v.

73. Przenos ekstraktu grodzkiego dyneburgskiego testimonialnego aut-tentiku certae nobilitatis J[egomość] panów Popławskich ex actis terrestribus prowincyi dźwińskiej wydany. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej wpisać polecił Ludwik Popławski. Jest to wypis z ksiąg grodzkich inflanckich (dyneburskich) dokumentu (ekstraktu z ksiąg grodzkich wileńskich z 5 XI 1753 r.), wpisanego do ksiąg grodzkich dyneburskich 18 X 1754 r. z polecenia Michała Popławskiego; dostarczony przezeń dokument jest świadectwem szlachectwa i pochodzenia z pow. brańskiego (parafii dobrzyńskiej (?)), wystawionym 4 X 1753 r. w Białosukniach Ludwikowi, Michałowi i Antoniemu Popławskim, synom nieżyjącego już Kazimierza z Popław Trzaski Popławskiego, posiadającym aktualnie swoją posesję w Księstwie Inflanckim; świadectwo podpisali: Stanisław Popławski, cześnik lubelski, Kazimierz Dunin, skarbnik pow. brańskiego, Ludwik Moniuszko, podstoli ziemi nurskiej, Aleksander Karwowski, sędzic brański, Antoni Perowski (?), koniuszki lubelski, Hrehory Woyciechowski, starosta kamieniecki, Andrzej*

Rykaczewski, podstoli liwski oraz Ludwik Popławski, koniuszyc brański [29 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 347–347v.

Uw. Zestawienie urzędników woj. lubelskiego (UWoj.Lub.) nie wymienia wśród czestników lubelskich Stanisława Popławskiego, ponadto nie zna urzędu koniuszego lubelskiego.

74. Manifest Ignacego Lentzberga w sprawie prawdziwego nazwiska rodziny [29 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 348–348v. Edycja: zob. nr 112.

75. Aktykacja genealogij panów Baranowskich. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jan Baranowski. Używają herbu Prawdzic (Prawdzicz) i wywodzą się od Kazimierza z Baranowa Baranowskiego, który z woj. lubelskiego przeniósł się na Litwę; jeden z pięciu synów Kazimierza — Jan, osiadł następnie w Inflantach [29 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 349–350v.

76. Aktykacja herbu Eytwidów [29 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 357–357v. Edycja: zob. nr 110.

77. Aktykacja dokumentu złożonego przez Jerzego Szaumana, poświadczającego rzekomą przynależność jego rodu do szlachty inflanckiej [29 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 358–358v. Edycja: zob. nr 111.

78. Aktykacja genealogij Ichm[os]ć panów Rodkiewiczów. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Karol Rodkiewicz. Rodzina pieczętuje się herbem Łuk napięty, a jej protoplastą jest Piotr Rodkiewicz, powietnik wyłkomir[ski]. Być może omyłkowo nazwisko przywoływane tu też w formie Rudkiewicz [29 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 359–360v.

Uw. Stanisław Dziadulewicz zna Rodkiewiczów h. Łuk, drobnych zagrodników z pow. oszmiańskiego i lidzkiego; wymienia ich wśród rodzin tatarskich, które pozostały muzulmańskie (Dziadulewicz 1929, s. 268–269). Niesiecki wymienia Rodkiewiczów z Mińskiego (Niesiecki VIII, s. 121), natomiast Uruski zna Rodkiewiczów h. Łuk ze strzałami, związanych w połowie XIX w. z gubernią wileńską, a także Rodkiewiczów h. Pobóg, osiadłych na terenie Litwy właściwej i Żmudzi (Uruski XV, s. 212).

79. Aktykacja manifestu Antoniego Wołoszewskiego (Wołoszowskiego) w sprawie prawdziwego nazwiska rodziny [29 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 361–361v. Edycja: zob. nr 108.

80. Aktykacja herbu *Wołoszowskich (Wołosowskich)* [29 XII 1772]. LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 362–362v. *Edycja: zob. nr 109.*

81. Aktykacja genealogij Ich[mość] panów Wołoszowskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Antoni Wołoszowski. Rodzina używa herbu Wolf, a jej protoplastą jest Wincenty Wołoszowski, który przybył do Inflant z pow. orszańskiego* [29 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 363–364v.

Uw. *Niesiecki zna Wołoszowskich „w Inflanciech” i wymienia Stefana Kazimierza Wołoszowskiego, posła z Inflant na sejm konwokacyjny w 1648 r. (Niesiecki IX, s. 414). Por. uwagi na temat Wołosowskich h. Kotwica w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 130–130v; Heymowski 1964, s. 54.*

82. Aktykacja genealogij imienia Ichm[ość] panów Skokowskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Antoni Skokowski. Używają herbu Jelita i wywodzą się od Kazimierza Skokowskiego, powietnika upitskiego* [30 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 365–365v, 367–367v.

83. Aktykacja herbu J[aśnie] panów Skokowskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podaje Antoni Skokowski. Zawiera opis herbu Jelita, sporządzony na podstawie herbarza K. Niesieckiego (t. IV, k. 113)* [30 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 366–366v.

84. Aktykacja ekstraktu grodzkiego duneburgskiego wolności panów Piotrowskich. *Tadeusz Piotrowski oblatuje w aktach ziemskich prowincji dźwińskiej dokument z 18 VI 1727 r., mocą którego Dominik Sołtan, koniuszki inflancki, i jego żona Franciszka uwolnili zamieszkałych w dobrach Kownata Jana Piotrowskiego, jego żonę i ich sukcesorów od poddaństwa, w nagrodę za wierną służbę* [2 I 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 1–1v.

85. Aktykacja genealogij imienia panów Piotrowskich. *Dokument podał do akt ziemskich prowincji dźwińskiej Tadeusz Piotrowski. Protoplastą rodziny jest Mikołaj h. Junosza z Skrybiewiczów [!] Piotrowski z pow. lidzkiego (jego syn Jan przeniósł się do Inflant)* [2 I 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 2–2v, 4–4v.

86. Aktykacja herbu panów Skrybniewiczów Piotrowskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podaje Tadeusz Piotrowski. Za-*

wiera opis herbu: baran biały w polu czerwonym w prawą tarczy obrócony całym sobą, na zieloney murawie stojący we k[r]wi po boki skrwawiony, z rogami na głowie (opis według Okolskiego, t. 1, k. 354). Przydomek rodziny: z Skrybniewiczów Piotrowski [2 I 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 3–3v.

Uw. Opis pasuje do herbu Kliński (Junosza odmienny), używanego przez rodzinę Klińskich z Pomorza (szlachta kaszubska).

87. Aktykacja herbu Ich[mość] panów Dukielów Dukielskich. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Władysław Dukiel Dukielski (Dukalski?). Zawiera opis herbu Prawdzic sporządzony 10 VI 1772 r. w oparciu o Niesieckiego oraz informacje o imiennikach [11 I 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 15–15v.

88. **Aktykacja manifestu Bąkowskich [16 I 1773].**

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 16–16v. Edycja: zob. nr 113.

89. Fragment genealogii Grzybowskich h. Klucz, wywodzących się od Michała Grzybowskiego (zachowana druga część dokumentu). Dokument wpisany do xiąg ziemskich inff[lan]skich spraw wieczystych [bez daty].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 17–17v.

Uw. Dokument zamieszczony w tym miejscu w związku z jego lokalizacją w księdze.

90. Aktykacja herbu J[egomość] p[anów] Błażowskich. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podali Gabriel i Ludwik Błażowscy, bracia stryjeczni. Zawiera opis herbu Półkozic sporządzony 23 I 1773 r. w oparciu o Niesieckiego [25 I 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 20–20v.

91. Aktykacja genealogij panów Kontrymów. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jan Kontrym. Wywodzą się od Kazimierza Kontryma h. Konopacki (Konopatski), osiadłego w pow. lidzkim, którego syn, Jan, przeniósł się do Inflant [27 I 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 21–22v.

Uw. Uruski zna Kontrymów h. Konopacki związanych z pow. lidzkim, zob. Uruski VII, s. 192.

92. Aktykacja herbu Ichm[ość] panów Kontrymów. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jan Kontrym. Zawiera opis herbu Konopacki (Konopatski) sporządzony w Iłkuście (w Iłuxcie) 25 I 1773 r., w oparciu o Niesieckiego [27 I 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 23–23v.

93. Aktykacya przywileju J[egomość] panu Mateuszowi Letowtowi na skar[bnikostwo] inflants[kie] służącego. *Przywilej króla Jana III Sobieskiego na skarbnikostwo Księstwa Inflanckiego, wakujące po śmierci urodzonego Jana Bułharyna, dany urodzonemu Mateuszowi Letowtowi, porucznikowi królewskiemu (wojsk polskich), Warszawa, 15 IX 1684 r. Oblatowany w księgach grodzkich Księstwa Inflanckiego 12 III 1685 r. (potwierdzili to swoimi podpisami Daniel Gotard Plater, podstarości sądowy inflancki, Gedeon von der Borch, sędzia ziemski inflancki i Jerzy Szostakowski, pisarz grodzki inflancki). Do akt ziemskich prowincji dźwińskiej oryginał przywileju polecił wpisać Jerzy Letowt [28 I 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 26–26v.

Uw. Spisy urzędników inflanckich (UI 1994) nie wymieniają wśród skarbników inflanckich ani Mateusza Letowta, ani Jana Bułharyna.

94. Aktykacya patentu na rotmistrzowstwo J[egomość] panu Alexandrowie [!] Ułasewiczowi. *Patent króla Jana III Sobieskiego na rotmistrzowstwo w pułku kozackim wojsk litewskich, dany Aleksandrowi Ułasewiczowi, 15 IV 1695 r. Informacje na temat stanu zachowania dokumentu (lokalizacja wydartych fragmentów). Do akt ziemskich prowincji dźwińskiej dokument polecił wpisać Piotr Ułasewicz [30 I 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 30–30v.

Uw. Zob. też inne dokumenty dostarczone do sądu ziemskiego prowincji dźwińskiej przez Piotra Ułasewicza: *LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 31–31v: Aktykacya ugodliwego dokumentu J[egomość] panom Ułasewiczom [30 I 1773]; k. 32–32v: Aktykacya atestacyi J[egomość] pana Michała Stogniew Ułasewicza [28 I 1773]; k. 33–33v: Aktykacya testametu J[egomość] pana Alexandra S[t]ogniewa Ułasewicza, rotmistrza [30 I 1773]; k. 34–34v: Aktykacya prawa przedaźnego na grunt ordynacki J[egomość] panu Alexandrowi Ułasewiczowi [30 I 1773].*

95. Aktykacya genealogij Ichm[ość] panów Beynartów. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Józef Beynart. Wywodzą się od Jana Beynarta (Beynarda) h. Hetman, powietnika wilkomierskiego, upickiego i brastawskiego [3 II 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 35–36v.

96. Aktykacya herbu Ich[mość] panów Beynartów. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Józef Beynart. Informacje genealogiczne i opis herbu Hetman sporządzone 31 I 1773 r., w oparciu o Niesieckiego [3 II 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 37–37v.

97. [Aktykacya] genealogij imienia panów Budrewiczów. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Antoni Budrewicz. Wywodzą się od Jerzego Budrewicza h. Topór (topór w polu czerwonym, a drugi nad koroną), który z Wiłkomierskiego przeniósł się do Inflant [3 II 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 38–39v.

98. Dekret eduktu J[ąśnie] panów Engielharttów. *Dekret wywodowy Gerharda Engielharda (zapewne: Engelhardt), pułkownika wojsk króla polskiego. Prezentuje m.in. przywileje na dobra z XV–XVIII w. (od kapituły ryskiej i królów szwedzkich), potwierdzenie z metryki (Ritterbanku) inflanckiej, opis herbu; wzmianka o genealogii rodziny. Do Kurlandii przeniósł się jego pradziad, Kasper, kapitan w służbie króla szwedzkiego; nabył tu w 1678 r. dobra Beren. Stający do wyvodu Gerhard Engielhard sprzedał dobra Beren Konstantemu Ludwikowi Platerowi, kasztelanowi trockiemu, od którego wziął zastawem dobra Tenismujża. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [3 II 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 40–40v.

Uw. Tenismujża — dobra w Inflantach Polskich. Beren — dobra nierozpoznane.

99. **Dowód (edukt) szlachectwa Waldenów [6 II 1773].**

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 41–42v. Edycja: zob. nr 115.

100. Dekret eduktu familii Imci panów Gernów. *Gernów (Karola i Jana Andrzejewiczów oraz Piotra i Jana Janowiczów) przed sądem ziemskim prowincji dźwińskiej reprezentuje Michał Morysson. Używają herbu Sulima i wśród przodków wyliczają Pawła Gerna, rotmistrza woj. mińskiego i jego żonę, Dorotę ze Szejnów, posiadaczy dóbr Busiłki w tymże województwie. Do Inflant przeniósł się z Litwy Jan Andrzejewicz Gern, który trzymał zastawem folwark w Rzeżyckiem. Przed sądem prezentują wypisy z kronik i herbarzy, przywileje królewskie i metryki kościelne. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [6 II 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 43–44.

101. **Dowód (edukt) szlachectwa Platerów (brudnopis), 6 II 1773.**

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 118. Edycja: zob. nr 114.

102. Karta z rejestru wywodowego (fol. 2) z wypisem z dekretu wywodowego Waldenów (Michała, krajczego inflanckiego, Jana, Józefa i Franciszka, braci oraz Jana, rotmistrza inflanckiego), 6 II 1773.

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 118v.

103. Aktykacya eduktu famillii J[ego]m[ości] panów Gudwiłłów. *Dekret wywodowy Aleksandra, syna Jana oraz Antoniego, Tadeusza i Michała, synów Gedeona, braci stryjecznych Gudwiłłów (Godwiłów). Przed sądem reprezentuje ich Michał Moryson, regent podkomorski i przysięgły sądów ziemskich adwokat. Rodzina pieczętuje się herbem Rola i wywodzi z Wielkiego Księstwa Litewskiego, gdzie posiadała majątki i sprawowała urzędy. Pochodzą od Jana Gudwiłło, dworzanina skarbowego za Jana III Sobieskiego, właściciela dóbr Zylicze. Do Inflant przenieśli się w pierwszej połowie XVIII w., żyją z dzierżaw. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [7 II 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 51–51v.

Uw. Zylicze vel Zylicze, tu zapewne osada w pow. lidzkim. Herb opisany w dekrete przypomina herb Kątny, tj. Rola odmienna I, ale z pewnymi różnicami. Por. też inne dokumenty związane z tą rodziną: LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 128: Aktykacya ordynansu hetmana Pocieia porucznikowi [Janowi] Gudwiłłowi, 6 V 1719 [12 II 1746].

104. Dekret eduktu familij Krzywców. *Dekret wywodowy Jana, mostowniczego (inflanckiego) i jego syna, Józefa, Lewaszkiewiczów Krzywców. Przed obliczem sądu staje w imieniu ojca Józef Krzywiec. Rzekomo już za czasów Kazimierza Wielkiego rodzina miała trzymać dobra Lisowce w woj. smoleńskim. Używają herbu Ostoja i wśród przodków mają Sasina Lewaszkiowicza Krzywca, który około 1600 r. otrzymał przywilej na dobra Uhły. Do woj. inflanckiego przybyli Jan i Ludwik Krzywcowie, którzy nabyli tu dobra Biża i Taudowiany (prezentacja przywilejów na te dobra z 1713, 1720, 1748 i 1764 r.). Dysponują też przywilejem na mostowniczostwo inflanckie z 1765 r. Sąd ziemski inflanski aprobuje wywód [8 II 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 44–45.

Uw. Jan Krzywiec na urząd mostowniczego inflanckiego został nominowany 5 III 1765 r. (UI 1994, nr 1374). Por. informacje na temat Krzywców h. Ostoja w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 56, 148–148v; Heymowski 1964, s. 32.

105. **Dowód szlachectwa Franciszka Żebrowskiego h. Jasieńczyk, rotmistrza prowincji dźwińskiej [8 II 1773].**

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 48–48v. *Edycja: zob. nr 117.*

106. **Dowód szlachectwa Wereszczyńskich (Wereszczyńskich) herbu Korczak [8 II 1773].**

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 46–47v. *Edycja: zob. nr 118.*

107. Dekret eduktu familii J[egomości] panów Taliszewskich. *Dekret wywodowy Józefa Taliszewskiego, woźnego inflanckiego i jego synów, Jana,*

Tomasza i Andrzeja (przed sądem reprezentuje ich Michał Morysson, regent podkomorski i adwokat przysięgły sądów ziemskich). Piszą się z Talski Taliszewscy. Prezentują m.in. wyciąg z intromisji do dóbr Januszewszczyzna w pow. oszmiańskim z 25 VI 1681 r., dokonanej na rzecz Michała Talski Taliszewskiego, skarbnikowicza żmudzkiego, po Janie Taliszewskim, skarbniku żmudzkiem. Synami Michała Taliszewskiego są Józef (stający do wyvodu), Antoni i Piotr (Józef przeniósł się do Księstwa Inflanckiego po rezygnacji na rzecz braci z ojcowizny w 1768 r.). Dysponują także przywilejem króla Stanisława Augusta na woźnięstwo inflanckie, wystawionym Józefowi Taliszewskiemu 15 IX 1765 r. Używają herbu Talski. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [8 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 49–49v.

108. Dekret eduktu familii J[egomość] p[anów] Cimachowiczów. *Dekret wywodowy Jerzego Cimachowicza, strażnikowicza wilkomierskiego i jego synów, Feliksa i Wincentego (przed sądem reprezentuje ich Michał Morysson, regent podkomorski i adwokat przysięgły sądów ziemskich prowincji dźwińskiej). Prezentowane są m.in. przywilej Zygmunta III z 7 V 1607 r. na dobra Makowszczyzna, dany Jerzemu Cimachowiczowi, chorążemu, a także przywilej Augusta III na strażnikostwo wilkomierskie, dany 10 VII 1737 r. Antoniemu Cimachowiczowi, ojcu stającego do wyvodu Jerzego. Jerzy zrzekłszy się w 1742 r. praw do Makowszczyzny (Mankowszczyzny) na rzecz stryja, Kazimierza, mostowniczego żmudzkiego, przeniósł się do Inflant, gdzie wziął w zastaw od porucznika Berki zaścianek Lintyniszki. Używają herbu Przyjaciel. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [8 II 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 50–50v.

109. **Dowód (edukt) szlachectwa Benisławskich herbu Pobóg [8 II 1773].**

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 52–55v. Edycja: zob. nr 116.

110. **Dowód (edukt) szlachectwa Schrödersów [9 II 1773].**

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 56–56v. Edycja: zob. nr 120.

111. **Wywód szlachectwa Sokołowskich herbu Korab [9 II 1773].**

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 58–59. Edycja: zob. nr 119.

112. **Dowód (edukt) szlachectwa Januszewiczów [10 II 1773].**

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 57–57v. Edycja: zob. nr 121.

113. *Dowód (edukt) szlachectwa Szadurskich herbu Ciołek [10 II 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 61–62v. Edycja: zob. nr 122.

114. *Dowód (edukt) szlachectwa Freymanów [11 II 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 66–67. Edycja: zob. nr 124.

115. *Dowód (edukt) szlachectwa Hylzenów [11 II 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 68–69v. Edycja: zob. nr 123.

116. *Dowód szlachectwa Mohlów [11 II 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 74–77v. Edycja: zob. nr 125.

117. Dekret eduktu familij W[ielmo]żnych Stabrowskich. *Dekret wywodowy Justyna Stabrowskiego, krajczyca woj. połockiego. Przed sądem reprezentuje go Michał Moryson, patron. Podaje informacje na temat majątków posiadanych przez rodzinę w Koronie i na Litwie, a także prezentuje szereg dokumentów z XVII–XVIII w. Ojcem Justyna jest Michał Stabrowski, krajczy połocki, potomek Jana Stabrowskiego, kasztelanica parnawskiego. Wywód przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [11 II 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 139–140.

Uw. W UI 1994 (nr 339, 2251) występuje Piotr Stabrowski h. Lubicz, ciwun wiesziański (1589), kasztelan parnawski (1600–1619) i starosta trejdeński (1582–1607). Jego synem mógł być wspomniany Jan Stabrowski, kasztelanica parnawski. Por. informacje na temat Stabrowskich h. Lubicz w herbarzu polsko-inflanckim: *LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 95–95v, 164–164v; Heymowski 1964, s. 45.*

118. Dekret eduktu familij Zarembów. *Dekret wywodowy Felicjana z Kalinowy Zaremby, podczaszego czernihowskiego. Przed sądem reprezentuje go Michał Morysson, regent podkomorski inflancki. Przy dowodzeniu starożytności domu Zarembów sięga po Okolskiego (t. 3, fol. 319). Bliżsi przodkowie Felicjana Zaremby to: pradziad — Stanisław, dziad — Konstanty, wreszcie ojciec — Jan. Felicjan jest właścicielem dóbr Ozupin w (Polskich) Inflantach i Zaroja w Nowogródzkim. Prezentuje szereg dokumentów (głównie z drugiej połowy XVIII w., ale też jeden z XV stulecia), a także genealogię rodziny, autoryzowaną w aktach kapturowych woj. nowogródzkiego. Podkreśla, że złożył przysięgę cesarzowej rosyjskiej. Wywód przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [12 II 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 80–81v.

Uw. Por. informacje na temat Zarembów h. Zaremba w herbarzu polsko-inflanckim: *LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 21v, 122–122v; Heymowski 1964, s. 55.*

119. Dekret wyvodu W[ielmożny]ch Ossędowskich [13 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 82–83.

Uw. Jest to wcześniejsza o kilka dni wersja wyvodu szlachectwa tej rodziny (zob. LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 122–123v), publikowanego w niniejszym wydawnictwie in extenso według wersji wpisanej do akt ziemskich prowincji dźwińskiej 18 II 1773 r. (zob. nr 133 niniejszej edycji).

120. Dekret eduktu familji Hattowskich. *Dekret wywodowy Mateusza i Aleksandra z przydomkiem Kolumna Hattowskich. Przed sądem reprezentuje ich Michał Moryson, regent podkomorski. Prezentują szereg dokumentów z XVI–XVIII w., pieczętują się herbem Kolumna. Mateusz i Aleksander Hattowscy żyją z dzierżaw w prowincji dźwińskiej. Wywód przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [13 II 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 84–85v.

Uw. Por. informacje na temat Hattowskich h. Kolumna w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 36–36v, 140–140v; Heymowski 1964, s. 26.

121. **Dowód (edukt) szlachectwa Szotkowskich h. Szeliga [15 II 1773].**

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 70–71v. Edycja zob. nr 126.

122. Dekret eduktu familij Kampenenuw [!]. *Dekret wywodowy Jana Jerzego Kampena, podczaszego parnawskiego. Przed sądem reprezentuje go Moryson, regent podkomorski i adwokat sądów ziemskich prowincji dźwińskiej. Dowodem na szlachectwo jest wzmianka o rodzinie Kampenów, zawarta w Lexikonie uniwersalnym niemieckim (t. V, fol. 464), mówiąca o nich jako o starodawnej szlachcie niemieckiej; ponadto oryginalne świadectwo (na pergaminie, z pieczęcią) z sądów xiążencych kurlandzkich nittawskich, w którym występują jego dziad, Frydrych von Kampen oraz syn tegoż, Jerzy Frydrych, i gdzie zostało potwierdzone ich szlachectwo (dokument oblatowany w aktach nittawskich 8 IX 1731 r.). Rodzonym bratem wspomnianego Jerzego Fryderyka był Jan, ojciec stającego do wyvodu Jana Jerzego, co pokazuje prezentowana przy okazji genealogia rodziny. W dekrecie wywodowym pojawia się też opis herbu używanego przez rodzinę. Wywód przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej. Poniżej adnotacja inną ręką o wydaniu widymusa 16 V 1822 r. [15 II 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 90–91v.

Uw. Spis urzędników inflanckich wymienia Jana Kampena h. własnego, nominowanego na urząd podczaszego parnawskiego 26 VIII 1767 r., zob. UI 1994, nr 425. Por. informacje na temat Kampenów h. własnego w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 47–47v; Heymowski 1964, s. 29–30.

123. *Dowód szlachectwa Felkierzambów [15 II 1773].*
LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 92–95. Edycja: zob. nr 127.

124. *Dowód szlachectwa Weyssenhoffów [15 II 1773].*
LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 96–97v. Edycja: zob. nr 128.

125. Dowód obywatelstwa y szlachectwa imienia J[aaśnie] W[ielmożny]ch Zyberków. *Dekret wywodowy Jozafata, generalnego wojewody Księstwa Inflanckiego, oniksztańskiego y bolnickiego starosty, kawalera orderów Orła Białego, Św. Anny i Św. Stanisława oraz jego syna, Józefa, starosty talickiego, z Wiszlinga Zyberków. Przed sądem reprezentuje ich Stanisław Warecki, regent podkomorski inflancki. Dekret zawiera informacje o gnieździe rodowym położonym w Westfalii, opis używanego herbu, liczne informacje genealogiczne (m.in. zaczerpnięte z pracy Johanna Friedricha Gauhe i „Leksykonu uniwersalnego” Johanna Heinricha Zedlera) oraz dotyczące posiadanych dóbr na terenie woj. inflanckiego (m.in. Liksny, nabytej przez Jozafata w 1728 r.). Wywód przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [16 II 1773].*
LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 106–109.

Uw. Por. LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 112–114, gdzie tekst tego samego dekretu wywodowego Zyberków (wpisany do akt ziemskich prowincji dźwińskiej tego samego dnia, tj. 16 II 1773 r.), ale zachowany jedynie we fragmencie. Zob. też informacje na temat Zyberków h. własnego w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 123–123v; Heymowski 1964, s. 57.

126. *Dowód (edukt) szlachectwa Moryssonów [16 II 1773].*
LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 110–111v. Edycja: zob. nr 129.

127. *Dowód (edukt) szlachectwa von Zygiel(n) Kornów [17 II 1773].*
LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 115–116v. Edycja: zob. nr 130.

128. *Dowód (edukt) szlachectwa Skirmontów (brudnopis), 17 II 1773.*
LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 117. Edycja: zob. nr 131.

129. Karta z regestu wywodowego (fol. 32) z wypisem z dekretu wywodowego Kublickich (Marcina, sędziego ziemskiego, Kazimierza Piotra, podstarościego oraz Eliasza, łowczego, urzędników prowincji dźwińskiej), 18 II 1773.
LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 117v. Zob. też *ibid.*, k. 127.

130. *Dowód (edukt) szlachectwa Kublickich h. Ostoja [18 II 1773].*
LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 120–121v. Edycja: zob. nr 132.

131. *Dowód (edukt) szlachectwa Ossendowskich [18 II 1773].*
LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 122–123v. Edycja: zob. nr 133.

132. *Dowód (edukt) obywatelstwa Ryków (fragment) [18 II 1773].*
LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 124–124v. Edycja: zob. nr 134.

133. *Karta z regestu wywodowego (fol. 33) z wypisem z dekretu wywodowego Ryków, 18 II 1773.*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 127v.

134. *Dowód (edukt) szlachectwa Karnickich [20 II 1773].*
LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 125–126. Edycja: zob. nr 135.

135. *Suplement do dowodu szlachectwa Mohlów [22 II 1773].*
LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 133–134v. Edycja: zob. nr 136.

136. Aktykacja wypisu wilkomirskiego ziemskiego służącego panu Danilewiczowi. *Świadectwo wystawione w Oniksztach 13 II 1773 r. podczas sądów ziemskich pow. wilkomierskiego przez miejscową szlachtę, poświadczające szlachetne urodzenie Józefa Danilewicza. Dziadem Józefa był podsedek pow. wilkomierskiego, a on sam pochodzi z dóbr dziedzicznych Skulimowczyzna w parafii oniksztyńskiej. Dokument wpisany do akt ziemskich prowincji dźwińskiej na prośbę zainteresowanego (Józefa Danilewicza) [23 II 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 100–101v.

Uw. Por. informacje na temat Danilewiczów (Danilewiczów) h. Ostoja w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 25, 137; Heymowski 1964, s. 22–23.

137. Aktykacja herbu J[egomość] panów Lityńskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Karol z Lityna Lityński. Zawiera opis herbu Grzymała, legendę herbową i informacje o charakterze genealogicznym [23 II 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 135–135v.

Uw. Dokument uszkodzony wskutek naderwania.

138. Aktykacja herbarza familij J[egomość] p[anów] Janczewskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Michał Janczewski. Opis herbu Doliwa i informacje o imiennikach w oparciu o Niesieckiego, 14 V 1773 [!] (błąd w zapisie daty?) [12 V 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 153–153v.

139. Aktykacja genealogij panów Dukielów Dukielskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Władysław Dukiel Dukielski. Używają herbu Prawdzic i wywodzą się od Konstantego Dukiel Dukielskiego z woj. mińskiego. Jeden z jego synów (Jan), przeniósł się do Inflant [13 V 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 156–157v.

140. Aktykacja herbu J[egomość] panów Bielińskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jan Bieliński. Opis herbu Junosza i informacje na temat imienników w oparciu o Niesieckiego, 14 V 1773 [15 V 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 158–158v.

141. Aktykacja herbu Ichm[osć] panów Zabłockich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jakub Zabłocki. Opis herbu Łada i informacje o imiennikach w oparciu o Niesieckiego, 15 V 1773 [17 V 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 152–152v.

142. Aktykacja herbu J[egomość] panów Dombrowskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Ignacy Dombrowski (Dąbrowski). Opis herbu Junosza i informacje o imiennikach w oparciu o Niesieckiego, 17 V 1773 [18 V 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 159–159v.

Uw. Por. informacje na temat Dąbrowskich h. Junosza w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 29, 138–138v; Heymowski 1964, s. 23.

143. Genealogia panów Zabłockich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jakub Zabłocki. Używają herbu Łada i wywodzą się od Jana Zabłockiego z pow. wilkomierskiego, który przeniósł się do Inflant Polskich [23 V 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 160–161v.

144. Aktykacja genealogij J[egomość] panów Dombrowskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Ignacy [Dombrowski]. Pieczętują się herbem Junosza i wywodzą od Władysława Dąmbrowskiego, który przeniósł się do Inflant z pow. brasławskiego [24 V 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 162–163v.

145. Aktykacja attestati inservientis familij Ostrowskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jerzy Ostrowski. Jest to zaświadczenie wystawione przez Antoniego z Gniwiło Kulwicza, regenta i namiestni-*

ka ziemskiego pow. wilkomierskiego, potwierdzające szlacheckie pochodzenie Józefa, Jerzego i Stanisława Ostrowskich; dokument podaje także informacje na temat ich przodków, posiadających dobra na terenie pow. wilkomierskiego, 12 V 1773 [29 V 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 164–164v.

146. Aktykacja herbu Ich[mość] p[anów] Godaczewskich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Dominik Gudaczewski (Godaczewski). Opis herbu Gozdawa i informacje na temat imienników w oparciu o Niesieckiego, Iłukszta, 18 V 1773 [29 V 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 165–165v.

147. Aktykacja herbu J[egomość] p[anów] Kietliczów. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jan Kietlicz. Opis herbu Kietlicz i informacje na temat imienników w oparciu o Niesieckiego, 18 V 1773 [29 V 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 166–166v.

148. Przenos ekstraktu grodzkiego wileńskiego służącego imieniowi J[egomość] p[anów] Błażejewiczów [!]. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Józef Błażewicz, koniuszyc pow. lidzkiego. Zawiera opis herbu Trzaska i legendę herbową, zredagowane w oparciu o herbarze ze zbiorów biblioteki akademickiej wileńskich jezuitów, 30 IV 1773 [29 V 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 167–168v.

Uw. Por. informacje na temat Błażewiczów h. Trzaska w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 9–9v; Heymowski 1964, s. 19.

149. Aktykacja kontraktu służącego panu Wawrzyńcowi z Gajewskiemu [!]. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Warzyńiec Gajewski („z Gajewski”). Jest to kontrakt na dzierżawę gruntu Wetka Sola [Wetka Sola?] dany Wawrzyńcowi Zgajewskiemu [!], przez Felicjana Ryka, podkomorzego Jego Królewskiej Mości, Fejmany, 3 VII 1769 r.; na prezentowanym dokumencie odnotowano informacje o zapłaceniu w latach 1769–1772 kolejnych rat dzierżawy (pod pokwitowaniami podpisy Jana Tołwińskiego bądź samego Felicjana Ryka, przy czym w ostatnim podpisie (z 1772 r.?) mianuje się już chorążym Księstwa Inflanckiego) [14 VI 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 169–169v.

Uw. Według zestawienia UI 1994 (nr 1136), Felicjan Ryk, podkomorzy nadworny koronny, jako chorąży inflancki występował w latach 1771–1775.

150. Aktykacya assekuracyi danej służącyemu względem wolności p[anów] Zgajewskich [!]. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Warzyniec Gajewski („z Gajewski”). Zawiera poświadczenie Ewy z Felkierzambów Sielickiej, sędziny grodzkiej inflanckiej (wydane w Kamieńcu, 27 VII 1765 r.), że Michał, Maciej i Tomasz z Gajewscy [!], to ziemianie wolnością zasczytzeni, mieszkający od dłuższego czasu pod majątnością Kamieniem; dokument ma ich chronić przed bezprawnym zaliczeniem do grona poddanych i gwarantuje im swobodne przenoszenie się do innych dóbr, po rozliczeniu wszystkich należności [14 VI 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 170–170v.

Uw. Ewa z Felkierzambów Sielicka jest najpewniej żoną Jana Sielickiego, sędziego grodzkiego inflanckiego w latach 1721–1729 (UI 1994, nr 1599). Kamieniec — dobra w pow. dyneburskim, zob. SGKP III, s. 764.

151. Przenos widymusa ziemskiego wilk[omi]r[skiego]go prawa wicysto przedaznego na majątność Narmojnie Bortkiewiczom danego y służącyemu. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Gabriel Bortkiewicz. Jest to widymus z ksiąg ziemskich pow. wilkomierskiego (datowany na 9 X 1695 r.) aktu sprzedaży położonych w pow. wilkomierskim dóbr Narmojnie Burostyliszki (Narmojnie Woroszyliszki) przez Katarzynę Pawłówną Prozorówną, ziemiankę pow. wilkomierskiego i kowieńskiego, żonę niezującyego już Władysława Chotkowskiego, Danielowi Bortkiewiczowi, stolnikowi orszańskiemu, ziemianinowi pow. wilkomierskiego oraz jego żonie, Mariannie Kozakowskiej, w Narmojniach, 30 IV 1787 [!] (omyłka w zapisie daty?) [18 VI 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 171–174v.

152. Przenos widimusa grodzkiego wilkomir[skiego] wlewkowego zapisu od pana Budrewicza panu Olechnowiczowi danego. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Antoni Budrewicz. Jest to widymus z akt grodzkich pow. wilkomierskiego, wydany Tadeuszowi Budrewiczowi 17 VI 1773 r., listu wlewkowego z 20 V 1666 r., wystawionego przez Katarzynę Zewelankę (dawniej Janową Szawelską lub Szewelską) i jej obecnego męża, Jana Budrewicza, potwierdzający oddanie pod trzyletni zastaw dóbr Paukszeliszki Olkeliszki w Polu Antokolskim (w woj. wileńskim), Katarzynie Szowelskiej Razmuszowej i jej synowi, Krzysztofowi Razmuszewiczowi Olechnowiczowi [21 VI 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 175–176v.

153. *Wywód szlachectwa Józefa Jana Brzezińskiego (Brzezinskiego), koniuszego inflanckiego [15 XI 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 222–224. Edycja: zob. nr 137.

154. Dedukcja Zdanowskich. *Dekret wywodowy Gabriela z synami (Fabianem, Józefem, Franciszkiem, Janem), Franciszka z synami, Jerzego z synami oraz Piotra z synem Zdanowskich. Przed sądem reprezentuje ich Fabian Zdanowski. Używają herbu Pomian (opis według Niesieckiego). Ich przodkowie związani są z pow. wilkomierskim, gdzie mieli posiadać dobra ziemskie. Prezentują dokumenty z XVII–XVIII w., w tym współczesne poświadczenie o pokrewieństwie, wystawione przez Michała Pomian Zdanowskiego, obywatela pow. wilkomierskiego. Wykonują przysięgę 25 XI [1773 r.], która ma rozwiązać problemy z akceptacją wyvodu. Sprawa przyjęta i wpisana do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [19 XI 1773].*

LVVA, 712-2, nr 9, k. 218–219v.

Uw. Por. informacje na temat Zdanowskich h. Pomian w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 125–125v; Heymowski 1964, s. 56.

155. Grzybowskich y innych. *Suplika do Sądu Ziemskiego Prowincji Dźwińskiej. Podanie Grzybowskich o zachowanie przy prerogatywach stanu szlacheckiego, skierowane do cesarzowej Katarzyny i sądu ziemskiego prowincji dźwińskiej. Aktualnie mieszkają w prowincji dźwińskiej, przyznają się do poważnego zubożenia. Suplikę podpisało 11 Grzybowskich (Stefan, Szymon, Kazimierz, Franciszek, Samuel, Stanisław, Jan, Ignacy, Zygmunt, Bogusław i Gabriel), przy czym każdy postawił jedynie krzyżyk, z racji nieznamości pisma. Suplikę przyjęto i wpisano do ksiąg ziemskich prowincji dźwińskiej [19 XI 1773]*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 279–280.

156. Edykcyja [?] familii J[ego]m[ość] panów Grzybowskich. *Dekret wywodowy Grzybowskich (Stefana, ojca, podstolica inflanckiego, wraz z synami: Janem, Ignacym, Zygmuntem, Bogusławem i Gabrielem, dalej Szymona, Kazimierza i Franciszka z synami (zapewne przywołanej trójki): Michałem, Józefem, Wincentym, Józefem, Kazimierzem, Samuelem, Stanisławem, Andrzejem i Józefem). Prezentują opis używanego herbu i genealogii, wywodzą się od Wojciecha Grzybowskiego (swojego pradziada), właściciela dóbr w woj. płockim i pow. wilkomierskim, ojca Michała. Powołują się na bliskie powinowactwo (!) z Grzybowskimi z pow. wilkomierskiego, którzy potwierdzają to dokumentem. Dysponują licznymi dokumentami z XVII–XVIII w.,*

m.in. przywilejem Augusta II na podstolstwo inflanckie z 7 XI 1729 r., danym Janowi Grzybowskiemu. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [29 XI 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 281–281v.

Uw. W spisach urzędników inflanckich (UI 1994) nie występuje żaden Grzybowski.

157. Dedukcja Grzybowskich. *Uzupełnienie dekretu wywodowego Grzybowskich (Stefana, ojca, i jego synów: Jana, Ignacego, Zygmunta, Bogusława oraz Gabriela, dalej Szymona, Kazimierza i Franciszka z synami: Michałem, Józefem, Wincentym, Józefem, Kazimierzem, Samuelem, Stanisławem, Andrzejem i Józefem). Przed sądem reprezentuje ich Zygmunt Grzybowski. Podkreślają, że ich przodek (Wojciech), przeniósł się z Korony na Litwę, gdzie miał w 1604 r. trzymać prawem dziedzicznym dobra Radziszewczyzna (w pow. wilkomierskim?). Prezentują świadectwo wystawione przez swoich imienników i urzędników z pow. wilkomierskiego 18 X 1773 r., potwierdzające ich koligacje i pochodzenie. Pochodzenie od Wojciecha zaprzysięgają na polecenie sądu Zygmunt i Kazimierz Grzybowscy. Proszą o wykasowanie swoich imion z rejestrów podusznego. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [29 XI 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 290–291v.

158. Dedukcja Danilewiczów. *Dekret wywodowy Józefa, Franciszka, Tadeusza, Jana, Michała, Tadeusza, Jana, Benedykta, Michała, Felicjana Danilewiczów z potomstwem synów. Przed sądem reprezentuje ich Józef Danilewicz. Używają herbu Ostoja (opis według Niesieckiego). Prezentują świadectwo szlachty pow. wilkomierskiego z 13 II 1773 r., poświadczające, że do ich przodków należały dobra Skulimowczyzna, leżące w tym powiecie, w parafii oniksztańskiej. Ich dziadem ma być podsędek Danilewicz, posesor dóbr Skulimowczyzna. Adnotacja o wykonaniu przez nich przysięgi według roty z dekretu wypadającej 4 XII [1773 r.]. Sąd ziemski prowincji dźwińskiej deklaruje wszczęcie starań o ich wykasowanie z rejestru pogłównego. Dekret przyjęty i wciągnięty do ksiąg ziemskich prowincji dźwińskiej [3 XII 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 214–215.

159. Dowód eduktu familij Ichmościów panów Danilewiczów. *Dekret wywodowy Danilewiczów: Józefa, Franciszka i Tadeusza Michałowiczów, Jana, Michała i Tadeusza Stefanowiczów, Jana i Benedykta Stanisławowiczów, Macieja Piotrowicza z synem Andrzejem, Jana Maciejewicza*

z synami Jerzym i Aleksandrem, Leona Maciejewicza z synami Michałem, Antonim, Tadeuszem i Ignacym oraz Macieja Maciejewicza z synami Marcinem i Wawrzyńcem. Przed sąd zostaje też wezwany Tadeusz Żagiel, cześnik wilkomierski, nabywca dóbr ziemskich należących do Danilewiczów, w celu dostarczenia dokumentów związanych z tymi dobrami. Dokumenty służące wywodowi dostarczono 15 X 1773 r. Danilewiczów przed sądem reprezentuje Michał Moryson, regent podkomorski. Rodzina używa herbu Ostoja (powołują się na Niesieckiego). Do ich przodka, Mikołaja Józefowicza Danilewicza, sędziego [powiatu] wilkomierskiego, należały dobra Skulimowczyzna w pow. wilkomierskim i Porosniewo w pow. kowieńskim, co potwierdziła szlachta wilkomierska dokumentem z 13 II 1773 r. Jego potomkowie, po sprzedaży tych majątków Tadeuszowi Żagłowi (1770?), przenieśli się do Księstwa Inflanckiego, gdzie żyją z dzierżaw dóbr ziemskich. Prezentują szereg dokumentów z lat 1684–1770, dotyczących dóbr Skulimowczyzna i Porosniewo. Dekret przyjęty i wciągnięty do xiąg ziemskich prowincji dźwińskiej. Dokumenty dostarczone przez Tadeusza Żagla, sąd zaleca wpisać do tychże akt ziemskich [3 XII 1773].
LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 255–257.

160. Aktykacya dzielczego dokumentu J[egomość] panów Danilewiczów. Akt podziału między Franciszka, Tadeusza, Jana i Gabriela Danilewiczów, braci rodzonych, obywateli pow. wilkomierskiego, dóbr Porosniewo (Prosiewo) w pow. kowieńskim i Skulimowczyzna w pow. wilkomierskim, odziedziczonych po zgonie ich ojca, Mikołaja Danilewicza, sędziego pow. wilkomierskiego (Skulimowczyzna, 10 V 1748 r.). Dokument (wypis z ksiąg grodzkich pow. wilkomierskiego z 17 V 1748 r.) podany do akt ziemskich prowincji dźwińskiej przez Tadeusza Żagla, cześnika wilkomierskiego, w następstwie dekretu sądowego wydanego w związku z wywodem szlachectwa Danilewiczów [5 XII 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 258–260v.

161. Aktykacya przedażnego prawa od J[egomość] panów Macieja y Jana Danilewiczów J[egomość] panu Żagłowi służącego. Akt sprzedaży majątności Skulimowczyzna (w woj. wileńskim, pow. wilkomierskim, parafii oniksztyńskiej) Tadeuszowi Żagłowi (Żagielowi), cześnikowi pow. wilkomierskiego, przez Danilewiczów (Macieja i Jana Piotrowiczów, chorążyców pow. wilkomierskiego, Leona Maciejewicza, skarbnikowicza wilkomierskiego z synami, Michałem, Antonim, Tadeuszem, Ignacym, występujących także w imieniu dalszego rodzeństwa), którzy odziedziczyli je po swoich ojcach — Piotrze Janowiczu, chorążym wilkomierskim i Macieju Gabrielowiczu, skarb-

niku wilkomierskim (wcześniej dobra należały do ich dziada, Jana Mikołajewicza, sędziego wilkomierskiego) (Skulimowszczyzna, 4 III 1771 [1770?] r.). Dokument (oryginał) podany do akt ziemskich prowincji dźwińskiej przez Tadeusza Żagla, cześnika wilkomierskiego, w następstwie dekretu sądowego wydanego w związku z wywodem szlachectwa Danilewiczów [5 XII 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 261–263.

162. Aktykacya zręcznego listu królewskiego J[egomość] panom Danilewiczom służącego. *Król Stanisław August Poniatowski otacza opieką Danilewiczów (Macieja, skarbnika wilkomierskiego, Michała i Stefana Gabrielowiczów oraz synów pierwszego (tzn. Macieja Gabrielowicza?) — Jana, Leona i Macieja, następnie Piotra Janowicza, chorążego wilkomierskiego z synami — Maciejem i Janem oraz bratem — Stanisławem), wnuków Mikołaja, sędziego wilkomierskiego, przed zakusami ze strony Tadeusza Żagla, cześnika wilkomierskiego, na należące do nich dobra Skulimowszczyzna (w woj. wileńskim, pow. wilkomierskim), 21 II 1768 r. Dokument (oryginał) podany do akt ziemskich prowincji dźwińskiej przez Tadeusza Żagla, cześnika wilkomierskiego, w następstwie dekretu sądowego wydanego w związku z wywodem szlachectwa Danilewiczów [5 XII 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 264–265.

163. Aktykacya przywileju J[egomość] panom Danilewiczom służącego na majątność Skulimowszczyzna y Porosniewo. *Przywilej króla Jana III Sobieckiego dany Danilewiczom (Mikołajowi, sędziemu ziemskiemu pow. wilkomirskiego i jego synom, Franciszkowi, Tadeuszowi, Janowi i Gabrielowi) na spokojne dzierżenie dóbr dziedzicznych Porosniewo i Skulimowszczyzna [!], leżących w pow. kowieńskim. Mikołaj dobra odziedziczył po ojcu, Józefie, w wyniku rozliczeń rodzinnych ze swoim bratem, Jerzym, starostą plotylskim. Wspomniane dobra należały już do ich przodków, ale starsze dokumenty potwierdzające ten fakt zaginęły. Król potwierdza dotychczasowe prawa Danilewiczów do tych dóbr dziedzicznych, Wilanów, 8 IV 1684 r. Dokument (oryginał) podany do akt ziemskich prowincji dźwińskiej przez Tadeusza Żagla, cześnika wilkomierskiego, w następstwie dekretu sądowego wydanego w związku z wywodem szlachectwa Danilewiczów [5 XII 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 265v–266v.

164. **Dowód (edukt) szlachectwa neofitów Nawrockich (Nawrodskich) [6 XII 1773].**

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 241–241v, 244. Edycja: zob. nr 140.

165. **Wykaz osób zamieszkujących w majątkach szlacheckich i duchownych prowincji dźwińskiej i połockiej, „determinowanych” za szlachtę do dnia 2 XII 1773 r.**

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 232–232v. Edycja: zob. nr 139.

166. Dedukcja Szymanowiczów. *Dekret wywodowy Józefa, Macieja, Izydora i Piotra Szymanowiczów. Przed sądem stają osobiście Maciej i Józef, reprezentując pozostałych. Prezentują opis herbu Radwan z odmianą (według Niesieckiego), genealogię zawartą w dokumencie wystawionym 13 X 1773 r. przez Macieja (Mateusza) Szymanowicza, dziedzica dóbr Pograżele w pow. wilkomierskim i potwierdzonym przez szlachtę pow. wilkomierskiego. Stający do wyvodu Szymanowiczowie zeznają, że aktualnie żyją z arend w prowincji dźwińskiej (dowodzi tego świadectwo wystawione 29 XI 1773 r. przez ks. Jerzego Korwin Powłowskiego, oficjała generalnego, archidiakona, prałata diecezji inflanckiej, proboszcza licyńskiego i marienhauskiego). Sąd ziemski uznaje za niesłuszne wciągnięcie stających do wyvodu Szymanowiczów w tablicę poddaństwa. Informacja, że Józef i Maciej Szymanowiczowie złożyli 7 XII [1773] r. [!] wymaganą prawem przysięgę, potwierdzającą autentyczność prezentowanych dokumentów. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [6 XII 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 245–246.

Uw. Pograżele — wieś w pow. wilkomierskim, w parafii Oniekszy, w 1794 r. własność Józefa, Antoniego i Tadeusza Szymonowiczów, zob. SGKP XVI2, s. 476. Por. informacje na temat Szymanowiczów h. Radwan w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 106, 169–169v; Heymowski 1964, s. 49.

167. Dedukcja Prakopowiczów [!]. *Dekret wywodowy Aleksandra i Dominika Prokopowiczów. Prezentują swój herb (trzy grotty, a na hełmie trzy pióra strusie), a także świadectwo wystawione przez szlachtę mińską 5 II 1725 r. ich ojcu (Janowi) oraz bratu (Stefanowi, zmarłemu bezpotomnie), potwierdzające ich szlachectwo i posiadanie niegdyś posesji w woj. mińskim. Informują, że ich ojciec (Jan), jako pierwszy z rodziny przeniósł się z woj. mińskiego do Inflant. Sąd ziemskich prowincji dźwińskiej obiecuje wszcząć starania o ich wykreślenie z rejestrów podusznych. Informacja, że Aleksander i Dominik Prokopowiczowie złożyli 11 XII [1773] r. za zgodą sądu przysięgę, potwierdzającą autentyczność przedstawionych dowodów. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [7 XII 1773].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 248–249.

Uw. Por. informacje na temat Prokopowiczów h. Grotty w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 8–8v, 77, 157–157v; Heymowski 1964, s. 39.

168. *Dowód szlachectwa Stankiewiczów, 8 XI 1773 [11 XII 1773]. LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 251–252. Edycja: zob. nr 138.*

169. Raport do sądu guber[nialnego] w sprawie postępów w weryfikacji wywodów szlachectwa przez sąd ziemski prowincji dźwińskiej, 11 XII 1773. LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 253.

170. Dedukcja Szawłowskich. Dekret wywodowy Augustyna Szawłowskiego i jego syna, Wincentego. Augustyn pochodzi z ziemi ciechanowskiej, gdzie jego ojciec (Stefan, syn Kazimierza) miał dobra Małe Sniegorzewo (w parafii Zieloney). Prezentuje opis herbu, genealogię rodziny, a także świadectwo Milewskiego z 1766 r., potwierdzające, że jako szlachetnie urodzony został przyjęty do służby w woj. inflanckim; nadto dokument wystawiony w 1773 r. przez Gotarda Mohla, pisarza ziemskiego Księstwa Inflanckiego, potwierdzający szlacheckie pochodzenie Szawłowskich. Augustyn na wezwanie sądu składa też przysięgę potwierdzającą autentyczność przedstawionych dowodów. Sąd ziemski prowincji dźwińskiej deklaruje wszczęcie starań o wykasowanie go z rejestrów podusznych. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [15 XII 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 273–274.

Uw. Por. informacje na temat Szawłowskich h. Nałęcz odmienny w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 102–102v, 167v; Heymowski 1964, s. 48.

171. Dekret eduktu familij Willemsonów. Dekret wywodowy Jana Dydrycha y Jana Eberharda von Willemsenow [!]. Informacja, że 24 I 1774 r. [!] (błąd w zapisie daty?) zaprezentowali dyplom króla szwedzkiego z wyobrażeniem swojego herbu, nadanego w 1679 r. Gabryelowi Magnusowi Willemsenowi, szlachcicowi szotlanskiemu. Przedstawiają także swoją genealogię (wywodzą się od Weysa, obersztlieutenanta wojsk rosyjskich). Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [16 XII 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 275–275v.

Uw. Por. informacje na temat Wilemsonów h. własnego w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 118–118v; Heymowski 1964, s. 53.

172. Dekret eduktu J[egomość] p[anów] Szyszłów. Dekret wywodowy Szyszłów (Antoniego, Franciszka, Jerzego wraz z ich potomstwem, a także Jana, skarbnika (lub skarbnikowicza?) lubaczewskiego, braci rodzonych oraz Ludwika, ich brata stryjecznego). Prezentują opis używanego herbu, a także zeznają, że ich przodkami są bracia rodzeni Szyszłowie: Michał, chorąży wojsk regnanta polskiego, Stanisław, dziedzic dóbr Siemianowczyzna w pow.

oszmiańskim, Kazimierz, dożywotni posesor w prowincji dźwińskiej, wreszcie Marcin, ich dziad. Ponadto pokazują szereg dokumentów z XVII–XVIII w., w tym przywileje na dobra ziemskie (także dożywocia w woj. inflanckim). Wspominają, że ich przodek w drugiej połowie XVII w. mieszkał w Lucynie i był uważany za szlachcica. Wreszcie przedstawiają świadectwo potomków Stanisława, dziedzica Siemianowczyzny, wystawione w 1773 r., poświadczające, że synem wspomnianego już Marcina był Aleksander, ojciec stojących do wyvodu. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej. Poniżej adnotacja o wydaniu dwóch widymusów, 26 X i 20 XI 1775 r. [18 I 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 4–4v.

Uw.: Por. AGAD, zespół nr 399: *Akta osób i rodzin z lat [1372], 1421–2005, sygn. 274*: Fragment archiwum z Połonki, Papiery Brzuchańskich, Szyszłów i innych, przeważnie z powiatów upickiego i słonimskiego, gdzie dokumenty Szyszłów z pow. upickiego z XVII–XIX w.; *ibid.*, sygn. 290: Szyszłowie i ich dobra w pow. upickim (tu m. in. świadectwo Szyszłów z pow. oszmiańskiego (z 1773 r.) o tym, że brat ich dziada, Marcin Szyszło, osiadł w woj. inflanckim). Zob. też *Wiz. 1761, s. 123*, gdzie w dekreście komisarzy wizytujących parafię w Lucynie w 1686 r. wspomniano: Do tej plebanii [lucyńskiej], do wszelkiej kościelnej usługi dajemy i wydzielamy mieszczan nad jeziorem Lucyńskim na wieczne czasy z gruntami i sznurami, jako z dawnych czasów mieli, pod zamkiem lucyńskim będącemi: [...] Karola Szysztcę [!], który, ponieważ się mieni być szlachcicem, tedy pozwalamy onemu, dom zostawiwszy, jeżeli by pod księdzem nie upodobał mieszkania, gdzie chcą przenieść się [...]; a także informacje na temat Szyszłów h. Suszyński z *odmianą w herbarzu polsko-inflanckim*: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 108–108v, 170v–171; Heymowski 1964, s. 50.

173. Dowód szlachectwa Heykingów [18 I 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 5–6. Edycja: zob. nr 141.

174. Kopia dekretu wywodowego Ichm[osć] panów Pawłowiczów. Dekret wywodowy Jana, Antoniego, Jakuba, drugiego Jakuba, Jana, Rafała, Michała (Rafała Michała?) oraz Ludwika Pawłowiczów. Używają herbu Przyjaciół (opis według Niesieckiego) i wywodzą się od Hilarego Pawłowicza. Prezentują przywileje z XVII w. (oryginały, wypisy), genealogię rodziny, a trzech spośród nich (Jakub, Rafał i drugi Jakub), składa przysięgę (jura-ment). Sąd ziemski prowincji dźwińskiej obiecuje wszcząć starania o ich wykasowanie z rejestru pogłównego. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [20 I 1774].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 18–19.

175. Dekret eduktu J[egomość] p[an]a Styczyńskiego. Dekret wywodowy Michała Styczyńskiego. Prezentuje metrykę z 15 II 1760 r., potwierdza-

jąca fakt jego konwersji na katolicyzm. Sąd potwierdza jego szlachectwo. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [5 II 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 39–39v.

Uw. Por. informacje na temat Styczyńskich h. Męk z odmianą w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 98–98v, 165v; Heymowski 1964, s. 46.

176. *[Dekret eduktu Błażejewiczów vel Błażewiczów]. Wypis z dekretu wywodowego Józefa, Jana i Adama, stryieczno-stryiecznych braci Błażeiewiczów. Przed sądem staje Józef Błażewicz czyli Błażeiewicz (także w imieniu swoich dalszych krewnych, wspomnianych Jana i Adama). Prezentuje opis herbu Trzaska, a także szereg dokumentów z XVI–XVIII w., w tym przywileje na dobra w pow. oszmiańskim; nadto okazuje dowód (wystawiony 23 VII 1773 r.), potwierdzający, że jego młodszy brat, Onufry Błażewicz, posiada i dziedziczy majątność niedzielną Lubciszki, położoną w pow. oszmiańskim (Józef jest współwłaścicielem tych dóbr). Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [5 II 1774].*

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 40–41.

177. *Aktykacja skryptu testimonialnego służącego Imć p[anom] Romanowskim do dowodu prawdziwej szlachetności. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej polecił wpisać Józef Romanowski. Jest to świadectwo wydane przez szlachtę wilkomierską na sejmiku gromnicznym Piotrowi i Józefowi Romanowskim, bracio[m] stryieczno rodzonym (osiadłym w Księstwie Inflanckim), a także ich sukcesorom, informujące, że przedstawili oni dowody (m.in. zaświadczenie obywateli pow. wilkomierskiego, Piotra, Jakuba, Józefa, Dominika, Władysława i Felicjana Romanowskich) na pochodzenie od Adama Romanowskiego, który podczas inkurysy szwedzkiej opuścił pow. wilkomierski (parafię rakizką), Wilkomierz, 8 II 1774 r. Pod wpisem adnotacja o wydaniu widymusa 25 XI 1803 r. [1 III 1774].*

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 68–69v.

178. *Dekret wywodowy famillij J[egomość] p[anó]w Romanowskich. Dekret wywodowy Romanowskich (Piotra, Jakuba, Władysława, Jerzego, Ignacego i Józefa wraz z potomstwem). Przedstawiają opis swojego herbu (lew w pół karty), wspominają, że ich przodkowie mieli posesję w pow. wilkomierskim (ich dziad, Adam Romanowski, sprzedał swoje dobra w tym powiecie czasu inkurysy szwedzkiej); ponadto prezentują otrzymane świadectwa, potwierdzające ich szlacheckie pochodzenie: 1) od Władysława, Felicjana, Jakuba, Józefa i Dominika Romanowskich, obywateli pow. wilkomierskiego,*

wydane 4 II 1764 r., 2) od obywateli pow. wilkomierskiego; 3) od Korffa, starosty rzeżyckiego (tu także poświadczenie trzymanyh arend). Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [1 III 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 70–70v.

Uw. Por. informacje na temat Romanowskich h. Prawdzic w herbarzu polsko-inflancim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 82–82v, 158v; Heymowski 1964, s. 41.

179. Aktykacya eduktu J[egomość] p[anów] Tarwidów. Dekret wywodowy z Mycka Tarwidów (Franciszka, Józefa, Piotra, Dominika, Hieronima, Antoniego wraz z potomstwem, a także Józefa, Michała, Piotra i Wincentego, występujących bez potomstwa). Prezentują opis używanego herbu, dalej wypis z przywileju konfirmacyjnego Zygmunta III z 1591 r. na 26 włók gruntu w Księstwie Żmudzkiem, danego ich przodkom, z Mycka Tarwidom, a także świadectwo wystawione 17 II 1774 r. przez Michała, Stanisława i Franciszka Tarwidów, stającym aktualnie do wyvodu imiennikom (Franciszkowi, Józefowi, Antoniemu, Dominikowi, Hieronimowi, Janowi i Piotrowi), potwierdzające, że pradziad tych ostatnich, po zrzeczeniu się posiadanych dóbr i oddaleniu ze Żmudzi, przeniósł się do Inflant. Sąd ziemski obiecuje wszcząć starania o usunięcie ich imion z rejestru pogłównego. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [5 III 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 90–90v.

180. Dedukcyja Ancyperowiczów. Dekret wywodowy Franciszka, Bohdana i Wincentego z Łosickich Ancyperowiczów (Ancyperowiczów). Prezentują opis używanego herbu, swoim dziadem mianują Seweryna Ancyperowicza, starostę cyryńskiego i rotmistrza. Dostarczyli także świadectwo szlachty woj. nowogródzkiego (wyciąg z tego dokumentu datowany na rok 1745), potwierdzające, że synem wspomnianego Seweryna, dziedzica folwarku Mościszek (w parafii sielubskiej) był Filip, ojciec Franciszka, który wraz z własnymi synami — Bogdanem i Wincentym, stają aktualnie do wyvodu. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [8 III 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 78–79.

181. Dekret eduktu J[egomość] panów Zeyfertów. Wpis w licznych partiach słabo czytelny. Dekret wywodowy Zeyfertów: Stefana, Konstantego, Bazylego, Hieronima, Ignacego, Piotra, Jana (?). Prezentują opis używanego herbu, wspominają, że ich przodkowie otrzymali indygenat. Wzmianka o złożeniu przez Stefana i Konstantego Zeyfertów przysięgi nakazanej przez

sąd ziemski. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [10 III 1774]

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 80–81.

182. Aktykacja stemmatis genealogij imienia W[ielmożny]ch Ichm[ośció]w panów Mohlów. *Dokument w kilku miejscach nieczytelny z powodu zawilgocenia. Podał go do akt ziemskich prowincji dźwińskiej Wojciech Podgurski. Zawiera opis herbu używanego przez rodzinę, obszerną legendę herbową i szczegółowy opis genealogii rodziny [14 III 1774].*

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 82–85v.

Por. LVVA, 712-2, nr 9, k. 74–77v, 133–134v, czyli kolejno nr 125 i 136 prezentowanej edycji.

183. Akt testimonij Dopkiewiczów. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Franciszek Dopkiewicz. Jest to świadectwo wystawione w Wypingu 27 VI 1774 r. przez Piotra Antoniego Masseyna, ekonoma wypinkiego, poświadczające, że Józef (ojciec) oraz Franciszek wraz z braćmi (Kazimierzem i Michałem) mieszkają w dobrach Wyping (należących do Jana Jędrzeja Borchy, podkanclerzego koronnego), gdzie trzymają w dzierżawie zaścianek Jusie; Masseyn potwierdza, że wspomniani są szlachtą, a po inne dowody szlachectwa nie mogli się udać do swoich imienników z powodu ubóstwa i odległości. Świadectwo podpisali również: Jan Krzywiec, mostowniczy inflancki, Józef Krzywiec, mostowniczy [inflancki], Michał Moryson, regent podkomorski oraz Aleksander Hatowski (Hattowski), rotmistrz [1 VII 1774].*

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 153–153v.

Uw. Por. LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 156–156v, gdzie ten sam dokument, zaopatrzony jednak w pieczęć opłatkową i podpisy Michała Poboga Benisławskiego, rezydującego asesora i sędziego ziemskiego prowincji dźwińskiej oraz sekretarza Adama Skirmąta (Skirmontta).

184. Testymonium Gudwiłłów. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Aleksander Gudwiłł (Gudwiłło). Jest to świadectwo wystawione w Ciskadach 28 VI 1774 r. przez Benedykta z Janków Sokołowskiego, sędziego ziemskiego Księstwa Inflanckiego, Antoniemu, Tadeuszowi, Michałowi i Aleksandrowi Gudwiłłom. Sokołowski poświadcza w nim, że Jan Gudwiłło przybył do Inflant z pow. grodzieńskiego i wraz z chorągwią petyhorską stanął na leże w starostwie rzeżyckim, gdzie poślubił Elżbietę Obromicką, z którą miał następnie synów — Jana i Gedeona (z Jana jest z kolei Aleksander); bracia Jan i Gedeon mieszkali najpierw w dobrach Ossuń (1736), potem służyli uczciwie u różnych osób, a teraz dzierżawią wolny grunt w sta-*

roście rzezyckim. Pod świadectwem podpisali się również Dominik i Aleksander Stankiewiczowie [1 VII 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 154–154v.

185. Testymonium Zapanowskich. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Ludwik Zapanowski. Jest to świadectwo podpisane przez Ludwika Weresczynskiego, chorążego Jego Królewskiej Mości, Stanisława Weresczynskiego, sędziego grodzkiego inflanckiego, Ignacego Sokołowskiego, podczaszego inflanckiego, Felicjana z Kalinowa Zaręby, szambelana, Ludwika Korna, budowniczego inflanckiego oraz Karola Wosbeyina, stolnika. Potwierdzono w nim, że Ludwik Zapanowski (Zupanowski), wzięty do służby z zagranicy jako osierocone dziecko, wraz ze swoim potomstwem (Józefem, Franciszkiem i Kazimierzem) zawsze cieszył się odziedziczoną po przodkach wolnością [1 VII 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 155–155v.

Uw. Świadectwo nie posiada daty. Podpisujący je Karol Wosben (Wossben) jest najpewniej tożsamy ze stolnikiem parnawskim, wzmiankowanym na tym urzędzie w 1767 r., zob. UI 1994, nr 607.

186. Akt testimonij Charczewskim daney. Dokumenty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Rafał Sierzpowski. Pierwszy z nich to suplika (z 20 V 1774 r. nowego stylu?) skierowana do Mateusza Kolumny Hattowskiego, starosty meyryckiego, dawnego dzierżawcy dóbr Zosna i Janopol, z prośbą o poświadczenie rzeczywistego statusu kilkudziesięciu osób zamieszkujących te dobra (wymienionych z imienia i nazwiska w dokumencie), co ma posłużyć do wykreślenia ich imion z rejestru pogłównego. Drugi z dokumentów, odnotowany na tej samej karcie oryginału, to poświadczenie wystawione 24 VI 1774 r. (nowego stylu) suplikującym przez Mateusza Hattowskiego, wyjaśniające, że na karty rejestru pogłównego dostali się z powodu nieświadomości, ubóstwa i braku wykształcenia; Hattowski podkreśla, że przez kilkanaście lat dzierżawił dobra Janopol i Zosnę, i że wspomniane osoby są wolne i swoje grunty trzymały w dzierżawie, za kontraktem; dodaje także, że ludzie ci przyszedli do prowincji dźwińskiej z różnych powiatów i województw litewskich oraz Wielkopolski (?) [2 VII 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 157–158v.

Uw. Zosna — dobra w pow. rzezyckim, w gm. Rozentów, zob. SGKP XIV, s. 663. Janopol — tu zapewne mowa o dobrach w pow. rzezyckim, w parafii rzezyckiej, zob. SGKP III, s. 413.

187. Akt testimonij Bohuszewiczów. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Józef Bo[h]uszewicz. Jest to świadectwo wystawione

Józefowi i Antoniemu Bo[h]uszewiczom, z których pierwszy służy u Komarowskiego, a drugi u Abolewicza, dzierżawców nieruchomości należących do starostwa rzeżyckiego, potwierdzające ich wolne pochodzenie, którego nikt dotychczas nie kwestionował; dopiero stryj Józefa i Antoniego, służący u Korffa w folwarku należącym do starostwa rzeżyckiego, w rejestrze pogłównego omyłkowo został zaliczony do niewolnych. Dokument wystawił 2 VII [VI?] 1774 r. w Rzeżycy Justyn Stabrowski, krajczy (krajczyc?) połocki, a podpisali również: Onufry Petruszewicz, rotmistrz, Franciszek Francuzewicz, rotmistrz i Bogusław Sokołowski, rotmistrz [2 VII 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 159–159v.

188. Testimonium Mikłaszewiczów. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Mikłaszewicz (brak imienia). Jest to świadectwo wystawione 28 VI 1774 r. Mikłaszewiczom (Antoniemu oraz jego synom, Tadeuszowi, Janowi, Franciszkowi, Stanisławowi, Wincentemu i Maciejowi), mieszkającym w dobrach Wyping (należących do Jana Jędrzeja Borch, podkanclerzego koronnego), potwierdzające, że ich dziad (Adam), przeniósł się z pow. orszańskiego do prowincji dźwińskiej; Adam był szlachcicem, człowiekiem wolnym, służącym początkowo przy dworach różnych panów, potem trzymał dzierżawę w starostwie rzeżyckim, by ostatecznie osiąść na arendzie w dobrach Wyping, gdzie do dziś mieszkają jego potomkowie. Świadectwo wystawił w Wypingu Piotr Antoni Maseyn, ekonom wypięński, a podpisali także: Ignacy Sokołowski, podczaszy inflancki, J. Korní, rotmistrz oraz Ludwik Wereszczyński, chorąży [2 VII 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 160–160v.

189. Testimonium Kułaczkowskich. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Michał Kułaczkowski. Jest to świadectwo wystawione 27 VI 1774 r. Michałowi Kułaczkowskiemu, jadącemu do Dyneburga w celu dowiedzenia swojego statusu człowieka wolnego. Pismo informuje, że Michał służył przez kilkanaście lat u Skirmunta, wojskiego, a później osiadł na trzyletniej arendzie gruntu we wsi Jusiach Pustosz (w dobrach Wyping), gdzie mieszka dotychczas. Świadectwo wystawił w Wypingu Piotr Antoni Maseyn, ekonom wypięński, a podpisali je także: Jan Krzywiec, mostowniczy inflancki, Józef Krzywiec, mostowniczy [inflancki], Aleksander Hatowski, rotmistrz, Jan Korn, rotmistrz [2 VII 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 161–161v.

190. Testimonium Assennów. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Antoni Assenn. Jest to świadectwo wystawione 22 VI 1774 r. przez dziedzica dóbr Kownata, Justyniana Hylzena, starostę marienhauskiego, generał majora wojsk polskich i wojewodzica mińskiego, Assennom (vel Assanom) mieszkającym w tych dobrach (Adamowi z synem Janem, zam. w Starej Słobodzie; Maciejowi z synami Wincentym i Ludwikiem oraz wnukami (synami Ludwika), Michałem, Franciszkiem, Janem i Jakubem, a także Samuelowi i jego synom, Kazimierzowi i Janowi oraz wnukom (synom Kazimierza), Ignacemu, Dominikowi i Michałowi, zam. we wsi Alanowie; Antoniemu, zam. we wsi Rosickich). Hylzen poświadcza, że dziad wspomnianych Assanów (vel Assennów) przybył wraz z synami (Maciejem, Samuelem i nieżyjącym już Marcinem) z Wilkomierskiego i jako szlachcic oraz człowiek wolny, wziął w arendę pustą wieś Alanowo (należącą do dóbr Kownata), którą trzyma do dnia dzisiejszego [3 VII 1774].*

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 162–162v.

191. Akt testimonij Rosickich. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Gedeon Rosicki. Jest to świadectwo wystawione 1 VII 1774 r. przez Justyniana Hylzena, starostę marienhauskiego, generał majora wojsk polskich, wojewodzica mińskiego i dziedzica dóbr Kownata, mieszkającym w tych dobrach Rosickim (Janowi i jego synom, Krzysztofowi, Adamowi, Andrzejowi, Antoniemu i Michałowi oraz wnukowi (synowi Michała), Ignacemu, zam. we wsi Stefanczykach; a także Gedeonowi i jego synom, Piotrowi i Janowi oraz bratu Gedeona — Michałowi, zam. we wsi Rosickich). Hylzen poświadcza, że pradziad wymienionych Rosickich, Stanisław, przybył do Inflant jako szlachcic i człowiek wolny (nazwa powiatu, z którego pochodził, nieczytelna) i osiadł w Birżach Benisławskich na arendzie. Tu urodził się jego syn, a dziad Rosickich — Marcin, który przeniósł się ostatnimi czasy do Kowanty i osiadł na dzierżawie we wsi Rosickich (tu jego potomkowie siedzą na arendzie po dziś dzień i są uznawani za szlachtę). Świadectwo prócz Hylzena podpisali także: Ludwik Wereszczynski, chorąży Jego Królewskiej Mości, Ignacy Sokołowski, podczasy inflancki, Jakub Korń, miecznikowicz inflancki oraz Stefan Korń, skarbnik inflancki [3 VII 1774].*

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 163–163v.

192. Akt testymonij J[egomość] p[anu] Zahorskiemu daney. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Marcin Zahorski. Jest to świadectwo wystawione 27 VI 1774 r. przez Piotra Antoniego Maseyana,*

ekonoma wypinskiego, Marcinowi Zahorskiemu, udającemu się do Dyneburga w celu dokonania wyvodu. Masseyń poświadcza, że dziad Marcina — Mikołaj, przeniósł się do prowincji dźwińskiej z Krakowskiego i trzymał w dzierżawie grunt we wsi Rudziszach (w majątności Wyping, należącej do Jana Jędrzeja Borcha, podkanclerzego koronnego); Marcin nadal dzierżawi ten grunt, płacąc jedynie czynsz i nie wykonując żadnych posług we dworze [3 VII 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 164–164v.

193. Akt testimonyj Kudrawskim daney. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jan Kudrawski. Jest to świadectwo wydane 1 VII 1774 r. przez Justyniana Hylzena, wojewodzica mińskiego, generał majora wojsk polskich i starostę marienhauskiego, Kudrawskim (Janowi i jego synom, Mikołajowi i Jakubowi; Leonowi i jego synowi Kazimierzowi oraz wnukowi Mikołajowi), ludziom nieosiadłym, zajmującym się rzemiosłem. Hylzen poświadcza, że Jan Kudrawski zamieszkuje w granicach starostwa marienhauskiego, we wsi Czylytacz, w obrębie Gostowo i trudni się kupiectwem, ciesząc się związanymi z tym przywilejami. Ojciec Jana, Piotr, również kupiec, przybył do starostwa marienhauskiego z Kurlandii i dzierżawił tu grunt [3 VII 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 165–165v.

194. Akt testimonij Dziewiałtowskich. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jan Dziewiałtowski. Jest to świadectwo wydane 29 VI 1774 r. w Uzułmuyzy przez Ludwika Francuzowicza (Francuzewicz), rotmistrza żmudzkiego i ekonoma uzułmujskiego, Dziewiałtowskim (Józefowi i jego synowi Janowi oraz pasierbowi Jana, Felicjanowi Heyko). Zawiera poświadczenie, że ich dziad, Antoni Dziewiałtowski, człowiek wolny, przeniósł się do prowincji dźwińskiej z Wilkomierskiego i początkową służył przy dworach, a potem żył z dzierżaw u różnych obywateli prowincji; także jego syn i wnukowie żyją z arend, pozostając wolnymi. Prócz Francuzowicza świadectwo podpisali także: Benedykt z Janków Sokołowski, sędzia ziemski, Jan Krzywiec, mostowniczy inflancki, Michał Walden, krajczy inflancki oraz Ludwik Sokołowski, sędzic [3 VII 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 166–166v.

195. Akt attestacyi Janczewskim daney. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Michał Janczewski. Jest to świadectwo wystawione w Dagdach 27 VII 1774 r. przez Justyniana Hylzena, generał majora wojsk

polских, sukcesora dóbr Dagdy, Bonifacego Benisławskiego, łowczego czernihowskiego, komisarza i plenipotentą dóbr Konstancji z Platerów Hylzenowej, wojewodziny mińskiej, a także Jana Kampena, podczaszego parnawskiego, ekonomę dóbr Dagdy, Michałowi Janczewskiemu i jego synowcom, Wincentemu i Janowi oraz Antoniemu Odachowskiemu, wujowi Michała (Michał był jego siostrzeńcem), który został omyłkowo wciągnięty do rejestru pogłównego jako parobek Michała. Zawiera poświadczenie, że Michał Janczewski, chroniąc się przed konfederatami w Inflantach Polskich, tuż przed ich przyłączeniem do państwa rosyjskiego przeniósł się ostatecznie do nich z pozostałej przy Rzeczypospolitej części woj. połockiego i wziął w dzierżawę grunt w dobrach Dagda. Jako szlachcic, niesłusznie został wciągnięty do rejestru pogłównego, co było efektem nieznamomości miejscowych realiów przez rewizorów, ale także i jego niedoinformowania (tym bardziej, że mieszka na odludziu), wskutek czego nie zgłosił tej pomyłki we właściwym czasie [30 VII 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 173–174.

196. Akt testimonij Parulów. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Michał Parul. Jest to świadectwo wystawione w Dagdach 27 VII 1774 r. przez Justyniana Hylzena, generał majora wojsk polskich, sukcesora dóbr Dagdy, Bonifacego Benisławskiego, łowczego czernihowskiego, komisarza i plenipotentą dóbr Konstancji z Platerów Hylzenowej, wojewodziny mińskiej oraz Jana Kampena, podczaszego parnawskiego, ekonomę majątności Dagdy, Parulom (Jerzemu z synem Władysławem oraz Michałowi i Aleksandrowi, braciom rodzonym). Zawiera zaświadczenie, iż ich dziad, nieżyjący już Maciej Parul, przeniósł się najpierw z ziemi warszawskiej do pow. pińskiego, a następnie do Inflant Polskich. W pow. pińskim pozostawił dwóch braci (czytelne tylko imię drugiego — Stanisław), sam żył z dzierżaw i ostatecznie osiadł na arendzie w dobrach Dagdy, w zaścianku Parweliszki. Mieszkał tu także jego syn Krzysztof, a także synowie Krzysztofa — Jerzy, Michał i Aleksander. Ci ostatni, oddaleni od krewnych, żyli w nieświadomości swojego pochodzenia; teraz udało im się pozyskać dowody swojego szlachectwa (opis herbu, genealogię i inne dokumenty), ale w związku z zakończeniem obrad sądu, nie mogą ich zaprezentować. Świadectwo ma umożliwić Parulom wszczęcie starań o wykasowanie swoich imion z rejestru pogłównego [30 VII 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 175–175v.

197. Akt attestacyi J[egomości] p[anom] Sałdom y innym daney. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Antoni Sałda. Jest to

świadcstwo wydane 28 VII 1774 r. w Dagdach przez Justyniana Hylzena, generała majora wojsk „wielkopolskich”, sukcesora dóbr Dagdy, Bonifacego Benisławskiego, łowczego czernihowskiego, komisarza i plenipotentę dóbr Konstancji z Platerów Hylzenowej, wojewodziny mińskiej oraz Jana Kampena, podczaszego parnawskiego, ekonoma dóbr Dagdy, licznym, wymienionym z imienia Sałdom. Poświadczono w nim, że ich dziad, nieżyjący już Andrzej Janowicz (Sałda), przeniósł się podczas inkursji szwedckich z woj. wileńskiego do Inflant Polskich i wziął w arendę wieś Wiertuliszki (zwaną obecnie Sałdy), należąca do dóbr Dagdy (Dagda); jego potomkowie, jako ludzie wolni i szlachta, nadal dzierżawią wyżej wymienione ziemie, ale niestusznie zostali wpisani do rejestru pogłównego [31 VII 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 172–172v.

198. Dokument testimonialny J[egomość] p[ano]m Reyrom służący. Dokument (kartę przyznawającą wolność imieniowi swemu) *podał do akt ziemskich prowincji dźwińskiej Andrzej Reyro, woźny Jej Imperatorskiej Mości. Jest to zaświadczenie wystawione 2 (?) XII 1751 r. przez Konstantego Ludwika Platera, Mikołajowi Reyro i jego synom, informujące że jako przybyłe (zachodzi) są zwolnieni ze wszelkich powinności (nawet drogi do Rygi) i z trzymanego gruntu mają płacić wyłącznie czynsz i zwyczajowe podatki [14 IX 1774].*

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 202.

Uw. Por. informacje na temat Reyrow h. Oksza w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 79–79v, 157v–158.

199. **Poświadczenie wystawione Błażewiczom przez Antoniego Niepokojczyckiego, informujące o trzymaniu przez nich na mocy kontraktu gruntu w dobrach Ejzbachowszczyzna, należących do Oskierczyny, starościны mozyrskiej, 20 IX 1774.**

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 353. Edycja: zob. nr 143.

200. Dowód szlachectwa W[ielmożnych] j[egomość] panów Szteynów. *Dekret wywodowy Szteynów (Jana z synem Krzysztofem, chorążym Jego Królewskiej Mości, dalej Henrycha, Ulerycha, Krzysztofa z synami oraz Ferdynanda). Prezentują zaświadczenie wystawione 27 IX 1773 r. przez Ferdynanda Wilhelma Patkula, rezydującego konsyliarza prowincjonalnego w Rydze w Domu Rycerskim, w którym mowa o szlachectwie Szteynów. Dokument ten dowodzi także, że Szteynowie posiadali w szwedzkich Inflantach swoje dobra, a także, że są wpisani do szwedzkiej metryki. Prezentują też dowody na posiadanie dóbr w Wielkim Księstwie Litewskim, a Ernest*

Szteyn (chyba tożsamy z Krzysztofem, chorążym króla polskiego) przedstawia swój patent na chorągwo w regimencie pieszym, wydany przez Michała księcia Massalskiego, hetmana polnego litewskiego. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej. Adnotacja o wydaniu widymusa 11 XI 1783 r. (starego stylu) [16 XI 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 265–266.

Uw. Por. informacje na temat Szteynów h. Bończa w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 105–105v, 169; Heymowski 1964, s. 49.

201. Dowód szlachectwa J[egomość] panów Piotrowskich. Dekret wywodowy Piotrowskich (Gedeona z synami, Tadeuszem, Marcinem, Janem i Andrzejem, a także braćmi: Ludwikiem, Karolem, Gabrielem, Antonim i Ignacym). Podają, że pieczętują się herbem Korwin, a na dowód szlachectwa prezentują oświadczenie wystawione w Wilkomierzu 7 III 1774 r. przez Macieja Samulewicza Korwina Piotrowskiego, obywatela pow. wilkomierskiego i podpisane przez wilkomierską szlachtę; Maciej poświadcza tu, że stający do wyvodu Piotrowscy mają z nim wspólnego przodka (Mikołaja Piotrowskiego). Sąd ziemski prowincji dźwińskiej obiecuje uszcząć starania o wykasowanie ich z rejestru pogłównego. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [17 XI 1774].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 220–221.

Uw. Por. informacje na temat Piotrowskich h. Korwin w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 34–34v, 76, 155; Heymowski 1964, s. 38.

202. Dowód szlachectwa Ichm[osć] panów Guttakowskich. Dekret wywodowy Dominika i Ignacego, synów Jakuba, a także Antoniego, Jana i Ignacego, synów Kazimierza, Gut(t)akowskich. Prezentują opis używanego herbu i m.in. dokumenty z XVIII w., poświadczające, że ich przodkowie posiadali majątki ziemskie. Stający do wyvodu pochodzą od Ludwika Guttakowskiego, rodzzonego brata Benedykta Guttakowskiego, stolnika inflanckiego. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [19 XI 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 271–271v.

Uw. W spisach urzędników inflanckich wzmiankowany jest Benedykt Gutakowski h. Gutag, stolnik inflancki (1744–1767), zob. UI 1994, nr 1744. Zob. też informacje na temat Guttakowskich h. Gutsztutyn w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 11, 140; Heymowski 1964, s. 25.

203. Dowód szlachectwa Ichm[osć] p[anó]w Józeffowiczów. Dekret wywodowy Józeffowiczów (Antoniego, Ignacego, Tomasza, Bazylego, Aleksandra, Sebastiana, Ignacego, Jakuba, Floriana, Jakuba, Dominika, Stanisława, Wincentego, Ignacego, Józefa, Benedykta, Tomasza, Władysława, Jana,

Kazimierza, Jerzego, Piotra, Kazimierza, Bazylego, Jakuba, a także ich synów). Wzmiankowane są ich wcześniejsze starania o dowiedzenie szlachectwa (odpowiedź urzędowa z 27 X 1774 r. na memoriał Stanisława Józefowicza). Używają herbu Abdank (Obdank), prezentują dokumenty z XVI–XVIII w., w tym przywileje na dobra, a także obszerną genealogię rodzinną. Sąd wymaga od części spośród nich wykonania przysięgi, w związku z pewnymi nieścisłościami i brakami w przedstawionej dokumentacji; ostatecznie jednak aprobuje dowody szlachectwa i obiecuje poinformować o wynikach postępowania zwierzchników [XI 1774, bez daty dziennej].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 254–256.

Uw. Por. informacje na temat Józefowiczów h. Abdank (Habdank) w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 22, 143; Heymowski 1964, s. 28.

204. Dowód eduktu Ichm[os]ć panów Woynowskich. Dekret wywodowy Jerzego, Franciszka, Jana i Józefa Krzysztofowiczów oraz Tomasza Janowicza z Woyna Woynowskich. Prezentują opis herbu Ostoja, świadectwo Jana Michałowicza z Woyna Woynowskiego, obywatela pow. wilkomierskiego oraz szlachty wilkomierskiej (z 8 III 1774 r.), a także obszerną genealogię rodziny. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [1 XII 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 306–306v.

205. Dowód eduktu Imć pana Jana Zuzańskiego, neofity. Dekret wywodowy Jana Zuzanskiego (Zuzenskiego). Prezentuje metrykę z 15 VIII 1758 r., potwierdzającą dokonanie przezeń konwersji na katolicyzm. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [3 XII 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 309–310.

Uw. Por. informacje na temat Zuzańskich h. Żukowski z odmianą w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 126–126v; Heymowski 1964, s. 56–57.

206. Dowód eduktu J[ego]m[os]ć pana Władysława Moczulskiego. Dekret wywodowy Władysława Moczulskiego, woźnego Jej Imperatorskiej Mości. Prezentuje opis herbu Abdank (według Niesieckiego), poświadczenie szlachectwa wystawione przez Mikołaja i księdza Andrzeja Hryniewiczów Moczulskich (1727 r.) i inne dokumenty. Sąd ziemski obiecuje wszcząć starania o wykasowanie jego imienia z rejestru pogłównego. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [9 XII 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 312–312v.

Uw. Por. informacje na temat Moczulskich h. Abdank w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 20–20v, 151v–152; Heymowski 1964, s. 34–35.

207. [Aktykacya] testimonium Drelingów. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jan Dreling. Jest to świadectwo dane w Dyneburgu 17 XI 1774 r. przez księdza Andrzeja Kosarzewskiego, Janowi y drugiemu Janowi, Jerzemu, Piotrowi, Benedyktowi, Stanisławowi, Andrzejowi i Antoniemu Drelingom, potwierdzające, że przybyli do Księstwa Inflanckiego z Wielkiego Księstwa Litewskiego jako ludzie wolni; przez pewien czas zamieszkiwali w różnych majątkach, żyjąc z dzierżaw, aż ostatecznie osiedli w dobrach Nidermujża, należących do plebanii dyneburskiej, gdzie także dzierżawią grunt. Świadectwo ma im dopomóc w staraniach o wykasowanie swoich imion z rejestru pogłównego [10 XII 1774].*

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 314–314v.

208. Dowód eduktu J[ego]m[ości] p[an]a Sobolewskiego. *Dekret wywodowy Antoniego i jego braci rodzonych, Jana, Franciszka, Jerzego i Michała Sobolewskich. Ich ojcem był Aleksander Sobolewski. Prezentują opis herbu Łada (według Niesieckiego), a także szereg dokumentów z XVII–XVIII w., potwierdzających ich szlachectwo. Sąd ziemski obiecuje wszcząć starania o wykasowanie ich imion z rejestru pogłównego. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [10 XII 1774].*

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 315–316.

Uw. Por. informacje na temat Sobolewskich h. Łada w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 91–91v, 162v–163; Heymowski 1964, s. 44.

209. Dekret eduktu J[egomości] p[an]ó[w] Suchorzewskich [!]. *Dekret wywodowy Michała i Ignacego Suchorzewskich z potomstwem. Prezentują opis herbu Zaremby (według Niesieckiego), Ignacy ponadto pokazuje patent na woźnięstwo generalne Księstwa Inflanckiego. Sąd ziemski obiecuje wszcząć starania o wykreślenie ich imion z rejestru pogłównego. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [10 XII 1774].*

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 317–317v.

Uw. Por. informacje na temat Suchorzewskich h. Zaremby w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 99–99v, 165v–166; Heymowski 1964, s. 46–47.

210. Dowód eduktu J[ego]m[ości] pana Józefa Wolskiego. *Stający do wyvodu Józef Wolski prezentuje świadectwo Józefa Kryszpina, kapitana Jego Królewskiej Mości, który jako ojciec chrzestny potwierdza, że Wolski przyjął chrzest u karmelitów w Antoleptach w roku 1756. Wolski domaga się uznania swojego szlachectwa na mocy obowiązujących przepisów, co sąd ziemski prowincji dźwińskiej akceptuje. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich*

provincji dżwińskiej. U dołu adnotacja o wydaniu widymusa 13 XII 1783 r. [10 XII 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 318–318v.

Uw. Por. informacje na temat Wolskich h. Rola w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 120–120v; Heymowski 1964, s. 54.

211. Dekret eduktu Ichm[ość] panów Iwanowskich. *Dekret wywodowy Ludwika Iwanowskiego, woźnego Jej Imperatorskiej Mości oraz jego braci, Jakuba, Jerzego i Franciszka. Pieczętują się herbem Rogala. Ludwik Iwanowski prezentuje swój patent na woźniństwo, a także zaświadczenie wystawione przez Dionizego Ryka, sędziego guberskiego i Dominika Ryka, strażnika inflanckiego, którzy poświadczają, że ojciec stających do wyvodu Iwanowskich (Samuel) był szlachcicem z pow. wilkomierskiego, a jego synowie zamieszkują obecnie jako szlachta na terenie dóbr Fejmany. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dżwińskiej [10 XII 1774].*

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 319–319v.

Uw. Por. informacje na temat Iwanowskich h. Rogala w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 46, 144–144v; Heymowski 1964, s. 27.

212. *Zaświadczenie wystawione przez nieznaną osobę (brak podpisu) Janowi Dawidowskiemu. Poświadczają, że Dawidowski jest szlachcicem z Księstwa Żmudzkiego, który służył kolejno w Rydze i u wstawiającego zaświadczenie, by ostatecznie pojąć żonę w Dyneburgu i osiąść na gruncie miejskim. Dyneburg, 12 XII 1774.*

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 320.

Uw. W. „Herbarzu szlachty żmudzkiej” G. Błaszczyka Dawidowscy nie występują.

213. Edukt wyvodu rodziny W[ielmożnych] J[egomość] panów Butkiewiczów. *Dekret wywodowy Szymona, Jana, Kazimierza, Piotra, Andrzeja i dwojga imion Macieja Mateusza Butkiewiczów, skarnikowiczów wendeńskich. Przed sądem reprezentuje ich Michał Moryson, regent podkomorski. Prezentują opis herbu Trzaska (według Niesieckiego), szereg dokumentów z XVI–XVIII w. potwierdzających posiadanie przez ich przodków dóbr ziemskich, a także obszerną genealogię rodziny. Ich ojcem jest Michał Butkiewicz, który 13 VII 1744 r. otrzymał przywilej królewski na urząd skarbnika wendeńskiego. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dżwińskiej [17 XII 1774].*

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 339–339v.

Uw. Spisy urzędników inflanckich (UI 1994) nie wymieniają wśród skarbników wendeńskich żadnego Butkiewicza, ale rejestr jest niepełny.

214. Dowód eduktu rodziny J[egomość] panów Pretkielów. *Dekret wywodowy Pretkielów (Michała, Jana, Franciszka, Jerzego i Szymona Andrzejowiczów, Tomasza, Piotra, Jerzego i Floriana Krzysztofowiczów, Antoniego Janowicza oraz Mikołaja i Jana Florianowiczów). Ich pełnomocnikiem przed sądem jest Jan Korbut, regent prowincji orszańskiej. Prezentują opis herbu Prątnicki (Praytka czyli Prontnicki), podają, że ich przodkiem jest Scypion Pretkiel, łowczy smoleński, dziedzic dóbr w Księstwie Inflanckim, w Księstwie Żmudzkiem i pow. wiłkomierskim. Przedstawiają szereg dokumentów z XVII–XVIII w., opisują szczegółowo genealogię rodziny. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [18 XII 1774].*

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 185–185v.

Uw. Por. informacje na temat Prątnicków h. Prątnicki w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 156v–157; Heymowski 1964, s. 39.

215. Dowód eduktu rodzin J[egomość] panów Kozłowskich. *Dekret wywodowy Jakuba Łukaszewicza Kozłowskiego, porucznika wojsk polskich, a także jego synów, Antoniego, Kazimierza, Maciej oraz Jana. Używają herbu Lis (opis według Niesieckiego), a za protoplastę mają Chryzostoma Kozłowskiego, podstolego połockiego, właściciela dóbr Stadowiszki (Sladowiszki?) w Księstwie Inflanckim, w trakcie rzeżyckim (liczących 35 dymów). Synem Chryzostoma był Łukasz, sekretarz kancelarii królewskiej, za zasługi nobilitowany [!] za zgodą sejmu (przywilej królewski z 10 V 1768 r.). Jakub (syn Łukasza) sprzedał 1 X 1770 r. dobra rodowe Stadowiszki (Sladowiszki?) Michałowi Weyssenhoffowi, pisarzowi grodzkiemu inflanckiemu i odtąd żyje z synami z dzierzaw w prowincji dźwińskiej. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [20 XII 1774].*

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 27–27v.

216. Dekret wywodowy Imć panom Piotrowski[m] [...]. *Dekret wywodowy Michała z synami (Ignacym, Antonim, Franciszkiem), Kazimierza z synami (Franciszkiem, Wincentym, Maciejem) i Władysława z synem Dominikiem Piotrowskich. Pieczętują się Korwinem. Odwołują się do dekretu wywodowego swoich krewnych z 17 XI 1774 r., prezentują świadectwo wystawione 7 III 1774 r. przez Macieja Samuelowicza Piotrowskiego, mającego posesję w pow. wiłkomierskim, poświadczające ich pokrewieństwo. Sąd ziemski prowincji dźwińskiej deklaruje wszcząć postępowanie o ich wykasowanie z rejestru pogłównego. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [20 [12?] XII 1774].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 254–254v.

217. *Zestawienie ludzi wolnych zamieszkujących w dobrach Prele, niesłusznie uwzględnionych w rejestrach pogłównego, sporządzone przez ekonoma prelskiego, Józefa Krasnodębskiego, grudzień 1774.*

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 357–358v.

218. *Zestawienie szlachty oraz ludzi wolnych, zamieszkujących i służących w dobrach podgórskich Gotarda Ignacego Mohla, 1774 r.*

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 352–352v. *Edycja: zob. nr 142.*

219. *[Dekret eduktu Bielińskich]. Dokument czytelny tylko w niewielkiej części, uszkodzony wskutek zawilgocenia. Dekret wywodowy Jakuba, Stanisława, Jana, Antoniego, Jana i Wincentego Bielińskich. Do wyvodu stają osoby Jakub, Stanisław i Jan, prezentują opis herbu Junosza (według Niesieckiego), a także świadectwo wystawione przez swoich imienników 31 I 1774 r. Sąd zobowiązuje wszcząć starania o wykasowanie ich imion z rejestru pogłównego. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [1774].*

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 77–77v.

220. *Poświadczenie dane różnym osobom, że są w służbie szlachty, dzierżawią grunty w prywatnych dobrach itp., ale nie są chłopami, tylko ludźmi wolnymi (ewentualnie także szlachtą). Występują tu: Błażewiczowie, Sieliszkwowie, Jan Kumpinowski, Bazyl Marynowski, Jan Wasilewski, Malch, Jüngling, Jakub Tyrewicz, Niemierowiczowie, Jan Danilewicz (pochodzący z Brastawskiego), Andrzej Baginski, Szablinscy, Konażewscy (?), Michał Czerkieski, Obolewiczowie, Szalkowscy i Jan Działkowski (Dziatkowski?). Liczne świadectwa zaopatrzone są w pieczęcie [1774].*

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 353–356, 359–362, 364–370.

221. *[Dekret eduktu Masseyńów]. Dokument czytelny tylko w niewielkiej części, uszkodzony wskutek zawilgocenia. Dekret wywodowy Piotra, stryja oraz Wincentego i Józefa Masseyńów. Prezentują opis używanego herbu (końska podkowa w dół hakami, na podkowie krzyż kawalerski, na krzyżu korona, geniusz z kopią), który wraz z indygenatem miał otrzymać od sejmu ich przodek (?) (Ludwik), pułkownik i inżynier. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [1774?].*

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 50–50v.

Uw. Por. informacje na temat Masseyńów h. Pobóg z odmianą w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 62, 150v; Heymowski 1964, s. 34.

222. Dowód szlachectwa Romanowskich [20 I 1775].
LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 16–16v. Edycja: zob. nr 147.

223. Dedukcja familij Ichm[ościów] p[anów] Chodykiewiczów. *Dekret wywodowy Stanisława, Kazimierza z synem Franciszkiem, Leona, Kazimierza (Leona Kazimierza?) Chodykiewiczów. Rodzina pieczętuje się Junoszą (opis herbu według Niesieckiego), wywodzi się z Księstwa Żmudzkiego, gdzie ich przodkowie posiadali dobra Purwoynie albo Golnie. Prezentują świadectwa z 1774 r. i metryki parafialne. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [8 II 1775].*

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 24–24v.

Uw. W. „Herbarzu szlachty żmudzkiej” G. Błaszczyka nie występują. Por. informacje na temat Chodykiewiczów h. Junosza w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 23–23v, 135–135v; Heymowski 1964, s. 21.

224. Dekret eduktu Rutkiewiczów. *Dekret wywodowy Hieronima, Jana, Piotra, Antoniego, Jana (drugiego), z potomstwem oraz Karola, także z potomstwem, Rutkiewiczów (Dowmąttów Rutkiewiczów). Używają herbu Hippocentaurus (opis herbu według Niesieckiego). Wywodzić się mają od Mikołaja Dowmątta Rutkiewicza, obywatela pow. wilkomierskiego, który w 1624 r. dziedziczył w tym powiecie majątność Jakszty. Prezentują świadectwa krewnych i szlachty z pow. wilkomierskiego z 1775 r. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej. Sąd obiecuje uszcząć starania o wykreślenie ich z rejestru pogłównego [9 II 1775].*

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 25–25v.

Uw. Por. informacje na temat Rodkiewiczów (Rótkiewiczów) h. Hippocentaurus w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 86–86v, 160v; Heymowski 1964, s. 40.

225. Dowód (edukt) szlachectwa Szryrnów (Syrynów) [11 II 1775].
LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 30–31v. Edycja: zob. nr 144.

226. Dekret eduktu J[egomość] p[anów] Krukowskich. *Dekret wywodowy Józefa, Hieronima, Ignacego, Wojciecha, Michała, Grzegorza, Jana, Jana (drugiego), Michała, Bartłomieja, Jana, Jerzego, Ludwika, Wojciecha, Franciszka, Michała, Jana, Grzegorza, Tadeusza, Jana, Mikołaja, Andrzeja, Stefana, Michała, Mikołaja, Macieja, Jana, Mikołaja, Stanisława, Andrzeja, Piotra, Michała, Wincentego, Bartłomieja, Jana z Korwina Krukowskich. Pierwszy raz byli wzywani do wyvodu 1 III 1774 r. Używają herbu Radwan. Wywodzić się mają od Aleksandra Krukowskiego, skarbnika pow. wilkomierskiego. Prezentują świadectwa krewnych i szlachty pow. wilkomier-*

skiego (z lat 1774–1775). Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej. Adnotacja o wydaniu wypisu 17 VII 1818 r. [11 II 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 32–33.

Uw. Por. informacje na temat Krukowskich h. Radwan w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 53–53v, 147v–148; Heymowski 1964, s. 32.

227. **Dekret eduktu J[egomość] p[anó]w Szkulceckich.** Dekret wywodowy Antoniego i jego syna, Jana, Szkulceckich. Używają herbu zwanego Wężyk. Prezentują dekret wywodowy Szkulceckich zaakceptowany 12 X 1773 r. w prowincji orszańskiej, a także świadectwo szlachty prowincji połockiej z 18 II 1774 r., dane braciom rodzonym wywodzącego się Antoniego, Michałowi i Andrzejowi. Wywodzić się mają od Grzegorza Szkulceckiego, z ziemi chełmskiej (dowód na to wystawił 8 III 1774 r. Kazimierz Szkulcecki, horodniczy pow. orszańskiego). Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [18 II 1775].

LVVA, f. 712–1, nr 121, k. 53–53v. Edycja: zob. nr 153.

Uw. Por. informacje na temat Szkulceckich h. Wąż w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 109–109v, 171–171v; Heymowski 1964, s. 48.

228. **Potwierdzenie szlachectwa Daniłowiczów h. Sas z prowincji połockiej [18 II 1775].**

LVVA, F. 712-1, nr 121, k. 54–54v. Edycja: zob. nr 145.

229. **Potwierdzenie szlachectwa Borcewiczów h. Łzawa z Kurlandii [18 II 1775].**

LVVA, F. 712-1, nr 121, k. 55–55v. Edycja: zob. nr 146.

230. **Potwierdzenie wolności Jana Auszpura (Ayszpura) i jego synowca Wincentego, wystawione przez Konstantego Ludwika Platera, wojewodę mściśławskiego, w dniu 1 V 1763 r. [6 III 1775].**

LVVA, f. 712-1, 121, k. 64–64v. Edycja: zob. nr 148.

231. **Potwierdzenie szlachectwa Parulów h. Ogończyk [11 III 1775].**

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 83–83v. Edycja: zob. nr 149.

232. Dekret eduktu J[egomość] p[anów] Jabłonskich. Dekret wywodowy Michała, Jana, Szymona, Jana (drugiego) Jabłonskich. Używają herbu Jasińczyk (opis według Niesieckiego). Prezentują m.in. świadectwo szlachty prowincji połockiej oraz świadectwo dyneburskich jezuitów (oba z 1775 r.). Wywodzą się od Kazimierza Jabłonskiego, szlachcica z pow. oszmiańskiego.

go, którego wnuk, Jan (stający do wyvodu), trzyma w dzierżawie ziemie w dobrach Aulya (w prowincji dźwińskiej), należących do dyneburskich jezuitów. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [11 III 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 89–89v.

Uw. Por. informacje na temat Jabłońskich h. Jasińczyk w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 40–40v, 141; Heymowski 1964, s. 27.

233. Dekret eduktu Ichm[osć] p[anów] Pratkielów. Dekret wywodowy Jana, Władysława, Jana, Karola, Wincentego, Tomasza, Antoniego, Ludwika Pratkielów. Używają herbu Praytka. Rodzina pochodzi wywodzi się z pow. wilkomierskiego, miała służyć wojskowo za panowania Zygmunta III. Stający do wyvodu pochodzą od Antoniego, który z pow. wilkomierskiego przeniósł się do Inflant. Prezentują m.in. świadectwo krewnych z pow. wilkomierskiego (Michała i Kazimierza Pratkielów), poświadczenie Gotarda Ignacego Mohla, pisarza ziemskiego inflanckiego, wystawione Antoniemu z Surdawga Pratkielowi, wreszcie świadectwa Platera, kasztelana trockiego, i Franciszka Waldena, rotmistrza inflanckiego, potwierdzające, że Pratkielowie zamieszkują na terenie ich posiadłości. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [11 III 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 90–90v.

Uw. Plater, kasztelan trocki — zapewne Konstanty Ludwik Plater (zm. 1778), kasztelan trocki od 1770 r. (PSB, t. 26, s. 672–675, autorka biogramu Zofia Zielińska).

234. Dekret eduktu J[egomość] p[anów] Jęczewskich. Dekret wywodowy Onufrego, Michała, Kazimierza, Wincentego, Władysława, Antoniego, Józefa, Ignacego Jęczewskich. Pieczętują się herbem Larysa (opis według Bielskiego). Prezentują dowody na pochodzenie od Franciszka Jęczewskiego, do którego należała dziedziczna majątność Skaystynia w pow. wilkomierskim. Dobra te sprzedali jego synowie, Jakub i Stanisław. Starszy syn Franciszka, Jakub, przeniósł się następnie do Inflant i jest przodkiem stających do wyvodu. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [11 III 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 94–94v.

Uw. Por. informacje na temat Jęczewskich h. Laryssa w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 44, 142v; Heymowski 1964, s. 27 (tu błędnie jako Ilczewscy).

235. Dekret eduktu J[egomość] p[anów] Malickich. Dekret wywodowy Michała, Dominika i Jana z braćmi Malickich. Używają herbu Junosza. Już 21 I 1774 r. prezentowali dekret wywodowy wystawiony przez sąd ziemski prowincji połockiej, ale sąd ziemski prowincji dźwińskiej uznał, że dowo-

dzi on jedynie posiadania wolności, a nie szlachectwa. Uzupelniając materiały wywodowe prezentują aktualnie metryki kościelne, dokumenty skarbowe, a także świadectwo Ignacego, Antoniego i Franciszka Junoszków Malickich z 20 II 1775 r., zawierające informacje na temat przodków stających do wyvodu. Dekret tym razem przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [11 III 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 95–95v.

Uw. Por. informacje na temat Malickich h. Junosza w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 60, 149v–150; Heymowski 1964, s. 33.

236. Dekret eduktu J[egomość] p[anów] Wasilewskich. *Dekret wywodowy Jana i jego synów, Grzegorza i Antoniego, Wasilewskich. Pieczętują się herbem Drzewica (opis według Niesieckiego). Prezentują świadectwo obywatelstwa pow. oszmiańskiego z 3 II 1775 r. potwierdzające, że dziad stawającego do wyvodu Jana (ojca), był dziedzicznym właścicielem dóbr Jodkuniszek. Dobra te dla wszczętego powietrza, zbywszy bliższym swoim, przeniósł się do Kurlandii. Tu urodził się jego syn Michał, który następnie opuścił Kurlandię i osiadł w Inflantach. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej. Sąd ziemski obiecuje wszcząć starania o usunięcie rodziny z rejestru pogłównego [11 III 1775].*

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 96–96v.

Uw. Por. informacje na temat Wasilewskich h. Drzewica w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 114–114v, 173v; Heymowski 1964, s. 52.

237. Dekret eduktu I[chmość] p[anów] Rogińskich. *Dekret wywodowy Michała i Szymona Rogińskich oraz ich potomstwa. Używają herbu Rogala (opis według Paprockiego). Prezentują świadectwo wystawione przez 11 Rogińskich, obywateli pow. oszmiańskiego, potwierdzające, że stający do wyvodu pochodzą od Jana Rogińskiego, który czasu krajowych rozruchów schronił się do Księstwa Inflanckiego. Ponadto prezentują testimonium wystawione 2 I 1774 r. przez Korff, starostę rzeżyckiego, Michałowi i Samuelowi Rogińskim, poświadczające ich wolność. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [11 III 1775].*

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 97–97v.

Uw. Korff, starosta rzeżycki — zapewne Fryderyk Zygmunt Korff, starosta rzeżycki w latach 1749–1797 (UI 1994, nr 2184).

238. Dekret eduktu Ichm[ość] panów Cieszeyków. *Dekret wywodowy Jana, Antoniego i Jerzego Cieszeyków. Pieczętują się herbem Pogoń. Prezentują szereg dokumentów potwierdzających, że Antoni Cieszeyko ma dobra*

w pow. brastawskim, w parafii widzkiej (Jodziszki z Budonia), a także, że Cieszeykowie mieli też dobra w pow. grodzieńskim, wilkomierskim i brastawskim oraz na Żmudzi. Ponadto dostarczają świadectwo obywatelstwa pow. brastawskiego, wydane 7 II 1774 r. na sejmiku gromnicznym, potwierdzające szlachectwo Cieszeyków. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [11 III 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 98–98v.

Uw. Por. informacje na temat Cieszeyków (Cieszyków) h. Pogoń w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 32–32v, 136; Heymowski 1964, s. 21–22.

239. Dekret edukttu J[egomość] p[anów] Marynowskich. Dekret wywodowy Bazylego z synem Grzegorzem oraz Andrzeja z synem Janem, Marynowskich. Pieczętują się herbem Pobóg (opis według Niesieckiego). Prezentują świadectwo obywatelstwa województwa wileńskiego, wystawione 3 II 1775 r. (podpisane m.in. przez Aleksandra Tyszkiewicza, ciwuna i pisarza Wielkiego Księstwa Litewskiego), potwierdzające, że wspomniani Marynowscy są szlachtą litewską. Dowodzą także, że dziad Bazylego i Andrzeja, Jan Marynowski (Marynawski), był posesorem Jurażyszek, a po ich sprzedaży służył w armii Rzeczypospolitej. Wzięty do niewoli rosyjskiej, po uwolnieniu z niej osiadł w Kurlandii, gdzie urodził mu się syn Antoni, ojciec stających do wyvodu Bazylego i Andrzeja. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej. Sąd ziemski obiecuje wszcząć starania o usunięcie rodziny z rejestru pogłównego [11 III 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 99–99v.

Uw. Por. informacje na temat Marynowskich h. Pobóg z odmianą w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 61–61v, 150; Heymowski 1964, s. 33–34.

240. Aktykacja patentu na porucznikowstwo W[ielmożnemu] J[egomości] p[anu] Jerzemu Wróblewskiemu. Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jerzy z Wróblewa Wróblewski, porucznik wojsk polskich. Jest to patent na porucznikowstwo w pierwszym regimencie buławy wielkiej litewskiej, wystawiony rzekomo przez Michała Józefa księcia Massalskiego, hetmana wielkiego litewskiego, w związku ze zwolnieniem ze służby, Słonim, 16 II 1773 [10 IV 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 108–108v.

Uw. Michał Józef Massalski, hetman wielki litewski, zmarł już w 1768 r.

241. Aktykacja poświadczającego dokumentu J[egomości] panów Wróblewskich. Dokument służący swojemu ojcu do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Jerzy Wróblewski, porucznik wojsk polskich. Jest to świa-

dectwo wydane 20 IV 1712 r. przez Michała z Indran Kościółkowskiego (Kościółkowskiego), chorążego wilkomierskiego, Jakubowi, Michałowi i Janowi Mikołajowiczom z Wróblewa Wróblewskim, potwierdzające, że ich ojciec, Mikołaj Stanisławowicz Wróblewski, poddzierżawiał u Kościółkowskiego majątek (nazwa słabo czytelna); w związku z jego śmiercią i zadowolającym rozliczeniem dzierżawy, mogą się udać gdzie chcą [10 IV 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 109–109v.

242. Aktykacja wypisu dekretu prowincji dzwińskiej W[ielmożny]m Formulewiczom służący [!]. *Dokument do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał Wincenty Stefanowski. Jest to wypis z ksiąg ziemskich prowincji dźwińskiej dekretu wywodowego Formulewiczów h. Lubicz, wpisanego do akt ziemskich prowincji dźwińskiej rzekomo 18 I 1774 r. [24 V 1775].*

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 140–140v.

243. *Zaświadczenie wydane przez Józefa Adama Ryka, sędziego ziemskiego prowincji dźwińskiej, Tadeuszowi Urbanowiczowi, poświadczające omyłkowe odnotowanie w rejestrze wywodowym szlachty Kołaczyńskich jako Mołaczyńskich [26 VII 1775].*

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 157–157v. Edycja: zob. nr 152.

Uw. Por. informacje na temat Kołaczyńskich h. Janina w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 49–49v, 145v; Heymowski 1964, s. 30–31.

244. Aktykacy[a] testimonialnego dokumentu W[ielmożny]m Graffom służącego. *Do akt ziemskich prowincji dźwińskiej podał ten dokument Ferdynand Plater, chorążyc Jego Królewskiej Mości. Jest to świadectwo wystawione przez obywateli prowincji dźwińskiej 5 I 1775 r., Graffom (Michałowi, rotmistrzowi oszmiańskiemu i Janowi, cześnikowi (cześnikowiczowi?) dorpackiemu, braciom rodzonym), potwierdzające ich pochodzenie. Dziadem wspomnianych braci był Gustaw Graff, z którego Jan, major króla polskiego, posesor m.in. dóbr Ossuń w Księstwie Inflanckim; z tego Jana — Jan, chorąży króla polskiego, potem cześnik dorpacki, ojciec wspomnianych Michała i Jana [28 VIII 1775].*

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 160–160v.

Uw. Spisy urzędników inflanckich notują tylko jednego Jana Graffa, cześnika dorpackiego (1738–1764), zob. UI 1994, nr 71.

245. *Potwierdzenie szlachectwa Szkulteckich (Skulteckich) h. Wężyk z prowincji orszańskiej [18 X 1775].*

LVVA, F. 712-1, nr 121, k. 53–53v. Edycja: zob. nr 153.

246. Dekret eduktu Ichm[ość] panów Niemirów czyli Niemirowiczów. *Dekret wywodowy Niemirów czyli Niemirowiczów (Jana, Kazimierza, Tadeusza i Michała, braci rodzonych, ze swoimi synami i synowcami, mianowicie: Józefem, Antonim, Benedyktem, Stanisławem, Wawrzyńcem, Janem, Stanisławem, Józefem, Piotrem, Tadeuszem, Józefem, Pawłem, Antonim, Michałem i Janem). Podają za Niesieckim, że niektórzy ich imiennicy używają herbu Gozdawa, inni pieczętują się Jastrzębcem (ich dom ma używać Jastrzębca); wywodzą się od Jana Niemiry, prezentują dokumenty z XVIII w. mające poświadczać ich szlacheckie pochodzenie oraz genealogię. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [16 XI 1775].*

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 208–208v.

Uw. Por. informacje na temat Niemirów h. Jastrzębiec w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 67, 153; Heymowski 1964, s. 36.

247. Dekret eduktu Ichm[ość] p[anów] Samowiczów. *Dekret wywodowy Tomasza, Antoniego, Józefa, Jana i Franciszka z Saymów Samowiczów. Prezentują opis używanego herbu, świadectwo wystawione 19 VIII 1775 r. przez swoich imienników, mających dobra w Księstwie Żmudzkiem, a także szereg innych dokumentów. Ich pradziadem był Walenty, dziadem Maciej, a ojcem — Michał. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [16 XI 1775].*

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 213–213v.

Uw. Por. informacje na temat Samowiczów h. Łuk z odmianą w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 93, 161; Heymowski 1964, s. 42–43. Zob. też Błaszczuk, Herb. V, s. 193–195, gdzie o Samowiczach h. Podkowa.

248. **Dowód szlachectwa Budrewiczów h. Topór [18 XI 1775].**

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 215–215v. Edycja: zob. nr 154.

249. **Dekret eduktu szlachectwa Heykingów [18 XI 1775].**

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 214–214v. Edycja: zob. nr 155.

250. Dekret eduktu J[egomość] p[anów] Piotrowskich. *Dekret wywodowy Jana, Franciszka, Józefa Piotrowskich, synów Józefa. Odwołują się do wywodów swoich imienników z 17 XI i 20 XII 1774 r. i ich świadectwa o pokrewieństwie. Używają herbu Korwin. Adnotacja o przysiędze złożonej 20 XI 1775 r. przez Tadeusza i Marcina Piotrowskich (potwierdzenie pokrewieństwa). Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej. Sąd ziemski obiecuje wszcząć starania o usunięcie rodziny z rejestru pogłównego. Dopiska z informacją o wydaniu 20 V 1803 r. widymusa [20 XI 1775].*

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 225–225v.

251. Dowód szlachectwa Tarwidów [20 XI 1775].**LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 216–216v. Edycja: zob. nr 156.**

252. Potwierdzenie szlachectwa Jana, Franciszka i Józefa Piotrowskich (h. Korwin), synów Józefa [20 XI 1775]. Sąd ziemski prowincji dźwińskiej obiecuje wesprzeć ich starania o wykreślenie z rejestru pogłównego. Piotrowscy odwołują się do wyvodu swoich imienników, który miał miejsce 14 XI 1774 r. i wspólnego przodka z nimi. Potwierdzili ten fakt przysięgą Tadeusz i Marcin Piotrowscy.

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 307–307v.

253. Dekret eduktu Ichm[osć] panów Wróblewskich. Dekret wywodowy Jakuba Wróblewskiego z synami, Benedyktem, Ludwikiem, Wincentym i Tomaszem. Odwołują się do wyvodu swoich imienników z 19 II 1774 r. Prezentują opis herbu Ślepowron (według Niesieckiego). Odnotowano potwierdzenie wykonania przysięgi przez Jana i Józefa Wróblewskich, poświadczającej pochodzenie od wspólnego przodka. Sąd ziemskich obiecuje wszcząć starania o wykreślenie imion stających do wyvodu Wróblewskich z rejestru pogłównego. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [21 XI 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 217–217v.

Uw. Por. informacje na temat Wróblewskich h. Ślepowron w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 21, 121–121v; Heymowski 1964, s. 54–55.

254. Dekret eduktu J[egomość] p[anów] Antoniewiczów. Dekret wywodowy Antoniewiczów (Marcina, Jana i Michała Gedeonowiczów z synami: Janem, Jakubem, Aleksandrem, Hieronimem, Andrzejem, Szymonem i Kazimierzem Marcinowiczami oraz Janem, Andrzejem i Antonim Michałowiczami). Odwołują się do wyvodu swoich imienników z 19 I 1774 r., prezentują opis herbu Janina (według Niesieckiego). Odnotowano wykonanie przysięgi przez Władysława i Marcina Antoniewiczów, poświadczającej pochodzenie od wspólnego przodka. Sąd ziemski prowincji dźwińskiej obiecuje wszcząć starania o wykreślenie wywodzących się z rejestru pogłównego. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [21 XI 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 218–218v.

255. Dekret eduktu J[egomość] p[anów] Ostrowskich. Dekret wywodowy Ostrowskich (Piotra z synami, Jakubem i Tadeuszem, Jana z synami Antonim i Gedeonem, Stanisława z synami Michałem, Józefem i Gedeonem, Wincentego i Ignacego (synów Michała), Piotra z synami Antonim, Janem,

Kazimierzem, Michałem i Józefem, Stanisława (syna Antoniego), Franciszka i Jana (synów Jana), Kazimierza z synami Stanisławem, Antonim i Janem). Odwołują się do wyvodu swoich imienników z 23 XI 1773 r., prezentują opis herbu Korczak (według Niesieckiego). Poświadczenie wykonania przysięgi przez Jakuba i Krzysztofa Ostrowskich, zaświadczających o posiadaniu wspólnego przodka. Sąd ziemski obiecuje wszcząć postępowanie w celu usunięcia imion stających do wyvodu z rejestru pogłównego. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [21 XI 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 219–219v.

256. Prośba Jana Chrzestanowskiego, neofity, o zachowanie przy prerogatywach stanu szlacheckiego [27 XI 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 225–225v. Edycja: zob. nr 157.

257. Dekret eduktu J[egomość] p[anów] Pratkielów. Dekret wywodowy Pratkielów (Karola, Piotra i Jerzego Krzysztofowiczów, Ignacego i Jana Jakubowiczów, Franciszka Ludwikowicza; z drugiego Ludwika — Antoniego i Franciszka Ludwikowiczów, braci inter se stryieczno rodzonych, Stanisława Janowicza, Antoniego Tomaszewicza oraz Adama Franciszkowicza). Odwołują się do wyvodu swoich imienników z 11 III 1775 r. Prezentują opis herbu Praytka. Odnotowano wykonanie przysięgi przez Wincentego i Tomasz Pratkielów, poświadczających pochodzenie od tego samego przodka. Sąd ziemski obiecuje wszcząć starania o wykreślenie stających do wyvodu z rejestru pogłównego. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [29 XI 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 226–226v.

258. Dekret eduktu J[egomość] p[anów] Józefowiczów. Dekret wywodowy Józefowiczów (Michała, Franciszka, Szymona i Mikołaja Andrzejewiczów). Odwołują się do wyvodu swoich imienników z 18 XI 1774 r. Prezentują opis herbu Abdank (według Okolskiego i Niesieckiego). Odnotowano wykonanie przysięgi przez Stanisława i Dominika Józefowiczów, potwierdzających pochodzenie od wspólnego przodka. Sąd ziemski obiecuje wszcząć starania o wykreślenie stających do wyvodu z rejestru pogłównego. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [1 XII 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 227–227v.

259. [Dekret] eduktu J[egomość] p[anów] Jurahów. Dekret wywodowy Jurahów (Dominika i jego synów (?) Józefa i Wincentego). Odwołują się do wyvodu swoich imienników z 11 III 1775 r. Prezentują opis herbu Ko-

twica (według Kojalowicza). Odnotowano wykonanie przysięgi przez Kaspra i Ignacego Jurahów, poświadczających pochodzenie od tego samego przodka. Sąd ziemski obiecuje rozpocząć starania o wykreślenie stających do wywodu z rejestru pogłównego. Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej [5 XII 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 235–235v.

Uw. Dekret z 11 III 1775 r. nie jest znany. Por. informacje na temat Jurahów h. Kotwica albo Juraha w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 45, 143v–144; Heymowski 1964, s. 29.

260. Aktykacya eduktu Ichm[ości]ów panów Leytanów. Dekret wywodowy Adama Leytana, strażnika upickiego i jego synów Antoniego, Michała i Józefa. Po raz pierwszy wezwani do wywodu na 15 III 1774 r., ale sąd ziemski prowincji dźwińskiej zezwala na odroczenie sprawy do późniejszej kadencji, w celu uzupełnienia materiałów do wywodu. Przedstawiają opis herbu Leyton (pochodzący rzekomo z Prus), przywileje na dobra, testament (śp. Karola Leytana z 15 XII 1756 r.) i metryki chrzestne, potwierdzające ich genealogię oraz pochodzenie z pow. upickiego (gdzie mieli posiadać niegdyś majątki). Od niedawna mieszkają w Inflantach Polskich, żyją z dzierżawy (w dobrach Hylzenów). Adam Leytan ma przywilej królewski na urząd strażnika upickiego z 18 VII 1766 r. [20 XII 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 285–285v.

Uw. Część rodziny Leytanów mogła ulec społecznej deklasacji. „Kuryer Litewski” z 8 III 1816 r. (st. stylu) wśród uciekinierów z dóbr synów Kazimierza Konstantego Platerra, położonych w pow. dyneburskim guberni witebskiej (w tym konkretnym przypadku chodzi o folwark Stary Zamek), wymienia Józefa (syna Pawła) i Jakuba Leytanów (Kuryer Litewski, nr 20 z 8 III 1816 r. (s.st.), Wilno, dodatek do nr. 20).

261. Dekret eduktu J[egomość] p[anów] Baranowskich. Dekret wywodowy Baranowskich (Jana, Franciszka i Józefa Jakubowiczów z synami Władysławem, Michałem, Antonim, Tadeuszem, Janem, Kazimierzem, Józefem, Hieronimem, Piotrem, Franciszkiem, Janem, Antonim i Ignacym; Michała Józefowicza z synami Antonim i Ignacym; [imię nieczytelne, może Jana?], Samuela i Józefa Kazimierzowiczów z synami, Piotrem, Jakubem, Antonim, Michałem i Józefem; [imię nieczytelne] i Franciszka Jerzewiczów z synami, Ignacym, [jedno imię nieczytelne], Stefanem, Jakubem, Kazimierzem i [imię nieczytelne] oraz wnukami, Kazimierzem, Ignacym, [imię nieczytelne], Jerzym, Michałem i Janem; Jana i Jakuba [patronimik nieczytelny] z synami, Kasprem i Janem). Stawali do wywodu już na ostatniej kadencji, ale ponieważ obrady się już kończyły, odroczone ich sprawę; poza tym dano im czas na pozyskanie legalniejszych dowodów. Obecnie prezentują opis herbu Ra-

wicz (według Niesieckiego). Wywodzą się od Kazimierza Baranowskiego, szlachcica i obywatela pow. wilkomierskiego, posesora gruntów w Antokolu y Polepiskach w parafii poboyskiej; mają imienników w pow. wilkomierskim. Przedstawiają także genealogię rodziny i szereg innych dokumentów (m.in. świadectwo Michała Grzymały Baranowskiego, łowczego woj. trockiego z 15 XII 1775 r.). Dekret przyjęty i wciągnięty do akt ziemskich prowincji dźwińskiej. Adnotacja o wydaniu wypisu 7 II 1829 r. [20 XII 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 286–286v.

Uw. Por. informacje na temat Baranowskich h. Rawicz w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 3; Heymowski 1964, s. 18.

262. Rejestr szlachty zamieszkującej w dobrach prywatnych prowincji dźwińskiej, 8/19 VII 1775 – 2/13 III 1776.

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 154–154v. Edycja: zob. nr 151.

263. Dekret wywodowy J[aaśnie] p[anów] Zeiferttów. Konstanty Zeifertt poleca wpisać do ksiąg ziemskich pow. dyneburskiego dekret wywodowy z 9 III 1774 r., prezentowany wówczas przed sądem ziemskim prowincji dźwińskiej przez Stefana, Konstantego, Bazylego, Hieronima, Ignacego, Piotra i Jana Zeiferttów [17 II 1782].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 45–45v.

7. HERBARZ POLSKO-INFLANCKI — INFORMACJA, CHARAKTERYSTYKA, POSTULAT NOWEJ EDYCJI

Dekrety wywodowe i inne materiały genealogiczne, zgromadzone w aktach sądu ziemskiego prowincji dźwińskiej, posłużyły następnie do stworzenia herbarza szlachty tej prowincji, którego rękopis przechowywany jest aktualnie w Rydze¹³⁶ i którego zawartość została już częściowo wprowadzona do obiegu naukowego za sprawą Adama Heymowskiego¹³⁷. Edycja Heymowskiego nie została jednak oparta na samym oryginale, lecz na odpisie (maszynopisie) sporządzonym z oryginału przez Zbigniewa Belinę-Prażmowskiego¹³⁸ i przechowywanym w Paryżu, w zbiorach Szymona Konarskiego¹³⁹. Podstawę odpisu (a potem — edycji Heymowskiego) sta-

¹³⁶ LVVA, f. 712-1, nr 94.

¹³⁷ Heymowski 1964, s. 9–58.

¹³⁸ Do sporządzenia odpisu doszło zapewne przed publikacją przezeń tekstu o polsko-inflanckiej szlachcie neofickiej i jej herbach, co miało miejsce w 1931 r., zob. Prażmowski 1931.

¹³⁹ Por. Heymowski 1964, s. 9.

nowi! znajdujący się przed drugą wojną światową w Państwowym Archiwum Wileńskim (w zespołach po dawnym Centralnym Archiwum Witebskim) rękopis noszący tytuł „Opisanie Herbów Prześwietney Prowincyi Dźwińskiej z dokładnym wyrażeniem od Jakiego Monarchy y pod którym Rokiem ów «Stemma» używać poczęła”. Według starej numeracji akt powiatowych sądu dyneburskiego księga posiadała sygnaturę 55, z kolei według późniejszej numeracji archiwum witebskiego — 429¹⁴⁰. Jest ona bez wątpienia tożsama z księgą o sygnaturze f. 712-1, nr 94, przechowywaną obecnie w Rydze, w Łotewskim Państwowym Archiwum Historycznym¹⁴¹.

Księga nr 94 jest oprawiona w sztywną okładkę obłożoną szarym płótnem, zaplamionym atramentem na ostatniej stronie okładki i poprzecieranym na grzbiecie. Okładka jest szeroka na 21 cm i wysoka na 34,5 cm. Grubość księgi mierzona na wysokości jej grzbietu to około 4,2 cm. Aktualnie w księdze znajdują się 174 karty, w większości w dość dobrym stanie, jakkolwiek niektóre są zabrudzone, a duża część posiada uszkodzone brzegi (niekiedy są to poważne ubytki). W najgorszym stanie zachowały się pierwsze trzy karty, które wzmocniono podklejeniami (zabiegi konserwatorskie, nie zawsze profesjonalne, poważnie utrudniają odczyt tej części rękopisu, a czasami wręcz go uniemożliwiają).

Rękopis herbarza polsko-inflanckiego, dziś zespolony z okładką nicią introligatorską, posiada wyraźne ślady urzędowego przeszycia kart, usuniętego w bliżej nieznanym czasie. Karty składające się na księgę zostały przesyte najpewniej w związku z jej rewizją, przeprowadzoną 17/29 IX 1835 r., o czym świadczy adnotacja na jej końcu¹⁴², a także zachowana pieczęć urzędowa, mocująca resztki sznurka, którym niegdyś dokonano przeszycia księgi.

Na rękopis składają się karty zapisane jedno- lub dwustronnie, zawierające informacje na temat 128 rodzin polsko-inflanckich zaliczonych do miejscowej szlachty (także uszlachconych neofitów). Każdy wpis zaopatrzony jest w odręcznie rysowany wizerunek herbu (wyobrażenie godła z klejnotem), przy czym część owych wizerunków jest barwna. Już na wstępie należy podkreślić, że zachowany rękopis nie jest jednolity, tzn. składa

¹⁴⁰ Prażmowski 1931, s. 102; Heymowski 1964, s. 9.

¹⁴¹ Na grzbiecie księgi nr 94 zachowały się ślady po dwóch naklejkach, na których najpewniej odnotowane były dawne sygnatury — 55 i 429.

¹⁴² Zob. LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 174.

się z dwóch wyraźnie odrębnych części, z których pierwsza, obejmująca karty 1–129v, jest staranniej wykonana, ale bardziej chaotyczna. Druga część rękopisu (k. 131–173v¹⁴³) jest znacznie bardziej schematyczna, zawiera zapisy sporządzone w układzie kolumnowym (przy czym tylko jedna kolumna jest zapisana), a umieszczone pomiędzy wpisami wizerunki godeł z klejnotami są pozbawione kolorów (poza jednym wyjątkiem¹⁴⁴) i zostały wpisane w okręgi. Ponadto należy mieć na uwadze, że nawet te karty, na których zamieszczono kolorowe, odręcznie rysowane wyobrażenia herbów, składają się z dwóch rodzajów kart¹⁴⁵. Potwierdza to zresztą obecność w tej części podwójnych wpisów, dotyczących rodzin Piotrowskich, Platerów, Prokopowiczów i Romerów¹⁴⁶.

Część druga rękopisu, mimo że w porównaniu z częścią pierwszą wygląda na bardziej jednolitą pod względem strukturalnym, zachowała się w postaci zdekompletowanej. Z tego też powodu na jej kartach odnajdujemy wyłącznie fragmenty wpisów dotyczących takich rodzin jak Borchowie, Freymanowie, Horodeccy, Moryssonowie, Niemirowie, Piotrowscy czy Wojnowscy¹⁴⁷. Brak natomiast zupełnie kart z informacjami na temat Baranowskich, Benisławskich, Bielskich, Błazewiczów, Budrewiczów, Felkierzambów, Hylzenów, Nawrockich, Paszewiczów, Paszkiewiczów i Pawłowiczów. Ponadto analiza poszczególnych wpisów wykazuje, że w rękopisie intencjonalnie pomięto Gizbertów (Studnickich-Gizbertów)¹⁴⁸ i najprawdopodobniej także Zarakowskich¹⁴⁹, a już później dopisano w wolnym miejscu (przy zachowaniu porządku alfabetycznego)

¹⁴³ Do części drugiej rękopisu zalicza się także k. 21–21v, umieszczona w ramach części pierwszej zapewne przypadkowo.

¹⁴⁴ Zob. *ibid.*, k. 131.

¹⁴⁵ Większość kart tej części księgi posiada niebieską obwódkę, umieszczoną tuż przy ich marginesach (brzegach). Część kart, pozbawiona jednak charakterystycznej obwódki, wyróżnia się staranniejszym duktem pisma i bardziej artystycznym rysunkiem herbów (zob. LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 3, 5–6, 8, 37, 45–46, 55–56, 59, 66–67, 70, 74–78, 81, 84, 88, 93, 104, przy czym k. 104 posiada obwódkę, ale złożoną jedynie z dwóch równoległych kresek). Liczne karty w pierwszej części księgi posiadają także ślady uprzedniego składania.

¹⁴⁶ Zob. Piotrowscy: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 34–34v, 76; Platerowie: *ibid.*, k. 10–10v, 75–75v; Prokopowiczowie: *ibid.*, k. 8–8v, 77; Romerowie: *ibid.*, k. 83–83, 84–84v.

¹⁴⁷ W przypadku Wojnowskich por. *ibid.*, k. 21.

¹⁴⁸ Por. *ibid.*, k. 139v. Pojawiają się tylko w pierwszej części rękopisu, zob. *ibid.*, k. 19.

¹⁴⁹ Por. *ibid.*, k. 21–21v.

Hattowskich¹⁵⁰ i Szpakowskich¹⁵¹. Brak wreszcie końca rękopisu, bowiem tekst urywa się w chwili prezentacji rodziny Wawrzeckich¹⁵². W tej niezachowanej części rękopisu mogły znajdować się wpisy dotyczące rodzin Wereschczyńskich (Wereschczyńskich), Weyssenhoffów, Wielemsónów, Wielożyńskich, Wojnowskich (początek wpisu), Wolskich, Wołosowskich, Zdanowskich, Zeyfertów, Zuzańskich, Zyberków i Żebrowskich. Mogły wreszcie zostać odnotowane sygnalizowane na wcześniejszych kartach uzupełnienia¹⁵³.

Kilku słów komentarza wymaga także edycja herbarza polsko-inflanckiego, przygotowana przez Adama Heymowskiego, szczególnie że możemy ją skonfrontować z oryginałem, niedostępnym wydawcy. W oczy rzuca się przede wszystkim pominięcie wielu opisów herbów, odnotowanych w rękopisie. Na taki zabieg podczas sporządzania kopii zdecydował się już sam Belina-Prażmowski¹⁵⁴. Dodajmy, że z niewiadomych powodów, a może zupełnie przypadkowo, pominął on również wpis dotyczący rodziny Reyrów h. Oksza¹⁵⁵. Zapewne to już Belina-Prażmowski podjął także decyzję o prezentacji rodzin w układzie alfabetycznym, traktując za podstawę odpisu część drugą rękopisu (księgi)¹⁵⁶, gdzie taki układ funkcjonuje (Heymowski to rozwiązanie zaakceptował). Częścią pierwszą, mniej spójną, Belina-Prażmowski mógł się jedynie posiłkować przy uzupełnianiu licznych luk występujących w części drugiej.

Różnic pomiędzy edycją Heymowskiego, a oryginałem samego herbarza, jest znacznie więcej. Kolejna, to zupełny brak reprodukcji wizerunków poszczególnych herbów, w oryginale w sporej części barwnych (kilka przykładów reprodukuje w naszej edycji). Z informacji przytaczanych przez Heymowskiego wynika, że Belina-Prażmowski do swojego odpisu herbarza dołączył rękopiśmienne szkice, czasami dość niewyraźne, prezen-

¹⁵⁰ Zob. *ibid.*, k. 140–140v.

¹⁵¹ Zob. *ibid.*, k. 168–168v.

¹⁵² Jediną pozostałością tej partii rękopisu jest k. 21–21v, zawierająca część (końcówkę) wpisu dotyczącego Wojnowskich, a także kompletne wpisy traktujące o Wróblewskich i Zarembach.

¹⁵³ Por. *ibid.*, k. 147, gdzie dopisano, po wpisie dotyczącym Kornów (Korniów), a przed Krukowskimi: „Patrz Krasnodębskich na końcu”. Opis herbu i wywodu Krasnodębskich zachował się w części pierwszej, zob. *ibid.*, k. 57–57v.

¹⁵⁴ Zob. Heymowski 1964, s. 11.

¹⁵⁵ Zob. LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 79–79v. Por. Heymowski 1964, s. 40.

¹⁵⁶ Przemawiają za tym również formy niektórych nazw miejscowych (występujące w edycji Heymowskiego), spotykane wyłącznie w części drugiej rękopisu.

tujące niektóre spośród owych herbów¹⁵⁷. Sam Heymowski miał jednak wątpliwości, czy przynajmniej niektóre nie zostały błędnie przerysowane¹⁵⁸. Jego przypuszczenia potwierdza zresztą zestawienie herbów polsko-inflanckich neofitów zamieszczonych w publikacji Beliny-Prażmowskiego z 1931 r., z ich oryginałami w herbarzu polsko-inflanckim¹⁵⁹.

Dokładniejsza lektura oryginału herbarza polsko-inflanckiego i jego porównanie z edycją Heymowskiego wykazuje także liczne pomyłki w odczycie, przy czym nie wiemy, czy popełnił je już Belina-Prażmowski odczytując oryginał, czy też — co jednak mniej prawdopodobne — powstały one za sprawą Heymowskiego lub na etapie prac redakcyjnych nad publikacją herbarza. Abstrahując od tych wątpliwości, należy podkreślić, że wiele nazw miejscowych zostało błędnie odczytanych, omyłki pojawiają się też przy odczytach urzędów i godności (zob. m.in. przypadki zmiany chorążycy na chorążego, podstolica na podstolego, starosty talickiego na kalickiego itp.), a nawet przy odczytach nazwisk rodzin uwzględnionych w herbarzu (zob. przykład Szkulceckich, w edycji Heymowskiego występujących jako „Szkuteccy”¹⁶⁰ oraz Jęczewskich, u Heymowskiego — „Ilczewscy”¹⁶¹). Błędnie przypisano także Kropom herb Kościeszka (w rękopisie polsko-inflanckiego herbarza mowa o herbie Strzemie!)¹⁶². Powyższe uwagi dowodzą jednoznacznie, iż ponowna edycja herbarza polsko-inflanckiego, zrealizowana według współczesnych zasad edytorskich, jest dziś niezbędna i ze wszech miar wskazana. Przyszli wydawcy będą też zmuszeni

¹⁵⁷ Np. Heymowski 1964, s. 11, 32, komentarz pod wpisem dotyczącym Kornów (Korniów) h. Zygier. Do maszynopisu Belina-Prażmowski dodał ponadto rękopiśmienny spis rodzin uwzględnionych w herbarzu polsko-inflanckim, zob. Heymowski 1964, s. 11; s. 40, przyp. 4.

¹⁵⁸ Por. Heymowski 1964, s. 34, komentarz pod wpisem dotyczącym Masseyńów h. Pobóg z odmianą.

¹⁵⁹ Por. np. herb Połota z odmianą nadany Chrzestanowskiem (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 24; Prażmowski 1931) oraz herb Dębno z odmianą nadany Krzyżanowskiem (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 55; Prażmowski 1931). Pomijamy w tym przypadku drobniejsze różnice, a także błędy występujące już w samym herbarzu polsko-inflanckim (por. opis i rysunek herbu Połota: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 24).

¹⁶⁰ Ibid., k. 109, 170; Heymowski 1964, s. 48.

¹⁶¹ LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 44, 142v; Heymowski 1964, s. 27. Błąd w odczycie mógł popełnić już Belina-Prażmowski.

¹⁶² LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 52, 147; Heymowski 1964, s. 32. Błąd bez wątpienia popełnił już Belina-Prażmowski, bowiem Heymowski pisał ze zdziwieniem, że nie zna Kropów pieczętujących się Kościeszka, a jedynie takich, którzy używają herbu Strzemie (związanych w pierwszej połowie XIX w. z gubernią kowieńską).

do odpowiedzi na szereg pytań, związanych m.in. z datą powstania rękopisu¹⁶³, względnie jego poszczególnych części i jego (ich) genezę.

Tabela: Rodziny występujące w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94) w układzie alfabetycznym, wraz z informacją na temat lokalizacji wpisów w ramach rękopisu.

L.p.	Nazwisko i herb	Lokalizacja wpisu w części pierwszej rękopisu	Lokalizacja wpisu w części drugiej rękopisu
1	2	3	4
1.	Ancyperowiczowie h. Ostoja	k. 2–2v	k. 132
2.	Antonowiczowie h. Janina	—	k. 132v
3.	Baranowscy h. Rawicz	k. 3	—
4.	Benisławscy h. Pobóg	k. 5	—
5.	Bielmscy h. Junosza	k. 6	—
6.	Błażewiczowie h. Trzaska	k. 9–9v	—
7.	Borcewiczowie h. Łzawa	k. 7	k. 133–133v
8.	Borchowie h. własnego	k. 33	k. 133 [fragment]
9.	Bortkiewiczowie h. Grzymała	k. 4	k. 133v–134
10.	Bouffałowie h. Rudecki	k. 16	k. 134
11.	Brzezińscy h. Doliwa	k. 27–27v	k. 134v
12.	Budrewiczowie h. Topór	k. 35	—
13.	Chodykiewiczowie h. Junosza	k. 23–23v	k. 135–135v
14.	Chrzestanowscy h. Połota z odmianą (neofici)	k. 24–24v	k. 135v–136
15.	Cieszekowie (Cieszeykowie) h. Pogoń	k. 32–32v	k. 136
16.	Ćwiklińscy h. Nałęcz	k. 31–31v	k. 136v
17.	Czerscy h. Rawicz	k. 12–12v	k. 136v–137
18.	Danielewiczowie h. Ostoja	k. 25	k. 137
19.	Daniłowiczowie h. Sas	k. 26–26v	k. 137v
20.	Daszkiewiczowie h. Korybut	k. 30–30v	k. 138
21.	Dąbrowscy h. Junosza	k. 29	k. 138–138v
22.	Dukalscy h. Prawdzic	k. 28–28v	k. 138v
23.	Felkierzambowie h. własnego	k. 14–14v	—

¹⁶³ Adam Heymowski przyjął, że powstał on w 1778 r., ale np. Ryszard Mienicki przychylił się do mniej precyzyjnej daty powstania, podając czas po 1774 r., zob. Mienicki 1939, s. 97.

1	2	3	4
24.	Freymanowie h. własnego	k. 15–15v	k. 139 [fragment]
25.	Gajewscy h. Sulima	k. 13–13v	k. 139–139v
26.	Gizbertowie (Studnicy-Gizbertowie) h. Nowina	k. 19	—
27.	Grzybowski h. Prus	k. 17–17v	k. 139v–140
28.	Guttakowscy h. Guttstutyn	k. 11	k. 140
29.	Hattowscy h. Kolumna	k. 36–36v	k. 140–140v
30.	Heykingowie h. własnego	k. 37	k. 140v
31.	Horodeccy h. Hołonia (Hołownia)	k. 38	k. 140 v [fragment]
32.	Hylzenowie h. własnego	k. 39–39v	—
33.	Iwanowscy h. Rogala	k. 46	k. 144–144v
34.	Jabłońscy h. Jasieńczyk	k. 40–40v	k. 141
35.	Jakimowiczowie h. Ogończyk	k. 41–41v	k. 141–141v
36.	Januszewiczowie h. Odrowąż	k. 42–42v	k. 141v–142
37.	Jarmołowiczowie h. Kościeszka	k. 43	k. 142–142v
38.	Jęczewscy h. Laryssa	k. 44	k. 142v
39.	Józefowiczowie h. Abdank (Habdank)	k. 22	k. 143
40.	Juchnowiczowie h. Leliwa	—	k. 143v
41.	Jurahowie h. Kotwica albo Juraha	k. 45	k. 143v–144
42.	Kampenowie h. własnego	k. 47–47v	k. 144v–145
43.	Karnicy h. Kościeszka albo Iłgowski	k. 48–48v	k. 145
44.	Kołączyńscy h. Janina	k. 49–49v	k. 145v
45.	Komorowscy h. Kotwic	k. 50–50v	k. 145v–146
46.	Korffowie h. Gozdawa z odmianą	k. 54–54v	k. 146–146v
47.	Kornowie (Korniowie) h. Zygier	k. 51–51v	k. 146v–147
48.	Krasnodębscy h. Pobóg z odmianą	k. 57–57v	—
49.	Kropowie h. Strzemię	k. 52–52v	k. 147–147v
50.	Krukowscy h. Radwan	k. 53–53v	k. 147v–148
51.	Krzywcowie h. Ostoja	k. 56	k. 148–148v
52.	Krzyżanowscy h. Dębno z odmianą (neofici)	k. 55	k. 148v

1	2	3	4
53.	Kubliccy h. Ostoja z odmianą	k. 58–58v	k. 149
54.	Lipińscy h. Denis (neofici)	k. 59	k. 149v
55.	Maliccy h. Junosza	k. 60	k. 149v–150
56.	Marynowscy h. Pobóg z odmianą	k. 61–61v	k. 150
57.	Masseynowie h. Pobóg z odmianą	k. 62	k. 150v
58.	Mączyńscy h. Dołęga	k. 63–63v	k. 150v–151
59.	Minkiewiczowie h. Odrowąż	k. 18–18v	k. 151–151v
60.	Moczulscy h. Abdank	k. 20–20v	k. 151v–152
61.	Mohlowie h. własnego	k. 64–64v	k. 152–152v
62.	Morys(s)onowie h. Mora	k. 65–65v	k. 152v [fragment]
63.	Nawroccy h. Róża (neofici)	k. 66	—
64.	Niemirowie h. Jastrzębiec	k. 67	k. 153 [fragment]
65.	Ossendowscy (Ossędowscy) h. Lis	k. 68–68v	k. 153–153v
66.	Ostrowscy h. Korczak	k. 69–69v	k. 153v–154
67.	Pachowscy h. Półkozic	k. 70	k. 154
68.	Parulowie h. Ogończyk	k. 74	k. 154v
69.	Paszewiczowie h. Płomieńczyk czyli Zadora	k. 71–71v	—
70.	Paszkiewiczowie h. Radwan	k. 73–73v	—
71.	Pawłowiczowie h. Przyjaciół z odmianą	k. 72–72v	—
72.	Piotrowscy h. Korwin	k. 34–34v, 76	k. 155 [fragment]
73.	Platerowie h. własnego	k. 10–10v, 75–75v	k. 155–156
74.	Pratkielowie h. Prątnicki	—	k. 156v–157
75.	Prokopowiczowie h. Groty	k. 8–8v, 77	k. 157–157v
76.	Pułjanowie h. Wieniawa	—	k. 156–156v
77.	Reyrowie h. Oksza	k. 79–79v	k. 157v–158
78.	Rotkiewiczowie (Rótkiewiczowie) h. Hippocentaurus	k. 86–86v	k. 160v
79.	Rogińscy h. Rogala	k. 80–80v	k. 158
80.	Romanowscy h. Prawdzic	k. 82–82v	k. 158v

1	2	3	4
81.	Romerowie h. Jelita	k. 83–83v, 84–84v	k. 158v–159
82.	Rośniscy h. Drzewica	k. 78	k. 159
83.	Rożanowscy h. Karp (neofici)	k. 81	k. 159v
84.	Rykowie h. własnego	k. 85–85v	k. 159v–160v
85.	Samowiczowie h. Łuk z odmianą	k. 93	k. 161
86.	Schroedersowie h. własnego	k. 104–104v	k. 168v
87.	Seyowie h. Manteuf(f)el	k. 87–87v	k. 161–161v
88.	Skirmuntowie h. Dąb	k. 89–89v	k. 161v–162v
89.	Sobolewscy h. Łada	k. 91–91v	k. 162v–163
90.	Sokołowscy h. Korab	k. 92–92v	k. 163–163v
91.	Sołtanowie h. Syrokomla z odmianą	k. 94–94v	k. 163v–164
92.	Stabrowscy h. Lubicz	k. 95–95v	k. 164–164v
93.	Stankiewiczowie h. Mogiła	k. 96–96v	k. 164v–165
94.	Starogrodzcy h. Kietlicz (neofici)	k. 97–97v	k. 165
95.	Styczyńscy h. Męk z odmianą (neofici)	k. 98–98v	k. 165v
96.	Suchorzewscy h. Zaremba	k. 99–99v	k. 165v–166
97.	Surguntowie h. Gierald	k. 101–101v	k. 166–166v
98.	Symonolewiczowie h. Bełty albo Strzały	k. 100	k. 166v
99.	Szadurscy h. Ciołek	k. 88	k. 167–167v
100.	Szawłowsy h. Nałęcz z odmianą	k. 102–102v	k. 167v
101.	Szkultecy h. Wąż	k. 109–109v	k. 171–171v
102.	Szołkowscy h. Szeliga	k. 103–103v	k. 168
103.	Szpakowscy h. Siekierz	k. 90	k. 168–168v
104.	Szteynowie h. Bończa	k. 105–105v	k. 169
105.	Szymanowiczowie h. Radwan	k. 106	k. 169–169v
106.	Szyrynowie h. własnego	k. 107–107v	k. 169v–170v
107.	Szysławowie h. Suszyński z odmianą	k. 108–108v	k. 170v–171
108.	Tarwidowie h. Rotułd	k. 110–110v	k. 171v–172
109.	Trojanowscy h. Szaskiewicz z odmianą (neofici)	k. 111–111v	k. 172
110.	Uzaccy h. Baran	k. 112–112v	k. 172v
111.	Waldenowie h. własnego	k. 113–113v	k. 172v–173

1	2	3	4
112.	Wasilewscy h. Drzewica	k. 114–114v	k. 173v
113.	Wawrzecy h. Kroje	k. 115–115v	k. 173v [fragment]
114.	Wereszczynscy (Wereszczyńscy) h. Korczak	k. 116–116v	—
115.	Weysenhoffowie h. Łabędź	k. 117–117v	—
116.	Wielemsonowie h. własnego	k. 118–118v	—
117.	Wielożyńscy h. Szeliga z odmianą	k. 119–119v	—
118.	Wojnowscy (Woynowscy) h. Ostoja	k. 129–129v	k. 21 [fragment]
119.	Wolscy h. Rola (neofici)	k. 120–120v	—
120.	Wołosowscy h. Kotwica	k. 130–130v	—
121.	Wróblewscy h. Ślepowron	k. 121–121v	k. 21
122.	Zarakowscy h. Dębicz	k. 127–127v	—
123.	Zarembowie h. Zaremba	k. 122–122v	k. 21v
124.	Zdanowscy h. Pomian	k. 125–125v	—
125.	Zeyfertowie h. Stumberg	k. 128–128v	—
126.	Zuzańscy h. Żukowski z odmianą (neofici)	k. 126–126v	—
127.	Zyberkowie h. własnego	k. 123–123v	—
128.	Żebrowscy h. Jasińczyk	k. 124–124v	—

* * *

Niniejsza edycja nie powstałaby, gdyby nie pomoc wielu życzliwych osób. Wydawcy poczuwają się do miłego obowiązku podziękowania recenzentom wydawniczym publikacji, Panu Profesorowi Andrzejowi Rachubie z Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk oraz Panu Profesorowi Wiesławowi Nowosadowi z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, za poczynione cenne uwagi i spostrzeżenia. Profesorowi Andrzejowi Rachubie dziękujemy szczególnie za udostępnienie Jego badań nad rejestrem popisowym szlachty polsko-inflanckiej z 1765 r., co pozwoliło na szczegółowe opracowanie tego materiału (dokument nr 17), będącego swego rodzaju „zbiorowym portretem” szlachty polsko-inflanckiej na początku okresu, który jest przedmiotem niniejszej edycji. Bardzo dziękujemy osobom, które w różnych kwestiach i na różnych etapach konsultowały powstawanie edycji. Są to: dr Margarita Barzdeviča z Rygi, dr Maria Czeppe z Krakowa, prof. Jarosław Dumanowski z Torunia, dr Mārīte Jakovļeva

z Rygi, prof. Ēriks Jēkabsons z Rygi, mgr Leszek Pudłowski z Wiednia i dr Ewa Szymańska z Gdańska. Za wykonanie profesjonalnych tłumaczeń streszczeń zechcą przyjąć podziękowania panie: mgr Līva Būmane (język łotewski), mgr Agnieszka Chabros (język angielski), mgr Irmgard Nöbauer (język niemiecki) i dr Teresa Rączka-Jeziorska (język rosyjski). Wyrazy wdzięczności kierujemy także pod adresem pracowników Łotewskiego Państwowego Archiwum Historycznego (Latvijas Valsts vēstures arhīvs) w Rydze (zwłaszcza pań Gunty Minde i Iry Zaneriby z pracowni naukowej archiwum), doceniając okazaną życzliwość i zrozumienie podczas żmudnych i długotrwałych kwerend. Panu Leszkowi Kotlewskiemu bardzo dziękujemy za pomoc w przygotowaniu zamieszczonej w tomie mapy Infant Polskich. Dziękujemy także Wydawnictwu Instytutu Historii PAN oraz Towarzystwu Naukowemu w Toruniu za umożliwienie wydania niniejszej pracy drukiem w prestiżowej serii Fontes TNT.

WYKAZ SKRÓTÓW
ARCHIWALNYCH I BIBLIOGRAFICZNYCH

Aftanazy 1992, t. 3 — Roman Aftanazy, *Dzieje rezydencji na dawnych kresach Rzeczypospolitej*, t. 3: *Województwo trockie, Księstwo Żmudzkie, Infanty Polskie, Księstwo Kurlandzkie*, Wrocław [et al.] 1992 (wyd. 2).

Aftanazy 1993, t. 2 — Roman Aftanazy, *Dzieje rezydencji na dawnych kresach Rzeczypospolitej*, t. 2: *Województwa brzesko-litewskie, nowogrodzkie*, Wrocław [et al.] 1993 (wyd. 2).

AGAD — Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie.

Alexandrowicz 1996 — Stanisław Alexandrowicz, *Gospodarcze, prawne i etniczne osobliwości sieci miejskiej ziem Wielkiego Księstwa Litewskiego w XVI–XVII w.*, [in:] *Miasto i kultura ludowa w dziejach Białorusi, Litwy, Polski i Ukrainy*, red. Jerzy Wyrozumski, Kraków 1996, s. 61–89.

Alexandrowicz 2004 — Stanisław Alexandrowicz, *Osadnictwo żydowskie na ziemiach litewsko-białoruskich od XV do XIX w. (Cechy szczególne)*, [in:] *Świat NIEpożegnany. Żydzi na dawnych ziemiach wschodnich Rzeczypospolitej w XVIII–XX wieku*, red. Krzysztof Jasiewicz, Warszawa–Londyn 2004, s. 45–63.

Angermann 2004 — Norbert Angermann, *Die russische Herrschaft im östlichen und mittleren Livland 1654–1667*, [in:] *Aus der Geschichte Alt-Livlands. Festschrift für Heinz von zur Mühlen zum 90. Geburtstag*, hrsg. v. Bernhart Jähnig, Münster 2004, s. 351–367.

AZSWKL II — *Akta zjazdów stanów Wielkiego Księstwa Litewskiego*, t. II: *Okresy panowań królów elekcyjnych XVI–XVII wiek*, oprac. Henryk Lulewicz, Warszawa 2009.

Balcerek 2012a — Mariusz Balcerek, *Księstwo Kurlandii i Semigalii w wojnie Rzeczypospolitej ze Szwecją w latach 1600–1629*, Poznań 2012.

Balcerek 2012b — Mariusz Balcerek, *Narodziny Polskich Infantów. Walki o Dyneburg w latach 1625–1627*, [in:] *Stan badań nad wielokulturowym*

dziedzictwem dawnej Rzeczypospolitej, t. 3, red. Wojciech Walczak, Karol Łopatecki, Białystok 2012, s. 125–138.

Bartoszewicz 1856 II — Julian Bartoszewicz, *Znakomici mężowie polscy w XVIII wieku. Wizerunki historycznych osób*, t. 2, Petersburg 1856.

BBLd — *Baltisches Biographisches Lexikon digital*, Digitalisierungsprojekt der Baltischen Historischen Kommission, 2018, <http://www.bbl-digital.de/web/start>

BHO II — *Baltisches Historisches Ortslexikon*, hrsg. v. Hans Feldmann, Heinz von zur Mühlen, Teil II: *Lettland (Südlivland und Kurland)*, bearb. v. Hans Feldmann, Richard von Kymmel, Dagmar Lydike (†), Heinz von zur Mühlen, Clara Redlich, Sigrid Weikert-Girgensohn (†) (Quellen und Studien zur Baltischen Geschichte, Bd. 8/II), Köln–Wien 1990.

Biskup 1993 — Marian Biskup, *Z wędrówek po archiwach, bibliotekach i historycznych regionach Łotwy*, *Zapiski Historyczne*, t. 58: 1993, z. 2–3, s. 75–84.

Biskup 1995 — Marian Biskup, *Niektóre potrzeby historiografii do dziejów Polskich Inflant (Łatgalii) i Kurlandii w 16.–18. wiekach*, [in:] *Łotwa – Polska. Materiały z międzynarodowej konferencji naukowej nt. »Polsko-łotewskich związków politycznych, ekonomicznych i kulturalnych od XVI w. do 1940 roku« (organizowanej w 200-lecie Insurekcji Kościuszkowskiej 1794 r. w Kurlandii)*, red. Jarosław Sozański, Ryga 1995, s.14–21.

Błaszczyk, Herb. [numer tomu] — Grzegorz Błaszczyk, *Herbarz szlachty żmudzkiej*, t. I–VI, Warszawa 2015–2016.

Bobiatyński 2005 — Konrad Bobiatyński, *Dyneburg i Inflanty Polskie podczas wojny Rzeczypospolitej z Moskwą 1654–1656*, *Zapiski Historyczne*, t. 70: 2005, z. 2–3, s. 107–123.

Bobiatyński 2011 — Konrad Bobiatyński, *Między Rzeczpospolitą a Moskwą — Dyneburg i Inflanty Polskie w latach 1665–1667*, *Zapiski Historyczne*, t. 76: 2011, z. 3, s. 37–55.

Bömelburg 1995 — Hans-Jürgen Bömelburg, *Zwischen polnischer Ständegesellschaft und preußischen Obrigkeitsstaat. Vom Königlichen Preußen zu Westpreußen (1756–1806)*, München 1995.

Bömelburg [et al.] 2013 — Hans-Jürgen Bömelburg, Andreas Gestrich, Helga Schnabel-Schüle, *Die Teilungen Polen-Litauens als Zäsur einer eu-*

ropäischen Strukturgeschichte. Komparative Überlegungen jenseits der Nationalgeschichtsschreibung, [in:] *Die Teilungen Polen-Litauens. Inklusions- und Exklusionsmechanismen – Traditionsbildung – Vergleichsebenen*, hrsg. v. Hans-Jürgen Bömelburg, Andreas Gestrich, Helga Schnabel-Schüle, Osnabrück 2013, s. 9–35.

Boniecki I — *Herbarz polski, cz. I: Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich*, ułożył i wydał Adam Boniecki, t. I, Warszawa 1899.

Boniecki II — *Herbarz polski, cz. I: Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich*, ułożył i wydał Adam Boniecki, t. II, Warszawa 1900.

Boniecki XI — *Herbarz polski, cz. I: Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich*, ułożył i wydał Adam Boniecki, t. XI, Warszawa 1907.

Breżgo 1932 — Bolesław Breżgo, *Przywilej miasta Dyneburga z roku 1582*, Dyneburg 1932.

Breżgo 1938 — B. B. [Boļeslavs Brežgo], *Dawne biblioteki dworskie*, [in:] *Materiały krajoznawczo-historyczne*, Daugavpili 1938, s. 67–79.

Breżgo 1943 — B[oleslavs] Brežgo, *Latgolas inventari un generalmēreišonas zem'ū aproksti 1695.–1784.*, Daugavpils 1943.

Breżgo 2009 — Bolesław Breżgo, *Przywilej miasta Dyneburga z roku 1582. Dinaburgas pilsētas privilēģija 1582. gads. Привилегия города Динабурга от 1582 года*, [Daugavpils] 2009.

Broce 2007, vol. 4 — Johans Kristofs Broce, *Zimējumi un apraksti*, 4. sējums: *Latvijas mazās pilsētas un lauki*, Manuskriptu publicēšanai sagatavojis Muntis Auns, Rīga 2007.

Bujnicki 2001 — Kazimierz Bujnicki, *Pamiętniki (1795–1875)*, wstęp i opracowanie Paweł Bukowiec, Kraków 2001.

Cegielski / Kądziała 1990 — Tadeusz Cegielski, Łukasz Kądziała, *Rozbiory Polski 1772–1793–1795*, Warszawa 1990.

Chronologia 1948 — *Chronologia sejmów polskich 1493–1793*, zestawił i wstępem poprzedził Władysław Konopczyński, Kraków 1948.

Czaja 1988 — Aleksander Czaja, *Między tronem, buławą a dworem petersburskim. Z dziejów Rady Nieustającej 1786–1789*, Warszawa 1988.

Czarnecki 2012 — Włodzimierz Czarnecki, *Szlachta ziemi chełmskiej do połowy XVI wieku*, Białystok 2012.

Dep. Tryb. Gł. Wlk. Ks. Lit. 1697–1794 — *Deputaci Trybunatu Głównego Wielkiego Księstwa Litewskiego 1697–1794. Spisy*, oprac. Andrzej Rachuba, Przemysław P. Romaniuk, współpraca Andrej Macuk, Jewgienij Aniszczanka, Warszawa 2004.

Dmochowski / Sikorski 2013 (2014) — Piotr Andrzej Dmochowski, Andrzej Sikorski, rec.: W. Czarnecki, „*Szlachta ziemi chełmskiej do połowy XVI wieku*”, *Białystok 2012*, Rocznik Lubelskiego Towarzystwa Genealogicznego, t. 5: 2013 (2014), s. 284–305.

Drozdowski 2018 — Marian Marek Drozdowski, *Parafia i kościół Świętej Katarzyny — symbole narodowego dziedzictwa*, Passa. Tygodnik sąsiadów, <https://www.passa.waw.pl/index.php/artypk/parafia-i-kosciol-swietej-katarzyny-symbole-narodowego-dziedzictwa,2620?ref=1> (dostęp z 16 VIII 2018 r.).

Dukwicz 2015 — Dorota Dukwicz, *Rosja wobec sejmu rozbiorowego warszawskiego 1772–1775*, Warszawa 2015.

Dukwicz 2016 — Dorota Dukwicz, *Czy rozbiór był wstrząsem? Problem reakcji społeczeństwa szlacheckiego Rzeczypospolitej na zabór części terytorium oraz utratę suwerenności w okresie pierwszego rozbioru*, [in:] *My i oni. Społeczeństwo nowożytnej Rzeczypospolitej wobec państwa*, red. Wojciech Kriegseisen, Warszawa 2016, s. 355–377.

Dybaś 1996a — Bogusław Dybaś, *Problematyka dziejowa Polskich Inflant (Łatgalii) w drugiej połowie XVIII stulecia*, [in:] *Ziemie północne Rzeczypospolitej Polsko-Litewskiej w dobie rozbiorowej 1772–1815*, red. Marian Biskup, Warszawa–Toruń 1996, s. 124–131.

Dybaś 1996b — Bogusław Dybaś, *Księgi grodzkie dyneburskie w Łotewskim Państwowym Archiwum Historycznym w Rydze*, *Zapiski Historyczne*, t. 61: 1996, z. 4, s. 111–117.

Dybaś 2000 — Bogusław Dybaś, *Materiały źródłowe do dziejów województwa inflanckiego i powiatu piltyńskiego w Państwowym Archiwum Historycznym Łotwy w Rydze*, *Archeion*, t. 101: 2000, s. 87–92.

Dybaś 2001 — Bogusław Dybaś, *Rejestr pogłówny ziemi inflanckiej z 1676 roku*, *Zapiski Historyczne*, t. 66: 2001, z. 1 s. 81–106.

Dybaś 2002a — Bogusław Dybaś, *Inflanty a polsko-litewska Rzeczpospolita po pokoju oliwskim (1660)*, [in:] *Między Zachodem a Wschodem. Studia z dziejów Rzeczypospolitej w epoce nowożytnej*, red. Jacek Staszewski, Krzysztof Mikulski, Jarosław Dumanowski, Toruń 2002, s. 108–127.

Dybaś 2002b — Bogusław Dybaś, *Geschichtsdenken in Livland um die Mitte des 18. Jahrhunderts. Zur livländischen Geschichte im historischen Werk des Hochadeligen Jan August Hylzen*, [in:] *Die Konstruktion der Vergangenheit. Geschichtsdenken, Traditionsbildung und Selbstdarstellung im frühneuzeitlichen Ostmitteleuropa*, hrsg. v. Joachim Bahlcke, Arno Strohmeyer (Zeitschrift für Historische Forschung, Beiheft 29), Berlin 2002, s. 81–97.

Dybaś 2003 — Bogusław Dybaś, *Uwagi na temat elity województwa inflanckiego w XVII–XVIII wieku*, [in:] *Władza i prestiż. Magnateria Rzeczypospolitej w XVII–XVIII wieku*, red. Jerzy Urwanowicz, przy współudziale Ewy Dubas-Urwanowicz, Piotra Guzowskiego, Białystok 2003, s. 243–253.

Dybaś 2004 — Bogusław Dybaś, *Szlachta wobec wojny. Województwo inflanckie podczas wielkiej wojny północnej*, [in:] *Między barokiem a oświeceniem*, t. 4: *Wojny i niepokoje czasów saskich*, red. Stanisław Achremczyk, Krystyna Stasiewicz, Olsztyn 2004, s. 20–28.

Dybaś 2007 — Bogusław Dybaś, *Terytoria inflanckie w ramach Rzeczypospolitej (1561–1795)*, [in:] *Rzeczpospolita w XVI–XVIII wieku. Państwo czy wspólnota?*, red. Bogusław Dybaś, Paweł Hanczewski, Tomasz Kempa, Toruń 2007, s. 179–192.

Dybaś 2012 — Bogusław Dybaś, *Profesor Marian Biskup i polskie badania nad Inflantami*, *Zapiski Historyczne*, t. 77: 2012, z. 4, s. 87–100.

Dziadulewicz 1929 — *Herbarz rodzin tatarskich w Polsce*, oprac. Stanisław Dziadulewicz, Wilno 1929.

Dzieduszycki 1868 — Maurycy hr. Dzieduszycki, *Żywoć Wacława Hieronima Sierakowskiego arcybiskupa lwowskiego*, Kraków 1868.

EBBE — *Elektroniczna baza bibliografii Estreichera*, opr. Centrum Badań Bibliografii Polskiej Estreicherów w Uniwersytecie Jagiellońskim [dostępna pod adresem: <https://www.estreicher.uj.edu.pl/home/>]

Fąs 1997 — Grzegorz Fąs, *Inflancka diecezja*, [in:] *Encyklopedia Katolicka*, t. VII, Lublin 1997, szp. 192–195.

Fedorov 1893 — Иосиф Иванович Федоров, *Графъ Михаилъ Никитичъ Кречетниковъ, первый Генераль-Губернаторъ возсоединеннаго съ Россіей Юго-западнаго края (1793 г.)*, Каменецъ-Подольскъ 1893.

Filipczak 2000 — Witold Filipczak, *Sejm 1778 roku*, Warszawa 2000.

Fircks 1895 — Eduard Frhr. v. Fircks, *Die Ritterbanken in Kurland nach dem Original-Protokolle von 1618–1648*, Jahrbuch für Genealogie, Heraldik und Sphragistik, 1895, hrsg. v. der Kurländischen Gesellschaft für Literatur und Kunst, Mitau 1896, s. 1–109.

Gaca 2010 — Andrzej Gaca, *Reformy skarbowe Piotra Wielkiego*, Acta Universitatis Wratislaviensis, no 3270, Prawo CCCXI, Wrocław 2010, s. 197–207.

Gajdučik / Barelkowski 2013 — Viktor N. Gajdučik, Matthias Barelkowski, *Die Gouvernements Vicebsk und Mahilëŭ (1772–1830/31) nach den Teilungen Polen-Litauens*, [in:] *Die Teilungen Polen-Litauens. Inklusions- und Exklusionsmechanismen – Traditionsbildung – Vergleichsebenen*, hrsg. v. Hans-Jürgen Bömelburg, Andreas Gestrich, Helga Schnabel-Schüle, Osnabrück 2013, s. 245–289.

Ganzenmüller 2013 — Jörg Ganzenmüller, *Russische Staatsgewalt und polnischer Adel. Elitenintegration und Staatsausbau im Westen des Zarenreiches (1772–1850)*, Köln–Weimar–Wien 2013.

GHBR 2014 — *Genealogisches Handbuch der baltischen Ritterschaften (Neue Folge)*, Bd. 4, [b.m.] 2014.

GHBR, Kurland — *Genealogisches Handbuch der baltischen Ritterschaften*, T. 3,1: *Kurland*, Görlitz [1930].

GHBR, Livland — *Genealogisches Handbuch der baltischen Ritterschaften*, T. 1,1: *Livland*, Görlitz [1929].

GKRG 2004 — *Genealogien kurländisch-ritterschaftlicher Geschlechter die bisher weder im Genealogischen Handbuch der Baltischen Ritterschaften, Teil Kurland, noch im Genealogischen Handbuch des Adels erschienen sind*, bearb. v. Klas Lackschewitz, Andrzej Prus-Niewiadomski u. Tomasz Lenczewski, Wolf Baron v. Buchholtz, Herausgeber: Vereinigte Kurländische Stiftungen im Auftrag der Kurländischen Ritterschaft, [b.m.] 2004.

Graczykowska 1999 — Tamara Graczykowska, *O regionalizmach leksykalnych w kowieńskim tygodniku „Chata Rodzinna”*, Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Bydgoszczy. Studia Filologiczne, z. 45; Filologia Rosyjska (19), Bydgoszcz 1999, s. 5–20.

Grzebień 2004 — *Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy 1564–1995*, oprac. Ludwik Grzebień SJ, przy współpracy zespołu jezuitów, Kraków 2004.

Hedemann 1930 — Otton Hedemann, *Historja powiatu brastawskiego*, Wilno 1930.

Heymowski 1964 — *Herbarz szlachty Inflant Polskich z 1778 roku*, oprac. oraz wstępem i przypisami zaopatrzył Adam Heymowski, [in:] *Materiały do biografii, genealogii i heraldyki polskiej*, t. 2, Buenos Aires 1964, s. 9–58.

Hylzen 1750, cz. I; cz. II — Jan August Hylzen, *Inflanty w dawnych swych, y wielorakich aż do wieku naszego dziejach [...]*, [cz. I–II], Wilno 1750.

Informator Ryga cz. 1 — *Центральный государственный исторический архив Латвийской ССР. Краткий справочник*, ч. I: (1220–1918), отв. сост. Н. Н. Рыжов, Рига 1980.

Inglot 2000 — Marek Inglot, *Kolegium Księży Jezuitów w Iłkuście*, Kraków 2000.

Inw.Star.Dyneb.1765 — [Inwentarz starostwa dyneburskiego, sporządzony 1 II 1765 r.], [in:] *Историко-юридические материалы, извлечённые из актов книг губерний Витебской и Могилёвской*, Вып. 31, Витебск 1903, s. 3–90.

Janicki 2008 — Arkadiusz Janicki, *Kraślaw — z dziejów rodu i rezydencji Platerów w Inflantach Polskich*, [in:] *Dom — spotkanie przestrzeni prywatnej i publicznej na tle przemian cywilizacyjnych XIX i XX w. Zbiór studiów*, red. Zbigniew Opacki, Dagmara Płaza-Opacka, Gdańsk 2008, s. 92–106.

Jankowski 1897 — *Powiat oszmiański. Materjały do dziejów ziemi i ludzi*, cz. 2, zebrał i wyd. Czesław Jankowski, Petersburg 1897.

Jankowski 2000 — Rafał Jankowski, *Burzliwe losy Archiwum Radziwiłłów z Nieświeża od XV w. do 1838 r.*, *Miscellanea Historico-Archivistica*, t. 11: 2000, s. 35–68.

Jasiński 2007 — Kazimierz Jasiński, *Rodowód Piastów śląskich. Piastowie wrocławscy, legnicko-brzescy, świdniccy, ziebiccy, głogowscy, żagańscy, oleśniccy, opolscy, cieszyńscy i oświęcimscy*, Kraków 2007.

Jensch 1981 — Георгий Арнольдович Енш, *Из истории архивного дела в Латвии*, Рига 1981.

Jeziorski 2007 — Paweł A. Jeziorski, *Projekt „Słownika historyczno-geograficznego Inflant Polskich do roku 1772”. Wstępne uwagi na temat koncepcji*, *Zapiski Historyczne*, t. 72: 2007, s. 145–167.

Jeziorski 2008 — Paweł A. Jeziorski, *Историко-географический словарь Польских Инфлянтов до 1772 г. (Основные сведения о проекте)*, [in:] *Latgale kā kultūras pierobeža: rakstu krāj. Latgale as a culture borderzone*, redkol. Fjodors Fjodorovs [et al.], Daugavpils 2008, s. 33–38.

Jeziorski 2010 — Paweł A. Jeziorski, *Dyneburg w ostatnim stuleciu istnienia Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Przyczynek do dziejów społecznych i gospodarczych miasta*, [in:] *Stan badań nad wielokulturowym dziedzictwem dawnej Rzeczypospolitej*, t. 2, red. Wojciech Walczak, Karol Łopatecki, Białystok 2010, s. 409–439.

Jeziorski 2011 — Paweł A. Jeziorski, *Das Projekt des historisch-geographischen Lexikons von Polnisch Livland bis 1772*, *Zapiski Historyczne*, t. 76: 2011, z. 4, s. 115–127.

Jeziorski 2012 — Paweł A. Jeziorski, *Właściciele majątków ziemskich na terenie Inflant Polskich u schyłku XVI wieku*, [in:] *Stan badań nad wielokulturowym dziedzictwem dawnej Rzeczypospolitej*, t. 3: *Inflanty Polskie*, red. Wojciech Walczak, Karol Łopatecki, Białystok 2012, s. 51–79.

Jeziorski 2014 — Paweł A. Jeziorski, *Wydarzenia z lat 1768–1772 w województwie (księstwie) inflanckim w świetle korespondencji rodziny Broel-Platerów*, [in:] *Litwa i jej sąsiedzi w relacjach wzajemnych (XVII–XIX w.)*, red. Iwona Janicka, Anna Kołodziejczyk, Olsztyn–Gdańsk 2014, s. 25–40.

Jeziorski 2015 — Paweł A. Jeziorski, *Hylzenowie w Gdańsku. Szkic do dziejów elit dawnego województwa inflanckiego*, *Zapiski Historyczne*, t. 80: 2015, z. 3, s. 151–168.

Jeziorski 2017 — Paweł A. Jeziorski, *Uwagi do tajemniczej biografii Idziego Józefa Hylzena († 1800)*, [in:] *Stan badań nad wielokulturowym dzie-*

dzictwem dawnej Rzeczypospolitej, t. 7, red. Wojciech Walczak, Karol Łopatecki, Białystok 2017, s. 295–333.

Jodczyk 2012 — Krzysztof Jodczyk, *Wizytacja generalna z 1782–1783 roku i opisy parafii z 1784 roku — jako źródła do badań nad osadnictwem na terenie dekanatu brasławskiego diecezji wileńskiej*, *Studia Podlaskie*, t. 20: 2012, s. 129–153.

Jusupović 2014 — Monika Jusupović, *Prowincjonalna elita litewska w XVIII wieku. Działalność polityczna rodziny Zabiełtów w latach 1733–1795*, Warszawa 2014.

Kaliński 1968 — ks. Wilhelm Kaliński, *Dziennik 1787–1788*, oprac. Łukasz Kurdybacha (Archiwum Dziejów Oświaty, t. IV), Wrocław–Warszawa–Kraków 1968.

Kaminska 1996 — Ruta Kaminska, *Polska sztuka sakralna na Łotwie. Poļu baznīcas māksla Latvijā*, red. Jarosław Sozański, tłum. Ryszard Szklennik, Ryga 1996.

Kaminska / Bistere 2015 — Rūta Kaminska, Anita Bistere, *Sakrālās arhitektūras un mākslas mantojums vēsturiskajā Krāslavas rajonā*, Rīga 2015.

Kleijntjens 1940 — *Latvijas vēstures avoti jezuitu ordeņa archivos*, 1 daļa, sakārtojis J[ozefs] Kleijntjens (Latvijas vēstures avoti Latvijas vēstures instituta izdoti, III sējums), Rīgā 1940.

Konarski 1967 — Szymon Konarski, *Platerowie* (Materiały do biografii, genealogii i heraldyki polskiej. Źródła i opracowania, t. 4), Buenos Aires–Paryż 1967.

Konopczyński 1991, t. 1; t. 2 — Władysław Konopczyński, *Konfederacja barska*, t. 1–2, Warszawa 1991.

KP 2006 — *Krustpils pils*, Teksts: D[ace] Lukševica, I[nese] Berķe, D[ita] Ārgule, Jēkabpils 2006.

Kraszewski 1841 III — Józef Ignacy Kraszewski, *Wilno od początków jego do roku 1750*, t. 3, Wilno 1841.

Krupa 2009 — Jacek Krupa, *Żydzi w Rzeczypospolitej w czasach Augusta II (1697–1733)*, Kraków 2009.

Krzoska 2013 — Markus Krzoska, *Teilungserfahrungen und Traditionsbildung: Die Historiographie der Teilungen Polen-Litauens (1795–2011)*, [in:]

Die Teilungen Polen-Litauens. Inklusions- und Exklusionsmechanismen – Traditionsbildung – Vergleichsebenen, hrsg. v. Hans-Jürgen Bömelburg, Andreas Gestrich, Helga Schnabel-Schüle, Osnabrück 2013, s. 37–104.

Kunowski 2007 — Jan Kunowski, *Ekspedycja inflantska 1621 roku*, oprac. Wojciech Walczak, Karol Łopatecki, wstępem opatrzył Karol Łopatecki, Białystok 2007.

Kuntze 1939 — Edward Kuntze, *Organizacja Inflant w czasach polskich*, [in:] *Polska a Inflanty* (Pamiętnik Instytutu Bałtyckiego, [t.] 39, red. Józef Borowik), Gdynia 1939, s. 1–53.

Kurl.Güt.Chr.,N.F.,1.Lif. — *Kurländische Güter-Chroniken. Neue Folge*, bearb. u. hrsg. im Auftrage des Kurländischen Ritterschafts-Comités, 1. Lieferung: (*Kautzmünde, Ruhenthal, Schwitten*), Mittau 1890.

Lehtonen 1907 — Uno Ludvik Lehtonen, *Die polnischen Provinzen Rußlands unter Katharina II. in den Jahren 1772–1782. Versuch einer Darstellung der anfänglichen Beziehungen der russischen Regierung zu ihren polnischen Untertanen*, Berlin 1907.

Lewandowska 2018 — Dorota Lewandowska, *Czym Sarmata mógł ugasić pragnienie?*, http://wilanow-palac.pl/czym_sarmata_mogl_ugasic_pragnienie.html (dostęp z 20 V 2018 r.).

LGU I — *Livländische Güterurkunden (aus den Jahren 1207 bis 1500)*, hrsg. v. Hermann von Bruiningk, Nicolaus Busch, [Bd. 1], Riga 1908.

Lieven — Alexander von Lieven, *Curländische und Piltensche Landesbeamte 1562–1910*, [b. m. i r. w.].

Link-Lenczowski 1991 — Andrzej Link-Lenczowski, *Ludność żydowska w świetle uchwał sejmikowych XVI–XVIII w.*, [in:] *Żydzi w dawnej Rzeczypospolitej. Materiały z konferencji „Autonomia Żydów w Rzeczypospolitej szlacheckiej”*, Międzywydziałowy Zakład Historii i Kultury Żydów w Polsce, Uniwersytet Jagielloński, 22–26 IX 1986, red. Andrzej Link-Lenczowski, Tomasz Polański (współudział), Wrocław–Warszawa–Kraków 1991, s. 154–161.

Linde [numer tomu] — *Słownik języka polskiego*, przez M. Samuela Bogumiła Linde, t. I–IV, Warszawa 1807–1814 [tomy I i II w dwóch częściach].

Litak 1980 — Stanisław Litak, *Struktura terytorialna Kościoła łacińskiego w Polsce w 1772 roku* (Materiały do atlasu historycznego chrześcijaństwa w Polsce, t. 4), Lublin 1980.

Litak 2000 — Stanisław Litak, *Fundacja seminarium inflancko-smoleńskiego w Krasławiu*, [in:] *Ojczyzna i wolność. Prace ofiarowane Janowi Ziółkowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, red. Anna Barańska, Witold Matwiejczyk, Ewa M. Ziółek, Lublin 2000, s. 117–123.

LMAVB, R — Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka, Vilnius, Rankraščiai.

Lustr.Woj.Malb.1765 — *Lustracja województw Prus Królewskich 1765*, t. 3: *Województwo malborskie*, Aneks: *Inwentarz zamku malborskiego 1764*, wyd. Jerzy Dygdała (Lustracje dóbr królewskich XVI–XVIII wieku. Prusy Królewskie) (Fontes TNT, 103), Toruń 2011.

LVVA — Latvijas Valsts vēstures arhīvs, Rīga.

Łukasiewicz 1995 — Dariusz Łukasiewicz, *Czarna legenda Polski. Obraz Polski i Polaków w Prusach 1772–1815*, Poznań 1995.

Łukasiewicz 2004 — Dariusz Łukasiewicz, *Szkolnictwo w Prusach Południowych (1793–1806) w okresie reform oświeceniowych*, Poznań 2004.

Łukaszewski 1847 — *Słownik podręczny wyrazów obcych i rzadkich w języku polskim używanych*, spisał i objaśnił Xaw[ery] F. A. E. Łukaszewski, Królewiec 1847.

Manteuffel 1879 — Gustaw Manteuffel, *Inflanty polskie, poprzedzone ogólnym rzutem oka na siedmiowiekową przeszłość całych Inflant*, przedmowa: Józef Ignacy Kraszewski, Poznań 1879; reedycja zob. Manteuffel 2009.

Manteuffel 1897 — Gustaw Manteuffel, *Cywilizacja, literatura i sztuka w dawnej kolonii zachodniej nad Bałtykiem*, Kraków 1897 (wyd. 2).

Manteuffel 1905 — Gustaw Manteuffel, *Z dziejów Kościoła w Inflantach i Kurlandyi (od XVI-go do XX-go stulecia)*, Warszawa 1905.

Manteuffel 1912 — Gustaw Manteuffel, *O starodawnej szlachcie krzyżacko-rycerskiej na kresach inflanckich*, Lwów 1912 [1910].

Manteuffel 2007 — Gustaw Manteuffel, *Zarysy z dziejów krain dawnych inflanckich czyli Inflant właściwych (tak szwedzkich jako i polskich), Estonii*

z *Ozylią, Kurlandii i Ziemi Piltyńskiej*, wstęp, red. i oprac. tekstu Krzysztof Zajas, Kraków 2007.

Manteuffel 2009 — Gustaw Manteuffel, *Inflanty Polskie oraz Listy znad Baltyku*, oprac. Krzysztof Zajas, Kraków 2009.

Mariani 2012 — Andrea Mariani, *Jezuici w Inflantach i w Kurlandii (1700–1773). Między wielką polityką a elitą lokalną*, *Zapiski Historyczne*, t. 78: 2012, z. 4, s. 113–138.

Maroszek 1990 — Józef Maroszek, *Targowiska wiejskie w Koronie Polskiej w drugiej połowie XVII i w XVIII wieku*, Białystok 1990.

Meler 2006 — Meyer Meler, *Jewish Cemeteries in Latvia*, Riga 2006.

Mesenhöller 2009 — Mathias Mesenhöller, *Ständische Modernisierung. Der kurländische Ritterschaftsadel 1760–1830*, Berlin 2009.

Mienicki 1939 — Ryszard Mienicki, *Archiwum Akt Dawnych w Witebsku*, Warszawa 1939.

MK — Metryka Koronna w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie.

Müller 1984 — Michael G. Müller, *Die Teilungen Polens 1772–1793–1795*, München 1984.

Müller 1990 — Michael G. Müller, *Der polnische Adel von 1750 bis 1863*, [in:] *Europäischer Adel 1750–1950*, hrsg. v. Hans Ulrich Wehler, Göttingen 1990, s. 217–242 [przedruk w języku polskim: *Szlachta polska w latach 1750–1863*, [in:] Michael G. Müller, *Zrozumieć polską historię* (Poznańska Biblioteka Niemiecka, t. 35), Poznań 2012, s. 421–449].

Müller 2001 — Michael G. Müller, *Adel und Elitenwandel in Ostmitteleuropa: Fragen an die polnische Adelsgeschichte im ausgehenden 18. und 19. Jahrhundert*, *Zeitschrift für Ostmitteleuropa-Forschung*, Bd. 50: 2001, Nr. 4, s. 497–513 [przedruk w języku polskim: *Szlachta a transformacja elit w Europie Środkowo-Wschodniej. Dzieje polskiej szlachty u schyłku XVIII i w XIX wieku*, [in:] Michael G. Müller, *Zrozumieć polską historię* (Poznańska Biblioteka Niemiecka, t. 35), Poznań 2012, s. 450–467].

Nagielski 1989 — Mirosław Nagielski, *Liczebność i organizacja gwardii przybocznej i komputowej za ostatniego Wazy (1648–1668)*, Warszawa 1989.

Niesiecki [i numer tomu] — *Herbarz Polski Kaspra Niesieckiego S. J. powiększony dodatkami z późniejszych autorów, rękopismów, dowodów urzędowych*, wyd. Jan Nep. Bobrowicz, t. II–IV, VI–X, Lipsk 1839–1845.

Niesiecki, Dod. — *Dodatek do Herbarza Polskiego ks. Kaspra Niesieckiego*, zebrany i ułożony przez Jana Nep. Bobrowicza, Lipsk 1844.

Nikonov 2008 — Владимир Никонов, *Староверие Латгалии. Очерки по истории староверческих обществ Режицкого и Люцинского уездов (2-я половина XVII – 1-я половина XX вв.)*, [b. m.] 2008.

Nosov 2004 — Борис В. Носов, *Установление российского господства в Речи Посполитой 1756–1768 гг.*, Москва 2004.

Nowosad 2014 — Wiesław Nowosad, *Konopaccy herbu Odwaga — dzieje pomorskiej rodziny senatorskiej w XV–XVIII wieku. Studium genealogiczno-majątkowe*, Warszawa 2014.

NPAL 2. Suppl. 1843 — *Neues Preussisches Adels-Lexikon oder genealogische und diplomatische Nachrichten*, bearb. v. einem Vereine von Gelehrten und Freunden der vaterländischen Geschichte unter dem Vorstande des Freiherrn L. v. Zedlitz-Neukirch, 2. Supplement zur 1. und 2. Ausgabe, Leipzig 1843.

Perkowski 1938 — Tadeusz Perkowski, *Legitymacje szlachty polskiej w prowincjach zabranych przez Rosję*, Miesięcznik Heraldyczny, R. XVII, nr 5, maj 1938, s. 69–76.

Pietruski 1845 — *Elektorów poczet, którzy niegdyś głosowali na elektów Jana Kazimierza roku 1648, Jana III. roku 1674, Augusta II. roku 1697, i Stanisława Augusta roku 1764, najjaśniejszych Królów Polskich, Wielkich Książąt Litewskich, i.t.d.*, ułożył i wyd. Oswald Zaprzaniec z Siemuszowej Pietruski, Lwów 1845.

Polanowska 2013 — Jolanta Polanowska, *Michał Jan Borch and his Residence in Varaklāni. Genesis and Ideological Programme*, Makslas vēsture & teorija, 2013/16, s. 18–32.

Prażmowski 1931 — Zbigniew Belina-Prażmowski, *Herby uszlachconych neofitów w Inflantach Polskich*, Herold. Organ kolegium heraldycznego, 1931, [nr] 2, s. 102–105.

PSB [nr tomu, strony, nazwisko autora biogramu] — *Polski słownik biograficzny*, t. 1–52, Kraków 1935–2018.

Rączka 2013a — Teresa Rączka, „Polsko-inflancka literatura romantyczna”, Katowice 2013 [maszynopis pracy doktorskiej napisanej pod kierunkiem prof. Aleksandra Nawareckiego, obronionej na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach].

Rączka 2013b — Teresa Rączka, *Księgozbiory Polskich Inflantczyków w świetle nieznanych archiwaliów (koniec XVIII – początek XIX w.)*, [in:] *Stan badań nad wielokulturowym dziedzictwem dawnej Rzeczypospolitej*, t. 6, red. Wojciech Walczak, Karol Łopatecki, Białystok 2013, s. 531–558.

Rączka-Jeziorska 2016 — Teresa Rączka-Jeziorska, *Romantyzm polsko-inflancki. Sylwetki, teksty, archiwa*, Warszawa 2016.

Rączka-Jeziorska / Jeziorski 2017 — Teresa Rączka-Jeziorska, Paweł A. Jeziorski, *Z dziejów Liksny w dawnych Inflantach Polskich. Ludzie i miejsca*, [in:] *Naród bez państwa na drogach do nowoczesności. Książka jubileuszowa w 70. rocznicę urodzin Profesora Szczepana Wierzchostławskiego*, red. Magdalena Niedzielska, Toruń 2017, s. 235–271.

Renner, Liv.Hist. — *Johann Renner's Livländische Historien*, hrsg. v. Richard Hausmann, Konstantin Höhlbaum, Göttingen 1876.

Řezník 2016 — Miloš Řezník, *Neuorientierung einer Elite. Aristokratie, Ständewesen und Loyalität in Galizien (1772–1795)*, Frankfurt am Main 2016.

Romer 2009 — Eugenijus Romeris [Eugeniusz Romer], *Livonijos ir Lietuvos Römerių giminės istorija. Monografia rodu Römerów na Inflantach i Litwie*, parengė Jolanta Širkaitė, iš lenkų kalbos vertė Tamara Bairašauskaitė, Jolanta Širkaitė, Vilnius 2009.

Russwurm 1875 — *Nachrichten über das Geschlecht der Ungern-Sternberg*, aus authentischen Quellen gesammelt v. Rudolf Freiherrn v. Ungern-Sternberg zu Birkas, im Auftrage der Familie revidirt u. ergänzt v. C. Rußwurm, T. 1: *Biographien*, Breslau 1875.

Samborska-Kukuć 2008 — Dorota Samborska-Kukuć, *Polski Inflantczyk Kazimierz Bujnicki (1788–1878). Pisarz i wydawca*, Kraków 2008.

Sapiehowie III — *Sapiehowie. Materjały historyczno-genealogiczne i majątkowe*, wydane nakładem rodziny, t. 3, Petersburg 1894.

Schumann 1754 — Gottlieb Schumann, *Europäisches Genealogisches Hand-Buch, in welchem die neuesten Nachrichten von allen Häusern ietzt-*

regierender Europäischer Kayser und Könige, und aller geist- und weltlicher Chur- und Fürsten, wie auch Grafen des Heiligen Römischen Reichs [...], Leipzig 1754.

Schwartz 1799 — Johann Christoph Schwartz, *Vollständige Bibliothek kurländischer und piltenscher Staatsschriften, der Zeitfolge nach aufgestellt*, Mitau 1799.

SGKP [nr tomu, strona] — *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, red. Filip Sulimierski, Bronisław Chlebowski, Władysław Walewski, Józef Krzywicki, t. I–XV, Warszawa 1880–1902.

Škutāns 1974 — Stanislavs Škutāns, *Dokumenti par klaušu laikim Latgālā*, [b.m.] 1974.

SMK SN IV — *Sumariusz Metryki Koronnej. Seria Nowa*, t. IV: *Księga wpisów podkanclerzego Wojciecha Baranowskiego z okresu marzec 1588 – grudzień 1590, MK 135 z Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie*, oprac. Wojciech Krawczuk, Michał Kulecki, red. Wojciech Krawczuk, Warszawa 2010.

Stasiewicz-Jasiukowa 1999 — Irena Stasiewicz-Jasiukowa, *Jean Jacques Rousseau czy John Locke? Nad traktatem C. Pyrrhysa de Varille*, *Analecta*, R. 8: 1999, z. 1, s. 7–14.

Statut 1588 — *Statut Wielkiego Xięstwa Litewskiego...*, wyd. 5, Wilno 1744.

Stepanov 2003 — *Русское служилое дворянство второй половины XVIII века (1764—1795)*, составитель В. П. Степанов, Санкт-Петербург 2003.

Strods 1989 — Hinrihs Strods, *Skład etniczny ludności Łatgalii (b. Inflant Polskich) w latach 1772–1959*, *Przegląd Zachodniopomorski*, t. 4 (33): 1989, z. 3–4, s. 161–210.

Teki Dworzaczka 2004 — *Teki Dworzaczka. Materiały historyczno-genealogiczne do dziejów szlachty wielkopolskiej XV–XX wieku*, wyd. Biblioteka Kórnicka PAN, Kórnik–Poznań 2004, dostępne pod adresem: <http://teki.bkpan.poznan.pl/>

Test. J.J. Hylzena — [Testament Józefa Jerzego Hylzena z 1783 r.], *Dzieje dobroczynności krajowej i zagranicznej z wiadomościami ku wydoskonaleniu jey służącemi*, R. 2, Wilno 1821, szp. 1025–1030.

Tol.Slov.Russ.Jazyka 2005 — С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова, *Толковый словарь русского языка*, Москва 2005 (wyd. 4 z uzupełnieniami).

UCen.Dyg.Lit. — *Urzednicy centralni i dygnitarze Wielkiego Ksiestwa Litewskiego XIV–XVIII wieku*, oprac. Henryk Lulewicz, Andrzej Rachuba (Urzednicy dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII wieku. Spisy, red. Antoni Gąsiorowski, t. XI), Kórnik 1994.

UCen.Nad.Pol. — *Urzednicy centralni i nadworni Polski XIV–XVIII wieku*, oprac. Krzysztof Chłapowski, Stefan Ciara, Łukasz Kądziera, Tomasz Nowakowski, Edward Opaliński, Grażyna Rutkowska, Teresa Zielińska, red. Antoni Gąsiorowski (Urzednicy dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII wieku. Spisy, red. Antoni Gąsiorowski, t. X), Kórnik 1992.

UI 1994 — *Urzednicy inflanccy XVI–XVIII wieku. Spisy*, oprac. Krzysztof Mikulski, Andrzej Rachuba (Urzednicy dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII wieku. Spisy, red. Antoni Gąsiorowski, t. IX: Inflanty), Kórnik 1994.

UKuj.Dob. — *Urzednicy kujawscy i dobrzyńscy XVI–XVIII wieku. Spisy*, oprac. Krzysztof Mikulski, Wojciech Stanek, przy współudziale Zbigniewa Górskiego, Ryszarda Kabacińskiego (Urzednicy dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII wieku. Spisy, red. Antoni Gąsiorowski, t. VI: Kujawy i ziemia dobrzyńska, z. 2), Kórnik 1990.

Urbanavičius 2009 — Agnius Urbanavičius, *Vilniaus naujieji miestiečiai 1661–1795 metais. Sąrašas*, Vilnius 2009.

Uruski [i numer tomu] — *Rodzina. Herbarz szlachty polskiej*, oprac. Seweryn hr. Uruski, współudział: Adam Amilkar Kosiński, wykończenie i uzupełnienie: Aleksander Włodarski, t. I, V, VI, XI–XIII, Warszawa 1904–1916; ze zbiorów Seweryna hr. Uruskiego i materiałów archiwalnych oprac. Aleksander Włodarski, t. XV, Warszawa 1931.

UWoj.Kij.Czer. — *Urzednicy województw kijowskiego i czernihowskiego XV–XVIII wieku. Spisy*, oprac. Eugeniusz Janas, Witold Kłaczewski (Urzednicy dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII wieku. Spisy, red. Antoni Gąsiorowski, t. III: Ziemie ruskie, z. 4), Kórnik 2002.

UWoj.Lub. — *Urzednicy województwa lubelskiego XVI–XVIII wieku. Spisy*, oprac. Witold Kłaczewski, Waclaw Urban, red. Antoni Gąsiorowski (Urzednicy dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII wieku. Spisy, red. Anto-

ni Gašiorowski, t. IV: Małopolska (Województwa krakowskie, sandomierskie i lubelskie), z. 4), Kórnik 1991.

UWoj.San. — *Urzednicy województwa sandomierskiego XVI–XVIII wieku. Spisy*, oprac. Krzysztof Chłapowski, Alicja Falniowska-Gradowska, red. Antoni Gašiorowski (Urzednicy dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII wieku. Spisy, red. Antoni Gašiorowski, t. IV: Małopolska (Województwa krakowskie, sandomierskie i lubelskie), z. 3), Kórnik 1993.

VL [i numer tomu] — *Volumina legum*, wyd. Jozafat Ohryzko, Petersburg 1859–1860.

Weysenhoff 1904 — *Pamiętnik generała Jana Weysenhoffa*, wyd. Józef Weysenhoff, Warszawa 1904.

Weysenhoff 1935 — Józef Weysenhoff, *Kronika rodziny Weysów-Weysenhoffów*, Wilno 1935.

Wićko 2014 — Dymitry Wićko, *Kampania przedsejmowa 1699 roku w Wielkim Księstwie Litewskim*, *Zapiski Historyczne*, t. 79: 2014, z. 2, s. 29–53.

Wieczorek 2011 — Agnieszka Wieczorek, *Kształcenie i wychowanie w szkołach powiatowych misjonarzy prowincji litewskiej na przełomie XVIII i XIX wieku*, *Klio. Czasopismo poświęcone dziejom Polskim i powszechnym*, t. 16: 2011, nr 1, s. 43–76.

Wiz. 1761 — *Akta wizytacji generalnej diecezji inflanckiej i kurlandzkiej czyli piltyńskiej z 1761 roku*, wyd. Stanisław Litak (Fontes TNT, 86), Toruń 1998.

Zajas 2008 — Krzysztof Zajas, *Nieobecna kultura. Przypadek Inflant Polskich*, Kraków 2008.

Zedler, Bd. 32 — *Johann Heinrich Zedlers Grosses vollständiges Universal-Lexicon aller Wissenschaften und Künste*, Bd. 32, Leipzig–Halle 1742.

Zeile 2006 — Pēteris Zeile, *Latgales kultūras vēsture. No akmens laikmeta līdz mūsdienām*, Rēzekne 2006.

Zgorzelski 2015 — Rafał Zgorzelski, *Kształtowanie się struktury organizacyjnej dyrekcji oraz pocztamtu nadwornego poczty stanisławowskiej*, [in:] *W podróży przez wiek osiemnasty... Studia i szkice z epoki nowożytnej*, red. Adam Perłakowski, Monika Wyszomirska, Michał Zwierzykowski, Kraków 2015, s. 251–276.

Zielińska 1996 — Zofia Zielińska, *Pytania wokół genezy I rozbioru*, [in:] *Ziemie północne Rzeczypospolitej Polsko-Litewskiej w dobie rozbiorowej 1772–1815*, red. Marian Biskup, Warszawa–Toruń 1996, s. 7–12.

Zielińska T. 1977 — Teresa Zielińska, *Magnateria polska epoki saskiej. Funkcje urzędów i królewsczyzn w procesie przeobrażeń warstwy społecznej*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1977.

Zielińska T. 1987 — Teresa Zielińska, *Szlacheccy właściciele nieruchomości w miastach XVIII w.*, Warszawa–Łódź 1987.

Żychliński IV — Teodor Żychliński, *Złota księga szlachty polskiej*, R. IV, Poznań 1882.

ZESTAWIENIE REGESTÓW MATERIAŁÓW
PUBLIKOWANYCH *IN EXTENSO*

I.

W DOBIE REFORM — WOJEWÓDZTWO INFLANCKIE
W LATACH 1764–1767, NR 1–29

Nr 1

Laudum sejmiku przedkonwokacyjnego w Dyneburgu, 6 II 1764.
LVVA, f. 712-1, nr 86, k. 265–268.

Nr 2

Iwan Sokołow, porucznik w służbie rosyjskiej, potwierdza otrzymanie 40 talarów na poczet długu zaciągniętego przez Jana Tołoczkę i uwalnia go spod aresztu po uregulowaniu długu przez szlachtę zebraną na sejmiku w Dyneburgu [13 II 1764].

LVVA, f. 712-1, nr 86, k. 273–273v.

Nr 3

Kwit (świadectwo) wystawiony Iwanowi Łysyianowi (Łysyiauwowi) i jego synom, potwierdzający ich pochodzenie z dóbr newelskich należących do Radziwiłłów i zabezpieczający powrót z Inflant w rodzinne strony, 9 I 1764 [23 II 1764].

LVVA, f. 712-1, nr 86, k. 274–274v.

Nr 4

Konstanty Ludwik Plater, wojewoda mściłowski, dokonuje za zgodą króla Augusta III cesji starostwa dyneburskiego na rzecz starszego syna, Józefa, 19 X 1763 [28 II 1764].

LVVA, f. 712-1, nr 109, k. 18–19v.

Nr 5

Skarga Jana Jerzego Detlova (Detloffa) Flemminga, podskarbiego wielkiego litewskiego, na Brynka, poddanego kurlandzkiego, o bezprawne uchylanie się od opłaty cła w komorach dyneburskich, podczas spławiania Dźwiną drewna pochodzącego z lasów brastawskich [27 IV 1764].

LVVA, f. 712-1, nr 86, k. 288–288v.

Nr 6

Dokumenty związane z przystąpieniem województwa inflanckiego do konfederacji Wielkiego Księstwa Litewskiego (instrument akcesji i kredens), Dyneburg 21 V 1764 [22 V 1764].

LVVA, f. 712-1, nr 86, k. 295–298v.

Nr 7

Skarga Beniamina Jakubowicza, rabina inflanckiego, na Dionizego Ryka, chorążego chęcińskiego i Michała Żabickiego (Zabickiego), stolnika czernihowskiego, w związku z utrudnianiem przeprowadzenia lustracji pogłównego żydowskiego na terenie województwa inflanckiego [27 X 1764].

LVVA, f. 712-1, nr 109, k. 96–96v.

Nr 8

Instrukcja posłom na sejm koronacyjny, obranym na sejmiku w Dyneburgu, 29 X 1764.

LVVA, f. 712-1, nr 86, k. 361–366v.

Nr 9

Kredens komisarzom na komisję skarbową Wielkiego Księstwa Litewskiego, obranym na sejmiku gospodarskim w Dyneburgu, 5 II 1765.

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 11–12.

Nr 10

Kredens urzędnikom wybranym na urzędy ziemskie Księstwa Inflanckiego na sejmiku gospodarskim w Dyneburgu, 6 II 1765 [8 II 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 18–19.

Nr 11

Oświadczenie Ignacego Benisławskiego i Jana Karnickiego, poborców pogłównego żydowskiego w województwie inflanckim, 15 III 1765.

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 39.

Nr 12

Sumariusz pogłównego żydowskiego z województwa inflanckiego, 8 III 1765 [26 IV 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 55–55v.

Nr 13

Skarga Józefa Turczynowicza, pisarza ceł komór dyneburskich, na Tadeusza Skilskiego i innych „akademików” dyneburskich, o napaść [8 VI 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 86–86v.

Nr 14

Oświadczenie Ewy z Felkierzambów Sielickiej, sędziny grodzkiej inflanckiej, w sprawie wolności drobnej szlachty i bojarów zamieszkałych w granicach trzymanyh aktualnie przez jej wnuka, Józefa Brzezińskiego, skarbnikowicza brzeskiego, dóbr Kastyr, 4 XI 1764 [29 VII 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 89–89v.

Nr 15

Przywileje królewskie na urząd woźnego Księstwa Inflanckiego dla Andrzeja Reyro i Tadeusza Raszczyzna, 3 VI 1765 [1 VIII 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 94–95v.

Nr 16

Przywilej królewski na pisarstwo ziemskie inflanckie dla Gotarda Ignacego Mohla, krajczego inflanckiego, 5 III 1765, oraz odebranie przysięgi od niego [30 IX 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 155–156v.

Nr 17

Rejestr popisowy szlachty województwa inflanckiego, sporządzony przez Jana Zyberka, chorążego Księstwa Inflanckiego, w oparciu o zestawienia dostarczone przez poszczególnych rotmistrzów inflanckich, 30 IX 1765 [2 X 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 223–226v.

Nr 18

Przywilej królewski na czwarte sęstwo ziemskie województwa inflanckiego, wydany Dionizemu Rykowi, chorążemu chęcińskiemu, 5 III 1765 [9 X 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 268–269v.

Nr 19

Skarga Jana z Własewiczów Nowickiego, ekonoma kałkmujskiego, na Jana Łaniewskiego Wołka, rotmistrza orszańskiego i superintendenta komór lądowych Rzeczypospolitej, w związku z niepokojami czynionymi przez żołnierzy tego ostatniego w karczmie należącej do dóbr Kałkmujza [14 X 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 271–271v.

Nr 20

Wyznaczenie terminu rozprawy sądowej w sporze między Janem z Własewiczów Nowickim, ekonomem kałkmujskim, a Janem Łaniewskim Woł-

kiem, rotmistrzem orszańskim, superintendentem komór łądowych inflanckich (kryżborskich) [14 X 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 270.

Nr 21

List Jana z Własewiczów Nowickiego, ekonomy kałkmuyskiego, do Jana Łaniewskiego Wołka, rotmistrza orszańskiego, superintendenta komory łądowej kryżborskiej, w sprawie pobicia chłopa, 8 IX 1765 [17 X 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 272–272v.

Nr 22

Skarga Franciszka Truchnowskiego, rotmistrza powiatu pińskiego, superintendenta komory szałwnej dyneburskiej cła starego, na Onufrego Krzczkowskiego, skarbnika drohickiego, w sprawie niezapłaconego cła [29 X 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 283–283v.

Nr 23

Skarga Jana Augusta Hylzena, wojewody mińskiego, oraz jego żony, Konstancji, na Jana Szadurskiego i Michała Ryka, wyznaczonych do zlustrowania starostw województwa inflanckiego, o nieuprawnione zwiększanie należności do zapłaty z racji kwarty wyznaczonej ze starostwa marienhauskiego [29 XI 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 310–310v.

Nr 24

Kredens na urzędy ziemskie Księstwa Inflanckiego, wybory na sejmiku gospodarskim w Dyneburgu 4 II 1766 [6 II 1766].

LVVA, f. 712-1, nr 111, k. 62–63.

Nr 25

Instrukcja posłom na sejm zwyczajny, obranym na sejmiku w Dyneburgu, 25 VIII 1766 [26 VIII 1766].

LVVA, f. 712-1, nr 111, k. 254–264.

Nr 26

Potwierdzenie uwolnienia z poddaństwa Usymanów, poddanych kastyrskich, wystawione przez Józefa Jana Brzezińskiego, koniuszego inflanckiego, 25 III 1766 [13 IX 1766].

LVVA, f. 712-1, nr 111, k. 319–320v.

Nr 27

Skarga komisarza starostwa dyneburskiego na jezuitę Rafała Szadurskiego, prokuratora użwałdzkiego, o pobicie Dawida Mejerowicza i Lejby Dawidowicza, żydowskich arendarzy z tegoż starostwa [20 XI 1766].

LVVA, f. 712-1, nr 111, k. 393–394.

Nr 28

Potwierdzenie uwolnienia z poddaństwa Antoniego Usyniana, poddanego kastyrskiego, wystawione przez Józefa Brzezińskiego, skarbnikowicza brzeskiego, 20 XI 1764 r. [23 XII 1766].

LVVA, f. 712-1, nr 111, k. 443–444v.

Nr 29

Laudum sejmiku gospodarskiego w Dyneburgu, 10 II 1767 [13 II 1767].

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 87–89.

II.

POD ZNAKIEM KONFEDERACJI

(1767–1771), NR 30–67

Nr 30

Aktykacja uniwersału Stanisława Brzostowskiego, marszałka konfederacji generalnej Wielkiego Księstwa Litewskiego, o zawiązaniu konfederacji, Wilno 3 VI 1767 [27 VI 1767].

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 185–186v.

Nr 31

Aktykacja uniwersału Stanisława Brzostowskiego, marszałka konfederacji generalnej Wielkiego Księstwa Litewskiego, w sprawie pretensji sądowych do Karola Radziwiłła oraz zaopatrzenia w prowiant i furaz „auksyliarnych” wojsk rosyjskich, Wilno 4 VI 1767 [27 VI 1767].

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 187–188v.

Nr 32

Dokumenty związane z przystąpieniem województwa inflanckiego do konfederacji Wielkiego Księstwa Litewskiego (instrument akcesji i kredens marszałkowi), Dyneburg 4 VII 1767.

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 191–192v, 196–197.

Nr 33

Instrukcja posłom na sejm nadzwyczajny, obranym na sejmiku w Dyneburgu, 24 VIII 1767 [25 VIII 1767]

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 223–226v.

Nr 34 — vacat

Nr 35

Dokumenty związane z działalnością konfederacji województwa inflanckiego w konfederacji Wielkiego Księstwa Litewskiego (instrument akcesu nowych członków i kredens dla nowego konsyliarza), Dyneburg 7 IX 1767.

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 238–239v.

Nr 36

Postanowienie konfederacji Wielkiego Księstwa Litewskiego o zniesieniu kondemnat z osób związanych pełnionymi funkcjami z konfederacją, 13 VIII 1767 [24 IX 1767].

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 245–246v.

Nr 37

Kredens komisarzom na komisję skarbową Wielkiego Księstwa Litewskiego, obranym na sejmiku gospodarskim w Dyneburgu, 9 II 1768 [10 II 1768].

LVVA, f. 712-1, nr 115, k. 107–108.

Nr 38

Instrukcja posłom na sejm zwyczajny, obranym na sejmiku w Dyneburgu, 26 IX 1768.

LVVA, f. 712-1, sygn. 115, k. 359–360.

Nr 39

Oświadczenie majora wojsk rosyjskich Karola Mannekina w sprawie dostarczania prowiantu i furazu dla dywizji wojsk rosyjskich, operującej w Księstwie Inflanckim, z obietnicą zapłaty i podaniem cen, 27 IX 1768.

LVVA, f. 712-1, nr 115, k. 362.

Nr 40

Przywilej na królewskiego geometrę dla Ignacego Długosza Wyrzykowskiego, komornika wilkomierskiego, wraz z rotą wykonanej przysięgi, 29 X 1768 [3 XII 1768].

LVVA, f. 712-1, nr 115, k. 398–399v.

Nr 41

Kredens komisarzowi na komisję skarbową Wielkiego Księstwa Litewskiego, obranemu na sejmiku gospodarskim w Dyneburgu, 7 II 1769.
LVVA, f. 712-1, nr 116, k. 56–56v.

Nr 42

Zaświadczenie kasztelana inflanckiego Jozafata Zyberka o niepobraniu cła na rzece Ławkiesie od Żyda Wulfa Abrahamowicza [26 IV 1769].
LVVA, f. 712-1, nr 116, k. 196v.

Nr 43

Paszport wydany ludziom Jana Jędrzeja Borchy, podkanclerzego koronnego, na podróż do Warszawy, Prele 9 V 1769 [12 V 1769].
LVVA, f. 712-1, nr 116, k. 206–206v.

Nr 44

Manifest Jerzego Szualskiego przeciwko chorążemu Łukowiczowi i jego żołnierzom o kradzież psa myśliwskiego [17 VI 1769].
LVVA, f. 712-1, nr 116, k. 242–242v.

Nr 45

Rezolucja komisji skarbowej Wielkiego Księstwa Litewskiego w sprawie wybierania kwarty i hiberny z dóbr Isnauda i Plusyn, odłączonych od starostwa lutyńskiego, Grodno 17 VI 1769 [8 VIII 1769].
LVVA, f. 712-1, nr 116, k. 310–310v.

Nr 46

Skarga Ulrycha Wittena na Rukszę, sługę wojewody inflanckiego Jozafata Zyberka, w związku z groźbami i nastawieniem na życie [16 VIII 1769].
LVVA, f. 712-1, nr 116, k. 320–320v.

Nr 47

Cesja starostwa marienhauskiego ze strony wojewodziny mińskiej Konstancji Hylzenowej na rzecz Justyniana Hylzena, Dyneburg 28 VII 1769 [3 II 1770].
LVVA, f. 712-1, nr 117, k. 22–23v.

Nr 48

Dekret komisji skarbowej Wielkiego Księstwa Litewskiego w sprawie superaty hiberny na starostwach lutyńskim i rzeżyckim, 18 XII 1769 [21 III 1770].
LVVA, f. 712-1, nr 117, k. 78–79v.

Nr 49

Ordynans kapitana wojsk rosyjskich J. Engelhardta w sprawie dostarczenia prowiantów i furażu, Widze 7 IV 1770 [8 IV 1770].

LVVA, f. 712-1, nr 117, k. 92.

Nr 50

Laudum sejmiku w Dyneburgu w sprawie podatku na opłacenie wysłania przedstawiciela na komisję skarbową do Grodna, 9 V 1770.

LVVA, f. 712-1, nr 117, k. 119–119v.

Nr 51

Kredens komisarzowi na komisję skarbową Wielkiego Księstwa Litewskiego, wybranemu na sejmiku gospodarskim w Dyneburgu 5 II 1771.

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 14–15v.

Nr 52

Laudum sejmiku gospodarskiego w Dyneburgu, 5 II 1771.

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 16–17v.

Nr 53

Instrument delegacji do księcia kurlandzkiego z sejmiku w Dyneburgu, 6 II 1771.

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 18–19v.

Nr 54

Kredens na chorąstwo inflanckie, wystawiony na sejmiku gospodarskim w Dyneburgu 6 II 1771 [7 II 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 20–21.

Nr 55

Skarga Jana Jędrzeja Borcha, podkanclerzego koronnego, na Jana Kołłba, superintendenta komór lądowych inflanckich, o napaść na karcznię „Appinkalk alias Wenecya”, należącą do dóbr warklańskich, a także pobicie miejscowego karczmarza i jego żony [8 III 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 35–35v.

Nr 56

List A. Naborowskiego, sekretarza poczty wileńskiej, do Jozafata Zyberka, wojewody inflanckiego, w sprawie zagubionej przesyłki zawierającej order i pierścień, 12 II 1771 [19 IV 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 154–155.

Nr 57

Skarga Jana Kollba, superintendenta komory celnej w Kryżborku, oraz jej pisarzy, Kazimierza Połońskiego i Marcina Rogowskiego, na Konstancję de Wahlen Korff, dziedziczkę dóbr kryżborskich, i jej syna, Mikołaja, szambelana królewskiego, w związku z napaścią na zbudowania komory celnej w Kryżborku i przepędzenie urzędników skarbowych [6 V 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 144–145v.

Nr 58

Skarga Konstancji de Wahlen Korff, starościny rzeżyckiej i jej syna, Mikołaja, szambelana królewskiego, na Jana Kollba, superintendenta komór lądowych inflanckich, oraz jego pomocników, w sprawie bezprawnego ogrodzenia placu targowego w Kryżborku i napaści na interweniującą służbę Korffów [10 V 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 146–147.

Nr 59

Zeznanie woźnego Księstwa Inflanckiego, Stefana Korta, w sprawie przebiegu starcia Jana Kollba, superintendenta komór lądowych inflanckich, oraz jego ludzi, z poddanymi Korffów w Kryżborku, a także okazania zwłok ofiar bójki, przeprowadzonego w kancelarii grodzkiej inflanckiej w Dyneburgu [10 V 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 148–148v.

Nr 60

List Marcina Rogowskiego, pisarza komór lądowych inflanckich, do Jana Willemssena, chorążego króla polskiego, z prośbą o pośredniczenie w zawarciu porozumienia z Mikołajem Korffem, szambelanem królewskim [10 V 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 149–149v.

Nr 61

Skarga Konstancji de Wahlen, starościny rzeżyckiej, i jej syna, Mikołaja, szambelana królewskiego, Korffów, na Stefana Kollba, kontraregestranta, Jana Kollba, superintendenta komór lądowych inflanckich, a także Marcina Rogowskiego i Kazimierza Połońskiego, pisarzy tychże komór, w sprawie niesłusznych zarzutów o bezprawne zabranie rachunków [13 V 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 151.

Nr 62

Manifest Konstancji de Wahlen, starościny rzeżyckiej, i jej syna, Mikołaja, szambelana królewskiego, Korffów w sprawie niesłusznych zarzutów Ste-

fana i Jana Kottbów oraz ich ludzi o zniszczenie rachunków komory celnej w Kryżborku, a także zeznanie woźnego Księstwa Inflanckiego, Stefana Korta, o przekazaniu pozwu sądowego Kottbom i ich ludziom [22 V 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 156–156v.

Nr 63

Manifest Józefa Piechowskiego, komornika Wielkiego Księstwa Litewskiego, ze skargą na Józefa Jerzego Hylzena, wojewodę mścińskiego, w sprawie sporu o opłacenie dzierżawy z dóbr czereskich [31 V 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 165–166v.

Nr 64

Skarga na żołnierzy konfederackich służących w dywizjach Tadeusza Wawrzeckiego i Szymona Kossakowskiego w związku ze złupieniem dóbr Jerzego Fryderyka Plettenberga [5 VIII 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 195–196.

Nr 65

Uniwersał Jana Kazimierza Zyberka w sprawie terminu opłacenia do skarbu Rzeczypospolitej dwóch rat kwarty, hiberny i pogłównego żydowskiego (aktualnej, wrześniowej i przyszej, marcowej), ze starostw: dyneburskiego, rzezyckiego, lucyńskiego i marienhauskiego, 5 IX 1771.

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 209.

Nr 66

Skarga Jana Kottba i Józefa Myszkowskiego, superintendenta komór lądowych Księstwa Inflanckiego, na Mikołaja Korffą i jego matkę, Konstancję z Wahlów, o paraliżowanie pracy komory celnej w Kryżborku i prowadzenie handlu z Rygą z pominięciem obowiązujących opłat granicznych [19 IX 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 239v.

Nr 67

Uniwersał Jana Kazimierza Zyberka potwierdzający zakaz wywożenia zboża poza granice Rzeczypospolitej, 24 IX 1771.

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 212.

III.

MIĘDZY RZECZPOSPOLITĄ A ROSJĄ
(1771–1775), NR 68–103

Nr 68

Uniwersał obersztlejtnanta von Rass, oficera w służbie rosyjskiej, w sprawie dostaw prowiantu i furazu dla załogi rosyjskiej stacjonującej w Dyneburgu, 4 X 1771.

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 232.

Nr 69

Deklaracja Ludwika Ryka, rotmistrzowicza inflanckiego, o odstąpieniu od konfederacji [19 X 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 225–225v.

Nr 70

Pokwitowanie częściowego opłacenia w 1771 r. dwóch rat kwarty ze starostwa dyneburskiego i pogłównego żydowskiego z kahału krasławskiego na ręce dowódcy konfederackiego Jana Kazimierza Zyberka, 9 IX 1771 [4 XI 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 236–236v.

Nr 71

Pokwitowanie sum pochodzących z remanentu przykomorka Przyszań, przekazanych przez Witta, kupca z Krasławia, konfederatom Jana Kazimierza Zyberka w 1771 r., 9 IX 1771 [4 XI 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 237.

Nr 72

Uniwersał obersztlejtnanta von Rass, oficera w służbie rosyjskiej stacjonującego w Dyneburgu, w sprawie prowiantów, które szlachta polsko-inflancka ma dostarczyć do Dyneburga w listopadzie 1771 r., 5 XI 1771.

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 238.

Nr 73

Kopia rozdziału prowiantów i furazy, które szlachta polsko-inflancka ma dostarczyć do Drui i Dyneburga na mocy uniwersału obersztlejtnanta von Rassa z 5 XI 1771 r., 12 XI 1771.

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 243.

Nr 74

Pokwitowanie gotówki, żywności, broni itd., zabranych przez Rosjan z polsko-inflanckich i litewskich dóbr Jana Jędrzeja Borchy, podkanclerzego koronnego, w okresie ich sekwestracji (1770–1771), 14 IX 1771 [26 XI 1771]. LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 248–249v.

Nr 75

Potwierdzenie oddania ze starostwa licyńskiego dwóch kwart hiberny (wrześniowej z 1771 r. i przyszłej, marcowej, z 1772 r.), a także pewnej ilości broni palnej z oporządzeniem oraz barw, na ręce konfederatów litewskich, 18 IX 1771 [29 XI 1771]. LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 250–250v.

Nr 76

Kwit potwierdzający dostarczenie konfederatom litewskim dwóch rat podymnego i czopowego (wrześniowej z 1771 r. i przyszłej, marcowej, z 1772 r.), zebranych ze starostwa rzeżyckiego oraz dóbr kryżborskich i liwenmujskich, 21 IX 1771 [3 XII 1771]. LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 253v.

Nr 77

Kwit potwierdzający dostarczenie konfederatom litewskim dwóch rat kwarty i hiberny ze starostwa rzeżyckiego (wrześniowej z 1771 r. i przyszłej, marcowej, z 1772 r.), 21 IX 1771 [3 XII 1771]. LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 253.

Nr 78

Potwierdzenie opłacenia dwóch rat kwarty ze starostwa marienhauskiego na rzecz konfederacji Wielkiego Księstwa Litewskiego (rata wrześniowa 1771 i marcowa 1772 r.), 12 IX 1771 [3 I 1772]. LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 7.

Nr 79

Zestawienie pretensji podkanclerzego koronnego Jana Jędrzeja Borchy do skarbu rosyjskiego, będących efektem nałożonego sekwestru i postojów oddziałów rosyjskich w jego dobrach polsko-inflanckich i litewskich w październiku i grudniu 1770 r. Zestawienie strat zostało sporządzone 11 V 1771 r., po zdjęciu sekwestru [3 I 1772]. LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 8–15v.

Nr 80

Aktykacja kredensu na komisarstwo magazynowe, wystawionego przez Jozafata Zyberka, wojewodę inflanckiego, Stanisławowi Wareckiemu, regentowi podkomorskiemu Księstwa Inflanckiego, Dyneburg 8 I 1772 [10 I 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 35–36v.

Nr 81

Aktykacja kredensu na komisarstwo skarbowe Wielkiego Księstwa Litewskiego, danego Zygmunтови Tomaszewiczowi, podstolemu czernihowskiemu, przez sejmik gospodarski województwa inflanckiego w Dyneburgu, 4 II 1772 [5 II 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 39–39v.

Nr 82

Kredens na poselstwo do króla Stanisława Augusta Poniatowskiego dla Kazimierza Konstantego Platera i Ludwika Wereszczyńskiego, wystawiony przez sejmik województwa inflanckiego w Dyneburgu, 4 II 1772 [12 II 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 43–44.

Nr 83

Protest Konstancji z Wahłów, starościny rzeżyckiej, i jej syna, Mikołaja, Korfów, przeciwko zgłoszonemu przez urzędników skarbowych komory lądowej repartycji inflanckiej świadkowi w toczonym postępowaniu sądowym [28 III 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 107, k. 26–26v.

Nr 84

Przysięga strażników cła dyneburskiego [2 V 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 137–137v.

Nr 85

Skarga Konstancji z Wahłów, starościny rzeżyckiej, i jej syna, Mikołaja, Korfów, na Jakuba Józefa Myszowskiego, superintendenta komór lądowych Księstwa Inflanckiego [5 VIII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 107, k. 141–141v.

Nr 86

Potwierdzenia opłacenia dwóch kwart wraz z hiberną ze starostwa lutyńskiego (wrześniowej i przyszłej, marcowej 1772 r.), 18 IX 1771, oraz pokwitowanie zabrania z dóbr Isnauda na potrzeby oddziałów konfederackich karabinów, ładownic i barwy, 29 XI 1771 [15 IX 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 214–214v.

Nr 87

Potwierdzenie odebrania i upowszechnienia treści uniwersatów informujących o przyłączeniu województwa inflanckiego do Rosji, 21 IX 1772.
LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 220.

Nr 87a

Potwierdzenie złożenia przysięgi urzędniczej przez sędziów i regentów ziemskich prowincji dżwińskiej, 1 X 1772 (n.st.).
LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 221–221v.

Nr 88

Dekret o przedłużeniu terminu złożenia przysięgi na wierność carycy Rosji, wydany przez gubernatora pskowskiego Michała Kreczetnikowa w Połocku, 21 IX / 2 X 1772.

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 219.

Nr 89

Uniwersał w kwestii dezertersów z wojsk rosyjskich, wystawiony przez brygadiera Jana de Drumant, dowódcę wojsk rosyjskich w prowincji dżwińskiej, Dyneburg 15 X 1772.

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 223–223v.

Nr 90

Dekret w sprawie odbioru uniwersatów o dezertersach, 20/31 X 1772.

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 222.

Nr 91

Przekazanie brygadierowi Drumantowi przez gubernatora pskowskiego Michała Kreczetnikowa ukazu carskiego w sprawie Kozaków w przyłączonych prowincjach, 22 X 1772.

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 240–240v.

Nr 92

Uniwersał gubernatora pskowskiego Michała Kreczetnikowa w sprawie przeprowadzenia rewizji dóbr w przyłączonych prowincjach, 5/16 XII 1772.

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 301–301v.

Nr 93

Odpis uniwersału gubernatora pskowskiego Michała Kreczetnikowa w sprawie wysokości podatku od wolnej propinacji, Połock 8/19 XII 1772.

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 306–306v.

Nr 94

Uniwersał generała Michała Kreczetnikowa z 12/23 XII 1772 r., przywracający handel bronią myśliwską, zakazany dotychczas ze względu na niepokoje w „Polskim Królestwie”.

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 339–339v.

Nr 95

Potwierdzenie złożenia przysięgi przez Marcina Kublickiego na sęstwo ziemskie prowincji dźwińskiej oraz przez Dionizego Mohla na urząd regenta ziemskiego prowincji dźwińskiej, 9 I 1773.

LVVA, f. 712-1, nr 112, k. 7.

Nr 96

Prośby do dźwińskiej kancelarii prowincjonalnej o zezwolenie na wywóz zboża i innych produktów rolnych do Rygi, 18/29 I 1773 [19/30 I 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 27–29.

Nr 97

Dyspozycja komisarzy prowincji dźwińskiej w sprawie odprawienia przez właścicieli ziemskich z terenu parafii lutyńskiej poddanych do prac przy Wielkim Trakcie, na odcinku od Połocka do Opoczki i Witebska, 9 IX 1773 (n.st.).

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 63–64v.

Nr 98

Upomnienie Adama Graba w związku z krzywdzeniem poddanych i zmuszaniem ich do pracy w święta kościelne [15 IX 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 102.

Nr 99

Ostrzeżenie Michała Benisławskiego, sędziego ziemskiego i asesora prowincji dźwińskiej, adresowane do obywateli prowincji dźwińskiej w związku z ukazem gubernatora pskowskiego Michała Kreczetnikowa, dotyczącym terminowego odsyłania zaległych kwitów furazowych i prowiantowych, wraz z potwierdzeniem otrzymania w poszczególnych dworach, 2 X 1773.

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 211–211v.

Nr 100

Rozkaz uwolnienia od sekwestru dóbr Borchów położonych w granicach prowincji dźwińskiej, wydany przez komisję ekonomiczną, z polecenia Micha-

ła Kreczetnikowa, pskowskiego „y przyłączonych prowincyi” gubernatora [5 X 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 216–217v.

Nr 101

Ukaz carski w sprawie poddanych starostwa lutyńskiego z Rykami, o bezprawne zagarnięcie przez tych ostatnich wyciętego drewna, pochodzącego z gruntów starostwa, 7 XII 1773 (s.st.)

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 250–250v.

Nr 102

Umowa między kasztelanem trockim Konstantym Ludwikiem Platerem a Janem (ojcem) i Józefem (synem) Krasnodębskimi na budowę kamienicy i osiedlenie się w mieście Krasławiu, 4 VIII 1772 [6 III 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 62–63v.

Nr 103

Dyspozycja zjazdu szlachty prowincji dźwińskiej, zebranej w Agłonie 24 IV 1775 r., w sprawie opłacenia podróży Antoniego Ryka, szambelana dworu polskiego, wybranego delegatem prowincji do carycy Katarzyny II [29 IV 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 113–114.

IV.

SZLACHTA INFLANCKA WOBEC NOWEJ RZECZYWISTOŚCI — MATERIAŁY GENEALOGICZNE RODZIN SZLACHECKICH, NR 104–15]

Nr 104

Zaświadczenie Szymona Wyszyńskiego o przyjęciu dokumentów poświadczających genealogię Stefana Grzybowskiego, mieszkającego w Inflantach, 11 I 1763 [3 I 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 5–5v.

Nr 105

Zeznanie uczynione przez fiskala, Władysława Moczulskiego, w sprawie próby odzyskania dokumentów rodowych Bogusława Lentzberga [28 XI 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 344–344v.

Nr 106

Legenda herbowa Moczulskich vel Moczalskich herbu Abdank [12 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 266–266v.

Nr 107

Manifest Stanisława Bielińskiego dotyczący zagubionych dokumentów, potwierdzających szlachectwo [22 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 323–323v.

Nr 108

Aktykacja manifestu Antoniego Wołoszewskiego (Wołoszowskiego) w sprawie prawdziwego nazwiska rodziny [29 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 361–361v.

Nr 109

Aktykacja herbu Wołoszowskich (Wołoszowskich), 21 XI 1772 [29 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 362–362v.

Nr 110

Aktykacja herbu Eytwidów, 5 X 1772 [29 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 357–357v.

Nr 111

Aktykacja dokumentu złożonego przez Jerzego Szaumana, poświadczającego rzekomą przynależność jego rodziny do szlachty inflanckiej, 12 XII 1772 [29 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 358–358v.

Nr 112

Manifest Ignacego Lentzberga w sprawie prawdziwego nazwiska rodziny [29 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 348–348v.

Nr 113

Aktykacja manifestu Bąkowskich [16 I 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 16–16v.

Nr 114

Dowód (edukt) szlachectwa Platerów (brudnopis), 6 II 1773.

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 118.

Nr 115

Dowód (edukt) szlachectwa Waldenów [6 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 41–42v.

Nr 116

Dowód (edukt) szlachectwa Benisławskich h. Pobóg [8 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 52–55v.

Nr 117

Dowód szlachectwa Franciszka Żebrowskiego h. Jasińczyk, rotmistrza prowincji dźwińskiej [8 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 48–48v.

Nr 118

Dowód szlachectwa Wereszczynskich (Wereszczyńskich) h. Korczak [8 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 46–47v.

Nr 119

Wywód szlachectwa Sokołowskich h. Korab [9 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 58–59.

Nr 120

Dowód (edukt) szlachectwa Schrödersów [9 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 56–56v.

Nr 121

Dowód (edukt) szlachectwa Januszewiczów [10 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 57–57v.

Nr 122

Dowód (edukt) szlachectwa Szadurskich h. Ciołek [10 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 61–62v.

Nr 123

Dowód (edukt) szlachectwa Hylzenów [11 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 68–69v.

Nr 124

Dowód (edukt) szlachectwa Freymanów [11 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 66–67.

Nr 125

Dowód szlachectwa Mohlów [11 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 74–77v.

Nr 126

Dowód (edukt) szlachectwa Szotkowskich h. Szeliga [15 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 70–71v.

Nr 127

Dowód szlachectwa Felkierzambów [15 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 92–95.

Nr 128

Dowód szlachectwa Weysenhoffów [15 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 96–97v.

Nr 129

Dowód (edukt) szlachectwa Moryssonów [16 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 110–111v.

Nr 130

Dowód (edukt) szlachectwa von Zygier(n) Kornów [17 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 115–116v.

Nr 131

Dowód (edukt) szlachectwa Skirmontów (brudnopis), 17 II 1773.

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 117.

Nr 132

Dowód (edukt) szlachectwa Kublickich h. Ostoja [18 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 120–121v.

Nr 133

Dowód (edukt) szlachectwa Ossendowskich [18 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 122–123v.

Nr 134

Dowód (edukt) obywatelstwa Ryków (fragment) [18 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 124–124v.

Nr 135

Dowód (edukt) szlachectwa Karnickich [20 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 125–126.

Nr 136

Suplement do dowodu szlachectwa Mohlów [22 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 133–134v.

Nr 137

Wywód szlachectwa Józefa Jana Brzezińskiego (Brzezinskiego), koniuszego inflanckiego [15 XI 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 222–224.

Nr 138

Dowód szlachectwa Stankiewiczów [11 XII 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 251–252.

Nr 139

Wykaz osób zamieszkujących w majątkach szlacheckich i duchownych prowincji dźwińskiej i połockiej, „determinowanych” za szlachtę do dnia 2 XII 1773 r.

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 232–232v.

Nr 140

Dowód (edukt) szlachectwa neofitów Nawrockich (Nawrodkich) [6 XII 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 241–241v, 244.

Nr 141

Dowód szlachectwa Heykingów [18 I 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 5–6.

Nr 142

Zestawienie szlachty oraz ludzi wolnych, zamieszkujących i służących w dobrach podgórskich Gotarda Ignacego Mohla, 1774 r.

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 352–352v.

Nr 143

Poświadczenie wystawione Błażewiczom przez Antoniego Niepokojczyckiego, informujące o trzymaniu przez nich na mocy kontraktu gruntu w dobrach Ejzbachowszczyzna, należących do Oskierczyny, starościны mozyrskiej, 20 IX 1774.

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 353.

Nr 144

Dowód (edukt) szlachectwa Szyrynow [11 II 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 30–31v.

Nr 145

Potwierdzenie szlachectwa Daniłowiczów h. Sas z prowincji połockiej [18 II 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 54–54v.

Nr 146

Potwierdzenie szlachectwa Borcewiczów h. Łzawa z Kurlandii [18 II 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 55–55v.

Nr 147

Dowód szlachectwa Romanowskich [20 I 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 16–16v.

Nr 148

Potwierdzenie wolności Jana Auszpura (Ayszpura) i jego synowca Wincentego, wystawione przez Konstantego Ludwika Platera, wojewodę mściławskiego, w dniu 1 V 1763 r. [6 III 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 64–64v.

Nr 149

Potwierdzenie szlachectwa Parulów h. Ogończyk [11 III 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 83–83v.

Nr 150

Dowód szlachectwa Rossienskich h. Drzewica [11 III 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 36–37.

Nr 151

Rejestr szlachty zamieszkującej w dobrach prywatnych prowincji dźwińskiej, 8/19 VII 1775 – 2/13 III 1776.

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 154–154v.

Nr 152

Zaświadczenie wydane przez Józefa Adama Ryka, sędziego ziemskiego prowincji dźwińskiej, Tadeuszowi Urbanowiczowi, poświadczające omyłkowe odnotowanie w rejestrze wywodowym szlachty Kołaczyńskich jako Mołaczyńskich [26 VII 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 157–157v.

Nr 153

Potwierdzenie szlachectwa Szkuldeckich (Skuldeckich) h. Wężyk z prowincji orszańskiej [18 X 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 53–53v.

Nr 154

Dowód szlachectwa Budrewiczów h. Topór [18 XI 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 215–215v.

Nr 155

Dekret eduktu szlachectwa Heykingów [18 XI 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 214–214v.

Nr 156

Dowód szlachectwa Tarwidów [20 XI 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 216–216v.

Nr 156a

Glejt wystawiony przez króla Stanisława Augusta Beynarowiczom i Tarwidom w sporze z Rymkiewiczem, rzekomo 12 VII 1767 [rzekomo 27 VIII 1767].

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 227–228 [227a].

Nr 157

Prośba Jana Chrzestanowskiego, neofity, o zachowanie przy prerogatywach stanu szlacheckiego [27 XI 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 225–225v.

MATERIAŁY
Z DYNEBURSKICH AKT GRODZKICH
I ZIEMSKICH Z LAT 1764–1775

I.
W DOBIE REFORM — WOJEWÓDZTWO INFLANCKIE
W LATACH 1764–1767

Nr 1

Laudum sejmiku przedkonwokacyjnego w Dyneburgu, 6 II 1764.

LVVA, f. 712-1, nr 86, k. 265–268.

Uw. Oryginał laudum, z oryginalnymi podpisami i resztką pieczęci; kopia laudum: k. 277–280 (jako wypis z ksiąg grodzkich inflanckich; umożliwiła weryfikację lekcji wątpliwych, zwłaszcza w przypadku podpisów); aktualna foliacja ołówkowa; dwie starsze foliacje atramentowe (k. 249–252 i k. 272–275).

[k. 265] My senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziemscy, grodcy, rycerstwo, szlachta, obywatele wojewodztwa infla[nckiego] post fata Nayiasnieyszego Krola Imci Augusta trzeciego ad tenorem uniwersału J[ąśnie] O[świeconego] Xięcia Imci Władysława Łubieńskiego, arcybiskupa gnieznieskiego, legati nati, Korony Polskiej i W[ielkiego] X[ięstwa] L[itewskiego] prymasa, w roku 1764 dnia szóstego februarij [6 II 1764] zjechawszy się ad solitum consiliorum locum do miasta J[ego] K[rólewskiej] M[ości] Dyneborka na seymik antekonwokacyiny^a, chcąc providere dostatecznie tak bespeczenstwu kraju naszego, zwłaszcza w teraznieyszym sub interregno czasie, iako tez innym potrzebom wojewodztwa, za zupełną y iednomyslną zgodą to ninieysze postanowiliśmy laudum.

A naprzod poniewasz namnożyło się w kraju naszym wiele ludzi swawolnych, a specialiter Moskalow złodzieystwem y rozbojem bawiących się, tak z mieszkających w tym kraju, jako tez przyjezdających z Kurlandyi i Brasławia, przeto ponawiając dawnieysze w tey mierze laudum stanowimy, iż chcącym wychodzić do Moskwy aktualnym rodowitym Moskalom nie ma być bronno przez kazdego z obywatelow, a w kraju naszym degentibus lub innym przybyłym nie ma być wolne przeyscie y przejazd bez karty od tych panow, pod ktoremi mieszkają, które karty wydawane być mają z tą ostrožnością, aby było wyrazone mieysce, dokąd z takową kartą poydzie, y niemniey zamierzony był czas, w którym powrociec ma. A jesliby który bez karty przechodził lub przejeżdżał, albo tez kartę mają-

^a Wyraz poprawiony, jedna sylaba nadpisana.

cy nie w tę stronę, iak w karcie wyrazono będzie, obrocił się lub po terminie w karcie zamierzonym do powrotu przechodem i dalszym przeiazdem bawił się, takowego kazdemu wolno będzie wziąć sequestrować, więzić, oćwiczyć, a Ichm[os]c p[anowie] [k. 265v] obywatele X[ięstw]a Inflantt[skieg]o, którychby Moskałom ten rigor laudi publici praesentis doswiadczać przyszło, pro ullo praejudicio to poczytać nie mają, a satisfakcia in eo puncto temu postanowieniu ma zacząć [się] od daty ninieyszey za niedziel trzy, dając czas publikacyi y ogłoszenia tey ustawy po wszystkich parafiach y partyku[lar]nych^b mieyscach, a to się wszystko rozumieć ma o Moskałach, nie zaś o Łotyszach kraju naszego ludzi, których karność y spokoyność naymnieyszemu nie podlega podeyrzeniu. Strzelby i dzidy aby generaliter wszystkim Moskałom a possessoribus bonorum, pod któremi mieszkają (excepto na granicy samey będących, którym ta obrona od impetij zagraniczney potrzebna), odebrane były, a przez to ujęty był do zufałych [!] postępkow sposob, singulari w tym kazdego z Ichm[os]c p[anów] obywatelow obstringimus nexu.

Exorbitujących zas Moskałow w kr[adzie]ży^c i innych excessach tak J[aśnie] W[ielmożny] Imc pan starosta nasz grodowy inflantt[ski] iako tez specialiter Ichm[os]c p[anowie] starostowie pograniczni scigać, łapać y za requizycią do scigania i łapania ludzi dodawać obligowani będą, co i kazdy z Ichm[os]c p[anów] obywatelow czynić powinien, a takowych excessantow cum complicibus złapawszy, in fundamento Pactorum Subiectionis¹ za uproszeniem kilku przyacioł kazdy z przyaciołami sądzić będzie miał moc y władzę, z jak naysurowszą bez żadnego pardonu za kazdą kradziez dowiedzioną według statutu W[ielkiego] X[ięstwa] L[itewskiego]² exekucją. Wyznania takowych delinqwentow z powołaniem innych in complicitate będących uczynione przed takowym przyacielskim sądem ma być dostateczne do konwikcyi i sekwe[s]trowania innych y kazdemu (zabiegając aby complicos nie pouciekali) dozwała się publico laudo takowych powołanych ad complicitatem ubique locorum, etiam w wioskach somieszkich [!] brać y łapać, ea jednak conditione azeby połapawszy w cud[zych]^d dobrach takowych excessantow kazdy łapajacy nie do siebie, ale do dworu tych dobr, w ktorych pościgniony, będzie prowadził y lub są-

^b Wyraz widoczny częściowo ze względu na sklejenie księgi. ^c Wyraz uszkodzony ze względu na przeszycie księgi. ^d Wyraz widoczny częściowo ze względu na sklejenie księgi.

¹ Pacta Subiectionis, wystawiony w Wilnie w listopadzie 1561 r. dokument podporządkowania Inflant królowi polskiemu Zygmuntowi Augustowi.

² III Statut Litewski z 1588 r.

dzenia onych, lub extradycy [k. 266] dopraszał się. Haeres zas bonorum albo u siebie modo superius expresso z przyiaciołami uproszonemi sprawiedliwość czynić, albo tez extradere obligowanym będzie, a takowych przeswiadczonych w złodzieystwie i innych rozbojach ludzi, jako tez in complicitate będących przez dawanie pomocy lub przechowywanie złodziejskich rzeczy konfiskacyi podlegać mają, na uczynienie satisfakcyi pokrzywdzonym i uszkodzonym. A jesliby kto z Ichm[os]c p[anów] obywatelów zatrudnienie sprawiedliwości in superius expressis czynił, ma być pozwanym termino peremptorio do sądów kapturowych y poenis de lege concernentibus karany ad cuiusvis instantiam.

Żeby zas aktualni polscy ludzie z przodków swoich, którzy albo niepotrzebnie stroj ludzi rosyjskich na siebie wzięli, albo wyszedszy w głodne czasy do Moskwy y tam lat kilka lub kilkadziesiąt zamieszkawszy powrocili i stroju nie odmienili, za rosyjskich niesłusznie rozumiani nie byli, więc aby przez wszystkich Ichm[os]c p[anów] obywatelów nalezycie wyexaminowani, że są polskiem ludzmi z przodków, byli przymuszeni do porzucenia stroju moskiewskiego, golenia głowy i brod, a wzięcia na się stroju przyzwoitego ludzi polskim, praesenti laudo publico cavetur.

Bohomółowie³ przez rozprzestrzenie sekty swojej nie tylko że są publicznym zgorzeniem, ale tez niemało z religii naszey unitow i katolików do apostazyi przywiedli, przeto zabiegając dalszym ejusmodi inkonwieniencom ustanawiamy laudo publico, aby tak publiczne jako i prywatne onych bożnice czyli domy na molebiny⁴ wystawione, zniesione były ubique locorum, aby wiecey nikogo do swej sekty nie wazyli się przymować, nec privatim, nec publice, a jesliby którzy z bohomolskich knizników o przyjęcie do swej sekty byli obwinieni y przeswiadczeni, tedy tak oni, iako też pseudoconversi na ich sektę poenis o apostatach circumscriptis [k. 266v] w sądzie kapturowym ad cuiusvis instantiam karani być mają.

Wielkie ztąd dzieje się praejudicium prawom Rz[eczy]p[ospo]lity, gdy Żydzi rocznych parobków chrześcian i kobiety do usług chowaiąc swoich, niemałe z onymi excessa popełniają i wzgardę religii chrześcianskiej będąc w niewolniczym u nas stanie czynią, przeto ustanawiamy, reassumując w tym wszystkie prawa Rz[eczy]p[ospo]l[ite]y, aby Żydzi odtąd dziewczek y kobiet zgoła u siebie nie chowali oraz parobków rocznych nie mieli, ale ad certum tylko tempus podług prawa nymowali sub poe-

³ Bohomółowie — tu chodzi o starowierców.

⁴ Molebiny — tu nabożeństwa.

nis przeciwko przestępnym de lege concernentibus, naznaczając w tym forum w sądach kapturowych ad cujusvis delationem.

A że dotychczas Xięstwo nasze Infant[skie] nie ma żadnego sklepu na lokacją aktów publicznych, z których już ziemskie nieszczesliwym przypadkiem pogorzenia collegium y kościoła Ichm[os]c xięży jezuitów zgorzały, przeto providendo w tym publiczney potrzebie y bezpieczeństwu praesenti laudo zgodnie i jednomyslnie uchwalamy na wymurowanie kancelaryi w mieście sądowym J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci Dyneborku dla lokacyi aktów z kazdego dymu abjuratowego ziemskiego, królewskiego y duchownego po tynfow trzy, które w roku niniejszym do kancelaryi grodzkiej inflantskiej oddane lub na ręce succollectora od J[asnie] W[ielmożnego] Imc pana starosty sądowego inflantskiego z delatą vigore laudi publici posłanego niezawodnie wypłacone byc mają, a J[asnie] W[ielmożny] Imc pan starosta przydawszy od siebie ‘benevole dla przysługi w[oje-wó]dztwa’ trzecią część summy ad proportionem uchwałą niniejszą determinowaney ma tak o tey fabryce łaskawe mieć staranie, aby [k. 267] jak nayprendzey erigi mogła, jako też xięgi wszystkie roszkazać zregestrować, zintroligować, sumariusze wypisać dla potrzebney wszystkich obywatelów wygody.

Do którego to laudum zgodnie ustanowionego i uchwalonego rękami własnymi podpisujemy się.

Pisan w Dyneburku roku tysiąc siedemset sześćdziesiąt czwartego, miesiąca februarij szostego dnia [6 II 1764].^f

Konst[anty] Lud[wik] Plater, woiewoda mscisła[wski]^g, dyrektor seym[i-ku].^h

Jozaphat Zyberk, starosta oniksztyński mpp.

Jan Szadurski, stolnik i podstarości sądowy X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Ignacy Szadurski, podstoli X[ięstw]a Infant[skiego].

Michał Ryk, surrog[ator] ziems[ki] X[ięst]tt[wa] Inff[lanckiego].

K[azi]m[ier]z P[io]tr Kublicki, sędzia gr[odzki] inff[lancki]

Michał Weysenhoff, pisarz gr[odzki] X[ięstw]a Inff[lanckiego].

Jozef Weysenhoff, czesnik X[ięst]wa Inf[lanckie]go.

Benedykt Sokołowski, horod[niczy] X[ięstw]a Inff[lanckiego].

Jozef Jodko, skar[bnik] X[ięstw]a Inflan[ckiego].

^{c-c} Fragment nadpisany. ^f Poniżej uszkodzona, nieczytelna pieczęć. Według kopii (LS) jest to pieczęć Konstantego Ludwika Platera. ^g W oryginale uszkodzenie, w kopii ponadto dodano: inflan[cki] dunebor[ski] starosta. ^h Podpis Platera jako marszałka sejmiku wyodrębniony na początku, pozostałe podpisy na tej stronie w dwóch pionowych kolumnach.

Alexander Mohll, obozny inflant[ski].
 Ignacy Beniśławski, miecznik X[ięstw]a Inff[lanckieg]o.
 Jozefⁱ Plater, w[ojewo]dzic mscis[ławski].
 Kazimierz Plater, w[ojewo]dzic mscis[ławski].
 Mikolay na Krzyżborku Korff, szambel[an] J[ego] K[rólewskiej] M[ości].
 Jozef Zyberk, szambellan J[ego] K[rólewskiej] M[ości].
 Jan K[a]z[i]m[ie]rz Zyberk, sta[rosta] rakan[ciski].
 Felicyan Ryk, chamb[elan] J[ego] K[rólewskiej] M[ości].
 Jan Theophil Zass, starosta pruselski mpp.
 Stanisław Wereszczynski, star[osta] błandziewski.
 Antoni Ryk, kamer-junkier J[ego] K[rólewskiej] M[ości].
 Dionizy Ryk, chorąży chęcín[ski].
 Jan Karnicki, cz[eśnikowicz] inf[lancki].
 Jozef Brzeziński, skar[bnik]^j brzesk[i].
 [k. 267v] Jędrzey Karnicki, łowczy inflan[cki].
 Ignacy Sokołowski, str[ażnik] X[ięstw]a Infflantt[skieg]o.
 Gothard Ignacy Mohll, kray[czy] Xię[stwa] Inff[lanckieg]o mp.
 Antoni Korń, mo[stowniczy] inf[lancki].
 Ludwik Korń, budow[niczy] X[ięstw]a Inf[lanckiego].
 Michał Walden, rotmistrz i instiga[tor] X[ięstw]a Inff[lanckiego].
 Jozef Szółkowski, rotmistrz inf[lancki].
 Jan Zygmunt Skirmątt, trukcza[szy] infla[ncki].
 Dominik Ryk, hor[orodniczyc] X[ięstwa] Inflan[ckiego].
 Eliasz Kublicki, ł[owczyc] X[ięstwa] I[nflanckiego] mpp.
 Felicyan z Kalin[owej] Zaremba.
 Wiktor Januszewicz, kon[iuszy] zmuy[dzki].
 Jan Krzywiec, stol[nikowicz] smo[leński].
 Woyciech Ryk, podstoli starodu[bowski].
 Jakub Korń, mie[cznikowicz] X[ięstwa] Inf[lanckiego].
 Benedykt Korń, rotmis[trz] X[ięstw]a Inff[lanckiego].
 Samuel Szreders, c[horążyc] K[róla] J[egomości]^k.
 Dominik Beniśławski, stol[nikowicz] infl[ancki].
 Jozef Piechowski, ch[o]r[ąży] owr[ucki] mp.
 Marcin^l Kublicki mpp.
 Marcin Beniśławski, stol[nik] smolenski.

ⁱ Osoba ta rozpoczyna drugą kolumnę podpisów na tej stronie. ^j Funkcja zrekonstruowana na podstawie kopii. ^k W kopii: chorążyc JKM. ^l Osoba ta rozpoczyna drugą kolumnę podpisów na tej stronie.

Bonifacy Benisławski, łowczy starod[ubowski].
 Michał Benisławski, woysk[owicz] czer[nihowski] mp.
 D[om]inik Szołkowski, skar[bnikowicz] wiłko[mierski].
 Franciszek Żebrowski łow[czyc] inflanc[ki].
 Heronim Mohll, oboz[nic] X[ięstw]a Inf[lanckiego].
 Stefan Mohl, skar[bnikowicz] czer[nihowski].
 Jozef Ryk[aczewski]^m, łow[czy] inff[lancki].
 Ludwik Osondowskiⁿ, łowcz[y] inff[lancki].
 Dyonizy Mohl, skar[bnikowicz] czer[nihowski].
 Jedrzej Helwingk, kom[ornik] X[ięstw]a Inff[anckiego], kap[itan] J[ego] Królewskiej Mości^o.
 Stefan Korń, skar[bnik] inff[lancki].
 Dyonizy Szreders, stru[kczasy] inf[lancki].
 Ignacy Szreders, chor[ąży] J[ego] K[rólewskiej] M[ości].
 Fra[nciszek] Benedykt Korń, r[o]tmistrz X[ięstwa]a Inffa[nckiego].
 Jan Walden, rotmi[str]z infla[ncki].
 Samuel Ryk.

Roku 1764 miesiąca febr[uarii] 7 dnia [7 II 1764] coram actis grodu [k. 268] Xięstwa Inffant[skiego] comparendo personaliter Im[ć] pan Michał Wielzynski, dworzanin J[aśnie] W[ielmożnego] Imć pa[na] Platera, woiewody mscisławskiego, sądowego inffant[skiego] düneburgskiego starosty, dyrektora seymiku te laudum ad acta podał; suscepi Jozafat Ant. Wieliczko, n[amiestnik] y regent gr[odzki] inffant[ski].

Nr 2

Iwan Sokołow, porucznik w służbie rosyjskiej, potwierdza otrzymanie 40 talarów na poczet długu zaciągniętego przez Jana Tołoczkę i uwalnia go spod aresztu po uregulowaniu długu przez szlachtę zebraną na sejmiku w Dyneburgu [13 II 1764].

LVVA, f. 712-1, nr 86, k. 273–273v.

Uw. W prawym, górnym rogu k. 273 widoczna nieaktualna paginacja — numery 257 (przekreślony) i 280. Poza tym na k. 273 ślady atramentu odbite z przekreślenia na poprzedniej karcie.

^m *Suspensja w zapisie nazwiska; w kopii: Jozeff Ryk mp, bez określenia funkcji; w UI 1994 jako łowczy występuje Józef Rykaczewski.* ⁿ *W kopii: Osędowski.* ^o *Zrekonstruowane na podstawie kopii.*

[k. 273] Aktykacya^a kwitacyi^b od J[ego]m[ości] pana Sokołowa, porucznika rossyiskiego, J[ego]m[ości] panu Janowi Tołoczkoowi dana.^c

Roku tysiąc siedmset szedziesiąt czwartego, miesiąca februaryi trzynastego dnia [13 II 1764].

Coram actis grodu Xięstwa Infflan[ckiego] comparendo personaliter J[ego]m[ość] pan Jan Tołoczko kwitacyą od J[ego]m[ości] pana Jana Sokołowa, porucznika rossyiskiego, po rusku pisaną, a na polską przetłumaczoną, z wypłacenia czterdziestu talarów bitych y uwolnienia z detencyi, sobie służącą, ad acta podał; która tak się w sobie ma. Roku tysiąc siedmset szedziesiąt czwartego, januaryi dwudziestego dziewiątego dnia [29 I 1764], ja Iwan Sokołow, poruczyk rossyiskocho garnizonu liffłanskocho połku buduczy pry mahazeynie^d w miesteczki Dyneburghie^e, na miestie majora Telegina pry kamendzie, a sodierzawszysia pod karawułem^f w żelezach polskoy szlachci Iwan Tołoczko, wzięło jm u hospodynia majora Telegina wzaymo obrazno dienieh sorok talarow w miesteczki Duneborchi, kotoroy tot szlachci Tołoczko te denhi czerez nieszczastyie potierał y wypłatił^e tiech denieh nie moch, a po prozbie jewo Tołoczki ziezchawszyś w miasteczko Düneborch na seymik [k. 273v] liffłantskiye szlachticzy y pany, złożywyszyś wsie denhi, mnie sorok talarow w ruki oddali, wczem ja toho Tołoczku zpod areztu y żelez wypuścił y wpred do nieho prykosnutsa nie mohu, wczym y syiu kwitancyu dał y rozpisał się. Poruczyk Iwan Sokołow.

Kttora^f to kwitacya za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę iest do xiąg grodzkich inffłantskich in toto przyięta y zapisana.

Nr 3

Kwit (świadectwo) wystawiony Iwanowi Łysyianowi (Łysyiauwowi) i jego synom, potwierdzający ich pochodzenie z dóbr newelskich należących do Radziwiłłów i zabezpieczający powrót z Inflant w rodzinne strony, 9 I 1764 [23 II 1764].

LVVA, f. 712-1, nr 86, k. 274–274v.

Uw. W prawym, górnym rogu k. 274 widoczna nieaktualna paginacja — numery 281 (poprawiony z 282) oraz 258 (przekreślony). Poza tym na k. 274 widoczne ślady atramentu odbite z przekreślenia na poprzedniej karcie.

^a W lewym górnym rogu karty dopisana cyfra 4. ^b Wyraz poprawiony. ^c Poniżej kilkuwierszowy, niezapisany odstępek, anulowany przy pomocy przekreślenia. ^d Litera e w środku wyrazu niepewna z powodu zamazania atramentem (z przekreślenia z poprzedniej karty). ^e Dwie pierwsze litery nadpisane nad wierszem. ^f Wyraz poprawiony.

⁵ Tj. w Dyneburgu.

⁶ Tu zapewne w kontekście warty, straży.

[k. 274] Aktykacya karty testimonialney z maygdeburij new[e]lskiey^a Iwanowi Łysyianowi, oycu y synom.

Roku tysiąc siedemset sześćdziesiąt czwartego [!], miesiąca febr[uary] dwudziestego trzeciego^b dnia [23 II 1764].

Coram actis grodu X[ięstw]a Inflan[ckiego] comparendo personaliter pan Antoni Danowski, jenerał J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci X[ięstw]a Inflan[ckiego] testimonium z maygdeburyi newelskiey Iwanowi Łysyianowi [!] y synom tego dane y służące, ad acta podał, które tak się w sobie ma.

Wiadomo czyniemy komuby o tym wiedzieć należało, iż Iwan, ociec, Dimitry, Kiryło, Jawsichniewy, Jakow, synowie, przezwiskiem Łysyia, z antedatów wieczyści poddani J[aśnie] O[świeconego] Xiążęcia J[ego]m[os]ci Radziwiły⁷, w[ojewo]dy wileńskiego, pana y dobrodzieja, w wóytowstwie pupowskim, w derewni Dubnie nazwaney rodzili się, a podczas karysty⁸ zostawiwszy krewnych y kolligatów swoich wyszli do Inflant y tam przez lat killkanaście mieszkali, którzy^c teraz garną się z nowa do swojego dziedzicznego pana; więc aby wszędzie wiara dana była, że z dziadów, pradziadów, wieczyści poddani z zamku newelskiego, tak oraz aby nigdzie turbowani po miastach, miasteczkach, wsiach y karczmach nie byli, wielce każdego y z osobna upraszamy, na co dla lepszej wiary dawszy takowy testimonialny skrypt przy pieczęci J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci maygdeburyi newelskiey, podpisujemy się. Roku [k. 274v] tysiąc siedemset sześćdziesiąt czwartego [!], m[ie]s[ią]ca januarij dziwiątego [!] dnia [9 I 1764].

U tego testimonialnego^d skryptu przy pieczęci urzędowej podpisy urzędników maygdeburyi miasta Newła temi słowy: (LS) Teodozy Pochozewicz, wóyt sądowy magdeburij newelskiey, Piotr Zdanko, burmistrz miasta Newła, Michał Sawicki, gubernator państwa newelskiego, Symon Bychowiec, burmistrz maygdeburij newelskiey, Michał Dubrowa, pisarz mag[deburgii] newel[skiey]. Które to takowe testimonium za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę, iest do xiąg grodzkich inflan[ckich] przyjęte y zapisane.

Wypis wydany.

^a Wyraz poprawiany, częściowo zamazany. ^b Wyraz poprawiany. ^c Wyraz częściowo zabrudzony rozmazanym atramentem. ^d Karta w tym miejscu pierwotnie zabrudzona atramentem; pisarz ominął zabrudzenie, dzieląc zapisywany wyraz na dwie części (testi monialnego).

⁷ Karol Stanisław Radziwiłł „Panie Kochanku” (1734–1790), wojewoda wileński od 1762 r.

⁸ Karystyja — brak, niedostatek, tu: nieurodzaj (Linde, t. I, cz. 2, s. 971; Łukaszewski 1847, s. 140).

Nr 4

Konstanty Ludwik Plater, wojewoda mściłowski, dokonuje za zgodą króla Augusta III cesji starostwa dyneburskiego na rzecz starszego syna, Józefa, 19 X 1763 [28 II 1764].

LVVA, f. 712-1, nr 109, k. 18–19v.

[k. 18] Przyznanie zapisu cessaynego na starostwo düneburskie, służącego J[ა]სნიე] W[ი]ლმოჳნემ]უ J[ე]გო]მ[ო]სიე] panu Józefowi Platerowi, wojewodzicowi mściłowskiemu.

Roku tysiąc siedemsett sześćdziesiąt czwartego, miesiąca februarij dwudziestego ósmego dnia [28 II 1764].

Przed nami, Jozafatem z Wiszlinga Zyberkiem, oniksztańskim, bolnickim starostą, marszałkiem, Theophilem Zassem, starostą pruselskim, vicemarszałkiem, Janem Weysenhoffem, koniuszym, Ignacym Sokołowskim, strażnikiem, Gothardem Mohlem, kraczym, urzędnikami X[ი]ესტ]უ]ა Inflan[ckiego], Stanisławem Wereszczynskim, starostą błandziejewskim, Dyonizym Rykiem, chorążym checińskim, Janem Karnickim, czesznikowiczem inflan[ckim], Józefem Brzezińskim, skarbnikiem brzeskim, Woyciechem Rykiem, podstolim starodubowskim, Michałem Waldenem^a, instygatorem y rotmistrzem inflan[ckim], Józefem Szółkowskim, rotmistrzem inflan[ckim], Franciszkiem Żebrowskim, łowczycem inflan[ckim], Eliaszem Kublickim, łowczycem połockim, sędziami kapturowemi ^bX[ი]ესტ]უ]ა Inflan[ckiego]^b, post fata Nayiaśnieyszego Króla J[ე]გო]მ[ო]სიე] Augusty trzeciego, P[ა]ნ]ა N[ა]სეგ]ო მილ]ო[ს]ციე]გ]ო, za uniwersałem J[ა]სნიე] O[ს]წიე]ნე]გ]ო X[ი]ესტ]უ]ა Litt[ewskiego]o, w roku wyż na dacie pisanym, dnia szóstego februarij [6 II 1764], na seymiku^c antekonwokacyinym w Düneburku zgodnie obranemi y u[k]redęsowanemi, comparendo personaliter J[ა]სნიე] W[ი]ლმოჳნე] J[ე]გო]მ[ო]სიე] pan Konstanty Ludwik Plater, w[o]jewo]da mściłowski, zapis swój cessayny starostwa sądowego düneburskiego, za konsensem Nayiaśnieyszego Króla J[ე]გო]მ[ო]სიე] Augusty trzeciego, in personam J[ა]სნიე] W[ი]ლმოჳნე] J[ე]გო]მ[ო]სიე] pana Józefa Platera, starszego syna swojego, ze wszelką jurisdycją sądową grodzką, z wóytowstwem miasta J[ე]გ]ო K[ró]lewskiej] M[ო]სიე] Düneburka et

^a Pierwsza litera poprawiana. ^{b-b} Fragment nadpisany. ^c Dwie ostatnie litery nadpisane.

cum omnibus attinentijs [k. 18v] et pertinentijs tegoż starostwa przyznał y przez J[ego]m[ości] pana Ludwika Samuyłę, czesznika derbskiego, patrona, ad acta podał, który do^d słowa w xięgi kapturu X[ięstw]a Inflantkiego wpisując, tak się w sobie ma.

Konstanty Ludwik Plater, woiewoda mścislawski, starosta sądowy duneburski, kawaler orderów Orła Białego y Alexandra Newskiego, czynię wiadomo tym moim dobrowolnym, cessaynym listem, J[ego]m[ości] panu Józefowi Platerowi, starszemu synowi memu danym, na to: iż co ja wyż pomieniony woiewoda mścislawski otrzymawszy przywilej konsensu od Nayaśnieyszego Króla J[ego]m[ości] Augusta trzeciego ad cedendum in personam przerzeczonego syna mego starostwa moiego duneburskiego, ze wszelką jurisdikcyą sądową grodzką, z wóytowstwem miasta J[eg]o K[rólewskiej] M[ości] Düneburka, et cum omnibus attinentijs et pertinentijs tegoż starostwa, in fundamento takowego przywileju konsensu królewskiego ninieyszym listem moim cessaynym, ad mentem prawa pospolitego sporządzonym, całe prawo na pomienione starostwo y wóytowstwo miasta J[eg]o K[rólewskiej] M[ości] Düneburka mnie służące, na osobę J[ego]m[ości] pana Józefa Platera, syna moiego puszczam, wlewam y ustempuję. A tak po zrzczeniu się należyty m z prawa mnie służącego ninieyszym listem cessaynym wolen y mocen iest y będzie J[ego]m[ości] pan Józef Plater, syn mój starszy, przerzeczone starostwo duneburskie, z jurisdikcyą sądową grodzką, z miastem Düneburkiem y jurisdikcyą sądową w tymże mieście, z dworami, folwarkami, wóytowstwami, wsiami, ziemianami, mieszczanami, poddanemi osiadłemi y rozeszłemi, y onych powinnościami z czynszami, daninami, z karczmami, łąkami, puszciami, borami, rzekami, rzeczkami, stawami, młynami, jeziorami, y ze wszytkiemi in genere et spetie przynależnościami y pożytkami, tak iako się te starostwo duneburskie z dawnych czasów w swoich granicach y położeniach miało y teraz się nayduje, w aktualną possessyą y dzierzenie swoje obiowszy, onym władac, rządzić, dysponować, pożytków wszelkich wynaydować [k. 19] y cokolwiek do władzy iego starościńskiej sądowej należy, sprawować, sądzić, urząd grodzki ustanowić y zasadzić bez żadney ode mnie y kogo innego przeszkody y prepedicyi. Na co dla lepszey wiary y twierdzy, przy uproszonych ustnie y oczewisto W[ielmożny]ch Ichm[ości] panach pieczętarzach ten mój list dobrowolny, cessayny zapis, ręką własną przy pieczęci mey

^d Wyraz *nadpisany*.

podpisuję. Pisan w Düneburku, roku tysiąc siedemsett sześćdziesiąt trzeciego, m[iesiąc]a oktobra dziewiętnastego dnia [19 X 1763].

U tego cessaynego zapisu podpisy aktora y Ichm[ości]w panów pieczętarzów temi słowy: Konstanty Ludwik Plater, wojewoda mściśławski mpp. (LS).

Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od J[aśnie] W[ielmożneg]o J[ego]m[ości] pana Konstantego Ludwika Platera, wojewody mściśławskiego, do tego zapisu cessaynego na starostwo grodowe duneburskie, z miastem, wóytowstwem^c y z wszelką jurisdikcją oraz ze wszytkiemmi attinencyami do tego starostwa należącemi, J[aśnie] W[ielmożnem]u J[ego]-m[ości] panu Józefowi Platerowi, wojewodzicowi mściśławskiemu, synowi swemu danego podług prawa, podpisuję się, Jozafat Zyberk, starosta oniksztyński mpp.

Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od osoby wyż wyrażoney do tego zapisu cessaynego starostwa grodowego düneburkiego z miastem Duneburkiem y wszelką jurisdikcją podług prawa, podpisuję się, Jan Szardurski, stolnik y podstarości sądowy X[ię]stwa Inflantskiego, assessor sądów J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci koronnych.

Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od osoby wyż wyrażoney do tego zapisu cessaynego, starostwa grodowego duneburskiego z miastem duneburskim y wszelką jurisdikcją podług prawa, [k. 19v] podpisuję się, Jędrzey Karnicki, łowczy inflantski.

Który to zapis cessayny za ustnym y oczewistym przyznaniem oraz podaniem do akt, jest do xiąg sądowych kapturu Xięstwa Inflan[ckiego] in toto przyięty y zapisany.

Nr 5

Skarga Jana Jerzego Detlova (Detloffa) Flemminga, podskarbiego wielkiego litewskiego, na Brynka, poddanego kurlandzkiego, o bezprawne uchylanie się od opłaty cła w komorach dyneburskich, podczas spławiania Dźwiną drewna pochodzącego z lasów brastawskich [27 IV 1764].

LVVA, f. 712-1, nr 86, k. 288–288v.

Uw. W prawym, górnym rogu k. 288 widoczna nieaktualna paginacja — numery 272 oraz 295 (poprawiony, jak się zdaje, z 290). Poza tym na k. 288 widoczne ślady atramentu odbite z przekreślenia na poprzedniej karcie.

^c W oryg. zapisane dwukrotnie.

[k. 288] Manifest^a J[aańnie] W[ielmożneg]o J[ego]m[oo]ci pana hrabi Fleminga⁹, podskarbiego w[ielkiego]o W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o, na W[ielmożnego] J[aańnie] p[ana] Brynka.

Roku tyśiąc siedmsett szezdzieśiąt [!] czwartego, mieśiąca apryła dwudzie-
stego siódmego dnia [27 IV 1764].

Coram actis grodu^b Xięstwa Infflan[ckiego] comparendo personaliter W[ielmożni] Ichm[oo]ć p[anowie] Józef Kryszpin, kapitan J[eg]o K[rólew-
skiej] M[oo]ci gwardyi pieszey W[ielkiego] X[ięstwa] L[itewskiego]o, Bogu-
sław Tomaszewicz, skarbnik p[owia]ttu wiłkomirskiego, Rzeczypospolitey
komór dünebórskich cełł W[ielkiego]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o superin-
tendenci, nomine J[aańnie] W[ielmożneg]o J[ego]m[oo]ci pana Jerzego
Detloffa, hrabi na Borkłowie, Rożance, Włodawie y Terespolu, Flem-
inga, szadowskiego, szereszowskiego etc.^c starosty, podskarbiego W[ielkie-
go] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o, solenny zanosili manifest na W[ielmożneg]o
J[ego]m[oo]ci pana Brynka¹⁰, dziedzicznego pana dóbr kurlandskich Sze-
dermuyży¹¹ y Borenmuyży¹², o to: iż, co obżał[owa]ny J[ego]m[oo]ć in
contemplum praw, o postanowieniu intrat tak królewskich iako y Rz[e-
czy]p[ospoli]tney, nie mając w dobrach swoich żadnych towarów leśnych
do handlu zgodnych, płytów cztery z puszczy brasławskiej w Xięstwie
Litewskim sytuowaney znacznego gatunku drzewa różnego zakupiwszy
y one na port dźwiński wyprowadziwszy, pod pretextem towarów kur-
landzkich, nie czyniąc żadney powinney skarbowi solucyi, armata manu,
despektuiąc zwierzchność skarbową, do żołnierzy strzelaiąc, przy niezno-
śnych odpowiedziach y dalszych [k. 288v] pochwałkach, przez komo-
ry dünebórskie pomienione cztery płyty przeprowadził. Przez co iawny
kontempt prawa y decessu skarbowi pomienionych komór dunebórskich
z pogorszeniem wielu tym sposobem handlujących udziałł; o co tedy
żał[uja]cy J[aańnie] W[ielmożny] J[ego]m[oo]ć pan podskarbi chcąc pra-
wem czynić, ante omnia do przysądzenia in quovis foro jawnie uiętey in-
traty skarbowey, za przestompienie praw oraz za strzelanie na żołnierzy

^a W lewym, górnym rogu k. 288 odnotowana cyfra 8. ^b Wyraz nadpisany. ^c Skrót pod-
kreślony.

⁹ Jan Jerzy Detlov (Detloff) Flemming.

¹⁰ Może Heinrich Benedictus von der Brincken (ur. w 1727 r.), dziedzic dóbr Schödern i Neuborn, zob. NPAL 2. Suppl. 1843, s. 17.

¹¹ Może dobra Schödern (łot. Šēdere), w pobliżu Iłukszty (Ilūkste), zob. BHO II, s. 560.

¹² Może dobra Neuborn (łot. Jaunborne), zob. BHO II, s. 85–86.

skarbu pilnujących, dyffamacye, odpowiedzi y pochwałki, do pokarania poenis de lege concernentibus, y o to wszystko, co czasu prawa dostateczniej dowiedziono będzie, salva melioratione tey lub inney wyniesienia żałoby, dał ten swój solenny manifest do xiąg grodzkich infflan[ckich] zapisać, który iest zapisany.^d

Nr 6

Dokumenty związane z przystąpieniem województwa inflanckiego do konfederacji Wielkiego Księstwa Litewskiego (instrument akcesji i kredens), Dyneburg 21 V 1764 [22 V 1764].

LVVA, f. 712-1, nr 86, k. 295–298v.

Uw. Zestaw zawiera w sumie 6 dokumentów, po trzy egzemplarze instrumentu akcesji: k. 293–294 (zatytułowany jako wypis z ksiąg grodzkich dyneburskich), 297–298v (opatrzonej adnotacją o wydaniu wypisu), 303–304 (zatytułowany: Wypis z xiąg grodzkich inflantskich düneborskich), oraz kredensu: k. 295–296, 299–300, 301–302 (zatytułowany: Wypis z xiąg grodzkich inflantskich düneborskich). Podstawą edycji instrumentu akcesji jest dokument na k. 297–298v (A), który zawiera dwie wersje kolejności podpisów: jedna została skreślona i zastąpiona inną (należy zaznaczyć, że pozostałe wersje mają układ podpisów taki jak skreślony w wersji będącej podstawą edycji, nie zostały więc uaktualnione). Podstawą edycji kredensu jest dokument na k. 295–296 (B), ale zostały w nim uwzględnione różnice w podpisach w porównaniu z pozostałymi wersjami. Cały zestaw dokumentów jest współcześnie foliowany ołówkiem (k. 293–304) i ta foliacja jest wykorzystana przy niniejszej edycji. Ponadto występuje stara skreślona foliacja atramentowa (k. 278–289) oraz nowsza, nieprzekreślona, ale wielokrotnie poprawiana foliacja atramentowa (k. 300–311).

A.

[k. 297] Aktykacya accessionis do konfederacyi W[ielkie]go X[ięstw]a Lit[tewskie]go.

Roku tysiã siedemsett sześćdziesiąt czwartego, miesiąca maja dwudziestego wtorego dnia [22 V 1764].

Coram actis grodu X[ię]stwa Infflantskiego comparendo personaliter Im[ć] pan Antoni Szreders instrument accessionis od w[o]jewó]dztwa inflant[skiego] do konfederacyi jeneralney W[ielkie]go X[ięstw]a Litt[ewskie]go rite sporządzony y zaprzysiężony ad acta podał. Który tak się w sobie ma.

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta y obywatele X[ięstw]a Infflant[skiego] oświadczamy się przed Bogiem y całą oycyzną, ponieważ na zjazd publiczny jeneralney konfederacyi w Wilnie w roku terazniejszym tysiã siedemsett sześćdziesiąt czwartym

^d Reszta karty niezapisana, anulowana przy pomocy przekreślenia.

dnia szesnastego aprila [16 IV 1764] uczynioney pospieszyc nie mogliemy, zaczym tym accessionis instrumentem do pomienioney jeneralney^a konfederacyi łącząc się y obowiązki oney libere przyjmując et sacrosancte one dotrzymać rotą do nas w uniwersałach przyslaną poprzysiąwszy oraz konsiliarzow czterech e medio nostri obrawszy y ukredensowawszy, dwoch do jeneralney konfederacyi, idque W[ielmożny]ch Ichm[os]c[ió]w p[anó]w Michała Weysenhoffa, pisarza grodzkiego inflant[skiego], y Feliciana Ryka, chambellana J[ego] K[rólewskiej] M[ości], posyłamy, a dwóch, W[ielmożny]ch Ichm[os]c[ió]w p[anó]w Kazimierza Piotra Kublickiego, sędziego grodzkiego inflant[skiego], y Ignacego Sokołowskiego, strażnika inflant[skiego] przy J[aśnie] W[ielmożny]m Im[ć] panu marszałku konfederackim X[ięstwa]a Inflantskiego zostawujemy, a sami na dowod łączenia się we wszystkim z konfederacją [k. 297v] jeneralną ten nasz accessionis dokument pro meliori fide rękoma naszemi podpisujemy.

Pisan w Duneburku roku tysiąc siedemsett sześćdziesiąt czwartego miesiąca maja dwudziestego pierwszego dnia [21 V 1764].

U tego instrumentu accessionis podpisy takowe:

Jozafat Zyberk, starosta oniksztynski, marszałek kapturowy y konfederacyi X[ię]stwa Inflantskiego.

Jozef Plater, inflantski, duneburski starosta.^b

[k. 298] X[iąd]z Jozeff Młozewski, archidiakon y administrator inflant[ski].

Ignacy Szadurski, podstoli inflant[ski].

Kazimierz Plater, wojewodzie mscisław[ski]. [1]

Michał Ryk, sur[rogator] X[ięstwa]a Inflan[ckiego].

Franciszek Jodko, pod[czaszy] X[ięstwa]a Inflan[ckiego].

Jan Zass, star[osta] pruselski, vicemarszałek sądow kapturowych X[ięstwa]a Inflant[skiego]. [2]

Kazimierz Piotr Kublicki, sędzia grodzki y konsiliarz konfederacki X[ięstwa]a Inflans[kiego]. [3]

Michał Weysenhoff, pisarz grodzki y konsiliarz do jeneralney konfederacyi W[ielkiego] X[ięstwa]a Litt[ewskiego]o z w[ojewó]dztwa inflant[skiego]. [4]

Jędrzey Karnicki, łowczy X[ięstwa]a Inflans[kiego]. [13]

Jozef Jodko, skarbnik X[ięstwa]a Inflans[kiego]. [12]

^a Wyraz nadpisany. ^b Po tym skr. 33 nazwiska, powtórzone i uzupełnione dalej, ale w innej kolejności; przy odpowiedniej osobie podany numer kolejny w części skreślonej; w pozostałych wersjach dokumentu układ jest taki, jak w wersji skreślonej.

Ignacy Sokołowski, strażnik, sędzia kapturowy y konsiliarz konfederacki X[ięstw]a Inflans[kiego]. [7]

Felician Ryk, chambellan J[ego] K[rólewskiej] M[oś]ci, konsiliarz do jeneralney konfederacyi W[ielkiego]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o z w[ojewó]dztwa inflan[ckiego]. [8]

Jan Weysenhoff, koniuszy y sędzia kaptur[owy] X[ięstw]a Inflan[ckiego]. [6]

Gothard Ignacy Mohl, kray[czy], sędzia y pisarz kapturowy X[ięstw]a Inflans[kiego] mpp. [5]

Stanisław Wereszczynski, star[osta] bładziewski, sędz[ia] kaptur[owy] inflan[cki]. [9]

Jozeff Brzezinski^c, sędzia kaptur[owy] inflan[cki]. [10]

Jozef Zyberk, chambellan J[ego]o K[rólewskiej] M[oś]ci y starosta talicki. [11]

Jan Karnicki, czeszn[ikowicz] inflan[cki], sędzia kaptur[owy]. [14]

Dyonizy Ryk, chorąży częciński.

Franciszek Zebrowski, łow[czyc] inflan[cki], sędzia kapturowy. [15]

Benedykt Sokołowski, horodn[iczny] inflan[cki].

Michał Benisławski, woyski^d czer[nihowski]. [20]

Mikołaj Korff, chambellan J[ego]o K[rólewskiej] M[oś]ci. [16]

Bogusław Thomaszewicz, skarbn[ik] p[owia]ttu wilkom[ierskiego]. [25]

Ludwik Osędowski, łowczy inf[lancki].

Jozef Ryk, podczasyc inf[lancki]. [21]

Michał Walden, rotmistrz, sędzia y podskar[bi?] sądow kaptur[owych] X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Jan Krzywicz, stoln[ikowicz] smolen[ski]. [22]

Wiktor Januszewicz, kon[iuszy] żmuydzki. [17]

Dyonizy Mohl, skar[bnikowicz] czer[nihowski]. [18]

Matheusz Świętochowski, regent ziem[ski] inflan[cki].

Dyonizy [k. 298v] Szreders, strukczasy X[ięstw]a Inflan[ckiego]. [33]

Alexander Mohl, oboźny X[ięstw]a Inflan[ckiego]. [19]

Ant[oni] Szreders, chorązyc J[ego]o K[rólewskiej] M[oś]ci. [26]

Jozafat Ant[oni] Wieliczko, regent gr[odzki] y kapturowy X[ięstw]a Inflan[ckiego]. [30]

Dominik Szołkowski, skarbn[ikowicz] wilkom[ierski].

Samuel Szreders, podczaszy lidzki. [24]

^c W części skr. po tym: skar[bnik] brzeski. ^d W części skr.: woyskowicz.

Benedykt Korń, rotmistrz inflan[cki].
Reynhold von Freyman. [27]
Ant[oni] Ryk. [23]
Stefan Korn, skarbnikowicz¹³ inflant[ski]. [32]
Jozeff Karnicki, woy[skowicz] infl[ancki]. [28]
Franciszek Walden. [29]
Ludwik Korń, budowniczy inflan[cki]. [31]
Ludwik Walden.
Jan Walden.
Michał Zabicki, stolnik czernihowski etc. [!]

Który to instrument accessionis za podaniem do akt przez wyz wyrażoną osobę iest do xiąg grodzkich inflan[ckich] in toto przyjęty y wpisany.
Wypis wydany.

B.

[k. 295] Kredens na konsyliarstwo do konfederacyi Wielkiego Xięstwa Litewskiego.

Roku tyśiąć siedmset szedziesiąt czwartego, miesiąca maia dwudziestego wtorego dnia [22 V 1764].

Coram actis grodu Xięstwa Inflantskiego comparendo personaliter Imc pan Antoni Szreders kredens J[aśnie] W[ielmożnym] Ichmosciom panom konsyliarzom od woiewodztwa inflantskiego do jeneralney konfederacyi W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o delegowanym dany, ad acta podał. Który tak się w sobie ma:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele Xięstwa Inflan[ckiego] za uniwersalami od jeneralney konfederacyi W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o w Wilnie w roku terazniejszym tyśiąć siedmsetnym szedziesiątym czwartym, dnia szesnastego apryla [16 IV 1764] uczynioney, do nas wydanemi ziechawszy się ad solitum consiliorum locum do Duneborka pro die vigesima prima maj [21 V 1764], y do takowey jeneralney konfederacyi łącząc się, obralismy pro primo za marszałka konfederacyi Xięstwa Inflantskiego J[aśnie] W[ielmożnego]o Imc pana Jozafata Zyberka, marszałka kapturowego tegoż Xięstwa, onikszyńskiego, bolnickiego etc. starostę, a zatym czterech konsyliarzow e medio nostri, z ktorych dwóch, [k. 295v] jako to W[iel-

¹³ UI 1994, nr 1672, wzmiankowany Stefan Korn, skarbnik inflancki (1764–1775); może Stefan Korn, skarbnikowicz inflancki, był jego synem?

możnych] Ichm[os]ciow panow Michała Weysenhoffa, pisarza grodzkiego inflantskiego, y Felicyana Ryka, chambelana J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci, niniejszym ukredensowawszy skrytem, do Jasnie W[ielmożnego] Imc pana marszałka jeneralney konfederacyi posyłamy. A dwuch takowymże kredensem ukredensowanych W[ielmożnych] Ichmościow panow Kazimierza Piotra Kublickiego, sędziego grodzkiego inflant[skiego], y Ignacego Sokołowskiego, strażnika X[ięstwa]a Inflan[ckiego] y sędziego kapturowego przy Jaśnie Wielmożnym Imc panu marszałku Xięstwa Inflan[ckiego] zostawuiemy. Na dowod takowego obrania niniejszy kredens Ichmciom wydając, rękoma naszemi podpisuiemy. Pisan w Duneborku roku tysiąc siedymset szездziesiąt czwartego, miesiąca maja dwudziestego pierwszego dnia [21 V 1764].

U tego kredensu podpisysy takowe:

Jozafat Zyberk, starosta oniksztyński, marszałek konfederacyi y kapturow[y] X[ięstwa]a Inflan[ckiego].

Jozef Plater, inflan[cki], duneburski starosta.

Kazimierz Plater, w[oje]wodzic mścislowski.

Jozef Zyberk, chambelan J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci y starosta talicki.

Mikołaj Korff, chambelan J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci.

Jan Zass, starosta pruselski, vicemarszałek kapturowych sądow X[ięstwa]a Inflantskiego mp.

^cKazimierz Piotr Kublicki, sędzia grodzki y konsiliarz konfederacki X[ięstwa]a Inflan[skiego].^c

^fIgnacy Sokołowski, strażnik, sędzia kapturowy y konsiliarz konfederacki X[ięstwa]a Inflan[skiego].^f

Gothard Ignacy Mohl, kracyzy, sędzia y pisarz kapturowy Xięstwa Inflan[skiego] mp.

Stanisław Wereszczynski, starosta błandziewski, sędzia kaptur[owy] inflan[cki].

^sJan Weysenhoff, koniuszy y sędzia kaptur[owy] X[ięstwa]a Inflan[skiego].^s

Jozef Brzeziński, skarbnik brzeski, sędzia kapturowy inflan[cki].

Felicyan Ryk, chambelan J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci, konsiliarz jeneralney konfederacyi W[ielkiego] X[ięstwa]a Litt[ewskiego] o z w[ojewó]dztwa inflan[ckiego].

^{c-c} Osoba uzupełniona na podstawie list podpisów w wersjach kredensu na k. 299–300 oraz 301–302. ^{f-f} Osoba uzupełniona na podstawie list podpisów w wersjach kredensu na k. 299–300 oraz 301–302. ^{s-s} Osoba uzupełniona na podstawie list podpisów w wersjach kredensu na k. 299–300 oraz 301–302.

[k. 296] Michał Weysenhoff, pisarz grodzki inflan[cki], konsiliarz do jeneralney konfederacyi W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego] o z woiewodz[stwa] inflan[ckiego].

Jędrzey Karnicki, łowczy infl[ancki].

Jan Karnicki, czeszn[ikowicz] inflan[cki], sędzia kapturowy.

Alexander Mohl, obozny X[ięstwa] Inflantskiego.

Franciszek Żebrowski, łowczyc inflant[ski], sędzia kapturowy^h.

Wiktor Januszewicz, k[oniuszy] żmuy[dzki].

Michał Benisławski, woyskowicz czernihowski mp.

Dyonizy Mohl, skar[bnikowicz] czer[nihowski] mp.

Jozafat Antoni Wieliczko, regent grodzki y kapturowy Xięstwa Inflan[c-kiego].

Bogusław Thomaszewicz, skarb[nik] p[owia]ttu wiłkomirskiego mp.

Jan Krzywiec, stolnikow[icz] smoleński.

Jozef Ryk, podczaszyc inflan[cki].

Dyonizy Szredersⁱ, t[rukczasy] X[ięstwa] I[nflanckiego].

Samuel Szreders, podcza[szy] lidzki.

^jAntoni Rykⁱ.

Stefan Korń, skarbnik inflantski.

Franciszek Walden.

Antoni Szreders, chorążyc J[ego] K[rólewskiej] M[oś]ci.

Reynhold von Freyman.

Jozef Karnicki, woyskow[icz] inflantski.

Ludwik Korń, budowniczy inflan[cki].

Który to takowy kredens za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę iest do xiąg grodzkich inflan[ckich] in toto przyięty y wpisany.

Nr 7

Skarga Beniamina Jakubowicza, rabina inflanckiego, na Dionizego Ryka, chorążego chęcińskiego i Michała Żabickiego (Zabickiego), stolnika czernihowskiego, w związku z utrudnianiem przeprowadzenia lustracji pogłównego żydowskiego na terenie województwa inflanckiego [27 X 1764].

LVVA, f. 712-1, nr 109, k. 96–96v.

^h Po tym splecione litery: AR. Ligatura ta nie występuje w innych wersjach dokumentu.
ⁱ Wyraz poprawiany. ^j Osoba uzupełniona na podstawie list podpisów w wersjach kredensu na k. 299–300 oraz 301–302.

[k. 96] Manifest starozakonnego, rabina inflantskiego, na W[ielmożny]ch Ryka, chorążego chęcińskiego, y Zabickiego, stolnika czernihowskiego.

Roku tysiąc siedemsett sześćdziesiąt czwartego, miesiąca oktobra dwudziestego siódmego dnia [27 X 1764].

Na urzędzie J[eg]o K[rólewskiej] M[oś]ci grodzkim X[ięstw]a Inflan[ckiego] żałował y solennie manifestował się starozakonny Bemijanin [!] Jakubowicz, na W[ielmożny]ch Ichm[ośció]w panów Dyonizego Ryka, chorążego chęcińskiego, Michała Zabickiego, stolnika czernihowskiego, Jana Karnickiego, czesznikowicza y^a sędziego kapturowego inflan[ckiego], in uno consilio et conductamine z sobą będących, o to: iż co żałujący rabin inhaerendo constitutioni seymu convocationis anni praezentis [!] o pogłównym żydowskim praescriptae, przybywszy do Duneborka podczas seymiku antekoronacyjnego, tak obzałł[owa]nych W[ielmożny]ch Ryka y Zabickiego opowiadając się, iż ma jachać [!] do starostwa lucyńskiego^b y całych Inflan^b dla lustrowania pogłównego żydowskiego, dopraszał się, ażeby takowa lustracya za dodaniem szlachcica należycie y za wiadomością Ich[mośció]w qua[e] dyspozytorów odprawić się mogła, obzałł[owa]ni Ichm[ościowie], jawnie konstytucyi sprzeciwiając się, wraz temi słowy odkazali się: nie waż się takowey lustracyi expediować, bo każemy tobie ręce y nogi kijmi odbić, a W[ielmożny] J[ego]m[oś]ć pan Karnicki, czesznikowicz inflantski, sam tąż konstytucyą będąc wyznaczonym komissarzem y takową odpowiedź W[ielmożny]ch Ryka y Zabickiego konfirmując, wydanego instrumentu od kolegi swego, W[ielmożneg]o J[ego]m[ości] pana Benisławskiego¹⁴, miecznika inflan[ckiego], także kommissarza, do doskonałego odprawienia lustracyi nie podpisał y podpisać nie deklarował, przez co wszyscy obzałł[owa]ni Ichm[ościowie] wszestnego odprawienia pomienioney lustracyi żał[uj]ącymu rabinowi zatamowali. [k. 96v] Praeveniendo tedy żał[uj]ący rabin futurae indemnitati, ażeby przez takowe zatamowanie y nieexpediowanie potrzebney lustracyi [!] nie był in re sponsione culpabilis, dał takowy manifest do xiąg grodzkich inflan[ckich] zapisać.

^a *Litera poprawiona z: s. b^b Fragment nadpisany.*

¹⁴ Ignacy Benisławski.

Nr 8

Instrukcja posłom na sejm koronacyjny, obranym na sejmiku w Dyneburgu, 29 X 1764.

LVVA, f. 712-1, nr 86, k. 361–366v.

Uw. Tekst instrukcji niedokończony; aktualna foliacja ołówkowa; dwie starsze foliacje atramentowe (k. 369–374 i k. 351–356). Karty 361, 361v i 362 ręką Jozafata Wieliczko; od k. 362v zmiana ręki.

[k. 361] Instrukcja na sejm koronacyjny.

Roku tysiąc siedemset szeszdziesiąt czwartego, miesiąca oktobra dwudziestego dziwiątego dnia [29 X 1764].

Na urządzie J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci grodzkim X[ięstw]a Inflan[ckiego] comparendo personaliter Im[ć] pan Michał Skwarczynski, czesznik czernihowski, sekretarz J[aśnie] W[ielmożneg]o Im[ć] pana Jozafata z Wiszlinga Zyberka, starosty oniksztyńskiego, marszałka konfederackiego y kapturowego X[ięstw]a Inflan[ckiego], dyrektora seymiku antekoronacyjnego, instrukcją od w[ojewó]dztwa inflan[ckiego] J[aśnie] W[ielmożny]m Ichm[os]c[io]m panom posłom na sejm koronacyjny daną ad acta podał, która tak się w sobie ma.

Instrukcja od nas senatorow, dygnitarzow, urzędnikow ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty y obywatelow Xięstwa Inflan[ckiego] J[aśnie] W[ielmożny]m Ichm[os]c[io]m panom posłom, za powszechną zgodą nemine contradicente na sejmiku antekoronacyjnym w roku terazniejszym 1764 miesiąca oktobra dwudziestego dziwiątego dnia [29 X 1764] w Duneburku in solito consiliorum loco na sejm koronacyjny w Warszawie przypadający ex gentibus obranym, videlicet z Korony: J[aśnie] W[ielmożny]m Ichm[os]c[io]m panom Kajetanowi Hryniewieckiemu, podczaszemu latyczewskiemu, y Dobieckiemu¹⁵, czesznikowi chęcińskiemu; z Litwy J[aśnie] W[ielmożny]m Ichm[os]c[io]m panom Gierwazemu Osierce, czesznikowi litt[ewskiem]u, y Michałowi Przeddzieckiemu, staroscie dębskiemu; z Inflan[ckiego] W[ielmożny]m Im[ć] panu Janowi Borchowi, podkomorzemu X[ięstw]a Inflan[ckiego], staroscie lucyńskiemu, y W[ielmożny]m Im[ć] panu Janowi Kazimierzowi Zyberkowi, staroscie rakaniskiemu, dana.

Jest to widocznym naywyższej opatrznosci nad osierociałą oyczyzną naszą łaskawym zrządzeniem, że po stracie wiekopomney pamięci Nay-

¹⁵ Andrzej Dobiecki, cześnik chęciński w latach 1755–1764, zob. UWoj.San., nr 9.

iasnieyszego Regnanta^{a16}, [k. 361v] Regnanta Polskiego, digito paternae dexterae okazanego, zbiorem cnot y naycelnieyszych przymiotow ozdobionego na wakującym tronie mamy y wyznawamy.¹⁷ Wielbić^b zatym y wysławiać tę dobrotność^c dzieła Naywyższego Pana, per quem reges regnant, kozdy w powszechności powinien, że [e] w tak krytycznym czasie, w którym oyczyznę naszą calamitates zwykły trapić, od wszelkicy niespokoyności y kraju dezolacyi ochraniając, nierozdzielne synow oyczyzny serca do iedności w obronie pożądanego od wszystkich Pana zagrzec raczył, ustały wewnętrzne boiazni y trwogi, nastąpiła dulcis paccata quies, przywrocona^d przy szczęśliwym Nayiasnieyszego Pana na tron wstąpieniu plena dla kozdego securitas, zatamowany zaczęty w procederach cursus iustitiae litientibus otworzony, ustawy praw mocną exekucją, rozłączone civium corda do zupełney jednocy przywrócone, zgoła reflorescit w cały Rz[eczy]p[ospoli]tney ordo, ominując prosperos przy szczęśliwym moderni Regnantis panowaniu w czas przyszły successus. Przeto pro primo J[aśnie] W[ielmożnym]m Ichm[os]c[io]m p[ano]m posłom naszym comittimus, aby Nayiasnieyszemu Panu in homagium wiernego poddanstwa iak naydłuższego Panowania złożyli apprekacją.

Elekcyja obranego Krola iako w zachowaniu prawa y wolnego głosu szczęśliwie zaszła, tak oney utrzymanie ze iest celem usilności, myśli obywatelskich wyrazic to w naygorliwszym oswiadczeniu, a do tey ubezpieczenia węzeł złączonych konfederacyi oboyg narodow ze iest naygruntownieyszą twierdzą, przeto nieprzędzey do exvinculacyi onego przystąpić, az się Rz[ecz]p[ospo]l[i]tta w swoich tak względem panującego Krola elekcyi, iako tez w urzędzeniu ‘potrzeb kraju’ ubezpieczy.

O nieodstępną actorum interregni, iako to prawa na seymie przeszłym konwokacyinym y elekcyinym ad utilitates Rz[eczy]p[ospo]l[i]tney przez J[aśnie] O[świeconego] Xięcia J[ego]m[os]c[i] kanclerza W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o¹⁸ ustanowionych, tudziez sancitorum oraz [k. 362] koniunkcyi konfederacyi koronney y litewskicy approbacją zalecamy staraniu Ichm[os]c[io]m p[ano]m posłom.

^a Formalnie wyraz powinien być zapowiedzią pierwszego słowa na następnej stronie, ale w takiej sytuacji zdanie traci sens. ^b Wyraz poprawiony. ^c Wyraz poprawiony. ^d Wyraz poprawiony. ^e Fragment omyłkowo powtórzony.

¹⁶ Król August III Sas, zmarły 5 X 1763 r.

¹⁷ Król Stanisław August Poniatowski, obrany królem 7 IX 1764 r.

¹⁸ Michał Fryderyk Czartoryski, kanclerz wielki litewski w latach 1752–1775.

Jako przez seym convocationis naznaczeni są kommissarze do korektury praw, tak żeby punkta przez nich ułożone z nieomylnym na kozdym seymie poprawienia abusum sposobem były iak naydoskonaley ułożone y postanowione, tudziez inne seymu konwokacyjnego materie, dobra powszechnego tyżące się, iak naylepiey udoskonalone, usilnym staraniem instabant Ichm[os]c p[anowie] posłowie nasi.

Projekt do ustanowienia w kraju stęplowanego papieru lubo iest konstytucją seymu konwokacyjnego do ułożenia komissyi skarbowey zalecony, lecz ze reassumcyą teyze komissyi w poslednieyszym od koronney nastąpi czasie, zalecamy Ichm[os]c[io]m p[ano]m posłom, aby stosując się do produkowanego w tym koronney komissyi projektu, swoy pro usu publico iak nayprzezornieyszym sposobem uformowali.

Gdy dotąd od uwolnienia mennicy a jure regio Rz[ecz]p[ospo]l[iti]ta nie uczuwszy z niey zadnych zyskow y sposobow dowczestnych na nią niemając^f, dokładow owszem doswiadczaiąc przez ogołocenie kraju z dobrych, a wprowadzenie do niego złych monet niezmierney calego narodu szkody, przywrocila per pacta conventa iuri regio bicie monety, więc iako pro lucro et commodo publico J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci przyiac^g w tym^g raczył na siebie staranie, tak żeby to bicie monety pozyteczny w sprawiedliwym oney walorze wzięło swoy skutek, upraszac mają Ichm[os]c p[anowie] posłowie.

Szkoła Rycerska przez nayspokoyniejszą w niey młodzi edukacją iako iest summopere dla Rz[eczy]p[ospo]l[itej] potrzebna, tak gdy w tym podług obowiazku pactorum conventorum Nayiasnieyszy Pan przedsięwzemie mysli, iniungimus Ichm[os]c[io]m p[ano]m posłom, aby na seymie nastempuiącym de modo erectionis radząc, o sposob ufundowania y utrzymania oney ułożyli.

Dyspozycya wygodnego poczt kursu, iak zeby kazdy powiat y wiewodztwo mieli z niey suam commoditatem, iako per pacta conventa porzucono iest J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci, tak aby [k. 362v] bez uciążliwey od listow płacy do skutku przyprowadzona była, committimus Ichm[os]c panom posłom, oraz zeby dawany dotąd na pocztę podatek y prywatne poczty zniesione były.

W krzywdach obywatelskich od woysk rossyiskich iako iest komissya deklaracyami Nayiasn[iejszej] Imperatorowey assekurowana, tak o tey re-

^f Wyraz poprawiony. ^g Fragment nadpisany.

assumpcyi cum plena do satisfakcyi possibilitate zalecamy Ichm[os]c[io]m panom posłom staranie y domowienie się y oraz upraszanie włożenia w to Maiestatu.

Podatku ultimae consumentiae projekt, zeby y na ulżenie dobrom ziemskim w podatkach bydz potrzebną na wszelkie okoliczności uwagą ułożony, rekomenduiemy Ichm[os]c[io]m panom posłom.

Tymże Ichm[os]c[io]m panom posłom o approbacyą funduszu Ichm[os]c panien kanoniczek, iako szlacheckiemu pożytecznego, zalecamy staranie, a na inne żadne zgadzać się nie pozwolic podobne tey regule.

Dla wprowadzonych do narodu zbytkow pożądanego dawno lex sumptuaria aby na następującym seymie ułożona była.

Ażeby fundusze kościoła rzezyckiego, lucyńskiego y maryenhawskiego w X[ię]stwie Inflan[ckim] ad mentem wszystkich konstytucyi nadane y wyznaczone powagą seymu terazniejszego stwierdzone y approbowane były, dołożą starania Ichmc panowie posłowie.

Namiesnicze J[aśnie] O[świeconego] X[ię]cia Imci Prymasa¹⁹ przez czas bezkrólewia pamiętne w pozne wieki rządy y do obrania tak przezacnego monarchy pracowite staranie merentur, aby Ichm[os]c panowie posłowie nasi imieniem w[o]jewó]dztwa winne oświadczyli podziękowanie.

Przezorne wielkiego ministra J[aśnie] O[świeconego] X[ię]cia Jegom[os]c kanclerza litt[ewskiego]o około dobra publicznego y wnątrznego pokoju utrzymania rządy y starania [k. 363] pociągają w[o]jewó]dztwo nasze do winney rekognicyi oświadczenia. Przeto obliguiemy J[aśnie] W[ielmożnych] Ichm[os]c panow posłow naszych, aby należyte, pełne wdzięczności oświadczyli podziękowanie.

Znakomite J[aśnie] W[ielmożnego] Imc pana Michała hrabi Brzostowskiego, koniuszego y marszałka konfederacyi generalney W[ielkiego] X[ię]stwa] Litt[ewskiego]o pro bono publico zasługi całej oyczyźnie wiadome, kiedy z azardem zdrowia, nadwerżeniem substancyi, chwalebne dotychczas konfederacyi generalney W[ielkiego] X[ię]stwa] Litt[ewskiego]o zaszczyca y utrzymuie dzieło, mereri więc powinne praemiaticem gratiam Nayiasn[niejszego] Pana, zalecamy y my Ichm[os]c[io]m p[anom] posłom naszym dostatecznie Jego K[rólewskiej] M[os]ci P[anu] N[aszemu] Miłosciwemu nomine całego X[ię]stwa naszego uczynic rekomendowanie, aby wielkim zasługom oświadczona była sprawiedliwość.

¹⁹ Arcybiskup Władysław Aleksander Łubieński, prymas w latach 1759–1767.

Dystyngowane in publico zasługi J[asnie] W[ielmożnych] Ichm[os]c[ió]w panow mscisławskiego²⁰ y pomorskiego²¹ woiewodow vigore zasłyey na seymie convocationis rekomendacyi J[ego] K[rólewskej] M[os]ci łasce Ichm[os]c panowie posłowie nasi zalecać będą.

J[asnie] W[ielmożnego] Imc xiędza Kierskiego, sekretarza koron[ne]go²², J[asnie] W[ielmożnych] Ichm[os]c[ió]w panow Zamoyskiego woiewody²³, Moszczyńskiego, kasztellana inowrocław[skiego]²⁴, do pieczęci koronney rekomendować będą Ichm[os]c panowie posłowie²⁵.

Jesteśmy tego zupełnie pewni, że szafunek łask między obywatelę będzie z rąk panskich sprawiedliwym zasług udzielany wymiarem, tey ufności powodem wyrażą Ichm[os]c panowie posłowie proźby nasze, ażeby prace w usługach publicznych, ktorych iesteśmy świadkiem, J[asnie] W[ielmożnego] Imc pana Przędzieckiego, referendarza W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o²⁶, y J[asnie] W[ielmożnego] Imci pana Borchy, podkomorzego inflan[ckiego]²⁷, miały w nadgrodzie pieczęć mnieyszą W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o, umiejętne, pilne y przykładne urzędu tego sprawowanie usprawiedliwi swego czasu w oczach przezornego monarchy nasze życzenia y proźby²⁸.

[k. 363v] Liczne zasługi J[asnie] W[ielmożnego] Imc pana Jozaphata Zyberka, onyksztyńskiego starosty, marszałka konfederackiego y kapturowego X[ięstwa] naszego, dawnieysze et in recenti pro publico łożone, bez przywoitey dotychczas osychaiącey nadgrody impensissime łaskom królewskim posłowie nasi przekładać nie zaniedbiaią.

²⁰ Konstanty Ludwik Plater, wojewoda mscisławski w latach 1758–1770.

²¹ Paweł Michał Mostowski, wojewoda pomorski w latach 1758–1766.

²² Ks. Józef Tadeusz Kierski, sekretarz koronny w latach 1759–1768, później biskup przemyski.

²³ Andrzej Zamoyski, wojewoda inowrocławski w latach 1757–1764, później kanclerz wielki koronny.

²⁴ Andrzej Moszczyński, kasztelan inowrocławski w latach 1754–1764, później wojewoda inowrocławski.

²⁵ Dość dziwne zalecenie, rekomendujące do jednej funkcji aż trzy osoby. Kanclerzem koronnym został ostatecznie Andrzej Zamoyski.

²⁶ Antoni Tadeusz Przędziecki, od 1752 r. referendarz wielki litewski, od 1764 r. podkanclerzy litewski.

²⁷ Jan Jędrzej Borch, podkomorzy inflancki w latach 1744–1765, późniejszy kanclerz wielki koronny.

²⁸ Podobnie jak w przypisie 25, rekomendacja dwóch osób do jednego urzędu; podkanclerzym został Przędziecki.

W[ielmożnych] Ichm[os]c[ió]w panow Jana Szadurskiego, stolnika, y Kazimierza Kublickiego, sędziego grodz[kiego] inflan[ckich] łasce moderni Regnantis zalecić zechcą.

Pacta Subiectionis y Przywiley Zygmunta Augusta²⁹ Xięstwu Inflan[c-kiemu] nadany, aby in omnibus punctis et clausulis in toto et integre approbowany był, interponent pilną bacność Ichm[os]c panowie posłowie podług konstytucyi niniejszego seymu convocationis wyrażoney.

Ponieważ Xięstwo Inflan[ckie] nieustanne w granicach swoich z panstwem rossyiskim schodzących się cierpi wiolencye przez gwałtowne zabieranie gruntow od ludzi rossyiskich, przeto usilnym staraniem Ichm[os]c p[anowie] posłowie dopilnuią, aby na konferencyach z ministrami rossyiskimi o przełożonych takowych krzywdach umowione dostatecznie było, żeby podobne gruntom in pacifica possessione przy stronie polskiej będącym w czas przyszły nie działy się krzywdy, a że o extradycyą dawniey y recenter zbiegłych ludzi polskich żadney za granicą nie mozemy odbierać sprawiedliwości oraz podczas wyboru rossyiskich ludzi przez zabranie polskich wielką ponosimy krzywdę, iak naysmocniey obliguiemy Ichm[os]c[ió]w panow posłow, aby komissyą pograniczną wyiednać starali się z pilnym zaleceniem Ichm[os]c[io]m p[anom] komissarzom pogranicznym rossyiskim, żeby polscy ludzie dawniey y teraz za granicą mieszkający z potomstwem y dobytkiem całym wydani byli.

[k. 364] Instabunt Ichm[os]c p[anowie] posłowie do króla y stanow Rz[eczy]p[ospo]ll[i]tey za Ichm[os]c p[anami] Nowickim, metrykantem kor[onnym]³⁰, y Opalewskim, aby zasług swoich nadgodę mieli przez otrzymanie nobilitacyi na seymie terazniejszym.

Akademia Lwowska, że w sprawie swoiey z Akademiami Krakowską y Zamoy[ską] w sądach assessorskich agitowaney (w której po pierwszym juribus utriusque partis salvis manent[em] dekrecie reiektowym drugi dekret et concurrentiam utriusque partis privilegiorum remissionis ejusdem causae cum toto effectu ad iuditia relationum wypadł) dla smierci Nayiasn[iejszego] Pana Augusta III finalney nie odebrała decyzyi, aby tedy też Akademia Lwowska, iako w tak obszernych tey Rz[eczy]p[ospo]ll[i]ttey państwach barzo potrzebna, pożądany w interessie bez naruszenia praw

²⁹ Pacta Subiectionis i Privilegium Sigismundi Augusti, dwa dokumenty wystawione 28 XI 1561 r. w Wilnie, określające zasady zależności Inflant od króla polskiego.

³⁰ Prawdopodobnie Ignacy Ludwik Nowicki, metrykant koronny, w latach 1754–1788 właściciel kamienicy tzw. Gizińskiej przy Rynku Starego Miasta 29 w Warszawie (obecnie siedziba Instytutu Historii PAN).

swoich otrzymać mogła skutek, Ichm[os]c p[anowie] posłowie na przysłym seymie instabunt.

Aby Collegium Nobilium warszawskie scholarum piarum pilną edukacją młodzi na względ Rz[eczy]p[ospo]l[i]tey zasługujące y podobną w Lwowie fundacją y z alumnatem ufundowane, na edukowanie dwudziestu dwóch uboższej szlachty — cum victu et amictu dla nich y dla profesorów od Wielebn[ego] w Bogu Samuela Głowinskiego, biskupa hebrońskiego, suffragana lwowskiego, ad mentem legis an[no] 1635³¹ in commodum w[o]jewó]dztw ruskich chwalebnie uczynioną, stany Rz[eczy]p[ospo]l[i]tey approbować raczyły.

Co się tycze poczty X[ię]stwa naszego Inflan[ckiego], udzielamy zupełność mocy Ichm[os]c p[anom] posłom naszym, aby uregulowaniem oney iak najlepszej wygody dla obywatelów sposob obmyślać raczyli, hoc praecauto ażeby locus positivus odbierania poczty nie gdzieindziej, iako tylko przez stołeczne miasto Jego K[ró]lewskiej M[os]ci Duneborg do Lucyna był naznaczony.

[k. 364v] Znaczne w Bogu zesłego W[ielmożnego] Imc pana Matheusza Romera, generała artylleryi W[ielkiego] X[się]stwa Litt[ewskiego]o³², merita w należytey zostawać powinny^h pamięci, który na różnych kampaniach, signanter kamienieckiej, wołoskiej, saczowskiej, żwanieckiej y pod Szańcem Trojanskim³³, w czasie nagłej potrzeby na artylleryą nie mało własney summy spendował, który dług dotąd nieopłacony patet nayprzod z konstytucyi an[no] 1690, fol. 819 na zł[oty]ch 1[4]3771³⁴; 2do z rejestru calculationis przez deputowanych ex senatu et equestri ordine podpisanych na zł[oty]ch 46645, grosz 1; 3tio z rejestrow ad calculum sporządzonych na zł[oty]ch 247733, gr[oszy] 19. In summa na zł[oty]ch 440149, gr[oszy] 20, zaczym Ichm[os]c p[anowie] posłowie instabunt aby Rz[ecz]p[ospo]l[i]ta, w której emerita heroum non evanescit virtus, ra-

^h Wyraz *poprawiony*.

³¹ Najprawdopodobniej chodzi o konstytucję sejmu ordynaryjnego w 1635 r. pt. „Akademia Krakowska”, w której jest mowa o zakładaniu kolejnych kolegiów jezuickich, co nie ubliża prawom Akademii Krakowskiej (VL, t. III, s. 407 / fol. 859).

³² Mateusz Romer (zm. 1699), generał artylleryi litewskiej w latach 1687–1696; w tej funkcji wyłożył ogromne środki (w sumie ponad 400 tys. zł) z własnej kiesy na artylleryę (PSB, t. 31, 1988–1989, s. 650–652, autor biogramu Andrzej Rachuba).

³³ Najprawdopodobniej chodzi o twierdzę Okopy Św. Trójcy, zbudowaną w 1692 r. w celu blokowania okupowanego przez Turków Kamieńca Podolskiego.

³⁴ W instrukcji w zapisie sumy wymienionej w konstytucji sejmu w 1690 r. jest podana kwota 143.771 zł i 28 gr (VL, t. V, s. 398 / fol. 819).

czyła ad restitutionem justi et liquidi debiti obmyślić sposoby, a tę summę Ichm[os]c panom Romerom zapłacić nakazała³⁵.

Ażeby przez W[ielmożnych] Ichm[os]c[ió]w p[anów] Zyberkow w dobrach wieczystych de nova radice inter dissidentes erygowane, fundowane y zaprzysiężone, a przez successora onych J[aśnie] W[ielmożnego] Imc pana Jozaphata Zyberka, st[aros]ty onyksz[tyński], marszałka konfederackiego y kapturowego X[ięstw]a Inflan[ckiego], dostatecznie nadane Collegium Iłuksztanum P[atrum] Soc[ietatis] Jesu³⁶, z należącemi do tegoż funduszu folwarkami oraz missyą sobocką, bebrańską, lixniańską w dobrach tegoż fundatora wieczystych będące, propagandae upadającej w X[ię]stwie Inflanckim wierze s[więtej] nader potrzebne y wygodne, były do approbaty seymu terazniejszego per constitutionem podane y przyjęte, solertiae J[aśnie] W[ielmożnych] posłów desudabit.

Maiąc sprawiedliwy wzgląd y uzalenie nad znaczną liczbą ziomek naszych romano catholicae fidei z różnych w[o]jów dztw y powiatow ex ratione [k. 365] commertij w Rydze bywających, iz do tey struktury, która pierwey na stajnię używana była, w naznaczoney dystancyi za miastem sytuowana, dla nabożenstwa swego chodźć muszą, zlecamy solertij Ichm[os]c[ió]w panow posłów naszych, aby się iak najmocniey starali u Nayiasn[iejszego] Króla Imci, aby autoritate maiestatu swego interessować się raczył do Nayiasn[iejszej] Imperatorowey, gdyby pro exercitio romano catholicae fidei sposobniejsze y wygodniejsze w samym miescie obmyślić y wyznaczyć kazała mieysce.

Dobra ziemskie Zegalmoyza [i] Sołonay³⁷ cum attinentiis, w Xięstwie Kurland[zkim] iako in visceribus patriae leżące, dziedzictwa y posessyi wiel[możnego] Alexandra Mohla, oboznego X[ięstw]a Inflan[ckiego], ponieważ czasu nabycia tych dóbr przez antecessora dzisieyszego dziedzica

³⁵ Suma zawarta w instrukcji nie jest precyzyjna. Zliczenie podanych kwot daje sumę 438.149 (nie zaś 440.149) zł i 20 gr. Konstytucją sejmu koronacyjnego przekazano sprawę do rozpatrzenia komisji skarbowej Wielkiego Księstwa Litewskiego (VL, t. VII, s. 183 / fol. 415). Sukcesorzy Romera darowali jednak część należności i konstytucja sejmowi w 1768 r. nakazywała skarbowi litewskiemu wypłacić im 200 tys. zł (VL, t. VII, s. 386–387 / fol. 832).

³⁶ Ufundowana w 1690 r. rezydencja jezuitów w Iłukszcie uzyskała w 1761 r. status kolegium. Por. Inglot 2000.

³⁷ Segalmoyza / Zegalmoyza — być może dobra Sickeln-Rosalischek (łot. Vecsiķele i Rozališki), położone 13 km od Dyneburga (BHO II, s. 590–591); Sołonay — prawdopodobnie Sallonay (łot. Salanāja), dobra położone 23 km od Dyneburga (BHO II, s. 542).

summam co do chwały Boga a religii katolickiej patiuntur iniuriam z okazji dołożoney w zapisach favore bliskości zboru lutereckiego kondycy, aby fundusze dla kościołow katolickich czynione nie były, która kondycya, że iest iuribus Reipublicae et Formulae Regiminis³⁸ de libero exercitio religionis opisanych iniuriosa, przeto aby takowa cautela w pomienionych zapisach okryślona, była inwalidowana¹ oraz aby fundusz kościoła katolickiego w tychże dobrach Segalmoyża y Sołonayi ad tenorem praw Rz[eczy]p[ospo]l[i]tey et Formulae Regiminis consensu omnium ordinum teraznieyszym dziedzicom possessorom y następcom ich uczynić y wykonać był pozwolony, instabunt Ichm[os]c p[anowie] posłowie.

Jako powszechnie w całym Królestwie wszystkie duchowne dyecezye z tej korzystaią szczęśliwości, nieprzerwaną pasterzow swoich ciesząc się rezydencyą, żąda duchowieństwo X[ięstw]a naszego [k. 365v] Inflan[ckiego], ażeby przyszył nasz J[asnie] W[ielmożny] biskup, którego Bog przeznaczył, a przezorna Nayiasn[iejszego] Pana wola nominować będzie, prawem niniejszey konstytucyi do częstego przemieszkiwania w Xięstwie naszym był obligowany, instabunt Ichm[os]c p[anowie] posłowie do stanow Rz[eczy]p[ospo]l[i]tey względem obmyślenia dostateczney sufficyencyi dla rezydencyi pasterskiej.

Ponieważ Xięstwo nasze Inflan[ckie] wypłaca stipendia na chorągiew kurucką J[asnie] W[ielmożnego] Imci pana marszałka w[ielkiego] W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]³⁹, a żadney z niey w różnych (iako na pograniczu) przypadkach y napadnieniach potrzebney nie ma pomocy, zacych praecomittimus Ichm[os]c panom posłom naszym ante omnia dopraszać się stanow Rz[eczy]p[ospo]l[i]tey, aby ieżeli nie regiment, przynajmniej letkich dwie chorągwie na konsystencyą do X[ięstw]a Inflan[ckiego] były naznaczone, by w potrzebnym razie były użyte.

W Imc pana Jerzego Jodkę, podkomorzego powiatu lidzkiego, dziewienieskiego st[aros]ty, w funkcjach różnych poselskich, a osobliwie w deputackiej, cum dispendio fortuny sprawiedliwość chwalebnie utrzymującego, łasce y względem Nayiasn[iejszego] Pana Ichm[os]c p[anowie] posłowie rekomendować będą.

¹ *Wyraz poprawiony.*

³⁸ Formula Regiminis z 1617 r. regulowała ustrój Księstwa Kurlandii i Semigalii po konflikcie między księciem i szlachtą i wprowadzała m.in. równouprawnienie religii katolickiej w księstwie.

³⁹ Ignacy Ogiński, marszałek wielki litewski w latach 1750–1768.

Konstytucya convocationis titulo X[ię]stwa Inflan[ckiego]⁴⁰ aby seym coronationis in toto była approbowana, instabunt Ichm[óś]c p[anowie] posłowie nasi.

Gdy iuż na seym konwokacyiny był projekt podany y konfirmowany konstytucją o obciążeniu religij romane catholicae contra Formulam Regiminis w Kurlandyi y Semigallij, a że y dotychczas vetant liberum exercitium, o czym temi dniami doniesiono, że starych nawet ludzi przynaglaią pod karą lutrami zostawać, więc iako legum violatores et publicae pacis turbatores za takowy [k. 366] excess rigorosissime pokarani byli, instabunt Ichm[óś]c p[anowie] posłowie.

Fundusz posinski W[ielmożnych] x[ięży] dominikanów, ażeby był in toto approbowany, dopraszać się będą Ichm[óś]c panowie posłowie.

Aby dożywotniey na attynencyach od dobr ekonomicznych przywiłeje mający circa suas ad vitalitates zachowani byli, a specialiter J[aśnie] W[ielmożna] Jeym[óś]c pani Sapieżyna, wojewodzina mscisła[wska], przy Janowie, tudzież y J[aśnie] W[ielmożna] Jeym[óś]c pani Hylzenowa, kasztellanowa inflan[cka], przy Druysku od st[arost]wa brachł[awskiego] [!] oddzielonym, instabunt Ichm[óś]c p[anowie] posłowie.

Ichm[óś]c panowie komissarze do korektury wyznaczeni, aby dla Ichm[óś]c p[anów]w palestrantow in minoribus et majoribus subselliis ubique locorum stawiających proporcjonalną od spraw akcesoryinych y oczewistych bez uciemżliwości aktorow, przykładem cudzoziemskim, pensją obmyśliłi, instabunt Ichm[óś]c p[anowie] posłowie.

Dla wygody młodzi szlacheckiej do prawa się aplikuiącey uczyniony z dawna w Akademii Wilen[skiej] na traktowanie jurisprudeneyi nader chwalebny fundusz, dotąd approbaty stanow Rz[eczy]p[ospolitej] ad mentem legis niemaiący, aby na terazniejszym seymie przyzwoite mógł otrzymać stwierdzenie, zaleca się Ichm[óś]c panom posłom, hoc superaddito, ażeby mocą ustawy seymowej J[aśnie] W[ielmożni] biskupi wilen[scy] obligowani byli utrictissime dopilnować, ażeby we wszystkim woli fundatora zadosyć sie działo.

⁴⁰ Konstytucja sejmu konwokacyjnego „Xięstwo Inflantskie” (VL, t. VII, s. 40 / fol. 75–76) m.in. aprobując Privilegium Sigismundi Augusti i Pacta Subiectionis z 1561 r., uznawała wszystkie dobra szlacheckie w województwie inflanckim (poza czterema starostwami) za „ziemskie, wieczne, dziedziczne”, ustalała nowe terminy sądzenia spraw inflanckich w asesorii koronnej, nakazywała przestrzegania ordynacji z 1607 i 1677 r., by nie wydawać przywilejów na urzędy inflanckie nieposesjonatom, zwłaszcza wywodzącym się z innych województw i powiatów.

Konstytucja seymu konwokacyjnego blisko przeszłego przyrzekła, że skoro tylko wynaydziony in recenti nowy dla Rz[eczy]p[ospo]l[i]tey z kwarty od królewsczyny prowent do skutku przyidzie, podatek uciążliwy szlacheckiemu stanowi podymnego zniesionym będzie. Więc ażeby temu zadosyc się stało, obliguią się Ichm[óš]c p[anowie] posłowie czynić o to stanom Rz[eczy]p[ospo]l[i]tey reprezentacye y o warunek w tym dopomną się.

[k. 366v] Imc pana Parisa de Lavarile⁴¹, kawalera ze Francyi, iako bene meritum de Republica przez wydanie xiąg approbowanych y wielu chwalebniemi przymiotami zaszczyconego ad usum Reipublicae zgodnego, do indygenatu aby Ichm[óš]c p[ano]wie posłowie rekomendowali, polecamy.

Caetera fidei ac activitati Ichm[óš]c[ió]w panow posłow impense commendamus.

U tey instrukcyi podpisy takowe:

Jozaphat Zyberk, st[aros]ta onyksztyn[ski], marszałek konfederacyi y kapturowych sądów y seymiku antekoronacyjnego X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Ignacy Szadurski, podstoli X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Michał Ryk, surr[ogator] ziem[ski]^j X[ięstw]a Inflan[ckiego].

X[iądz] Jakub Kłosowski, kanonik inflan[cki].

X[iądz] Jerzy Powśłowski, kanonik katedralny inflan[cki].

Kazimierz Piotr Kublicki, sędzia grodzki X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Michał Weysenhov [!], pisarz grodzki X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Jan Weysenhov [!], koniuszy y sędzia kapturowy X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Jozef Jodko, skarbnik X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Ignacy Sokołowski, strażnik, sędzia y konsyliarz konfederacyi X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Ignacy Bonisławski, miecznik inflan[cki].

Alexander Thadeusz Mohl, obozny X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Gothard Ignacy Mohl, kracyczy, sędzia, pisarz kapturowy y sekretarz konfederacyi X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Stanisław Wereszczyński, st[aros]ta błandziewski, sędzia kapturowy.

Jozef Brzezinski, skar[bnik] brzeski, sędzia kapturowy.

^j Wyrasz nadpisany.

⁴¹ César Félicité Pyrrhys de Varille (1708 – około 1800), francuski szlachcic, pisarz polityczny, czynny od 1755 r. w Rzeczypospolitej, autor traktatu *Compendium politicum seu brevis dissertatio de variis Poloni Imperii vicibus*, wydanego po łacinie w Warszawie w 1760 i 1761 r., a w języku polskim w roku 1762 i 1763 pod tytułem *Zebrańie polityczne albo krótki opis różnych panowania polskiego odmian* (Stasiewicz-Jasiukowa 1999).

Dyonizy Ryk, chor[ąży] chęcinski, sędzia kaptur[owy] inflan[cki].
 Jędrzey Karnicki, łowczy inflanski.
 Woyciech Ryk, podstoli star[odubowski], sędzia kapturowy X[ięstw]a Inflan[ckiego].
 Jozef Szołkowski, sędzia kapturowy X[ięstw]a Inflan[ckiego].
 Jan Zyberk, st[aros]ta bolnicki, pułkownik J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci.
 Felicyan Ryk, szambelan J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci.
 Jozef Zyberk, st[aros]ta talicki.
 Eliasz Kublicki, sędzia kapturowy X[ięstw]a Inflan[ckiego].
 Franciszek Żebrowski, łowczyc inflan[cki], sędzia kapturowy.
 Mikołay na Kryżborku Korf, szambelan J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci.
 Dominik Ryk, horodniczyc inflan[cki].
 Marcin Bonisławski, stoln[ik] smolen[ski].
 Ludwik Ossędowski, łowczyc inflan[cki].
 Ignacy^k

Nr 9

Kredens komisarzom na komisję skarbową Wielkiego Księstwa Litewskiego, obranym na sejmiku gospodarskim w Dyneburgu, 5 II 1765.
 LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 11–12.

[k. 11] Kredens na komissarstwo do komissyi skarbowey W[ielkieg]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o.

Roku tysiąc siedemsett sześćdziesiąt piątego, miesiąca februarij piątego dnia [5 II 1765]

Na urzędzie J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci grodzkim X[ięstw]a Inflan[ckiego] comparendo personaliter Im[ć] pan Ignacy Szreders, dworzanin J[aśnie] W[ielmożneg]o Im[ć] pana Jozafata Zyberka, starosty oniksztynskiego, marszałka konfederacyi X[ięstwa]a Inflan[ckiego], kredens komissarstwa na komissyą skarbową ekonomiczną obranym W[ielmożnym] Ichm[os]c[io]m p[ano]m komissarzom dany ad acta podał, który tak się w sobie ma.

My senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele w[o]jow[ó]dztwa inflan[ckiego], zjachawszy się ad solitum consiliorum locum do miasta J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci Du-

^k *Lista podpisów niedokończona.*

neburka w roku niniejszym 1765 dnia piątego februarij [5 II 1765] na seymik po gromnicznym gospodarski^a et insistendo constitutioni seymu coronationis, ktora miec chce komissarzow na komissyą ekonomiczną skarbu W[ielkieg]o X[ięstw]a Litt[ewskie]o, unanimi voce et sine ulla contradictione obralismy ad ejus modi officia W[ielmożny]ch Ichm[os]c[ió]w p[anó]w^b Ignacego Szadurskiego, podstolego, y Jędrzeja Karnickiego, łowczego, urzędnikow inflantskich. Ktorych Ichm[os]c[ió]w iako legitime od woiewodztwa naszego obranych, azeby za aktualnych komissarzow znano, mieysca y praerogatyw nie broniono, niniejszym kredensem ukredensowawszy, ony dla lepszey twierdzy rękoma naszemi [k. 11v] podpisałismy.

Pisan w Duneburku ut supra.

U tego kredensu podpisy takowe:

Jozafat Zyberk, starosta oniksztyński, marszałek konfederacyi X[ię]tt[w]a Inflantskiego.

Konstanty Ludwik Plater, woiewoda mscislowski.

Jan Szadurski, regent W[ielkieg]o X[ięstw]a L[i]tt[ewskie]o, stolnik X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Jozeff Plater, sądowy inflantski duneburski starosta.

Kazimierz Piotr Kublicki, sędzia grodzki X[ię]tt[w]a Inflan[ckiego].

Michał Weysenhoff, pisarz grodzki inflantski.

Jan Zyberk, starosta bolnicki.

Jan Kazimierz Zyberk, starosta rakanciski.

Zygmunt Fryderyk Korff, starosta rzeżycki.

Jozeff Zyberk, starosta talicki.

Kazimierz Plater, woiewodziec mscislowski.

Dyonizy Ryk, chorąży chęcinski.

Mikołay na Krzyżborku Korff, chambelan J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci.

Michał Ryk, surrogator ziemski X[ięstw]a Inflantskiego.

Jan Zass, starosta pruselski.

Jozeff Weysenhoff, czesnik X[ięstw]a Inflanckiego.

Benedykt z Jankow Sokołowski, horodniczy X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Jozeff Jodko, skarbnik X[ięstw]a Inflantskiego.

Ignacy Sokołowski, strażnik y konsyliarz konfederacyi X[ię]tt[w]a Inflan[ckiego].

Alexander Mohl, obożny inflantski.

^a Po tym skreślony omyłkowo wpisany fragment: do miasta JoKMci Düneburka. ^b Dal-sza część dokumentu wpisana inną ręką.

Jan Weysenhoff, koniuszy X[ięstw]a Inflanskiego.
 Gothard Ignacy Mohl, kracyczy y sekretarz konfederacki X[ięś]tt[w]a Inflanskiego.
 Stanisław Wereszczyński, starosta błandziewski.
 Antoni Sokołowski, łowczyc inflanski.
 Ignacy Benisławski, miecznik X[ięstw]a Inflanskiego.
 Michał Benisławski, woyskowicz czernihowski.
 Mikołaj Sey.
 Eliasz Kublicki łowcz[yc] X[ięstw]a Infl[anckiego].
 Felicyan Ryk, podkomorzy J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci.
 Dominik Ryk, horodniczyc X[ięstw]a Inflan[ckiego].
 Bonifacy Benisławski [k. 12] łowczy czernihowski.
 Heronim Mohl, oboznic inflanski.
 Dominik Szołkowski.
 Benedykt Korn, rotmistrz inflanski.
 Woyciech Ryk, podstoli^c starodubowski.
 Dyonizy Mohl, skarbnikowicz czernihowski.
 Stefan Mohl, skarbnikowicz czernihowski.
 Ludwik Korń, budowniczy inflanski.
 Antoni Piotr Benisławski.
 Ludwik Ossędowski.
 Wiktor Januszewicz, koniuszy zmuydzki.
 Jakub Korń.
 Ignacy Szreders.
 Jozeff Ryk.
 Antoni Szreders, chorąży J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci.
 Samuel Szreders, podczaszy lidzki.
 Michał Walden, rotmistrz X[ięstw]a Inflanskiego.
 Franciszek Zebrowski, łowczyc inflanski.
 Jan Karnicki.
 Jozeff Karnicki, woyskowicz czernihowski.
 Franciszek Walden.
 Jan Walden.
 Dyonizy Szreders, trukczaszy X[ięstw]a Inflanskiego.
 Który to kredens za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę jest do xiąg grodzkich inflanskich in toto przyjęty y zapisany.

^c Pierwsza litera poprawiona.

Nr 10

Kredens urzędnikom wybranym na urzędy ziemskie Księstwa Inflanckiego na sejmiku gospodarskim w Dyneburgu, 6 II 1765 [8 II 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 18–19.

[k. 18] Aktykacya kredensu na urzędy ziemskie Xięstwa Inflantskiego.

Roku tyśiąć siedemsett sześćdziesiąt piątego, miesiąca februarij osmego dnia [8 II 1765].

Na urzędzie J[eg]o K[rólewskiej] M[óś]ci grodzkim X[ięstw]a Inflantskiego comparendo personaliter Im[ć] pan Ignacy Szreders, dworzanin J[aśnie] W[ielmożneg]o Im[ć] pana Jozafata Zyberka, starosty oniksztyńskiego, marszałka konfederacyi X[ięstw]a Inflantskiego lawdum^a na urzędy ziemskie inflantskie ad acta podał, który słowo do słowa wpisując tak się w sobie ma.

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele wojewodztwa inflantskiego, vigore konstytucyi seymow konwokacyjnego y koronacyjnego zjachawszy się ad solitum consiliorum locum do miasta J[eg]o K[rólewskiej] M[óś]ci Düneburka na seymik po gromnicznym gospodarski w roku 1765, miesiąca februarij piątego dnia [5 II 1765] et insistendo tymze konstytucyom in puncto electionis urzędow ziemskich⁴², in crastino po seymiku gospodarskim unanimi voce et assensu et sine ulla contradictione obralismy do urzędu chorążstwa W[ielmożneg]o Im[ć] pana Jana Zyberka, starostę bolnickiego, a na sęstwa ziemskie W[ielmożnych] Ichm[óś]c[ió]w p[anó]w: Ignacego Szadurskiego, podstolego, Benedykta Sokołowskiego, horodniczego, Jana Weysenhoffa, koniuszego, urzędnikow inflantskich, Dyonizego Ryka, chorążego chencinskiego, [k. 18v] do pisarstwa zaś W[ielmożneg]o Im[ć] pana Gotharda Mohla, krayczego inflantskiego, ktorzy Ichm[óś]c[iowie] iako legitime przez nas obrani, przywileia sobie u J[eg]o K[rólewskiej] M[óś]ci Pana Naszego Mił[óś]ciweg]o secundum dispositionem le-

^a Wyraz nadpisany zamiast skreślonego: kredens.

⁴² Kwestię elekcji według nowych zasad urzędników ziemskich (marszałek, podkomorzy, chorąży, czterech sędziów ziemskich i pisarz ziemski) regulowała konstytucja litewska sejmu konwokacyjnego w 1764 r. „Sądy Ziemskie” (VL, t. VII, s. 88–89 / fol. 183–184) oraz konstytucja litewska sejmu koronacyjnego w 1764 r. „Seymiki Elekcyjne, Deputatckie y Ziemskie” (VL, t. VII, s. 170–172 / fol. 387–390). Na temat kryzysu sądownictwa ziemskiego w Rzeczypospolitej i także w Inflantach Polskich w pierwszej połowie XVIII w. zob. UI 1994, s. 16–17 (wstęp).

gis otrzymać starać się powinni, a privilegiati^b vigore hujusce laudi auctoritate et praerogativa urzędom swoim de jure debita gaudere mają. Na dowód zupełniejszy tey unaniami assensu stały elekcyi ninieysze laudum dajemy y one podpisem rąk naszych stwierdzamy.

Pisan w Duneburku roku 1765, miesiąca februarii szostego dnia [6 II 1765].

U takowego electionis^c laudum podpisy takowe:

Jozafat Zyberk, starosta oniksztyński, marszałek konfederacyi X[ię]st[w]a Inflantskiego mpp.

Konstanty Ludwik Plater, woiewoda mscisławski.

Jan Szadurski, regent W[ielkie]go X[ię]stw[a] Litt[ewskie]go, stolnik X[ię]stwa Inflantskiego.

Jozeff Plater, sądowy inflantski duneburski starosta mpp.

Kazimierz Plater, woiewodzie mscisławski.

August Fryderik Korff, starosta rzezycki.

Kazimierz Piotr Kublicki, sędzia grodzki inflan[cki].

Michał Weysenhoff, pisarz grodzki inflantski.

Jan^d Kazimierz Zyberk, rakanciski starosta.

Michał Ryk, surrogator ziem[ski] X[ię]stw[a] Inflan[ckie]go.

Mikołaj na Kryzborku Korff, chambellan J[eg]o K[rólewskie]j M[os]ci.

Jan Zass, starosta pruselski.

Jozeff Weysenhoff, czesznik X[ię]stw[a] Inflan[ckie]go.

Marcin Kublicki, łowczy X[ię]stw[a] Inflan[ckie]go.

T[eofil] Alexander Mohl, obozny inflan[cki].

Jędrzej Karnicki, łowczy inflantski.

Stefan Korń, skarbnikowicz inflan[cki].

Ignacy [k. 19] Benisławski, miecznik X[ię]stw[a] Inflantskiego.

Ignacy Sokołowski, strażnik y konsyliarz konfederacyi X[ię]stw[a] Inflan[ckie]go.

Jozeff Jodko, skarbnik X[ię]stw[a] Inflantskiego.

Ludwik Korń, budowniczy inflanski.

Antoni Sokołowski, łowczy X[ię]stw[a] Inflantskiego.

Benisławski, woyskowicz czernihowski.

Stanisław Wereszczyński, starosta błandziewski.

Felician Ryk, podkomorzy J[eg]o K[rólewskie]j M[os]ci.

Dominik Ryk, horodniczy X[ię]stw[a] Inflan[ckie]go.

^b Wyraz poprawiony. ^c Wyraz nadpisany. ^d Wyraz nadpisany.

Antoni Piotr Benisławski.
 Hyeronim Mohl, oboznic inflantski.
 Dominik Szołkowski.^c
 Stefan Mohl, skarbnikowicz czernihowski.
 Jozeff Szołkowski, rotmistrz inflantski.
 Ludwik Osędowski.
 Woyciech Ryk, podstoli czern[ihowski].
 Dyonizy Mohl, skarbnikowicz czern[ihowski].
 Jan Krzywiec.
 Eliasz Kublicki, łowczyc X[ięstw)a Inflan[ckiego] mpp.
 Wiktor Januszewicz, koniuszy zmuydzki.
 Jakub Korń.
 Ignacy Szreders.
 Michał Walden^f, rotmistrz X[ięstw)a Inflan[ckiego].
 Franciszek Zebrowski, łowczyc X[ięstw)a Inflan[ckiego].
 Jozeff Ryk.
 Antoni Szreders, chorążyc J[ego] K[rólewskiej] M[oś]ci^g.
 Samuel Szreders, podczaszy lidzki.
 Jan Walden.
 Jan Karnicki mpp.
 Jozeff Karnicki, woyskowicz czern[ihowski].
 Dyonizy Szreders, trukczasyc X[ięstw)a Inflan[ckiego].

Ktore to takowe laudum electionis za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę jest do xiąg grodzkich inflan[ckich] in toto przyjęte y zapisane.

Nr 11

Oświadczenie Ignacego Benisławskiego i Jana Karnickiego, poborców pogłównego żydowskiego w województwie inflanckim, 15 III 1765.

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 39.

[k. 39] My, Ignacy Benisławski, miecznik inflantski, Jan Karnicki, czeszn[ikowicz] inflantski, ziechaliśmy do miasta J[ego] K[rólewskiej] M[oś]ci i Düneborka pro d[ie] 4 martij [4 III 1765] dla ułożenia taryffy pogłównego żydowskiego, w czasie prawem konstytucyi convocationis opisanym

^c Po tym skreślone: Jozeff Szołkowski. ^f Wyraz nadpisany zamiast skreślonego: Korń.
^g Skrót poprawiony.

y te czyste myśli nasze byli indilate zakończyć, lecz że tak dla dochodzących nas o fałszowanych rewizjach wiadomości, iako też y nieprzybyłych do rewizyi, przydanych od posessorów Ichm[ośció]w, potrzebę upatrując y sprawiedliwą odnowienia, y poprawienia rewizyi, oraz ściągającego się na taiących rigoru prawa, suspenduiemy y de diligentia tantisper manifestuiąc się, rękoma naszymi podpisuiemy się. Datt[um] w Düneborku. Roku 1765, m[iesiąc]a marca 15 dnia [15 III 1765].

^aIgnacy Benisławski, miecznik X[ięstw]a Inff[lanckieg]o y komisarz pogłównego.

Jan Karnicki, cze[śnikowicz] inf[lancki], komisarz do pogłównego.^a

Nr 12

Sumariusz pogłównego żydowskiego z województwa inflanckiego, 8 III 1765 [26 IV 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 55–55v.

[k. 55] Aktykacya summaryusza pogłównego żydowskiego w[ojewó]dztw[a]^a inflantskiego.

Roku tysiąc siedemsett sześćdziesiąt piątego, miesiąca apryla dwudziestego szóstego dnia [26 IV 1765].

Na urzędzie J[ego] K[rólewskiej] M[ości] grodzkim X[ię]stwa Inflan[ckieg]o] comparendo personaliter jenerał J[ego] K[rólewskiej] M[ości] Piotr Roszczewski, summaryusz pogłównego żydowskiego X[ię]stwa Inflan[ckieg]o] ad acta podał, sequenti tenore.

Summaryusz albo tabella Żydów w X[ię]stwie Inflan[ckim] będących, do kahału krasławskiego vigore konstytucyi seymu convocationis przyłączonych, do ułożenia in forma taryffy y zweryfikowania osób dla odległości ieszcze nie przybyłych, ad interim przez nas, komissarzów, konstytucyą wyznaczonych, ułożona y na requizycę W[ielmożnego] J[asnie] pana Bogusława Thomaszewicza, skarbnika wilkom[ierskiego], wydana roku tysiąc siedemsett sześćdziesiąt piątego, m[iesiąc]a marca ósmego dnia [8 III 1765].

Kahał krasławski, ze wszystkimi przykahałkami y szkołkami w Xięstwie Inflantskim będącymi, a dotąd do różnych kahałów y przykahałków

^{a-a} Podpisy prawdopodobnie własnoręczne, pod tekstem, po lewej i po prawej stronie.

^a Ostatnia litera nieczytelna z powodu plamy atramentu.

W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o należący, teraz zaś przez nas, komisarzy, do kahału krasławskiego przyłączone y ziednoczone, komputuie osób teraz przez rewizorów szlachtę, rabina kwartalnego y szkolnika podanych y zaprzysiężonych, in numero dwa tysiące czterysta trzydzieście iedno [2431]. In fidem czego własnymi rękoma podpisujemy się.

Ignacy Benisławski, miecznik X[ię]stwa Inflantskiego, komissarz pogłównego.

Jan Karnicki, komissarz pogłównego.

Który to summaryusz za podaniem do akt [k. 55v] przez wyż wyrażonego jenerała, iest do xiąg grodzkich inflan[ckich] in toto przyięty y zapisany.

Nr 13

Skarga Józefa Turczynowicza, pisarza ceł komór dyneburskich, na Tadeusza Skilskiego i innych „akademików” dyneburskich, o napaść [8 VI 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 86–86v.

Uw. Na k. 86 ślady atramentu pozostawione wskutek odbicia przekreślenia z sąsiedniej karty.

[k. 86] Manifest J[ego]m[ość] pana Józefa Turczynowicza na J[ego]m[ość] pana Skilskiego y wszystkich Ichm[ościów] p[anów] akademików szkół düneburskich.

Roku tysiąc siedemsett sześćdziesiąt piątego, miesiąca junij ósmego dnia [8 VI 1765].

Na urządzie J[eg]o K[rólewskiej] M[ości] grodzkim X[ię]stwa Inflantskiego solenny zanosił manifest J[ego]m[ość] pan Józef Turczynowicz, pisarz ceł J[eg]o K[rólewskiej] M[ości] komór düneburskich, na J[ego]m[ości] pana Thadeusza Skilskiego, dyrektora y authora scaeleris y wszystkich Ichm[ościów] p[anów] akademików düneburskich in consilio et complicitate violencyi z J[ego]m[ości]ą byłych, o to: iż, co obzwał[owa]ny J[ego]m[ość] pan Skilski nie zachowując się w przykładzie dyrektorskim, ani w regule przyzwoitości studenskiej, nakłoniwszy wszystkich Ichm[ościów] panów akademików ad actum violentiae, żał[ującego] J[ego]m[ości] pana Turczynowicza, idącego z kościoła Ichm[ościów] x[ię]ży jezuitów nic sobie niewin[n]ego y broni żadney niemającego, na terminie y dniu niniejszym wyż na dacie pisanym, tumultuariae et violenter pod szkołami atakował, usiłując nieprzyzwoitą honorowi szlacheckiemu opprimować konfuzyą, od którego tumultu, gdy salwując honor y zdrowie do cancellaryi uiośł

się, obzałł[owa]ny J[ego]m[ość] pan Skilski z konfederowaną kompanią Ichm[ościów] p[anó]w akademików y w kancellaryi żałł[owaneg]o atakował, gdzie gdyby do tego nie zasza perswazyza godnych W[ielmożny]ch Ichm[ośció]w p[anó]w perswazorów, mogłoby przyść w obronie prawem pozwoloney do kryminalnego nieszczęścia. Zaczym żałł[uj]cy przed Bogiem y całym światem, ^aoświadczając się^a niewinnością swoją et praeveniendo futurae indemnitati zdrowia, honoru y życia swojego, aby nie był culpabilis, exinde, co się in defersione[m] stać może, dał ten swój solenny manifest salva [k. 86v] onego melioratione do xiąg grodzkich X[ię]stwa Inflantskiego zapisać.

Wypis wydany.

Nr 14

Oświadczenie Ewy z Felkierzambów Sielickiej, sędziny grodzkiej inflanckiej, w sprawie wolności drobnej szlachty i bojarów zamieszkałych w granicach trzymanych aktualnie przez jej wnuka, Józefa Brzezińskiego, skarbnikowicza brzeskiego, dóbr Kastyr, 4 XI 1764 [29 VII 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 89–89v.

[k. 89] ^aAktykacya listu otworzystego W[ielmożnej] Sielickiej, sędziny grodzkiej inflan[ckiej], wydanego Relingom y wielu innym ludziom danego.^a

Roku tysiã siedmset szedziesiąt piãtego, miesiãca julij dwudziestego dziewiãtego dnia [29 VII 1765].

Na urzędzie J[ego] K[rólewskiej] M[ość]i grodzkim X[ięstw]a Inflant[ckieg]o comparendo personaliter J[ego]m[ość] pan Mateusz Turczynowicz, sługa W[ielmożnej] J[ego]m[ość] pani Ewy z Felkierzambów Sielickiej, sędziny grodzkiej inflantskiej, list otworzysty niektórym ludziom wolnym pod Kastyrem⁴³ mieszkającym ot teyże W[ielmożnej] Jeym[ość]i wydany y służący, ad acta podał, który słowo do słowa wpisując, tak się w sobie ma.

^{a-a} *Fragment nadpisany.*

^{a-a} *Nagłówek sporządzony inną ręką niż pozostała część wpisu. Charakter pisma wskazuje na namiestnika i regenta grodzkiego inflanckiego Jozafata Antoniego Wieliczko.*

⁴³ Kastyr — w drugiej połowie XIX w. dobra w pow. dyneburskim, zob. SGKP III, s. 898.

Ewa z Felkierzambów Siellicka, sędzina grodzka inflantska, wszem, wobec y każdemu z osobna, komu by teraz, a barziesy [!] jeszcze w czas przyszy wiedzieć należało, tym moim listem otworzystym, zapisem poniżej wyrażonym ludziom y osobom danym y służącym na to: ponieważ Re-lingowie wszyscy, Ludwik Szembel, syn jenerała⁴⁴, Surwiło, Sobolewski, Danilewicz, Tryzna, Michał Ostrowski, Dońko Młynarz, Rybaczonkowie, Igowniowie, tudzież Andrzej, drugi Michał, Bibelowie alias Jeleńscy zwani, iedni szlacheckiego, drudzy bojarskiego urodzenia, ludzie wolnością zaszczyceni, z różnych stron y mieysc, tak za życia w Bogu zesłego W[ielmożneg]o Jana Siellickiego, sędziego grodzk[ieg]o^b inflantt[skieg]o, iako też y za possessyi moiey, do maiętności Kastyra, w Xięstwie Inflantskim leżącej, przyszedszy, [k. 89v] mieszkanie boiarskie w ten sposób przyjęli, iż od poddaństwa wieczystego, iako też y zamieszkałego pod maiętnością Kastyrem, od nas oboygą małżaków ubezpieczeni zostali, z powodu bowiem takowego upewnienia, gdy dotąd iedni przez siebie, drudzy przez potomstwo swoje kontynuuiąc mieszkanie, za nastąpieniem w possessyą maiętności Kastyra W[ielmożneg]o J[ego]m[ość] pana Józefa Brzezińskiego, skarbnikowicza brzeskiego, wnuka mego, częścią do niezwyuczaynych posług, a barziesy [!] rozumianych powinności, nadto zaś do poddanych zamieszkałych będąc porównani, a przeto od przyzwoitey im cieszącej się wolności cierpiąc pierwiastki zniewolenia oraz w insze strony y obeyscia odeyść na mieszkanie nie pozwolenia, którym uciemiężeniem przeciwno prawu boskiemu y świeckiemu przez wspomnionego wnuka mego wynurzonym, ja, Siellicka, sędzina grodzka inflantska, będąc przerażona, wyznawam y przyświadczam tym moim listem otworzystym, zapisem, iż wszyscy powyżey imionami y nazwiskami swoiemi wyrażeni, mieszkanie pod maiętnością Kastyrem będące, nie w inszy sposób obieli grunta, tak od w Bogu zesłego męża moiego, tudziesz ode mnie, Siellickiey, z obopólnych nas podówczas aktorów y possessorów maiętności Kastyra, iako za wolnych pochożych, prawu ziemskiemu zamieszkałemu niepowinnych y niepodległych y że każdego czasu, czy to przed dziesięcią lat, czyli y w lat kilkadziesiąt, tak samym, iako y potomstwu ich, wolność do wyiścia dana y przyrzeczona była; co wszytko w ten mój otworzysty zapis rzelnie [!] wpisawszy, ony do xiąg grodu X[ięstw]a Infflantt[skieg]o ku zapisaniu

^b Wyraz częściowo nieczytelny z powodu plamy z rozmazanego atramentu.

⁴⁴ Ojcem Ludwika Szembela była zapewne Piotr Szembel, woźny Księstwa Inflanckiego, wielokrotnie wzmiankowany w pierwszej połowie XVIII w., zob. np. LVVA, f. 712-1, nr 65, k. 12–12v, 94v, 263–264v.

dla wiadomości każdemu podać umyśliłem [!] oraz dla większey^c wiary y twierdzy, ręką moią własną przy dołożoney pieczęci podpisuię.

Pisan w Kamieńcu⁴⁵, r[ok]u 1764, m[iesiąc] nowembra, czwartego dnia [4 XI 1764].

U tego listu otworzystego podpis ręki przy pieczęci takowy.

(LS) Ewa z Felkierzambów Siellicka, sędzina grodz[ka] inflantska.

Który to takowy list otworzysty za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę, jest do xiąg grodz[zkich] inflantskich in toto przyięty y zapisany.

Nr 15

Przywileje królewskie na urząd woźnego Księstwa Inflanckiego dla Andrzeja Reyro i Tadeusza Raszczyzna, 3 VI 1765 [1 VIII 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 94–95v.

Uw. Na kartach 94 i 95 niewielkie zabrudzenia atramentem, pozostawione przez przekreślenia z kart poprzednich.

[k. 94] Akt przywilejów dwóch na jeneralstwo, iednego panu Reyrowi, drugiego panu Raszczynowi, służących.

Roku tysiąc siedemsett sześćdziesiąt piątego, miesiąca augusta pierwszego dnia [1 VIII 1765].

Coram actis castrensibus duneburgensibus, przede mną, Jozafatem Antonim Wieliczko, regentem grodzkim inflan[ckim], comparens personliter pan Andrzej Reyro, vigore przywileju poniżey wyrażonego jurament na urząd jeneralstwa rotą w statucie opisaną wykonał y sam przywieley [!] ku zapisaniu ad acta podał, który słowo do słowa wpisując, tak się w sobie ma.

Stanisław August, z Bożey łaski król polski, wielki xiążę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, zmuydzki, kijowski, wołyński, podolski, podlaski, inflan[cki], smoleński, siewierski y czernihowski. Oznaymujemy tym listem naszym, komu o tym wiedzieć należy, iż na instancją panów rad y urzędników przy boku naszym rezydujących, a umiejętność y biegłość w prawie pospolitym statutowym W[ielkie]o X[ięstw]a Litt[ewskie]o Andrzeja Reyre [!], ziemianina y obywatela w[o]jewó]dztwa inflan[ckiego] zalecających, umyśliliśmy onemu urząd jeneralstwa w tymże w[o]jewó]dz-

^c Część liter nadpisana, pierwotnie omyłko zapisano: wieczny.

⁴⁵ Kamieniec (Kamieniec Inflancki) — w drugiej połowie XIX w. dobra w pow. dyneburskim, w parafii ruszońskiej, zob. SGKP III, s. 764.

twie inflantskim dać y konferować, iakoż niniejszym listem naszym dajemy y konferujemy. Wolen tedy y mocen będzie Andrzej Reyro, ziemianin y obywatel w[ojewó]dztwa inflan[ckiego], hoc officio jeneralstwa do zgonu życia swego furgy, pozwy, zakazy, areszta, obdukcye prawne sporządzone partibus litigantibus podawać, w każdym [k. 94v] sądzie one przyznawać, relacye stronom potrzebującym wydawać y inne wszelkie z prawa y dawnych zwyczajów urzędowi swemu należące munia sprawować, praevio iednak w sądzie należącym facto juramento; a W[ielmożni] urodzeni obywatele w[ojewó]dztwa inflan[ckiego] onego za prawdziwego y aktualnego jenerała alias woźnego znać y mieć mają, dla łaski naszej; y natośmy ten list z kancelaryi naszej pod pieczęcią koronną y W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o wydać rozkazali.

Dan w kancelaryi naszej W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o dnia III^a miesiąca junij, roku pańskiego 1765 [3 VI 1765], panowania naszego pierwszego roku; u tego przywileju, przy pieczęciach wielkich, koronnej y W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o, podpisy takowe. Andrzej Zamoycki, ka[n]clerz wielki koronny. Michał xiążę Czartoryski^b, kanclerz w[ielki] W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o. Który to przywilej za podaniem do akt, iest do xiąż grodzkich inflan[ckich] in toto przyięty y zapisany.

[k. 95] Drugi przywilej Thadeuszowi Raszczynowi na jeneralstwo.^c

Roku tysiąc siedemset sześćdziesiąt piątego, miesiąca augusta pierwszego dnia [1 VIII 1765].

Coram actis castrensibus düneburgensibus, przede mną, Jozafatem Antonim Wieliczko, regentem grodzkim inflan[ckim], comparendo personaliter pan Thadeusz Raszczy, vigore przywileju poniżej wyrażonego jurament na urząd jeneralstwa rotą w statucie W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o opisaną wykonał y sam przywilej poniżej wyrażony, ku zapisaniu ad acta podał. Który tak się w sobie ma.

Stanisław August, z Bożej łaski król polski, wielki xiążę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmuydzki, kijowski, wołyński, podolski^d, podlaski, inflan[cki], smoleński, siewierski y czernihowski. Oznaymuiemy tym listem naszym, komu o tym wiedzieć należy, iż na instancją p[ra]nó]w rad y urzędników przy boku naszym rezydujących, a umiejętność

^a Cyfra podkreślona. ^b Początek nazwiska napisany na trudnym do odczytania wyrazie (nazwisku?). ^c Poniżej, tuż przy lewym brzegu karty odnotowano: Liczba 184. ^d Wyraz nadpisany.

y bieglóść w prawie pospolitym statutowym W[ielkie]o X[ięstw]a Thadeusza Raszczyńę [!], ziemianina y obywatela w[o]jewó]dztwa inflan[ckiego] zalecających, umyśliliśmy onemu „urząd jeneralstwa” w tymże w[o]jewó]dztwie inflan[ckim] dać y konferować, jakoż niniejszym listem naszym dajemy y konferujemy. Wolen tedy y mocen będzie pomieniony ^fThadeusz Raszczyń, ziemianin^f y obywatel w[o]jewó]dztwa inflan[ckiego], hoc officio jeneralstwa do zgonu życia swego fungi, pozwy, zakazy, areszta, obdukcye prawne sporządzone partibus litigantibus podawać, w każdym sądzie one przyznawać, relacye stronom potrzebującym wydawać y inne wszelkie z prawa y dawnych zwyczajów urzędowi swemu należące munia sprawować, [k. 95v] praevio iednak w sądzie należyty factum juramento, a W[ielmożni] urodzeni obywatele w[o]jewó]dz[t]wa inflan[ckiego] onego za prawdziwego y aktualnego jenerała alias woźnego znać y mieć mają, dla łaski naszej; y natośmy ten list z kancelaryi naszej pod pieczęcią koronną y W[ielkie]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o, wydać rozkazali.

Dan w kancelarij naszej W[ielkie]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o, dnia III m[iesiąca] junij, roku pańskiego 1765 [3 VI 1765], panowania naszego pierwszego roku. U tego przywileju przy pieczęciach wielkich, koronney y W[ielkie]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o, podpisy takowe. Andrzej[§] Zamoyski, kanclerz wielki koronny. Michał xiążę Czartoryski, kanclerz w[ielki] W[ielkie]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o. Który to przywilej za podaniem post juramentum do akt, iest do xiąg grodzkich inflan[ckich] in toto przyięty y zapisany.

Nr 16

Przywilej królewski na pisarstwo ziemskie inflanckie dla Gotarda Ignacego Mohla, krajczego inflanckiego, 5 III 1765, oraz odebranie przysięgi od niego [30 IX 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 155–156v.

Uw. Na k. 155–156v liczne przebarwienia, prawdopodobnie ślady zawilgocenia, ponadto na k. 155 zabrudzenia atramentem, pochodzącym z przekreślenia na poprzedniej karcie.

[k. 155] Aktykacya przywileiu na pisarstwo ziemskie J[egomość] panu Gotthardowi Mohlowi danego i służącego.

^c Fragment podkreślony. ^f Fragment podkreślony. [§] Dalej wykreślony wyraz (omyłkowo odnotowane nazwisko?).

Roku tysią[c] siedymsett sześćdziesiąt piątego, miesiąca septe[m]bra^a trzydziestego dnia [30 IX 1765].

Na rokach ziemskich ś[wię]ttomichalskich, w mieście J[ego] K[rólewskiej] M[o]ści Duneburku sądownie odprawujących się, przed nami Benedyktem z Janków Sokołowskim, Janem Weysenhoffem, Dyonizym Rykiem, sędziami ziem[skimi] X[ięstw]a Inflan[ckiego], comparendo personaliter W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Gothard Mohl, kracyczy X[ięstw]a Inflan[ckiego], vigore przywileju J[ego] K[rólewskiej] M[o]ści jurament na pisarstwo ziem[skie] inflan[ckie] rotą w statucie W[ielkiego] X[ięstw]a Li[tewskie]go opisaną wykonał [!] y takowyż przywilej swoy ad acta ku wpisaniu podał. Który de verbo ad verbum wpisując w xięgi, tak się w sobie ma.

Stanisław August z Bożey łaski król polski, wielki xiążę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmuydzki, kiowski, wołyński, podolski, podlaski, inflancki, smoleński y czernihowski ett[c]^b. Oznamuiemy tym listem, przywileiem naszym wszem, wobec y każdemu z osobna komu o tym wiedzieć należy, iż gdy podług przepisów nowo postanowionego prawa w czasie naznaczonym adq[ue] in solito consiliorum loco dla elekcyi urzędników ziem[skich] zgromadzeni Wielmożni senatorowie, Urodzeni dignitarze, urzędnicy ziemscy, grodczy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództwa inflan[ckiego], na wakujący w [k. 155v] woiewództwie swoim urząd pisarstwa ziemskiego, urodzonego Gotharda Mohla, kracyczego inflan[ckiego], virtutibus et mentis dystyngwującego się obrali y nam elekcyą jego na wspomnione pisarstwo ziemskie inflanckie instrumentem autentycznym prezentowali, prosząc o utwierdzenie go przywileiem naszym in hoc munere, więc my przychylając się łaskawie do tey proźby, a maiąc wiadome y znaioime doskonałe cnoty y przymioty, tudzież wierność y życzliwość ku Maiestatowi naszemu y w zasługowaniu się nam y Rzeczypospolitey żywe chęci, a naybarziefy zdolność do tego urzędu, tudzież znaioomość praw y statutów oyczystych do chwalebneho sprawowania wspomnionego urzędu potrzebną, tegoż urodzonego Gotharda Mohla umysłiliśmy onego na wpomnionym [!] urzędzie pisarstwa ziemskiego woiewództwa inflanckiego władzą naszą królewską utwierdzić, takoz praesentibus utwierdzamy, dając mu y konferując toż pisarstwo ziemskie inflan[ckie] cum omnibus juribus, praerogativis, immunitatibus et obventionibus hoc officium [!] z prawa y dawnego zwyczaiu concernentibus do ostatniego życia

^a Wyraz poprawiony. ^b Skrót podkreślony.

jego [k. 156] kresu lub do postąpienia na wyższą godność. Ma tedy y mocen iest tenże urodzony Gothard Mohl, obrany y utwierdzony od nas pisarz ziemski inflan[cki], wykonawszy zwyczajną urzędowi swojemu przysięgę, tenże według^c praw dawniejszych sprawować y odbywać wszelkich praw prerogatyw wolności y obwencyi huic offitio [!] przyzwoitych y należących, którego aby odtąd Wielmożni senatorowie, Urodzeni dignitarze, urzędnicy ziemscy, grodczy, rycerstwo, szlachta, obywatele w[ojewództwa] inflan[ckiego] za prawdziwego y aktualnego pisarza ziem[skiego] województwa swego mieli, znali, mianowali, obserwowali dla łaski naszej y powinności swoiey mieć chcemy y pilno po nich żądamy, na co dla większey wagi ten przywilej ręką naszą podpisawszy, pieczęci koronną y W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskie]go przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia V miesiąca marca Roku Pańskiego MDCCLXV [5 III 1765], panowania naszego 1 roku.

U tego przywileju przy wyciśnionych dwóch pieczęciach obojga narodów, podpis ręki królewskiej temi słowy: Stanisław August król.

Konnotacya tego przywileju y wraz podpisy J[egomości] p[anów] sekretarzów in eum thenorem: Pisarstwo ziemskie w[ojewództwa] inflan[ckiego] urodzonemu Gothardowi Mohlowi, kracyzemu inflan[ckiemu], confetur. [k. 156v] Adam Cieciszewski, pieczęci w[ielkiej] k[oronnej] na ten czas sekretarz mp.^d Józef Duleba, J[ego] K[rólewskiej] M[o]ści pieczęci w[ielkiej] W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskie]go sekretarz mp.^e

Sigillacya tego przywileju in eum thenorem: Cancellariatu Celsissimi ac Illustrissimi principis^f Michaelis ducis in Klewań et Żuków Czaratoryski, supraemi M[agni] D[ucatus] Litt[uaniae] cancellarij, homelensis, georgeburgensis, usniatensis, poduswiatensis ett[c]. capitanei sigillatum est in actis. Cancellariatu Illustrissimi, Excellentissimi domini, domini Andreae, comitis in Biezuń et Kutno, a Zamość Zamoyski, supremi regni cancellarij, crudzotovien[sis]^{g46} ett[c].^h capitanei sigillatum.

Który to takowy przywilej za podaniem onego do akt iest do xiąg ziemskich X[ięstw]a Inflan[ckiego] przyjęty y wpisany.ⁱ

^c Po literze e skasowana litera g. ^d Skrót podkreślony. ^e Skrót podkreślony. ^f Litera r napisana na błędnie użytej pierwotnie literze m. ^g Wyraz poprawiony. ^h Skrót podkreślony. ⁱ Pozostała część karty niezapisana, anulowana przy pomocy znaku graficznego.

⁴⁶ Kanclerz Andrzej Zamoyski dzierżył kilka starostw, ale trudno powiedzieć, o które z nich może tu chodzić. Ponieważ w dokumencie nr 18 jest to starostwo określone jako „cudzotoviensis”, może chodzić ewentualnie o niewielkie starostwo cudzynowieckie (wskazówka dr Marii Czepepe, PSB), ale nic nie wiadomo, by Zamoyski kiedykolwiek je dzierżył (SGKP I, s. 880).

Nr 17

Rejestr popisowy szlachty województwa inflanckiego, sporządzony przez Jana Zyberka, chorążego Księstwa Inflanckiego, w oparciu o zestawienia dostarczone przez poszczególnych rotmistrzów inflanckich, 30 IX 1765 [2 X 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 223–226v.

Uw. Rejestr zachował się w dwóch egzemplarzach: będącego podstawą edycji wpisu do akt ziemskich (czystopisu) oraz drugiego egzemplarza (brulionu) na k. 149–150v, w przypadku którego karty do tomu zostały uszyte w odwrotnej kolejności. Obie wersje zostały porównane i występujące różnice w treści zostały odnotowane w przypisach. Na pierwszej karcie w lewym górnym rogu liczba 31 (wcześniejsza foliacja lub numer dokumentu). Przy edycji popisu zrezygnowano z oryginalnego, ciągłego układu tekstu, wprowadzono także przeświety pomiędzy poszczególnymi parafiami.

[k. 223] Rejestr popisowy Xięstwa Inflan[ckiego]⁴⁷, podany do akt ziemskich przez W[ielmożne]go Jana Zyberka⁴⁸, chorążego ziemskiego inflanckiego.

Roku tysiąc siedemsettt sześćdziesiątt piątego, miesiąca oktobra wtórego dnia [2 X 1765].

Na rokach ziemskich świętomichalskich, w mieście J[ego] K[rólewskiej] M[oś]ci Duneburku sądownie odprawuiących się, przed nami, Benedyktem z Janków Sokołowskim, Janem Weysenhoffem, Dyonizym Rykiem, sędziami, y przede mną Gothardem Ignacym Mohlem, pisarzem ziemskim X[ięstw]a Inflanckiego, comparendo personaliter J[ego]m[o]ść pan Michał Moryson, chor[ążyc] J[ego] K[rólewskiej] M[o]ści, patron, ten rejestr popisowy ad acta podał, którego [k. 223v] thenor sequitur estq[ue] talis.

Rejestr zbioru szlachty X[ię]stt[w]a Inflan[ckiego] ad normam constitutionis novellae legis⁴⁹, przez parafie okazuiący się, przeze mnie, chorążego X[ięstw]a Inflan[ckiego], według podanych mi osobnych rejestrów od W[ielmożnych] J[egomość] p[anów] rottmistrzów tegoż X[ię]stt[w]a

⁴⁷ Nad publikacją rejestru popisowego szlachty województwa inflanckiego z 1765 r. pracował również prof. Andrzej Rachuba (Instytut Historii PAN), który zechciał udostępnić dla celów tej publikacji wyniki swoich badań. Zostały one uwzględnione w przypisach objaśniających do tekstu. Serdecznie Mu za to dziękujemy.

⁴⁸ Jan Tadeusz Zyberk (zm. 1806), chorąży inflancki (1765–1766), podkomorzy inflancki (1766–1775), wojewoda inflancki (1775–1778), wojewoda brzeski litewski (1778), zob. UI 1994, nr 1133, 1527, 1837.

⁴⁹ Chodzi prawdopodobnie o konstytucję litewską sejmu konwokacyjnego z 1764 r. „Popisy” (VL, t. VII, s. 89 / fol. 184–185).

Inflan[ckiego] w roku terażnieyszym tysiąc siedymsett sześćdziesiąt piątym, miesiąca septembra dnia trzydziestego [30 IX 1765], porządnym spisaniem ułożony y podany.

A Imo^a J[aśnie] W[ielmożni] senatorowie, qua gospodarze.

Jaśnie Wielmożny Borch⁵⁰, w[ojewo]da inflanc[ki], absens ad latus Regium.

Jaśnie W[ielmoż]ny Hilzen⁵¹, kasztelan inflan[cki], absens ab legalitates suas.

Parafia duneburska przez W[ielmożnych] J[egomość] panów Franciszka Żebrowskiego y Ignacego Szredersa, rottm[istrzów] inflan[ckich], spisana^b.

Jaśnie W[ielmoż]ny J[ego]m[o]ść pan Plater⁵², wojewoda mścisławski.

J[aśnie] W[ielmoż]ny J[ego]m[o]ść pan Plater⁵³, sądowy duneburski starosta.

J[aśnie] W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Zyberk⁵⁴, marszałek konfederacki X[ię]tt[w]a Inflan[ckiego].

^a Wyraz *podkreślony*. ^b W *brulionie*: zpisana.

⁵⁰ Jan Jędrzej (Andrzej) Borch (zm. 1780), podkomorzy inflancki (1744–1765), wojewoda inflancki (1765–1767), podkanclerzy koronny (1767–1780), kanclerz wielki koronny (1780), starosta brodajski (1746), starosta człuchowski (1771–1773), starosta ludecki (1761), starosta lucyński (1746–1772), starosta markowski (1746), starosta wilczański (1746), zob. PSB, t. 2, s. 311–313, autor biogramu Władysław Konopczyński; UI 1994, nr 1522, 1834, 2060.

⁵¹ Józef Jerzy Hylzen (zm. 1786), kasztelan inflancki (1760–1767), wojewoda miński (1767–1770), wojewoda mścisławski (1770–1783), starosta brasławski (1756–1783), starosta parchowski (1762–1772), zob. PSB, t. 10, s. 130–132, autor biogramu Emanuel Rostworowski; UI 1994, nr 1243.

⁵² Konstanty Ludwik Plater (1722–1778), wojski inflancki (1735), starosta dyneburski (1735–1761/1763?), pisarz wielki litewski (1746–1754), kasztelan połocki (1754–1758), wojewoda mścisławski (1758–1770), kasztelan trocki (1770), syn Jana Ludwika i Rozalii z Brzostowskich, zob. PSB, t. 26, s. 672–675, autorka biogramu Zofia Zielińska; UI 1994, nr 1111, 1871.

⁵³ Józef Wincenty Plater (1745–1806), starosta brzeski litewski (1770–1776), starosta dyneburski (inflancki) (1761/1763?–1770), starosta wołpiński (do 1793 r.), pisarz polny litewski (1771–1783), kasztelan trocki (1793), syn Konstantego Ludwika i Augusty z Ogińskich, zob. PSB, t. 26, s. 662–663, autorka biogramu Zofia Zielińska; UI 1994, nr 1112.

⁵⁴ Jozafat Zyberk (zm. 1776), starosta oniksztyński (oniksztański) (od 1763), starosta bolnicki (już 1755), marszałek sądu kapturowego Księstwa Inflanckiego (1764), marszałek konfederacki Księstwa Inflanckiego (1764–1766), kasztelan inflancki (1767–1769), wojewoda inflancki (1769–1775), zob. UI 1994, nr 1244, 1836.

W[ielmoż]ny J[ego]m[o]ść pan Dyonizy Ryk⁵⁵, sędzia ziemski X[ię]-stt[w]a Inflan[ckiego].

W[ielmoż]ny J[ego]m[o]ść pan Gothard Mohl⁵⁶, pisarz ziemski inflan[cki].

W[ielmoż]ny J[ego]m[o]ść pan Alexander Mohl⁵⁷, obożny inflan[cki].

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Józef Brzeziński⁵⁸, koniuszy inflan[cki].

J[añasnie] W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Plater⁵⁹, woiewodzie mścislaw[ski].

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Zyberk⁶⁰, starosta talicki.

W[ielmoż]ny J[ego]m[o]ść pan Zyberk⁶¹, rakanciski y ławaryski starosta.

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Korff⁶², chambelan J[ego] K[rólewskiej] M[o]ści.

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Zas⁶³, starosta pruselski.

⁵⁵ Dionizy Ryk (von Ryck) (zm. 1785), rzekomy chorąży checiński (1764–1765), sędzia kapturowy Księstwa Inflanckiego (1764), sędzia ziemski inflancki (1765–1783) — 5 III 1765 r. otrzymał przywilej na czwarte sęstwo ziemskie inflanckie (zob. dokument nr 18 niniejszej edycji), por. UI 1994, nr 1613. Wśród znanych chorążych checińskich nie występuje, zob. UWoj.San., nr 1–6.

⁵⁶ Gothard Ignacy Mohl (zm. 1785), krajczy inflancki (1748–1765), sędzia kapturowy Księstwa Inflanckiego (1764), pisarz ziemski inflancki (1765–1782), sekretarz konfederacji Księstwa Inflanckiego (1765), zob. UI 1994, nr 1273, 1409.

⁵⁷ Aleksander Teofil (Tadeusz) Mohl, obożny inflancki (1750–1770), rzekomy cześnik inflancki (1767), zob. UI 1994, nr 1198, 1388.

⁵⁸ Józef (Józef Jan) Brzeziński, skarbnik brzeski (1764), sędzia kapturowy Księstwa Inflanckiego (1764), koniuszy inflancki (1765–1786), sędzia ziemski inflancki (1786–1787), podkomorzy halicki (od 1787 r.), zob. UI 1994, nr 1262, 1619.

⁵⁹ Prawdopodobnie chodzi tu o Kazimierza Konstantego Platera (1749–1807), obożnego litewskiego (1787), kasztelana trockiego (1790–1793), podkanclerzego litewskiego (1793), starostę daugieliskiego (1773), dyneburskiego (inflanckiego) (1770–1807) i wołpieńskiego (1793), zob. PSB, t. 26, s. 665–672, autorka biogramu Zofia Zielińska; UI 1994, nr 1113. Mniej prawdopodobne, że o jego młodszego brata, Augusta Hiacynta (zm. 1803).

⁶⁰ Józef (Józef Stanisław) Zyberk (zm. 1817), podkomorzy Księstwa Inflanckiego (od 1775 r.), starosta talicki, zob. UI 1994, nr 1528; Rączka-Jeziorska/Jeziorski 2017, s. 241.

⁶¹ Jan Kazimierz Zyberk (zm. po 1790 r.), chorąży inflancki (1775–1780), starosta rakanciski i ławaryski, wzmiankowany także jako generał major wojsk polskich, względnie litewskich, zob. UI 1994, nr 1138; Rączka-Jeziorska/Jeziorski 2017, s. 242.

⁶² Mikołaj Korff, szambelan króla polskiego, syn Mikołaja, starosty rzeżyckiego.

⁶³ Jan Teofil Zass (von Sass) (1711–1778), generał adiutant i oberster lejtnant wojsk litewskich, starosta pruselski. W rzeczywistości w jego imieniu do popisu stanął jego zięć, mąż jego córki Teodory, Stanisław Chalecki (zm. 1805), także mianujący się starostą pruselskim, zob. LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 184–185v.

W[ielmożn]ny J[ego]m[o]ść pan Januszewicz⁶⁴, koniuszy żmudzki.
[k. 224] W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Dyonizy Szreders⁶⁵, strukczaszy
inflan[cki].

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Stefan Mohl⁶⁶, skarbn[ikowicz] infan[c-
ki], za siebie y dwuch braci swych niedzielnych.

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Samuel Szreders⁶⁷, podczaszy lidzki.

W[ielmożna] J[ego]m[o]ść pani Wołosowska⁶⁸, rottm[istrzowa] inflanska,
c mająca synów dw[ó]ch Konstan.^{69c}

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Freyman⁷⁰, chor[ąży] J[ego] K[rólewskiej]
M[o]ści, qua dożywotnik dóbr J[aśnie] W[ielmożnego] J[egomość] pana
Zyberka⁷¹, Hambemuyża^{d72}.

^{c-c} *Fragment dopisany w brulionie, niedokończony; jedno słowo widoczne tylko częściowo ze względu na wszystkie księgi.* ^d *W brulionie: Hambemuyża (wyraz częściowo zatarty z powodu zszycia księgi).*

⁶⁴ Wiktor(y) Januszewicz, strażnik żmudzki (już w 1756 r.), koniuszy żmudzki (od 1758 r.), rzekomy obożny inflancki (1767), żonaty z Anną Mohlówną (von der Mohl), podczaszanką parnawską, zob. UI 1994, nr 1389.

⁶⁵ Dionizy Szreders (Schroeders) (zm. po 1775 r.), instygator ziemski inflancki (1764), strukczaszy inflancki (1764–1775), zob. UI 1994, nr 1230, 1819.

⁶⁶ Stefan von der Mohl (zm. przed 11 II 1773 r.), rotmistrz prowincji dźwińskiej, syn Kazimierza Onufrego, skarbnika wilkomierskiego i czernihowskiego (jako skarbnik czernihowski występował w latach 1754–1758, zob. UWoj.Kij.Czer., nr 1478). Stefan nie mógł być skarbnikiem inflanckim, podobnie jego ojciec, por. zestawienie znanych skarbników inflanckich, w którym brak Mohlów: UI 1994, nr 1621–1689. Braćmi Stefana (urodzonymi z Anny de Benkin), byli: Dionizy Rafał (żyjący jeszcze w 1800 r.), regent ziemski inflancki (do roku 1778), w latach 1778–1793 horodniczy inflancki, a także m.in. sędzia ziemski dyneburski (1783) i marszałek powiatu dyneburskiego (1795); Franciszek, komornik prowincji dźwińskiej, wzmiankowany w 1764 r., który według GKRG 2004, s. 25, wstąpił do zakonu jezuickiego; wreszcie bliżej nieznaną Benedykt. Por. Uruski XI, s. 213; UI 1994, nr 1228; GKRG 2004, s. 24. Zob. też dokument nr 125 niniejszej edycji.

⁶⁷ Samuel Szreders (Schroeders) (zm. 1768), podczaszy lidzki (1764–1765), właściciel Grociszek w trakcie dyneburskim.

⁶⁸ Może Joanna Kassianowiczówna, wdowa (już w 1761 r.) po Józefie Zubie Wołoskim, rotmistrzu inflanckim, staroście krasnowskim.

⁶⁹ Z pewnością chodzi tu o Konstantego i Bogdana, posiadaczy dóbr Skajsty.

⁷⁰ Jan Reinhold von Freymann (zm. po 13 VI 1774 r.), chorąży wojsk Jego Królewskiej Mości (litewskich?).

⁷¹ Zapewne mowa o Jozafacie Zyberku.

⁷² Ambemujża — dobra w pow. dyneburskim, własność Zyberków, zob. SGKP I, s. 33.

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Lipinski⁷³, strażnik orszański, qua zastawnik dóbr J[aśnie] W[ielmożnego] J[ego]m[o]ść pana wojewody mściśław[skiego]⁷⁴.

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Szymkiewicz⁷⁵, qua arędarz dóbr duchownych plebanij liwenmuyskiej.

°J[ego]m[o]ść pan Ludwik Pułian [?].^c

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Wieliczko⁷⁶, regent grodzki X[ięstw]a Inflan[ckiego].

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Michał Tułowski⁷⁷, qua dzierżawca dóbr J[aśnie] W[ielmożnego] Zyberka, marszałka konfederackiego⁷⁸.

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Krasnodembski⁷⁹.

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Moryson⁸⁰, palestrant ziemski inflan[cki], qua arędarz.

Teyże parafij xięże, minorenes y wdowy.

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść xiądz Kozarzewski⁸¹, kanonik inflan[cki], pleban dunebur[ski].

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść xiądz Kłosowski⁸², kanonik inflan[cki], pleban liwenmuyski.

^{c-c} *Fragment opisany w brulionie między wierszami.* ^f *W brulionie:* Krasnodębski.

⁷³ Rafał Marcin Lipiński (zm. przed 23 VII 1768 r.), jako krajczy oszmiński wzmiankowany już 4 IV 1748 r., strażnik orszański (już w 1752 r.), komisarz dóbr starostwa dyneburskiego (1766).

⁷⁴ Tj. Konstantego Ludwika Platera.

⁷⁵ Bliżej nieznan.

⁷⁶ Jozafat Antoni Wieliczko, regent grodzki inflancki, landwójt dyneburski.

⁷⁷ Bliżej nieznan.

⁷⁸ Tj. Jozafata Zyberka.

⁷⁹ Może Jan Krasnodębski (zm. po 1775 r.), budowniczy inflancki (1771–1775) Zob. LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 157–157v; UI 1994, nr 1120.

⁸⁰ Michał Piotr Morysson (Morisson), syn Jana, chorążyc Jego Królewskiej Mości (1765), regent sądów podkomorskich inflanckich (wzmianki z lat 1766, 1771), skarbnik inflancki (1775–1792), zob. Uruski XI, s. 281; UI 1994, nr 1677.

⁸¹ Ks. Andrzej Kozarzewski, pleban dyneburski (1743, 1765), kanonik inflancki (1750, 1765), prepozyt dyneburski (1750), prałat kustosz inflancki (1753), por. Wiz. 1761, s. 28.

⁸² Ks. Jakub Stanisław Kostka Kłossowski, pleban liwenmuyski (1743–1765), kanonik inflancki (1754–1765), kustosz (1767), zob. Wiz. 1761, s. 28.

Absentes.

Przewielebny J[ego]m[ość] xiądz rektor Szołkowski⁸³ y całe collegium duneburskie absens.

W[ielmożni] J[ego]m[ość] x[ięża] dominikanie konwentu agłońskiego⁸⁴ absentes.

W[ielmożna] J[ej]m[ość] pani Sielicka⁸⁵, sędzina grodzka X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Parafia rzeżycka przez W[ielmożnego] J[ego]m[ość] pana Woyciecha^h Ryka⁸⁶, rotmistrza [k. 224v] inflan[ckiego] spisana.

W[ielmożny] J[ego]m[ość] pan Benedykt Sokołowski⁸⁷, sędzia ziemski inflan[cki].

W[ielmożny] J[ego]m[ość] pan Jan Weysenhoff⁸⁸, sędzia ziemski inflan[cki].

W[ielmożny] J[ego]m[ość] pan Michał Ryk⁸⁹, podstoli X[ięstw]a Inflan[ckiego].

W[ielmożny] J[ego]m[ość] pan Jan Krzywiec⁹⁰, mostowniczy inflan[cki].

W[ielmożny] J[ego]m[ość] pan Zygmunt Korff⁹¹, st[arost]a rzeżycki.

^g Wyraz poprawiony. ^h W brulionie poprawione z: Woyskiego.

⁸³ Ks. Adam Szołkowski (1709 – po 1783), w zakonie jezuitów od 1727 r., święcenia przyjął w 1738 r., wieloletni misjonarz, rektor jezuitów dyneburskich w latach 1765–1768, po kasacie zakonu przebywał w Iłkuście, zob. Grzebień 2004, s. 664.

⁸⁴ Klasztor dominikanów w Agłonie (łot. Aglona).

⁸⁵ Zapewne Ewa Felkierzambowa (von Voelckersamb) (zm. po 1766 r.), wdowa po Janie Krzysztofie Sielickim, właścicielka Kamieńca i Ruszony w Inflantach Polskich.

⁸⁶ Wojciech Ryk (von Ryck), podstoli starodubowski (1764–1765), sędzia kapturowy księstwa inflanckiego (1764), jako rotmistrz inflancki występować miał jeszcze w 1778 r., zob. Uruski XV, s. 343.

⁸⁷ Benedykt Sokołowski (zm. przed 22 IX 1785 r.), horodniczy inflancki (1754–1765), sędzia ziemski inflancki (1765–1785), sędzia ziemski prowincji dźwińskiej, zob. UI 1994, nr 1225, 1611.

⁸⁸ Jan Weysenhoff (zm. przed 23 XII 1786 r.), koniuszy inflancki (1754–1765), sędzia ziemski inflancki (1765–1786), sędzia ziemski prowincji dźwińskiej, starosta adzelski, zob. UI 1994, nr 1261, 1612.

⁸⁹ Michał Stanisław Ryk (von Ryck) (zm. 1787?), skarbnik wiłkomierski (już w 1742 r.), surogator ziemski inflancki (1761–1765), podstoli inflancki (1765–1770), stolnik inflancki (1770–1787), właściciel dóbr Wielony w trakcie rzeżyckim, zob. UI 1994, nr 1584, 1764, 1823.

⁹⁰ Jan Krzywiec (zm. 1784), mostowniczy inflancki (1765–1784), właściciel Taudowian i Birzy, zob. UI 1994, nr 1374.

⁹¹ Fryderyk Zygmunt Korff (1730–1797), starosta rzeżycki (1749–1797), zob. UI 1994, nr 2184.

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Dominik Ryk⁹², kraczy inflan[cki].
W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Piotr Sołtan⁹³, chorążyc inflan[cki].
W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Józefⁱ Ryk⁹⁴, chorąży husarski^j buławy polney W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskie]go za siebie y trzech braci swoich niedzielnych.
W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Józef Ryk⁹⁵, podczasyc [!] inflan[cki].
W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Stanisław Wereszczyński⁹⁶, sędzia grodzki inflan[cki].
W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Jan Graff⁹⁷, czesznik derpski, qua zastawnik.

Absentes.

J[asnie] W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Hilzen⁹⁸, wojewoda miński.
W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Plater⁹⁹, woyski X[ię]tt[w]a Inflan[ckiego].
W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Ludwik Wereszczyn[s]ki¹⁰⁰, chor[ąży] J[e]go K[ró]lewskiej] M[o]ści.
Teyże parafij xięża, minorenes y wdowy.

ⁱ *W brulionie imię nadpisane.* ^j *W brulionie:* uzarski.

⁹² Dominik Ryk (von Ryck) (zm. 5 X 1784 r.), kraczy inflancki (1765–1766), strażnik inflancki (1766–1784), właściciel dóbr Drycany, zob. UI 1994, nr 1274, 1802.

⁹³ Piotr Sołtan, chorążyc inflancki, właściciel dóbr Prezma w pow. rzezyckim. Por. LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 163–163v.

⁹⁴ Józef Ryk (von Ryck), łowczyc inflancki, chorąży husarski buławy polnej litewskiej.

⁹⁵ Józef Ryk (von Ryck), podczasyc inflancki, chorąży petyhorski wojsk koronnych.

⁹⁶ Stanisław Wereszczyński (Wereszczyński) (zm. 1779), sędzia grodzki inflancki (1765–1778), starosta błandziejewski (1764–1765), sędzia kapturowy Księstwa Inflanckiego (1764), zob. UI 1994, nr 1602.

⁹⁷ Jan Graff (von Graff) (zm. po 8 VIII 1777 r.), chorąży Jego Królewskiej Mości, cześnik dorpacki (1738–1764, wzmiankowany nadal w 1765 r.), zob. UI 1994, nr 71.

⁹⁸ Jan August Hylzen (1702–1767), regent kancelarii wielkiej litewskiej (1738), kasztelan inflancki (1744–1754), wojewoda miński (1754–1767), starosta brasławski, kazuński, marienhauski, parchowski, zob. PSB, t. 10, s. 128–129, autor biogramu Emanuel Rostworowski; UI 1994, s. 1241, 2082.

⁹⁹ Wilhelm Jan (Jerzy) Plater (zm. 17 V 1769), sędzia grodzki inflancki (1744?–1754), woyski inflancki (1744–1769), zob. UI 1994, nr 1600, 1874.

¹⁰⁰ Ludwik Wereszczyński (Wereszczyński) (zm. po 3 VII 1774 r.), chorąży Jego Królewskiej Mości już w 1745 r.

Pleban rzeżycki¹⁰¹, feymański¹⁰² y birżagolski¹⁰³ absentes.

W[ielmożna] J[ej]m[o]ść pani Berkowa¹⁰⁴, skarbnikowa inflan[cka] absens.

W[ielmożna] J[ej]m[o]ść pani Stabrowska¹⁰⁵ z synami in minorennitate będącymi absens.

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Stanisław Sołtan¹⁰⁶, podstolic X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Parafia lucyńska przez W[ielmożnych] J[egomości] p[anów] Benedykta Kornia¹⁰⁷, Michała Waldena¹⁰⁸, rotmistrzów [!] X[ięstw]a Inflan[ckiego], spisana.

J[aśnie] W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Jan Szadurski¹⁰⁹, regent W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskie]go.

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Kublicki¹¹⁰, podstarości inflan[cki].

¹⁰¹ Zapewne Jan Stefan Giedroyć (1730–1803), kanonik wileński (od 1755 r.), biskup inflancki (od 1764 r.), biskup żmudzki (od 1778 r.), zob. PSB, t. 7, s. 427–428, autor biogramu Tadeusz Turkowski.

¹⁰² Zapewne ks. Antoni Koźmiński (1719 – po 1767 r.), pleban feymański (1757, 1761), zob. Wiz.1761, s. 82, 87.

¹⁰³ Może Jan Józef Wilkiewicz, komendant rzeżycki (1761), zob. Wiz.1761, s. 115.

¹⁰⁴ Domicella Jodkówna (zm. 1766), podczaszanka inflancka, od roku 1758 wdowa po Janie Gedeonie von Bercken (Berk), skarbniku inflanckim, por. UI 1994, nr 1660.

¹⁰⁵ Marianna Rykówna (von Ryck) (zm. po 1765 r.), wdowa po Michale Stabrowskim (zm. 1763), krajczym połockim, w 1765 r. miała małoletnich synów, Franciszka i Justyna.

¹⁰⁶ Stanisław Sołtan (1756–1836), generał adiutant buławy polnej litewskiej (1774), generał lejtnant (od 1782 r.), chorąży wielki litewski (od 1782 r.), starosta słonimski (1787), podkomorzy litewski (od 1790 r.), marszałek nadworny litewski (1791–1793), prezes Komisji Rządu Tymczasowego Wielkiego Księstwa Litewskiego (1812–1813), współwłaściciel dóbr Andreпно w Infantach Polskich (pow. rzeżyckim), zob. PSB, t. 40, s. 365–370, autor biogramu Zbigniew Anusik.

¹⁰⁷ Benedykt Korn (Korń) (zm. przed 15 II 1770 r.), budowniczy inflancki (1759), rotmistrz inflancki, zob. UI 1994, nr 1117.

¹⁰⁸ Michał Walden (von Walden, Waldyn) (zm. 1787), instygator inflancki (1748?–1766), łowczy inflancki (1746?–1754?), krajczy inflancki (1766–1787), rotmistrz inflancki, por. UI 1994, nr 1229, 1275, 1308.

¹⁰⁹ Jan Szadurski (zm. 1771), obożny inflancki (1744–1748), podstoli inflancki (1748–1752), stolnik inflancki (1752–1766), podstarości sądowy inflancki (od roku 1759?, wzmiankowany jeszcze w latach 1763–1764), regent kancelarii mniejszej litewskiej (od 1764 r.), chorąży inflancki (1766–1771), zob. UI 1994, nr 1134, 1386, 1538, 1579, 1753.

¹¹⁰ Kazimierz Piotr Kublicki (zm. 1774 lub 1778?), horodniczy inflancki (1730, nie utrzymał się), cześnik inflancki (1743?–1746), podczaszy inflancki (1746–1757), pisarz grodzki inflancki (1748?–1756), rzekomy koniuszy inflancki (1756), sędzia grodzki inflancki (1756–1764), podstarości sądowy inflancki (1765–1773), sędzia ziemski inf-

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Jodko¹¹¹, sędzia grodzki inflan[cki].
W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan [k. 225] Weysenhoff¹¹², pisarz grodzki inflan[cki].
W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Weysenhoff¹¹³, czesznik Xięstwa Inflan[ckiego].
W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Kublicki¹¹⁴, skarbnik Xięstwa Inflan[ckiego].
W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Sokołowski¹¹⁵, strażnik Xięstwa Inflan[ckiego].
W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Karnicki¹¹⁶, horodniczy inflan[cki].
W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Karnicki¹¹⁷, łowczy Xięstwa Inflan[ckiego].
W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Stefan Korń¹¹⁸, skarbnikowicz inflan[cki].

lancki (1766–1767?), surogator grodzki inflancki (1766), wojski inflancki (1770–1773), właściciel dóbr Lauder, zob. UI 1994, nr 1219, 1261, 1405, 1479, 1539, 1601, 1614, 1821, 1882; por. LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 162–162v.

¹¹¹ Józef Jodko (zm. po 5 III 1768 r.), skarbnik inflancki (1758–1765), sędzia grodzki (1765–1768), zob. UI 1994, nr 1603, 1667.

¹¹² Michał Jan Weysenhoff (zm. 1789), dworzanin skarbowy (1753), pisarz grodzki inflancki (1756–1789), podkomorzy Jego Królewskiej Mości (1780), zob. UI 1994, nr 1406.

¹¹³ Józef Antoni Weysenhoff (zm. 1778), cześnik inflancki (1744–1766), podczaszy inflancki (1766–1770), podstoli (1770–1778), starosta adzelski, zob. UI 1994, nr 1182, 1496, 1585.

¹¹⁴ Marcin Kublicki (zm. 7 I 1806), skarbnik inflancki (1765–1767), sędzia ziemski inflancki, potem prowincji dźwińskiej (1767–1795? lub 1806?), właściciel części Zalesia w trakcie lucyńskim, zob. UI 1994, nr 1615, 1673; por. LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 159–159v.

¹¹⁵ Ignacy Sokołowski (zm. po 1792 r.), rzekomy miecznik inflancki (1749), strażnik inflancki (1758–1766), cześnik inflancki (1766–1770), rzekomy podstoli inflancki (1767), podczaszy inflancki (1770–1792), zob. UI 1994, nr 1198, 1357, 1498, 1584, 1798; por. LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 233–233v.

¹¹⁶ Jan Karnicki (zm. po 1792/1793? r.), sekretarz pieczęci mniejszej koronnej (od 1768), rzekomy cześnik inflancki (1764), horodniczy inflancki (1765–1778), podstoli inflancki (1778–1785), sędzia ziemski inflancki (1785–1792/1793?), zob. UI 1994, nr 1195, 1226, 1588, 1617.

¹¹⁷ Jędrzej (Andrzej) Piotr (Adam?) Karnicki (zm. po 1793 r.?), łowczy inflancki (1758–1770), cześnik inflancki (1770–1793), sędzia powiatu lucyńskiego (1781), zob. UI 1994, nr 1200, 1319.

¹¹⁸ Stefan Korń (Korn), skarbnikowicz inflancki. Zestawienie UI zna Stefana Korna (Kornia), skarbnika inflanckiego w latach 1764–1775, zob. UI 1994, nr 1672.

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Ludwik Korń¹¹⁹, budowniczy X[ięstw]a Inflan[ckiego].

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Jan^k Korń¹²⁰, strażnikowicz inflan[cki].

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Jakub Korń¹²¹, miecznikowicz inflan[cki].

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Szołkowski¹²², skarbnikowicz inflan[cki].

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Osędowski¹²³, łowczyc inflan[cki].

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Zaręba¹²⁴, podczaszy czernihowski.

^lW[ielmożny] J[egomość] p[an] Żabicki¹²⁵, stolnik czernihowski.^l

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Piechowski¹²⁶, qua dzierżawca dóbr W[ielmożnych] J[egomość] p[anów] Korniów.

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Jodko¹²⁷, podczaszy inflan[cki] absens.

Absentes.

Teyże parafij xięza, minorenes y wdowy.

^k W brulionie imię pierwotnie napisane po nazwisku i skreślone, a następnie nadpisane przed nazwiskiem.^{l1} Fragment opuszczony w czystopisie, dopisany na podstawie brulionu.

¹¹⁹ Ludwik Korń (Korn) (zm. po 1786 r.), budowniczy inflancki (1760–1786), zob. UI 1994, nr 1118.

¹²⁰ Jan Korń (Korn), strażnikowicz inflancki, może syn Ludwika, wzmiankowanego w 1756 r. jako strażnik lub strukczasy inflancki? Por. UI 1994, nr 1797, 1818.

¹²¹ Jakub Korń (Korn), miecznikowicz inflancki, może syn Michała, miecznika inflanckiego? Por. UI 1994, nr 1368. Według UI Jakub występował w 1765 r. jako miecznik inflancki, zob. UI 1994, nr 1364.

¹²² W spisie urzędników inflanckich (UI 1994) nie występuje żaden Szołkowski, skarbnik inflancki. Może chodzi o Dominika Szołkowskiego, skarbnikowicza wiłkomierskiego, czynnego wówczas w Inflantach Polskich?

¹²³ Znany jest jedynie Ludwik Osędowski (Osendowski, Ossędowski), łowczy inflancki (1764–1766), zob. UI 1994, nr 1321. Może to jego syn?

¹²⁴ Felicjan Mikołaj z Kalinowej (z Kalinowy) Zaremba (Zaręba) (zm. po 12 II 1773 r.?), podczaszy czernihowski (1753–1773), zob. UWoj.Kij.Czer., nr 1346; por. LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 158–158v.

¹²⁵ Michał Żabicki (zm. po 6 II 1771 r.), stolnik czernihowski (1764–1771), podstarości lucyński z ramienia Jana Jędrzeja Borcha, wojewody inflanckiego i starosty lucyńskiego, por. UWoj.Kij.Czer., nr 1555.

¹²⁶ Józef na Piechowicach Piechowski (zm. około 1800 r.), chorąży owrucki już w roku 1759, komornik litewski (od 1769 r.), szambelan Jego Królewskiej Mości (1775), por. LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 160–160v.

¹²⁷ Franciszek Jodko (zm. po 1770 r.), cześnik lidzki już w roku 1725, podczaszy inflancki (1757–1766), stolnik inflancki (1766–1770), wojski inflancki (1770, zrezygnował), zob. UI 1994, nr 1492, 1760, 1881.

Wielmożny J[ego]m[o]ść xiądz Młóżewski¹²⁸, officyał y kanonik Xięstwa Inflanskiego, pleban lucyński y osuński absens.

Wielebni x[ięża] dominikanie konwentu posińskiego¹²⁹ absentes.

[k. 225v] W[ielmożna] Je[j]m[o]ść pani Karnicka¹³⁰ z synem iednym małoletnim absens.

W[ielmożna] Je[j]m[o]ść pani Konstancya Korniowa¹³¹ z dóbr swoich absens.

Parafia marynhawska przez W[ielmożnego] J[ego]m[o]ść pana Józefa Szołkowskiego¹³², rottm[istrza] inflan[ckiego] spisana.

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Marcin Beniśławski¹³³, sędzia grodzki inflan[cki].

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan miecznik Beniśławski¹³⁴ za siebie y czterech braci swoich.

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Dominik Beniśławski¹³⁵, stolnikowicz inflan[cki].

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Felicjan Ryk¹³⁶, chambelan J[ego] K[rólewskiej] M[o]ści.

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Romer¹³⁷, chorąży trocki.

¹²⁸ Ks. Józef Ignacy Młóżewski (1707 – po 1768), pleban osuński (1735), scholastyk smoleński (już w 1739 r.), scholastyk i oficjał inflancki (już w roku 1756), archidiakon (już w roku 1764), zob. Wiz. 1761, s. 28.

¹²⁹ Klasztor dominikanów w Posiniu (łot. Pasiene).

¹³⁰ Zapewne mowa tu o Róży z Jodków Karnickiej, wojskowiczowej inflanckiej, wdowie po Józefie Karnickim, z synem Franciszkiem.

¹³¹ Zapewne Konstancya Szadurska, wdowa po Antonim Korniu, mostowniczym inflanckim.

¹³² Może tożsamy z Józefem Szołkowskim, obożnym inflanckim (1770–1782), potem strażnikiem inflanckim (1785–1787)? Zob. UI 1994, nr 1390, 1810.

¹³³ Marcin Beniśławski (zm. po 1785), sędzia grodzki inflancki (1765–1785), zob. UI, nr 1604.

¹³⁴ Ignacy Beniśławski (zm. przed 23 XII 1786 r.), miecznik inflancki (1762–1786), zob. UI 1994, nr 1362. Jego braćmi byli: Bonifacy (zm. po 28 VII 1774 r.), łowczy czernihowski (1762–1774) (zob. UWoj.Kij.Czer., nr 1250), Michał (zm. po 1788 r.), regent ziemski inflancki już w 1765 r., koniuszy inflancki (1788) (zob. UI 1994, nr 1264), a także Ludwik i Jan, wojskowiczowie czernihowscy. Wszyscy oni byli synami Józefa (Michała) Beniśławskiego, wojskiego czernihowskiego (1762–1764), zob. UWoj.Kij.Czer., nr 1614.

¹³⁵ Dominik Beniśławski, stolnikowicz inflancki, syn Piotra.

¹³⁶ Felicjan Ryk (von Ryck), podkomorzy nadworny koronny, od 1771 r. chorąży inflancki, zmarł przed 12 IV 1775 r., zob. UI 1994, nr 1136.

¹³⁷ Najpewniej Stefan Jerzy Romer (Römer) (1687–1773), chorąży trocki (1738–1766), jego drugą żoną była Eleonora Szadurska, która wniosła mu w posagu dobra w województwie inflanckim, zob. Romer 2009, s. 325–326, 342.

Absentes.

J[aśnie] W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Hilzen¹³⁸, starosta marynawski¹³⁹.
W[ielmożny] J[ego]m[o]ść pan Piotr^m Beniśławski¹⁴⁰, stolnikowicz inflan[cki].

Teyże parafii xięża, minorenes y wdowy.

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść xiądz pleban marynawski¹⁴¹.

W[ielmożny] J[ego]m[o]ść xiądz pleban birżański¹⁴².

U tego rejestru popisowego podpis ręki W[ielmożnego] J[ego]m[o]ść pana chorążego przy przyciśnieniu a latere pieczęci jego własney, hic exprimitur verbis: Jan Zyberk, chorąży X[się]tt[w]a Inflan[ckiego].

Ten rejestr popisuiący się szlachty, przez W[ielmożnego] J[ego]m[o]ść pana chorążego inflan[ckiego] porządnie spisany, a do nas urzędników [k. 226] tegoż X[ię]tt[w]a Inflan[ckiego] dla skonnotowania podany, podpisuiemy.

Które to podpisy rąk I[ch]m[o]ściów panów urzędników niżej wyrażone, temi rozpoczynają się słowy:

Józef Plater, sądowy inflan[cki] duneburski starosta mp.

Benedykt z Janków Sokołowski, sędzia ziemski Xięstwa Inflan[ckiego] mp.

Jan Weysenhoff, sędzia ziemski X[ię]tt[w]a Inflan[ckiego].

Dyonizy Ryk, sędzia ziemski inflan[cki].

Gothard Ignacy Mohl, pisarz ziem[ski] y sekretarz konfederacyi X[ię]stw]a Inflan[ckiego] mp.

Michał Weysenhoff, pisarz grodzki X[ię]stw]a Inflan[ckiego].

Józef Brzeziński, koniuszy X[ię]stw]a Inflan[ckiego].

Ignacy Beniśławski, miecznik inflan[cki].

Ignacy Sokołowski, strażnik X[ię]stw]a Inflan[ckiego].

T[eofil] [?] Alexander Mohl, oboźny inflan[cki].

Dominikⁿ Ryk, krayczy X[ię]tt[w]a Inflan[ckiego].

^m Wyraz nadpisany. ⁿ Wyraz poprawiony z: Dyonizy.

¹³⁸ Justynian Gracjan Hylzen (zm. 1778), starosta marienhauski (1763/1769?–1772), generał-major, zob. UI 1994, nr 2083.

¹³⁹ Tj. marienhauski.

¹⁴⁰ Piotr Beniśławski, stolnikowicz inflancki, syn Piotra.

¹⁴¹ Tj. marienhauski. Zapewne Jerzy Powsłowski (Pousłowski), archidiakon, prałat katedralny inflancki, generalny namiestnik biskupstwa inflanckiego, proboszcz lucyński i marienhauski (1761).

¹⁴² Zapewne Mikołaj Mizgier (zm. na krótko przed 21 III 1768 r.), kanonik inflancki, pleban birżański.

Jan Szadurski, regent W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskie]go, stolnik X[ięstwa] Inflan[ckiego].

Michał Ryk, podstoli X[ięstwa] Inflan[ckiego].

Kazimierz Piotr Kublicki, podstarości grodzki X[ięstwa] Inflan[ckiego].

Stanisław Wereszczynski, sędzia grodzki X[ięstwa] Inflan[ckiego].

Józef Weysenhoff, czesznik X[ięstwa] Inflan[ckiego].

Jan Karnicki, horodniczy inflan[cki].

Który to takowy popisowy registr za podaniem onego przez [k. 226v] wyż wyrażonego patrona, iest do akt xiąg ziemskich Xięstwa Inflanskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

Nr 18

Przywilej królewski na czwarte sęstwo ziemskie województwa inflanckiego, wydany Dionizemu Rykowi, chorążemu chęcińskiemu, 5 III 1765 [9 X 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 268–269v.

Uw. Na k. 268, w prawym górnym rogu, odnotowana nieaktualna paginacja — 44 (poprawiona z 48?).

[k. 268] Przywilej na sędstwo ziem[skie] J[egomości] panu Rykowi słu-
żący.

Roku tysiąc siedemset sześćdziesiąt piątego, m[iesią]ca oktobra dziewiętego dnia [9 X 1765].

Coram actis terrestibus [!] Xięstwa Inflantskiego przede mną Michałem Benisławskim, regentem ziemskim Xięstwa Inflantskiego, comparendo personaliter Wielmożny J[ego]m[ość] pan Dyonizy Ryk, sędzia ziemski inflantski, przywilej J[ego] Królewskiej M[o]ści na urząd sęstwa ziemskiego inflant[skiego], stalli quarti sobie służący, ad acta podał, którego tenor od słowa do słowa wpisuiąc, tak się w sobie ma.

Stanisław August z Bożej łaski król polski, wielki xiążę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmuydzki, kijowski, wołyński, podolski, podlaski, inflantski, smoleński, siewierski y czernihowski etc.^a Oznamyuiemy tym listem, przywilejem naszym, wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, iż gdy na seymie convocationis po śmierci ś[więtej] p[amięci] Nayiaśnieyszego Antecessora naszego zgromadzone stany Rz[eczy]pospolitey ulepszenie praw, porządków y ustaw, singulariter

^a *Skrót podkreślony.*

etiam względem prętszey concivibus sprawiedliwości stanowiąc, aby od-
tąd zamiast jednego przedtym sędziego ziemskiego y drugiego podsędką,
czterech sędziów ziemskich pluralitate votorum było obieranych, posta-
nowienie na seymie szczęśliwey koronacyi naszey powszechną zgodą po-
twierdzone uczyniły¹⁴³ y gdy in virtute [k. 268v] takowego prawa W[iel-
możni] senatorowie, Urodz[eni] dignitarze, urzędnicy ziemscy, grodczy,
rycerstwo, szlachta, obywatele województwa inflantskiego w czasie nazna-
czonym ad solitum consiliorum locum na seymik elekcyi ziemstwa ziecha-
li się, za czwartego sędziego ziemskiego województwa swego urodzonego
Dyonizego Ryka, chorążego chęcińskiego, obrali y nam instrumentem au-
tentycznym wybranie onego na ten urząd prezentowali, prosząc o utwier-
dzenie j[eg]o^b przywilejem naszym in hoc munere. Więc my, znaiąc nie
tylko gorliwość dobra pospolitego y znaczne w tey Rz[eczy]pospolitey
zasługi, ale też znajomość praw y statutów oyczystych wielce potrzebną
do odbywania y sprawowania chwalebne y przykładne tego urzędu
zwyż wyrażonego urodzon[ego] Dyonizego Ryka, umyśliliśmy onego na
tym urzędzie sęstwa ziemskiego inflantskiego novella lege ustanowionym
utwierdzić, jakoż praesentibus utwierdzamy, dając mu y konferuiąc wspo-
mnione sęstwo ziemskie cum omnibus, juribus, praerogativis immunitati-
bus et libertatibus, hoc officium concernentibus, do ostatniego życia jego
kressu lub do postąpienia na wyższą godność. Ma tedy y mocen jest tenże
urodzony Dyonizy Ryk, obrany od w[ojewódz]twa y od Nas utwierdzony
sędzia ziemski inflantski, wykonawszy zwyczajną urzędowi swemu przy-
sięgę, tenże podług praw dawniejszych y świeższych sprawować, wszelkich
praw, prerogatyw wolności y [k. 269] obwęcyi huic officio de lege et an-
tiqua consvetudine należących używać. Którego aby W[ielmożni] sena-
torowie, Urodzeni dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodczy, rycerstwo,
szlachta, obywatele województwa inflantskiego dla łaski Naszey y spowin-
ności swoiey^c za prawdziwego y aktualnego sędziego ziemskiego w[oje-
wódz]twa swego in ordine czwartego mieli, znali, mianowali, obserwowali,
mieć chcemy y pilno po nich żądamy. Na co dla lepszey wiary ręką się
naszą podpisawszy pieczęci koronną y W[ielkiego] X[ięstwa] L[i]tt[ew]-
-

^b *Odczyt niepewny z powodu otworu w karcie, powstałego w efekcie przeszywania poszytu.*

^c *Wyraz poprawiony.*

¹⁴³ Konstytucja sejmu koronacyjnego w 1764 r. „O kondemnatach na WW. Woiewodow lub UU. Starostow Sądowych wypadłych” (VL, t. VII, s. 178–179 / fol. 405) o krendensowaniu większej liczby sędziów, ale nie czterech, tylko „przy podstarościom trzech”.

skie]o przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia piątego m[iesią]-ca marca, r[ok]u pańskiego 1765 [5 III 1765], panowania Naszego pierwszego roku.

U tego przywileju przy wyciśnionych utriusq[ue] gentis pieczęciach^d podpis Nayiaśniejszego Pana w te słowa: Stanisław August król. Napis zaś takowego przywileju hoc tenore pisany^e: sęstwo ziemskie w[o]jewód]ztwa inflant[skiego] novella loge ustanowione^f urodzonemu Dyonizemu Rykowi, chorążemu chęcińskiemu, confertur. Podpisy zaś Ichm[ośció]w sekretarzów przy pieczęciach gencium tak wyrażone: Adam Cieciszewski, pieczęci wielkiej koronney natenczas sekretarz mp. Józef Dulęba, J[eg]o K[rólewskiej] M[o]ści pieczęci wielkiej Wielkiego Xięstwa Littewskiego sekretarz mp. Na zatyłku takowego przywileju atestata sigillacyj^g hac sonantia wypisane: Cancellariatu Illustrissimi et Excellentissimi domini, domini Andrea comitis in Biezuń et Kutno, a Zamość Zamoyski, supremi Regni cancellari, cudzotoviensis¹⁴⁴ et cetera capitanei sigillatum. Cancellariatu Celsissimi ac Illustrissimi principis Michaelis, ducis in Klewań et Żuków Czartoryski, [k. 269v] supremi Magni Ducatus Lituaniae cancellarij, homeliensis, georgeburgensis, uswiatensis, poduswiatensis ettc.^h capitanei sigillatum est in actis. Na stronicy zaś tegoż przywileju attestatum juramentu w grodzie inflantskim wykonanego in haec formalia r[ok]u 1765, m[iesią]ca augusta szóstego dnia [6 VIII 1765]. Comparendo personaliter u sądu Wielmożny J[ego]m[ości] pan Dyonizy Ryk, chorąży chęciński, vigore tego przywileju na sęstwo ziemskie inflantskie jurament rotą w statucie opisaną wykonał. Józef Plater, sądowy inflantski dunebórski starosta mp. Michał Weysenhof, pisarz grodzki Xięstwa Inflantskiego.

Który to takowy przywilej za podaniem onego przez wyżej wzmiankowaną osobę cum tota rei essentia jest do xiąg ziemskich Xięstwa Inflantskiego przyjęty y wpisany.ⁱ

Nr 19

Skarga Jana z Własewiczów Nowickiego, ekonoma kałkmujskiego, na Jana Łaniewskiego Wołka, rotmistrza orszańskiego i superintendenta komór

^d Wyraz nadpisany. ^e Wyraz poprawiony z: pisano. ^f Po tym skreślone: urodzonemu. ^g Wyraz poprawiony. ^h Skrót podkreślony. ⁱ Reszta karty niezapisana, anulowana przy pomocy przekreślenia.

¹⁴⁴ Zob. wyżej przypis 46 w dokumencie nr 16.

ładowych Rzeczypospolitej, w związku z niepokojami czynionymi przez żołnierzy tego ostatniego w karczmie należącej do dóbr Kałkmujza [14 X 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 271–271v.

[k. 271] Manifest^a J[ego]m[ości] pana Nowickiego, ekonomy kałkuńskiego, na W[ielmożnego] J[ego]m[ości] pana Wołka.

Roku tysiąc siedemset sześdziesiąt piątego, miesiąca oktobra czternastego dnia [14 X 1765].

Na urzędzie J[ego] K[rólewskiej] M[ości] grodzkim X[ięstw]a Inflantskiego, przede mną Kazimierzem Piotrem Kublickim, podstarostą sądowym grodzkim inflantskim, od J[aśnie] W[ielmożnego] J[ego]m[ości] pana Józefa Platera, inflantskiego düneburskiego starosty będącym, solenny zanosił manifest J[ego]m[ości] pan Jan z Własewiczów Nowicki, ekonom kałkmuyski, na W[ielmożnego] J[ego]m[ości] pana Jana Łaniewskiego Wołka, rotmistrza orszańskiego, superintendenta komór ładowych Rzeczypospolitej, o to, iż co obzał[owa]ny J[ego]m[ości] postponendo iura vicinitatis y obeymując dyspozycyą komór, żołnierzy do dyspozycyi swey dla dopilnowania cła należących, nie obostrzywszy disciplina militari, w karczmie J[aśnie] W[ielmożnego] J[ego]m[ości] pana Pletemberga¹⁴⁵, konsiliarza Nayiaśniejszey Imperatorowey Jeym[ości], do dóbr Kałkmujza¹⁴⁶ nazwanych, w X[ięstwi]e Kurlandzkim [si]tuowanych^b należącej ulokował, którzy nie mając żadnego rigoru wraz hałasy czynić poczęli, ludzi kałkmuyskich, nie przepuszczając [!] nawet y kobietom, pałaszami dobytymi bili, płazowali^c, [k. 271v] z karczmy wypędzali, z czego żadney nie czyniąc satisfakcyi, gdy sam obzał[owa]ny J[ego]m[ości] w roku terazniejszym, dnia ósmego septembra [8 IX 1765], do teyże karczmy przybył, wraz bez daney okazyi człowieka przy karczmie stojącego nie dopraszając się żadney satisfakcyi od dworu kałkunskiego zbił y nogami strącał, przy innych exakcyach, które przez inquizycyą okazane będą, insuper na zdrowie y honor żał[ującego]o różne odpowiedzi y pochwałki czynił y czynić dotąd nie przestaie. Praeveniendo tedy żał[ują]cy delator futurae inconvenientiae zdrowia, honoru własnego, a zatym dalszych boiów y violencyi, dał ten swój solenny manifest do xiąg grodzkich inflan[ckich] zapisać.

^a W lewym, górnym rogu karty odnotowana cyfra 36. ^b Uszkodzenie wyrazu z powodu przeszczenia tomu. ^c Wyraz podkreślony.

¹⁴⁵ Jerzy Fryderyk Plettenberg.

¹⁴⁶ Zapewne dobra Kalkuhnen (łot. Kalkūni), zob. BHO II, s. 254–255.

Nr 20

Wyznaczenie terminu rozprawy sądowej w sporze między Janem z Własewiczów Nowickim, ekonomem kałkmujskim, a Janem Łaniewskim Wołkiem, rotmistrzem orszańskim, superintendentem komór lądowych inflantskich (kryżborskich) [14 X 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 270.

Uw. Na k. 270 zabrudzenia atramentem, pochodzące z przekreślenia na poprzedniej karcie.

[k. 270] Dni na processa 1mo^a J[ego]m[ość] pana Nowickiego na W[ielmożneg]o J[ego]m[ość] pana Wołka, rotmistrza orszań[skiego], superintendenta komór londowych [!] inflantski[ch].

Roku tyśiąc siedemsett sześćdziesiąt piątego, miesiąca oktobra czternastego dnia [14 X 1765].

Dzień na process wydany J[ego]m[ości] panu Janowi z Własewiczów Nowickiemu, ekonomowi kałkmujskiemu, na W[ielmożneg]o J[ego]m[ości] pana Jana Łaniewskiego Wołka, rotmistrza orszańskiego, superintendenta komór lądowych, o różne przeciwko prawom w^b dobrach J[aiśnie] W[ielmożneg]o J[ego]m[ości] pana Pletemberka¹⁴⁷, consiliarza Nayiaśnieyszey Imperatorowey Jeym[ości]c, kałkmujskich, w X[ięstwi]e Kurlandzkim situowanych, udziałane tak przez się, iako y żołnierzy pod dyspozyą [!] J[ego]m[ości] będących violencye oraz o pochwałki na zdrowie y honor żał[ującego]o delatora, y o inne praejudicata, które w awthentycznej [!] żalobie obszerniey y dostateczniey opisane będą.

Roku 1765, m[iesiąc]a oktobra 17 dnia [17 X 1765], dzień na reprocess y process wydany W[ielmożnem]u J[ego]m[ość] panu Janowi Wołkowi, rotmistrzowi orszańskiemu, superintendentowi komór londowych kryżborskich, na J[ego]m[ość] pana Jana z Własewiczów Nowickiego, ekonomu kałkuńskiego, o niesłuszne oprocessowanie w grodzie inflanskim, a w samey rzeczy o grabienie koni z stancyi dla żał[ującego]o arendowaney, o grożenie przez listy turmą, o wypędze[n]ie^d żołnierzy na komendę dysponowanych oraz odkazanie się tychże żołnierzy ścigać y turmą więzić.

^a Wyraz podkreślony. ^b Dalej wykreślone: Słobodzie Kałk, a następnie powtórzone w. ^c Dalej przekreślone: w dobrach. ^d Wyraz częściowo nieczytelny z powodu przeszycia tomu.

¹⁴⁷ Jerzy Fryderyk Plettenberg.

Nr 21

List Jana z Własewiczów Nowickiego, ekonoma kałkmuyskiego, do Jana Łaniewskiego Wołka, rotmistrza orszańskiego, superintendenta komory łodowej kryżborskiej, w sprawie pobicia chłopą, 8 IX 1765 [17 X 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 272–272v.

Uw. Na k. 272 niewielkie zabrudzenia atramentem, pozostawione przez przekreślenie z karty poprzedniej.

[k. 272] Aktykacya listu J[egomości] pana Nowickiego, pisanego do W[ielmożnego] J[egomości] pana Wołka, rotmistrza orszań[skiego], superintendenta komory łodowej kryżborskiej.

Roku tysiąc siedemsett sześćdziesiąt piątego, miesiąca oktobra siedemnastego dnia [17 X 1765].

Na urządzie J[ego] K[rólewskiej] M[ości] grodzkim X[ię]stwa Inflan[ckiego] comparendo personaliter W[ielmożny] J[ego]m[ości] pan Jan Łaniewski Wołek, rotmistrz orszański, superintendent komory łodowej kryżborskiej, list J[egomości] pana Nowickiego, ekonoma kałkmuyskiego, do siebie pisany, ad acta podał, sequenti tenore.

Wielmożny m[nie] wielce M[iłościwy] Dobrodzieju. Dziwuję się temu niepomału, że W[asz]m[ości] Pan Dobr[odziej] nic we mnie nie widząc, w czym bym postępował przeciw prawu y słuszności, żadney skargi nie zaniozszy ani odezwy o satysfakcyą nie uczyniwszy, ważył się na slobodę Jaśnie Wielm[oznego] pana Platemberka¹⁴⁸, konsyliar[za] imper[atorskiego] naieżdzać, tyrańskim biciem chłopą bić y nogami deptać, zapomniawszy na prawo Kurlandyi, iż gdy y Jaśnie Wielm[ozny], chociażby słusznie chciał iakie hałasy sprawować, bez żadney dystynkcyi nam roskazano, tak postępującego turmą hamować, lecz ja zaś chcąc mieć z W[asz]m[ości] Panem iak naylepszą spokojność, życzę iakimkolwiek sposobem owego pogodzić chłopą. W czym ieżeli moja rada może mieć iakikolwiek skutek, albo ni [!], czekaiąc [k. 272v] rezolucyi, piszę się Wielmożnego W[asz]m[ości] Pana Dobrodzieja prawdziwym y życzliwym sługą. Jan z Własewiczów Nowicki, ekonom kałkmuyski.

Datta tego listu takowa:

¹⁴⁸ Jerzy Fryderyk Plettenberg.

Datt[um] w Kałkmuyży¹⁴⁹, tyśiąć siedemsett sześćdziesiąt piątego, dnia ósmego septembra [8 IX 1765].

Tytuł na tym liście takowy:

Wielmożnemu J[ego]m[ość]i Panu Wołkowi, superintendentowi kom[ory] J[ego] K[rólewskiej] M[ość]i, M[nie] W[ielce] M[iłościwemu] Panu y Dobrodziejowi, w Denaburgu [!].

Który to takowy list za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę, iest do xiąg grodzkich inflantski[ch] in toto przyjęty y zapisany.

Nr 22

Skarga Franciszka Truchnowskiego, rotmistrza powiatu pińskiego, superintendenta komory spławnej dyneburskiej cła starego, na Onufrego Krzeczковского, skarbnika drohickiego, w sprawie niezapłaconego cła [29 X 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 283–283v.

Uw. Na k. 283 niewielkie zabrudzenia atramentem, pochodzącym z przekreślenia na poprzedniej karcie.

[k. 283] Manifest W[ielmożnego] J[egomości] p[ana] Truchnowskiego, superintendenta komory duneborskiej, na W[ielmożnego] J[egomości] p[ana] Onufrego Krzeczковского.

Roku tyśiąć siedmset sześćdziesiąt piątego, miesiąca 8bra dwudziestego dziewiątego dnia [29 X 1765].

Na urzędzie J[ego] K[rólewskiej] M[ość]i grodzkim X[się]tt[w]a Infflantski[e]go comparendo personaliter W[ielmożny] J[egomość] p[an] Franciszek Truchnowski, rotm[istrz] p[owia]ttu pińskiego, superintendent komory spławnej duneborskiej cła starego J[ego] K[rólewskiej] M[ości], solenny zanosił manifest na W[ielmożnego] J[egomości] p[ana] Onufrego Krzeczковского, skarbnika drohickiego, jako pana y plenipotenta Jeg[o]m[ości] J[ą]nie p[ana] Antoniego Hurbańskiego, o to, iż co w r[ok]u niniejszym tyśiąć siedmset sześćdziesiątym piątym [1765], podczas spławu gurnego zawinił się skarbowi J[ego] K[rólewskiej] M[ość]i t[al]arów bitych czterdzieści pięć y nie mając sposobu do opłacenia się przez pomienionego J[egomości] p[ana] plenipotenta swego, osobliwszym obligacyinym zapisem obowiązał się sub vadio ważności rzeczy, te pomienione

¹⁴⁹ Kalkuhnen (dziś łot. Kalkūni), osada na kurlandzkim brzegu Dźwiny, naprzeciwko Dyneburga (zob. BHO II, s. 254–255).

cztyrdzieści pięć t[alarów] bitych w tymże roku, dnia dwudziestego ósmego 8bra [28 X 1765], oddać y de plano wypłacić. Kturemu obowiązkowi swojemu jawnie contraveniendo, jako na wyznaczonym y opisanym terminie in exolutione satysfakcyi nie uczynił, tak temuż zapisowi swojemu przez też contraventio zprzeciwiając się, do strat y expens prawnych żałującego delatora pociągnął. O co tedy żałujący delator chcąc [k. 283v] prawem czynić, ante omnia do aprobaty zapisu obligacyjnego, a zatym do zapłacenia summy kapitalney czterdziestu pięciu t[alarów] bitych współ z zaręko [!] alteri[us] tanti et provisione ot datty niesatysfakcyi, do nagrodzenia wszelkich szkód, strat y expens prawnych exindo pochodzących, y tego wszytkiego czasu prawa fusius deducet salva tey żałoby melioratione, dał do xiąg grodzkich inflantskich ten swóy solenny manifest zapisać.

Wypis wydany.

Nr 23

Skarga Jana Augusta Hylzena, wojewody mińskiego oraz jego żony, Konstancji, na Jana Szadurskiego i Michała Ryka, wyznaczonych do zlustrowania starostw województwa inflanckiego, o nieuprawnione zwiększanie należności do zapłaty z racji kwarty wyznaczonej ze starostwa marienhauskiego [29 XI 1765].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 310–310v.

Uw. Na k. 310 zabrudzenia atramentem, powstałe wskutek odbicia przekreślenia z sąsiedniej karty.

[k. 310] Manifest^a J[añasnie] W[ielmożny]ch Ichm[ości] państwa Jana z Eklów y Konstancji z Platerów Hylzenów, woiewodów mińskich, na W[ielmożny]ch Ichm[ościów] p[anów] Jana Szadurskiego, regenta W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o, stolnika, y Michała Ryka, podstolego, inflantskich.

Roku tysiąc siedemsett sześćdziesiąt piątego, miesiąca novembra dwudziestego dziewiątego dnia [29 XI 1765].

Na urządzie J[ego] K[rólewskiej] M[ości] grodzkim X[ięstw]a Inflan[ckiego] przede mną Kazimierzem Piotrem Kublickim, podstarostą sądowym, od J[añasnie] W[ielmożneg]o J[ego]m[ości] pana Józefa Platera, sądowego inflan[ckiego] düneberskiego starosty będącym, solenny zanosili manifest J[añasnie] W[ielmożni] Ichm[ości] państwo Jan z Eklów y Konstancya

^a W lewym, górnym rogu karty odnotowana cyfra 5.

z Platerów Hylzenowie, woiewodowie mińscy, starostowie margenhawscy, małżonkowie, na W[ielmożny]ch Ichm[osć] panów Jana Szadurskiego, regenta W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o, stolnika^b, y Michała Ryka, podstolego, inflantskich, per constitutionem do zlustrowania storostw [!] w Inflantach wyznaczonych lustratorów, pro primo o to, iż co zboża zsypane, które dotąd ze włości starostwa margenhawskiego do dworu dawane były y też same zboża na zapomogi tegoż poddaństwa expensowało się y prowentem pewnym być nie może, teraz circa peractam lustrationem w prowent kwarty wprowadzili; pro secundo intrata z lnu, która nayznaczniejsza była przez zakupowanie od granic rossyiskich, a teraz per totum zakazana y zabroniona, uciążliwie do quarty zapis[an]a^c. [k. 310v] Tertio, że na ruble nowe y miedziane pieniądze^d w barzo w^e podłym gatunku z Moskwy wychodzące, w porównaniu z talarami uciążliwy walor uczyniono, dla czego pomienioney monety, iako in regno cursum nie mającey, wydać niepodobno. Insuper przez częste napadanie żołdatów rossyiskich nocami na karczmy, w których rzeczeni żołdaci bez płaty gwałtownie trunki wypijają, karczmarze zaś iako na pograniczu będący, za trunki pieniądze zabrawszy, do Moskwy z nimi uciekają, co^f bez żadnego względu całą intratę karczemną w prowent quarty położyli. Z których dawnych okoliczności tak zawodnych prowentów tegoż starostwa margenhawskiego, naymniey tysiã t[alarów] b[ity]ch uciemiężenia żałł[ujący]m delatorom przyczynili. Praeveniendo zatym żałł[ujący]cy delatores takowym inconveniencyom y uciemiężliwościam dali ten swój solenny manifest z wolną onego melioracją, do xiąg grodzkich inflantskich zapisać.

Nr 24

Kredens na urzędy ziemskie Księstwa Inflanckiego, wybory na sejmiku gospodarskim w Dyneburgu 4 II 1766 [6 II 1766].

LVVA, f. 712-1, nr 111, k. 62–63.

[k. 62] Aktykacja kredensu na urzędy ziemskie inflantskie.

Roku tysiã siedemsett sześćdziesiąt szostego, miesiąca februarij szostego dnia [6 II 1766].

^b Wyraz *nadpisany*. ^c Wyraz *częściowo nieczytelny z powodu kleksa*. ^d *Po tym skreślone w.* ^e *Litera nadpisana*. ^f *Wyraz nadpisany*.

Na urządzie J[ego] K[rólewskiej] M[ości] grodzkim X[ię]stwa Inflan[ckiego] comparendo personaliter Imc pan Michał Skwarczyński, czesznik owrucki, kredens na urzędy ziemskie inflantskie ad acta podał, który słowo do słowa wpisując tak się w sobie ma.

My, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele w[ojewó]dztwa inflan[ckiego] vigore konstytucyi seymow konwokacyjnego y koronacyjnego ziechawszy się ad solitum consiliorum locum do miasta J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci Düneburka na seymik po gromnicznym gospodarski r[ok]u 1766, m[iesią]ca febr[uar]ii 4. dnia [4 II 1766], et insistendo tymże konstytucyom in puncto electionis urzędów ziemskich in crastino po seymiku gospodarskim, post ascensum W[ielmożnego] J[egomości] pana Borcha, podkomorzego, na w[ojewó]dztwo inflantskie, W[ielmożnego] J[egomości] pana Jana Zyberka, chorążego, na podkomorstwo, a post ascenssum tegoż W[ielmożnego] J[egomości] pana Zyberka W[ielmożnego] J[egomości] pana Jana Szadurskiego, regenta W[ielkiego] X[ię]stwa Litt[ewskiego]o, stolnika inflan[ckiego] na chorąstwo, do wakującego sęstwa obralismy unanime voto[rum] et assensu, et sine ulla contradictione W[ielmożnego] J[egomości] pana Kazimierza Kublickiego, podstarostiego grodzkiego X[ię]stwa Inflan[ckiego], z tym warunkiem, iż kwestya wzniecona o pierszenstwo ma być amicabiliter między W[ielmożnym] J[egomością] panem Sokołowskim, sędzią ziemskim, a W[ielmożnym] J[egomością] panem Kublickim, novo obranym, umiarkowana. Ktorzy Ichm[os]c[iowie] [k. 62v] iako legitime przez nas obrani przywileja wolne u J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci P[ana] N[aszego] Mił[osciwego] secundum dispositionem legis otrzymać starać się powinni, a privilegiati vigore hujusce laudi autoritate et praerogativa urzędom swoim de jure debita gaudere mają.

Na dowod zupełniejszey tey unanimi assensu stały elekcyi, niniejsze laudum daiemy y one podpisami rąk naszych stwierdzamy.

Pisan w Düneburku roku 1766, m[iesią]ca februarj piątego dnia [5 II 1766].

U tego laudum podpisy rąk J[aśnie] W[ielmożnych] W[ielmożnych] Ichm[os]c[iów] panow wojewodzianow temi słowy:

Jozaphat Zyberk, st[aros]ta onikszyński, marszałek konfoederacyi X[ię]stwa Inflan[ckiego].

Konstanty Ludwik Plater, wojewoda mścislawski, p[ułkownik] p[etyhorski].

Jozeff Plater, sądowy inflantski, düneburski st[aros]ta.

Jan Weysenhoff, sędzia ziemski X[ię]stwa Inflan[ckiego].
Michał Ryk, podstoli X[ięstw]a Inflan[ckiego].
Gothard Ignacy Mohl, pisarz ziemski inflanski.
Kazimierz Plater, wojewodzie mscisławski.
Felicyan Ryk, chambelan J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci.
Jozef Jodko, sędzia grodzki X[ię]stwa Inflan[ckiego].
Stanisław Wereszczyński, sędzia grodzki inflan[cki].
Jan Karnicki, horodniczy inflan[cki].
Antoni Ryk, podkomorzy nadworny J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci.
Dominik Ryk, kracyz X[ię]stwa Inflan[ckiego].
Marcin Kublicki, skarbnik X[ięstw]a Inflan[ckiego].
Benedykt Korn, rotmistrz inflan[cki].
Franciszek Żebrowski, rotmistrz inflan[cki].
Dominik Szółkowski.
Jozef Ryk, chorąży ussarski W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego].
Michał Weysenhoff, pisarz grodzki inflan[cki].
Eliasz Kublicki, łowczyz X[ię]stwa Inflan[ckiego].
Dyonizy Mohl, regent ziemski X[ięstw]a Inflan[ckiego].
Wiktor Januszewicz, koniuszy żmuydzki.
Woyciech Ryk, rotmistrz^a inflan[cki].
Jozef Brzezinski, koniuszy^b X[ię]stwa Inflan[ckiego].
Jan Krzywiec, mostowniczy X[ięstw]a Inflan[ckiego].
Marcin Benisławski, sędzic [k. 63] grodzki inflantski.
Michał Benisławski, regent ziemski X[ię]stwa Inflan[ckiego].
Ludwik Osędowski, łowczyz X[ięstw]a Inflan[ckiego].
Michał Walden, rotmistrz inflan[cki].
Jan Walden, rotmistrz inflan[cki].
Dominik Benisławski, stolnikowicz inflan[cki].
Piotr Benisławski, stolnikowicz inflan[cki].
Ludwik Korń, budowniczy inflantski.
Franciszek Walden.
Jakub Korń, miecznikowicz inflan[cki].
Bonifacy Benisławski, łowczy czernihowski].
Ignacy Benisławski, miecznik X[ięstw]a Inflan[ckiego].
Jozef Szółkowski, rotmistrz inflan[cki].
Jozef Ryk, podczaszyc inflan[cki].

^a Wyraz poprawiony. ^b Wyraz częściowo nieczytelny z powodu przeszywania tomu.

Dyonizy Szreders, strukczaszy inflan[cki].

Antoni Szreders, chor[ąży] J[ego] K[rólewskiej] M[ości].

Który to kredens za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę iest do xiąg grodzkich inflantskich in toto przyięty y zapisany.

Nr 25

Instrukcja posłom na sejm zwyczajny, obranym na sejmiku w Dyneburgu, 25 VIII 1766 [26 VIII 1766].

LVVA, f. 712-1, nr 111, k. 254–264.

Uw. Karta zawierająca podpisy pod instrukcją (k. 259–259v) została prawdopodobnie sporządzona odrębnie, inną ręką (treść instrukcji sporządzona ręką Jozafata Antoniego Wieliczki) i włączona w środek składki już chyba w momencie sporządzania wpisu, o czym świadczy ślad po atramencie skreślenia zabezpieczającego przed dopiskami na k. 258v na skutek odbicia z k. 259.

[k. 254] Instrukcja na sejm ordynaryiny od woiewodztwa inflan[ckiego].

Roku tysiąc siedmset szездziesiąt szostego, miesiąca augusta dwudziestego szostego dnia [26 VIII 1766].

Na urządzie J[ego] K[rólewskiej] M[ości] grodzkim X[ięstw]a Inflan[ckiego] comparendo personaliter Imc pan Ignacy Szreders, dworzanin J[aśnie] W[ielmożneg]o Imc pana Zyberka¹⁵⁰, marszałka konfederacyi X[ięstw]a Inflan[ckiego], dyrektora seymiku, instrukcją od w[oje]w[ó]dztwa inflan[ckiego] J[aśnie] W[ielmożnym] J[egomościom] panom posłom na sejm walny ordynaryiny daną ad acta podał, która tak się w sobie ma.

Instrukcja od nas, senatorow, dygnitarzow, urzędnikow ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelow Xięstwa Inflan[ckiego] J[aśnie] W[ielmożnym] J[egomościom] panom posłom za powszechną zgodą unaniami voto na sejmiku przedseymowym za poprzedzającym uniwersałem J[ego] K[rólewskiej] M[ości] w roku terazniejszym 1766, m[iesią]ca augusta 25. dnia [25 VIII 1766] w Duneborku in solito consiliorum loco odprawionym na sejm walny ordynaryiny w Warszawie w tymże roku, dnia szostego octobris [6 X 1766] przypadający, ex gentibus obranym, videlicet z Inflan J[aśnie] W[ielmożnym] Ichm[ościom] panom: Janowi Szadurskiemu, chorążemu inflantt[skiemu], regentowi litewskiemu, y Kazimierzowi Platerowi, woiewodzcowi mscisław[awskiemu]; z Korony W[ielmożnym] Ichm[ościom] panom: Jozefowi Wilczewskiemu, podko-

¹⁵⁰ Jozafat Zyberk.

morzemu wiskiemu, y Kaietanowi Hryniewieckiemu, chorążemu czerwogrodzkiemu; z Litwy W[ielmożnym] J[egomościom] panom: Jozefowi Dulębie, horodniczemu brzeskiemu, y Jozefowi Kaszycowi, staroscie kudzianskiemu, dana.

[k. 254v] Ktokolwiek pilno uwagą zapala się w rozważeniu wysokich drog J[ego] K[rólewskiej] M[oś]ci Pana Naszego Mił[ościwego] o oraz sposob panowania, przyzna pewnie, że wiek nasz przyniósł nam przykłady nie tylko równaiącą^a się chwalebney starożytności, ale oraz godne, aby pamiętna onych wziętość y w potomnych^b wiekach gloriom nasładowania miały. Czyżie bowiem umysł powolny nie pociągnie nowo wynikłą w całym kraju (przez wielkie y przezorne starania dobra pospolitego) spokojności słodycz? Kto nie pochwali tak pieczołowite starania J[ego] K[rólewskiej] M[oś]ci Pana Naszego Mił[ościwego] o względem utrzymywania y do skutku przyprowadzenia obrad seymowych, co nieposlednim jest sposobem, aby obojga narodow rycerstwo, ktore w nienawiści pierwey mając panujący nierząd państwa naszego, nie tylko się starało^c z usilnością o onegoż poprawę, ale owszem zgodnie y jednomyslnie prawa do iak naylepszego przyprowadzić skutku.

Ufunduie sie zatym pożądana wnętrzn[e]go kraju spokoiność, a za jey rozgoszczeniem się długo oczekiwana^d powroci domowa szczęśliwość, upadnie przeciwnym sposobem wolność zbyt kująca równości nieznośna oraz upor takowych, u ktorzych pro ratione voluntas, a pro lege audendi libertas bywała, ktorzy na koniec ubogiemi być się sądzili, kiedy co lub publicznego, lub prywatnego sobie [k. 255] nie przysposobili, a niszszych y słabszych od siebie przy zgwałceniu prawa nie gnębili.

Już okryslona bardziej niż przedtym przez prawo moc y potenga, już magistraty y wszelkie subselia tak wyszsze jako y niszsze do scisley praw obserwy przyprowadzone, y ta to iest tak pożyteczna y wszystko przewyszszająca potrzeba, w którey statum Rz[eczy]p[ospolitej] chwalebne J[ego] K[rólewskiej] M[oś]ci Pana N[aszego] Mił[ościwego] o starania osadziły y warowniej, niżli naytwardszym y nayhartowniejszym puklerzem zasłoniły.

Żyiemy w równości prawa, żyiemy w powszechności pod miłym y słodkim panowaniem tego krola, ktory szczęśliwość własną w szczęśliwości swego zakłada ludu; coż więc lepszego sobie zyczyć mamy, iak tyl-

^a Wyraz *poprawiony*. ^b Wyraz *poprawiony*. ^c Wyraz *poprawiony*. ^d Ostatnia sylaba *omyłkowo powtórzona*.

ko aby łagodnego y spokojnego panowania J[ego] K[rólewskiej] M[oś]ci P[an]a N[aszego] Mił[ościwego]o nieba użyczyły, żeby z następującą nowego seymu kadencją też nieba w rozdawaniu swych darow nie ustawały, lecz coraz więcej pomysłnościami po pomysłnościach Pana nas kochającego obdarzyły.

Te życzenia prawe y powszechne całego Xięstwa naszego iako ofiarę chwały y wdzięczności Imc p[anowie] posłowie nasi ad aram majestatis przy najnieszyszym podziękowaniu za sprawowanie dotąd w spokojności wielkiej y głębokim pokoju, tudzież w nienaruszonej całości krolestwa oświadczą, z pokorną prozbą, aby J[eg]o K[rólewska] M[oś]c Pan Nasz Miłościwy y w dalszy czas oczy swe względne obrocił na potrzeby oyczyzny naszej y ucho swe pańskie dla wysłuchania głosu ludu swojego w publicznych potrzebach miłościwie mieć naklonione raczył.

Nie może też nie bydz wdzięczne Xięstwo nasze Jasnie Oswieconemu Xiążęciu Imci prymasowi¹⁵¹ za staranne jego usilności y dla dobra pospolitego troski, który ex gradu godności swoiey tam się nakłania, gdzie potrzeba nagląca wyciąga, y trudne Rz[eczy]p[ospolite]y koniunktury z bezdroży na dobrą wprowadzaiac drogę, wszystko dexteritate sua ku dobru krajowemu przywodzi.

Przystępując zatym ad seriem consiliorum y zalecenia J[ego]m[oś]ciom panom posłom porządek seymowania chwalebny ustanowieniem seymu convocationis novella lege obmyślony, iako gruntuiący nadzieje dalszych [k. 255v] pomysłności w radach zbawiennych, potrzebuie takowych ustaw, przez ktoreby szacunek drogiego czasu nie ponosił straty, a radzących zupełne było bezpieczeństwo, będzie to powinnością Ichm[oś]ciow p[anów] posłow, ażeby nie tylko przyszłe seymowania w ustanowionym dobrym porządku ustanowione były, ale tez y ten seym terazniejszy odbierał swoy początek od onych opisanego y exekucyi.

Nie ubliżą zatym domawiać sie Imc p[anowie] posłowie, aby wyznaczenie deputatow do konstytucyi, prawem konvocationis za powrotem^e z senatu equestris ordinis do izby poselskiej opisane, było poprawione, ażeby po obranym marszałku zaraz przed łączeniem sie izby poselskiej z senatem deputaci do konstytucyi byli naznaczeni.

Aby proiekta do konstytucyi pierwey pod tytułem proiektow drukowane y każdemu senatorowi y posłowi w radzie zasiadaiącemu trzema

^e Wyraz poprawiony.

¹⁵¹ Arcybiskup Władysław Aleksander Łubieński, prymas w latach 1759–1767.

dniami przed czytaniem pierwszym rozdane^f, a po tym przez trzy dni każdego dnia po raz czytane były, y gdy za trzecim razem zaydzie powszechna zgoda, od marszałka koła rycerskiego y deputatow ex utroque ordine wyznaczonych podpisane były, y aby kopie takowych aprobowanych projektow requirementibus z podpisem sekretarza seymowego indilate wydawane były.

Izba poselska, nayprzedniejszy kleynot wolności y zaszczyt narodu, ażeby przy dawney utrzymała się powadze, incumbit godnym posłom opponować się przytym o deklaracyą liberi regressus po powitaniu Pana y ułatwieniu materiy woyskowych y skarbowych.

Ustanowienie zaszłe na seymie convocationis resolwowania pluralitate votorum rei oeconomicae, jako nie ściąga się y ściągać się nie może do stanowienia jakichkolwiek podatkow, tak aby per sinistram interpretationem w czas przyszły materia stanowienia podatkow sub titulum rei oeconomicae, tak jako y aukcyja woyska sub titulum rei militaris wciagane nie były, starać się będą Imc panowie spetiali lege to obiasnić.

A ponieważ na seymach sessye dwojakie, ranne y wieczorne, osobliwie poobiednie, nieregularnie bywały zasiadanemi, požądana we wszystkim [k. 256] porządność wyciągac zdaie się regularniejszego opisanja, ażeby abhinc jedna na dzień sessya była, idque od godziny dziewiątey z rana do trzeciej z południa, o co domawiac się Ichmciom p[ano]m posłom zlecamy.

Ustanowienie seymu konwokacyjnego ex pluralitate votorum decydowania tak w materiy ekonomiczney jako też woyskowej wzbudzania^g [?] mniej [?] obywatelow X[ięstw]a Infflant[skiego], ażeby między posłami, ktorzych szesciu in virtute konstytucyi dawniejszych obierać zwykło porządney quo ad decisionem uczyniło postanowienie. Jest to powszechnym całego Xięstwa naszego interessem — ażeby pierwsze co do wotowania mieysce y głosy własney prowincyi obranym patryotom przynależało^h, ex post pro sorte prowincyi koronney, na koniec ex ordine litewskiey. Takowey zatym porządności scisłe zachowanie tanquam publico laudo od nas zaleconey impessissime Imc panom posłom ingiungimus.

Między wielą ustawami, ktore do udoskonalenia kommissy woyskowej y skarbowey zmierzają, jest to naypierwszą potrzebą, ażeby komissarze na oney zasiadający byli przez stany Rz[eczy]p[ospoli]tney od seymu

^f Wyraz poprawiony. ^g Wyraz poprawiony. To i następne słowo sprawiają, że tekst jest w tym miejscu niezrozumiały. Prawdopodobnie pomyłka przy przepisywaniu. ^h Wyraz poprawiony.

do seymu obierani, gdy ieszcze dostatecznego ejusmodi naznaczenia komisarzow przez stany Rz[eczy]p[ospoli]tney nie masz obiasnionego sposobu, remonstrować nie omieszkają Ichm[os]c panowie poslowie, ażeby sposob zgodney elekcyi podczas seymu komissarzow do oboyg komisyy był exactissime obmyslony.

ⁱKommissya skarbowa y woyskowa, w ulepszeniu rządów pomnożeniem dochodów, użyteczne oyczyz[nie ob]myślaiąca szrodki, ażeby w gruntownych y użytecznych ordynacyach swoich autoritate seymu [ni]nieyszego ordynaryinego ztwierdzone zostały potrafi dexteritas J[egomościów] p[anów] w posłow.ⁱ

A że przeciw prawu convocationis zakazującemu Ichm[os]ciom panom komisarzom komisyy skarbowey staranie sie o funkcją deputacką niesłusznie wsczeły się praktyki, że wspomnieni Ichm[os]c panowie komisarze rezygnowawszy swoje komisarzkie urzędy o funkcye deputackie starali się. Przeto ażeby odtąd żadnemu komisarzowi, tak skarbowemu jako y woyskowemu, nie godziło się funkcyi swey rezygnować ullo praetextu oraz, jesliby ex equestri ordine ktory [k. 256v] postompił do senatu, aby nihilominus dla tego w obowiązku włożoney na siebie od Rz[eczy]p[ospoli]tney obligacyi do następuiącego seymu zostawać był obligowany. Novella lege to obwarować, usilnie ⁱstarac się Ichm[os]c panowie poslowie nasi będą.

Tych zaś komisyy skarbowych, jako iest czas y mieysce zdawania kalkulacyi na seymach, tak aby sposob czynienia onych rozciągający sie do wiadomosci doskonaley każdego senatora y posła przychodow y rozchodow był obmyslony y ustanowiony, to iest aby przynajmniey summaryusze distinctim wypisanych percept y expensow wydrukowane y rozdawane^k senatorom y posłom były^l, dopominać się będą Ichm[os]c panowie poslowie nasi.

Odległość mieysca wyznaczonego w Grodnie dla oboyg komisyy, jako iest całej prowincyi W[ielkiego] X[ięstwa] L[itewskiego] o niewygodna, a w szczegulności mającym sprawy uciążliwa, tak o przeniesienie tychże komisyy do Wylna [!] instabunt W[ielmożni] J[egomościowie] p[anowie] poslowie.

ⁱ⁻ⁱ Punkt ten dopisany na marginesie, wprowadzony do tekstu za pomocą znaku pisarskiego; fragmenty w nawiasie kwadratowym niewidoczne z powodu uszkodzenia rogu; najbardziej prawdopodobna rekonstrukcja. ⁱ⁻ⁱ Fragment nadpisany. ^k Po tym skreślone: były. ^l Wyraz nadpisany.

Papier szteplowany przez komissyą skarbową distinctim na różne dokumenta, aby był ad lucrum Rz[eczy]p[ospoli]tety przesyłany do kancelaryi w[o]w[ó]dztw y powiatow, maia się dopraszać J[egomościowie] p[anowie] posłowie o zalecenie przez seym komissyi skarbowey.

Nie ubliżą Ichm[os]c panowie posłowie nasi winne Maiestatowi oswiadczyć dziękczynienia za ustanowienie dobrej krajowej monety, która ażeby była sancito Rz[eczy]p[ospoli]tety aprobowana, ad publica desideria łączyć będą żądania swoje.

Obwarowane Xięstwu naszemu tylo dawnieyszemi konstytucyami et in recenti novella lege¹⁵² pacta subiectionis et unionis ad corpus Reipublicae, ażeby w dalszym czasie ullo titulo jako prawa kardynalne, na których fundament stałego zawisł uszczęśliwienia prowincyi, w najmnieyszym punkcie gwałcone y naruszone^m nieⁿ były, owszem in omnibus punctis seymem teraznieyszym reassumowane y roborowane zostały, praeprimis być to powinno usilnym staraniem Ichm[os]c panow [k. 257] posłów naszych.

Ażeby rząd° dobr stołowych był wiadomy Rz[eczy]p[ospoli]tety oraz dożywotnicy sine cognitione privilegiorum bez poprzedzaiącej komissyi do wszystkich dobr ekonomicznych seymem naznaczoney, a dotąd nie wprowadzoney, rugowani nie byli, praecustodimus W[ielmożnych] J[egomościów] p[anów]w posłów naszych.

Zniesienie subditatum ludzi prostych, a przypuszczenie do nowej iakiej swobody, iako grozi niebezpieczeństwem stanowi szlacheckiemu, tak ażeby quo casu in proiectis wniesionym nie było, curam et sollicitudinem w zabieganiu J[egomościowie] p[ano]wie posłowie impendere nie zaniebnią.

Dissidentes, tak w Koronie jako w W[ielkim] X[ięstwie] Litt[ewskim], ażeby według opisow seymow konwokacyjnego y koronacyjnego¹⁵³ stricissime zostawieni byli, sollicite injungitur Imc p[ano]m posłom hoc super addito, ażeby pilności w baczeniu dokładać raczyli, aby czy to z powodu zabudowania miast lub wprowadzenia fabryk najmnieysza dyspensa konstytucyi seymowych nie nastąpiła, owszem na takowych Ichm[os]-

^m *Przed tym skreślony przedrostek nie.* ⁿ *Wyraz nadpisany.* ^o *Po tym skreślone: nasz.*

¹⁵² Chodzi o konstytucję „Xięstwo Inflantskie” sejmu konwokacyjnego w 1764 r., potwierdzającą w odniesieniu do dóbr szlacheckich Pacta Subiectionis z 1561 r. (VL, t. VII, s. 40 / fol. 75).

¹⁵³ Konstytucja „O dysydentach” sejmu konwokacyjnego w 1764 r. (VL, t. VII, s. 8 / fol. 3).

ciow, ktorzy ważą się publicum miscere zasięganem promocyi interessowania się zagranicznego, dopraszac się rygoru konstytucyi 1733¹⁵⁴ Ichm[os]c I[mc] [!] p[anowie] posłowie powinni będą.

Konfederacya jeneralna Rz[eczy]p[ospoli]tney węzłem jednomyslności prowincye koronną y litewską łączące [!], gdy blisko lat trzech in dissolubili trwając nexu, požądane krajowi naszemu wszczepiła uspokoienia, a pod słodkim J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci panowaniem, kiedy miłym oyczyna szczyci się pokojem, miłość braterska y bezpieczeństwo obywatelskie ad pristinum ożywione florem, za oddaleniem przyczyn naglących cessante in integrum necessitate dłuższego utrzymywania się, Pażeby na terazniejszym seymie wraz po złączeniu się ordinum^p, albo przynajmniej przy konkluzyi seymowania mogła być rozwiązana, iako nayusilniey domawiać się y prozbami stanom Rz[eczy]p[ospoli]tney sollicitare Ichm[os]c panowie posłowie tenebunt.

[k. 257v] Że sprawiedliwość krajowa iest każdego państwa spokojność y obywatelskiego bezpieczeństwa twierdzą, więc potrzebne iest opatrzenie, ażeby taż sprawiedliwość w każdym sądzie kwitnęła y niezawodnie doświadczoną [była], a bezprawia dłużey cierpiane y doznawane nie były, invigilabunt zatym Imc panowie posłowie, stosując starania y pracowitości swoje do wielkich wspaniałych a zawsze dobrem oyczyny pałających czynow J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci na utrzymywanie sprawiedliwości zmierzających, cokolwiek tedy seymem konwokacyinym y koronacyinym w ulepszeniu rządow jest ustanowiono oraz akta konfederacyi jeneralney stanow Rz[eczy]p[ospoli]tney ażeby autoritate seymu terazniejszego ztwierdzone na zawsze zostały, starać się będą.

Wszystkie takoz rządy y porządki w prowincyi litewskiej, przez nią obwarowane y dotychczas integerrime dochowywane, specjaliter wszelkie prawa, przywileje, nadania ante unionem, ażeby bez wszelkiego naruszenia seymem ubezpieczone zostały, dołożą starania Imc panowie posłowie.

Prawa tyżące sie sądowey sprawiedliwości, ktore są obojętnościom podlegaiace, aby były objasnione, które defektowe poprawione, które^q nie dostarczające prawodawstwem były przydane y pomnożone, jest to bezpieczeństwu narodowemu y zabiezeniu krzywd obywatelskich istotnie potrzebnym, a zatym dla doskonałego circa administrationem et executio-

^{p-p} Fragment dopisany u dołu i wprowadzony w to miejsce za pomocą znaku pisarskiego. Ostatnie słowo omyłkowo powtórzone. ^q Wyraz nadpisany.

¹⁵⁴ Chodzi o zapis aktu konwokacji z 27 IV 1733 r., m.in. o zakazie dostępu innowierców do urzędów (VL, t. VI, s. 286 / fol. 581).

nem ułożenia ustaw zbawiennych sociabunt posłowie nasi usilnie, zgodne y pożyteczne zdania swoje cum bene sentientibus, ażeby ex communi consilio jak naydawnieysza y doskonala sądow nastąpiła konstytucya.

Niemniej y to, ażeby na seymie następującym wyborem doskonałym wyznaczone były osoby do takowego dzieła zgodne, ktore z wielości y wielkości xiąg konstytucyjnych wybrały y zebrały dwoiste y osobne praw xięgi porządnie^r ułożone^s, jedne zawierające w sobie leges [k. 258] iudicialias, drugie statystyczne y domowych rządow prawa w aktualnym walorze y obowiązaniu zostające; a to dzieło ma byc sumptem publicznym robione do aprobowania przez seym ordynaryiny w roku da Bog 1768 przypadający, wnosić nie omieszkają posłowie nasi.

Jest to powszechnym całego narodu w mądrości, sprawiedliwosci y oycowskiej J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci erga Rempublicam miłości zaufaniem, że jako sprawiedliwość w naydoskonalszych stopniach in orbita legum dochowaną dawne prawa in pristino flore kwitnące mieć pragnie, tak niemniej dopuszczać nie radzi^t żadney władzy y żadnym osobom, aby kto prawa, rządy y porządki w Rz[eczy]p[ospoli]tney chciał mieszać, a tym barziej mógł naruszać.

Ażeby senatus rady sine praecedentibus deliberatoriis^u expedyowane nie były y aby Rz[eczy]p[ospoli]tney według przepisu praw de reddenda ratione senatus consiliorum odkrywano y donoszono, dopominac sie J[egomościowie] p[anowie] posłowie nie zaniechają.

Te tak obszerne państwo potrzebuie licznieyszego komputu woyska, tak dla domowego bezpieczeństwa, iako y większego ab extra poważenia, co ażeby prospere effectuari mogło, obmyślone być powinno na seymie terazniejszym sposoby do wynalezienia zapłaty licznieyszemu woysku, z tym iednak naymocniejszym warunkiem, aby te sposoby sciążać się nie mogły na żadne nowe podatków wynalazki, incumbit zatym solertiae J[egomościów] p[anów] w posłów, ażeby mutua conferendo z innemi consilia wygodne obmyślać srzodki, starali się.

Widząc niepodobieństwo, aby woysko komputerne wyżywione być mogło tak szczupłym żołdem, jako jest naznaczono konstytucją anni 1717¹⁵⁵, ile gdy teraz tak znacznie praetia rerum są droszszemi, więc wzglę-

^r Wyraz nadpisany. ^s Po tym skreślone: porządnie. ^t Wyraz poprawiony. ^u Wyraz poprawiony.

¹⁵⁵ Chodzi o konstytucje sejmu w 1717 r.: „Regulamen punktualney płacy woysku koronnemu przez Rzeczpospolitą na województwa i ziemie exdywidowany” (VL, t. VI, s. 137–139 / fol. 279–283); „Disciplina militaris” (VL, t. VI, s. 140–141 /

dem podwyższenia płacy woysku komportować się będą Ichm[os]c panowie posłowie z innemi w[oje]w[ó]dztw y powiatow kollegami.

Od roku 1717 prowincya W[ielkie]o X[ięstw]a Litt[ewskie]o, nawczas w wielkich upadkach zostaiąca, nie mając innego sposobu na regularną woysku płacę choc tak szczupłego komputu żołnierskiego, sakryfikowała doczesnie szelężne y czopowe z w[oje]w[ó]dztw, ziem y powiatow, a gdy innemi teraz dochodami skarb Rz[eczy]p[ospoli]tney iest opatrzonny, instabunt Imc panowie posłowie o zniesienie tego podatku czopowego y szelężnego; jeżeliby zaś ten podatek na dalszy czas miał [k. 258v] pozostać, insistent^v W[ielmożni] J[egomościowie] panowie posłowie, aby ze wszytkich jeneraliter dobr szlacheckich, duchownych, krolewskich y ekonomicznych stołowych rownie był postanowiony, oraz domawiać się będą Ichm[os]c panowie posłowie, aby prowincye koronne podobnyż podatek czopowego y szelężnego in commodum Reip[ub]ll[icae] opłacały, a ten nie na inne potrzeby, tylko na zapłacenie woysku był obrocony.

Podatek podymnego w W[ielkim] X[ięstwie] Litew[skim] novella lege tylko do seymu teraznieyszego suspendowany, jeżeliby ob defectum małych dochodow skarbu nie mógł być na teraznieyszym seymie zniesionym, aspirabunt in comunem sensum J[egomościowie] p[ano]wie posłowie, aby został prorogowany ieszcze^w do seymu przyszłego ordynaryinego, ale na żadną onego odmianę y uregulowanie nowe ullatenus pozwalać nie będą; albowiem jeżeli do lat dwoch tylko prorogowany ten podatek zostanie, nie potrzebuie zgoła nowego uregulowania na ten czas krotki, który exekucya sama now[e]go postanowienia zabrac by musiała, jeżeliby zaś ten podatek na zawsze miał zostawać z uciążliwością narodu, deliberować natenczas w[oje]w[ó]dztwa y powiaty będą, aby podatek podymnego, na któryby zezwolić y ony pro perpetuo ustanowić przychodziło, wywolniał już stan szlachecki raz na zawsze od obowiązku odprawowania służby woiewodzkiej^x pospolitym^y ruszeniem^z, powtore aby ten podatek na żadne inne Rz[eczy]p[ospoli]tney potrzeby, procz zapłaty woysku podwyższonego, nie był obrocony. In reliquo, jeżeliby o utrzymaniu podatku podymnego y uregulowania on[e]go wypadać miały ustawy seymowe, nie mają mocy Imc panowie posłowie na to zgadzać się, ale aby w recess do przy-

fol. 285–287); „Regulamen woyska W. X. Lit.” oraz „Disciplina militaris W. X. L.” (VL, t. VI, s. 150–152 / fol. 306–309).

^v Wyraz częściowo zamazany. ^w Wyraz nadpisany. ^x Wyraz poprawiony. ^y Wyraz poprawiony z: pospolitego. ^z Wyraz poprawiony z: ruszenia.

szłego seymu ta materya była odłożona, instabunt et ad referendum do braci wezmą.

Potrzebna y miła iest Rz[eczy]p[ospoli]tney naszej przyiaźń państwa rossyjskiego, ale żeby ta była dowodna, instabunt Ichm[óś]c panowie posłowie, aby iako za reguirowaniem [!] naowczas Piotra pierwszego oba^{aa} traktaty z Rossyą, idque 1686 et 1704, były od Rz[eczy]p[ospoli]tney konstytucyą 1710 ratyfikowane et in Volumen Legum pod kondycyą, już te oba traktaty rowny y spolny affekt mieć miały, inserowane, tak aby obowiązek ostatni 1704 w oddaniu Rz[eczy]p[ospoli]tney Inflant od Szwedow zawoiowanych nie był wcale daremny y bezskutecznym, a przynajmniej aby residuum w[oje]w[ó]dztwa niegdys wendeńskiego ad corpus niegdys^{bb} Inflant Polskich było przyłączone. Et pro reliquo circa dislimitationem z innemi Rz[eczy]p[ospoli]tney prowincyami [k. 260] w innych stronach iaka Rz[eczy]p[ospoli]tney nastąpiła nagroda.^{cc}

Ponieważ liczba komisarzow do rozgraniczenia się z Moskwą ex decesu J[aśnie] O[świeconego] X[ię]cia Imci Czartoryskiego, łowczego koronnego¹⁵⁶, jest umniejszona, nie tylko o naznaczenie na jego miejsce komisarza, ale też do teyże komissyi, ktora iest summopere interessującą bezpieczeństwo granic narodowych, ażeby liczba komisarzow przydaniem osob probatae fidei powiększoną była, dopraszać się Imciom panom posłom iako nayusilniey zalecamy.

Przyrzeczona po kilkakrotnie sprawiedliwości y wspaniałości umysłu Nayiasniejszy Imperatorowey Jeym[óś]ci do inwestygowania y nadgrozdzenia szkod przez woyska jey w czasie przechodow do Szląska poczynionych¹⁵⁷ komissya ażeby tandem swoy skutek wzięła, dopomnieć się maia J[egomościowie] p[ano]wie posłowie, jako też o nadgrozdzenie szkod przez też woyska recentius poczynione et specialiter o przywrocenie chłopow wieczystych z Inflant przy przechodzie zabranych y do Rossyi zaprowadzonych.

Deklaracya Nayiasniejszy Imperatorowey rossyiskiey względem nieodwłoczney ewakuacyi woysk rossyjskich ieszcze w początkach seymu coronationis ore regio przez J[aśnie] W[ielmożneg]o Imc pana kanclerza koronnego od tronu ogłoszona, iako niewymowną narod napełniła radością,

^{aa} Wyraz nadpisany. ^{bb} Wyraz nadpisany. ^{cc} Na skutek błędnego zszycia k. 259–259v zawiera podpisy pod instrukcją.

¹⁵⁶ Stanisław Kostka Czartoryski, łowczy wielki koronny od 1742 r., zmarł 5 IV 1766 r.

¹⁵⁷ Chodzi o przemarsze wojsk rosyjskich podczas wojny siedmioletniej (1756–1763).

tak o skutek tego oświadczenia pokorne do J[ego] K[rólewskiej] M[oś]ci P[an]a N[aszeg]o Mił[ościwego]o zanieść prozby nie omieszkaia, ażeby interessowaniem do Nayasniejszey Imperatorowey sprawić w kraju naszym raczył uspokojenie tranquillitatis publicae przez powrot woysk zagranicznych do własnego kraju.

Ponieważ zaś wielkie dzieją się krzywdy y praejudycya obywatelom X[ięstw]a Inflan[ckiego] od kupców ryskich, obywatelom Inflan rossyjskich, przez niesłuszne aresztowanie towarow w Rydze, w sprawach albo niesłusznych pretensjach lub też o zbiegłych poddanych, sądowi mieyskiemu ryskiemu nienależących, ale^{dd} foro ordinario X[ięstw]a Inflan[ckiego] przyzwoitych, czego dowodem bydz mogą różne wielu obywatelom poczynione krzywdy, obowiązujemy zatym Ichm[ości]w panow posłow naszych, ażeby dokładnym remonstrowaniem ministrom rossyjskim nie tylko od takowych w przyszły czas niesłusznych aggrawacyi całe obywatelstwo praecustodire starali się, ale niemniej też w intentowaney sprawie evocatorie in collegio justitiae [k. 260v] w Peterburku W[ielmożneg]o Imc pana Michała Ryka, podstolego inflan[ckiego], od lat dwunastu mediante autoritate ministra rossyjskiego, finalne resultatum collegii wyednać raczyli oraz ażeby z miasta Rygi extradycya poddanych zbiegłych obywatelom X[ięstw]a Inflan[ckiego] była iniuncta.

Dzwina, rzeka portowa przynosząca wielki handel miastu Rydze przez deffluitacyą, na ktorey bezpiecześnie wiele zalega tak kupcom ryskim jako też obywatelom Rz[eczy]p[ospoli]tney, ponieważ od Krasławia aż do Rygi ma wiele rapp¹⁵⁸ przynoszących handlującym discrimen, ktoreby łatwo uprzątzione bydz mogły, zaczym starać się nie ubliżać Ichm[ości]c p[anowie] posłowie, znioszszy się wraz z W[ielmożnymi] J[egomości]ami p[anami] posłami wojewodztw y powiatow białoruskich, aby remonstracya y skuteczna prozba do dworu rossyjskiego uczyniona bydz mogła, aby miastu Rydze injunctum było rzekę Dzwinę od Krasławia aż do Rygi przeczyszczyć należycie, dla bezpieczniejszego spławu, który łożony expens, w leciech kilku wrocony mogły bydz od handlujących przez zapłacenie od każdego strugu¹⁵⁹ talarow kilka, od płyty¹⁶⁰ zaś po talaru bitym.

^{dd} *Wyraz poprawiony.*

¹⁵⁸ Najprawdopodobniej chodzi o progi utrudniające żeglugę.

¹⁵⁹ Strug albo struch — typ dużych statków rzecznych (Linde, t. III, s. 441), zwykle o szerokości 5–6 metrów, długości ponad 20 metrów.

¹⁶⁰ Płyt lub płet (Linde, t. II, cz. 2, s. 736–737, 751; od niem. die Plette, die Plätte) — statek płaskodenny lub tratwa.

Lubo stan opłakany spoliatorum do sprawiedliwej kompassyi każdego pobudzić powinien, bardziey iednak do tego nas w sąsiedztwie politowania godna sytuacya obywatelow X[ięstw]a Kurlantskiego [!], z dobr y honorow nieprawnie wyzutych, z ktoremi niektorzy commune genus et sanguinem ducimus, wszyscy zaś z nimi jura fundamentalia communia mamy. Więc iako krzywdy im poczynione zmierzaią in convulsionem przywilejow nam powszechnie circa Pacta Subiectionis nadanych y praw prowincyalnych xiążęciu kurlandskiemu specialiter służących, a auctoritate konstytucyi aprobowanych, tak wiele Xięstwu naszemu na tym zależy, aby ukrzywdzonym sprawiedliwa według rygoru prawa restytucya albo przynajmniej słuszná podług ugodliw[e]go umiarkowania doszła nadgroda, uznać raczył tym przyzwoitość Nayiasnieyszy Pan z przeswietnym senatem, kiedy z decyzyi sądow relacyinych sprawę tę in spem compositionis in deliberatione zawiesił, ugoda ta, a przez nie jeneralna w prowincyi kurlandskiej pacyfikacya snadnie nastąpić mogłaby przy powszechnym stanow kurlandzkich w Nitawie¹⁶¹ na seymiku przedseymowym zgromadzeniu, [k. 261] gdyby Xiąże Imc kurlandski¹⁶², zbyteczną w mocney protekcyi ufnoscią wsparty et in ea fiducia gravamina gravaminibus cumulando praesumens, przeciw prawu innotescencyi na seymiki przedseymowe wydać nie odmówił, suplikować zatym maią J[egomościowie] p[anowie] posłowie nasi J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci P[an]u N[aszem]u Miłło[ściwemu], aby utrzymawszy ieszcze tę sprawę in deliberatione, nakazać raczył Xiążęciu Imci kurlandskiemu złożenie seymiku extraordinaryinego in ordine do kompozycyi oraz z ramienia swego zesłał do Nitawy dwuch lub trzech senatorow do pogodzenia stron in lite będących, wątpić nie można, zeby sub auctoritate mediatorum a Maiestate zesłanych ugoda między stronami obecnemi doysć nie miała; tym sposobem nie tylko nalezyta ukrzywdzonym doydzie nadgroda, gravamina abolebunt, uspokojenie powszechne zakłóconey internis dissidiis prowincyi będzie przywroczone, ale też żądaniem przyiaznych dworow ex aequo dogodzi się¹⁶³.

¹⁶¹ Nitawa — chodzi o występującą czasami alternatywną wersję nazwy rezydencji książąt kurlandzkich, Mitawy.

¹⁶² Od stycznia 1763 r. na tron kurlandzki został przywrócony książę Jan Ernest (Johann Ernst) Biron (Bühren) (1690–1772), panujący już w latach 1737–1741.

¹⁶³ Po restytucji na tron w Mitawie w styczniu 1763 r. księcia Jana Ernesta Birona doszło do napięć i konfliktu między księciem a szlachtą kurlandzką; zestawienie dokumentów związanych z tym sporem zob. Schwartz 1799, s. 214–233 (nr 145–160); o sytuacji w Kurlandii w latach 1765–1766 zob. Nosov 2004, s. 216–237.

Wszakże gdyby mimo wszelkie mniemania ugoda ta doysć nie miała, zostanie zawsze w mocy J[ego] K[rólewskiej] Mci P[an]a N[aszeg]o Mił[ościwego]o według przepisu prawa intentatam et actu w sądach relacyinych pendentem litem dirimere pluralitate votorum przytomnych senatorow, mamy w prawie przepisane dla każdego spraw gatunku pewne juryzdykcye, mamy w szczególności dla Xięstwa Kurlandzkiego (si lis inter principem et nobilem unum vel plures intercesserit) opisane in Formula Regiminis¹⁶⁴ supremum forum w sądach J[ego] K[rólewskiej] M[ości] relacyinych; wymować rozpoczętą między xiążeciem a szlachtą kurlandzką sprawę od juryzdykcyi sądow relacyinych byłoby zniewagą sądu, podeptaniem prawa, byłoby to na koniec involare in jura maiestatica, poddawać ją pod decyzją całej Rz[eczy]p[ospolitej], byłoby to invertere formam regiminis et ex re publica consulente uczynić judicantem.

Rz[ecz]p[ospolita] w zupełności stanow ma władzę nieokryśloną stanowienia praw, wyznaczonym zaś do sądenia spraw subselium zostawiła, moc onę exequować et ad casum aplikować, sprawa żadna poznana, a dopiero sądzoną być nie może, tylko ex allegatis et probatis, więc ieżeliby stany Rz[eczy]p[ospolitej] juditiariam potestatem assumere chciały, musiałyby pierwey wysłuchać stron kontrowersyi cum summo dispendio czasu obradom publicznym wyznaczonego; gdyby zaś nieograniczoney [k. 261v] używając władzy, bez dostateczney kognicyi arbitrarie decydować chciały, ieżeli gdzie, tedy w tey okoliczności summum jus summamque stronie infferret injuriam, spodziewać się wprawdzie należy, iż przeswietne stany z tych y tym podobnych reflexyi ad ea extrema skłonić się nie zechcą; gdyby jednak do tego przyiść miało, aby projekt podobny na seymie miał być wentylowany, eventualiter Ichm[ościow] p[anów] w^{cc} posłów naszych, a przez nich W[ielmożnych] p[anów] w^{cc} senatorow X[ięstw]a naszego per amorem patriae obligujemy, aby reprezentowali przeswietnym stanom niebezpieczne za takowym przykładem consequence, a pro virili projektowi takiemu opponowali się, ktorego wykonania w oczach postronnych narodow, a nawet w oczach własnych potomkow naszych musiałaby sprawić zawstydenie wiekowi naszemu.

Że zaś w Xięstwie Kurlandskim liberum exercitium religionis romanae catholicae vim patit, gdy poddani tam mieszkający władzą y zwierzchno-

^{cc-cc} *Fragment dopisany u dołu strony, wprowadzony za pomocą znaku pisarskiego.*

¹⁶⁴ Formula Regiminis — dokument wystawiony przez królewską komisję w 1617 r., regulujący ustrój Księstwa Kurlandii i Semigalii.

ścią swych panow illicite różnemi wymyslnemi zniewoleniami gwałtownie przymuszeni bywaią, do bożnic augustanae confessionis chodzić, chrzty, szluby u ministrow luterskich odbierać y przy wielu nieznosnych inkonweniencyach już prawie po większey części do odmiany wiary y apostazy są przynaglonymi, przeciwko Formulam Regiminis y ustawom kardynalnym Pactorum Subiectionis, ubolewaiąc nad tą oczewistą Boską krzywdą z bliskości sąsiedztwa, bez powinnego uzalenia patrzyć na to nie mogąc, donosiliśmy na przeszłych seymach stanom Rz[eczy]p[ospoli]tney takowe bezprawia, jakoż konstytucya seymu coronationis osobliwym warunkiem przestrzegaiąca ferowała ustanowienie, lecz gdy to coraz do większey Ichm[os]ciow zapaliło przeciwko wierze świętey exacerbacyi, nowym ad praesens Ich[moś]c[ió]w panow posłow naszych obstringimus obowiązkiem, ażeby zabiezeniu takowym krzywdom u Nayiasnieyszego Monarchy z pokorną prozbą solite obmyslenia przyzwoitych remediow dopraszali się.

Niemniej też ażeby w dobrach wieczystych W[ielmożnych] J[asnie] p[anó]w Zyberkow inter dissidentes erygowane, fundowane y zaprzysiężone przez antecesorów, a teraz przez successora onych W[ielmożneg]o Imc pana Jozafata z Wiszlinga Zyberka, marszałka konfederackiego X[ięstw]a Inflan[ckiego], dostateczniej nadane y ograniczone Collegium Illustanum P[atrum] Societatis Jesu, cum gimnasio, jako cały [k. 262] Kurlandy y Semigallii katolikom potrzebne y wygodne, z folwarkami Świętą^{ff}, Aroną y Konicpołem¹⁶⁵, w konstytucyi seymu koronacyjnego w recessie umieszczone¹⁶⁶, teraz ipso robore constytucyi seymowej aby ztwierdzone y approbowane zostało, jako nayusilniej Ichm[os]ciow panow posłow naszych obstringimus do skutecznego starania.

Fundusz J[egomościów] x[ięży] posińskich w Xięstwie Inflan[ckim] na dobrach krolewskich za konsensem Krola J[ego]m[os]ci Jana trzeciego w roku 1691, tudzież drugi fundusz zabielski w woiewodztwie połockim [ze] swoiemi ograniczeniami y zabudowaniami, ażeby robore terazniej-

^{ff} *Ostatnia litera napisana na skreślonym: -muyża.*

¹⁶⁵ Święta (Świętmujża) — najprawdopodobniej Swenten (Sventmujża), dobra 9 km na pld.płd-wsch od Iłukszty, w rękach Zyberków, a potem Plater-Zyberków (BHO II, s. 632); Arona — Arohnien (łot. Arone), dobra w pobliżu poprzednich, od połowy XVIII w. w rękach Zyberków, od 1803 r. Plater-Zyberków (BHO II, s. 36); Koniccpol — Konezcpol (łot. Konecpole), dobra 1,5 km pñ.pñ-zach. od Iłukszty (BHO II, s. 295).

¹⁶⁶ Chodzi prawdopodobnie o konstytucję sejmu koronacyjnego w 1764 r. „Warunek praw religii katolickiej w Xięstwach Kurlandzkim y Semigalskim” (VL, t. VII, s. 157–158 / fol. 358–359).

szey konstytucyi aprobowane były bez naruszenia granic oswiejskich y ludyńskich, intercedent ciż Imc panowie posłowie.

Akademia Lwowska S[ocietatis] J[esu] dawniejszych krolow przywilegiami zaszczycona, za przywilegem krola Augusta trzeciego otworzona, jako ani prawom oyczystym przeciwna, ani Akademiom Krakowskiej y Zamoyskiej praeiuditiosa, a bono publico pożyteczna, aby była przez konstytucyą potwierdzona, promocyi Ichm[os]ciow panow posłow recomdat.

Ażeby aprobacye funduszu konwentu wileńskiego panien benedyktynek, pod tytułem S[więtej] Katarzyny będącego, omnium ordinum stanęła consensu, invigilabunt Ichm[os]c panowie posłowie; co do aprobaty innych funduszow Ichm[os]c p[anowie] posłowie nasi starać się będą o reasumpcyą konst[y]t[ucji] 1678¹⁶⁷.

Miasto stołeczne W[ielkiego] X[ięstw]a L[itewskiego]o Wilno zubożone y w ostatniej prawie ruinie pogrążone, obraca na się w uzaleniach prawdziwych oczy, iż to miasto, które dawniej krwi jagiellońskiej wspinałym zaszczycone bywało monarchow rezydowaniem, teraz od tak dawnego czasu doznaie sortem iniquam, przez dezolacyą całemu W[ielkiem]u X[ięstw]u Litt[ewskiem]u uszczerbiającą, było to zawsze y je[s]t bezprze-stannym żądaniem całego obywatelstwa W[ielkiego] X[ięstwa] L[itewskiego]o, niemniej y desiderium sprawiedliwe w[o]j[e]w[ó]dztwa naszego, ażeby Pan Nasz Miłło[ściwy], który zaszczytem narodu jagiel[l]ońskiego domu plemiennik, gdy całą uszczęśliwia oyczyznę, niemniej X[ięstw]u Litew[skiemu] dawną raczył przywrócić ozdobę przez udzielenie według łaskawych obietnic statis [k. 262v] temporibus prezydencyi swojej, o co przy naygłębszey Maiestatu Pańskiego rekognicy Imc p[anowie] posłowie nasi ad sedem clementiae instare non desistent, unitis z całym Xięstwem Litewskim viribus.

Archiwum zabrane hermistrzowskie przez krola szwedzkiego Karola Gustawa do Sztokolmu, ażeby co do części Inflant przy Rz[e]czypospolitey będącey mogło być wydane albo przynajmniej querenda cum extraditione dokumentow obywatelom inflan[ckim] ekstraktami aby wolna była, przy konferencyach z ministrem szwedzkim to desiderium J[ego]m[os]c[iowie] p[ano]wie posłowie promowować nie omieszkaia¹⁶⁸.

¹⁶⁷ Chodzi prawdopodobnie o konstytucję sejmu grodzieńskiego w 1678 r. „Approbacya fundacyi panien dominikanek w Wilnie” (VL, t. V, s. 308 / fol. 631).

¹⁶⁸ W rzeczywistości archiwum Zakonu Inflanckiego zostało wywiezione przez Szwedów do Sztokholmu, ale w 1621 r. Duża jego część spłonęła podczas pożaru zamku kró-

Dystyngowane Jasnie W[ielmożneg]o J[ego]m[os]c pana Konstantego Ludwika Platera, w[o]j[e]w[o]dy mscisław[skiego] in publico zasługi znakomitemi w oyczyźnie zapracowane czynami, ażeby jako nayusilniey prae-miatrix gratia J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci do osiągnięcia przyzwoitey nadgrody, szafunku łask pańskich domieyszczone były, jest to powszechne całego woiewodztwa naszego żądanie, nie ubliżając zatym Ichm[os]c panowie posłowie publica o to desideria X[ięstw]a naszego Najjasnieyszemu Panu remonstrować.

Wiadome J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci P[an]a N[aszeg]o M[iłościwego]o palmaria de Republica merita J[asnie] W[ielmożneg]o Imc pana Borcha, woiewody inflan[ckiego], indeffessa sedulitate ad latus regium zapracowane, a w tylu chwalebnych wynalazkach całej oyczyznye na oko widome, lubo zupełnie nas upewnionemi czynią, że szczodrobliwey łaski J[ego]o K[rólewskiej] M[os]ci udziałem nadgroddzone zostaną, nie przepomną jednak J[egomościowie] p[ano]wie posłowie nasi dobrotliwemu sercu J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci dignam facere mentionem.

⁸⁸Nie przepomną też Ichm[os]c p[anowie] posłowie zacnego w oyczyźnie senatora, J[asnie] W[ielmożneg]o Im[ć] p[an]a Hylzena, kasztelana inflan[ckiego]¹⁶⁹, względności p[an]skiej iak naygorliwicy zasługi jego polecając.⁸⁸

Doskonale znaiona na zasłużonych w udziałaniu dobroczynności J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci przezorność to nas cieszy nadzieją, że jasne dowody pracowitych usług publicznych W[ielmożneg]o Imc pana Jozafata Zyberka, marszałka konfederackiego X[ięstw]a Inflan[ckiego] dobroczynnym Pan Nasz Miłło[ściwy] szaszczycić raczy łask swoich oswieceniem, będzie zatym J[egomościów] p[anó]w posłów naszych obowiązkiem suplikować Maiestatem Regnantem, ażeby od zadawnionych czasow godnie dla oyczyzny łożone prace bez przyzwoitey nie osychały nagrody.

Wielkie J[asnie] W[ielmożneg]o Imc pana Burzyskiego, kasztelana smoleńskiego¹⁷⁰, marszałka ad praesens trybunału gł[ówneg]o W[ielkie-

lewskiego w 1697 r.; dalsze zniszczenia nastąpiły w ciągu XVIII w.; to co pozostało, znajdują się w sztokholmskim archiwum w zespole „Livonica samlingen”; archiwum opisywali m.in. Carl Schirren i Edgars Dunsdorfs (Jensch 1981, s. 10–13).

⁸⁸⁻⁸⁸ *Punkt instrukcji dopisany inną ręką na marginesie, wprowadzony za pomocą znaku pisarskiego.*

¹⁶⁹ Józef Jerzy Hylzen, kasztelan inflancki w latach 1760–1767.

¹⁷⁰ Chodzi najpewniej o Tadeusza Burzyńskiego (około 1730–1773), kasztelana smoleńskiego w latach 1763–1773; kasztelanem smoleńskim był wcześniej także jego oj-

go] X[ięstwa] L[itewskiego] o zasługi łożone y łożące się dotąd cum dispendio zdrowia pro publico [k. 263] prace y fatygi oraz poniesione niemałe unkoszta merentur sprawiedliwie dla siebie nadgrody, instabunt więc J[ego]m[os]c[iowie] panowie posłowie nasi do Nayiasniejszego Pana, ażeby jako justus meritorum remunerator condigna raczył go dignare mercede.

Do tychże względów y szczodroblewości pańskich recomendabunt W[ielmoźni] J[egomościowie] p[ano]wie posłowie nasi znakomite w oyczyźnie zasługi J[aśnie] W[ielmoźneg]o Imc pana Mostowskiego, wojewody mazowieckiego¹⁷¹.

Przenikała nas praktykowana niedawno dość długim prawnych kłotni przeciągu od niektórych Ichm[os]ciow obywatelów pruskich po trybunałach wexa^{hh} J[aśnie] W[ielmoźnego] J[egomości] pana Mostowskiego, wojewody naowczas pomorskiego, a teraz mazowieckiego, z dawnych lat w Prusiech possessyonata, z tak wielkim natężeniem, że ciż Ichm[os]c obywatele pruscy z nachyleniem konstytucyi konwokacyney tysiąc siedmset szesdziesiąt czwartego [1764] (ktora Jasnie Wielm[oźnego] Imc pana wojewodę uznała y jemu grod skarszewski legitymowała) w trybunale poznańskim bez terminu komparycyi processu w trybunale piotrkowskim legitime otrzymanego respektu indigenatus bezprawnie suspensę otrzymali; a jako dotyka wszystkich obywatelów koronnych, że Ichm[os]c[iowie] obywatele pruscy mają być capaces brania w Koronie urzędów, a wzajemnie Ichm[os]ciom koronnym tey sprawiedliwości pretextuoso zasłaniając się, indigenatu nie pozwalają, co jest oczewiscie przeciwko równości, zaczym Imc posłowie nasi domawiac się będą, aby te inkonweniencyą Rz[ecz]p[ospoli]tta zniosła, a udziałano J[aśnie] W[ielmoźnemu]u Imc panu Mostowskiemu, w[o]j[e]w[o]dzie mazowieckiemu, cum derogatione konstytucyi, honoru, fortuny y processu krzywdę ocaliła.

A że między juryzdykcyami wojewodzińską mazowiecką y marszałkowską koronną w Warszawie często zachodzą kontrowersye o Żydów, przeto o reasummowanie wszystkich dawnych praw juryzdykcyi wojewodzińskiej służących Ichm[os]c panowie posłowie domagać się będą, tudzież dispense [k. 263v] między temi juryzdykcyami ułatwiając, aby Jasnie

ciec Stanisław Antoni Burzyński. Tadeusz Burzyński był także dyplomatą, posłem Rzeczypospolitej najpierw w Niderlandach, następnie w Anglii.

^{hh} W tym miejscu skreślony, omyłkowo wcześniej wprowadzony, punkt dotyczący Hylzena, kasztelana inflanckiego, wprowadzony później na poprzedniej stronie (zob. poprzedni przypis literowy).

¹⁷¹ Paweł Michał Mostowski, wojewoda mazowiecki w latach 1766–1781.

Wielmożny w[oje]w[o]da w sprawach potocznych o długi, miary, taxy y inne okoliczności cywilne, zaś Jasnie Wielm[ożny] marszałek koronny szczególnie w sprawach kryminalnych y uczynkowych mieli nad Żydami swoje juryzdykcyę y sądy.

Gdy codziennie widzimy z doswiadczenia, jak cum excessu przez kupcow przedawaiących drogo płacić musimy towary, zaczym dawne prawa de praetiis rerum Ichm[os]c posłowie do exekucyi starac się maia przyprowadzić.

Traktatⁱⁱ karłowickij^j, naygruntowniejsza twierdza pokoju y przyiazni z Portą Otomanską, pracą y staraniem zacnego przodka J[asnie] W[ielmożneg]o Im[ć] pana Popiela, kasztelana sierpskiego¹⁷² sporządzony, że do czasow szczęśliwie nam panującego krola in manibus successorow pro pignore obiecany za erogowane na legacyą expensa nadgrody haerebat, a dopiero teraz z rąk wspomnionego Im[ć] pana kasztelana sierpskiego ad archivum Regni iest oddany, demandamus curae Ichm[os]c[ió]w p[anó]w posłow naszych reprezentować przeswietnym stanom naszym, aby tak długo oczekiwana, a z sprawiedliwości należąca kosztow refuzya, czy to z dochodow publicznych, czyli tez ex pane bene merentium J[asnie] W[ielmożnem]u Im[ć] panu kasztelanowi była assekurowana.

Praetensya successorow s[więtej] p[amięci] Im[ć] pana Michała z Kozielska Puzyny, pisarza W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o o sumę zł[oty]ch polskich^{kk} 161.000 wyznaczoną, a konstytucyą 1726 w recess zostawioną¹⁷³, aby na terazniejszym seymie przez wzgląd zasług imienia Puzynowskiego skutecznie była uiszczona, Ichm[os]c p[anowie] posłowie u Rz[eczy]p[ospolitej] dopraszać mają dostatecznie.

ⁱⁱ Wyraz nadpisany zamiast skreślonego: Trakt. Ten punkt instrukcji przepisany omyłkowo w ciągu z poprzednim. ^j Wyraz poprawiony. ^{kk} Po tym skr. o sumę.

¹⁷² Józef Popiel h. Sulima (około 1730 – około 1800), kasztelan sierpski w latach 1762–1777. Jego ojciec, Krzysztof Popiel, starosta tuczapski, był w 1722 r. posłem do Turcji. Józef Popiel i jego brat otrzymali w 1768 r. decyzją sejmową 200 000 złp rekompensaty i nagrody za to poselstwo (PSB, t. 27, s. 557–558, 562–563, autorka biografów Elżbieta Burda).

¹⁷³ „Recess desideriorum woiewodztw y powiatow W. Xięstwa Litewskiego” na seymie w 1726 r. (VL, t. VI, s. 253 / fol. 498) formułuje tę pretensję następująco: „pretensya successorow niegdy Urodzonego z Kozielska Puzyny, pisarza W. X. Lit., Nam i Rzpltey dobrze zasłużonego, do skarbu W. X. Lit. za sekretaryą poselstwa moskiewskiego z pensyi poselskiej Wielmożnego Chomętowskiego, woiewody mazowieckiego, 2000 talerow bitych, regulująca się.” Michał z Kozielska Puzyna (zm. 1723), pisarz wielki litewski od 1717 r., był także w 1712 r. wraz z Marcjanem Wołowiczem, marszałkiem wielkim litewskim, posłem do cara Piotra I.

W[ielmożny] Im[ć] pan Jodko, podkomorzy lidzki¹⁷⁴, przy[j]mujący pro bono publico urzędy poselskie y deputackie, z hazardem substancyi własney, recomendatur Ichm[os]c[io]m p[ano]m posłom, aby solertia eorum mógł de pane bene merentium z łaskawey J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci participować ręki.

Poniewaz na przeszłym seymie coronationis rekomendacya nasza Im[ć] pana Antoniego Opelewskiego, J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci sekretarza, do kleynotu y praerogatyw szlacheckich nie stała się skuteczną, na niniejszym seymie, iako dobrze zasłużonego w X[ięstwi]e Inflan[ckim] y do usług Rz[eczy]p[ospo]l[i]tney zdolnego, Ichm[os]c[iowie] p[anowie] posłowie o przypuszczenie ad leges paritatis nayusilniey będą się starali.

Żadney w tym nie masz wątpliwosci, iz familia Nostycz[ów]¹⁷⁵ pleno iure indigenatus przed laty in Regno gaudebat; lecz że ab immemorabili tempore niektorzy z tego plemienia znowu tentuiąc dalszego szczęścia ad exteros przeniesli się, subveniendo tey [k. 264] trudności, którą by mógł mieć Im[ć] pan Nostycz, podkomorzy J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci¹⁷⁵, w wynalezieniu dokumentow ad probandam directam od owych Nostyczow procedentiam, zalecamy Ichm[os]c[io]m p[ano]m posłom naszym instare do przeswietnych stanow Rz[eczy]p[ospo]l[i]tney, aby znosząc wsz[e]lką wątpliwość, indigenat na osobę tegoz Im[ć] p[an]a Nostyca et pro descendibus ex linea jego powagą konstytucyi było odnowione.

W[ielmożny] Im[ć] pan Antoni Snarski, starosta zaborski, poniewaz od brata rodzonego Im[ć] p[an]a Kazimierza Snarskiego dotkliwie ponosząc uciążliwość, do niepomyślnego iest przywiedziony stopnia przez gwałtowne dobr uięcie y wyzucie z całej substancyi, a na ostatek na same życie ustawiczne słysząc przegrozki, azeby gleytem J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci P[an]a N[aszeg]o Miłł[osciweg]o zasłaniającym od niebezpieczeństwa takowego zaszczycony był y gwałtownie sobie odiytych dobr w w[o]jewó]dztwie połockim wolne miał pozyskanie, dopomogą wniesieniem się do Magestatu [!] W[ielmożni] posłowie nasi.

¹⁷⁴ *Uszkodzenie strony z powodu przeszycia.*

¹⁷⁴ Jerzy Antoni Jodko, podkomorzy lidzki w latach 1752–1768.

¹⁷⁵ Prawdopodobnie chodzi o Godfryda Ertmana Nostytza, szambelana królewskiego, który wywiódł szlachectwo rodziny Nostytzów Drzewieckich i na mocy konstytucji sejmu w 1768 r. „Zachowanie przy starożytności Polskiego szlachectwa Ur. Nostytza” został uznany za polskiego szlachcica i uwolniony od wszelkich wątpliwości w tym zakresie (VL, t. VII, s. 371 / fol. 798).

Caetera activitati et dexteritati J[asnie] W[ielmożny]ch W[ielmożny]ch Ichm[os]c[ió]w p[anó]w posłów ad emolumentum Reipublicae committitur, jednak gdyby zachodziły materie iakie st[at]uum R[ei]p[ub]l[i]cae et praecipue prowincyi litewskiej dotykające, w takowych nic stanowić nie mają, lecz do braci referować się powinni.

U tey instrukcyi podpisy.^{mm}

[k. 259v] U tey instrukcyi podpisyⁿⁿ rąk Jasnie W[ielmożnych] J[ego]mościów] p[anó]w wojewodziańow temi słowy:

Jozafat Zyberk, starosta oniksztyński, marszałek konfederacyi X[ięstw]a Inflanck[iego], dyrektor seymiku.

Konstanty Ludwik Plater, w[o]j[e]w[o]da mscisław[ski], pułkownik petyhorski

Jan Zyberk, podkomorzy X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Jozef Plater, sędzowy inflan[cki] dunebor[ski] st[arost]a.

Benedykt Sokołowski, sędzia ziem[ski] inflan[cki].

Jan Weysenhoff, sędzia ziem[ski] inflan[cki].

Dyonizy Ryk, sędzia ziem[ski] inflan[cki].

Kazimierz Piotr Kublicki, podstar[os]ci X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Gothard Ignacy Mohl, pisarz ziem[ski] X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Jozef Jodko, sędzia grodz[ki] X[ięstw]a Inflan[ckiego].

August Plater, w[o]j[e]w[o]dzic mscisław[ski].

Franciszek Jodko, stolnik inflan[cki].

Marcin Benisławski, sędzia grodzki inflan[cki].

Michał Weysenhoff, pisarz grodzki inflan[cki].

Michał Ryk, podstoli X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Jan Karnicki, horodniczy inflan[cki].

Alexander Mohl, obozny inflan[cki].

Jozef Zyberk, st[arost]a talicki.

Felicjan Ryk, podkomorzy J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci.

^{mm} W tym miejscu — na k. 264 — kończy się treść instrukcji sporządzona ręką Jozafata Antoniego Wieliczki. Kontynuacja, czyli podpisy, inną ręką, na k. 259v, z powtórzoną formułą o podpisach. ⁿⁿ Na k. 259 część uczestników sejmiku, w nieco zmienionej w stosunku do podpisów kolejności (być może jest to wyszczególnienie osób najwyższych rangą): Jozefat Zyberk, Konstanty Lud[wik] Plater, Jan Zyberk, podkomorzy, Jozef Plater, st[arost]a, Benedykt Sokołowski, sędzia, Jan Weysenhoff, sędzia, Dionizy Ryk, sędzia, Franciszek Jodko, stolnik, Michał Ryk, podstoli, Gothard Mohll, pisarz ziem[ski], Kaz[imierz] Piotr Kublicki, sędzia grodz[ki], Jozef Jodko, sędzia, Marcin Benisławski, Michał Weysenhoff, August Plater, w[o]j[e]w[o]dzic mscisław[ski], Jozef Zyberk, st[arost]a talicki, Kazimierz Zyberk, st[arost]a rakanciski.

Jan Kazimierz Zyberk, rekanciski [!] y łowaryski [!] st[arosa]ta, assessor są-
dow zadwornych litewskich.

Andrzej Karnicki, łowczy infflan[cki].

Marcin Kublicki, skarbnik infflan[cki].

Dominik Ryk, strażnik infflan[cki].

Jozef Brzezinski, koniuszy infflan[cki].

Michał Walden, kraczy infflan[cki].

Franciszek Żebrowski, rotm[istrz] infflan[cki].

Dyonizy Mohl, regent ziem[ski] infflan[cki].

Benedykt Korń, rotm[istrz] infflan[cki].

Dominik Szołkowski, skar[bnikowicz] wł[komierski].

Jan Walden, rotm[istrz] infflan[cki].

Antoni Felkierzamb.

Ludwik Osędowski, łowczyc infflan[cki].

Antoni Szreders, instygator infflan[cki].

Dyonizy Szreders, trukczaszy infflan[cki].

Jan Krzywiec, mostowniczy infflan[cki].

Eliasz Kublicki, łow[czyc] infflantski.

Jozef Piechowski, chorą[ży] ziemi owruckiey.

Michał Żabicki, stoln[ik] czern[ihowski].

Woyciech Ryk, rotmistrz infflan[cki].

Stefan Mohl, skarbn[ikowicz] czern[ihowski].

Jozeff Szołkowski, rotmistrz infflan[cki].

Tadeusz Karnicki.

Ignacy Szreders, rotmistrz infflan[cki].

Ludwik Walden.

Samuel Ryk.

Michał Benisławski, regent ziem[ski] inflan[cki].

Bonifacy Benisławski, łowczy czer[nihowski].

Jan Korń, straż[nik] par[nawski].

Wiktory Januszewicz, koniuszy źmuydz[ki].

Dominik Benisławski, stoln[ikowicz] infflan[cki].

Jozef Walden, rotm[istrzowicz] infflan[cki].

Franciszek Walden, rotm[istrz?] inflan[cki].

Jan Freyman, chorąży J[ego] K[rólewskej] M[os]ci.

Antoni Walden.

Która to instrukcja za podaniem do akt jest do xiąg grodzkich inf-
flantskich in toto przyjęta y wpisana.

Nr 26

Potwierdzenie uwolnienia z poddaństwa Usymanów, poddanych kastyrskich, wystawione przez Józefa Jana Brzezińskiego, koniuszego inflanckiego, 25 III 1766 [13 IX 1766].

LVVA, f. 712-1, nr 111, k. 319–320v.

Uw. U góry na lewym marginesie k. 319 numer 24. Por. nr 28, dotyczący tylko Antoniego Usymana, nazywanego tam Usynianem (rozbieżności w zapisie nazwiska wynikają z winy pisarza), od którego niniejszy dokument jest chronologicznie późniejszy, ale został wcześniej wniesiony do akt grodzkich.

[k. 319] Aktykacya prawa wieczysto darownego od poddaństwa kastyrskiego Usymanom służącego.

Roku tysiąc siedmset szedziesiąt [!] szóstego, miesiąca septembra trzynastego dnia [13 IX 1766].

Na urzędzie grodzkim Xięstwa Inflantskiego comparendo personaliter Imć pan Jan Sienkiewicz, prawo uwalniające od poddaństwa Usymanom dane y służące ad acta podał, które tak się w sobie ma: Józef Brzeziński, koniuszy Xięstwa Inflantskiego, czynię wiadomo y iawno wyznawam, komuby^a o tym wiedzieć należy, tym moim dobrowolnym listem wieczysto darownym y oraz zrzecznym zapisem pracowitym Stanisławowi, Antoniemu, Symonowi, Michałowi Usymanom, poddanym kastyrskim, braci między sobą rodzonym, danym y sprawionym na to, iż co Wilim Usyman, ociec wyż rzezonych, mieszkaiąc pod maiętnością Kastyrem, spłodził potomstwo synów y córek, zpomiędzy których Antoni [k. 319v] Usyman, będąc wzięty^b za wychowanka do dworu Wielmożney Jeym[osć] pani Ewy z Felkierzambów Siellickiey, sędziney inflantskiey, babki moiey y dorózszy lat zupełnych zasłużył na łaskę jey wolnym go od poddaństwa uczynić, z powodu którego zasług zeskarbił dobroczynność teyże Wielmożney babki, dobrodziki moiey, abym y braci jego rodzonych, to jest Stanisława, Symona y Michała, od poddaństwa kastyrski[e]go uwolnił. Przeto ja, Brzeziński, koniuszy Xięstwa Inflantskiego, iako aktor maiętności Kastyra y poddanych Usymanów w^c Xięstwie Inflantskim sytuowanych, maiąc wzgląd na świadczone mi od Wielmożney Imć pani Siellickiey, sędziney grodzkiey inflantskiey, babki moiey, dobrodzieystwa, przez konsyderacyą których nie tylko Antoniego Usymana, w roku tysiąc siedmset szedziesiąt [!] czwartym [1764] z żoną y potomstwem, któreby zpłodziły, przeze mnie na piśmie uwolnionego, ale też y braci jego, to jest Stanisława, Symo-

^a Litera b przekreślona. ^b Wyraz omyłkowo powtórzony. ^c Litera nadpisana.

na y Michała, tak nieżonatych, iako y żonatych, z potomstwem ich oboiey płci, od poddaństwa wieczystego wolnemi czynię oraz prawa mego, iakie-
kolwiek tylko do nich mieć mogę, równo z datą niniejszego zapisu zrze-
kam się y wolność im y potomków ich daruję. Tak, iż odtąd^d ani ja sam,
ani [k. 320] sukcesorowie moi do pozyskania wyż pomienionych Usyman-
nów y potomstwa ich żadnego najmniejszego prawa akcessu, salwy y ia-
kimkolwiek sposobem pretextu mieć nie mam y sukcesorowie mój [!] nie
powinni będą, ale iako raz na zawsze przeze mnie wolnością od pod-
daństwa zaszczytzeni y tym zapisem utwierdzeni, tak y na potomne cza-
sy wespół z sukcesorami swemi oboiey płci z tegoż prawa cieszyć się y od
wszelkich turbatorów niniejszym zapisem zasłaniać się wolni y mocni
będą, pozwalając im, czy to pod maiętnością Kastyrem, czyli też w innych
a cudzych dobrach przeniószy się mieszkać y wszelkich pożytków zara-
biać y zasługiwać. Co mam żyścić, dotrzymać pod zaręką ważność rzeczy
wynoszącą, tudzież pod innemi obowiązkami prawnemi na sprzeciwnych
zapisom, uti [?] wyrokom sądowym opisanemi. I na tom dał ten moy wie-
czysto darowny oraz prawa mego zrzeczny zapis z podpisem rąk y doło-
żeniem pieczęci mey własney, tudzież J[aśnie] W[ielmożnych] Ichm[os]-
ciów panów pieczętarzów ustnie y oczewisto ode mnie uproszonych. Pisan
w Kamieńcu, roku tysiąc siedmsett szездziąt szóstego, miesiąca marca
dwudziestego piątego [25 III 1766] dnia. U tego prawa wieczysto darowne-
go uwalniającego [k. 320v] Usymanów, podpis ręki aktora jako y Wiel-
możnych Ichm[os]ciów panów pieczętarzów, temi słowy: Józeff Jan Brze-
ziński, koniuszy Xięstwa Inflantskiego mp. Ustnie y oczewisto proszony
pieczętarz od Wielm[oznego] Imć Pana Józefa Brzezińskiego, koniusze-
go Xięstwa Infflantt[skieg]o do tego wieczysto darownego oraz zrzecznego
zapisu, pracowitym Stanisławowi, Antoniemu, Symonowi, Michałowi
Usymanom, braci rodzonym, poddanym kastyrskim pod datą^e roku
tysiąc siedmset szездziąt szóstego, m[iesiąc]a marca dwudziestego pią-
tego [25 III 1766] dnia danego, podług prawa podpisuję się: Antoni Fel-
kierzamb, chorążyc J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci mp. Ustnie y oczewisto
proszony pieczętarz od wyż wyrażoney osoby do tego wieczysto darowne-
go oraz zrzecznego zapisu na rzecz w nim wyrażoną danego, podług prawa
podpisuję się: Ludwik Hruszwicki mp. Które to takowe prawo uwalniają-
ce od poddaństwa za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę jest do
xiąg grodzkich inflantskich in toto przyjęte y wpisane.

^d Wyraz poprawiony. ^e Po tym skreślone: kastyrską.

Nr 27

Skarga komisarza starostwa dyneburskiego na jezuitę Rafała Szadurskiego, prokuratora użwałdzkiego, o pobicie Dawida Mejerowicza i Lejby Dawidowicza, żydowskich arendarzy z tegoż starostwa [20 XI 1766].

LVVA, f. 712-1, nr 111, k. 393–394.

Uw. Karty 393–394 posiadają u dołu ślady zawilgocenia i ubytki, nieutrudniające jednak odczytyu.

[k. 393] Manifest W[ielmożnego] J[aśnie] P[ana] Lipińskiego na W[ielmożnych] Ichm[ości]ów xięży jezuitów o zbicie Żydów.

Roku tysiąc siedmset szesdziesiąt szóstego, miesiąca nowembra dwudziestego dnia [20 XI 1766].

Na urzędzie J[eg]o K[rólewskiej] M[ości]i grodzkim Xięstwa Inflantskiego solenny^a zanosił manifest W[ielmo]żny Imć pan Rafał Lipiński, strażnik powiatu orszańskiego, komisarz starostwa duneborskiego, na Wielebnych Ichm[ości]ów xięży jezuitów collegium duneborskiego, a mianowicie na Imci xiędza Rafała Szadurskiego¹⁷⁶, prokuratora użwałdzkiego¹⁷⁷, o to, iż Imć gwałcąc prawo spokojności sąsiedzkiej, mimo przystoyności zakonney et honestatem status, ważył się Dawida Mejerowicza, arędara cieswieyskiego¹⁷⁸, do Grawer¹⁷⁹ bstarostwa dunebórskiego^b należącego, w roku terazniejszym tysiąc siedymset szesdziesiątym szóstym, nowembra dziewiątego [9 XI 1766] dnia, do siebie z doniesieniem skargi na ludzi użwałdzkich w dyspozycyi prokuratoroskiej Imci będących przybyłego, którego pridie pierwey na drodze spotkawszy pytał, dokąd iedziesz; odpowiedział, jadę kłaniać się W[asz]m[ości] Panu y szukać z ludzi jego użwałdzkich w krzywdzie moiey [k. 393v] sprawiedliwości, ubezpieczył

^a Wyraz *poprawiony z innego wyrazu nieczytelnego*. ^{b-b} *Fragment częściowo później podkreślony*.

¹⁷⁶ Rafał Szadurski (1720–1774), ksiądz, jezuita, w zakonie od 1739 r., święcenia przyjął w 1750 r. Jako misjonarz służył w Puszy (1753–1764, 1769–1770), Użwałdzie (1766–1769) oraz Kownacie (1771–1774), gdzie też zmarł, zob. Grzebień 2004, s. 656.

¹⁷⁷ Użwałda (Użwałd) — dobra w pow. dyneburskim, od 2 ćwierci XVII w. w rękach jezuitów, zob. SGKP XII, s. 875; Grzebień 2004, s. 712.

¹⁷⁸ Por. Inw.Star.Dyneb.1765, s. 60, gdzie opis „karczmy cieswieyskiej”, należącej do „folwarku gawerskiego”.

¹⁷⁹ Grawery — dobra w pow. dyneburskim, czasami traktowane jako osobne starostwo, do pierwszego rozbioru w rękach starostów dyneburskich, później dobra rządowe, zob. SGKP II, s. 799. Por. Inw.Star.Dyneb.1765, s. 58–88, gdzie dokładny opis „folwarku gawerskiego” i „włości gawerskiej”.

y affidował, iż za powrotem wszelką wydać miał satysfakcją; tymczasem mu we dworze u siebie czekać kazał, a gdy powróciwszy rzeczonego Dawida znalazł, nie tylko zgrabić, w świniańniku od pory do pory więzić, lecz insuper zwlokszy go z odzienia spodniego, po nagim ciele crudeliter nad przystoynność zakonną, kańczukami niemiłosiernie tak dalece siec kazał, aż cały rzeczony toties Dawid krwią zpłynął y zemdlął; gdy zaś in instanti na tę nieprzystoyną nie tylko osobom zakonnym, lecz y ludziom świeckim akcją, w roku y dniu tymże ut supra a in actionem po wyprowadzeniu z swinarnika mianowanego Dawida, drugi arendarz grawerski starostwa duneborskiego, słoszczęski¹⁸⁰, na imię Leyba Dawidowicz, do Imci z interessem przyiechał y Dawida tiranissime przy sobie bitego po wielokroć kłaniając się Imci, wypraszać poczoł, tedy Imć przez zbyteczny ferwor passy swoiey wyrwawszy od biiącego chłopa, czyli dwornego czeladnika nahay, tak Leybowiczowi, czyli Leybie Judowiczowi [!] pod ucho ugodził, że na kształt szablą cięcia ranę mu pod uchem uczynił; o które jako nieprzystoynne Imcine ausus chcąc żał[uja]cy delator z obżał[owa]nemi Ichmościami, a signanter z W[asz]m[ośc]ią, Mości Xięże Rafale Szadurski, iść via iuris ante omnia, do pokarania illiciti ausus poenami [k. 394] na niewstrzeźliwych z prawa pochodzącemi, do wyprowadzenia tanquam in causa facti inkwizycyi, do zapłacenia nawiązek zbitym y skańczonym nie-ludzko Żydom, do nagrodzenia szkód, krzywd y unkosztów prawnych, do uznania tego wszytkiego y wskazania, co czasu prawa przez kontrowersyą J[egomościów] p[anó]w patronów obszerniey y iawniey dowiedziono będzie, salva melioratione tey lub inney żałoby, dał ten swój solenny manifest do xiąg grodzkich infflantskich zapisać, co iest zapisano.

Nr 28

Potwierdzenie uwolnienia z poddaństwa Antoniego Usyniana, poddanego kastyrskiego, wystawione przez Józefa Brzezińskiego, skarbnikowicza brzeskiego, 20 XI 1764 r. [23 XII 1766].

LVVA, f. 712-1, nr 111, k. 443–444v.

Uw. Górny brzeg k. 444–444v z wyraźnym śladami zagrzybienia. Por. dokument nr 26, dotyczący Antoniego i jego braci, nazywanych Usymanami (rozbieżności w zapisie nazwiska wynikają z winy pisarza), od którego niniejszy dokument jest chronologicznie wcześniejszy, ale został później uniesiony do akt grodzkich.

¹⁸⁰ Prawdopodobnie chodzi o karcznię „Szloszka”, należącą do „folwarku grawerskiego”, zob. Inw.Star.Dyneb.1765, s. 60.

[k. 443] Aktykacja karty wieczysto uwalniającej Antoniego Ussyniana.

Roku tysiąc siedmset szedziesiąt szóstego, miesiąca decembra dwudziestego trzeciego dnia [23 XII 1766].

Coram actis grodu Xięstwa Infflantskiego comparendo personaliter pan Mikołay^a Iwanowski, jenerał J[eg]o K[rólewskiej] M[ości] Xięstwa Infflantskiego, list wieczysto uwalniający od poddaństwa, Antoniemu Ussynianowi, poddanemu kastyrskiemu, dany y służący, ad acta podał, który słowo do słowa wpisuiąc, tak się w sobie ma: Józeff Brzeziński, skarbnikowicz brzeski, czynię wiadomo y iawno [k. 443v] wyznawam komu o tym wiedzieć należy, tym moim dobrowolnym listem wieczysto darownym y oraz zrzecznym zapisem Antoniemu Ussynianowi, poddanemu kastyrskiemu, danym na to: iż, co wyż wyrażony Antoni Ussynian z Wilima oycy, poddanego kastyrskiego, zplodzony będąc, młodoletni za wychowanek wzięty do dworu W[ielmożnej] Jeym[ości] pani Ewy z Felkierzambów Siellickiey, sędziny grodzkiey infflantskiey, babki y dobrodziki moiey, y doroszszy latt zupełnych zasłużył na łaskę jey wolnym uczynić od poddaństwa, przeto ja, Brzeziński, skarbnikowicz brzeski, jako aktor maiętności y poddanych kastyrskich w Xięstwie Infflantskim sytuowanych, maiąc wzgląd na świadczone mi od Wielm[oznej] Jeym[ości] babki dobrodzieystwa, przez konsyderacyą których wspomnionego wyż Antoniego Ussyniana z żoną y potomstwem oboiey płci, które ieśli mu Bóg dać raczył, od poddaństwa wieczystego na potomne czasy wolnym czynię oraz prawa mego jakiegokolwiek tylko do niego mieć mogę, równo [k. 444] z datą niniejszego zapisu zrzekam się y wolność mu z potomkami jego daruię. Tak, iż odtąd ani ja sam, ani successorowie moi do pozyskania wyż wyrażonego Antoniego Ussyniana y potomstwa jego żadnego najmniejszego prawa, akcessu, salwy y iakimkolwiek sposobem pretextu mieć nie mam, y successorowie moi nie powinni będą, ale iako raz na zawsze przeze mnie wolnością od poddaństwa zaszczycony y tym zapisem utwierdzony, tak y na potomne czasy współ z successorami swemi oboiey płci z tegoż prawa cieszyć się y od wszelkich turbatorów onym zastaniać się wolen y mocen będzie, co mam żyścić y dotrzymać pod zaręką ważność rzeki^b [!] wynoszącą, tudzież pod innemi obowiąskami prawnemi na sprzecznych zapisom jako wyrokom sądowym opisanemi, y na tom dał ten mój wieczysto darowny y oraz z prawa mego zrzeczny zapis z podpisem y pieczęci mey własney, tudzież

^a Imię poprawione z innego, nieczytelnego, rozpoczynającego się na literę T. ^b Omyłka w tekście, powinno być: rzeczy.

W[ielmożnych] J[egomość] panów pieczętarzów, ustnie y oczewisto ode mnie uproszonych. Pisan w^c Kamieńcu, roku tysiąc siedmset szездziesiąt czwartego, miesiąca nowembra dwudziestego [20 XI 1764] dnia.

U tego listu od poddaństwa uwalniającego podpisy aktora y W[ielmożnych] J[egomość] p[anó]w [k. 444v] pieczętarzów, przy pieczęciach herbownych na laku wyciśnionych, temi słowy: Józef Brzeziński, skarbnikowicz brzeski mp. (LS). Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od W[ielmożneg]o Imć pana Józefa Brzezińskiego, skarbnikowicza brzeskiego, do tego wieczysto darownego y oraz zrzecznego zapisu z uwolnienia poddaństwa Antoniemu Ussynianowi, w roku terażniejszym tysiąc siedmset szездziesiąt czwartym, miesiąca nowembra dwudziestego [20 XI 1764] dnia, podług prawa podpisuię się, Jan Antoni Kosko, woyski braclawski, mp. (LS). Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od Imć pana Józefa Brzezińskiego, skarbnikowicza brzeskiego, do tego zapisu podpisuię się, Antoni Felkierzamb, chorążyc J[eg]o K[rólewskej] M[ości] mp. (LS). Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od W[ielmożneg]o Imć pana Józefa Brzezińskiego, skarbnikowicza brzeskiego, do tego zapisu podpisuię się, Joza ffat Kosko mp. (LS).

Który to takowy list wieczysto uwalniający od poddaństwa Anttoniego Ussyninia [!] z successorami onego utriusq[ue] sexus za podaniem do akt jest do xiąg grodzkich infflantskich in toto przyięty y zapisany.

Nr 29

*Laudum sejmiku gospodarskiego w Dyneburgu, 10 II 1767 [13 II 1767].
LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 87–89.*

[k. 87] ^aWypis z xiąg grodzkich inflantskich duneborskich^a.

Roku tysiąc siedmset szездziesiąt siódmego m[iesią]ca februaryi trzynastego dnia [13 II 1767].

Coram actis grodu Xięstwa Inffll[a]n[ckiego] comparendo personaliter Imc pan Michał Bortkiewicz, sługa J[aśnie] W[ielmożneg]o Imci pana woiewody mscisławskiego¹⁸¹, ustawy sejmiku gospodarskiego ad acta podał, ktore słowo do słowa wpisuiąc tak się w sobie maia.

^c *Litera nadpisana.*

^{a-a} *Adnotacja w prawym górnym rogu strony.*

¹⁸¹ Konstanty Ludwik Plater.

My senatorowie, dygnitarze, rycerstwo, szlachta y obywatele Xię[stwa] Infflan[ckiego] na seymik boni ordinis w roku teraznieyszym 1767, m[iesią]ca febr[uar]ii 10. dnia [10 II 1767] ad solitum consiliorum locum do miasta J[ego] K[ró]lewskiej M[o]ści Duneborka zebrani czynimy wiadomo hoc publico laudo nostro, za powszechną y iednomyslną zgodą konstytuto [!] do zachowania ustaw w nim opisanych, każdego obywatela strictissime obstringente, iż zapatrując się na dyspozycją prawa pospolitego, tak seymow przeszłych, iako też seymu ostatniego anni 1766, ktore pod słodkim J[ego] K[ró]lewskiej M[o]ści P[ana] N[aszego] M[i]łościwego o panowaniu pożądaný rigor y porządek całemu królestwu przywracając nie tylko względem iednostayności miar y wag oraz kursu iednostaynego monety w kraju będących dostateczne uczyniło postanowienie, ale też stały się fundamentem y pobudką sprawiedliwą do czynienia dalszych pożytecznych krajowych we wszytkich wojewodztwach y powiatach wnątrznego gospodarstwa dyspozycyi, według okoliczności wyciągających y każdemu kraiowi przyzwoitych, ustanowiliśmy y ustanowiamy nayprzod: aby miara od kommissyi skarbowey do kancelaryi grodzkiej przysłana, [k. 87v] tak łokci, iako garcow, a konstytucją seymu ostatniego potwierdzona¹⁸², tak co do przedawania towarów, do mierzenia zboża, jako też co do propinacyi trunkow, była od każdego w szczegulności iak nayzupełniey zachowano, aby we wszelkich karczmach, tak arędownych, iako też szynkowych y partykularnych szynkach nie na inną miarę, tylko na wyż pomienioną w[ód]kę^b, piwo y inne trunki szynkowano.

Aże nie byłaby w istocie zachowana iednostayność miar, gdyby cena trunkow w Xięstwie naszym Infflantskim ab arbitrio każdego obywatela dependować miała, przeto za powszechną zgodą stanowimy, iż garniec szynkowy (ktorych do beczki wilenki 144) wodki ordynaryiney w roku teraznieyszym z okazji drogości zboża y karystyi¹⁸³ [w kra]ju^c nie inaczey ma być przedawany, tylko po złotych dwa y groszy dwanaście, innych zaś lat żyźnieyszych w urodzaju nie będzie mógł być niżey przedawany, iak z[ł]oty[ch] polskich dwa. Garniec zaś piwa ordynaryinego nie inaczey przedawany być powinien, iak tylko po groszy osim. Cavet to oraz ażeby Żydzi, arędarze lub szynkarze, chciwi zysk[ów]^d niesprawiedliwych, postępkow

^b *Fragment wyrazu niewidoczny ze względu na wszycie karty.* ^c *Fragment wyrazu niewidoczny ze względu na wszycie karty.*

¹⁸² Chodzi o konstytucję seymu w 1766 r. dla Litwy „Ustanowienie miary y wagi generalney” (VL, t. VII, s. 230–231 / fol. 519–521).

¹⁸³ Karystya — brak, niedostatek (Linde, t. I, cz. 2, s. 971).

żadnych w szynkowaniu trunkow nie czynili, iuż to podwyszszaiąc miary lub taniey przedaiąc, lub daiąc przydatki miar trunkow kupującym, co by powiększenie miary lub zniżenie ceny dowodnie okazy[ą da]wało^e, a to sub rigore infrascripto. Miasta zas w Xięstwie Inff[lanckim] sytuowane, w ktorzich mieszczenie zwykłą propinacją miewać zwykli, według powszechnego zwyczaiu mogą cenę trunkow proporcjonalną podnieść nad cenę w karczmach y szynkach w w[oje]w[ó]dztwie ad praesens ustanowiony[ch]^f.

Exekucją zaś niniejszey ustawy laudo^g publico ku pożytkowi woiewodztwa y ku uregulowaniu należytego skarbowi Rzeczypospolitey dochodu z podatku czopowego prawem seymu ostatniego determinowanego uczynioney naznaczamy w r[ok]u 1767 a die prima martii [1 III 1767].

A że w kraju naszym pogranicznym iest wiele monety różney zagranicznej prawem Rz[eczy]p[ospoli]tey nie redukowanej, ktora dla utrzymania commertiorum w kraju naszym [k. 88] tolerari musi, więc kurrencyą oney do ustawy prawa Rzeczypospolitey y monety kraiowey stosując naznaczamy y aby w całym Xięstwie Inflantskim nie inaczey brana była, postanawiamy. To iest rubel srebrny po złotych polskich siedm, berlinski stare po groszy polskich piętnaście, marka stara po groszy polskich^h sześć, werdyny po groszy polskich trzy, kopieyka srebrna po groszy polskich dwa, dzieniuszka miedziana grosz polski ieden, inne zaś miedziane monety przyimowane bydz y kurrencyi mieć nie mają. Moneta zaś stara polska, tynff, po groszy dwadziescia siedm, a szostak po groszy dziesięć, podług uniwersałow przeswietney kommissyi kurs należyty mieć powinna; a to wszystko, co się o mierze y cenie trunkow oraz o kurrencyi monety opisało y ustanowiło, ma bydz nienaruszenie pod żadnym pretextem y tytułem, od każdego w szczególności, cuiuscunque status et conditionis obywatela zachowano, sub poena in iudicio castrensi za dowodem należytyym praevia adcitatione, bez żadnych dylacyi, sto złotych polskich y expensow prawnych powrocenia irremissibiliter decernenda; od ktorey kary żadnego obwinionego y zkonwinkowanego uwolnić sąd nie powinien będzie.

Chcąc zaś widzieć rem oeconomicam w kraju naszym florescentem y dawne Xięstwa Infflantt[skieg]o ustawy y zwyczaię względem osiadło-

^d Fragment wyrazu niewidoczny ze względu na wszycie karty. ^e Fragmenty wyrazów niewidoczne ze względu na wszycie karty. ^f Fragment wyrazu niewidoczny ze względu na wszycie karty. ^g Wyraz poprawiony. ^h Wyraz poprawiony, częściowo przekreślony. ⁱ Wyraz napisany na wydrapanym fragmencie wcześniejszego tekstu; późniejsza dopiska grubszym piórem spowodowała powstanie kleksa.

ści y powinności poddanych w niektórych miejscach ad praesens zregulowane do iednostayności przywieść, za powszechną zgodą stanowimy, iż iako przedtym w Xięstwie Infflan[ckim] było y dotąd na wielu miejscach zachowuie się, a w Xięstwie Kurlandskim, ziednoczonym dawniey z Xięstwem Infflantskim nieodmiennie zawsze utrzymywanym iest, tak aby odąd w Xięstwie Infflantskim chłop osiadły nie inaczey był rozumiany, tylko tygodniową panszczyzną pełniący, maiący w domu czterech oraczow, bądź to synow dorodnych, bądź to pułparobkow, spólność gruntu iednego z gospodarzem zarabiających, ktorzy zwykłą panszczyznę tygodniową pełniąc, gwałtami, procz wywożenia gnoiu, [k. 88v] zbierania siana y zarabiania zwyczajney włoki, aggravari nie maią. Podwody insuper do Rygi każdy takowy poddany corocznie dworowi podług zwyczaiu odsłużyć obligowanym będzie oraz zwykłe daniny, titulo pogostu¹⁸⁴, dawać według zwyczaju kraju; takowa iednostayność wnętrnego w kraju infflantskim gospodarstwa, jako czyni nadzieie znacznego każdemu z obywatelow pomnożenia obfitości, krescencyi y innych korzyści, tak pewne y bezpieczne sprawi poddanych pomieszkiwanie, gdy wszędy iednostayne dla siebie naydować będą powinności według dawnego zwyczaiu w tym kraju praktykowanego y aż po te czasy po większey części zachowanego.

Na doskonałe zaś takowego dzieła wykonanie obieramy ex communi assensu komisarzow w Xięstwie naszym, W[ielmożnych] I[mć] p[anó]w: Michała Benisławskiego, regenta ziem[skiego] infflan[ckiego], Antoniego Felkierzamba, chorążycy J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci, Dominika Szółkowskiego, skarbn[ikowicza] wiłkomirskiego, Wiktorego Januszewicza, koniuszego żmuyidzkiego. Ktorzy od współobywatelow uproszeni, każdy absentia aliorum non obstante, teraznieszą ustawę naszą spólnie cum haerede fundi do skutku przywodzić, poddanych siedzibę do poddanego tygodniowego modo superius expresso regulowac miec będzie moc y takową z dyspozycyi całego woiewodztwa ustawem poddanym ogłosić, winne posłuszeństwo onym przykazać obligowanym będzie, na co dla większego waloru y twierdzy rękami naszemi podpisujemy się.

Działo się w Duneburku, anno et die ut supra.

U tey ustawy seymikowey podpisy takowe:

Jozeff Plater, starosta inflan[cki], dyrektor seymiku mp. L.S.

¹⁸⁴ Pogost — prawdopodobnie termin wywodzący się od staroruskiego pohost, jednostka podatkowa.

Konstanty Ludwik Plater, wojewoda mscisławski, p[ułkownik] p[etyhorski] W[ielkiego] X[ięstwa] L[itewskiego].

Jozafat Zyberk, st[aros]ta oniksztyński mp.

Jan Szadurski, r[egent] W[ielkiego] X[ięstwa] L[itewskiego], chorąży X[ięstw]a Infflan[ckiego].

Benedykt z Jankow Sokołowski, sędzia ziemski X[ięstw]a Inflan[ckiego] mp.

Jan Weysenhoff, sędzia ziemski X[ięstw]a Infflan[ckiego].

Dyonizy Ryk, sędzia zie[mski] inflan[cki].

Michał Ryk, podstoli X[ięstw]a Infflan[ckiego].

Gothard Ignacy Mohl, pisarz ziem[ski] X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Kazimierz Plater, w[oje]w[o]dzic mscisławski, assessor sądow J[ego] K[ró]lewskiej] M[oś]ci W[ielkiego] X[ięstwa] L[itewskiego]o.

Kazimierz Piotr Kublicki, podstarości sądowy inflan[cki].

Stanisław Wereszczyński, sędzia grodzki Xięstwa Infflan[ckiego].

Marcin Benisławski, sędzia grodz[ki] inffl[ancki].

Joseff Brzeziński, koniuszy infflan[cki].

Michał Weysenhoff, pisarz [k. 89] grodzki Xięstwa Infflan[ckiego].

Michał Walden, kraczy X[ięstw]a Inflan[ckiego] mpp.

Michał Benisławski, regent ziemski X[ięstw]a Infflan[ckiego].

Jędrzey Karnicki, łowczy infflan[cki], chor[ąży?] W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o¹⁸⁵.

Dyonizy Mohl, regent ziemski Xięstwa Infflantt[skiego]o.

Wiktory Januszewicz, koniuszy zmyidz[ki] [!] mp.

Franciszek Żebrowski, rotm[istrz] infflan[cki].

Antoni Felkierzamb, chor[ążyc] J[ego] K[ró]lewskiej] M[oś]ci mp.

Stefan Mohl, skarbn[ikowicz] czer[nihowski].

Ludwik Korn, budowniczy X[ięstw]a Inffll[anckiego]o.

Jan Walden, rotmistrz X[ięstw]a Infflan[ckiego].

Stefan Fenzygiern Korń.

Która to ustawa seymiku za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę jest do xiąg grodzkich infflanskich in toto przyięta y zapisana, z których y ten wypis ordinaria juris via parti requirenti jest wydan.

Pisan w Düneburku ut supra.

¹⁸⁵ Zapewne omyłkowo pominięto słowo „petyhorski” (zob. s. 322). Nie ma innych przesłanek przemawiających za tym, by Jędrzej (Andrzej) Piotr (Adam?) Karnicki, łowczy inflancki, był chorążym lub chorążycem litewskim.

II.
POD ZNAKIEM KONFEDERACJI
(1767–1771)

Nr 30

Aktykacja uniwersału Stanisława Brzostowskiego, marszałka konfederacji generalnej Wielkiego Księstwa Litewskiego, o zawiązaniu konfederacji, Wilno 3 VI 1767 [27 VI 1767].

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 185–186v.

Uw. Górna część kart ma ślady zawilgocenia i zagrzybienia.

[k.185] Aktykacja konfederacyi generalney W[ielkieg]o X[ięstw]a Lit[tewskie]o.

Roku tysiąc siedmset szездziesiąt siódmego, miesiąca junij dwudziestego siódmego dnia [27 VI 1767].

Coram actis grodu Xięstwa Inflan[ckiego] comparendo personaliter W[ielmo]żny Imc pan Jozef Kwinta, krayczyc powiatu brasławskiego, uniwersał J[aśnie] W[ielmożnego] Imc pana Brzostowskiego, marszałka generalney konfederacyi W[ielkieg]o X[ięstw]a Litt[ewskie]o ad acta podał, który słowo do słowa wpisując tak się w sobie ma.

Stanisław hrabia Brzostowski, starostwa bystrzycki, marszałek konfederacyi generalney W[ielkieg]o X[ięstw]a L[itewskie]o wszem wobec y każdemu z osobna, mianowicie J[aśnie] O[świeconym] J[aśnie] W[ielmożnym] Ichm[óś]ciom panom senatorom utriusqę status, ministrom belli et pacis, urzędnikom, officyalistom, całemu rycerstwu y obywatelom W[ielkieg]o X[ięstw]a Lit[ewskie]o wiadomo czynię, iż gdy woiewodztwa, ziemie, powiaty przez obywatelską troskliwość o całość oyczyzny ku upadku dążący zkonfederowawszy się, też o niebezpieczeństwie publicznym uwiadomili y gdy wspomnione woiewodztwa grożącą ku upadku narodu sytuacją przerażone, tym bardziey im z większym podziwieniem w wnętrznościach swych wolności, praw y swobod wspólney oyczyzny postrzegszy nieprzyjaciół, do miasta Wilna na dzien 2.^a junij w roku teraznieyszym

^a *Podkreślone.*

1767^b [2 VI 1767] przez swoich marszałków zgromadziwszy się, mnie zposród siebie generalnym zkonfederowanych stanów W[ielkiego] X[ięstwa] L[itewskiego]o marszałkiem obrali, więc ja z radą od tychże mi przydaną cały naród o tymże zwiąsku generalney konfederacyi niniejszym uniwersałem uwiadomiwszy, senat duchowny y świecki, ministrow pacis et belli, urzędników y officyalistow woysk utriusq[ue] authoramenti, zgoła rycerski stan cały, obywatelów y ktokolwiek imienia szlacheckiego zaszczycony kleynotem, do zwiąsku tego powszechnie zapraszam. Widzi oczywista przez część własnych swych synów nie tylko ex equalitate wybić się, ale pęta niewoli przez rządy sobie iedynie przywłaszczone na reszcie narodu władać miłujących, do nieuchybnego upadku swego utorowaną drogę; widzi prawa swe fundamentalne pracą y usiłowaniem przodków naszych postanowione, a krwią niektóre ztrudzone, jedne z obrębow swych wzruszone, drugie famę [k. 185v] nieprzebytą między wolnością a okropnym wolnemu narodowi przez część tegoż praedominij duchem kładące zniesione lub do zuchwałych swych na wolność zamysłów nakierowane. Widzi obywatelów, zasługami antenatów swoich y swoiemi własnemi znakomitych, iednych z fortun, honorów, activitate wyzutyh, drugich wymyslnymi sposobami uciśnionych, szczegulnie winnych, że ich zuchwałym zamysłom przeszkodą być się zdawali; widziała na ostatek z przestraszeniem na ostatnich seymach naymilszą wolnym narodom powagę w stanowieniu praw, skutki ducha praedominij przeważające y do zniesienia fundamentu wolności naszej, liberi veto, dążące. Postrzegli tę [!] obłudne^c z oczywistą postępkami nayiasniejsi sąsiedzi nasi, a osobliwie Nayiasniejsza y niezwyknięta Imperatorowa Jeym[os]c całej Rossyi, dali nam to poznać przez oswiadczenie swoje, przez pełnomocnych ministrow swych publikowane, zachęcili nas do tego dzieła przestrogami swemi, a co większa y pomocą sił swoich, które im Bog naywyszszy na uszczęśliwienie narodów swych y przyiacielskich użyczy, dopełnili tym postępkami soiuszow dawno z Rzeczpospolitą naszą zawartych tym chwalebniey, iż to na wsparcie praw y obywatelów poniżonych, y ktorzy scisły y nierozzerwaney nigdy z temiż przyiazni zachowania za fundamentalną rządów swoich mają y mieć chcą maxymę y prawdziwie kraiu uszczęśliwienie. Z tych więc pobudek, gdy z woli Naywyszszego w ten scisły konfederacyi związek spoilimy się y gdy wszelkim sposobem bezpieczeństwo praw y osob powszechnego y szczegulnego pod

^b *Data roczna podkreślona.* ^c *Wyraz poprawiony z: obłudną.*

azardem życia, zdrowia y fortun naszych iedynie przestrzegać umyśliliśmy y poty, poki szczęśliwość powszechna kraju naszego, iż nic o całość oyczyzny bać się nie możemy, nas nie utwierdzi, w tych związkach trwać chcący, do tego generalnego W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o zkonfederowanego^d związku, ktokolwiek tylko oyczyzny miłością tchnięty prawdziwym Polakiem zwać się chce y może, niniejszym ogłoszeniem naszym zapraszamy, wzywamy do iednomyslności z nami y tych, którym poniżenie nie mogło dotąd dozwolić, iasnie całemu narodowi pokazać, iako rozumie z nawierniejszymi oyczyzny synami, [k. 186] jey całość za cel iedyny czynności swoich przedsiębiorą, zna ich oświecona nad prawdziwym swym dobrem oyczyzna y iako równie wszytkich życzliwych swych obywatelów kochająca, tak w powszechnym bez względu żadnego uszczęśliwieniu fundament pomyślności y sławy swojej zakłada; gdyby zaś uchowały Boże umysłem iakim gwałtownym uwiedziony kto powstawać przeciwko tak zbawiennemu przedsięwzięciu zamysłał, nie mając nawet względu na braterską łagodność, iedynoczynności naszej drogę, tedy takowy za nieprzyziaciela y gwałciciela oyczyzny y najswiętszych związków naszych miany będzie. Zaczyn niech każdy się poczuwa, w jakim iest stanie, czego się ma spodziewać, a łączy się dobrze życzącemu oyczyźnie. Że zaś^e in tali statu Reipublicae jurydykcyje wszelkie z oney wyszszę skonfederowane strony [!] W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o w wszelkich obrembach uszanowania Maiestatu zostających uznawać powinny, więc my biegu sprawiedliwości nie tamując, pozwalamy zwyczajnym sposobem jurydykcyom przyzwoitym urzędy swoje sprawować, zostawując sobie wzgląd, czułość y straż nad czynieniem sprawiedliwości obywatelom potrzebney, J[asnie] W[ielmożnego] Imc pana kasztelana wileńskiego, hetmana w[ielkiego] W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o¹⁸⁶, znakomitego w oyczyźnie obywatela, na którego zasługi wdzięcznym y miłym oyczyzna nasza patrzy okiem, do tego związku wraz z woyskową jurydykcją zapraszając, temuż woysko utriusq[ue] authoramenti najwyższey władzy naszej oddać y do poprzysiężenia wierności Rz[eczy]p[ospolitej] przywieść tym naszym uniwersałem zalecamy; Jasnie W[ielmożnego] Imc pana podskarbię wielkiego W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o¹⁸⁷ iako rządcę

^d Wyraz poprawiony. ^e Na marginesie dopisek inną ręką, cieńszym piórem: 30 Brut [?] / 27.

¹⁸⁶ Michał Józef Massalski (przed 1700–1768), kasztelan wileński od 1744 r., hetman wielki litewski od 1762 r.

¹⁸⁷ Michał Brzostowski (1722–1784), podskarbi wielki litewski w latach 1764–1784.

skarbu publicznego wraz z skarbową jurysdykcją łączyć się z nami zapraszamy, a to dla zniesienia się y ułożenia wszelkich dyspozycyi, aby ta czostka [!] rządow naszych w tym stanie Rzeczypospolitey szkodliwych nie poniosła uszczerbkow. Akt zaś generalney konfederacyi naszey, który swiadkiem y monumentem umysłu obywatelskiego y czynności naszych w teraznieyszych czasach y w potomność mieć chcemy, J[aśnie] O[świeconym] J[aśnie] W[ielmożnym] Ichm[os]ciom panom [k. 186v] marszałkom wojewodztw, ziem y powiatow skonfederowanych w akta wojewodztw, ziem y powiatow własnych, a J[aśnie] O[świeconych] J[aśnie] W[ielmo]żnych Ichm[os]ciów panow pieczętarzow W[ielkieg]o X[ięstw]a Litt[ewskieg]o w akta Metryki ingrossować obliguiemy, takowy zaś uniwersał do wszytkich cancellaryi, grodow wojewodztw, ziem, powiatow W[ielkieg]o X[ięstw]a Litt[ewskieg]o rozsyłaiąc y ażeby przez też cancellarye grodzkie solite promulgowane były zalecając, przy przycisnieniu pieczęci jurysdyczney ręką moią własną podpisuię. Datum roku tysiąc siedmset szездziesiąt siódmego, miesiąca junij trzeciego dnia [3 VI 1767] w Wilnie.

U którego to uniwersału podpis ręki J[aśnie] W[ielmożneg]o Imc pana marszałka konfederackiego przy wyciśnionej pieczęci temi słowy: Stanisław Brzostowski, marszałek generalney konfederacyi W[ielkieg]o X[ięstw]a Lit[ewskieg]o L[itewskieg]o.

Podpis zas W[ielmożneg]o Imc pana sekretarza pod wycisnioną pieczęcią temi słowy: Alexander Jan Hołowczyc, pułk[ownik], podst[arości] sądowy y generalny do konfederacyi generalney z powiatu orszan[skiego] sekretarz teyże konfederacyi W[ielkieg]o X[ięstw]a Litt[ewskieg]o.

Który to takowy uniwersał za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę iest do xiąg grodzkich inflantskich in toto przyjęty y wpisany.

Wypis wydany.

Nr 31

Aktykacja uniwersału Stanisława Brzostowskiego, marszałka konfederacji generalnej Wielkiego Księstwa Litewskiego, w sprawie pretensji sądowych do Karola Radziwiłła oraz zaopatrzenia w prowiant i furaz „auksyliarnych” wojsk rosyjskich, Wilno 4 VI 1767 [27 VI 1767].

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 187–188v.

Uw. Górna część kart ma ślady zawilgocenia i zagrzybienia.

[k.187] Aktykacja konfederacyi generalney W[ielkieg]o X[ięstw]a Lit[ewskieg]o.

Roku tyśiąć siedmset szездziąt siodmego, miesiąca junij dwudziestego siodmego dnia [27 VI 1767].

Coram actis grodu Xięstwa Inflantt[skieg]o comparendo personaliter W[ielmożny] Imc pan Jozef Kwinta, kracyzyc powiatu brasławskiego, uniwersał J[aśnie] W[ielmożnego] Imc pana Brzostowskiego, marszałka generalney konfederacyi W[ielkiego]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o ad acta podał, który słowo do słowa wpisując w xięgi tak się w sobie ma.

Stanisław hrabia Brzostowski, starostwa bystrzycki, marszałek konfederacyi generalney prowincyi W[ielkiego]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o wszem wobec y każdemu z osobna, komu by o tym wiedzieć należało, J[aśnie] O[świeconym] J[aśnie] W[ielmożnym] Ichm[os]ciom panom senatorom utriusq[ue] status, ministrom belli et pacis, urzędnikom, officyalistom, całemu rycerstwu, tudzież cuiuscunq[ue] status et conditionis ludziom, obywatelom W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o, wiadomo czynię tym moim publicznym uniwersałem, iż co akt konfederacyi W[ielkiego] X[ięstw]a L[itewskiego]o w roku teraznieyszym 1767^a, miesiąca junij wtorego dnia [2 VI 1767] w Wilnie zawarty, inter alia desideriorum suorum contenta dekret grodzieński z dnia 16. augusta 1764^b roku [16 VIII 1764] iako zaoczny y przeciw prawu do exekucyi przywiedziony, tudzież inne iakieźkolwiek y gdziekolwiek zaocznie na J[aśnie] O[świeconego] xiążęcia Imci Karola Radziwiłła otrzymane dekreta, odsądziąc go od dobr y majątkow, za bezprawne osądziwszy, wspomnionym zwiąskiem swoim skasował y wniwecz obrocił, a od teyże zaraz chwili osobę wspomnionego xiążęcia Imci od wszystkich mniemanych obowiązkow prawnych uwolniwszy, do łona miłey oyczyzny nazad przywrocił oraz to wszystko, z czego go nieprześlągana zemsta y niesprawiedliwość ostatney konfederacyi sądu wyzuły, onemuż przywrocił y do dzierzenia oddał, szkod tak iego własnych, jako y brata jego nieletniego, qua tutori naturali, wszędzie prawnie dochodzić pozwolił, a wzajemnie dłużnikom wszystkim dopominaiąc się sprawiedliwych długow y na wyznaczone terminy zapłatę onych odbierać rozkazał, z tym dokładem, ażeby ci, którzy dopiero przez ostatney konfederacyi sąd mają [k. 187v] sobie przysądzone sprawiedliwie summy lub przyznane pretensye, staneli przed sądem niniejszey konfederacyi w czasie trzech miesięcy do legitymowania i dowiedzenia przez dokumenta sprawiedliwe swoich sum y pretensyi do wspomnionego xiążęcia Imci, a to

^a Data roczna podkreślona. ^b Data roczna podkreślona.

pod utratą wszystkich wspomnianych pretensyi, ieżeliby w czasie wyżej opisanym od publikacyi tego aktu nie staneli, upewniając każdego, że ani zemsty nad nikim rozciągać, ani osobom żadney różnicy czynić przez to nie zamysła, lecz tylko Boga i sprawiedliwość samą w oczach y sercach zkonfederowanych stanow mając i mieć pragnąc. Zaczyn ja, marszałek konffederacyi generalney W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o, postrzegając ex munere officij, ażeby ten edykt zkonfederowanych stanow prowincyi W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o każdemu palam wiadomy y do iak nayprędzych y naysprawiedliwszych przywiedziony skutkow, wszystkich cuiuscunq[ue] status et conditionis obywatelow W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o, dobra J[aśnie] O[świeconego] xiążęcia Imci Karola Radziwiłła y brata onego małoletniego za dekretami przeszley konfederacyi possydujących lub pretensyą iakową do onych mających, praevenio, ażeby każdy postrzegając indemnitem propriam et amissionem causae in spatio trzech miesięcy od daty wyroku konfederacyi generalney, superius de data wyrażonego y publikowanego, przed sąd teyże konfederacyi generalney W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o przez sie lub przez plenipotentow swoich stawali, wszystkie jura, ktoremi na dobra J[aśnie] O[świeconych] xiążąt Ichm[os]ciow Karola y Hieronima Radziwiłłow gaudent, solita juris praxi reprodukowali et in omni ad mentem wyrokow zwiąsku generalnego terazniejszego sprawili się, sub eodem rigore et amissione causae w instrumencie konfederacyi generalney expressae. Gdyby [!] zaś wszyscy obywatele prowincyi W[ielkiego] X[ięstwa] L[itewskiego]o tak o terminie y mieyscu sądow generalney konfederacyi W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o, jako też de processu iudiciario onych dobrze swiadomemi byli, tymże publicznym uniwersałem uwiadamiam, iż sądy tey generalney konfederacyi zaczowszy juryzdykcyą swoią w roku [k. 188] terazniejszym 1767 od dnia 22 junij [22 VI 1767] w miescie Wilnie, na tymże mieyscu trwać będą, poki onych chyba nagley Rzeczypospolitey y zkonfederowanej prowincyi potrzeba na inne wespoł z generalną konfederacyą miesyce przeniesć nie udysponuie. Processus zaś iudiciarius w tych sądach ex mente zkonfederowanych prowincyi W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o stanow ma byc zachowany takowy. Pozwy pod tytułem mnie, marszałka generalney konfederacyi, y pod pieczęcią moią iuryzdyczną, z podpisem W[ielmożnego] Imc pana sekretarza konfederacyi generalney W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o wychodzące, copiatim stronom kommunikowane powinny być zeznawane w grodach woiewodztw y powiatow własnych, ubi bona citatorum consistunt, lub oczewisto w ręce ubiq[ue] locorum,

vigore Statutu Litewskiego y korrektury jurium seymu grodzieńskiego roku 1726^{c188}; termin tym pozwom do stawania za onemi we wszelkich sprawach, nullis exceptis aut excipiendis, ma być dwuniedzielny, non derogando sprawom takowym, które za słownym lub in scripto podanym zakazem, y innym sprawom, które bez żadnego zapozwu y zakazu per sancitum determinari mogą. Gdyby zaś kto przed sądem konfederacyi generalney nie stawając, dopuszczał się kondemnować, tedy ma być uzdany (!) secundum ordinationem antiquam et coaequationem jurium ex demerito causae, a za takową wypadłą primae instantiae kondemnata nie powinna extendi fortis executio we wszelkich sprawach, chociażby jure condemnatus nie bronił oney, ale za powtornym przed tymże sądem niestaniem już powinien niestawiający być uzdanym ultimario convictionis gradu y executio extendi takowa, iaka iest opisana za czwartym dekretem konstytucyą korrektury jurium, roku 1726 na seymie grodzieńskim ustanowioną, cum iisdem poenis w teyże konstytucyi expressis. Obwieszczenia za dekretami wspomnionemi kontumacyinemi konfederacyi generalney y pozwy o kontrawencyą nie inne być mają, iako tylko dwuniedzielnego terminu; na wykucy y tradycy, tudzież na inquizycy, kalkulacy, weryfikacy et ad quodvis officiosos ictus [k. 188v] za dekretami sądu tego sami tylko urzędnicy ziemscy y grodzcy sądowi przysięgli, ci ktorzy do zwiąsku generalnego z prowincyą W[ielkiego] X[ięstwa] L[itewskiego]o wpisali się, zieżdzać mają, nie ekskludując od tego ani preferując J[aśnie] O[świeconych] J[aśnie] W[ielmożnych] J[egomościów] p[anów] marszałkow konfederacyi partykularnych woiewodztw, ziem y powiatow, tudzież konsyliarzow generalnych czyli partykularnych w urzędach ziemskich y grodzkich znajdujących się. Dylacya w tych sądach inna currere nie może, jak tylko in causa juris simplicis kopia spraw wszytkich, in causis zaś, za któremi sequuntur actus inquisitionis, calculationis et verificationis, in tractu onych także kopia spraw wszytkich y rozprawa vigore statutu W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o powierzoney ostrzegając porządek krajowy, atq[ue] indemnitate obywatelow dobrze myślących oyczyźnie swojey, ażeby nikt niewinny gravatus nie był. Atq[ue] consulendo commoditati woysku auxyliarnemu rossyjskiemu, zalecam J[aśnie] O[świeconym] J[aśnie] Wielmożnym Ichm[os]ciom panom marszałkom wszytkich woie-

^c *Data roczna podkreślona.*

¹⁸⁸ Chodzi o konstytucję sejmu grodzieńskiego w 1726 r. „Trybunał Główny W. Xtwa Lit. Et processus onego iudicarij z circumskrpicyą Urzedow Ziemskich y Grodzkich” (VL, t. VI, s. 234 / fol. 459–460).

wodztw, ziem y powiatow prowincyi W[ielkieg]o X[ięstw]a L[itewskiego]o, ażeby z władzy urzędow swoich wyznaczyl y kredensowali po dwóch lub po iednemu z każdego woiewodztwa, ziemi czyli powiatu swojego, secundum exigentiam wszelkich furazów, prowiantow na przechodzące lub na mieyscu stoiące woyska rossyiskie starali się y onych maiąc władzę, od obywatelow iusto praetio exigere dostarczali, wczesnie z generałami, pro-wiant-magistrami y furyerami woyska tegoż umowy, kontrakty i postanowienia, quo ad quantitatem et praetium, czynili, to wszystko omni meliori modo sub rigore poenae pro inobedientia sancito konfederacyi generalney sciągających sie wykonali, teraznieyszym publicznym uniwersałem moim iterum atq[ue] iterum intymuię. I takowy uniwersał wszystkim kancellaryom grodzkim woiewodztw, ziem y powiatow prowincyi W[ielkieg]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o po ingrossowaniu onego ad acta propria more solito po parafiach publikować sub ijsdem poenis pro inobedientia sancientis zalecam. I takowy uniwersał przy przycisnieniu pieczęci moiey jurzdyczney własną moią podpisuię ręką. Dat[um] r[ok]u 1767^d, miesiąca junij dnia czwartego [4 VI 1767] w Wilnie.

U którego uniwersału przy wycisnionej pieczęci podpis J[aśnie] W[ielmożneg]o J[egomości] pana marszałka ko[n]federacyi^e generalney W[ielkieg]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o temi słowy: Stanisław Brzostowski, marszałek generalney konfederacyi W[ielkieg]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o.

Pod pieczęcią zaś podpis takowy: Alexander Jan Hołowczyc, pułkow[nik], podstarosta sądowy y konsyliarz do konfederacyi generalney z powiatu orszańskiego, teyże konfederacyi W[ielkieg]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o [sekretarz].

Który to takowy uniwersał za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę iest do xiąg grodz[kich] inflantskich in toto przyięty y wpisany.

Wypis wydany.^f

Nr 32

Dokumenty związane z przystąpieniem województwa inflanckiego do konfederacji Wielkiego Księstwa Litewskiego (instrument akcesji i kredens marszałkowi), Dyneburg 4 VII 1767.

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 191–192v, 196–197.

Uw. Oba akty w dwóch wersjach: wpisu (k. 191–192v, 193–193v) oraz wypisu (k. 194–195, 196–197) z ksiąg grodzkich. Podstawą edycji instrumentu akcesji jest doku-

^d Data roczna podkreślona. ^e Wyraz częściowo uszkodzony z powodu przeszycia tomu. ^f Adnotacja podkreślona ozdobnie.

ment na k. 191–192v (A). Podstawą edycji kredensu jest wypis na k. 196–197 (B), pełniejszy od wpisu na k. 193–193v, sporządzonego na połowie kartki, bez podpisów, który jednak został przytoczony w przypisie, ponieważ zawiera (na odwrócie, inną ręką) zestawienie konsyliarzy.

A.

[k. 191] Instrumentum accessionis do konfederacji W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego] od w[ojewó]dztwa inflan[ckiego].

Roku tysiąc siedmset szesdziesiąt siódmego, m[iesią]ca julii czwartego dnia [4 VII 1767].

Coram actis grodu Xięstwa Inflantskiego comparendo personaliter Imc pan Jan Zacharewicz, dworzanin J[aśnie] W[ielmożnego] Imc pana Felicjana Ryka, podkomorzego J[ego] K[rólewskiej] M[ości], marszałka konfederacji X[ięstwa] Inflantskiego, instrument accessionis do konfederacji generalnej W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego] ad acta podał, który słowo do słowa wpisując tak się w sobie ma.

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodcy, rycerstwo, szlachta y obywatele X[ięstwa] Inflan[ckiego], na miejsce prawem do rad powszechnych miasta J[ego] K[rólewskiej] M[ości] Düneburka wyznaczonego zebrani, czyniemy wiadomo tym naszym liberae accessionis instrumentem, iż co my o dobro oyczyzny naszej troskliwi w niemym przez^a kilka[le]tni czasu przeciąg z żałością na ucisk wolności naszych przodków trudami nabytey zostawaliśmy milczeniu, a dla niewczesności wspomnienia żalem samym ubiegaiące pędziliśmy godziny, teraz zaś oglądaiąc się na powszechnie [w]szytych^b wojewodztw y powiatow W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego] scisłym jednomyslności spoionych węzłem zjednoczenie, a per pacta unionis z Koroną Polską y W[ielkim] X[ięstwem] Litt[ewskim] połączeni, nigdy od nich oderwać się niemogący, pod dostojną powagą Nayiasniejszej Imperatorowy J[ej]m[ości] całej Rossyi, na gruncie wydanej nam deklaracji [k. 191v] umyśliliśmy do przesławnej generalnej konfederacji W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego] w roku terazniejszym 1767, m[iesią]ca junij dnia wtórego [2 VI 1767], pod łaską J[aśnie] W[ielmożnego] J[ego]m[ości] pana Stanisława hrabi Brzostowskiego, starosty bystrzyckiego, w Wilnie rozpoczętey, obranego teyże przesławnej konfederacji generalnej marszałka, uczynić accessum, tuż o niewyprzęgłych myśli naszych do jedności z konfederowanymi po wo-

^a Po tym skreślone: lat. ^b Uszkodzenie słowa spowodowane przeszyciem rękopisu.

jewodztwach y powiatach prowincyi W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o stanami upewnaiąc y do manifestu generalney konfederacyi odwoływaiąc się, łączemy się y ad societatem foederis przystępujemy, z ktorego związku nie pierwey uwolnić się mamy, aż w życzonym szczęśliwosci oyczynę naszą obaczemy stanie, iako bowiem wiadome nam są pro publico Nayiasnieyszego J[ego] K[rólewskiej] M[ości] Pana Naszego Miłosciwego starania, więc iż tym wspierać życzenia powszechności łaskawie raczy y wątpliwości nie wnosimy y do celu naszego nappewnieysze obiecywać możemy skutki; że zaś od naywyższego swiatem rządzą[cego] Boga wszystkie swoy początek, wzrost y koniec zwykły brać rzeczy, zamiarem przeto iest naszym, aby religia święta rzymska katolicka y duchowieństwo święte, Bogu oddaiące ofiary, uszczerbku nie ponosiły, a razem mocnym żądaniem przy prawach, w szczególności Xięstwu Inflantskiemu służących, videlicet Pactorum Subjectionis¹⁸⁹ y innych od daty przystąpienia onego do Rzeczypospolitey az po te czasy inviolabiter zachowanych y dotąd [k. 192] ustanowionych, utrzymanemi y ubezpieczonemi zostali, to dzieło związku naszego ma się, by skuteczniejsze było pod nayznamienitszą Nayiasnieyszey Imperatorowey J[ej]m[ości] protekcyą y zastępem, za zgodnym zezwoleniem za marszałka J[aśnie] W[ielmożnego] Imci pana Felicjana Ryka, podkomorzego J[ego] K[rólewskiej] M[ości], przydawszy onemu obranych czterech konsyliarzow, osobliwym kredensem autoryzowanych, a do generalney konfederacyi W[ielmożnego] J[ego]m[ości] pana Jana Wawrzeckiego, sędziego grodzkiego brasławskiego, W[ielmożnego] J[ego]m[ości] pana Adama Skirmonta, komornika inflantskiego, ad latus J[aśnie] W[ielmożnego] Imci pana Brzostowskiego, marszałka generalney konfederacyi W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o, wyznaczyszy obieramy, a dla lepszey twierdzy takowy nasz instrument związku stałego in ordine czynienia accessu do konfederacyi generalney prowincyi W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o podpisami rąk naszych ztwierdziwszy, podaniem do akt grodzkich X[ię]stwa Inflantskiego mocujemy.

Pisan w Duneburgu roku 1767, m[iesią]ca julij 4 dnia [4 VII 1767].

U tego instrumentu accessionis podpisy takowe:

Felicjan Ryk, marszałek konfeder[acji] X[ię]stwa Inflan[ckiego], podkomorzy J[ego] K[rólewskiej] M[ości].

Jan Zyberk, podkomorzy X[ię]stwa Inflan[ckiego].

¹⁸⁹ Pacta Subiectionis — dokument poddania się Inflant królowi polskiemu Zygmuntowi Augustowi, przyjęty 28 XI 1561 r. w Wilnie.

Gothard Ignacy Mohl, pisarz ziem[ski] [k. 192v] y konsyliarz X[ię]stwa Inflan[ckiego], do tego confederationis aktu circa legem, regem, fidem et libertatem, necnon jura immunitatesque X[ię]stwa Inflan[ckiego] podpisuię się.

August Plater, wojewodzie mscisławski.

Jan Weysenhof, sędzia ziem[ski] X[ię]stwa Inflan[ckiego].

Stanisław Jozef Zyberk, starosta talicki.

Jan z Krzetuszewa Wawrzecki, sędzia grodzki brasła[wski], konsyliarz do konfederacyi generalney X[ię]stwa Inflan[ckiego].

Stanisław z Krzetuszewa Wawrzecki, sędzia ziem[ski] y konsyliarz generalny konfederacyi od p[owia]ttu brasławskiego.

Michał Weysenhof, pisarz grodzki X[ię]stwa Inflan[ckiego].

Józef Szólkowski, rotmistrz y konsyliarz X[ię]stwa Inflan[ckiego].

Adam Skirmont, komornik y konsyliarz do konfederacyi generalney X[ię]stwa Inflan[ckiego].

Mikołay Korf, chambelan J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci.

Ignacy Benisławski, miecznik X[ię]stwa Inflan[ckiego].

Dominik Ryk, strazn[ik] X[ię]stwa Inflan[ckiego].

Bonifacy Benisławski, łowczy czer[nihowski].

Ignacy Szreders, rotmistrz X[ię]stwa Inflan[ckiego].

Jan Krzywiec, mostowniczy X[ię]stwa Inflan[ckiego].

Woyciech Ryk, rotmistrz X[ię]stwa Inflan[ckiego].

Dominik Szólkowski, skar[bnikowicz] wiłkomirski.

Michał Moryson, regent X[ię]stwa Inflan[ckiego].

Felicyan Ossendowski, łow[czyc] par[nawski].

Józef Ryk, chorąży b[uławy] p[olnej] W[ielkiego] X[ię]stwa Litt[ewskiego]o.

Jan Korń, strazn[ik] parn[awski].

Stanisław Wereszczyński, sędzia gr[odzki] X[ię]stwa Inflan[ckiego].

Jozafat Antoni Wieliczko, regent grodz[ki] inflan[cki].

Benedykt Korń, rotmistrz inflan[cki].

Jan Graff, cześn[ikowicz]¹⁹⁰ derp[ski].

Ktory to takowy instrument za podaniem do akt przez wyz wyrażoną osobę iest do xiąg grodz[kich] inflan[ckich] in toto przyięty y wpisany.

Wypis wydany.

¹⁹⁰ Wprawdzie UI 1994, nr 71, notuje cześnika dorpackiego o tym imieniu i nazwisku, ale w podpisach kredensu występuje ta sama osoba z rozwinięciem tytułu. Być może jest to syn cześnika nominowanego w 1738 r. o tym samym imieniu.

B.

[k. 196] Wypis z xiąg grodzkich inflantskich duneburskich.

Roku tyśiąc siedmset szedziesiąt siódmego, m[iesi]ca julij czwartego dnia [4 VII 1767].

Coram actis grodu Xięstwa Inflantskiego comparendo personaliter Imc pan Jan Zacharewicz, dworzanin J[aśnie] W[ielmożnego] Imc pana Felicjana Ryka, podkomorzego J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci, marszałka konfederacyi X[ię]stwa Inflantskiego, kredens J[aśnie] W[ielmożnemu] Imc panu Felicjanowi Rykowi, marszałkowi teyże konfederacyi X[ię]stwa Inflan[ckiego] na marszałkostwo dany ad acta podał, który słowo do słowa wpisuiąc tak się w sobie ma.

My^c senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta y obywatele X[ię]stwa Inflantskiego, ziechawszy się ad solitum consiliorum locum do miasta J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci Düneburka w roku teraznieyszym 1767, julij czwartego dnia [4 VII 1767], oznaymuujemy tym naszym kredensyalnym skrypsem, iz accedendo do stanow Rzeczypospolitey W[ielkiego] X[ię]stwa Litt[ewskiego]o zkonfederowanych, gđysmy actum confederationis pro tuitione praw wolności w instrumencie accesionis opisanych benevole postanowiliśmy, obraliśmy więc e medio

^c *Nieco inna, wcześniejsza redakcja kredensu na k. 193:* My senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta i obywatele wojewodztwa Inflan[ckiego] oznajmujemy tym naszym kredensyalnym skrypsem, iz accedendo do stanow Rz[eczy]p[ospol]l[it]tey W[ielkiego] X[ię]stwa Litt[ewskiego]o zkonfederowanych w roku ninieyszym 1767 d. 4 Julii ziachaliśmy się ad locum consiliorum do miasta J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci Düneburka i tu, gđysmy actum confederationis pro tuitione praw wolności w instrumencie accesionis opisanych benevole postanowiliśmy: obraliśmy za marszałka takowey konfederacyi sine ulla contradictione W[ielmożnego] Im[ć] pana Felicjana Ryka, chambellana J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci i ninieyszym kredensem naszym zgodnie unaniami voce et sine ulla contradictione ukredensowaliśmy. Ktorego to W[ielmożnego] Im[ć] pana Ryka, chambellana J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci azeby za aktualnego marszałka w[o]jewó[dztwa] inflan[ckiego] znano, obserwowano i prerogatiwy marszałkowskiey nie tamowano, ninieyszey nasz kredens dla tym lepszey twierdzy rękoma naszymi podpisaliśmy. Pisan w Duneburku; *na k. 193v inną ręką:* Konsyljarze ad latus J[aśnie] W[ielmożnego] I[mć] p[an]a Brzostowskiego, st[arosty], marszałka generalney konfederacyi W[ielkiego] X[ię]stwa L[itewskiego]: W[ielmożny] J[egomość] p[an] Jan Wawrzecki, sędzia grodzki p[owiatu] brasławskiego; W[ielmożny] J[egomość] p[an] Adam Skirmątt, komornik X[ię]stwa Inflant[ckiego]; ad latus W[ielmożnego] Ryka: W[ielmożny] J[egomość] p[an] Gottard Ignacy Mohll, pisarz ziem[ski] infl[ancki]; W[ielmożny] J[egomość] p[an] Michał Walden, kracyz inflant[ski]; W[ielmożny] J[egomość] p[an] Jozeff Sołłkowski, rottmistrz inflant[ski]; J[egomość] p[an] Bonifacy Benisławski, łowczy czerniechowski.

nostri za marszałka takowey konfederacyi Wielmożnego Imci pana Felicjana Ryka, podkomorzego J[ego] K[rólewskiej] M[oś]ci, y niniejszym kredensem naszym unaniami voce autoryzowalismy. Ktorego to Wielmożnego Imci pana Felicjana Ryka, podkomorzego J[ego] K[rólewskiej] M[oś]ci, [k. 196v] azeby za aktualnego marszałka konfederackiego inflantskiego znano, obserwowano y należytey prerog[ati]wy^d marszałkostwa konfederacyi nie tamowano, niniejszy nasz kredens dla gruntowniejszey twie[r]-dzy^e rękoma naszymi podpisalismy.

Dan w Dun[e]burgu^f roku 1767, miesiąca julij 4 dnia [4 VII 1767].

U którego kredensu podpisy takowe:

Jan Zyberk, podkomorzy X[ię]stwa Inflantskiego.

Jan Weysenhoff, sędzia ziemski X[ię]stwa Inflantskiego.

August Plate[r]^g, wojewodzie mscisławski.

Michał Weysenhoff, pisa[rz]^h grodzki X[ię]stwa Inflantskiego.

Józef z Wiszlinga Zyberk, starosta talicki.

Stanisław Wereszczyński, sędzia grodzki X[ię]stwa Inflantskiego.

Mikołaj Korf, chambelan J[ego] K[rólewskiej] M[oś]ci.

Dominik Ryk, strażnik X[ię]stwa Inflantskiego.

Ignacy Benisławski, miecznik X[ię]stwa Inflantskiego.

Jan Krzywiec, mostowniczy X[ię]stwa Inflantskiego.

Woyciech Ryk, rotmistrz X[ię]stwa Inflantskiego.

Stanisław Wawrzecki, sędzia ziemski y konsyliarz p[owia]ttu brasławskiego.

Ignacy Szreyders, rotmistrz X[ię]stwa Inflantskiego.

Jan Korń, strażnik parnawski.

Jozafat Antoni Wieliczko, regent grodzki X[ię]stwa Inflantskiego.

Benedykt Korń, rotmistrz X[ię]stwa Inflantskiego.

Michał Piotr Morysson, regent X[ię]stwa Inflantskiego.

Józef Ryk.

Dominik Szołkowski, skarbnik włkomirski.

Jan Graff, czesnikowicz derbski.

Który to takowy kredens dla Wielmożnego Imci pana marszałka [k. 197] konfederacyi X[ię]stwa Inflantskiego zgodnie obranego podpisamiⁱ ztwierdzony za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę iest do

^d Fragment wyrazu niewidoczny ze względu na wszycie karty. ^e Fragment wyrazu niewidoczny ze względu na wszycie karty. ^f Fragment wyrazu niewidoczny ze względu na wszycie karty. ^g Fragment wyrazu niewidoczny ze względu na wszycie karty. ^h Fragment wyrazu niewidoczny ze względu na wszycie karty. ⁱ Wyraz poprawiony.

xiąg grodzkich inflan[ckich] in toto przyięty y wpisany, z ktorych y ten wypis ordinaria juris via temuż J[aśnie] W[ielmożnemu] Imci panu marszałkowi konfederacyi X[ię]stwa Inflan[ckiego] iest wydan. Pisan w Duneburku ut supra.

Nr 33

Instrukcja posłom na sejm nadzwyczajny, obranym na sejmiku w Dyneburgu, 24 VIII 1767 [25 VIII 1767].

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 223–226v.

Uw. Dokument sporządzony ręką Jozafata Wieliczko.

[k. 223] Instrukcja na sejm extraordinaryiny.

Roku tyśiąc siedemsett sześćdziesiąt siódmego, miesiąca augusta dwudziestego piątego dnia [25 VIII 1767].

Coram actis grodu X[ię]stw[a] Inflan[ckiego] comparendo personaliter Im[ć] pan Jan Biedrzycki, dworzanin J[aśnie] W[ielmożnego] Im[ć] pana Feliciana Ryka, marszałka konfederacyi X[ię]stw[a] Inflan[ckiego], podkomorzego J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci, instrukcyę na seymeym [!] extraordinaryiny J[aśnie] W[ielmożnym] Ichm[os]c[iom] p[ano]m posłom z Xięstwa Inflan[ckiego] obranym daną ad acta podał, która tak się w sobie ma.

Instrukcja od nas, senatorow, dygnitarzow, urzędnikow i obywatelow X[ię]stw[a] Inflan[ckiego] J[aśnie] O[świeconym] J[aśnie] W[ielmożnym] Ichm[os]c[iom] panom: xięciu Adamowi Czartoryskiemu, jenerałowi ziem podolskich, Justynowi Hylzenowi, woiewodzcowi mińskiemu, z Korony, Mikołajowi Łopacińskiemu^a, pisarzowi W[ielkiego] X[ię]stw[a] Litt[ewskiego]o i Jozefowi Szczytowi^b, kasztelanicowi smolen[skiemu], konsiliarzowi do konfederacyi generalney W[ielkiego] X[ię]stw[a] Litt[ewskiego]o z powiatu pińskiego, z Litwy, Dyonizemu Rykowi, sędziemu, i Michałowi Benisławskiemu, regentowi, urzędnikom ziem[skim] inflan[ckim], [z] X[ię]stw[a]^c naszego, na seymikach przedseymowych nad ordynaryinych, za uniwersałami J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci w mieście Duneburku na dniu 24 sierpnia roku 1767 [24 VIII 1767] odprawionych, obranym zgodnie posłom naszym dana.

^a Wyraz poprawiony. ^b Wyraz pominięty przy przepisywaniu, dopisany później, mniejszymi literami. ^c Pierwsza litera słabo widoczna z powodu uszkodzenia strony przy przeszyciu tomu.

Widzi, zna kazdy i przeczuwa gorliwością dobra powszechnego unoszący się obywatel, iako spaczona oyczyznę naszą dotkneły losy, iako krajowa [k. 223v] spokojność, dusza wewnętrznych korzyści z swego wytrącona siedliska, iako skarb ow bez szacunku złotey wiekami od przodków zapracowanej wolności naszej z swoich nieiako wzrusza się składow, iako raturek stroskaney oyczyzny na związkowym tylo sprzymierzeniu się narodow, połączeniu mocy, zdań i rad zbawiennych, ni na węgielnych zasadza się kamieniach; w tym przeto widoku i czuciu, gdy zbawienne dzieło popolitego związku dokonane, kiedy J[eg]o K[rólewska] M[oś]c Pan Nasz Miłosciwy Krol ow naywłasciwszemi wielkim tronem przymiotami zaszczycony, Krol dobrowolnego ludu nad wszystko szacującą oycowską swoją pieczołowitością, a przezorną czynnością wspiera dobro oyczyzny i do społeczney narod cały powoływa pracowitości, naycelniejszym więc będzie prawidłem J[aśnie] W[ielmożny]m Ichm[oś]c p[ano]m posłom naszym przy nieskazytelnym ocalaniu dostoięstwa tronu uszczęśliwiającemu narod rządami panu winne iak nayszanowniejsze złożyc podziękowanie.

Utrzymanie wiary s[więtej] katolickiey rzymskiey, iako wszelkie uszczęśliwienie oyczyzny naszej osobliwie utwierdza i pomnaża, tak całosci oney we wszystkim zachowanie za naypierwszy Ichm[oś]c[ió]m p[ano]m posłom naszym wkładamy obowiązek. Żądze zaś Ichm[oś]c[ió]w p[anó]w dizunitow i dissidentow, poważnym Nayiasnieyszey Imperatorowey Jeym[oś]ci Rossyiskiey i innych sąsiedzkich potencyi wsparte interessowaniem się, aby podług istotney sprawiedliwości zgodne z prawami Rz[eczy]p[ospo]l[i]tney i jey pomysłnością rządu ciwilnego odebrały satisfakcją,^d przykładać się swą usilnością J[aśnie] W[ielmożni] Ichm[oś]c p[anowie] posłowie nasi nie omieszkają, łącząc zdania swoje cum bene sententibus.

[k. 224] Prawa narodu, na których prawdziwa funduje się wolność, iak naypierwszą część czułości J[aśnie] W[ielmożny]ch Ichm[oś]c p[anó]w posłow zabierać powinno, tak oney w^e niwczym ubliżyć nie zechcą i na zadną odmianę formie regiminis oraz na ubliżenie wolności i prerogatyw szlacheckich, tak co do^f równości, iako tez i władzy nad poddanemi, prawami opisaney, nie dozwolą.

Dom J[aśnie] O[świeconych] xiążąt Ichm[oś]c[ió]w Radziwiłłow, starozytność swoją od pierwszych xiążąt litewskich wywodzący, nie dał się nigdy przewyszczyć w swojej wierności i miłości ku oyczyźnie, która wie-

^d Po tym skreślone litery: ab. ^e Wyraz nadpisany. ^f Wyraz nadpisany.

le razy w woynach zostawała, mężnie bronił na własnym żołdzie chowanym żołnierzem, fortcami i skarbami swemi, iako wiele konstytucyi W[ielkiego] X[ięstwa]a Litt[ewskiego]o in Volumine Legum znajdujących się daje świadectwo i wdzięczność Rzeczypospolitey wyznawa, wielkiemi przeto zasługami pozyskał tę wiarę^g, iż conservacją archiwow W[ielkiego] X[ięstwa]a L[itewskiego]o Zygmunt August, krol Polski, za zgodą stanow Rz[eczy]p[ospo]l[is]kiej przywilejem swoim roku 1551 podpisanym oddał na wieczne czasy xiążętom Radziwiłłom linij nieswiszkiey, przez których ten skład archiwow iest wiernie i pilno konserwowany az do terazniejszey^h pory z zaszczytem W[ielkiego] X[ięstwa]a Litt[ewskiego]o¹⁹¹, więc instabunt Ichm[os]c panowie posłowie nasi, aby na seymie nastempuiącym conserwacya tychze archiwow litewskich w domu xiążąt Radziwiłłow linij nie[s]wizkiey była potwierdzona, z warunkiem iednak wolnego wydania ekstraktow kazdemu requirującemu takowych aktow publicznych.

Dołożą się tez Ichm[os]c panowie posłowie nasi, aby w stanie [!] Rz[eczy]p[ospo]l[is]kiej sprawiedliwy wzgląd miały [k. 224v] na osobę J[asnie] O[święconego] xiążęcia Imci Karola Radziwiłły [!], marszałka jeneralney konfederacyi koronney¹⁹², i onemu tak w[o]jewó[ldztwo] wilen[skie], iako ekonomią szawelską, konstytucyami roku 1661 i roku 1678 mocno warowano, razem z intratą przez te lata odbieraną, powrocili¹⁹³, szkody zaś wszystkie w dobrach tegoz xiążęcia podziałane, bonifikowane były.

^g Wyraz poprawiony. ^h Po tym skreślone: przy.

¹⁹¹ Rzekomy przywilej Zygmunta Augusta dla Radziwiłłów z 1551 r., nadający im prawo przechowywania dokumentów państwowych, jest fałszerstwem powstałym między 1721 a 1743 r. najprawdopodobniej z inicjatywy Michała Kazimierza Radziwiłła „Rybeński” (Jankowski 2000, s. 49).

¹⁹² Karol Radziwiłł „Panie Kochanku” (1734–1790), od 1762 wojewoda wileński, marszałek konfederacji radomskiej.

¹⁹³ Konstytucja sejmu 1661 r. „Upewnienie wykupna ekonomii Szawelskiej y przewiza I. K. M. za intratę oney” (VL, t. IV, s. 375 / fol. 799–800) gwarantowała wykup ekonomii szawelskiej zastawionej na 6 lat Pawłowi Janowi Sapieże, wojewodzie wileńskiemu i hetmanowi wielkiemu litewskiemu, na poczet długu Rzeczypospolitej wobec niego; kwestii wykupu dotyczyły konstytucje sejmów 1667 i 1673 r.; ponieważ Rzeczypospolita nie była w stanie zdobyć środków na wykup, konstytucja sejmu 1678 r. „Wykupno ekonomii Szawelskiej” (VL, t. V, s. 304 / fol. 622–623) upoważniała króla Jana III Sobieskiego do wykupu ekonomii z rąk Sapiechów za sumę 600 000 zł i utrzymanie jej prawem zastawnym, jak dotąd Sapiehowie. Wykupienie ekonomii szawelskiej, która tymczasem znalazła się w ręku Karola Radziwiłła, zalecała konstytucja sejmu konwoacyjnego (VL, t. VII, s. 85 / fol. 176) i ostatecznie nakazywała konstytucja sejmu w 1768 r. „Ubezpieczenie likwidacyi summy z okupna dobr Szawel wynikłej” (VL, t. VII, s. 385 / fol. 830).

Władza hetmanska aby do dawnych praw i praerogatyw przywrocona była, a kommissye cum derogatione teyze władzy w obojgu narodach podniesione, skassowane były, przy zaleceniu w szczególności wielkich w oyczynie zasług J[aśnie] O[świeconego] Im[ć] pana Branickiego, kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego¹⁹⁴, i J[aśnie] W[ielmożnego] Im[ć] pana Massalskiego, kasztelana wileńskiego, hetmana w[ielkiego]o W[ielkiego]o X[ięstwa]a Litt[ewskiego]o¹⁹⁵, usilne staranie Ichm[óś]c panowie posłowie mieć będą.

Prawa i przywileje ziem pruskich, iako też i w szczególności Xięstwa Inflan[ckiego], azeby w istocie swey nienaruszenie zachowane były, solertiae Ichm[óś]c[ió]w p[anó]w posłów naszych commendamus, a jako Xięstwo Inflantskie, mające in Pactis Subiectionis et unionis z Rz[ecz]ą-p[ospo]l[i]ttą oraz w przywileju Zygmunta Augusta warunek wolności od płacenia wszelkiego cła, gaudebat nieprzerwanie przez lat więcey dwieście hacce immunitate az do ustanowienia cła jeneralnego na seymie convocationis anno 1764, tak gdy taz konstytucya cła jeneralnego na seymie ostatnim 1766 iest zniesiona i Xięstwo Inflan[ckie] do dawnych praw swey wolności w tey mierze iest przywrocone, instabunt Ichm[óś]c p[anowie] posłowie nasi do stanów Rz[eczy]p[ospo]l[i]t[ey] o zalecenie kommissyi skarbu W[ielkiego]o X[ięstwa]a Litt[ewskiego]o, azeby zakazaney interpretacyi praw czynic nie wazyła się i obywatelow X[ięstwa]a Inflan[ckiego], to iest stan duchowny, szlachecki i ich poddanych, do płacenia cła [k. 225] ullo titulo et pretextu nie obowiazywała, ktorzy rowno z obywatelami X[ięstwa]a Kurlandskiego na wszelkich komorach i przykomorkach, tak od własności swoich, iako tez od towarów kupnych, z dawna zawsze od płacenia cła wolni byli i są. Nie omieszkają tez Ichm[óś]c p[anowie] posłowie X[ięstwa]a Inflan[ckiego] dopraszać się komissyi skarbowey, aby instruktarz celny do uwagi i roztrząśnienia stanów Rz[eczy]p[ospo]l[i]t[ey], iezeli ad mentem praw dawnych i ostatnich iest sporządzony, był podany, a post approbationem przez stany Rz[eczy]p[ospo]l[i]t[ey], aby podług ustawy konstytucyi seymu convocationis do druku był podany i do wszystkich grodów rozesyłany.

A gdy niepewność publicznych koniunktur pewnego, iako wszystkim krolestwom tak i oyczynie naszej, przynosic nie może ubezpieczenia,

¹⁹⁴ Jan Klemens Branicki (1689–1771), kasztelan krakowski, hetman wielki korony od 1752 r.

¹⁹⁵ Michał Józef Massalski (zm. 1768), kasztelan wileński, hetman wielki litewski od 1762 r.

przeto fundując się na tey przezornej wiekami stwierdzonej maximie, iz non exercitus neque thesaurus regni praesidia sunt verum amici, zlecamy Ichm[os]ciom panom naszym, aby nie omieszkali stanom Rz[eczy]p[ospo]l[i]tney reprezentować potrzebę reassumpcyi i conferencyi z ministrami postronnemi in puncto integritatis krajow Rz[eczy]p[ospo]l[i]tney et annexarum provinciarum et securitatis granic, ad mentem traktatow, soiuszow i ratyfikacyi z sąsiedzkimi państwami dotąd zaszyłych, ktorzych utrzymanie zupełne, iako tez krajow wszytkich Rz[eczy]p[ospo]l[i]tney całość, dostoyna Nayiasniejszey Imperatorowey Jeym[os]ci Rossyiskiey ku Rz[eczy]p[ospo]l[i]tney przyziąż, w wydanej deklaracyi publico oświadczona, dostatecznie utwierdza i ubezpiecza.

Przeszło czterdziestoletnie wielkiego ministra, J[as]nie O[świeconego] xiążenia kanclerza litt[ewskiego]o¹⁹⁶ zasługi długie i doskonałe jego czynności i prace koncom [?] zawsze dobra publicznego [k. 225v] łożone, wiekopomney chwały nader godne, iako tez zacnego tegoz ministra kolegi¹⁹⁷, azeby Ichm[os]c p[anowie] posłowie iak naydokładniey wdzięczności stanow zgromadzonych Rz[eczy]p[ospo]l[i]tney zalecili, wyraznie zlecamy.

Zasługi J[as]nie W[ielmożny]ch Ichm[os]c[ió]w p[anó]w Jozefa Hylzena, woiewody minskiego¹⁹⁸, Thadeusza Burzynskiego, kasztelana smoleńskiego, w roznych czasach, a osobliwie w przeciagu pracowitey funkcyi marszałkowstwa trybunału gł[ówneg]o W[ielkie]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o¹⁹⁹, publico swiadczone względem Maiestatu zalecą Ichm[os]c p[anowie] posłowie.

Ciz Ichm[os]c p[anowie] posłowie instabunt, aby wszelkie dekreta sądow polubownych czyli kompromisarskich ad mentem legum in robore et valore zachowane, od naymniejszego oraz naruszenia quocunque titulo et praetextu ubezpieczone nową tego seymu ustawą były.

Bezpieczeństwo religii katolickiey rzymskiey w X[ięstwi]e Inflan[cim] i Kurlandskim, we wszytkich obrzędach i ceremoniach kościelnych, iako w prawach koronnych i X[ięstw]a Pruskiego iest opisana, in omnibus

¹⁹⁶ Michał Fryderyk Czartoryski (1696–1775), kanclerz wielki litewski od 1752 r., a wcześniej, od 1724 r., podkanclerzy litewski.

¹⁹⁷ Prawdopodobnie Antoni Tadeusz Przedziecki (1718–1772), podkanclerzy litewski od 1764 r.

¹⁹⁸ Józef Jerzy Hylzen (1736–1786), syn Jana Augusta, wojewoda miński od 1767 r.

¹⁹⁹ Tadeusz Burzyński (około 1730–1773), kasztelan smoleński od 1763 r., marszałek trybunału głównego litewskiego w 1767 r., później poseł Rzeczypospolitej w Holandii i Wielkiej Brytanii.

punctis et clausulis aby zachowana była cum reassumptione konstytucyi dawney, czułemu staraniu Ichm[óś]c p[anó]w posłów zalecamy.

Niemniej tez azeby w dobrach wieczystych Ichm[óś]c[ió]w panow Zyberkow inter dissidentes erigowane, fundowane i zaprzysiężone przez antecessorow, a teraz przez successora onych, J[aśnie] W[ielmożneg]o Im[ć] pana Jozafata z Wiszlinga Zyberka, kasztelana inflan[ckiego], dostatecznie nadane i ograniczone Collegium Illukstanum Patrum Soc[ie]tatis Jesu cum gimnasio, iako w całej Kurlandyi i Semigalii katolikom potrzebne i wygodne, z folwarkami Święto, Arono i Koniecpolem, w konstytucyi seymu koronacyjnego w recessie umieszczone²⁰⁰, teraz ipso robore constytucyi seymowej aby stwierdzone i approbowane zostało, iako nayusilniej Ichm[óś]c[ió]w p[anó]w posłów naszych obstringimus do skutecznego starania.

[k. 226] Kadencye sądow grodzkich X[ięstw]a Inflan[ckiego] aby dla lepszej woiewodztwa wygody na marcowe i augustowe roczki przemienione i ugruntowane były, doniosą to in desiderio Ichm[óś]c panowie posłowie.

Zadney w tym wątpliwości nie masz, iż familia Nostyczow pleno iure indigenatus przed laty in Regno gaudebat, lecz ze ab immemorabili tempore niektorzy z tego plemieniaⁱ, znowu tentując dalszego szczęścia, ad exteros przeniesli się, subveniendo tey trudności, którą by mógł mieć Im[ć] pan Nostycz, podkomorzy nadworny J[eg]o K[rólewskiej] M[óś]ci²⁰¹, w^j wynalezieniu dokumentow ad probandam directam od onych Nostyczow procedentiam, zalecamy Ichm[óś]c[ió]m posłom naszym instare do przeswietnych stanow Rz[eczy]p[ospo]l[i]t[tey], aby znosząc wszelką wątpliwość indigenat na osobę Im[ć] pana Nostytza et pro descendentibus ex linea jego, powago [!] konstytucyi było odnowione.

W[ielmożny] Im[ć] pan Antoni Snarski, starosta zaborski, poniewaz od brata rodzonego, Im[ć] p[an]a Kazimierza Snarskiego, dotkliwie ponosząc uciążliwość, do niepomyślnego iest przywiedziony stopnia przez gwałtowne dobr ujęcie i wyrzucie z całej substancyi, a na ostatek na same życie ustawiczne słysząc przegrozki, azeby gleytem J[eg]o K[rólewskiej] M[óś]ci P[ana] N[aszeg]o Mił[óściwego]o zasłaniającym od niebezpieczeń-

ⁱ Po tym skreślone: ad exteros. ^j Wyraz nadpisany.

²⁰⁰ W tej kwestii zob. instrukcję posłom na sejm w 1766 r. (dokument nr 25 niniejszej edycji, przypisy 165 i 166).

²⁰¹ Na temat Godfryda Ertmana Nostytza, szambelana królewskiego, i wyvodu szlachectwa jego rodziny zob. przypis 175 do dokumentu nr 25.

stwa takowego zaszczycony był i gwałtownie^k sobie odjętych dobr w woiewodztwie połockim wolne miał pozyskanie, dopomogą wniesieniem się do majestatu W[ielmożni] Ichm[os]c p[anowie] posłowie nasi.

Instabunt oraz Ichm[os]c panowie posłowie nasi, azeby tenutariuszowie ekonomii grodzieńskiej, principaliter J[aśnie] W[ielmożna] Jeym[os]c pani woiewodzina mscisławska²⁰² i Daszkiewicz²⁰³ przy swoich possessyach utrzymani byli oraz krzywdy od dyspozytorow, onym podziałane, bonifikowane były.

Mając wzgląd na zasługi Im[ć] pana Antoniego Opalewskiego, sekretarza J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci, oraz wielkie jego zacności, wniosą prozbę Ichm[os]c p[anowie] posłowie, aby kleynotem szlachectwa w sprawiedliwey nadgodzie czynow swoich mógł być [k. 226v] ozdobiony.

Caetera summae activitati et [in]dependenti^l dexteritati J[aśnie] W[ielmożny]ch Ichm[os]c[ió]w panow posłow naszych zalecając, takowy instrument instrukcyi naszej ja, marszałek konfederacyi X[ięstw]a Inflan[ckiego], stosując się do uniwersałow jeneralnego związku X[ięstw]a Inflan[ckiego], zgoda, jednomyslnością i imieniem całego w[ojewó]dztwa podpisem ręki moiey stwierdzam. Pisan w Duneburku ut supra.

U tey instrukcyi przy pieczęci podpis J[aśnie] W[ielmożneg]o Im[ć] pana marszałka konfederacyi temi słowy: Felicyan Ryk, marszałek konfederacyi X[ięstw]a Inflan[ckiego], podkomorzy J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci.

Ktora to instrukcyja za podaniem do akt przez wyz wyrazoną osobę iest do xiąg grodzkich inflan[ckich] in toto przyięta i wpisana. Z ktorych i ten wypis ordinaria iuris etc.

Nr 34 — vacat²⁰⁴

^k Pierwsza sylaba częściowo nadpisana nad przekreśleniem, poprzednio było: gleytownie. ^l Pierwsza sylaba nieczytelna ze względu na uszkodzenie karty.

²⁰² Prawdopodobnie Augusta z Ogińskich Platerowa (1724–1791), żona Konstantego Ludwika Platera, wojewody mściśławskiego w latach 1758–1770.

²⁰³ Najprawdopodobniej Ludwik Kazimierz Daszkiewicz h. Korybut (ur. 1730), koniuszy grodzieński w latach 1766–1769, sędzia grodzki grodzieński w latach 1769–1783, lub Ignacy Daszkiewicz (1740–1798), koniuszy grodzieński w latach 1769–1772, miecznik grodzieński w latach 1772–1777, podczaszy grodzieński w latach 1777–1786, wreszcie kasztelan mściśławski w latach 1791 lub 1792–1795.

²⁰⁴ Dokument zaszerogowany pierwotnie wedle daty (lipiec–sierpień 1767) jako nr 34, został zweryfikowany jako późniejszy (ze względu na wpis „do xiąg ziemskich prowincyi dwinskyj”) i zgodnie z zawartością treściową umieszczony jako nr 156a (zob.).

Nr 35

Dokumenty związane z działalnością konfederacji województwa inflanckiego w konfederacji Wielkiego Księstwa Litewskiego (instrument akcesu nowych członków i kredens dla nowego konsyliarza), Dyneburg 7 IX 1767.

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 238–239v.

Uw. Na k. 238 w prawym górnym rogu 79, na k. 239: 80.

A.

[k. 238] Instrument accessu do konfederacyi W[ielkiego] X[[ięstw]a Litt[ewskie]go.

Roku tysiąc siedymsett szesdziesiąt siódmego, m[iesią]ca septembri dnia siódmego [7 IX 1767].

Comparendo personaliter coram actis terrestribus X[ięstw]a Inflan[ckiego] osoby w tymże instrumencie liberi accesonis wyrażone, tenże ystrument [!] osobiście przyznali, ktory his exprimitur verbis.

My niżej na podpisaniu rąk naszych wyrażeni zjechawszy ad solitum consiliorum locum w roku terazniejszym tysiącnym siedymsetnym szesdziesiątym siódmym, m[iesią]ca septembra siódmego dnia [7 IX 1767], a widząc pożytki dla oyczyzny z konfederowanych stanow wynikające, libere ac spontanee na dniu dzisiejszym do teyże konfederacyi X[ięstw]a Inflanckiego, w roku biejącym dnia czwartego lipca [4 VII 1767] stały, accessimus, we wszystkim oną acceptando salvis praecustoditis w teyże konfederatij expressis. Ktory to instrument dobrowolnego accessu naszego in maius ac firmitus robur rękoma naszymi stwierdziwszy, ad acta terrestria X[ięstw]a Inflan[ckiego] ku aktykowaniu podalismy.

Pisan w Duneburku roku tysiąc siedymsett szesdziesiąt siódmego, m[iesią]ca septembra siódmego dnia [7 IX 1767].

U tego accessu^a podpisy Ichm[o]ść Panow konfederatow rąk własnych w te słowa:

Jozef Ryk, chorąży [k. 238v] chussarski [!] W[ielkie]go X[ięstw]a Litt[ewskie]go.

Dyonizy Mohl, regent ziemski inff[lancki].

Stefan Mohl, skar[bnikowicz] czer[nihowski].

Antoni Szreders, instygator X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Ktory to access^b za podaniem do akt jest do xiąg ziemskich inflan[ckich] spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

^a Wyraz poprawiony. ^b Wyraz poprawiony.

B.

[k. 239] Kredens na konsyliarstwo do generalney konfederacyi W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego] J[ego]m[ości] p[anu] Brzezinskiemu dany.

Roku tysiąc siedymsett szesdziesiąt siódmego, m[iesią]ca septembri dnia siódmego [7 IX 1767].

Coram actis terrestribus X[ięstw]a Inff[lanckiego] comparendo personalliter Im[ć] pan Stanisław Thomaszewicz, dworzanin J[aśnie] W[ielmożnego] Imc pana marszałka konfederacyi X[ięstw]a Inff[lanckiego], ten instrument ad acta podał, sequestri verborum serio.

My senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, szlachta y obywatele X[ięstw]a Inflan[ckiego] ad competen[t]o consilium locum do miasta J[ego] K[rólewskiej] M[ości] Dyneburka w roku tysiąc siedymset szesdziesiąt siódmym, septembra siódmego dnia [7 IX 1767] zjechawszy dla obrania konsiliarza na konfederacyą W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego] post recessum ad justas rationes W[ielmożnego] J[ego]m[ości] pana Adama Skirmonta, komornika X[ięstw]a Inff[lanckiego]o libere electionis nostrae zostawionego. Jakoz my po zagaieniu solita praxi przez J[aśnie] W[ielmożnego] marszałka konfederacyi wojewodztwa naszego zgodnie y jednomyślnie, nemine contradicente, in locum vacantem W[ielmożnego] J[ego]m[ości] pana Jozefa Brzezinskiego, koniuszego X[ięstw]a Inflan[ckiego] bene meritum za konsiliarza do generalney konfederacyi W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego] obralismy y kredensowalismy, ktory to Imc w charakterze urzędu swego zostaiący, według praw oyczytych zachowując się, liberam ex assensu całego kongresu wojewodztwa naszego do sądenia spraw temu sądowi przyzwoitych ^ci odbycia^c in omni funkcji swey [k. 239v] mający permissionem ac omnimodam potestatem, wolen y mocen będzie tym urzędem zaszczycac się y wszystkie onemu powinności przynależące sine ulla quavis praepeditione exequi et expodiri.

Ktory to takowy electionis instrument dla twierdzy y doskonalszey pewności podpisem rąk naszych umacniamy y authoryzujemy.

Pisan w Dyneburku roku tysiąc siedymset szesdziesiąt siódmego, m[iesią]ca septembra siódmego dnia [7 IX 1767].

Felicyan Ryk, marszałek konfederacyi X[ięstw]a Inflan[ckiego] y podkomorzy J[ego] K[rólewskiej] M[ości].

Gothard Ignacy Mohl, pisarz ziemski y konsiliarz X[ięstw]a Inff[lanckiego].

^{c-c} *W oryginalne omyłkowo: jodbycia.*

Benedykt z Jankow Sokołowski, sędzia ziem[ski] X[ięstw]a Inflan[ckiego].
Dyonizy Mohl, regent ziem[ski] X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Bonifacy Benisławski, łowczy czer[nihowski] y konsiliarz X[ięstw]a Inf-
f[lanckiego].

Stefan Mohl, skar[bnikowicz] czer[nihowski].

Antoni Sreders, instigator X[ięstw]a Inff[lanckiego].

Jożef Ryk, chorąży chuzarski [!] W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o.

Adam Skirmątt, komornik X[ięstw]a Inff[lanckiego].

Ktory to instrument electionis za podaniem do akt jest do xiąg ziem-
skich X[ięstw]a Inflan[ckiego] spraw wieczystych przyięty y wpisany.

Nr 36

*Postanowienie konfederacji Wielkiego Księstwa Litewskiego o zniesieniu
kondemnat z osób związanych pełnionymi funkcjami z konfederacją, 13 VIII
1767 [24 IX 1767].*

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 245–246v.

*Uw. W górnym prawy rogu napisana, nieprzekreślona liczba: 83 (dawna foliacja lub
numer dokumentu). Górna część kart ma ślady zawilgocenia.*

[k. 245] Sancitum generalney konfederacyi prowincyi W[ielkiego] X[ię-
stwa] Litt[ewskiego]go in ordine zniesienia kondemnat z osob in functione
teyże konfederacyi zostających.

Roku tyśiąc siedymsett szesdziesiątt siódmego, m[iesią]ca septembra dwu-
dziesiątego czwartego dnia [24 IX 1767].

Coram actis terrestribus X[ięstw]a Inflan[ckiego] comparendo personali-
ter J[egomość] pan Jożeff Młodzianowski, to sancitum generalney konfe-
deracyi prowincyi W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o ad acta podał, se-
quenti verborum serie.

Actum w Wilnie roku tyśiąc siedymsett szesdziesiątt siódmego, m[ie-
sia]ca augusta trzynastego dnia [13 VIII 1767]. Godna jest nie tylko
sprawiedliwey konsyderacyi ochocza żarliwość ku dobru pospolitemu
in praemente necessitate oyczyzny całej w wielu obywatelach Wielkie-
go Xięstwa Litt[ewskiego]o, lecz wiekopomney chwały y osobliwych za-
sług u całej Rzeczypospolitej zalety, gdy w ratunku nagłym onego, za-
niechawszy wszelkich prywatnych staran swoich y zabiegow same osoby
y dobra onych ocalających, gorliwą a bez żadnego względu na własne in-
teresa swoją chęcią udali się do zwiąsku zbawiennego y serc braterskich

w jednomyślności sprzymierzenia w roku terazniejszym tysiąc siedymsett szesdziesiąt siódmym [1767], pierwey po własnych województwach, ziemiach y powiatach Deo juvante et coo[pe]rante zaczowszy to dzieło a primis diebus mai partikularnie, a potym w mieście stołecznym metropolii litewskiej w tymże roku, miesiąca junij wtórego dnia [2 VI 1767] skonfederowawszy się generalnie, jedni in functione konsyliarstwa przy jene[ra]lney^a konfederacyi, drudzy przy funkcjach marszałkowstwach [!] y konsyliarstwa województw, ziem y powiatow swoich naywyszszej władzy y usługi publiczney zostali zaszczytzeni prerogatiwą y w tey bono publico usług ochocie y prerogatiwie aż do zupełnego y generalnego żądź oyczyzny całej uspokojenia persistere są ofiarowani. Qwo [!] in spatio rozni obywatele teyze oyczyzny wiodąc swoję [k. 245v] po roznych W[ielkiego] X[ięstwa]a Litt[ewskiego]o subselliach przeciwko tym bono publico aplikowanym osobom litygia, w czasie nieposobności dostatecznego bronienia się, różne kontumacyine superlucrati sunt judicata y wypadłe w niestawaniu kondemnaty. Więc my, zkonfederowane prowincyi Wielkiego Xięstwa Litt[ewskiego]o stany, jednostaynym adaequandae justituae tchnąc duchem a słuszną y sprawiedliwą rozważą, przeważayąc staranność dobra pospolitego uniwersalnego nad wszystkie prywatne usiłowania y zyski, mając sprawiedliwy wzgląd y uwagę nad niesposobnością dopilnowania prywaty przez te osoby, ktore w tym czasie publicznego ujęły się dzieła, tudziesz nad prerogatiwą onych żadnym władzom y subseliom niepodległą nad wszystkimi juri[s]dykcjami naywyszszą władzę mającemi, z teyze naywyszszej władzy naszej wszelkie kondemnaty od dnia pierwszego mai roku terazniejszego [1 V 1767] z racyi rad wczesnych y dojechania przez niektorych obywatelow do mieysc przyzwoitych, a zatym per traktum skonfederowania się wszystkich województw, ziem y powiatow partykularnego y generalnego usq[ue] ad datam praesentem, przez kogozkolwiek na ktoreykolwiek z Jasnie Oswieconych Jasnie Wielmożnych J[egomościów] panow marszałkow, konsyliarzow do generalney konffederacyi prowincyi W[ielkiego] X[ięstwa]a Litt[ewskiego], jako też do partykularney województw, ziem y powiatow obranych osobie in quocunquae^b subsellio, w trybunale, assesoryach, kommisjach, ziemstwach lub grodach, o[p]rocz^c sądow naszych konffederacyi generalney, usq[ue] ad datam praesentem zyskane zostały, podnosimy [!] y kaszujemy, y te wszystkie osoby

^a Wyraz częściowo uszkodzony z powodu przeszcicia tomu. ^b Środkowa sylaba nadpisana.

^c Wyraz częściowo uszkodzony z powodu przeszcicia tomu.

in plena ubiq[ue] locorum activitate zostawując, ażeby za takimi kondemnatami dobra onych exekucjami, a osoby same tamowaniem, tak teraz, jako [k. 246] y po skonczoney generalney konfederacyi naszej, infestowane nie były, in perpetuum varujemy y ubezpieczamy, y te wszystkie osoby naywyższą prerogatiwo zaszczycone od tychże wszelkich jurisdycyi y subseliow W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o aż do rozwiązania optato eventu oyczyzny całej generalney konfederacyi naszej pro futuro nonnisi accedente apensu proprio eximendo, ażeby wszelkie jurisdycye y subsellia Wiel[kiego] X[ię]stwa Litt[ewskiego]o ipso facto pro legalibus uznawając, obmowy, czy to słowne przez plenipotentow, czyli in scripto od samych aktorow, we wszelkich sprawach nullis exceptis aut excipiendis przymuiąc suspensiones causae aż do terminu superius wyrażonego uznawały, nakazujemy. Dogadzając pro reliquo dobra publicznego commoditati, a zasług tychże osob w fun[k]cyach marszałkowskich y konsyliarskich sprawiedliwym względem, ażeby też osoby, ktore z miłości szczegulney ku oyczyźnie swoiey, z azardem własnych majątkow, circa publica versantur obsequia y teyże oyczyźnie są nad innych w prywatnych zyskach zanurzonych obywatelow użytecznieysi, y w tak gwałtownym ratunku indispensabiliter potrzebni, żadney ex privato litigio pochodzący prawnych czyli nieprawnych przewodom nie podlegali censurze et crisi wszytkie kon[de]mnaty^d, które etiam przed skonfederowaniem się województw, ziem y powiatow in quocunq[ue] subsellio od kogożkolwiek na którąkolwiek z Jasnie Oswieconych, Jasnie Wielmożnych J[egomościów] panow marszałkow, konsyliarzow, tak do generalney, jako y partikularney konfederacyi osobę, są kiedyżkolwiek otrzymane, non derogando exekucjom prawu popolitemu [k. 246v] przyzwoitym z osob tylko samych znosząc, ad plenam activitatem przywracamy y od tamowania activitatis ubiq[ue] locorum in perpetuum uwalniamy y ubezpieczamy, a po upłynionym felici successu uspokojeniu żądż publicznych terminie et exinde po rozwiązaniu generalney konfederacyi wszytkie te sprawy in eodem statu, w ktorym teraz zostają, oprócz kondemnat, ktore distinctis cathgoriis^e podnieśliśmy, y skassowalismy in foro fori integraliter zachowane miec chcemy y ubezpieczamy. Datum ut supra.

U tego sancitum przy wyrażoney pieczęci generalney konfederacyi prowincyi W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o podpis regent[a] w te słowa: Correcutum [!] cum protocolo [!] sancitorum, Ignacy Koncza, regent

^d Wyraz częściowo uszkodzony z powodu przeszycia tomu. ^e Wyraz poprawiony.

konff[ederacji] gener[alnej] W[ielkiego]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]; ktore to sancitum za podaniem do akt jest do xiąg ziemskich X[ięstw]a Inflan[ckiego] przyjęte y wpisane.

Wypis wydan^f.

Nr 37

Kredens komisarzom na komisję skarbową Wielkiego Księstwa Litewskiego, obranym na sejmiku gospodarskim w Dyneburgu, 9 II 1768 [10 II 1768]. LVVA, f. 712-1, nr 115, k. 107–108.

[k. 107] Kredens na kommissarstwo skarbowe W[ielmożnem]u Imc panu Tomaszewiczowi, komissarzowi obranemu dany.

Roku tysiąc siedmset szездziesiąt osmego, miesiąca februarij dziesiątego dnia [10 II 1768].

Coram actis grodu X[ię]stwa Inflantskiego comparendo personaliter W[ielmożny] Imc pan Zygmunt Tomaszewicz, podstoli czerniehowski, kredens od w[oje]w[ó]dztwa inflantskiego na komissarstwo skarbowe W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o sobie dany ad acta podał, ktory słowo do słowa wpisuiąc tak się sobie ma.

My senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta y obywatele X[ię]stwa Inflantskiego na seymik pogromniczny legibus Regni determinowany w roku teraznieyszym tysiąc siedmsett szездziesiąt osmym, na dniu dziewiątym februarij [9 II 1768], do miasta J[ego] K[rólewskiej] M[o]ści Duneburka ad solitum consiliorum locum zgromadzeni, juxta praescriptum legis dla obrania Ichm[ó]c[ió]w p[anó]w komissarzow na komissyą skarbową W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego], więc zgodnemi całego kongressu naszego sentymentami y głosami virum emeritum virtutibus ac bene natum W[ielmożnego] Imc pana Zygmunta Tomaszewicza, podstolego czerniehowskiego, na komisarza na komissyą skarbową W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego], w roku teraznieyszym 1768 sądzic się maiącą, zgodnie, jednomyślnie, nemine contradicente [k. 107v] obraliśmy y ninieyszym kredensem naszym iako już superadministrandam functionem suam vere przysięgłego authoryzowaliśmy, ktory to Imc in caractere funkcyi swoiey zostający, według praw oyczystych zachowuiąc się, wolen y mocen będzie, juxta sonantiam praw signanter kon-

^f Słowo podkreślone.

stytucyi 1764 roku, prerogatyw tey funkcyi przynależących postrzegać, miejsce sobie przyzwoite do sądzenia spraw w teyże komissyi zasiadać et in omni właściwe urzędowi swemu powinności exequi et expedire; y takowy kredens dla lepszey mocy y twierdzy rękoma naszymi podpisuiemy.

Pisan w Duneburku roku 1768, m[iesią]ca februarij dziewiątego dnia [9 II 1768].

U tego kredensu podpisy rąk J[aśnie] W[ielmożnych] W[ielmożnych] Ichm[oś]c p[anó]w patryotow X[ię]stwa Inflantskiego temi słowy:

Jozef Brzeziński, koniuszy y konsyliarz jeneralny do konfederacyi W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o inflantski.

Jozafat Zyberk, kasztelan inflantski.

Konstanty Ludw[ik] Plater, w[o]j[ewo]da mscisławski, pułk[ownik] pete[horski] W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o.

Benedykt z Jankow Sokołowski, sędzia ziemski X[ię]stwa Inflantskiego.

Józef Jodko, sędzia gr[odzki] X[ięstw]a Inflant[skiego].

Michał Weysenhoff, pisarz gr[odzki] X[ięstw]a Inflant[skiego].

Mikołaj Korff, chambelan J[ego] K[rólewskiej] M[oś]ci.

Jan Kaz[i]m[ie]rz z Wiszlinga Zyberk, rakan[ciski] y ławaryski st[arost]a mpp.

Dyonizy Mohl, regent ziemski X[ięstw]a Inflantskiego.

Jozafat Antoni Wieliczko, regent gr[odzki] inflantski.

Adam Mohl, oboznic inflantski.

Tadeusz Karnicki, czesn[ikowicz] inflantski.

Ludwik Ossędowski.

Antoni Szreders, instygator X[ięstw]a Inflant[skiego].

Michał Morysson, regent X[ięstw]a Inflantskiego, towarzysz z J[aśnie] O[świeconego] X[ię]cia puł[ku?]a.

Woyciech Ryk, rott[mistrz] X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Bogusław Thomaszewicz, skarbnik p[owia]ttu wilkom[ierskiego].

[k. 108] Benedykt Korn, rott[mistrz] inflan[cki].

Jan Walden, rott[mistrz] X[ię]stwa Inflant[skiego].

Michał Żabicki, stolnik czern[ihowski] mpp.

Ktory to takowy kredens za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę jest do xiąg grodzkich inflantskich in toto przyjęty y wpisany.

Wypis wydany.

^a *Zapis tytułatury prawdopodobnie niedokończony.*

Nr 38

Instrukcja posłom na sejm zwyczajny, obranym na sejmiku w Dyneburgu, 26 IX 1768.

LVVA, f. 712-1, nr 115, k. 359–360.

Uw. *Instrukcja zachowana w dwóch wersjach: k. 359–360 — to wpis do akt grodu, natomiast k. 357–358 to opieczętowany (pieczęć nieczytelna) wypis: Instrukcja na sejm J[aśnie] W[ielmożnem]u Krajewskiemu, instygatorowi koronnemu, posłowi. Jest to wypis dla jednego z posłów, co może oznaczać, że przygotowany wypis dla posła nie dotarł do niego, a on w Dyneburgu był prawdopodobnie nieobecny; na wypisie jest formuła potwierdzenia zgodności: Correctum Wieliczko, regent gr[odzki] inflantski mpp.; jego ręką jest dokonany wpis. Podstawą edycji jest wpis na k. 359–360. Przy foliacji numery k. 357 i 358 są poprawiane.*

[k. 359] Instrukcja od województwa inflantskiego J[aśnie] W[ielmożny]m posłom na sejm ordynaryiny dana.

Roku tysiąc siedemst sześcidesiat^a osmego, miesiąca wrzesnia dwudziestego szostego dnia [26 IX 1768].

Coram actis grodu Xięstwa Inflantskiego comparendo personaliter Im[ć] pan Antoni Kiełpsz, dworzanin J[aśnie] W[ielmożneg]o Imc pana Zyberka, kasztelana inflantskiego²⁰⁵, dyrektora seymiku, instrukcją od województwa inflantskiego J[aśnie] W[ielmożny]m Ichm[os]c[io]m p[ano]m posłom na sejm ordynaryiny daną ad acta podał. Ktorą słowo do słowa w Xięgi wpisuiąc tak się w sobie ma.

Instrukcja od nas, senatorow, dignitarzow, urzędnikow y obywatelow Xięstwa Inflantskiego, Jasnie W[ielmożny]m W[ielmożny]m Ichm[os]c[io]m panom: Jackowi Ogrodzkiemu, pisarzowi wielkiemu koronnemu, Janowi^b Krajewskiemu, instygatorowi koronnemu, z Korony, Jozefowi Stypałkowskiemu, sędziemu grodzkiemu powiatu lidzkiego, Rukiewiczowi^{c206}, oboznemu p[owia]ttu grodzińskiego^d, z Litwy, na seymiku przedseymowym za uniwersałami J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci na seym w czasie ordynaryinego dnia siodmego miesiąca listopada w roku teraznieyszym [7 XI 1768] w Warszawie przypadający, w miescie J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci Duneburku dnia 26 miesiąca września roku terazniey-

^a Wyraz *poprawiony*. ^b Wyraz *poprawiony*. ^c Przed tym zostawione miejsce na imię. ^d Wyraz *poprawiony*.

²⁰⁵ Jozafat Zyberk, kasztelan inflancki w latach 1767–1769.

²⁰⁶ Oboźnym grodzieńskim był w latach 1762–1765 Jakub Rukiewicz.

szego 1768 [26 IX 1768] obranym zgodnie posłom (bez obrania posłów ex classe X[ięstw]a Inflantskiego z racyi nienaydujących się do funkcyi poselskiej konkurentow²⁰⁷) dana.

Dochodzące do uszu naszych o wzruszoney spokojności publiczney odgłosy, nayodleglejsze rozłogi ziemi Rz[eczy]p[ospo]l[i]tney dosięgające, gdy smutną oyczyzny postać oczom naszym graphice wystawują, nie mogą nie smuć [k. 359v] y nie trwożyć serca obywatelskie, wierne zawsze swym krolom y oyczyźnie. Wydawać się albowiem zdaie, iż wszystkie losy nieszczęścia sprzymierzyły się na upadek oyczyzny w tym właśnie wczasie, w którym z skutkow słodkiego J[ego] K[rólewskiej] M[ości] P[ana] N[aszego] Mił[ościwego]o panowania naypomyslniejszych złotego wieku doświadczać wczasow powszechne były nadzieje. Rządzeni iednak doznanym z naywyższych wyrokow częstokroć wszystkich państw y królestw niepomyślności w pomysłność odmian wymiarem, tracić bynajmniej nie powinniśmy w opatrności naywyższego ufność y nadzieję, iż cooperantibus nobis w szczerých nie interessowanego umysłu intencyach, do pomyslnego oyczyznę naszą przywrócic stanu dobrotnie raczy.

Zatym ea freti fiducia zlecamy J[aśnie] W[ielmożnym] Ichm[ości]c panom posłom naszym, ażeby zapatruiąc się obowiązana czułością na uzależnienia narodu o naruszenie wiary, wolności, independencyi oyczyzny, praw y prerogatyw W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o oraz krzywdy publiczne et privatorum, w czym sprawiedliwe okazać się będą mogły, przy dopraszaniu się dobrotniey J[ego] K[rólewskiej] M[ości] P[ana] N[aszego] Mił[ościwego]o nieustanności starań pańskich o uszczęśliwienie pożądanym pokojem y spokojnością oyczyzny całej, spólnie radzić cum bene sentientibus pro vero et communi bono publico starali się, dopełniając tak wiernie y przezornie urzędu poselskiego swego obowiązki, iako by Bogu y stanom Rz[eczy]p[os]p[ol]i[itey] zawsze usprawiedliwić się mogli.

Mnogość y gatunek podatkow rozważane też być powinny, ażeby nie tylko na potrzeby praecipue publiczne użyte były, ale też narodu wolnego nie obciążały, osobliwie zaś podatek podymnego na seymie ordynaryi-

²⁰⁷ Jesienny sejm zwyczajny został zwołany 12 VIII 1768 r. zgodnie z obowiązującym rytmem, ale w związku z sytuacją polityczną (konfederacja barska) wybory posłów zostały przez wiele sejmików zbojkotowane i do obrad sejmu nie doszło (Chronologia 1948, s. 167). Przejawem tej sytuacji było najprawdopodobniej niewybranie posłów inflancich na sejmiku w Dyneburgu.

nym anni 1766^{c208}, iako uznany za uciążliwy nader y za niemogący być sprawiedliwie co do proporcji rowności podatkovania exekwowany, niemniej też w konsekwencyi przygod publicznych ieden z nayniepomysłniejszych, aby podług wyz mianowanej konstytucji zamieniony na podatek czopowego y zniesiony, wznawiany więcey nie był, dopraszać się cum communi voto J[aśnie] W[ielmożni] Ichm[os]c panowie posłowie nasi będą.

Prawa kardynalne X[ię]tt[w]a Inflantskiego, Pacta Subjectionis et [k. 360] unionis oraz przywilej Nayiasniejszego Zygmunta Augusta Xięstwu Inflantskiemu nadany, ażeby żadney wątpliwości y interpretacyi nie podpadały oraz wszystkie szczegulne prawa temu Xięstwu Inflantskiemu służące ażeby w niczym naruszone nie były, solertiae et dexteritati J[aśnie] W[ielmożnych] Ichm[os]c[ió]w p[anó]w posłów naszych commendamus, limitando ich potestatem do zezwolenia na iakąkolwiek praw temu Xięstwu służących odmianę.

Takowy instrument elekcyi y instrukcyi naszej podpisem rąk naszych stwierdzamy.

Pisan w Dyneburku, anno et die ut supra.

Jozaphat Zyberk, kasztelan inflantski, starosta oniksztyński, dyrektor sejmiku mpp.

Jozef Wincenty Plater, sądowy inflantski düneburki starosta mpp.

Jan Szadurski, regent [kancelarii mniejszej] W[ielkiego] X[ię]stw[a] Lit[tewskiego]o, chorąży inflantski.

Michał Ryk, podst[oli] X[ię]tt[w]a Inflan[ckiego].

Kazimierz Piotr Kublicki, podstarosta grodzki inflantski.

Jozef Jan Brzeziński, koniuszy inflantski.

Michał Pobog Benisławski, reg[ent] ziem[ski] pier[wszy?] X[ię]tt[w]a Inflantskiego, salvis jur[is] X[ię]stw[a] Inflantskiego.

Antoni Felkierzamb, chor[ążyc] J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci mpp.

Felicyan Ryk.

Adam Skirmont, komor[nik] inflan[cki].

^c Ostatnia cyfra zamazana.

²⁰⁸ Jest to nawiązanie do konstytucji sejmu 1766 r.: „Czopowe y szelężne generalne w Koronie na zniesienie pogłównego i podymnego” (VL, t. VII, s. 193–195 / fol. 437–442) oraz „Czopowe szelężne w W.X.L., na zniesienie podatków dawnego czopowego y podymnego” (VL, t. VII, s. 222–224 / fol. 503–507).

Ludwik Wereszczyński, chor[ąży] J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci.
 Andrzej Platt, chor[ąży] J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci.

Która to instrukcja za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę iest do xiąg grodzkich inflantskich in toto przyięta y wpisana.

Nr 39

Oświadczenie majora wojsk rosyjskich Karola Mannekina w sprawie dostarczania prowiantu i furazu dla dywizji wojsk rosyjskich, operującej w Księstwie Inflanckim, z obietnicą zapłaty i podaniem cen, 27 IX 1768.

LVVA, f. 712-1, nr 115, k. 362.

Uw. Wpis dokonany do księgi ręką Jozafata Wieliczko, zaopatrzoney we własnoręczny podpis wystawcy. Występują sporadycznie plamy na skutek odbicia przekreśleń z sąsiedniej strony.

[k. 362] Oświadczenie W[ielmożneg]o Im[ć] pana Karola Mannekina, majora wojsk Nayiasnieyszey Imperatorowey Rossyiskiey, w roku 1768, miesiąca septembra 27 dnia [27 IX 1768] coram actis grodu X[ięstw]a Inflantskiego uczynione.

Niżey na podpisaniu ręki mey wyrażony przy oswi[ad]czeniu uprzejmych chęci moich J[aśnie] W[ielmożny]m W[ielmożny]m Ichm[os]c[io]m panom obywatelom X[ięstw]a Inflan[ckiego] klaryguię i do wiadomości podaie, iz diwizya woyska Nayiasnieyszey Imperatorowey Jeym[os]ci w Xięstwie Inflantskim nayduiąca się, pod komendą moią będąca, iako przyjacielskiego Rz[eczy]p[ospo]l[i]ttey, potrzebuje prowiantow i furazow do sustentacyi swoiey, jako o^a onych dowozenie i dostarczenie wszytkich J[aśnie] W[ielmożny]ch W[ielmożny]ch Ichm[os]c[ió]w panow obywatelow tegoz X[ięstw]a Inflan[ckiego] upraszając, upewniam, iz za prowianta i furaze placic niezawodnie będę^b ceną nizey opisaną. Za zyta pur²⁰⁹ ortow trzy; za owsa pur puł rubla; za krup jęczmiennych lub gryczanych pur talar bity; za siana kitę wazącą funtow dwadzieścia²¹⁰, kopiejek sześć, albo za bierkowiec²¹¹ siana niekręconego talar bity ieden; miara i waga ma być rozumiana ryska prawdziwa. Płata zaś monetą srebrną i złotą w kra-

^a Litera nadpisana. ^b Wyraz poprawiony.

²⁰⁹ Pur ryski, czyli ryski lof, miara objętości (68,9 litrów) lub wagi (48 kg). Pur inflancki był prawdopodobnie większy i liczył 90,24 litra.

²¹⁰ Czyli około 8,20 kg.

²¹¹ Berkowiec — rosyjska miara ciężaru = 10 pudów = 400 funtów = około 163,67 kg.

ju Rz[eczy]p[ospo]l[i]tтей idącą za przystawieniem prowiantow i furazow niezawodnie kozdemu dochodzić będzie. Mieysce przystawienia tych prowiantow i furazow miasto J[eg]o K[rólewskiej] M[oś]ci Duneburg determinuje się. Na co dla zupełney wiary i twierdzy ręką moją podpisuię. Dat[um] w Düneburku, anno et die ut supra.

^cKp. [?] major Maneken^c

Nr 40

Przywilej na królewskiego geometrę dla Ignacego Długosza Wyrzykowskiego, komornika wilkomierskiego, wraz z rotą wykonanej przysięgi, 29 X 1768 [3 XII 1768].

LVVA, f. 712-1, nr 115, k. 398–399v.

Uw. Wpis dokonany do księgi ręką Jozafata Wieliczko. Karta 398 (foliacja ołówkowa) posiada nieskresloną starą foliację atramentową (k. 396); k. 399 ma stary numer atramentem (przy współczesnym opracowaniu uporządkowano w tym fragmencie foliację tomu). Cała składka (dwie karty) ma naderwanie w lewym górnym rogu strony recto, a także zaciek od góry i od strony zszycia.

[k. 398] Aktykacya^a przywileju^b na geometrę^b y rotę wykonanego juramentu przez Im[ć] pana Ignacego Długosza Werzykowskiego [!], komornika wilkomierskiego.

Roku tysiąc siedemset sześćdziesiąt osmego, miesiąca decembra trzeciego dnia [3 XII 1768].

Coram actis grodu X[ięstw]a Inflan[ckiego], w kan[c]ellaryi w mieście J[eg]o K[rólewskiej] M[oś]ci sądowym Duneburku będącej, comparendo personaliter Im[ć] pan Ignacy Długosz Wyrzykowski^c, komornik p[owia]ttu wilkomierskiego, za przywilejem sobie na geometre służącym jurament rotą sobie przepisana na funkcją geometry w przytomności J[as]nie] W[ielmożneg]o Im[ć] pana Platera, starosty sądowego inflantskiego^d duneburskiego²¹², wykonał y takowy przywilej razem z rotą juramentu wykonanego ad acta podał. Ktory tak się w sobie ma.

^cStanislaus Augustus, Dei^c gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lituaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kijoviae, Volhyniae, Podoliae,

^{c-c} Podpis własnoręczny.

^a Wyraz częściowo uszkodzony z powodu naderwania karty. ^{b-b} Wyrazy częściowo zamazane z powodu zacieku. ^c Druga litera poprawiona. ^d Wyraz nadpisany. ^{c-c} Fragment częściowo później podkreślony.

²¹² Józef Wincenty Plater, starosta dyneburski w latach 1761–1770.

Podlachiae, Livoniae, Smolensciae, Severiae et Czernihoviae. Significamus praesentibus literis Nostris, quorum interest, universis et singulis, quia Nos per certos consiliarios Nostros, lateri Nostro assistentes, optime habentes commendata et perspecta Generosi Ignatii Długosz Wyrzykowski, kamerarij districtus Vilcomiriensis^f, in arte geometrica scientia, in dimensionatione fundorum habilitas, in delienatione [!] mapparum non vulgaris peritia faciendum esse, duximus: ut ipsum in geometram juratum crearemus et constitueremus, prout quidem praesentibus literis Nostris creamus et constituimus, dando ejdem plenam facultatem et potestatem, munus geometrae juarti et publici per totum Regnum caeterasque ditiones Nostras exercendi, fundos et agros mensurandi, [k. 398v] mappas delineandi aliosque actus geometrae secundum leges et constitutiones debito modo explendi illiusque dimensionibus, dislimitationibus, delineationibus et alijs actibus ad legale officium geometrae jurati et publici pertinentibus ubique locorum exercendi, tam in judicijs quibus vis, quam extra plenam fidem habendam esse declaramus, ita tamen ut juramentum corporale de fideliter administrando officio geometrae coram quocunque officio sive terrestri sive castrensi praestare teneatur et sit adstrictus. Q[u]od omnibus, quorum interest, notum esse volentes, mandamus, ut supra fatum Generosum Ignatium Długosz Wyrzykowski, camerarium districtus Vilcomiriensis extunc pro vero actuali et legitimo geometra jurato habeant et agnoscant^g. ^hIn quorum fidem praesentes manu Nostra subscriptas, sigillo Regni communiri jussimus. Datum Varsaviae, die XXIX mensis octobris, anno d[omi]ni MDCCLXVIII [29 X 1768], regni vero Nostri V. anno.^h

U tego przywileju przy pieczęci mniejszej koronney podpis Nayiaśniejszego Krola Imci temi słowy: Stanislaus Augustus Rex ⁱL[ocus] S[i-gilli]ⁱ, a zatym konnotacya y podpis sekretarza takowe: Munus geometrae jurati Generoso Ignatio Długosz Wyrzykowski, camerario districtus [k. 399] Viłkomiriensis confertur. Joannes Karnicki, praefectus artium Ducatus Livoniae Sacrae Regiae M[aies]t[at]is et minoris sigilli Regni secretarius mpp. Pro cancellariatu Illustrissimi ac Excellentissimi D[omi]ni, D[omi]ni Joannis in Warklany, Prelle, comitis a Borch, procancellarij Regni, Lucinensis etc. capitanei, sigillatum.

Za ktorym przywileiem rota wykonanego juramentu temi słowy:

^f Wyraz poprawiony. ^g Pierwsza litera wyrazu poprawiona; przed wyrazem skreślona litera C. ^{h-h} Fragment napisany inną ręką i cięszym piórem. ⁱ⁻ⁱ Skrót LS ujęty w okrąg.

Ja, Ignacy Długosz Wyrzykowski, komornik p[owia]ttu wiłkomierskiego, przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu w Trojcy Świętey iedynemu na tym: iz mając sobie konferowany przywiley od Nayiasnieyszego Krola Imci Stanisława Augusta, P[an]a N[aszeg]o Mił[ościweg]o na funkcją geometry, takową funkcją w rozmierzeniu gruntow za dekretami assessorskiemi, podkomorskiemi, komissarskiemi y innemi, gdzie tego wyroki dekretow kazać będą, mam sumiennie rządzić, grunta rozmierzać, mappy^j granic rysować y we wszystkim, cokolwiek do urzędu moiego należeć będzie, podług Boga i sprawiedliwości, nie uwodząc się zadney stroiny prywata, wziętkiem ani faworem zachować się powinien będę. Naczym jako sprawiedliwie przysięgam, tak mi Panie Boze dopomoz.

Ktory to takowy przywiley razem z rotą wykonanego juramentu za podaniem do akt przez wyz wyrazoną osobę [k. 399v] jest do xiąg grodzkich inflantskich in toto przyięty i wpisany.

Wypis wydany.

Nr 41

Kredens komisarzowi na komisję skarbową Wielkiego Księstwa Litewskiego, obranemu na sejmiku gospodarskim w Dyneburgu, 7 II 1769.

LVVA, f. 712-1, nr 116, k. 56–56v.

[k. 56] Kredens na komissarstwo skarbowe W[ielmożnem]u Im[ć] panu Thomaszewiczowi, kommissarzowi obranemu, dany.

Roku tysiąc siedmset szeździesiąt dziewiętego, miesiąca februarii siodmego dnia [7 II 1769].

Coram actis grodu X[ię]stwa Inflan[t]skieg]o comparendo personaliter W[ielmożny] Im[ć] pan Ignacy Szreders, rotmistrz X[ię]stwa Inflan[t]skieg]o, dworzanin J[aśnie] W[ielmożneg]o Im[ć] pana Zyberka, kasztelana inflan[t]skieg]o²¹³, kredens od w[o]jewó]dztwa inflan[t]skieg]o na komissarstwo skarbowe W[ielkie]g]o X[ię]stw]a Litt[ewskie]g]o W[ielmożnem]u Im[ć] panu Zygmuntowi Thomaszewiczowi, podstolemu czernihowskiemu, dany i służący ad acta podał, ktory słowo do słowa wpisuiąc tak się w sobie ma.

^j Wraz poprawiony; zdwojenie litery p zaznaczone nadpisaną cyfrą 2.

²¹³ Jozafat Zyberk, kasztelan inflancki w latach 1767–1769.

My senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta i obywatele X[ię]stwa Inflantt[skieg]o wszem wobec i każdemu z osobna, komu by o tym wiedzieć należało, czyniemy wiadomo, iż stosując się do dawnych praw i zwyczajów, seymiki gospodarskie nakazujących, ziechalismy się na dniu siódmym februarii w roku terazniejszym tyśiąć siedmset szездzięsiąt dziewiętym [7 II 1769] ad solitum consiliorum locum do miasta J[ego] K[ró]lewskiej] M[os]ci Düneburka dla obrania in virtute constitucyi anni 1764 seymu koronacyjnego do kommissyji skarbowey W[ielkiej]o X[ię]stwa Litt[ewskiej]o komissarza z X[ię]stwa naszego Inflantt[skieg]o, gdzie my mając wzgląd na znakomitą sposobność et activitatem W[ielmożneg]o Im[ć] pana Zygmunta Thomaszewicza, szacuiąc oraz użyteczne w przeszłym roku na teyże funkcyi godnie wykonywane dla X[ię]stwa Inflantt[skieg]o posługi, tym naszym kredensem tegoż [k. 56v] W[ielmożneg]o Im[ć] pana podstolego czernihowskiego za aktualnego nemine contradicente kommissarza utwierdzilismy i obralismy, wysyłając e medio sui na kommissyją skarbową W[ielkiej]o X[ię]stwa Lit[t[ewskiej]o w miescie J[ego] K[ró]lewskiej] M[os]ci Grodzie według przepisanych przez konstt[ytucję] ustaw[ę] kadencyi sądzić się mającą, który to kredens takowy authoryzując podpisami rąk naszych ztwierdzamy.

Datt[um] w miescie J[ego] K[ró]lewskiej] M[os]ci Duneburku, miesiąca februarij dnia siódmego, tyśiąć siedmset szездzięsiąt dziewiętego roku [7 II 1769].

U tego kredensu podpisy rąk J[a]śnie] W[ielmożny]ch W[ielmożny]ch Ichm[os]c[ió]w p[anó]w patryotów X[ię]stwa Inflantt[skieg]o temi słowy:
 Jan z Wyszlinga Zyberk, podkomorzy X[ię]stwa Inflantt[skieg]o.
 Józef Wincenty Plater, sądowy inflan[cki] düneburki starosta mpp.
 Kazimierz Piotr Kublicki, podstarosta sądowy gr[odzki] inflant[ski] mpp.
 Michał Weysenhoff, pisarz gr[odzki] X[ię]stwa Inflantt[skieg]o.
 Jan Kazimierz z Wyszlinga Zyberk, rakanciski i ławaryski starosta mpp.
 Dyonizy Szreders, strukczaszy inflant[ski].
 Antoni Szreders, instygator inflant[ski].
 Ignacy Szreders, rotmistrz X[ię]stwa Inflantt[skieg]o.
 Ludwik Ryk, rotm[istrzowicz] X[ię]stwa Inflan[ckiego].
 Felicyan Ossędowski, łow[czyc] parnawski.
 Antoni Walden.

Który to takowy kredens za podaniem do akt przez wyz wyrażoną osobę jest do xiąg grodzkich inflantskich in toto przyjęty i wpisany.

Wypis wydany.

Nr 42

Zaświadczenie kasztelana inflanckiego Jozafata Zyberka o niepobraniu cła na rzece Ławkiesie od Żyda Wulfa Abrahamowicza [26 IV 1769].

LVVA, f. 712-1, nr 116, k. 196v.

Uw. Karta postrzępiona, ślady atramentu odbite z sąsiedniej karty.

[k. 196v] Attestacya grodowa względem niebrania cła przez J[aśnie] W[ielmożnego] J[ego]m[ości] pana Zyberka, kasztelana inflan[ckiego] na rzece Ławkiesie.^a

Roku 1769, m[iesia]ca aprila 26.^b dnia [26 IV 1769].

Ex actis cancellariae castrensis Düneburgensis datur officiosum testimonium starozakonnemu^c Wulfowi Abrahamowiczowi, kupcowi y^d obywatelowi krasławskiemu, iż on mając znaczną partya różnego towaru lesnego na gruncie^e y rumie²¹⁴ dóbr Łaukiesy J[aśnie] W[ielmożnego] J[ego]m[ości] pana Zyberka, kasztelana inflanckiego, starosty oniksztyńskiego, nad rzeką Łaukiesą złożonego, niniejszą porą spławu po daney proporcjonalney dyskrecyi za grunt y rum, na którym towar był złożony, od spławu tegoż towaru rzeką portową Łaukiesą żadney najmniejszey akcyzy^f J[aśnie] W[ielmożnem]u J[ego]m[ości] panu Zyberkowi^f nie płacił, ale bez turbacyi takowy towar spokojnie wszytek do rzeki Dzwiny wypędził, na co wydając pod pieczęcią urzędową testimonium podpisuię się. Pisan w Düneburku ut supra^g.

Nr 43

Paszport wydany ludziom Jana Jędrzeja Borcha, podkanclerzego koronnego, na podróż do Warszawy, Prele 9 V 1769 [12 V 1769].

LVVA, f. 712-1, nr 116, k. 206–206v.

Uw. Górne brzegi k. 206–206v uszkodzone wskutek zawilgocenia (zagrzybienia); w tych partiach ubytki papieru i częściowo wyblakły atrament, utrudniające odczyt. Na k. 206 także zabrudzenia atramentem, pozostawione przez przekreślenie z poprzedniej karty.

^a Tytuł wpisu sporządzony inną ręką (Jozafata Wieliczko) niż reszta wpisu. ^b Data dzienna poprawiona prawdopodobnie z: 25. ^c Po tym skreślony prawdopodobnie skrót: JW. ^d Nadpisane. ^e Wyraz poprawiony. ^f Fragment nadpisany. ^g Po tym przekreślenie karty zabezpieczające przed dopisaniem.

²¹⁴ Rum — wolne miejsce, wolne przejście lub wolna droga; być może chodzi tu o rodzaj portu rzecznego.

[k. 206] Aktykacya pasportu ludziom J[aśnie] W[ielmożneg]o J[ego]-m[ość] pana Bo[rc]ha^a, podkanclerzego, idącym do Warszawy.

Roku tysiąc siedmset szeździesiąt [!] dziewiątego, miesiąca maja dwunastego dnia [12 V 1769].

Na urządzie J[ego] K[rólewskiej] M[ość]i grodzkim X[ię]stwa Inflantt[skieg]o [co]mparendo^b personaliter J[ego]m[ość] pan Thadeusz Nowalinski^c [?], sługa W[ielmożneg]o J[ego]m[ość] pana Matheusza Świętochowskiego, podstolego chęcińskiego, kom[m]issarza J[aśnie] W[ielmożneg]o J[ego]m[ości] pana Borchy, podkanclerzego koronnego, pasport ludziom posyłaającym się do Warszawy dany, ad acta podał, który tak się w sobie ma.

Wszem, wobec y każdemu z osobna, komu by tylko o tym wiedzieć należało, a mianowicie Ichm[ościo]m p[ano]m officyalistom na komorach y przykomorkach cełł J[ego] K[rólewskiej] M[ość]i y Rz[eczy]p[os]p[oli]tey, czynię wiadomo y jawno tym moim pasportem danym ludziom ruskim, poniżej imionami wyrażonym, którzy pod radem²¹⁵ Iwana Strapuna idą do Warszawy z inflantskich dóbr J[aśnie] W[ielmożneg]o J[ego]m[ości] pana Jana Borchy, podkanclerzego koronnego, orderów Orła Białego, Ś[więty]ch Stani[s]ława^d Biskupa y Anny kawalera, Prelle zwanych, z koniem iednym, którzy by w przedsięwziętey drodze nie byli turbowani, przy zaleceniu mych usług upraszaiąc ten pasport ztw[ie]rdzam^e, podpisem mey ręki przy pieczęci. Dan w Prellach, 1769, dnia 9 maja [9 V 1769].

U tego pasportu przy [k. 206v] [pie]częci^f podpis takowy: Matheusz Świętochowski, podstoli chęciń[ski], mpp.^g

A za tym wyrażenie osób idących takowe: Iwan Strapun, podradczyk²¹⁶, Cimofiey Mitrafanow, Jaków Mikiteń z Kulina, Andrey Ma-

^a Nazwisko częściowo nieczytelne, z powodu otworu w karcie. ^b Wyraz częściowo nieczytelny z powodu przeszycia tomu. ^c Wyraz poprawiony. ^d Wyraz częściowo nieczytelny z powodu przeszycia tomu. ^e Wyraz częściowo nieczytelny z powodu odbicia atramentu z sąsiedniej karty. ^f Wyraz częściowo nieczytelny z powodu zabrudzenia (zwilgocenia) szczytowej partii karty. ^g Skrót podkreślony.

²¹⁵ Pod radem (prawdopodobnie od ros. ряд, rząd, szereg) — tu: pod przewodnictwem.

²¹⁶ Podradczyk — rusycyzm pochodzący od słowa подрядчик — dostawca, antreprenier, osoba zajmująca się wykonywaniem zadań opisanych w umowie, por. Tol.Slov.Russ. Jazyka 2005, s. 542, hasło подрядчик; Graczykowska 1999, s. 15. Tu zapewne w kontekście przełożonego grupy sług, względnie najemnych robotników.

twiejow, Iwan Michajłow, Jeremiej Prokofiow, Juda Zacharów, Androsz Siergiejów, Sawa Gawryłow, Afońka Antonow, Abram Makiejów, Wasili Karpow, Michajła Pauluków, Grygory Antonów, Grygory Sierebraków, Fiedot Grygoryow, Jahor Jakowłow, Afrem Palaczonek.

Który to pasport za podaniem do akt przez w wyż wyrażoną osobę, iest do xiąg grodzkich inflantskich in toto przyięty y wpisany.

Wypis wydany.

Nr 44

Manifest Jerzego Szualskiego przeciwko chorążemu Łukowiczowi i jego żołnierzom o kradzież psa myśliwskiego [17 VI 1769].

LVVA, f. 712-1, nr 116, k. 242–242v.

Uw. Karta w prawym górnym rogu ma duży zaciek oraz ślady atramentu odbite z sąsiednich stron.

[k. 242] Manifest J[ego]m[ości] pana Jerzego Szualskiego na J[ego]-m[ości] pana^a Łukowicza, chorążego J[eg]o K[rólewskiej] M[ości] y żołnierzy komendy J[ego]m[ości].

Roku tysiąc siedmset szeździesiąt dwiewiątego, m[iesią]ca junii siedmnastego dnia [17 VI 1769].

Na urzędzie J[eg]o K[rólewskiej] M[ości] grodzkiem X[ię]stwa Inflantt[skieg]o comparendo personaliter J[ego]m[ość] pan Jerzy Szualski, solenny zanosił manifest na W[ielmożneg]o J[ego]m[ości] pana Łukowicza, chorążego J[eg]o K[rólewskiej] M[ości], qua pana, y sługę J[ego]m[ości] Tomasza Kowalewskiego oraz żołnierza Czarniawskiego o to, iż obź[a]ł[owa]ny Kowalewski pieska legawego²¹⁷, w Rydze przez ź[a]ł[uj]cego kupionego, waloru wielkiego, tajemnym sposobem z stancyi ź[a]ł[uj]cego zchwyciwszy, do stancyi J[ego]m[ości] pana^b chorążego^c wniosł, a J[ego]-m[ość] pan chorąży usiłując go utaić, wraz subordinował komendy swoiey w Düneburku będącey żołnierza na imie Czarniawskiego y skryć go kazał. O^d którego pieska, gdy wraz ź[a]ł[uj]cy quaeres uczynił y powziąwszy wiadomość, u kogo się nayduie, J[ego]m[ości] pana chorążego nakazania extradycyi dopraszał się, J[ego]m[ość] pan chorąży zamiast satisfakcyi

^a Po tym zostawione miejsce na wpisanie imienia. ^b Po tym skreślone: porucznika. ^c Pod pierwszą literą omyłkowo pierwotnie ustawiona litera w. ^d Poprawione.

²¹⁷ Legawiec — pies myśliwski wystawiający i aportujący zwierzynę.

niedyskretne mi disgustuiąc słowy, z stancyi ustąpić kazał, a tak ani pieska jawnie skrytego nie wydał, ani [k. 242v] z ludzi winnych, Kowalewskiego y Czarniawskiego, satisfakcyi nie uczynił, o co ż[a]ł[uja]cy chcąc prawem czynic, dał takowy manifest salva onego melioratine do xiąg grodzkich inflantskich zapisać.^c

Nr 45

Rezolucja komisji skarbowej Wielkiego Księstwa Litewskiego w sprawie wybierania kwarty i hiberny z dóbr Isnauda i Plusyn, odłączonych od starostwa lutyńskiego, Grodno 17 VI 1769 [8 VIII 1769].

LVVA, f. 712-1, nr 116, k. 310–310v.

Uw. Górne partie k. 310–310v uszkodzone wskutek zawilgocenia (zagrzybienia); w tym fragmencie częściowo wyblaknięty atrament utrudnia odczyt. W górnej partii k. 310 również niewielkie zabrudzenia atramentem, pozostawione przez przekreślenie z poprzedniej karty.

[k. 310] ^aExcepcya przeswietney komissyi od kwarty dóbr Isnawdy y Plusyna^{218, a}

Roku tysiąc siedymset sześćdziesiąt dziewiątego, miesiąca augusta ósmego dnia [8 VIII 1769].

Na urządzie J[eg]o K[rólewskiej] M[ó]sci grodzkim Xięstwa Inflantskiego comparendo personaliter J[ego]m[ó]ści pan Mateusz Świętochowski, podstoli chencinski, rezolucyą od przeswietney komissyi skarbu W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o ad acta podał, która od słowa do słowa tak się w sobie ma.

Względem kwarty ze wsi od starostwa lutyńskiego odłączonych należącej zdięcia, iuż komissya skarbu W[ielkiego]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o uczyniła dyspozycye y poleciała, ażeby Ichm[ó]ści panowie officyalistowie skarbowi ze wsi ^bIsnawdy y Plusyna oney^b nie wybierali. Co się zaś tycze hiberny z tych wsi, ta ponieważ wyrokiem konstytucyi nie iest z nich podniesiona ani przeniesiona na inne królewskie dobra, a konstytucyą 1717 destynowana iest na chorągwie janczarskie, które od daty tamtey konstytucyi aż do tego czasu interrupte ią odbierały, item ponieważ kommissya

^c Reszta strony przekreślona oraz omyłkowo ustawiona litera w.

^{a-a} Nagłówek sporządzony inną ręką (Jozafata Wieliczko) niż reszta dokumentu. ^{b-b} Fragment podkreślony czerwonym ołówkiem.

²¹⁸ Chodzi najpewniej o dobra Isnauda, wcześniej zwane Plasson (SGKP III, s. 306).

[k. 310v] mocy nie ma przenoszenia tey to hyberny na inne dobra ani na znaczenia fundum innego dla tey chorągwi, zaczym tę hybernę, donec aliter Respublica statuat, odbierać muszą te chorągwie, zkąd hucusq[ue] wybierały, a gdy ich doydzie, cessabit proceder od J[aśnie] O[świeconego] x[ię]cia J[ego]m[ość]i hetmana poll[neg]o W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]²¹⁹ z J[aśnie] W[ielmożnym] J[ego]m[ość] panem podkanclerzym koronnym²²⁰ intentowany. Tę rezolucyą ex mente collegij daną podpisuię.

Datt[u]m w Grodnie, na se[s]ysi^c radney, roku tysiąc siedymset sześćdziesiąt dziewiątego, m[iesiąca] junij siedymnastego dnia [17 VI 1769].

Józef Niesiałowski^d, kasztelan nowogrodzki, przydujący.

Która to rezolucya komissyina za podaniem wyż pomienioney osoby, iest do xiąg grodzkich Xięstwa Inflantskiego in toto przyięta y zapisana.

^eWypis wydany.

R[oku] 1769, m[iesiąca] 7bra 18 dnia [17 IX 1769] vidimus wydany.^e

Nr 46

Skarga Ulrycha Wittena na Rukszę, sługę wojewody inflanckiego Jozafata Zyberka, w związku z groźbami i nastawaniem na życie [16 VIII 1769].

LVVA, f. 712-1, nr 116, k. 320–320v.

Uw. Górne partie k. 320–320v uszkodzone wskutek zawilgocenia (zagrzybienia); w tym fragmencie częściowo wyblakły atrament utrudnia odczyt. Na k. 320 niewielkie zabrudzenia atramentem. W lewym górnym rogu liczba 18.

[k. 320] Manifest J[ego]m[ości] pana Ulrycha Wittena na J[ego]m[ościa] pana Rukszę, dworzan[ina] J[aśnie] W[ielmożnego] J[ego]m[ości] pana Zyberka²²¹, w[oje]w[o]dy inflantt[skiego].

Roku tysiąc siedmset szeździesiąt dziewiątego, m[iesiąca] augusta szesna-
stego dnia [16 VIII 1769].

Na urzędzie J[ego] K[rólewskiej] M[ości] grodzkim X[ię]stwa Inflantt[skiego] comparendo personaliter J[ego]m[ość] pan Ulrych Witten, so-

^c Wyrzaz częściowo nieczytelny z powodu otworu w karcie, powstałego w związku z jej przeszyciem. ^d Pierwsza litera w nazwisku poprawiona z innej, nieczytelnej litery. ^e Fragment sporządzony inną ręką.

²¹⁹ Aleksander Michała Sapieha, hetman polny litewski w latach 1762–1775.

²²⁰ Jan Jędrzej Borch, podkanclerzy koronny w latach 1767–1780.

²²¹ Jozafat Zyberk, wojewoda inflancki w latach 1769–1775.

lenny zanosił manifest na J[ego]m[ość] pana^a Rukszę, dworzanina J[aśnie] W[ielmożneg]o J[ego]m[ości] pana Zyberka, wojewody inflantt[skieg]o, o to: iż co obź[a]ł[owa]ny J[ego]m[ość] w roku przeszłym 1768^b, bez dania sobie najmniejszey okazji y nie mając żadney znajomości, na stancyą w mieście Krasławiu ź[a]ł[ujące]go podczas kiermaszu naszedłszy, pierwey słowy niedyskretne mi lżył y diffamował, potym z dobytym pałaszem zakazując się głowę uciąć, na życie d[e]l[a]tora następował y zaledwie od przytomnych ludzi wyperswadowany, przy dalszych odpowiedziach za pierwszym podkaniem^c zabić y iako za dissidenta zapłacić odkazawszy się, z pomienioney stancyi wyszedł. A gdy w tymże roku^d podczas sejmiku antekomicyalnego²²² w pałacu J[aśni]e W[ielmożneg]o J[ego]m[ości] pana w[o]dy inflantt[skieg]o²²³ obź[a]ł[owa]ny z ź[a]ł[ow]a[n]ym zszedł się, ite[r]um^e wszystkie zawziętości swe pierwsze ponawiając, na zdrowie y życie ź[a]ł[ujące]go odkazał się, od czego ź[a]ł[ujący] unikać musiał. W roku zaś niniejszym in augusto, podczas bytności J[aśnie] W[ielmożneg]o J[ego]m[ość] pana w[o]dy inflantt[skieg]o w Krasławiu, tenże obź[a]ł[owa]ny J[ego]m[ość] pan Ruksza, nie będąc przyjacielskiemi zkonwinkowany perswazyami, po trzecie ź[a]ł[ujące]go infestował y [k. 320v] zawziętość swą do skutku usiłując przywieść, temi się odkazał słowy, iż chyba się nigdzie więcej z tobą nie podkam, to ci w łeb nie strzelę, a potym iak za Niemca zapłacę. Widząc tedy ź[a]ł[ujący] d[e]l[a]tor niepohamowaną ku sobie obź[a]ł[owane]go zawziętość, praeveniendo futurae indemnitati zdrowia y życia swojego, oświadczaiąc się przed Bogiem y światem iako obź[a]ł[owane]nemu w najmniejszey makule²²⁴ nigdy nie był y nie iest winnym, a zatym chcąc sobie warować securitatem zdrowia y życia, dał takowy swój solenny manifest do xiąg grodzkich inflantskich zapisać.

Wypis wydany.

^a Dalej pozostawione puste miejsca, zapewne na imię. ^b Data roczna nadpisana. ^c Po tym skreślone: się. ^d Po tym skreślone: 1768. ^e Słowo częściowo nieczytelne z powodu zabrudzenia rozmazanym atramentem.

²²² Chodzi o sejmik przedsejmowy 26 IX 1768 r.

²²³ W tym przypadku zapewne mowa o pałacu Zyberków w Likśnie (łot. Liksna), którego budowę rozpoczęto jeszcze przed 1765 r., zob. Rączka-Jeziorska/Jeziorski 2017, s. 243–244.

²²⁴ Makuła (łac. macula) — skaza, plama, wstyd, grzech.

Nr 47

Cesja starostwa marienhaukskiego ze strony wojewodziny mińskiej Konstancji Hylzenowej na rzecz Justyniana Hylzena, Dyneburg 28 VII 1769 [3 II 1770].

LVVA, f. 712-1, nr 117, k. 22–23v.

Uw. Wpis sporządzony ręką Jozafata Wieliczko. W lewym górnym rogu k. 22 dawny numer lub foliacja: 11.

[k. 22] Przyznanie zapisu cesyinego na starostwo margenhawskie od J[aśnie] W[ielmożnej] Jeym[ości] pani z Platerow Hylzenowej, woiewodziney minskiej, J[aśnie] W[ielmożnem]u Im[ć] panu Justynianowi Hylzenowi, woiewodzcicowi minskiemu, za konsensem J[ego] K[rólewskiej] M[ości] danego.

Roku tysiã siedemsett siedemdziesiątego, miesiąca februarij trzeciego dnia [3 II 1770].

Coram actis grodu X[ię]stwa Inflan[ckiego] w miescie J[ego] K[rólewskiej] M[ości] Düneburku przede mną, Jozafatem Antonim Wieliczko, regentem grodzkim inflan[ckim], comparendo personaliter J[aśnie] W[ielmożna] Jeym[ość] pani Konstancya z Platerow Hylzenowa, woiewodzina minska, zapis swoy cesyiny starostwa margenhawskiego za konsensem Nayiasnieyszego Krola J[ego]m[ości] na osobę J[aśnie] W[ielmożneg]o ^aIm[ć] pana^a Justyniana Hylzena, woiewodzica minskiego, przy prezentowaniu takowego konsensu przyznała y takowy zapis ku zapisaniu w akta tegoz grodu podała, ktory słowo do słowa w xięgi wpisując tak się w sobie ma.

Konstancya z Platerow Hylzenowa, woiewodzina mińska, margenhawska, parchowska staroscina, w assistencyi J[aśnie] W[ielmożny]ch Ichm[ość] p[anó]w opiekunow, czynię wiadomo tym moim dobrowolnym cesyinym listem zapisem Im[ć] panu Justinianowi ^{bz} Eklow^b Hylzenowi, woiewodzcicowi minskiemu, synowi memu, danym na to, iz co ja Hylzenowa, woiewodzina mińska, staroscina margenhawska, mając starostwo margenhawskie, w X[ię]stwie Inflanckim leżące, konferowane sobie przywilejem juris communicativi za zywota [k. 22v] w Bogu zesłego męża moiego²²⁵ od Nayiasnieyszego Krola Imci Augusta trzeciego y za onym

^{a-a} *Fragment omyłkowo powtórzony.* ^{b-b} *Fragment nadpisany.*

²²⁵ Jan August Hylzen (1702–1767), kasztelan inflancki (od 1744) i wojewoda miński (od 1754), autor dziejów Inflanckim, opublikowanych w Wilnie w 1750 r.

w spokoyney tegoz starostwa zostaiąc possessyi, otrzymawszy przywilej konsens od Nayiasnieyszego Krola Imci Stanisława Augusta szczęśliwie nam panującego w roku tysiąc siedemsett sześćdziesiątym szóstym, miesiąca grudnia dwudziestego czwartego dnia [24 XII 1766] na ustąpienie tegoz starostwa na osobę pomienionego syna moiego, umyśliłam prawo moje na starostwo margenhawskie mnie służące, onemu wlać y transfundować, iakoz ninieyszym cessaynym listem zapisem moim na fundamencie wspomnionego J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci przywileju konsensu prawo moje dożywotnie, ktore mnie na pomienione starostwo margenhawskie służy, na osobę syna mego, Im[ć] pana Justyniana Hylzena, woiewodzica mińskiego, zupełnie przynoszę wlewem y transfunduję y z onego irrevocabiler zrzekam się. Wolen tedy y mocen będzie syn moy Im[ć] pan Justynian Hylzen in virtute przywileju konsensu J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci y ninieyszego cessaynego zapisu mego starostwo margenhawskie, w X[ięstwi]e Inflantskim leżące, z budowaniem dwornym y gumienym, z zasiewem zytym y jarzynym, ze wszystkimi poddanymi, z puszciami, lasami, borami, jeziorami, rzekami, łąkami, karczmami, młynami y wszelkimi in genere et specie attinencyami y pertinencyami, w swoją obiowszy possessyą, onym rządzić, dysponować, pozytkow wszelkich wynaydować bez zadney ode mnie lub kogożkolwiek przeszkody, y na tom dała ten moy dobrowolny [k. 23] cessayny zapis z podpisem ręki mey y z podpisem rąk J[aśnie] W[ielmożny]ch Ichm[os]c[ió]w p[anó]w pieczętarzow ustnie y oczywisto ode mnie uproszonych. Pisan roku tysiąc siedemsett sześćdziesiąt dziewiątego, miesiąca julij dwudziestego osmego dnia [28 VII 1769].

U tego zapisu cessaynego przy wyrzniętey kustodij podpisy J[aśnie] W[ielmożnej] aktorki i J[aśnie] W[ielmożny]ch pieczętarzow temi słowy:

Konstancya z Platerow Hylzenowa, woiewodzina mińska, margenhawska etc. staroscina.

Ustnie y oczywisto proszony pieczętarz od J[aśnie] W[ielmożnej] Jeym[os]ci pani Konstancyi z Platerow Hylzenowey, woiewodziny minskiey, do tego cessaynego zapisu na starostwo margenhawskie w X[ięstwi]e Inflantskim leżące, in personam syna swego Im[ć] pana Justiniana Hylzena, woiewodzica mińskiego, danego, podpisuję się Konstanty Ludwik Plater, woiewoda mscisławski.

Ustnie y oczywisto proszony pieczętarz od osoby wyz wyrazoney do tego cessaynego zapisu na starostwo margenhawskie danego, podpisuję się Jan Szadurski, regent W[ielkie]o X[ięstw]a Litt[ewskie]o, chorąży inflantski.

Który to zapis cessayiny za ustnym y oczywistym przyznaniem [k. 23v] y do akt podaniem przez wyz wyrazoną osobę iest do xiąg grodzkich inflantskich in toto przyięty y wpisany.

^cPrzyznanie tey cessayi przeze mnie uczynione podług prawa podpisem ręki mey stwierdzam, Konstancya z Platerow Hylzenowa, w[ojewo]dzina minska, staroscina maryenhawska.^c

^dWypis wydany.

Roku 1770, m[ie]s[ia]ca 7bra 27 dnia [27 IX 1770] widimus wydany.^d

Nr 48

Dekret komisji skarbowej Wielkiego Księstwa Litewskiego w sprawie superaty hiberny na starostwach lucyńskim i rzeżyckim, 18 XII 1769 [21 III 1770].

LVVA, f. 712-1, nr 117, k. 78–79v.

[k. 78] Aktykacya dekretu komissyi skar[bowej] W[ielkie]o X[ięstw]a Litt[ewskie]o względem zaległego remanentu superaty hyberny na starostwach lucyńskim i rzeżyckim.

Roku tyśiąć siedmset siedemdziesiątego, m[iesi]a[ca] marca dwudziestego pierwszego dnia [21 III 1770].

Na urzędzie J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci grodzkim X[ię]stwa Inflantt[skie]o comparendo personaliter Imc pan Jan Kołb, superintendent komory kryzborskiej l[a]dowey^a, dekret kommissyi skarbowey W[ielkie]o X[ięstw]a Litt[ewskie]o względem zaległego remanentu hyberny na starostwach lucyńskim y rzeżyckim ad acta podał, który wpisuiąc tak się w sobie ma.

Roku tyśiąć siedmsett szezdziesiąt dziewiątego, m[iesi]a[ca] decembra osimnastego dnia [18 XII 1769] w sprawie za dwoma aktoratami y załobami do nich należącemi, in unum złączonemi y skombinowanemi, przypadłey, mianowicie za pierwszym aktorem J[aśnie] W[ielmożnego] Im[ć] pana Adama Chmary, instygatora W[ielkie]o X[ięstw]a Litt[ewskie]o, z delacyi W[ielmożnego] Im[ć] pana Stefana Kołba, kontraregestranta repartycyi inflantskiej, z W[ielmożnym] Im[ć] panem Janem Wołkiem, bywszym superintendentem komory kryzborskiej, ad p[rae]sens regentem trybunału g[ł]ównego W[ielkie]o X[ięstw]a Litt[ewskie]o, a za drugim

^{c-c} Fragment inną ręką, prawdopodobnie Hylzenowej. ^{d-d} Obie adnotacje ręką Wieliczki.

^a Wyraz częściowo uszkodzony z powodu przeszycia tomu.

aktoratem J[asnie] W[ielmożneg]o Im[ć] pana Adama Chmary, instygatora W[ielkiego]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o, z delacyi W[ielmożneg]o Im[ć] pana Stefana Kołłba, kontraregestranta repartycyi X[ięstw]a Inflantt[skiego]o, z J[asnie] W[ielmożnym] Im[ć] panem Janem Borchem, podkanclerzym koronnym, oraz z W[ielmożnym] Im[ć] panem Fryderykiem Korfem, starostą rzeżyckim, tudzież z Imc panem Jozafatem Wieliczko, regentem grodzkimi X[ięstw]a Inflantt[skiego]o, z oczewistey y dostateczney miedzy J[asnie] W[ielmożnym] Im[ć] panem Borchem, podkanclerzym koronn[ym], W[ielmożnym] Imc panem Fryderykiem Korffem, starostą rzeżyckim, y [Imć]^b panem Stefanem Kołłbem, kontraregestrantem repartycyi inflantskiej, [k. 78v] kontrowersyi, ponieważ to z produkowanych przed sądem naszym rejestrow remanentowych superaty hyberny X[ięstw]a Inflantt[skiego]o patuit, iż w roku tysiąc siedmset szedziesiątym szóstym w podatku superaty hyberny X[ięstw]a Inflantt[skiego]o z starostwa rzeżyckiego po nadpłaceniu znaczney części zł[oty]ch pol[skich] czterdziesti dwa, groszy szesnascie y szeląg ieden, a z starostwa lucyńskiego zupełna superata hyberny, idq[ue] zł[oty]ch pol[skich] tysiąc dwiescie osiemdziesiąt sześć, szelągów dwa, in summa zł[oty]ch pol[skich] tysiąc trzysta dwadziescia osiem, groszy siedmnascie skarbowi Rzeczypospolitey zaległo, ktora to superata hyberny, lubo J[asnie] W[ielmożni] y W[ielmożni] possessores eorundem fundorum allegabant, iż iest do kancelaryi grodzkiej inflantskiej, czyli do Imc pana Wołka, superintendenta komory kryżborskiej, wniesiona, jednak ponieważ ciż possessores kwitow exolutorum non reproducebant^c, a w registrach rachunkow skarbowych superius wyrazony remanent na obudwoch starostwach, rzeżyckim y lucyńskim, iest podany, zaczym my, sąd komissyi skarbowey W[ielkiego]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o, takowy remanent na possessorach fundorum, tanquam kwitow exolutorum nie reprodukuiących, idq[ue] na J[asnie] W[ielmożnym] Im[ć] panu Borchu, podkanclerzym koronnym, possessorsze starostwa lucyńskiego, zł[oty]ch pol[skich] tysiąc dwiescie osiemdziesiąt sześć, szelągów dwa, a na Im[ć] panu Korffie, possessorsze starostwa rzeżyckiego, zł[oty]ch pol[skich] czterdziesti dwa, groszy szesnascie, szeląg ieden, a za nieopłacenie y kontrawencyą w tey mierze prawu alterum tantum na obudwoch J[asnie] W[ielmożnym] Imci y W[ielmożnym] rektorach, idq[ue] na J[asnie] W[ielmożnym] podkanclerzym koronnym

^b Odczyt hipotetyczny; słowo nieczytelne z powodu kleksa. ^c Wyraz poprawiony, ostatnia sylaba nadpisana.

zł[oty]ch pol[skich] tysiãc dwie[scie]^d osiemdziesiãt sześć, szelagów dwa, a na W[ielmożnym] Im[ć] panu Korffie, possessorze starostwa rzeżyckiego, [k. 79] zł[oty]ch pol[skich] czterdziestu dwa, groszy szesnascie, szeląg ieden skarbowi Rz[eczy]p[os]p[ol]l[i]tey adjudicando, a oraz expensowane przez skarb Rz[eczy]p[os]p[ol]l[i]tey na proceder prawny zł[oty]ch pol[skich] piędziesiąt dwa skarbowi Rz[eczy]p[os]p[ol]l[i]tey, idq[ue] przez W[ielmożneg]o Imc Korffa zł[oty]ch pol[skich] dwadzieścia dwa, a przez J[asnie] W[ielmożnego] Im[ć] pana Borchy, podkanclerzego koronnego, zł[oty]ch pol[skich] trzydziestu powrocic, injungendo exolutionem tych to desuper wyrażonych summ w roku przysłym tysiãc siedmsett siedemdziesiątym przy racie następującej marcowey, idq[ue] na dniu piętnastym marca, ad manus Im[ć] pana Kołba, kontraregestranta repartycyi inflantskiej, praevia przez tegoż Imci danda quietatione, sub poenis irremissibilibus contraventionis^e, nakazujemy, a in ordine probationis przez possessorow, iz takowy podatek do kancelaryi X[ię]stwa Infantt[skiego]o lub do Imci pana Wołka iest wniesiony, a przez tychże Ichm[ó]sc[ió]w incompetentem remanentem podany salvam actionem possessoribus eorundem fundorum z kancelaryą grodzką X[ię]stwa Infantt[skiego]o y z Imc panem Wołkiem, przeszłym superintendentem kryżborskim, reservamus. Deniq[ue] post satisfactionem temu dekretowi żaloby y procesa a parte skarbu Rzeczypospolitey zanesione judicialiter kassuiemy perpetuumq[ue] silentium injungimus. LS^f. Concordatum cum protocollo decretario Adam Szukiewicz, regent komissyi skarbowey W[ielkiego] X[ię]stwa Litt[ewskiego]o.

Który to takowy dekret za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę iest do xiąg [k. 79v] grodzkich inflantskich in toto przyięty y wpisany.

Wypis wydany.

Roku 1770, m[iesiã]ca mar[ca] 27 dnia [27 III 1770] vidimus J[asnie] W[ielmożnem]u Im[ć] p[anu] Borchowi wydany.

Nr 49

Ordynans kapitana wojsk rosyjskich J. Engelhardta w sprawie dostarczenia prowiantów i furazżu, Widze 7 IV 1770 [8 IV 1770].

LVVA, f. 712-1, nr 117, k. 92.

Uw. *Wpis dokonany do księgi ręką Jozafata Wieliczko; inna kopia inną ręką: k. 93. Karta po prawej stronie w dolnej części naderwana, co jednak nie utrudnia odczytu.*

^d Wyraz częściowo nieczytelny z powodu kleksa. ^e Wyraz poprawiony. ^f Ujęte w okrąg.

[k. 92] Kopia ordynansu od J[ego]m[ości] pana Engielhardta, kapitana woysk rossyiskich, komendę w Widzach mającego, przysłana do ziemstwa i grodu inflan[ckiego] roku 1770, miesiąca aprila 8 dnia [8 IV 1770].

Za odebraniem ordynansu od J[aśnie] W[ielmożneg]o J[ego]m[ości] pana generała Dekielonna²²⁶, abym brał prowiant i furaz z poblizszych dworow y kraju^a X[ię]st[wa] Infantt[skiego], przeto obliguję W[asz]m[ość] Pana, ażeby uniwersały iak nayprzędzey po parafiach z kancelaryi X[ię]st[wa] Infantt[skiego] porozsyłane, y ażeby każdy z obywatelow tegoż X[ię]st[wa] miał prowiant i furaz gotowy do przystawienia w powiat brasławski do miasta Widz, gdzie my mamy konsistencję naszą, oraz taryfę z kancelaryi przez tegoż posłanego underofficera, natychmiast aby była przysłana z wyrażeniem dymow wielosci w kazdey parafij i majątności, upraszam, y termin do dowiezienia tegoż prowiantu y furazu w roku niniejszym, m[iesią]ca aprila dnia 12 według nowego kalendarza [12 IV 1770] naznaczam, oraz y kozdego [!] z osobna obliguję y upraszam wszytkich obywatelow tegoż X[ię]st[wa] o powolność w żądzach moich, gdyz bez tego obyść [!] się nie mozym [!]. Takowy prowiant i furaz przyrzekam płacić, powolnych w żądzach moich ochraniać y miec obligacyą, a na przeciwnych, ktorzyby nie chcieli dawać prowiantu i furazu, przymuszony będę do onych exekucyę zsyłać, czego bym sobie nie życzył; a tak wyraziwszy potrzeby y chęci moje, tym konczę, pisząc się

W[iel]m[ożnego] Pana Dobrodzieja uniżonym sługą J. Engielhardt, kapitan woysk rossyiskich.

D[nia] 7 aprila 1770 [7 IV 1770] z Widz.

Nr 50

Laudum sejmiku w Dyneburgu w sprawie podatku na opłacenie wysłania przedstawiciela na komisję skarbową do Grodna, 9 V 1770.

LVVA, f. 712-1, nr 117, k. 119–119v.

^a *Ostatnia litera poprawiona.*

²²⁶ Chodzi najpewniej o gen. lejtnanta armii rosyjskiej, Johanna Clapier de Coloung (1719–1789), który — określany przez Władysława Konopczyńskiego jako gen. De Kolong — był w tym czasie dowódcą stacjonującego w Wilnie rosyjskiego korpusu (Konopczyński 1991, t. 1, s. 262, 317). Gen. Clapier de Coloung był przedstawicielem osiadłej w Estonii w XVIII w. rodziny pochodzącej z Andaluzji.

[k. 119] Aktykacya laudi po dwa złote z dymu na plenipotentą do Grodna na kommissyę skarbu^a W[ielkiego]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o.

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiątego, miesiąca maja dziewiątego dnia [9 V 1770].

Na urządzie J[ego]o K[rólewskiej] M[ości] grodzkim X[ięstw]a Inflan[ckiego] comparendo personaliter Im[ć] pan Ignacy Szreders, rotmistrz X[ięstw]a Inflan[ckiego], laudum poniżej wyrażone ad acta podał.

My senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziem[scy], grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele w[o]jewó]dztwa inflan[ckiego], ziachwszy się do miasta J[ego]o K[rólewskiej] M[ości] Düneburka, a widząc powszechną potrzebę całego w[o]jewó]dztwa naszego miec plenipotentą w Grodnie w sądach przeswietney kommissyi na blisko następującej kadencyi juniowej dla dopilnowania, azeby w teyze kommissyi iakowe cum gravamine nie nastąpiły judicata, obralismy e medio nostri ad eam functionem distingwowanego qualitatibus et meritis W[ielmożnego]o Im[ć] pana Michała Beniślawskiego, regenta ziemskiego inflan[ckiego], ktoremu to Imci in praemium fatygi y podrozy unanimi^b laudo postapilismy z każdego dymu dóbr królewskich, duchownych y szlacheckich po zł[oty]ch pol[skich] dwa; przeto azeby takowe censum każdy iak nayprędzey niezawodnie opłacił y poen contravencyinyh na się nie zaciągnął, praesenti laudo praecavemus et pro majori robore takową uchwałę rękami naszemi roboruimy.

Datt[um] w Düneburku roku tysiąc siedmset siedemdziesiątego, m[iesią]ca maja dziewiątego dnia [9 V 1770].

U tego laudum podpisy takowe:

Jozaphat Zyberk, wojewoda inflantski mpp.

Konstanty Ludwik Plater, kasztelan trocki, p[ułkownik] p[etyhorski] W[ielkiego]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o.

Jan Szadurski, r[egent] W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o, chorąży inflantski.

Benedykt Sokołowski, sędzia ziem[ski] X[ięs]twa Inflan[ckiego]o.

Marcin Kublicki, sędzia ziem[ski] X[ięs]tt[w]a Inflan[ckiego]o.

Gothard Mohl, pisarz ziem[ski] inflan[cki].

Felicyan Ryk, podkomorzy J[ego]o K[rólewskiej] M[ości].

Michał Weysenhoff, pisarz grodzki inflant[ski].

^a Wyraz częściowo zamazany. ^b Od tego słowa zmiana ręki (do tego miejsca ręka Jozafata Wieliczko) i pióra na cieńsze.

Ignacy Benisławski, miecznik X[ię]stwa Inflantt[skiego]o.

Antoni Felkierzamb mpp.

August Plater, kasztelanic trocki.

Ignacy Szreders, rotmistrz X[ię]stwa Inflantt[skiego]o.

[k. 119v] Tadeusz Karnicki, rotmistrz X[ię]stwa Inflantt[skiego]o.

Jozafat Wieliczko, regent gr[odzki] inflantski.

Ktore to takowe laudum za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę jest do xiąg grodzkich inflantskich in toto przyjęte y wpisane.

Wypis wydany.

Nr 51

Kredens komisarzowi na komisję skarbową Wielkiego Księstwa Litewskiego, wybranemu na sejmiku gospodarskim w Dyneburgu 5 II 1771.

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 14–15v.

Uw. Ręką Jozafata Wieliczko. W lewym górnym rogu pierwszej strony liczba 36.

[k. 14] Aktykacya kredensu na kommissarstwo skarbowe W[ielkiego] X[ię]stwa Litt[ewskiego]o W[ielmożnem]u Im[ć] panu Thomaszewiczowi.

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt pierwszego, miesiąca februarij piątego dnia [5 II 1771].

Na urządzie J[ego] K[ró]lewskiej] M[os]ci grodzkim X[ię]stwa Inflantskiego comparendo personaliter Im[ć] pan Stanisław Warecki, sekretarz J[a]śnie] W[ielmożnego]o Im[ć] pana Jozafata Zyberka, woiewody inflantskiego, dyrektora seymiku, kredens na komissarstwo skarbowe W[ielmożnem]u Im[ć] panu Zygmuntowi Thomaszewiczowi, podstolemu czernihowskiemu, od woiewodztwa inflan[ckiego] dany, ad acta podał. Ktory tak się w sobie ma.

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta y obywatele X[ię]stwa Inflantskiego, czyniemy wiadomo komu o tym wiedziec będzie należało, iz stosując się do dawnych praw y zwyczajow, seymiki gospodarskie nakazujących, ziachalismy się na dniu cwartym [!] februarij w roku terazniejszym 1771 [4 II 1771] ad solitum consiliorum locum do miasta J[ego] K[ró]lewskiej] M[os]ci Düneburka dla obrania in virtute konstytucyi anni 1764 seymu koronacyinego do komisysy skarbowey W[ielkiego] X[ię]stwa Litt[ewskiego]o komissarza z Xięstwa naszego Inflantskiego, gdzie mając wzgląd na znakomitą sposobność virtutibus emeriti ac bene nati W[ielmożnego]o Im[ć] pana Zygmunta Tho-

maszewicza, podstolego czernihowskiego, szacując oraz użyteczne w przeszłych latach na teyze funkcyi godnie wykonywane dla Xięstwa naszego posługi, zgodnemi całego kongressu naszego sentimentami y głosami, nemine [k. 14v] contradicente, tegoz W[ielmożneg]o Im[ć] pana Zygmunta Thomaszewicza, podstolego czernihowskiego za komisarza na komissyą skarbową W[ielkieg]o X[ięstw]a Litt[ewskie]o, w roku terazniejszym 1771^a sądzić się mającą, e medio sui obralismy y niniejszym kredensem naszym iako iuz super administrandam functionem vere przysięgłego auctorizowalismy, ktory to Imc, in charaktere funkcyi swoiey zostający, wolen y mocen będzie juxta sonantiam praw signanter konstytucyi 1764 roku prerogatyw tey funkcyi postrzegać, mieysce sobie przyzwoite do sądzenia spraw w teyze komissyi zasiadać y inne właściwe urzędowi swemu powinności explere. Ktory to kredens, dla lepszey onego mocy y twierdzy, rękoma naszemi podpisuiemy.

Pisan w Düneburku roku 1771, miesiąca february piątego dnia [5 II 1771].

^bU tego kredensu podpisy^b takowe:

Jozafat z Wiszlinga Zyberk, woiewoda jeneralny X[ięstw]a Inflantskiego.

Jan z Wiszlinga Zyberk, podkomorzy X[ięstw]a Inflantskiego.

Benedykt z Jankow Sokołowski, sędzia ziemski X[ięstw]a Inflan[ckiego] mpp.

Jan Weysenhoff, sędzia ziem[ski] X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Marcin Kublicki, sędzia ziem[ski] X[ięstw]a Inflantskiego.

Kazimierz Piotr Kublicki, woyski y podstarosta sądowy X[ięstw]a Inflantskiego.

Michał Ryk, stolnik X[ięstw]a Inflantskiego.

Gothard^c Mohl, ziemski X[ię]stwa Inflantskiego pisarz mpp.

Michał Weysenhof, pisarz grodzki X[ięstw]a Inflantskiego.

Felician Ryk, podkomorzy J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci.

Marcin Benisławski, sędzia grodzki [k. 15] inflan[cki].

Antoni Felkierzamb, sędzia grodzki inflan[cki].

Ignacy Benisławski, miecznik X[ięstw]a Inflantskiego.

Jozeff z Wiszlinga Zyberk, starosta talicki mpp.

Jędrzey Piotr Karnicki, czesznik inflantski.

Eliasz Kublicki, łowczy Xięstwa Inflan[ckiego].

^a Data roczna podkreślona. ^{b-b} Fragment podkreślony. ^c Przed tym skreślone: Mich.

Jozeff Jan Brzezinski, X[ięstw]a Inflantskiego koniuszy.
 Jozeff Szolkowski, obozny X[ięstw]a Inflantskiego.
 Dominik Ryk, straznik X[ięstw]a Inflantskiego.
 Jan Zygmunt Skirmąt, trukczaszy inflantski.
 Michał Piotr Moryson, regent podkomorski X[ięstw]a Inflantskiego, chor[ąży] petihor[ski] mpp.
 Dyonizy Szreders, strukczaszy X[ięstw]a Inflantskiego.
 Franciszek Szreders, chorąży J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci.
 Reynhold Johan von Freyman, chor[ąży] J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci.
 Piotr Korń, skarbn[ikowicz] X[ięstw]a Inflan[ckiego].
 Jan z Lewaszkieviczów Krzywiec, mostowniczy X[ięstw]a Inflan[ckiego].
 Antoni Piotr Benisławski, stolnikowicz X[ięstw]a Inflan[ckiego].
 Jan Kazimierz z Wiszlinga Zyberk, rakanciski y ławaryski starosta.
 Dyonizy Mohl, regent ziem[ski] X[ięstw]a Inflan[ckiego].
 Thomasz Korń, bud[o]wn[iczyz] X[ięstw]a Inflan[ckiego].
 Franciszek Walden, rott[mistrzowicz?] inflan[cki].
 Stanisław z Skrzetuszewa Wawrzecki, sędzia ziemski p[owia]ttu brasławskiego.
 Stefan Mohl, rotmistrz X[ięstw]a Inflantskiego.
 Bonifacy Benisławski, łowczy czernihowski.
 Ignacy Szreders, rotmistrz X[ięstw]a Inflan[ckiego].
 Jan Walden, rotmistrz X[ięstw]a Inflan[ckiego].
 Onufry Ryk.
 Matheusz Świętochowski, podstoli [k. 15v] chęcinski.
 Adam Mohl, oboznic inflantski.
 Ignacy Ryk, łow[czyz] X[ięstw]a Inflantskiego.
 Jozef Ryk, [chorąży] usar[ski] b[uławy] m[niejszej] W[ielkiej]o X[ięstw]a Litt[ewskiej]o.
 Jozeff Ryk mpp.

Ktory to takowy kredens za podaniem do akt przez wyz wyrazoną osobę jest do xiąg grodzkich inflantskich in toto przyięty y wpisany.

Wypis wydany.

Nr 52

Laudum sejmiku gospodarskiego w Dyneburgu, 5 II 1771.

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 16–17v.

Uw. W lewym górnym rogu na k. 16: 41; na k. 17v, po zakończeniu dokumentu, dużymi cyframi: 1771. Dokument sporządzony ręką Jozafata Wieliczko.

[k. 16] Laudum.

Roku tysiã siedemsett siedemdziesiãt pierwszego, miesiãca februarij piãtego dnia [5 II 1771].

Na urzãdzie J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci grodzkim X[ięstw]a Inflantskiego comparendo personaliter Im[ć] pan Stanisław Warecki, sekretarz J[aśnie] W[ielmożneg]o Im[ć] pana Jozafata Zyberka, woiewody inflantskiego, laudum na komisarza skarbowego W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o ad acta podaã, ktory tak siã w sobie ma.

My senatorowie, dygnitarze, urzãdnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta y obywatele X[ię]stwa Inflantskiego czyniemy wiadomo, komu o tym wiedziec bẽdzie należaão, iz iuxta praescriptum legis Regni, zachawszy na dniu czwartym [!] praesentium [4 II 1771] ad solitum consiliorum locum do miasta J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci Düneburka in virtute konstytucyi coronationis 1764, obralismy za komissarza W[ielmożneg]o Im[ć] pana Zygmunta Thomaszewicza, podstolego czernihowskiego, na komisyã skarbowã W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o, w roku terazniejszym 1771^a w Grodnie sãdziã siã majãcã, y kredensem podpisami rãk naszych stwierdzonym autorizowalismy, vigore ktorego kredensu (poniewaz zadna publiczna usãuga, iako wielkie za sobã pociãga expensa, tak nie bez przyzwoitey nadgrody [k. 16v] byc zwykãã) zaczym solariando [!] tegoz e medio nostri obranego W[ielmożneg]o Im[ć] pana komissarza per laudum z dymow tak ziemskich, iako tez y krolewskich Xięstwa naszego Inflantskiego, z dymu iednego po tynfow trzy, zgodnymi gãosami uchwalamy^b, ktore to solarium [!] mocen bẽdzie pomieniony W[ielmożny] Im[ć] pan kommissarz z tã naszã uchwaãão [!] in usum sui wybraã y takowe laudum dla lepszey onego wagi y twierdzy podpisami rãk naszych stwierdzamy.

Pisan roku 1771, miesiãca februarij piãtego dnia [5 II 1771].

U tego laudum podpisy takowe:

Jozafat z Wiszlinga Zyberk, woiewoda jeneralny X[ię]stwa Inflantskiego mpp.

Jan z Wiszlinga Zyberk, podkomorzy X[ię]stwa Inflantskiego.

Benedykt z Jankow Sokołowski, sãdzia ziemski X[ięstw]a Inflantskiego mpp.

Gothard Ignacy Mohl, ziemski X[ięstw]a Inflan[ckiego] pisarz mpp.

^a *Data roczna podkreślona.* ^b *Wyraz poprawiony.*

Jan Weysenhoff, sędzia ziem[ski] X[ięstw]a Inflantskiego.
Marcin Kublicki, sędzia ziem[ski] X[ięstw]a Inflantskiego.
Kazimierz Piotr Kublicki, woyski y podstarosta sądowy X[ięstw]a Inflantskiego.
Felician Ryk, podkomorzy J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci.
Michał Ryk, stolnik X[ię]stwa Inflant[skiego].
Michał Weysenhoff, pisarz grodzki inflantski.
Jędrzey Piotr Karnicki^c, czesznik inflan[cki].
Jozeff z Wiszlinga Zyberk, starosta talicki mpp.
Marcin Benisławski, sędzia gr[odzki] inflan[cki].
Antoni Felkierzamb, sędzia grodzki inflantski.
Ignacy Benisławski, miecznik X[ię]stwa Inflantskiego.
Eliasz Kublicki, łowczy X[ięstw]a Inflantskiego.
Jozeff Jan [k. 17] Brzezinski, X[ięstw]a Inflantskiego koniuszy.
Jozeff Szołkowski, obozny X[ięstw]a Inflan[ckiego].
Dominik Ryk, straznik X[ięstw]a Inflan[ckiego] mpp.
Jan Zygmunt Skirmątt, strukczaszy inflantski.
Michał Moryson, regent X[ięstw]a Inflan[ckiego] mpp.
Dyonizy Szreders, strukczaszy X[ięstw]a Inflantskiego.
Franciszek Szreders, chor[ąży] J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci.
Piotr Korń, skarbn[ikowicz] X[ięstw]a Inflan[ckiego].
Jozafat Morysson, chor[ąży] J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci.
Jan Krzywiec, mostowniczy X[ięstw]a Inflantskiego.
Jan Kazimierz z Wiszlinga Zyberk, rakan[ciski] y ławariski starosta.
Dyonizy Mohl, regent ziemski X[ięstw]a Inflantskiego.
Thomasz Korń, budowniczy^d X[ięstw]a Inflan[ckiego].
Franciszek Walden, rotmistrzowicz Xięstwa Inflantskiego.
Reynhold Johan von Freyman, chor[ąży] J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci.
Stanisław z Skrzetuszewa Wawrzecki, sędzia ziemski p[owia]ttu brasławskiego.
Stefan Mohl, rotmistrz X[ięstw]a Inflantskiego.
Michał Benisławski, regent ziemski X[ię]stwa Inflantskiego.
Jan Walden, rotmistrz X[ięstw]a Inflantskiego.
Ignacy Szreders, rotmistrz Xięstwa Inflantskiego.
Onufry Ryk.
Matheus Swiętochowski, podstoli chęcinski mpp.

^c Wyraz nadpisany nad skreślonym: Kublicki. ^d Wyraz poprawiony.

Adam Mohl, oboznic inflantski mpp.

Ignacy Ryk, łowczyc Xięstwa Inflantskiego.

Bonifacy Benisławski względem Birz.

Jozeff Ryk, chorąży usar[ski] b[uławy] m[niejszej] W[ielkiego] X[ięstw]a [k. 17v] Litt[ewskiego]o mpp.

Ktore to takowe laudum za podaniem do akt przez wyz wyrażoną osobę — iest do xiąg grodzkich inflantskich in toto przyjęte y zapisane.

Wypis wydany.

Nr 53

Instrument delegacji do księcia kurlandzkiego z sejmiku w Dyneburgu, 6 II 1771.

LVVA, f. 712-1, sygn. 118, k. 18–19v.

[k. 18] Aktykacya instrumentu delegationis do J[aśnie] O[święconego] xięcia Imci kurlandzkiego, W[ielmożnem]u Korffowi dana.

Roku tyśiąc siedemsett siedemdziesiąt pierwszego, miesiąca februarij szostego dnia [6 II 1771].

Na urzędzie J[eg]o K[rólewskiej] M[óści] grodzkim X[ięstw]a Inflantskiego comparendo personaliter Im[ć] pan Stanisław Warecki, sekretarz J[aśnie] W[ielmożneg]o Im[ć] pana Jozafata z Wiszlinga Zyberka, wojewody inflantskiego, dyrektora seymiku, instrumentum delegationis do J[aśnie] O[święconego]^a xięcia Imci kurlandzkiego [!], W[ielmożnem]u Im[ć] panu Mikołajowi na Kryzborku Korffowi, chambellanowi J[eg]o K[rólewskiej] M[óści], dane^b y służące ad acta podań, ktore tak się w sobie ma.

My senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, obywatele, szlachta Xięstwa Inflantskiego w roku terazniejszym 1771^c zachawszy ad solitum consiliorum locum do miasta J[eg]o K[rólewskiej] M[óści] Düneburka między innemi obradami naszymi, uważając praktykujące się na cłach y mytach Xięstwa Kurla[n]dskiego dla przejeżdżających z kraju naszego exakcyę, wyraźnie contra positivam Pactorum Subiectionis²²⁷ legem dziejące się, umysliliśmy za poprzedzającym zgodnie wszystkich konsen-

^a *Litera poprawiona.* ^b *Wyraz poprawiony z: dany.* ^c *Data roczna podkreślona.*

²²⁷ Pacta Subiectionis — dokument podporządkowania Infant królowi Zygmuntowi Augustowi z listopada 1561 r.

sem e medio nostri do J[aśnie] O[świeconego] Birona²²⁸, xiążęcia kurlandskiego, uzyc delegata; jakoz re ipsa W[ielmożneg]o Im[ć] pana Mi-kołaja Korffa, chambellana J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci, obierając, polecamy azeby przerwczony W[ielmożny] Im[ć] pan chambellan J[aśnie] O[świeconemu] xiążęciu Imci kurlandskiemu przełozywszy [k. 18v] sensibilitatem nostram^d y wynikające krzywdy dla kraju naszego, naybliższym sionsiedztwem z Xięstwem Kurla[n]dskim połączonego, upraszał J[aśnie] O[świeconego] xiążęcia Imci o względne takowym inkonweniencyom zapobiezenie y o uwolnienie nas od wzmiankowanego exaktorow uprzykrzenia.

Ktory to W[ielmożny] Im[ć] pan chambelan, azeby ad hocce munus legaliter autorizowany był, instrument niniejszy własnymi rękoma podpisujemy.

Dan w Düneburku 1771^e, dnia szostego februarij [6 II 1771], u tego instrumentu podpisy takowe:

Jozafat z Wiszlinga Zyberk, woiewoda jeneralny X[ięstw]a Inflantskiego mpp.

Jan z Wiszlinga Zyberk, podkomorzy X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Benedykt z Jankow Sokołowski, sędzia ziemski X[ięstw]a Inflantskiego mpp.

Marcin Kublicki, sędzia ziemski X[ięstw]a Inflantskiego.

Jan Weysenhoff, sędzia ziemski X[ię]stwa Inflantskiego.

Michał Ryk, stolnik X[ięstw]a Inflantskiego.

Jozeff Weysenhoff, podstoli X[ięstw]a Inflantskiego.

Gothard Mohl, pisarz ziem[ski] X[ięstw]a Inflantskiego.

Kazimierz Piotr Kublicki, woyski y podstarosta sądowy X[ię]stwa Inflanckiego.

Marcin Benisławski, sędzia grodzki inflan[cki].

Antoni Felkierzamb, sędzia grodzki X[ięstw]a Inflantskiego.

Stanisław z Skrzetuszewa Wawrzecki, sędzia ziemski p[owia]ttu brasławskiego.

Eliasz Kublicki, łowczy X[ięstw]a Inflantskiego.

Jozeff Szołkowski, obozny X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Jozeff z Wiszlinga [k. 19] Zyberk, starosta talicki mpp.

^d Wyraz poprawiony. ^e Poprawione z: 1770.

²²⁸ Władcą Kurlandii był w tym czasie książę Piotr Biron (1724–1800), który w 1769 r. zastąpił na tronie swojego ojca, księcia Jana Ernesta Birona (1690–1772).

Bonifacy Benisławski, łowczy czernihowski mpp.
 Michał Piotr Morysson, regent Xięstwa Inflantskiego, towarzysz znaku petihorskiego mpp.
 Matheusz Świętochowski, podstoli chęcinski mpp.
 Stefan Mohl, rotmistrz X[ięstw)a Inflantskiego mpp.
 Michał Benisławski, regent ziemski inflan[cki] mpp.
 Franciszek Ryk, łowczyc inflantski.
 Felician Ryk, podkomorzy J[eg]o K[rólewskiej] M[oś]ci, electus chorąży inflan[cki].
 Jan Kazimierz z Wiszlinga Zyberk, rakanciski y ławaryski starosta mpp.
 Ignacy Benisławski, miecznik X[ięstw)a Inflantskiego.
 Zygmunt Monko Thomaszewicz, podstoli czernihowski, komissarz z Xięstwa Inflantskiego na kommissyą skar[arbową] Rz[eczy]p[ospol]l[i]ttey W[ielkiego] X[ięstw)a Litt[ewskiego]o mpp.
 Jan Walden, rotmistrz X[ięstw)a Inflantskiego.
 Dyonizy Mohl, regent ziemski X[ięstw)a Inflantskiego.
 Adam Mohl, oboznic inflantski.
 Piotr Korń, skarbnikowicz inflantski.
 Maciej Korń, skarbnikowicz J[eg]o K[rólewskiej] M[oś]ci.
 Jozafat Morysson, chorąży J[eg]o K[rólewskiej] M[oś]ci.
 Michał Weysenhoff, pisarz grodzki inflantski.
 Ignacy Szreders, rotmistrz X[ię]stwa Inflan[ckiego].
 Ignacy Ryk, łowczyc Xięstwa Inflan[ckiego].
 Dominik Ryk, straznik X[ięstw)a Inflantskiego mpp.
 Jozef Jan Brzezinski, X[ięstw)a Inflantskiego koniuszy mpp.
 Michał Zabicki, stolnik czernihowski mpp.
 Onufry Ryk.
 Reynhold Freyman, chorąży J[eg]o K[rólewskiej] M[oś]ci.
 [k. 19v] Dyonizy Szreders, strukczaszy inflantski.

Ktory to instrument za podaniem do akt przez wyz wyrazoną osobę iest do xiąg grodzkich inflantskich in toto przyięty y wpisany. Z ktorych y ten wypis ordinaria iuris via etc.

Wypis wydany.

Nr 54

Kredens na chorągstwo inflanckie, wystawiony na sejmiku gospodarskim w Dyneburgu 6 II 1771 [7 II 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 20–21.

[k. 20] Aktykacya kredensu na chorąstwo inflanskie W[ielmożne]mu Rykowi konferowanego.

Roku tysiąc siedymset siedymdziesiąt pierwszego, miesiąca februarij siódmego dnia [7 II 1771].

Coram actis terrestribus X[ięś]ttwa Inflan[ckiego] comparendo personaliter J[egomości] pan Michał Skirmont, dworzanin W[ielmożnego] J[egomości] pana Felicjana Ryka, podkomorzego J[ego] K[rólewskiej] M[ości], ten kredens na chorąstwo inflan[ckie] ad acta podał, który wpisując w więgi tak się w sobie ma.

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodczy, rycerstwo, szlachta y obywatele X[ięś]ttwa Inflanckiego w roku terazniejszym tysiąc siedymset siedymdziesiąt pierwszym [1771], ziachawszy ad solitum consiliorum locum do miasta J[ego] K[rólewskiej] Mosci Dyneburga, zawakowane post fata żałosnie nam zeszłego W[ielmożnego] J[egomości] pana Jana Szadurskiego, chorążego inflantskiego, tegoż Xięstwa chorąstwo za zgodnym wszystkich obywatelów głosem, nemine obstante resistente^a neque contradicente, wedle mocy y przepisow prawa odbywając akt seymikow gromnicznych, W[ielmożnemu] J[egomości] panu Felicjanowi Rykowi, podkomorzemu nadwornemu J[ego] K[rólewskiej] Mosci postompilismy y oddali. Który to niniejszy W[ielmożny] J[egomości] pan chorąży uiednoczoną jednomyslnością niesprzecznym pozwoleniem na ten wymieniony stopien azeby od wszystkich za aktualnego chorążego Xięstwa Inflanckiego rozumiany, prawdziwie głoszony był y wszelkich prerogatyw do tego dostojenstwa ściągających się [k. 20v] używał, pozwalając niniejszym naszym kredensującym instrumentem przyswiadczamy y nierozdzielny umysłem uznaiemy. A takowe powszechne przez nierozprzęgłość zgodnych myśli obranie y na ten urząd W[iel]m[oznego] Ryka podniesienie azeby waznie umocnione zostało, łaskom J[ego] K[rólewskiej] Mosci Pana naszego miłosciwego polecamy y oddajemy, rękoma własnymi podpisując się.

Dan w Dyneburgu roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt pierwszego, dnia szóstego lutego [6 II 1771].

Tego kredensu podpisy rąk obywatelów tymi wyrażające się słowy: Jozafat z Wyszlinga Zyberk, woyewoda jeneralny Xięstwa Inflan[ckiego]. Jan z Wyszlinga Zyberk, podkomorzy X[ięś]ttwa Inflan[ckie]go.

^a *Wyraz poprawiony.*

Benedykt z Jankow Sokołowski, sędzia ziemski X[ięś]tt[w]a Inflan[ckiego].

Jozef z Wyszlinga Zyberk, starosta talicki.

Jan Weysenhow [!], sędzia ziemski X[ięś]tt[w]a Inflanckiego.

Marcin Kublicki, sędzia ziemski X[ięś]tt[w]a Inflan[ckiego].

Jan Kazimierz z Wyszlinga Zyberk, rakanciski y ławaryski starosta.

Kazimierz Piotr Kublicki, woyski y podstarosci sądowy Xię[s]ttwa Inflan[ckiego].

Michał Ryk, stolnik X[ięś]tt[w]a Inflan[ckiego].

Gottard Ignacy Mohl, pisarz ziemski Xię[s]ttwa Inflan[ckiego] mpp.

Marcin Benislawski [!], sędzia grodzki X[ięś]tt[w]a Inflan[ckiego].

Antoni Felkierzamb, sędzia grodzki inflan[cki].

Michał Weysenhow [!], pisarz grodzki inflan[cki].

Jędrzey Piotr Karnicki, czesznik inflan[cki], chorąży p[etyhorski] W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskie]go.

Elias Kublicki, łowczy Xięstwa Inflanckiego.

Jozef Jan Brzezinski, koniuszy X[ięś]tt[w]a Inflan[ckiego].

[k. 21] Jozeff Szolkowski [!], obozny Xięstwa Inflan[ckiego].

Jan Krzywiec, mostowniczy X[ięś]tt[w]a Inflan[ckiego].

Jozef Ryk, chorąży usarski b[uławy] m[niejszej] W[ielkiego] X[ięstwa] Lit[tewskie]go.

Jan Zygmont Skirmont, trukczaszy X[ięś]tt[w]a Inflan[ckiego].

Ignacy Szreders, rotmistrz X[ięstw]a Inflan[ckiego].

Jozef Ryk mpp.

Franciszek Ryk, łowczyc X[ięś]tt[w]a Inflan[ckiego].

Jozafat Antoni Wieliczko, regent grodzki inflan[cki].

Michał Benislawski, regent ziemski X[ięś]tt[w]a Inflan[ckiego].

Woyciech Ryk, rotmistrz X[ięstw]a In[flanckie]go.

Ludwik Osędowski, łowczy X[ięstwa] I[nflanckie]go.

Jan Walden, rotmistrz X[ięstwa] I[nflanckie]go.

Antoni Piotr Pobog Benislawski, s[tolnikowicz] X[ięstwa] I[nflanckie]go.

Maciey Korn, skarbnikowicz X[ięś]tt[w]a Inflan[ckiego].

Dionizy Szreders, trukczaszy X[ięstwa] I[nflanckie]go.

Felicyan Osędowski, łow[czyc] parnaw[ski].

Tomasz Korn, budowniczy X[ięś]tt[w]a Inflanckiego.

Onufry Ryk.

Ludwik Ryk, rotmistrzowicz X[ięś]tt[w]a In[flanckie]go.

Jan Korń, skar[bnik?] par[nawski].

Piotr Korn, skar[bnikowicz] X[ięstwa] I[nflanckiego].
 Franciszek Szreders, chorąży J[ego] K[rólewskiej] M[ości].
 Dionizy Mohl, regent ziem[ski] X[ięstwa] I[nflanckiego].
 Dominik Szołkowski, skar[bnikowicz] wiłkom[ierski].
 Adam Mohl, obozn[ic] X[ięst]tt[w]a Inflan[ckiego].
 Franciszek Sokołowski, sędzia ziem[ski] inflan[cki].
 Bogusław Sokołowski, rotmi[st]r[z] inflan[cki].
 Rejnhold Johan fom [!] Freyman, chorąży J[ego] K[rólewskiej] M[ości].
 Jozafat Moryson, chor[ąży] J[ego] K[rólewskiej] M[oś]ci.
 Franciszek Żebrowski, rotmistrz inflan[cki].
 Ignacy Ryk, łow[czyc] X[ięstwa] I[nflanckiego].
 Jozef Korn, budowniczcyc X[ięst]tt[w]a Inflan[ckiego].
 Franciszek Walden, rotmistrz X[ięst]tt[w]a Inflan[ckiego].
 Stanisław z Krzetuszewa Wawrzecki, sędzia ziem[ski] pow[ia]ttu brac-
 [ł]aw[skie]go.
 Benifacy [!] Benisławski, łowczy czern[ihowski].

Ktory to takowy kredens za poddaniem onego do akt jest do xiąg ziemskich Xięstwa Inflanckiego przyjęty y wpisany.

^bWypis wydany.^b

Nr 55

Skarga Jana Jędrzeja Borchy, podkanclerzego koronnego, na Jana Kołłba, superintendenta komór lądowych inflanckich, o napaść na karczmę „Appinkalk alias Wenecya”, należącą do dóbr warklańskich, a także pobicie miejscowego karczmarza i jego żony [8 III 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 35–35v.

Uw. Dokument sporządzony ręką Jozafata Wieliczko. W lewym górnym rogu k. 35 stary numer (sygnatura lub foliacja): 21. Karta 35 w niektórych miejscach zabrudzona atramentem z przekreślenia na poprzedniej karcie.

[k. 35] Manifest J[aśnie] W[ielmożneg]o Borchy, podkanclerzego koronnego, na J[ego]m[ość] pana Kołłba, superintendenta komór lądowych inflanckich, y żołnierzy.

Roku tysiąc siedemsett sie[dem]dziesiąt pierwszego, miesiąca marca ósmego dnia [8 III 1771].

^{b-b} *Dopisane później inną ręką.*

Na urzędzie J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci grodzkim X[ięstw]a Inflantskiego solenny zanosił manifest W[ielmożny] J[ego]m[os]ć pan Matthusz [!] Świętochowski, podstoli chęciński, generalny plenipotent y komissarz J[aśnie] W[ielmożneg]o J[ego]m[os]ć pana Jana hrabi Borchy, podkanclerzego koronnego, lucyńskiego y dawgieliskiego starosty, na W[ielmożneg]o J[ego]m[os]ć pana Jana Kołłba, superintendenta komór lądowych inflantski[ch] qua violatora, tudzież wszystkich żołnierzy do gwałtu y violencyi przysposobionych, o to, iż co obzałł[owa]ny J[ego]m[os]ć w roku nieyszym [!] 1771, m[iesia]ca february 27 dnia [27 II 1771], jadący z żołnierzami do Idyniow, najachał na^a karczmę Appinkalk alias Wenecya zwaną, Warklanom należącą, tam nappierwiey żołnierze wiele hałasów naczyniwszy, samego karczmarza przewiskiem Turkowskiego, bez żadney przyczyny nic sobie niewinnego niemiłoserdnie na podwórzu z obzałł[owaneg]o J[ego]m[os]ci rozkazu zbili, a gdy rzeczony karczmarz z rok [!] żołnierzy wyrwawszy się umknoł do izby, spodziewając się od obzałł[owaneg]o J[ego]m[os]ci obrony, natenczas obzałł[owa]ny J[ego]m[os]ć wziąć powtórnie iuż zbitego kazał y powtórnie według własnego upodobania zabijać kazał, powtórny raz z tychże rąk żołnierskich wyrwaszy [!] się [k. 35v] karczmarz uciekł do komory, które żona, aby lepiej bronić mogła, zamknęła drzwi na kłódkę, ale obzałł[owa]ny J[ego]m[os]ć gwałtownie drzwi otworzyć kazał, karczmarza wywlec y bić go po trzecie bez najmniejszego politowania pozwolił, tak że ten zbity karczmarz ciężko choruje. W teyże akcyi żona karczmarza, mulier gravida, gdy męża swojego bronić usiłowała, została potrąconą od żołnierzy niebezpiecznie y barzo choruje. Po uczynionych hałasach obzałł[owa]ny J[ego]m[os]ć poprzysiądz karczmarzowi kazał, iż dworowi swojemu skarżyć się nie będzie. Na resztę nie zapłaciwszy za wypite trunki y siano, odiachał. O co wszystko żałł[ujący] delator chcąc prawe[m]^b czynić, ante omnia do obwarowania omni modam securitatem tak karczem J[aśnie] W[ielmożneg]o podkanclerzego koronnego, jako też zdrowia y życia w nich mieszkający[ch] ludzi do statuicyi z sobą wszystkich owych żołnierzy, de nomine et cognomine obzałł[owanem]u wiadomych, hujusce facinoris complicium, do uznania popełnionego najazdu, gwałtu y violencyi cum ofensione securitatis publicae do nawiązania zbitego karczmarza Turkowskiego nawiązką opisaną, a za zgwałcenia publicznego bezpieczeństwa y udziałany rozbóy współ cum complicibus do pokarania poenis de lege comernentibus oraz tego

^a Wyraz poprawiany. ^b Wyraz częściowo uszkodzony na skutek przeszycia tomu.

wszystkiego, co czasu prawa uberius dowiedziony będzie, salva melioratione tey lub inney wyniesienia żałoby, dał ten solenny swój manifest do xiąg grodzkich inflan[ckich] zapisać.

Wypis wydany.^c

Nr 56

List A. Naborowskiego, sekretarza poczty wileńskiej, do Jozafata Zyberka, wojewody inflanckiego, w sprawie zagubionej przesyłki zawierającej order i pierścień, 12 II 1771 [19 IV 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 154–155.

Uw. W lewym, górnym rogu k. 154 dopisano inną ręką cyfrę 27. Karty 154 i 154v w niektórych miejscach zabrudzone atramentem pochodzącym z przekreślenia na sąsiednich kartach.

[k. 154] Aktykacya listu pisanego przez J[aśnie] pana Naborowskiego, sekretarza poczty wileńskiej, do J[aśnie] W[ielmożneg]o J[ego]m[ość] pana Zyberka²²⁹ wo[jewo]dy inflantskiego.

Roku tysiąc siemdssett [!] siemdziesiąt pierwszego, m[iesią]ca apryla dzieńtynastego dnia [19 IV 1771].

Na urządzie J[ego] K[rólewskej] M[ość]ci grodzkim X[ię]stwa Inflantskiego comparendo peronaliter [!] J[ego]m[ość] pan Antoni Łuczko, dworzannin J[aśnie] W[ielmożneg]o J[ego]m[ości] pana woiewody^a inflantskiego, z Wiszlinga^b Jozephata^c Zyberka, list pisany od W[ielmożneg]o J[ego]m[ość] pana Naborowskiego, sekretarza poczty wileńskiej, do J[aśnie] W[ielmożneg]o J[ego]m[ość] pana Jozephata z Wiszlinga Zyberka, woiewody inflantskiego, ad akta podał, który tak się w sobie ma.

Jaśnie Wielmożny M[ość]ci Dobrodzieiu. Niedźwiednią²³⁰ z łaski J[aśnie] W[ielmożneg]o Pana Dobrodzieia odebrałem, za którą jako naysłabsze [!] u nóg Pańskich składam dziękczynienia y do powinney nieprzestanne znać się obligacyi. Na dawniejszą expedycją J[aśnie] W[ielmożneg]o W[asz]m[ość] Pana Dobrodz[ie]ja, w interessie zginionego na

^c Reszta karty niezapisana, anulowana przy pomocy przekreślenia.

^a Nad słowem woiewody tą samą ręką odnotowano 3tio, wskazując właściwą kolejność odczytywania poszczególnych słów. ^b Nad zwrotem z Wiszlinga odnotowano tą samą ręką 2.

^c Nad imieniem Jozephat tą samą ręką odnotowano 1.

²²⁹ Jozafat Zyberk (zm. 28 I 1776 r.), kasztelan inflancki w latach 1767–1769, następnie wojewoda inflancki (1769–1775), zob. UI 1994, nr 1244, 1836.

²³⁰ Niedźwiednia — skóra niedźwiedzia lub niedźwiedzie futro.

poczcie warszawskiej orderu, do mnie pisano; miałem honor dać rezolucją upewniającą, iż ów list z orderem y pierścieniem odesłany ztąd należy, tą samą y teraz powtarzam, a że na poczcie warszawskiej zaginął, są takowe dowody: z Grodny y wszystkich stacyi pocztowych zgadzają się świadectwa, że worek wileński y waliza grodzieńska, w której się worek naidował, w całości przechodziły, W[ielmożny] J[aśnie] pan Kaulfus²³¹ zaś pisał, iż lubo waliza grodzieńska w całości stanęła, iednak list do J[egomości] p[an]a Karnickiego, [k. 154v] w którego kopercie posłałem expedycją J[aśnie] W[ielmoż]ney J[ejomości] pani podkanclerzney koronnej²³² z orderem y pierścieniem, y drugi J[egomości] pana Hłaski, z dokumętem pewnym, nie znalazły się przy rewizyi y osądzoną te obadwa listy za zginione, po niejakiem czasie list J[ego]m[ości] pana Hłaski odniesiono do stacyi jegomości, a list J[egomości] pana Karnickiego dotąd przepada; gdy zaczęto examinować y padła suspycya, iż ponieważ obydwie listy razem zginęły, a ieden się wynalazł, musi być y powtórny tam, gdzie pierwszy się pokazał, poszlakowaną, iż bryftregier²³³ pocztowy przyniósł list J[egomości] p[a]nu Hłaskowi, do drugiego zaś, J[egomości] pana Karnickiego, razem zginionego, nie przyznaie się, iż to wszyszło [!] z ludzi pocztowych; J[egomość] p[an] Kaulfus już inne daie teraz racye brakowanego listu J[egomości] p[an]a Hłaski zasłaniając swych ludzi, iż sam pocztę przymuie y rewidować przy sobie każe, lecz to inaczej dzieie się, że jego subalterni mimo przytomności samego rozpakowawszy pocztę takową czynią swywołę [!], zaczym gdy takie są dowody, nie żadna inna stacya, lecz sama poczta warszawska z powszechnego zwyczaiu, pospolitego mniemania y wszelkicy słuszności winna jest restytucją y bonifikacją zginionego orderu z pierścieniem, o co potrzeba gdyby J[aśnie] W[ielmożna] J[ejomość] pani podkanclerzyna koronna kazała czynić naleganie, nie przy[i]mując^d żadnych racyi ani wymówek pozornych, które czyni generalny postampt²³⁴, a ochraniając swych ludzi, na innych niewinnych zwala. Wzmianka o sey-

^d Wyraz częściowo nieczytelny z powodu dziury w karcie, powstałej podczas jej przeszywania.

²³¹ Krzysztof (de) Kaulfus, w czasach stanisławowskich sekretarz Nadwornego Poczta-
mtu Jego Królewskiej Mości w Warszawie, Zgorzelski 2015, s. 267–268.

²³² Ludwika z Zyberków, żona Jana Jędrzeja Borcha, wówczas podkanclerzego ko-
ronnego, zob. PSB, t. 2, s. 311–313, autor biogramu Władysław Konopczyński.

²³³ Bryftregier — od niem. Briefträger, listonosz, doręczyciel.

²³⁴ Chodzi z pewnością o Nadworny Pocztaamt Jego Królewskiej Mości w Warszawie
(Zgorzelski 2015).

miku deputackim: iest wiadomość, iż tam obrani deputatami Ichm[ość] p[anowie] Świętorzecki y Proszynski, sędziowie grodzcy; unizam mię zaty[m [k. 155] do nóg dobroczy[n]nych y z ucałowaniem onych zostawam Jaśnie Wielmożnego W[asz]m[ość] Pana Dobrodzieja naynizym sługą y podnóżkiem, A. Naborowski mpp.^c W Wilnie, d[ie] 12 february 1771^f [12 II 1771].

Na tym liście tytuł takowy na kopercie pisany takowy [!]: Jaśnie Wielm[ożnemu] J[ego]m[ości] Panu Zyberkowi, woiewodzie inflantskiemu, Panu y Dobrodziejowi, w Lixnie.

Który to takowy list za podaniem do akt p[rzez] wyż wyrażoną osobę jest do xiąg grodzkich inflanskich in toto przyięty y wpisany.^g

Wypis wydany.^h

Nr 57

Skarga Jana Kołłba, superintendenta komory celnej w Kryżborku, oraz jej pisarzy, Kazimierza Połońskiego i Marcina Rogowskiego, na Konstancję de Wahlen Korff, dziedziczkę dóbr kryżborskich, i jej syna, Mikołaja, szambelana królewskiego, w związku z napaścią na zbudowania komory celnej w Kryżborku i przepędzenie urzędników skarbowych [6 V 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 144–145v.

Uw. Dokument występuje w dwóch wersjach. Za podstawę edycji wzięto drugą, bardziej czytelną (k. 144–145v). Pierwsza (k. 142–143), zaopatrzona w podpis Jana Kołłba, również została włączona do akt. Na potrzeby edycji będzie ona określana mianem „Wersji A”. Poważniejsze różnice pomiędzy obiema wersjami są sygnalizowane w przypisach literowych. W lewym górnym rogu k. 144 numer (dawna sygnatura lub foliacja): 24. Karta 144 w niektórych miejscach jest zabrudzona atramentem za sprawą przekreślenia na karcie poprzedniej (k. 143v).

[k. 144] ^aProcess W[ielmożny]ch J[ego]m[ości] pana superintendenta y pisarza komory kryżborskiej, na W[ielmożnego] J[ego]m[ości] pana Korffa etc.^a

Roku 1771, m[iesiąc]c[a] maia 6^b d[ie] [6 V 1771].

^c Skrót podkreślony. ^f Data roczna podkreślona. ^g Dalej kilkuwierszowy odstęp. ^h Dolna połowa karty pusta (poza adnotacją Wypis wydany), anulowana przy pomocy przekreślenia.

^{a-a} Fragment napisany inną ręką i jaśniejszym atramentem niż zasadnicza część wpisu.
^b Data dzienna poprawiona prawdopodobnie z 4. W wersji A jako datę wciągnięcia dokumentu do akt podano 6 V 1771 r.

Na urzędzie J[ego] K[rólewskiej] M[ości] grodzkim inflandskim, nomine J[asnie] W[ielmożnego] J[egomości] p[ana] Adama Chmary, instygatora W[ielkiego] X[ięstw]a L[i]tt[ewskiego]o, ex d[e]lacione tchesaury [!] et delatione Ichm[ościów] p[anów] Jana Kołłba, superintendenta^c, Kazimierza Połońskiego^d y Marcina Rogowskiego, pisarzów komory kryzborskiej, solenny zaniesiony manifest na W[ielmożnych] Ich[mościów] p[aiństwa]^e Konstancją^f z Walów^{g235}, matkę, qua dziedziczkę dobr Kryzborka²³⁶, Mikołaja²³⁷, szambelana J[ego] K[rólewskiej] M[ości]i, qua tenutora tychże dobr, Korfów oraz J[egomości] p[ana] Plata^h, ekonomy kryzborskiego, Littinaⁱ, ekonomy zeltuyskiego i innych de nomine et cognomine lepiej Ichm[ości]m wiadomych, do ataku y wiołęcy przysposobionych. ⁱO to^j, iż w roku 1770^k zauiący delator za dyspozycją W[ielmożnego] J[egomości] p[ana] kontraregistranta ^lrapartycy [!] inflandskiej^l, dom skarbowy w Kryzborku, który dotąd był polem grodzony, kazał parkanic, natenczas W[ielmożny] J[egomości] p[an] szambelan zesławszy J[egomości] p[ana] Wilemsona^m cum cohorte ludzi rozrubic [!] dysponował ut latius enarratⁿ in tempore zaniesiony o to proces. W tymże roku 1770° zauiący delator nie mogąc znieść dalszey szkody y straty prze[z] nieoparkanienie domu, dał memoryał do przeswietney kommissyi na kadencyi Xbrowey [sc. grudniowej], na której odebrał rezolucją, aby dom skarbowy ogrodzic, quo in fu[n]damento zauiący delator ziachawszy do Kryzborka dopraszał się obzałowanego J[ego]m[ości]i, aby wyznaczył miejsce, z którego miał iść parkan. Jakoż d[ie] 30 aprilis [30 IV 1771] zjechał do domu skarbowego J[egomości] p[an] kommissarz z J[egomością] p[anem] Platem, ekonomem kryzborskim, którzy wyznaczyli węgiel, od którego parkan prowadzic, zostawiwszy plan dla targu. Zauiący delator będąc upewniony, zprowadził

^c Wersja A: superintendenta komory kryzborskiej. ^d Wersja A: Połońskiego. ^e Skróć P:P: rozwiązano na podstawie Wersji A. ^f Po tym skreślona litera z. ^g W Wersji A nazwisko Walów nadpisane nad przekreślonym Hekłów. ^h W Wersji A przed nazwiskiem pozostawione puste miejsce na imię. ⁱ Wersja A: Lithina. ^j Fragment podkreślony. ^k Data roczna podkreślona. ^l Tego fragmentu w Wersji A brak. ^m Wersja A: Wilimusona. ⁿ Wersja A: enarrat. ^o Data roczna podkreślona.

²³⁵ Konstancja Urszula von der Wahlen a. Brucken (1698–1790), żona Mikołaja Korffa (1682–1752, wzgl. 20 VIII 1755), starosty rzeżyckiego w latach 1713–1749, zob. Boniecki XI, s. 153; Manteuffel 1912, s. 32; UI 1994, nr 2183, KP 2006, s. 29.

²³⁶ Kryzbork — niem. Kreuzburg, zamek i osada, centrum rozległych dóbr, dziś łot. Krustpils, dzielnica miasta Jēkabpils, por. SGKP IV, s. 769.

²³⁷ Mikołaj (VI) Korff, szambelan królewski, syn Konstancji Urszuli de Wahlen i Mikołaja (V) Korffa, por. Manteuffel 1912, s. 32.

rzemiesników [k. 144v] z Jakubsztat²³⁸, drzewa i tarcie kupił, w tymże samym mieście Kryzborku dysponował wrota y parkan stawic, co sie stało nie iednym dniem, nie tylką godziną. O czym dość wiadomo było W[ielmożnemu] J[egomości] p[anu] szambelanowi, kiedy zaczynano robić, lecz kiedy ad efectum przyszedł parkan dnia 4 maia, zjachawszy W[ielmożny]^p J[egomość] p[an] sam szambelan^q wprzody^r do domu skarbowego dla oglądania tego oparkanienia, widział to sam obżałowany J[ego]m[osć], że żadney krzywdy dwór y miasto nie m[i]ały, atoli wziowszy sobie za nieiakiści punkt honoru niemałym postawionym^s kosztem zrąbac parkan odkazał się, na co odebrał rezolucyą, iż ofycyalistowie ska[r]bowi na to pozwolić nie mogą y bronić się fortiter będą na fundamencie rezolucyi przeswietney kommisyi; obżałowany J[ego]m[osć] wilipendendo^t rezolucyi^u przeswietney kommisyi dał się publicznie z tym słyszec, że przeswietna kommisya jako nie powinna y nie ma mocy w Inflantach komory utrzymywac y w domu skarbowym gospodarzyc, tak ja na gruncie moim mam moc zdelialować^v [!]; jakoz w godzinie nie uwazając na perswazyą^w wielu ludzi, ordynował wyż wyrażonych^x Platta y Littyna^y, ekonomów, w killkaset ludzi varie conditionis, z kołami, kijami y siekieram[i] ettc. do ataku skarbowego domu y rozrzczenia parkanu, yterum [!] załuiący delator dospo-nowanym^z [!] Ich[mościo]m p[anom] ekonomom wszelkiemi sposobami perswadował, ktorzy widząc dość przysposobionych do bronienia się po dwakro[ć] utrzymawszy gmin, posłali do obżałowanego J[ego]m[osć]ci^{aa} pe[r]swadując, że ten atak być nie może bez utraty ludzi, lecz obżałowany J[ego]m[osć] ullo modo nie będąc wyperswadowanym, owszem [k. 145] życząc sobie kryminału cało^{bb} moc do ataku przypuscic dysponował; co widząc załuiące delatores, owszem praktykując kijowe razy, reysterowawszy się do izby skarbowey, owszem kiedy ^{cc}pospolstwą [!] zaczęła^{cc} szemrzec, iż kamieniami wystrzelamy y pozywiemy się, przymuszeni wprzod żartem straszyc fortiter z okna bronic się, w ktorym ataku, czyli z okazji azardu obżałowanego J[ego]m[osć]i szambelana, niemałą stratę odnie-

^p Skrót W nadpisany. ^q Wyraz nadpisany. ^r Wyraz poprawiany. ^s Wersja A: postanowiony. ^t Wyraz poprawiany; wersja A: vili-. ^u Wersja A: rezolucyą. ^v Wersja A: zdemuliuować. ^w Wersja A: perswazyę. ^x Wersja A: rzeczonych. ^y Wersja A: Lithina. ^z Wersja A: dysponowanym. ^{aa} W wersji A dodano: szambellana. ^{bb} Wersja A: całą. ^{cc-cc} Wersja A: pospolstwo zaczęło.

²³⁸ Jakubsztat — po polsku również Jakobsztat i Jakubowo, niem. Jakob(s)stadt, dziś łot. Jēkabpils, miasto nad Dźwiną, położone na jej południowym brzegu, por. SGKP III, s. 377.

śli^{dd} załujące delatores^{dd}, osobliwie w papierach, a seorsywe^{cc} większy skarb ponosi deces w nieodebraniu za debetami^{ff} należącego cła od kupców kryzborskich oraz niedopilnowania spławow na rzekach Dubnie, Ewikscie^{gg} y w samym Kryzborku; ponieważ po takiej^{hh} traedy [!] załujące delatores nie czekając dalszego przypadku sami osobami unosić się przymuszeni zostali, zostawiwszy wszelką ruchomość oraz gotowość do kalkulacyi y importancyą zgromadzoną. O co wszystko załujący delator takową do akt grodzkich Xięstwa Inflantskiego manifestacyą podaie, ⁱⁱktóra jest przyjęta in toto y wpisanaⁱⁱ.

[k. 145v] ^{jj}Eodem anno et die W[ielmożny] J[egomość] pan Michał Morysson, regent sądów podkomorskich, nomine W[ielmożny]ch Ichm[ośció]w p[anó]w [!] Konstancyi z Wałów, matki, starosciney rzeżyckiej; Mikołaja, chambelana J[eg]o K[rólewskiej] M[ości]i, Korffów, na Ichm[ośció]w p[anó]w Kołłba, superintendenta, y pisarzów cła komory ładowey kryzborskiej, de indebita vexa remanifestował się.^{jj}

Nr 58

Skarga Konstancji de Wahlen Korff, starosciny rzeżyckiej i jej syna, Mikołaja, szambelana królewskiego, na Jana Kołłba, superintendenta komór ładowych inflanckich, oraz jego pomocników, w sprawie bezprawnego ogrodzenia placu targowego w Kryzborku i napaści na interweniującą służbę Korffów [10 V 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 146–147.

Uw. W lewym górnym rogu k. 146 numer (dawna sygnatura lub foliacja): 29. Na k. 146 widoczne zabrudzenia atramentem pochodzącym z przekreślenia na poprzedniej karcie.

^{dd-dd} W wersji A brak tego fragmentu. ^{cc} Wersja A: seorsive. ^{ff} Wyraz poprawiony. ^{gg} Wersja A: Ewikscie. ^{hh} Wersja A: takowey. ⁱⁱ⁻ⁱⁱ W wersji A brak tego fragmentu; następnie, na tej samej karcie dopiska Actum ut supra, a poniżej podpis tą samą ręką, która zredagowała cały dokument: Jan Kołłb, sup[er]in[tendent] kom[ory] kr[zyzborskiej] mpp. Poniżej, innym charakterem pisma, odnotowano: Na urzędzie J[eg]o K[rólewskiej] M[ości]i grodzkim X[ięstw]a Inflan[ckiego] nomine J[aa]śniei W[ielmożneg]o J[eg]o m[ości] pana Adama Chmary, instygatora W[ielkie]go X[ięstw]a Litt[ewskiego] ex delatione thesauri et delatione Ichm[ośció]w panów etc. ut supra, solenny zaniesiony manifest na W[ielmożny]ch Ichm[ośció]w panów (tekst niedokończony). ^{jj-ii} *Fragm. dopisany innym charakterem pisma, zapewne później. W wersji A, na k. 143, znajduje się podobny dopisek (sporządzony tym samym charakterem pisma), jakkolwiek krótszy: Eodem anno et die W[ielmożny] J[ego] m[ości] pan Michał Morysson, regent sądów podkomorskich, nomine W[ielmożny]ch Ichm[ośció]w państwa Korffów de indebita vexa remanifestował się.*

[k. 146] Process^a nomine Wielmożnych Ichmo[osć] państwa Konstancy z Wallów, matki, starościny rzezyckiej²³⁹, Mikołaja, chambellana J[ego] K[rólewskiej] M[osći, Korffów, na Ichm[osć] p[anó]w Kołba, superintendenta i innych in complicitate będących.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt pierwszego, m[iesiąc]a maja, dnia dziesiątego [10 V 1771].

Na urzędzie J[ego] K[rólewskiej] M[osći] grodzkim X[ie]stwa Inflantskiego comparendo personaliter J[ego]m[osć] pan Jan Willemsen, chor[ąży] J[ego] K[rólewskiej] M[osći], nomine W[ielmożnych] Ichm[osćió]w panów, Konstancy z Walów, starościny rzezyckiej, matki, Mikołaja, chambellana J[ego] K[rólewskiej] M[osći], syna, Korffow, solenny zanosił manifest na Ichm[osćió]w panow Jana Kołba, superintendenta komor lądowych inflantskich, Marcina Rogowskiego, Kazimierza Połaskiego, pisarzow tychże komor, brata drugiego tegoż J[egomości] p[ana] Połaskiego, Okuszke, przy J[egomości] panu superintendencie rezydujących, do z tey akcji i zaboystwa poniżey wyrażonego przysposobionych oraz czeladz tychże Ichm[osćió]w i żołnierzy in assistencyam skarbu teraz będących, de nomine et cognomine lepiej Ichm[osćio]m wiadomych i znajomych, in uno consilio et conductamine będących, kryminalistow i zaboycow. ^bO to^b, iż co obzałowany J[egomość] pan Kołb, od początku dyspozycyi i superintendencji swey skarbowey, ustawicznemi czasy y laty niespokoyne w dobrach żałujących delatorów prowadząc dyspozycyą funkcyi swojej, roznemi uciemieniami aggrawując ludzi po miasteczkach i wsiach onych biciem i hałasami, wartami, żałującym delatorom tak sam przez się jako też przez pisarzów i żołnierzy uprzykrzykrajac [!] się, teraz [k. 146v] noviter, to jest na dniu czwartym praesentis [4 V 1771], przy liczney swey kompanij complicitum używając wesołey często harmonij, na szczególną postpozycyą prawa i honoru żałujących delatorów ułożywszy sobie ekonomiczną w mieście Kryzborku dyspozycyą, a nie kontentując się stancyą gratis wyznaczoną, nic od oney nie płacąc absolutną praedominantią i potencyą swoją, zamyslił rynek targowy w mieście Kryzborku parka-

^a W lewym górnym rogu karty dopisana innym charakterem pisma cyfra 29. ^{b-b} Fragment podkreślony.

²³⁹ Według Gustawa Manteuffla, Mikołaj (V) Korff otrzymał przyznanie dożywocia na starostwie rzezyckim dla swej żony, Konstancy Urszuli z Wahlów, w 1735 r., zob. Manteuffel 1912, s. 32.

nem otoczyć i na ogród dla wygody swej i familij swojej obrocić; jakoż bez żadnego konsensu i pozwolenia przysposobiwszy pierwey drzewa, ze dnia trzeciego na dzień czwarty maja pomieniony rynek, zruynowawszy na onym miarę zbożową, nocną porą leżącym parkanem mał nie wszystkim otoczył, o czym dowiedziawszy się żałujący Wielmożny chambellan sam zjachał bez żadney assystencyi do obżałowane[g]o stancyi J[egomości] p[ana] Kołba, persw[a]dując^c przyjacielskim sposobem, ażeby takowego gwałtownego praejudicatum żałującemu delatorowi nie czynił i potrzebnego dla targów mieysca nie zabierał. J[egomość] pan superintendent Kołb nie akceptując takowey perswazyi, wraz się odkazał prezentując parę pistoletów temi słowy: „Obaczę, kto mi tego zabroni”. A J[egomość] p[an] pisarz Rogowski z drugą parą pistoletów z teyże stancyi wyskoczywszy, z temi się odezwał słowy: „Patrz na tę parę pistoletów”, zmierzając onemi: „oto jeden dla W[asz]m[ości] Pana, a drugi dla konia W[asz]m[ości] Pana”. Żałujący W[ielmo]ż[n]y J[egomość] p[an] chambellan, nie mając za sobą żadney assystencyi i nic na to nie odpowiadając, do zamku kryżborskiego odjechał, zkąd posłał ludzi z ekonomami swemi, bez żadnego najmniejszego oręża i broni, nie dla żadnego ataku stancyi, tylko dla rozrzucenia violenter fundowanych parkanów i defendowania rynku swego targowego, a gdy ci ludzi zaczęli takowy parkan rugować i jedną belkę zr[z]ucili, J[egomość] p[an] Kołb naypierwey Andrzeja Zwidzana, stangreta, z pistoletu, a potom s karabinu, który z kompanij Ichm[ośció]w, tak w piersi i głowę ugodzili, że natychmiast duszę wyziono; drugie[g]o, Bazylego Szablińskiego, pilnika²⁴⁰, nadwornych, pod szczękę i w bok gлотami ugodzono, że nie żył więcey, jak około godzin dwudziestu trzech; trzeciego, Nahuma Kapustę, w [k. 147] nogę i głowę gлотami tak ranili, że bez nadziej zostaje dalszego życia. Czwartego parobka, Żyda, Jcki [!], kamienmi zbili i ogłuszyli. Którego strzelania było razy sześćnaście, tak natarczywego i prędkiego, że inni ludzi zaledwie unieść życie mogli; J[egomości] p[an]u Platenowi, ekonomowi kryzborskiemu, czapkę przestrelili, a drugiemu, J[egomości] p[anu] Lidkenowi, ekonomowi zelkenmuyskiemu, p[an] Połaski, pisarz, w piersi dwa raz pistolet przyłożywszy, kurka zpuścił, tyło wszechmocność Boska nie dopuściła, że z panewki zpałiło, a nie wystrzeliło, insuper na samego żałującego Wielm[ozneg]o chambellana i ludzi jego

^c Uszkodzenie karty przy przeszywaniu poszytu.

²⁴⁰ Nie udało się ustalić, o jaką funkcję nadworną chodzi w tym przypadku.

dalsze odpowiedzi i pochwały na zaboystwo czynią i czynic nie przestają. O co tedy załujący delatores chcąc prawem czynić ante omnia do obwarowania omnimodam zycia y zdrowia securitatem, tak sobie jako i ludziom swoim oraz substancyi, gruntow i mieszczan miasta Kryżborka, za udzielany y popełniony jawny kryminal i zaboystwo do ukarania poenis criminalibus et alijs de jure promanantibus oraz tego wszytkiego, co czasu prawa z inquizycyi i obdukcyi jeneralskiey obszerniey dowiedziono będzie, dali ten swoy solenny manifest do xiąg grodzkich inflantskich zapisać.

^dWypis wydany.

Tetoż [!] roku 1771, m[iesiąc]a maja 22 dnia [22 V 1771], vidimus wydany.

Item vidimus wydany roku 1772, [d]ie 12 febr[uari] [12 II 1772].^d

Nr 59

Zeznanie woźnego Księstwa Inflanckiego, Stefana Korta, w sprawie przebiegu starcia Jana Kołłba, superintendenta komór łądowych inflanckich, oraz jego ludzi, z poddanymi Korffów w Kryżborku, a także okazania zwłok ofiar bójk, przeprowadzonego w kancelarii grodzkiej inflanckiej w Dyneburgu [10 V 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 148–148v.

Uw. Na k. 148 widoczne nieliczne zabrudzenia atramentem pochodzącym z przekreślenia na poprzedniej karcie.

[k. 148] Relacya^a jeneralska względem zabitych ludzi w mieście Kryżborku i prezentacyi onych w kancellaryi, przez Ichm[ościów] p[anó]w Kołłba, superintendenta, pisarzów komór łądowych i innych.

Roku 1771^b, m[iesiąc]a maja dziesiątego dnia [10 V 1771].

Coram actis grodu X[ię]stwa Inflantskiego comparendo personaliter jenerał nizey wyrazony, relacyą swą czynioney prezentacyi pozabijanych ludzi zeznał in eum tenorem. Ja, jenerał J[ego] K[ró]lewskiej Mo[ści] X[ię]stwa Inflantskiego, nizey na podpisaniu ręki mey wyrażony, zeznamam tym moim relacyinym czynioney prezentacyi pozabijanych ludzi kwitem, iż in assistentia nobilit[a]tis będąc użytym y wezwanym od W[ielmożnego]

^{d-d} Adnotacje późniejsze, prawdopodobnie tą samą ręką, którą sporządzono cały wpis do akt, pośrodku drugiej połowy karty, uprzednio jako pusta przekreślonej.

^a Na marginesie inną ręką cyfra 28. ^b Data roczna podkreślona.

J[ego]m[ość] pana Mikołaja Korffa, chambellana J[ego] K[rólewskiej] M[ości], płynęłem z Kryzborka do kancelaryi grodzkiej inflantskiej na czołnie, dla prezentowania i oglądania dwóch ludzi, jednego Andrzeja Zwidzana, stangreta, drugiego Bazylego Szablinskiego, pilnika²⁴¹, nadwornych tegoż W[ielmożnego] J[ego]m[ość] pana Korffa, chambellana J[ego] K[rólewskiej] M[ości]ci, w r[ok]u niniejszym 1771^c, d[ie] czwartego maj[a] [4 V 1771], przez Ichm[ościów] p[anó]w Jana Kołłba, superintendenta komór lądowych inflantskich, Marcina Rogowskiego, Kazimierza Połaskiego, pisarzow tychże komor i brata drugiego tegoż J[egomości] p[ana] Połaskiego, tamże rezydującego, do z tey akcji zabóystwa tegoż przysposobionego oraz czeladz J[egomości] p[ana] superintendenta i żołnierzy in assistentiam cła byłych, de nomine et cognomine lepiey Ichm[ości]m wiadomych i znajomych, in uno consilio et conductamine będących; którzy to Ichm[ościowie], będąc zaprzątzeni ochotą gorzałczaną, bez najmniejszej racyi fundując sobie haereditariam possessionem w mieście dziedzicznym Kryzborku, zabierając rynek targowy na ogrody, gdy przeciwko woli dworney takowy rynek nocną porą oparkaniac zaczęli, miarę rynkową na zboże w tymże rynku z dawna będącą violenter zruynowali. W[ielmożny] J[ego]m[ość] pan Korff, chambellan J[ego] K[rólewskiej] M[ości]ci, broniąc własności swojej, pierwey dnia czwartego maj[a] [4 V 1771] sam zjechał do miasta i dopraszał się, aby się J[egomość] p[an] superintendent ztrzymał od grodzenia takowego rynku i obrocenia onego na ogrody. J[egomość] p[an] superintendent Kołłb, nie akceptując takowey perswazyi, odkazał się wraz prezentując parę pistoletów, „obaczę kto mi tego zabroni”, a J[egomość] p[an] pisarz Rogowski^d z drugą parą pistoletów z stancyi wyskoczywszy, temi się odezwał słowy: „Patrz na tę parę [k. 148v] pistoletów”, zmierzając onemi, „oto ieden dla W[ielmożnego] pana, a drugi dla konia W[ielmożnego] pana”. Wielm[ożny] J[egomość] pan chambellan, nie mając za sobą zadney assisstencyi i nic na to nie odpowiadając, do zamku kryzborskiego odjechał, a ztamtąd posłał ludzi z ekonomami swemi, bez żadnego najmniejszego oręża i broni, tylko dla rozrzucenia violenter fundowanych parkanów i defendowania rynku swego targowego i gdy ci ludzie zaczęli takowy parkan rugować, J[egomość] p[an] Kołłb naypierwey Andrzeja Zwidzana, stangreta, z pistoletu, a potym z karabiniu, który z kompanij Ichm[ościów], tak w piersi i głowę ugodzili, że na-

^c *Data roczna podkreślona.* ^d *Litera w w nazwisku nadpisana.*

²⁴¹ Nie udało się ustalić, o jaką funkcję nadworną chodzi w tym przypadku.

tychmiast duszę wyzionoł; w którym teraz prezentowałem, w kancelaryi grodzkiej inflantskiej, całemu miastu duneburskiemu i licznemu zgromadzeniu ludzi strugowych²⁴² na odprawie w tymże mieście Duneburgu będącemu, że miał w piersiach glotów²⁴³ dziewięć i głowę glotem ransoną; drugi, Bazyli Szabliński, miał strzelenie pod szczoką [sc. szczęką], gdzie drugą stroną glot wyszedł koło ucha i w boku także ranę glotową, ten żył jeszcze koło godzin dwudziestu trzech i umarł. Trzeci, Nahum Kapusta, raniony w nogę prawą i głowę glotami, ten leży w Kryźborku pod wielkim niebezpieczeństwem życia. Czwarty, parobek Żyda Icki, kamieniem zbity i ogłuszony. Strzelania tego było razy szescnascie, tak natarczywego i prędkiego, że inni ludzie zaledwie życie unieść mogli. A tak ja, jenerał, będąc przytomnym takowego zaboystwa w Kryźborku oraz niniejszey prezentacyi trupow, wszytko w ten kwitt mój relacyiny ex munere officij mej sprawiedliwie wpisawszy, ony w kancelaryi grodzkiej inflantskiej zeznają. Pisan w Duneburgu, roku tysiąc siedmset siedmdz[ie]siąt^c pierwszego, m[iesiąc]a maja dziesiątego dnia [10 V 1771].

U tey relacyi podpis jenerała temi słowy: Stefan Kort, jenerał J[ego] K[rólewskiej] M[oś]ci X[ię]stwa Inflantskie[g]o.

Która to relacya czynioney prezentacyi pozabijanych ludzi za zeznaniem jenerała pomienionego i do akt podaniem jest do xiąg grodzkich inflantskich in toto przyięta i wpisana.

Wypis wydany.

^fTegoż roku 1771, m[iesiąc]a maja 22 dnia [22 V 1771], vidimus wydany.^f

^g1772, [d]ie 12 febr[uari] [12 II 1772] item widimus wydany.^g

Nr 60

List Marcina Rogowskiego, pisarza komór lądowych inflanckich, do Jana Willemssena, chorążego króla polskiego, z prośbą o pośredniczenie w zawarciu porozumienia z Mikołajem Korffem, szambelanem królewskim [10 V 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 149–149v.

Uw. Na k. 149 na lewo od nagłówka na marginesie dopisana liczba 30.

^c Uszkodzenie karty przy przeszywaniu poszytu. ^{ef} Fragment dopisany później, inną ręką. ^g Fragment dopisany później, inną ręką.

²⁴² Od nazwy strug (struch), dużej barki rzecznej używanej na Dźwinie.

²⁴³ Glot — staropolska nazwa śrutu. Tu chodzi prawdopodobnie ogólnie o postrzały.

[k. 149] Aktykacya listu pisanego od J[egomości] p[ana] Marcina Rogowskiego^a, pisarza komor lądowych inflantskich, do J[egomości] p[ana] Jana Willemsena, chor[ążego] J[ego] K[rólewskiej] M[ości].

Roku tysiąc siedmsett siedmdziesiąt pierwszego, m[iesiąc]a maja dziesiątego dnia [10 V 1771].

Na urzędzie J[ego] K[rólewskiej] M[ości] grodzkim X[ię]stwa Inflantskiego comparendo personaliter W[ielmożny] J[egomość] p[an] Jan Willemsen, chorąży J[ego] K[rólewskiej] M[ości], list J[egomości] pana Marcina Rogowskiego, pisarza komor lądowych inflantskich, do siebie pisany ad acta podał, który tak się w sobie ma.

Wielmożny M[ości] Nayosobliwszy Dobrodzieju. Pokładając nieomylną nadzieję w szacownych łaskach W[ielmożnego] W[asz]m[ości] Pana Dobrodzieja, szukam w tym uczynnego względu, gdyby Wielm[ożny] W[asz]m[ości] P[an] Dobrodziey zostającemu mnie teraz w klęsce nieszczęśliwości okazji uczynioney z J[aśnie] W[ielmożnym] J[egomościem] p[anem] chambellanem Dobrodziejem, mógł dać pomocy tey, aby za wyjednaną przez jego łaskę J[aśnie] W[ielmożnego] J[egomości] p[ana] chambellana Dobrodzieja, mógł mieć bezpieczne pozwolone widzenie się z J[aśnie] W[ielmożnym] J[egomością] panem chambellanem Dobrodziejem, bo z powodu subordynacyi J[ego]m[ości] pana superintendenta, nade mną zwierzchność mającego, podległy zostałem w okazji terażniejszej wielkiej suspicyi J[aśnie] W[ielmożnego] J[egomości] pana chambellana Dobrodzieja. Lecz w istocie samey przychilność serca mego ku Panu nigdy nie jest we mnie ujęta, zwłaszcza doznawającemu wszelkich łask Pańskich, uniknąć zaś przez wszelki sposób nie mogłem tey okazji, ponieważ wiadome okoliczności samemu Panu Dobrodziejowi, iż od teyż zwierzchności niemało ponosiłem uciemiężenia i od służby byłem oddalony za to, iż miałem zprzyać J[aśnie] W[ielmożnemu] J[egomości] panu chambellanowi i całemu miastu, teraz acz przynaglony będąc do okazji uczynioney od J[egomości] pana superintendenta, jednak nie popełniłem żadnego kryminału sam moją osobą, co się może z inquizycyi pokazać, ani początkiem tych zamachów byłem, radbym cale, gdyby moją niewinność obecnie mógł przed J[aśnie] W[ielmożnym] J[egomością] panem chambellanem Dobrodziejem ukazać nie przeto, żebym się miał lękać sądów, [k. 149v] bo niewinność sama mnie w tym zasłoni, tylko dla zaskarbioney

^a Na lewym marginesie dopisano, prawdopodobnie później i inną ręką, liczbę 30.

łaski J[aśnie] W[ielmożnego] J[egomości] pana chambellana i dalszey jego protekcyi, tego nad sobą szukam uzalenia, aby mnie dozwolił widzi[e]c się z sobą. Ja sam obowiązany jestem tak znaczney i nieszluszney stracie J[aśnie] W[ielmożnego] J[egomości] pana chambellana słusznie okoliczności przyświadczyć. Delikatność tym sentymentów W[ielmożnego] W[asz]-m[ość] Pana może potrafić i skutecznić żądanie moje, a ja przy głębo-kim uniżeniu się pod stopy jego do zgonu z obowiązkiem zawdzięczenia zapisuię się bydź W[ielmożnego] W[asz]m[ość] Pana Dobrodzieja prawdziwym nayniszszym sługą. M. Rogowski mp.^b D[ie] 5 maja r[ok]u 1771 [5 V 1771], z Kryzborku. P.S. Raczysz Panie Dobrodzieju, uważając okoliczności, jeżeli nie może co bydź, listu nie pokazywać i mnie dać rezolu-cyą, przez miłość Boga upraszam.

Intitulacya na tym liście takowa: Wielmożnemu J[ego]m[ości] Panu Willemsenowi, chorążemu J[ego] K[rólewskiej] M[ości], M[nie] W[iel-ce] M[iłościwemu] M[ości] Panu Nayosobliwszemu Dobrodziejowi, w zamku kryzborskim.

Który to takowy list za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę jest do xiąg grodzkich inflantskich in toto przyjęty y wpisany.

Wypis wydany.

^cTegoż r[ok]u 1771, m[iesiąc]a maja 22 dnia [22 V 1771] vidimus wydany.^c

Nr 61

Skarga Konstancji de Wahlen, starościny rzeżyckiej, i jej syna, Mikołaja, szambelana królewskiego, Korffów, na Stefana Kołłba, kontraregestranta, Jana Kołłba, superintendenta komór ładowych inflanckich, a także Marcina Rogowskiego i Kazimierza Połońskiego, pisarzy tychże komór, w sprawie nieszluszných zarzutów o bezprawne zabranie rachunków [13 V 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 151.

Uw. Karta w niektórych miejscach zabrudzona atramentem pochodzącym z przekreśle-nia na poprzedniej karcie (k. 150v). Lewy brzeg karty w kilku miejscach naddarty.

[k. 151] Roku^a 1771^b, m[iesiąc]a maja 13 dnia [13 V 1771] process no-mine W[ielmożny]ch Ichm[ości]w panów Konstancji z Wahlów, staro-ściny rzeżyckiej, matki, in viduali statu zostaiącey, y Mikołaja, chambella-

^b Podkreślone. ^c Adnotacja późniejsza, prawdopodobnie inną ręką.

^a Z lewej strony, w górnym rogu, dopisana prawdopodobnie cyfra 29 (lekcja niepewna z powodu rozmazania atramentu). ^b Data roczna podkreślona.

na J[eg]o Kr[ólewskiej] M[ośc]i, syna, Korffów, ^cna Ichm[ośció]w panów Stefana, kontraregestranta^c, y Jana, superyntendenta komór lądowych infan[cki]ch, Kołbów, Marcina Rogowskiego y Kazimierza Połonskiego, pisarzów tychże komór, o to, iż obż[a]ł[owa]ny J[egomość] pan Stefan Kołb, kontraregestrant, tak z bratem swoim, J[egomościem] panem Janem Kołbem, superyntendentem, iako też z J[egomościami] panami Rogowskim y Polonskim [!], pisarzami a partycypantami stałego na dniu 4 maja w roku niniejszym [4 V 1771] kryminału, in uno consilio et conductamine będąc, ż[a]ł[u]j[ąc]ych d[e]l[a]t[or]ów vexatorie zapożywać ważył się. Obż[a]ł[owa]ni zaś J[egomościowie] panowie Jan Kołb, superyntendent, Marcin Rogowski y Kazimierz Polonski [!], pisarze, nie dosyć na tym, że z ludźmi y czeladzią swoją, tudzież y żołnierzami in assistentiam skarbu będącymi, de nomine et cognomine lepiej Ichm[ośció]m wia[do]mymi^d y znajomymi, na dniu 4 maja w roku terażniejszym 1771 [4 V 1771], w miasteczku Kryzborku dóbr dziedzicznych ż[a]ł[u]j[ąc]ych d[e]l[a]t[or]ów, kryminał y zabójstwo popełnili, iako o tym wszystkim relacya jeneralska czynioney obdukcyi y manifest na dniu 10 p[raese]ntis [10 V 1771] uczyniony fusius enarrant, lecz insuper w manifestie swoim sub data 6 p[raese]ntis [6 V 1771] inter alias falsas quaerelas suas ważyli się ż[a]ł[u]j[ąc]ych d[e]l[a]t[or]ów malitiose obwiniać y o to: iakoby przez ich ludzi obż[a]ł[owa]ni^c Ichm[ościowie] niemają stratę w papierach czyli rachunkach swoich odnieśli; co że się nie stało y stać się też nie mogło, ponieważ żaden z ludzi ż[a]ł[u]j[ąc]ych d[e]l[a]t[or]ów podczas udziałanego przez obż[a]ł[owa]nych Ichm[ośció]w kryminału y zabójstwa do stancyi tychże obż[a]ł[owa]nych Ichm[ośció]w nie wchodził y tam nie był. A zatym ż[a]ł[u]j[ą]ce d[e]l[a]t[or]es chcąc z obż[a]ł[owa]nymi Ichm[ości]mi o takową niesłuszną wexę prawem czynić, dali tę swoją solenną manifestacyą salva oney melioratione do xiąg grodzkich inflantskich zapisać, co iest zapisano.

Nr 62

Manifest Konstancji de Wahlen, starościny rzeżyckiej, i jej syna, Mikolaja, szambelana królewskiego, Korffów w sprawie niesłusznych zarzutów Stefana i Jana Kołbów oraz ich ludzi o zniszczenie rachunków komory celnej

^{c-c} Fragment podkreślony. ^d Wyraz częściowo nieczytelny z powodu uszkodzenia karty przy przesywaniu poszytu. ^e Wyraz częściowo nieczytelny z powodu mechanicznego uszkodzenia karty.

w Kryźborku, a także zeznanie woźnego Księstwa Inflanckiego, Stefana Korta, o przekazaniu pozwu sądowego Kołłbom i ich ludziom [22 V 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 156–156v.

Uw. Karta 156 w niektórych miejscach zabrudzona atramentem pochodzącym z przekreślenia na poprzedniej karcie.

[k. 156] Reprocess^a y process W[ielmożny]ch Korffów na W[ielmożny]ch Kołbów.

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt pierwszego, miesiąca maja dwudziestego wtórego dnia [22 V 1771].

Na urzędzie J[ego] K[rólewskiej] M[ości] grodzkim X[ięstw]a Inflan[ckiego] remanifestował się J[ego]m[ości] pan Michał Morysson, regent sądów podkomorskich inflan[ckich], na dniu szóstym praesentis [6 V 1771], na J[ego]m[ości] pana Kołba, superintendenta, y innych w processie tegoż J[ego]m[ości] pana Kołba wyrażonych, de indebita vexa, a teraz solenney zanoszą manifest sami W[ielmożni] Ichm[ości] panowie Konstancya z Wahlów, starościna rzeżycka, matka, in viduali statu zostająca, y Mikołay, chambellan J[ego] K[rólewskiej] M[ości], syn, Korffowie, na Ichm[ości]w panów Stefana, kontraregestranta y Jana, superintendenta komór lądowych inflantskich, Kołbów, Marcina Rogowskiego y Kazimierza Połńskiego, pisarzów tychże komór, o to, iż obzałł[owa]ny J[ego]m[ości] pan Stefan Kołb, kontraregestrant, tak z bratem swoim, J[ego]m[ości] panem Janem Kołbem, superintendentem, jako też z Ichm[ości]ami p[anami] Rogowskim y Połńskim, pisarzami, a participantami^b stałego na dniu czwartym maja w roku niniejszym [4 V 1771] kryminału, in uno consilio et conductamine będąc, żałujących delatorów vexatorie zapożywać ważył się. Obzałł[owa]ni^c zaś Ichm[ości] panowie Jan Kołb, superintendent, Marcin Rogowski y Kazimierz Połński, pisarze, nie dość na tym, że z ludźmi y czeladzią swoją, tudzież y z żołnierzami in assistentiam skarbu będącemi, de nomine et cognomine lepiej Ichm[ości]m wiadomemi y znajomemi, na dniu c[z]wartym maja w roku terazniejszym 1771 [4 V 1771], w miasteczku Kryźborku dóbr dziedzicznych delatorów kryminał y zabójstwo popełnili, iako o tym wszystkim relacya jeneralska czynioney obdukcyi y prezentacyi trupów oraz manifest na dniu dziesiątym praesentis [10 V 1771] uczyniony et usius enarrant, lecz insuper w manifestie swoim sub data sexta praesentis [6 V 1771] inter alias falsas querelas

^a Na marginesie, inną ręką, liczba 31. ^b Sylaba -ci- nadpisana. ^c Wyraz poprawiony.

suas wazyli się żał[uj]acych delatorów malitiose obwiniać y o to, iakoby przez ich ludzi obzał[owa]ni Ichm[ościowie] niemałą stratę w papierach, czyli rachunkach swoich odnieśli; co że się nie stało y stać się też nie mogło, ponieważ żaden z ludzi żał[uj]acych [k. 156v] delatorów^d podczas udziałanego przez obzał[owa]nych Ichm[ościów] kryminału y zabójstwa, do stancyi tychże obzał[owa]nych Ichm[ościów] nie wchodził y tam nie był, a zatym żał[uj]ace dellatores chcąc z obzał[owa]nemi Ichm[ościami] o takową niesłuszną vexe prawem czynić, dali tę swoją solenną manifestacyą salva oney melioratione do xiąg grodzkich inflantskich zapisać.

Wypis wydany.

Dowód pozwu W[ielmożny]ch Korffów za pierwszą żalobą podanego.

Roku 1771, m[iesiąc]a maja 22 dnia [22 V 1771].

Coram actis grodu X[ięstw]a Inflan[ckiego] comparendo personaliter jenerał niżey wyrażony relacyą swą dowód podanego pozwu zeznał sequenti tenore roku 1771, m[iesiąc]a maja 15 dnia [15 V 1771]. Ja, jenerał J[eg]o K[rólewskiej] M[ości] niżey na podpisaniu ręki mey wyrażony, zeznawam tym moim podanego pozwu y aresztu kwitem, iż za użyciem od W[ielmożny]ch Ichm[ościów] p[anów] Konstancyi z Wahlów, matki, Mikołaja, chambellana J[eg]o K[rólewskiej] M[ości], syna, Korffów, tę kopią pozwu Ichm[ościów] p[an]u Janowi Kołłbowi, superintendentowi, Marcynowi Rogowskiemu, Kazimierzowi Połońskiemu, pisarzom, officialistom komór lądowych inflantskich, drugiemu Połońskiemu, Okuszcze, kryminalistom, zabójcom oraz czeladzi Ichm[ościów] y żołnierzom przy skarbie podtenczas będącym, a mianowicie J[ego]m[ości] panu Jakubowi Bazarzewskiemu, namiesnikowi [!] komendę nad temiż żołnierzami mającemu, oczewisto w rence w stancyi skarbowey podałem oraz tychże pomienionych Ichm[ościów] excessantów y wszystkich in complicitate będących do statuicy przed sąd y finalney rozprawy w sumie 15000 talarów bitych przyaresztowałem y o takowym podaniu z stroną szlachty przy mnie byłą, oświadczyłem się. Pisan ut supra; u tey relacyi podpis jenerała temi słowy: Stefan Kortt, jenerał J[eg]o K[rólewskiej] M[ości] X[ięstw]a Inflan[ckiego]. Która to relacya dowód podanego pozwu y założonego aresztu za zeznaniem jenerała pomienionego iest do xiąg grodzkich inflan[ckich] in toto przyięta y zapisana.

Wypis wydany.

^d Wyraz oddzielony od kolejnego przy pomocy ukośnika.

Nr 63

Manifest Józefa Piechowskiego, komornika Wielkiego Księstwa Litewskiego, ze skargą na Józefa Jerzego Hylzena, wojewodę mścisławskiego, w sprawie sporu o opłacenie dzierżawy z dóbr czereskich [31 V 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 165–166v.

Uw. Dokument ręką Jozafata Wieliczko. W lewym górnym rogu k. 165 numer (stara sygnatura lub foliacja): 45. Na k. 165 zabrudzenia atramentem z przekreślenia na poprzedniej karcie. Karty 165–166v mają uszkodzony i zabrudzony górny brzeg (ślady zawilgoceń), co utrudnia odczyt niektórych partii tekstu.

[k. 165] Manifest W[ielmożneg]o J[ego]m[ość] pana Józefa Piechowskiego²⁴⁴, komornika W[ielkiego]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o, dzierżawcy^a czereskiego, na J[aśnie] W[ielmożneg]o J[ego]m[ość] pana Hylzena²⁴⁵, wojewodę mścisławskiego, jurisdatora swego, ex rationibus incidentibus.

Roku tyśiąc siedemsett siedemdziesiąt pierwszego, miesiąca maja trzydziestego pierwszego dnia [31 V 1771].

Na urządzie J[eg]o K[rólewskiej] M[ości] grodzkim X[ięstw]a Inflantskiego comparendo personaliter W[ielmożny] J[ego]m[ość] pan Józef Piechowski, komornik W[ielkiego]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o, ^bdzierżawca czereski^b, przy czynieniu solennego manifestu swojego na J[aśnie] W[ielmożneg]o J[ego]m[ość] pana Józefa Hylzena, wojewodę mścisławskiego, jurisdatora swojego, prezentował dekrett w sprawie tegoż J[aśnie] W[ielmożneg]o J[ego]m[ości] pana wojewody y J[ego]m[ości] pana Jasińskiego, plenipotenta J[ego]m[ości], na pana Jana Sorokę, mieszczanina jakubsz-

^a Na wysokości drugiego wiersza, przy lewym brzegu karty, odnotowano inną ręką cyfrę 45. ^{b-b} Fragment nadpisany.

²⁴⁴ Józef Piechowski h. Leliwa (około 1730 – około 1800), chorąży owrucki i pe-tyhorski, komornik Wielkiego Księstwa Litewskiego od 1769 r., właściciel majątków położonych m.in. w województwie inflanckim oraz w Kurlandii, w latach siedemdziesiątych wiódł długotrwały spór z księciem kurlandzkim, odmawiając kurlandzkim komorom celnym prawa poboru opłat od towarów przewożonych z Litwy do portów inflanckich, głównie Rygi (ostatecznie, w kwietniu 1777 r., wydano dekret znoszący granicę celną między Kurlandią i Litwą); przyczynił się także do przywrócenia reprezentacji województwa inflanckiego na sejmach (w latach 1778–1793) i jako jego reprezentant posłował na sejm w 1778 r. (PSB, t. 26, s. 47–48, autor biogramu Waclaw Szczygielski; Filipczak 2000, s. 18–19, 109, 113, 129, 348).

²⁴⁵ Józef Jerzy Hylzen (1736–1786), wojewoda mścisławski, syn Jana Augusta, wojewody mińskiego i Konstancji z Platerów (PSB, t. 10, s. 130–133, autor biogramu Emanuel Rostworowski).

tackiego, die quinta martij roku 1771 [5 III 1771], ex actis judiciorum civitatis Jacobopolis wyięty, którym probat przy innych oprócz tego dowodach, że Soroka mając złość przeciwko J[aśnie] W[ielmożnem]u J[ego]m[ościowi] panu wojewodzie mściśławskiemu (gdy podwoły W[ielmożnego] Piechowskiego przechodząc do Rygi, zaszyły na nocleg y stacją do Soroki, będąc przez niego examinowani chłopi zkaąd y czyieby byli, za opowiedzeniem przez nich, że do zastawy J[aśnie] W[ielmożnego]o Hylzena, wojewody mściśławskiego należą), natychmiast wybadawszy się u chłopów o gatunkach prowadzonego towaru, ostrzegł akciznika jakubszackiego, mówiąc przed nim, że podwoły z dóbr hylzenowskich, pod imieniem szlacheckim, żydowski towar prowadzą. Z tego więc widocznego powodu żał[ują]cy delator utraciwszy przez konfiskacją akciznika jakubszackiego lnu bierkowców²⁴⁶ sześćdziesiąt, był przymuszony przez osiem niedziel szukać sprawiedliwości w sprawie swoiey w rezydencyi J[aśnie] O[świeconego] xięcia J[ego]m[ości] kurlandskiego²⁴⁷ w Mittawie, niemniej że na różne sposobiące się dowody, w kancelariach jakubszackiey, zelborskiey y mittawskiey inclusive z expensem potocznym na talarów bitych trzysta utracił, którego towar y dotąd w Jakubszackie zalega. Post quod praecustoditum lubo W[ielmożny] J[ego]m[ość] pan komornik w prawie swoim arendownym od J[aśnie] W[ielmożnego] J[ego]m[ości] pana wojewody mściśławskiego na Czeresz²⁴⁸ sobie służącym okazał termin Ś[więtego] Józefa [19 III] solucyi trzydziestu tysięcy złotych polskich jurisdatori należących, z tą bowiem prekustodicyą, iż in casu zamknięcia Rygi J[aśnie] W[ielmożny] wojewoda termin ten opłacenia do niedziel dziesięciu prorogować opisał się. Nic iednak na te przypadki nie respektując, różnemi sposobami ustraszal żał[ującego]o dzierżawcę swego y listami uprzykrzał się, ażeby koniecznie summa trzydzieści tysięcy na terminie Ś. Józefa zapłacona była. Żał[ują]cy W[ielmożny] Piechowski [k. 165v] po wysie-

²⁴⁶ Rosyjska jednostka ciężaru, równa 10 pudom (około 164 kg).

²⁴⁷ Był nim wówczas Piotr Biron, ostatni książę Kurlandii i Semigalii (1769–1795).

²⁴⁸ Dobra Czeresza pojawiają się jeszcze w testamencie Józefa Jerzego Hylzena z 1783 r. (Test. J. J. Hylzena, szp. 1026). Były dobra Czeressa, położone w powiecie dzisieńskim (SGKP I, s. 801–802), ale brak wzmianek, by należały do Hylzenów. Dodajmy, że przez pewien czas znajdowały się w rękach Hylzenów także dobra (hrabstwo) Czereja, leżące w powiecie orszańskim (województwo witebskie); wcześniej należały one do Sapiehów, a począwszy od 1760 r. były stopniowo „okupowane” od Hylzenów przez Michała Sapiehę, krajczego Wielkiego Księstwa Litewskiego, zob. Sapiehowie III, s. 405–407; SGKP I, s. 797–798.

dzianym dwuniedzielnym kordonie w Nowey Ryszce²⁴⁹, gdy się udał z resztą towarami do Rygi y dla procederu do Mittawy, nie mógł żadnym sposobem na termin Ś[więtego] Józefa z summą przyspieszyć; J[aśnie] W[ielmożny] woiewoda pozwał go do sądów swoich grodzkich brasławskich, którego sprawa na kopij spraw hucusq[ue] zawieszona. Żał[uj]ący W[ielmożny] Piechowski dnia dziesiątego maj[a] [10 V 1771] powróciwszy z Rygi y Mittawy dla obligacyi J[aśnie] W[ielmożneg]o woiewody, zdobywszy się na pieniądze alias złoto obrączkowe, o które był obligowany (acz przy tak wielkich zatrudnieniach przywiózł iednak w samym złocie czerwonych złotych tysiąc czterysta []), a nie znalazzy przytomności J[aśnie] W[ielmożneg]o woiewody w dobrach Belmoncie²⁵⁰, summę dwadzieście sześć tysięcy zł[otych] poll[skich] powiózł sam do Wilna, tak dla opłacenia J[aśnie] W[ielmożnem]u woiewodzie, iako też dla wzięcia rady, utrum ma zapożywać na sądy relacyine xięcia J[ego]m[ości] kurlandskiego, nec ne. Przybywszy na pałac²⁵¹ J[aśnie] W[ielmożneg]o woiewody, W[ielmożny] Piechowski z sługą swoim, z panem Heronimem Bisiekir-

²⁴⁹ Zapewne mowa tu o Nowej Rydze, dziś łot. Jaunjelgava (dawniej niem. Neustädtchen / Friedrichsstadt, a także łot. Jauna-Jelgawa / Jauna-Rige, czyli Nowa Mitawa / Nowa Ryga), mieście nad Dźwiną, położonym w Semigalii, zob. SGKP II, s. 421; BHO II, s. 175. Polska nazwa Nowa Ryga występuje już w latach 1621–1622, zob. Kunowski 2007, s. 161; Balcerek 2012a, s. 294, przyp. 13.

²⁵⁰ Belmont (Achremowce), też Bellemonte, dziś wieś Ахрэмаўцы w obwodzie witebskim na Białorusi. Główna rezydencja Józefa Jerzego Hylzena (należący doń pałac już u schyłku XVIII w. był w złym stanie, później przebudowywany i rozbudowywany, nie dotwał do naszych czasów, jakkolwiek jeszcze w okresie międzywojennym istniały jego mury). Po śmierci Józefa Jerzego (1786) dobra belmonckie trafiły w bliżej nieznanych okolicznościach do jego bratanka, Idziego Hylzena (zm. 1800), następnie przeszły drogą sprzedaży do Manuzzich (1798), a po śmierci Stanisława Manuzziego (1823), w ręce jego małżonki, Konstancji z Broel-Platerów (1782–1874). Brak zgodności w literaturze, kiedy Belmont stał się własnością Hylzenów. Według niektórych badaczy (E. Rostworowski), wniosła go w posagu Józefowi Jerzemu Hylzenowi jego żona, Teresa z Potockich (1761). O. Hedemann twierdzi, że w rękach Hylzenów dobra były już w 1748 r., z kolei J. Bartoszewicz, że należały (1762) do matki Józefa Jerzego Hylzena — Konstancji z Platerów Hylzenowej. Zob. Bartoszewicz 1856 II, s. 248, 250; SGKP I, s. 126; Hedemann 1930, s. 376–377; PSB, t. 10, s. 130–133, t. 19, s. 504–507, t. 19, s. 507–508, autor wszystkich trzech biogramów Emanuel Rostworowski.

²⁵¹ Być może chodzi o pałac Hylzenów zlokalizowany na terenie wileńskiego Nowego Miasta, zob. Kraszewski 1841 III, s. 321. Por. Kaliński 1968, s. 25 (1787 r.). Hylzenowie, a konkretnie Konstancja z Platerów Hylzenowa, matka Józefa Jerzego, posiadała także dworek na podwileńskich Łukiszkach, zob. Kaliński 1968, s. s. 17, 20, 28, 38–40, 47–48. W rachunkach Konstancji Hylzenowej z 1767 r. pojawia się wzmianka o dokumentach potwierdzających nabycie pałacu w Wilnie (LMAVB, R, sygn. F9-268, k. 22); może mowa tu o późniejszej rezydencji jej syna, Józefa Jerzego?

skim, wraz był od obżół[owaneg]o zelżywemi słowy atakowany, od którego innaczej [!] summy przyjąć nie chciał, ażby koniecznie trzydzieści sześć tysięcy inclusive z ratą ś[więto]jańską zapłacił y w tey indignacyi wyszedł z pokoiów y więcey się nie prezentował. Nazajutrz żał[ujący] Piechowski wpadłszy w alteracya, gdy sam zachorował, posłał sługę swego do J[aśnie] W[ielmożneg]o woiewody, oznajmując, że sum[m]a iest we złocie, prosząc o rezolucyą, iezeli przymie dwadzieście sześć tysięcy, aby dysponował odbierać, bo y pan jego zachorował y dla upadającej na Dźwinie wody że musi z płytami²⁵² wypieszyć do Rygi, lecz J[aśnie] W[ielmożny] woiewoda sługę wyłajawszy, te słowa przed nim w przytomności innych opowiedział: niech się mi pan komornik nie uprzykrza, za nieoddanie mi summy każę go wziąć do kozy. Na trzeci dzień posłany sługa J[ego]m[ości] pana Piechowskiego, pan Bissiekierski [!], gdy się dopraszał J[aśnie] W[ielmożneg]o woiewodę, iezli dla skompletowania wyższej summy, której koniecznie pretendował, pozwoli według kursu w Wilnie na staropolską monetę, idq[ue] talary po żół[otych] pułosiemnasta, zamienić przywieszone złoto; J[aśnie] W[ielmożny] woiewod[a]^c dozwolił, co żał[ujący] Piechowski uczyniwszy, gdy się sam c[z]wartego dnia prezentował y doniósł, że złoto zamienione, wraz poczoł haniebnie o taki postemppek łajac y gdy się żał[ujący] W[ielmożny] Piechowski użalać poczoł, że go wspominał przed sługą wziąć do kozy, wpadłszy w złość, w przytomności J[ego]m[ości] pana Karpowicza, dworzanina swego, y kamerdynera Puchalskiego to ieszcze dodał, mówiąc, że mało iest tego, ale y okować każę. Na ostatek gwałtem nakazawszy, [k. 166] aby ta summa we złocie oddana była. Żał[ujący] Piechowski nie mogąc dłużey y dla spławu w Wilnie się utrzymywać, y takich niesmaków trawić, przymuszony był reytarować się z pokojów, a na ostatek całą summę iuż zamienioną musiał iterum na złoto w Wilnie wexlować, na czym szkody ponosi talarów bitych sto siedemdziesiąt. Prawo arędowne żał[ujące]o W[ielmożneg]o Piechowskiego opiewa, że jeśliby^d w złocie^d J[aśnie] W[ielmożnem]u woiewodzie opłacał, ma być każdy czerwony złoty podług redukcji y konstytucyi przyjęty. Lecz J[aśnie] W[ielmożny] woiewoda nie wyżey^e złoto^f przyioł, iak po talarów dwa y szostak, kwitując tyło [!] za dwadzieścia cztery tysiące, z iniunkcyą

^c Wyraz częściowo nieczytelny z powodu przeszcycia tomu. ^{d-d} Fragment nadpisany. ^e Nad wyrazem nieczytelny znak (być może #). ^f Poprawione z: złoty.

²⁵² Płyty — tratwy mniejszych rozmiarów, często związane ze sobą w kilka sztuk, służące do spławiania towarów rzeką.

w kwiecie wyrażoną, aby ad complementum całoroczney summy W[ielmożny] Piechowski residuitatem ultimis maj idq[ue] t[alarów] b[ity]ch tysiã pięćset zapłacił. Manifestatur y o to W[ielmożny] Piechowski, iż mając u siebie podaną taxę na czterdzieści kilka tysiãcy wyciągniento intratę z Czereszy, na którey werifikacyã, gdy przejazdem z Warszawy W[ielmożny] Piechowski będąc od J[aśnie] W[ielmożneg]o woiewody obligowanym y ubezpieczonym, aby się na pański charakter y summienie spuścił, gdy chciał wyieźdzać dico na werifikacyę do Czereszy, różnemi obietnicami y łagodnościami utrzymywał, dopiero zaś przez lata nieurodzayne y niskie tam grunta od lat kilku włość chleba nie ma, osobliwie w tym roku kilkanaście chat z siemiami²⁵³ z głodu powymierali, bydło y konie powyzydchały, czynszu samego na^g pułtora tysiãca talarów bitych dotąd włość uboga żał[ującem]u nie opłaciła, oprócz przeszłorocznych innych danin y zboża; invadiował in omni podawczym inwentarzem sobie służącym J[aśnie] W[ielmożny] woiewoda, którym dwadzieścia tylko tysiãcy dobra Czeresza powinne importować, a nowym swoim podaniem przez komissarza swojego W[ielmożneg]o J[ego]m[ość] pana Masłowskiego, podpisanym y sporządzonym okazał intratę dla W[ielmożneg]o Piechowskiego trzydzieście sześć tysiãcy, a tysiãc złotych pro erectione fundi, aby praevia verificatione W[ielmożny] dzierzawca spendował; przy podaniu dóbr Czereszy J[aśnie] W[ielmożny] woiewoda podał inwentarzem podawczym zboże w ziarnie, które ad expiria lat miało pozostać w swirnach²⁵⁴ dzierzawcy, a teraz assygnacye powydawał po kilka razy y na rewizyę ekonomy [k. 166v] bellmontskiego z assygnacyã przysłał y do kommissarza pisał, aby zboża z Czereszy koniecznie do Belmontu wydane było, a tak ustawiczne prepedicye y intruzye in oppressionem et damnum żał[ującem]o czyni y czynić nie przestaje. Pro reliquo, gdy z okkazyi [!] woiewody żał[ują]cy delator przez pięć dni był utrzymanym w Wilnie^h, nacisk płytów dzwinskich (stoiące przy brzegu gotowe żał[ującem]o płyty, które bez dyspozycyi aktora swojego płynąć do Rygi nie mogły), kilka płytów strąciwszy bez ludzi pourywane idąc, szkodę znaczną delatori [!] uczyniły y że z tych racyi małą wodą płynąć musi, Bóg wie na jakie ugadzając szczęście. Preveniendo za tym żał[ują]cy his et alijs indemnitatibus suisⁱ, takowy

^g Wyraz omyłkowo powtórzony. ^h Przed tym skreślone: w Rydze. ⁱ Wyraz nadpisany.

²⁵³ Tj. z rodzinami.

²⁵⁴ Tj. w spichrzach.

swój manifest *salva melioratione* onego, dał do xiąg grodzkich infant-
skich zapisać.

Wypis wydany.

Nr 64

Skarga na żołnierzy konfederackich służących w dywizjach Tadeusza Wawrzeckiego i Szymona Kossakowskiego w związku ze złupieniem dóbr Jerzego Fryderyka Plettenberga [5 VIII 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 195–196.

Uw. Prawy, górny róg k. 195 i 196 uszkodzony, być może wskutek zawilgocenia. Na k. 195–195v zabrudzenia atramentem, powstałe wskutek odcisnięcia przekreśleń z kart sąsiednich.

[k. 195] Ogłoszenie^a y opowiedzenie stałych krzywdy y szkód w dobrach J[ąśnie] W[ielmożneg]o J[ego]m[ość] pana Pletemberga, konsyliarza Nayiaśniejzey Imperatorowey Jeym[ości] Rossyiskiey^b, przez konfederacyą W[ielkieg]o X[ięstw]a Litt[ewskie]o.^c

Roku tysiąc siedemsett siedemdziesiąt pierwszego, miesiąca^d augusta piętego dnia [5 VIII 1771].

Coram actis grodu X[ięst]tt[w]a Inflantt[skie]o comparendo personali-
ter J[ego]m[ość] pan Michał Sokołowski, ekonom dóbr Kałkmuyży J[ą-
śnie] W[ielmożneg]o J[ego]m[ości] [p]ana^e Plettenberga²⁵⁵, konsyliarza
Nayiaśniej [!] Monarchini Rossyiskiey, ^fnomine tegoż J[ąśnie] W[ielmoż-
neg]o pana swego^f opowiadał udziałane y stałe jawne szkody y krzywdy
przez przechody y umyślne nachody woysk zkonfederowanych W[ielkie-
g]o X[ięstw]a Litt[ewskie]o, a nayprzód od dywizyi y komendy J[ąśnie]
W[ielmożneg]o J[ego]m[ość] pana Wawrzeckiego²⁵⁶, woyskiego y mar-

^a W lewym, górnym rogu karty dopisano inną ręką cyfrę 46. ^b Nadpisane później, tą samą ręką, która sporządziła cały tekst pod nagłówkiem. ^c Nagłówek sporządzony inną ręką, niż reszta wpisu. ^d Po tym skreślone: julii. ^e Pierwsza litera nieczytelna z powodu plamy z atramentu. ^f Fragment nadpisany.

²⁵⁵ Jerzy Fryderyk Plettenberg (Georg Friedrich von Plettenberg auf Linden und Birsgallen), ostatni z kurlandzkich von Plettenbergów. Postać znana także z druków: *Status causae pro parte Geo. Fr. à Plettenberg Regiminis Imperatricis Russiae consiliarii contra Christoph. Ludov. Tetsch Advocatum Aulicum Curlandicum* [b.m.b.r.]; *Status causae [w sprawie Ur. de Plettenberga Carowey Jeymci Rossyjskiey Konsyliarza z adwokatem Kurlandzkim imieniem Bolner, [b.m.b.r.]* (1766) (EBBE, id. 176520-176521).

²⁵⁶ Tadeusz Wawrzecki, wojski brasławski, konfederat, zob. Niesiecki IX, s. 251; PSB, t. 14, s. 289, biogram Szymona Kossakowskiego, autor biogramu Władysław Konepczyński. Właściciel części dóbr Meykszy w par. Widze, zob. Jodczyk 2012, s. 146.

szałka konfederacyi p[owia]ttu brasławskiego, J[ego]m[ości] pan Bernatowicz, tytułujący się chorążym, wpadłszy w kilkudziesiąt koni do plebanii kałkmuyskiej²⁵⁷, przy dworze medenmuyskim²⁵⁸ będącey, w której J[ego]m[ości] xiądz Reys, augustanae confessionis, mieszka, na dniu piętnastym p[rae]sentis [15 VII 1771?] y nie nalazszy samego J[ego]m[ości] xiędza w domu, po nieprzyjacielsku postępując y rabując, trzcinę we srebro oprawną valoris czerwonych złotych cztery, zegarek talarów bitych dwadzieścia pięć, pieniędzy gotowych talar[ów] bitych sześć, parę pistoletów valoris t[alarów] b[ity]ch cztery, kulbak niemieckich dwie z munsztukami, fuzyą valoris t[alarów] b[ity]ch pięć, przy tym obrussy, serwety holenderskie, płótna y różnego gatunku bielizny znacznego waloru co niemiara pozabierał, różne odpowiedzi, pochwałki na zdrowie y życie tegoż J[ego]m[ości] xiędza czynił; post[ue] peracta wkrótce od teyże dywizyi J[asnie] W[ielmożnego] Wawrzeckiego, J[ego]m[ości] pan Choiecki także gromadnie też plebanią najachawszy, temuż J[ego]m[ości] xiędzu plebanowi kałkmuyskiemu konia valoris t[alarów] b[ity]ch osiemnaście, kulbakę valoris t[alarów] b[ity]ch siedem, parę pistoletów valoris t[alarów] b[ity]ch cztery, na [k. 195v] resztę wszystkie klucze pozabierawszy, skrzynie, szafy, swirny²⁵⁹ po[o]dmykali y cokolwiek się znaleźć mogło, wszystko pozabierali, na co ubolewająca tegoż J[ej]m[ości] xiędza żona, gdy miłosierdzia dopraszała się, różnemi ją dysgustami traktowali, a na koniec kańczukami osmagali, mówiąc, gdybyśmy samego xiędza poymali, pewnie by nie uszedł srogiej od nas śmierci. Nie kontentując się zatym takowemi zdobyczami, tenże J[ego]m[ości] pan Choiecki, z tąż partyą od J[asnie] W[ielmożnego] J[ego]m[ości] pana Wawrzeckiego przydaną, we czterdzieści koni wpadłszy do dworu medenmuyskiego J[ego]m[ości] panu Helwingowi, tenutorowi arędownemu tegoż dworu, takowymże gwałtownym sposobem koni parę roślących młodych własnego hodowania y znaczney ceny, dwie niemieckie kulbaki, karabin y parę pistoletów, tudziesz służącemu tegoż J[ego]m[ości] pana Helwina skrzynię odbili, z której tal[arów] bitych puł dwuna-

²⁵⁷ Chodzi o dobra Kalkuhnen (łot. Kalkūni) w Semigalii (BHO II, s. 254–255), w latach 1519–1720 w rękach rodziny von Foelkersam (Felkierzamb); był tu kościół luterkański (filia kościoła w Egypcen), który w 1783 r. został przeniesiony do pobliskiej osady Berkenhagen.

²⁵⁸ Dwór medenmuyski (Medenmuyza) — chodzi o dobra Meddum (łot. Medumi; w 1702/1753 pod nazwą „Medden”), już przed 1558 r. w rękach rodziny Rehbinder, potem oddane w lenne władanie Fuerstenbergom; w 1912 r. należały do gminy Kalkuhnen, w Semigalii, przy granicy z Litwą (BHO II, s. 384).

²⁵⁹ Spichrze.

sta in paratis, pasy jedwabne y chustki, iako też koszule y różne bielizny pozabierali, samemu aktorowi na obroki dla koni na purów piędziesiąt z swirna wynieśli owsa^g y na podwórzu rozsypali, którego konie aż zieżć nie podołały. Bielizny różne, lulki, boty, co tylko znaleźć mogli, zabrawszy, samego J[ego]m[ości] pana Helwina osoby szukali y ciężką śmiercią ukarać odgrażali się, z których przestachów tak J[ego]m[ość] xiądz wyżey wspomniony, iako też y J[ego]m[ość] pan Helwing, opuściwszy gospodarstwo y wszystkie dyspozycye domowe, a unosząc życie swe, dotąd po lasach tułać się muszą y o wielu rzeczach dostatecznie wiedzieć nie mogą, co im szkody poczyniono^h. Pro reliquo J[ego]m[ość] pan Kozakowski²⁶⁰, od dywizyi J[aśnie] W[ielmożneg]o J[ego]m[ości] pana Kossakowskiego²⁶¹ porucznik, wpadłszy do dworu kałkmuyskiegoⁱ J[aśnie] W[ielmożneg]o J[ego]m[ości] pana Plettenberga, konsiliarza, nayspierwey J[ego]m[ości] pana Sokołowskiego, ekonoma tegoż dworu, [k. 196] y wszystkich domowych ludzi, wóytów, rozpędziwszy, koni rosłych trzynaście, karabinów dwanaście, strzelby różney sztuk trzydzieści y trzy, przy tym skrzynię odbić kazawszy y w niey tylko talarów dwa całkowych, baryłkę prochu od funtów pięć, rók [!] prochowy valoris^j czerwonny złoty jeden, ołów, kule, ostrogów parę etc.^k zabrał, z którego to zabrania za doniesieniem J[aśnie] W[ielmożnem]u J[ego]m[ość] panu Kossakowskiemu, marszałkowi, wszystkie konie y strzelby ¹/₂ jednego tylko dworu kałkmuyskiego zabrane^l wróciły się, inne zaś wyrażone wyżey rzeczy J[ego]m[ość] pan Kozakowski, porucznik, dla siebie zatrzymał, z których to wyrażonych okoliczności, gdy J[aśnie] W[ielmożny] J[ego]m[ość] pan konsiliarz przez ubliżenie dyspozycyi gospodarskich y przez zabrane rozmaite ruchomości w dobrach swoich znaczne ponosi szkody oraz dla niebezpieczeństwa własnego y ludzi swo-

^g Wyraz nadpisany. ^h Ostatnia litera poprawiona z: a. ⁱ Wyraz nadpisany. ^j Dalej przekreślone najprawdopodobniej t[alarów] b[it]ych. ^k Wyraz podkreślony. ^l Fragment nadpisany.

²⁶⁰ Może Adam Kozakowski, sędzia ziemski kowieński, sługa księcia Karola Radziwiłła, któremu „pomagał zapewne w robotach konfederackich” (PSB, t. 14, s. 599–600, autorka biogramu Krystyna Zienkowska); Kozakowski wychowywał się u Kossakowskich i był z nimi później związany (przed przejściem na stronę regalistów), por. Jusupowicz 2014, s. 156, 290. Może też chodzić o innego Kozakowskiego — wielu przedstawicieli tej rodziny zaliczało się bowiem do klientów Kossakowskich, zob. Jusupowicz 2014, s. 292.

²⁶¹ Szymon Kossakowski (1741–1794), konfederat barski, wielki hetman litewski, targowiczanie; partia, którą dowodził na Litwie w 1771 r., składała się z „najgorszej hoboty” (cyt. za W. Konopczyńskim); często używał jej do niszczenia dóbr swoich przeciwników, zob. PSB, t. 14, s. 288–293, autor biogramu Władysław Konopczyński; por. Jeziorski 2014, s. 27.

ich życia, interessów, prawa po różnych subselliach wszczętego dopilnować nie może, przeto praeveniēdo ex inde futurae indemnitati, te swoje ogłoszenie y opowiedzenie, jako w grodzie poblizszym dał do xiąg grodzkich inflantskich zapisać.^m

Nr 65

Uniwersał Jana Kazimierza Zyberka w sprawie terminu opłacenia do skarbu Rzeczypospolitej dwóch rat kwarty, hiberny i pogłównego żydowskiego (aktualnej, wrześnieowej i przyszłej, marcowej), ze starostw: dyneburskiego, rzeżyckiego, lutyńskiego i marienhauskiego, 5 IX 1771.

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 209.

Uw. Oryginał uniwersału z własnoręcznym podpisem oraz odcisniętą w atramencie pieczęcią sygnetową z wyobrażeniem herbu Zyberk. Układ kartki poziomy. Niewielkie zabrudzenia atramentem, powstałe w wyniku odbicia przekreślenia z poprzedniej karty.

[k. 209] Jan Kazimierz z Wiszlinga Zyberk, rakanciski y ławaryski starosta, konfederatt W[ielkieg]o X[ięstw]a L[i]tt[ewskie]o.

Mocą władzy od woysk skonfederowanych W[ielkieg]o X[ięstw]a L[i]tt[ewskie]o mi powierzoney y osobliwemi na to authoryzowany ordynansami, daię ten mój ordynans starostwom dūneborskiemu, rzeżyckiemu, lutyńskiemu y marynhawzkiemu, w X[ię]stwie Inflantskim situm mającym, ażeby od pokazania tego zalecenia y obwieszczenia in fundo in spatio, naydaley trzech dni kwartę, hybernę y pogłównę żydowskie za ratt dwie, idq[ue] septembrową i marcową przyszłą, do skarbu Rzeczypospolitey należące, in toto nie uchybiając terminu, do obozu mego, gdzie się tylko znaydować będzie, przystawili; a skoroby w zadoścuczynieniu tey dyspozycyi woysk skonfederowanych W[ielkieg]o X[ięstw]a L[i]tt[ewskie]o przeze mnie ogłoszoney choć godziną chybić ważyli się, nie tylko starostwa, ale każdy nad niemi rząd i dyspozycyą mający, na majątkach własnych, a na ostatek y na osobach samych według rygoru praw woyskowych super renitentes zwyczajnego pokarani będą, ostrzegam.

Datt w obozie, dnia 5^a septembra, tysiã siedmsett siedmdziesiątt pierwszego roku [5 IX 1771].

Jan K[a]z[i]m[ie]rz z Wiszlinga Zyberk, rakan[ciski] s[taro]sta, konfederat W[ielkieg]o X[ięstw]a L[i]tt[ewskie]o mp.^b

^m Pozostała część karty niezapisana, anulowana przy pomocy przekreślenia.

^a Cyfra podkreślona. ^b Skrót podkreślony.

Nr 66

Skarga Jana Kołłba i Józefa Myszkowskiego, superintendenta komór lądowych Księstwa Inflanckiego, na Mikołaja Korff'a i jego matkę, Konstancję z Wahlów, o paraliżowanie pracy komory celnej w Kryźborku i prowadzenie handlu z Rygą z pominięciem obowiązujących opłat granicznych [19 IX 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 239v.

Uw. W górnej partii karty niewielkie zabrudzenie atramentem (odbicie przekreślenia z następnej karty).

[k. 239v] Manifest Ichm[os]ć p[anó]w Jana Kołłba y Myszkowskiego^a na W^b.

Roku 1771, miesiąca 7bra 19 dnia [19 IX 1771].

Na urzędzie J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci grodzkim X[ięstw]a Inflantkiego solenny uczyniono manifest nomine Ichm[os]c[ió]w p[anó]w Jana Kołłba²⁶² y Józefa Myszkowskiego, superintendenta komór lądowych X[ięstw]a Inflan[ckiego], na W[ielmożny]ch Ichm[os]c[ió]w p[anó]w, Konstancją z Wahlów, starościnię rzeżycką, matkę, Mikołaja²⁶³, chambelana J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci, syna, Korffów, o niedopuszczenie wyz wspomnionego J[ego]m[os]ć pana Myszkowskiego za instrumentem od nayiaśniejszy komissyi na komorę kryźborską²⁶⁴ installowanego, o powyrzucanie z skarbowego domu xiąg, diariuszów, uniwersałów, membranów y innych skarbowych papierów bez żadnego skarbowego człeka oraz przewiezienie przez Dźwinę tych rzeczy do Kurlandyi y zostawienie na brzegu rzeki miasta jakubszackiego²⁶⁵, o dziejący się znaczny ad praesens skarbowi decess przez ustawiczne ciągnienie fur y pędzenie bydła do Rygi, takż wyprowadzenie z Rygi soli, śledzi y innych towarów różnych y o inne praetensye y bezprawia per expulsionem et violentiam na dniu 13 p[rae]sentis

^a W nazwisku omyłkowo powtórzone litery: sz. ^b Wyraz niedokończony.

²⁶² Wcześniej (1770–1771) sam występował jako superintendent (administrator) komór lądowych inflanckich, zob. też LVVA, f. 712-1, nr 117, k. 283; Jeziorski 2010, s. 432.

²⁶³ Mikołaj Ernest Korff (1732–1787). Por. KP 2006, s. 29.

²⁶⁴ Zlokalizowaną na terenie dóbr kryźborskich, znajdujących się od drugiej połowy XVI w. w rękach Korffów. Centrum tego kompleksu majątkowego był położony bezpośrednio nad Dźwiną Kryźbork (niem. Kreutzburg, dziś łot. Krustpils), z zamkiem z XIII w.; obecnie Krustpils jest dzielnicą Jēkabpils.

²⁶⁵ Tj. na południowym brzegu Dźwiny, na terenie należącym do miasta Jakobsztat (niem. Jakobstadt, dziś łot. Jēkabpils). Por. BHO II, s. 239–240.

[13 IX 1771?] udziałane, które czasu prawa fusius deducentur iest do xiąg grodzkich inflan[ckich] salva melioratione przyjęty y wpisany.

Wypis wydany.

Nr 67

Uniwersał Jana Kazimierza Zyberka potwierdzający zakaz wywożenia zboża poza granice Rzeczypospolitej, 24 IX 1771.

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 212.

Uw. Oryginał uniwersału z własnoręcznym podpisem oraz odcisniętą w atramencie pieczęcią sygnetową z wyobrażeniem herbu Zyberk. Układ kartki poziomy. Niewielkie zabrudzenia atramentem, powstałe w wyniku odbicia przekreślenia z poprzedniej karty.

[k. 212] Jan K[a]z[i]m[ie]rz z Wiszlinga Zyberk, rakanc[iski], ławar[yski] star[osta], konfederatt W[ielkieg]o X[ięstw]a L[i]tt[ewskiego]o.

Mocą władzy od woysk konfederowanych W[ielkieg]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o mi pozwoloney, daię ten ordynans Ich[mo]ść panom kontraregiestrantom, superintendentom, pisarzom, strażniżkom [!] y innym wszystkim dozor nad cłem R[zeczy]p[ospoli]tey mającym, ażeby po wszystkich komorach y przykomorkach pilne oko y wzgląd na to mieli, aby zboża omnis tituli, które tylko ku wyżywieniu ludzkiemu są potrzebne, extra limites Regni wyprowadzonymi nie były. Wysły de fine osobliwe do całego narodu od konfederowanych stanów R[zeczy]p[ospoli]tey uniwersały^a, ażeby aevecta zboża była zabroniona, ja z władzy mi pozwoloney stosując się do takowey dyspozycyi, zalecam surowie y przykazuję, ażeby wszelkie podwoły zbożem ładowane na komorach przytrzymowanymi y nazad, zkład są wyprawione, odsyłanemi zostawały, in controvenientes rygor zwykley kary ostrzegaiąc, tą dyspozycją moją podpisuję się.

Datt[um] 1771^b d[ie] 24 7bra [24 IX 1771], w obozie.

Jan K[a]z[i]m[ie]rz z Wiszlinga Zyberk, konfederatt W[ielkieg]o X[ięstw]a L[i]tt[ewskiego]o m[anu] propria].

^a Wyraz poprawiony. ^b Data roczna podkreślona.

III.
MIĘDZY RZECZPOSPOLITĄ A ROSJĄ
(1771–1775)

Nr 68

Uniwersał obersztlejtnanta von Rass, oficera w służbie rosyjskiej, w sprawie dostaw prowiantu i furażu dla załogi rosyjskiej stacjonującej w Dyneburgu, 4 X 1771.

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 232.

Uw. Oryginał. Karta lekko zabrudzona, ze śladami zawilgocenia na brzegach, postrzępiona.

[k. 232] Jaśnie W[ielmożny]m W[aszmóscio]m, Ichm[os]c[io]m p[ano]m senatorom, urzędnikom ziemskim, grodzkim y obywatelom X[ię]st[aw]a Infantt[skieg]o podaie się do wiadomości, iż woysko rosyjskie, lokacją w mieście Duneburku mające, potrzebuie prowiantu ^ay furażu^a, na każdy miesiąc mąki dobrej żytney purów²⁶⁶ 198, krup purów 13, owsa purów 120, siana pudów²⁶⁷ 1000. Który to prowiant y furaż, ażebyście zniósłszy się z sobą jeden drugiemu oznaymili y na każdy miesiąc ogulnie z dóbr wszystkich królewskich, duchownych y szlacheckich bez żadney wymówki zupełnie dostarczali y ony iak nayprędzey a data dnia dzisieyszego pod strażą dobrych dozorców swoich do Duneburka przystawiali, mocno obowiązuie. Przeciwnym^b zaś temu srogą exekucją przymuszony będę uprzykrzyć się. Przestrzegam y w tym, ażeby krupy nie już garcami, ale złożowywszy się z sąsiedztwem purami odwozili, gdyż wielkie zatrudnienie y zapisywanie garców w registrach y rachunkach czyni. Płata zaś każdemu za przystawieniem takowych prowiantów y furażów wraz dochodzić będzie. Datt[um] w Duneburku roku 1771, m[iesi]ą[c]a 8b[ra]^c czwartego dnia [4 X 1771].

^dObrister Liutenantt von Rass^d.

^{a-a} Fragment nadpisany. ^b Poprawione z: Przeciwnych. ^c Numer miesiąca uszkodzony z powodu wystrzępienia karty. ^{d-d} Podpis własnoręczny, litery o wyraźnych cechach kurenty. Z prawej strony podpisu odcisnięta w czerwonym laku pieczęć sygnetowa.

²⁶⁶ Pur inflancki — miara objętości równa 90,24 litrom.

²⁶⁷ Rosyjska jednostka wagi równa około 16,37 kg.

°Cena prowiantu y furazu.°

Mąki żytniej pur po kopieek 66^f, gr[osz] 1, sz[eląg] 1.

Krup pur kopieek 83^g.

Owsa pur kopieek 36^h.

Siana pud á funtów 40, kopieek 6ⁱ.

Nr 69

Deklaracja Ludwika Ryka, rotmistrzowicza inflanckiego, o odstąpieniu od konfederacji [19 X 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 225–225v.

Uw. Na k. 225 odbite wtórnie z poprzedniej karty przekreślenie czyniące niektóre słowa trudnymi do odczytania. Brzegi karty lekko uszkodzone, w prawym, górnym rogu widoczne zagrzybienie.

[k. 225] ^aReces W[ielmożneg]o Ryka, rotmistrzewicza, od konfederacy[i] W[ielkieg]o X[ięst]wa Litt[ewskie]o^a.

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt pierwszego, miesiąca oktobra dzień następnego dnia [19 X 1771].

Przyszedszy osobiście do akt ziemskich Xięstwa Infflan[skiego] W[ielmożny] J[egomości] pa[n] Ludwik Ryk, rotmistrzewicz Xięstwa Infflanskiego, libere ac spontanee recognovit, iż co w roku terażniejszym tysiącnym siedemsetnym siedemdziesiątym pierwszym prymis mai [1 V 1771] bendonc [!] od oycy swojego, W[ielmożnego] J[egomości] pana Woyciecha Ryka, rotmistrza Xięstwa Infflanckiego], dla wyczwiczania się w prawach oyczystych y poięcia onych do najjaśniejszego trybunału willeńskiego na aplikacją wysłanym y dysponowanym, y tam aktu przez czas niejaki zostając, gdy prze[z] Widze do domu powracał^b, nad umysł y wolę swoją z ordynansu W[ielmożnego] J[asnie] pana Przesieckiego²⁶⁸ zkonffederowanego zabranym został y poniewolnie do wykonania juramentu y służ-

^{c-c} Fragment podkreślony. ^f Liczba podkreślona. ^g Liczba podkreślona. ^h Liczba podkreślona. ⁱ Liczba podkreślona. ^a Tytuł zapisany inną ręką, niż pozostała część dokumentu. ^{a-a} Ostatni wyraz podkreślony. ^b Wyraz nadpisany.

²⁶⁸ Przesiecki — osoba niezidentyfikowana. Władysław Konopczyński (Konopczyński 1991) nie notuje dowódcy konfederackiego o tym nazwisku. W Koronie (głównie na Mazowszu) działał Jan Chryzostom Przedziecki, marszałek rawski konfederacji barskiej (PSB, t. 29, s. 54–56, autor biogramu Waław Szczygielski; Konopczyński 1991, t. 1, s. 609, t. 2, s. 14, 16, 499).

by konffederackiey przymuszony, jak tylo prętko pierszo nadarzoną okazią od rzeczonego woyska uniknoł, natychmiast zabiegając integrytati ac indemnitati fortuny majątków swych oraz securytati osoby własney, od obowiązków konffederacyi recedit et nexum juramentivi et jussu przeciwko dobrej woli swey extortum pro invalido declarat, ad haec omnia praemissa praesenti suae recognitione benevole accedenti ac mediante takowy swój reces ręką własno podpisany: Ludwik Ryk, rotmistrzewicz Xięstwa Infflanskiego, do akt [k. 225v] ziemskich Xięstwa Infflanskiego ku wpisaniu podał, który iest przyienty y wpisany^c.

^dDwa ekstrakty wyszły.

1771 d[ie] 26 9bris [26 XI 1771] widimus wydan.^d

Nr 70

Pokwitowanie częściowego opłacenia w 1771 r. dwóch rat kwarty ze starostwa dyneburskiego i pogłównego żydowskiego z kahału krasławskiego na ręce dowódcy konfederackiego Jana Kazimierza Zyberka, 9 IX 1771 [4 XI 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 236–236v.

Uw. Na k. 236 odbite wtórnice z poprzedniej karty przekreślenie.

[k. 236] Aktykacya kwitów z opłacenia kwart y pogłównego.^a

Roku tysiąc siedemsett siedemdziesiąt pierwsz[e]go, miesiąca novembra czwartego dnia [4 XI 1771].

Na urzędzie J[ego] K[rólewskiej] M[ości] grodzkim X[ięstw]a Inflan[ckiego] comparendo personaliter J[ego]m[ości] pan Jerzy Kaminski, ekonom starozamski²⁶⁹, kwity dwa, jeden opłaconych kwart starostwa duneburskiego, a drugi pogłównego żydowskiego kahału krasławskiego²⁷⁰ ad acta podał, które tak się w sobie mają.

Roku 1771, dnia dziewiątego septembra [9 IX 1771] W[ielmożny] J[ego]m[ości] pan Krasnodębski²⁷¹, budowniczy X[ięstw]a Inflan[ckiego],

^c Po tym wymazana litera y. ^{d-d} Fragment dopisany prawdopodobnie później, inną ręką. Pozostała część karty pusta, anulowana przy pomocy przekreślenia.

^a Powyżej, w lewym górnym rogu karty dopisana inną ręką liczba 41.

²⁶⁹ Stary Zamek, dziś łot. Vecpils.

²⁷⁰ Tj. zlokalizowanego w Krasławiu, należącym wówczas do Broel-Platerów. Na temat osadnictwa żydowskiego w osiemnastowiecznym Krasławiu por. Jeziorski 2014, s. 38–39.

²⁷¹ Zapewne Jan Krasnodębski, jako budowniczy inflancki występujący jeszcze w 1775 r., zob. UI 1994, nr 1120.

plenipotent J[asnie] W[ielmożny]ch Platerów²⁷², kasztelanów trockich, importował do obozu mego należące na skarb Rz[ecz]p[ospo]l[i]tney z starostwa duneburskiego kwarty, za iedną ratę idq[ue] septembrową summę zł[oty]ch polskich dwa tysiące pięćsett trzydzieści sześć, groszy pięć, szeląga puł; drugą zaś ratę, podobnie 2536, gr[oszy] 5, szell[ąga] ½ wynosząca, ordynansem woysk zkonfederowanych nakazałem, ponieważ in instanti wypłacić nie dostarczył, obowiązał się in spatio niedziel dwuch à data praesenti do obozu mego przystawić. Ja zatym z władze [!] mi od woysk zkonfederowanych W[ielkie]o X[ięstw]a Litt[ewskie]o pozwoloney, odbierając pierwszą ratę 7brową²⁷³ J[asnie] Wielmożnego J[ego]m[ości] pana Platera, sądownego duneburskiego starosty, de persoluto kwitując. Salvam repetitionem w czasie naznaczonym drugiey raty marcowey opisuiać et in casu niedostarczenia surową ostrzegając exekucyą, ten kwit podpisuję, dat[um] ut supra w obozie, Jan Kazimierz z Wiszlinga Zyberk, konfederat W[ielkie]o X[ięstw]a L[itewskie]o mpp.

Drugi kwit kahalny roku 1771, dnia dziewiątego septembris [9 IX 1771] kahał krasławski za siebie [k. 236v] y za przykahałki do niego należące, w X[ięstwie] Inflanckim situm mające, importował pogłównego żydowskiego za rat dwie, idq[ue] 7brową y marcową przyszlą do obozu mego woysk zkonfederowanych summę in spetie zł[oty]ch poll[skich] cztery tysiące dziewięćsett, dico 4900. A że do zupełności należącego pogłównego nie dostarczył iesze [!] tysiąca dziewiędziesiąt dwuch złotych polskich, uprosił czasu do niedziel dwuch, a zatym tą kwitacyą moią z odebranych tylko czterech tysięcy dziewięćsett zł[oty]ch poll[skich] wspomniony kahał kwitując, ostrzegam y obowiązuję, ażeby a data praesenti in spatio niedziel dwuch, nie uchybiając dnia iednego, residuum należącego pogłównego idq[ue] 19[0]2 punktualnie do obozu mego gdzieko[l]-wiek^b znajdującego się przystawili, pod naysurowszą in casu niedostarczenia karą y exekucyą. Datt[um] ut supra w obozie. Jan Kazimierz [!] z Wiszlinga Zyberk, konfederat W[ielkie]o X[ięstw]a Litt[ewskie]o mpp (LS).

Przypisanie na drugiey stronie *«tegoż kwitu»* takowe. Pro memoria przypisuję, iż kahał krasławski przystawił barw pocztowych zielonych

^b *Wyraz częściowo niewidoczny z powodu przeszcycia tomu.* ^c *Fragment nadpisany.*

²⁷² Tu zapewne mowa o Konstantym Ludwiku Broel-Platerze (1722–1778) i jego żonie, Auguście z Ogińskich (1724–1791). Konstanty Ludwik był kasztelanem trockim od roku 1770, zob. PSB, t. 26, s. 672–675, autorka biogramu Zofia Zielińska

²⁷³ Tj. wrześniową (septembrową).

dwanaście, przy tym do huzarskich barw lisów na okładanie przystawił; w niedostatku czasu odkładam porachunek na potym. Jan K[a]z[i]mierz Zyberk, konfederat W[ielkiego] X[ięstwa]a Litt[ewskiego]o mpp.^d

Które to kwity za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę są do xiąg grodzkich inflan[ckich] in toto przyjęte y wpisane.

Wypis wydany.

Nr 71

Pokwitowanie sum pochodzących z remanentu przykomorka Przyszań, przekazanych przez Wittę, kupca z Krasławia, konfederatom Jana Kazimierza Zyberka w 1771 r., 9 IX 1771 [4 XI 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 237.

Uw. Brzegi karty lekko uszkodzone (naddarcia, zagięcia), karta w niektórych miejscach zabrudzona atramentem.

[k. 237] Aktykacya kwitacyi służący J[ego]m[ości] panu Wittowi.

Roku 1771 m[iesią]ca nouembra 4 dnia [4 XI 1771].

Na urządzie J[ego] K[rólewskiej] M[ości] grodzkim X[ięstwa]a Inflan[ckiego] comparendo personaliter J[ego]m[ości] pan Witt, kupiec krasławski, dokument sobie służący z opłaconych zł[otych] poll[skich] 830, groszy osiem, ad acta podał, który tak się w sobie ma.

Roku 1771 septembra dziewiątego dnia [9 IX 1771]. Należące od J[ego]m[ości] pana Wittę, kupca krasławskiego, pieniądze za remanent na przykomorku Przyszań²⁷⁴ vigore ausztuchów²⁷⁵ importował do obozu woysk zkonfederowanych W[ielkiego] X[ięstwa]a Litt[ewskiego]o zł[otych] poll[skich] 830, groszy osiem, n[umer]o 830, gr[oszy] 8. Datt[um] w obozie anno et die ut supra, Jan Kołb²⁷⁶ mpp.^a Które to pieniądze in spetie osiemsett trzydzieści zł[otych] poll[skich], groszy osiem, że przez J[ego]-

^d *Podkreślone.*

^a *Podkreślone.*

²⁷⁴ Najpewniej przykomorek na Dźwinie, podlegający komorze celnej zlokalizowanej w Dyneburgu. Więcej na temat komory dyneburskiej zob. w: Jeziorski 2010, s. 431–438.

²⁷⁵ Ausztuch czyli ausztuk (od niem. Auszug) — spis, lista, rejestr, wyciąg z księgi rachunkowej, rachunek.

²⁷⁶ W latach 1770–1771 występował jako superintendent inflanckich komór celnych, zob. też Jeziorski 2010, s. 432.

m[óść] pana Witta w przytomności moiey są oddane, attestor Jan Kazimierz Zyberk, konfederat W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o mpp.^b

Który to dokument za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę iest do xiąg grodzkich inflan[ckich] in toto przyięty y wpisany.

Wypis wydany.

Nr 72

Uniwersał obersztlejtnanta von Rass, oficera w służbie rosyjskiej stacjonującego w Dyneburgu, w sprawie prowiantów, które szlachta polsko-inflancka ma dostarczyć do Dyneburga w listopadzie 1771 r., 5 XI 1771.

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 238.

Uw. Oryginał. Karta w niektórych miejscach zabrudzona atramentem (odbicie przekreślenia z poprzedniej karty).

[k. 238] J[aśnie] W[ielmożny]m p[ano]m senatorom, dignitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim, rycerstwu, szlachcie, obywatelom województwa inflantt[skiego]o, M[oim] W[ielce] M[iłościwy]m Panom, do wiadomości podaie, iż nim nastąpi dispartymnt prowiantów y furazów między Düneburkiem a Druią, tymczasem iak nayusilniey upraszam W[ielce] M[iłościwy]m [!] Panów, ażebyście na ninieyszy miesiąc november iak nayprędzey do Düneburka przystawiać raczyli: mąki żytney purów²⁷⁷ 261^a, krup purów 16^b, owsa purów 453^c, siana pudów²⁷⁸ 1076^d. A to wszystko pod rygorem ciężkiej y nieodwłoczney exekucyi; u których zaś za przeszłe dwa miesiące zalega remanent, którzy mało co albo nic nie dali, przeto ażeby y zaległy razem odsyłany był, pod tymże rygorem y exekucją przestrzegam.

Datt[um] w Düneburku 1771 [d]ie 5ta novembra [5 XI 1771].

“Obristlieutenant von Rass”.

Przypomina się, ażeby ludzie iadący z prowiantem y furazem, każdy z nich miał z sobą siekierę oraz na każdym wozie przynaymniey ieżeli nie po dwa, to po jednym dobrym kulu słomy na podścielkę przywiózł; przy tym świec choć po jednej z dymu każdego.

^b Podkreślone.

^a Liczba podkreślona. ^b Liczba podkreślona. ^c Liczba podkreślona. ^d Liczba podkreślona.
^{e-c} Podpis własnoręczny; obok, z prawej strony, pieczęć sygnetowa wystawcy, odciśnięta w czerwonym laku.

²⁷⁷ Pur inflancki — miara objętości równa 90,24 litrom.

²⁷⁸ Rosyjska jednostka wagi równa około 16,37 kg.

Nr 73

Kopia rozdziału prowiantów i furaczy, które szlachta polsko-inflancka ma dostarczyć do Drui i Dyneburga na mocy uniwersału obersztlejtnanta von Rassa z 5 XI 1771 r., 12 XI 1771.

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 243.

Uw. Karta w niektórych miejscach zabrudzona atramentem (odbicie przekreślenia z poprzedniej karty).

[k. 243] Kopia dispartimentu prowiantów tak do Drui, iako też y do Duneburka dawać się mających.

J[aśnie] W[ielmożny]m W[aszmoście]m, Ichm[osć]c[io]m p[ano]m senator[om], urzęd[n]ikom etc.^a X[ięstw]a Inflan[ckiego] do wiadomości podaje się, iż stojące komendy wojska rossyjskiego w Drui i Düneburku zaleciły nam, komissarzom, pod surową exekucją, ażebyśmy o aktualney tegoż wojska prowiantów i furazów potrzebie uwiadomiwszy, obwieścili razem ogulności X[ięstw]a Inflan[ckiego], aby ten od obywatelów w jak nayrychlejszym czasie według proporcji dymów był dostarczony, zaczynając w zwożeniu do Duneburka zaraz od daty tey uniwersału publikaty. Do Drui zaś od dwudziestego miesiąca terażniejszego [20 XI 1771] iak nayrychlejsze było staranie, a to aby z przyczyny podwójney wojska rossyjskiego lokacyi mogły tak być dymy inflantskie pomiarkowane, aby wedle zręczności y bliskości słuszny mógł być uczyniony dispartiment iednych do Drui, drugich do Duneburka, ale że takowa repartycya nie prędzey stać się będzie mogła, aż wojska rossyjskie na swoje zimowe rozłożą się leże, więc do takowego czasu, w którym nie zaniedbamy całą ogulność X[ięstw]a Inflan[ckiego] obwieścić o dispartimencie y repartycyi dymów, zechcecie J[aśnie] W[ielmożni] W[asz]m[osć] Panowie bez omieszkania, ani zapóźnie[n]ia^b się żadnego, od datt[um] y terminów wyż zmiankowanych, wraz z dymów swoich, tak abiuratowych ziemskich, jak hybernowych, podług lustracyi Ichm[osć]c panów lustratorów seymowych wynikłych, bez excepcyi do Drui y do Duneburka wążąc [!] prowiant y furaz takowy: ^cco miesiąc do Duneburka w kwocie mąki^c żytniey garcy²⁷⁹ 4½, krup jęczmiennych kwarty^{d280} pułtorey, owsa sieczków 2, to iest garcy 8,

^a Podkreślone. ^b Wyraz częściowo nieczytelny z powodu przeszywania tomu. ^{c-c} Fragment podkreślony. ^d Wyraz poprawiony.

²⁷⁹ Garniec litewski duży = 5,65 litra; garniec litewski mały = 2,82 litra.

²⁸⁰ Kwarta — ¼ garncza.

siana pudka pułtora, to iest funtów²⁸¹ 30. ^cDo Drui zaś^c co trzeci miesiąc podobnie każdy z każdego dymu, tak abiuratowego, iak hybernowego, mąki żytniej dobrej po garcy 16, krup jęczmiennych po kwart trzy y puł, owsa po sieczków 11, to iest po garcy 44, siana po pudów²⁸² 6 y ½, w zupełności miary i wagi przystawiać, w należytey ufności tak dochodzenia umówionej ceny za mąki pur²⁸³ po kopiejek 40^f, za krup pur po kopiejek 50, za owsa pur po kopiejek 15, za pud siana po kopiejek^g 3. Nihil quidquam derogando uniwersałom przez W[ielmożneg]o J[ego]m[ości] pana Rassa, oberszteleytnanta, de die 5 9bris anni p[rae]sentis [5 XI 1771] z Duneburka wydanym. Mamy zatym nadzieję, iż koždy z obywatelów dla s[wo]iej^h własney spokojności zechce podług takowego na dymy rozłożenia swoje quantum bez najmniejszey zwłoki przysyłać; a gdyby który sprzecznym być chciał, iest naszym obowiązkiem z powodu wierności naszej takiego teraz obwieścić, iż surowey woyska rossyjskiego dozna exekucyi; pisan roku 1771, m[iesią]ca 9bra 12 dnia [12 XI 1771].

Jozafat Ant[oni] Wieliczko, regent gr[odzki] inflan[cki], protunc komissarz.

Gabriel Krasnodębski, komissarz inflantski, mpp.

Nr 74

Pokwitowanie gotówki, żywności, broni itd., zabranych przez Rosjan z polsko-inflanckich i litewskich dóbr Jana Jędrzeja Borcha, podkanclerzego koronnego, w okresie ich sekwestracji (1770–1771), 14 IX 1771 [26 XI 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 248–249v.

Uw. Karta 249 w dolnej partii zabrudzona atramentem (odbicie przekreślenia z poprzedniej karty).

[k. 248] Aktykacya rewersu od W[ielmożnego] J[egomości] p[ana] Czer-niszowa, pułkownika woysk rossyi[skich], J[asnie] W[ielmożne]mu Bor-chowi danego y służącego.

Roku tysiąc siedymsett siedymdziesiąt pierwszego, miesiąca nowembra dwudziestego szóstego dnia [26 XI 1771].

^{c-c} Fragment podkreślony. ^f Liczba podkreślona. ^g Po tym przekreślona nieczytelna liczba.
^h Wyraz częściowo nieczytelny z powodu przeszcycia tomu.

²⁸¹ Funt rosyjski = 0,409 kg.

²⁸² Rosyjska jednostka wagi równa około 16,37 kg.

²⁸³ Pur inflancki — miara objętości równa 90,24 litrom.

Coram actis terrestribus X[ię]stwa Inflan[ckiego] comparando personaliter W[ielmożny] J[egomości] pan Mateusz Świętochowski, podstoli chęciński, komisarz generalny dóbr J[aśnie] W[ielmożnego] J[egomości] pana Borchy, podkanclerzego koronnego, takowy rewers od W[ielmożnego] J[egomości] pana Czerniszewa, pułkownika wojsk rosyjskich, dany ad acta podał, który tak się w sobie ma.

Po wzięciu w sekwestr diebus septembris et decembris tysięcznego siedemsetnego siedymdziesiątego^a [1770] roku przez wojsko rosyjskie dóbr J[aśnie] W[ielmożnego] J[egomości] pana Jana hrabi Borka [!], podkanclerzego koronnego, [k. 248v] kawalera orderów Orła Białego, Świętych Stanisława y Anny, lucyńskiego y daugieliskiego etc.^b starosty, tak w Inflantach, iako też w Wielkim X[ię]stwie Litt[ewsk]im sytuowanych, in tractu trwającej sekwestracji do zniesienia oney na dniu jedenastym maia tysięcznego siedemsetnego siedymdziesiątego pierwszego roku [11 V 1771], do skarbu Nayiaśniejszey Imperatorowey Jel]m[o]ści komendy W[ielmożnego] J[aśnie] pana de Coloni²⁸⁴, jenerał maiora wojsk rosyjskich, importowało się z tychże dóbr za kwitami ruskiemi nie mniej ani więcej, iako w gotowym groszu: z Płonian²⁸⁵ wniesiono do kassy rosyjskiej talarów sto dziewiędziesiąt. Z Podzymbel²⁸⁶ dito talarów sto szesnaście. Z Dawgieliszek²⁸⁷ [!], Rymszan²⁸⁸, z Cekin²⁸⁹ talarów czterysta osiemdziesiąt osiem, złoty ieden, groszy dwadzieścia ieden y puł. Z Warklan²⁹⁰ pierwszą razą talarów sto dwadzieścia pięć. Z Prel²⁹¹, z Warklan powtórnie,

^a Wyraz *nadpisany*, miejsce w szyku zdania oznaczone znakiem włączenia (#). ^b *Podkreślone*.

²⁸⁴ Chodzi najpewniej o gen. lejtnanta armii rosyjskiej, Johanna Clapier de Coloune (1719–1789), który, określany przez Władysława Konopczyńskiego jako gen. De Kolong, był w tym czasie dowódcą stacjonującego w Wilnie rosyjskiego korpusu. Zob. przyr. 226 do dokumentu nr 49.

²⁸⁵ Płoniany — może dobra w pow. poniewieskim? Zob. SGKP XV/2, s. 461.

²⁸⁶ Miejscowość niezidentyfikowana. Być może Podziejmana w pow. wileńskim lub Podziejmany w pow. święciańskim (SGKP VIII, s. 494–495).

²⁸⁷ Daugieliszki — miasteczko i dobra w pow. święciańskim, starostwo niegrodowe, zob. SGKP I, s. 912–913; SGKP XV/1, s. 390.

²⁸⁸ Rymszany — zapewne jedna z wielu osad o tej nazwie, zlokalizowanych na terenie Litwy, zob. SGKP X, s. 99.

²⁸⁹ Właściwie Cejkinie, Ciejkinie lub Kiejzy — dziś lit. Ceikiniai, aktualnie wieś, a dawniej miasteczko w pow. święciańskim, zob. SGKP I, s. 683; SGKP XV/1, s. 293.

²⁹⁰ Warklany — dziś łot. Varakļāni, miasteczko w Łatgalii. Por. SGKP XII, s. 956–958.

²⁹¹ Prele — dziś łot. Preiļi, miasteczko w Łatgalii. Por. SGKP IX, s. 33.

z Styrnian²⁹², z Galen²⁹³ talarów tysiąc siedymsett cztery, złotych dwa, groszy piętnaście. Z Warkowa²⁹⁴ talarów pięćsett trzydzieście dziewięć, złotych dwa, groszy dwadzieścia dwa y puł. Za masło wzięte do kassy talarów trzydzieście sześć, a in summa importowano [k. 249] talarów^c trzy tysiące sto dziewiędziesiąt osiem, złotych sześć, groszy dwadzieście dziewięć. Prowiantu zaś y furazu przystawiono do magazynu: grochu z Daugieliszek czterwertików dwa, owsa z Dawgieliszek [!], z Cekin czter[tych] siedymdziesiąt. Siana z Daugieliszek, z Rymyszan, z Cekin pudów dziewięćsett sześćdziesiąt sześć. Konia kasztanowatego. Ogiera karego w[z]ięto w karabinierski pułk z dyspozycyi J[oa]n[is] W[oj]ni[ski]ego generała majora Decoloniego. Ammunicyey zabrano: karabinów dobrych piętnaście, między którymi bez stemplów trzy, n[ie]m[ie]ck[ie] piętnaście. Starych niezdatnych bez stemplów dwadzieścia dwa, bez zamków^d y kurków siedm, bez przykładow^e ieden. Pistoletów par dwanaście y puł, par 12 ½. Stucerów^f dobrych trzy, niezdatnych ieden. Pałaszów staroświeckich niegodnych dziewięć. Polskich szabel: usarska iedna, polskich piętnaście. Żelaz siedem. Ładownic skórzanych piętnaście. Flintpassów piętnaście. Więc że tylko wyżey wyrażone rzeczy do kassy rossyiskiey są zabrane y nic więcey za kwitami do niey z dóbr J[oa]n[is] W[oj]ni[ski]ego J[ego]mości pana podkanclerzego koronnego nie weszło, ninieyszym rewersem moim przyświadczam. Które wyrażone amunicyjne rzeczy, że będą przywrócone za [k. 249v] powsze[c]hny^g uspokojeniem w kraiu tuteyszym, attestor. Dan w Wilnie, roku tysiąc siedymsett siedymdziesiąt pierwszego, miesiąca septembra czternastego dnia [14 IX 1771].

U tego rewersu podpis ręki W[oj]ni[ski]ego J[ego]mości pana Czerniszewa, pułkownika, po rusku iest napisany.

Który to takowy rewers za podaniem onego do akt iest, do xiąg ziemskich X[ię]stwa Inflan[ckiego] przyjęty y wpisany.

Wypis wydany.

Nr 75

Potwierdzenie oddania ze starostwa lucyńskiego dwóch kwart hiberny (wrześniowej z 1771 r. i przyszłej, marcowej, z 1772 r.), a także pewnej ilo-

^c Po tym skreślone: Trzy. ^d Litera m nadpisana. ^e Po tym skreślone: dwa. ^f Omyłkowo zapisano: slucerow. ^g Przed tym wyraz rozmazany, nieczytelny.

²⁹² Styrniany — dziś łot. Stirniene, osada w Łatgalii.

²⁹³ Galeny — dziś łot. Galēni, osada w Łatgalii.

²⁹⁴ Warków — dziś łot. Vecvārkava, osada w Łatgalii. Por. SGKP XII, s. 958.

ści broni palnej z oporządzeniem oraz barw, na ręce konfederatów litewskich, 18 IX 1771 [29 XI 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 250–250v.

Uw. Karta w niektórych miejscach zabrudzona atramentem (odbicie przekreślenia z poprzedniej karty).

[k. 250] Aktykacya dwóch kwitów pro re J[aaśnie] W[ielmożnego] Borcha od konfederacyi danych.

Roku tysiąc siedymsett siedymdziesiąt pierwszego, m[iesia]ca nowembra dwudziestego dziewiątego dnia [29 XI 1771].

Coram actis terrestribus X[ię]stwa Inflan[ckiego] comparendo personaliter W[ielmożny] J[egomości] p[an] Mateusz Świętochowski²⁹⁵, podstoli chęciński, komisarz generalny dóbr J[aaśnie] W[ielmożnego] Borcha²⁹⁶, podkanclerzego koronnego, niżej^a wyrażone dwa kwity ad acta podał, które tak się w sobie mają.

Za ordynansem J[aaśnie] W[ielmożnego] J[egomości] pana Zyberka²⁹⁷, starosty rakanciskiego²⁹⁸, odebrałem z starostwa lucyńskiego²⁹⁹ przez ręce W[ielmożnego] J[egomości] p[ana] Świętochowskiego, podstolego czernihowskiego [!], za dwie kwarty z hiberną, idq[ue] jedną septembrową, a drugą w roku tysiąc siedymsett siedymdziesiąt wtórym [1772] przyszlą marcową, in unum złotych siedem tysięcy dziewięćsett osiemnaście, groszy dwadzieścia trzy y szeląg ieden y puł. Z odebrania których kwituiąc, attestor roku tysiąc siedymsett siedymdziesiąt pierwszego, miesiąca septembra osiemnastego dnia [18 IX 1771] w Isnawdzie³⁰⁰. Adam Poklewski Kozieł, porucznik konfederacki. Na potrzebę woysk zkonfederowa-

^a *Wyraz poprawiony.*

²⁹⁵ Mateusz Świętochowski (Świętochowski), komisarz generalny dóbr Borchów, w publikowanym źródle występuje raz jako podstoli chęciński, innym razem jako podstoli czernihowski.

²⁹⁶ Jan Andrzej (Jędrzej) Józef Borch (von der Borch) (1715?–1780), podkanclerzy koronny w latach 1767–1780.

²⁹⁷ Jan Kazimierz Zyberk, chorąży inflancki w latach 1775–1780, starosta rakanciski, zob. UI 1994, nr 1138.

²⁹⁸ Nazwa starostwa (rakanciskie lub rakancieskie) pochodzi od włości Rakanciszki w powiecie wileńskim. W XVII–XVIII w. starostwo niegrodowe, początkowo własność Paców, a przynajmniej od 1764 r. w rękach Zyberków, zob. SGKP IX, s. 502.

²⁹⁹ Jan Andrzej (Jędrzej) Józef Borch (von der Borch), był starostą lucyńskim w latach 1746–1772, następnie scedował starostwo na rzecz syna, Michała Jana, zob. UI 1994, nr 2060.

³⁰⁰ Isnawda — dziś łot. Isnauða, miejscowość w sąsiedztwie Lucyna.

nych W[ielkie]o X[ięstwa] L[i]tt[ewskie]go wziętem w Isnawdzie karabinów dużych [k. 250v] pocztowych in numero dwanaście. Ładownic barzo starych, juchtowych dwanaście y dwanaście zgniłych granatowych barw, mało co zgodnych. Attestor pisan ut supra. Adam Kozięł, porucz[nik] kon[federacki].

Które to takowe wyżej wyrażone kwity za podaniem onych do akt^b, do xiąg ziem[skich] X[ię]ttwa Inflan[ckiego] przyjęte y wpisane.

Wypis wydany.

Nr 76

Kwit potwierdzający dostarczenie konfederatom litewskim dwóch rat podymnego i czopowego (wrześniowej z 1771 r. i przyszłej, marcowej, z 1772 r.), zebranych ze starostwa rzeżyckiego oraz dóbr kryżborskich i liwenmujskich, 21 IX 1771 [3 XII 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 253v.

Uw. Karta w niektórych miejscach zabrudzona atramentem (odbicie przekreśleń z następnej karty).

[k. 253v] Aktykacja kwitu od konfederacyi danego na podymne i czopowe z Kryżborka³⁰¹ i Rzeżyce³⁰² oddane.

Roku 1771 miesiąca Xbra 3 dnia [3 XII 1771].

Na urządzie J[eg]o K[rólewskiej] M[o]ści grodzkim X[ięstw]a Inflan[ckiego] comparendo personaliter J[ego]m[ość] pan Ulrich Szteyn³⁰³, podstarości rzeżycki, kwit na odebrane podymne y czopowe z Kryżborka i Rzeżycy za rat dwie ad acta podał, który tak się w sobie ma.

Roku 1771 m[iesi]ca 7bra 21 dnia [21 IX 1771], za ordynansem woysk zkonfederowanych W[ielkie]o X[ięstw]a Litt[ewskie]go, vigore^a lustracyi starostw inflan[ckich], z starostwa rzeżyckiego z wóytowstwem raznieńskim y z dóbr kryżborskich y liwenmujskich³⁰⁴ przez ręce W[iel-

^b Po tym skreślone: Są (prawdopodobnie omyłkowo rozpoczęte słowo: sądowych).

^a Wyraz częściowo zamazany (kleks).

³⁰¹ Kryżbork/Kryżborg, niem. Kreutzburg, dziś łot. Krustpils — dzielnica miasta Jēkabpils.

³⁰² Rzeżyca, niem. Rositten, dziś łot. Rēzekne, miasto w Łatgalii.

³⁰³ Sługa Korffów. Starostą rzeżyckim był wówczas Fryderyk Zygmunt Korff, zob. UI 1994, nr 2184.

³⁰⁴ Dobra kryżborskie i liwenmujskie należały wówczas do Korffów. Liwenmujza — dziś łot. Līvāni, niewielkie miasto nad Dźwiną.

możneg]o J[ego]m[ości] pana Ulricha Szteyna importowano do obozu konfederacyi podymne, czopowe y szelężne za rat dwie, idq[ue] septembrową y marcową w roku 1772 przyszlą, in unum t[alarów] b[itych] sto dwadzieścia dziewięć, zł[otych] 2 y groszy 20, z odebrania których z władzy mey od wyższej komendy daney kwitując, podpisuję się. Adam Poklewski Kozieł, porucznik konfederacyi.

Do tego kwitu, od porucznika diwizyi moiey danego, ad satisfactio-nem J[ego]m[ości] pana podstarościego proszącego bezpieczniejszego stwierdzenia, podpisuję się, Jan Kazimierz z Wiszlinga Zyberk, konfederat W[ielkieg]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o m[pp].

Który to kwit za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę, jest do iąg grodzkich inflan[ckich] in toto przyjęty i wpisany.

Wypis wydany.

Nr 77

Kwit potwierdzający dostarczenie konfederatom litewskim dwóch rat kwarty i hiberny ze starostwa rzeżyckiego (wrześniowej z 1771 r. i przyszłej, marcowej, z 1772 r.), 21 IX 1771 [3 XII 1771].

LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 253.

Uw. Karta w niektórych miejscach zabrudzona atramentem (odbicie przekreślenia z poprzedniej karty).

[k. 253] Aktykacya kwitu na kwartę i hybernę z starostwa rzeżyckiego przez konfederacyą wziętą.

Roku tysiąc siedmsett siedemdziesiąt pierwszego, miesiąca decembra trzeciego dnia [3 XII 1771].

Na urządzie J[eg]o K[rólewskej] M[ości] grodzkim X[ięstt[w]a Inf-lantt[skieg]o comparendo personaliter J[ego]m[oś]ć pan Ulrych Szteyn, podstarości rzeżycki, kwit na kwartę y hybernę ze starostwa rzeżyckiego przez konfederacyą ^aza rat dwie^a odebraną, ad acta podał, który tak się w sobie ma.

Roku 1771 m[iesi]a[ca] 7bra 21 dnia [21 IX 1771]. Za ordynansem woysk zkonfederowanych W[ielkieg]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o, vigore lustracyi starostw inflantskich, z starostwa rzeżyckiego z wóytostwem raznieńskim przez ręce W[ielmożneg]o J[ego]m[oś]ć pana Ulrycha Szteyny, podstarościego rzeżyckiego, importowaną do obozu konfederacyi kwarty

^{a-a} *Fragment nadpisany.*

z superatą hyberny za rat dwie, idq[ue] septembrową y marcową w roku 1772, przyszło in unum talar[ów] bitych tysiąc dwieście dziewięćdziesiąt, groszy czterdzieści osiem, z odebrania których z władzy mi od wyższej komendy daney kwituiąc, podpisuię się. Datt[um] w Rzeżycy. Adam Poklewski Koziół, poruczn[ik] konfeder[acki].

Do tego kwitu od porucznika diwizyi moiey danego, ad satisfactio-nem proszącemu J[ego]m[ości] panu podstaroścemu, podpisuię się. Jan K[a]z[i]m[ie]rz z Wyszlinga Zyberk, konfederat W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o man[u] propria^b.

Który to kwit za podaniem do akt przez wwyż wyrażoną osobę, iest do xiąg grodzkich inflantskich in toto przyięty y wpisany.

Nr 78

Potwierdzenie opłacenia dwóch rat kwarty ze starostwa marienhauskiego na rzecz konfederacji Wielkiego Księstwa Litewskiego (rata wrześniowa 1771 i marcowa 1772 r.), 12 IX 1771 [3 I 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 7.

[k. 7] Aktykacya kwitu na kwarty opłaconey rat dwóch 7browey 1771 y marcowey 1772 z starostwa^a margenhawskiego³⁰⁵ konfederacyi W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o.

Roku tysiąc siedemsett siedemdziesiąt wtórego, miesiąca januaryi trzeciego dnia [3 I 1772].

Na urzędzie J[eg]o K[rólewskiej] M[ości] grodzkim X[ięstw]a Inflans[kiiego] comparendo [per]sonaliter^b J[ego]m[ość] pan Antoni Cziszeyko^c, ekonom Starego Folwarku Dagdzieńskiego³⁰⁶, kwit opłaconych kwart starostwa margenhawskiego rat dwóch: septembrowey roku 1771 y marcowey nastempującey roku 1772 ad acta podał, który tak się w sobie ma.

^b *Poprawione z pierwotnego podkreślonego skrótu: mpp.*

^a *Wyraz poprawiony.* ^b *Początek wyrazu uszkodzony z powodu przeszycia tomu.* ^c *Wyraz poprawiony z: Czeszeyko.*

³⁰⁵ Starostwo marienhauskie (Marienhauz, niem. Marienhausen, obecnie łot. Viļaka), jedno z czterech starostw polsko-inflanckich, od 1713 r. w rękach rodziny Hylzenów. Ostatnim (od 1763?/1769? r.) starostą marienhauskim był Justynian Hylzen, syn historyka Inflant, Jana Augusta Hylzena (UI 1994, nr 2083).

³⁰⁶ Dagda był główną siedzibą rodziny Hylzenów w Inflantach Polskich (SGKP I, s. 892–893).

Roku 1771 m[ie]siąca 7bra [septembra] dnia dwunastego [12 IX 1771]. J[aśnie] W[ielmożny] J[ego]m[ość] pan Justinian Hylzen, woiewodzie miński, starosta margenhawski, vigore lustracy y za poprzedzonymi ode mnie ordynansami, z starostwa swego margenhawskiego oddał y przystawił do obozu należąca na skarb Rz[eczy]p[ospo]l[i]ttee kwartę całą, idq[ue] za ratę 7brową y marcową przyszłą in unum computando sumę sześć tysięcy siedemsett piędziesiąt y osiem dico 6758, gr[oszy] 9, szelągów 2. Z których doycia et de plano odebrania kwitując podpisuję się. Datt[um] ut supra w obozie.

U tey kwitacyi podpis temi słowy, Jan Kazimierz z Wiszlinga Zyberk, konfederat W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego].

Który to kwit za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę iest do xiąg grodzkich inflantskich in toto przyjęty y wpisany.

Wypis wydany.

Nr 79

Zestawienie pretensji podkanclerzego koronnego Jana Jędrzeja Borchy do skarbu rosyjskiego, będących efektem nałożonego sekwestru i postoju oddziałów rosyjskich w jego dobrach polsko-inflanckich i litewskich w październiku i grudniu 1770 r. Zestawienie strat zostało sporządzone 11 V 1771 r., po zdjęciu sekwestru [3 I 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 8–15v.

Uw. Wprowadzono podział na akapity dla zwiększenia czytelności tekstu. Zabrudzenia na k. 8 z powodu odbicia przekreślenia na poprzedniej karcie.

[k. 8] Aktykacya rejestru pretensyi J[aśnie] W[ielmożnego] Borchy do skarbu Nayiaśniej[szej] Imperatorowej Rossyjskiej regulowanych.

Roku tyśiąc siedymsett siedymdziesiąt wtórego, miesiąca january trzeciego dnia [3 I 1772].

Coram actis terrestribus X[ię]stwa Inflan[ckiego] comparendo personaliter W[ielmożny] J[egomości] pan Matheusz Świętochowski, podstoli chęciński, registr prestensyi J[aśnie] W[ielmożnego] J[egomości] pana Jana Borchy, podkanclerzego koronnego, do skarbu Nayiaśniejszey Imperatorowej Rossyiskiey regulowanych, ad acta podał. Którego tenor sequitur estq[ue] talis.

Pretensye J[aśnie] W[ielmożnego] J[egomości] pana hrabi Borchy, podkanclerzego koronnego, w roku tyśiąc siedymsett siedymdziesiątym diebus octobris et decembris [październik i grudzień 1770], czasu sekwe-

stracy dóbr jego przez woysko rossyiskie wynikłe, dopiero po zniesionym sekwestrze na dniu iedenastym maija tysięcznego siedymsetnego siedymdziesiątego pierwszego roku [11 V 1771] spisane, do skarbu Nayiaśnieyszey Imperatorowey Rossyii regulowane^a.

^bDwór Styrniany.^{b307}

Przez dni cztery sto koni kawaleryi strawiło siana wozów czterdzieście dziewięć, tall[arów] czterdzieście dziewięć[ć]; owsa purów³⁰⁸ trzydzieście sześć, trzy pury a talar, tala[r]ów dwanaście. Za iedzenie, piwo y wódkę na ludzi dwieście licząc na człowieka iednego berling³⁰⁹, przez dni cztery czyni tall[arów] piędziesiąt. Za iedzenie, wino, miód, y wódkę cukr[ow]ą oraz piwo dobre dla W[ielmożnego] J[egomości] p[ana] rottmistrza z pięcią offi[cer]ami takż p[er] dni cztery, signanter czasu imienin Nayiaśnieyszey Monarchini tamże przypadłych, tall[arów] dwadzieście. Za wódki cukrowey garcow cztery y puł W[ielmożnemu] J[egomości] pa[nu] Rogowskiemu, rotmistrzowi, w drogę daney, tall[arów] dwa, złło[tych] dwa. Za [k. 8v] sanki francuskie, które wzioł J[ego]m[o]ść pan rotmistrz, tall[arów] dwadzieście. J[ego]m[o]ść pan auditor³¹⁰ wzioł akkomodacyi tall[arów] dwanaście. Temuż na drogę słoniny połeć ważący pudków dwa y puł, tall[arów] dwa, złło[tych] cztery. J[egomości] p[an] kwatremistrz wzioł lulkę w srebro oprawną y drottem srebrnym oplataną valoris tall[arów] sześć. Ekonom sterniański³¹¹, do Wilna pierwszym razem z inwentarzem y regestrami iadący, wyexpensował na drogę tall[arów] dwadzieście sześć.

^cDwór Warklany^{c312}.

Taż kompania woyska rossyiskiego baw[i]ła w Warklanach przez dnia pięć, na którą expens ta[ki był:]^d mąki pszenney pur ieden do kuchni na pirogi, talar ieden; żyta na chleb purów trzydzieście cztery y puł, a złło[tych] pięć, talarów dwadzieście ieden, złło[tych] cztery, groszy piętnaście; krup jęczmiennych pury dwa, a złło[tych] pięć, talar ieden, złło[tych] dwa; soli pudników pięć, a złło[tych] dwa, talar ieden, złło[tych] dwa; wołu za-

^a Wyraz częściowo poprawiony. ^{b-b} Fragment podkreślony. ^{c-c} Fragment podkreślony. ^d Fragment nieczytelny z powodu uszkodzenia karty przy przeszyciu tomu; rekonstrukcja prawdopodobna.

³⁰⁷ Styrniany (łot. Stirniene).

³⁰⁸ Pur inflancki liczył 32 garnce litewskie małe (2,82 l), czyli 90,24 l. Pur ryski był prawdopodobnie mniejszy (68,9 l).

³⁰⁹ Nie udało się zidentyfikować tego określenia.

³¹⁰ Audytor — oficer, członek sądu wojskowego.

³¹¹ Tj. ekonom ze Styrnian.

³¹² Warklany (łot. Varaklāni).

bito na kuchnię, talarów pięć; jałowicę takż na kuchnię tall[arów] cztery; indyków sztuk cztery, talar ieden, złło[tych] dwa; gęsi dwoie, złło[tych] cztery; kaczek sztuk cztery, złło[tych] dwa; kurów sztuk osiem, złło[tych] trzy, groszy sześć; jaiek kopy dwie, złło[tych] cztery, groszy dwadzieście cztery. Masła faskę iedną do kuchni, tall[arów] cztery; śmietany y mleka do kawy y kuchni za złło[tych] trzy, gomułek sześdziesiąt, złło[tych] dwa; syrów w drogę sztuk dwadzieście, złło[tych] dwa. Miodu przasnego do kuchni funtów dziesięć, złło[tych] cztery; świny do kuchni pudków cztery, tall[arów] cztery. W[ielmożny] J[egomość] p[an] rottmistrz wziół w^c drogę szynki dwie ważące pudków trzy, talarów trzy. Śledzi kopy dwie, talar ieden, złło[tych] cztery. Biru³¹³ dla I[ch]m[o]ściów officerów beczki dwie, tall[arów] cztery. Dla żołnierzy piwa ordynaryinego beczek cztery, tall[arów] pięć. Wódki alembikowey w Warklanach wypito y wzięto w drogę s[zto]fów trzydzieście, tall[arów] dziewięć. Wot[ki] [!] ordynaryiney dla żołnierzy sztofów dziewiędziesiąt, tall[arów] trzynaście, złło[tych] cztery. Miodu pitnego dla officerów sztofów czterdzieście, talarów trzy. Łoiu na świece pudków dwa, tall[arów] dwa; kawy wyszło dla office-rów za tall[arów] dwa, cukru do kawy, [k. 9] herbaty, kaliszanu³¹⁴ y ponczu za tall[arów] cztery, araku butelek sześć, a złło[tych] sześć, tall[arów] cztery, złło[tych] cztery; owsa na konie purów sześdziesiąt cztery y puł, trzy pury a talar, tall[arów] dwadzieście ieden, złło[tych] cztery; siana dla koni wozów piędziesiąt, tall[arów] piędziesiąt; J[egomościowie] p[ano-wie] rottmistrz y auditor wzięli cztery skóry juchtowe, tall[arów] sześć. Tymże niedźwiedzie skóry dwie, tall[arów] osiem. Tymże płótna tkackiego łokci czterdzieście, tall[arów] cztery. Krety³¹⁵ do bielenia patrontaszów funtów dziesięć, złło[tych] trzy. [Pa]pieru pocztowego wzięli trzy libry, złło[tych] sześć; pienki na powrozy funtów dziesięć, złło[tych] dwa. Żelaza do poprawienia wozów pudków cztery, tall[ary] trzy. Kowalom za robotę zapłacono tall[ary] dwa. Koła wzięto z refami żelaznymi cztery, tall[aró-w] pięć. Sadło do smarowania kół pudek ieden, talar ieden. W karczmie Jakuba Żyda napili żołnierze tall[arów] sześć, u Karola karczmarza napili tall[arów] dwa. U Pozniaka karczmarza napili talar ieden. Wachmistrz wziół akkomodacyi złło[tych] sześć. Na drogę wileńską wzięto owsa pu-

^c *Poprawione z:* na.

³¹³ Piwo (niem. Bier).

³¹⁴ Napój składający się ze zmieszanych: piwa, wina francuskiego i soku cytrynowego, posłodzonych cukrem (Lewandowska 2018).

³¹⁵ Tj. kredy.

rów sześć, licząc trzy pury a talar, tall[ary] dwa. J[ego]m[o]ść pan ekonom warklański pierwszym razem iadąc z inwentarzem y rejestrami do Wilna na drogę wyexpensował tall[arów] dwadzieście sześć. Akkomodacyi officyerom w Wilnie tall[arów] dwanaście, złło[tych] dwa. ^fZabrano w Warklanach^f karabinow sztuk piętnaście, a tall[arów] cztery, tall[arów] sześćdziesiątt. Pistoletów par trzynaście y puł, tall[arów] sześćdziesiątt siedem, złło[tych] cztery. Szabel polskich szesnaście, tall[arów] czterdzieście sześć. Muszkietów sztuk trzy, tall[arów] dwadzieście ieden. Karabinów starych iedenastać, tall[arów] dwadzieście dwa. Ładownic z flintpasami piętnaście, tall[arów] trzydzieście. Ołowiu u Żyda Fanisza, kupca, wzięto pudków dziesięć y funtów czternaście, tall[arów] dwadzieście. U tegoż prochu baryłkę tall[arów] piętnaście.

[k. 9v] §Dwór Galeny^{g316}.

Taż kompania woyska rossyjskiego bawiła w Galenach dwa dni, przez które wyexpensowano siana na konie wozów szesnaście, tall[arów] szesnaście, owsa na też konie purów trzydzieście dziewięć, tall[arów] trzynaście. Za iedzenie, piwo y wótkę [!] na ludzi dwieście, licząc na żołnierza iednego po berlingu na dzień, talarów dwadzieście pięć. Za iedzenie, wino, piwo dobre y wótkę cukrową dla J[egomości] p[ana] rottmistrza z pięcią officerami tall[arów] pięć. J[ego]m[o]ść pan rottmistrz wzioł płótna tkackiego łok[ci] trzydzieście, tall[arów] trzy. Tenże skurę niedźwiedzią [ied]ną^h, tall[arów] pięć. J[ego]m[o]ść pan auditor wzioł akkomodacyi rublów piętnaście, czyni tall[arów] trzynaście, złło[ty] ieden. Posłanemu z Galen do Wilna pierwszym razem na expens podróżny y akkomodacyą dla officerów w Wilnie, tall[arów] dwadzieście, złło[ty] ieden.

ⁱDwór Prelleⁱ³¹⁷.

Taż kompania woyska rossyjskiego bawiła w Prellach dni dziewięć, na którą wyszło żyta purów trzydzieście osiem y puł, tall[arów] dwadzieście cztery, groszy piętnaście. Krup jęczmiennych pur ieden y 5/6, talar ieden, złoty ieden, groszy pięć. Soli pudników dziesięć, tall[arów] dwa, złło[tych] cztery. Łoiu na świece pudków dwa y puł, tall[arów] dwa, złło[tych] cztery. Wołu na kuchnię zabito iednego, tall[arów] pięć. Ditto jałowicę ^jzabito iedną^j, tall[arów] cztery. Ditto barana iednego, złło[tych] cztery. Masła

^{f-f} Fragment podkreślony. ^{g-g} Fragment podkreślony. ^h Odczyt niepewny z powodu uszkodzenia karty przy przeszyciu tomu. ⁱ⁻ⁱ Fragment podkreślony. ^{j-j} Właściwy szyk wyrazów wprowadzono nadpisanymi cyframi: 1, 2.

³¹⁶ Galeny (także Galany, Galen, łot. Galēni).

³¹⁷ Prele (łot. Preiļi).

na kuchnię fasek dwie, tall[arów] osiem. Gęsi sztuk pięć, talar ieden, złoś[tych] dwa. Kaczek dwadzieście, talar ieden, złoś[tych] dwa, świniny na kuchnię pudków dwa, tall[arów] dwa. Wódki ordynaryiney sztofów dziewiędziesiąt cztery, tall[arów] czternaście, groszy dwadzieście cztery. Wótki alembikowey sztofów czterdzieście, tall[arów] dwanaście. Na kawę, herbatę, cukier y korzenie do kuchni tall[arów] osiem. Araku butelek osiem, tall[arów] sześć, na konie owsa purów sto piętnaście y puł, trzy pury a talar, tall[arów] trzydzieście osiem, złoś[tych] cztery. Siana wozów osiemdziesiąt, tall[arów] osiemdziesiąt. J[egomość] pan rotmistrz wzioł płótna tkackiego sztukę, tall[arów] [k. 10] sześć. J[ego]m[o]ść pan auditor wzioł płótna łokci sto trzydzieście pięć, a dwa szóstaki, tall[arów] trzynastie, złoś[tych] cztery. Tenże masła faskę iedną, tall[arów] cztery. Tenże akkomodacyi rubłów dziesięć, czyni tall[arów] osiem, złoś[tych] sześć. Tenże skórę niedźwiedzią, talarów sześć, złoś[tych] trzy. Tenże wzioł tuhub³¹⁸ moskiewski, tall[arów] cztery, złoś[tych] cztery. Tenże halsztuch jedwabny, valoris talar ieden, złoś[tych] cztery. Tenże dwie [obłu]czyny^k dla człeka, złoś[tych] cztery. Kwatermistrz wzioł żelaza sztabę od pudków czterech, funtów pięciu, tall[arów] trzy, złoś[ty] ieden, groszy piętnaście. Ditto żelaza wzięto na podkowy złoś[tych] sześć. Tenże kwatermistrz wzioł akkomodacyi rubłów pięć, czyni talarów cztery, złoś[tych] trzy. Underofficyer wzioł rękawic par piętnaście a berling, złoś[tych] siedem, groszy piętnaście. Officyerom rozdzielono na drogę masła faskę iedną, tall[arów] cztery. Żołnierze wzięli tabaki papuż czterdzieście, tall[arów] dwa. Jadącemu pierwszym razem do Wilna J[egomości] panu ekonomowi z rejestrami y inwentarzem na drogę wyszło, z rezydencyą wileńską y akkomodacyą oficyerom, tall[arów] dwadzieście cztery, złoś[tych] sześć; posyłając dwa konie zabrane w Prellach do komendy J[egomości] pana Rogowskiego, owsa na drogę dano purów trzy, tall[ar] ieden; krup jęczmiennych jadącemu z temi końmi sześciń iedną, złoś[ty] ieden. Temuż soli sztof ieden, groszy dwanaście. Tymże ludziom na drogę dano tall[arów] trzy. Od tychże ludzi J[egomość] pan Rogowski odebrał talarów dwa. Munsztuk wzięli u chłopca, za który zapłacono złoś[tych] cztery. ¹Zabrano w Prellach¹ konia kasztanowatego valoris sześćdziesiąt czerwonych złoś[tych], czyni tall[arów] sto trzydzieście pięć. Ogiera valoris osiemdziesiąt czerwonych złoś[tych], czy-

^k Odczyt niepewny z powodu uszkodzenia karty przy przeszyciu tomu. ¹ Fragment podkreślony.

³¹⁸ Długie, szerokie futro ze skór baranich.

ni tall[arów] sto osiemdziesiąt, karabinów sztuk dwadzieście dwie, tall[arów] czterdzieście cztery. Rapirów [k. 10v] żołnierskich szesnaście, tall[arów] trzydzieście dwa. Płótna ciężkiego łokci czterdzieście, tall[arów] sześć, samodziału łokci trzydzieście, tall[arów] cztery, złło[tych] cztery. Płótna na torby łokci czterdzieście, tall[arów] dwa. Płaszcz granatowy podszyty szalonym, valoris tall[arów] piętnaście. Sukno na sanie wilkami podszyte y wilka iednego wzięto, tall[arów] dziewięć. Lulkę J[ąśnie] W[ielmożne]go pana wzięto, valoris tall[arów] dziesięć. Rękawic jelenich do fechtowania parę iedną, tall[arów] dwa. Mydła pudek ieden, tall[ar] ieden. Nici cienkich talek³¹⁹ czterdzieście, tall[arów] trzy. Obrusow dwa y serwe[t] ciężkich tuzinów dwa, tall[arów] dwanaście. Wódki cukrowey garców piętnaście, tall[arów] siedem, złło[tych] cztery. Trojniaku wypili ankar³²⁰ ieden, a dwa do Wilna posłali, tall[arów] trzydzieście sześć.

^mDwór Warków^m³²¹.

Ta kompania woyska rossyjskiego nie była w Warkowie, tylko J[ego]mość pan auditor we trzynaście koni dzień ieden bawił, więc furaz y prowiant nie liczy się tutaj, ponieważ woysko w Prellach przez ten czas stało, a dane siano y owies do Prell z Warkowa w registrach prellskich położyły się. J[ego]m[o]ść pan Rogowski wzięto płótna łokci czterdzieście, tall[arów] cztery. Tenże dwie skóry łosie wyprawne, tall[arów] dziesięć. Tenże niedźwiedzią wyprawną, tall[arów] pięć. J[egomość] p[an] auditor wzięto akkomodacyi tall[arów] dziesięć. Wachmistrz wzięto złło[tych] cztery. Araku na poncz butelek cztery, tall[arów] trzy. Za iedzenie przez dzień ieden na czternastu żołnierzy, talar ieden, złło[tych] cztery. Wina burgundzkiego butelek pięć, tall[arów] trzy, złło[tych] sześć. Wódki cukrowey butelek cztery, tall[arów] dwa; piwa dobrego dla żołnierzy beczkę iedną, tall[arów] dwa, złło[tych] dwa. Wódki ordynaryney garców pięć, talar ieden, złło[tych] dwa. [k. 11] J[egomości] p[anu] ekonomowi iadącemu pierwszy raz do Wilna z inwentarzem y registrami, na expens podróży y akkomodacją officyerom wyszło tall[arów] dwadzieście cztery, złło[tych] sześć; powtórnym razem W[ielmożny] J[egomość] p[an] komissarz iadący do Wilna z W[ielmożnym] J[egomościem] p[anem] łowczym chęciń[skim]³²²,

^{m-m} *Fragment podkreślony.*

³¹⁹ Talka — motek nici, szpulka.

³²⁰ Rosyjska miara objętości, 1 anker = 3 wiadra = 30 sztofów.

³²¹ Warków (łot. Vecvarkava).

³²² Łowczym chęcińskim w latach 1764–1776 był Antoni Lisicki (UWoj.San., nr 20), w tym przypadku chodzić może jednak o komisarza generalnego dóbr podkanc-

dzierżawcą dóbr Warkowa, przy odwiezieniu pieniędzy z różnych fortun, na drogę całą wyexpensowali tall[arów] dwadzieście, złło[tych] s[ie]dem, groszy iedenasćie. W Wilnie będąc wydali na akkomodacyę officyerom tall[arów] sto dziesięć.

ⁿDwór Isnawdaⁿ³²³.

Taż kompania woyska rossyjskiego bawiła w Isnawdzie dni siedem, na którą wyexpensowano żyta na chleb purów trzydzieście cztery, a złło[tych] pięć, tall[arów] dwadzieście ieden, złło[tych] dwa. Mąki pszenney pur ieden, talar ieden. Jęczmienia na krupy purów sześć, tall[arów] trzy. Owsa purów sto iedenasćie, trzy pury a talar, tall[arów] trzydzieście siedem. Gryki purów dwa, talar ieden. Soli pudków dziewięć, tall[arów] dwa, złło[tych] dwa, masła fasek trzy, od pudków trzech $\frac{1}{4}$, a tall[arów] cztery, tall[arów] dwanaście. Item iadącymu do Moskwy J[egomości] p[anu] Puczkowemu, adiutantowi, masła funtów dwa, groszy dwadzieście cztery. Mleka y śmietany wyszło na kuchnię za talar ieden, złło[tych] sześć, groszy dwadzieście dwa. Zabito na kuchnię wołów karmnych dwa, tall[arów] osiem. Ditto jałowicę iedną, tall[arów] trzy. Baranów trzech, talar ieden, złło[tych] cztery. Cieląt troie, talar ieden, złło[tych] cztery. Prosiąt troie, złło[tych] cztery. Indyków siedem, tall[arów] pięć, złło[tych] dwa. Gęsi trzy, złło[tych] sześć. Kaczek pięć, złło[tych] sześć. Kurów szesnasćie, złło[tych] sześć, gr[oszy] dwanaście. Wieprzów karmnych cztery, tall[arów] dwanaście. Wina francuskiego ankarów dwa, tall[arów] dziesięć. Wina węgierskiego butelek dziesięć, a złło[tych] sześć, tall[arów] siedem, złło[tych] cztery. Biru beczek cztery, tall[arów] osiem. Piwa ordynaryinego beczek dziesięć, tall[arów] dziesięć. Miodu sztofów [k. 11v] sto dwadzieście, tall[arów] piętnasćie. Wódki cukrowey sztofów sześć, tall[arów] cztery, złło[tych] cztery. Wódki alembikowey sztofów trzydzieście, tall[arów] piętnasćie. Wódki ordynaryiney sztofów piędziesiąt sześć, tall[arów] czternaście; na cukier, kawę, herbatę y rozmaite korzenie do kuchni tall[arów] dziesięć. Siana na konie wozów dwadzieście siedem, tall[arów] dwadzieście siedem. J[ego]m[o]ść pan Rogowski wzioł skórę łosią, valoris tall[arów] sześć. Tenże czapkę z siwym baranem, tall[arów] cztery. J[e-

lerzego koronnego Borchy, Mateusza Świętochowskiego (Świętochowskiego), rzekomego podstolego chęcińskiego (w spisie UWoj.San. nie został wymieniony żaden Świętochowski), który czasami występował także jako łowczy chęciński (również nieznanany UWoj.San.).

ⁿ⁻ⁿ *Fragment podkreślony.*

³²³ Isnawda (łot. Isnauada) — dobra w pow. lutyńskim, zob. SGKP III, s. 306.

gomość] p[an] auditor wzioł masła pudków trzy, tall[arów] trzy, złło[tych] pięć, gr[oszy] 16 ¼. Tenże wzioł puchu gęsiego funtów dziewięć, tall[arów] dwa, złło[tych] dwa. Tenże parę botów kozłowych niemieckich, talar iede[n], złło[tych] cztery. Tenże samodziału łokci wileń[skich]³²⁴ osiemnaście y puł, talar ieden, złło[tych] siedem. Płótņa paczesnego łokci dwadzieście, talar ieden. Żelaza pudek ieden, złło[tych] sześć. Łoiu na świece dwa pudki, tall[arów] dwa. Skur juchtowych czarnych dwie y dwie szarych, tall[arów] pięć, złło[tych] cztery. Owczyn wzioł J[egomość] p[an] Puczkow, adiutant, siedem, talar ieden, złło[tych] sześć. J[egomość] p[an] Rogowski wzioł parasson³²⁵ z kitaykowemi zasłonkami, tall[arów] iedenąście, złło[tych] cztery. J[egomość] p[an] auditor akkomodacyi wzioł [numero^{o326}] dziesięć, czyni tall[arów] dwadzieście dwa, złło[tych] cztery. J[egomość] pan adiutant wzioł [numero^p] dwanaście, czyni tall[arów] dwadzieście siedem. J[egomość] p[an] Estko wzioł [numero^q] dwadzieście, masła faskę iedną oraz czapkę z siwym baranem, efficit tall[arów] piędziesiątt dwa, złło[tych] dwa. Na drogę wyexpensował J[egomość] p[an] podstarości, iadąc do Wilna, tall[arów] dwadzieście sześć.

^rDwór Landzkorona^{r327}.

Taż kompania woyska rossyiskiego bawiła w Landzkoronie dni osiem, przez które wyexpensowało się żyta na chleb purów trzydzieście osiem, a złło[tych] pięć, tall[arów] dwadzieście trzy, złło[tych] sześć. Mąki pszenney pur ieden y puł, talar ieden, złło[tych] cztery. Jęczmienia na krupy purów siedem, tall[arów] trzy, złło[tych] cztery. Gryki purów trzy, talar ieden, złło[tych] cztery. Owsa purów sto dwadzieście cztery y ⅔, tall[arów] czterdzieście ieden, złło[tych] trzy. Siana wozów trzydzieście dwa, tall[arów] trzydzieście [k. 12] dwa. Biru beczek sześć, tall[arów] dwanaście. Piwa ordynaryinego beczek dwadzieście, tall[arów] dwadzieście. Gorzałki alembikowey z cukrową sztofów czterdzieście, tall[arów] dwadzieście pięć. Gorzałki ordynaryiney sztofów sto, tall[arów] dwadzieście pięć. Soli pud-

^o Znak graficzny przypominający kratkę (#; tu jednak z trzema poprzeczkami). ^p Znak graficzny przypominający kratkę (#). ^q Znak graficzny przypominający kratkę (#). ^r Fragment podkreślony.

³²⁴ Łokieć wileński czyli litewski = 0,6497 m.

³²⁵ Parasson — prawdopodobnie określenie na jakiś rodzaj parawanu.

³²⁶ Tzw. kratka (#), którą przypomina użyty tu i w dwóch kolejnych przytoczeniach symbol, może oznaczać czasami numer czyli liczbę.

³²⁷ Landzkorona (też Landskorona) — dobra w pow. lucyńskim, zob. SGKP V, s. 74–75.

ków dziesięć, tall[arów] dwa, złło[tych] cztery. Wołu zabito iednego y jałowicę iedną, tall[arów] siedem. Baranów dwa, talar ieden. Wieprzów na kuchnią y w drogę cztery, tall[arów] dwanaście. Czwierć mięsa jałowicze-go iedna, talar ieden. Indyków sztuk iedenaście, tall[arów] pięć, złło[tych] sześć. Gęsi sztuk dwanaście, tall[arów] trzy. Kaczek sztuk iedenaście, talar ieden, złło[tych] siedem. Masła na kuchnią fasek trzy, z sobą zabrali fasek dwie, od pudków trzech y $\frac{1}{4}$, a tall[arów] cztery, tall[arów] dwadzieście. Kurów na kuchnią dwadzieście siedem, talar ieden, złło[tych] dwa, groszy dwadzieście cztery. Śmietany y mleka wyszło za tall[arów] dwa, złło[tych] cztery. Łoiu na świece pudków dwa, tall[arów] dwa. Żelaza pudków pięć, funtów piętnaście, na ukucie koni, tall[arów] trzy, złło[tych] siedem, groszy dziesięć. Item żelaza w drogę pudków cztery, funtów siedem, tall[arów] trzy, złło[ty] ieden, groszy piętnaście. Samodziału wzięto łokci wileń[skich] dwanaście, talar ieden. Płótna paczesnego łokci dziesięć, złło[tych] dwa, groszy dwadzieście. Na wino, miód, cukier, kawę y herbatę wyszło tall[arów] dwadzieście dziewięć, złło[ty] ieden, groszy piętnaście. W Posiniu na wino francuskie y węgierskie tall[arów] iedenaście, złło[tych] cztery. J[ego]m[o]ść pan auditor wzioł deleą niedźwiadkami podszytą valoris [talarów?] dwadzieście pięć. Konia wzięli, valoris tall[arów] dwadzieście pięć, a tylko zapłacili rublów dziesięć, to iest tall[arów] osiem, złło[tych] sześć, więc ieszcze dopłacić należy tall[arów] szesnaście, złło[tych] dwa. J[ego]m[o]ść pan ekonom landzkoroński, iadący pierwszym razem do Wilna z regestrami y inwentarzem, na drogę wileńską wyexpensował tall[arów] dziesięć. J[ego]m[o]ść pan Puczkow, adiutant, iadący z Wilna do Moskwy, wzioł żelaza pudków dwa, funtów dziesięć, talar jeden, [k. 12v] złotych pięć, groszy dwadzieście.

^sDwór Janowol^{s328}.

Taż kompania woyska rossyjskiego bawiła w Janowolu dni dwa, na którą wyszło żyta purów osiem, a złło[tych] pięć, czyni tall[arów] pięć. Krup jęczmiennych sześciu cztery, złło[tych] pięć. Owsa purów trzydzieście sześć y puł, talarów dwanaście, złło[ty] ieden, groszy dwanaście. Siana wozów siedem, talarów siedem. Biru beczek dwie, tall[arów] cztery. Piwa ordynaryinego beczek sześć, tall[arów] sześć. S[o]li pudków trzy, złło[tych] sześć. Masła faskę iedną od pudków trzech y $\frac{1}{4}$, tall[arów] cztery. Wódki

^{s-s} *Fragment podkreślony.*

³²⁸ Janowol — dobra w pow. lutyńskim, zob. SGKP III, s. 435.

alembikowej sztofów dziesięć, tall[arów] pięć. Wódki ordynaryiney sztofów czterdzieście, tall[arów] dziesięć. Indyków sztuk trzy, tall[arów] dwa, złło[tych] dwa. Kurów sztuk pięć, złło[tych] dwa. Wolika zabito na kuchnią iednego, tall[arów] dwa. Wieprza zabito iednego, tall[arów] trzy.

^tDwór Michałów^{t329}.

Tey kompanij woyska rossyiskiego część była w Michałowie, na którą wyszło żyta na chleb purów dwa, talar ieden, złło[tych] dwa. Mąki pszenney sześciń cztery, złło[tych] pięć. Owsa na wileńską drogę purów cztery, talar ieden, złło[tych] dwa, groszy dwadzieście. Siana wozów trzy, tall[arów] trzy. Wódki alembikowej sztofów dwa, talar ieden. Wódki ordynaryiney sztofów pięć, talar ieden, złło[tych] dwa. Biru $\frac{1}{4}$ beczki, piwa ordynaryinego $\frac{3}{4}$ beczki, talar ieden, złło[tych] dwa. Krup jęczmiennych sześciń iedną, złło[ty] ieden, groszy dziesięć. Soli funtów piętnaście, złło[ty] ieden, groszy dwadzieście. Masła funtów piętnaście, złło[tych] sześć. Mięsa jałowiczego czwierz iedna, talar ieden. Gęś iedna, złło[tych] dwa. Indyków dwa, talar ieden, złło[tych] [k. 13] cztery. Kurów dwoie, groszy dwadzieście cztery. Śmietany sztofów sześć, złło[ty] ieden, groszy dwanaście^u. Świniny pudek ieden, talar ieden. Na cukier, kawę, herbatę y rozmaite korzenie do kuchni wyszło talar ieden, złło[tych] cztery, groszy sześć. Wina pikardu butelek pięć, talar ieden, złło[tych] siedem. J[ego]m[o]ść pan auditor wzioł akkomodacyi rublów dziesięć, czyni tall[arów] osiem, złło[tych] sześć. J[ego]m[o]ść pan ekonom landzkoroński, iadąc do Wilna z inwentarzem y rejestrami, na drogę wyexpensował tall[arów] cztery, groszy piętnaście. J[ego]m[o]ść pan Puczkow, adiutant, iadący z Wilna do Moskwy, wzioł w Michałowie na drogę owsa purów trzy, talar ieden. Barana iednego, złło[tych] cztery. Kurów dwa, groszy dwadzieście cztery. Gęś iedną, złło[tych] dwa. Wódki ordynaryiney na drogę sztofów osiem, tall[arów] dwa. Żelaza funtów siedem, złoty ieden, groszy pięć. Item owsa na drogę temuż J[egomości] panu Puczkowemu, kordon maiącemu siedzieć, purów sześć, tall[arów] dwa.

^vDwór Płoniany^{v330}.

Woysko rossyiskie sekwestrujące Płoniany bawiło w onych przez dni dziewięć, przez które wyexpensowało się. Żyta purów piędziesiąt, a złło-

^{t-t} Fragment podkreślony. ^u Wyraz poprawiony. ^{v-v} Fragment podkreślony.

³²⁹ Michałów — lokalizacja nieustalona.

³³⁰ Płoniany — może dobra w pow. poniewieskim?

[tych] pięć, tall[arów] trzydzieście ieden, złło[tych] dwa. Jęczmienia purów trzydzieście sześć, tall[arów] osiemnaście. Owsa purów sto iedenaście, tall[arów] trzydzieście siedem. Grochu purów dziesięć y puł, tall[arów] sześć, złotych cztery, groszy piętnaście. Słodu purów dwanaście, talarów cztery, złotych pięć, groszy dwanaście. Krup [k. 13v] jęczmiennych purów pięć y puł, tall[arów] cztery, złoty ieden. Za śledzi puł beczki, tall[arów] trzy, złotych cztery. Jaiek kop trzy, złotych trzy, groszy osiemnaście. Wódki ordynaryiney sztofów sto piędziesiąt cztery, tala[rów] dziewiętnaście, złło[tych] dwa. Wól ieden, tall[arów] sześć. Cieląt cztery, tall[arów] dwa. Siana wozów sto cztery, tall[arów] piędziesiąt dwa. Soli pudków osiem, sztofów dziesięć, tall[arów] dwa, złło[tych] cztery. Masła pudków pięć y funtów p[i]ęć, tall[arów] sześć. Gęsi sztuk dwanaście, tall[arów] trzy. Indyków cztery, talar ieden. Kaczek pięć, złło[tych] dwa, groszy piętnaście. Kurów siedem, złło[tych] dwa, gro[szy] dwadzieście cztery. Szkody poczynione chłopom płoniańskim przez żołdatów moskiewskich ogułem wynoszą tall[arów] dziewiędziesiąt trzy. W Małych Płonianach³³¹ kredens zapieczętowany żołnierze oddarli, z którego porcellony y szkło angielskie przez J[egomości] pana korneta pobrane, a inne na mieyscu potłuczone, szkoda wynosi tall[arów] dwadzieście. J[ego]m[o]ść pan auditor wzioł janczarę srebrem nabiianą, valoris tall[arów] piętnaście. Dwa futra barankowe wzięli, valoris tall[arów] osiem. Spodnie zamiszowe polskie, tall[arów] pięć. Kół żelazem obitych parę iedną, tall[arów] dwa. Wzięto poduszkę skórzaną iedną, łańcuzków dwa, podków par cztery, co czyni in summa tall[arów] dwa. Pułmisek angielskiey cyny stopili, talar ieden. Lichtarz mosiężny wzięli, złło[tych] sześć.

^wDwór Podzemyele^w³³².

J[ego]m[o]ść pan auditor ze dwónasto [!] żołnierzam[i] strawił świniny funtów dziesięć, złło[tych] cztery. Piwa puł beczki, złło[tych] sześć. Wódki sztofów pięć, złło[tych] cztery, groszy dwadzieście [k.14] c[z]tery. Zabrał J[ego]m[o]ść pan Rogowski sanki francuskie, valoris tall[arów] osiem. Ekonom podzemyelski ieździł do Wilna samowtóry, wyexpensował tall[arów] sześć.

^{w-w} *Fragment podkreślony.*

³³¹ Małe Płoniany — lokalizacja niepewna, może także dobra w pow. poniewieskim?

³³² Podzemyele — lokalizacja nieustalona.

^xDwór Dawgieliszki^{x333}.

Czasu sekwestracji tego starostwa³³⁴ było z J[egomościem] p[anem] auditorem kozaków siedymnastu, na których przez dni siedem expens takowy. Wołu zabito iednego, talarów siedem. Ditto barana na kuchnię, złło[tych] sześć. Ditto kura iednego, groszy piętnaście. Ditto indyków trzech, talar ieden, złoty ieden. Ditto gęś iedną, złło[tych] dwa. Więdliny pudków czte[ry], funtów siedemnaście zabrano, talarów cztery, złło[tych] sześć, groszy dwadzieście cztery. Podświnków dwa, złło[tych] dwa. Miodu przasnego ziedli kozacy funtów dziewiętnaście, złło[tych] siedem, groszy dwadzieście. Na kuchnię y drogę dla tegoż J[egomości] p[ana] auditora masła pudek y ¼ funta, talar ieden. Soli garców cztery y puł, złło[tych] dwa, groszy dziewiętnaście. Żyta na chleb purów cztery, talarów dwa, złło[tych] cztery. Jęczmienia na krupy pur ieden, złło[tych] c[z]tery. Owsa purów dwadzieście sześć, tall[arów] siedem, złło[tych] trzy, groszy dziesięć. Grochu sześciu trzy, złło[tych] dwa, groszy piętnaście. Słodu purów cztery, tall[arów] dwa, złło[tych] dwa. Chmielu funtów dwanaście, talar ieden, złło[tych] cztery. Wódki garców dwadzieście siedem, tall[arów] sześć, złło[tych] sześć. Żelaza na przekucie koni wzięli kozacy funtów siedemnaście y puł, złło[tych] pięć, groszy dwadzieście pięć. Tenże J[egomość] p[an] auditor akkomodacyi (ex quo, że konie podstarościńskie, y inną ruchomość do rejestru chciał inkludować) wzioł tall[arów] trzynaście, złło[tych] cztery. Setnik kozacki wzioł talar ieden, złło[tych] cztery. Dawidowicz, służący J[egomości] pana auditora, wzioł botów parę kozłowych, valoris złło[tych] sześć. Siana wozów czternaście, tall[arów] czternaście. Po sekwestrze pierwszym razem iadąc do Wilna y przez czas bawienia się w Wilnie, na expens podróży wyszło tall[arów] osiem, złło[tych] cztery, groszy dwadzieście ieden. Tamże na akkomodację officyerom tall[arów] osiem, złło[tych] sześć. Za szrot y proch na strzelania ptastwa [k. 14v] dla J[asnie] W[ielmożnego] J[egomości] pana de Colongues, generała maiora rossyjskiego³³⁵, za jego rozkazem zapłacono talar ieden, złło[tych] trzy; na wódkę dla J[egomościów] p[anów] officyerów w Wilnie w kancelaryi wyszło talar ieden. Owsa przystawiono do magazynu purów sześćdziesiątt

^{x-x} *Fragment podkreślony.*

³³³ Dawgieliszki (też Daugieliszki) — miasteczko i dobra w pow. święciańskim, starostwo niegrodowe.

³³⁴ Mowa tu o starostwie niegrodowym daugieliskim.

³³⁵ Chodzi o gen. lejtnanta armii rosyjskiej, Johanna Clapier de Colounge; zob. przyp. 226 do dokumentu nr 49.

(z których umierzono purów trzy, a narachowano tylko purów piędziesiąt siedem), licząc trzy pury a talar, tall[arów] dwadzieście. Grochu purów sześć, a złło[tych] pięć, tall[arów] trzy, złło[tych] sześć. Siana do magazynu wozów piędziesiąt dwa, tall[arów] piędziesiąt dwa. J[ego]m[o]ść pan Puczkow, adiutant, wzioł akkomodacyi tall[arów] cztery, złło[tych] trzy. J[egomość] p[an] Zapolski de Żur, maior, za kwit wzioł tall[arów] dwa, złło[tych] pięć. J[egomość] pan Orłow, porucz[ni]k, za przyięcie furazu wzioł tall[arów] cztery, złło[tych] dwa, groszy dwadzieście osiem. Sołdatom, owies y siano przyimuiącym, dano złotych dwa, groszy dwanaście. Za wino dla J[egomościów] p[anów] officyerów tall[arów] pięć, złło[tych] siedem, powtórny raz na gorzałkę dla J[egomościów] p[anów] officyerów talar ieden, złło[ty] ieden, groszy sześć. Drugi raz iadąc do Wilna, za ordynansem na drogę tall[arów] dziesięć, złło[tych] dwa, groszy cztery. Trzeci raz iadąc do Wilna, za ordynansem tall[arów] trzy, złło[tych] sześć, groszy osiemnaście. Czwarty raz iadąc do Wilna, za ordynansem na drogę tall[arów] trzy, złło[tych] siedem, groszy iedenaście. J[egomościom] p[an]om ekonomom inflan[ckim] iadącym do Wilna wydało się owsa purów dziesięć, czyni tall[arów] trzy, złło[tych] dwa, groszy dwadzieście.

^yDwór Rymuszany^{y336}.

J[egomość] p[an] auditor wołu kazał zabić, valoris tall[arów] sześć, złło[tych] cztery. Ditto barana iednego, złło[tych] sześć. Ditto kurów czworo, złło[tych] dwa. Ditto indyka iednego, złło[tych] trzy. Tenże wędliny zabrał pudków dwa y puł, tall[arów] dwa, złło[tych] cztery. Tenże masła funtów dwanaście, złło[tych] cztery, groszy dwadzieście cztery. Soli garcy dwa y puł, złło[ty] ieden, groszy czternaście. Żyta purów trzy, a złło[tych] pięć, talar ieden, złło[tych] siedem. Jęczmienia na krupy trzy sześciny, złło[tych] dwa. Owsa purów dziesięć y puł, tall[arów] trzy, złło[tych] cztery. Słodu purów cztery, tall[arów] dwa, złło[tych] dwa. Chmielu funtów piętnaście, złło[tych] pięć. Wódki garcy pięć y puł, talar ieden, złło[tych] [k. 15] trzy. Siana wozów siedem, tall[arów] siedem. J[egomość] p[an] auditor akkomodacyi wzioł tall[arów] iedenaście, złło[tych] dwa. Setnikowi kozackiemu y słudze J[ego]m[o]ści pana auditora talar ieden, złło[tych] trzy. Po sekwestrze do magazynu siana wozów sześćdziesiąt ieden, tall[arów] sześćdziesiąt ieden. Dla J[egomościów] p[anów] ekonomów inflan[ckich], ia-

^{y-y} Fragment podkreślony.

³³⁶ Rymuszany — zob. przyp. 288.

dących za ordynansem do Wilna, wyszło owsa purów dwadzieście, czyni tall[arów] sześć, złło[tych] pięć, groszy dziesięć.

^zDwór Cekinie^{z337}.

J[ego]m[o]ść pan a[udi]tor kazał zarznąć barana iednego, złło[tych] sześć. Ditto kura iednego, groszy piętnaście. Tenże więdliny na kuchnią funtów siedem, złło[tych] dwa, groszy dwadzieście cztery. Miodu przasnego ^{aa}kozacy ziedli^{aa} funtów dziesięć, złotych cztery. Masła na kuchnią funtów pięć, złło[tych] dwa. Soli garniec ieden, groszy siedemnaście y puł. Żyta pur ieden, złło[tych] pięć. Owsa purów dwa, złło[tych] pięć, groszy dziesięć. Słodu pur ieden, złotych cztery, groszy piętnaście. Chmielu funtów trzy, złoty ieden. Wódki garców pięć, talar ieden, złotych trzy, groszy dwadzieście. Siana wóz ieden, talar ieden. Po sekwestrze do magazynu owsa purów sto piędziesiąt, talarów piędziesiąt. Siana wozów piędziesiąt ieden, talarów piędziesiąt ieden.

^{bb}Według kwitów ruskich^{bb} do kassy rossyiskiey za komendy J[aśnie] W[ielmożnego] J[egomości] p[ana] de Colongues importowano signanter z Płonian talarów sto dziewiędziesiąt, z Podzeymel tall[arów] sto szesnaście, z Dawgieliszek, z Rymszan, z Cekiń, talarów czterysta osiemdziesiąt osiem, złoty ieden, groszy dwadzieście ieden y puł. Z Warklan pierwszą razą talarów sto dwadzieście pięć. Z Prell, z Warklan powtórnie, z Styrgan, z Galen, talarów tysiąc siedymsett cztery, złło[tych] dwa, groszy piętnaście. Z Warkowa importowano talarów pięćsett trzydzieście dziewięć, złło[tych] dwa, groszy dwadzieście dwa y puł. Za masło wzięte do kassy według [k. 15v] kwitu tall[arów] trzydzieście sześć. Roku tysiąc siedymsett siedymdziesiąt pierwszego diebus junij [czerwiec 1771] jadący z temi rejestrami pierwszą razą do Wilna za komendy W[ielmożnego] J[egomości] p[ana] Czerniszewa, pułkownika rossyiskiego, wyexpensował na drogę tall[arów] cztery.

U tego rejestru podpis stwierdzający W[ielmożnego] J[egomości] pana komissarza temi wyraża się słowy: Matheusz Świętochowski, podstoli chęciński, komissarz generalny dóbr J[aśnie] W[ielmożnego] J[egomości] pana podkanclerzego koronnego mp., kt[óry] to takowy registr za podaniem onego do a[kt] iest do xiąg ziem[skich] X[ię]stwa Inflan[ckiego] przyięty y wpisany.

Wypis wydany.

^{z-z} Fragment podkreślony. ^{aa-aa} Właściwy szyk wyrazów wprowadzono nadpisanymi cyframi: 1, 2. ^{bb-bb} Fragment podkreślony.

³³⁷ Cekinie (też Cekin, Cejkinie, Ciejkinie, Kiejzy) — dobra w pow. święciańskim, niegdyś własność (częściowo?) starostwa daugielskiego, zob. SGKP I, s. 683.

Nr 80

Aktykacja kredensu na komisarstwo magazynowe, wystawionego przez Jozafata Zyberka, wojewodę inflanckiego, Stanisławowi Wareckiemu, regentowi podkomorskiemu Księstwa Inflanckiego, Dyneburg 8 I 1772 [10 I 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 35–36v.

Uw. Na k. 35 i 36 przekreślona dawna foliacja (lub numer dokumentu): 34. Tekst napisany inną ręką niż nagłówek i data wpisu oraz informacja o wypisie.

[k. 35] Aktykacja kredensu na kommissarstwo magazynowe J[ego]-m[os]ć panu Wareckiemu służące.

Roku tysiąc siedmsett siedemdziesiąt wtórego, miesiąca januarii dziesiątego dnia [10 I 1772].

Na urzędzie J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci grodzkim X[ię]stwa Inflanskiego comparendo personaliter J[ego]m[os]ć pan Stanisław Warecki, regent podkomorski X[ię]stwa Inflanskiego, kredens na komissarstwo magazynowe prowiantów z Inflant sobie daney [!] i służący ad acta podał, który wpisując słowo do słowa, tak się w sobie ma.

Jozefat z Wiszlinga Zyberk^a, generalny X[ię]t[w]a Inflanskiego wojewoda, oniksztyński, bolnicki etc.^b starosta, orderów Orła Białego, świętych Stanisława i Anny kawaler. Jaśnie W[ielmożnym] I[ch]m[os]ć panom senatorom, dignitarzom, urzędnikom ziemskim i grodzkim, rycerstwu, szlachcie i obywatelom X[ię]tt[w]a Inflantt[skieg]o, po zaleceniu uprzedzonych chęci moich, podaie do wiadomości, iż gdy woysko rosyjskie, założywszy konsystencją w Duneburku in septembri w roku 1771, uczyniło rekwizycją do mnie, iako gospodarującego w tym X[ię]tswie [!], o to, ażebym dla prowiantowania i furazowania onego praktykowanym w Litwie sposobem instrumentował komisarza, niemniey, gdy w czasie trzykrólskich roków I[ch]m[os]ć obywatele [k. 35v] X[ię]tt[w]a Inflantt[skieg]o senciendo grawamen w mierze i wadze, włożyli ten na^c mnie obowiązek, ażebym miarę i wagę dla oddawania prowiantów i furazów regularną ustanowił y komissarza tak dla dyspartymentowania, jako też dla odbierania prowiantów y dopilnowania miary instattował, satisfaciendo zatym takowym rekwizyciom i^d powszechney potrzebie dopełniając oraz obligacją do czynienia porzątku krajowego, z pierszenstwa urzundu na mnie włożoną, a widząc do dzieła komissarskiego zdolnego J[ego]m[os]ć pana Stani-

^a Po tym skreślone: ma. ^b Podkreślone. ^c W źródle omyłkowo: ma. ^d Po tym skreślone: potrzebnym.

sława Wareckiego, regenta podkomorskiego X[ięś]tt[w]a Infla[n]tt[skieg]o, tegoż J[ego]m[os]ci za aktualnego prowiantów i furazów X[ięś]tt[w]a Infla[n]tt[skieg]o komissarza niniejszym instrumentem kreuię, instaluię, mocą którego pomieniony J[ego]m[os]ć pan komissarz obowiązany będzie prowianta i furaze od woyska rosy[j]skiego nakazane na dymy X[ię]-stt[w]a Infla[n]tt[skieg]o dyspartymentować, rordyspartymentowawszy [!] wszystkich Ichm[os]ć panów obywatelów przez inną tescenię (po wiele z dymu należy uwiadomić miary i wagi), aby z krzywdą obywatelską nie było postrzegać, piniądze za przystawiony prowiant i furaz odbierać i one od[d]awać, oraz którzy by z obywatelów X[ięś]tt[w]a Infla[n]tt[skieg]o [k. 36] równie z drógiemi przystawować nie chcieli, takowych na delate woysku rossyjskiemu wydać y dalsze^c powinności secundum exigentiam muneris sui odbywać y wiernie dopełniać. W nadgrode takowych prac i usług pomienionemu J[ego]m[os]ć panu komissarzowi roczney pensyi po pułtora złotego polskiego z dymu iednego, tak z dóbr ziemskich i królewskich, iako też duchownych naznaczam, którą przy wypłaceniu pieniędzy za prowiant i furaz ma moc pozwoloną odbierać. I na tam [!] dał ten mój instrument dla świadectwa [!] i waloru podpisem ręki mey i przyłożeniem pieczęci ztwierdza, dat[um] w Dyneburku 1772, januariyi ósmego dnia [8 I 1772].

U tego kredensu przy pieczenci herbowney na ponsowym laku wyciśnioney podpis J[aśnie]W[ielmożnego] woiewody temi słowy: Jozefat Zyberk, woiewoda X[ięś]tt[w]a Inflan[t]t[skiego] mpp.

Który to takowy kredens za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobą jest do ksiąg grodzkich infla[n]tt[skich] in toto przyjęty i wpisany.

^fWypis wydany.^f

Nr 81

Aktykacja kredensu na komisarstwo skarbowe Wielkiego Księstwa Litewskiego, danego Zygmuntowi Tomaszewiczowi, podstolemu czernihowskiemu, przez sejmik gospodarski województwa inflanckiego w Dyneburgu, 4 II 1772 [5 II 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 39–39v.

Uw. U góry pierwszej strony przekreślony stary numer karty: 37.

[k. 39] Aktykacya kredensu na komissarstwo skarbo[we] W[ielkie]go X[ięstw]a Litt[ewskiego] W[ielmożnem]u Imc panu Thomaszewiczowi,

^c Poprawione z: dalszey. ^{ef} Fragment dopisany inną ręką.

podstolemu czernihowskiemu od w[oje]w[ó]dztwa X[ięstw]a Inflantt[skieg]o danego.^a

Roku tysięcznego siedemsetnego siedemdziesiątego wtórego, miesiąca februarij piątego dnia [5 II 1772].

Coram actis grodu X[ięstw]a Inflanskiego comparendo personaliter J[ego]m[oś]c pan Franciszek Szymański, kredens na komissarstwo skarbu W[ielkieg]o X[ięstw]a Litt[ewskieg]o od województwa inflanskiego dany W[ielmożnem]u Imc panu Zygmuntowi Tomaszewiczowi, podstolemu czernihowskiemu, y służący, ad acta podał, który słowo do słowa wpisując tak się sobie ma.

My senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta y obywatele X[ięstw]a Inflantt[skieg]o czyniemy wiadomo, komu o tym wiedzieć będzie należało, iż stosując się do praw y zwyczajow seymiki gospodarskie nakazujących, zjechalismy się na dniu czwartym februarii w roku teraznieyszym 1772^b ad solitum consiliorum locum do miasta J[ego] K[rólewskej] M[oś]ci Duneburga dla obrania in virtute constytucy anni 1764^c seymu koronacyjnego do komissyi skarbowey W[ielkieg]o X[ięstw]a Litt[ewskieg]o komisarza z X[sięstw]a naszego Inflant[skieg]o, gdzie mając wzgląd na znakomitą sposobność virtutibus emeriti ac bene nati W[ielmożneg]o J[ego]m[oś]c pana Zygmunta Tomaszewicza, podstolego czernihowskiego, szanując oraz użyteczne w przeszłych latach na teyże funkcyi godnie wykonywane dla X[sięstw]a naszego usługi, zgodnemi całego kongressu naszego sentymentami y głosami nemine contradicente tegoz W[ielmożneg]o J[ego]m[oś]c pana Zygmunta Tomaszewicza, podstolego czernihowskiego za komissarza na komissją skarbową W[ielkieg]o X[ięstw]a Litt[ewskieg]o, w roku teraznieyszym 1772 sędzić się mającą, [k. 39v] e medio nostri obralismy y ninieyszym kredensem naszym jako już super administrandam functionem vere przysiągłego authoryzowalismy, który to J[ego]m[oś]c in charactero funkcyi swoiey zostaiący wolen y mocen będzie juxta sonantiam praw, signanter konstytucyi 1764 roku, praerogatyw tey funkcyi postrzegać, mieysce sobie przyzwoite do sądzenia spraw w teyże komissyi zasiadać y inne właściwe urzę[do]wi swemu powinności explere, który to kredens dla lepszey onego mocy y twierdzy rękoma naszymi podpisujemy. Pisan w Duneburgu roku 1772, miesiąca februarii czwartego dnia [4 II 1772].

^a Nagłówek wpisany inną ręką niż reszta dokumentu. ^b Data roczna podkreślona. ^c Data roczna podkreślona.

U tego kredensu podpisy takowe:

Jozafat z Wiszlinga Zyberk, wojewoda X[ięstw]a Inflan[t]t[skieg]o, mpp.
 Konstanty Ludwik Plater, kasztelan trocki, p[ułkownik] p[etyhorski]
 W[ielkie]o X[ięstw]a Litt[ewskie]o.
 Felicyan Ryk, chorąży ziem[ski] X[ięstw]a Inff[anckieg]o.
 Benedykt z Jankow Sokołowski, sędzia ziem[ski] X[ięstw]a Inf[lanckieg]o.
 Jan Weysenhoff, sędzia ziem[ski] X[ięstw]a Inflan[t]t[skieg]o.
 Gotthart Ignacy Mohl, ziem[ski] X[ięstw]a Inflan[t]t[skieg]o pisarz, mpp.
 Jozef Jan Brzezinski, X[ięstw]a Inflan[t]t[skieg]o koniuszy, mpp.
 Dyonizy Mohl, regent ziem[ski] X[ięstw]a Inflan[t]t[skieg]o.
 Jozef Szołkowski, obozny X[ięstw]a Inflan[t]t[skieg]o.
 Stefan Mohl, rotmistrz X[ięstw]a Inflan[t]t[skieg]o.
 Benedykt Mohl, skarbnikowicz czernihowski.
 Jozef Ryk, oberszleytnant J[ego] K[rólewskiej] M[os]ci.
 Jan Zygmunt Skirmat, truckzaszy X[ięstw]a Inflan[t]t[skieg]o.
 Jozafat Antoni Wieliczko, regent grodzki inflant[ski].
 Woyciech Ryk, rotmistrz X[ięstw]a Inflan[t]t[skieg]o.
 Stefan Korn, skarbnik X[ięstw]a Inflan[t]t[skieg]o.

Który to takowy kredens za podaniem do akt przez wyz wyrazoną osobę jest do ksiąg grodzkich inflanskich in toto przyięty y wpisany.

Wypis wydany.

Nr 82

Kredens na poselstwo do króla Stanisława Augusta Poniatowskiego dla Kazimierza Konstantego Platera i Ludwika Wereszczyńskiego, wystawiony przez sejmik województwa inflanckiego w Dyneburgu, 4 II 1772 [12 II 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 43–44.

Uw. U góry pierwszej strony pierwszej i drugiej karty przekreślone stare numery kart: 41, 42. Nagłówek, data wpisu oraz pierwsze zdanie wpisu (do: comparendo oraz część następnego wyrazu: perso-naliter) sporządzone inną ręką (Jozafata Wieliczki) niż reszta wpisu.

[k. 43] Kredens na poselstwo do Krula [!] J[ego]m[os]ci.

Roku tysiąc siedemsett siedemdziesiąt wtórego, miesiąca february dwunastego dnia [12 II 1772].

Na urządzie J[eg]o K[rólewskiej] M[os]ci grodzkim X[ięstw]a Inflan[t]t[skieg]o comparendo personaliter J[ego]m[os]ć pan Ignacy Luczko, dworzanin

J[აწიე] W[იელოჟნეო] J[ეო]m[ოწ]ć pana wojewody inflanskiego³³⁸, kre-
dens na poselstwo do Nayaწიეზეო Pana, W[იელოჟნეო] I[ch]m[ოწ]ć
panom Kazimierzowi Platerowi³³⁹, staroწიე sადოემუ i Ludwikowi We-
resczyńskiemu³⁴⁰, sადიციოი გროჟკიემუ inflanskiემუ, od wojwodztwa
inflanskiego dany ad acta podał, który tak się w sobie ma.

My senatorowie, dignitarze, urzędnicy, szlachta, obywatele X[იე]-
stt[w]a Inflanskiego w roku ninieyszym 1772, miesiაცა februarijj czwartego
dnia [4 II 1772], do miasta J[ეო] K[rólewskiej] M[ოწ]i Duneburka
na mieysce obradom zwyკლე ჳიახავესი i ჳგრომადივესი się, mieliწმსი ten
iedynie cel zamierzony, abyწმსი to powszechnie, ogulnie i publicznym wy-
znali aktem, iako z nas kaჟდე w zსzczegulnoწი [!] oჟდა sჳკარადნიე dnia
trzeciego nowembra blisko przesლეო roku [3 XI 1771] przez maლoch [!]
rozwiჟლთლ ჳოციწიწოვოვო popoწნიეიე ჳბროdni iest przeraჟony, a obywa-
telsკა nad takowym przypadkiem ^aNayjaწიეზეო Stanisლawa Augusta^a
P[an]a N[aszeo] Miლ[ოწიევი]o wzruszeni ცულოწიაცა, sადილწმსი być nay-
przyჳოitszym do tego სრჳოდიემ obranie z poსრჳოodka nas I[ch]m[ოწ]ć
panów delegatów, którzy takowe nasze obywatelskie jaწიე y dokლადnie
opowiedიeli i wytლumaczyli sentimenta, za ჳგოდnym wiეც zezwoleniem
obralწმსი do tey funkcij W[იელოჟნეო] I[ch]m[ოწ]ć p[anów] Kazimie-
rza Platera, starostę sადოეო, i Ludwika Weresczyწისკიეო, sადიცი გრო-
d[ჳ]კიეო, inflanskich, wლჳოივესი na I[ch]m[ოწიწოვო] te ponიჳეიე wyrazo-
ne obowiჟსკი, które wyკონაć sად obowiჟანი.

1mo.^b Oწიეაწა [!] ci W[იელოჟნი]e Ichm[ოწ]ć P[anowie] delegaci nasi
J[ეო] K[rólewskiej] M[ოწ]i P[an]a N[aszeo] Miლ[ოწიევი]o czystoწ
patriotycznych sentimentów naszych, powaჟania Mayestatu Paწისკიეო
i niesკაჳიელნა onemu wiernoწ.

[k.43v] 2do.^d ჳლჳა ციჳ I[ch]m[ოწიწოვი]e J[ეო] K[rólewskiej] M[ოწ]i
powinsჳowanie, ჳე ჳსკავეა opatrnoწი Boska racიჳა ჳ rაკ ჳბჳეიეკიეიხ
wyრვაć Pana i ჳიხოვაć szacowne ჳდოვие i ჳიციე Paწისკიე.

^{a-a} *Fragment wyróჟნიony poprzec ჳიეკსzymi literami.* ^b *Podkreსლone.* ^c *Skrót popra-
wiony z: Ichm.* ^d *Podkreსლone.*

³³⁸ Czyli Jozafata z Wiszlinga Zyberka.

³³⁹ Kazimierz Konstanty Plater (1749–1807), starosta dyneburსი (inflancki) od
1770 r.

³⁴⁰ Ludwik Weresczyწისკი h. Korczak, moჳe toჳსამე z rzekomym chorაჳym inflanc-
კიმ wzmianკოვანym w 1770 r.? (UI 1994, nr 1135); byლ ჳავეწე synem Stanisლawa, sად-
დიეო გროჟკიეო inflansკიეო w latach 1765–1778 (UI 1994, nr 1602).

3tio.^c Wyznając ciż I[ch]m[ościowi]e, jak się brzydziemy zbrodnią wywracająco z swych węgielnych kamieni nayświętsze y nayuroczystsze praw boskich^f i ludzkich prawidła i że iey autorów nigdy imieniem polskim zwać się niemogących, tą tylko ohydą mamy skalanemi, która najmniejszym cieniem ściągac się do imienia prawdziwie polskiego nie może, owszem, w samych iście złoczyńców nie zgładzono i im iedynie służąco zostanie cecho.

Oprócz takowych punktów niz [!] ważnie I[ch]m[oś]ć p[anowie] delegaci czynić nie będo mieli mocy. To zaś, cośmy I[ch]m[oś]c[io]m polecili, ażeby większą moc i wagę, rękami własnymi podpisujemy się. Datum w Duneburku, roku 1772^g, m[iesia]ca februarji czwartego dnia [4 II 1772].

U tego kredensu podpisy rąk takowe:

Jozefat Zyberk, wojewoda X[ię]stt[w]a Inflanstt[skiego], mp.^h

Konstanty Ludwik Plater, kasztelan trocki, pułkownik pet[yhorski] W[ielkiego] X[ię]stwa Litt[ewskiego]³⁴¹.

Józef Wincenty Plater, pisarz polny W[ielkiego] X[ię]stw[a] Litt[ewskiego]o, sądowy brzeski starosta, mp.ⁱ

Felician Ryk, chorąży X[ię]stw[a] Inflanstt[skiego], mpp.^j

Benedykt z Janków Sokołowski, sędzia ziemski X[ię]stwa Inflanstt[skiego].

Michał Ryk, stolnik X[ię]stw[a] Inflanstt[skiego].

Gothardt Ignacy Mohl, ziem[ski] X[ię]stw[a] Inflanstt[skiego] pisarz, mpp.^k

August Plater³⁴², kasz[telanic] troc[ki], mpp.^l

Marcin Kublicki, sędzia ziem[ski] X[ię]stt[w]a Infl[anckiego].

Marcin Benisławski, sędzia grodz[ki] X[ię]stt[w]a Infl[anckiego].

Antoni Felkierzamb sędzia grodz[ki] X[ię]stt[w]a Inflanstt[skiego].

Ignacy Benisławski, miecznik inflanski.

Józef Jan Brzeziński, koniuszy inflanski.

Dominik Ryk, strażnik X[ię]stt[w]a Inflan[skiego].

Franciszek Żebrowski, rott[mistrz] inflantt[ski].

Antoni Szreders, instygator inflanski.

Dionizy Mohl^m, regent ziem[ski] X[ię]stw[a] Inflanstt[skiego], mpp.ⁿ

^c Podkreślone. ^f Słowo zapisane majuskulą: BOSKICH. ^g Data roczna podkreślona. ^h Podkreślone. ⁱ Podkreślone. ^j Podkreślone. ^k Podkreślone. ^l Podkreślone. ^m Wyraz poprawiony. ⁿ Podkreślone.

³⁴¹ Jako pułkownik petyhorski wojsk litewskich Konstanty Ludwik Plater występował już w 1770 r., zob. Jeziorski 2014, s. 29–30.

³⁴² August Hiacynt Plater (po 1745–1803), najmłodszy syn Konstantego Ludwika Platera i Augusty z Ogińskich, brat Kazimierza Konstantego, odbiorcy niniejszego kredensu.

Jan Mohl³⁴³, oboż[nic?] inflanski, mp.^o

Józef Szołkowski, obożny X[ięstw]a Inff[anckiego].

Ignacy Szreders, rott[mistrz] X[ię]tt[w]a Inffantt[skiego], mpp.^p

Reynholt won [!] Freyman.

Jozefat Antoni Wieliczko, regentt grodzki inflanski, mpp.

Benedykt Mohl, [k. 44] skarbnikowicz czern[ihowski], mp.^q

Który to takowy kredens za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę jest do xsiąg [!] grodzkich inflan[ckich] in toto przyięty i wpisany.

Nr 83

Protest Konstancji z Wahlów, starościny rzeżyckiej, i jej syna, Mikołaja, Korffów, przeciwko zgłoszonemu przez urzędników skarbowych komory łądowej repartycji inflanckiej świadkowi w toczonym postępowaniu sądowym [28 III 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 107, k. 26–26v.

Uw. W górnej partii k. 26 niewielkie zabrudzenie atramentem, pochodzące z przekreślenia na poprzedniej karcie.

[k. 26] Manifest^a W[ielmożny]ch Korffów na Ichm[ośció]w p[anó]w oficjalistów skarbowych skarbu W[ielkiego]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o ceł łądowych repartycji inflan[ckiej].

Roku tysiąc siedmsett siedemdziesiąt wtórego, miesiąca marca dwudziestego ósmego dnia [28 III 1772].

Na urzędzie J[eg]o K[rólewskiej] M[ości] grodzkim X[ię]tt[w]a Inffantt[skiego]o solenny zanosili manifest W[ielmo]żni Ichm[ośció] panowie, Konstancya z Wahlów, starościna rzeżycka, matka, Mikołay, chambelan J[eg]o K[rólewskiej] M[ości]i, syn, Korffowie, na Ichm[ośció]w panów Jana Kołłba^b, superintendenta, Marcina Rogowskiego, Kazimierza Połońskiego, pisarzów, Jakuba Żołędzia, strażnika, oficjalistów skarbowych komory łądowej repartycji inflantskiej, tudziesz ludzi y sług de nomine et cognomine samym Ichm[ośció]m lepiej wiadowych [!], ^co to^c, iż obż[a]ł[owa]-

^o Podkreślone. ^p Podkreślone. ^q Podkreślone.

^a W lewym górnym rogu karty cyfra: 4. ^b Powyżej nadpisane, przekreślone: bywszego. ^c Fragment podkreślony.

³⁴³ Jan Mohl (von der Mohl), obożny inflancki, jest wzmiankowany w 1784 r. (Uruski XI, s. 213). Być może był to syn Aleksandra Teofila von der Mohla, obożnego inflancjkiego, zmarłego w 1770 r. (UI 1994, nr 1388, 1390).

ni Ichm[ościowie] różne ź[a]ł[ują]cym d[e]l[a]torom w dobrach Kryżborku czyniąc przykrości, na ostatek do kryminału y zabicia ludzi in complicitate będąc spółnemi motorami, do inquizycyi ku świadectwu tegoż J[ego]m[ości] pana Żołądzia in praejudicium d[e]l[a]torów stawili, a ź[a]ł[ują]ce d[e]l[a]tores nie chcąc inquizycyi zatrudniać, aby ona doysć mogła, musieli tegoż J[ego]m[ości] pana Żołądzia akceptować w podanym do inquizycyi regestrze. Zaczym ź[a]ł[ują]ce d[e]l[a]tores praeveniēdo futurae indemnitati suae na obź[a]ł[owa]nego J[ego]m[ości] pana Żołądzia iako complicem facti solenniter manifestuią się, do skassowania takowego ku szkodzie ź[a]ł[ują]cych d[e]l[a]torów świadectwa, do nadgrodzienia szkód, nakładów y expens prawnych, y o to wszystko, co [k. 26v] czasu prawa fusius deducetur, salva tey melioratione żałoby, dali tę manifestacyą do xiąg grodzkich inflantskich zapisać.

Wypis wydany.

Nr 84

Przysięga strażników cła dyneburskiego [2 V 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 137–137v.

Uw. U góry k. 137 przekreślona stara, nieaktualna foliacja (139).

[k. 137] Jurament wykonany przez strażników cła dūneburskiego.

Roku tysiāc siedmsett siedemdziesiąt wtórego, miesiąca maja drugiego dnia [2 V 1772].

Coram actis grodu X[ię]st[w]a Inflant[skieg]o comparendo personali-ter Ichm[os]c panowie Andrzej Affanasewicz, Jerzy Nowicki, Jozef Jodzewicz, na straznikowstwo komor y przykomorkow duneburskich in praesentia W[ielmożny]ch Ichm[ośció]w panow Jozefa Kryszpina y Tomasza Kowalskiego, kapitanow J[eg]o K[ró]lewskiej M[os]ci, superintendentow tychże komor, rotą od tychże W[ielmożny]ch Ichm[ośció]w p[anó]w superintendentow wydaną jurament wykonali y takową rotę ad^a acta^b tychże xiąg grodzkich inflantskich ku zapisaniu podali, która tak się w sobie ma.

My, Andrzej Affanasewicz, Jerzy Nowicki, Jozef Jodzewicz, przysięgamy Panu Bogu wszechmogącemu w Troycy świętey jedynemu na tym, iż będąc na funkcyi straznikowskiey przy cłach J[eg]o K[ró]lewskiej M[os]ci

^a *Nad tym napisane i skreślone:* tychże xiąg grodzkich inflan[ckich]. ^b *Po tym skreślone:* podali.

y Rz[eczy]p[os]p[o]l[i]tey skarbu, tak na spławie iako y łądzie, przy komorach iako y przykomorkach düneburskich, drzewa y innych wszelkiego towaru rodzajow sprawiedliwie rewizye czynic, one ile się czego in quantitate et qualitate pokazać może, zapisywać bez żadnego faworu, nie kwapiąc się na dary, ani posuwy³⁴⁴ na krzywdę skarbu zmierzaiące, y też rewizye sprawiedliwie, nie pobłazaiąc ani pokrzywdzaiąc handlujących, w raporcie Ichm[ości]m^c panom^d superintendentom podawac będziemy y na tym iako żadney emunkcyi, extorsyi handlującym wszelkiej kondycyi ludziom czynic nie będziemy. Naczym iako [k.137] sprawiedliwie przysięgamy, tak Panie Boże dopomóż y niewinna męka jego.

Który to takowy jurament za wykonaniem y do akt podaniem przez wyż wyrażone osoby jest do xiąg grodzkich inflantskich in toto przyjęty y zapisany.

Wypis wydany.

Nr 85

Skarga Konstancji z Wahlów, starościny rzeżyckiej, i jej syna, Mikołaja, Korffów, na Jakuba Józefa Myszkowskiego, superintendenta komór łądowych Księstwa Inflanckiego [5 VIII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 107, k. 141–141v.

Uw. Karty 141–141v lekko zabrudzone, także atramentem. W lewym górnym rogu pierwszej karty liczba: 17.

[k. 141] Remanifest y manifest W[ielmożny]ch Korffów na J[ego]m[ość] pana Myszkowskiego, superintendenta y innych officialistów skarbowych.

Roku tysiąc siedemsett siedemdziesiąt wtórego, miesiąca augusta piątego dnia [5 VIII 1772].

Na urzędzie J[eg]o K[rólewskiej] M[ość]i grodzkim X[ięstw]a Inflantskiego remanifestował^a się y solenny zanosił manifest J[ego]m[ość] pan Daniel Brokiert, geometra J[eg]o K[rólewskiej] M[ość]i, nomine W[ielmożny]ch Ichm[ości]w panów Konstancji z Wahlów, starościny rzeżyckiej, matki, in assistentia opiekunów, Mikołaja, chambellana J[eg]o K[rólewskiej] M[ość]i, syna, Korffów, na J[ego]m[ość] Pana Jakuba Józefa Myszk-

^c Wyraz poprawiony. ^d Wyraz poprawiony.

^a Początek wyrazu poprawiony.

³⁴⁴ Posuw, właściwie: posuł, podarunek na przekupienie sędziego (Linde, t. II, cz. 2, s. 962).

kowskiego, superintendenta komór lądowych X[ięstw]a Inflan[ckiego] y innych officialistów skarbowych de nomine et cognomine lepiej J[ego]-m[ość]i wiadomych y znajomych, mieniać o to, iż co obzałł[owa]ni Ichm[ościowie] sami^b czyniąc tak skarbowi W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o, iako też żałł[ujący]m delatorom różne krzywdy, że nie pilnują przyzwoicie funkcyi swey superintendencyi y mieysca wyznaczonego, ale na różne mieysca zagraniczne przemaszając się, signanter sam obzałł[owa]ny J[ego]m[ość] pan superintendent nie pilnując cła w Kryźborku, w Jakubstacie, za granicą rezyduje, a żołnierze iedni na cle się rządzą, ludziom podróżnym, kupcom, iako też samym żałł[ujący]m delatorom y ludziom onych, tudzież Żydom kryźborskim krzywdy czynią, od których biorą pieniądze, kwitów nie dają, dając racyą iakoby z jednego przykomorku idąc, a na drugi nie przejeżdżając, do Rygi kwit nie jest potrzebny, przez co z mieysca mieszkańcy y kupcy uskarżać się y oddalać muszą; insuper nie czekając rezolucyi od nayiaśniejszey kommissyi skarbowey W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o na doniesienie krzywdy żałł[ują]cych delatorów, sinistre udając iakoby żałł[ują]cy delatores onych rugowali y rugują, manifest [k. 141v] w kancellarij grodzkiej inflantskiej pod datą piętnastego julij anni curentis [15 VII 1772] na oczernienie osób delatorów zaniesli, chcąc z siebie evitare poenas promeritas, a przez takowe podstempki super lucrari, w prześwietney kommissyi skarbowey W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o et aggravare procederami żałł[ują]cych delatorów, którzy nie wchodząc in cognitionem praw Infantom służących, czy to wolna czy niewolna komora, tantisper mieysca w Kryźborku Ichm[ość] p[ano]m officiatistom [!] skarbowym nie bronili y nie bronią, tylko^c wedle tyłu rezolucyi danych od nayiaśniejszey kommissyi skarbowey W[ielkiego] X[ięstw]a Litt[ewskiego]o, żałł[ują]cy delatores na uspiczenie [!] osób y spokoyności zachowania od tychże Ichm[ościów] p[anów] officialistów skarbowych quam maxime dopraszają się. Zaczym praeveniedo [!] futurae indemnitati suae in omnibus punctis noticys, iako in puncto terażniejszych przez Ichm[ościów] zaniesionych niesłusznie manifestów remanifestując się, żałł[ują]cy delatores quam solennissime do skassowania wszelkich in damnum żałł[ują]cych uroszczonych pretensyi, do obwarowania securitatem zdrowia y życia^d tak sobie, iako też y ludziom swym ab omnibus^e obzałł[owa]nych impeticionibus, do nadgrodenia szkód, strat, nakładów y expens

^b Po tym przekreślone: różne. ^c Po tym skreślone: w tym mieyscu. ^d Po tym skreślone: ab. ^e Po tym skreślone: cit.

prawnych exinde pochodzących quam solennissime remanifestując^f się y manifestuiąc salva melioratione takowey żałoby, dali ten swoy solenny remanifest y manifest do xiąg grodzkich inflantskich zapisać.

Wypis wydany.

Nr 86

Potwierdzenia opłacenia dwóch kwart wraz z hiberną ze starostwa lucyńskiego (wrześniowej i przyszłej, marcowej 1772 r.), 18 IX 1771, oraz pokwitowanie zabrania z dóbr Isnauda na potrzeby oddziałów konfederackich karabinów, ładownic i barwy, 29 XI 1771 [15 IX 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 214–214v.

Uw. Na szczycie k. 214 przekreślona stara, nieaktualna foliacja (216).

[k. 214] Aktykacya kwitu konfederackiego na kwarty starostwa lucyńskiego.

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt wtórego, miesiąca septembra piętnastego dnia [15 IX 1772].

C[o]ram^a actis grodu Xięstwa Inflan[ckiego] comparendo personaliter W[ielmożny] J[ego]m[ość] pan Józeff Krasnodębski, rotmistrz inflanc[ki], kwity dwa, ieden na kwarty lucyńskie, drugi^b na barwy, strzelby y ładownice, od^c konfederacyi W[ielmożnem]u J[ego]m[ość] panu Matheuszowi Świętochowskiemu, podstolemu chęcińskiemu, qua komissarzowi dane y służące^d, y już w ziemstwie inflantskim aktykowane^e, ad acta podał, które tak się w sobie mają.

Za ordynansem J[aśnie] W[ielmożnego] J[ego]m[ości] pana Zyberka³⁴⁵, starosty rakanciskiego, odebrałem z starostwa lucyńskiego, przez ręce W[ielmożnego] J[ego]m[ości] pana Świętochowskiego, podstolego czernihowskiego, za dwie kwarty z hyberną, idq[ue] iedną septembrową, a drugą w roku 1772 przyszłą marcową, in unum złotych siedem tysięcy dziewięćset osiemnaście, groszy dwadzieście trzy y szeląg ieden y puł, z odebrania których kwitując, attestor roku 1771, miesiąca 7bra 18 dnia

^f Wyraz poprawiony, pierwsza litera nadpisana na literze m.

^a Początek wyrazu nieczytelny z powodu otworu w karcie, powstałego w związku z jej przesyrciem. ^b Przed wyrazem omyłkowo wstawiona i nieskresłona litera k. ^c Wyraz poprawiony. ^d Po tym skresłony fragment: ad acta pod. ^e Poprzedzone we wcześniejszym wierszu błędnie odnotowanymi literami ak.

³⁴⁵ Jan Kazimierz Zyberk.

[18 IX 1771], w Isnawdzie³⁴⁶, Adam Poklewski Koziełł, porucznik konfederacki.

Drugi^f. Na potrzebę woysk zkonfederowanych W[ielkiego]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o wziętem w Isnawdzie karabinów dużych pocztowych in numero dwanaście, ładownic barzo starych juchtowych dwanaście y dwanaście zgniłych granatowych barw, mało co zgodnych, attestor. Pisan ut supra, Adam Koziełł, porucznik konfederacki. Suscepta takowa roku 1771, m[iesiąc]a novembra 29 dnia [29 XI 1771].

Coram actis terrestribus X[ięstw]a Inflan[ckiego] comparendo personaliter W[ielmożny] J[ego]m[ość] pan Matheusz Świętochowski, podstoli chęciński, kommissarz [k. 214v] generalny dóbr J[aśnie] W[ielmożnego] Borchy³⁴⁷, podkanclerzego koronnego, wyżey wyrażone dwa kwity ad acta podał. Susceptitt Dyonizy Mohl, regent ziem[ski] X[ięstw]a Inflan[ckiego] mp. Które to kwity za podaniem do akt przez wyż wyrażoną osobę są do ziąg grodzkich inflan[ckich] in toto przyjęte y wpisane.

Wypis wydany.

Nr 87

Potwierdzenie odebrania i upowszechnienia treści uniwersałóv informujących o przyłączeniu województwa inflanckiego do Rosji, 21 IX 1772.

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 220.

Uw. W prawym, górnym rogu k. 220 odnotowana nieaktualna, przekreślona foliacja (222). Karta posiada zabrudzenia atramentem, odbicie przekreśleń na k. 219v.

[k. 220] Niżey na podpisaniu ręki mey wyrażony zeznawam tym moim skryptem, iż na dniu dwudziestym pierwszym septembra [21 IX 1772] uniwersały, inkorporacyą X[ięstw]a Infflanskiego do wielkiego państwa rossyjskiego ogłaszające, z rąk delegowanego do parafij maryenhauskiej godnego officjera woysk rossyjskich odebrałem y onych kontenta przez własną osobę moią szlachcie y pospolitemu gminowi ludu opowiedziałem y do publiczney wiadomości wszystkim do kościoła maryenhawskiego zgromadzonym podałem y objaśniłem. Tudzież tegoż dnia do innych kościołów zwierzchności moiey powierzonych, a mianowicie lucyńskiego, krasławskiego y dyneburskiego, ku wykonaniu podobney publikacyi ze

^f Wyraz *podkreślony*.

³⁴⁶ Isnawda (łot. Isnauða) — dobra w pow. lucyńskim (SGKP III, s. 306).

³⁴⁷ Jana Andrzej (Jędrzej) Borchy.

wszelką czcią przyiętych wyż rzeczonych uniwersałów oraz ku dopełnieniu obowiązków moich przedsięwzięłem podróż, mając przy sobie dwóch kapłanów y kilku dworzan, zwyczajnie przy boku moim będących. Y na tom dał ten mój skrypt z podpisem ręki mey własney y z podpisami tych, którzy ze mną w pomienioną podróż udali się, usilnie żądając na dzień dwudziesty szósty praesentis stanąć w Dyneburku. Datt[um] w Maryenhausie r[ok]u 1772, m[iesią]ca 7bra 21 dnia [21 IX 1772].

X[iądz]^a Jerzy Korwin de^b Pousłów³⁴⁸ Powślowski, archidiakon, prałat katedralny inflan[cki], generalny namiesnik [!] biskupstwa inflant[skiego], proboszcz lucyński y maryenhauski.

My^c też wyż wyrażeni, takowe czyniemy podpisy.

Xiądz Maciey Kniatowtt.

Xiądz Jerzy Szagzdowicz mp.^d

Tadeusz Kołakowski, stanowniczy p[o]łło[cki].

Onufry Snirski^c.

Krzysztoff Platt mp.

Nr 87a

Potwierdzenie złożenia przysięgi urzędniczej przez sędziów i regentów ziemskich prowincji dźwińskiej, 1 X 1772 (n.st.).

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 221–221v.

Uw. W prawym górnym rogu k. 221 przekreślona, nieaktualna foliacja (223).

[k. 221] Roku 1772, m[iesią]ca 8bra 1 dnia [1 X 1772] według nowego kalendarza, zjachawszy W[ielmożni] J[egomość] panowie, Benedykt z Janków Sokołowski, prezydent, Jan Weyssenhoff, sędziowie ziemscy, jurament według roty statutowey wykonali w te słowa. Ja N. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu w Troycy Jedynemu, iż w tey prowincyi dźwińskiej wedle Boga, sprawiedliwie y wedle prawa statutu tego, danego W[ielkiem]u Xięstwu Litewskiemu, a teraz od Nayiaśnieyszey Imperatorowey Jeym[ość]i, caley Rossyi Pani Naszey Miłościwey, potwierdzonego, według żałoby y odporu stron, a nie według wiadomości swoiey, nic nie

^a Podpis pod treścią, w nieco węższej kolumnie. ^b Wyraz poprawiony z innego, nieczytelnego. ^c Poniższe podpisy o charakterze kontrasygnaty umieszczone w wąskiej kolumnie po lewej stronie. ^d Skrót nadpisany nad wierszem. ^e Możliwa też lekcja: Swirski.

³⁴⁸ Chodzi prawdopodobnie o dobra Pousłów w pow. poniewieskim, należące w części do Pusłowskich.

przykładając ani uymując, będę sędził, zeznania y zapisy przyjmować [!], nie folgując wysokim y podłym stanom, na dostojnościach i urzędach siedzącym, na bogatego y ubogiego, na przyjaciela, krewnego, zachowałego y na nieprzyjaciela, na tutecznego, ani na gościa nie patrząc, nie z przyiaźni, nie z waśni, nie z bojaźni, nie za posuły³⁴⁹ y dary, ani się spodziewając na potym darów y jakiego nadgrodenia, y nie radząc stronie, ani się bojąc kaźni, pomsty y pogrózek, ale samego Boga y jego świętą sprawiedliwość y prawo pospolite, y sumnienie [!] swoje przed oczyma mając, też roków nigdy nie omieszkiwać, krom wielkiej, prawdziwey y złożney choroby, a jako na tym sprawiedliwie przysięgam, tak mi Panie Boże pomóż, a jeśli niesprawiedliwie, Boże mnie ubiy.

Tegoż roku, dnia y miesiąca, W[ielmożni] J[egomość] panowie Gothard Ignacy Mohl, pisarz, Michał Benisławski y Stefan Mohl, regenci ziemscy teyże prowincyi, jurament wykonali w te słowa. Ja N. przysięgam Panu Bogu w Trójcy Jedynemu na tym, iż sprawiedliwie wedle Boga y wedle tego prawa pisanego, a teraz od Nayiaśnieyszey Imperatorowey Jeym[osc]i, całej Rossyi, potwierdzonego, y wedle mówienia y sporów stron nic nie przykładając ani uymując, będę zapisować y radzie sędziom wiernie y sprawiedliwie, wedle zeznania stron y sporów na sędziech oświadczenia y opowiadania sądowego, y skazania sądowe będą zapisywać pilno y doglądać, aby wedle tey przysięgi mey sprawiedliwie były wpisowane, a z xiąg pierwszych, gdy kto wypisów albo widimussow jakich potrzebować będzie, też ich sprawiedliwie y wiernie, jako w xięgach zapisano będzie, z wiadomością sędziów wydawać będę, nie mając baczenia na wysokie y podłe stany, na dostojnościach [k. 221v] siedzących, na bogatego, na ubogiego, na przyjaciela, krewnego, zac[ho]wałego, ani na nieprzyjaciela, na tutecznego, ani na gościa, nie z przyiaźni, nie z waśni, nie z bojaźni, nie za posuły y dary, ani się bojąc kaźni, pomsty y pogrózek, nie czekając nadgroden[ia], ale samego Boga y Jego świętą sprawiedliwość, a prawo posp[olite] przed oczyma mając, a sumnienie [!] swoje, dobrze, pobożnie sprawując, tak mi Boże pomóż, a jeśli niesprawiedliw[ie], Panie Boże mnie ubiy. Które^a juramenta iż ciż W[ielmożni] Ichm[ościowie] w kościele farnym dyneburskim, w przytomności moiey, wykonali. Attestor. Dan w Dyneburku ut supra.

^a Wyraz *poprawiony* z: Który.

³⁴⁹ Czyli łapówki lub podarunki.

Nr 88

Dekret o przedłużeniu terminu złożenia przysięgi na wierność carycy Rosji, wydany przez gubernatora pskowskiego Michała Kreczetnikowa w Połocku, 21 IX / 2 X 1772.

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 219.

Uw. Dokument oryginalny, zaopatrzony w pieczęć gubernatora; u góry karty przekreślona stara, nieaktualna foliacja (223). Karta ma uszkodzenia na brzegach oraz odbicia atramentu z sąsiedniej strony.

[k. 219] Z woli Najjasniejszey y najpotężniejszey Monarchini Kat[arzyny]^a Alexiejewny, całej Rossyi Imperatorowey ettc., ett[c.]^b

Ponieważ już wyznaczony w mojm [!] obwieszczeniu de die 5ta cur[rentis] uczynionym na wykonanie przysięgi wyszedł termin, a może znaleźć nie jeden taki, który lub dla słabości zdrowia, lub dla niezaspokojenia się tej jeszcze nie wykonał, dla wyrozumienia nad niemi zdało mi się prolongować jeszcze ten termin do dnia ostatniego tego miesiąca według stylu dawnego to jest 30 7bris / 11. 8bris obydwóch stylów [30 IX / 11 X], po których przeysciu, jeżeli który dziedziczne dobra mający o niezaprzyjężenie doniesiony będzie, tedy takowy wszystkie dobra swoje bez najmniejszey dyskretyi utraci y od przywilejow obywatelstwa tuteyszego oddalony na zawsze będzie, w czym z powtorzeniem ostrzegając przy pieczęci mojej podpisują się. Dan w Połocku dnia 21. 7bris / 2. 8bris ^c1772 roku^c [21 IX / 2 X 1772].

Najjasniejszey całej Rossyi Imperatorowy woysk generał major, pskowskiej gubernij gubernator, orderu S. Anny kawaler.

M. de Kreczetnikoff^{d350}

Dla prowincyi dzwinskiy.

Nr 89

Uniwersał w kwestii dezertarów z woysk rosyjskich, wystawiony przez brygadiera Jana de Drumant, dowódcę woysk rosyjskich w prowincji dźwińskiej, Dyneburg 15 X 1772.

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 223–223v.

Uw. Dokument sporządzony w układzie „poziomym” (wzdłuż dłuższego boku karty); u góry karty przekreślona stara, nieaktualna foliacja (225). Na k. 223v tylko podany miesiąc, numer dokumentu i adnotacja po angielsku o rozestaniu.

^a Naderwanie karty. ^b Naderwanie karty. ^{c-c} Fragment podkreślony. ^d Na prawo od nazwiska odcisnięta w czerwonym laku pieczęć.

³⁵⁰ Michał Nikitycz Kreczetnikow (1729–1793), ówczesny gubernator pskowski.

[k. 223] Jan de Drumant³⁵¹, woysk rossyiskich brigadier w dzwinskiy prowincyi, dynaborski komendant etc.

Jasnie Wielmożnym Wielmożnym Ichm[ościom] p[anom] prowincyi dzwinskiy, iak swieckiego, tak duchownego stanu y kazdey generaliter kądycy [!] ludziom poddaie do wiadomości y upraszam, aby possesorowie tey prowincyi, każdy w swoich dobrach, miastach, miasteczkach, włościach, wsiach y karczmach, tudziesz duchowieństwo [!] wszystkim swojm [!] parafianom z ambony opowiedzieli, jezeliby się trafiło komukolwiek widzieć albo się zdarzy, że do kogo przydą szukając zchronienia, mieysca lub noclegu z zbiegow woysk imperatorskich, tedy takowych nie przyimowac, ich samych ani zadnych skarbowych rzeczy, niemniej tez ich utaić, albo do dalszego uścia promowować, alie [!] wraz onych pobrać y do pobliszej komędy [!] transportować powinni będą. Poniewasz to się wszystko do dobra pospolitego y porządku dobrego w kraiu siera, to każdego z obywatelow tey prowincyi y wiernych poddanych o ten porządek upraszam, y żeby nicht [!] iako się iuz praktykowało, niewiadomością nie wymawiał, ostrzegam. Jezeli ktokolwiek tem[u] uniwersałowi zadość nie uczyni, a wazyłby się takowych zbiegłych woiskowych ludzi w domach swoich na noclegi przyimowac y bez zatrzy[ma]nia przechowywać^a, takowy za powzięciem^b wiadomości, iako nieposłuszny y niezyczliwy poddany będzie podług inszych prowincyi zwyczajow [i] praw nakazany^c. Dla lepszey wiary y waloru ten uniwersał ręko [!] własną przy pieczęci mey stwierdzam. W Dynaborku m[iesi]ę[ca] octobra 15. dnia 1772 [15 X 1772].

[k. 223v] 8br.

N[umero] 13tio.

Octob. 4. sent off to the 4 parishes.

About the deserters.³⁵²

Nr 90

Dekret w sprawie odbioru uniwersałow o dezertterach, 20/31 X 1772.

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 222.

Uw. Dokument jest odpisem lub załącznikiem, bez informacji o wystawcy; dotyczy prawdopodobnie rozpowszechniania uniwersału w kwestii dezertterow, wystawionego przez bryga-

^a Wyras poprawiony. ^a Wyras poprawiony. ^c Wyras poprawiony.

³⁵¹ Jan de Drummond (Drumant), rosyjski oficer, wówczas komendant Dyneburga (Jeziorski 2014, s. 36).

³⁵² Jeśli adnotacja po angielsku podaje właściwą datę, to jest to data wedle kalendarza juliańskiego, zaś dokument jest wystawiony z datą 15 X 1772 wedle kalendarza gregoriańskiego.

diera Jana de Drumant, dowódcę wojsk rosyjskich w prowincji dżwińskiej, z 15 X 1772 r. (zob. dokument nr 89). Dokument sporządzony w układzie „poziomym” (wzdłuż dłuższego boku karty); u góry karty przekreślona stara, nieaktualna foliacja (224).

[k. 222] Wszem wobec y kozdemu z osobna, iak swieckiego, tak duchownego stanu, podaie do wiadomości. Jezeliby się trafiło, ze wysłani officierowie z uniwersałami y formami pod dato 15/26 8bra w roku ninieyszym [15/26 X 1772]³⁵³ pisanami [!] omineli kogo z possessorow swieckich lub duchownych, tedy takowi Ichm[ościowie] powinni są iak nayprzędzey przyiechać do Dynaborka do mnie dla odebrania form y uniwersałow im pilnie potrzebnych. Ostrzegam każdego, aby nie rozumiał, ze się będzie mógł wymowic albo exkuzować niewiadomością, ale iak naysurowszym będzie podpadał poenom. Dla liepszey wagi y waloru przy pieczęci mey własną podpisuie się ręką, d[ie] 20/31 8bra 1772 roku [20/31 X 1772].

Nr 91

Przekazanie brygadierowi Drumantowi przez gubernatora pskowskiego Michała Kreczetnikowa ukazu carskiego w sprawie Kozaków w przyłączonych prowincjach, 22 X 1772.

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 240–240v.

Uw. U góry k. 240 przekreślona stara, nieaktualna foliacja (247). Na k. 240v prawdopodobnie własnoręczny podpis brygadiera Drumanta, potwierdzający zgodność. U dołu k. 240v dwie adnotacje kancelaryjne: numer dokumentu i miesiąc.

[k. 240] Ukaz Jej Imperatorskiego Wieliczenstwa Samowładnącey całej Rossyi z pskowskiej gubersk[iej] kancelaryi W[ielmożnemu] J[ego]-m[ości] p[anu] brygadyerowi Drummantowi oktobra 22. d[nia]. Będąc przytomny w pskowsk[iej] guberskiej^a kancelaryi J[aśnie] W[ielmożny] J[ego]m[ość] p[an] generał major, pskowsk[iej] gubernij w powinności gubernator y kawaler Michał Nikitycz Kreczetnikow ustnie objawił iako nie bez jego wiadomości to stało się, ze w newelskim y siebierskim kluczach, iako y w^b połock[iej] ekonomij znayduią się Kozacy, to w rosądek tego raczyłyby guberska kancelarya w nowo przyłączonych trzech prowincjach, Witebsku, Połocku y dzwinskij, potwierdzić ukazami, z tym jeżeli oni y w drugich mieyscach tych prowincyi pokażą się, żeby od onych

^a *Wyraz poprawiony.*

³⁵³ Jest to odwołanie do poprzedniego publikowanego dokumentu (nr 89). Zawarta na nim adnotacja o rozesłaniu 4 X 1772 r. wskazywałaby raczej, że data jego wystawienia (15 X 1772) jest raczej datą wedle kalendarza gregoriańskiego.

onym objawiono było, żeby takowi iak nayprędzey komportowali do guberskiewy kancellaryi swoje przywileje, żeby po onym mozno było ich przyuczynieniu pogłownego przepisanu pomieszczyć w ten sposób, do ktorego oni podług praw ich nalezyc będą. Dłaczego [!] podług ukazu Jej Imperatorskiego Wieliczenstwa pskowskiewy gubersk[iej] kancellaryi rezelwowano do Was, M[óśc]i Panie brygadyerze Drumannie, posłać ukaz y przykazać w zostaiącyey wiadomosci Waszey dzwinskiewy prowincyi publikować, czy nie znydą się w oney takowego gatunku Kozacy. A jezeliby się znaleźli, to obwieścić onym, jezeli maią iakie [k. 240v] przywileje, tedy sami iak nayprędzey komportowali na rostrząszenie gubersk[iej] kancellaryi, z ktorych by mozno było widzieć, w iakiewy kondycyi przy formowaniu pogłownego regestrach pomieszcic należą y W[ielmożnemu] J[ego]m[óści] p[anu] brygadyerowi o tym podług ukazu Imperatorsk[iego] Wieliczenstwa zadosyc uczynic. Oktobra 22. d[nia] 1772 [22 X 1772].

Brygadyer Michailo Lanskoi.

^cZgadza się z oryginałem. Brigadier Jo. Drummond³⁵⁴.^c

Sekretarz Stepan Zdanowicz.

Regestrator Nikolai Mussin.

N[umero] 15to.

8br.

Nr 92

Uniwersał gubernatora pskowskiego Michała Kreczetnikowa w sprawie przeprowadzenia rewizji dóbr w przyłączonych prowincjach, 5/16 XII 1772.

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 301–301v.

Uw. *Kopia z potwierdzeniem zgodności własnoręcznym podpisem brygadiera Drumanta. Karta pierwotnie złożona na czworo, złożenia spowodowały przetarcia; karta uszkodzona na brzegach w sposób niekiedy utrudniający czytanie, ponadto zaplamienia i kleksy. U góry k. 301 po prawo przekreślona stara, nieaktualna foliacja (305).*

[k. 301] Michał de Kreczetnikow, woysk Nayiasnieyszey Imperatorowey Je[j]m[óści] generał major, gubernii [!] pskowskiewy gubernator y orderu S[więtej] Anny kawaler.

Przez tyle wydanych uniwersałow zalecono iest, ażeby obywatele we wszystkich prowincyach mieszkaiące w czas rewizyi przez officyerow wier-

^b *Nadpisane.* ^c *Podpis prawdopodobnie własnoręczny.*

³⁵⁴ Jan de Drummond, rosyjski oficer, wówczas komendant Dyneburga (Jeziorski 2014, s. 36).

nie wszelkie wsie, domy y osoby oboiey płci rewiduiącemu officyerowi na regestrach podali y sprawiedliwie bez utajenia okazali, y lubo wątpić nie trzeba, że każdy z obywatelow to wiernie wykonał, iednak zabiegaiąc jakowym omyłkom, ninieyszym uniwersałem serio wszystkim zalecam, aby jezeli gdzie naydzie się od rewizorow dom lub wieś opuszczzone, nierewidowane, w tym czasie iak nayprędzszym każdy z obywatelow do swoich rewizorów, niżeli oni po skończeniu do Połocka powroco, znać dawali y registra opuszczonych, a nie rewidowanych, rewizorowi podali; a którybądźkolwiek tego nie uczyni, a dobra jego nierewidowane zostaną, na ten czas wspomniane n[ie]rewidowane^a dobra na skarb konfiskowane będą. Na koniec przez ninieyszzy uniwersał wszystkim ekonomom, komisarzom we wszystkich 3 prowincjach w dobrach panow swoich, którzy na wierność y poddaństwo Nayiasnieyszey y Naypotężniejszey Monarchini Pani Miłościwey nie zaprzysięgli, mieszkającym y dysponującym nakazuję, aby od daty 5.^b Xbra podług starego kalendarza, a 16^c podług rzymskiego [5/16 XII 1772] na dniu 15^d tu do Połocka nieodkładnie przybywali. Te ostrzeżenie przy pieczęci herbu mego wydaiąc oraz podpisem ręki mey [po]twierdziwszy^e, po parafiach one publikować zalecam. Datt[um] w Połocku, rezydencyi moiey, 1772 r[o]ku, m[iesia]ca Xbra 5/16 dnia [5/16 XII 1772] obydwóch stylow.

(LS) M. de Kreczetnikow.

^fConcordatum cum originali^f. ^gBrigadier Jo. Drummond.^g
[k. 301v] To do przeczytania każdemu y zadosyć uczynienia.

Nr 93

Odpis uniwersału gubernatora pskowskiego Michała Kreczetnikowa w sprawie wysokości podatku od wolnej propinacji, Połock 8/19 XII 1772.

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 306–306v.

Uw.: Na karcie widoczne ślady składania. W prawym górnym rogu k. 306 przekreślony stary numer karty lub dokumentu: 308. Zapis na k. 306v, wpisujący się w podziały karty wynika ze złożenia, wskazuje na to, że mamy do czynienia z adresem, odpisem uniwersału skierowanym do traktu lucyńskiego. Księga zawiera jeszcze jeden odpis tego uniwersału, zob. *ibid.*, k. 307.

[k. 306] Z woli Nayiaśnieyszey całej Rossyi Monarchini ettc. ettc. ettc.

^a Część wyrazu nieczytelna z powodu kleksa. ^b Cyfra podkreślona. ^c Liczba podkreślona. ^d Liczba podkreślona. ^e Wyraz częściowo uszkodzony z powodu naderwania karty. ^{f-f} Adnotacja inną ręką niż wcześniejsza część dokumentu. ^{g-g} Podpis własnoręczny.

Dochodzących mnie z dzwińskiej prowincyi wiadomości, iakoby dozwo-
lenie wolney propinacyi ceną dwóch rubli z głowy męskiej opłacano być
powinno, nie mogąc z cierpliwością słyszeć, przymuszony jestem, aby te
udziwiając się lekkiey wierze bajecznym powieściom wydał w prowincyą
oświecenie, upewniając każdego na wyrażenie dawniey wydanego w tey
[m]ateryi ode mnie uniwersału naydostateczniey, iż od propinacyi z głowy
męskiej po 50^a, a nie więcey kopieek wypłacać do skarbu należy się, ani
pogłówne z fałszywą to zrównać się może wiadomością, gdyż nad 70^b ko-
pieek, tak iak [w] wielkiey Rossyi praktykuie się, w tych nowych provin-
cyach, iako do wszytkich całego kraju przywilejów przypuszczonych, wię-
cey zbierane nie będzie; może to być, że kto nie poiąwszy pierwszego w tey
mierze wyrażenia mego uniwersału, w którym powiedziano^c, że należą-
ca za propinacyą z głowy po 50^d kopieek summa we czterech do roku ra-
tach ma wypłacać się, nieroztropnie tłumacząc, że każdy tey raty po puł
rubla dawać będzie potrzeba³⁵⁵, swoim napełnił y drugich ambarassem,
dlaczego wszytkich i każdego ostrzegam, aby kto tylko niefundamental-
nie iakie wiadomości rozsiewać ośmieli się, od pierwszego, który to słyszeć
będzie, wzięty y do mnie przystawiony był, tego bowiem i sama publicz-
na spokojność wyciąga y rozpostrzenia się takim bałamuctwom dozwałać
nie powinna zwierzchność, z powtórzeniem wyżej wspomniane, zaleca
się, a dla skuteczności ręką własną ztwierdzam. Datt[um] w Połocku roku
1772, m[iesią]ca decembra 8/19 dnia [8/19 XII 1772].

Nayiasnieyszey całej Rossyi monarchini generał major, gubernii
pskowskiey gubernator, orderu [Świętej] Anny kawaler, M. de Kreczet-
nikow^{e356}.

Concordatum cum originali. Brigadier Jo. Drummond^{f357}.

[k. 306v] Do traktu całego ludyńskiego dla p[ub]likacyi pilney zale-
cam.

^a Liczba podkreślona. ^b Liczba podkreślona. ^c Wyraz poprawiony. ^d Liczba podkreślona.
^e Z prawej strony oznaczenie miejsca pieczęci w oryginale (LS). ^f Prawdopodobnie własno-
ręczny podpis oficera.

³⁵⁵ Rubel liczył 100 kopiejek.

³⁵⁶ Michał Nikitycz Kreczetnikow (1729–1793), ówczesny pskowski generał-guber-
nator.

³⁵⁷ Jan de Drummond, rosyjski oficer, wówczas komendant Dyneburga (Jeziorski
2014, s. 36).

Nr 94

Uniwersał generała Michała Kreczetnikowa z 12/23 XII 1772 r., przywracający handel bronią myśliwską, zakazany dotychczas ze względu na niepokoje w „Polskim Królestwie”.

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 339–339v.

Uw. Na karcie widoczne ślady składania. W prawym górnym rogu k. 339 przekreślony stary numer karty lub dokumentu: 340. Zapis na k. 339v, wpisujący się w podziały karty wynika ze złożenia, wskazuje na to, że mamy do czynienia z adresem, odpisem uniwersału skierowanym do traktu lucyńskiego.

[k. 339] Z woli Nayiaśnieyszey, Naypotężnieyszey całej Rossyi Imperatorowey Je[j]m[oś]ci ettc. ettc. ettc.

Zamieszane w Polskim Królestwie czasy y niespokojów w onym okoliczności, gdy dla przerwania niejakiego w onym kanału, wszelkiego rodzaju strzelby obywatelom zabraniając konserwowania, wywozić oney do tegoż kraju broniły, i miasto też Jey Imperatorskiey M[oś]ci Ryga, iako z tegoż Królestwa obywatelami maią[ca]^a przez handel konnexyą, przedawania oney miała zabronienie, teraz, że gdy już czas uspokoił te zawichrzenie y taką swoich obrotów decyzją w prowincye nasze wprowadził pokoy, za nienależytą rzecz sądzę skłonne do iey używania tym, którzy w myślistwie gustują, trzymać w niewoli chęci, tam osobliwie, gdzie wielowładność potężney moiey Monarchini nikomu o bezpieczeństwie swoim wątpić nie każe. Z tych więc miar z Jaśnie W[ielmożny]m I[ch]m[oś]ć panem ryskim generałem gubernatorem³⁵⁸ uczyniłem przedawania myśliwey strzelby kupcom y moiey zwierzchności oddanych prowincyi obywatelom, iako od jednego panowania dependuiącym, jey kupowania wolność, w czym aby wszyscy nieobojętne mieli uwiadomienie, obwie[ś]cić^b to we wszytkie umyśliłem prowincye. Lecz żeby przedawaiącym na przykład nie rodziła się iakowa z niepewności trudność, komu się przedaie (gdyż tylko dziś przyłączonym te pozwolenie służy prowincyom), każdy kupuiący mieć obligowany ode mnie bilet, świadczący tegoż tuteysze obywatelstwo, który więc takiej będzie ochoty albo potrzeby, z pewnością

^a Wyraz częściowo uszkodzony z powodu przeszycia tomu. ^b Wyraz częściowo nieczytelny z powodu przetarcia papieru na zgięciu.

³⁵⁸ George Browne (1698–1792), ryski generał-gubernator od 1762 r. Jego córka, Eleonora, poślubiła Michała Jana Borcha (1751–1810), wojewodę bełskiego, por. BBLd, <http://www.bbl-digital.de/eintrag/Browne%2C-George-seit-1773-Gf.-1698-1792/> (dostęp z 11 VIII 2017 r.); Rączka-Jeziorska 2016, s. 54–55, 60.

otrzymania ma się do mnie adressować o dozwoleńie, w czym dostatecznie wszytkich upewniając, ręką się moią przy zwykłej pieczęci podpisuję. Datt[um] w Połocku 1772 r[o]ku decembra 12/23 dnia [12/23 XII 1772].

M. de Kreczetnikow (LS).

Concordatum cum originali.

Brigadier Jo. Drummond^c.

[k. 339v] Do całego traktu ludyńskiego dla wiadomości y publikacyi.

Nr 95

Potwierdzenie złożenia przysięgi przez Marcina Kublickiego na sęstwo ziemskie prowincji dźwińskiej oraz przez Dionizego Mohla na urząd regenta ziemskiego prowincji dźwińskiej, 9 I 1773.

LVVA, f. 712-1, nr 112, k. 7.

Uw. Księga o sygnaturze 112 nie jest poszytem utworzonym z luźnych akt, lecz założoną w 1765 r. księgą sądu ziemskiego (także w sensie zewnętrznej formy), do której wnoszono wpisy dotyczące spraw przed sądem ziemskim inflanckim. Na k. 7 są wpisy w formie regestów, w tym dwa publikowane poniżej.

[k. 7] [...]

Roku 1773, miesiąca januarij 9 dnia [9 I 1773], przed urzędem ziemskim prowincyi dźwińskiej comparendo personaliter W[ielmożny] J[egomość] pan Marcin Kublicki, jurament na sędztwo ziemskie prowincyi dźwińskiej, pod panowaniem Nayiaśnieyszey Katatzyny [!] Alexieiowny, Imperatorowey całej Rosseyi, wykonał.

Benedykt z Janków Sokołowski, sędzia ziemski prowincij dźwińskiej mp. Jan Weyssenhoff, sędzia ziemski prowincji dźwińskiej].

Eodem anno, mense et die, przed urzędem ziemskim prowincyi dźwińskiej comparendo personaliter W[ielmożny] J[egomość] pan Dyonizy Mohl, jurament na urząd regencyi ziemskiej prowincyi dźwińskiej, pod panowaniem Nayiaśniey[szej] Katarzyny Alexieiowny, Imperatorowey całej Rosseyi, wykonał.

Benedykt z Janków Sokołowski, sędzia ziemski prowincij dźwińskiej mp. Marcin Kublicki, sędzia ziemski prowincyi dźwińskiej.

Jan Weyssenhoff, sędzia ziemski prowincji dźwińskiej].

[...]

^c Prawdopodobnie własnoręczny podpis oficera.

Nr 96

Prośby do dzwinińskiej kancelarii prowincjonalnej o zezwolenie na wywóz zboża i innych produktów rolnych do Rygi, 18/29 I 1773 [19/30 I 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 27–29.

Uw. Karty 27v i 28v niezapisane. W rękopisie tekst sporządzony w kolumnie odnotowanej po prawej stronie k. 27, 28 i 29, lewa strona wymienionych kart pozostawiona bez zapisów.

[k. 27] Kopia [d]ie 19/30 januar[y], 1773 r[o]ku [19/30 I 1773].

Prośba do dzwinińskiej prowincjonalnej kancelaryi przeze mnie, niżej wyrażonego podana, roku 1773, m[iesiąc]a january 29 dnia [18/29 I 1773].

Nota.^a

Żyta z dwornej krescencyi iest w Ambenmuiży³⁵⁹ pur[ów]³⁶⁰ 250.

Do Rygi chcę wysłać pur[ów] 50.

Zostanie w domu żyta pur[ów] 200.

Przenicy [!] iest pur[ów] 20.

Do Rygi chcę wysłać pur[ów] 10.

Zostanie przenicy pur[ów] 10.

Grochu iest pur[ów] 25.

Do Rygi chcę wysłać pur[ów] 10.

Zostanie grochu pur[ów] 15.

Siemienia chcę wysłać pur[ów] 5.

Dla sprowadzenia pomienionego zboża do Rygi szukam pozwolenia z dzwinińskiej prowincjonalnej kancelaryi oraz wyznawam, iż iestem z wysokim szacunkiem y rekognicyą.

Reyenholt von Freyman[n], chorąży J[ego] K[rólewskiej] M[ości]i.

[k. 28] Kopia [d]ie 19/30 januar[y], 1773 r[o]ku [19/30 I 1773].

Prośba do dzwinińskiej prowincjonalnej kancelaryi przeze mnie, niżej wyrażonego podana, roku 1773, m[iesiąc]a january 29 dnia [18/29 I 1773].

^a W rękopisie odnotowane pośrodku kolumny, większymi literami; wyraz podkreślony.

³⁵⁹ Ambenmuiża (także Abenmujża, Habenmujża) — wieś w pow. dyneburskim, w parafii agłońskiej (SGKP I, s. 33).

³⁶⁰ Pur inflancki liczył 32 garnce litewskie małe (2,82 l), czyli 90,24 l. Pur ryski był prawdopodobnie mniejszy (68,9 l).

Żyta w roku terazniejszym 1773 kupionego, chcę wyprowadzić purów 100.

Dla sprowadzenia pomienionego żyta do Rygi szukam pozwolenia z dzwinskiej prowincjonalney kancellaryi.

Ignacy Gordon, kupiec wielonski.

[k. 29] Kopia [d]ie 19/30 januar[y], 1773 r[o]ku [19/30 I 1773].

Proźba do dźwińskiej prowincjonalney kancellaryi przeze mnie, niżej wyrażonego obywatela podana, roku 1773, m[iesiąc]a januar[y] 29 dnia [18/29 I 1773].

Nota.^b

Żyta z dworney krescencyi iest w Wielonie³⁶¹ purów 1100.

Do Rygi chcę wysłać pur[ów] 500.

Zostanie w domu żyta pur[ów] 600.

Jęczmienia iest pur[ów] 900.

Do Rygi chcę wysłać pur[ów] 200.

Zostanie jęczmienia pur[ów] 700.

Grochu iest pur[ów] 45.

Do Rygi chcę wysłać pur[ów] 25.

Zostanie grochu pur[ów] 20.

Dla sprowadzenia pomienionego zboża do Rygi szukam pozwolenia z dzwinskiej prowincjonalney kancellaryi oraz wyznawam, iż iestem z wysokim szacunkiem y rekognicyą.

Michał Ryk, stolnik etc.^c

Nr 97

Dyspozycja komisarzy prowincji dźwińskiej w sprawie odprawienia przez właścicieli ziemskich z terenu parafii lutyńskiej poddanych do prac przy Wielkim Trakcie, na odcinku od Połocka do Opoczki i Witebska, 9 IX 1773 (n.st.).

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 63–64v.

Uw. Karty 63–64v posiadają wyraźne ślady składania „na czworo”, a także liczne zabrudzenia, powstałe najpewniej w związku z intensywnym użytkowaniem dyspozycji. Na k. 64v znajdują się notatki potwierdzające przyjęcie i dalsze przesłanie dyspozycji.

^b W rękopisie odnotowane pośrodku kolumny, większymi literami; wyraz podkreślony.
^c Skrót podkreślony.

³⁶¹ Wielona (także Wilan Muyza, Wielony, łot. Viļāni) — wieś w pow. rzeżyckim, siedziba parafii (SGKP XIII, s. 360).

[k. 63] Jaśnie Wielmożni Nasi Wielce M[iłościw]i Panowie Wspułybywatele, Bracia y Dobrodzieje.

Każąc z dyspozycyi J[aśnie] W[ielmożnego] J[egomości] pana generała majora, pskowskiego gubernatora y kawalera, Mikitycz Kreczetnikowa³⁶², powierzone nam kommissarstwo parafij lucyńskiej dla obserwaty od Połocka do Opoczki³⁶³ y Witebska prostymi liniami wielkiego traktu, zaczym mocą tej powierzonej władzy obwieszczamy tym naszym niniejszym skryptem J[aśnie] W[ielmożnych] M[iłościwych] Panów wspułybywatelów parafij lucyńskiej, ażebyście ku pomocy y potrzebie wyreperowania przeznaczonego traktu z wyznaczonego dyspartymentu dworów ze trzydziestu głów wybierając iednego robotnika z siekierami, rydlami, a dziesiątą część onych z końmi ^ay powozami^a oraz z prowiantem, iak na jeden cały miesiąc, pierwiej przez wyznaczone od nas miejsce w Posiniu³⁶⁴, dnia dziewiętnastego septembr[is] według rzymskiego kalendara [19 IX 1773], a według ruskiego na dzień ósmy [8 IX 1773], potym pod dozorem y opieką z nas którego do miasta Siebieża, na dzień 10 septembr[is] veteris stili [10/21 IX 1773] niechybnie przystawili. Co ażeby do wiadomości każdego tej parafij obawatela [!] takowe obwieszczenie iak nayprędzey od dworu do dworu, z wyrażeniem dnia, dojsć mogło y skutecznie[ne było]^b zalecamy. Pisan w Homelmuyży³⁶⁵ 1773 roku, m[iesiąc]a 7bra dziewiętego dnia [9 IX 1773].

Antt[oni] Walden, komissarz pr[owincji] dzwin[skiej], parafij lucyńskiej.
Fe[llicjan] P. [?] Ossędowski, komissarz prowin[cji] dzwińskiej, parafij lucyńskiej.

^{a-a} *Fragment nadpisany.* ^b *Rekonstrukcja prawdopodobna; fragment nieczytelny z powodu otworu w karcie, powstałego przy jej przeszyciu.*

³⁶² Michał Nikitycz Kreczetnikow, gubernator pskowski. Por. Fedorov 1893.

³⁶³ Opoczka — miasto w guberni pskowskiej, 130 km na południe od Pskowa, przy dawnej granicy z Rzeczpospolitą, stanowiło w latach 1772–1776 centralny ośrodek guberni pskowskiej, zob. SGKP VII, s. 555.

³⁶⁴ Posiń (Posin, łot. Pasiene) — miejscowość z klasztorem dominikanów w południowo-wschodniej części pow. lucyńskiego, por. Wiz.1761, s. 134 nn.

³⁶⁵ Homelmuyża (też Humelmujża, Hummelmujża) — dobra w pow. lucyńskim, zob. SGKP III, s. 217. W okresie pierwszego rozbioru dobra były w rękach Ossędowskich (Ossędowskich), zob. LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 68–68v, 153–153v; Heymowski 1964, s. 36.

[k. 63v]

Specyfikacja robotników tak pieszych, iako y konnych, według której dla robienia nieodstępnie w Siebieżu spodziewano się będzie.	Numerus	Numerus
	Robotników pieszych	Robotników konnych
Dwór Isnauada ³⁶⁶	22	2
Dwór Lanckorona ³⁶⁷	160 ^c	15
Dwór Brodajsz ³⁶⁸	13	1
Dwór Dziemigal ³⁶⁹	4	—
Dwór Sarjowczyzna ³⁷⁰	9	—
Dwór Chrzanowka ³⁷¹	[4] ^d	—
Nowy Dwór ³⁷²	[4] ^e	—
Z wsi zastawnych idq[ue] Retniki, Brańcowo, Knutowo y Kistorchowo [?] ^{f373} W[ielmożnego] Seja ³⁷⁴	2	—
Dwór Runtort ³⁷⁵ y Pyłda ³⁷⁶	36	4
Dwór Rundany ³⁷⁷	19	2
Dwór Szkawno ³⁷⁸	15	1
Dwór Ozupin ³⁷⁹	15	1

^c Lekcja niepewna, 16–0? ^d Lekcja niepewna z powodu otworu w karcie, powstałego wskutek jej przeszycia. ^e Lekcja niepewna z powodu otworu w karcie, powstałego wskutek jej przeszycia. ^f Możliwe też lekcje: Kisterchowo, Kislachowo.

³⁶⁶ Isnawda (łot. Isnauada) — dobra w pow. lutyńskim, zob. SGKP III, s. 306.

³⁶⁷ Lanckorona — dobra w pow. lutyńskim, zob. SGKP V, s. 74–75.

³⁶⁸ Brodajszmujza (łot. Brodaiža, Bradaiži) — dobra w pow. lutyńskim, na południe od Lucyna i Pyłdy, zob. Dybaś 2001, s. 104.

³⁶⁹ Dziemigal (Dzienigal, łot. Gumenica) — dobra w pow. lutyńskim, na zachód od Posinia, zob. Dybaś 2001, s. 100.

³⁷⁰ Sarjowczyzna — dobra w parafii lutyńskiej.

³⁷¹ Chrzanowka — dobra w parafii lutyńskiej.

³⁷² Nowy Dwór — dobra w parafii lutyńskiej.

³⁷³ Bliżej niezidentyfikowane osady w parafii lutyńskiej.

³⁷⁴ Zapewne jeden z Manteuffłów o przydomku Szoego (Sey).

³⁷⁵ Runtort — dobra w pow. lutyńskim, obecnie przedmieście Lucyna, zob. SGKP X, s. 15–16; Dybaś 2001, s. 106.

³⁷⁶ Pyłda (łot. Pilda) — dobra w pow. lutyńskim, na południe od Lucyna, zob. SGKP XV/2, s. 530; Dybaś 2001, s. 104.

³⁷⁷ Rundany — dobra w pow. lutyńskim, zob. SGKP X, s. 13; XV/2, s. 561.

³⁷⁸ Szkawno — dobra w pow. lutyńskim, zob. SGKP V, s. 75.

³⁷⁹ Ozupin (łot. Ozupine, Ozupiņa) — dobra w pow. lutyńskim, na wschód od Lucyna, w pobliżu jez. Kurjanovas, zob. SGKP VII, s. 792; Dybaś 2001, s. 95.

Dwory Witkopowczyzna ³⁸⁰ y Dywelowczyzna ³⁸¹	8	—
Dwór Zalesie ³⁸²	6	—
Dwór Sołosz ³⁸³	7	1
Dwór Śladziów ³⁸⁴	5	1
Dwór Lauder ³⁸⁵	23	4
Ewersmuyża ³⁸⁶	24	2
Wieś Siedlikowo ³⁸⁷ W[ielmożneg]o Romera ³⁸⁸	1	—
Dwór Sprykutów ³⁸⁹	[15] [§]	1
Dwór Rogajsz ³⁹⁰	4	—
Dwór Ludexn ³⁹¹	11	1
Dwór Stalerowczyzna ³⁹²	15	1
[k. 64] Kontynuacja dalszej specyfikacji	Numerus robotników	
	Piesznych	Konnych
Dwór Kurianów ³⁹³	5	—

[§] Liczba częściowo nieczytelna z powodu otworu w karcie, powstałego wskutek jej przezcicia, zrekonstruowana na podstawie wykonanego przeliczenia.

³⁸⁰ Witkopowszczyzna (łot. Vitkupova) — dobra w pow. lutyńskim (gm. Pyłda), w pobliżu Lucyna, na południowy zachód od niego, zob. Dybaś 2001, s. 104–105.

³⁸¹ Dywelowczyzna — dobra w parafii lutyńskiej.

³⁸² Może Zaleś, dawna królewsczyzna, dobra w pow. lutyńskim? Zob. Manteuffel 1879, s. 157. Por. Wiz.1761, s. 155, gdzie wzmiankowane dobra Zalesie należące do Kublickich.

³⁸³ Sołosz (łot. Sološi) — dobra w pow. lutyńskim, w pobliżu jeziora o tej samej nazwie, na zachód/północny zachód od Posinia, zob. SGKP XI, s. 64–65; Dybaś 2001, s. 104.

³⁸⁴ Śladziów (Śladziów, Śledziowo, Śledziów) — dobra w pow. lutyńskim (w 1646 r. była wzmiankowana jurydyka Lucyna zwana „Miasteczko Ślaboda Nowa na Śladziowie”), zob. SGKP X, s. 757; Wiz.1761, s. 122–123, 125.

³⁸⁵ Lauder — dobra w pow. lutyńskim, zob. SGKP V, s. 104.

³⁸⁶ Ewersmuyża — dobra w pow. lutyńskim, zob. SGKP II, s. 362–363.

³⁸⁷ Siedlikowo — wieś w parafii lutyńskiej.

³⁸⁸ Może Stefan Jerzy Römer (1687–1773), któremu druga żona (Eleonora Szadurska) wniosła w posagu dobra w Inflantach Polskich, względnie jeden z jego synów, zob. Romer 2009, s. 325 nn.

³⁸⁹ Sprykutów (też Sprykut, Sprykutowo) — dobra w pow. lutyńskim, zob. SGKP XI, s. 149.

³⁹⁰ Rogajsz (Rogajże) — dobra w pow. lutyńskim, zob. SGKP IX, s. 658.

³⁹¹ Lideksna (łot. Lideksna, Leidūksna) — dobra w pow. lutyńskim, na południowy wschód od Lucyna, w pobliżu jezior: Nirzas i Lidūksņas, zob. SGKP XV/2, s. 228; Dybaś 2001, s. 94.

³⁹² Stalerowczyzna (Stalerowszczyzna) — dobra w pow. rzeżyckim, zob. SGKP XI, s. 179.

³⁹³ Kurianowa (Kurjanowo, łot. Kurjanova) — dobra w pow. lutyńskim, na wschód od Lucyna, nad jez. Kurjanovas, zob. SGKP XV/2, s. 9; Dybaś 2001, s. 101.

Dwór Istalsnia ³⁹⁴	9	1
Dwór Pokominie ³⁹⁵	6	—
Dwór Berzygał ³⁹⁶	30	4
Dwór Cyrma ³⁹⁷	2	—
Dwór Poszmuciów ³⁹⁸	3	—
Dwór ^h Łudzmuyża ³⁹⁹	18	2
Plebania lucyńska ⁴⁰⁰	20	3
Posiń x[ięży] dominikanów ⁴⁰¹	18	3
Plebania małnowska ⁴⁰²	1	—
Dwór Małnow ⁴⁰³	18	4
Starostwo lucyńskie	153	25
Summa summar[um] efficit	705	78 ⁱ

[k. 64v]^j Do plebanij lucyńskiej y dworów tejez parafij dla pilnej publikacyi przesyłać. Recomend[atur].

S Pokominia odsyła się do Żwirdzinia⁴⁰⁴.

Z Żwirdzina odsyła się do Lucyna. A. Budrzycki [?].

Z Lucyna odsyła się do Łudzmuyży. X[iądz] Theodor Ratyński.^k

^h Początek wyrazu słabo czytelny z powodu otworu w karcie, powstałego wskutek jej przeszcicia. ⁱ Z podliczenia wychodzi liczba 79. Pozostała część karty niezapisana, anulowana przy pomocy znaku graficznego. ^j Dopiski na tej karcie, potwierdzające przyjęcie i dalsze przesłanie obwieszczenia, orientowane są „do góry nogami” w porównaniu z tekstem na poprzednich kartach. Na tej stronie szczególnie wyraźnie widoczne ślady złożenia (zabrudzenia), zapiski są w dwóch dolnych zewnętrznych (bardziej zabrudzonych kwartach); rozpoczynają się w prawej kwarcie, kontynuowane w lewej. Sporządzano je na bieżąco, różnymi rękoma, dopisując kolejne informacje o otrzymaniu lub odprawieniu pisma. Niektóre dopiski są słabo czytelne z powodu niestarannego duktu pisma lub wyblakłego atramentu. ^k Po tym dwa słowa niemożliwe do odczytania.

³⁹⁴ Istalsnia (Istalsna) — dobra w pow. lucyńskim, zob. SGKP III, s. 307.

³⁹⁵ Pokominie (Pokumin) — dobra w pow. lucyńskim, zob. SGKP VIII, s. 560.

³⁹⁶ Najpewniej współczesna osada Bërzgale, na północny-zachód od Lucyna.

³⁹⁷ Cyrma — dobra w pow. lucyńskim, zob. SGKP XV/1, s. 346.

³⁹⁸ Poszmucovo (Puszmycowa, łot. Pušmucova) — dobra w pow. lucyńskim, na północ od Lucyna, zob. SGKP IX, s. 318; Dybaś 2001, s. 103.

³⁹⁹ Łudzmuyża (Łucmujża) — dobra w pow. lucyńskim, zob. SGKP V, s. 792.

⁴⁰⁰ Plebania kościoła parafialnego w Lucynie, por. Wiz. 1761, s. 116 nn.

⁴⁰¹ Por. przyp. 364.

⁴⁰² Plebania przy kościele parafialnym w Małnowie, por. Wiz. 1761, s. 137 nn.

⁴⁰³ Małnow (Małnow, łot. Malnava, także Korsówka) — dobra w pow. lucyńskim, na północ od Lucyna, obecnie w pobliżu miasta Kārsava, zob. SGKP VI, s. 36; Dybaś 2001, s. 101.

⁴⁰⁴ Żwirdzin (łot. Zvirgzdene) — miejscowość w pow. lucyńskim, na północny zachód od Lucyna, nad jez. o takiej nazwie, zob. SGKP XIV, s. 698; Dybaś 2001, s. 103.

Z Łudzmuyży odesłano do Isnawdy. Ignacy Beniśławski⁴⁰⁵, miecz[nik] p[rowincji] d[źwińskiej].

Ta publikacja była w Isnawdzie, ¹z Isnawdy odsyła się do Pyłdy¹. N. [?] Krolikowski.

Ta publikacja była w Pyłdzie, odsyła się do Istalsnia. Marcinkiewicz.

D[ie] 11 7bra ta publikacja była w Istalsnie, odsyła się do Uzupina⁴⁰⁶ [!]. Kon[stancja?] Rykowa.

D[ie] 12 7bra ta publikacja była w Ozupinie, odsyła się do Ewersmuyzy, Ignacy Lisowski.

Ta^m publikacja była w Witkopowczyźnie.

D[ie] 12 odesłałem edu[xi]que [?] do Witkopowczyzny, Benediktowa Kornio[w]a⁴⁰⁷.

Tegoż [?] Stefan, "Ludwik Kornowie⁴⁰⁸ [?]".

Z Witkopowczyzny odesłałem do Stale[row]czyzny, K. Kornowa.

Nr 98

Upomnienie Adama Graba w związku z krzywdzeniem poddanych i zmuszaniem ich do pracy w święta kościelne [15 IX 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 102.

Uw. Dokument wystawiony w imieniu władczyni Rosji przez kancelarię ziemską prowincjonalną.

[k. 102] 1773, 7bra 15 d[nia] [15 IX 1773]

N: 29. Monitorium w sprawie W[ielmożnego] Felicjana Ryka z Grabem. Katarzyna ett.

List opominalny Adamowi Grabowi.

Za doniesieniem kancelaryi prowincyi dzwi[ńskiej] od W[ielmożnego] Felicjana Ryka iako dziedzica, a pracowitych Czudora y Andrzeia, podda-

¹ *Fragment podkreślony.* ^m *W tym miejscu zaczynają się zapiski w lewej kwarcie.* ⁿ⁻ⁿ *Fragment podkreślony falistą linią.*

⁴⁰⁵ Ignacy Beniśławski — miecznik inflancki (1762–1786), zob. UI 1994, nr 1362.

⁴⁰⁶ Tj. Ozupina.

⁴⁰⁷ Może żona Benedykta Korna (Kornia), budowniczego inflanckiego (1759)? Zob. UI 1994, s. 1117.

⁴⁰⁸ Może Stefan Korn (Korń), skarbnik inflancki (1764–1775) lub Stefan Korn (Korń), wojski wendeński (1767) oraz Ludwik Korn (Korń), strażnik inflancki (1756), względnie strukczasz y inflancki (1756) lub Ludwik Korn (Korń), budowniczy inflancki (1760–1786)? Zob. UI 1994, nr 1100, 1118, 1672, 1797, 1818.

nych dworu Ryków, iako uciążliwie pokrzywdzonych, upominamy Ciebie, Adama Graba, abyś za odebraniem takowego zakazu, pomniąc na srogość prawa, własne opisanie się y plakat Nasz, którym wolność religij iest ubezpieczona, poddanych we dni święte do robót używać nie ważył się, od morderstwa y zabiów wstrzymał się, y takowym ludziom, iako del[atoro]m [?] naprzeciwno tobie o uczynione^a boje y powagą sądu naszego ubezpieczonym, żadnego tknięcia, wymyślnego karania czynić nie ważył się, a to pod surową karą z prawa na gwałcących wynikającą, zaś w uczynionych boiach, abyś pomienionym ludziom przyzwoitą satysfakcją uczynił, zalecamy. Dan w kancelaryi ziemsk[ie]y prowincyalney.

Nr 99

Ostrzeżenie Michała Benisławskiego, sędziego ziemskiego i asesora prowincji dźwińskiej, adresowane do obywateli prowincji dźwińskiej w związku z ukazem gubernatora pskowskiego Michała Kreczetnikowa, dotyczącym terminowego odsyłania zaległych kwitów furażowych i prowiantowych, wraz z potwierdzeniem otrzymania w poszczególnych dworach, 2 X 1773.

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 211-211v.

Uw. Oryginał. Lewe rogi karty (górný i dolny) zabrudzone, widoczne ślady składania karty przed jej włączeniem do poszytu. W prawym, górnym rogu k. 211 nieaktualna, przekreślona ółówkiem foliacja: 232, oraz numer dokumentu: No 41. Na odwrocie karty potwierdzenia otrzymania dokumentu i dalszego przesłania.

[k. 211] Ostrzeżenie obywatelów prowincji dźwińskiej.

W sile zaszłego ukazu od J[aśnie] W[ielmożnego] J[ego]m[ość] p[an]a jenerała, pskowskiey gubernij gubernatora y kawalera, Michała de Kreczetnikoff, Wielm[ożnemu] dźwińskiej prowincyi predwodytelowi danego, w niebytności onego szczegulniey do zastempu obowiązany będąc, ostrzegam w ogólności wszystkich obywatelów, aby wszelkie kwity furażowe y prowiantowe przez kommandy y kommisarzów dawniey y świeżo dawane, a które po obywatelach są zaległe, y dawniey W[ielmożnemu] predwodytelowi nieoddane, aby jak nayrychley do kancelaryi ziemskiey odsyłane były, y takowe aż do dnia ósmego oktobra aby komportowane były, a po wyściu takowego terminu, jeźliby do kancell[ari] nie oddane, już prosto w prowiancki [?] departament do Połocka odsyłano. A jeźliby przez niedbalstwo samych obywatelów kwity oddane nie była [!] ad 1 mam

^a Zamazany przedrostek: nie-.

8bris veteris stili [1/12 X 1773] w połocki departament, już one za nikczemne y nieważne uznane będą; które zaś oddane są dawniey y do tego terminu odsyłane będą, z woli naywyższej zwierzchności mają być zaliczone y odtracone od podatku pogłównego.

Przeto, aby niewiadomością nikt się nie wymawiał, takowy uniwersał od dworu do dworu, dniem y nocą, przesyłać obliguję, a jeżeliby gdzie się nad godzinę zabawił y z adnotacyi (która się od wszystkich na zatyłku potrzebuje), doysć można, sztraf będzie położony w sile zakonów. Na co się przy pieczęci podpisuję. Dan w Dyneburku, 1773, m[iesiąc]a 8bra drugiego dnia [2 X 1773].^a

^bMichał Antoni Pobóg z Benisławia Benisławski, rezyd[ujący] sędzia ziem[ski] y assesor prow[incji] dźwińskiej [mp.] [?]^b

[k. 211v]^c Mie[siąca] oktobra, piątego dnia, publikowaną w Dubnie⁴⁰⁹, tegoż dnia odesłano do Wyszek⁴¹⁰.

Z Dubna w nocy, godziny pierwszej z pułnocy doszło, a rano godziny piątej do Ambemury⁴¹¹ [!] ode[s]łano 6 oktobra.

D[ie] 6. 8bra z Wyszek przysłano o godzinie 9. Z Ambemury teyże godziny odesłano do Podzierza^{d412}.

D[ie] eadem 6ta 8bris odebrałem z Hambenmury⁴¹³ y natychmiast odesłałem do Finfmury⁴¹⁴, Mohl [?] mp.

D[ie] 6 8bris odebrałem w Birzagolu⁴¹⁵ o godzinie 5 z południa, teyże ode[s]łałem do Okry^{e416}.

^a *Poniżej pieczęć, prawdopodobnie prowincji dźwińskiej, odcisnięta w czerwonym laku, częściowo już skruszała. Jest widoczna część napisu: PIECZĘĆ IIM ... SKIEY.* ^{b-b} *Podpis tą samą ręką, która sporządziła dokument (Benisławskiego?), umieszczony na wysokości pieczęci, po prawej stronie karty.* ^c *Każda z dopisek na tej karcie sporządzona inną ręką.* ^d *Nazwa częściowo podkreślona.* ^e *Nazwa częściowo podkreślona.*

⁴⁰⁹ Dubno (łot. Dubna) — dobra w pow. dyneburskim, na północ od Dyneburga, zob. Dybaś 2001, s. 103. Wówczas własność Benisławskich.

⁴¹⁰ Wyszki (łot. Viški) — dobra w pow. dyneburskim, na północ od Dyneburga, nad jez. Višku, zob. SGKP XIV, s. 147; Dybaś 2001, s. 97.

⁴¹¹ Ambemurza (także Abenmuryza, Habenmuryza) — wieś w pow. dyneburskim, w parafii agłońskiej, zob. SGKP I, s. 33.

⁴¹² Podzierz — dobra w Inflantach Polskich.

⁴¹³ Zob. przyp. 411.

⁴¹⁴ W wizytacji generalnej diecezji inflanckiej z 1761 r. występuję majątność Finfmuryza, dziedziczna własność Dionizego Ryka, zob. Wiz.1761, s. 155.

⁴¹⁵ Chodzi Berzygał (łot. Bērzgale), dobra w pow. rzeżyckim, przy granicy z pow. lużyńskim, zob. Dybaś 2001, s. 96.

⁴¹⁶ Okra (łot. Vecokra) — dobra w pow. dyneburskim, na wschód od Agłony, na północ od Krasławia, zob. SGKP VII, s. 433; Dybaś 2001, s. 95.

Dnia 7^f 8bra o godzinie 5^g z Okry odesłane do Andrepn⁴¹⁷ z rana^h.

D[ie] 7 8bra o godzienie [!] ósmey odebrany, teyże odesłany do Andzelmujży⁴¹⁸.

D[ie] 7 8bris o godzinie dziesiątey odebrany, teyże godziny odsyła się do Dagdy⁴¹⁹, przed południem.

Tegoż dnia o godzinie w puł do pierwszey odebrany y natychmiast z Dagdy do Tenismujży⁴²⁰ odesłany.

Tegoż dnia 8go 8br[is] o godzinie 4 ku wieczorowi odebrany, y temże czasem z Tenysmujży do Skaysty⁴²¹ od[e]słany.

Tegoż dnia y tey godziny do Skaysta J[e]gom[ości] Ichm[ościów] panów Wołosowskich⁴²² odesłany.

D[ie] 9 8brisⁱ odebrany w Krasławiu⁴²³ o godzinie dziesiątey, tegoż dnia odesłany do Starego Zamku⁴²⁴ y teyże godziny.

1773, [d]ie 9 8bris [9 X 1773] takowa publikacya przyszła o godzinie szóstey z południa z Krasławia do Starego Zamku, wraz odsyłam tey godziny do Jozefowa⁴²⁵. Jerzy Kaminski.

1773, d[ie] 9 8bra [9 X 1773] takowa publikacya przyszła [ze?] Starego Zamku, wraz odsyłam do Dyneburka z Juzefowa. M. Kupic.

^f *Cyfra podkreślona.* ^g *Cyfra podkreślona.* ^h *Wyraz podkreślony.* ⁱ *Wyraz podkreślony.*

⁴¹⁷ Andreпно (łot. Andrupene) — dobra w pow. rzeżyckim, na południe od jez. Rāznas, zob. SGKP I, s. 35; Dybaś 2001, s. 97.

⁴¹⁸ Andzelmujża (łot. Andzēļi) — dobra w pow. rzeżyckim, zob. SGKP VII, s. 534. Por. Weysenhoff 1904; Weysenhoff 1935.

⁴¹⁹ Dagda — dobra w pow. dyneburskim, należące do rodziny Hylzenów, na północny wschód od Krasławia, na granicy z pow. rzeżyckim (SGKP I, s. 892–893).

⁴²⁰ Tenismujża, Tenishof (łot. Teneismuiža) — dobra w pow. dyneburskim, na północny wschód od Krasławia (w połowie drogi między Krasławiem a Dagdą), nad jez. Sīvers, zob. Dybaś 2001, s. 106.

⁴²¹ Skajsta (łot. Skaista, obecnie Geibi) — dobra w pow. dyneburskim, na północny wschód od Krasławia, zob. SGKP X, s. 635; Dybaś 2001, s. 97.

⁴²² Ówczesni właściciele dóbr Skajsta.

⁴²³ Krasław (łot. Krāslava) — miasteczko nad Dźwina, na wschód od Dyneburga, należące do rodziny Platerów, zob. SGKP IV, s. 616–619; Litak 2000; Janicki 2008.

⁴²⁴ Stary Zamek (łot. Vecpils), położony na wschód od Dyneburga, nad Dźwina, siedziba dóbr będących uposażeniem starostwa dyneburskiego, miejsce pierwotnego lokowania zamku dyneburskiego, założonego w 1277 r., zob. Manteuffel 1879, s. 108–109.

⁴²⁵ Józefowo (łot. Juzufova) — dobra w pow. dyneburskim, zob. SGKP III, s. 615.

Nr 100

Rozkaz uwolnienia od sekwestru dóbr Borchów położonych w granicach prowincji dźwińskiej, wydany przez komisję ekonomiczną, z polecenia Michała Kreczetnikowa, pskowskiego „y przyłączonych prowincyi” gubernatora [5 X 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 216–217v.

Uw. W prawym, górnym rogu k. 216 numery nieaktualnej foliacji: 237 i 337 (ten ostatni przekreślony); podobnie na k. 217 (nieaktualne numery: 238 i 338 — ten ostatni ponownie przekreślony). Na k. 216 ślady atramentu (przekreślenia), odbite wtórnie z sąsiedniej karty.

[k. 216] ^aN^o 13. ^aAktykacya rozkazu ekonomiczney kommissyi uwalniającego dobra borchowskie spod sekwestru. In rem J[ąśnie] W[ielmożneg]o Michała Borch⁴²⁶.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt trzeciego, m[iesiąc]a oktobra piątego dnia [5 X 1773].

Przede mną Michałem Antonim Pobogiem z Benisława Benisławskim, rezydującym assessorem y sędzią ziemskim prowincyi dźwińskiej, stanąwszy oczewisto J[ąśnie] W[ielmożny] J[ego]m[ość] pan Michał Borch, starosta lucyński, takowy rozkaz ekonomiczney kommissyi do xiąg ziemskich prowincyi dźwińskiej spraw wieczystych podał, którego tenor iest takowy.

Rozkaz od ekonomiczney dóbr sekwestrowanych kommissyi J[egomości] panu [k. 216v] Święto[c]howskiemu⁴²⁷ y wszystkim ekonomom dóbr po J[ąśnie] W[ielmożnym] Borchu⁴²⁸, podkanclerzym koronnym, w sekwestrze zostających. Według wyraźnego J[ąśnie] W[ielmożnego] J[egomości] pana Michała de Kreczetnikow, pskowskiego y przyłączonych prowincyi gubernatora, generał maiora woysk rossyiskich, orderu Ś[więt]ey Anny kawalera, do ekonomiczney kommissyi wydanego rozkazu, zalecamy W[asz]m[ość] Panom, abyście jako dobra po J[ąśnie] W[ielmożnym] J[egomości] pa[n]u podkanclerzym koronnym sekwestrowane, Nayiaśniej-

^{a-a} *Numer podkreślony.*

⁴²⁶ Michał Jan Borch (1751–1810), syn kanclerza koronnego Jana Jędrzeja i Ludwiki z Zyberków, starosta lucyński (1772).

⁴²⁷ Zapewne chodzi o Mateusza Świętochowskiego, komisarza generalnego dóbr borchowskich.

⁴²⁸ Jan Andrzej (Jędrzej) Józef Borch (1715?–1780), wojewoda inflancki (1765–1767), podkanclerzy koronny (1767–1780), w 1780 r. kanclerz wielki koronny, starosta lucyński w latach 1746–1772.

sza Monarchini synowi onego J[asnie] W[ielmożnemu] Michałowi Borchowi, staroście lucyńskiemu, jako przysięgłemu Nayiasnieyszey Monarchini na wierność y poddaństwo, powrócić y one zpod sekwestra uwolnić [k. 217] dobrotliwie raczyła, tak od tego czasu onemu byli we wszystkich rozkazach posłuszni y we wszelkich rozkazach^b y rządach od onego jako dziedzicznego tych dóbr pana dependowali. Wszakże wpadłych wszystkich do daty wyścia z sekwestru prowentów kalkulacją przed nami, ekonomiczną kommissyą, uczynić powinnością ich będzie. Co wszystko, aby spełnione było, zaleca. Dat[um] r[ok]u 1773, m[iesiąc]a 7br[a] 19 d[ie] [19 IX 1773] w Połocku.

U tego rozkazu podpis ręki tak się w sobie ma:
Adam Swołyński, sę[dzi]a ziem[ski] guber[ni] pskow[ski]ey, prezydent ekonomiczney kommissyi.
Hieronim Milkiewicz, łow[czy] prow[incji] wite[bskiej], ekonomiczney kommissyi assesor.

Który jest do xiąg ziemskich [k. 217v] prowincjonalnych dźwińskich spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

^dEx consensu samey strony za wiedzą prześwietney ekonomiczney kommissyi takowa aktykacya rozkazu kassowana y ekstrakt z oryginałem do rąk W[ielmożnego] J[ego]m[ości] p[an]a Adama Swołyńskiego, prezydenta teyze kommissyi y assessora sądów guberskich rezydującego, r[ok]u 1773, d[ie] 1 Xbris ejusdem anni [1 XII 1773] odesłany, a za tym et [?]^c extradatu[m] amplius. M. Benisławski, rezyd[ujący] assessor y sędzia z[iemski] p[rowincji] d[źwińskiej] mpp.^d

Nr 101

Ukaz carski w sprawie poddanych starostwa lucyńskiego z Rykami, o bezprawne zagarnięcie przez tych ostatnich wyciętego drewna, pochodzącego z gruntów starostwa, 7 XII 1773 (s.st.)

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 250–250v.

Uw. Karta wszyta odwrotnie, stąd zakłócenie ciągu numeracji. Na k. 250v u góry pośrodku adnotacja: N. 13mo; na k. 250, w prawym, górnym rogu, nieaktualna (przekreślona) foliacja (272); karta ma oderwany górny zewnętrzny róg; ponadto k. 250 zabrudzona atramentem, pochodzącym z przekreślenia na sąsiedniej karcie.

^b Wyraz podkreślony przerywaną kreską. ^c Dziura w karcie, pozostawiona przez przerwany sznurek do zszywania akt. ^{d-d} Późniejsza dopiska, zapewne ręką Michała Antoniego Benisławskiego. Reszta karty niezapisana, anulowana przy pomocy przekreślenia.

[k. 250v] Ukaz Jey Imperatorskiego Wieliczeństwa Samowładnącey całej Rossyi Monarchini, z pskowskiey gubernskiey kancellaryi kameralney expedycyi, sądowi ziemskiemu dźwińskiey prowincyi.

Ukazem Jey Imperatorskiey M[os]ci, z pskowskiey^a gubernskiey kancellaryi kameralney expedycyi, sądowi ziemskiemu dźwińskiey prowincyi wydanym, do wiadomości podać rozkazano, iż zaszła do kameralney expedycyi od poddanych^b starostwa lucyńskiego^b na W[ielmożnych] J[ego]m[ośció]w panów Ryków skarga o zabranii na własnych gruntach w puszczy tego starostwa wyrąbanych przez ludzi koronnych sta wozów drew. Takowe bezprawje, ieżeli w mniemaniu Ichm[osć] panowie Rykowie, że to z ich własney puszczy wywiezione drwa, uczynili, to powinni byli swoiey własności, nie czyniąc wiolencyi y boiów, prawnie dochodzić, nie zaś, iak iest doniesiono, kamerze gwałtownie drwa zabierać. W takowym więc razie pokrzywdzenie poddaństwa lucyńskiego starostwa udziałane, że bez kognicyi sądowey satysfakcyi pozyskać z pokrzywdzających onych nie m[oz]że^c, więc sąd ziemski dźwińskiey prowincyi uczyniwszy pilne wywiadywanie wedle przepisów prawa, co się z niego okaże, J[aśnie] W[ielmożneg]o Imć pana Michała [k. 250] de Kreczettnikoff, generał majora pskowskiego [!] y [guber]natora^d, orderu Ś[więtej] Anny kawalera, tudzież kameralną expedycją raportem uwiadomić nie zaniedba, co w mocy wydaiącego się z pskowskiey gubernskiey kancellaryi kameralney expedycyi Jey Imperatorskiey M[os]ci ukazuy, sąd ziemski dźwińskiey prowincyi dopełnić iest obowiązany. Datt[um] 1773 r[ok]u, Xbra 7 d[ie] [7 XII 1773] v[eteris] s[tili] w Połlocku.^e

Translator Franciszek Korsak.

Nr 102

Umowa między kasztelanem trockim Konstantym Ludwikiem Platerem a Janem (ojcem) i Józefem (synem) Krasnodębskimi na budowę kamienicy i osiedlenie się w mieście Krasławiu, 4 VIII 1772 [6 III 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 62–63v.

Uw. U góry z lewej strony k. 62 dopisane: No 21. Na k. 62 i 63v ślady przekreśleń, odbite wtórnice z sąsiednich kart.

^a Fragment nieczytelny z powodu otworu w karcie. ^{b-b} Fragment częściowo podkreślony, bez wątpienia późniejszą ręką (wiecznym piórem lub długopisem). ^c Wyraz częściowo nieczytelny z powodu przeszywania tomu. ^d Wyraz częściowo nieczytelny z powodu naddarcia prawego, górnego rogu k. 250. ^e Poniżej nieczytelny podpis.

[k. 62] Aktykacya dokumentu Ichm[ościom] panom Krasnodębskim służący.^a

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego, miesiąca marca szóstego dnia [6 III 1775].

Na urządzie ziemskim prowincyi dźwińskiej przed nami, Michałem Pobogiem Benisławskim, predwodytel[e]^b rycerstwa, Józefem Adamem Rykiem, rezydującym assessor[em], Dyonizym Mohlem, sędziami ziemskimi, urzędnikami prowincyi dźwińskiej comparendo personaliter W[ielmożny] J[egomości] p[an] Stanisław Warecki, regent sądów podkomors[skich], takowy dokument od J[aśnie] W[ielmożnego] J[egomości] p[ana] Konstantego Platera, kasztelana trockiego⁴²⁹, W[ielmożnym] J[egomościom] p[anom] Krasnodębskim dany y służący ad acta podał.

Cuius tenor sequitur estq[ue] talis.

Punkta na fundamencie których zasadzać się ma prawo od J[aśnie] W[ielmożnego] J[egomości] p[ana] Konstantego Ludwika Platera, kasztelana trockiego, J[egomościom] p[anom] Janowi, oycowi, Józefowi, synowi, Krasnodębskim na kamienicę w mieście Krasławiu tego pana dziedzicznym, w Xięstwie Inlantt[ski]m leżącym, dane w r[ok]u tysiąc siedmset siedmdziesiąt wtórym, m[iesią]ca augusta czwartego dnia [4 VIII 1772] spisane y zawarte. Imo.^c Plac podług oznaczenia terażniejszego ma być dostatecznie wydzielony, opisany, wszere y wzdłuż wymierzony. 2do.^d Na takowym placu J[aśnie] W[ielmożny] J[egomości] p[an] [kas]ztelan^e trocki bierze na siebie obligacyą wymurować własnym kosztem podług abryssu samą tylko kamienicę, jak do mieszkania tam extra quam intra być powinna. To jest z drzwiami, oknami, z zamknięciem onych, z piecami, zgoła ze wszystką gotowością, na officyny zaś materyałów co do muru y nakrycia dachówką dostarczyć ma oraz fundamenta y kominy wyprowadzić, a J[egomościowie] p[anowie] Krasnodębscy obowiązują się za to wszystko zapłacić t[alarów] b[ity]ch czterysta pełna. Inne zaś wszelakie zabudowanie na tym placu podług swego upodobania czynić własnym Ichm[ośció]w kosztem wolno, kamienica zaś, aby jak nayrychley wymurowana była, ze skarbu J[aśnie] W[ielmożnego] J[egomości] p[ana] kasztelna sta-

^a Nagłówek sporządzony innym atramentem niż reszta wpisu. ^b Wyraz częściowo nieczytelny z powodu uszkodzenia karty podczas przeszywania księgi. ^c Podkreślone. ^d Podkreślone. ^e Wyraz częściowo nieczytelny z powodu uszkodzenia karty podczas przeszywania księgi.

⁴²⁹ O działaniach podejmowanych przez Konstantego Ludwika Platera w celu rozwinienia Krasławia zob. Jeziorski 2014, s. 37–40.

ranie przyłoży się, a to tego lata choć z fundamentów przynajmniej gdyby była wyprowadzona, a J[egomościowie] p[anowie] [k. 62v] Krasnodębscy pieniędzy dodawać mają. 3tio.^f Za wpro[wa]dzeniem się do takowej kamienicy J[egomościowie] p[anowie] Krasnodębscy na fundamencie prawa sobie służącego y rozpoczęciem swych rządów corocznie titulo terragij po t[alarów] b[ity]ch trzy do skarbu zapłaca, nie pierwey wszakże, aż po długim życiu starego J[ego]m[ości] pana Jana Krasnodębskiego, zupełney używając zawsze mocy y wolności dysponowania tą [k]amienicą^g, dania, darowania, przedania, bez najmniejszey dworu krasławskiego przeszkody, owszem że tegoż dworu względów zastępowania y pomocy, jeżeliby w czym Ichm[ościowie] panowie Krasnodębscy potrzebowali, będą pewnemi razem z wszystkimi tu mieyszczącemi się punktami teraz y w potomne czasy; co się zaś tycze do posług wszelkich y nakazów, którym mieszczanie podlegać powinni, od tego zupełną libertacyą J[aśnie] W[ielmożny] kasztelan trocki dla kamienicy Ichm[ościów] panów Krasnodębskich przyrzeka. 4to.^h Szynki y propin[acja]ⁱ wszelaka jest dozwolona, nie inaczey jednak, jak tylko za poprzedzającym o to z dworem krasławskim umówieniem się. 5to.^j Wolność handłów w towarach różnego gatunku dopuszcza się z tym warunkiem (od którego nikogo, ani synów swych, J[aśnie] W[ielmożny] kasztelan trocki nie wyłącza), jeżeli towary w innym miejscu kupione do składu u siebie J[egomościowie] p[anowie] Krasnodębscy sprowadzą, na skarb nic nie dadzą, gdy zaś w [k. 63] mieście Krasławiu co kupować lub przedawać będą na pożytek handlowy, zwykła do skarbu ma dochodzić importacya; toż samo względem składów waruje się, gdy własne towary w swych szpichlerzach składać będą, nic skarb pretendować nie może, gdy zaś cudze, równie jak od składów skarbowych wnaśzać będą; ostrzega się y to, iż cudzych towarów pod swe imże brać nie należy, bo za wyprobowaniem tego skarbowi słuszną należytość wrócićby potrzeba było. 6to.^k Karczma chłauowska blisko tego placu będąca na inne przeniesie się mieysce. 7mo.^l Pozwolenie lasu na oparkanie oraz na opał J[egomości] p[anu] Krasnodębskiemu oycowi ad vitae tempora nie jest bronne, który jednakk [!] bezpotrzebnie prowadzonym, a tym bardziej na inne potrzeby obracany nie będzie. A J[egomości] p[anu] Janowi Krasnodębskiemu, J[aśnie] W[ielmożny] J[egomości] p[an] kasztelan trocki z swey przychil[no]ści y względem na zasługi jego wyznaczać upew-

^f Podkreślone. ^g Pierwsza litera częściowo nieczytelna z powodu uszkodzenia karty podczas przeszywania księgi. ^h Podkreślone. ⁱ Wyraz częściowo nieczytelny z powodu uszkodzenia karty podczas przeszywania księgi. ^j Podkreślone. ^k Podkreślone. ^l Podkreślone.

nia ordynaryą, aż do życia^m jego. 8vo.ⁿ Jeśliby z ludzi których, służących, loznych [!], jakowe czynił w mieście hałas y niespokojności, w sądzie zamkowym krasławskim za to odpowiadać mają y ukaraniu podlegać naznaczonemu, a to kiedyby nie nastąpiła pierwjej [!] przez samych J[egomościów] p[anów] Krasnodębskich satysfakcyja lub ukaranie. 9no.^o W zdarzonych czasem sprzeczkach y sprawach pochodzących tylko z [k. 63v] okoliczności, tyjących się ustaw mieyskich, J[egomościowie] p[anowie] Krasnodębscy na decyzją zamku krasławskiego, nihil quidquam derogando punktom ninieyszym, zdaią się y na oney przestać obligują się. Y takowe punkta rękoma własnemi podpisują się. Datt ut supra w Krasławiu.

U takowych punktów podpisy rąk tak samych aktorów, jako też y pieczętarzów temi słowy.

Konstanty Ludwik Plater, kasztelan trocki.

Jan Krasnodębski mp.

Józef Krasnodębski, rottm[istrz] infl[ancki] mp.

Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od J[aśnie] W[ielmożnego] J[egomości] p[ana] Konstantego Ludwika Platera, kasztelana trock[iego], y W[ielmożnych] J[egomościów] p[anów] Jana oycy, y Józefa syna, Krasnodębskich, do takowych umówionych y zawartych o rzecz we szredzinie wyrażoną punktów podług prawa podpisuję się: Jędrzej Buynicki, regent woj[skowy] W[ielkiego] X[ięstwa] L[itewskie]go.

Ustnie, oczewisto, proszony pieczętarz od osób wyż wyrażonych do takowych punktów ut supra zawartych podług prawa podpisuję się: Ignacy Stetkiewicz mp.

Które to takowe punkta za podaniem onych do akt, są do xiąg ziem[skich] prowincyi dźwiń[skiey] przyjęte y wpisane.

Wypis wydano.

Nr 103

Dyspozycja zjazdu szlachty prowincji dźwińskiej, zebranej w Agłonie 24 IV 1775 r., w sprawie opłacenia podróży Antoniego Ryka, szambelana dworu polskiego, wybranego delegatem prowincji do carycy Katarzyny II [29 IV 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 113–114.

Uw. Na k. 113, na lewym marginesie u góry, częściowo niewidoczne (z powodu sklejenia karty) [N°] 43.

^m Wyraz poprawiony. ⁿ Podkreślone. ^o Podkreślone.

[k. 113] Aktykacya elekcyi y uchwały, W[ielmożnem]u Antoniemu Rykowi, cham[belanowi] Króla J[ego]m[óści] Poll[skiego] służącej.

Roku tysiąc siedmset sie[dem]dziesiąt piątego, miesiąca aprilis dwudziestego dziewiątego dnia [29 IV 1775].

Coram actis terrestribus prowincyi dzwinskiy comparendo personaliter W[ielmożny] J[egomości] p[an] Michał Pobog^a Benisławski, predwodytel y sędzia ziemski prowincyi dżwińskiej, takową elekcyą y uchwałę W[ielmożnemu] J[egomości] p[anu] Antoniemu Rykowi, chambelanowi J[ego] K[rólewskiej] M[o]sci daną y służącą ad acta podał, cujus tenor sequitur estq[ue] talis.

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy, rycerstwo, szlachta y obywatele prowincji dzwinskiy za konwokacją W[ielmożnego] J[egomości] pana predwodytela naszey prowincyi do Agłony zebrani, wybrawszy zgodnemi głósy za delegata do tronu Nayiaśnieyszey Monarchini W[ielmożnego] J[egomości] pana Antoniego Ryka, chambelana J[ego] K[rólewskiej] M[o]sci, a uważając, iż przy odbywaniu takowey funkcyi bez wyłożenia znacznych expens obeysć^b się nie może, przeto chcąc onemu w tym praestare obywatelskie subsydium, stosując się ad normam dwuch prowincyi, witepskiy y połockiyy, similiter y z naszey dzwinskiy prowincyi tysiąc rubli dać y złożyć pro re tegoż W[ielmożnego] J[egomości] pana chambelana przyrzekamy y ninieyszym uchwały naszy pismem każ[de]go^c z nas obowiązujemy, a że na dzisieyszym terminie dla niezebrania się wszystkich obywatelów determinowane quantum wypłacone być nie może, a wyjazd W[ielmożnego] J[egomości] pana delegata w prętkim czasie iest potrzebny, przeto mocą ninieyszego laudum zgodnie od nas akceptowanego daemy moc y pozwalamy W[ielmożnemu] J[egomości] p[anu] chambelanowi z deponowanych w Duneburgu na wymurowanie kancelaryi obywatelskich pieniędzy trzech tysięcy rubli, tysiąc rubli praesenti laudo sobie postąpiionych z kancelaryi ziemskiej wziąć y też kancelaryą zakwitować. Post quod subsecutum, ażeby każdy z nas obywatelów in spatio miesiąca z dób[r] ziemskich z duszy [k. 113v] męskiej po kopieiek dwie in locum assygnowanych W[ielmożnego] J[egomości] pana chambelana tysiąca rubli pieniędzy do teyże kancelaryi ziemskiej prowincyi dzwinskiy niechybnie importował, mieć chcemy y postanawiamy, a co by po ze-

^a W źródle zapisane: po Bog. ^b Wyraz poprawiony. ^c Wyraz częściowo uszkodzony z powodu przeszycia tomu.

braniu takowey uchwały insuper tysiąca rubli wyniosła, tedy takową superatę tak kancelarya ei delegatowi oddać obligowaną będzie. Więc ieśliby ktory z nas był takowemu postanowieniu renitens y satysfakcyi in praemissis nie uczynił, tedy każdy takowy za przypozwaniem przez kancelaryą ziemską przychodząc na się quantum omnino sub vadio alterius tanti opłacić winien będzie. Co wszystko ażeby należycie skutkowało, ninieysze laudum dla niewątpliwey onego pewności y twierdzy podpisami rąk własnych stwierdzamy y podpisuiemy. Pisan w Agłonie roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego, miesiąca aprila dwudziestego czwartego dnia [24 IV 1775].

U takowey elekcyi podpisy rąk w ten sposób:

Michał po Bog [!] Benisławski, predwodytel y sędzia ziemski prowincyi dźwińskiej mp.

Antoni Jozef Felkierzamb, prezes są[du] ziem[skiego] prowincji dźwińskiej mp.

Dyonizy Mohl, sędzia ziemski prowincyi dzwinskiy.

Konstanty Ludwik Plater, kasztelan trocki.

August Hyacynt Plater, woje[wodzie] [!] tro[cki], ober[szter?]⁴³⁰ W[ielkiego] X[ięstwa] L[itewskiego].

Józef Zyberk, starosta talicki.

Jan Weysenhoff, sędzia ziem[ski] Xięstwa Inflanskiego.

Benedykt Sokołowski, sędzia ziemski Xięstwa Inflanskiego.

Michał Ryk, stolnik inflantski.

Józef Szadurski, chorążyc inflan[cki].

Ignacy Szadurski, chorążyc inflan[cki].

Ignacy Sokołowski, podczaszy inflan[cki].

Michał Walden, kracyczy inflan[cki].

Franciszek Walden.

Jan Walden, rotmistrz Xięstwa Inflan[ckiego].

Józef Walden.

Ludwik Ossędowski, łow[czy] Xię[stwa] Inflan[ckiego].

Franciszek Żebrowski, rotmistrz X[ięstwa] Inflan[ckiego].

Bohdan Wołosowski, rotmistrz inflan[cki].

Gothard [k. 114] Ignacy Mohl, ziemski Xięstwa Inflanskiego pisarz.

Dyonizy Schroeders, strukczaszy inflanski.

⁴³⁰ Prawdopodobnie nawiązanie do faktu, że August Hyacynt Plater nosił tytuł pułkownika petyhorskiego (lub husarskiego) Wielkiego Księstwa Litewskiego. Był również kasztelanem trockim. Omyłkowo określono go jako wojewodzica trockiego.

Antoni Piotr Beniśławski, stolnik inflanski.
Franciszek Schroeders, chorąży J[ego] K[rólewskiej] M[o]sci.
Dominik Ryk, strażnik inflanski, mp.
Józef Ryk, oberszleytnant woysk koronnych.
Marcin Beniśławski, sędzia grodzki inflan[cki].
Dominik Beniśławski, stolnik inflan[cki].
Marcin Kublicki, sędzia ziemski inflan[cki].
Eliasz Kublicki, łowczy Xięstwa Inflan[ckiego].
Wiktor Januszewicz, koniuszy źmuydzki.

Która to takowa elekcyja za podaniem oney przez wyź wyrażoną osobą
do akt iest do xiąg ziemskich prowincyi dzwinskiey przyięta y wpisana.

Wypis wydan.

IV.
SZLACHTA INFLANCKA WOBEC NOWEJ RZECZYWISTOŚCI —
MATERIAŁY GENEALOGICZNE
RODZIN SZLACHECKICH (WYBÓR)

Nr 104

Zaświadczenie Szymona Wyszyńskiego o przyjęciu dokumentów poświadczających genealogię Stefana Grzybowskiego, mieszkającego w Inflantach, 11 I 1763 [3 I 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 5–5v.

Uw.: Na k. 6–6v znajduje się genealogia Grzybowskich herbu Klucz. Wyraźne ślady składania karty.

[k. 5] Aktykacja od pana Wyszyńskiego danego rewersału na papiery, służącego panu Stefanowi Grzybowskiemu^a.

Roku tysiąc siedymset siedymdziesiątego drugiego, miesiąca january trzeciego dnia [3 I 1772]

Coram actis terrestribus X[ięst]wa Inff[lanckieg]o comparendo personaliter pan Zygmunt Grzybowski, ten dokument per oblatum^b ad akta^c po dał prout sequitur thenor.

Wiecy [!] na odpisaniu ręki mey wyrażony czynie wiadomo ninieyszą attestacijną kartą moią daną J[ego]m[o]ś[ci] panu Stefanowi Grzybowskiemu, iż pod bytność moią na Wołyniu przed wyiazdem do Inflant byłem obligowany od W[ielmożneg]o J[ego]m[o]ś[ci] pana Thomasza Grzybowskiego Komisarza J[aśnie] W[ielmożnego] J[ego]m[o]ś[ci] pana instygatora koronnego⁴³¹ o wywiedzenie się jego familii bądź to w Litwie, bądź w Inflantach, pochodzący niegdysz z Michała Grzybowskiego rodem z woiewod[z]twa mazowieckiego a ziemi czyrskiej, herbu Klucz^{d432},

^a Nazwisko częściowo podkreślone. Cały nagłówek jako adnotacja kancelaryjna wpisany inną ręką niż reszta dokumentu. ^b Wyraz częściowo nieczytelny z powodu uszkodzenia przy przeszywaniu tomu. ^c Wyraz poprawiony. ^d Wyraz dopisany później w miejscu wytartego wyrazu.

⁴³¹ Jan Chryzostom Krajewski (1714–1781), instygator koronny (1749–1772), zob. Niesiecki V, s. 354; PSB, t. 15, s. 109–111, autor biogramu Waclaw Szczygielski.

⁴³² Polsko-inflanccy Grzybowski wywiedzeni ze szlachectwa pieczętowali się herbem Prus, zob. informacje na ich temat w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1,

za czasów s[więtej] pamięci Władysława czwartego z wojskiem koronnym w te kraie zaszłego, gdzie się naydują, gdy dowiedziałem się od pana Stefana Grzybowskiego mieszkającego w Inflantach, iż on pochodzi z onego Michała, co [przede]^e mną niezawodnymi próbował dokumentami, tedy prosiłem go, aby mi raczył powierzyć one dla dokładney uczynienia^f o tym wszystkim W[ielmożnemu] J[ego]m[o]ś[ci] panu Grzybowskiemu, komissarzowi, pewności; iakosz J[ego]m[o]ś[ć] pan Stefan Grzybowski komunikował mi papierów sztuk trzy: 1mo^g abszyt czyli dymissyą służącą onemu Michałowi, daną od kapitana Warwickiego⁴³³; 2do^h kartę jakęś na talarów piędziesiąt od niakiego pana Woyciecha Dunina Borkowskiego⁴³⁴, kornetta dragoniy chorągwi pana Popieła⁴³⁵; 3t[i]oⁱ testament tegosz Michała Grzybowskiego z obowiązkiem zostawionem synom swym trzem, Stefanowi, Józefowi y Franciszkowi, aby z pozostałych ośmiuset złotych w gotowiźnie za duszę jego rozdali po różnych kościołach złotych polskich dwieście, a sześćset im zapisuie do równego między sobą działu, takesz y ruchomością. Jako tedy ja te trzy sztuki papierów do siebie odebrałem dla pokazania Wielmożnemu komissarzowi, tak assekur[u]ię się albo sam przywieszły one oddać J[ego]m[o]ś[ci] panu Stefanowi Grzybowskiemu lub successorom [k. 5v] jego przywrócić albo przez^j pewną okazją odesłać y na to dając ten moy assekur[a]ciyny rewersalny skrypt, dla lepszey mocy^k przy przyciśnieniu pieczęci imienia mego własną podpisuie się ręką. Pisan w Druu dnia jedenastego januaryi, roku tysiąc siedymset szedziesiątego trzeciego [11 I 1763].

U którego to dokumentu przy pieczęci na czerwonym wyciśnioney^l laku podpis rewersujocego w te słowa Szymon Wysziński, [...]grabic^m żydaczewski mp.

nr 94, k. 17–17v, 139v–140; Heymowski 1964, s. 25). Może wzmiankowany herb Klucz to w rzeczywiście Jasińczyk?

^e Słowo omyłkowo pominięte przy sporządzaniu dokumentu. ^f Wyraz dopisany później w miejscu wytartego wyrazu. ^g Podkreślone. ^h Podkreślone. ⁱ Podkreślone. ^j Ostatnia litera poprawiona. ^k Wyraz poprawiony. ^l Wyraz poprawiony. ^m Początek wyrazu uszkodzony z powodu przeszycia tomu.

⁴³³ Bliżej nieznan.

⁴³⁴ Uruski zna rodzinę Borkowskich-Duninów h. Łabędź, zob. Uruski I, s. 328–333.

⁴³⁵ Bliżej nieznan.

Który te takowy dokumen[t]ⁿ za podaniem do akt jest do xiąg ziemskich inf[lan]t]skich spraw wieczystych przyiętą [!] y wpisany.

Wypis wydan.^o

Widymusy dwa, ostatni 1773 r[oku] 20 janu[arii]^p [20 I 1773].

Nr 105

Zeznanie uczynione przez fiskala, Władysława Moczulskiego, w sprawie próby odzyskania dokumentów rodowych Bogusława Lentzberga [28 XI 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 344–344v.

Uw. U góry, po prawej stronie k. 344 skreślona stara foliacja (345).

[k. 344] ^aZeznanie czynioney rekwizycyi od oddania papierów ex parte Lentzbergów⁴³⁶ od Lentzberga.^a

Roku tysiąc siedymset siedymdziesiąt drugiego, miesiąca 9bra dwudziestego [!] ósmego dnia [28 XI 1772].

Coram actis terrestribus Xięstwa Inff[lanckieg]o comparendo personaliter immediate wyrazony fiskalis Nayiaśniejszy Jey Imperatorskij Mościj ten dokument ustnie oczywisto zeznawszy do xiąg ziemskich inff[land]skich spraw wieczystych ku wpisaniu podał seqwenti [!] verborum serio.

My [?] na podpisaniu ręki mey wyrazony czynie wiadomo niniejszym zeznawajęcem kwitem, iz co ja będąc rekwiirowanym od pana Bogusława Lentzberga o dopomnienie się przywrocenia papierów sobie y familij swojej służących [!], u pana Ignacego Lentzberga naydowac mającih [!] się, bo oycu onego na czas przez oycy pana Bogusława [!] Lentzberga uczynonych, dobrawszy sobie strone szlachty urodzonych, J[ego]m[ości] pana Kazimierza Kossakowskiego y Władysława Budkiewicza, s tymysz [!] Ichmościami w roku terazniejszym [!] tysiącnym siedymsetnym siedymdziesiątem drugim, miesiąca 9bra dwudziestego siódmego dnia [27 XI 1772],

ⁿ Wyraz częściowo uszkodzony z powodu przeszycia. ^o Poniżej pozioma kreska oddzielająca od następnej adnotacji. ^p Wyraz częściowo podkreślony. Adnotacje o wypisie i widymusach sporządzone tą samą ręką, którą sporządzono adnotację wprowadzającą. Reszta karty pusta, przekreślona ozdobnie zapewne ręką pisarza ziemskiego.

^{a-a} Nagłówek inną ręką niż reszta wpisu.

⁴³⁶ Jan August Hylzen wymienia wśród szlachty inflanckiej rodzinę de Lentzberg, zob. Hylzen 1750, cz. II, s. 7.

do domu tegosz J[ego]m[ości] pana Ignacego Lentzberga przyechaliśmy. Ustnie y oczywisto o oddanie papierów u onego dopominalismy się, od ktorego na rekwizycją naszą odebraliśmy rezolucją, ze oyciec rekwirowanego, Michał Lentzberg, po użyczonych sobie papierach od oycza rekwirującego, Jerzego Lentzberga, widząc one dawnością^b czasu mocno zwątłone, oddał w Bogu zeszlęmu Panu Gedeonowi Jurachowi⁴³⁷, pisarzowi magdeburgi duneburgskiey^c dla wciągnięcia y zaoblatowania^d onych w więgi^e⁴³⁸ y wydania^f sobie przy oryginalnych dokumentach ekstraktów, które oryginalne papiery panu Gedeonowi Jurahowi powierzone z nastąpioną konslegratą domu jego ogniem zniszczone zostały, co wszystko ja^g z rzezoną stroną I[ch]m[ość] panów szlachty wysłuchawszy, takowy czyniony rekwizycyi list na zeznanie do xiąg ziemskich inff[lan]skich sporządziwszy, in majus ac firmius robur przy podpisaniu się przytomnych Ichmosc panów szlachty ręką własną podpisałem. Pisan ac mense et d[ie] ut supra.

U takowego dokumentu podpisy panów szlachty y fiskała następującego słowa, Kazimierz [k. 344v] Kossakowski mp., nieumiejętny pisma Władysław Budkiewicz, kładę znak krzyża s[więtego]^h, Władysław Moczulski, fiscalis Jey Imperatorskiej M[ości].

Który to takowy dokument za ustnym y oczywistym fiskała zeznaniem y do akt ku wpisaniu podaniem, jest do xiąg ziemskich prowincyi dzwinskięj spraw wieczystych przyięty y wpisany.

ⁱWypis wydan y dwa widymaty 1773, d[ie] 7 m[iesiąc]a januarij [7 I 1773].ⁱ

^b Wyraz poprawiony. ^c Wyraz nadpisany, wprowadzony do tekstu za pomocą znaku pisarskiego (#). ^d Wyraz napisany na innym, nieczytelnym. ^e Fragment dopisany inną ręką pionowo na marginesie, za pomocą znaku pisarskiego wprowadzony do tekstu, dołączony do nadpisanego wyrazu. ^f Wyraz poprawiony z: wydanych. ^g Wyraz poprawiony. ^h Po tym symbol graficzny — krzyż w okręgu, przypominający tzw. krzyż konsekracyjny. ⁱ Fragment dopisany później, inną ręką (prawdopodobnie tą samą co nagłówek).

⁴³⁷ Gedeon Juraha (Juraha), pisarz magdeburgii dyneburskiej, zapewne mieszkaniec Dyneburga. Lustracja Dyneburga z 1 II 1765 r. wzmiankuje m.in. „Za rzeką pod poborem dom na zaścianku z gruntem Jurahów”, por. Jeziorski 2010, s. 411, przyp. 9. W herbarzu polsko-inflanckim wzmiankowani są Jurahowie h. Kotwica albo Juraha, wywodzący się ponad wszelką wątpliwość z tego właśnie zaścianka, zob. LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 45, 143v–144; Heymowski 1964, s. 29.

⁴³⁸ Chodzi zapewne o niezachowane księgi miejskie (wójtowsko-radzieckie) Dyneburga.

Nr 106

Legenda herbowa Moczulskich vel Moczalskich herbu Abdank [12 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 266–266v.

Uw. W *prawym, górnym rogu k. 266 przekreślona nieaktualna foliacja (268).*

[k. 266] Aktykacya ^az przenosem^a herbarza familij Moczulskich albo Moczalskich^{b 439}.

Roku tysiąc siedymset siedymdziesiąt drugiego, miesiąca decembra dwunastego dnia [12 XII 1772].

Comparendo personaliter coram actis terrestribus prowincyi dzwińskiej Imć pan Władysław Skuba Moczulski⁴⁴⁰, ten dokument herbu swego w sposob przenosu ad acta podał, de thenore sequenti.

Moczulski albo Moczalski wedłuk [!] historyków Gwagnina, Paprockiego, folio trzydzieści dwa, Strykowskiego, w wojewodztwie podlaskim, rawskim, tysiąc sześćset trzydziestego drugiego [1632] roku; Jan Moczulski z seymu naznaczony do rewizyi skarbu koronnego, constytucya tysiąc sześćset osimdziesiąt sześć [1686], potym naznaczony na rozgraniczenie y czynienie sprawiedliwości między województwem podlaskim y Xięstwem Pruskim⁴⁴¹. Herb ich Abdank albo Habdank, który Paprocki tak opisuie, folio sto piędziesiąt osim, są białe traktury w polu czerwonym, inni mówią, że jest litera M przewrócona do gury y niejako powtórzo-

^{a-a} *Fragment nadpisany, wprowadzony za pomocą znaku pisarskiego.* ^b *Nazwisko podkreślone.*

⁴³⁹ Niesiecki zna Moczalskich związanych z woj. podlaskim. Wymienia wzmiankowanego w 1632 r. Piotra Moczalskiego i nieznaną z imienia Moczalską, zamężną za Janem Leszczyńskim h. Abdank (Niesiecki VI, s. 442). Uruski wspomina z kolei Moczulskich h. Abdank (Uruski XI, s. 186). Zob. też informacje na temat Moczulskich h. Abdank zawarte w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 20–20v, 151v–152; Heymowski 1964, s. 34–35). Polsko-inflanccy Moczulscy odwoływali się do pokrewieństwa z Moczulskimi z woj. połockiego.

⁴⁴⁰ Zapewne tożsamy z fiskałem (woźnym) carskim Władysławem Moczulskim, wzmiankowanym w dokumencie nr 105 niniejszej edycji. Jego dekret wywodowy został wciągnięty do akt grodzkich prowincji dzwińskiej 9 XII 1774 r., zob. LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 312–312v.

⁴⁴¹ W roku 1686 nie było seymu. W konstytucji seymu 1685 r. „Rewizya skarbu koronnego” (VL, t. V, s. 347) nie występuje osoba o tym lub zbliżonym nazwisku. Z kolei w komisjach powoływanych dla rozgraniczenia województw mazowieckiego i podlaskiego z Xięstwem Pruskim przez sejmy w 1683 i 1690 r. występuje Kazimierz Moczarski, w 1690 r. tytułowany stolnikiem łomżyńskim (VL, t. V, s. 325, 383).

na. Naylepiey go okryśli, kto z Kromerem, libro quinto, powie, że jest litera W Polakom y wszytkim Słowakom⁴⁴² zwyczajna, w polu czerwonym, nad chełmem korona, w koronie takosz druga litera. Okolski, thomo primo, folio primo, y Potocki, Poczet herbów, Bielski. Niektórzy, jako to Bielski, folio trzydzieści, Potocki, początek tego herbu ieszcze od czasów Gracha albo Krakusa, monarchy niegdyś polskiego, któremu y imię swoje, y pierwiastki fundacyi miasta Krakowa przyznaje, przeciągają z takiej okazyi. W gurze Wawel smok się pokazał, którego jedni Holopagiem, drudzy Bogą, nazywają, jadowita była bestya, bo nie tylko powietrze swym them [!] truła, ale tesz na pobliszsze wypadając ulice z legowiska swego y przedmieścia, znaczną klęskę w ludziach y bydle czyniła. Ciężką sąsiadów stratą wzruszony Skuba fortel wymyślił przeciwko pospolitemu nieprzyjacielowi. Cielca świeży [!] odartego skurę wytkął, napoiwszy smoły, siarką y żagwią zapalił, y w progu jaskini porzucił. Bestya zgłodniała zwykłym śladem gdy wychodzi, napada y pożera. Tymczasem zapalona tłusta materya [w] wnętrzościach rozgorzała się y w połowę rozsadziła. Krakus tedy w nadgro[dę]^c fortunnego przemysłu Skubie literę W pierwszą od słowa wąż, czyli od Wawelu gury, za herb nadał. Xiędza Paryzusa⁴⁴³ Societatis Jesu o początku tego herbu te [?] zdanie iest, iż dla wielkiego męstwa, które okazali przeciwko Sarmatom Rzymianie, wysyłając pułki na poskromienie [k. 266v] nieprzyjaciela, z każdego powiatuznaczona jest chorągiew pułkownika litery od Wisły seu Wandalu słowacką W prowincyi swojej, przetosz w zasługach, że się mężnie stawili gromiąc y płosząc nieprzyjacioły, też samę literę W sobie y całemu domowi otrzymali na zaszczyt. Długosz, Rutka⁴⁴⁴ świadczy, iż ten herb mężnemu Skubie, że w oczach pana swego, silnego iakiego harcownika Allemana albo Niemca pokonał (to jescze za pogańskich monarchów w Polsce bydz mu-

^c Końcówka wyrazu nieczytelna z powodu przeszcycia tomu.

⁴⁴² W rozumieniu: Słowianom.

⁴⁴³ Zapewne Paweł Parisius (Parys) (1596–1667), ksiądz, do zakonu jezuickiego wstąpił w 1615 r., profesor teologii moralnej i filozofii wykładający w wielu szkołach jezuickich na terenie Rzeczypospolitej, misjonarz dworski, pisarz religijny, miał pozostawić po sobie w rękopisie dzieła: *Historia polona* i *Slavia* o początkach Słowian, 3 tomy (Grzebień 2004, s. 491).

⁴⁴⁴ Prawdopodobnie Bogumił Teofil Rutka (1622–1700), ksiądz, w zakonie jezuickim od 1643 r., nauczyciel szkół jezuickich, misjonarz dworski, autor wielu publikacji m.in. dotyczących retoryki i Kościoła wschodniego, zajmował się też heraldyką (Grzebień 2004, s. 586).

siało), ten herb nadał, ponieważ jak się tylko wiara katolicka na tron polski wcisnęła, już herbu tego krzesła w senacie zasiadali. Jeszcze ten herb początek swój ma podług świadectw historyków, od He[nr]yka^d cesarza. Przeto iż gdy w posesłstwie wysłany od Bolesława Krzywousty, Jan hrabia z Gory do Henryka cesarza na utwierdzenie z nim przymierza, a gdy jemu Henryk ostro stawił się, a Jan hrabia nic na to nie dbał, rzek z niemiecka: hab Dank, albo dziękując; od tego czasu hrabia Skarbkiem y potomki jego herb Abdankiem nazwany, w przywileju jednak horodelskim krola Jagiełła zowią go Habdaniec. Abdank locus sigilli herb.

Który to takowy dokument za podaniem przez wyż wyrażoną osobę w sposób przenosu do akt jest, do xiąg ziemskich spraw wieczystych przyięty y wpisany etc.

Wypis ^ewydan na orłowym^{445e}.

Nr 107

Manifest Stanisława Bielińskiego dotyczący zagubionych dokumentów, potwierdzających szlachectwo [22 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 323–323v.

Uw. U góry k. 323 skreślony dawny numer karty: 324. Na lewym marginesie, w niezapisanej przestrzeni między datą wpisu a wpisem podkreślona adnotacja: L4.

[k. 323] Manifest Bielińskiego o zagubione papiery.

Roku tysiąc siedymset siedymdziesiąt drugiego, miesiąca decembra dwudziestego drugiego dnia [22 XII 1772].

Comparendo personaliter coram actis terrestribus prowincyi dzwińskiej żałujący pan Stanisław Bieliński⁴⁴⁶, succurrendo integritati ac indemnita-

^d Imię częściowo nieczytelne z powodu przeszcycia tomu. ^{e-e} W rękopisie fragment podkreślony.

⁴⁴⁵ Chodzi o papier „orłowy”, tzn. skarbowy, z pieczętką przedstawiającą carskiego orła.

⁴⁴⁶ Uruski zna Bielińskich h. Abdank, Ciołek, Junosza, Sas, Szeliga i Zaremba, zob. Uruski I, s. 183–188. W herbarzu polsko-inflanckim występują Bielmscy h. Junosza, wywodzący się z pow. lidzkiego, zapewne tożsami z Bielińskimi (prawdopodobnie w trakcie redagowania wpisu do herbarza doszło do przypadkowego zniekształcenia nazwiska), zob. LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 6; oraz Heymowski 1964, s. 19, łącznie z komentarzem. Stanisław Bieliński pojawia się chociażby 22 XII 1772 r., kiedy to podaje do akt ziemskich prowincji dzwińskiej genealogię swojej rodziny, wywodzącej się jednak ze Żmudzi (zob. LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 333–334v). W świetle tego dokumentu Stanisław (syn Michała?) był żonaty z Anastazją Cymborowską (Cymberowską?), z którą miał 6 dzieci,

ti imienia swego, co przez prostotę antecessores jego w utrzymaniu hono-
ru szlacheckiego czynić praetermiserunt, usiłując to zastompic y poweto-
wać solennie żalił, skarżył y manifestował się idq[ue] mieniać o to, iż co
dziad żałującego, Jan Bieliński⁴⁴⁷, ukrywaiąc substancją swoją przed nie-
bezpiecznymi czasy po podziemnych lochach, gdy niektóre fanty, mobilia,
a oraz przy tym y papiery w skrzyni ułożone zakopał w ziemię, w którey
czas niemały leżąc, gdy woda onych doszła, tak fanty, a naybarzieszy papiery
wniwecz się obrocily y stały się cale niezdatne y niesposobne ku przeczyta-
niu, którą to prawdę [k. 323v] żałujący chcąc etiam y jurament samowtór
comprobare, takowy swoy de diligentia manifest^b salva melioratione tey
lub wyniesienia innej żałoby^b do akt podał, który jest do xiąg ziemskich
prowincyi dzwińskiey spraw wieczystych przyięty y wpisany.

Wypisy dwa wydane.

Nr 108

*Aktykacja manifestu Antoniego Wołoszewskiego (Wołoszowskiego) w spra-
wie prawdziwego nazwiska rodziny [29 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 361–361v.

Uw. U góry k. 361 po prawo przekreślona stara foliacja (362); na k. 361 ślad przekre-
ślenia, odbity wtórnie z poprzedniej karty.

[k. 361] Aktykacja manifestu J[ego]m[ość] pana Antoniego Wołoszew-
skiego⁴⁴⁸.

w chwili prezentowania genealogii nie posiadających jeszcze własnych rodzin — 3 synów
(Antoniego, Jana i Wincentego) oraz 3 córki (Rozalię, Annę i Petronele).

^a Wyraz *poprawiony*. ^{b-b} Fragment dopisany poniżej, wprowadzony do tekstu za pomo-
cą znaku pisarskiego.

⁴⁴⁷ Por. przywołane w poprzednim przypisie drzewo genealogiczne Bielińskich
(LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 333–334v), w którym wspomniano, że żoną Jana (syn Pio-
tra i nieznaney z imienia Relinkowskiej) była nieznaną z imienia Lentzberkówna, z którą
miał 4 synów (w tym ojca wspomnianego wcześniej Stanisława).

⁴⁴⁸ Niesiecki zna Stefana Kazimierza Wołoszowskiego, posługującego w 1648 r. z Inf-
lant na sejm konwokacyjny, zob. Niesiecki IX, s. 414. W herbarzu polsko-inflanckim
występują Wołosowscy, dziedzice Skajsty w pow. dyneburskim (por. SGKP X, s. 635),
pieczętują się jednak herbem Kotwica (z gwiazdą i krzyżem kawalerskim w polu błękit-
nym) i pochodzić mają z woj. kijowskiego, zob. LVVA, f. 712-1, nr 94, k.130–130v;
Heymowski 1964, s. 54. Antoni Wołoszowski (Wołoszewski) prócz powyższego doku-
mentu polecił wpisać 29 XII 1772 r. do ksiąg ziemskich prowincji dźwińskiej także opis
herbu Wolf (zob. dokument nr 109 niniejszej edycji), a także genealogię rodziny (LVVA,
f. 712-1, nr 119, k. 363–364v).

Roku tysiąc siedymset siedymdziesiąt drugiego, miesiąca decembra dwudziestego dziewiątego dnia [29 XII 1772].

Comparendo personaliter coram actis terrestribus prowincyi dzwińskiej J[ego]m[os]ć pan Antoni Wołoszowski solennie żalił, skarżył y manifestował się idq[ue] mieniać^a o to, iż co po inkorporowanych krayach Xięstwa Inflantskiego seu Infant Polskich do państw dziedzicznych Nayiaśnieyszey Jey Imperatorskiej Mości Pani Naszey Naymiłościwszey, gdy przez dwory tuteysze expedyowana była in ordryne [!] mającey nastompić rewizyi ludzi w dobrach mieszkających reyestracya, na tey stawający żałującego brat młodszy Stefan Wołoszowski, w prostocie człowiek wychowany y niemający żadnego s procedencyi swojej światła, nieprzyzwoitym wymyślnym przezwiskiem Szafirowskich, jak siebie tak y imienników swoich, mieniać ich bydź tuteyszego kraju ludźmi, z wielkim uszczerbkiem imienia szlacheckiego y rodowitości podał, z takowego tedy ciężkiego sławy y rodowitości upadku chcąc y siebie, y wszystkich swych imienników żałujący quaerulans podźwignąć, objaśnia rzecz całą, iż antcessor [!] onych, Wincenty Wołoszowski herbu Wolff, powietnik orszański, przez nieszczęśliwy przypadek zabicia pewnego swego powietnika, obawiając się za popełniony excess nastempującego prawa rygoru, odstompiwszy wszelkiew swey substancyi, z powiatu orszańskiego unosząc zdrowie y naydroszsze życie, odbiegł y umknoł, y dla lepszego ubezpieczenia y niedościa osoby swey, własne przezwisko familij godney slacheckiej Wołoszowskich utawiwszy, wymyślną na się Szafirowskich assumpsit nomenclature i tu do Infant Polskich przybywszych Szafirowskim^b ogłosił się, nazywał się y mianował się, a tym sposobem y successorów [k. 361v] swych niesłusznie pod nią poddał, która tylko dla ochrony życia y bezpieczenstwa osoby onego Wincentego Wołoszowskiego na czas widziała się bydź potrzebną, ale nie żeby przez nią successores od kleynotów herbu y rodowitości szlacheckiej y godney familij Wołoszowskich odpadać mieli. Exinde tedy co ów Wincenty Wołoszowski na obronę swą używając całemu imieniowi przyniósł uszczerbu, to wszystko żałujący quaerulans redintegrande takowy de integritate indemmitate honoru, herbu imienia Wołoszowskich, tak sobie jako y wszystkim imiennikom swym przyzwoitych y należących, zano-

^a Wyraz częściowo nieczytelny z powodu zabrudzenia karty. ^b Wyraz nadpisany, wprowadzony do szyku zdania znakiem pisarskim.

sząc in diligentiam manifest do xiąg go wpisać upraszał, który jest przyięty y wpisany^c.

^dWypis wydan.^d

Nr 109

Aktykacja herbu Wołoszowskich (Wołosowskich), 21 XI 1772 [29 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 362–362v.

Uw. Na k. 362 u góry przekreślona stara foliacja (363). Na k. 362–362v ślady przekreśleń, odbite wtórnie z sąsiednich kart.

[k. 362] ^aAktykacya herbu J[ąśnie] p[anów] Wołoszowskich.^a

Roku tysiąc siedymset^b siedymdziesiąt drugiego, mi[esiąc]a decembra dwudziestego dziewiątego dnia [29 XII 1772].

Comparendo personaliter coram actis terrestribus prowincyi dzwinskię J[ego]m[ość] pan Antoni Wołosowski⁴⁴⁹, ten dokument herbu swęgo ad acta podał prout sequitur thenor.

Wypis rodziny y herbu Ichmość panów Wołosowskich z xiędza Niesieckiego, Societatis Jezu, d[ie] dwudziestego pierwszego 9bris, roku tysiąc siedymset siedymdziesiąt drugiego [21 XI 1772]: ^cWołoszowski herbu Wolff w Inflanciech, Stefan Kazimierz Wołoszowski, poseł z Inflant na konwokacyę w roku tysiąc sześćset czterdziestym ósmym [1648] confeder. ordin.^c; Wolff, locus stemmatis, herb: ^dlew powinien być w polu błękitnym, przez które trzy pasy żółte, ieden nad drugim idą; jedni, jako Kojal[owicz] in ms., chcą ich mieć poprzeczne na ukos, drudzy prosto wszędy tarczy rościagnione; lwa jedni kładną [!] w koronie, drudzy bes [!] korony, wszyscy go [k. 362v] jednak w prawą tarczy głową obracają; przednie nogi y on sam wspięty do góry, z których prawa przednia łapa wyżej idzie niż lewa, język u niego wywieszszony [!], ogon zatarty [!] w górę y na grzbiec zarzucony; na hełmie, nad koroną, puł lwa między skrzydłami takiegosz.^d

^c Wyraz podkreślony. ^{d-d} Fragment podkreślony.

^{a-a} Nagłówek inną ręką niż reszta wpisu. ^b Wyraz poprawiony z powodu użycia pierwotnie zbyt małej ilości atramentu. ^{c-c} Fragment zacerpnięty z herbarza Kaspra Niesieckiego, gdzie brzmi: **Wołoszowski** w Inflanciech, Stefan Kazimierz Wołoszowski, poseł z Inflant na konwokacyę w roku 1648. Confoeder. Ordin. (zob. *Niesiecki IX*, s. 414). ^{d-d} Fragment przepisany w całości (poza jednym, niewielkim opuszczeniem) z herbarza Niesieckiego; różnice sprowadzają się wyłącznie do sposobu zapisu niektórych słów, por. *Niesiecki IX*, s. 395–396.

⁴⁴⁹ Na temat Antoniego Wołoszowskiego (Wołosowskiego, Wołosowskiego, Wołoszewskiego) i jego rodziny por. uwagi w dokumencie nr 108 niniejszej edycji.

Który to takowy dokument za podaniem przez wyż wyrażoną osobę do akt jest, do xiąg ziemskich spraw wieczystych prowincyi dźwińskiej, przyięty y wpisany.

^cWypis wydan.^c

Nr 110

Aktykacja herbu Eytwidów, 5 X 1772 [29 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 357–357v.

Uw. U góry k. 357, w prawym górnym rogu stara foliacja (358).

[k. 357] ^aAktykacja herbu panów Eytwidów.^a

Roku tyśiąć siedymset siedymdziesiąt drugiego, mi[esiąc]a decembra dwudziestego dziewiątego dnia [29 XII 1772].

Comparendo personaliter coram actis terrestribus prowincyi dźwińskiej J[ego]m[os]ć pan Karol Eytwid, ten dokument herbu swego per oblatam ad acta podał prout sequitur thenor. Wypis familij y herbu Ichmość panów Eytwidów⁴⁵⁰ z xiędza Niesieckiego, Societatis Jesu, r[ok]u tyśiąć siedymset siedymdziesiąt drugiego, octobra piątego [5 X 1772]: ^bEytwid herbu Działosza, trockiego województwa ziemianie; Kazimierz [k. 257v] Eytwid, którego brat rodzony Bartłomiej, tego synowie Michał, miecznik trocki tyśiąć sześćset osiemdziesiąt ósmego [1688], Hieronim⁴⁵¹, w zakonie naszym życie zakończył tyśiąć siedymset siódmym [1707], w Krasnym

^{c-c} *Fragment podkreślony, tą samą ręką co nagłówek.*

^{a-a} *Nagłówek inną ręką niż reszta wpisu; końcówka nagłówka podkreślona.* ^{b-b} *Fragment przepisany z herbarza K. Niesieckiego (drobne różnice w zapisie niektórych wyrazów). U Niesieckiego mowa jednak o rodzinie Eytminów, a nie Eytwidów! Zob. Niesiecki IV, s. 11.*

⁴⁵⁰ Rodzina związana z Wielkim Księstwem Litewskim, ale jej przedstawicieleli spotykamy także w Inflantach Polskich. Samuel i Andrzej Eytwidowie podpisali się 20 X 1655 r. w Kiejdanach pod deklaracją wypowiedzenia posłuszeństwa Janowi Kazimierzowi i poddania się pod władzę Karola X Gustawa, a następnie pod zawartą tego samego dnia tzw. ugodą (unią) kiejdańską, na mocy której dokonana się inkorporacja Wielkiego Księstwa Litewskiego do Królestwa Szwedzkiego, zob. AZSWKL II, s. 300, 308, 323, 328. W drugiej dekadzie XIX w. do szkoły powiatowej w Krasławiu uczęszcza Donat Eytwid (zob. Wieczorek 2011, s. 52–53), a w 1832 r. wzmiankowany jest Kazimierz Eytwid, woźny przy sądzie cywilnym guberni mińskiej, zob. Dodatek do Gazety Kuryera Litewskiego n. 83, Wilno, dn. 15 VII (v.s.) 1832 r.

⁴⁵¹ Ks. Hieronim Eytmin (1641–1707), do zakonu jezuitów wstąpił w 1661 r. w Krakowie; studiował w Kaliszu (1666–1669) i Poznaniu (1671–1674), zasłynął jako misjonarz na Ukrainie (1675–1677), na Polesiu (1678–1683) oraz w Owruczu (1683–1688); pod koniec życia (1699–1707) związany z Zamościem jako misjonarz dworski Anny Zamoyskiej; autor *Exercitium animae* (Zamość 1705), zob. Grzebień 2004, s. 150.

Stawie^b; Działosza, locus stemmatis, herb: ‘w polu czerwonym szary róg ieleni końcem prosto do góry stojący, po prawey stronie tarczy, po lewey zaś skrzydło sępie szare, także prosto do góry wystawione barkiem w prawą tarczy obrócone; na hełmie trzy pióra strusie^c. Który to takowy dokument za podaniem przez wyż wyrażoną osobę do akt, jest do xiąg ziemskich spraw wieczystych prowincyi dzwinskiy przyjęty y wpisany.

^dWypis wydany.^d

Nr 111

Aktykacja dokumentu złożonego przez Jerzego Szaumana, poświadczającego rzekomą przynależność jego rodziny do szlachty inflanckiej, 12 XII 1772 [29 XII 1772].

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 358–358v.

Uw. U góry k. 358, w prawym górnym rogu stara foliacja (359).

[k. 358] ^aAktykacja dokumentu in rem J[egomości] p[ana] Szaumana.^a

Roku tysiąc siedymset siedymdziesiąt drugiego, miesiąca decembra dwudziestego dziewiątego dnia [29 XII 1772].

Comparendo personaliter coram actis terrestribus prowincyi dźwińskiej J[ego]m[o]ść pan Jerzy Szauman, ten dokument per oblatam ad acta podał, de thenore sequenti excerpt z authora Hilzena, kasztelana inflantskiego, z xięgi titulo Inflanty⁴⁵², wydany roku tysiąc siedymset siedymdziesiąt drugiego, miesiąca decembra dwunastego dnia [12 XII 1772] in eum thenorem^b: ^cTak w Koronie, jako y w Wielkim Xięstwie Litewskim, po wszystkich prawie województwach, ziemiach y powiatach znajdują się obywatele z inflantskich domów pochodzący, którzy różnemi czasy y z różnych przyczyn, a mianowicie szweckiey rewolucyi zastawszy exulantami, w polskie lub litewskie z Inflant przenieśli się kraje. Cały by xięgi z osobna na to potrzeba, gdybym wszystkie te domy inflantskie sparsim po krajach Rzeczypospolitey ufundowane, wyliczając starożytność y godność każdego w szczególności wyprowadzał. Przy niezliczonych zabawach (dla któ-

^{b-b} Fragment przepisany z herbarza K. Niesieckiego (drobne różnice w zapisie niektórych wyrazów). U Niesieckiego mowa jednak o rodzinie Eytminów, a nie Eytwidów! Zob. Niesiecki IV, s. 11. ^{c-c} Fragment zaczerpnięty z herbarza K. Niesieckiego, zob. Niesiecki III, s. 445–446. ^{d-d} Fragment tą samą ręką co nagłówek, podkreślony. Reszta karty niezapisana, anulowana przy pomocy skreślenia.

^{a-a} Nagłówek inną ręką niż reszta wpisu. ^b Po tym przekreślone zdanie: Sequenti verborum seri. ^{c-c} Fragment jest cytatem z dzieła Hylzena, zob. Hylzen 1750, cz. II, s. 28–29.

⁴⁵² Zob. Hylzen 1750.

rych do końca tey xiążki spieszę), dość będzie namienić same domy y to nie wszystkie, gdysz o drugich wiadomości zasiągnąć nie mogłem, a ci są Berkowie, Berowie, Bistramowie, Bryginowie, Bokumowie, Borchowie, Brantowie, Brynkowie, Brunoffowie, Bucholtzowie, Butlerowie, Denhoffowie, Engielhartowie, Felkierzambowie, Fityngoffowie, Finkinoffowie, Fursztemberkowie, Ganckoffowie, Grothuzowie, Hanowie, Hilzenowie, Howelowie, Heykingowie, Hilchienowie [!], Ilstrumowie, [k. 358v] Kappenhauzowie [!], Korffowie, Klottowie, Kieyzerlingowie, Klokmanowie, Liwenowie, Lindemanowie, Medenowie, Mejerowie, Mohlowie, Mollero-
 wie, Millerowie, Offemberkowie, Platerowie, Putkamerowie, Roppowie, Renowie, Rożowie, Sakowie, Szembekowie, Szlippenbachowie, Sejowie, Samsonowie, Szteynowie, Schylingowie, Schaumanowie, Tyzenhauzowie, Tedwenowie, Taubowie, Walowie, Weslerowie, Witanowie, Wigantowie, Wulfowie, Zassowie, Zyberkowie etc.^c Jako de verbo ad verbum z pomienioney xięgi rzeczony^d excerpt iest wypisany, tak in majus, firmitus validius[que] robur przy przyciśnieniu pieczęci domu mego własną podpisuję ręką. Pisan anno, mense et die ut supra. U którego to dokumentu przy wyciśnioney rodowitey attestanta pieczęci na czerwonym laku, podpis następującymi słowy: Gotthard Ignacy Mohl, ziemski prowincyi dzwińskiej pisarz. Który to takowy dokument za podaniem ^eprzez wyż wyrażoną osobę^e do akt jest do xiąg ziemskich spraw wieczystych prowincyi dzwińskiej przyięty y wpisany.

^fWpis wydan.^f

Nr 112

*Manifest Ignacego Lentzberga w sprawie prawdziwego nazwiska rodzi-
 ny [29 XII 1772].*

LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 348–348v.

Uw. W prawym, górnym rogu k. 348 przekreślona nieaktualna foliacja (349).

[k. 348] Aktykacya manifestu Pana Ignacego Lentzberga.

Roku tysiąc siedymset siedymdziesiąt drugiego, miesiąca decembra dwudziestego dziewiątego dnia [29 XII 1772].

Comparendo personaliter coram actis terrestribus prowincyi dzwińskiej Imć pan Ignacy de Lentzberg, ingenti animi cum dolore, swoim y wszyt-

^d Po tym skreślone: ekstrakt. ^{e-c} Fragment dopisany równoległe do lewego marginesu karty, wprowadzony za pomocą znaku pisarskiego (#). ^{e-f} Fragment sporządzony tą samą ręką co nagłówek, podkreślony. Reszta karty niezapisana, przekreślona.

kich imienników swych imieniem żalił, skarżył, manifestował się y protestował się, idq[ue] mieniąc o to, iż co żałujących antecessor post subiectio-
nem Koronie Polskiej Infant, Marcin de Lentzberg z bratem swym, gdy z Xięstwa Kurlandskiego zaszli do Infant Polskich w trakt dyneburgski, prawem arendowanym od pana folwarku Exing nazwanego objowszy kawał gruntu z bratem swym osiedli, gdzie czas niemały mieszkając, od innych prostych ludzi denominacją folwarku Exinga abusive nazwani Exyngami, która nomenklatura et in postem onych rozciągnęła się, gdy tedy successu temporis z niemieckiego nazwiska, czyli pisma, folwark Exing transformowany na polskie, pierwey Exyn, potym Eyzyn demum Eyzyniszki⁴⁵³ y Lenzberków tych dawniey od Exsinga Exyngami nazwanych, za odmianą nomenklatury folwarku Exzynami, potym Eyzynami⁴⁵⁴ nominowali. Który nomenklatury incompetenter aż dotąd żałujący mianowani byli od wszystkich, mniej postrzegając przez to szwanku w szlacheckiey swey rodowitości, gdy zaś kray tuteyszy [k. 348v] inkorporowany został do państw dziedzicznych Nayiaśnieyszey Imperatorowey Jeym[ość] Pani, a Pani Naszey Naymiłościwszey, y rewizya miała nastompić, żałujący powód, przygotowawszy się w dowody y dokumenta objaśniające dawną familią Lentzbergów i że z niey pochodzi, Lentzbergiem w rewizyi pisać się, jak mu należy, przedsięwziął. A że krzywym szczęścia swego losem sub actu revisionis przytomnym nie był, w nieobecności tedy żałującego zapisano go Eyzyniem, która nomenklatura jak dawniey szlacheckiemu imieniowi Lentzbergów sprawowała oczernienie, tak y teraz, aby gorszego nie przyniosła w rodowitości upadku y plamidła, iako pod niebytność querulanta bez dania explikacyi ad nudum relationem w rewizyą pomieszczona, ruynować go z dawney nomenklatury De Lentzberg nie mogła, solennie de diligentia manifestując się, ninieyszy takowy manifest do akt ziemskich prowincyi dźwińskikey podał, który jest przyjęty y wpisany^a.

^bWypis wydany^b.

^a *Wyraz podkreślony.* ^{b-b} *Fragment inną ręką, podkreślony.*

⁴⁵³ Prawdopodobnie chodzi o osadę należącą do starostwa dyneburskiego, może o zaszcianek Eyzyniszki Nowe lub obręb Eyzyniszki, należący do Słuciszek; obie osady należały do tzw. włości starozamskiej, zob. Inw.Star.Dyneb.1765, s. 30, 32.

⁴⁵⁴ Na terenie starostwa dyneburskiego spotykamy w 1765 r. 3 Eyzynów: Bazylego Eyzyna (osada Budrow we włości grawerskiej), Michała Eyzyna (osada Trubinizki we włości starozamskiej) i Jana Eyzyna (osada Daniszewszczyzna we włości starozamskiej), zob. Inw.Star.Dyneb.1765, s. 42, 48, 66.

Nr 113

Aktykacja manifestu Bąkowskich [16 I 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 16–16v.

Uw. Karta postrzępiona.

[k. 16] Aktykacja manifestu Panów Bąkowskich⁴⁵⁵.

Roku tysiąc siedymset siedymdziesiąt trzeciego, miesiąca januarij szesnastego dnia [16 I 1773].

Comparendo personaliter coram actis terrestribus prowincyi dzwińskiej J[egomości] panowie Franciszek, Antoni, Jan z oycy Jakuba, Antoni, Jan, Franciszek y Józeff z oycy Piotra, bracia między sobą rodzeni y stryieczno rodzeni Bąkowscy, solennie żalili, skarżyli y manifestowali się idq[ue] mieniąc o to, iż co po inkorporowanych Inflantach Polskich do państw dziedzicznych Nayaśnieyszey Jey Imperatorskiej Mości, Pani Naszey Naymiłościwszey, gdy z ukazów Jey nastompiła przez dwory tuteysze registracya ludzi in ordine wkrótce po tym nastompioney rewizyi, tedy niektorzy z żałujących aktorów, nie bendąc wiadomi rodowitości imienia swego, iako w ubóstwie y prostocie wychowani, pisali się niewłasnym przezwiskiem, ale wymyślną od ludzi nomenklaturą, przez ustawiczne używanie za własną u siebie rozumianą, z dokładem jeszcze jakoby byli kraju inflantskiego od antenatów swoich tubylcami, o czym wszytkim, gdy z oyczyny swey, z Xięstwa [k. 16v] Żmuydzkiego, a powiatu rosieńskiego, od imienników swych dostateczną powzieli informacją, iż antecessor ich z Prus Polskich⁴⁵⁶ dostawszy się na Żmuydz, nie Bunkiewicz, lecz Bąkowski, tam się rozkrzewił w sukcesorów swych, z których jeden in post [?] Jakub przybywszy do Inflant Polskich, progenuit^a antedaneos modernorum querulantium, exinde, gdy evidententer patet, iż są w kray Inflant Polskim [!] przychodniami y nie Bunkiewiczami, ale Bąkowskimi, żeby tedy takowa pomyłka w registracya, a zatym y w rewizyą pomieszczona, żałujących za tuteyszych y nie za Bąkowskich, ale Bunkiewiczów mieniąca, tak onym samym jako y sukcesorum onych w czas przyszły iakowego w ro-

^a *Po tym przekreślone, omyłkowo powtórzone słowo: progenuit.*

⁴⁵⁵ Ci Bąkowscy (Bonkowsy) przypisywali sobie herb Ryś, zob. LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 299–300v, 342–343v.

⁴⁵⁶ Niesiecki i Uruski znają liczne rodziny o tym nazwisku, m.in. związaną z Prusami Królewskimi (w tym i województwem malborskim), senatorską rodzinę Bąkowskich h. Ryś, zob. Niesiecki II, s. 46–49; Uruski I, s. 117.

dowitości szlacheckiej y wolnościach nie przyniosła uszczerbku, takosz iż przez niepewną wiadomość protoplasta żałujących podanym jest w genealogij quam advena z wojewodztwa malborskiego do Inflant, a jako z ostatnich powziętych ze Żmuydzi informacjami dilucide patet, iż oyciec jego przybył z tegosz wojewodztwa malborskiego na Żmuydź, a ów Jakub, protoplasta inflantskich Bąkowskich, nie jest z malborskiego, z Pruss, ale ze Żmuydzi, z powiatu rosieńskiego, zaszedł do Inflant. Przeto takowy error, aby genealogij imienia quaerulantów nie podał w opaczne rozumienie, jako niniejszym zniesiony objaśnieniem, sollennie in diliqentiam manifestują się^b. Niniejszy manifest do xiąg wpisać dopraszali^c się, który jest przyięty y wpisany.

^dWypisy wydane cztery.^d

Nr 114

Dowód (edukt) szlachectwa Platerów (brudnopis), 6 II 1773.

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 118.

Uw. Dokument (karta z regestu wywodowego (fol. 1) z wypisem z dekretu wywodowego Platerów) jako brudnopis posiada inną strukturę zewnętrzną niż większość pozostałych. Tytuł (regest) jest wpisany w prawej górnej części karty, właściwy wpis po lewo i poniżej od tytułu. Wpis dotyczący Platerów rozpoczyna prawdopodobnie serię takich wpisów, stąd być może dlatego rozpoczyna się tytułem tej serii. O brulionowym charakterze świadczą liczne skreślenia i poprawki. Karta posiada liczne zabrudzenia i uszkodzenia, a także jest wszyta w sposób utrudniający odczytanie. Por. też uwagi na temat tego dokumentu zamieszczone we wstępie.

[k. 118] Regestr aktoratów wyvodu szlachectwa obywatelów prowincji dzwińskiej na fundamencie zaszłego uniwersału J[ąśnie] W[ielmożnego] Im[ć] p[an]a Michała de Kreczetnikow, generała od woyska Nay[jaśniejszej] Imperatorowej Jeymci, p[sko]wskiej prowincji gubernatora i kawalera etc. [?] na dniu szostym januarij [6 I 1773] sporządzony.

^aFolio 1mo.^a

J[ąśnie] W[ielmożni] J[egomościowie] panowie Konstanty Ludwik Plater, kasztelan trocki, kawaler orderów Orła Białego y S[więtego]o Alexandra^b Newskiego, ociec⁴⁵⁷, Jozef, pisarz polny W[ielkiego]o X[ięstwa]a Litt[ew-

^b Po tym skreślona litera, prawdopodobnie: y. ^c Wyraz poprawiony. ^{d-d} Fragment podkreślony. Pozostała część karty niezapisana, anulowana przez pisarza poprzez skreślenie.

^{a-a} Napisane pośrodku, podkreślone. ^b Wyraz poprawiony.

⁴⁵⁷ Konstanty Ludwik Plater (1722–1778), starosta grodowy inflancki (dyneburski), kasztelan połocki (od 1754), wojewoda mścisławski (od 1758), kasztelan trocki

skieg]o⁴⁵⁸, Kazimierz, starosta dyneburski, pułkownik petyh[orski]^c woysk W[ielkiego]o X[ięstw]a Li[tewskiego]⁴⁵⁹, August, kasztelan trocki⁴⁶⁰, synowie, Antoni⁴⁶¹, Jerzy⁴⁶² y Jozef⁴⁶³, woyskowiczowie, Platerowie.

R[ok]u 1773, m[iesią]ca februarij 6 d[ni]a [6 II 1773], za przywołaniem przez woznego [aktoratu]^d niniejszego J[aśnie] W[ielmożny] Imc p[an] Au[g]ust^e Plater, kasztelan trocki, imieniem całego domu J[aśnie] W[ielmożnych] Platerow in aktoratu wyrażonych osobisci[e] stawając przez Imc p[ana] Xawerego Zdrodowskiego, wywodząc dokumentami u są[du]^f naszego szlachectwo familij swojej in talis: iz gdy familia Platerow, nazwanych de Broele, wiedzie swoy z Westffalij początek, z kąd niektorzy przybyli do Inflant przed pięciuset lat do daty niniejszey, herb domu: tramy albo cztery belki w polu złotym, z ktorych trzy czarne, a czwarta poprzeczna czerwona; z korony złotey wychodzą dwa skrzydła, z ktorey jedna złota, a druga czerwona. Daley^g dowodząc godnosc imienia swego z roznych [kro]nik^h wniosł, iz ettc. ettc., vide produkt J[aśnie] W[ielmożnych] Platerow sub litera A. Daley wywodząc z takowey linij pochodzistosc swoję przywileje niegdys hermistrzow inflan[ckich], poczowszy od r[ok]u 1537 y inne po[śle]dnieⁱ krolow polskich przywileje na rozne dobra, rangi woyskowe y wysokie urzędy co[n]secutive az do r[ok]u 1770ⁱ,

(od 1770), kawaler orderu Orła Białego od 1754 r., a orderu Aleksandra Newskiego od 1758 r. (PSB, t. 26, s. 672–675, autorka biogramu Zofia Zielińska).

^c Wyraz częściowo nieczytelny z powodu zabrudzenia papieru. ^d Odczyt prawdopodobny, wyraz uszkodzony przez przeszytcie tomu. ^e Wyraz częściowo uszkodzony z powodu zbyt głębokiego wszycia karty. ^f Wyraz częściowo uszkodzony z powodu zbyt głębokiego wszycia karty. ^g Wyraz poprawiony. ^h Wyraz uszkodzony z powodu naddarcia karty. ⁱ Odczyt niepewny ze względu na zbyt głębokie wszycie karty. ^j Data roczna podkreślona.

⁴⁵⁸ Józef Wincenty Plater (1745–1806), starosta grodowy inflancki (dyneburski), piarsarz polny litewski (1771–1783), kasztelan trocki (1793) (PSB, t. 26, s. 662–663, autorka biogramu Zofia Zielińska).

⁴⁵⁹ Kazimierz Konstanty Plater (1749–1807), starosta grodowy inflancki (dyneburski) (od 1770 r., po cesji brata, Józefa Wincentego), kasztelan trocki (od 1790), podkanclerzy litewski (z ramienia Targowicy, w 1793), pułkownik petyhorski od około 1770 do 1779 r. (PSB, t. 26, s. 665–672, autorka biogramu Zofia Zielińska).

⁴⁶⁰ August Hiacynt Plater (po 1745–1803), marszałek braskawski konfederacji targowickiej (PSB, t. 26, s. 647–649, autorka biogramu Zofia Zielińska).

⁴⁶¹ Józef Antoni Wilhelm Plater (1750–1832), syn Wilhelma Jana (1715–1769), wojskiego inflanckiego; założyciel gałęzi na Dąbrowicy (Konarski 1967, s. 153).

⁴⁶² Jerzy Plater (zm. najpóźniej 1825), syn Wilhelma Jana (1715–1769), wojskiego inflanckiego; chorąży inflancki od 1780 r. (Konarski 1967, s. 162–163; UI 1994, nr 1139).

⁴⁶³ Józef Konstanty Plater (1758–1840), syn Wilhelma Jana (1715–1769), wojskiego inflanckiego; podkomorzy telszewski, zmarł bezzennie (Konarski 1967, s. 152).

jako to vide produkt tychże J[ąśnie] W[ielmożnych] Ichm[os]c[iów] p[anów] Platerow pod litero B, aż ad folium sub litera E, paragraffo 3tio originaliter u sądu naszego produkując doskonały antiquissimae nobilitatis et procedentie sue^k probuje, zaczym my, sąd ziem[ski] prowincyi dzwińskiej, po przeyrzeniu takowey na pismie podaney enukleacyi^l y dom J[ąśnie] W[ielmożnych] Ichm[os]c[iów] w aktoracie piszących się Platerów, jako starozytnością, piastowaniem^m naywyższych dostojenstw y pierwszą preeminencyą od tyłu wiekow zaszczyconyⁿ, za szlachetny^o szlachectwa y^p domu y herbu dotąd używanego^q uznajemy y też enukleacyą w akta ziem[skie] przyjmuje[my]^r.

Nr 115

Dowód (edukt) szlachectwa Waldenów [6 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 41–42v.

Uw. Na k. 118v znajduje się karta z rejestru wywodowego (fol. 2) z wypisem z dekretu wywodowego Waldenów.

[k. 41] ^aDekret eduktu familij Waldenów.^a

Roku^b tysiąc siedymset siedymdziesiąt trzeciego, mi[esią]ca februarij szóstego dnia [6 II 1773].

Przed^c nami, Benedyktem z Janków Sokołowskim, prezydentem, Janem Weyssenhoffem, Dyonizym Rykiem, Marcinem Kublickim, sędziami, Gothardem Ignacym Mohlem, pisarzem, urzędnikami ziemskimi prowincyi dźwińskiej, gdy z porządku rejestrowego, ^dkarty drugiey^d, kadenicyi terażnieyszey, przypadł aktorat [k. 41v] W[ielmożny]ch Ichm[os]ciów panów Michała⁴⁶⁴, kraczego, Jana, Józefa y Franciszka⁴⁶⁵, rotmistrz[owi-

^k Po tym skreślone: Wywo. ^l Po tym skreślony fragment: oną do akt [ziem.] przymujemy y. ^m Wyraz poprawiony. ⁿ Na końcu wyrazu skreślone: ch. ^o Odczyt niepewny, wyraz poprawiony, prawdopodobnie z: szlachetnego. Po tym skreślone: kleynotu. ^p Nadpisane. ^q Wyraz poprawiony i częściowo uszkodzony z powodu przedarcia karty. Po tym skreślone: postanow, przyznajemy y. ^r Wyraz uszkodzony z powodu naderwania karty.

^{a-a} Nagłówek inną ręką niż reszta wpisu. ^b Pierwsza litera ma charakter ozdobny. ^c Pierwsza litera ma charakter ozdobny. ^{d-d} Fragment podkreślony później ołówkiem.

⁴⁶⁴ Michał Walden był krajczym inflanckim w latach 1766–1787 (UI 1994, nr 1275).

⁴⁶⁵ Michał, krajczy inflancki, Jan, Józef i Franciszek byli najpewniej synami Jana Waldena (Waldyna), wzmiankowanego jako rotmistrz inflancki już w styczniu 1742 r., zob. LVVA, f. 712-1, nr 89, k. 5, gdzie wszyscy zostali wymienieni.

czów] oraz Jana⁴⁶⁶, rotmistrza inflan[ckiego], Waldenów, za przywołaniem którego przez woźnego, stawiając osobiście, W[ielmoż]ni Ichm[osć] p[anowie] Michał, krayczy, Jan, rotmistrz, Waldenowie, imieniem swoim y innych w aktoracie wyrażonych, u sądu naszego przez urodzonego Xawerego Zdrodowskiego wnieśli: iż linia familij Waldenów naydujących się w Rytebarku [!] Kurlandzkim, idq[ue] Jana, Tylmana y Wihelma [!] Waldenów⁴⁶⁷, od których piszący się w aktoracie Ichm[osć] p[anowie] de Walden pochodzą, była y iest zawsze szlachetną, na dowód czego dipplomma corroboratae nobilitatis z wyrażeniem we śrzedzinie herbu trzech strzał w górę y rycerza stojącego na chełmie z bronią, tymże Janowi, Tylmanowi y Wihelmowi [!] de Walden, od króla polskiego Zygmunta trzeciego nadanym y służącym, de data tysiąc sześćset dwudziestego ósmego, dnia osimnastego [k. 42] lipca^c [18 VII 1628]. Item dekret sądów relacyinych między Waldenami, a xiążęciem kurlandzkim roku tysiąc sześćsett czterdziestego pierwszego [1641], item trzy dekreta tychże sądów relacyinych de annis tysiąc sześćset czterdziestego trzeciego [1643], tysiąc sześćsett czterdziestego czwartego [1644] y tysiąc sześćsett czterdziestego piątego [1645], któremi circa praeogativam nobilitatis, ciż W[ielmoż]ni Waldenowie zachowani; item roku tysiąc sześćsett piędziesiątt trzeciego [1653] konsens ad cedendum in personam Tylmani de Walden dóbr Dziennigalu⁴⁶⁸, które y dotąd taż familia possyduie, item genealogią swoją, z której, iż z Tylmana de Walden Michał⁴⁶⁹, dziad terażniejszych pochodzi, item ciż wyżey wyrażeni Ichm[osć] p[anowie] Waldenowie kredensa y przywileje różne, iako to na instygatoryą inflan[cką]⁴⁷⁰, na rotmistrzostwo, łowiectwo⁴⁷¹

^c *Słowo dopisane później, na marginesie.*

⁴⁶⁶ Zapewne tożsamy z Janem Waldenem (Waldynem), wspomnianym w poprzednim przypisie.

⁴⁶⁷ Opis perypetii trzech braci, Jana, Tylmana i Wilhelma Waldenów (Wollten), synów zmarłego w 1624 r. pastora Wilhelma Woldta, z potwierdzeniem szlachectwa w latach 1624–1641 zob. Fircks 1895, s. 48–51; tam również odniesienie do faktu, że Jan i Tylman brani byli niekiedy za jedną osobę z powodu opuszczenia przecinka. Por. Mantuffel 1912, s. 62–63.

⁴⁶⁸ Dzemigał, Dzienigalmuzya, Dz(i)enigal (łot. Gumenica), dobra w pow. lucyńskim, por. SGKP II, s. 274.

⁴⁶⁹ Bliżej nieznanany

⁴⁷⁰ Michał Walden był instygatorem inflanckim do roku 1766.

⁴⁷¹ Michał Walden nominację na urząd łowczego inflanckiego miał otrzymać 27 IX 1746 r., zob. UI 1994, nr 1308. Jako rotmistrz inflancki był wzmiankowany w latach 1764–1766.

y kracyzostwo⁴⁷² Imć pan Michał de Walden, a Imć pan Jan de Walden takōż na rotmistrzostwo, [k. 42v] u sądu ziemskiego produkuiąc, siebie przy zachowaniu circa usum antiquae nobilitatis stemmatis et praerogativae zachować dopraszał się. Zaczym my sąd ziemski, po przeyrzeniu wyż produkowanych dokumentów familij W[ielmożnych] Ichm[osć] p[anó]w Waldenów w aktoracie piszących się, za szlachetną z domem y herbem onych uznaiemy y takową ninieyszą dedukcyą w akta ziemskie przyimuemy. Który to wywód, iako się w sądach ziemskich prowincyi dźwińskiej agitował, tak do xiąg ziemskich teyże prowincyi iest wpisany.

^fWypis wydan.^f

Nr 116

Dowód (edukt) szlachectwa Benisławskich h. Pobóg [8 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 52–55v.

[k. 52] Dowód obywatelstwa imienia W[ielmożny]ch Benisławskich⁴⁷³.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt trzeciego, mie[sią]ca februaryi ósmego^a dnia [8 II 1773].

W sprawie W[ielmożnych] I[ch]m[osćió]w panów Józeffa⁴⁷⁴, woyskiego czernihowskiego, oycy, Ignacego⁴⁷⁵, m[i]eczownika inflantskiego, Bonifacego⁴⁷⁶, łowczego czernihowskiego, Michała⁴⁷⁷ regienta [!] ziemskiego inflantskiego, dworzanina skarb[owego] krula [!] J[ego]m[osći] polskiego,

^{f-f} *Fragment inną ręką, podkreślony.*

^a *Wyraz podkreślony ołówkiem.*

⁴⁷² Nominację na urząd krajczego inflanckiego Michał Walden otrzymał 9 IV 1766 r., zob. UI 1994, nr 1275.

⁴⁷³ Zob. też informacje o Benisławskich h. Pobóg w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 5–5v; Heymowski 1964, s. 18–19).

⁴⁷⁴ Józef Michał Benisławski, syn Jana, w latach 1749–1762 miecznik inflancki (UI 1994, nr 1358), później wojski czernihowski (według UWoj.Kij.Czer., nr 1614, był nim w latach 1762–1764).

⁴⁷⁵ Ignacy Benisławski, syn Józefa, w latach 1762–1786 miecznik inflancki (UI 1994, nr 1362).

⁴⁷⁶ Bonifacy Benisławski, syn Józefa, łowczy czernihowski (według UWoj.Kij.Czer., nr 1250, był nim w latach 1762–1764, z tytułem tym występował też później).

⁴⁷⁷ Michał Antoni Benisławski, syn Józefa, regent ziemski Księstwa Inflanckiego, szambelan króla polskiego, kawaler orderu Św. Stanisława, zob. np. Boniecki I, s. 161. Już 1 X 1772 r. (n.st.), jako regent ziemski prowincji dźwińskiej, złożył przysięgę na wierność cesarskiej rosyjskiej, zob. nr 87a niniejszej edycji.

synów, Marcina⁴⁷⁸, sędziego grodzkiego [!], Piotra⁴⁷⁹ y Dominika⁴⁸⁰, stolnikowiczów, obywatelów prowincyi dźwińskiej, Pobogów Benisławskich, w zadosyć uczynieniu zaszły od zwierzchności publikacyi do sądu ziemskiego intentowaney y z porządku rejestrowego ex ^bfolio tertio^b za przywołaniem przez [k. 52v] woźnego sądom assystuiącego przypadley^c, gdy ciż Wielm[oźni] Pobogowie Benisławscy stawaiąc ad deductionem stemmatis et nobilitatis suae przez Wielm[oźnego] Imć pana Michała Benisławskiego, regięta y dworzanina, w aktoracie piszącego się, do sądu naszego wniesli, iż ponieważ Kronika Polska od roku dziewięćset ośmdziesiąt drugiego [982], od pierwszego Pobożanina prowadząc pochodzistość swoiey familij, tamże przy herbie y domie Pobogów od dóbr Benisława⁴⁸¹ w Płockim, a Benisławek⁴⁸² w Malborskim, za Kazimierza Wielkiego nadanych, imię urodzonych Benisławskich umieyscza, i że ciż kronik autores, Bielski, Strykowski [!], Niesiecki, Paprocki, o wielu tegoż imieniu krześ polskich senatorach wzmiankuia, a ostatni, iż z wojewódctwa płockiego Marcin Benisławski⁴⁸³, woysk Stefana Batorego pułkownik, do Infiant zaszedł, nadmienia, któremu iż za znaczne w Oyczyźnie zasługi, tenże Stefan, krul [!] polski, dobra Birże⁴⁸⁴ w Infiantach [k. 53] nadał, po dziś dzień w possessyi tegoż imienia zostaiące, na dowód czego przywiley anni tysiąc pięćset ośmdziesiąt siódmego [1587] per extractum produkując, consecutive Wielm[oźny] komparent przywiley roku tysiąc pięćset dziewiędziesiątego⁴⁸⁵ [1590] w rewizyi zamku maryenhauskiego wytknięty temuż^d Wielm[oźnemu] Marcinowi Benisławskiemu, daley przywiley tegoż Zygmunta trzeciego na dobra Birże y Aszpachowczyznę⁴⁸⁶ roku ty-

^{b-b} *Fragm. podkreślony ołówkiem.* ^c *Wyraz nadpisany.* ^d *Wyraz omyłkowo powtórzony.*

⁴⁷⁸ Marcin Benisławski, sędzia grodzki infiancki w latach 1765–1785 (UI 1994, nr 1604).

⁴⁷⁹ Piotr (Antoni Piotr) Benisławski, tytularny stolnik infiancki, od 1776 r. tytularny podkomorzy infiancki (UI 1994, nr 1529, 1767).

⁴⁸⁰ Dominik Benisławski, w 1775 r. występował już jako stolnik infiancki (zob. dokument nr 103 niniejszej edycji).

⁴⁸¹ Może Bonisław, wieś w pow. płockim, w gm. Lelice, par. Bonisław (SGKP I, s. 306).

⁴⁸² Benisławki — lokalizacja nieustalona.

⁴⁸³ Marcin Benisławski, żołnierz, pierwszy Benisławski osiadły w Infiantach Polskich, zob. Niesiecki II, s. 105; Uruski I, s. 133; Jeziorski 2012, s. 69.

⁴⁸⁴ Birże (Infianckie) — dobra w pow. łucyńskim, zob. SGKP I, s. 232–233.

⁴⁸⁵ Por. AGAD, MK 135, k. 739–739v (przywilej króla Zygmunta III z 13 IV 1590 r., rozszerzający prawa dożywotnie na dobra „Bierzen” również na żonę Marcina Benisławskiego, Elżbietę Górską).

⁴⁸⁶ Aszpachowczyzna (też Anszpachowczyzna) — dobra w Infiantach Polskich.

siąc sześćset czternastego [1614], lenności wieczystey, temuż Marcynowi Benisławskiemu y synom jego, Mikołajowi⁴⁸⁷, Szczęsnemu⁴⁸⁸ y Pawłowi⁴⁸⁹. Niemniej przywilej roku tysiąc sześćset trzydziestego siódmego [1637] Władysława czwartego temuż Pawłowi Benisławskiemu na dobra Birze y Anszpachowczyznę z listem skarbowym na podanie dóbr takowych, item dekret tysiąc sześćset trzydziestego dziewiątego [1639] sądów zadwornych koronnych, którym [k. 53v] dobra takowe Wielm[oznemu] Pawłowi Benisławskiemu, rotmistrzowi, są przysądzone oraz przywilej roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt szustego [1676] synowi Pawła, Marcynowi Benisławskiemu⁴⁹⁰, stolnikowi, y synowcom jego, Władysławowi⁴⁹¹, podczaszemu, y Giedyonowi⁴⁹², podstaroście sądowemu dunebörskiemu, urzędnikom inflantskim, na też dobra, daley sub annis tysiąc sześćset dziewiędziesiąt siódmego [1697] y w pośledniejszych datach dwanaście sztuk dekretów y przewodów, któremi iż z Marcina synowie, Jan⁴⁹³, obożny inflantski, oyciec Wielm[oznego] woyskiego czernihowskiego⁴⁹⁴, in actoratu stojącego, y Adama⁴⁹⁵, oycia urodzonego Marcina, sędziego grockiego dunebörskiego, takoz in actoratu pisanego, oraz z owegoż Marcina, Piotr⁴⁹⁶, oyciec urodzonych Wielm[oznych] Piotra y Dominika, stolnikowiczów, w aktoracie stojących pochodzą, wyraźnie [k. 54] dowodzi, i że ci wszyscy przodkowie zawsze in omni activitate nobilitatis przy piastowaniu nypierwszych w stanie rycerskim dostoięstw zostawali, w publicznych funkcjach, urzędach sądowych y cywilnych oraz poselskich, deputackich, rangach^c woyskowych, usługę szlachecką Rzeczypospolitey Polskiej pełnili,

^c Wyraz *poprawiony*.

⁴⁸⁷ Bliżej nieznany.

⁴⁸⁸ Bliżej nieznany.

⁴⁸⁹ Paweł Benisławski — bliżej nieznany, jego synem miał być Marcin, zmarły w 1695 r. (por. przyp. 490).

⁴⁹⁰ Marcin Benisławski (zm. 1695), najprawdopodobniej syn Pawła (por. przyp. 489), stolnik inflancki w latach 1677–1691 (UI 1994, nr 1690).

⁴⁹¹ Władysław Benisławski (zm. 1697), podczaszy inflancki w latach 1690–1694 (UI 1994, nr 1418).

⁴⁹² Gedeon Benisławski, stolnik inflancki w latach 1690–1697, podstarosta inflancki (sądowy dyneburski) w latach 1690–1697, w 1693 r. rzekomy strażnik inflancki (UI 1994, nr 1535, 1695, 1781).

⁴⁹³ Jan Benisławski (zm. 1744), obożny inflancki w latach 1700–1723 (UI 1994, nr 1380).

⁴⁹⁴ Tj. Józefa Michała Benisławskiego, por. przyp. 474.

⁴⁹⁵ Bliżej nieznany.

⁴⁹⁶ Piotr (Gedeon) Benisławski, stolnik inflancki (UI 1994, nr 1752).

dowodzi, a nadto dwa dekreta sądów króla polskiego assessorskich, które wywód takowey genealogij aprobowany produkując, jeden na wieczystą possessyą maiętności swoiey Dubno⁴⁹⁷, r[ok]u tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmego [1767], drugi na m[aję]tt[no]ść Birże, w r[ok]u tysiąc siedmset siedmdziesiąt drugim [1772], niemniey sobie, Michałowi Beniślawskiemu, przywilej roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmego [1767] na wsie Ekierłowczyznę, Bolwen, Mediten y Auszkany⁴⁹⁸. Item kredens od króla Imci wespół z instrukcją na [k. 54v] poselstwo przedseymowe roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmego [1767], ytem [!] kredens z instrukcją roku tegoż od obywatelów X[ię]st[w]a Inflantskiego na seymowe poselstwo, item kredens pełnomocny od tegoż X[ię]st[w]a do kommissyi skar[bowej] W[ielkiego] X[ię]st[w]a Lit[ewskie]go, r[ok]u tysiąc siedmset siedmdziesiątego^s [1770]. Item w^h r[ok]u teraznieyszym tysiąc siedmset siedmset [!] drugim y trzecim [1772–1773] odprawę delegacyi swoiey od prowincyi dzwinskicy do Nayiaśnieyszej Imperatorowey Je[j]m[oi]sc[i] Pani Naszey naymiłosciwszey, item determinacyaⁱ z protokołów sądowych na regięcyą [!] ziemską, a na dworzeństwo skarbowe J[ego] K[rólewskiej] M[oi]sc[i] od kommissyi W[ielkiego] X[ię]st[w]a Litew[skie]go wywodzi oraz wiekami nieprzeżyty zaszczyt przed zaczątkiem narodu polskiego ze krwi xiążąt francuskim udziałem charta do herbu y równe z Lechem, krain wiślannych [k. 55] zasiadcą, na świadectwie hialdycznym znamienitego, krwią y powinowactwem domu Pobogów starożytne gruntuiąc zagnieżdzenie się, nieprzyćmione godności imienia światło od tyłu wieków w bezprzerwanym ogniwie spadków z pokolenia na pokolenie y niniejszym komparetom przyświecające, dokładnie y urzędownie prowadzi, oraz iż ci wszyscy wierność Nayiaśn[iejszej] Imperatorowey Je[j]m[oi]sc[i] za publikowanym plakatem z possessyi dóbr ziemskich zaprzysięgli, probuie, a przez to siebie wespół z innemi imien[n]ikami swoiemi w aktoracie piszącemi się circa antiquissimum usum szlacheckich dostoięstw et stemma Pobogovianum zachować, za prawych szlachciców uznać, sądu ziem[skie]go prow[incji] dzwinskicy na terminie dzisieyszym suplikuie. Na którym

^f Po tym skreślona litera y. ^g Po tym skreślone, najprawdopodobniej: siódmego. ^h Nadpisane. ⁱ Wyraz poprawiony.

⁴⁹⁷ Dubno (także Newtermujza) — dobra w pow. dyneburskim, zob. SGKP II, s. 197.

⁴⁹⁸ Ekierłowczyzna, Bolwen, Mediten oraz Auszkany — zapewne wsie leżące w Inflantach Polskich. Przywilej na Auszkany otrzymali w pierwszej połowie XVII w. Kornowie (Korniowie), zob. Niesiecki XI, s. 233.

sąd ziemski prowincji dzwinskiy po przeyrzeniu wyż produkowanych dowodów, zastanowiwszy się nad tak wysoko^j ciągłą [k. 55v] naycelniejszego w starożytnosci imienia produkcją, których potomność wielkocenną zastępując pamięć, na setnych wiekach ugruntowana drukiem wyryła y aż do niniejszych komparatów doprowadziła prerogatywy, zpowinowaną prawie godność y zacność temu imieniowi przyznając. Przeto stosując się do zaszytych od zwier[zh]chności publikacyi, publiczne wyłożonych zaszczytów czyniąc świadectwo, dom tychże Wielm[ożnych] Benisławskich circa eundem usum nobilitatis et stemmatis Pobogowianae zachowuję y niniejszą produkcją do akt ziemskich przy[j]muię.

^kR[ok]u 1785, m[iesiąca] 8bra 6 [6 X 1785] serio [?] wypis wydan.^k

Nr 117

Dowód szlachectwa Franciszka Żebrowskiego h. Jasińczyk, rotmistrza prowincji dźwińskiej [8 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 48–48v.

Uw. Na k. 48 ślady rozmazanego atramentu.

[k. 48] ^aAktykacya dekretu dedukcyi szlachectwa W[ielmo]żnego Żebrowskiego, rotmistrza dźwińskiej prowincyi.^a

Roku tysiąc si[e]d[em]set siedmdziesiąt trzeciego, m[iesiąca] february osmego dnia [8 II 1773].

Przed nami, Benedyktem z Janków Sokołowskim, prezydentem, Janem Weysenhoffem, Dyonizym Rykiem, Marcinem Kublickim, sędziami, Gothardem Ignacym Mohlem, pisarzem, urzędnikami ziemskimi prowincji dzwinskiy, gdy z porządku rejestrowego, ^bz karty piątej^b kadencji terazniejszej, przypadł aktorat do wyvodu W[ielmo]żnego J[ego]m[ości] pana Franciszka Żebrowskiego⁴⁹⁹, rotm[istrza] infflantt[skie]go, za przywołaniem którego przez woźnego sądom assistującego, stawiając osobiście tenże J[e]g[o]m[ości] pan Franciszek Żebrowski, rotm[istrz] infflantt[ski], wniosł do sądu ziemskiego, iż familia onego od roku 1595go y 1598 [?]

^j Wyraz poprawiony z: wysoka. ^{k-k} Fragment dopisany później inną ręką. Na końcu dopiski parafka. Pozostała część karty niezapisana, anulowana przy pomocy znaku graficznego.

^{a-a} Nagłówek inną ręką niż reszta dokumentu. ^{b-b} Fragment podkreślony ołówkiem.

⁴⁹⁹ Franciszek Żebrowski, rotmistrz inflancki, w latach 1787–1792 sędzia ziemski inflancki (UI 1994, nr 1620). Zob. też informacje na temat Żebrowskich h. Jasińczyk w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 124–124v; Heymowski 1964, s. 57–58).

w Koronie Polskiej osiadłości swoje maiąca^c, szczególnie w ziemi lwowskiej y stężyckiej, herbu Jasińczyk, i że pradziad komparenta przyszedłszy do Littwy nabył dobra Łaykowczyznę⁵⁰⁰ w powiecie oszmi[a]ński[m] leżące, z którego spłodzeni Bartłomiej y Thomasz Żebrowscy przy posesyi dóbr takowych zostawali, i że z Bartłomieja Mikołaj Żebrowski⁵⁰¹ pochodzący w roku tysiąc siedmset drugim [1702] ożeniwszy się z Krystyną Wołosowską, nabył przez zapisy od niej dobra Skajsta⁵⁰² w Infflantach y ten prawo przedaźne na drugą część Skaista od J[ej]m[ości] pani z Szumanów Wołosowskiej, a potem [k. 48v] Marcinkiewicziny [?] roku tysiąc siedmset siódmego [1707]. Item testament tegoż Mikołaja Żebrowskiego synom swoim, Stanisławowi [w] prowincji połockiej osiadłość swą maiącemu, y Franciszkowi, niniejszemu komparentowi, Żebrowskim zostawiony, roku tysiąc siedmset czterdz[i]estego piatego [1745] datowany. Item przywilej na łowiectwo infflanttskie od Augusta drugiego temuż Mikołajowi⁵⁰³, niemniej dwa kredensa, ieden na rottmistrzost[w]o, drugi na kommisarią do trybunału skarbowego W[ielkiego] X[ię]stwa Litt[ewskie]-go sobie służące, u sądu originaliter produkuiąc, zachowania siebie circa usum nobilitatis dopraszał się. Zaczym sąd ziemski prowincji dzwinskiej przejrzawszy wyż przytoczone dokumenta tegoż W[ielmożnego] Imć pana Franciszka Żebrowskiego, rottm[istrza] infflantt[skie]go, herbem Jasińczyk zwanym zaszczyconego, którego^d wyrażenie w kronikach polskich y herbarzach dostatecznie iest opisane, za prawego szlachcica y prawego obywatela uznaie. Który to wywód iako się przed sądem ziemskim prowincji dźwińskiej agitował, tak w akta sądu ziemskiego tej prowincji jest przyięty y wpisany. Wypis wydan.^e

Nr 118

Dowód szlachectwa Wereszczyńskich (Wereszczyńskich) h. Korczak [8 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 46-47v.

^c Wyraz poprawiony. ^d Wyraz poprawiony. ^e Pozostała część karty niezapisana, anulowana przy pomocy znaku graficznego.

⁵⁰⁰ Może Łajkowszczyzna, w drugiej połowie XIX w. wieś położona w pow. lidzkim (SGKP V, s. 577).

⁵⁰¹ Por. przyp. 503.

⁵⁰² Skajsta (Skajsta, łot. Skaista) — dobra w pow. dyneburskim (SGKP X, s. 635).

⁵⁰³ Mikołaj Żebrowski nominację na łowiectwo inflanckie otrzymał 18 VIII 1732 r. (UI 1994, nr 1303).

[k. 46] Dekret eduktu W[ielmo]żnych Weresczyńskich⁵⁰⁴.

Roku tysiąc siedmset sied[em]dziesiąt trzeciego, miesiąca februarij dnia ósmego [8 II 1773].

Przed nami, Benedyktem z Janków Sokołowskim, prezydentem, Janem Weyssenhoffem, Dyonizym Rykiem, Marcinem Kublickim, sędziami, Gotthardem Ignacym Mohlem, pisarzem, urzędnikami ziemskimi prowincji dz[w]inskiej, gdy z porządku rejestrowego ^az karty szóstej^a kadencji terazniejszej przypadł aktorat do wyvodu W[ielmo]żnych Ichm[osć] panów Ludwika⁵⁰⁵, chorążego J[ego] K[rólewskiej] M[osć]i, Stanisława⁵⁰⁶, sędziego grodzkiego, Józefa⁵⁰⁷ y Krzysztofa⁵⁰⁸, starościców [k. 46v] kurkleckich Weresczyńskich, za przywołaniem którego przez woźnego sądom assystującego, stawiając osobiście W[ielmo]żny Imć pan Ludwik Weresczyński, chorąży J[ego] K[rólewskiej] M[osć]i Rze[czy] P[ospoli]tney, swoim y całego domu swego imieniem wniósł do sądu ziemskiego, iż siedlisko domu w ziemi chełmskiej, w której Fiedor Weresczyński⁵⁰⁹ herbu Korczak, którego znamię są trzy rzeki y na chełmie puł psa w czaszy srebrnej, maiać

^{a-a} *Fragment podkreślony ołówkiem.*

⁵⁰⁴ Na temat genealogii Weresczyńskich h. Korczak przed połową XVI w. zob. Czarnecki 2012, s. 287–302 i tab. XVI. Późniejsze losy: Niesiecki IX, s. 278–279. Zob. też informacje na temat Weresczyńskich (Weresczyńskich) h. Korczak w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 116–116v; Heymowski 1964, s. 52).

⁵⁰⁵ Ludwik Weresczyński (Weresczyński), chorąży inflancki w 1770 r. (UI 1994, nr 1135).

⁵⁰⁶ Stanisław Weresczyński (Weresczyński), sędzia grodzki inflancki w latach 1765–1778 (UI 1994, nr 1602). Por. Niesiecki IX, s. 279.

⁵⁰⁷ Józef Rafał Weresczyński (Weresczyński) (1749–?), starosta upicki w latach 1776–1794, starosta kurklewski, posłował z powiatu upickiego na sejmy w 1780 i 1788 r. Por. Niesiecki IX, s. 279.

⁵⁰⁸ Prawdopodobnie to on występuje w 1788 r. jako podczaszy upicki, zob. Niesiecki IX, s. 279.

⁵⁰⁹ Fiedor Weresczyński (Weresczyński), wzmiankowany w latach 1510–1539, żonaty z Nastazją ze Stawu (wzmiankowaną w 1516 r.); Fiedor miał synów: Andrzeja *vel* Andruszkę (wzmiankowanego w latach 1526–1571), Zygmunta (wzmiankowanego w latach 1540–1542) i Tomasza zwanego Wasylem (wzmiankowanego w 1546 r.) oraz córkę Marusię (wzmiankowaną w latach 1520–1539), zamężną najpierw za Fiedorem — Chwiczalem z Sosnowicy (zmarłym przed 1539 r.), a następnie za Ostapką z Sosnowicy (zob. Czarnecki 2012, s. 297–299 i tab. XVI). Por. Niesiecki IX, s. 278, który podaje, że żoną Fiedora była Sosnowska z Sosnowicy herbu Nałęcz (według W. Czarneckiego błędnie).

znaczące posesie, spłodził syna Andrzeja⁵¹⁰ y Józefa⁵¹¹, opata sieciechowskiego, potem biskupa kijowskiego, który w roku tysięcznym^b pięćsetnym dziewięćdziesiątym dziewiątym⁵¹² [!] [1599] umarł, y Zygmunta⁵¹³, z którego Jan⁵¹⁴ y Stanisław⁵¹⁵; z Jana pochodzi Wiktory [!] Wereszczynski⁵¹⁶, wprzód sędzia ziemski chełmski, potem kasztelan lubelski; z Stanisława pochodzi Józef⁵¹⁷, [k. 47] kapitan woysk Rz[e]czy P[ospoli]tney P[ol]skiej y J[ego] K[rólewskiej] M[ości], który też do Infflantt przybywszy y wziąwszy posesią dóbr Duksztygała⁵¹⁸ y Rozenmujża⁵¹⁹ zwanych, spłodził w aktoracie piszących się W[ielmożnych] Ichm[ości] panów Wereszczynskich, przy tym patent salue komponentem [?] na chorąstwo od króla J[e]g[omości] Augusta trzeciego, także przywilej na dobra Felkienowczyzna⁵²⁰ od króla J[e]g[omości] Stanisława Augusta, roku tysiąc siedmset

^b *Po tym skreślony wyraz.*

⁵¹⁰ Andrzej *vel* Andruszko Wereszczynski (Wereszczynski) (wzmiankowany w latach 1526–1571) (Czarnecki 2012, s. 76, 299–300, tab. XVI). Por. Niesiecki IX, s. 278, który podaje że Jędrzej (syn Fiedora i Sosnowskiej z Sosnowicy herbu Nałęcz) jako pierwszy z rodu porzucił prawosławie na rzecz katolicyzmu; miał też uczestniczyć w bitwie pod Obertynem (1531); był najpierw komornikiem ziemskim chełmskim, a potem podsędkiem chełmskim; z Paroskiej, córki Mikołaja herbu Rawicz, miał mieć dwóch synów, Józefa, opata sieciechowskiego i Zygmunta (ojca Jana i Stanisława) (Niesiecki IX, s. 278).

⁵¹¹ Józef Wereszczynski (Wereszczynski) (1530–1598), przed 1577 r. kanonik chełmiński, od 1581 r. opat klasztoru benedyktynów w Sieciechowie, wreszcie od 1592 r. biskup kijowski. W literaturze pojawia się informacja, że był synem Andrzeja, podsędka chełmskiego i Anny z Jarowskich. U Niesieckiego występuje jako syn Jędrzeja, komornika ziemskiego chełmskiego, potem podsędka chełmskiego i Paroskiej, córki Mikołaja herbu Rawicz (Niesiecki IX, s. 278).

⁵¹² Taka data jego śmierci wzmiankowana też w: Niesiecki IX, s. 278.

⁵¹³ U Niesieckiego pojawia się jako syn Jędrzeja, komornika ziemskiego chełmskiego, potem podsędka chełmskiego i Paroskiej, córki Mikołaja herbu Rawicz (Niesiecki IX, s. 278).

⁵¹⁴ Por. Niesiecki IX, s. 278.

⁵¹⁵ Por. Niesiecki IX, s. 278.

⁵¹⁶ Wiktoryn (Wiktor) Wereszczynski (Wereszczynski) (zm. przed 21 VII 1762 r.), w latach 1736–1746 stolnik krasnostawski, potem sędzia grodzki chełmski (1746–1754) i kasztelan lubelski (1754–1762) (UWoj.Lub., nr 85). Por. Niesiecki IX, s. 278–279, gdzie występuje też jako Ludwik Wiktoryn. Niesiecki podaje, że z żony, Kunickiej, pozostawił dwóch synów — Józefa, podsędka chełmskiego i Jana, skarbnika chełmskiego.

⁵¹⁷ Józef Wereszczynski (Wereszczynski), kapitan królewski, stolnik starodubowski, w 1729 r. wraz z ręką Anny Gertrudy z Manteuffłów wziął dobra Duksztygał Stary i Rozenmujża, zob. Manteuffel 1912, s. 64.

⁵¹⁸ Duksztygał Stary — dobra w pow. rzeżyckim, zob. SGKP II, s. 214–215.

⁵¹⁹ Rozenmujża (Rezenmujża, łot. Razarmuiža) — dobra w pow. rzeżyckim, zob. SGKP IX, s. 632–633.

⁵²⁰ Lokalizacja nieznana.

sześćdziesiąt ósmego [1768]; item dekret roku tysiąc siedmset czterdziestego ósmego [1748] sądów asesorskich króla J[e]g[o]mości polskiego na dobra Duksztygał oraz Rezenm[u]jża, jakoż dekret tysiąc siedmset^c siedmdziesiąt pierwszego [1771] na dobra Felkienowczyzna, Ludwikowi chorążemu y imieniowi swemu służące, u sądu ziemskiego produkując, zachowania siebie circa usum starożytności szlachectwa y herbu sobie przyzwoitego dopraszał się. [k. 47v] Zaczym sąd ziemski przejrzawszy wyż produkowane dowody, dom tychże W[ielmożnych] Ich[mość] panów Wereszczynskich circa praerogativas tam nobilitatis quam et sthemnatis zachowuie. Który to wywód, iak się przed sądem ziemskim prowincij dźwińskiej agitował, tak w akta sądu ziemskiego tej prowincji jest przyjęty y wpisany. Wypis wydan^d.

Nr 119

Wywód szlachectwa Sokołowskich h. Korab [9 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 58–59.

[k. 58] Dekret^a eduktu familij Sokołowskich⁵²¹.

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt trzeciego, miesiąca februarij dziewiątego dnia [9 II 1773].

Przed nami Janem Weyssenhoffem, Dyonizym Rykiem, Marcinem Kublickim, sędziami, Gothardem Ignacym Mohlem, pisarzem, urzędnikami ziem[skimi] prowincyi dźwińskiej, gdy z porządku rejestrowego, ^bz karty dziewiątey^b kadencyi terażniejszey, przypadł aktorat do wyvodu W[ielmożny]ch Ich[mość] panów Benedykta⁵²², prezydenta sądów ziemskich, Ignacego⁵²³, podczaszego, urzędników y obywatelów prowincyi dźwińskiej, z Janków Sokołowskich, za przywołaniem którego przez woźnego

^c Ostatnie trzy litery nadpisane. ^d Fragment podkreślony. Pozostała część karty niezapisana, anulowana przy pomocy symbolu graficznego.

^a Tytuł wpisany inną ręką. ^{b-b} Fragment podkreślony ołówkiem.

⁵²¹ Por. informacje na temat Sokołowskich h. Korab w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 92–92v, 163–163v; Heymowski 1964, s. 44–45).

⁵²² Benedykt Sokołowski — od 1754 r. horodniczy inflancki, następnie, od 1765 r. sędzia ziemski inflancki, zmarł przed 22 IX 1785 r., zob. UI 1994, nr 1225, 1611.

⁵²³ Ignacy Sokołowski — od 1758 r. strażnik inflancki, dalej, od 1766 r. cześnik inflancki, następnie, od 1770 r., podczaszy inflancki; ponadto rzekomy miecznik inflancki (1749) i podstoli inflancki (1767); żył jeszcze w 1792 r., zob. UI 1994, nr 1198, 1357, 1498, 1584, 1798.

sądom assystującego stawający osobiście ciż W[ielmożni] Ichm[ość] panowie, Benedykt, sądów ziemskich prezydent, y Ignacy, podczaszy, urzędnicy prowincyi dźwińskiej, Sokołowscy, przez I[ch]m[ość] pana Xawiera Zdradowskiego in deductionem antiquissimae nobilitatis suae wniesli, iż ile tylko starożytna całego domu genealogia godnych przodków wmiejszcza [!] od pięciu stopniów dziada alias prapraprapradziada — quondam koło roku tysięcznego dwuchsetnego [1200] żyjącego Wincentego Sokołowskiego⁵²⁴, ieszcze od przodków onego starodawnym kleynotem herbownym Korabia wyznaczającym, we srzedzinie z gołą masztą, a po rogach dwie smocze głowy wyrte y korona na wierzchu zaszczyconego, którego to przodka linia aż do Kaspera Sokołowskiego⁵²⁵, półkownika, w naywyższych rangach woyskowych, krzeszlach senatorskich, infułach y urzędach zostawała, obszerne swoje w Koronie Polskiej dzierząc possessye, których dowodem bogata od tegoż protoplasty Wincentego w Pencicach⁵²⁶ murowanego kościoła katolickiego zasza fundacya. Kasper zaś Sokołowski pod Zygmuntem Awgustem [!] y Stefanem Batorym, królami polskimi, w dystyngwowaney zostając służbie, za takowie wysługi w Xięstwie Inflantskim pewną część gruntów w starostwie rzezyckim [k. 58v] od tegoż Stefana pod rokiem tysiąc pięćset osiemdziesiąt piątym [1585] miał nadane⁵²⁷, które nadanie Zygmunt III, król polski y szwedzki, in rem tegoż Kaspra Sokołowskiego approbował, iako się oryginalny na pergaminie z wiszącymi pieczęciami przywilej, produkowany de data roku tysiąc pięćset osiemdziesiąt dziewiętego, trzydziestego apryla [30 IV 1589] świadczy⁵²⁸, z którego dway zrodzeni synowie, Adam⁵²⁹, pradziad W[ielmożneg]o Benedykta, y Jan⁵³⁰, pradziad W[ielmożneg]o Ignacego, Sokołowskich, pochodzą, którzy powiększyli maiętności swoje przez na-

⁵²⁴ Najpewniej postać fikcyjna.

⁵²⁵ W sprawie przywilejów na dobra ziemskie w Łatgalii, wystawione w 1585 i 1589 r. Kasprowi Sokołowskiemu, zob. Jeziorski 2012, s. 62–64.

⁵²⁶ Może wieś Pęcice na Mazowszu? Por. SGKP VIII, s. 33–34.

⁵²⁷ Zapewne mowa o przywileju z 11 III 1585 r., zob. Jeziorski 2012, s. 63.

⁵²⁸ Odpis tego przywileju zob. w: AGAD, MK 135, k. 569–570v (regist: SMK SN IV, nr 608).

⁵²⁹ Adam Sokołowski — ojciec Michała, majora królewskiej gwardii dragońskiej, poległego pod Mątłami (1666), Władysława Stanisława (por. przyp. 543), Aleksandra Kazimierza (por. przyp. 544) i Jana Piotra (por. przyp. 545). Michał (najstarszy syn) i Władysław Stanisław urodzili się z pierwszej żony Adama, Urszuli z Konarskich, por. PSB, t. 40, s. 167, 206, autorzy biogramów: Mirosław Nagielski i Andrzej Rachuba.

⁵³⁰ Na jego temat zob. Jeziorski 2012, s. 62–64.

bycie dóbr Ciskadu⁵³¹, Muszy⁵³², Ruszona⁵³³ y Drycian⁵³⁴, Stalerowszczyzny⁵³⁵, Istalsna⁵³⁶ y Kuryanowo⁵³⁷, Pyłdy⁵³⁸, Zabołocia⁵³⁹, Okry⁵⁴⁰, Bizy⁵⁴¹, w Xięstwie Inflantskim, y różnych w Xięstwie Litewskim possessyi, takż w Koronie Polskiej; z Adama⁵⁴² trzy synowie, Władysław⁵⁴³, podkomorzy inflan[ck]i, poseł na seymie Rzeczyp[ospoli]tey y przez konstitucy[a] ad varios publicos actus naznaczony kommisarz; Alexander⁵⁴⁴, pierwszy sądów ziemskich zasiadca; Jan⁵⁴⁵, w[oy]ski inflanc[k]i, z którego Antoni⁵⁴⁶, a z niego W[ielmożn]y komparen[t] prezydent ziemski, pochodzą;

⁵³¹ Ciskady (też Ciskada, Cyskad, łot. Ciskādi) — dobra w pow. rzeżyckim, zob. SGKP I, s. 705; Manteuffel 1912, s. 60.

⁵³² Musza (łot. Muša) — dobra w pow. dyneburskim (w XVIII w. w trakcie rzeżyckim), zob. SGKP VI, s. 816.

⁵³³ Ruszona (też Rossen, łot. Vecrušona) — dobra w pow. dyneburskim, zob. SGKP X, s. 41.

⁵³⁴ Może chodzi o Drycany (także Dritzen, łot. Dricāni) — dobra w pow. rzeżyckim (w XVIII w. w trakcie rzeżyckim). Władanie Sokołowskich tymi dobrami musiało być jednak tylko okresowe, bowiem były one związane przede wszystkim z Rykami i Manteufflami (w XIX w.). Por. SGKP II, s. 177–178.

⁵³⁵ Stalerow(sz)czyzna (też Stolorowszczyzna, Stalerawszczyzna, Stolarowa) — dobra w pow. rzeżyckim (w XVIII w. w trakcie lutyńskim), zob. SGKP XI, s. 179.

⁵³⁶ Istalsna (też Istalinia, Istalsnia) — dobra w pow. lutyńskim, zob. SGKP III, s. 307.

⁵³⁷ Kuryanowo (też Kurianowa, Kurianowo, Kuryanow, łot. Kurjanova) — dobra w pow. lutyńskim (w XVIII w. w trakcie lutyńskim), zob. LVVA, f. 712-1, nr 65, k. 94, 157; Dybaś 2001, s. 101, przyp. 91.

⁵³⁸ Pyłda (też Piłda, łot. Pīlda) — dobra w pow. lutyńskim (w XVIII w. w trakcie lutyńskim), zob. SGKP XV/2, s. 530.

⁵³⁹ Zabołocie (też Zabłocie) — dobra w pow. lutyńskim (w XVIII w. w trakcie lutyńskim), zob. LVVA, f. 712-1, nr 65, k. 157.

⁵⁴⁰ Może Okra — dobra w pow. dyneburskim, zob. SGKP VII, s. 433, względnie inne dobra w Inflantach Polskich o takiej samej nazwie, por. Dybaś 2001, s. 102–103.

⁵⁴¹ Może dobra Birzmuyza, utożsamiane przez niektórych badaczy z Okrą (por. przyp. 540), zob. Dybaś 2001, s. 95.

⁵⁴² Por. przyp. 529.

⁵⁴³ Władysław Stanisław Sokołowski jako podkomorzy inflancki był wzmiankowany już w 1677 r.; zmarł w 1701 (?) r., zob. Niesiecki VIII, s. 488; UI 1994, nr 1507; PSB, t. 40, s. 206, autor biogramu Andrzej Rachuba.

⁵⁴⁴ Aleksander Kazimierz Sokołowski — w 1677 i 1684 r. wzmiankowany jako pisarz ziemski inflancki, z kolei w 1690 i 1708 r. jako podsędek; zmarł przed 23 III 1715 r., zob. UI 1994, nr 1407, 1532.

⁵⁴⁵ Jan Piotr Sokołowski — już w 1677 r. wzmiankowany jako wojski inflancki, z 15 II 1708 r. pochodzi jego testament, zob. Niesiecki VIII, s. 448; UI 1994, nr 1841.

⁵⁴⁶ Antoni Sokołowski — ojciec Benedykta, por. przyp. 522.

nie mniej zaś z drugiego Kasprowego syna, Jana⁵⁴⁷, Józef⁵⁴⁸ Sokołowski, obszernych possessyi dziedzic, a z niego Jan⁵⁴⁹, ociec W[ielmożneg]o podczaszego inflan[ckieg]o⁵⁵⁰, komparenta, pochodzą y nadto przy starożytney z metryk koronnych wyiętey genealogij różne przywileie, iako to przywiley Zygmunta III Janowi⁵⁵¹ Sokołowskiemu, pisarzowi W[ielkiego] X[ięstwa] Lit[ewskiego] roku tysiąc sześćset [!] dziewiątego [1609], przywiley temuż Janowi Sokołowskiemu Władysława czwartego roku tysiąc sześćset czterdziestego dziewiątego [1649] na cessayą dóbr Istalsna y Kuryanowa, Stalerawszczyzny y Stidlanowszczyzny⁵⁵², takóž przywiley confirmationis na też dobra roku tysiąc siedemset dwunastego dnia [!] [1712], item dekret roku tysiąc sześćset czterdziestego czwartego [1644] Władysława, króla polskiego, na kommissyą in diferencyach dóbr Ciskadu z starostwem rzeżyckim, item trzy przywileie, ieden na horodnictwo w roku tysiąc siedemset piędziesiąt czwartym [1754], drugi na sędstwo ziemskie roku tysiąc siedemset sześćdziesiąt piątego [1765], trzeci roku tysiąc siedemset sześćdziesiąt szóstego [1766] na p[re]zydencyą^c ziemską, którą y dopiero piastuie, [k. 59] W[ielmożnem]u Benedyktowi Sokołowskiemu służące, takóž trzy przywileie, ieden na strażnikowstwo, drugi na czesznikowstwo, a trzeci na podczastwo, którym się teraz zaszczycza, W[ielmożnem]u Ignacemu Sokołowskiemu służące, oraz insze kardynalne dowody u sądu ziem[skieg]o produkując, a przez to bezprzerwany^d starożytney familij wywód tyłu piastowanemi godnościami niemal od sześciu (które tylko wiadomość na niezbutwiałych oznacza dokumentach) wieków, wsparty używaniem kleynotu herbownego y wszelkich stanu szlacheckiego praerogatio zasilony, za prawdziwy uznać y za obywatelów prowincyi dźwińskiej przyznać suplikują, za czym sąd ziemski prowincyi dźwińskiej mając przed oczy tak dokładny wywód szlachetney od tyłu wieków W[ielmożny]ch Sokołowskich familij y produkowanych dokumentów przeyrzawszy ważność, dom tychże W[ielmożny]ch I[chmoś]ciów circa usum antiquissimae nobilitatis y starodawnego w teyże prowincyi obywatelstwa zachowując, takową enukleacyą w akta ziemskie pro perpetuitate zaszczytów

^c Wyraz częściowo nieczytelny z powodu zszycia akt. ^d Pierwsza litera poprawiona.

⁵⁴⁷ Por. przyp. 530.

⁵⁴⁸ Bliżej nieznany.

⁵⁴⁹ Bliżej nieznany.

⁵⁵⁰ Tj. Ignacego Sokołowskiego, por. przyp. 523.

⁵⁵¹ Tożsamy z Janem, synem Kaspra? Por. przyp. 530.

⁵⁵² Stidlanowszczyzna — dobra w Inflantach Polskich.

tegoż domu przyiąć deklaruję, który to wywód, iak się przed sądem ziem[ski]m prowincyi dźwińskiey agitował, tak w akta sądu ziem[skieg]o tey prowincyi iest przyięty y wpisany.

Nr 120

Dowód (edukt) szlachectwa Schrödersów [9 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 56–56v.

[k. 56] Dekret^a eduktu familij Schrödersow⁵⁵³.

Roku tysiąc siedymset siedymdziesiątego trzeciego, m[iesią]ca februarij dziewiątego dnia [9 II 1773].

Przed nami, Benedyktem Sokołowskim, prezydentem, Janem Weysenhofem, Dyonizym Rykiem, Marcinem Kublickim, sendziami [!], Gottardem Ignacym Mohlem, pisarzem, urzędnikami ziemskimi prowincyi dzwiniskiey, gdy z sporządku [!] rejestrowego, z ^bkarty osmey^b, kadencyi te raznieyszey przypadł aktorat do wyvodu W[ielmożnych] Ichm[ościów] panow Dyonizego⁵⁵⁴, strukczaszego, Antoniego⁵⁵⁵, instygatora, Ignacego⁵⁵⁶, rotmistrza, Franciszka⁵⁵⁷ chora[żego] Jeg[o] K[rólewskiej] M[os]ci, Szröderow, za przywołaniem ktorego przez woznego sądom [!] assestującego, stawając osobiście Wielmożni Ichm[os]c[iowie] panowie Dyonizy, strukczaszy, Franciszek, chora[ży] Jego K[rólewskiej] M[os]ci, Szröderowie swoim i innych^c w aktoracie piszących się imieniem do sądu [!] ziemskiego wnieśli, iz zastarodawność [!] ich domu w Ryterbarku [!] Inflanckim y Kurlanskim⁵⁵⁸ znajdujących się herbu balka w czerwonym polu, nad balką dwie gwiazdy, a pod balką trzy bąmby, w górze szyszak z skrzydałami, a między nimi strzała tkwiąca w szyszaku, piorami do góry ob-

^a Tytuł wpisany inną ręką niż reszta dokumentu. ^{b-b} Fragment podkreślony, prawdopodobnie później. ^c Wyraz poprawiony.

⁵⁵³ Por. uwagi na temat Schroedersów herbu własnego w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 104–104v, 168v; Heymowski 1964, s. 43).

⁵⁵⁴ Dionizy Schröders (Szreders) — instygator ziemski inflancki (1764), potem strukczaszy inflancki (1764–1775), zob. UI 1994, nr 1230, 1819.

⁵⁵⁵ Antoni Schröders (Szreders) — jako instygator ziemski inflancki wzmiankowany od 1766 r., zob. UI 1994, nr 1231.

⁵⁵⁶ Przypuszczalnie Ignacy Schröders (Szreders) — później pisarz ziemski inflancki (1785–1792), zob. UI 1994, nr 1410.

⁵⁵⁷ Bliżej niezany.

⁵⁵⁸ Por. Fircks 1895, s. 22.

rocona, z których Hans albo Jan⁵⁵⁹ Szröder roku tysięcznego pięćsetnego pięćdziesiątego osmego [1558] miał dobra^d eKligent y Berent, dopiero Jasza^{560e} zwane, w trakcie duneborskim leżące, prawem lennym wieczystym od hermistrza Fisztenberka⁵⁶¹ in utrumque sexum conferowane, a przez Władysława czwartego osobnym przywilejem roku tysięcznego szesćsetnego trzydziestego szóstego [1636] aprobowane, [k. 56v] które tasz familia Szröderow po dziś dzień prawem dziedzicznym^f posydują, daley produkując jenealogią [!] swoją, którey głową ow Jan Szröder jest położony; dokładną precedencją swoją od niego wywodzani [!] różne dokumenta, dekret komissarski roku tysiąc piecset dziewięćdziesiątego piątego [1595], nadania starosty duneborskiego⁵⁶² w roku tysięcznym pięćsetnym siedemdziesiątym dziewiątym [1579], dwa attestata Korffa⁵⁶³, wojewody wendenskiego roku tysiąc sześćset trzydziestego piątego [1635], testament Jana Szrödera roku tysiąc szesćset pięćdziesiątego czwartego [1654], manifest zginienie dokumentów w roku tysiąc sześćset szesdziesiątym siódmym [1667], atestacją grodzką zaprzysiężonych dymow czterech na majątności Jaszy roku tysiąc szesćset dziewięćdziesiątego [1690], item przywilej na budowniczostwo inflanskie roku tysiąc siedemset pięćdziesiątego siódmego⁵⁶⁴ [1757], originaliter u sądu produkując, zachowanie siebie przy kleynocie tem antiquae nobilitatis, quam et stemmatis dopraszali^g się. Przeto sąnd ziemski^h pro[wincji] d[zwin]skiej^h, zważywszy wazność wyżey produkowanych dokumentów, familią tychże Wielmożnych Szröderow za szlachetną uznają y determinują.

Wypis wydan.

Widimuss wydan.ⁱ

^d Druga sylaba dopisana niebieskim ołówkiem, ponieważ oryginalna, napisana atramentem, niewidoczna z powodu otworu w karcie w związku z przeszyciem księgi. ^e Fragment podkreślony niebieskim ołówkiem. ^f Wyraz poprawiony. ^g Wyraz poprawiony. ^{h-h} Fragment poprawiony. ⁱ Dalej następuje nieczytelny dopisek.

⁵⁵⁹ Bliżej nieznanymi.

⁵⁶⁰ Jasza (także Jasmujża, Jasmuyża) — dobra w Inflantach Polskich, prawdopodobnie tożsame z Gornojaszą w pow. dyneburskim (SGKP II, s. 721).

⁵⁶¹ Johann Wilhelm von Fürstenberg (około 1500–1568), przedostatni mistrz inflancki (w latach 1557–1559).

⁵⁶² W 1579 r. jako starosta dyneburski był wzmiankowany Borys Żaba, zob. UI 1994, nr 1940.

⁵⁶³ Mowa o Mikołaju Korffie, który wojewodą wendeńskim był w latach 1643–1659, zob. UI 1994, nr 1071; PSB, t. 14, s. 71–72, aut. biogr. Henryk Kotarski i Adam Przyboś.

⁵⁶⁴ Znane są jedynie nominacje na urząd budowniczego inflanckiego (z 16 III i 22 III 1757 r.), wydane Janowi Schrötterowi (Szeretterowi, Szrederowi), strukczaszytcowi inflanckiemu, zob. UI 1994, nr 1116.

Nr 121

*Dowód (edukt) szlachectwa Januszewiczów [10 II 1773].
LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 57–57v.*

[k. 57] ^aDekret eduktu familji Januszewiczow⁵⁶⁵. ^a

Roku tysiã siedymsett siedymdziesiąt trzeciego, miesiãca februarij dziesiątego dnia [10 II 1773].

Przed nami, Benedyktem z Jankow Sokołowskiem, prezydentem, Janem Weyssenhoffem, Dyonizym Rykiem, Marcinem Kublickim, sędziami, Gothardem Ignacym Mohlem, pisarzem, urzędnikami ziemskimi prowincyi dzwińskiej, gdy z porządku rejestrowego, z ^bkarty dwunastey^b, kadencyi teraznieyszej przypadł aktorat do wyvodu W[ielmożnego] J[ego]m[ości] pana Wiktórego z Zybnik Januszewicza⁵⁶⁶, koniuszego zmudzkiego, za przywołaniem którego przez woźnego, stawiając osobiście W[ielmożny] J[ego]m[ość] pan Michał Morysson, regent podkomorski y przysięgły sądow ziemskich prowincyi dzwińskiej adwokat imieniem W[ielmożnego] J[ego]m[ości] pana Wiktorego z Zybnik Januszewicza, koniuszego X[ię]stwa Zmuydzkiego, in deductionem starożytności szlachectwa imienia jego produkował ekstrakt aktykacy przywileju króla Zygmunta trzeciego roku tysiã pięcsett dziewiędziesiąt pierwszego [1591] z xiąg ziemskich X[ię]stwa Inflan[ckiego], w którym Jerzy⁵⁶⁷ z Zybnik Januszewicz herbu Odrowąż, okazującego strzałę z łuku w czerwonym polu węża przeszywiającą, przy niewątpliwym szlachectwie z synami Bartłojem⁵⁶⁸ y Stani-

^{a-a} Tytuł wpisany inną ręką niż reszta dokumentu. ^{b-b} Fragment podkreślony później ołówkiem.

⁵⁶⁵ Por. informacje na temat Januszewiczów h. Odrowąż w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 42–42v, 141v–142; Heymowski 1964, s. 28).

⁵⁶⁶ Wiktor Januszewicz — według Grzegorza Błaszczyka najpierw był strażnikiem żmudzkiem (1756), natomiast w latach 1758–1766 koniuszym żmudzkiem, zob. Błaszczyk, Herb. II, s. 417–419. Jako koniuszy żmudzki występował jeszcze w 1775 r., zob. LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 291. Zapewne identyczny z Wiktorem Januszewiczem, rzekomym obożnym inflanckim, wzmiankowanym w 1767 r., zob. UI 1994, nr 1389.

⁵⁶⁷ Znany głównie z prezentowanych przez Januszewiczów u schyłku 1772 r. materiałów wywodowych, zob. np. LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 244–245v [dawna fol. 246–247v].

⁵⁶⁸ Wspominany w genealogii podanej do akt ziemskich prowincji dzwińskiej 12 XII 1772 r., ale z celowym pominięciem jego potomków, zob. LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 244v [dawna fol. 246v].

slawem⁵⁶⁹, [k. 57v] od którego descendencją swoją prowadzi W[ielmożny] J[ego]m[ości] pan Wiktor Januszewicz, koniuszy zmuydzki, approbowanym został; y że jego syn Stefan⁵⁷⁰ spłodził Stanisława⁵⁷¹, Dawida⁵⁷² y Jana⁵⁷³, z których Maciej⁵⁷⁴, kanonik inflan[cki] y proboszcz maryenhawski, y Michał⁵⁷⁵, oyciec urodzonego Wiktorego, w aktoracie piszącego się, pochodzi; daley przywiley na dobra Berzmuyzę, ad praesens Okrę⁵⁷⁶, prawem wieczystym temuż urodzonemu Wiktoremu Januszewiczowi roku tysiã siedymsett szesdziesiąt drugiego [1762] od Augusta trzeciego, króla polskiego, sobie konferowany⁵⁷⁷ y podanie dworzańskie przy genealogij produkując, niniejszy wywod u sądu ziemskiego utwierdzić dopraszał się. Zaczynam sąd ziemski prowincyi dzwińskiej tegoż W[ielmożneg]o Januszewicza, koniuszego zmuydzkiego, wywod za legalny uznawszy, przy obywatelstwie, kleynotach szlachectwa y herbu zachowuie; który to wypis iak się przed sądem ziemskim prowincyi dzwińskiej agitował, tak w akta sądu ziemskiego jest przyjęty y wpisany.

Nr 122

Dowód (edukt) szlachectwa Szadurskich h. Ciołek [10 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 61–62v.

Uw. Karty 61–62v w górnych partiach zabrudzone (pozostałości zawilgocenia?).

⁵⁶⁹ Wymieniony w genealogii z 1772 r., zob. LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 244v [dawna fol. 246v].

⁵⁷⁰ Stefan był synem Stanisława (por. przyp. 569).

⁵⁷¹ Zmarł bezdzietnie, zob. LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 244v [dawna fol. 246v].

⁵⁷² Według prezentowanych materiałów to on miał przenieść się do Inflant Polskich, zob. LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 244v [dawna fol. 246v].

⁵⁷³ Jan miał 3 synów: Michała (ojca Wiktora, por. przyp. 566), Abrahama i Piotra, zob. LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 244v–245 [dawna fol. 246v–247].

⁵⁷⁴ Maciej Januszewicz — w wizytacji diecezji inflanckiej i kurlandzkiej z 1761 r., gdzie pojawia się jako kanonik inflancki i proboszcz marienhauski, jest wzmiankowany jako już nieżyjący, zob. Wiz.1761, s. 17, 143–144, 153. Maciej był synem Dawida (por. przyp. 572). To zapewne Maciej, wraz ze swoim rodzonym bratem Jerzym, ustąpił 11 VIII 1729 r. (na polecenie Augusta II) z dóbr Okra na rzecz Jana Augusta Hylzена, późniejszego wojewody mińskiego, zob. LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 245 [dawna fol. 247]; Manteuffel 1912, s. 58.

⁵⁷⁵ Por. przyp. 573.

⁵⁷⁶ Okra — dobra w pow. dyneburskim, zob. SGKP VII, s. 433; Manteuffel 1912, s. 58. W 1762 r. dobra wzmiankowane jako „Berzmuyza alias Okra”, zob. Breżgo 1943, s. 65.

⁵⁷⁷ Zapewne mowa tu o przywileju wystawionym 13 IX 1762 r., zob. Breżgo 1943, s. 65.

[k. 61] Dekret^a eduktu familij Szadurskich⁵⁷⁸.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt trzeciego, miesiąca februarii dziesiątego dnia [10 II 1773].

Przed nami, Benedyktem Sokołowskim, prezydentem, Janem Weysenhoffem, Dyonizym Rykiem, Marcinem Kublickim, sędziami, Gotthardem Ignacym Mollem, pisarzem, urzędnikami ziemskimi prowincyi dzwińskiej, gdy z porządku rejestrowego, z ^bkarty dziesiątey^b kadencyi terazniejszey, przypadł aktorat do wyvodu W[ielmożnych] Ichm[osć] panów Józefa⁵⁷⁹, Ignacego⁵⁸⁰ y Xawiera⁵⁸¹ z Szadurek Szadurskich, chorążyców inflantskich, regentowiczów W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego], za przywołaniem którego przez woźnego sądom assystuiącego stawiając ad deductionem ciż W[ielmożni] Ichm[osć] panowie Szadurscy starodawnego szlachectwa swego, przez Imć pana Stefana Piotrowicza, geometrę inflan[ckiego], do sądu ziemskiego wnieśli: iż gniazdo Szadurskich iest w Koronie Polskiej, w województwie lubelskim, śladem zaś tey prawdy maiętność Szadurki⁵⁸² dotąd zwana. Maią za herb Ciołka, a na hełmie koronę y nad nią ślepowrona pierścien w dziobie alias pysku trzymaiącego; z którego to województwa lubelskiego pierwszy Mikołay Szadurski⁵⁸³ za Zygmunta trzeciego, polskiego y szwedzkiego króla, do Inflant z woyskiem przybył y za znaczne zasługi w przywileiu roku tysiąc sześćset trzeciego [1603] dla zaszczytu domu opisane, dobra Duksztygał⁵⁸⁴ y Julen⁵⁸⁵ nada-

^a Nagłówek inną ręką niż reszta wpisu. ^{b-b} Fragment podkreślony ołówkiem.

⁵⁷⁸ Por. informacje na temat Szadurskich h. Ciołek w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 88, 167–167v; Heymowski 1964, s. 47–48).

⁵⁷⁹ Józef Szadurski, syn Jana (por. przyp. 594).

⁵⁸⁰ Ignacy (Jan) Szadurski, syn Jana (por. przyp. 594), od roku 1777 szambelan królewski, zob. PSB, t. 46, s. 360, autor biogramu Andrzej Haratym.

⁵⁸¹ Ksawery Szadurski (ur. 1764), syn Jana (por. przyp. 594), szambelan królewski (1788) i marszałek pow. rzeżyckiego (1796).

⁵⁸² Zapewne Sadurki w pow. nowoaleksandryjskim, gm. Wąwolnica, zob. SGKP X, s. 206. Por. Niesiecki VIII, s. 592.

⁵⁸³ Według Niesieckiego pułkownik, zasłużony uczestnik walk z Moskwą i Szwedami, za co otrzymał nadania w Inflantach, zob. Niesiecki VIII, s. 592. Por. PSB, t. 46, s. 390, autor biogramu Andrzej Haratym.

⁵⁸⁴ Duksztygał Szadurskich (także Dustechal) — dobra w pow. rzeżyckim, zob. SGKP II, s. 215.

⁵⁸⁵ Julen (też Tulin) — dobra w woj. inflanckim, por. LVVA, f. 712-1, nr 70, k. 166v.

ne mając, zplodził trzech synów: Krzysztofa⁵⁸⁶, Jakuba⁵⁸⁷ y Albrychta⁵⁸⁸, którzy konfirmacją roku tysiąc sześćset trzydziestego szóstego [1636] na też dobra od Władysława czwartego zaszczytzeni, dóbr różnych w Inflantach [k. 61v] y w Xięstwie Litewskim, które dotąd w Inflantach dom [ten] trzyma, byli possessorami, zostaiąc przy dostojnych urządach, iako przywiley roku tysiąc sześćset czterdziestego piątego [1645] Jakubowi Krzysztofowiczowi⁵⁸⁹ na stolnikowstwo inflantskie od Jana III dany⁵⁹⁰, opiewa; takoz z Albrychta Władysław⁵⁹¹ cześnikowstwem inflan[ckim] zaszczycony, dwóch synów, Michała⁵⁹² y Franciszka⁵⁹³, różne urzędy piastuiących mężów y w publicznych funkcjach usługę szlachecką Rzeczyp[ospolite]y pełniących, zplodził, a z Franciszka, podstolego y podstarościę inflantskiego, pochodzistość Jana Szadurskiego⁵⁹⁴, chorążęgo inflan[ckieg]o, regenta W[ielkiego] X[ięstwa] Litt[ewskiego]o, oycy piszących się w aktoracie W[ielmożny]ch Szadurskich, którzy dowodząc autentyczne przywileie na różne dobra y urzędy, id[ue] roku tysiąc siedmset trzynastego [1713] na podstolstwo inflan[ckie] Franciszkowi⁵⁹⁵, roku tysiąc siedmset ieden-

⁵⁸⁶ Znany Niesieckiemu, według którego miał być żonaty z Marianną Korsakówną, chorążanką połocką, zob. Niesiecki VIII, s. 592.

⁵⁸⁷ Może tożsamy z Aleksandrem, wymienianym przez Niesieckiego? Zob. Niesiecki VIII, s. 592.

⁵⁸⁸ Niesiecki podaje, że Albrycht (Olbrycht) z żony Żardynówny, pułkownikówny, miał 4 synów, zob. Niesiecki VIII, s. 592.

⁵⁸⁹ Syn Krzysztofa (por. przyp. 586).

⁵⁹⁰ Podana data jest błędna, bowiem Jakub Stanisław Szadurski (zm. 1718), stolnikiem inflanckim był w latach 1695–1717 (nominację na stolnikostwo otrzymał około 8 VIII 1695 r.); wcześniej trzymał urząd skarbnika inflanckiego (1690–1695), a później był podstarostą inflanckim (1699–1717) (UI 1994, nr, 1536, 1626, 1628)

⁵⁹¹ Władysław Szadurski nominację na urząd cześnika inflanckiego otrzymał około 1694 r. (UI 1994, nr 1149). Niesiecki potwierdza pochodzenie Władysława od Albrychta / Olbrychta (por. przyp. 588), zob. Niesiecki VIII, s. 592.

⁵⁹² Michał Szadurski — syn Władysława (por. przyp. 591), stolnik inflancki (1718–1750), zob. UI 1994, nr 1715. Por. Niesiecki VIII, s. 593.

⁵⁹³ Franciszek Jan Szadurski — syn Władysława (por. przyp. 591), łowczy inflancki (1698–1713), podstoli inflancki (1713–1748) i podstarości inflancki (1717–1755), od roku 1741 sekretarz i asesor Księstwa Inflanckiego w asesorii koronnej (UI 1994, nr 1290, 1537, 1567). Por. Niesiecki VIII, s. 593; PSB, t. 46, s. 390, autor biogramu Andrzej Haratym.

⁵⁹⁴ Jan Szadurski (zm. 1771), oboźny inflancki (1744–1748), podstoli inflancki (1748–1752), stolnik inflancki (1752–1766), chorąży inflancki (1766–1771), podstarosta inflancki (1759?–1764) (UI 1994, nr 1134, 1386, 1538, 1579, 1753). Por. PSB, t. 46, s. 390–392, autor biogramu Andrzej Haratym.

⁵⁹⁵ Franciszek Jan Szadurski nominację na podstolstwo inflanckie otrzymał 17 VI 1713 r., zob. UI 1994, nr 1567.

stego [1711] na dobra Zwirdzin⁵⁹⁶ y Cecyn⁵⁹⁷ temuż Franciszkowi, roku tysiąc siedmset ośmnastego [1718] na stolnikowstwo Michałowi⁵⁹⁸, tysiąc siedmset trzydziestego wtórego [1732] Franciszkowi na sekretarstwo inflan[ckie] y tysiąc siedmset siedmnastego [1717] kredens na podstarostwo sądowe inflan[ckie]⁵⁹⁹, item przywilej confirmationis na mąietność Puszę⁶⁰⁰ Janowi⁶⁰¹, cześnikowi, tysiąc siedmset trzydziestego wtórego [1732]; item siedm przywileiów na różne distingwowane urzędy Janowi⁶⁰², oycu stawiających do wyvodu: roku tysiąc siedmset czterdziestego czwartego [1744] na oboźnieństwo od Augusta III⁶⁰³, roku tysiąc siedmset czterdziestego ósmego [1748] od tegoż króla na podstolstwo⁶⁰⁴, item od tegoż w roku tysiąc siedmset piędziesiąt wtórym [1752] na stolnikowstwo⁶⁰⁵, roku tysiąc siedmset czterdziestego ósmego [1748] na sekretarstwo inflan[ckie], tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego [1764] na kommissaryą skarbową litewską [k. 62] od króla Stanisława Augusta, tegoż roku na kommissaryą do Malborga y Rogozina⁶⁰⁶, y pod tymże rokiem świadectwo konstytucyi seymu electionis, na który tenże Jan Szadurski sekretaryą stanów był zaszczycony, niemniey inne przywileie, iako to roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstego [1766] na chorążstwo inflantskie Janowi⁶⁰⁷

⁵⁹⁶ Zwirdzin — dobra w pow. lutyńskim, w XIX w. nadal w rękach Szadurskich, zob. SGKP XIV, s. 698.

⁵⁹⁷ Cecyn (Cecin) — dobra w woj. inflanckim (trakcie lutyńskim), por. LVVA, f. 712-1, nr 70, k. 166v.

⁵⁹⁸ Michał Szadurski nominację na urząd stolnika inflanckiego otrzymał 19 XI 1718 r. (UI 1994, nr 1715).

⁵⁹⁹ Franciszek Jan Szadurski jako podstarości sądowy inflancki występował już 26 IV 1717 r., zob. UI 1994, nr 1537.

⁶⁰⁰ Pusza (łot. Puša) — dobra w pow. rzeżyckim, zob. SGKP IX, s. 315.

⁶⁰¹ Jan Szadurski jako cześnik występował w latach 1724–1732 (UI 1994, nr 1166).

⁶⁰² Por. przyp. 594.

⁶⁰³ Jan Szadurski nominację na urząd oboźnego inflanckiego otrzymał 18 X 1744 r. (UI 1994, nr 1386).

⁶⁰⁴ Nominację na urząd podstolego inflanckiego Jan Szadurski otrzymał 12 XI 1748 r. (UI 1994, nr 1579).

⁶⁰⁵ Nominację na urząd stolnika inflanckiego Jan Szadurski otrzymał 5 IX 1752 r. (UI 1994, nr 1753).

⁶⁰⁶ Tj. do Malborka i Rogóżna. Król Stanisław August powierzył Janowi Szadurskiemu komisarstwo do ekonomii malborskiej i rogozińskiej 19 IX 1764 r., zob. Lustr. Woj. Malb. 1765, s. XIX–XXII; PSB, t. 46, s. 390, autor biogramu Andrzej Haratym.

⁶⁰⁷ Nominację na urząd chorążego inflanckiego Jan Szadurski otrzymał 17 III 1766 r. (UI 1994, nr 1134).

(który prócz tego był regentem pieczęci mniejszej litewskiej⁶⁰⁸, lustratorem starostw w Inflantach⁶⁰⁹ y posłem na sejmy bywał⁶¹⁰), także tysiąc siedmset czterdziestego ósmego [1748] na oboźnieństwo inflan[ckie] Józefowi⁶¹¹, tysiąc siedmset piędziesiąt czwartego [1754] na łowiectwo inflan[ckie] Ignacemu⁶¹², tysiąc siedmset piędziesiąt siódmego [1757] temuż na podstolstwo⁶¹³, roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt piątego [1765] temuż Ignacemu na sędstwo ziemskie od Stanisława Augusta⁶¹⁴; item piętnaście przywilejów na różne znaczne dobra y maiętności originaliter u sądu produkując, iako to: tysiąc siedmset piędziesiąt wtórego [1752] od Augusta III na dobra Zwirdzin, Cecyn y Małnow⁶¹⁵, eodem et na Puszę confirmationis, eodem et conservationis na dobra Duksztygał⁶¹⁶, roku zaś tysiąc siedmset piędziesiąt czwartego [1754] na folwark Potudnie⁶¹⁷, ac eodem na dobra Jaszmużyę⁶¹⁸ w trakcie dynaburskim Franciszkowi⁶¹⁹ nadane; w roku tysiąc siedmset piędziesiąt ósmym [1758] na dobra Zwirdzin, Ce-

⁶⁰⁸ Urząd regenta kancelarii mniejszej litewskiej został mu powierzony przez podkanclerzego litewskiego Antoniego Tadeusza Przedzieckiego (pełniącego swoją funkcję od 3 XII 1764 r.), zob. *Lustr. Woj. Prus Król.* 1765, cz. 6, s. XIX.

⁶⁰⁹ Jan Szadurski, jako regent Wielkiego Księstwa Litewskiego i stolnik Księstwa Inflanckiego, podpisał się pod lustracją starostwa dyneburskiego z 1 II 1765 r., zob. *Inw. Star. Dyneb.* 1765, s. 90. Por. *PSB*, t. 46, s. 390–392, autor biogramu Andrzej Haratym.

⁶¹⁰ Posłował z Inflant m.in. na sejm nadzwyczajny w 1761 r., na sejm w 1762 r. oraz sejmy konwokacyjny i elekcyjny w 1764 r., zob. *Lustr. Woj. Prus Król.* 1765, cz. 6, s. XIX. Por. *PSB*, t. 46, s. 390–391, autor biogramu Andrzej Haratym.

⁶¹¹ Józef Szadurski nominację na oboźnieństwo inflanckie otrzymał 12 XI 1748 r. (UI 1994, nr 1387).

⁶¹² Według zestawienia Krzysztofa Mikulskiego i Andrzeja Rachuby, Ignacy Mikołaj Szadurski nominację na łowiectwo inflanckie otrzymał już 5 IX 1752 r. (UI 1994, nr 1314).

⁶¹³ Według zestawienia K. Mikulskiego i A. Rachuby, Ignacy Mikołaj Szadurski nominację na urząd podstolego inflanckiego otrzymał dopiero 13 V 1758 r. (UI 1994, nr 1583).

⁶¹⁴ Nominację na (pierwsze) sęstwo ziemskie inflanckie Ignacy Mikołaj Szadurski otrzymał 5 III 1765 r. (UI 1994, nr 1610). Zmarł przed 9 IV 1766 r., bowiem wówczas awans na pierwsze sęstwo (wakujące po śmierci Szadurskiego), otrzymał Benedykt z Janków Sokołowski, zob. *LVVA*, f. 712-1, nr 111, k. 354–355; UI 1994, nr 1611.

⁶¹⁵ Małnow (Korsówka, łot. Malnava) — dobra w pow. lutyńskim, zob. *SGKP VI*, s. 36.

⁶¹⁶ Tj. Duksztygał Szadurskich, por. przyp. 584.

⁶¹⁷ Potudnie — dobra w woj. inflanckim.

⁶¹⁸ Jaszmużyza (też Jasmużyza, Jaszmużyza) — dobra w woj. inflanckim (trakcie dyneburskim), zob. *LVVA*, f. 712-1, nr 70, k. 166v.

⁶¹⁹ Por. przyp. 593.

cyn y Małnów, Ignacemu⁶²⁰ Szadurskiemu jure haereditario nadane, niemniey Janowi, oycu ninieyszych komparentów, tysiã siedmset piędziesiąt ósmego [1758] od Augusta III na dobra Puszę y Duksztygał dwa przywileie, tysiã siedmset piędziesiąt dziewiątego [1759] na wieś Puszmuciowo⁶²¹, tysiã siedmset sześćdziesiąt wtórego [1762] od Augusta III y tysiã siedmset sześćdziesiąt szóstego [1766] renovationis od Stanisława Augusta dwa przywileie na dobra [k. 62v] Wolkienberg⁶²² w trakcie rzeżyckim leżące, item tysiã^d siedmset sześćdziesiąt^e ósmego [1768] na dobra Małnów; et eodem na dobra Nagalsch⁶²³ w trakcie lucyńskim, et eodem na dobra Zybendorff⁶²⁴ w trakcie rzeżyckim, niemniey roku tysiã siedmset siedmdziesiątego [1770] na dobra Synkowo albo Kozodawle⁶²⁵ w w[oje]-w[ó]dztwie połockim leżące, od Stanisława Augusta konferowane, u sądu ziemskiego pokładaiąc, aby takowe wywody y przywileie za ważne uznane były y ciż piszący się w aktoracie W[ielmożni] J[ego]m[ość] p[anowie] Szadurscy, ażeby przy obywatelstwie szlchetnym teyże prowincyi zachowani byli, niemniey takowe przywileie na dobra y urzędy temu imieniuwi służące, żeby w dekret inserowane były sądu ziemskiego, dopraszali się. Zaczym sąd ziemski prowincyi dźwińskiej zważywszy licznosc y ważnosc produkowanych przed sobą przywileiów y dokumentów, któremi tak wywód starożytnego domu, iako też piastowanych in ordine equestri distingwowanych urzędów oraz obszernych tego domu possessyi iest okazany, w aktoracie piszących się tychże W[ielmożnych] J[ego]m[ość] p[anów] Szadurskich za starodawną szlachtę przy starożytnym herbie ich uznaje. Który to wywód, iak się przed sądem ziem[ski]m prowincyi dzwinskiej agitował, tak w aktach sądu ziemskiego tey prowincyi iest przyjęty y wpisany.

^c Wyraz częściowo nieczytelny z powodu zawilgocenia karty. ^d Wyraz nadpisany nad wierszem. ^e Pierwsza część słowa dopisana na prawym marginesie.

⁶²⁰ Por. przyp. 612–614.

⁶²¹ Puszmuciowo (też Puszmuciowo, Poszmuciowo) — dobra w woj. inflanckim, zob. PSB, t. 46, s. 391, autor biogramu Andrzej Haratym.

⁶²² Wolkienberg — dobra w woj. inflanckim (trakcie rzeżyckim), zob. SGKXV/2, s. 699; PSB, t. 46, s. 391, autor biogramu Andrzej Haratym.

⁶²³ Nagalsch (Nagalsz) — dobra w woj. inflanckim (trakcie lucyńskim), por. PSB, t. 46, s. 391, autor biogramu Andrzej Haratym.

⁶²⁴ Zybendorff — dobra w woj. inflanckim (trakcie rzeżyckim).

⁶²⁵ Synkowo albo Kozodawle (Złotowo Kozadawłowo) — dobra w woj. połockim (trakcie siebieskim), zob. PSB, t. 46, s. 391, autor biogramu Andrzej Haratym.

Nr 123

Dowód (edukt) szlachectwa Hylzenów [11 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 68–69v.

[k. 68] Dekrett eduktu familij Hilzenów⁶²⁶.

Roku tysiąc siedmset siedymdziesiąt trzeciego, miesiąca februarij iedyndziestego dnia [11 II 1773].

Przed nami, Benedyktem z Janków Sokołowskim, prezydentem, Janem Weysenhoffem, Dyonizym Rykiem, Marcinem Kublickim, sędziami, Gothardem Ignacym Mohlem, pisarzem, urzędnikami ziemskimi prowincyi dźwińskiej, gdy^a z porządku rejestrowego kadencyi terażnieyszey, ^bkarty piętnastey^b, przypadł aktorat Jaśnie Wielmożnych Ichm[ości]ów panów Józefa⁶²⁷, wojewody mścislawskiego, sądowego powiatu brasławskiego starosty, orderów Orła Białego y Ś[więteg]o Stanisława kawalera, Justyna⁶²⁸, starosty margenhawskiego⁶²⁹, z Eklów Hilzenów, za przywołaniem którego stawiając osobiście [k. 68v] W[ielmożny] Imć pan Michał Morysson, regent podkomorski y przysięgły sądów ziemskich prowincyi dźwińskiej adwokat, imieniem tychże J[aśnie] W[ielmożnych] Ichmościów, Józefa, wojewody mścislawskiego, sądowego brasławskiego starosty, orderów Białego Orła y Ś[więteg]o Stanisława kawalera, Justyna, starosty margenhawskiego, z Eklów Hilzenów, in deductionem znakomitości sławnego y starożytnego domu J[aśnie] W[ielmożnych] Hylzenów, autentice u sądu ziemskiego probował. Iż przed kilką wiekami dom tychże in Imperio zacnością szlachetności zaszczycony, o których dowody, pisma, prócz^c authorów xiąg rożnych o szlachectwie eiusdem Imperij Romani piszących, ninieyszemu wiekowi przez starodawność zostawione być nie

^a Wyraz nadpisany. ^{b-b} Fragment podkreślony ołówkiem. ^c Wyraz poprawiony.

⁶²⁶ Por. informacje na ich temat w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 39–39v; Heymowski 1964, s. 26–27).

⁶²⁷ Józef Jerzy Hylzen (1736–1786) — kasztelan inflancki (1760–1767), wojewoda miński (1767–1770), wojewoda mścislawski (1770–1783), starosta brasławski (1756–1783), starosta parchowski (1762–1772), zob. Manteuffel 1912, s. 29–31; PSB, t. 10, s. 130–133, autor biogramu Emanuel Rostworowski; UI 1994, nr 1243.

⁶²⁸ Justynian Gracjan Hylzen (zm. 1778) — generał-major wojsk koronnych, starosta marienhauski, zob. UI 1994, nr 2083; Jeziorski 2017, s. 295–296.

⁶²⁹ Tj. marienhauskiego.

moga, zawsze godnemi tegoż domu urzędami był zaszczycony. Z których Jan Hilzen⁶³⁰, zakonu krzyżackiego pierwey do Prus, a potym do Infflant w roku tysięcznym dwuchsetnym szeździesiątym [1260] przybywszy z familią swoją, znaczne hrabstwa y zamki dzierżał, z którego pochodzący Lobeus^d Henryk Hilzen⁶³¹ był hermistrzem infflantskim, a synowie onego, Jakub i Henryk⁶³², znaczne dobra [k. 69] y zamki, Salzburg⁶³³, Hilzenborch⁶³⁴, Brakhuzen⁶³⁵, Asze⁶³⁶, Ultszen⁶³⁷ y Imperio zamek Wirden⁶³⁸, jako dokument dzielczy pod rokiem tysięcznym czterechsetnym dwudziestym [1420] u sądu ziemskiego produkowany świadczy, possydowali, i że z tych Helwigiusz⁶³⁹, komendator Witeyszteynu⁶⁴⁰, a potym Dyonizy de Hilzen⁶⁴¹, komendator felinski, deputat od stanów inflantskich do traktatu z Radziwiłem⁶⁴², od Zygmunta Augusta deputowanym, oraz Jan Hil-

^d Wyraz *poprawiony* z: Lobens.

⁶³⁰ Wiadomość zaczerpnięta z dzieła Jana Augusta Hylzena, zob. Hylzen 1750, cz. II, s. 15–16. Por. Niesiecki IV, s. 398.

⁶³¹ W dziele Jana Augusta Hylzena: Lobeus Henricus de Hülßen, zob. Hylzen 1750, cz. II, s. 16. Wśród inflanckich mistrzów krajowych nie występuje. Opis jego rzekomych rządów: Hylzen 1750, cz. I, s. 50 nn.

⁶³² W dziele Jana Augusta Hylzena Jakub i Henryk są jego synowcami (tj. synami brata), a nie synami, zob. Hylzen 1750, cz. II, s. 16. Por. Niesiecki IV, s. 399, gdzie też mowa o synowcach.

⁶³³ Por. Hylzen 1750, cz. II, s. 16, gdzie mowa o zamku Salisburg. Salisburg (obecnie łot. Mazsalaca, a w odniesieniu do zamku — Valbērgu muiža) — zamek z osadą (dziś miastem) na północy Łotwy (w XIX w. w pow. wolmarskim guberni ryskiej), zob. SGKP X, s. 215; BHO II, s. 539–540.

⁶³⁴ Por. Hylzen 1750, cz. II, s. 16, gdzie występuje Hylzenberg. Według Niesieckiego był to zamek, zob. Niesiecki IV, s. 399. Znane są tylko dobra Hinzenberg (łot. Inčukalns) w pobliżu Siguldy, zob. BHO II, s. 218–219.

⁶³⁵ Por. Hylzen 1750, cz. II, s. 16: Brackhusen.

⁶³⁶ Por. Hylzen 1750, cz. II, s. 16: Asche. Może chodzi o Adsirn (łot. Aizdzīre), dobra w pobliżu Kandawy (łot. Kandava) (por. BHO II, s. 10), przez Uruskiego określane mianem Aszern (na przełomie XVII i XVIII w. w rękach Hylzenów), por. Uruski V, s. 144.

⁶³⁷ Por. Hylzen 1750, cz. II, s. 16: Ultsen.

⁶³⁸ Por. Hylzen 1750, cz. II, s. 16: Voirden.

⁶³⁹ Bliżej nieznan.

⁶⁴⁰ Por. Hylzen 1750, cz. II, s. 17: Wittenszteyn. Wittenstein (Weißenstein, est. Paide, pol. Biały Kamień), zamek i osada, zob. BHO I, s. 660–661.

⁶⁴¹ Por. Hylzen 1750, cz. II, s. 17, gdzie Dyonizy de Hülßen także jest mianowany „kommendatorem Felińskim”, czyli rzekomo komturem Fellina (est. Viljandi).

⁶⁴² W dziele Jana Augusta Hylzena mowa o Krzysztofie Radziwille, zob. Hylzen 1750, cz. II, s. 17.

zen⁶⁴³, ojciec Henryka, Roberta y Detlofa⁶⁴⁴, różnemi urzędami u królów polskich z zaszczyconych mężów pochodzą, i że z Hermana⁶⁴⁵ pochodzący Jan Herman⁶⁴⁶ był oycem Jana Franciszka⁶⁴⁷, a z tego Jana Frydrych⁶⁴⁸, starosta kandawski, y Jerzy⁶⁴⁹, podkomorzy nadworny króla Augusta drugiego, pochodzą, który dwóch synów, Jerzego Mikołaja⁶⁵⁰, biskupa smoleńskiego, y Jana Augusta⁶⁵¹, pierwey kasztelana inflantskiego, a potym woiewodę mińskiego, oycy piszących się w aktoracie J[aśnie] W[ielmożnych] Hilzenów, spłodził i że tenże J[aśnie] W[ielmożny] Józef hrabia Hilzen, pierwey pułkownik, potym generał major y podkomorzy nadworny, daley generał porucznik y kasztelan inflantski, kawaler orderu Orła Białego, potym w namiesnictwie [k. 69v] naywyszszey władzy królewskiej marszałek trybunału litt[ewskiego]o, daley woiewoda ˆmiński, a potym ˆmściławski, z przydatkiem orderu Ś[więtego]o Stanisława, od Stanisława Augusta, króla polskiego, zaszczycony, nie mniey J[aśnie] W[ielmożny] Justyn, starostwem marynhawskim uprzywilejowany, szczątki starożytniego domu J[aśnie] W[ielmożnych] Hilzenów niezliczone, przodków swoich zaszczyty dowodnie przed sądem pokładaiać y herbu starodawnego kleynot, belkę czerwona, na której trzy lilie laurowe pamiątkę, dzieł woiennych oznacza-

c-c Fragment nadpisany.

⁶⁴³ Jan de Hülsen był rzekomo bratem Dionizego de Hülsen (por. przyp. 641), zob. Hylzen 1750, cz. II, s. 17.

⁶⁴⁴ Więcej na temat braci Henryka, Roberta i Detloffa zob. w: Hylzen 1750, cz. II, s. 17.

⁶⁴⁵ Hermann miał być synem Detloffa (por. przyp. 644), zob. Hylzen 1750, cz. II, s. 17–18.

⁶⁴⁶ Jan Hermann był oficerem w regimencie dragonii królewskiej i poległ 13 VII 1666 r. w bitwie pod Mątwami, por. Hylzen 1750, cz. II, s. 18.

⁶⁴⁷ Jan Franciszek w młodości był majorem gwardii koronnej, później kanclerzem w służbie księcia kurlandzkiego Fryderyka Kazimierza (panującego w Kurlandii od 1682 r.), por. Hylzen 1750, cz. II, s. 18; Manteuffel 1912, s. 26.

⁶⁴⁸ Jan Fryderyk (Johann Friedrich von Eckeln genannt Hülsen) był starostą kandawskim (Kandau, łot. Kandava, pol. Kandawa), por. Hylzen 1750, cz. II, s. 18; Manteuffel 1912, s. 26.

⁶⁴⁹ Jerzy Konstanty Hylzen (1673–1737) — dworzanin królewski, starosta marienhauski (1713–1721), zob. Hylzen 1750, cz. II, s. 18; Manteuffel 1912, s. 26–27; UI 1994, nr 2081.

⁶⁵⁰ Jerzy Mikołaj Hylzen (1692–1775) — biskup smoleński, autor pism religijnych, zob. Manteuffel 1912, s. 27; PSB, t. 10, s. 130, autor biogramu Emanuel Rostworowski.

⁶⁵¹ Jan August Hylzen (1702–1767) — kasztelan inflantski (1744–1754), wojewoda miński (1754–1767), posiadacz wielu starostw, m.in. marienhauskiego (1721–1763), kronikarz Inflant, zob. Manteuffel 1912, s. 28–29; PSB, t. 10, s. 128–129, autor biogramu Emanuel Rostworowski; UI 1994, nr 1241, 2082.

ią, wyraźnie dowodzą. O zachowanie więc siebie przy tychże zaszczytach sądu ziemskiego dopraszają się. Zaczynają tenże sąd przejrzawszy produkowanego wyvodu y pochodztwa ważność y legalność, dom tychże J[asnie] W[ielmożnych] Ichm[ości]ów przy równienniczym obywatelstwie y używaniu oznaczającego starodawność domu, herbu, zupełnie zachowuje. Który to wywód jako się w sądach ziemskich prowincyi dzwińskiej agitował, tak do xiąg ziemskich teyże prowincyi jest wpisany.

Nr 124

*Dowód (edukt) szlachectwa Freymanów [11 II 1773].
LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 66–67.*

[k. 66] ^aDekret eduktu familii Freymanow[w]^{652, a}

Roku tysiąc siedmset siedymdziesiąt trzeciego, miesiąca februarj iedy nastego dnia [11 II 1773].

Przed nami, Benedyktem z Jankow Sokołowskim, prezydentem, Janem Weysenhoffem, Dyonizym Rykiem, Marcinem Kublickim, sędziami, Gothardem Ignacym Mohlem, pisarzem, urzędnikami ziemskimi prowincyi dzwińskiej z porządku rejestrowego kadencyi terazniejszey, ^bkarty szesnastey^b, przypadł aktorat W[ielmożnego] J[ego]m[ości] pana Reyholda Jana Freymana⁶⁵³, chorążego J[ego] K[rólewskiej] M[ości], za przywołaniem ktorego przez woznego, stawiając osobiscie W[ielmożny] J[ego]m[ości]c pan Michał Morysson, regent podkomorski y przysięgły sądow ziemskich prowincyi dzwińskiej adwokat; imieniem tegoż W[ielmożnego] J[ego]m[ości] pana Reyinholda Jana Freymana nayprzod Ryterbank stary Inflant dawniey szwedzkich, a teraz rossyiskich, w ktorym sub ordinarie alfabetico imie Freymanow umieyszcza, produkując, iż z teyże familij Baltazar Jerzy⁶⁵⁴, chorąży J[ego] K[rólewskiej] M[ości], mający in satiam vitae Annę Brunofownę⁶⁵⁵, pierwey do Kurlandyi przyszedł y tam arędow-

^{a-a} Tytuł wpisany inną ręką niż reszta dokumentu. Ostatni wyraz poprawiany, ostatnia jego litera niewidoczna z powodu plamy na papierze. ^{b-b} Fragment podkreślony później ołówkiem.

⁶⁵² Por. informacje na temat Freymanów herbu własnego w herbarzu polsko-inflantskim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 15–15v, 139; Heymowski 1964, s. 24).

⁶⁵³ Bliżej nieznan.

⁶⁵⁴ Ernst Balthasar Georg von Freymann aus dem Hause Hohenrandeck, dzierżawca dóbr Rubin (por. przyp. 656), zob. GHBR 2014, s. 140.

⁶⁵⁵ Anna Sophia von Brunnow, posłubiona około 1724 r., zob. GHBR 2014, s. 140.

ną possessyą majątność Ruben Muyze⁶⁵⁶ dzierżał, [k. 66v] a potem do Infant Polskich przenioszszy się, majątność Habenmuyze⁶⁵⁷ domu J[aśnie] W[ielmożnych] Zyberkow wieczystą arendatorio iure possydowną, i że z tegoż Balthazara Jerzego trzy synowie, Gothard⁶⁵⁸, generał maior woysk Nayjasnieyszey Imperatorowey J[ej]m[os]ci, Reyinhold Jan w aktoracie piszący się y Ferdynand⁶⁵⁹, generał leytnant woysk Nayiasnieyszey Imperatorowey Jeym[os]ci, zplodzeni pochodzą. Na dowod czego testament matki swoiey Anny Zofij z Brunoffow Freymanowey⁶⁶⁰ roku tysięcznego siedymsetnego czterdziestego osmego, dnia dwudziestego maja [20 V 1748] sporządzony, oraz prawo dożywotnie arędowne od J[aśnie] W[ielmożnych] Ichm[os]ciow panow Jozafata z Wiszlinga y Magdaleny Budberkowny Zyberkow⁶⁶¹, woiewodow na potym infflantt[skich], roku tysięcznego siedymsetnego szездziątego trzeciego [1763] dany, wespoł z intromissyą sobie na majątność Hambenmuyze, nie mniej dekret roku tysiąc siedmset piędziesiąt pierwszego, miesiąca julij siedymnastego dnia [17 VII 1751] grodzki duneborski. Ex instantia tychże W[ielmożnych] Ichm[os]ciow panow Gotharda, majora, Ferdynanda, porucznika na owczas, y Reyinholda w aktoracie piszącego sie Freymanow, w sprawie z W[ielmożnym] p[anem] Fabianem Rodziewiczem ferowany pokładał y zachowania siebie circa clenodia nobilitatis y herbu: dwa proporce na krzyż w c[zer]wonym^c polu, a poszrodku strzałę, takoz z hełmu cztery proporce, a pomiędzy nimi strzałę mającego, doprasza się. A tak sąd ziemski, przeyrzawszy przytoczone przed sobą dokumenta, ponieważ tenże W[ielmożny] J[egomość] p[an] Freyman produkując Ryterbank [k. 67] szwedzkich Infant, pochodzistość z onego oyca swego dostatecznym pismem nie wywodzi, lecz one

^c Wyraz częściowo nieczytelny z powodu przeszywania tomu.

⁶⁵⁶ Ruben Muiza — dobra Rubinen (łot. Rubene) w pobliżu Iłukszty, w 1702 r. wzmiankowane jako Rubben, a w 1753 r. jako Rubin, Rubing, zob. BHO II, s. 525.

⁶⁵⁷ Habenmuyza — zapewne chodzi o dobra Ambenmujza (też Abenmujza, Habenmujza) w pow. dyneburskim, zob. SGKP I, s. 33.

⁶⁵⁸ Może tożsamy ze wzmiankowanym w 1742 r. kapitanem wojsk rosyjskich, Gothardem Baltazarem von Freyman? Zob. LVVA, f. 712-1, nr 89, k. 133–134.

⁶⁵⁹ Por. GHBR 2014, s. 140, gdzie wśród dzieci Ernsta Balthasara Georga von Freymann aus dem Hause Hohenrandeck (por. przyp. 654) pojawia się Ferdinand Magnus (1725–1796), rosyjski generał-major, komendant Rygi w 1771 r.

⁶⁶⁰ Por. przyp. 655.

⁶⁶¹ Jozafat Zyberk (zm. 1776) — kasztelan inflancki (1767–1769), wojewoda inflancki (1769–1775), zob. UI 1994, nr 1244, 1836. Jego żoną była Magdalena von Budberg Bönningshausen, zob. Konarski 1967, s. 73.

w maiętności Rubin Muiży⁶⁶² za rewolucyi szwedzkiej pogorzała być mieni. Przeto pierwey in supletionem eorundem defectuum sąd ziemski, stosując się do artykułu 77^od, z rozdziału czwartego, y artykułu 19^oe, z rozdziału trzeciego, jurament naznacza na tym, iako z teyże familij, która się w Ryterbanku nayduie, pochodzi oraz iako dokumenta starodawne onego aktualnie w teyże maiętności Ruben spalone przez Szwedow, post quod expletum praestandum iuramentum tegoż W[ielmożneg]o J[ego]m[ości] pana Reinholda Freymana circa nobilitatem et usitatum stemma zachować deklaruje, in termino coincidenti idque 13.^f eiusdem [13 II 1773?] do iuramentu, ponieważ comparent W[ielmożny] J[egomości] p[an] Freyman przysięgę na punktach w dekrecie wyrażonych judicialiter wykonał, przeto sąd ziemski onego, iż zadość uczynił dekretowi, uznaię, by circa praemissas nobilitatis praerogativas konserwuię. Który to wywód, iako się w sądach ziemskich prowincyi dzwińskiej agitował, tak do xiąg ziemskich teyże prowincyi jest wpisany.

§Wypis wydan. §

Nr 125

Dowód szlachectwa Mohlów [11 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 74-77v.

Uw. Por. LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 72-73v, gdzie mniej czytelna wersja tego dokumentu. Różni się ona od prezentowanej jedynie w drobnych szczegółach (istotniejsze różnice zasygnalizowano w przypisach literowych, w których wersję z k. 72-73v określa się jako „A”).

[k. 74] Dekret wywodowy W[ielmożnych] Ichm[ościów] p[anów] w Mohlów.

Roku tyśiąc siedmsett siedmdziesiątt trzeciego, miesiąca februaryi jedynastego dnia [11 II 1773].

Przed nami, Benedyktem z Janków Sokołowskim, prezydentem, Janem Weysenhofem, Dyonizym Rykiem, Marcinem Kublickim, natenczas iako w sprawie pisarskiej pióro trzymającym, sędziami, urzędnikami ziemskimi prowincyi dzwińskiej, gdy z porządku rejestrowego, z karty czternaście^a kadencyi terażniejszey, przypadł aktorat do wyvodu W[ielmożnych]

^d Liczba podkreślona. ^e Liczba podkreślona. ^f Liczba podkreślona. ^{§§} Fragment wpisany później, inną ręką.

^a Wyraz podkreślony (olówkiem?).

⁶⁶² Por. przyp. 656.

J[ąśnie] p[anó]w Gotharda Ignacego⁶⁶³, pisarza, Dyonizego⁶⁶⁴, regenta, Franciszka⁶⁶⁵, komornika, prowincyi dźwińskiej ziemskich urzędników, Benedykta, skarbnikowicza czernihowskiego, Adama⁶⁶⁶, Jana⁶⁶⁷, Franciszka⁶⁶⁸, Wincentego⁶⁶⁹ y Władysława⁶⁷⁰, oboźniców inflanckich, Mohlów, za przywołaniem którego przez woźnego sądom assystującego, stawiając osobiście W[ielmożny] J[egomość] pan Michał Morysson, regent podkomorski y przysięgły sądów ziemskich prowincyi dzwinskiej adwokat, in deductionem starodawności domu aktorów, wniósł do sądu ziemskiego, że imię onych, piszących się von der Mohl, w różnych europejskich prowincjach starożytną szlachetnością zaszczycone, o których różni autores, iako to w margrabstwie brandenburgskim Jan Gauchen⁶⁷¹, parte prima, pagina tysiąc trzysta osmdziesiąt siedm; y tenże o Mohlach w Brabancyi

⁶⁶³ Gotard Ignacy von der Mohl (zm. przed 22 IX 1785 r.), krajczy inflancki (1748–1765), pisarz ziemski inflancki (1765–1782) (UI 1994, nr 1273, 1409); plenipotent dóbr Platerów, właściciel dóbr Ozupin (Uruski XI, s. 212; GKRG 2004, s. 19 i s. 24, gdzie podano, że jako pisarz ziemski inflancki występował do 1785 r.). Zob. też informacje na temat Mohlów (von der Mohl) zawarte w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 64–64v, 152–152v; Heymowski 1964, s. 35).

⁶⁶⁴ Dionizy Rafał von der Mohl (żył jeszcze w 1800 r.), regent ziemski inflancki (do roku 1778), w latach 1778–1793 horodniczy inflancki, a także m.in. sędzia ziemski dyneburski (1783) i marszałek pow. dyneburskiego (1795); syn Kazimierza Onufrego, skarbnika wilkomierskiego i czernihowskiego (Uruski XI, s. 213; UI 1994, nr 1228; GKRG 2004, s. 24).

⁶⁶⁵ Franciszek von der Mohl, komornik, wzmiankowany jeszcze w 1775 r. (Uruski XI, s. 213).

⁶⁶⁶ Adam (Julian) von der Mohl (1749 — po 1792), podstoli inflancki w latach 1785–1792 (UI 1994, nr 1590). Według Uruskiego podstarości (1788), a potem stolnik inflancki (1791–1793) (Uruski XI, s. 212). Właściciel dóbr Imbrody, trzymał jako zastawnik także majątek Sallensee koło Iłukszty (GKRG 2004, s. 26; na temat Alt-Sallensee, łot. Vecsaliene, zob. BHO II, s. 541).

⁶⁶⁷ Jan Stanisław von der Mohl (zm. 1788), stolnik parnawski, właściciel dóbr Sickeln i Sallensee koło Iłukszty (UI 1994, nr 618; GKRG 2004, s. 26, gdzie mianowany jest podstolim parnawskim; na temat dóbr Sickeln, łot. Vecsiķele, zob. BHO II, s. 590–591).

⁶⁶⁸ Franciszek von der Mohl (zm. 1839), syn Aleksandra Teofila, sędzia ziemski inflancki w latach 1786–1792, marszałek pow. dyneburskiego (1807–1812), właściciel Wyszek (UI 1994, nr 1618; GKRG 2004, s. 26–27).

⁶⁶⁹ Wincenty von der Mohl (zm. 1811), syn Aleksandra Teofila, według GKRG 2004, s. 28, oboźny inflancki (1790).

⁶⁷⁰ Władysław von der Mohl (zm. 1790), syn Aleksandra Teofila, zob. GKRG 2004, s. 28.

⁶⁷¹ Johann Friedrich Gauhe (1681–1755), niemiecki genealog i historyk, którego głównym dziełem był *Des Heiligen Römischen Reichs Genealogisch-Historisches Adels-Lexikon [...]*, Leipzig 1719, ²1740–1747.

osiadłości swoje mających, parte secunda, pagina siedmsett czternaście; niemniej też o Mohlach in Imperio w Ślązku obszernych dziedzictw, wysokich honorów y praeminencyi uniwersalny Lexykon, w trzeciej części lub tomie w Lipsku, u Tomasza Frytza sukcesorów, w roku tysiąc siedmsett trzydziestym pierwszym [1731] wydrukowany⁶⁷²; także w Ciekawościach ślązkich author Synapiusz⁶⁷³, tomo primo, pagina sześćset czterdzieści siedm, item tomo secundo, pagina ośmset trzynaście, świadczą, z których pradziad Arenta Arnolpha⁶⁷⁴ von der Mohla za czasów krzyżackich przeniósł się do Inflant; a że tak na niego samego, syna jego y wnuka calamitosa tempora zagubiły probationes dokumentorum, ut testantur primo dana attestacya od szlachty Arentowi Arnolphowi Mohlowi, majorowi woysk Rzeczypospolitey Polskiej, iż przy zaieździe dóbr Wyszek⁶⁷⁵ od J[ego]m[ość] pana Łackiego^{b676}, starosty duneborskiego, wiele przywileiów y innych spraw pogorzało, anno milesimo sexgentesimo quinto, die decima octavo martij [18 III 1605]; secundo relacya woźnego połockiego względem pogorzałych spraw w Połocku, anno millesimo sexgentesimo [k. 74v] trigesimo secundo [1632]; tercio protestacya o pogorzenie spraw uczyniona w grodzie brasławskim anno millesimo sexgentesimo trigesimo sexto [1636] y że takowy deffekt dokumentów zastępuje Ryterbank produkowany starożytney szlachty inflantskiej, mieszczący w sobie familią Mohlów, twierdząc być oną dawną się, rodowitą, osiadłą w Inflantach szlachtą, prócz tego, że y same nomenklatury dóbr w Inflanciech od imie-

^b Wersja A: Lackiego.

⁶⁷² *Grosses vollständiges Universal-Lexicon Aller Wissenschaften und Künste* Johanna Heinricha Zedlera został opublikowany w Lipsku w latach 1731–1754, jego tom III ukazał się w roku 1733 i obejmuje litery B–Bi.

⁶⁷³ Chodzi o dzieło śląskiego historyka Jan Sinapiusa młodszego (1667–1725), w latach 1700–1707 dyrektora książęcego gimnazjum w Oleśnicy, a następnie rektora szkoły w Legnicy, *Kuriositäten des schlesischen Adels* (*Schlesischer Curiositäten Erste Vorstellung, Darinnen die ansehnlichen Geschlechter Des Schlesischen Adels*, Leipzig 1720), gdzie na s. 647–648 informacja o rodzinie von Mohl, oraz część druga: *Des Schlesischen Adels Anderer Theil Oder Fortsetzung Schlesischer Curiositäten*, Leipzig und Breslau 1728, s. 813.

⁶⁷⁴ Arendt (Arend) Arnulph (Arnolph) von der Mohl, major wojsk królewskich, uczestnik wojen z Moskwą za Stefana Batorego, dziedzic dóbr Wyszki (od 1608), miał brata rodzonego Detloffa (wzmiankowanego w 1640 r.) (Uruski XI, s. 212; GKR 2004, s. 22).

⁶⁷⁵ Wyszki — dobra (łącznie z miasteczkiem) w pow. dźwińskim (dyneburskim), w rękach Mohlów od początku XVII w. (SGKP XIV, s. 147; GKR 2004, s. 22).

⁶⁷⁶ Być może Jan Alfons Lacki, starosta dyneburski w latach 1616–1629 (UI 1994, nr 1944; PSB, t. 16, s. 406–407, autor biogramu Jan Serejdyka).

nia Mohlów za panowanie [!] ieszcze Krzyżaków wzięte, iako to pagus Molnow⁶⁷⁷ in districtu schvane[n]burgensi, item Mohlnow⁶⁷⁸ in districtu erlensij, villa Mohlskul⁶⁷⁹ in districta [!] ehliensi y częstka nieiaka kraiu inflantskiego, iako iedni piszą Mollocia^c, a drudzy Mollowie^d zwana, przywileiami krzyżackimi wytknięta, w którey porcyami ograniczonymi Ordinis Magistri Livoniae nadawali benemeritis ziemię, wyświadczaią imię Mohlów za czasów krzyżackich w kraiach inflantskich być zagnieżdżone, też dowodził privilegio restitutionis bonorum Homel⁶⁸⁰ in districtu laysensis existencium Tomaszowi⁶⁸¹ de Mohl^e jure perpetuo od Zygmunta trzeciego w roku tysiąc sześćsett trzynastym, dnia dwudziestego drugiego junij [22 VI 1613] w Warszawie miłosciwie collatorum, które to dobra iniquo casu circa determinium panowania krzyżackiego zdzierzenia familij Mohlów wyslizneli się były, videatur xięga w Metryce Litewskiej sub litera unum magnum F, folio dziewięćsett pięćdziesiąt ósm, a nadto że y post subiectionem Inflant do Polski imię to za zasługi wojenne wielkiej obszerności w Smolenszczyźnie sub titulo pustych uroczyyszcz otrzymało dobra, które od imienia neo donataryusza Mohlowie^f Bołota nazwane y dotąd przy tey swoiey denominacyi zostając, oznaczaią początek, czyli czas tey familij roskrzewienia się y w kraiach natenczas do W[ielkieg]o X[ięstw]a Litt[ewskie]o należących. In ulteriori solidissime hisce allegatis et probatis deduxit, że z tak zacney familij cudzoziemskich pierwiey, a potym infla[n]tskich Mohlów pochodzący potomek, przywileiami nayiaśnieyszych monarchów polskich, mąż dzielny, nazwany Arent Arnolff von der Mohl, herbu w polu czerwonym trzy krety, a czwartym w skrzydlastym chełmie, major woysk Rzeczypospolitey Polskiej, dziedzic dóbr Wyszek w Inflantach, w trakcie duneborskim^g leżących y dotąd w tymże domu zostaiących, a lennik Rydkina, Małżyna, Osadziszcz^h w Smoleńskim y innych, procre-

^c Wersja A: Mellovia. ^d Wersja A: Mollowia. ^e Wersja A: Möhl. ^f Wersja A: Mohlowie.
^g Wersja A: dyneburgskim. ^h Wersja A: Osadziszcz.

⁶⁷⁷ Pagus Molnow w parafii Schwanenburg (łot. Gulbene) wzmiankowany był już w 1489 r.; w XIX w. wchodził w skład dóbr Korten Hof (łot. Bełava) i Arenshof (LGU I, nr 585; BHO II, s. 297).

⁶⁷⁸ Dobra w Inflantach o nieznaney lokalizacji.

⁶⁷⁹ Dobra w Inflantach o nieznaney lokalizacji.

⁶⁸⁰ Homel — dobra w Inflantach, w okręgu Lais (est. Laiuse).

⁶⁸¹ Tomasz von der Mohl (wzmiankowany w 1613 r.), dziedzic dóbr Homel (Uruski XI, s. 212; GKRG 2004, s. 22).

avit z Elżbietą Ossendorffówną⁶⁸² synów trzech, Fryderyka⁶⁸³, pułkownika wojsk Rzeczypospolitej Polskiej, starostę zburawskiegoⁱ, z Anną Akierstoffówną⁶⁸⁴ bezdzietnego, Wolmera seu Włodzimierza⁶⁸⁵, chorążego gwardyi koronnej, dóbr Memelhoff⁶⁸⁶, Grentzgal⁶⁸⁷ y Ilgmuyża⁶⁸⁸ pana, a tego syn, Gothard Fryderyk⁶⁸⁹, z Szychorstówny⁶⁹⁰ zrodzony, decessit in caelibatu; trzeciego Alexandra⁶⁹¹, Władysława czwartego y Jana Kazimierza, [k. 75] królów polskich podkomorzego oraz y wojskowego porucznika, dóbr Rydkina, Małżyna, Osadziszcz^j, Nieczaiowa, Krasnego Łuhu, a teraz Bukacina nazwanego, także Margina, Wyszek, Imbrodów⁶⁹², Hołubiszek⁶⁹³ dziedzica, od którego z Anny Wolbekówny⁶⁹⁴ zrodzeni Jan Fryde-

ⁱ *Wersja A*: zburazkiego. ^j *Wersja A*: Osadziszcz.

⁶⁸² Elżbieta (Elisabeth) von Ossendorff, córka Jana (Hansa) i Heleny (Helene) von Falkenhayn, przypuszczalnie pierwsza lub druga żona Arendta Arnulpha von der Mohl (GKRG 2004, s. 22).

⁶⁸³ Fryderyk von der Mohl, starosta zburazski, kolejno chorąży, porucznik, rotmistrz gwardii dragońskiej nadwornej w służbie Władysława IV i Jana Kazimierza (1642–1652), następnie dowódca komputowej gwardii dragońskiej (od 1652 r. do lipca 1655 r.) (Nagielski 1989, s. 188; GKRG 2004, s. 22). Uruski mianuje go generałem-lejtnantem wojsk królewskich, podaje także, że wraz z Księstwem Inflanckim podpisał elekcję w 1648 r. (Uruski XI, s. 212).

⁶⁸⁴ Anna von Akierstoff po śmierci Fryderyka von der Mohl wyszła powtórnie (przed 1660 r.) za mąż za Franciszka Bielińskiego, wojewodę malborskiego (GKRG 2004, s. 22).

⁶⁸⁵ Wolmar von der Mohl, dziedzic dóbr Memelhof, Gritzgaln i Ilgmuyzen (GKRG, s. 22).

⁶⁸⁶ Memelhof — dobra w Kurlandii (GKRG 2004, s. 22), zapewne Alt-Memelhof, łot. Vecmēmele, pozostające w latach 1516–1675 w rękach rodziny Stichhorst, zob. BHO II, s. 387.

⁶⁸⁷ Gritzgaln — dobra w Kurlandii (GKRG 2004, s. 22), zapewne łot. Gricgale, w 1513–1530 i 1544–1648 w rękach rodziny Stichhorst, zob. BHO II, s. 199.

⁶⁸⁸ Ilgmuyzen — dobra w Infantach (GKRG 2004, s. 22), może Ilgen (łot. Ilga), dobra w Kurlandii, w pobliżu Dyneburga (BHO II, s. 228)?

⁶⁸⁹ Gotthard Friedrich von der Mohl (zm. 1675), bezdzietny (GKRG 2004, s. 22).

⁶⁹⁰ Anna Adelajda (Anna Adelheide) von Stichhorst, córka Jana (Johanna), dziedzica dóbr Memelhof i Gritzgaln, i Anny Marii (Anna Maria) von Witten; Anna Adelajda poślubiła Wolmara von der Mohl w 1662 r. (GKRG 2004, s. 22).

⁶⁹¹ Aleksander von der Mohl, porucznik gwardii królewskiej, dziedzic dóbr Wyszki, Rydllica, Nieczajów, Krasny Łuh, Hołubiszki, Krowiszki i Imbrody (Uruski XI, s. 212; GKRG 2004, s. 23).

⁶⁹² Imbrody — miasteczko o pow. nowoaleksandrowskim, dziedziczna własność Mohłów (SGKP III, s. 276).

⁶⁹³ Może Hołubiszki w pow. nowoaleksandrowskim, atynencja dóbr Imbrody? Zob. SGKP XV/1, s. 571.

⁶⁹⁴ Anna von Walbeck, zob. GKRG 2004, s. 23.

ryk Gothard⁶⁹⁵, pierwiej kracyczy, potym stolnik, podpisał elekcyą Jana trzeciego, króla polskiego, z małżonką swą z domu Ryków⁶⁹⁶ sterilis; Władysław⁶⁹⁷, czeznik, caelebs, Alexander⁶⁹⁸, podstoli, Heronim⁶⁹⁹ [!], koniuszy, Mohlowie, powiększywszy ma[ję]tt[no]ści swoje nabyciem Gutowiec, Ruszona⁷⁰⁰, Kamieniec^{k701}, Podgurza⁷⁰², Sykalmuży⁷⁰³, Sołonaia⁷⁰⁴, spłodzili: Alexander, podstoli, z Anny Sielickiey⁷⁰⁵ urodzonych, Stefana⁷⁰⁶, rektora Collegij Duneborgensis^l Soc[ietatis] Jesu, Jana⁷⁰⁷, podczaszego

^k *Wersja A*: Kamieńca. ^l *Wersja A*: Dineburgensis.

⁶⁹⁵ Jan Michał Fryderyk Gotard (Johann Michael Friedrich Gotthard) von der Mohl (zm. po 18 III 1740 r.), wzmiankowany źródłowo w latach 1690–1740, dziedzic dóbr Imbrody, stolnik parnawski (GKRG 2004, s. 22; w UI 1994 nie występuje).

⁶⁹⁶ Żoną Jana Michała Fryderyka Gotarda von der Mohl była Dorota Anna (Dorothea Anna) von Ryk, córka Samuela; ich ślub miał miejsce w 1692 r. (GKRG 2004, s. 23).

⁶⁹⁷ Wolmar Władysław von der Mohl, wzmiankowany w latach 1700–1729, czeźnik dorpacki (około 1700 r.), rzekomy czeźnik inflancki, właściciel dóbr Hołubiszki, Krowiszki i Imbrody (UI 1994, nr 69, 1205; GKRG 2004, s. 23).

⁶⁹⁸ Aleksander von der Mohl, dziedzic dóbr Wyszki, Podgórze i Imbrody, żonaty z Anną Sielicką (Uruski XI, s. 212; GKRG 2004, s. 23). Według GKRG 2004, s. 23, podstoli czernihowski (1699–1747), zmarły przed 29 IV 1747 r., natomiast według UWoj.Kij.Czer., nr 1610, wojski czernihowski, zmarły przed 22 I 1759 r.

⁶⁹⁹ Hieronim von der Mohl, koniuszy parnawski (1699) (UI 1994, nr 348). U Uruskiego występuje jako koniuszy starodubowski (Uruski XI, s. 212). Według GKRG 2004, s. 25, zmarł przed 24 VI 1731 r. i był koniuszym parnawskim (od 1699 r.) oraz starodubowskim (od 1701 r.); należały do niego dobra w Kurlandii (Sickeln i Sallonay) oraz w woj. inflanckim (Warnowicze, Ruszona, Kamieniec).

⁷⁰⁰ Ruszona — wieś i dobra w pow. dyneburskim, zob. SGKP X, s. 41.

⁷⁰¹ Kamieniec Inflancki — wieś w pow. dyneburskim, w parafii ruszońskiej, zob. SGKP III, s. 764.

⁷⁰² Podgórze — wieś w pow. dyneburskim, w parafii indryckiej, zob. SGKP VIII, s. 380.

⁷⁰³ Najpewniej dobra Sickeln (łot. Vecsiķele) w Kurlandii, w pobliżu Dyneburga, por. przyp. 667.

⁷⁰⁴ Zapewne dobra Sallonay (łot. Salanāja), położone w Kurlandii, w pobliżu Dyneburga, zob. BHO II, s. 542.

⁷⁰⁵ Anna Sielicka, córka Stefana, koniuszego starodubowskiego i Elżbiety Joanny Łosowskiej, poślubiła Aleksandra von der Mohl przed 1702 r. (GKRG 2004, s. 23).

⁷⁰⁶ Stefan von der Mohl (1693–1743), ksiądz, do zakonu jezuitów wstąpił w 1707 r., profesor retoryki w Wilnie (1721–1722), potem w Dyneburgu był kolejno prefektem szkół (1722–1727), ministrem i prefektem biblioteki (1728–1733) oraz superiorem (1741–1743), misjonarz pracujący wśród Łotyszy (Grzebień 2004, s. 434). Por. Uruski XI, s. 212, gdzie błędnie, że żył jeszcze w 1746 r.

⁷⁰⁷ Jan Franciszek von der Mohl (zm. przed 1 VI 1763 r.), podczaszy parnawski (1748–1762) (UI 1994, nr 419; GKRG 2004, s. 23).

z małżanką swą Petronellą Rykówną⁷⁰⁸ bez successorów płci męskiej, Dyonizego⁷⁰⁹, horodniczego zeszęłego in caelibatu; Piotra Teofila⁷¹⁰, inflantskiego katedralnego y warszawskiego kanonika, proboszcza służewskiego^m, sądów zadwornych koronnych assessora, Franciszka Kazimierza⁷¹¹, strażnika inflantskiego y Kazimierza Onufrego⁷¹², skarbnika, z których Wielmożni piszący się w aktoracie, Gothard Ignacy Franciszkowicz y brat jego rodzony, zmarły, Benedykt⁷¹³, z matki Doroty Ludowiki Ligieckiej⁷¹⁴, takóž zeszył z tego świata Stefan⁷¹⁵, rotmistrz, Dyonizy⁷¹⁶, regent ziemski, Franciszek⁷¹⁷, komornik, urzędnicy prowincyi dzwinsky, y Benedykt⁷¹⁸, z Anny Bękinówny⁷¹⁹ Kazimierzewiczowieⁿ Mohlowie pochodzą. Heronim [!] zaś z Katarzyny Sielickiej⁷²⁰ Jana⁷²¹ na świecie, w zakonie zaś Or-

^m Wersja A: służowskiego. ⁿ Wersja A: Kazimierzowiczowie.

⁷⁰⁸ Petronella von Ryk, córka Szymona, horodniczego inflantskiego, poślubiła Jana Franciszka von der Mohl 28 IV 1737 r. (GKRG 2004, s. 23). Uruski mianuje ją Joanną (Uruski XI, s. 212).

⁷⁰⁹ Dionizy Dominik von der Mohl (zm. przed 1 X 1754 r.), horodniczy inflantski (1730–1748) (UI 1994, nr 1219; GKRG 2004, s. 24). Według Uruskiego z urzędem horodniczego występował jeszcze w 1760 r. (Uruski XI, s. 212), z kolei według GKRG 2004, s. 24, horodniczym inflantskim był do 1754 r.

⁷¹⁰ Piotr Teofil von der Mohl, kanonik poznański i administrator sambijski, jako kanonik inflantski wzmiankowany w 1761 r., proboszcz parafii służewskiej (1735–1757) (Uruski XI, s. 212–213; Drozdowski 2018).

⁷¹¹ Franciszek Kazimierz von der Mohl (zm. po 9 V 1763 r.), strażnik inflantski w latach 1730–1758 (Uruski XI, s. 212; UI 1994, nr 1792; GKRG 2004, s. 24).

⁷¹² Kazimierz Onufry von der Mohl, skarbnik czernihowski (1754–1758) i wilkomierski, dziedzic dóbr Imbrody (Uruski XI, s. 213; UWoj.Kij.Czer., nr 1478; GKRG 2004, s. 24).

⁷¹³ W sprawie Benedykta von der Mohl zob. GKRG 2004, s. 24.

⁷¹⁴ Dorota Ludwika Legucka, pierwsza żona Franciszka Kazimierza von der Mohl, strażnika inflantskiego (GKRG 2004, s. 24).

⁷¹⁵ Stefan von der Mohl, rotmistrz, syn Kazimierza Onufrego, skarbnika wilkomierskiego (Uruski XI, s. 213; GKRG 2004, s. 24).

⁷¹⁶ Zob. przyp. 664.

⁷¹⁷ Franciszek von der Mohl, wzmiankowany w 1764 r., według GKRG 2004, s. 25, wstąpił do zakonu jezuickiego. Grzebień 2004 nie wymienia go.

⁷¹⁸ Brak o nim bliższych informacji, zob. GKRG 2004, s. 25.

⁷¹⁹ Anna de Benkin, wzmiankowana w 1764 r., brak o niej bliższych informacji (GKRG 2004, s. 24).

⁷²⁰ Uruski podaje, że żoną Hieronima von der Mohl (por. przyp. 699) i matką jego czterech synów (Jana, Wawrzyńca, Ludwika i Aleksandra Teofila) była N. Radlińska (Uruski XI, s. 212). Według GKRG 2004, s. 25, Hieronim przed 1721 r. poślubił Katarzynę Sielicką, wdowę po Radlińskim (zm. po 1703 r.), cześniku sanockim.

⁷²¹ Jan von der Mohl, dominikanin (Uruski XI, s. 212). Według GKRG 2004, s. 26, po wstąpieniu do zakonu przyjął imiona Józef Wawrzyniec.

dinis Praedicatorum Józefa, Wawrzyńca⁷²², miecznika inflant[skieg]o, Ludwika⁷²³, koniuszy^o [!], obydwóch caelibes y Alexandra⁷²⁴, na trybunał skarbowy litewski razy trzy z Inflant kommissarza, oboźnego, urzędników inflantskich, z którego to Alexandra, oboźnego, pie defuncti Hiero[nim]p⁷²⁵, który podpisał elekcją Nayiaśnieyszego Stanisława Augusta, króla polskiego, Michał Julian⁷²⁶ in vivis vero zostający, Adam⁷²⁷, Jan⁷²⁸, Franciszek⁷²⁹, Wincenty⁷³⁰ y Władysław⁷³¹, z matki Rozalij Giedroyciówny⁷³² są spółdzeni, y że ciż Wielmożni Mohlowie zawsze dostojnością urzędów, licznością possessyi, zacność starożytnego utrzymywali y utrzymią domu, wnaszając ruinę [k. 75v] przywileiów, dokumentów in originali z ekstraktami y widymusami z xiąg, u sądu ziemskiego na dobra y urzędy produkuiąc^q summaryusz dokumentów schedae wyszkocianae^r; registr przywróconych chłopów y pustoszy Jeym[osć] pani Arentowey Arnolpowey Mohlowey przez Stanisława Rosochockiego^s w roku tysiąc sześćsett dwudziestym szóstym [1626]; przywiley^t Władysława czwartego na pargaminie z pieczęcią wisząca na dobra Rydkin, Małyżyn, Osadziszcz^u w roku tysiąc sześćsett trzydziestym, dnia dwódziesiątego szóstego września [26 IX 1630]⁷³³ w Warszawie; rewersa^v podskarbiego Tryzny⁷³⁴ na list królewski

^o Wersja A: koniuszego. ^p Imię częściowo nieczytelne z powodu przeszcycia tomu. ^q W wersji A dalej następuje: iako to. ^r Wersja A: wyszkovianae. Dalej w wersji A następuje: takosz. ^s Wersja A: Rosochackiego. ^t W wersji A poprzedzone liczebnikiem tercis. ^u Wersja A: Osadziszcz. ^v W wersji A poprzedzone liczebnikiem qvarto.

⁷²² Wawrzyniec von der Mohl (zm. przed 27 I 1749 r.), miecznik inflancki (1738–1748) (Uruski XI, s. 212; UI 1994, nr 1357; GKRG 2004, s. 26).

⁷²³ Ludwik von der Mohl (zm. po 1743 r.), koniuszy starodubowski, dziedzic dóbr Imbrody i Wyszki (Uruski XI, s. 212).

⁷²⁴ Aleksander Teofil von der Mohl, oboźny inflancki w latach 1750–1770, rzekomy cześnik inflancki (1767) (UI 1994, nr 1198, 1388). Uruski dodaje, że deputatem na trybunał skarbowy był w 1756 r. (Uruski XI, s. 212). Według GKRG 2004, s. 26, zmarł przed 21 VI 1770 r.; koniuszy starodubowski (1736–1749), dziedzic dóbr Wyszki, Imbrody, a także Sickeln i Salonay.

⁷²⁵ Hieronim Michał von der Mohl (przed 11 II 1773 r.), podpisał elekcję w 1764 r. wraz z Księstwem Inflanckim, poseł na sejm (Uruski XI, s. 212; GKRG 2004, s. 26).

⁷²⁶ Michał Julian von der Mohl, zmarły przed 1774 r. (GKRG 2004, s. 26).

⁷²⁷ Zob. przyp. 666.

⁷²⁸ Zob. przyp. 667.

⁷²⁹ Zob. przyp. 668.

⁷³⁰ Zob. przyp. 669.

⁷³¹ Zob. przyp. 670.

⁷³² Rozalia Giedroyć (zm. 1774), zob. GKRG 2004, s. 26.

⁷³³ Władysław Waza nie był jeszcze w 1630 r. królem.

⁷³⁴ Mikołaj Tryzna (zm. 1640), podskarbi wielki litewski (od 1635 r.), kuchmistrz litewski (1623), podkomorzy słonimski (1608) (UCen.Dyg.Lit., nr 322, 1219).

in ordine podania wzmiankowanych dóbr dnia dwódziesiątego aprilis w roku tysiąc sześćset trzydziestym ósmym [20 IV 1638]; list^w tegoż podskarbiego Tryzny do Kasyna^x [!] Żardena, dworzanina skarbowego, na podanie wyrażonych w onymże przywileju dóbr Mohlom dnia dziewiętnastego apryla roku ut supra [19 IV 1638] immediate w Warszawie; list^y podawczy tegoż dworzanina, czterech szlachty y woźnego J[ego] K[rólewskiej] M[o]ści zręczonych^z dóbr in rem Mohlów dnia dwudziestego siódmego junij, roku tysiąc sześćset trzydziestego ósmego [27 VI 1638] podpisany; przywilej^{aa} Władysława czwartego na dobra Krasny Łuh w roku tysiąc sześćset czterdziestym, dnia siódmego miesiąca decembra [7 XII 1640], Alexandrowi Mohlowi⁷³⁵ konferowany w Warszawie; rewers^{bb} od pods[kar]biego^{cc} Kiszki⁷³⁶ na list królewski in ordine podania dóbr Krasnego Łuha Mohlowi w Warszawie, dnia dwódziesiątego trzeciego lutego roku tysiąc sześćset czterdziestego pierwszego [23 II 1641]; list^{dd} tegoż podskarbiego [k. 76] Kiszki do Pawła Belka, dworzanina skarbowego, roku y dnia tegoż w Warszawie wydane; list^{ee} podawczy dóbr Krasnego Łuha z podpisami Pawła Belka, dworzanina skarbowego, czterech szlachty y woźnego, roku tysiąc sześćset czterdziestego pierwszego, miesiąca maja dwódziesiątego ósmego dnia [28 V 1641] w Krasnym Łuhu; intromisyą^{ff} Daniela^{gg} [!] Ro[h]atyńskiego^{hh}, woźnego województwa połockiego, dóbr Krasnego Łuhu przy szlachcie in rem Alexandra Mohla⁷³⁷, roku, miesiąca y dnia, co y podanie dworzańskie expedyowaną; kontraktⁱⁱ Mikołaja Korffa⁷³⁸, wojewody wendeńskiego, na sprzedanie dóbr Nieczaiowczyzny Mohlom w roku tysiąc sześćset czterdziestym piątym, miesiąca

^w W wersji A poprzedzone liczebnikiem quinto. ^x Wersja A: Kaspra. ^y W wersji A poprzedzone liczebnikiem sexto. ^z Wersja A: rzezonnych. ^{aa} W wersji A poprzedzone liczebnikiem septimo. ^{bb} W wersji A poprzedzone liczebnikiem octavo. ^{cc} Wyraz częściowo nieczytelny z powodu przeszywania tomu. ^{dd} W wersji A poprzedzone liczebnikiem nono. ^{ee} W wersji A poprzedzone liczebnikiem decimo. ^{ff} W wersji A poprzedzone liczebnikiem undecimo. ^{gg} Wersja A: Daniela. ^{hh} Nazwisko częściowo nieczytelne z powodu przeszywania tomu. ⁱⁱ W wersji A poprzedzone liczebnikiem duodecimo.

⁷³⁵ Zob. przyp. 691.

⁷³⁶ Mikołaj Kiszka (zm. 1644), podskarbi wielki litewski od 1640 r., zob. PSB, t. 12, s. 513–514, autor biogramu Tadeusz Wasilewski; UCen.Dyg.Lit., nr 1220.

⁷³⁷ Zob. przyp. 691.

⁷³⁸ Mikołaj Korff (zm. 1659), kasztelan wendeński (1634–1643), wojewoda wendeński (1643–1659), zob. PSB t. 14, s. 71–72, autorzy biogramu: Henryk Kotarski i Adam Przyboś; UI 1994, nr 742, 1071).

septembra dnia ósmnastego [18 IX 1645], w Kryzborku⁷³⁹ zawarty; przyznanie^{jj} kontraktu pewnego w Zelburku⁷⁴⁰ Gotharda Fitynga in rem Fryderyka Mohla⁷⁴¹ ratione sprzedaży dóbr pewnych, dnia czwartego oktobra roku tysiąc sześćset czterdziestego dziewiątego [4 X 1649] nastąpione; przywileia^{kk}, pierwszy od Jana Kazimierza roku ut s[up]ra^{ll} immediate miesiąca decembra piętnastego dnia [15 XII 1649] Alexandrowi Mohlowi⁷⁴² na wolne robienie w dobrach jego lennych leśnych towarów, drugi od Michała Korybuta króla roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwsze, miesiąca maia [k. 76v] szesnastego dnia [16 V 1671] temuż Alexandrowi Mohlowi transformationis dóbr jego wszystkich lennych w woiewództwie smoleńskim, w traktach siebieskim y krasnohorodzkim, in ius terrestre vigore konstytucyi seymowej; literas^{mmm} liberi passus od Władysława czwartego Alexandrowi Mohlowi⁷⁴³, podkomorzemu y porucznikowi, do cudzych kraiów iadącemu, dnia dwódziesiątego drugiego augusta, roku tysiąc sześćset czterdziestego czwartego [22 VIII 1644] w Krakowie dane; dwaⁿⁿ patenta od Jana Kazimierza króla, Fryderykowi Mohlowi⁷⁴⁴, pierwszy na zaciąg ludzi dwóchset, takż drugi od tegoż króla na zaciąg ludzi trzysta sześćdziesiąt, obydwu uno eodem[ue] actu roku tysiąc sześćset pięćdziesiąt drugiego, dnia dwódziesiątego piątego czerwca [25 VI 1652]; roku^{oo} tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego, dnia dziesiątego oktobra [10 X 1671], w obozie pod Dubnem, literas de missoriales od Benedykta Józefa Sapiehy, pułkownika woysk J[ego] K[rólewskiej] M[o]ści, Janowi Fryderykowi Mohlowi służące; przywilej^{pp} od Jana trzeciego piętnastego dnia m[iesi]ca czerwca, roku tysiąc sześćset ósmdziesiąt piątego [15 VI 1685] w Warszawie, Alexandrowi Mohlowi⁷⁴⁵ na podstolstwo; roku^{qq} tysiąc siedmset trzydziestego, dnia dwódziesiątego ósmego grudnia [28 XII 1730]

^{kk} W wersji A poprzedzone liczebnikiem decimo quarto. ^{ll} Wyraz częściowo nieczytelny z powodu przeszywania tomu. ^{mmm} W wersji A poprzedzone liczebnikiem decimo quinto. ⁿⁿ W wersji A poprzedzone liczebnikiem decimo sexto. ^{oo} W wersji A poprzedzone liczebnikiem decimo septimo. ^{pp} W wersji A poprzedzone liczebnikiem decimo octavo. ^{qq} W wersji A poprzedzone liczebnikiem decimo nono.

⁷³⁹ Kryzbork (niem. Kreutzburg, łot. Krustpils) — zamek i miasteczko nad Dźwiną (w Inflantach Polskich), obecnie w granicach Jēkabpils, por. SGKP III, s. 285.

⁷⁴⁰ Tu zapewne zamek Selburg (łot. Vecsēlpils, pol. Zelburg) w Kurlandii, zob. BHO II, s. 577.

⁷⁴¹ Zob. przyp. 683.

⁷⁴² Zob. przyp. 691.

⁷⁴³ Zob. przyp. 691.

⁷⁴⁴ Zob. przyp. 683.

⁷⁴⁵ Zob. przyp. 691.

w Warszawie, przywilej od Augusta drugiego Franciszkowi Mohlowi na strażnikow[stwo] inflan[ckie]⁷⁴⁶; roku^r tysiąc siedmsett czterdziestego ósmego, dziesiątego m[iesiąc]a czerwca [10 VI 1748], list przedseymikowy od Augusta trzeciego do Franciszka Mohla, strażn[ika] inflan[ckiego]; roku^{ss} tysiąc [k. 77] siedmsett trzydziestego trzeciego, dnia dwódziesiątego trzeciego maja [23 V 1733] w Warszawie, instrument na dworzaństwo skarbowe inflant[skie] od Sołohuba⁷⁴⁷, podskarbiego w[ielkie]o W[ielkie]o X[ięstw]a Litt[ewskiego], in personam Franciszka Mohla wydany, eodem^t et anno, temuż kredens na kommissarstwo na trybunał skarbowy litewski z X[ięstw]a Inflan[ckiego]; roku^{uu} tysiąc siedmsett pięćdziesiąt ósmego, dnia dwódziesiątego drugiego januar[yi] [22 I 1758] w Warszawie, od Augusta trzeciego przywilej wspomnionemu Franciszkowi Mohlowi na woyskowstwo; roku^{vv} tysiąc siedmsett czterdziestego ósmego w Warszawie, dnia piętnastego czerwca [15 VI 1748], przywilej Gothardowi Ignacemu Mohlowi, towarzyszowi w pułku usarskim królewskim znaku x[ię]cia Lubomirskiego⁷⁴⁸, strażnika w[ielkie]o koronnego, na kracyzostwo inflantskie⁷⁴⁹ konferowany, które stante directoriatu W[ielmożneg]o Alexandra Mohla, obożnego inflan[ckiego] na seymiku gromnicznym w Duneburgu^{ww}, owże neo denataryusz kracyczy zasiadł ut testatur konnotacya^{xx} tegoż przywileju; roku^{yy} tysiąc siedmsett sześćdziesiąt czwartego, die sexta februaryi [6 II 1764], post decessum Nayiaśnieyszego Augusta trzeciego, na seymiku antekonwokacyinym laudum, którym wspomniony Gothard Ignacy Mohl, kracyczy inflan[cki], electus sędzią y pisarzem kapturowym X[ięstw]a Inflan[ckiego], w tymże tysiącnym siedmsetnym sześćdziesiąt czwartym [1764] kredens od J[aśnie] W[ielmożneg]o Zyberka⁷⁵⁰, oni-

^r W wersji A poprzedzone liczebnikiem vigesimo. ^{ss} W wersji A poprzedzone liczebnikiem vigesimo primo. ^t W wersji A dalej następuje: [d]ni. ^{uu} W wersji A poprzedzone liczebnikiem vigesimo secundo. ^{vv} W wersji A poprzedzone liczebnikiem vigesimo tercio. ^{ww} Wersja A: Dyneburku. ^{xx} W wersji A: konnotata. ^{yy} W wersji A poprzedzone liczebnikiem vigesimo quarto.

⁷⁴⁶ Por. UI 1994, nr 1792, gdzie identyczna data nominacji (28 XII 1730 r.).

⁷⁴⁷ Jan Michał Sołohub (zm. 1748), podskarbi wielki litewski (1731–1746), wojewoda brzesko-litewski (1746–1748) (PSB, t. 40, s. 309–315, autor biogramu Przemysław P. Romaniuk; UCen.Dyg.Lit., nr 1230).

⁷⁴⁸ Stanisław Lubomirski (1722–1783), marszałek wielki koronny w latach 1766–1783, w latach 1752–1766 strażnik wielki koronny, zob. PSB, t. 18, s. 53–56, autor biogramu Jerzy Michalski; UCen.Nad.Pol., nr 422, 1019).

⁷⁴⁹ Por. UI 1994, nr 1273, gdzie także mowa o nominacji na urząd w dniu 15 VI 1748 r.

⁷⁵⁰ Jozafat z Wiszlinga Zyberk.

ksztynskiego^{zz} y bolnickiego starosty, kapturowego y konfederackiego inflan[ckiego] marszałka dany na sekretaryą konfederacką wspomnionemu toties Gothardowi Ignacemu Mohlowi; roku^{aaa} tysiąc siedmsett sześćdziesiąt piątego, m[iesiąc]a febr[uaryi] ósmego dnia [8 II 1765], laudum elekcji ziemstwa X[ięstw]a Inflan[ckiego], którym tenże Gothard Ignacy Mohl obrany pisarzem ziemskim inflan[ckim] y roku tegoż w Warszawie m[iesiąc]a marca pi[ąte]go^{bbb} dnia [5 III 1765], uroczystym przywileiem Nayiaśnieszego Stanisława Augusta, króla polskiego, na tymże ziemskiego pisarstwa urządzie utwierdzone⁷⁵¹ y teraz exercet munus suum; niemniej też dnia dwódziesiątego piątego czerwca, roku tysiąc siedmsett sześćdziesiąt szóstego [25 VI 1766] od tegoż Stanisława Augusta list przedseymikowy do pomionego Gotharda Ignacego Mohla, pisarza ziem[skiego] inflan[ckiego], expedyowany; takż instrument [k. 77v] accessus obywatelów X[ięstw]a Inflan[ckiego] do konfederacyi generalney W[ielkie]go X[ięstw]a Litt[ewskie]go roku tysiąc siedmsett sześćdziesiąt siódmego, die quinta julij [5 VII 1767] w Duneburgu^{ccc}, którym W[ielmo]żny Gothard Ignacy Mohl pierwszym w X[ięst]twie Inflan[ckim] mieyscowym electus konsyliarzem⁷⁵²; popis^{ddd} generalny rycerstwa inflan[ckiego] w roku tysiąc siedmsett sześćdziesiąt piątym, m[iesiąc]a septembra dnia trzydziestego [30 IX 1765], w którym ciż W[ielmo]żni Mohlowie są popisani⁷⁵³, pokładając, o zachowanie aktorów swych przy dostoięstwie zadawniałego, mocnego y pewnego szlactwa, podobnież obywatelstwa, niemniej też herbownego kleynotu, którym wszyscy tyle wieków w różnych europeyskich kraiach y w tuteyszey prowincyi W[ielmo]żni Mohlowie starożytność domu oznaczają, wyrażając trzy krety w czerwonym polu, a posrzedzynie skrzydlastego na mieyscu korony hełmu kreta czwartego, sądu ziemskiego supplikował. Zaczyn sąd ziemski prowincyi dzwinskiy zważywszy legalność produkowanego ex parte W[ielmo]żnych J[as]nie p[an]ów Mohłów wywodu, tychże Ichm[ości]w circa praerogativas antiquae no-

^{zz} *Wersja A:* onystyńskiego. ^{aaa} *W wersji A poprzedzone liczebnikiem vigesimo quinto.* ^{bbb} *Wyraz częściowo nieczytelny z powodu przeszycia tomu.* ^{ccc} *Wersja A:* Dyneburku. ^{ddd} *W wersji A poprzedzone frazą: a pro reliqvo.*

⁷⁵¹ Wspomniana elekcja dokonała się 6 II 1765 r. na sejmiku gospodarskim w Dyneburgu, 8 II nastąpił wpis do akt grodzkich inflanckich (por. nr 10 niniejszej edycji). Zob. też UI 1994, nr 1409, gdzie także mowa o nominacji na urząd w dniu 5 III 1765 r.

⁷⁵² Akt przystąpienia Księstwa Inflanckiego do konfederacji litewskiej nosi w rzeczywistości datę 4 VII 1767 r., por. dokument nr 32 niniejszej edycji.

⁷⁵³ Por. dokument nr 17 niniejszej edycji.

bilitatis oraz przy spółnictwie obywatelstwa z przyznaniem starodawnego kleynotu herbownego temuż imieniowi służącego y przyzwoitego iak nayuroczyściey mocą niniejszego dekretu do tego wszystkiego srodukuiącego [!] zachowuie, który to wywód iak się przed sądem prowincyi dzwinskiiej] agitował, tak w akta sądu ziemskiego teyże prowincyi iest przyjęty y wpisany.^{ccc}

Nr 126

Dowód (edukt) szlachectwa Szółkowskich h. Szeliga [15 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 70–71v.

[k. 70] ^aDekret eduktu familij Szółkowskich^{754a}.

Roku tysiąc siedmset siedymdziesiąt trzeciego, miesiąca februaryi piętnastego dnia [15 II 1773].

Przed nami, Benedyktem z Janków Sokołowskim, prezydentem, Janem Weysenhoffem, Dyonizym Rykiem, Marcinem Kublickim, sędziami, Gothardem Ignacym Mohlem, pisarzem, urzędnikami ziemskimi prowincyi dzwińskiej, z porządku rejestrowego kadencyi terażnieyszey, karty dwudziestey^b trzeciej, za przywołaniem przez woźnego niniejszego aktoratu stawiając W[ielmożny] Imć pan Michał Morysson, regent podkomorski y sądów ziemskich prowincyi dzwińskiej przysięgły adwokat, in deductio-nem szlachetności domu tychże Wielmożnych Ichm[ości]ów panów Szółkowskich, nayprzód authora Niesieckiego, w którym imię Szółkowskich herbu Szeliga, to iest xiężyca bez krzyża [k. 70v] opisuie y tamże Jana Szółkowskiego⁷⁵⁵, podczaszego wilęskiego^c [!], posła na seym roku tysiąc [sześćset] szedziesiąt wtórego [1662]^d, y Mikołaja⁷⁵⁶ z tegoż seymu na-

^{ccc} *W wersji A na końcu dokumentu następujące dopiski: Dekret wydan na orłowym, poniżej: R[ok]u 1777, m[iesiąc]a januaryi 18 dnia [18 I 1777] widimus wydany W[ielmożnemu] J[aśnie] p[an]u Franciszkowi Mohlowi, komor[nikowi], a także: R[ok]u 1785, m[iesiąc]a maja 10 d[zie] [10 V 1785] vidimus [wydan].*

^{a-a} *Tytuł wpisany inną ręką niż reszta dokumentu; końcówka ostatniego wyrazu podkreślona.* ^b *Wyraz podkreślony ołówkiem.* ^c *Wyraz nadpisany.* ^d *Data roczna uzupełniona w oparciu o: Niesiecki VIII, s. 627.*

⁷⁵⁴ Por. informacje na temat Szółkowskich h. Szeliga w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 103–103v, 168; Heymowski, s. 48).

⁷⁵⁵ Zob. Niesiecki VIII, s. 627.

⁷⁵⁶ Zob. *ibid.*

znaczonego komisarza,^c oraz pod rokiem tysiąc sześćsetnym dziewięćdziesiątym szóstym [1696] Stanisława⁷⁵⁷, pisarza ziemskiego wilkomirskiego, posła na seym konwokacyjny, wyraża, i że z tegoż domu Michał y Stanisław Szołkowski⁷⁵⁸, komornik y skarbnik wilkomirscy, przybywszy do Inflant z chorągwią petyhorską na konsystencją do lucyńskiego y rzezyckiego starostw, z linij podstolego wilkomirskiego pochodzistość swą mający, a z oycy Jana zplodzeni, ożeniły [!] się z dwoma [!] siostry Sołtanównymi. Jeden z nich, Michał⁷⁵⁹, stryji piszących się w aktoracie, roku tysiąc siedmset trzydziestego czwartego, miesiąca apryla dwudziestego czwartego dnia [24 IV 1734], wzioł od Jakuba Sołtana, oycy żony swojej, prawo dziedziczne na majątność Cyrme⁷⁶⁰, y tenże Michał Szołkowski prawem wieczystym też majątność Cyrme za summę tysiąc trzysta talarów bitych W[ielmożnym] Ich[mość]iom [k. 71] panom Adamowi y Annie Rykom⁷⁶¹, łowczym infflantt[skim], sprzedał z tą kondycją, iżby dzieci Stanisława⁷⁶², Dominik⁷⁶³ y Józef⁷⁶⁴, synowcowie jego, oną w takowey summie wykupić chcieli, possesorami dziedzicznymi być mogli, i że na fundamencie takowego warunku piszący się w aktoracie W[ielmożny] Imć pan Dominik Szołkowski⁷⁶⁵, skarbnikowicz wilkomir[ski], takową majątność Cyrme w roku tysiąc siedmsetnym pięćdziesiątym czwartym, miesiąca apryla dwudziestego dziewiątego dnia [29 IV 1754] okupił y do niey jurzdycznie intromittowanym został. Niemniey, iż tenże Dominik Szołkowski w roku tysiąc siedmset szesdziesiątym pierwszym [1761] był ko-

^c *Po tym omyłkowo umieszczony przez pisarza fragment: oraz pod rokiem tysiąc sześćsetnym szesdziesiątym wtórym y Mikołaja z tegoż seymu naznaczonego komisarza.*

⁷⁵⁷ Zob. *ibid.* Pisarzem ziemskim wilkomierskim był jeszcze w 1699 r., zob. Wićko 2014, s. 38.

⁷⁵⁸ Stanisław Szołkowski, syn Jana, skarbnik wilkomierski — zapewne ktoś inny niż Stanisław, pisarz ziemski wilkomierski z końca XVII w. Michał Szołkowski, syn Jana, komornik wilkomierski — bliżej nieznan.

⁷⁵⁹ Por. przyp. 758.

⁷⁶⁰ Cyrma — dobra w pow. lucyńskim, zob. SGKP XV/1, s. 346.

⁷⁶¹ Adam Ryk (zm. 1752) był łowczym inflanckim w latach 1744–1750, zob. UI 1994, nr 1309. Anna była zapewne jego żoną.

⁷⁶² Por. przyp. 758.

⁷⁶³ W herbarzu szlachty polsko-inflanckiej Dominik Szołkowski występuje jako skarbnik (może omyłkowo, w miejsce skarbnikowicza?) i dziedzic dóbr Cyrma, zob. LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 103v, 168; Heymowski 1964, s. 48.

⁷⁶⁴ Józef Szołkowski — obożny inflancki (1770–1782) i strażnik inflancki (1785–1787), zob. Niesiecki VIII, s. 627; UI 1994, nr 1390, 1810. W herbarzu polsko-inflanckim występuje jako deputat prowincji dźwińskiej, zob. LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 103v, 168; Heymowski 1964, s. 48.

⁷⁶⁵ Por. przyp. 763.

missarzem na trybunał skarbowy, takż W[ielmożny] Józef Szółkowski pro tunc possessyą Lidexna⁷⁶⁶, ad praesens vero zastawną dóbr Garykołna⁷⁶⁷ dzierżący, tegoż roku kredensem na rotmistrzowstwo zaszczyconym będąc, w roku tysiąc siedmsetnym szedziesiątym piątym [1765] czasu generalnego popisu iako rotmistrz okazującą się prowadził szlachtę. I że tenże w roku tysiąc siedmsetnym szedziesiątym siódmym [1767] był konsiliarzem przy marszałku konfederackim inflan[ckim] W[ielmożnym] Felicyanie Ryku. I że tenże w roku 1770^f przywilejem na obożstwo inflantskie⁷⁶⁸ od króla Augusta Stanisława [!] był y iest zaszczycony. I że tenże w r[ok]u 1764^g na sęstwo kapturowe, a w r[ok]u 1766^h na komisyą skarbową dwa kredensa seymikowe otrzymał, oryginalnie produkowanemi dowodząc dokumentami, [k. 71v] a ztądⁱ siebie przy szlacheckich prerogatywach, obywatelstwie y rodowitym herbie siebie zachować suplikował. Zaczyn sąd ziemski prowincyi dzwińskiej na fundamencie wyż przytoczonych dowodów tychże W[ielmożnych] Ichm[ość]iów panów Szółkowskich wywód za dokładny uznawszy, onych przy obywatelstwie, prerogatywach szlactwa, a oraz y herbie konserwuię. Który to wywód jako się w sądach ziemskich prowincyi dźwińskiej agitował, tak do xiąg ziemskich teyże prowincyi iest przyięty y wpisany.^j

1785, 7bra 25 [25 IX 1785] se[ri]o [?] wypis wydan.

1785, 8bra 7 [8 X 1785] se[ri]o [?] widymus wydan.

Wypis wydan 1826 r[ok]u, octobra 5 dnia [5 X 1826].

Nr 127

Dowód szlactwa Felkierzambów [15 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 92–95.

[k. 92] Dowód obywatelstwa imienia Wielm[ożnych] Foelkierzambów.

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt trzeciego, m[iesi]ca februaryi piętnastego dnia [15 II 1773].

^f *Data roczna podkreślona.* ^g *Data roczna podkreślona.* ^h *Data roczna podkreślona.* ⁱ *Wyraz zabrudzony częściowo atramentem.* ^j *Poniżej trzy późniejsze adnotacje, wykonane innymi rękami.*

⁷⁶⁶ Lidexna — dobra w pow. lucyńskim, zob. SGKP XV/2, s. 228.

⁷⁶⁷ Garykołna — dobra w Inflantach Polskich.

⁷⁶⁸ Nominacja na urząd nastąpiła 21 VI 1770 r., zob. UI 1994, nr 1390. Z urzędu zrezygnował 25 X 1782 r. (ibid.).

W sprawie W[ielmożnego] Imć pana ^aAntoniego Foelkierzamba^{a769}, predwodytela y sędziego grodzkiego prowincyi dzwinskięy, do wyvodu w zadosyćuczynieniu zaszeły od zwierzchności publikacyi do sądu ziemskiego intentowany y z porządku rejestrowego ^bex folio vigesimo quarto^b za przywołaniem niniejszego aktoratu przez woźnego et in continuacione ejusdem, stawaiąc osobiście W[ielmożny] Imć pan Antoni Felkierzamb, predwodytel y sędzia prowincji dzwin[skiej], wraz z Wielm[oznym] Imć panem Michałem Moryssonem, regentem podkomorskim inflantskim in deductionem antiquissimae nobilitatis suae, naprzód Ryterbank inflan[c-ki] y kurlandzski, w którym imię Foelkierzambow iest umieszczone, pokładając^c. A zaś na dowód pochoctwa swego dwóch przodków, Jana⁷⁷⁰ y Fryderyka⁷⁷¹ Fölkierzambow, w siódmym^d od siebie stopniu, wiele y szlachectkich^e dostojności sprawowanie poprzedzających, około roku ^ftysiąc pięćset czterdziestego trzeciego^f [1543] stanowiąc wraz w onych kwitnące zaszczyty w Fryderyku⁷⁷² proboszcza katedralnego ryskiego, w Janie⁷⁷³ dziedzica [k. 92v] Kałkmuzy⁷⁷⁴ ukazuie, iako to rewizia roku tysiąc pięćset osiemdziesiąt trzeciego [1583] y Historya Inflanska⁷⁷⁵, folio centesimo sexagesimo septimo, świadczą, od którego to Jana w rządnym y nieprzerwanym ciągu, siódme w osobie swoiey Wiel[możny] piszący się Foelkierzamb przez

^{a-a} Imię i nazwisko częściowo podkreślone ołówkiem. ^{b-b} Fragment podkreślony ołówkiem. ^c Dalej wykreślone słowo naprzód. ^d Wyraz poprawiony. ^e Litery ec dopisane później, nad wierszem. ^{f-f} Fragment podkreślony.

⁷⁶⁹ Antoni Józef Felkierzamb — sędzia grodzki inflancki (1770–1788), podstoli inflancki (1792), szambelan królewski, kawaler orderu Św. Stanisława (1788), zob. Uruski IV, s. 23; UI 1994, nr 1594, 1605. Por. uwagi na temat Felkierzambów herbu własnego zawarte w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 14–14v; Heymowski 1964, s. 24).

⁷⁷⁰ Zob. przyp. 773.

⁷⁷¹ Zob. przyp. 772.

⁷⁷² Friedrich Fölkersam (syn Johanna I) — był proboszczem katedralnym (Domdekan) w Rydze i zginął w 1558 r. w wojnie z Moskwą, zob. GHBR, Kurland, s. 237.

⁷⁷³ Prawdopodobnie był to Johann I Fölkersam, założyciel kurlandzkiej gałęzi rodu, który nadaniem z 1519 r. mistrza inflanckiego Woltera von Plettenberga otrzymał dobra Kalkuhnen; w latach 1543 i 1545 był on pełnomocnikiem Zakonu do regulacji granic między Kurlandią a Litwą, zob. GHBR, Kurland, s. 237.

⁷⁷⁴ Dobra w Kurlandii, według Manteuffla: Kałkuny (Manteuffel 1912, s. 23). Por. BHO II, s. 254 (dobra Kalkuhnen, łot. Kalkūni), gdzie wzmianka, że należały one do Felkierzambów w latach 1519–1720.

⁷⁷⁵ Zapewne *Liflendsche Historie* pióra Johanna Rennera (1525–1583), pozostającego w służbie zakonu inflanckiego w latach 1556–1560. Kronika po raz pierwszy została wydana drukiem w drugiej połowie XIX w. (Renner, Liv.Hist.).

głowy Melchiora⁷⁷⁶, oberata kurlandzkiego, Jana^{s777} y dziedzica Kałkmuyzy, Gotarda Fryderyka⁷⁷⁸, dziedzica Łaukiesy⁷⁷⁹, Melchiora Antoniego⁷⁸⁰, woyskiego inflanskiego, Franciszka Wilhelma, chorążego J[ego] K[rólewskiej] M[ości], ogniwo liczy y że w każdej rodowitego drzewa gałęzi zawsze wskutku zasług tego domu liczne jaśniały dostojenstwa; w synie protoplasty Jana⁷⁸¹, a drugim z góry ogniwie, Melchiorze⁷⁸², urząd oberata kurlandzkiego za czasów Gottarda Kietlera sprawowany probuie, od którego zplodzeni Jan⁷⁸³, dziedzic kałkmuyski y Melcher⁷⁸⁴, guwerner xiążąt pomerańskich, dziedzic niegdyś dóbr Ruszona⁷⁸⁵, od którego ramus collatoralis [!], w osobie Jana⁷⁸⁶, oycy, starosty raygrodzkiego, dóbr Nigraden⁷⁸⁷

^s *W tekście prawdopodobnie brak dodatkowego określenia osoby, na co może wskazywać następujący spójnik.*

⁷⁷⁶ Melchior I Fölkersam był synem Johanna I, starostą zelborskim i nadradcą księcia Gotarda Kettlera, pierwszego władcy Kurlandii, zob. GHBR, Kurland, s. 237.

⁷⁷⁷ Johann II Fölkersam, syn Melchiora I — objął w roku 1596 dobra Kalkuhnen i w 1620 r. reprezentował ród przed kurlandzkim Ritterbankiem, zob. GHBR, Kurland, s. 237. Według G. Manteuffla był także dziedzicem dóbr Nigranden i Pikeln (również położonych w Kurlandii), zob. Manteuffel 1912, s. 23.

⁷⁷⁸ Gotthard Friedrich I von Fölkersam był synem Johanna II, młodszym bratem Melchiora III (zm. 1665), kanclerza kurlandzkiego, założycielem linii na Lautzensee, zob. GHBR, Kurland, s. 238.

⁷⁷⁹ Por. BHO II, s. 332 (dobra Lautzensee, leżące na południowy-zachód od Dyneburga/Daugavpils), gdzie informacja, że majątek od połowy XVII w. do 1806 r. był w rękach Felkierzambów.

⁷⁸⁰ Melchior (Malcher) Antoni Felkierzamb (zm. 1723) — pisarz grodzki inflancki (1683–1691), sędzia grodzki inflancki (1690–1699), wojski czernihowski (1693/1694–1701) i wojski inflancki (1697–1723), dziedzic dóbr Lautzensee i Ilsensee w Kurlandii oraz Tatarszki na Litwie (UI 1994, nr 1401, 1597, 1856; UWoj.Kij.Czer., nr 1594; GKRG 2004, s. 22).

⁷⁸¹ Zob. przyp. 773.

⁷⁸² Zob. przyp. 776.

⁷⁸³ Zob. przyp. 777.

⁷⁸⁴ Melcher (Melchior) Felkierzamb nabył dobra Ruszona po roku 1562 z rąk Jana Muczковского, w 1592 r. odsprzedał je Mikołajowi Korffowi, zob. SGKP X, s. 41.

⁷⁸⁵ Ruszona — dobra w północnej części pow. dyneburskiego. W rękach Felkierzambów w drugiej połowie XVI w. (do 1592 r.) i ponownie w XVIII stuleciu, zob. SGKP X, s. 41.

⁷⁸⁶ Wedle GHBR, Kurland, s. 238, założycielem linii na Nigranden, był Johann III, jeden z młodszych synów Johanna II. Por. PSB, t. 6, s. 412, autor biogramu Adam Przyboś, gdzie wzmianka o Janie Felkierzambie, staroście rajgrodzkim, właścicielu dóbr Nigranden w Kurlandii.

⁷⁸⁷ Dobra w Kurlandii, według Manteuffla: Nigranden (Manteuffel 1912, s. 23). Por. BHO II, s. 426–427 (dobra Nigranden, łot. Nigranda).

y Pikiel⁷⁸⁸ dziedzica, y synów, Adama Ernesta, majora J[ego] K[rólewskiej] M[ości]i in caelibatu zmarłego, y Ottona Fryderyka⁷⁸⁹, starosty raygrodzkiego, pierwiy kasztelana inflanskiego, potym czernihowskiego, a nareszcie inflanskiego wojewody, różnych dóbr w Litwie y Koronie dziedzica⁷⁹⁰, ^ha mianowicie Ołtarzowa^h zwanychⁱ, iako o nim [k. 93] Niesiecki, thomo tercio, folio centesimo quadragesimo septymo, y kilka konstytucyi seymowych tysiąc szeset dziewiędziesiątego roku [1690], o deputacyi na trybunał skarbowy y inne po komissyi do dystrybucyi hiberny, o ufundowaniu kościołów w Inflantach, o konfederacyi generalney po śmierci Jana trzeciego, piszą; naprzeciw piszącemu się w aktoracie Wiel[możnemu] Felkierzambowi ukazuje się, iż z Jana⁷⁹¹, dziedzica kałkmuyskiego, Melchior⁷⁹², kancler kurlandzki, mający na potym synów Fryderyka Jakuba, in caelibatu zabitego, y Jana Woltera⁷⁹³, oberhauptmanaⁱ zeleburskiego sterilis decessus, y Gottard Fryderyk⁷⁹⁴, dziedzic dóbr Łaukiesy y Ilkmuży⁷⁹⁵, oycy niegdyś Jana Baltolda⁷⁹⁶ [!], ostatniego possesora kałkmuyskiego, staro-

^{h-h} *Fragment poprawiony.* ⁱ *Wyraz poprawiony.* *U dołu karty dopiska:* Correxit regent.
^j *Wyraz poprawiony.*

⁷⁸⁸ Dobra w Kurlandii, według Manteuffla: Pikeln (Manteuffel 1912, s. 23). Por. BHO II, s. 467 (dobra Pickelhof, łot. Pikelī), gdzie wzmianka, że w 1662 r. wspomniane były dobra Niegranden und Pikeln.

⁷⁸⁹ Otto Fryderyk Felkierzamb (zm. 1705), syn Jana, starosty rajgrodzkiego, i Elżbiety von den Brincken, pułkownik wojsk koronnych (wzmiankowany w latach 1664–1665), pułkownik królewski (1671), starosta czorsztyński (1660–1695), starosta rajgrodzki (po ojcu, od 1685 r.), pierwszy kasztelan inflancki (1677–1685), później wojewoda czernihowski (1685–1696), wreszcie wojewoda inflancki (1696–1705); zmarł bezpotomnie (Niesiecki IV, s. 20; PSB, t. 6, s. 412–413, autor biogramu Adam Przyboś; UI 1994, nr 1232, 1826; UWoj.Kij.Czer., nr 1568). Por. Manteuffel 1912, s. 23, gdzie m.in. błędnie, że starostą czorsztyńskim był od 1677 r.; Uruski IV, s. 23, gdzie z kolei informacja, że Otto Fryderyk zmarł w 1706 r., a także, że miał synów — Jana Fryderyka, podczaszego inflanckiego (wzmiankowanego w 1703 r.) i starostę czorsztyńskiego (wzmiankowanego w 1718 r.) oraz Otto Fryderyka.

⁷⁹⁰ Por. Uruski IV, s. 23.

⁷⁹¹ Johann II Fölkersam, zob. wyżej przypis 777.

⁷⁹² Melchior III von Fölkersam (zm. 1665) — był nadradcą i kanclerzem ks. Jakuba Kettlera, uczestnikiem rokowań pokojowych w Oliwie w 1660 r., zob. GHBR, Kurland, s. 238.

⁷⁹³ Johann Walter von Fölkersahm — syn Melchiora III, starosta kandawski (Lieven, s. 70). Wedle Lievena był on nadstarostą goldyńskim lub tukumskim, nie zelborskim.

⁷⁹⁴ Zob. przyp. 778.

⁷⁹⁵ Zob. przyp. 812.

⁷⁹⁶ Jan Berthold Felkierzamb — syn Gotharda Friedricha i bratanek Jana (Johanna) Waltera (por. przyp. 793). Być może to on (Johann Berthold von Fölkersam) po-

sty kandawskiego, bezpotomnie zmarłego, Melchiora Antoniego^{k797}, wojskiego infla[nckiego], na pochoctwie dalszym stojącego, Franca Wilhelma⁷⁹⁸, Ernesta, majora woysk duńskich, bezpotomnie zmarłego, Henryka Luddolfa, rotmistrza J[ego] K[rólewskiej] M[ości], dziedzica dóbr Burben, także sterilis decessus, Karola Gustawa⁷⁹⁹, chorążego J[ego] K[rólewskiej] M[ości], oycza Krzysztofa, w woysku pruskim, in caelibatu zmarłego, y Gottarda Lorensa, chambelana J[ego] K[rólewskiej] M[ości], oycza pięciu synów, idq[ue] Henryka Ludolffa, in caelibatu zmarłego, Karola Gustawa, rotmistrza semigalskiego, dziedzica teraz dóbr Rudmuyży⁸⁰⁰, Jerzego Jana, porucznika, dziedzica dóbr Prezen⁸⁰¹ w Piltyńskim, młodziana, Gottarda Fryderyka, kapitana, dziedzica teraz szteymuyskiego y Lorensa¹ Gottarda, [k. 93v] pod Sielcami⁸⁰² zabitego pochodzą, i że w dalszym ciągu procedencyi od Melchiora Antoniego, wojskiego inflanskiego, Andrzey, major J[ego] K[rólewskiej] M[ości], dziedzic dóbr Tatarszek w powiecie wilkomirskim, caelebs, Frydryk Wolmar, generał major woysk duńskich y komendant glisztacki⁸⁰³, sterilis, Jan Gottard⁸⁰⁴, podstoli inflan[cki], także sterilis, Franciszek Wilhelm, chorąży J[ego] K[rólewskiej] M[ości], oyciec Wielm[ożneg]o Antoniego, w aktoracie piszącego się y trzech braci jego, Melchiora, chorążego, z którego iuż dway małoletni, Karol y Józef, są zpłodzeni, Jana, w zakonie dominikanów będącego, Ferdynanda, młodzianem ieszcze w służbie Jey Im[pe]ratorskiej M[ości] zostającego, także

ślubił w 1684 r. Katarzynę Agatę (Katharine Agathe) von Ungern-Sternberg (Russwurm 1875, s. 270).

^k *Początek imienia nadpisany. ¹ Po tym przekreślona litera y.*

⁷⁹⁷ Zob. przyp. 780.

⁷⁹⁸ Może Franz Wilhelm von Fölkersam, duński generał-major, ojciec Ulryki Eleonory (1695–1733), żony Krystiana Fryderyka von Brockdorf (1679–1750)? Zob. Schumann 1754, s. 144.

⁷⁹⁹ Carl Gustav von Fölkersam — w 1738 r. próbował zbyć (ostatecznie bezskutecznie) dobra Rautensee i Komoriszek Heinrichowi Gerhardowi von Plettenberg (Kurl. Gut.Chr.,N.F.,I.Lif., s. 120). Rautensee (łot. Rauda), dobra w Semigalii, w pobliżu Iłukszty (łot. Ilūkšte), zob. BHO II, s. 498–499. Komoriszek (Komarischesk, łot. Kamariškes), dobra leżące w tym samym regionie, niedaleko od Rautensee, zob. BHO II, s. 295.

⁸⁰⁰ Rudmuyża — może Ruddingen (łot. Rudeņmuiža)? Zob. BHO II, s. 526.

⁸⁰¹ Prezen — zapewne dobra Preeschen (łot. Priēži), zob. BHO II, s. 484.

⁸⁰² Starcie niezidentyfikowane.

⁸⁰³ Prawdopodobnie chodzi o twierdzę Glückstadt (duń. Lykstad), obecnie w kraju związkowym Schleswig-Holstein.

⁸⁰⁴ Zapewne Jan Felkierzamb (zm. 1746) — podstoli inflancki (1717–1721), zob. UI 1994, nr 1570.

w równej gałęzi od tegoż Melchiora⁸⁰⁵, Henryk Ewald, oyciec synów siedmiu, Jana Ferdynanda, kapitana rossyjskiego, podczas wojny pruskiej⁸⁰⁶ zmarłego, Karola Gustawa, porucznika rossyjskiego pod Kiestrynem⁸⁰⁷ zabitego, Gottarda Henryka, chorążego in caelibatu zmarłego, Adama Ewalda⁸⁰⁸, pułkownik wojsk polskich, dziedzica teraz dóbr teraz [!] Etermuzy, Fromholda, majora oraz Jerzego Giedyona binominis y Benedykta, poruczników w służbie Je[j]m[ości]^m Imperatorskiej będących, pochodząⁿ, niemniej z owegoż Melchiora, szóstego syna Antoniego, bezpotomnie zesłego, na linii podpisani żyjących Wielmożnych Imć panów Felkierzambów ulegalizowany dowodnie, pokazuiac różne dokumenta, jako to wspomniona już rewizya roku tysiąc pięćset osiemdziesiąt trzeciego [1583], dekret ruszonski w roku tysiąc pięćset osiemdziesiąt szóstym [1586], testament Gottarda Fryderyka [k. 94] roku tysiąc szeset [!] osiemdziesiątego ósmego [1688], kontrakt od Jana Foelkierzamba⁸⁰⁹, starosty kandawskiego, roku tysiąc szeset [!] siedemdziesiąt dziewiątego [1679], dwa listy królewskie od niegdy Melchiora⁸¹⁰, dziada, y Jana⁸¹¹, stryia swego, powagą y urzędami zaszczyconych mężów pisane, prawo wieczyste na majątność Łaukiesę y Ilgimuzę⁸¹², na pergaminie z sześcią przywieszonymi pieczęciami, w roku tysiąc szeset pięćdziesiąt [!] pierwszym [1651], z intromisyą dane w roku tysiąc szeset [!] pięćdziesiąt wtórym [1652], w aktach zelburskich korroborowane, y inne procedencyą y genealogią podpisaną wspierające u sądu produkuiac dokumenta, z nich oraz w wyniośli całego drzewa domu y imienia swojego nie tylko w każdym stopniu, ale y w każdej osobie nieprzerwany odbył starożytnych tego domu zaszczytów przy piastowaniu urzędów, rang wojskowych y dziedziczenia od tego imienia róż-

^m *Skrót napisany na nieczytelnym wyrazie.* ⁿ *Wyraz dopisany później.*

⁸⁰⁵ W tym przypadku nie wiadomo, o którego Melchiora może chodzić.

⁸⁰⁶ Najpewniej chodzi o wojnę siedmioletnią (1756–1763) i kampanię w Prusach Wschodnich.

⁸⁰⁷ Kostrzyn (Küstrin) nad Odrą, ważna twierdza pruska oblegana (bezsukutecznie) od 15 do 18 VIII 1758 r. przez oddziały rosyjskie.

⁸⁰⁸ Adam Ewald Felkierzamb (zm. 1794) — pułkownik wojsk koronnych (wzmiankowany w 1770 r.), kasztelan witebski, kawaler orderów Św. Stanisława i Orła Białego (wzmiankowany w latach 1787–1788), wojewoda inflancki (1790–1794), zob. Niesiecki IV, s. 20; Uruski IV, s. 23; Manteuffel 1912, s. 23; UI 1994, nr 1839.

⁸⁰⁹ Zob. przyp. 793.

⁸¹⁰ Zapewne mowa tu o Melchiorze Antonim Felkierzambie, zob. przyp. 780.

⁸¹¹ Najpewniej chodzi tu o Jana Felkierzamba, podstolego inflanckiego, zob. przyp. 804.

⁸¹² Chodzi o majątek Ilsensee (łot. Ilze), położony na południe od Iłukszty, od połowy XVII w. do roku 1800 w rękę Felkierzambów, zob. BHO II, s. 231.

nie rossytuowanych maiętnosci wywodząc nareszcie co do własney osoby przywilej consensus na starostwo krasniskie roku tysiąc siedemset szedziesiątego [k. 94v] dziewiątego [1769], prawo przedażne maiętności Kamienca⁸¹³ y Ruszona⁸¹⁴, y Rozentowa⁸¹⁵, w roku tysiąc siedemset szedziesiąt szóstym [1766], ktorzych dobr wszystkich jest dziedzicem piszący się w aktoracie W[ielmożny] Imć pan Anotni Föelkierzamb, a nareszcie kredens na sęstwo grodzkie y sprawowanie urzędu predwodytelstwa do sądu przywodząc, siebie przy szlachectwie rodowitym, herbie, który że iest właściwym tegoż domu, dwuma autorami wyświadcza się, a kołem czerwonym^o bez dzwona y sprychi w złotym polu ulokowanym, a nad hełmem koroną złotą, w której mąż dziki laurem przepasany, sosnę trzymający na ramieniu⁸¹⁶, oznacza się y współobywatelstwie zachować, sądu ziemskiego suplikował. A przeto sąd ziemski prowincyi dzwinskiy przeyrzawszy słuszność y ważność praw, przywilejów, dokumentów y aktorów przed sobą przywiedzionych, o zacności, starożytności y pochodzistości tegoż Wielm[ożnego] Antoniego Föelkierzamba, predwodytela y sędziego provin[cji] dzwinskiy przekonywających, onego circa setustissimam [?] nobilitatem [k. 95] stem[m]a et indy[g]enatu jak naysolleniey zachowuie. A jako ta sprawa przed sądem agitowała się, tak do xiąg iest zapisana^p.

Wypis wydan.

Widimus wydant [!].

Nr 128

Dowód szlachectwa Weyssenhoffów [15 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 96–97v.

[k. 96] Dekret eduktu familij Weyssenhoffów.

Roku tysiąc siedymsett siedymdziesiąt trzeciego, miesiąca februarij piętnastego dnia [15 II 1773].

^o Wyraz *poprawiony*. ^p Wyraz *podkreślony*.

⁸¹³ Kamieniec (Kamieniec Inflancki) — wieś w pow. dyneburskim, w parafii ruszońskiej, zob. SGKP III, s. 764.

⁸¹⁴ Zob. przyp. 785.

⁸¹⁵ Rozentowo (Rezentów) — wieś i dobra w pow. rzeżyckim, pozyskane przez Felkierzambów w 1766 r. od Piotra Sołtana; w rękach Felkierzambów pozostawały do XIX w., zob. SGKP IX, s. 633.

⁸¹⁶ Uruski podaje, że Felkierzambowie pieczętowali się Kołem Złamanym (Uruski IV, s. 23 — tu też opis tego herbu).

Przed nami, Benedyktem z Janków Sokołowskim, prezydentem, Dyonizym Rykiem, Marcinem Kublickim, sędziami, Gothardem Ignacym Mohlem, pisarzem, urzędnikami ziemskimi prowincyi dzwińskiej, gdy z porządku rejestrowego, ^az karty dwudziestey drugiey^a kadencyi terażniejszey, przypadł aktorat do wyvodu Wielm[oznych] Ichm[osć] panów Józefa⁸¹⁷, podstolego, Michała⁸¹⁸, pisarza grodzkiego, Jana⁸¹⁹, sędziego ziemskiego, urzędników prowincyi dzwińskiej, Weysenhoffów, za przywołaniem którego przez woźnego, stawiając W[ielmożny] J[egomość] p[an] Morysson, regent podkomorski sądów ziemskich prowincyi dzwińskiej, przysięgły adwokat, in deductionem szlachetności domu tychże Wielm[oznych] Ichm[ościów] panów Weysenhoffów, nayprzód Ryterbank, w którym sub ordine alfabetico imię Weyssów iest umieszczone⁸²⁰, produkując, y że Jan⁸²¹, dziad piszących się w aktoracie, był iednegoż domu z Weyssami coethanejs documentis; idq[ue] kalkulacją sądową trybunału skarbowego roku tysiąc sześćset siedymdziesiątego szóstego, dnia dwudziestego dziewiętego oktobra [29 X 1676], w której tenże Jan Weyssem [!] iest napisany, et ejusdem actus z podpisem Zemły⁸²², pisarza skarbowego litewskiego, y konnotowanym od dyrektora seymików Borch⁸²³ rejestrze, poborca, tenże J[ego]m[osć] p[an] Jan Weysenhoffem iest przezwany; niemniej z kwitu roku tysiąc sześćset osimdziesiąt szóstego, dnia szóstego novem-

^{a-a} *Fragment podkreślony ołówkiem.*

⁸¹⁷ Józef Antoni Weysenhoff (około 1705–1778), cześnik inflancki (według spisu urzędników inflanckich był nim w latach 1744–1766), podczaszy inflancki (1766–1770), podstoli inflancki (1770–1778), starosta adzelski (około 1737–1760), zmarły w stanie bezzennym, zob. Weysenhoff 1935, s. 55–58; UI 1994, nr 1182, 1496, 1585, 1899. Por. też uwagi na temat Weysenhoffów h. Łabędź zawarte w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 117–117v; Heymowski 1964, s. 52–53).

⁸¹⁸ Michał Jan Weysenhoff (około 1715–1789) — pisarz grodzki inflancki (1756–1789), podkomorzy królewski, zob. Weysenhoff 1935, s. 59–67; UI 1994, nr 1406.

⁸¹⁹ Jan Weysenhoff (1727? – przed 23 XII 1786 r.), w latach 1754–1765 koniuszy inflancki, potem sędzia ziemski inflancki (1765–1786), starosta adzelski w latach 1760–1764, zob. Weysenhoff 1935, s. 67–70; UI 1994, nr 1261, 1612, 1900.

⁸²⁰ Por. Fircks 1895 [1896], s. 34–35 (nr 73), gdzie opis problemów Weissów z potwierdzeniem szlachectwa.

⁸²¹ Jan Walerian Weysenhoff (około 1650–1715) — syn Jerzego i Elżbiety z Bałaskowskich, zob. Weysenhoff 1935, s. 47–50.

⁸²² Jerzy Wawrzyniec Zemła (zm. 1701) — podstoli oszmiański (1674), jako pisarz skarbowy litewski wzmiankowany w latach 1674 i 1676, podkomorzy oszmiański (1689), koniuszy wileński (około 1690–1700), zob. Niesiecki X, s. 156; UCen.Dyg. Lit., nr 806.

⁸²³ Prawdopodobnie Gedeon Aleksander (Jan) Borch, sędzia ziemski inflancki w latach 1677–1685.

bra [6 XI 1686], także poborcą Jan Weyss, a pod tymże rokiem kredens na dworzeństwo⁸²⁴, kredensa na pobory tegoż samego Janem Weysenhoffem piszącego się oznaczają, y że tenże Jan Weysenhoff, syn Jerzego y Elżbiety Bałaszowskiej Weyssów, dworzanin skarbowy potylokrotny, ex laudis publicis [k. 96v] poborca, był pierwiy pod rokiem tysiąc sześćset siedymdziesiąt dziewiątym [1679] possessorem zastawnym majątności Duksztygału⁸²⁵ y tamże dymy na uchwałę publiczną abjuratował; że tenże roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt trzeciego [1693] z dekretu sądów królewskich kommissarzem do majątności Kurmy⁸²⁶, y że tenże w roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt siódmym [1697] od Augusta II przywilejem lenności na dobra Brodaysz⁸²⁷, które y po dziś dzień in possessione w aktoracie piszących się zostają, był zaszczycony, y że syn jego Michał Weyss czyli Weysenhoff⁸²⁸, dziedzic dóbr Brodaysza po oycu, był ta[k]że^b possessorem dóbr Sołoniewicz⁸²⁹ po żenie swoiey, de domo Sielickiey⁸³⁰, y dóbr przez się kupnych, Andzelmuyży⁸³¹, które takż dziś piszący się w aktoracie possydują, iako abjurata tychże trzech majątności, Sołoniewicz, Brodaysza y Andzelmuyży świadczy, przez tegoż Michała uczyniona, y że tenże roku tysiąc siedymset czternastego [1714] ex laudo publico kommissarzem do wybierania sowitych hybern był wyznaczony⁸³², a roku tysiąc siedymset dziewiętnastego [1719] przywilejem na urząd strażnikowstwa inflan[ckieg]o ozdobiony⁸³³, niemniey roku tysiąc siedymset dwudzieste-

^b *Wyraz częściowo nieczytelny z powodu przeszcycia tomu.*

⁸²⁴ Por. Weysenhoff 1935, s. 48, 148.

⁸²⁵ Duksztygał — dobra w woj. inflanckim. Por. Weysenhoff 1935, s. 49, 147.

⁸²⁶ Kurma — dobra w pow. lutyńskim, w parafii Pyłda, dawniej własność Hylzenów (SGKP IV, s. 921). Por. Weysenhoff 1935, s. 48, 148.

⁸²⁷ Brodaysz — dobra w pow. lutyńskim (SGKP X, s. 55). Por. Weysenhoff 1935, s. 49, 148, gdzie informacja, że dobra te w ręku Weysenhoffów były w latach 1684–1815.

⁸²⁸ Michał Weysenhoff (około 1680–1737) — strażnik smoleński, strażnik inflancki (1703–1730/1737), zob. Weysenhoff 1935, s. 50–55; UI 1994, nr 1898.

⁸²⁹ Sołoniewiczze — dobra w pow. lepelskim (dawniej woj. połockie), należące niegdys do Sielickich; w rękach Weysenhoffów od początku XVIII w., zob. SGKP XI, s. 63; Weysenhoff 1935, s. 51–52, 148.

⁸³⁰ Elżbieta (Halszka) z Sielickich h. Korczak, zaślubiona przez Michała Weysenhoffa w 1704 r., zob. Weysenhoff 1935, s. 51, 148.

⁸³¹ Andzelmujża — dobra w pow. rzezyckim (SGKP I, s. 37). W rękach Weysenhoffów od 1703 r. (Weysenhoff 1935, s. 52).

⁸³² Por. Weysenhoff 1935, s. 51.

⁸³³ Według spisu UI 1994, nr 1788, nominację na strażnikostwo inflanckie Michał Weysenhoff otrzymał już w 1703 r. Józef Weysenhoff przywołuje dekret wywodowy Weysenhoffów z 1795 r., w którym przywilej Michała na strażnikostwo inflanckie jest również datowany na rok 1719, zob. Weysenhoff 1935, s. 148.

go trzeciego [1723] z dekretu asesorskiego za kommissarza determinowany⁸³⁴, y że tenże piastuiąc różne funkcyę szlacheckiemu dostoięństwu przyzwoite, spłodził w aktoracie piszących się W[ie]l[mo]żnych Ichm[ości] panów Weyszenhoffów, którzy starożytność domu y znaczne od pradziadów swoich dziedzicząc zaszczyty, krwi y zasług onych stali się successorami, jako to różne przywileje w roku tysiąc siedymsett czterdziestym szóstym [1746] od Augusta III na cześnikowstwo inflan[ckie] Józefowi⁸³⁵, temuż kredens na dyrekcją seymiku inflan[ckieg]o w roku tysiąc siedymsett pi[ę]dziesiątym⁸³⁶ [1750] y temuż w r[ok]u tysiąc siedymsett piędziesiąt czwartym [1754] kredens na deputacyę trybunału W[ielkie]go X[ięstw]a Litt[ewskie]go z Starodubia⁸³⁷, roku zaś tysiąc siedymsett sześćdziesiąt czwartego [1764] kredens na poselstwo seymowe z X[ięstw]a Inflan[ckieg]o⁸³⁸, a w roku tysiąc siedymsett sześćdziesiąt szóstym [1766] przywilej na podczastwo, y w tysiąc siedymsett [k. 97] siedymdziesiątym [1770] na podstolstwo inflan[ckie] przywilej, którym się y teraz zaszczyca. Niemniey Mikołajowi⁸³⁹, in caelibatu zmarłemu bratu piszących się, registr na towarzystwo znaku hussarskiego y temuż kredens na kommissarstwo do trybunału skarbowego W[ielkie]go X[ięstw]a Litt[ewskie]go roku tysiąc siedymsett piędziesiątego⁸⁴⁰ [1750], tudzież Michałowi w roku tysiąc siedymsett piędziesiąt czwartym [1754] kredens na kommissarstwo⁸⁴¹, temuż na dworzaństwo skarbowe w roku tysiąc siedymsett piędziesiąt trzecim⁸⁴² [1753], temuż kredencyales na seymiki antecomitalne roku tysiąc siedymsett pięćdziesiąt czwartego⁸⁴³ [1754], do tegoż

^c *Wyraz częściowo nieczytelny z powodu przeszycia tomu.*

⁸³⁴ Por. Weyszenhoff 1935, s. 51, 148.

⁸³⁵ Według UI 1994, nr 1182, nominację na cześnikowstwo inflanckie Józef Antoni Weyszenhoff otrzymał 14 IX 1744 r. Z kolei według Józefa Weyszenhoffa przywilej na cześnikowstwo inflanckie dostał dopiero w 1746 r., zob. Weyszenhoff 1935, s. 55, 148.

⁸³⁶ Por. Weyszenhoff 1935, s. 55, 148.

⁸³⁷ Por. Weyszenhoff 1935, s. 55, 148; Dep. Tryb. Gł. Wlk. Ks. Lit. 1697–1794, s. 240.

⁸³⁸ Por. Weyszenhoff 1935, s. 56, 148.

⁸³⁹ Zapewne Mikołaj Ludwik Weyszenhoff (zmarły bezzennie w 1754 lub 1755 r.), rzekomy strażnik inflancki wzmiankowany w 1750 r., zob. Weyszenhoff 1735, s. 58; UI 1994, nr 1796.

⁸⁴⁰ Weyszenhoff 1935, s. 58, 148.

⁸⁴¹ Józef Weyszenhoff wspomina jedynie o kredensie na komissarstwo trybunału skarbowego Wielkiego Księstwa Litewskiego, który Michał miał otrzymać w 1744 r., zob. Weyszenhoff 1935, s. 59, 148.

⁸⁴² Por. Weyszenhoff 1935, s. 59, 148.

⁸⁴³ Por. Weyszenhoff 1935, s. 148.

list, iako posła królewskiego, od Augusta III roku tysiąc siedymsett pięćdziesiąt szóstego⁸⁴⁴ [1756] et eodem actu temuż na pisarstwo grodzkie inflan[ckie]⁸⁴⁵, którym się y dotąd zaszczycza, y temuż w roku tysiąc siedymsett pięćdziesiąt ósmym [1758] kredens na kommissarstwo trybunału skarbowego litt[ewskiego]o⁸⁴⁶. Item temuż w roku tysiąc siedymsett pięćdziesiąt dziewiątym [1759] od Augusta trzeciego przywilej na dobra Rybiniszki⁸⁴⁷, a w roku tysiąc siedymsett sześćdziesiąt czwartym [1764] kredens na konsyliarstwo do konfederacyi generalney W[ielkiego]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o⁸⁴⁸ oraz Janowi registr na towarzystwo znaku hussarskiego w roku tysiąc siedymsett pięćdziesiąt trzecim⁸⁴⁹ [1753], a w roku tysiąc siedymsett pięćdziesiąt siódmym [1757] temuż Janowi przywilej na koniuszostwo inflan[ckie]⁸⁵⁰, y temuż przywilej na dobra Andzelmuyżę w roku tysiąc siedymsett pięćdziesiąt ósmym⁸⁵¹ [1758] et eodem na kommissarstwo trybunału W[ielkiego]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o seymikowy kredens⁸⁵², niemniey temuż w roku tysiąc siedymsett sześćdziesiąt czwartym [1764] na sęstwo kapturowe⁸⁵³, a w roku tysiąc siedymsett sześćdziesiąt piątym [1765] na sęstwo ziemskie inflanckie wraz z przywilejem in teritum stallum dwa kredensa⁸⁵⁴, a w roku tysiąc siedymsett sześćdziesiąt szóstym [1766] przywilej na sęstwo ziemskie secundi stalli⁸⁵⁵ od Stanisława Augusta, króla polskiego, dane y originaliter u sądu ziemskiego produkowane, godność y zasługi tegoż domu dokładnie wyświadczią. Nie-

⁸⁴⁴ Por. Weyssenhoff 1935, s. 148.

⁸⁴⁵ Według UI 1994, nr 1406, nominację na pisarstwo grodzkie inflanckie otrzymał 10 VII 1756 r. Por. Weyssenhoff 1935, s. 59, 148, 157.

⁸⁴⁶ Por. Weyssenhoff 1935, s. 59, 148.

⁸⁴⁷ Rybiniszki — dobra w pow. rzeżyckim (SGKP X, s. 55–56). Dobra Michał nabył w rzeczywistości już w 1758 r., zob. Weyssenhoff 1935, s. 62–63, 148.

⁸⁴⁸ Por. Weyssenhoff 1935, s. 59, gdzie wspomniano, że sejmik inflancki dokonał wyboru 21 V 1764 r. (tekst decyzji sejmiku publikowany tamże, s. 159; por. dokument nr 6 w niniejszej publikacji).

⁸⁴⁹ Por. Weyssenhoff 1935, s. 67, 148.

⁸⁵⁰ Według UI 1994, nr 1261, nominację na koniuszostwo inflanckie Jan Weyssenhoff otrzymał 7 VII 1754 r. Por. Weyssenhoff 1935, s. 67.

⁸⁵¹ Por. Weyssenhoff 1935, s. 68, 148.

⁸⁵² Por. Weyssenhoff 1935, s. 67, 148.

⁸⁵³ Por. Weyssenhoff 1935, s. 67, 148. Por. dokument nr 6 w niniejszej edycji.

⁸⁵⁴ Według UI 1994, nr 1612, nominowany na trzecie sęstwo 5 III 1765 r. Por. Weyssenhoff 1935, s. 67, 148. Por. w tej sprawie laudum sejmiku gospodarskiego w Dyneburgu z 5 II 1765 r. (dokument nr 10 niniejszej edycji).

⁸⁵⁵ Według UI 1994, nr 1612, nominacja na drugie sęstwo nastąpiła 9 IV 1766 r. Por. Weyssenhoff 1935, s. 67, 148.

mniey dwie konstytucye stanów Rzeczypospolitey, jedna w roku tysiąc [k. 97v] siedymsett sześćdziesiąt czwartym [1764], którą dziedzictwo dóbr Andzelmuyży W[ielmożnem]u Janowi Weysenhoffowi, w aktoracie piszącemu się, iest przyznane⁸⁵⁶, druga tysiąc siedymsett sześćdziesiąt ósmeo [1768], w której prawo dziedziczne dóbr Brodaysza urodzonym Józefowi^d, podczaszemu, Michałowi, pisarzowi grodzkiemu, Janowi, sędziemu ziem[skiem]u, Weysenhoffom, iest przyznane y utwierdzone⁸⁵⁷, czytaiąc oraz wiele innych dowodów, dawne przodków possesye y używanie prerogatyw równienniczemu obywatelstwu przyzwoitych, niemniey registr popisu generalnego rycerstwa X[ię]stwa Inflanskiego, w którym ciż W[iel]możni Ichm[ościowie] piszący się w aktoracie są popisani, pokładaiąc siebie przy współobywatelstwie y dostojęństwie, szlachetności y herbu z dawny imieniowi Weysow czyli Weysenhoffow przyzwoitego, zachować dopraszał się. Przeto sąd ziemski prowincyi dźwińskiej po przeyrzaniu y wysłuchaniu wyżey przywiedzonego Ryterbanku y pochodzistości onego z domu Weysow czyli Weysenhoffow dokładnych wywodów, dom tychże W[ielmożnych] Ichm[ości] panów Weysenhoffow znakomitością urzędów w teyże prowincyi zaszczycony, przy dostojęństwie szlachetności herbu y obywatelstwa iak nayuroczyściey zachowuie, który to wywód, iak się przed sądem ziemskim prowincyi dźwińskiej agitował, tak w akta sądu ziemskiego iest przyięty y wpisany.

Nr 129

Dowód (edukt) szlachectwa Moryssonów [16 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 110–111v.

Uw. Na k. 110 niewielkie zabrudzenia atramentem pochodzącym z przekreślenia na poprzedniej karcie.

[k. 110] Dekrett eduktu familji Moryssonów⁸⁵⁸.

Roku tysiąc siedmsett siedemdziesiąt trzeciego, miesiąca februaryi szesnastego dnia [16 II 1773].

Przed nami, Benedyktem z Janków Sokołowskim, prezydentem, Janem Weysenhoffem, Dyonizym Rykiem, Marcinem Kublickim, sędziami,

^d *Część liter imienia Józef nadpisana.*

⁸⁵⁶ Por. VL, t. VII, s. 40; Weysenhoff 1935, s. 68, 148.

⁸⁵⁷ Por. VL, t. VII, s. 370; Weysenhoff 1935, s. 56, 148–149.

⁸⁵⁸ Por. uwagi na temat Moryssonów h. Mora w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 65–65v, 152v; Heymowski 1964, s. 35–36).

Godhardem Ignacym Mohlem, pisarzem, urzędnikami ziemskimi prowincyi dżwińskiej, gdy z porządku rejestrowego, z karty ^adwudziestey szóstey^a kadęcyi terazniejszey, przypadł aktorat do wyvodu Wielmożny[ch] Ichm[osć] panów Jozaffata, rotmistrza, y Michała, regenta, urzędników y obywatelów prowincyi dzwinskiej, Möryssonów [!], za przywołaniem którego przez woźnego sądom assystującego, stawiając sam osobiście W[ielmożny] J[egomość] pan Michał Mörysson [!], regent podkomorski sądów ziemski[ch] prowincyi dzwinskiej, przysięgły adwokat, [k. 110v] in deductionem nobilitatis suae, nayprzód testimonium W[ielmożnego] J[ego]m[osć] pana Drumontta⁸⁵⁹, brygadiera wojsk Jey Imperatorskiej Mości y kommandanta duneburskiego, w którym, iż familia Möryssonów [!] albo Miryssonów, znaczna, liczna, dostatne urzędy y dostojęstwa mająca, prawdziwie szlachetna kwitnie y dotąd nayduie się w państwie angielskim, dokładnie wyraża, z których Wilhelm y Alexander Miryssonowie⁸⁶⁰, oba kapitanowie wojsk polskich, indygenatem y obywatelstwem Królestwa Polskiego konstytucją roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt szóstego [1676] zaszczytzeni⁸⁶¹ y że ciż circa eandem nobilitatem zupełnie ulegalizowani zostali, dowody jasne sądownie pokładając, a na dowód wprość [!] pochodztwa swojego od owego Alexandra, manifest pod rokiem tysiąc siedmset czterdziestym [1740] w aktach grodzkich duneburskich uczyniony, w którym Jan Morysson⁸⁶², oyciec piszących się w aktoracie, wytyka fatalność Stani-

^{a-a} *Fragment podkreślony ołówkiem.*

⁸⁵⁹ Jan de Drumant — w październiku 1772 r. występował jako brygadier wojsk rosyjskich i dowódca rosyjskiej załogi Dyneburga, zob. Jeziorski 2014, s. 36.

⁸⁶⁰ Według Niesieckiego Wilhelm i Aleksander Moryssonowie (Muryssonowie) byli synami Jakuba Murysona, Szkota z prowincji Aberdeen. Szlachetne pochodzenie Jakuba (syna Jana i Agnieszki Bisset) miał potwierdzać przywilej na pergaminie, prezentowany na sejmie w 1677 r. Wilhelm i Aleksander przez 20 lat mieli służyć w wojsku koronnym, gdzie dosłużyli się rangi kapitańskiej, a w 1676 r. na sejmie koronacyjnym Jana III Sobieskiego otrzymali indygenat (zob. VL, t. 5, s. 198 / fol. 399). Wilhelm zmarł bezpotomnie, Aleksander miał z Aleksandrą Zabokrzycką, cześnikówną braclawską, synów Stanisława i Jana (por. przyp. 862), zob. Niesiecki VI, s. 494. Por. Uruski XI, s. 281, który uzupełnia, że Wilhelm w 1673 r. był porucznikiem, z kolei Aleksander w 1680 r. towarzyszył wojsku koronnym. Uruski dodaje, że Aleksander miał 4 synów, prócz wspomnianych Stanisława i Jana, także Aleksandra i Franciszka.

⁸⁶¹ Konstytucja sejmu koronacyjnego w 1676 r. „Indygenaty od Wielm. Woiewody Bełskiego, Hetmana W. Kor. y od wojska zaleconym”, VL, t. V, s. 197–198 / fol. 398–399.

⁸⁶² Jan Morysson — miecznik braclawski, żonaty z Franciszką Potępską (Potępską), wojszczanką trembowelską, z którą miał synów: Józefa, Franciszka i Antoniego, zob. Niesiecki VI, s. 494. Uruski dodaje, że Jan był też patronem trybunału lubelskiego (1715),

sława⁸⁶³ za inkursyi szwedzkiej y stratę wszelkiej pozostałości po Alexandrze, w której niedoli y Jan, oyciec terazniejszych, jeszcze w dziecinności zostawał, a za oswobodzeniem się z oney, około roku tysiąc siedmsett trzydziestego [1730] majątność Zosnę⁸⁶⁴, a zaś koło roku tysiąc siedmsett czterdziestego [1740] dobra Słuciszki⁸⁶⁵ possydownał [k. 111] y na to testimonium W[ielmożnego] J[ego]m[ość] pana Jozafata Wieliczki, regenta grodzkiego dunebur[skiego], praemissa wyrażający produkował, niemniej że z Jana Jozafat y Michał⁸⁶⁶ piszący się w aktoracie pochodzą, metrykę swoją roku tysiąc siedmsett sześćdziesiątego [1760] wydaną przeświadczał y że ten dom W[ielmożny]ch Moryssonów znacznymi possessiami w wojewodztwie podolskim, takosz w ziemi halickiej, w powiecie trembowelskim, jest zaszczycony, testimonium W[ielmożnego] J[ego]m[ość] pana Godharda Ignacego Mohla⁸⁶⁷, krayczego na ów czas, ad praesens pisarza ziemskiego prowincyi dzwinskij, wraz z aktykacją grodzką ejusdem anni pokładając y że tenże W[ielmożny] J[ego]m[ość] pan Michał Morysson w roku tysiąc siedmsett sześćdziesiątym piątym [1765] in patrociniu w sądach ziemskich jako dobrze urodzony zaprzysiągł, a w roku tysiąc

pisarzem grodzkim (1717), miecznikiem nowogrodzkim (1724), a ostatecznie właśnie miecznikiem braclawskim (Uruski XI, s. 281).

⁸⁶³ Tj. swojego rodzzonego brata.

⁸⁶⁴ Zosna — wieś w pow. rzeżyckim, w gm. Rozentów, w parafii katolickiej Dukszygał Słobódzki, zob. SGKP XIV, s. 663.

⁸⁶⁵ Może Słuciszki należą do starostwa dyneburskiego? Por. przyp. 453.

⁸⁶⁶ Niesiecki nie wymienia wśród synów Jana (por. przyp. 862) Jozafata i Michała, por. Niesiecki VI, s. 494. Z wymienionych przez Niesieckiego synów Jana, Antoni był krajczym inflanckim (1791) (zob. UI 1994, nr 1277, por. Uruski XI, s. 281, gdzie dodano, że Antoni był żonaty z Marianną Karśnicką). Jozafat Morysson w latach 1784–1792 był wzmiankowany jako mostowniczy inflancki (UI 1994, nr 1376, por. Niesiecki VI, s. 494, gdzie przywołany jako Józef), z kolei Michał był skarbnikiem inflanckim (1775–1792), zob. UI 1994, nr 1677. Z informacji przytaczanych przez Uruskiego można wywnioskować, że Jozafat jest tożsamy z Józefem, synem Jana (por. przyp. 862). Wspominany przez Uruskiego Józef w 1761 r. sprzedał dobra Trzeskowice, Zupcewice i Zarudzie (informacja z ksiąg grodzkich radomskich), ponadto służył w wojskach koronnych, gdzie kolejno był chorążym (1765), porucznikiem (1777) i rotmistrzem (1786); w 1789 r. wzmiankowany go jak szambelana królewskiego i budowniczego inflanckiego, zob. Uruski XI, s. 281. Uruski uzupełnia też biogram Michała, który miał poślubić Różę z Benisławskich, podkomorzanek inflancką; Michał był regentem (1771), a następnie skarbnikiem inflanckim (1775), w 1789 r. występował jako kawaler orderu Św. Stanisława, zob. Uruski, t. XI, s. 281.

⁸⁶⁷ Gothard Ignacy Mohl (zm. przed 22 IX 1785 r.) — krajczy inflancki (1748–1765) i pisarz ziemski inflancki (1765–1782), zob. UI 1994, nr 1273, 1409.

siedmsett sześćdziesiąt szóstym [1766] kredensem na regencją podkomorską zaszczycony będąc, a w roku tysiąc siedmsett sześćdziesiąt siódmym [1767], dzierżawą dóbr Zamoyścia⁸⁶⁸, a w roku tysiąc siedmsett sześćdziesiąt dziewiątym [1769], dzierżawą Rożanowa⁸⁶⁹, którą y dotąd trzyma, obywatelstwa probuie, nie mniej iż tenże jest towarzyszem znaku pancernego, registr z listem W[ielmożnego] J[ego]m[ość] pana szwadronisty pokłada y że tenże ex congressu obywatelów w Agłonie⁸⁷⁰ delegacją do kommissy skarbowey miał sobie poruczoną, y że tenże^b czasu konfederacyi r[ok]u tysiąc siedmsetnego sześćdziesiąt siódmego [1767] pod prowincjonalną laską W[ielmożneg]o Feliciana Ryka⁸⁷¹, na sekretarstwo był destynowanym, [k. 111v] takosz Jozaffat w roku tysiąc siedmsett sześćdziesiąt pierwszym [1761] kredensem na rottmistrzowstwo, recenter na kommissarstwo parafialne prowincyi dzwinskicy jest wyznaczony, dowodząc y popisów dokument pokładaiąc, siebie przy takowym szlacheckich prerogatyw zaszczycie, obywatelstwie y przyzwoitym herbie, a dotąd używanym, zachować dopraszał się, zaczym sąd ziemski prowincyi dźwińskiej, będąc wzmiankowanemi, sędownie produkowanymi przekonany dokumentami, tychże Wielmożnych J[aśnie] p[anów] Jozaffata y Michała Moryssonów w aktoracie piszących się, za prawdziwą, godną szlachtę y obywatelów jak naysolenniey uznaie y determinuie oraz takową kleynotu szlacheckiego enukleacją y doskonały wielkiego imienia wywód w akta ziemskie pro perpetuitate zacności tego domu przyiąć deklaruie, który to wywód, jak się przed sądem ziemskim prowincyi dzwinskicy agitował, tak w akta sądu ziemskiego tey prowincyi jest wpisany.

Nr 130

*Dowód (edukt) szlactwa von Zygier(n) Kornów [17 II 1773].
LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 115–116v.*

^b *Lekcja wątpliwa z powodu poprawiania wyrazu.*

⁸⁶⁸ Może Zamoście, dobra w pow. rzeżyckim? Zob. SGKP XIV, s. 385.

⁸⁶⁹ Może wieś Rożanów w pow. dyneburskim, należąca niegdyś do dóbr Ruszona (Rossen)? Zob. SGKP X, s. 41.

⁸⁷⁰ Agłona — miasteczko w pow. dyneburskim z klasztorem dominikańskim, zob. SGKP I, s. 24.

⁸⁷¹ Felician Ryk — podkomorzy nadworny koronny, chorąży inflancki (1771–1775), zob. UI 1994, nr 1136.

[k. 115] Dowód obywatelstwa y szlachectwa imienia W[ielmożnych] Kornów⁸⁷².

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt 3go, miesiąca februarij 17nastego dnia [17 II 1773].

Przed nami, Benedyktem z Janków Sokołowskim, prezydentem, Dyonizym Rykiem, Marcinem Kublickim, sędziami, Gothardem Ignacym Mohlem, pisarzem, urzędnikami ziemskimi prowincyi dzwińskiej, gdy z porządku rejestrowego ^az karty siedemnastej^a, kadencyi terażnieyszej, przypadł aktorat do wyvodu W[ielmożny]ch Ichm[ościów] panów Kornów, Stefana⁸⁷³, skarbnika inflanckiego, oycą, Piotra⁸⁷⁴, wojskiego wendenskiego, syna, Ludwika⁸⁷⁵, budowniczego, Jana⁸⁷⁶, rotmistrza, Jakuba⁸⁷⁷, miecznikowicza, Jozafata, Nikodema, Jana y Dominika⁸⁷⁸, rotmistrzowi-

^{a-a} *Fragment podkreślony ołówkiem.*

⁸⁷² Por. uwagi na temat Kornów (Korniów) h. Zygiern w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 51–51v, 146v–147; Heymowski 1964, s. 31–32).

⁸⁷³ Stefan Korn jako skarbnik inflancki występował w latach 1764–1775 (UI 1994, nr 1672). Według Niesieckiego i Uruskiego Stefan był synem Krzysztofa, skarbnika inflanckiego i nieznaney z imienia Tyzenhauzówny, wojszczanki (wojskiej?) żmudzkiej oraz bratem rodzonym Ludwika (por. przyp. 875). Ze związku z Rozalią Rykówną, cześnikówną inflancką miał 5 lub 6 synów, w tym Piotra (por. przyp. 874), zob. Niesiecki XI, s. 234; Uruski VII, s. 214.

⁸⁷⁴ Jako wojski wendenski znany jest tylko Stefan Korn, który nominację otrzymał 17 I 1767 r. (UI 1994, nr 1100). Według Niesieckiego i Uruskiego, Piotr, syn Stefana (por. przyp. 873) i Rozalii Rykówny, był wojskim inflanckim (UI 1994 nie wymienia go jednak na tym urzędzie). Ze związku z Wiktorią Benisławską miał syna i 2 córki, zob. Niesiecki XI, s. 234; Uruski VII, s. 214. U Niesieckiego Piotr tytułowany jest również sekretarzem flotnym.

⁸⁷⁵ Ludwik Korn jako budowniczy inflancki występował w latach 1760–1786 (UI 1994, nr 1118). Według Niesieckiego i Uruskiego Ludwik był synem Krzysztofa, skarbnika inflanckiego i nieznaney z imienia Tyzenhauzówny, wojszczanki (wojskiej?) żmudzkiej oraz bratem rodzonym Stefana (por. przyp. 873). Ze związku z Aleksandrą Hłaskówną, sędzianką połocką (u Uruskiego — płocką), miał 2 lub 3 córki i 4 synów, zob. Niesiecki XI, s. 234; Uruski VII, s. 214–215.

⁸⁷⁶ Jan von Zygiern Korn (Korn) — Niesiecki i Uruski mianują go Benedyktem (rotmistrz inflancki w 1766 r.), synem Józefa, strażnika inflanckiego i nieznaney z imienia Wołosowskiej. Ze związku z Benisławską, stolnikówną, Jan miał 4 synów (na ich temat zob. przyp. 878). Zob. Niesiecki XI, s. 235; Uruski VII, s. 215.

⁸⁷⁷ Jakub von Zygiern Korn (Korn) — syn Michała, miecznika inflanckiego (zob. UI 1994, nr 1368). Niesiecki i Uruski znają Jakuba, syna Michała, miecznika inflanckiego i Szadurskiej, horodniczanki inflanckiej, po którym został syn Franciszek, zob. Niesiecki XI, s. 234; Uruski VII, s. 215.

⁸⁷⁸ Jozafat, Nikodem, Jan i Dominik von Zygiern Korn (Korn) — według Niesieckiego i Uruskiego synowie Benedykta (Jana) (zob. przyp. 876) i nieznaney z imienia Benisławskiej, stolnikówny. Niesiecki i Uruski mianują Jozafata Józefem i podają, że Józef

czów, von Zygiern Kornów, urzędników prowincji dzwinskiej, [k. 115v] za przywołaniem którego przez woźnego stawając osobiście patron W[ielmożny] Imć pan Morysson⁸⁷⁹, regent podkomorski, wraz z Imć panem Piotrem Kornem in deductionem antiquae nobilitatis tegoż domu, naprzod Ryterbank Inflancki imię W[ielmożnych] Ichm[ości] panów Kornów za starodawne szlacheckie przyznawający produkował, z tegoż domu originaliter w Westfalij y Bononij⁸⁸⁰ siedliska swoje mającego niegdyś, Otto Korn⁸⁸¹ w Parnawskim y Wendenskim miał possessyą wieczystych majątności Krokmuży⁸⁸² y Durmuży albo Junfermuży od nadania klasztorowi panińskiemu⁸⁸³ na potym przezwanym y że tenże Otto przeniószy się do prowincji dzwinskiej, otrzymał przywilej consensus Władysława czwartego na majątność Witkopowczyzna roku tysiąc sześćset trzydziestego piątego [1635]⁸⁸⁴, które dobra y dotąd piszący się w aktoracie W[ielmożni] Kornowie posiadają, [k. 116] że zaś dokumenta oryginalne wraz z zamkiem lucyńskim zniszczone y spalone zostały, manifest na to pozostałych po zabitym oyca [!] Andrzeja y Jakuba⁸⁸⁵ Kornów roku

(Jozafat) był sędzią powiatowym „rzeczyckim” (sic!, zapewne rzeżyckim), a Jan — asesorem lucyńskim, zob. Niesiecki XI, s. 235; Uruski VII, s. 215.

⁸⁷⁹ Zapewne Michał Morysson.

⁸⁸⁰ Bononia — łacińska nazwa współczesnej Bolonii.

⁸⁸¹ Otto Korn (von Zygiern Korn) — według Niesieckiego i Uruskiego, z żony Gertrudy Wissunówny (Wisunowny), Otto pozostawił dwóch synów — Jakuba i Andrzeja (por. przyp. 885), zob. Niesiecki XI, s. 234; Uruski VII, s. 214. Uruski podaje, że Otto poległ w 1634 r., podczas wojny z Rosją (por. przyp. 884). Według Niesieckiego zginął podczas oblężenia zamku „lucyńskiego” (1634) (Niesiecki XI, s. 234).

⁸⁸² Bliżej nieznanne.

⁸⁸³ Lokalizacja dóbr nieznaną, podobnie jak położenie żeńskiego klasztoru, do którego miały potem należeć.

⁸⁸⁴ Zob. AGAD, MK 180, k. 462–462v (Władysław IV zezwala w Warszawie 20 III 1635 r., by starosta lucyński Adam Dąbrowa oddał w lenno Otto Kornowi dobra „Witkop Moiza”, położone w trakcie lucyńskim, nad jeziorem Sołosz; dobra stanowią nagrodę za udział Korna w różnych wyprawach wojennych, także w ostatniej ekspedycji moskiewskiej; Otto służył w chorągwi starosty lucyńskiego na zamku w Lucynie). Według Niesieckiego i Uruskiego po przybyciu do Łatgalii, Otto Korn nabył dobra Witkopowczyzna i Auszkany w pow. lucyńskim, co też (20 III) 1634 r. (sic!) zatwierdził król Władysław IV, zob. Niesiecki XI, s. 234; Uruski VII, s. 214.

⁸⁸⁵ Andrzej i Jakub Kornowie (Korniowie) mieli być synami Otto Korna (zob. przyp. 881) i Gertrudy Wissunówny (Wisunowny). Żoną Jakuba była nieznaną z imienia Obyrcka, z której miał 8 synów, m.in. Aleksandra, oboźnego inflanckiego i Krzysztofa, skarbnika inflanckiego (por. przyp. 873 i 875), zob. Niesiecki XI, s. 234; Uruski VII, s. 214.

tysiąc sześćset szedziesią[t] pierwszego [1661] w grodz[i]e brasławskim uczyniony produkuią, od których successores pochodzący, jako to Krzysztof Korn⁸⁸⁶, possessor Witkopowczyzny, przywilejem consensus Augusta drugiego na maientność Dywelowczyzna⁸⁸⁷ w roku tysiąc siedemset piętnastym [1715] y urzędem skarbnikowstwa inflanskiego⁸⁸⁸ był zaszczycony, także syn iego, W[ielmożny] Stefan⁸⁸⁹ Korn, w roku tysiąc siedemsetnym szedziesiątym ósmym [1768] przywilej confirmationis przy dziedictwie Dywelowczyzny na siebie y brata, Ludwika⁸⁹⁰ Korna, otrzymał; który też budownicowstwem inflanskim⁸⁹¹ iest ozdobiony y takowe wyz datami specyfikowane przywileja y [k. 116v] dokumenta originaliter pokładając, siebie przy obywatelstwie y herbie trzema kłosami żytniemi y strzałą w nich utkwioną wyrażającym się, utwierdzić suplikował, zaczym sąd ziemski prowincyi dźwińskiej takowy wywód za legalny uznawszy, dom tychże W[ielmożnych] Kornów w aktoracie piszących się, z przyznaniem^b obywatelstwa y herbie za szlachetny determinuie. Który to wywód, jak się przed sądem ziemskim prowincyi dźwińskiej agitował, tak w akta sądu ziemskiego iest przyięty y wpisany.

^cWypis wydany.^c

Nr 131

Dowód (edukt) szlachectwa Skirmontów (brudnopis), 17 II 1773.

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 117.

Uw. Dokument jako brudnopis posiada inną strukturę zewnętrzną niż większość pozostałych (analogicznie do eduktu Platerów — zob. dokument nr 114 niniejszej edycji). Tytuł (regest) jest wpisany w prawej górnej części karty, właściwy wpis po lewo i poniżej od tytułu. U góry karty, pośrodku, podkreślona kancelaryjna foliacja: Folio 31mo. Karta posiada liczne zabrudzenia, także atramentem.

^b Wyraz częściowo nieczytelny z powodu otworu w karcie, powstałego wskutek jej przeszywania. ^{c-c} Fragm. dopisany inną ręką, zapewne później.

⁸⁸⁶ Krzysztof Korn (por. przyp. 873, 875, 885) — skarbnik inflancki, zob. UI 1994, nr 1688. Por. Niesiecki XI, s. 234.

⁸⁸⁷ Dywelowczyzna — dobra w pow. lutyńskim.

⁸⁸⁸ Por. UI 1994, nr 1688, gdzie Krzysztof Korn (Korń) występuje jako skarbnik inflancki, ale bez podania daty.

⁸⁸⁹ Por. przyp. 873.

⁸⁹⁰ Por. przyp. 875.

⁸⁹¹ Uwaga ta odnosi się do Ludwika Korna (Kornia), który budowniczym inflancim był w latach 1760–1786, zob. UI 1994, nr 1118.

[k. 117] I[ch]m[ość] panowie Zygmunt⁸⁹², trukczaszy, ociec, Michał, syn, Adam⁸⁹³, komornik inflanski, Jan y Jakub⁸⁹⁴, woysko[wicze] czer[ni-howscy]^a, ^bSkirmonttowie do wyvodu.^b

Roku 1773, m[iesiąc]a febr[uar]ii 17 d[ie] [17 II 1773], za przywołaniem niniejszego aktoratu stawiający patron J[ego]m[ość] p[an] Michał Morysson, reg[e]nt podkomo[rski], in deductionem starożytności domu tychże W[ielmożnych]^c J[egomości] p[anów] Skirmonttów, ^dwniósł do sądu ziemskiego^d, iż początkową dom Skirmonttów od niegdyś litewskich, ^eżmuyskich y ruskich dziedzicznych^e xiążąt ciągnąc pochodzistość, w pośledniejszym czasie kwitnącym w stanie szlacheckim^f, z różnemi starodawnego y jednostaynego herbu odmianami według różnych kronikarzów pisma przyświadcza się, od których po różnych w[o]jewó[d]ztwach w Litwie rozsiadłych, Maciey^g Skirmontt, noszący trzy lilie^h w herbie, miał osiadłości swoje w X[ięst]wie Żmuydzkim y tamże spłodził syna Jana, dziedzica dóbr Butkiszek⁸⁹⁵, który takową majątność synom swoim, Piotrowi y Michałowi, oycu y dziadowi terazniejszych, wespół z innemiⁱ zastawnemi posessyami dóbr Kolni⁸⁹⁶ y Paszkiewicz⁸⁹⁷ zapisał, jako dwa oryginały [pr]aw^j z ekstraktami y intromissyami, jeden na Butkiszki r[ok]u 1676, drugi na Kolnie y Paszkewicze r[ok]u 1684, u sądu pokładane opiewają. I że tenże Michał Skirmont⁸⁹⁸, woyski czernichowski, przybywszy do Inf-

^a Po tym skreślone: do wyvodu. ^{b-b} Fragment podkreślony lub w ten sposób oddzielony od reszty tekstu. ^c Nadpisane. ^{d-d} Fragment podkreślony ołówkiem. ^{e-c} Fragment nadpisany. ^f Wyraz poprawiony. ^g Imię podkreślone ołówkiem. ^h Wyraz podkreślony ołówkiem. ⁱ Nad literą e wykonany ołówkiem krzyżyk? ^j Wyraz nieczytelny z powodu uszkodzenia karty przez nieprzeszywającą tom, rekonstrukcja prawdopodobna.

⁸⁹² Jan Zygmunt Skirmont był strukczaszym inflanckim w drugiej połowie XVIII w. (po rok 1792?), zob. UI 1994, nr 1817, 1820. Por. uwagi na temat Skirmunttów h. Dąb w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 89–89v, 161v–162v; Heymowski 1964, s. 44).

⁸⁹³ W herbarzu polsko-inflanckim Adam Skirmuntt jest nazywany komornikiem inflanckim, rotmistrzem nowogródzkim i sekretarzem pieczęci ziemskiej prowincji dźwińskiej, zob. LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 89v, 162; Heymowski 1964, s. 44.

⁸⁹⁴ Jan i Jakub Skirmunttowie (Skirmontowie), najprawdopodobniej synowie Karola, nazywanego między 1727 a 1737 r. wojskim czernihowskim, jakkolwiek był w tym czasie jedynie wojszczycem (synem Michała Franciszka, wojskiego czernihowskiego, por. przyp. 898), zob. UWoj.Kij.Czer., nr 1600.

⁸⁹⁵ Może Butkiszki, miasteczko w pow. rosieńskim, nad rzeką Dubisą? Zob. SGKP I, s. 483–484.

⁸⁹⁶ Bliżej nieznanie.

⁸⁹⁷ Paszkewicze — może okolica szlachecka nad strumieniem Naczka w pow. lidzkim lub dobra nad rzeką Siennicą w pow. mińskim? Zob. SGKP VII, s. 892.

⁸⁹⁸ Michał Franciszek Skirmuntt — jako wojski czernihowski wzmiankowany w latach 1706–1719, zob. UWoj.Kij.Czer., nr 1598.

lant y ożeniwszy się z Halpleyterową, wdową Rykową, spłodził Zygmunta⁸⁹⁹, w aktoracie piszącego się, oraz^k y Karola⁹⁰⁰, y Bogusława, z których Adam⁹⁰¹, Jan⁹⁰² y Jakub⁹⁰³ cum minorennibus Bogusława pochodzą, niemniej tenże był dziedzicem majątności Wielony⁹⁰⁴ w Inflantach y oną synowie w aktoracie wyrażeni aż do r[ok]u 1736 possydowali^l, a nadto W[ielmożny] Zygmunt przywiley na truckczastwo, a W[ielmożny] Adam na rotmistrzowstwo nowog[ródzkie] y komornikowstwo inflantskie, dwa kredensa składając y zaszczyt konsyliarstwa pod prowincjonalną laską W[ielmożneg]o Felicjana Ryka⁹⁰⁵, chor[ążego] infl[anckieg]o, przywodząc, siebie jako potomków domu wielkiego y zawsze rowienniczym obywatelstwem zaszczyconego, przy kleynotach szlach[ectwa] y herbu w teyże prowincyi utwierdzić dopraszał się. Zaczym sąd ziem[ski] prow[incji] dźwińskiey tak świadectwa kronik o starożytney godności imienia Skirmonttów, jako też wywiedzioney od prapradziada, a zawsze dziedzictwami wspierającey się pochodzistości, zważywszy legalności, dom tychże W[ielmożnych] Ichm[ośció]w w aktoracie wyrażonych, za prawdziwie y dawno szlachetny uznawszy, przy herbie y obywatelstwie onych plenarie zachowuje.

Nr 132

Dowód (edukt) szlachectwa Kublickich h. Ostoja [18 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 120–121v.

Uw. *Edukt szlachectwa Kublickich zachował się także w brudnopisie (LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 117v; por. tę formę eduktu dla Platerów, nr 114, Waldenów, nr 115 i Skirmontów, nr 131).*

[k. 120] Dekret eduktu familji Kublickich^{a 906}.

^k *Wyraz nadpisany. ^l Po tym skreślone: niemniej.*

^a *Nazwisko podkreślone. Nagłówek (tytuł) sporządzony inną ręką, niż reszta dokumentu.*

⁸⁹⁹ Por. przyp. 892.

⁹⁰⁰ Por. przyp. 894.

⁹⁰¹ Por. przyp. 893.

⁹⁰² Por. przyp. 894.

⁹⁰³ Por. przyp. 894.

⁹⁰⁴ Wielony (łot. Viļāni) — dobra w pow. rzeżyckim, zob. SGKP XIII, s. 360.

⁹⁰⁵ Felicjan Ryk — podkomorzy nadworny koronny, chorąży inflancki (1771–1775), zob. UI 1994, nr 1136.

⁹⁰⁶ Por. uwagi na temat Kublickich h. Ostoja w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 58–58v, 149; Heymowski 1964, s. 33). U Niesieckiego ich herb określany jest jako Księżyc i Miecz, zob. Niesiecki V, s. 427. Por. komentarz w: Uruski VIII, s. 150.

Roku tysiąc siedymsett siedymdziesiąt trzeciego, miesiąca february osimnastego dnia [18 II 1773].

Przed nami, Benedyktem z Janków Sokołowskim, prezydentem, Janem Weysenhoffem, Dyonizym Rykiem, sędziami, Gothardem Ignacym Mohlem, pisarzem, urzędnikami ziemskimi prowincyi dźwińskiej, gdy z porządku rejestrowego, ^{bz} karty trzydziestey drugiey^b kadencyi terażniejszey, przypadł aktorat do wyvodu Wielmożnych Ichm[osć] panów Marcina⁹⁰⁷, sędziego ziemskiego, Kazimierza⁹⁰⁸, [k. 120v] woyskiego y podstarościego, Eliasza⁹⁰⁹, łowczego, urzędników prowincyi dźwińskiej, Kublickich, za przywołaniem którego przez wóźnego [!], stawiający patron W[ielmożny] J[ego]m[osć] pan Morysson⁹¹⁰, regent podkomorski, in deductionem starożytności domu tychże W[ielmożnych] Kublickich w początkowym pochodztwie miał się referibiliter do wyvodu w prowincyi połockiey czynić się mającego lub uczynionego, gdzie tenże dom od Witolda, x[ię]cia litewskiego, ciągnąc dalszą produkcją, roznemi przez kilka stopniów w górę possessyami był zaszczyconym, od których Piotr Kublicki⁹¹¹, dziad w aktoracie piszących się, a w godności starożytnego szlachectwa autorami Niesieckim y Hylzenem⁹¹² wspierający się y poseł na seym

^{b-b} *Fragment podkreślony ołówkiem.*

⁹⁰⁷ Marcin Kublicki — syn Jerzego, łowczego inflanckiego (por. przyp. 919) i Rozalii Korsakówny, skarbnik inflancki (1765–1767), sędzia ziemski inflancki (1767–1806?; u Uruskiego — od 1767 r. sędzia ziemski połocki), kawaler orderu Św. Stanisława, zob. Uruski VIII, s. 151; UI 1994, nr 1615, 1673. U Niesieckiego występuje jako podstarości inflancki, por. Niesiecki V, s. 427.

⁹⁰⁸ Kazimierz Piotr Kublicki (zm. 1774/1778?) — rzekomy horodniczy inflancki (1730), cześnik inflancki (1743?–1746), podczaszy inflancki (1746–1757), pisarz grodzki inflancki (1748?–1756), rzekomy koniuszy inflancki (1756), sędzia grodzki inflancki (1756–1764), podstarości inflancki (1765–1773), sędzia ziemski inflancki (1766–1767?), surogator grodzki inflancki (1766), wojski inflancki (1770–1773), zob. Niesiecki V, s. 427; UI 1994, nr 1183, 1219, 1261, 1405, 1479, 1539, 1601, 1614, 1821, 1882.

⁹⁰⁹ Eliasz Kublicki — syn Jerzego, łowczego inflanckiego (por. przyp. 919) i Rozalii Korsakówny, jako łowczy inflancki występował w latach 1770–1792 (u Uruskiego odnotowany jako poseł i łowczy połocki w 1764 r.), zob. Niesiecki V, s. 427; Uruski VIII, s. 151; UI 1994, nr 1322.

⁹¹⁰ Zapewne Michał Morysson.

⁹¹¹ Piotr Kublicki — podczaszy połocki, wcześniej poseł na sejm w 1667 r., komisarz do zamku połockiego, zob. Niesiecki V, s. 427. Por. Hylzen 1750, cz. II, s. 20–21. Uruski nazywa Piotra dziedzicem dóbr Sołosz i Uchwiszcze, zob. Uruski VIII, s. 151.

⁹¹² Mowa o herbarzu dołączonym do pracy Jana Augusta Hylzena pt. *Inflanty w dawnych swych i wielorakich aż do wieku naszego dziejach i rewolucjach [...]*. Informację o Kublickich zob. Hylzen 1750, cz. II, s. 20–21: „W roku 1680 Piotr Kublicki podczaszy połocki mając za sobą Judytę Kimbarównę, osiadł w Inflantach na dobrach lenno-wie-

roku tysiąc sześćset siedemdziesiąt siódmego [1667] oraz z tegoż seymu kommissarz do zamku połockiego, w roku tysiąc sześćset osiemdziesiąt [1680] stawszy się inflantskim obywatelem y possessorem dóbr Laudera⁹¹³ y Sołosza⁹¹⁴, iako w tym dokładnie naucza przywilej consensus Jana trzeciego⁹¹⁵ z listem dworzańskim, od którego spłodzeni Stefan⁹¹⁶, cześnik inflancki, w authorze Niesieckim wspomniany, oyciec W[ielmożnego] Kazimierza⁹¹⁷, woyskiego y podstarosty inflanckiego, nie mniej Franciszek⁹¹⁸, kraczy y pisarz grodzki dūnaburski, bezpotomnie zeszy, Jerzy⁹¹⁹, łowczy y rotmistrz, oyciec Marcina y Eliasza w aktoracie piszących się, nie tylko w dzierzeniu dóbr Laudera y Sołosza w Inflantach, Łukomla⁹²⁰ y Skica⁹²¹ w Orszańskim, Polesia⁹²² y Swiły⁹²³ w Oszmiańskim, Stawrów⁹²⁴, Bo-

czystych *Sołosz* y *Lauder*; wnuk jego Kazimierz Kublicki podczaszy y pisarz grodzki inflantski z stryjem swoim Jerzym Kublickim łowczym połockim jest tych dóbr aktualnym possessorem". Por. Manteuffel 1912, s. 58.

⁹¹³ Lauder (Laudermujża) — dobra w pow. lucyńskim, zob. SGKP V, s. 104; SGKP XV/2, s. 212.

⁹¹⁴ Sołosz — dobra w pow. lucyńskim, zob. SGKP XI, s. 64–65.

⁹¹⁵ Tj. króla Jana III Sobieskiego.

⁹¹⁶ Stefan Kublicki — syn Piotra, podczaszego połockiego (por. przyp. 911) i Justyny (u Hylzena — Judyty) Kimbarówny, cześnik inflancki (1705–1710), zob. Uruski VIII, s. 151; Hylzen 1750, cz. II, s. 20; UI 1994, nr 1159. Według Niesieckiego był cześnikiem inflanckim już w 1700 r., zob. Niesiecki V, s. 427.

⁹¹⁷ Por. przyp. 908.

⁹¹⁸ Franciszek Kublicki (zm. 1748) — syn Piotra, podczaszego połockiego (por. przyp. 911) i Krystyny Rejtanówny, jako kraczy inflancki występował w latach 1712–1739, z kolei jako pisarz grodzki inflancki (tj. dyneburski) w latach 1718–1739 (według Uruskiego był nim już w 1709 r.), zob. Niesiecki V, s. 427; Uruski VIII, s. 151; UI 1994, nr 1267, 1404. Według Uruskiego żoną Franciszka była Petronela Szadurska, stolnikówna inflancka.

⁹¹⁹ Jerzy Kublicki — syn Piotra, podczaszego połockiego (por. przyp. 911) i Krystyny Rejtanówny, łowczy inflancki (1730–1741) i rotmistrz inflancki, zob. Uruski VIII, s. 151; UI 1994, nr 1301. U Jana Augusta Hylzena występuje jako łowczy połocki, zob. Hylzen 1750, cz. II, s. 21.

⁹²⁰ Jan August Hylzen podaje: „N. Kublicki z Xiężniczką Łukomlską ożeniwszy się, część Łukomla w posagu dostał”, zob. Hylzen 1750, cz. II, s. 20. Por. Manteuffel 1912, s. 58. Łukomla (Łukoml) — dziś biały. Лукомль (wieś w obwodzie witebskim, w rejonie czaśnickim), dawniej miasteczko, gniazdo rodowe książąt Łukomskich, pieczętujących się Rochem, zob. SGKP V, s. 819–820.

⁹²¹ Bliżej nieznanne.

⁹²² Dobra o lokalizacji trudnej do ustalenia ze względu na popularność nazwy. Może chodzi o Polesie, dobra w pow. święciańskim? Por. SGKP VIII, s. 587; SGKP IX, s. 366.

⁹²³ Może Swiła, dobra w pow. święciańskim? Por. SGKP IX, s. 366.

⁹²⁴ Bliżej nieznanne. Może tożsame z dobrami Stawry, własnością Piotra Kublickiego, podsędka orszańskiego (1598)? Por. Uruski VIII, s. 150.

nonij⁹²⁵, Uchwiszcz⁹²⁶, Bereżeńca⁹²⁷ w Połockim zostawali, [k. 121] ale też przy wszystkich dostojnościach y prerogatywach godność starożytnego domu oznaczali, iako to w roku tysiąc siedymsett trzydziestym [1730] Jerzy Kublicki, deputat trybunału W[ielkiego]o X[ięstw]a Litt[ewskiego]o pod laską Sołohuba⁹²⁸, łowczego litewskiego, Kazimierz w roku tysiąc siedymsett trzydziestym ósmym [1738], kommissarz na trybunał skarbowy y cześnik inflan[cki]⁹²⁹ y tenże w roku tysiąc siedymsett pięćdziesiąt szóstym [1756] pisarz grodzki dunaburski y podczaszy inflan[cki], daley sędzia y podstarosta tegoż grodu, nie mniej w roku tysiąc siedymsett sześćdziesiąt czwartym [1764] konsyliarz przy marszałku konfederackim, a teraz woyski, także Marcin, w roku tysiąc siedymsett pięćdziesiąt ósmym [1758] kommissarz na trybunał skarbowy^c, w roku tysiąc siedymsett sześćdziesiąt piątym [1765] skarbnik inflan[cki], w r[ok]u tysiąc siedymsett sześćdziesiąt siódmym [1767] sędzia ziemski y tegoż roku do komissyji za dekretem assessorskim kommissarz przydujący, nie mniej Eliasz w roku tysiąc siedymsett sześćdziesiąt pierwszym [1761] kommissarz na trybunał skarbowy, w roku tysiąc siedymsett sześćdziesiąt czwartym [1764] poseł na elekcyą króla Stanisława y tegoż roku sędzia kapturowy, a roku tysiąc siedymsett siedymdziesiątego [1770] łowczy inflan[cki]. Piastując tak znaczne w stanie rycerskim urzędy niechybnie szlachetnemi być się wywodzą y przeto siebie circa eundem usum antiquissimae nobilitatis [k. 121v] y kleynocie herbowym temuż domowi przyzwoitym zachować dopraszali się. Zaczyn sąd ziemski prowincyi dzwinskiy, zważywszy ważność czynionego przed sądem wywodu od dziada w aktoracie piszących się, ^da^d produkcyi do próbowania wyższych stopniów do podobnegoż wywodu w prowincyi połockiey od tegoż imienia W[ielmożnych] Kublickich z Je-

^c Dalej następują wykonane ołówkiem dwie prostopadłe kreski. ^{d-d} Fragment nadpisany.

⁹²⁵ Bononie — dobra w pow. połockim, zob. SGKP XV/1, s. 197.

⁹²⁶ Uchwiszcze (Uchwice) — dobra w pow. lepeńskim (dawniej w woj. połockim), dziś biał. Вухвішча, wieś w rejonie połockim obwodu witebskiego, zob. SGKP XII, s. 739; SGKP XV/2, s. 672.

⁹²⁷ Berezeniec — dziś wieś w rejonie połockim obwodu witebskiego.

⁹²⁸ Jan Michał Sołohub (Ursyn Dowojna Sołohub) h. Prawdzic (zm. 1748) — łowczy wielki litewski od 1724 r., zob. Niesiecki VIII, s. 455–456; PSB, t. 40, s. 309–315, autor biogramu Przemysław P. Romaniuk. Na temat jego marszałkowania trybunałowi litewskiemu w 1730 r. (tylko podczas kadencji wileńskiej), zob. PSB, t. 40, s. 310.

⁹²⁹ Kazimierz Piotr Kublicki cześnikiem inflanckim miał być w latach 1743–1746, zob. UI 1994, nr 1183.

rzego oycy, a brata Piotrowego⁹³⁰ pochodzących, referującego się, tychże W[ielmożnych] Kublickich w aktoracie będących przy dostojności szlacheckiego obywatelstwa y przyzwoitego herbu nayuroczyściey utwierdza, który to wywód iak się przed sądem ziemskim prowincyi dzwińskiej agitował, tak do akt sądu ziemskiego iest przyjęty y wpisany.

Nr 133

Dowód (edukt) szlachectwa Ossendowskich [18 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 122–123v.

Uw. *Wcześniej (13 II 1773 r.) została wpisana do akt ziemskich prowincji dzwińskiej wersja dekretu wywodowego Ossendowskich (LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 82–83), różniąca się od prezentowanej jedynie w drobnych szczegółach (istotniejsze różnice zasygnalizowano w przypisach literowych, w których wersję z k. 82–83 określa się jako „A”).*

[k. 122] Dekret eduktu familij Ossendowskich⁹³¹.^a

Roku tysiąc siedmset siedymdziesiąt trzeciego, miesiąca februarij osiemnastego dnia [18 II 1773].

Przed nami, Benedyktem z Jankow Sokołowskim, prezydentem, Janem Weysenhoffem, Dyonizym Rykiem, ^bMarcinem Kublickim^b, sędziami, Gothardem Ignacym^c Mohlem, pisarzem, urzędnikami ziemskimi prowincyi dzwińskiej, z porządku rejestrowego kadencyi terazniejszey ^dkar-ty osiemnastey^d przypadł aktorat Wielmożnych Ichm[ość] panow Ludwika⁹³², łowczego parnawskiego, oycy, Felicyana, Jozefa, Wincentego, synow, Benedykta⁹³³, łowczyca inflan[ckiego]^c, Ossędowskich; stawający osobiście Wielm[ożny] J[ego]m[oś]c pan Felicyan Ossędowski^f przez

^a *Tytuł wpisany inną ręką i atramentem niż reszta dokumentu; w wersji A nagłówek brzmi: Dekret wyvodu W[ielmożny]ch Ossędowskich.* ^{b-b} *Fragment częściowo nadpisany, częściowo dopisany na marginesie.* ^c *Wyraz nadpisany.* ^{d-d} *Fragment podkreślony.* ^e *W wersji A dodano: Franciszka, chorążego J[ego] K[rólewskiej] M[oś]ci oycy z synami, Jędrzeyem, Felixem, Piotrem, Michałem, Tadeusza z synem Antonim.* ^f *W wersji A dodano: łow[czyc] parnaw[ski].*

⁹³⁰ Por. przyp. 911.

⁹³¹ Por. uwagi na temat Ossendowskich herbu Lis w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 68–68v, 153–153v; Heymowski 1964, s. 36).

⁹³² Spis UI 1994 zna jedynie Ludwika Ossendowskiego (Osędowskiego), łowczego inflanckiego (1764–1766), a nie parnawskiego, zob. UI 1994, nr 1321. Por. Uruski XIII, s. 30, gdzie wspomniany jest Ludwik, syn nieznanego z imienia łowczego inflanckiego (1774). Przywołany w tekście źródłowym Ludwik Ossendowski (Osędowski), łowczy parnawski, może być inną postacią niż Ludwik, łowczy inflancki.

⁹³³ W herbarzu polsko-inflanckim Benedykt został określony mianem „synowca” Ludwika (por. przyp. 932), zob. LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 68, 153; Heymowski 1964, s. 36.

W[ielmożneg]o J[ego]m[oś]ci pana Michała Moryssona, regenta podkomorskiego in [k. 122v] deductionem starodawnego szlactwa swego excerpt z autora Niesieckiego⁹³⁴ herbu y domu z Nurkow Ossędowskich, którym herb Lisa czyli Bzury, we srodku strzała biała w polu czerwonym y dwóch jelcow na niey kształtem dwóch krzyżow ułożone, na hełmie lisa niby z korony wyskakującego z uniesionemi przednimi nogami a głowę ku tarczy obróconą opisany y pod nim dom W[ielmo]żnych Ossędowskich umieszczony, i że z takowego Kasper Ossędowski pod rokiem tysiąc sześćset trzydziestym szóstym [1636] do Inflant przybył y za woienne zasługi dwa przywileje, ieden consensus w roku tysiąc sześćset trzydziestym szóstym [1636], drugi confirmationis [w] roku tysiąc sześćset czterdziestym [1640]^g na dobra Homelmuyżę y Pokuminie^{h935}, które tenże dom piszący się w aktoracie dotąd possyduje, otrzymał y na to wyż [k. 123] zmiankowane przywileje originaliter z listem skarbowym na podanie tychże dóbr produkując, i że z owego Stanisław, oyciec Jana, a z niego Ludwik y piszący się w aktoracie Wielmożni Ossędowscy pochodzą, genealogią swoją y possesją nieprzerwaną dóbr Homelmuyży probują się zachowania siebie circa nobilitatem et stemma exposcebatⁱ. Przeto sąd ziemski prowincyi dzwińskiej dom tychże Wielmożnych Ichm[oś] panow Ossędowskich w aktoracia piszących się za szlachetny uznawszy, przy kleynocie herbowym y obywatelstwie zachowuje^j. ^kKtóry to wywód iako się w sądach ziemskich prowincyi dzwińskiej agitował, tak do xiąg ziemskich [k. 123v] teyże prowincyi iest wpisany^k.

Wypis wydan.^l

^g *Wersja A*: 1644. ^h *Wersja A*: Pokominie. ⁱ⁻ⁱ *W wersji A fragment brzmi następująco*: i że z owego Kaspera Stanisław, oyciec Jana, Tadeusza y Franciszka, a z nich w równym rozdziale linii z Jana Ludwik z synami, Felicyanem, Jozefem, Wincentym, z Tadeusza Benedykt, z Franciszka także Franciszek y synowie onego Jędrzey, Felix, Piotr, Michał, także z tego pierwszego Franciszka Jozef, xiąc, proboszcz łobonarski, niemniej Tadeusz y syn jego żyjący Antoni, podobnie Ignacy sterilis decessus pochodzą. Ci wszyscy w aktoracie piszący się genealogią urzędową dowodząc possesye nieprzerwane dobr Homelmuyży y Pokomina, aż do daty dzisiejszey legaliter et autenticae dokumentuią y na tych fundamentach siebie circa antiquissimam nobilitatem, precedentiam et stemma zachować y aprobować dopraszał się. ^j *W wersji A w miejsce tego słowa fraza*: iak nayuroczysciey zachowuje y aprobuje. ^{k-k} *W wersji A brak tego fragmentu, ale poniżej również odnotowano*: Wypis wydan. ^l *Wpisane tą samą ręką i atramentem, co tytuł*.

⁹³⁴ Por. Niesiecki VI, s. 124–125 (opis herbu Lis) oraz s. 130, gdzie Ossendowscy wymienieni wśród herbownych.

⁹³⁵ Homelmujża (Humelmujża, w 1710 r. — Umulmuyża) i Pokumin (Pokuminie, Pokominie) — dobra w woj. inflanckim, w granicach późniejszego pow. lutyńskiego, zob. LVVA, f. 712-1, nr 65, k. 94; SGKP III, s. 217; SGKP VIII, s. 560.

Nr 134

Dowód (edukt) obywatelstwa Ryków (fragment) [18 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 124–124v.

Uw. Wywód Ryków nie jest dokończony. Na k. 127v znajduje się krótsza wersja brudnopisowa (analogiczna do Platerów, nr 114, Waldenów, nr 115 i Skirmontów, nr 131). Ma ona adnotację: Folio 33tio, która jest tożsama z numerem karty podanym w wersji będącej podstawą edycji.

[k. 124] Dowód obywatelstwa imienia W[ielmożny]ch Ryków⁹³⁶.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt trzeciego, miesiąca februaryi ośmnastego dnia [18 II 1773].

W sprawie W[ielmożnych] Ichm[os]c[ió]w panow Feliciana⁹³⁷, chorążego, Dyonizego⁹³⁸, sędziego, Michała⁹³⁹, stolnika, Dominika⁹⁴⁰, strażnika, Woyciecha⁹⁴¹, rotmistrza, Antoniego⁹⁴², podkomorzego nadwornego, Jozeffa, chorążego usarskiego, Ignacego⁹⁴³, łowczyca, Jozeffa, podpułkownika woysk polskich, Rykow, do wyvodu w zadosyćczynieniu zasłzey, od zwierzchności publikacyi do sądu ziemskiego intentowaney y s porządku

⁹³⁶ Por. uwagi na temat Ryków herbu własnego w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 85–85v, 159v–160v; Heymowski 1964, s. 42).

⁹³⁷ Felicjan Ryk — podkomorzy nadworny koronny, chorąży inflancki (1771–1775), zob. UI 1994, nr 1136. Manteuffel mianuje go szambelanem królewskim i podaje, że po żonie, Bergównie, miał dobra Fejmany (Fehmen) z przyległościami; Felicjan był synem Józefa i bratem Dominika, strażnika inflanckiego; dziedziczył też Wielony (Manteuffel 1912, s. 54, 57). Por. Uruski XV, s. 343, gdzie informacja, że Felicjan był synem Antoniego, podkomorzego.

⁹³⁸ Dionizy Ryk — chorąży chęciński, sędzia ziemski inflancki (1765–1785), zob. UI 1994, nr 1613. W zestawieniu chorążych chęcińskich (UWoj.San., nr 1–6) nie występuje.

⁹³⁹ Michał Stanisław Ryk — surogator ziemski inflancki (1761–1765), podstoli inflancki (1765–1770), stolnik inflancki (1770–1787), zob. UI 1994, nr 1584, 1764, 1823.

⁹⁴⁰ Dominik Ryk (zm. 5 X 1784 r.) — krajczy inflancki (1765–1766), strażnik inflancki (1766–1784), zob. UI 1994, nr 1274, 1802; GKRG 2004, s. 190. Był synem Józefa i bratem Felicjana, podkomorzego nadwornego koronnego, chorążego inflanckiego (por. przyp. 937). Manteuffel dodaje, że Dominik był potem marszałkiem rzezyckim; dziedzic m.in. dóbr Drycany, Wielony, Bałtyń, Gajgałowa, Strużany, Pilcyn, zmarły bezpotomnie (Manteuffel 1912, s. 54, 57). Por. Uruski XV, s. 343.

⁹⁴¹ Według Uruskiego Wojciech Ryk jako rotmistrz inflancki występował jeszcze w 1778 r., zob. Uruski XV, s. 343.

⁹⁴² Według Uruskiego Antoni Ryk, podkomorzy, był ojcem Felicjana Ryka, chorążego inflanckiego (por. przyp. 937), zob. Uruski, t. XV, s. 343. Przeczy to informacjom podanym przez G. Manteuffla.

⁹⁴³ Ignacy Ryk — prawdopodobnie syn Adama (zm. 1752), łowczego inflanckiego (1744–1750). Por. UI 1994, nr 1309.

registrowego ^aex folio trigesimo tertio^a za przywołaniem niniejszego aktoratu stawając W[ielmo]z[n]y J[egomość] pan Moryson⁹⁴⁴, regent podkomorski ad deductionem starożytności domu W[ielmo]żnych Ichm[os]-c[ió]w panow Rykow wniosł sądowi ziem[skiemu], iż jako ta familia jest y z istoty [k. 124v] nazwiska, y z wielu niemieckich kronikarzów świadectwo starodawnym szlachectwa zaszczytem słynąca, o której Hanknow^b w Istoryi Pruskiej⁹⁴⁵ in serie hermistrzow inflantskich Rik, Ryk, Ruck albo Rick^c jedność domu w tych nazwiskach opisując, szlachetność y zaszczyty tegoż domu^d wyprowadza; takż Lexicon^e uniwersalnie [!] w tomie trzydziestym drugim sub ordine alphabetico o imieniu Rück pisząc, kładzie w nim biskupa Johana⁹⁴⁶ y xiążęcia w Inflantach, a na dalszą produkcją odsyła do tomu trzydziestego, do imienia Reck, jedno originaliter znaczącego, w którym iż Rek jedna lokacya godnych niezwyńczonych mężow wojennych sławnych y godnych panow z tytułem von de w hrabstwie March od rodowitego ich zamku Reck⁹⁴⁷ y dotąd nazywającego się pochodząca, y z tych jedna — wolna prześwietna familia w Westfalij, a stamtąd do Kurlandyi y Prus zaszła, y że y z istoty znaczenia w języku starym niemieckim tegoż imienia niezwyńczonego rycerza znaczyło, od których taż familia na wiele gałęzi w rodowi^f

Nr 135

*Dowód (edukt) szlachectwa Karnickich [20 II 1773].
LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 125–126.*

[k. 125] Dekret eduktu familij W[ielmożny]ch Karnickich⁹⁴⁸.

^{a-a} Fragment podkreślony ołówkiem. ^b W wersji brudnopisu: Harknoch. ^c W wersji brudnopisu: Reck. ^d Po tym słowie w źródle zaznaczone później dwie pionowe kreski ołówkiem. Oznaczają one miejsce w którym kończy się tekst w brudnopisie (zob. LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 127v), gdzie po tym adnotacja: Vide cetera w księgach z[iemskich] teyże kadęcy. ^e Wyraz poprawiony. ^f Tekst kończy się w tym miejscu przeniesieniem na następną stronę. Dalszego ciągu nie odnaleziono.

⁹⁴⁴ Zapewne Michał Morysson.

⁹⁴⁵ Chodzi o dzieło historyka, profesora Gimnazjum Akademickiego w Toruniu, Krzysztofa Hartknocha (1644–1687) pt. *Alt- und Neues Preussen oder Preussischer Historien zwey Theile*, Franckfurt am Mayn – Leipzig 1684.

⁹⁴⁶ Zob. Zedler, Bd. 32, kol. 1691 (Johann von Rück).

⁹⁴⁷ Zamek Reck (Haus Reck) w dawnym hrabstwie Mark, dzisiaj na terenie miasta Hamm w Westfalii, rodowa siedziba rodziny von der Recke.

⁹⁴⁸ Por. uwagi na temat Karnickich h. Kościeszka albo Iłgowski w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 48–48v, 145; Heymowski 1964, s. 30).

Roku tysiąc siedemsett siedemdziesiątego trzeciego, miesiąca februaryi dwudziestego dnia [20 II 1773]

Przed nami, Benedyktem z Jankow Sokołowskim, prezydentem, Janem Weysenhofem, Dyonizym Rykiem, Marcinem Kublickim, sędziami, Gothardem Ignacym Mohlem, pisarzem, urzędnikami ziemskimi prowincyi dzwinskięy, z porzątku rejestrowego kadencyi teraznieyszey ^akarty jedynastej^a, za przywołaniem przez woźnego ninieyszego aktoratu, stawając osobiście W[ielmożny] J[egomość] pan Michał Morysson, regent podkomorski y przysięgły sądow ziemskich adwokat, imieniem tychże W[ielmożny]ch Ichm[os]c panow Karnickich u sądu ziemskiego probował, iz pradziad ich z Tyla Jan Karnicki⁹⁴⁹, possesor dobr Karnic⁹⁵⁰ w ziemi sochaczewskiey y Podsendkiewicz⁹⁵¹ w woyewodztwie podlaskim, ziemi bielskiey, spłodził Stanisława⁹⁵², Mikołaja⁹⁵³ y Jana⁹⁵⁴ Karnickich, z którego Kacper Karnicki⁹⁵⁵ przybywszy do Inflant⁹⁵⁶ za [k. 125v] woyenne usługi od Zygmunta trzeciego, dobra Runtort⁹⁵⁶ y pośledniey Brycowczyznę⁹⁵⁷ miał naddane, z którego spłodzeni Stanisław⁹⁵⁸, Samuel⁹⁵⁹ Karnicki, był oycem

^{a-a} *Fragment podkreślony.*

⁹⁴⁹ Jan Karnicki — według Uruskiego syn Stanisława, żonaty z nieznaną z imienia Rylską, zob. Uruski VI, s. 208.

⁹⁵⁰ Karnice — dobra w woj. rawskim, w ziemi sochaczewskiej, por. Niesiecki V, s. 36; Uruski VI, s. 208.

⁹⁵¹ Bliżej nieznanne.

⁹⁵² Stanisław Karnicki — syn Jana (zob. przyp. 949) i nieznaney z imienia Rylskiej, zmarły bezpotomnie, zob. Uruski VI, s. 208.

⁹⁵³ Mikołaj Karnicki — syn Jana (zob. przyp. 949) i nieznaney z imienia Rylskiej, bliżej nieznaney, zob. Uruski VI, s. 208.

⁹⁵⁴ Jan Karnicki — syn Jana (zob. przyp. 949) i nieznaney z imienia Rylskiej, właściciel dóbr Tyle, żonaty z Grzymkowską, z którą miał syna Kacpra (zob. przyp. 955), zob. Uruski VI, s. 208.

⁹⁵⁵ Kacper Karnicki — syn Jana (zob. przyp. 954) i nieznaney z imienia Grzymkowskiej, uczestnik wojen ze Szwedami i Moskwą, za zasługi otrzymał nadania w Łatgalii, gdzie też osiadł (zob. Niesiecki V, s. 36; Uruski VI, s. 208).

⁹⁵⁶ Runtort (łot. Runtorta) — dobra w pobliżu Lucyna, w pow. lucyńskim, zob. SGKP X, s. 15–16.

⁹⁵⁷ Brycowczyzna (Brycowszczyzna, Bryckowszczyzna, Łucmujża, Łudzujża, dziś łot. Lucmujża) — dobra w pow. lucyńskim, zob. SGKP V, s. 792. Por. SGKP II, s. 362 (hasło Ewersmujża); Manteuffel 1912, s. 58.

⁹⁵⁸ Stanisław Karnicki — syn Kacpra (zob. przyp. 955), żonaty z nieznaną z imienia Jaworską, zob. Uruski VI, s. 208.

⁹⁵⁹ Samuel Karnicki — według Uruskiego syn Stanisława (zob. przyp. 958) i Jaworskiej, zob. Uruski VI, s. 208.

Andrzeja⁹⁶⁰, a z tego iż Jan⁹⁶¹ pochodził, tychże dobr possesor, oyciec Andrzeja Dyonizego⁹⁶², który w roku tysiącnym szeiesettym^b [!] dziewiędziesiątym szóstym, miesiąca apryla trzynastego dnia [13 IV 1696] kredensem na pissarstwo grodzkie inflantskie zaszczycony⁹⁶³, pomnożył posse-sye swoje przez nabycie dobr Łudzmujzy⁹⁶⁴, Ewerzmójzy⁹⁶⁵ y Zabołocie⁹⁶⁶, których descendentes W[ielmoż]ni Karnic[c]y w aktoracie piszący się są y dotąd in possessione, do tego iż Ignacy Karnicki⁹⁶⁷, syn Andrzeja Dyonizego, roku tyśiąc siedemsett trzydziestego wtórego [1732] przywilejem na czesnikowstwo inflantskie od Augusta drugiego był zaszczycony⁹⁶⁸, nadto iż synowie Ignacego, Jędrzej⁹⁶⁹ pierwiy z przywileju roku tyśiąc siedemsett piędziesiąt osmego [1758] łowczy, a z przywileju roku tyśiąc siedemsett siedemdziesiątego [1770] czesnik inflantski, Jan⁹⁷⁰ horodniczy y sekretarz pieczęci mniejszey koronney, jako też Jan⁹⁷¹, syn Andrzeja Dyonizego,

^b *Wyraz poprawiany, środkowa sylaba nadpisana.*

⁹⁶⁰ Andrzej Karnicki — syn Samuela (zob. przyp. 959), miecznik miński, w 1697 r. podpisał elekcję z woj. mińskim, zob. Uruski VI, s. 208–209.

⁹⁶¹ Jan Karnicki — syn Andrzeja (zob. przyp. 960), zob. Uruski VI, s. 209.

⁹⁶² Andrzej Dionizy Karnicki — syn Jana (zob. przyp. 961), pisarz grodzki inflancki (1696–1717), wojski inflancki (1727–1733), żonaty z Marianną Szostakowską, zob. Uruski VI, s. 209; UI 1994, nr 1403, 1868.

⁹⁶³ Spis urzędników inflanckich nie zna tej daty, zob. UI 1994, nr 1403.

⁹⁶⁴ Por. przyp. 957.

⁹⁶⁵ Ewersmujża — dobra w pow. lucyńskim, zob. SGKP II, s. 362–363; SGKP XV/1, s. 472; Uruski VI, s. 209; Manteuffel 1912, s. 58.

⁹⁶⁶ Zabołocie (Zabłocie) — dobra w trakcie lucyńskim, później pow. lucyński, zob. LVVA, f. 712-1, nr 65, k. 157; Uruski VI, s. 209.

⁹⁶⁷ Ignacy Karnicki (zm. przed 14 IX 1744 r.) — cześnik inflancki, właściciel dóbr Zabłocie, żonaty z Rozalią Mohłówną, zob. Uruski VI, s. 209; UI 1994, nr 1181.

⁹⁶⁸ W UI 1994 brak daty nadania Ignacemu przywileju na cześnikostwo inflanckie.

⁹⁶⁹ Jędrzej (Andrzej) Piotr Karnicki — łowczy inflancki (1758–1770), a następnie cześnik inflancki (1770–1793), podpisał elekcję w 1764 r. razem z Księstwem Inflanckim, żonaty z Anielą Kublicką, zob. Uruski VI, s. 209; UI 1994, nr 1200, 1319. Niesiecki nazywa go Adamem, zob. Niesiecki V, s. 37.

⁹⁷⁰ Jan Karnicki — rzekomy cześnik inflancki (1764), horodniczy inflancki (1765–1778), sekretarz pieczęci mniejszej koronnej (według Uruskiego w latach 1768–1775), podstoli inflancki (1778–1785), sędzia ziemski inflancki (1785–1792, u Uruskiego 1788–1793), żonaty z Domicelą Suską, regentówną koronną, zob. Uruski VI, s. 209; UI 1994, nr 1195, 1226, 1588, 1617.

⁹⁷¹ Jan Karnicki — syn Andrzeja Dionizego (zob. przyp. 962), żonaty z Zofią Wereszczyńską (Wereszczyńską), zob. Uruski VI, s. 209.

a z niego Jozef⁹⁷², oycie[c] Franciszka⁹⁷³ woyskowicza, w aktoracie piszącego się, pochodzą. Y ciz tak in possessione dóbr ruznych, iako tez circa omnes praerogativas nobilitatis, co też listy krola polskiego Stanisława Augusta, jeden roku tysięcznego siedemsetnego szescdziesiątego szostego [1766], drugi [k. 126] tysięcznego siedemsetnego szescdziesiątego siedemnego [1767] y tyśiąc siedemsetnego szescdziesiątego osmego [1768], przyswiadczają, [że] in ecuestri [!] ordine zostawali, a przez to siebie circa easdem prerogativas et stemma nomini suo competens [!] oznaczone strzały rozdarta pod żelestcem dwa razy przekrzyżowaną y licem z korony do połowy wyniosłym, u sądu ziemskiego przez tegoż patrona zachować dopraszali się. Zaczym sąd ziemski prowincyi dzwinskiy insistero tak dokładnemu dowodowi przed sąd swóy przywiedzonemi, dom tychże W[ielmożny]ch Ichm[ościów] panow Karnickich circa anticuissimam [!] nobilitatem oraz kleynocie ich herbowym zachowuie. Który to wywod, iako się w sądach ziemskich prowincyi dzwinskiy agitował, tak do xiąg ziemskich teyże prowincyi iest przyięty y wpisany.

°R[ok]u 1785, m[iesią]ca 9bra 18 dnia [18 XI 1785] wypis wydan.^c

Nr 136

Suplement do dowodu szlachectwa Mohlów [22 II 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 133–134v.

Uw. *W prawym, górnym rogu k. 133 i 134 przekreślona ołówkiem nieaktualna foliacja (kolejno 154 i 155). Jest to suplement do głównego dowodu szlachectwa Mohlów, wniesione do ksiąg 11 II 1773 r. (dokument nr 125 tej edycji; tam wyjaśniona część postaci i nazw miejscowych pojawiających się także w tym dokumencie).*

[k. 133] Aktykacya manifestu genealogicznego familij Mohlów, tak cu-dzoziemskich, jako tesz y inff[lan]skich.

Roku tyśiąc siedemset siedymdziesiąt trzeciego, miesiąca februarij dwudziestego drugiego dnia [22 II 1773].

^{c-c} *Adnotacja wpisana później, inną ręką, zaopatrzona w nieczytelną parafkę.*

⁹⁷² Józef Karnicki (zm. przed 30 IX 1765 r.) — syn Jana (zob. przyp. 971) i Zofii Wereszczynskiej (Wereszczyńskiej), wojski inflancki (1764), u Uruskiego wojski czernihowski, żonaty z Rozalią (Różą) Jodkówną, zob. Uruski VI, s. 209; UI 1994, nr 1877. W spisie urzędników województwa czernihowskiego Józef występuje jako rzekomy wojski czernihowski (1758), zob. UWoj.Kij.Czer., nr 1604.

⁹⁷³ Franciszek Karnicki — podkomorzy (1799) i marszałek szlachty pow. lucyńskiego, żonaty z Anną Benisławską, zob. Uruski VI, s. 209.

Comparendo personaliter coram actis terrestribus prowincyi dzwi[ń]skiej Wielmożny Imć pan Gotthard Ignacy Mohl, ziemski teyże prowincyi dzwińskiey pisarz, swoim y wszystkich imienników swo[ic]h^a imieniem, succurendo indemnitati ac integritati starożytności familij swey vestigia o niey pewney wiadomości in post zostającym, objaśniając solennie in promptitudinem diligentiae suae manifestował się, idq[ue] mieniać o to, iż co pod sądy ziemskie kadencyj trykrolskiey expedyujących się szlachectwa eduktów w roku tysięcznym siedymsetnym siedymdziesiątym trzecim [1773], żałujący aktor wielo [!] zaprzątniony pióra ziemskiego będąc zabawami, a przysparzając czasu jurysdycyjnemu na teyże kadencyi obywatelów prowincyi dźwińskiey potrzebom, ujoł go sobie w ubliżeniu podania do dekretu szegulnych o familij swojej w cudzych krajach naydujących wyrazów, przeto co z tych miar w dekrecie wywodu imienia swego dla skrucenia pracy, a oszczędzenia czasu, ogulnie napisało się z wzmiankowaniem tylko autorów i familij manifestantu piszących, to teraz dokładniey rozdzielnie o każdej z osobna osobie wyłuszczając, niemniey też co do zupełney genealogij inflantskich stosuje się Mohlów, w ninieyszym dopełnia supplemente. A nayprzód, że w margrabstwie brandenburgskim, w Neymargu, w cyrkule, id est powiecie fryderbergeskim⁹⁷⁴, imię Mohlów z dawnych czasów na dobrach dziedzicznych Lichtenhoff y Carcych zwanych osiadłe, których to dóbr po licznych z przeciągłego wieku antecessorach swych prawy dziedzic Anselmus fon Mohl, dziad Wolhensa seu Benedykta, takosz Baltazara y Jakuba, rzeczzone dobra naystarszemu wnukowi swemu, owemu Wolhensowi czyli Benedyktowi, xiążęcia elektora saskiego chambellanowi, a sa[m]ey^b xiężney elektorowey dworu marszałkowi, po zeyściu swoim z tego świata zbliżył w successyą. Ten zaś w roku tysięcznym sześćset czterdziestym szóstym [1646] umierając, zostawił jedynaka dwoyga imion syna Wolffa Joachima, wzmiankowanych dóbr iure naturae dziedzica, a z niego spłodzeni dway synowie, Jerzy i Wilhelm, woysk Nayaśnieyszego Króla Polskiego y Elektora Saskiego rotmistrz, w roku tysięcznym siedymsetnym dwunastym [1712] życie w śmierć zamieniwszy, dereliquit in vivis starszego brata [k. 133v] swego Jerzego na Lichtenhoffie y Carcychu dziedzicznego pana, który w roku tysięcznym siedymsetnym trzydziestym piątym [1735] w woysku króla Jegomości pruskiego dystyn-

^a Wyraz częściowo nieczytelny z powodu przeszycia tomu. ^b Wyraz częściowo nieczytelny z powodu przeszycia tomu.

⁹⁷⁴ Powiat w brandenburskiej Nowej Marchii, nazwa od miasteczka Friedeberg Neu-mark (pol. Strzelce Krajeńskie).

gwował się rangą pułkowniczą, successorów natenczas z siebie niemający. Jako o tym świadczą N.S.J.K.⁹⁷⁵ y Gauchen⁹⁷⁶ parte prima, pagina tysiąc trzysta osiemdziesiąt siedmym obszerniey o tey familij pisząc, podobniez iż tenże sam Gauchen o Mohlach w Brabancyi swoje osiadłości mających, parte secunda, pagina siedymset czternaście wyraża, od których imienia w Brabancyi Południowey nad rzeką Dile⁹⁷⁷ miasto Mechelen⁹⁷⁸ lub Mochlin nomenklaturę swoją wie dzie, Cluverius⁹⁷⁹, pagina sto jedna y sto cztery. Takosz y wiele innych miast, Molheym w Westfalij⁹⁸⁰ do arcybiskupstwa kolońskiego należące, pagina sto pięćdziesiąt dwie. Müllheym⁹⁸¹ in dextera Rheni ripa Coloniae vicinum, pagina sto pięćdziesiąt pięć, we Francyi in Borbonensi Provincia Molimum lub Molins⁹⁸² emporium celebre, pagina dziewięćdziesiąt dwie. Idem author Cluverius y daley tenże Molschemium⁹⁸³ miasto w Alsacyi biskupa argentinenskiego⁹⁸⁴ delictum akademią przyozdobione, pagina sto trzydzieści siedm, Müllhussa Suntgoviae⁹⁸⁵ eadem pagina, Müllhusa in Alsacia, w cyrkule wyszszym Rhenu⁹⁸⁶, pagina sto trzydzieści trzy, Müllhusa Thuryngiae w cyrkule niszszym saskim, pagina eadem, Müllhusium Alsaciae, pagina dziewięćdziesiąt dwie⁹⁸⁷. Müllhausen w Turyngij, wolne miasto Imperij, pagina sto pięćdzie-

⁹⁷⁵ Skrót oznaczający dzieło Kaspra Niesieckiego: Niesiecki Societas Jesu Korona.

⁹⁷⁶ Johann Friedrich Gauhe (1681–1755), niemiecki genealog i historyk, którego głównym dziełem był *Des Heiligen Römischen Reichs Genealogisch-Historisches Adels-Lexikon...*, Leipzig 1719, ²1740–1747.

⁹⁷⁷ Dijle — rzeka w centralnej Belgii.

⁹⁷⁸ Mechelen — miasto w Belgii, nad rzeką Dijle.

⁹⁷⁹ Zapewne Filip Clüver (łac. Philippus Cluverius) (1580–1622), pochodzący z Gdańska geograf i historyk, autor m.in. *Germania antiqua* (1616) i *Introductionis in universam geographiam tam veteram quam novam libri VI* (1624, wydanie pośmiertne).

⁹⁸⁰ Müllheim an der Ruhr, miasto w kraju związkowym Nadrenia Północna – Westfalia.

⁹⁸¹ Müllheim, obecnie dzielnica Kolonii.

⁹⁸² Moulins (Allier), miejscowość we francuskim regionie Owernia-Rodan-Alpy, w historycznym regionie Burbonia.

⁹⁸³ Molsheim, miejscowość we Francji, w regionie Grand Est (departament Dolny Ren), w pobliżu Strasburga. Od 1617 r. funkcjonowała tu jezuicka akademia.

⁹⁸⁴ Tj. biskupa Strasburga.

⁹⁸⁵ Suntgovia, Suntgau, region na lewym brzegu Renu, na pograniczu alzacko-szwajcarskim.

⁹⁸⁶ Chodzi o okręg górnoreński (Oberrheinischer Kreis) a następnie dolnosaksoński (Niedersächsischer Kreis), jednostki podziału administracyjnego Rzeszy, wprowadzonego reformami cesarza Maksymiliana I na początku XVI w.

⁹⁸⁷ Autor prawdopodobnie powielił niektóre miejscowości, a odwołania do dzieł Clüvera nie znajdują potwierdzenia.

siąt siedym, idem Claverius; y na tym Mülhauzenie czyli Mülhuzie Mohlowie cudzoziemscy pisali się y piszą się graffami, id est hrabiami. Z brabanckich takosz Mohlów niedawnymi czasy xiądz Kazimierz, benedyktyń w klasztorze lunelaceńskim w Wyszszej Austrii⁹⁸⁸ sytuowanym, proffess y tegosz klasztoru bibliotheki praezes oraz kaznodzieja ordinaryusz, xięgę titulo Soliloquia Animae cum Deo⁹⁸⁹ z włoskiego na łaciński język przeniósłszy, Alexandrowi, dawnego monasterium kremifuneńskiego Ordinis Sancti Patris Benedicti⁹⁹⁰ opatowi, a cessarskiemu konsyliarzowi, Almae Archiepiscopalis Salisburgensis Universitatis assistentowi, in Sarstejn, Bernstejn, Kremaeg etc. panu, w roku tysiąc siedymset trzydziestym piątym [1735] dedykował, co zaś do zasiedziałości śląskich należy Mohlów, równie ta probuie się, iak y w drugich krajach bydź zadawni. A naprzód, że Franciscus de Mohl żył roku tysiąc czterysta trzydziestego siódmego [1437] pod Bolkonem, xiążęciem firsztenbergskim y munsztenbergskim⁹⁹¹, Baltazar de Mohl w roku tysiąc czterysta osimdziesiąt ósmym [1488] był na dworze Konrada Białego, Conradi Albi^c, xiążecia na Els⁹⁹², konsyliarzem y zostawił Baltazara de Mohl, syna na Mühlradzie⁹⁹³ w Lignitzkim, który z żony de Bredwitz zrodził Chrystophora, ten ożenił się^d z damy de Schindel y [k. 134] Dromsdorff, która mu trzech zrodziła synów. Naystarszy, Mikołaj, zostawił tylko iedną córkę, najmłodszy, Fryderyk de Mohl, pan na Mühlradlitz y Dromsdorff⁹⁹⁴, zostawił z Ludmilli de

^c Wyras nadpisany. ^d Dalej wykreślony pusty fragment wiersza.

⁹⁸⁸ Klasztor benedyktyński w Mondsee w Górnej Austrii, jeden z najstarszych klasztorów w Austrii, założony w 748 r.

⁹⁸⁹ Chodzi o pracę *Soliloquia Animae cum Deo Ad excitandum in Se DEI Amorem, & renovandam divinam Ejus Praesentiam [...] a P. Casimiro Moll, O.S.P. Benedicti Antiquissimi Monasterii Lunaelacensis in Sup. Austria Professo, ibidemque Bibliothecario, & Concionatore Ordinario* (1735). Dedykacja w dziele brzmi: REVERENDISSIMO, PERILLUSTRI, AC AMPLISSIMO DOMINO, DOMINO ALEXANDRO, Celeberrimi & Antiquissimi Monasterii Cremisanensis O.S.P. Benedicti ABBATI VIGILANTISSIMO. Sac. Caes. Reg. Catholicae Majestatis &c. &c. Consiliario &c. &c. Almae [...] Archiepiscopalis Universitatis Salisburgensis ASSISTENTI DOMINO In Sarnstein, Bernstein, & Cremsegg &c. &c. DOMINO, DOMINO; Praesuli, ac Patrono suo gratiosus.

⁹⁹⁰ Założony w 777 r. klasztor benedyktyńców w Kremsmünster w Górnej Austrii.

⁹⁹¹ Może chodzić o księstwo ziębieckie (Herzogtum Münsterberg), ale książę Bolko III panował w latach 1358–1410.

⁹⁹² Chodzi o Konrada (X) Białego Młodszeo (zm. 1492), księcia oleśnickiego, zob. Jasiński 2007, s. 450–451.

⁹⁹³ Mühlradlitz (Miłoradzice), wieś na Dolnym Śląsku, położona na północny wschód od Legnicy, w latach 1506–1699 należała do rodziny von Mohl.

⁹⁹⁴ Dromsdorf (Drogomiłowice), wieś na Dolnym Śląsku, w pow. średzkim.

Skopp Fryderyka de Mohl, pana na Mühlradlitz, Dromsdorff, Lonig, Lederhose y Sekierwitz, a sam umarł roku tysiąc pięćset siedymdziesiąt trzeciego [1573]; syn Fryderyk, będąc wielkorządcą księstw Szweydnitz y Jawer, bez potomstwa męskiej płci umarł roku tysiąc sześćset dwudziestego piątego [1625]. Średni syn Chrystophora, Ernestus de Mohl, pan na Mühlradlitz, z damy de Loss miał dwóch synów, Dawida, starostę nad meryskim powiatem, który ieszcze żył w roku tysiąc pięćset dziewiędziesiąt^c ósmym [1598], o potomstwie Dawida nie wiadomo. Fryderyk zaś z żony de Brauchitz zrodził Dawida y drugiego syna niewiadomego imienia. Dawid na Mühlradlitz, roku tysiąc sześćset czterdziestego [1640] umierając z nieprzyjacielskiego postrzału pod Lignitz, zostawił z Jadwigi de Schweynichen Mikołaja de Mohl na Mühlradlitz y wielkorządcę księstwa Lignitz, który roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątego [1699], po pięcioletniej chorobie, a wieku swego siedymdziesiąt dwa lat mający, umarł. Drugi syn Fryderyka, niewiadomego imienia Mohl, pan na Gross Rozen, zrodził z Katarzyny de Nisnpez [?] Fryderyka de Mohl, pana na Grosrozen, Pankau y Nider Poszwitz, który z żony, Izoldy de Franckenberg, Frideryka Baltazara de Mohl, na Gross Rozen y Nider Poszwitz, zostawił, ten ożenił się napr[z]ód z damą de Pozer, która mu zrodziła córkę Izoldę; gdy ta żona umarła roku tysiąc siedymset czwartego [1704], pojął drugą żonę, z domu de Lewen, y z nią miał syna Fryderyka, w roku tysiąc siedymset dwudziestym drugim [1722] ^fieszcze żyjącego^f, a iak Gauchen opisuię, do roku tysiąc siedymset tr[z]ydziestego [1730] z dokładem, że ta linia śląskich Mohlów w Strykhauzkim na Grossrozen z dawna osiadła, idem parte secunda, pagina siedymset trzydzieści cztery, item Uniwersalny Lexykon trzeciej części lub thomu drukowanego w Lipsku u Thomasza Frytza successorów roku tysiąc siedymset trzydziestego pierwszego [1731]⁹⁹⁵, takosz Ciekawości śląskie authore Sinapio, thomo primo, pagina sześćset czterdzieści siedym, item thomo secundo, pagina osimset trzynaście, o familij Mohlów świadczy⁹⁹⁶, i że ta familia [d]otąd^g in Imperio w Ślązku kwitnie y znaczne

^c Wyraz częściowo nieczytelny z powodu otworu w karcie, powstałego wskutek jej przeszycia. ^f Fragment nadpisany nad wierszem. ^g Wyraz częściowo nieczytelny z powodu przeszycia tomu.

⁹⁹⁵ *Grosses vollständiges Universal-Lexicon Aller Wissenschaften und Künste* Johanna Heinricha Zedlera został opublikowany w Lipsku w latach 1731–1754.

⁹⁹⁶ Dzieło śląskiego historyka Jan Sinapiusa młodszego (1667–1725) *Kuriositäten des schlesischen Adels* (*Schlesischer Curiositäten Erste Vorstellung, Darinnen die ansehnlichen Geschlechter Des Schlesischen Adels*, Leipzig 1720), gdzie na s. 647–648 informacja o ro-

posyduie dobra, oczywiste utwierdzają dowody, w tych czassach zasiągnioną niektórych kawalerów kurlandskich w Akademij Lipskiej z młodemi śląskimi graffami Mohłami znajomością. I daley stawający manifestan[t] próbując tegosz samego herbu oznaczającego w krwawym czyli czerwonym trzech kretów polu, a czwartego w skrzydlastym na mieyscu korony chełmie, równym tak przez cudzoziemskich, jako y inflantskich Mohłów, bez żadney odmiany od wieków używaniem dalszą imienia swego ciągnie dedukcją, że z tychże samych cudzoziemskich Mohłów gniazda, bądź in recta, bądź in collateralali linea zostający p[r]imus inflantskich Mohłów [k. 134v] protoplasta, a pradziad Arenta Arnolpha, za czasów jeszcze krzyżackich zaszedł do Inflant y lubo tak na niego samego, syna jego y wnuka uciemężliwe czasy zagubiły probationes documentorum, iako dostecznie productis authenticis^h juris w zapadłym w roku tysiąc siedymset siedymdziesiąt trzecim, miesiąca februarij jedenastego dnia [11 II 1773], eduktu dekrecie deductum est, oraz w nimże allegatum et sufficienter probatum, iż takowy dokumentów niedostatek zastompił y nadgrodził starodawny Xięstwa Inflantskiego Rytterbank imię Mohłów prawdziwą, dawną, za czasów krzyżackich w Inflantach twierdząc bydź szlachtą osiadłości swoje mającą, a nadto, że iak tenże sam opiewa dekret, że za Krzyżaków ieszcze od tegosz imienia dóbr w Inflantach uformowane nazwiska, wyświadczają familią Mohłów od dawna w tym kraju bydź zagnieżdżoną. Przeciesz y co iest z tradycyi consecutive ab antenatis komunikowanym godzi się nie opuścić, że pradziad Arenta Arnolpha był Jakub, dziad Gotthard, a oyciec Thomasz, którego imię y owa restitucio Zygmunta trzeciego bonorum Homel w onymże dekrecie de acta et data wymieniona iuż wytyka. Z tego Thomasza procesit Arent Arnolphⁱ fon der Mohl, major woysk Rzeczypospolitey Polskiej, a ten procreavit z Elżbiety de Ossendorff synów trzech y curkę [!] iedną, Fryderyka, pułkownika woysk Rzeczypospolitey Polskiej, starostę zburazkiego, z Anny de Akkersztoff bezdzietnego, Wolmera seu Włodzimierza, chorążego gwardyi koronney, którego syn, Gotthard Fryderyk, z matki de Szytchorst zrodzony, decessit in caelibatu. Córki zaś dwie, starsza⁹⁹⁷ consors Felkierzamba,

dzinie von Mohl, oraz część druga: *Des Schlesischen Adels Anderer Theil Oder Fortsetzung Schlesischer Curiositäten*, Leipzig und Breslau 1728, s. 813.

^h Po tym wyraz wydrapany, nieczytelny. ⁱ Imię trudno czytelne z powodu przeszycia tomu.

⁹⁹⁷ Anna Zofia (Anna Sophia) von der Mohl (Felkierzamb) (zm. 1692), poślubiła Melchiora (Malchera) Antoniego Felkierzamba (zm. 1723), pisarza grodzkiego inflanckiego (1683–1691), sędziego grodzkiego inflanckiego (1690–1699), wojskiego czerni-

młodsza⁹⁹⁸ Drachenfelsa. Trzeciego Alexandra, Władysława czwartego y Jana Kazimierza, królów polskich, podkomorzego oraz y woyskowego porucznika y córkę jedną, Dorotheę, in votum za Salmonowicza wydaną. A z owego Alexandra, podkomorzego y porucznika, z Anny de Wolbock, Jan Fryderyk Gotthard, pierwey kracyczy, potym stolnik inff[lancki], z małżonką swą z domu Ryków sterilis, Władysław, cześnik, caelebs, Alexander, podstoli, Hieronim, koniuszy, córek takosz dwie, starsza⁹⁹⁹ consors primo voto Ottona de Meök, secundo generosi Kopeć, młodsza¹⁰⁰⁰ wydana in votum za Tomaszewicza¹⁰⁰¹, strażnika brasławskiego, pochodzą. Alexander, podstoli z Anną Siellicką progenuit Stefana, rektora Collegi Dineburgensis Societatis Jesu, Jana, podczaszego, z małżonką swą Petronellą Rykówną mającego córek dwie, Annę, małżonkę W[ielmożneg]o Wiktorego Januszewicza, koniuszego żmuydzkiego y Konstancją, W[ielmożneg]o Dominika Chrzystowskiego, łowczego. Dyonizego, horodniczego, zeszęgo in caelibatu, Piotra Theofila, inff[lanckiego] katedralnego y warszawskiego kanonika, proboszcza słuźowskiego y sądów zadwornych koronnych assessora. Franciszka Kazimierza, primo strażnika, demum woyskiego, binubum, z powtórnią żoną, Felicyaną Szostakówną¹⁰⁰² sterilem, a z pierwszą mającego dwóch synów y córkę, urodzonych z Dorothy Ludowiki Ligieckiey. Młodszegego syna, Benedykta, córkę Rozalię Magdalenę Katarzynę¹⁰⁰³, zeszętych in caelibatu. Starszegego zaś syna, Gottharda Ignacego, ziemskiego inff[lanckiego]o, a teraz prowincyi dźwińskiej pisarza, mającego za sobą Teresę Leonnę [?] z Indruna Kościółkowską¹⁰⁰⁴, pierwey sę-

howskiego (1693/1694–1701) i wojskiego inflanckiego (1697–1723), zob. UWoj.Kij. Czer., nr 1594; GKRK 2004, s. 22.

ⁱ Dalej następuje wymazana (?) litera (litery?).

⁹⁹⁸ Elżbieta (Elisabeth) von der Mohl (Drachenfels) (zm. 1691), poślubiła Johana Dietricha von Drachenfels (zmarłego przed 11 X 1709 r.), właściciela dóbr (Alt)-Memelhof i Gritzgaln, zob. GKRK 2004, s. 22.

⁹⁹⁹ Katarzyna (Katharina) von der Mohl, której pierwszy mąż nosił nazwisko Menk (Meng), zob. GKRK 2004, s. 23.

¹⁰⁰⁰ Elżbieta (Elisabeth) von der Mohl (Tomaszewicz) (zmarła przed 1728 r.), zob. GKRK 2004, s. 23.

¹⁰⁰¹ Może Antoni Kazimierz Tomaszewicz, strażnik brasławski i wicemarszałek kapturna pow. wilkomierskiego w 1764 r.? Zob. VL, t. 7, s. 110.

¹⁰⁰² Felicjanę Szostak (h. Łabędź) Franciszek Kazimierz von der Mohl poślubił przed 1756 r., zob. GKRK 2004, s. 24.

¹⁰⁰³ Por. GKRK 2004, s. 22, gdzie występuje jako Rozalia.

¹⁰⁰⁴ Teresa Eleonora Zyndram-Kościółkowska (von der Mohl), córka Mikołaja, sędzię ziemskiego wilkomierskiego, zob. GKRK 2004, s. 24.

dziankę ziemską, a teraz marszałkównę powiatu włkomirskiego, a qvibus trini nominis Justyn Julian Mikołaj¹⁰⁰⁵. Szósty syn Alexandra, podstolego, Kazimierz Onufry, skarbnik, z Anny Bęki[...]^k zmarłego Stefana, rottmistrza. Secundo Dyonizego, regenta ziemskiego, mającego za sobą Ludowikę Chmielowską¹⁰⁰⁶, primo voto Jodkową, sędzinę grodzką inffla[ncką], a qvibus córka Konstancya¹⁰⁰⁷, w dziecinnym wieku zmarła. 3tio^l Franciszka, komornika, urzędników inff[lan]skich, a teraz prowincyi dźwińskiej. 4to Benedykta, skarbnikowicza y córkę, Joannę, in virginali statu zostającą. Córki cztery Alexandra, podstolego, elocatae in matrimonium, pierwsza Konstancya¹⁰⁰⁸, primo voto Sokołowska, łowczyzna, secundo Rykowa, skarbnikowa, druga Janna [!] Rykowa¹⁰⁰⁹, podstolina, trzecia Katarzyna Jodkowa¹⁰¹⁰, woyska, czwarta Rozalia Karnicka¹⁰¹¹, cześnikowa, inff[lans]kie. Hieronim zaś, koniuszy, syn czwarty owego Alexandra, podkomorze go y porucznika, z Katarzyny Siellickiej, Jana na świecie, a w zakonie dominikanów Józefa, Wawrzyńca, miecznego, Ludwika, koniuszyca, obydwuch caelibes y Alexandra, obożnego, urzędników inff[lanc]kich, z którego Alexandra ^mpie defuncti^m Hieronim, Michał Julian, żyjący zaś Adam, Jan, Franciszek, Wincenty y Władysław caelibes, takosz córka Anna Sibilla, in voto Chominska, pułkownikowa oszmiańska, z matki Rozalij Gie-

^k *Fragment tekstu nieczytelny z powodu przeszycia tomu.* ^l *W rękopisie skrót podkreślony.*
^{m-m} *Fragment omyłkowo powtórzony.*

¹⁰⁰⁵ Justyn Julian Mikołaj von der Mohl, zmarły przed 1774 r., zob. GKRG 2004, s. 24.

¹⁰⁰⁶ Ludwika Chmielewska (h. Wieniawa), *primo voto* Jodko, *secundo* von der Mohl. Jej pierwszym mężem był Józef Jodko (zmarły po 5 III 1768 r.), skarbnik inflancki (1758–1765), sędzia grodzki inflancki (1765–1768), zob. UI 1994, nr 1603, 1667; GKRG 2004, s. 24–25.

¹⁰⁰⁷ Por. GKRG 2004, s. 25, gdzie potwierdzenie, że zmarła młodo.

¹⁰⁰⁸ Pierwszy mężem Konstancji był Jan Sokołowski (zmarły przed 16 VII 1731 r.), łowczy inflancki (1729), drugim z kolei Ignacy Ryk (zmarły przed 3 XI 1746 r.), skarbnik inflancki (1730–1746), zob. UI 1994, nr 1300, 1652; GKRG 2004, s. 25.

¹⁰⁰⁹ Joanna von der Mohl (Rykowa) (wzmiankowana w 1747 r.) — właścicielka dóbr Borowa koło Wyszek w Inflantach Polskich, żona Jana Ryka, według GKRG 2004, s. 25, stolnika inflanckiego. Spis UI 1994 nie zna ani stolnika, ani podstolego o takim imieniu.

¹⁰¹⁰ Katarzyna von der Mohl (Jodkowa) (wzmiankowana w 1747 r.) — właścicielka dóbr Szkowno, jej mężem był Franciszek Jodko, cześnik inflancki (1738), cześnik lidzki, podczaszy inflancki (1757–1766), stolnik inflancki (1766–1770) i wojski inflancki (1770), zob. UI 1994, nr 1177, 1492, 1760, 1881; GKRG 2004, s. 25.

¹⁰¹¹ Rozalia von der Mohl (Karnicka) (wzmiankowana w 1747 r.) — jej mężem był Ignacy Karnicki (zmarły przed 14 IX 1744 r.), właściciel dóbr Zabłocie i Ewersmujża w Inflantach Polskich, cześnik inflancki, zob. Uruski VI, s. 209; UI 1994, nr 1181; GKRG 2004, s. 25.

droyciówny są s płodzeni. Który to takowy porządek genealogiczny wzmiankowany aktor niniejszym okryśliwszy manifestem ku wpisaniu do xiąg ziemskich prowincyi dźwińskiej podał, który iest przyięty y wpisany.

ⁿWypis wydan na papierze orłowymⁿ.

°1785 [...] dnia vidymus wydan.°

Nr 137

Wywód szlachectwa Józefa Jana Brzezińskiego (Brzezinskiego), koniuszego inflanckiego [15 XI 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 222–224.

Uw. Karta 222 ma uszkodzony prawy górny róg. Na szczycie k. 222 zachowane dwa numery nieaktualnej foliacji (244 i 341); w prawym, górnym rogu k. 223 jeden numer nieaktualnej foliacji, przekreślony ołówkiem (245), podobnie na k. 224 (numer nieaktualnej foliacji — 246, także przekreślony ołówkiem). Na wszystkich kartach widoczne drobne ślady zawilgocenia i niewielkie zabrudzenia atramentem.

[k. 222] Dekret wywodowy W[ielmożneg]o J[ego]m[ości] pan[a] Józeffa Brzezinskiego¹⁰¹², koniuszego infla[nckiego].

Roku tysiąc siedmsett siedmdziesiąt trzeciego, m[iesiąca] nowembra piętnastego dnia [15 XI 1773].

Przed nami Antonim Felkierzambem, prezesem, Michałem Pobogiem Benisławskim, pierwszym assessorem, Józef[em] Rykiem, Dyonizym Mohlem, sędziami ziem[skimi] y urzędnikami prowincyi dźwiń[skiej], gdy na fundamencie publighowanej woli krajowej zwierzchności przypadł aktoratt z registrów wywodowych W[ielmożneg]o J[ego]m[ości] pana Józeffa Jana Brzezinskiego, koniuszego X[ięstwa] Infan[ckiego], natychmiast stawający W[ielmożny] J[ego]m[ości] pan Michał Moryson, regent podkomorski, wniósł sądownie, iż starożytność domu Brzezinskich, ile pozostałe starodawnych dziejopisów ślady w gruntownych przyświadczą dowodach, wyrownywa starożytnoski [!] herbu Doliwa, około roku tysiącznego w Krulewstwie Polskim zajaśniałego y za tym kleynotem herbowym^a Doliwa zwanym, a wyrażaiącym się trzema różami czerwonemi o czte-

ⁿ⁻ⁿ Fragment podkreślony. ^{o-o} Fragment dopisany później, wyblakły, czytelny częściowo; zakończony parafką.

^a Wyraz poprawiony z: herbownych.

¹⁰¹² Józef Jan Brzeziński — koniuszy inflancki (1765–1786), sędzia ziemski inflancki (1786–1787), podkomorzy halicki (od 1787), zob. UI 1994, nr 1262, 1619. Por. uwagi na temat Brzezińskich h. Doliwa w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 27–27v, 134v; Heymowski 1964, s. 21).

rech liściach, iedną podle drugiey na drodze białey, czyli pasie rycerstwa^b, [k. 222v] między dwiema liniami równo od siebie odległymi, od lewego boku tarczy na ukos w prawo rozłożonemi w polu błękitnym, nad hełmem y koroną trzy roże wprost do gury iedną nad drugą, między dwiema trąbami mającym, dom Brzezinskiich od pierwiastkowego [!] przed znaczym [!] wielkowściągim [!] zajaśnienia słusz[ni]^c zaszczyca się z różnych autorów, jako to Długosza, Paprockiego, Okolskiego y Niesieckiego, wyraźnie probuie, y z tychże autorów w wieku dwunastym y trzynastym w wielkich w oyczyźnie mężów, a przodków swych, z Brzezia piszący się, Jana, sędziego kaliskiego, Jędrzeja, podsędka brzeskiego kujawskiego y Jana¹⁰¹³, podkanclerzego koronnego, biskupa kujawskiego, a potym biskupa krakowskiego, sławnego wielą do postronnych dworów poselstwa y zawartemi traktatami [!] oraz innych w wojewódstwie brzeskim kujawskim przy obszernych possessyach kwitnących mężów przywodzi y z nich prosto ciągłey zstęmpując pochodzistości Tomasza na^d Brzeziu Brzezinskiego, około roku tysiąc^e pięćset siedmdziesiąt trzeciego [1573], siedmią stopniami sprawowanie wysokich dostoięstw przeciwko w aktora-cie piszącemu się wprzędzającego za protoplastę wystawuie [!], z którego Piotra, Andrzeja¹⁰¹⁴ y Macieja¹⁰¹⁵ w boczną zsuwając linię, w szóstym pokoleniu^f [k. 223] Walentego¹⁰¹⁶, dziedzica na Brzeziu w Koronie, a w Xięstwie Litewskim dóbr Kieytutan¹⁰¹⁷, około roku tysiąc pięćset dziewiędziesiąt szóstego [1596] autencznie [!] dokumentuie, z którego sześć następných stopniów przez głowy^g Tomasza, Stanisława¹⁰¹⁸, Jakuba, Ja-

^b *U dołu karty ozdobny motyw lub znak pisarski, wykonany atramentem.* ^c *Wyraz częściowo nieczytelny z powodu otworu w karcie pozostałego po jej przeszyciu.* ^d *Po tym skreślone: Brzezinskiego.* ^e *Po tym skreślone: sied.* ^f *U dołu karty ozdobny motyw lub znak pisarski wykonany atramentem.* ^g *W źródle brak w tym fragmencie interpunkcji.*

¹⁰¹³ Jan Lutkowic (Lutek) z Brzezia (około 1405–1471), podkanclerzy koronny, biskup krakowski, zob. PSB, t. 10, s. 443–445, autorka biogramu Barbara Janiszewska-Mincer.

¹⁰¹⁴ Może to właśnie Piotr i Andrzej Brzezińscy, razem z Jakubem i Anną, dziedziczyli na Brzeziu w 1566 r., zob. Boniecki II, s. 177.

¹⁰¹⁵ Boniecki wspomina, że w 1579 r. Maciej, syn Tomasza, sprzedał część Brzezia bratu Walentemu, zob. Boniecki II, s. 177.

¹⁰¹⁶ Może tożsamy z Walentym z Brzezia Brzezińskim, wzmiankowanym w 1590 r., żonatym z Barbarą Szczycińską (z którą miał synów, Jana i Stanisława)? Zob. Boniecki II, s. 177; Uruski II, s. 28.

¹⁰¹⁷ Prawdopodobnie folwark Kieytutany w pow. wileńskim, zob. SGKP IV, s. 52.

¹⁰¹⁸ Stanisław Brzeziński — pradziad Józefa Jana (zob. przyp. 1012), to o nim wspomina Niesiecki, jako o elektorze Władysława IV, zob. Niesiecki II, s. 331.

na^{1019g}, do piszącego się w aktoracie Józefa, a w każdym stopniu przy licznych rodowitego drzewa na poboczne gałęzie rozdziałach, do zaszczytu domu dystyngowanych urzędów piastowanie, jako w pradziadu swoim possełstwo y podpis do elekcji Władysława króla czwartego, w oycu swoim possełstwo y podpis na elekcyę Augusta drugiego, niemniej znaczne possie [!] po przodkach na piszącego się w aktoracie spadłe, jako to dóbr Kieytutan, wyżey wspomnionych, w woiewództwie wileńskim leżących, y Widuktów¹⁰²⁰ w Xięstwie Żmujckim sytuowanych oraz w Xięstwie Inflanckim z dóbr Ruszonsszonskich¹⁰²¹ [!] m[a]j[tt[no]sci [?] Kastyr¹⁰²² zwaney legalnie wywodzi y własnego nabycia w Xięstwie Litewskim, w powiecie wiłkomierskim, dóbr Wenusowa¹⁰²³, Krawiszek¹⁰²⁴ y Pozeymia¹⁰²⁵ dziedziczne pokłada y dokumentuie possessye oraz do znakomitości zasług przywileie Janowi¹⁰²⁶, oycu, na skarbnikowstwa inflan[ckie], daley pod rokiem tysiąc siedmset trzydziestym drugim [1732] przywilej na dobra Jodziowa¹⁰²⁷, podobniesz^h [k. 223v] piszącemu [!] się w aktoracie roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego [1775] [!] przywilej na koniuszowstwo inflan[ckie]¹⁰²⁸ y temusz roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmego [1777] [!] kredens na konsyliarstwo abprobowany od stanów Rzeczypospolitey konfederacyi [!] X[ię]st[tt[w]a Inflan[ckiego]¹⁰²⁹ orginalnie pokłada y oprócz

^h *U dołu karty ozdobny motyw lub znak pisarski wykonany atramentem.*

¹⁰¹⁹ Jan Brzeziński — ojciec Józefa Jana (zob. przyp. 1012), także u Niesieckiego występuje w charakterze elektora Augusta II, zob. Niesiecki II, s. 331. Jest on zapewne tożsamy z Janem Brzezińskim, skarbnikiem inflanckim, który po ożenku z Teodorą Sielicką, wszedł w posiadanie dóbr Kastyr w woj. inflanckim, por. Manteuffel 1912, s. 55; UI 1994, nr 1687.

¹⁰²⁰ Prawdopodobnie Widukle w pow. rosieńskim na Żmudzi, zob. SGKP XIII, s. 293.

¹⁰²¹ Ruszona (dziś łot. Rušona) — dobra w pow. dyneburskim, zob. SGKP X, s. 41. W 1761 r. w rękach Brzezińskich, zob. Wiz. 1761, s. 76.

¹⁰²² Kastyr (dziś łot. Kastīr) — dobra w pow. dyneburskim, w sąsiedztwie Ruszony, zob. SGKP III, s. 898; por. Wiz. 1761, s. 76.

¹⁰²³ Wenusów (Wenusowo) — miasteczko i dobra w pow. nowoaleksandrowskim, par. Dusiaty, zob. SGKP XIII, s. 212.

¹⁰²⁴ Krawiszki — dobra w pow. nowoaleksandrowskim, w gm. Antolepty, zob. SGKP XV/2, s. 163.

¹⁰²⁵ Bliżej nieznanne.

¹⁰²⁶ Por. przyp. 1019.

¹⁰²⁷ Bliżej nieznanne.

¹⁰²⁸ Przywilej na urząd koniuszego inflanckiego otrzymał w rzeczywistości w 1765 r., zob. przyp. 1012.

¹⁰²⁹ Kredens na konsyliarstwo konfederacji litewskiej z 7 IX 1767 zob. dokument nr 35 w tej edycji. Pisarz w dwóch przypadkach pomylił się o 10 lat.

wielu starożytnych dokum[en]towⁱ sprzedaż dóbr Brzezia roku tysiąc pięćset dziewięćdziesiątego [1590] przez ś[więtej] p[amięci] Walentego Brzezinskiego, w szóstym poprzedniczym stopniu^j powyżej wzmiankowanego y do tey sprzedaży temuż Walentemu plenipotencją od braci roku tysiąc pięćset siedmdziesiąt trzeciego [1573], testament Tomasza w piątym stopniu położonego roku tysiąc siedmset trzynastego [1713], fundusz agłonski¹⁰³⁰ dziada Jakuba, wyświadczający roku tysiąc siedmsetnego [1700] dyspozycją dóbr z matki dziadowskich Jana, oycy, dowodzący roku tysiąc siedmset siedmdziesiątego siódmego [1777] [!] oraz od roku tysiąc czterechset pięćdziesiąt czwartego [1454] genealogię y nieprzerwanym ciągiem wyświadczone pochodztwa z dokładnym rozdzielających się gałęzi oraz obojga płci y różnych naydystyngowawszych domów spokrewienniem^k w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt trzecim, miesiąca februaryi szesnastego dnia [16 II 1773], w ziem[stwie] wileńskim aktykowaną pokłada y aleguie, na których^l [k. 224] fundamentach o zupełnym wywodzie domu W[ielmożneg]o Brzezinskiego zaświadczyć y approbować sądu ziem[skiego] dopraszał się, zaczym sąd ziemski prowin[cji] dźwińskiej przyznawszy wyżej przytoczone od siedmiu wieków nieprzerwanym ciągom jak z ogniwa na ogniwo^m spadających zaszczytów dowody y z siedmiu stopniów autentycznieⁿ dokumentowaną widząc^o pochodzistość oraz wszystkich kronikarzów co do herbownego kleynotu, Doliwa zwanego, a powyżej wyjaśnionego, dokładne czytając przyświadczenia tegoż W[ielmożneg]o Jozefa Jana Brzezinskiego, koniuszego inflan[ckiego], przy zwyczajnych godnemu domowi pr[e]rogatywa[ch] y herbie jak nay[u]roczyściey utwierdza y zachowuie, y w poczet obywatelstwa [!] prowin[cji] dzwinskicy zaliczywszy, wyszszey krajowey zwierzchności o dopełnionym wywodzie odraportować nie omieszka, która sprawa jako się agitowała, tak do xiąg ziemskich prowincyi dźwińskiej spraw wieczystych przyjęta y wpisana.

Wypis wydany.

^pWidymus wydany apryla 3 dnia, 1787 roku [3 IV 1787].^p

ⁱ Wyraz częściowo nieczytelny z powodu otworu w karcie powstałego wskutek jej przeszycia. ^j Przed tym skreślone: stopłu. ^k Wyraz poprawiony, częściowo zamazany. ^l U dołu karty ozdobny motyw lub znak pisarski wykonany atramentem. ^m Przed tym przekreślona próba pierwszego zapisu tego słowa (z błędem). ⁿ Wyraz poprawiony. ^o Po tym skreślone: stanęła. ^{p-p} Fragment dopisany inną ręką.

¹⁰³⁰ Tj. na rzecz klasztoru dominikanów w Agłonie (łot. Agłona).

Nr 138

Dowód szlachectwa Stankiewiczów [11 XII 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 251–252.

Uw. Na k. 251 i 252 u góry w prawym rogu skreślona stara foliacja (273, 274).

[k. 251] Dedukcja Stankiewiczów¹⁰³¹.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt trzeciego, miesiąca decembra jednastego dnia novi stili [11 XII 1773].

Przed nami, Antonim Felkierzambem, praезesem y przedwoditelem, Michałem Pobogiem z Benisławia Benisławskim, pierwszym y rezydującym assessorem, Jozefem Rykiem, Dyonizym Mohlem, sędziami, urzędnikami ziemskimi prowincyi dzwinskięy, mocą nakazanych o[d] zwierzchności wywodow szlachectwa, gdy s porządku rejestrowego ex folio decimo z rejestrow spraw wywodnich przypadła sprawa deductionis Ichm[oś]c panow Dominika, Alexandra, Benedykta, Bonifacego y Mikołaja Stankiewiczów¹⁰³², gdy ciż Ichm[oś]c panowie Stankiewiczowie wywodząc starożytność domu swojego, nieprzerwane używanie herbu Mogiły wszystkimi kronikarzami przyswiadczający się ukazują, i że przodkowie ich dziedziczyli jeszcze przed unią seymu lubelskiego w Xięstwie Żmuydzkim y powiecie brasławskim possessye¹⁰³³. Potwierdzenie Witołda xiążęcia litewskiego nadania, przez Alexandra króla, Zygmunta trzeciego y Władysława czwartego ekstraktem z xiąg grodzkich brasławskich na majątnosci Domaszowo¹⁰³⁴ y Kropciewszczynę¹⁰³⁵ w roku [k. 251v] tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszym [1671] przez brata swego Jana indirecta od siebie ascendenti linea aktykowane produkują i że z tegoż Jana¹⁰³⁶ pradziada rownie w aktoracie z piszącemi się pochodzący Stankiewiczowie dotąd possessye ziemskie w powiecie brasławskim possydują, publicam całego po-

¹⁰³¹ Por. uwagi na temat Stankiewiczów h. Mogiła w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 96–96v, 164v–165; Heymowski 1964, s. 45–46).

¹⁰³² Por. ich drzewo genealogiczne, dostarczone przed oblicze sądu ziemskiego prowincji dzwińskiej przez Dominika Stankiewicza i wciągnięte do akt 22 XII 1772 r., zob. LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 321–322v. Bazując na nim można dojść do wniosku, że Dominik był ojcem Bonifacego (który najwidoczniej był księdzem) i Mikołaja.

¹⁰³³ Por. Niesiecki VIII, s. 491–492.

¹⁰³⁴ Bliżej nieznanne.

¹⁰³⁵ Bliżej nieznanne.

¹⁰³⁶ Jan Stankiewicz — pochodzący z pow. brasławskiego, „na Domaszewie dziedzic”, ojciec 9 synów, zob. LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 321v.

wiatu fidem przytaczają i że takowe starodawne przywileje stawającym directe służą, dowod z excerptowania tychże przywilejów przez brata swego stryeczno-rodzonego Franciszka Stankiewicza w roku tysięcznym siedmsetnym trzydziestym siódmym [1737] na napisie kancelaryi powiatu brąsławskiego próbują. Oraz że syn Jana, Jerzy, possessyą dożywotnią w województwie połockim od xiążąt Sapiehow¹⁰³⁷, a Jerzego synowie, Alexander y Jan po żonie von Waldenownie¹⁰³⁸ possessyą zastawną majątności Dzieznigala¹⁰³⁹, w parafij lucyńskiej leżącego przez czas długi szczycił się i że terazniejsi stawający synowie Alexandra y Jana¹⁰⁴⁰ zawsze uczciwym szlacheckim sposobem arędowne dzierżąc possessye, nigdy w żadnych inwentarzach y registrach nie mieyscili się, przywodzą y na to testimonium Wielmożnego I[ch]m[os]ci pana Fryderyka Zygmunta Korffa¹⁰⁴¹, starosty rzeżyckiego, od którego stawający szlacheckim kontraktem kawał gruntu mają, w terminie roku tysiąc siedmset [k. 252] siedmdziesiąt trzecim, miesiąca nowembra osmego dnia [8 XI 1773], produkują, a przeto na tym gruncie siebie przy używaniu szlacheckiego dostojęństwa zachować, sądu naszego ziemskiego dopraszają się, po przejrzeniu których wyż allegowanych dowodów juridice u sądu pokładanych. Zaczym my sąd ziemski prowincyi dzwinskięj dom tychże Ichm[os]c[ió]w panów Stankiewiczów, jako szlachetnością starodawną wyprobowany, przy tymże kleynocie y herbie zupełnie onych legalizujemy y produkowane przed sądem naszym dokumenta y genealogią konnotować przyrzekłszy, ninieyszą produkcją do xiąg ziemskich przyiac declaramus. A jako ta sprawa Ichm[os]-

¹⁰³⁷ Podobna informacja znalazła się w drzewie genealogicznym Stankiewiczów, zob. LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 321v. Jerzy Stankiewicz żył zapewne jeszcze w początkach 1742 r., kiedy to wraz z Janem Waldynem (Waldenem), rotmistrzem inflanckim, jego synami (Michałem, Janem, Józefem, Franciszkiem i Ludwikiem) oraz niejakim Tomaszem Żartkiewiczem, otrzymał w dobrach „Dzenigal” pozew sądowy (w sprawie z Jerzym Antonim Jodko, krajczym lidzkim), zob. LVVA, f. 712-1, nr 89, k. 5. Nie jest wykluczone, że Jerzy Stankiewicz był zastawnikiem Waldenów.

¹⁰³⁸ Według drzewa genealogicznego Stankiewiczów, żoną Aleksandra była nieznaną z imienia Waldenówna, z kolei małżonką jego brata Jana — niejaka Szpańginówna (?), zob. LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 321v.

¹⁰³⁹ Dzieznigal (łot. Gumenica) — dobra w trakcie lucyńskim, potem pow. lucyńskim, na zachód od Posinia, w XVII–XIX w. własność Waldenów, por. LVVA, f. 712-1, nr 65, k. 94; nr 70, k. 166v; nr 96, k. 1.

¹⁰⁴⁰ Część spośród stających do wyvodu mogła być ich wnukami, por. przyp. 1032.

¹⁰⁴¹ Fryderyk Zygmunt Korff — starosta rzeżycki w latach 1749–1797, zob. UI 1994, nr 2184.

c[ió]w panow Stankiewiczów przed sądem ziemskim prowincji dzwinskiy agitowała się, tak do xiąg ziemskich spraw wieczystych teyże prowincyi dzwinskiy jest przyięta y wpisana.

Wypis wydan.

Nr 139

Wykaz osób zamieszkujących w majątkach szlacheckich i duchownych prowincji dzwinińskiej i połockiej, „determinowanych” za szlachtę do dnia 2 XII 1773 r.

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 232–232v.

Uw. *Zewnętrzny brzeg k. 232–232v częściowo uszkodzony (zapewne w efekcie zawilgocenia). W prawym, górnym rogu k. 232 odnotowana przekreślona, nieaktualna foliacja (254), natomiast w lewym górnym rogu skreślone: No 45.*

[k. 232] Specyfikacya^a głów w sądach^b ziemskich prowincji dzwinskiy do dnia drugiego de[cem]bra 1773 [2 XII 1773] za szlachtę determinowanych.

Zdanowscy¹⁰⁴².

Fabian z potomstwem. Piotr ze synem, pod mają[t]no[ści]ą^c Dagdną¹⁰⁴³ [!] J[asnie] W[ielmożnej] Hylzenowey¹⁰⁴⁴, w dzwinińskiej^d prowincyi, parafii rzezyckiej. Gabryel ze synami, ^eJózefem, Franciszkiem^e y Janem. Franciszek z synami, pod majątnością Newlanami¹⁰⁴⁵ J[asnie] W[ielmożnej] Hylzenowey¹⁰⁴⁶, w prowincyi połockiej, parafii druskiej. Jerzy z synami, pod majątnością Postynią¹⁰⁴⁷ J[asnie] W[ielmożneg]o Platera¹⁰⁴⁸, prowincji połockiej, parafii druskiej.

^a Wyraz *podkreślony*. ^b Wyraz *poprawiony*. ^c Wyraz *częściowo nieczytelny z powodu przeszczenia tomu*. ^d Wyraz *częściowo nieczytelny z powodu uszkodzenia brzegu karty*. ^{e-c} *Możliwa tej lekcja: Józefem Franciszkiem*.

¹⁰⁴² Por. informacje na temat Zdanowskich h. Pomian w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 125–125v; Heymowski 1964, s. 56).

¹⁰⁴³ Tj. Dagdą.

¹⁰⁴⁴ Konstancja z Platerów Hylzenowa, wdowa po Janie Auguście Hylzenie (zm. 1767).

¹⁰⁴⁵ Dobra w pow. drysieńskim, według SGKP VII, s. 29, należały m.in. do Sapiehów, a następnie do kasztelana trockiego Konstantego Ludwika Platera.

¹⁰⁴⁶ Por. przyp. 1044.

¹⁰⁴⁷ Zapewne dobra Pustyń, położone w pow. drysieńskim, zob. Konarski 1967, s. 56.

¹⁰⁴⁸ Najpewniej mowa tu o Konstantym Ludwiku Platerze, który odkupił w 1739 r. (w porozumieniu z matką) dobra Pustyń od Józefa Juliana Stanisława Sapiehy, biskupa sufragana wileńskiego, zob. Konarski 1967, s. 56.

Starogrodzcy¹⁰⁴⁹.

W starostowie y samym miasteczku lucyńskim¹⁰⁵⁰ zapisani, J[ego-
mość] p[an] Piotr Starogrodzki z synami, Stanisławem y Felicyan^f.

Ostrowscy^{g1051}.

Jan Ostrowski z czterma [!] synami. Jakub Ostrowski z czterma [!] synami, Jerzy Ostrowski z sied[miu]^h synami. Krzysztof [!] Ostrowskiⁱ z pięcią synami, Piotr Ostrowski z czterma [!] synami. Kazimierz Ostrowski z trzema synami. Stanisław Ostrowski z trzema synami. Jan Ostrowski z dwoma synami. Ta familia jest zapisaną w registra pod Wielm[ożnym] Hylzenem¹⁰⁵², majątnością Kownatą¹⁰⁵³, w dzwin[skiej] prowincji, parafij rzeżyckiej, leżącą.

[k. 232v] Grzybowski¹⁰⁵⁴.

Pod Agłoną¹⁰⁵⁵ x[ięży] dominikanów parafii dunebur[skiej], w karczmie sieklickiej, Stefan Grzybowski z synami pięcią, Janem, Ignacym, Zygmuntem, Bogusławem y Gabrielem. Pod tymiż dobrami Jana synowie, Józef, Rafał, Ignacego syn Wincenty. Pod Kamieniem¹⁰⁵⁶, we wsi Bieszona¹⁰⁵⁷

^f Wyraz poprawiony. ^g Wyraz poprawiony z: Ostrowskich. ^h Wyraz częściowo nieczytelny z powodu przeszywania tomu. ⁱ Nazwisko dopisane później.

¹⁰⁴⁹ Por. informacje na temat neofitów Starogrodzkich h. Kietlicz w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 97–97v, 165; Heymowski 1964, s. 46).

¹⁰⁵⁰ Tj. w Lucynie.

¹⁰⁵¹ Por. informacje na temat Ostrowskich h. Korczak w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 69–69v, 153v–154; Heymowski 1964, s. 36), a także inne dokumenty związane z tą rodziną, np. LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 247–248v [dawna fol. 249–250v], 282–282v; nr 121, k. 219–219v; f. 712-2, nr 9, k. 164–164v.

¹⁰⁵² Tu zapewne mowa o Justynianie Hylzenie, młodszym synu Jana Augusta i Konstancji Hylzenów.

¹⁰⁵³ Kownata (łot. Kaunata) — dobra w pow. rzeżyckim, własność Hylzenów od pierwszej połowy XVIII w., zob. SGKP IV, s. 519–520.

¹⁰⁵⁴ Zob. też dokument nr 104 niniejszej edycji oraz suplikę do cesarzowej rosyjskiej, wystosowaną przez Grzybowskich zamieszkujących na terenie prowincji dźwińskiej (Stefana, Szymona, Kazimierza, Franciszka, Samuela, Stanisława, Jana, Ignacego, Zygmunta, Bogusława i Gabriela), z prośbą o zachowanie przy prerogatywach stanu szlacheckiego, mimo „istotnego [z]ubożenia” i „podupadłości”. Suplika podpisana krzyżkami (ze względu na niepiśmienność wzmiankowanych tu Grzybowskich), została wpisana do ksiąg ziemskich prowincji dźwińskiej 19 XI 1773 r. (LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 279–280).

¹⁰⁵⁵ Agłona (łot. Aglona) — wieś w pow. dyneburskim z kościołem i klasztorem dominikanów, por. SGKP I, s. 24.

¹⁰⁵⁶ Kamieniec (Kamieniec Inflancki) — wieś (dobra) w pow. dyneburskim, w parafii ruszońskiej, zob. SGKP III, s. 764.

¹⁰⁵⁷ Osada należąca do dóbr Kamieniec.

W[ielmożnych] Sielickiej¹⁰⁵⁸ y Felkierzamba¹⁰⁵⁹, Symon Grzybowski z synami trzema, Michałem, Józefem, Wincentym. Kazimierz z synami trzema, Józefem, Franciszkiem, Tadeuszem. Takóż Józef pod Kamieńcem, w dzwin[skiej] prowincji, parafii dunebur[skiej]. ¹Andrzej Grzybowski z trzema synami pod Agłoną¹.

Pod majątnością Newlanami J[aśnie] W[ielmożnej] Hylzenowey¹⁰⁶⁰, w parafii drujskiej, w prowincji połockiej, Kazimierz Grzybowski z czterma [!] synami. Samuel y Stanisław bezdzietni.

Takowe specyfikacje według zaszytych wywodowych dekretów, do raportu inkluduje się.

1773.^k

Nr 140

Dowód (edukt) szlachectwa neofitów Nawrockich (Nawrodskich) [6 XII 1773].

LVVA, f. 712-2, nr 9, k. 241–241v, 244.

Uw. Dokument wszyty w księgę w ten sposób, że pierwsza (241) i druga (244) karta rozdzielone zostały dwoma innymi dokumentami (k. 242–242v i k. 243–243v). W lewym, górnym rogu k. 241 adnotacja: N° 5. W prawym, górnym rogu k. 241 i 244 nieaktualne, przekreślone foliacje (kolejno 263 i 266). Karty 241 i 244 posiadają niewielkie zabrudzenia atramentem pochodzącym z przekreśleń na sąsiednich kartach.

[k. 241] Dedukcyja Nawrockich¹⁰⁶¹.

R[ok]u tysiąc siedmset siedmdziesiąt trzeciego, m[iesiąc]a decembra szóstego dnia [6 XII 1773].

Przed nami, Michałem Pobogiem Benisławskim, pierwszym y rezydującym assessorem, Józefem Rykiem, Dyonizym Mohlem, sędziami ziemskimi prow[incji] dzwin[skiej], za przywołaniem niniejszego aktoratu ex fo-

^{1j} Fragment dopisany prawdopodobnie później. ^k Pozostała część karty niezapisana, anulowana przy pomocy znaku graficznego.

¹⁰⁵⁸ Może Ewa z Felkierzambów Sielicka (Siellicka), fundatorka kościoła w dobrach Ruszona, por. SGKP X, s. 41; Manteuffel 1879, s. 94; Manteuffel 1912, s. 59. Jej mężem był Jan Krzysztof Sielicki (Siellicki), sędzia grodzki inflancki w latach 1721–1729 (UI 1994, nr 1599).

¹⁰⁵⁹ Zapewne Antoni Józef Felkierzamb, sędzia grodzki inflancki (1770–1788), podstoli inflancki (1792), szambelan króla polskiego, zob. Uruski IV, s. 23; Breżgo 1943, s. 132–138; UI 1994, nr 1594, 1605.

¹⁰⁶⁰ Por. przyp. 1044.

¹⁰⁶¹ Por. informacje na temat Nawrockich h. Róża zawarte w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 66; Heymowski 1964, s. 36).

lio sexto z rejestru^a spraw wywodowych Ichm[ośció]w panów Andrzeia y Piotra Nawrockich, gdy ciż Ichm[ość] panowie Nawrodcy [!] stawiaią do wyvodu szlachectwa y takowe na powadze prawa pospolitego gruntują, stan ieszcze oyca swego Pawła pod rokiem 1741 w błędach niechrześczaństwa [!] przekładając y że w tymże r[ok]u 1741, dnia 6 augusta [6 VIII 1741], kiedy naywyższych zrządzeń wskazem, przy assystęcyi godnych tey prowincyi obywatelów, do światła przedwiecznych prawd, w rzymskiej katolickiej religij zawieraiących się, wstąpił oyciec piszących się, chrzest przyoił y [k. 241v] publiczne wiary uczynił wyznanie w tym czasie, kiedy moc ustaw publicznych brzmienie statutu W[ielkiego] X[ięstwa] L[itewskie]go, artykuł 7 z rozdz[iału] 12, § ultimo, ogulnie do kleynotu szlachectwa neofitów przypuściło y lubo zostaiących w używaniu zaczętey równo ze chrztem rodowitości neofitów konstytucye 1764 y 1766 zadysputowały, że iednak konstytucya 1768 statut W[ielkiego] X[ięstwa] L[itewskie]go jako kardynalne tey prowincyi prawo reasumowała y wszystkim neofitom preciso scartabellatu statutowym diploma szczyć się pozwoliło¹⁰⁶². A przeto ciż w aktoracie piszący się panowie Nawrodcy, przy produkcyi metryk siebie jako synów Pawła Nawrockiego wychrzczonego przy ugruntowanym na mocy prawa pospolitego szlachectwie zachowa[ć] dopraszali się. A tak sąd ziemski prow[incji] dźw[ińskiej] przeyrzawszy wyż przytoczonych praw y konstytucyi seymowych, powagą Nayiaśnieyszey Im-

^a *Wyraz nadpisany.*

¹⁰⁶² Artykuł VII rozdziału dwunastego III statutu litewskiego (1588) stanowił w ostatnim paragrafie: „A iesliby który Żyd abo Żydowka do wiary chrześciańskiej przystąpili, tedy każda taka osoba y potomstwo ich za szlachcica poczytani być maią.” (Statut 1588, s. 374). W konstytucji sejmu konwokacyjnego w 1764 r. pt. „Neofici” (VL, t. VII, s. 89–90 / fol. 74) ten zapis statutowy określono jako „obojętnie napisany” oraz stwierdzając, że nie ma stosownych zapisów w prawach koronnych i „zabiegając, aby ten rodzaj neofitów rodowitego szlachty polskiej plemienia z czasem nie zaćmił”, zezwalało neofitom na przystępowanie do stanu mieszczańskiego oraz uprawianie roli płacąc czynsz właścicielowi, zakazywano natomiast dzierżenia urzędów oraz dóbr na własność. Postanowienie to łągodziła najpierw konstytucja litewska sejmu koronacyjnego w 1764 r. pt. „Nobilitacya niektórych neofitów, czyli od nich pochodzących” (VL, t. VII, s. 185 / fol. 420–421), która wymieniała z nazwiska osoby (wraz z potomkami) spośród neofitów, którym zezwalało na zachowanie szlachectwa, oraz określała limity dopuszczania do stanu szlacheckiego. Przede wszystkim jednak czyniła to konstytucja sejmu w 1768 r. pt. „Restytucya do czci y szlachectwa neofitów w W. X. Litewsk.” (VL, t. VII, s. 400–401 / fol. 863–864), która stanowiła, że na terenie Wielkiego Księstwa Litewskiego nie mają podpadać pod rygor postanowienia konwokacji z 1764 r. ci wszyscy neofici, którzy nawrócili się przed wydaniem tego postanowienia, którym potwierdzano szlachectwo, lecz ci, którzy nawrócili się po wydaniu tego prawa.

peratorowej Je[j]m[ości] gwarantowanych brzmienie, według determinacyi prawa statutowego, za regułę niniejszemu sądowi przepisanego, tychże stawiających I[ch]m[ość] panów Andrzeia y [k. 244] Piotra Nawrockich za prawdziwą szlachtę uznawszy, odraportowanie zwier[z]chności swoiey przyspieszyć obiecuie. A jako ta sprawa przed sądem ziem[skim] pro[wincji] dzw[iańskiej] agitowała się, tak do xiąg ziem[skich] teyże prowincyi iest zapisana.

Nr 141

Dowód szlachectwa Heykingów [18 I 1774].

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 5–6.

Uw. W lewym, górnym rogu k. 5 adnotacja: N° 2 (cyfra 2 później poprawiona na 1). U góry, w pobliżu numeru karty, dopisana litera A. Wszystkie karty z zabrudzeniami (także atramentem) i pozostałościami zawilgocenia pod postacią plam. Jest też wywód innych przedstawicieli tej rodziny z 18 XI 1775 r. (dokument nr 155 niniejszej edycji).

[k. 5] Dedukcyja Heykingów¹⁰⁶³.^a

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt czwartego, miesiąca januarj ośmnastego dnia [18 I 1774].

Przed nami, Antonim Felkierzambem, prezesem y predwodytelem, Michałem Antonim Pobogiem z Benisławia^b Benisławskim, sędzią pierwszym y rezydującym asesorem, Józefem Rykiem, Dyonizym Mohlem, sędziami ziemskimi prowincyi dzwińskiej, mocą nakazanych od zwierzchności ukazów względem dokładnego eduktu szlachectwa, w zadosyćczynieniu czego, gdy z porządku rejestrowego spraw wieczystych ex folio decimo octavo przypadła sprawa Ichmość panów Jana, Fabiana, Benedykta z synami Franciszkiem, Antonim, Józefem, Tadeuszem, Michałem Janem, Józefem Antonim y Mateuszem de Heykingów do wyvodu, za przywołaniem więc niniejszego aktoratu, gdy ciż Ich[mość] panowie Heykingowie stawiając do wyvodu szlachectwa swego, naprzód Ryterbank inflan[ciki] y kurlandzki¹⁰⁶⁴, w których imię Heykingów z starożytnością domu

^a Poniżej przekreślona adnotacja: Wypis z xiąg ziemskich prowincyi dzwinskiej. ^b Z lewej strony, tu przy brzegu karty, zapewne późniejsza adnotacja: Licz[ba] 36.

¹⁰⁶³ Por. informacje na ich temat w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 37, 140v); Heymowski 1964, s. 26.

¹⁰⁶⁴ W kurlandzkiej metryce 17 X 1620 r. niejaki Gotthard Hoiking wywodził pochodzenie rodziny Heykingów „außm Lande Gülich [Księstwo Jülich]” (Fircks 1895, s. 25–26).

opisuje się, produkują y że tegoż imienia dom Heykingów różne w Xięstwie Litewskim, a powiatach wiłkomirskim y upitskim, przy dostojnych [k. 5v] urzędach dziedziczy posesyie; niemniej, iż w aktoracie piszący się Ichmość panowie de Heykingowie, z tegoż originaliter rozkrzewieni domu, testimonium originalne współ z ekstraktem urzędników y obywatelów powiatu upickiego roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt trzeciego, decembra siedmnastego dnia [17 XII 1773] pokładaią y nadto testimonium W[ielmożneg]o Alexandra Heykinga¹⁰⁶⁵, krayczego smoleńskiego, jedność familij przyznawaiące przytaczają; tudziesz attestacją Jaśnie W[ielmożneg]o Frydrycha Zygmunta Korffa¹⁰⁶⁶, st[arost]y rzeżyckiego, orderu Ś[więtej] Anny kawalera, zupełną y znakomitą rodowitość piszących się w aktoracie przyznawaią y ztwierdzaią; niemniej list W[ielmożneg]o Józefa de Heykinga¹⁰⁶⁷, rotmistrza p[ro]w[ia]ttu wiłkom[ierskiego], z opisaniem lwa we szredzinie y na hełmie trzymającego miecz z przyznaniem jedności domu, produkują, a na fundamencie tych dowodów siebie przy szlacheckich praerogatywach y herbie zachować dopraszają się. Zaczym my, sąd ziem[ski] prow[incji] dzwin[skiej], zkloniwszy do wyż allegowanych probacyi, przyiwszy wywód, piszących się w aktoracie Ichm[ości] panów de Heykingów przy kleynocie szlacheckim y herbie utwierdzamy. A jako ta sprawa przed [k. 6] sądem ziem[skim] prow[incji] dzwinskiy agitowała się, tak do xiąg ziem[skich] teyże prowincyi iest przyięta y wpisana. Dat[um] ut supra.

Nr 142

Zestawienie szlachty oraz ludzi wolnych, zamieszkujących i służących w dobrach podgórskich Gotarda Ignacego Mohla, 1774 r.

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 352–352v.

Uw. Oryginał zaopatrzony we własnoręczny podpis i pieczęć sygnetową w czerwonym laku. Karta 352 posiada liczne zabrudzenia (ślady użytkowania?).

[k. 352] Doniesienie Prześwietnemu ziemskiemu dzwińskiey prowincyi sądowi o ludziach służnych dworu podgurskiego¹⁰⁶⁸, za szlachtę y wolnych do rewizyi podanych, takosz po rewizyi w roku bieżącym 1774 w służbę

¹⁰⁶⁵ Bliżej nieznanymi.

¹⁰⁶⁶ Fryderyk Zygmunt Korff, starosta rzeżycki w latach 1749–1797 (UI 1994, nr 2184).

¹⁰⁶⁷ Bliżej nieznanymi.

¹⁰⁶⁸ Podgórze — dobra w pow. dyneburskim, własność von der Mohlów, por. SGKP VIII, s. 380; Niesiecki X, s. 306–307.

przyjętych, niemniej też o ludziach szlachcie y wolnych w wioskach podgurskich mieszkających.

^a I mo ludzie dworni.^a

Ekonom Kazimierz Kossakowski¹⁰⁶⁹, szlachcic z Polski, z województwa rawskiego, z ziemi sochaczewskiej, odstał, służy teraz u Wielmożney obożney Mohlowey¹⁰⁷⁰.

Władysław Budkiewicz¹⁰⁷¹, niewodniczy¹⁰⁷², człowiek wolny, powiada się bydź urodzenia szlacheckiego z powiatu oszmiańskiego.

Syn jego, Jan Budkiewicz, pajuczek.

Wawrzyniec Olechnowicz, człowiek wolny z Litwy, pajuk.

Paweł Dembicki, kucharz, z Wołynia.

Maryanna Szrubowiczowa, z Litwy, z dwoma synami, Kazimierzem y Wincentym.

Stangret Andryss Thal, z Estonij, człowiek wolny.

Sługa^b po rewizyi do mnie przystały w roku bieżącym 1774.

Pan Antoni Prekul¹⁰⁷³, szlachcic z Litwy.

Ludzie szlacheckiej kondycji y wolni,
w wioskach podgurskich mieszkający.

W wiosce Pułankach, na Gotardpolu¹⁰⁷⁴, p[an] Władysław Moczulski, fiskał Jey Imperatorskiej Mości, szlachcic z brasławskiego powiatu, z synem swoim Ignacym¹⁰⁷⁵.

Wincenty Kwiatkowski, z oycy neophity, posługacz^c w domu p[ana] Moczulskiego.

Symon Lachowicz, człowiek wolny, zza Dźwiny, takosz posługacz w domu^d p[ana] Moczulskiego.

^{a-a} *Fragment podkreślony.* ^b *Imię i nazwisko nie zostało podane.* ^c *Ostatnia litera poprawiona.* ^d *Wyraz częściowo uszkodzony z powodu przeszycia tomu.*

¹⁰⁶⁹ Uruski zna Kossakowskich h. Ślepowron, rodzinę silnie rozrodzoną, wywodzącą się z ziemi ciechanowskiej, zob. Uruski VII, s. 286–298.

¹⁰⁷⁰ Zapewne Rozalia Giedroyciówna, żona Aleksandra Teofila von der Mohl, obożnego infanckiego (1750–1770), zob. Niesiecki X, s. 306; Uruski XI, s. 212; UI 1994, nr 1388.

¹⁰⁷¹ Uruski zna wywodzących się z Litwy Budkiewiczów h. Trzaska, zob. Uruski II, s. 59–60.

¹⁰⁷² Tj. urzędnik dworski dozorujący połów ryb.

¹⁰⁷³ Tej rodziny nie zna ani Niesiecki, ani Uruski, ale zarówno na Łotwie, jak i na Litwie (Żmudzi), występują liczne nazwy miejscowe typu Prekul, Prekule czy Prekuln.

¹⁰⁷⁴ Dobra w Inflantach Polskich.

¹⁰⁷⁵ Odnosnie do Moczulskich por. dokumenty nr 105 i 106 niniejszej edycji.

Przy karczmie pułanieckiej seu gotarpolskiej
mieszkający ludzie.

Andrzej Walter, z za Dźwiny, człowiek wolny, przyświadcza to karta J[aa]snie] W[ielmożnego] Zyberka, która tu copiatim wyraża się de thenore sequenti: czynię wiadomo, iż Jan Borowski z zięciem swoim Andrzejem Walterem objęli pustoszą Tanawski w Kamieńcu¹⁰⁷⁶, ćwierć w sobie mającą, do budowania się y tam mieszkać^e, a że chaty żadney nie masz, więc aby się pięknie pobudowali, slobody daje się lat trzy, y w trzecim roku w jesieni na Święty Marcin płacić ma bojarsko jako ziemianin talarów sześć y drogę iedną pełnić, od wszelkich innych powinności wolen będzie, prócz straż Boże uchwał znacznych y kontrybucyi, a teraz przez te lata trzy po dniu jakim posłużyć ma, y na tom dał tę kartę moją, z podpisem ręki mojej. Dat[um] w Schlossberku¹⁰⁷⁷, 1755, m[iesi]ca januarij dnia 19 [19 I 1755]. U tey karty podpis następującymi słowy. Jozefat Zyberk, starosta polnicki¹⁰⁷⁸ [!] y talicki.

[k. 352v] Synowie tegosz Andrzeja Waltera dway. 1 mo.^f Adam Walter. 2do.^g Jerzy Walter.

Roztrucharze¹⁰⁷⁹ podgurscy
przy teyże karczmie mieszkający.

Jan Karpowicz, oyciec, z synem Piotrem y wnukiem Adamem.
Takosz Jan Jurewicz, zięć Jana Karpowicza.

W wiosce Pawey przy młynie.

Stefan Pawłowicz, młynarz, z za Dźwiny, z miasta Druj w powiecie brasławskim będącey, z syn[a]mi dwuma, pierwszym Wawrzyńcem, a drugim Symonem Thadeuszem dwoyga imion.

Stanisław Buywid¹⁰⁸⁰, przeszły mój dyspozytor grociski y teraz u mnie w służbie będący, cale niesłusznie w linię okładu podusznego w folwarku

^e Wyraz częściowo uszkodzony z powodu przeszycia tomu. ^f Skrót podkreślony. ^g Skrót podkreślony.

¹⁰⁷⁶ Kamieniec (niem. Radebandsruhe, łot. Kaminča) — wieś w Kurlandii, w okręgu iłukszańskim, należąca do parafii w Dyneburgu, w XVII–XVIII w. własność Zyberków, zob. SGKP III, s. 764; BHO II, s. 492.

¹⁰⁷⁷ Schlossberk, także Szlosberg (niem. Schloßberg, łot. Pilskalne), dobra w Kurlandii, w okręgu iłukszańskim, w rękach Zyberków od 1562 r., zob. SGKP XI, s. 960; BHO II, s. 556.

¹⁰⁷⁸ Tj. bolnicki.

¹⁰⁷⁹ Handlarze koni.

¹⁰⁸⁰ Uruski zna Buywidów h. Dołęga, silnie rozrodzoną rodzinę litewską, zob. Uruski II, s. 101.

grociskim ad praesens dziedzictwa W[ielmożneg]o Imć pana Franciszka Schroedersa¹⁰⁸¹ zaciągniony, bo człowiek wolny, a do tego y szlachcic deductionem prowadzący imienia swego z Litwy, gdyż jeszcze y teraz w powiecie upitskim tegosz imienia dziedziczne osiadłości in actuali haereditaria possessione są mi wiadome.

Gotthard Ignacy von der Mohl, ziem[ski] Xię[stwa] Infl[anckieg]o piarsarz, ^hp[rowincji] d[źwińskiej]^h kray[czy]¹⁰⁸² mp.ⁱ

Nr 143

Poświadczenie wystawione Błażewiczom przez Antoniego Niepokojczyckiego, informujące o trzymaniu przez nich na mocy kontraktu gruntu w dobrach Ejzbachowszczyzna, należących do Oskierczyny, starościny mozyrskiej, 20 IX 1774.

LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 353.

Uw. Oryginał zaopatrzony w pieczęć w czerwonym laku. Prawy, górny róg k. 353, z licznymi zabrudzeniami (zaplamieniami).

[k. 353] Czynie wiadomo to moją testymonią, wydano [!] Ich[mość] panom Ignacemu, Józefowi, Antoniemu, Piotrowi, Michałowi, Ludwikowi, Heronimowi Błażewiczom¹⁰⁸³, iż trzymają grunt za kontraktem w dobrach sekwestrowanych Eyzbachowszczyźnie¹⁰⁸⁴ J[aśnie] W[ielmożnej] J[ejmość] pani Oskierczyny¹⁰⁸⁵, starościny mozyrskiej, a których takowych I[chmość] panów Błażewiczów dziad na imię Jan zajechał w ten kray z powiatu oszmiańskiego, gdzie jako żadney powinności nie pełnił, jak też y ci I[chmość] panowie Błażewiczowie żadney powinności nie czynią, na co

^{h-h} Tak należy prawdopodobnie interpretować skrót: PD, notabene powtórzony. ⁱ Pod podpisem (autografem), odcisnięta w czerwonym laku pieczęć sygnetowa.

¹⁰⁸¹ Zapewne Franciszek Schröders, chorąży Jego Królewskiej Mości, zob. dokument nr 120 niniejszej edycji.

¹⁰⁸² Wedle UI 1994 (nr 1273) Gotard Ignacy von der Mohl był krajczym inflancim w latach 1748–1765.

¹⁰⁸³ Nie wiadomo, czy spokrewnieni z Błażewiczami h. Trzaska, wspomnianymi w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 9–9v; Heymowski 1964, s. 19) oraz w szeregu dokumentów z lat 1768–1774, zob. np. LVVA, f. 712-1, nr 116, k. 18–18v; nr 120, k. 40–41; f. 712-2, nr 9, k. 167–168v.

¹⁰⁸⁴ Dobra w Inflantach Polskich, zob. Breżgo 1943, s. 130–132.

¹⁰⁸⁵ Może Teresa z Tyzenhauzów, żona Gerwazego Ludwika Oskierki (około 1700–1771), referendarza litewskiego i starosty mozyrskiego (PSB, t. 24, s. 358–360, autorka biogramu Zofia Zielińska), względnie Teresa Eperyszówna, żona ich syna, Antoniego Jerzego, także starosty mozyrskiego (Uruski XIII, s. 43).

dla większej wagi y waloru przy zwykłej swej pieczęci y z podpisem ręki mey stwierdzam. Roku 1774, m[iesiąca] 7bra d[ie] 20 [20 IX 1774], dan w Eyzbachowszczyźnie.

^aAntoni Niepokojczycki^{1086 a}.

Nr 144

Dowód (edukt) szlachectwa Szyrynow [11 II 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 30–31v.

Uw. Na k. 30 w lewym górnym rogu adnotacja: N° 18 (poprawione z: 19); na tej karcie zabrudzenia atramentem, pochodzące z przekreślenia na poprzedniej karcie; niewielkie zaplamienia oraz ślady zagrzybienia na wszystkich kartach.

[k. 30] Dowód eduktu W[ielmożny]ch Syrynow [!]¹⁰⁸⁷.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego, mie[si]ąca^a february jedynastego dnia [11 II 1775].

W sprawie Wielmożnych Ichm[ości]w panów Ludwika Hieronima^{b1088}, chorążego Króla Jegom[osc]i, Jerzego Gotharda¹⁰⁸⁹ y Ferdynanda¹⁰⁹⁰ z potomstwem von Serynow^c czyli Szyrynow, do wyvodu w zadoścuczynieniu zaszkły od zwierzchności publikacyi do sądu ziemskiego intentowaney y z porządku rejestrowego ^dex folio sexto^d za przywołaniem ninieyszego aktoratu przez woźnego et in continuatione eiusdem, gdy ciż W[ielmożni] I[ch]m[osc] panowie Szyrynowie stawając do eduktu imienia swego

^{a-a} Podpis własnoręczny złożony przy prawym marginesie karty. Poniżej podpisu, po jego lewej stronie, pieczęć sygnetowa z herbem Waga, odcisnięta w czerwonym laku.

^a Wyraz częściowo uszkodzony z powodu przeszycia tomu. ^b Wyraz nadpisany, wprowadzony za pomocą znaku pisarskiego. ^c Wyraz poprawiony. ^{d-d} Fragment podkreślony.

¹⁰⁸⁶ Zapewne jeden z Niepokojczyckich h. Waga odmieniona, zob. Uruski XII, s. 117–118.

¹⁰⁸⁷ Por. Żychliński IV, s. 374–388: „Szyrynowie (Zrini) herbu własnego”. Żychliński podaje też inne formy nazwiska: Zrinyi, Serini, Zirin, Serin, Schirin (ibid., s. 375). Prezentowany w niniejszej edycji dokument z 11 II 1775 r. Żychliński znał za pośrednictwem archiwum rodzinnego Szyrynow w Hermanowiczach (zob. ibid., s. 382, 388). Zob. też informacje na temat Szyrynow zamieszczone w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 107–107v, 169v–170v; Heymowski 1964, s. 49–50.

¹⁰⁸⁸ Ludwik Hieronim, syn Konrada, z małżeństwa z Konstancją von Heidebreck pozostawił syna Mikołaja, zmarłego bezzennie (Żychliński IV, s. 382).

¹⁰⁸⁹ Jerzy Gotard, syn Konrada, z nieznaney żony miał syna Gotarda, ostatniego z tej gałęzi Szyrynow (Żychliński IV, s. 382).

¹⁰⁹⁰ Ferdynand, syn Konrada oraz brat Ludwika Hieronim i Jerzego Gotarda, zmarły bezdzietnie (Żychliński IV, s. 382).

przez Imć pana Józefa Nowickiego, regenta ziem[skiego]^e wiłkomirskiego, sądownie aprobowali, iż starożytność domu Seryni, z Ryni, Seryn lub Szyryn iedno brzmienie y iedność rozdzielonego w Europie domu według rozmaitych dyalektów dowodząca się w zbiorze uniwersalnego lexykonu lipskiego¹⁰⁹¹, wspaniałe o grafskiej przed wiekami rodowitości umieściła świadectwa^f y wszelkich starodawnych pisarzów ślady, iako to Gawchen¹⁰⁹², Bukcelinus¹⁰⁹³ y inni tak o herbownym kleynocie, a właściwym temuż domowi wyrażającym się dwoma wężami y trzema gwiazdami we szredzinie y tenże kleynot na hełmie podniesiony, a między dwiema rozpiętymi orlemi skrzydłami umieszczonym¹⁰⁹⁴, iako też o różnych hrabstw y dziedzictw przez tenże dom posiadaniu, uroczyste czynią dowody, a że pierwiastkowe gniazdo in Imperio, szczególniej zaś w państwach węgierskich lexykonem iest ukazane, więc uchylwszy o początkach y zakładach imienniczego zamku Szyryn¹⁰⁹⁵ w szesna[s]tym wieku ieszcze przez Turków zburzonego, w dawniejszych [k. 30v] hystorykach szlady, w początkach tego szesnastego wieku stawa na czele Jerzy Seryni¹⁰⁹⁶ albo Szeryn, pan w Czaliaturnie, a graf na Szerynwarze¹⁰⁹⁷, biorący na siebie w generalnym rozkwitego imienia drzewie zasczyt protoplastwa, z tego spłodzeni Jan, biskup cagrapski^g¹⁰⁹⁸ y Mikołaj¹⁰⁹⁹, generał cessarski, sławny fortiec cesarskich od Turków obrońca, a zajmujący drugi stopień w rodowitym^h drzewie, iest razem [?] rozdziałem następców swych tak linii do Xięstwa Kurlanskiego y Inflanskiego przenaszającej się, iako też rozplodzonych

^e Wyraz nadpisany. ^f Wyraz poprawiony. ^g Wyraz poprawiony. ^h Wyraz poprawiony.

¹⁰⁹¹ *Grosses vollständiges Universal-Lexicon Aller Wissenschaften und Künste* Johanna Heinricha Zedlera został opublikowany w Lipsku w latach 1731–1754.

¹⁰⁹² Johann Friedrich Gauhe (1681–1755), niemiecki genealog i historyk, którego głównym dziełem był *Des Heiligen Römischen Reichs Genealogisch-Historisches Adels-Lexikon [...]*, Leipzig 1719, ²1740–1747.

¹⁰⁹³ Może Gabriel Bucelin (Bucelinus) (1599–1681), niemiecki benedyktyn, humanista, autor prac z różnych dziedzin nauki?

¹⁰⁹⁴ Por. opis herbu w: Żychliński IV, s. 375.

¹⁰⁹⁵ W sprawie legendarnych początków rodu i zamku Zrin vel Serin w Chorwacji zob. Żychliński IV, s. 375.

¹⁰⁹⁶ Por. biogram Jerzego, hrabiego Zrinyi w: Żychliński IV, s. 375.

¹⁰⁹⁷ U Żychlińskiego „pan na Czekaturnie i hrabia na Serinwarze” (Żychliński IV, s. 375).

¹⁰⁹⁸ Czyli zagrzebski.

¹⁰⁹⁹ Według Żychlińskiego: Mikołaj (1518–1566), ban Chorwacji, Dalmacji i Sławonii, generał cesarski, poległy podczas obrony twierdzy Sziget przed Turkami (Żychliński IV, s. 375–377).

tamże w Węgrzech przez głowy Jerzego drugiego¹¹⁰⁰, Jerzego trzeciego¹¹⁰¹, Mikołaja¹¹⁰² y Piotra Adama¹¹⁰³ Mikołajewicza, Jana y Antoniego Piotrowiczów¹¹⁰⁴, grafów, a w nayprzedniejszych urzędach, w kaźdey gałęzi zostaiących Serynów. Co zaś do prostego pochodstwa należy, zaymuie trzecią linią Daniel Mikołajewicz¹¹⁰⁵, konsyliarz xiążąt kurlanskich y possesor zastawny maiętności Uzułmuyży¹¹⁰⁶ w Xięstwie Inflanskim, w trakcie rzeżyckim sytuowaney, y innych w Xięstwie Kurlanskim, iako produkujące przyświadczają dokumęta, a z tego Daniela wstępuią na czwarty stopień Baltazar¹¹⁰⁷, kapitan y komędant fortecy duneborskiey, miecznik X[ię]stwa Inflanskiego, dziedzic dóbr Oftemberka¹¹⁰⁸, o którym konstytucya r[ok]u tysiąc sześćset osiemdziesiąt piątego [1685] titulo o indigenatach¹¹⁰⁹ potwierdza starożytną rodowitość y warunek Pactorum Subjectionis¹¹¹⁰, przez które wszyscy Imperij nobiles y Xięstwa Inflan[ckiego] obywatele są zrównani w prerogatywach szlachectwa z obywatelami Korony Polskiey y Wielkiego Xięstwa Litewskiego, oraz z tymże Baltazarem

¹¹⁰⁰ Według Żychlińskiego: Jerzy (1549–1603) hrabia Zrini, młodszy syn Mikołaja, bana Chorwacji, Dalmacji i Sławonii, generała cesarskiego (Żychliński IV, s. 377).

¹¹⁰¹ Według Żychlińskiego: Jan (III) hrabia Zrini, ban Chorwacji, Dalmacji i Sławonii (Żychliński IV, s. 377–378).

¹¹⁰² Według Żychlińskiego: Mikołaj (III) (1616–1664) hrabia Zrini, ban Chorwacji (Żychliński IV, s. 378).

¹¹⁰³ Według Żychlińskiego: Piotr (1621–1671) hrabia Zrini, ban Chorwacji (Żychliński IV, s. 379). Żychliński zna też Adama hrabiego Zrini, syna Mikołaja (zob. przyp. 1102) (Żychliński IV, s. 378–379); nie jest wykluczone ów Piotr Adam Mikołajewicz to dwie osoby: Piotr oraz Adam Mikołajewicz.

¹¹⁰⁴ W tym miejscu najprawdopodobniej chodzi o jedną osobę, mianowicie Jan Antoniego (Baltazara) (zm. 1703) hrabiego Zrini, zmarłego bezżennie, ostatniego męskiego przedstawiciela węgierskiej linii rodu (według: Żychliński IV, s. 380).

¹¹⁰⁵ Daniel (1539–1617), hrabia Zrini, syn Mikołaja (zob. przyp. 1099), wstąpić miał na służbę Gotarda Kettlera na krótko przed upadkiem państwa zakonnego w Inflantach; właściciel Anzelmujży (tj. Andzelmujży) w Inflantach Polskich oraz dóbr w Kurlandii (Żychliński IV, s. 381–382).

¹¹⁰⁶ Uzułmujża — wieś w pow. rzeżyckim, zob. SGKP XII, s. 870; XV/2, s. 676.

¹¹⁰⁷ Baltazar Szyryn (Schürren), miecznik inflancki w latach 1691–1703 (UI 1994, nr 1335). Zob. też biogram Baltazara hrabiego Serin vel Schirin w: Żychliński IV, s. 382.

¹¹⁰⁸ Oftemberk (też Ofenberk, Hoftemberk), dobra nad Dźwiną w pobliżu Dyneburga (dziś rejon łotewskich miejscowości Juzefova i Naujene), por. SGKP III, s. 615; Dybaś 2001, s. 102.

¹¹⁰⁹ Żadna z konstytucji sejmu 1685 roku dotyczących indygentów („Indigenaty”, „Indigenaty z zalecenia Wielm: Hetmanów Koronnych y W. X. Lit.”, VL, t. V, s. 355–356 / fol. 729–730) nie wymienia Szyryna.

¹¹¹⁰ Pacta Subiectionis, dokument wystawiony w Wilnie w listopadzie 1561 r., podporządkowujący Inflanty królowi Zygmuntowi Augustowi.

w rodzeństwie stojący Mikołaj¹¹¹¹, possesor arędowny majątności Słuciszek¹¹¹² w teyże prowincyi. A po nich rozdzielnie zabierając [?] piąty stopień, z żony de Bawdydz¹¹¹³ Joachim¹¹¹⁴, possesor Attaszyna¹¹¹⁵ [!], w roku tysiąc siedmset pierwszym [1701] przez Kozaków zabity, Jan Teofil¹¹¹⁶, porucznikⁱ y possesor Liwenmuyży, z żony Foelkierzambówny¹¹¹⁷, Jan Kazimierz, Baltazorowiczowie¹¹¹⁸ Szerynowie. Takoz Konrad¹¹¹⁹, oyciec Ludwika Hieronima, Jerzego Gottharda y Ferdynanda w aktoracie [k. 31] piszących się y Jan Baltazar¹¹²⁰, sterilis. A że w ciągłej Baltazarowey linij Jan Jerzy Joachimowicz¹¹²¹, mającyⁱ ex bino thoro, primo z żony Beniślawskiej zrodzonych Franciszka¹¹²² w zakonie Societatis Jesu oraz Ignace-

ⁱ Wyraz nadpisany nad zamazanym słowem. ⁱ Wyraz nadpisany.

¹¹¹¹ Zob. Żychliński IV, s. 382.

¹¹¹² U Żychlińskiego Mikołaj występuje jako dziedzic Słuciszek w Inflantach (Żychliński IV, s. 382). Por. przyp. 453.

¹¹¹³ Tj. z pierwszej żony Baltazara, Anny Magdaleny von Baudiss vel von Baudissin, zob. Żychliński IV, s. 382.

¹¹¹⁴ Żychliński pisze o nim: „dziedzic Altaszyna w Braclawskiem, szlachcic polski, porucznik JKMci, został wraz z żoną, Maryą von Steiner (Szteyner) zamordowany zdradziecko w czasie wojny szwedzkiej przez Kozaków w r. 1701, o co później długi toczył się proces, którego akta przechowane są w archiwum familijnem Szerynow w Hermanowiczach” (Żychliński IV, s. 383).

¹¹¹⁵ U Żychlińskiego majątność Altaszyna na Braclawszczyźnie (Żychliński IV, s. 383).

¹¹¹⁶ Por. Żychliński IV, s. 382.

¹¹¹⁷ Katarzyna Felkierzambówna, żona Baltazara (Żychliński IV, s. 382).

¹¹¹⁸ Żychliński podaje, że Baltazar (zob. przyp. 1107) dochował się następującego potomstwa: z Anny Magdaleny von Baudiss miał synów — Joachima, Jana Teofila i Jana Ernesta, a także córki — Agnieszkę i Jadwigę; z drugiej żony, Zofii Sybilli de Talenti, synów — Jana Adama i Gedeona Jędrzeja oraz córkę Ewę; wreszcie z ostatniej małżonki, baronówny Katarzyny Felkierzambówny — syna Jana Kazimierza (Żychliński IV, s. 382). W sprawie genealogii Szerynow („Scheryn”, „Schyrin”, „von Schyreen”, „von Schereen”) zob. też dokument wpisany do akt grodzkich dyneburskich 18 I 1711 r. (LVVA, f. 712-1, nr 65, k. 141–141v): wzmiankowany jest tu Jan Teofil, porucznik Jego Królewskiej Mości i jego „rodzony” Jan Adam, również porucznik Jego Królewskiej Mości, synowie Baltazara, miecznika inflanckiego i komendanta twierdzy dyneburskiej, a także niezamężna córka Jana Teofila — Ewa.

¹¹¹⁹ Według Żychlińskiego: Konrad, syn Mikołaja (por. przyp. 1111–1112), dziedzic Słuciszek (Żychliński IV, s. 382).

¹¹²⁰ Według Żychlińskiego: Jan Baltazar, syn Mikołaja (por. przyp. 1111–1112), zmarły w młodzięcym wieku (Żychliński IV, s. 382).

¹¹²¹ U Żychlińskiego: Jan Jerzy (zmarły w 1765 r. lub później), dziedzic dóbr Nejperów i Sarkunów w Inflantach (Żychliński IV, s. 383).

¹¹²² Franciszek Szeryn (1736–1777), ksiądz, w zakonie jezuickim od 1753 r., profesor retoryki (1768–1769) oraz prefekt szkół i biblioteki w Dyneburgu (1769–1773) (Grzebień 2004, s. 673). Zob. też: Żychliński IV, s. 383.

go¹¹²³, koniuszego braśławskiego y dziedzica tamże majątności Ukła¹¹²⁴, starostę gabryałowskiego, milowskiego etc.^k, ex secundo voto Sokołowskiej¹¹²⁵ solum femineum sexum, niemniej z teyże linij Karol¹¹²⁶, sterilis, y Józef¹¹²⁷, podczaszy czerniechowski [!], dziedzic dóbr Porchowa¹¹²⁸ [w] woiewództwie podolskim, Teofilewiczowie, probują się, a w takim wykładzie nieprzerwane starożytnych dostoięstw piastowanie pokazuje się y w rzędzie mieszcących się w rodowitym drzewie siedmiu rozrodzonych pokoleń w kaźdey osobie szlachetney pochodzistości iaśnieje dowód, niemniej co do prawnego wsparcia wyż opisanego pochodztwa autentyczne dokumenta juris possessionis et haereditatis zawarcie się w ryterbankach y lexykonach attestat w roku tysiąc siedmset czterdziestym [1740]¹¹²⁹ jadącym na wojaż W[ielmożnemu] Karolowi Serynowi, na seymikach gromnicznych od jeneralnego omnis tituli rycerstwa X[ię]t[w]a Inflanskiego, z wyraźnością incolatus et judienatus [!]^l bratu swemu dany y do spólney geneologij na ważnych różnych urzędowych tranzakcyach, twierdzącach zagruntowaney pisanie się, zarazem przez urzędowe testymonium W[ielmożnego] Ignacego Szyryna, koniuszego braśławskiego, pokładając y różne przywileje na różne przodkom y sobie urzędy, patenty na sarżę y inne dokumęta produkując, na tych zasadach przyświadczyć o legalności wyvodu swojego sądownie suplikują. Zaczym sąd ziemski prowincyi dzwi[ń-

^k *Skrót podkreślony.* ^l *Chodziło prawdopodobnie o: indigenatus.*

¹¹²³ Według Żychlińskiego: Ignacy (zm. 1796), klient Hylzenów, towarzysz zagranicznych wojaży Józefa Jerzego Hylzena, znacznie rozbudował majątek odziedziczony po ojcu; od 1765 r. koniuszy braśławski [!], w 1766 r. Józef Hylzen scedował nań starostwo gabryałowskie [!]; w 1782 r. miał odkupić od Józefa Hylzena Hermanowicze z przyległościami (Żychliński IV, s. 383–384).

¹¹²⁴ Ukła — dobra w pow. dziśieńskim, własność Ignacego Szyryna w latach 1766–1788 (SGKP XII, s. 772).

¹¹²⁵ U Żychlińskiego: Ludwika Sokołowska h. Korab, z której m.in. Anna, żona Andrzeja Bujnickiego i matka Kazimierza Bujnickiego, znanego pisarza i animatora życia kulturalnego w Inflantach Polskich (Żychliński IV, s. 383; Samborska-Kukuć 2008).

¹¹²⁶ U Żychlińskiego: Karol, porucznik Jego Królewskiej Mości (syn Jana Teofila, porucznika króla polskiego), wraz z bratem (Józefem) miał osiąść na Podolu (Żychliński IV, s. 382).

¹¹²⁷ U Żychlińskiego: Józef, syn Jana Teofila, porucznika Jego Królewskiej Mości, wraz z bratem (Karolem) przeniósł się na Podole, gdzie nabył dobra Porchów; podczaszy „czerniechowski” (Żychliński IV, s. 382). Zestawienie urzędników województwa czerniowskiego (UWoj.Kij.Czer.) nie wspomina Szyryna na tym urządzie.

¹¹²⁸ Może dobra Porchowa w pow. buczackim (SGKP VIII, s. 815)? U Żychlińskiego Porchów (Żychliński IV, s. 382).

¹¹²⁹ Por. Żychliński IV, s. 382.

skiej] zbiór tak licznych y tak uroczystych rodowitości dowodów doskonale przeyrzawszy, dom W[ielmożnych] Ichm[ości] panów Szyrynow y ogulnie, y szczegulnie, za naystarożytniejszy y prawdziwie szlchetny ninieyszym wyrokiem swoim potwierdza y przyświadcza oraz przy wszelkich prerogatywach stanowi [k. 31v] szlacheckiemu właściwych y herbownym wyż opisanym zaszycie, iak nayuroczyściey zachowawszy, ninieyszą produkcyę w xięgi wieczyste wpisać deklaruje. Który to wywód, iak się przed sądem ziemskim agitował, tak do xiąg ziemskich prowincyi dźwińskiej jest przyięty y wpisany.

Wypis wydan^m.

Nr 145

Potwierdzenie szlachectwa Daniłowiczów h. Sas z prowincji połockiej [18 II 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 54–54v.

Uw. Na k. 54 w lewym górnym rogu: N° 6; ponadto odbite wtórnie z poprzedniej karty przekreślenie.

[k. 54] Edukcyja familij Ichm[ościów] panów Daniłowiczow¹¹³⁰.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesią[tego] piątego, miesiąca februaryi ośmnastego dnia [18 II 1775].

Przed nami Antonim Foëlkierzambem, prezesem, Michałem Pobogiem Benisławskim, predwodytelem rycerstwa, Józefem Rykiem, rezydującym assessorem, Dyonizym Mohlem, sędziami ziemskimi y urzędnikami prowincyi dzwinskicy, mocą nakazanych od zwierzchności szlachectwa wywodów, gdy z porządku rejestrowego za przywołaniem ninieyszego aktoratu z karty dwudziestey drugiey przypadła sprawa Ichm[ościów] panów Gabryela, Alexandra, Antoniego, Zacharyasza, Alexandra, Michała, Pawła, Bazylego, Jana, Teodora, z synami, Daniłowiczów, gdy ciż Ichm[ościowie] panowie Daniłowiczowie, stawając do eduktu imienia swego, nayprzód herb domu swego, Sas zwany, excerptem z authora Niesieckiego wyięty produkują, a na dowód szlchetney pochodzistości swey, co do zaszcytu imienia swego wielorakie przywodząc^a dokumenta, a nayprzód

^m Wyraz podkreślony.

^a Poniżej znak pisarski w kształcie litery m.

¹¹³⁰ Por. informacje na ich temat zamieszczone w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 26–26v, 137v; Heymowski 1964, s. 23.

[k. 54v] przywilej Zygmunta trzeciego pod rokiem tysiąc sześćset pierwszym, marca dziesiątego dnia [10 III 1601], w którym imie Daniłowiczów w woyewództwie połockim wspomina, tudzież intromissją sub data r[ok] u tysiąc siedmset siedmdziesiąt pierwszym, aprila sześćnastego [!] dnia [16 IV 1771] do dóbr Chocimirz [?]^{b1131} y Oniekowszczyzny¹¹³² in rem Ichm[ościów] panow Daniłowiczów czynioną, allegują. Deniq[ue], że ciż Ichm[ościowie] panowie Daniłowiczowie w przodkach swych dobra Tatarowszczyznę¹¹³³ y Onikiewszczyznę [!] zwane od Zygmunta trzeciego, króla polskiego, imieniowi swemu nadane, wieczyście posiadali, wyznaniem obywatelów prowincyi połockiej w r[ok]u tysiąc siedmset siedmdziesiąt czwartym, styczni 21 [21 I 1774] sobie danym porobują, a tak sąd ziem[ski] prowincyi dzwinskiy stosując się do przyłożonych dowodów, piszących się w aktoracie Ichm[ościów] p[anów] Daniłowiczów przy herbie y szlachectwie plenarie utwierdza oraz wyższy zwierzchności odraportować przyrzeka, który to wywód jak się przed sądem ziemskim agitował, tak do xiąg ziemskich prowincyi dzwinskiy jest przyięty y wpisany.

Wypis wydany.

Widimus wydany.

Nr 146

Potwierdzenie szlachectwa Borcewiczów h. Łzawa z Kurlandii [18 II 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 55–55v.

Uw. W lewym górnym rogu adnotacja: № 7.

[k. 55] Dekret eduktu J[egomościów] p[anów] Borcewiczow¹¹³⁴.

Roku tysiąc siedmset^a siedmdziesiąt piątego, miesiąca februarij ósmnastego dnia [18 II 1775].

^b *Lekcja niepewna, wyraz uszkodzony w związku z przeszyciem tomu.*

^a *Wyraz poprawiony.*

¹¹³¹ W herbarzu polsko-inflanckim dobra występują jako Chocimierz, zob. LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 26v, 137v. Lokalizacja dóbr nieznaną.

¹¹³² Nierozpoznane.

¹¹³³ Może folwark Tatarowszczyzna w pow. wilejskim lub zaścianek o takiej samej nazwie w pow. nowoaleksandrowskim? Zob. SGKP XII, s. 224–225.

¹¹³⁴ Por. informacje o Borcewiczach h. Łzawa w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 7, 133–133v; Heymowski 1964, s. 19–20.

Przed nami, Antonim Felkierzambem, prezesem, Michałem Pobogiem Benisławskim, predwodytelem rycerstwa, Jozefem Rykiem, rezydującym assessorem, Dyonizym Mohlem, sędziami y urzędnikami ziem[skimi] prowincyi dzwin[skiej], mocą nakazanych od zwierzchności szlachectwa wywodów, gdy z porządku rejestrowego za przywołaniem niniejszego aktoratu, z karty dwudziestey trzeciej przypadła sprawa J[egomościów] p[anó]w Jerzego y Michała, braci, Ludwika, Ignacego, Antoniego, synowcow, a synow Jana, Borcewiczów. Gdy ciż J[egomościowie] p[anowie] Borcewiczowie stawając do eduktu imienia swego, nayprzód herb Łzawa excerptem wyięty z autora Niesieckiego pokładaia, a na dowód szlachetney pochodzistości swey przywodząc za sobą autentyczne na piśmie wyznanie J[aśnie] W[ielmożnego] J[egomość] p[ana] z Wiszlinga Zyberka¹¹³⁵, starosty talickiego, woiewodzica inflan[ckiego], iż wyszedłszy^b w w[ojewó]dztwa krakowskiego przenieśli się w w[ojewó]dztwo nowogródzkie y tam J[egomość] p[an] Teodor Borcewicz, ociec terazniejszych, majątność Zadzwijska¹¹³⁶ zwaną a dziedziczną W[ielmożnego] Wołodkowicza¹¹³⁷, sędziego ziem[skiego] min[skiego], prawem dożywotnim przez lat dwadzieścia possydował, post fata którego pozostali synowie, Jerzy y Michał Borcewiczowie, przenieśli się do Kurlandyi y tam folwark Mieżeniszki¹¹³⁸ prawem arędowanym obięli & hac usq[ue] za takowymże prawem na tymże folwarku przy possessyi utrzymują się; pro reliquo dwa attestata w roku terazniejszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątym [1775] od godney szlachty [k. 55v] na wsparcie niewątpliwych o^c szlachetności imienia J[aśnie] p[anó]w Borcewiczów dowodów za sobą przywodzą, z których wyświadcza się, iż papiery y różne dokumenta do zaszczytu imienia ich służące fatalnym przypadkiem przez ukradzenie szkatuły, iako w teyże szkatule naydujące się, u J[egomości] p[ana] Teodora Borcewicza zaginęły, sąd ziem[ski] prowincyi dzwiniskiej, stosując się do niewątpliwych świadectw przed są-

^b Wyraz częściowo uszkodzony z powodu przeszycia tomu. ^c Poprawione z: od.

¹¹³⁵ Mowa tu o Józefie Zyberku, synu Jozafata, wojewody inflanckiego (1769–1775), który już w 1764 r. występował jako starosta talicki, zob. VL, t. VII, s. 131 / fol. 298. Por. Rączka-Jeziorska/Jeziorski 2017, s. 241.

¹¹³⁶ Może Zadzwieja (Zadźwieja), majątek w pow. nowogródzkim, w XVIII–XX w. własność Mierzejewskich i Czeczottów? Por. SGKP XIV, s. 256; Aftanazy 1993, t. 2, s. 409–410.

¹¹³⁷ Nieustalony.

¹¹³⁸ Może chodzi o Mescheneeken (łot. Meżenieki), osadę w pobliżu Grobina (łot. Grobiņa)? Zob. BHO II, s. 390.

dem swym pokładanych^d, tychże J[egomościów] p[anów] Borcewiczów, iako godność rodowitości probujących, przy kleynocie szlachectwa zachowuie y dla wykassowania z pogłównego wyższej zwierzchności odrapor-tować przyrzeka. Który to takowy wywód iako się przed sądem ziemskim prowincyi dzwinskiy agitował, tak do xiąg ziemskich teyże prowincyi iest przyięty y wpisany.

^eWypis wydan.^e

Nr 147

Dowód szlachectwa Romanowskich [20 I 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 16–16v.

[k. 16] Dekret eduktu Ichm[osć] panów Romanowskich.^a

Roku tysiã siedmsett siedmdziesiãtt piãtego, m[iesiãca] januariy dwudziestego dnia [20 I 1775].

Przed nami, Michałem Pobogiem Benisławskim, predwodytelem rycerstwa, Józefem Rykiem, Dyonizym Mohlem, rezydującym assessorem, sędziami ziem[skimi] y urzędnikami prowincji dzwin[skiej], mocą nakazanych od zwierzchności szlachectwa wywodów, w zadosyc uczynieniu czego, gdy z porządku rejestrowego, za przywołaniem niniejszego aktoratu przez woźnego z karty piętnastey^b Ichm[osć] panów Michała, Franciszka, Tchomasza [!], Zygmunta y Symona Janowiczów z synami Romanowskich¹¹³⁹, do wyvodu, gdy ciż Ichm[osć] p[anowie] Romanowscy, stawiając do eduktu imienia swego y per totum referuiąc się do wyvodu imienników swoich, w tychże registrach na karcie czterdziestey siódmey^c, w r[ok]u zaprzeszłym^d tysiã siedmsett siedmdziesiãtt czwartym, m[iesiãca] marca pierszego [!] [1 III 1774]¹¹⁴⁰ expedyowanego naprzód, nayprzód herb domu swojego, lwa w puł kraty¹¹⁴¹, od przodków swoich ziemskie

^d Wyraz częściowo uszkodzony z powodu przeszywania tomu. ^e Fragment podkreślony.

^a Po tym skreślona litera, prawdopodobnie S. ^b Wyraz częściowo uszkodzony z powodu przeszywania tomu. ^c Wyraz nadpisany. ^d Wyraz nadpisany.

¹¹³⁹ Por. informacje na temat Romanowskich h. Prawdzic w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 82–82v, 158v; Heymowski 1964, s. 41. W grudniu 1772 r. do wyvodu szlachectwa stawali przed sądem ziemskim prowincyi dzwińskiej także Romanowscy pieczętujący się herbem Bożawola, zob. LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 298–298v, 340–341v.

¹¹⁴⁰ Zob. LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 70–70v.

¹¹⁴¹ Mowa tu o herbie Prawdzic.

possessye maiący[ch] [k. 16v] używany, produkuią y co do istoty szlachectwa domowi tychże Ich[mość] p[anó]w Romanowskich służącego, dekret wyżey de data wspomniony ze wszytkiem i onego dowodami, dokumentami, attestatami, racyami y permowencyami pokładaią, a zatym ogulność szlachetności wyprobowawszy, co do szczegulnych osób swoich teraz w aktoracie zawieraiących się przyświadczeniem tychże pierwey wywiedzionych y zabieraniem się do juramentu o bliskości powinnowactwa, y o iednymże z tamtymi pochodztwie, treść eduktu swojego wspieraią. Przeto my, sąd ziem[ski] prowincji dzwin[skiej], dowód przyświadczenia takowych dekretem zaszczyconych imieników oraz dobrowolne zabieranie się do przysięgi akceptuiąc y uznawaiąc, na tym jako pierwey wywiedzionych są prawdziwemi pokrewnemi y z tego przodka co y piersi pochodzą, a po wykonanym juramencie zachowuiąc przy tymże herbie, za prawdziwą szlachtę uznaiemy y^c wyższej zwierzchności dla wykassowania z rejestrów pogłównego odraportować przyrzekamy. Eodem anno et die, ponieważ Ichm[ość] panowie Jakub y Józef Romanowscy jurament wedle roty dekretem wskazaney wykonali, przeto sąd ziemski prowincyi dzwinskiy satisfecisse wyrokowi swojemu adinvenit. Który to wywód jako się przed sądem ziemskim prowincyi[i] dźwiń[skiej] agitował, tak do xiąg ziemskich prowincyi teyże przyięty y wpisany.

^fWypis wydany.^f

Nr 148

*Potwierdzenie wolności Jana Auszypura (Ayszypura) i jego synowca Wincen-
tego, wystawione przez Konstantego Ludwika Platera, wojewodę mściław-
skiego, w dniu 1 V 1763 r. [6 III 1775].*

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 64–64v.

Uw. Karta 64 zabrudzona w dolnej partii atramentem, pochodzącym z przekreślenia na karcie poprzedniej. W lewym górnym rogu k. 64 adnotacja: N° 22.

[k. 64] Aktykacya attestacyi Ichm[ość] panom Auszypurom służącyey.

Roku tysiąc siedmset siedymdziesiątt piątego, miesiąca marca szóstego dnia [6 III 1775].

Na urządzie ziemskim prowincyi dzwinskiy, przed nami, Michałem Pobogiem Benisławskim, predwodytelem rycerstwa, Józefem Adamem Rykiem, rezyduiącym asesorem, Dyonizym Mohlem, sędziami ziemskimi,

^c Poprawione z a. ^{f,f} Fragment prawdopodobnie inną ręką.

urzędnikami prowincyi dzwinskiy, comparendo personaliter W[ielmożny] J[egomość] pan Stanisław Warecki, regent sądów podkomorskich, takowe attestatum służące Ichm[ości]m panom Ayszpurom [!] ad acta podał. Cujus tenor dequitur estq[ue] talis.

Konstanty Ludwik na Indrycach, Horynce, Daszowie, Kalniku, Krasławiu etc. Plater, wojewoda mściśławski, kawaler orderów Orła Białego y Świętego Alexandra Newskiego, sądowy inflanski y duneburski starosta, czynię wiadomo komuby o tym teraz nieyszego [!] y na potym będącego wieku ludziom wiedzieć należało, iż gdy Jan Ayszpur [!] z rodziców wolnych, ludzi zaszyłych z Kurlandyi, na gruncie w dobrach moich dziedzicznych zamieszkałych splotzony, dotąd w tychże dobrach gospodarstwo rolne prowadzi zwykłe ziemiańskie, odbywaiąc powinności y płacąc daniny, zaczym aby w dalszym czasie ta wolność iemu służąca w zaniedbanie nie poszła y w poddaństwo sam pomieniony [k. 64v] Jan Ayszpur [!] y synowiec jego Wincenty pociągnion nie został, ninieyszym ostrzegam godności onych objaśnieniem oraz iako mieszczaninowi w miasteczku Krasławiu mieszkania y używania praw mieszczanom zwykłych dozwalam, które aby tym większą miało moc y walor, podpisem ręki przy przyciśnieniu zwykłej pieczęci^a stwierdzam. Datt[um] w Krasławiu, die prima may tysiąc siedymset sześćdziesiąt trzeciego [1 V 1763], u takowego attestatum przy wyciśnionej na czerwonym laku pieczęci podpis samego J[aśnie] W[ielmożnego] aktora ręki temi słowy: Konstanty Ludwik Plater, wojewoda mściśławski, sądowy dunebur[ski] star[osta].

Które to takowe attestatum za poddaniem [!] onego do akt, iest do xiąg ziemskich prowincyi dzwinskiy przyjęte y wpisane.

Nr 149

Potwierdzenie szlachectwa Parulów h. Ogończyk [11 III 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 83–83v.

Uw.: Na k. 83 w lewym górnym rogu adnotacja: N° 11 oraz odbite częściowo przekreślenie z sąsiedniej karty.

[k. 83] Dekret eduktu Ichm[ości] p[anów] Parulów¹¹⁴².

^a Dalej następuje nieczytelny znak lub może przekreślona litera.

¹¹⁴² Niesiecki zna Parulów vel Parolów h. Ogończyk, zob. Niesiecki VII, s. 252; Uruński XIII, s. 215. Zob. też informacje na temat Parulów h. Ogończyk w herbarzu polsko-inflanckim: LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 74, 154v; Heymowski 1964, s. 37.

Roku^a tysiąc siedmset siedmdzi[esi]ąt piątego, miesiąca marca jednastego [!] dnia [11 III 1775].

Przed nami, Antonim Felkierzambem, prezesem, Michałem Pobogiem Benisławskim, predwodytelem rycerstwa, Józefem Rykiem, rezydującym assessorem, Dyonizym Mohlem, sędziami ziem[skimi] y urzęd[nikami] prowincji dzwin[skiej], mocą nakazanych od zwierzchności szlachectwa wywodów, gdy z porządku rejestrowego za przywołaniem niniejszego aktoratu, karty^b dwudziestey siódmej, przypadła sprawa Ichm[osć] p[anów] Jerzego, Michała, Alexandra, Jakuba, Władysława y Stanisława Parulów. Gdy ciż Ichm[osć] p[anowie] Parulowie stawając do eduktu imienia swojego na czele probacyi szlachetnemu domowi służących, herb Ogończyk, puł strzały białey żeleźcem do góry prosto wyrzyczowaney na pułpierszczieniu, w polu czerwonym, w hełmie dwie ręce panięskie do góry wyciągnione, z autora Niesieckiego przywodząc y takowymże wypisem imię Parulów szlachetne na Podolu, w Mazowszu y ziemi warszawskiej bydź ukazują, a na dalszy dowód ogulnie szlachetnego Parulów imienia excerpt rewizyi tysiąc siedmset siedmdziesiąt czwartego, m[iesią]ca marca trzeciego dnia [3 III 1774] z aktów wiłkomier[skich] wyięty pokładają y że pod rokiem tysiąc sześćset ośmdziesiąt ósmym [1688] Woyciech Parul, pradziad producentów, a pod rokiem tysiąc sześćset dziewięćdziesiątym siódmym [1697] item drugi Woyciech, [k. 83v] imiennik tychże, naydywali się, z tegoż revisionis dokumentu ukazują, a na dowód szczegulnie ściągającego się do siebie takowego szlachetności kleynotu attestatum Grzegorza y Michała z Głowackich Parulów¹¹⁴³ pieczętarczami wsparte y uroczystym przyznaniem coram actis po[wi]attu wiłkomier[skiego] ulegalizowane przyłączają, y że Maciey, Władysław y Samuel Parulowie z Wielkopolskiej¹¹⁴⁴ przybywszy, w pińskim p[owie]ttcie osiedli y dobra Blinciszki¹¹⁴⁵ [?] odziedziczyli, a tak z młodszego Samuela, ^cTadeusz Ignacy^c, Romuald, Stanisław, Stefan y Jan propagati zostali, z takowych tedy

^a Z lewej strony, na marginesie, odnotowano inną ręką: Liczba 89. ^b Przed tym dwie litery, napisane jedna na drugiej, nieczytelne. ^c Możliwa również lekcja: Tadeusz, Ignacy.

¹¹⁴³ Uruski zna Parulów m.in. z przydomkami Daniewczyk, Grzegorzek, Klimkowicz, Najezonek, Zowczyk, zob. Uruski XIII, s. 215.

¹¹⁴⁴ Na temat Parulów występujących w wielkopolskich księgach grodzkich i ziemskich zob. Teki Dworzaczka 2004, wyszukiwanie według hasła „Parul”. Według Uruskiego na Podole i Litwę przenieśli się Parulowie pochodzący z ziemi dobrzyńskiej, zob. Uruski XIII, s. 216. Wspomina on też Parulów z woj. nowogrodzkiego (ibid.).

¹¹⁴⁵ Niezidentyfikowane.

braci, prócz innych rozrodzonych, signanter z Ignacego, w województwo połockie przybyłego, urodzili się Maciej y Andrzej, z którego to Macieja do Inflant przybyłego progenerati trzy synowie, a między tymi Jan, brat stryieczny testantów, z którego to Jana następująca pochodziłość w dzisiejszych trwa, wywodzących się; z tegoż attestationis pisma wyraźnie dowodzą, y że testantów^d są braćmy^d z stryiecznych stryiecznemi, tenże dokument jasno naucza, a na fundamentach takowych przy kleynocie szlachectwa y w spomnionym herbie utrzymania domawiają się. Przetó sąd ziemski prowin[cji] dzwin[skiej] wzmiankowane akceptując dowody, tychże w aktoracie piszących się Parulów za prawdziwą szlachtę uznaje y wyższej zwierzchności odraportować deklaruje. Który to wywód, jak się przed sądem ziemskim agitował, tak do xiąg ziemskich prowin[cji] dzwinskiy jest przyjęty y wpisany.

Wypis wydany.

Nr 150

Dowód szlachectwa Rossienskich h. Drzewica [11 III 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 36–37.

Uw. Karta 36v głęboko wszyta w sposób utrudniający odczyt.

[k. 36] Kopia.

Wypis z xiąg ziemskich prowincyi dzwinskiy.

Roku tyśiąć siedmset siedmdziesiąt piątego, miesiąca marca jedynastego dnia [11 III 1775].

Przed nami, Antonim Felkierzambem, prezesem, Michałem Pobogiem Benisławskim, predwodytelem rycerstwa, Józefem Rykiem, rezydującym assessorem, Dyonizym Mohlem, sędziami ziem[skimi] prowincyi dzwin[skiej], mocą nakazanych od zwierzchności szlachectwa wywodów, gdy z porządku rejestrowego za przywołaniem niniejszego aktoratu z karty trzydziestey piątey przypadła sprawa Ichm[osć] panów Stanisława, oycy, Józeffa, Tadeusza y Bartłomieja, synów, Rossienskich¹¹⁴⁶, do wyvodu. Gdy ciż Ichm[osć] panowie Rossienscy stawiają do eduktu starożytnego imienia swego, nayprzód herb z autora Niesieckiego excerptem wyięty, szlachetnemu ich domowi służący, Drzewica zwany, z znamionami xiężyc do góry

^{d-d} *Fragment nadpisany.*

¹¹⁴⁶ W herbarzu polsko-inflanckim występują jedynie Rośniscy h. Drzewica, wywodzący się z woj. trockiego, zob. LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 78, 159; Heymowski 1964, s. 41.

rogami obrócony, między rogami mający nad sobą iedną gwiazdę, a drugą pod sobą w polu błękitnym, pokładali, a na dalszy dowód szlchetnego urodzenia swojego attestatum senatorów, dygnitarzów, urzędników ziem[skich], grodzkich y całego powiatu oszmianskiego [k. 36v] rycerstwa pod rokiem tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątym, m[iesiąc]a februaryi trzeciego dnia [3 II 1775] dane y tamże w aktach grodzkich oszmianskich roborowane, iż ociec stawającego, expossessor dziedzicney substancy Gudaniszek¹¹⁴⁷, dla wszczętego powietrza¹¹⁴⁸ zbywszy bliższym swoim rzeczoną majątność, przeniósł się do Infflant y spółdziwszy syna Stanisław[a], z którego poszli Józeff, Tadeusz y Bartłomiej, piszący się w aktoracie, umarł, y że szlachcicem y współbratem obywatelów po[wia]ttu oszmiańskiego iest, tymże attestacionis dokumentem jawnie dowodzili oraz testy monium drugie W[ielmożnego] J[egomości] pana Gotharda Mohla, pisarza prowincyi dzwinskij, przyświadczaiące o szlchetney rodowitości y zayściu do Infflant, pokładali; przy tym dwa prawa arędowne na zascianek za Stropem¹¹⁴⁹ od magistratu duneburgskiego, jako szlachcicowi dane, jedne pod rokiem tysiąc siedmset pięćdziesiąt osmym, februaryi dziesiątego dnia [10 II 1758], drugie tysiąc siedmset siedmdziesiątym, decembra trzydziestego dnia [30 XII 1770] sporządzone, przytaczały y produkowali, na których to fundamentach siebie przy herbie używanym y rodowitości szlacheckiej zachowania dopraszały się; za czym sąd ziem[ski] prowincji dzwinskij zważywszy legalność przed sobą pokładanych dowodów y one za ważne uznawszy, przy herbie używanym zachowuie y za prawą szlachetę uznaie, y wy[ż]szej zwierzchności dla wykassowania z reges[tr]ów^a pogłównych odraportować przyrzeka. Która to sprawa jako się przed sądem ziemskim agitowała, tak do xiąg ziemskich prowincyi dzwinskij przyięta y [k. 37] wpisana, z których y ten wypis pod pieczęcią ziemską prowincyi teyże parti requirenti iest wydan. Pisan w Duneburgu ut supra.

Józeff Adam Ryk, re[zydujący] asse[sor] y sę[dzia] z[iemski] p[rovincji] dźwiń[skiej].

(L.S.)^b

^a Wyraz częściowo nieczytelny z powodu przeszcycia tomu. ^b *Locus sigilli między podpisaniami Józefa Adama Ryka (po lewo od LS) i Dionizego Rafała Mohla (po prawo od LS).*

¹¹⁴⁷ Może zaścianek Gudaniszki, położony dawniej w pow. wileńskim, w gminie Podbrzeź, należący do dóbr Glinciszki, zob. SGKP XV/1, s. 544.

¹¹⁴⁸ Czyli zarazy.

¹¹⁴⁹ Jezioro (łot. Stropu ezers) w pobliżu Dyneburga (obecnie w granicach współczesnego Daugavpils).

Dyonizy Rafał Mohl, prezydujący assesor y s[ędzia] z[iemski] p[ro-
wincji] d[źwińskiej].

Correxi sekretarz Adam Skirmuntt.

Lectum cum actis Franciszek Żółkowski^c, kan[celarii] ziem[skiej] pro-
win[cjonalnej] pisarz mp.^d

Nr 151

Rejestr szlachty zamieszkującej w dobrach prywatnych prowincji dźwińskiej, 8/19 VII 1775 – 2/13 III 1776.

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 154–154v.

Uw. Karta zabrudzona, zagrzybiona, z licznymi plamami. Obie strony karty mają na krawędziach wyrysowaną ramkę. Rejestr sporządzony prawdopodobnie ręką Jakuba Józefa Myszkowskiego, wcześniej superintendenta komór łądowych Księstwa Inflanckiego. Data 8/19 lipca 1775 r. oznacza moment założenia spisu, data 2/13 III 1776 r. to ostatni wpis do rejestru.

[k. 154] Rejestr szlachty płci męskiej, w prowincji dźwińskiej po różnych dziedzicznych dobrach mieszkający, chociaż imionami y nazwiskami w rewizyjnych księgach zapisanych, iednakoż iak w ruskich spisach¹¹⁵⁰, tak y w polskich skazkach¹¹⁵¹ do okładu poduszne¹¹⁵² nie wciągniony. 1775 roku, julij 8/19 dnia [8/19 VII 1775] sporządzony.^a

^bD[ie] 9. ejusdem [9 VII 1775 s.st.].^b

1mo.^c Ignacy y Rafał Landzbergowie¹¹⁵³ per arędam w dobrach Ichm[os]c[ió]w xięży dominikanów klasztoru agłńskiego¹¹⁵⁴ mieszkając,

^c Możliwa również lekcja Żółkowski. ^d Skrót podkreślony.

^a Nagłówek od dalszej części dokumentu oddzielony podwójną linią, od lewej do prawej bocznej ramki. ^{b-b} Fragment dopisany prawdopodobnie później, jaśniejszym atramentem. ^c Na marginesie, ale w ramach ramki, podkreślone.

¹¹⁵⁰ Chodzi o rosyjski rejestr podatku poduszne (pogłównego).

¹¹⁵¹ Chodzi zapewne o lustracje z czasów polskich.

¹¹⁵² Chodzi o podatek pogłównego (poduszne), pobierany od mężczyzn z warstw niższych (chłopów państwowych i prywatnych, służby dworskiej, mieszkańców osad miejskich łącznie z kupcami, wolnych ludzi luźnych itp.). Podatek ten wprowadzono w latach dwudziestych XVIII w., za panowania Piotra I, w miejsce podatku podymnego. Z opłacania poduszne zwolniona była szlachta i duchowieństwo (z wyłączeniem wędrownego duchowieństwa i dzieci osób duchownych), zob. Gaca 2010, s. 201–202.

¹¹⁵³ Por. genealogię Ignacego Landzberga (Lentzberga, de Lencztberka), którą ów polecił wpisać do akt ziemskich prowincji dźwińskiej 27 XI 1772 r. (LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 238–239) oraz inne dokumenty mające potwierdzać szlachecki status rodziny (ibid., k. 241–242v, i dwa dokumenty publikowane w niniejszej edycji: nr 71 i nr 74). Z przedstawianych materiałów wynika, że rodzina przeniosła się do Inflant Polskich z Kurlandii.

¹¹⁵⁴ Tj. klasztoru w Agłonie (łot. Agłona).

grunt possyduią. Którzy w okładzie poduszynym nie są położeni. Po ścisłym przeyrzeniu y sprawiedliwym ksiąg zrewidowaniu, dla zupełniejszego dowodu ręką własną podpisuję się. Kancellarystt J[aku]b J[óze]f Myszkowski.^d Do takowey attestacyi W[ielmożny] J[ego]m[oś]c pan assessor Klingenberg podpisał się.

Eodem.^c

2do.^f Jerzy Surwiłło¹¹⁵⁵ z synem p[er] arędam, w dobrach W[ielmożneg]o J[egomości] p[an]a Józefa Brzezinskiego mieszkając, grunt possyduią. Który w okładzie poduszynym nie iest położony. Po ścisłym zaś przeyrzeniu y sprawiedliwym ksiąg zrewidowaniu dla zupełniejszego walurowi ręką własną podpisuję się. Kancellarystt J[aku]b J[óze]f Myszkowski.^g Do takowey attestacyi W[ielmożny] J[ego]m[oś]c pan Klingenberg, assessor, podpisał się.

3tio.^h 11. aug[usti] [11 VIII 1775]. J[egomość] pan Stefan Zeyfertt¹¹⁵⁶ per arendam w dobrach W[ielmożneg]o J[ego]m[oś]c[i] pana Ryka, obersterleytnanta woysk polskich, Małta¹¹⁵⁷ nazwanych, mieszkając, grunta utrzymywał, a dopiero do Jaszy Dolney¹¹⁵⁸ przeniósł się. Który w okładzie poduszynym, to iest ruskich spiskach, nie iest położony. Po ścisłym przeyrzeniu y sprawiedliwym ksiąg zrewidowaniu, dla zupełniejszego walurowi ręką własną podpisuję się. Kancellarystt J[aku]b J[óze]f Myszkowski.ⁱ Do takowego zaswiadczenia W[ielmo]żny assessor Klingenberg podpisał się.

^d Po tym prawdopodobnie nieczytelny podpis Myszkowskiego. ^e Dopisane prawdopodobnie później, jaśniejszym atramentem. ^f Na marginesie, ale w ramach ramki, podkreślone. ^g Po tym prawdopodobnie nieczytelny podpis Myszkowskiego. ^h Na marginesie, ale w ramach ramki, podkreślone. Od tego miejsca zaczyna się w dokumencie jaśniejszy atrament (dopisane później). ⁱ Litera w w nazwisku nadpisana. Po tym prawdopodobnie nieczytelny podpis Myszkowskiego.

¹¹⁵⁵ W uzupełnieniu do Niesieckiego wymieniona została rodzina Surwiłło, ale bez dodatkowych informacji, zob. Niesiecki, Dod., s. 413.

¹¹⁵⁶ Por. informacje na temat Zeyfertów w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 128–128v; Heymowski 1964, s. 56); a także szereg dokumentów z lat 1772–1774, związanych z ich wywodem szlachectwa: LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 45–45v, 280–281v; nr 120, k. 80–81.

¹¹⁵⁷ Małta (łot. Malta) — dobra w pow. rzeżyckim, zob. SGKP VI, s. 80.

¹¹⁵⁸ Jasza Dolna — dobra w pow. dyneburskim, zob. Manteuffel 1879, s. 141; Wiz. 1761, s. 39.

4to.^j 12^k aug[ust]i [12 VIII 1775]. J[egomość] p[an] Piotr Zaborowski per arędam w dobrach J[aśnie] W[ielmożnej] Hilzenowej¹¹⁵⁹, Dagda^{m1160} [na]zwanych, wsi Bohdanow, [g]runta possyduie. Który w okładzie [podusznym] iest w ruskich spiskach niepołożony. Po ścisłym zaś przeyrzeniu [ksiąg re]wizyjnych dla zupełniejszego waloru ręką własną podpisuię się. [Kancell]aryst Myszkowski.ⁿ Do takowego zaswiadczenia W[ielmo]żny assessor K[lingen]berg podpisał się.

°NB o tych osobach, które [...]°

[k. 154v] 1775.^p °Continuatur registr.^q

[D]ie 5. 9br[is] v[eteris] s[tyli] [5 XI 1775 s.st.]. Ichm[óś]c panowie Antoni, ociec z siedmiu synami i dwoma wnukami, oraz Ludwik, ociec z dwoma synami, Szyszłowie¹¹⁶¹ per arędam w sekwestrowanych dobrach edzbachowskich¹¹⁶² grunta utrzymuią, w których to dobrach wyż rzeczone osoby per totum w ruskich spiskach y polskich skazkach nie okazuią się być zapisanymi, po ścisłym więc ksiąg zrewidowaniu, dla zupełniejszego dowodu podpisuię się. Kancellarystt J[aku]b J[óze]f Myszkowski.^r NB: Do takowego bowiem zaswiadczenia W[ielmo]żny J[egomość] p[an] assessor Klingenberg podpisał się.

1776 rok.

[D]ie 2. marca v[eteris] s[tyli] [2 III 1776 s.st.]. Jozef Karaś w starej dagdzieńskiej slobodzie¹¹⁶³ mieszkaiący, do J[aśnie] W[ielmożnej] Hilze-

^j Na marginesie, ale w ramach ramki, podkreślone. ^k Odczyt daty dziennej niepewny. ^l Odczyt niepewny ze względu na zabrudzenie papieru i wyblaknięcie atramentu. ^m Odczyt niepewny ze względu na zabrudzenie papieru i wyblaknięcie atramentu. Dalsze fragmenty w tej zapisce, ujęte w nawias kwadratowy, zrekonstruowane na podstawie wcześniejszych zapisek. ⁿ Po tym prawdopodobnie nieczytelny podpis Myszkowskiego. ^{o-o} Adnotacja umieszczona u dołu karty, po prawej stronie; ze względu na zabrudzenie oraz wyblaknięcie atramentu w tej części karty odczyt drugiej części adnotacji nie jest możliwy. ^p Data roczna napisana w lewym górnym rogu, w obrębie ramki. ^q Fragment podkreślony podwójną linią. ^r Litera w w nazwisku nadpisana. Po tym prawdopodobnie nieczytelny podpis Myszkowskiego.

¹¹⁵⁹ Chodzi niewątpliwie o Konstancję z Platerów Hylzenową, wdowę po Janie Augustie Hylzenie, wojewodzie mińskim.

¹¹⁶⁰ Dagda — dobra na granicy pow. dyneburskiego i rzezyckiego, do końca XVIII w. własność Hylzenów, zob. SGKP I, s. 892.

¹¹⁶¹ Por. informacje na temat Szyszłów w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 108–108v, 170v–171; Heymowski 1964, s. 50); a także ich dekret wywodowy, wpisany do akt ziemskich prowincji dźwińskiej 18 I 1774 r.: LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 4–4v.

¹¹⁶² Chodzi o majątek Edzbachow(sz)czyzna w Inflantach Polskich.

¹¹⁶³ Tu w kontekście jurydyki leżącej w graniach dóbr Dagda, por. przyp. 1160.

nowey, w[ojewo]dziney minskiey przynależącej, że po ścisłym ruskich spi-sek y polskich skazek rewidowaniu dla kalectwa¹¹⁶⁴ w linią poduszną nie iest wciągnionym, na dowod zupełniejszy podpisuję się. Kancellarystt J[akub Józef] Myszkowski^s. W[ielmożny] wojewoda Borolewski¹¹⁶⁵ takowe zaświadczenie podpisał.

Nr 152

Zaświadczenie wydane przez Józefa Adama Ryka, sędziego ziemskiego prowincji dzwińskiej, Tadeuszowi Urbanowiczowi, poświadczające omyłkowe odnotowanie w rejestrze wywodowym szlachty Kołaczyńskich jako Mołaczyńskich [26 VII 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 157–157v.

Uw. W lewym górnym rogu k. 157 adnotacja: N° 71. Karta 157 zabrudzona atramentem, pochodzącym z przekreślenia na poprzedniej karcie.

[k. 157] Aktykacya attestatum od W[ielmożneg]o Józefa Ryka, sędziego y assessora rezydującego ziem[skiego] prowincji dzwiń[skiej], J[egomości] panu Thadeuszowi Urbanowiczowi dane.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego, miesiąca julij dwudziestego szóstego dnia [26 VII 1775].

Comparendo personaliter coram actis terrestribus J[ego]m[ość] pan Thadeusz Urbanowicz, takowy testimonialny dokument ad acta podał, in eum tenorem pisany.

Czynię wiadomo tym moim przyświadcującym pismem J[ego]m[ości] p[an]u Thadeuszowi Urbanowiczowi danym na to, iż lubom wydał W[ielmożnemu] J[egomości] p[an]u Dyonizemu Rykowi, sędziemu głównemu sądów guberskich, kartę przyświadczącą, że przy aktoracie imienia Kołaczyńskich¹¹⁶⁶ żadna nie znajduje się w rejestrach wywodowych sądu ziem[skiego] prowincji dzwiń[skiej] decyzja y równem uczynił W[ielmożnemu] J[egomości] p[an]u Antoniemu Felkierzambowi, pre-

^s *Po tym prawdopodobnie nieczytelny podpis Myszkowskiego.*

¹¹⁶⁴ Prawdopodobnie mowa tu o kalectwie fizycznym, ale nie wiadomo, dlaczego zostało potraktowane jako przyczyna nieuwzględnienia w rejestrze podusznym. Według ówczesnych przepisów stosowanych w państwie rosyjskim, także osoby chore podlegały opodatkowaniu, zob. Gaca 2010, s. 201.

¹¹⁶⁵ Być może rosyjski urzędnik Ławrientij Andrejewicz Borolewskij, notowany w rosyjskich źródłach w drugiej połowie XVIII w., zob. Stepanov 2003, s. 85.

¹¹⁶⁶ Por. informacje na temat Kołaczyńskich w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 49–49v, 145v; Heymowski 1964, s. 30).

zesowi tychże sądów, listowne doniesienie, to się tym przez omyłkę stało sposobem, iż przy aktoracie Kołaczyńskich, folio septem decimo zapisanym, nie ma żadnego decisum, co y niniejszym przyświadczam pismem. Przy aktoracie zaś folio vigesimo quarto przez zapisanie omylne aktoratu imienia Kołaczyńskich literą M, idq[ue] Mołaczyńskich, nie sądząc, iżby takowy dekret miał służyć Kołaczyńskim, takowe wyż wzmiankowanym osobom wydałem przyświadczenie; a gdym na proźby J[egomości] p[an]a Urbanowicza [k. 157v] zexaminował dekret Mołaczyńskich, folio vigesimo quarto w registrach spraw wywodowych zapisany, o którym nigdy nie sądził, iżby służył imieniowi Kołaczyńskich, wyświadczam, iż Ich[mość] p[anow]ie Józef, Klemens, Paweł, Antoni z synami, Mołaczyńscy zapisani w aktoracie przez omyłkę, a w dekrecie Kołaczyńscy wyraźnie wzmiankowani, w sądach ziem[skich] prowincji dzwini[skiej] za prawą szlachtę są uznani. Co niniejszym pismem sub fide, honore et conscientia przyświadcżając, dla lepszego waloru y twierdzy takowy list attestationis przy wyciśnionej rodowitej pieczęci ręką własną podpisuję się. Datt[um] w Düneborgu, rok u tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego, miesiąc julij dwudziestego szóstego dnia [26 VII 1775].

U tego attestationis dokumentu przy wyciśnionej in loco pieczęci podpis samego aktora ręki temi słowy: Józef Adam Ryk, assessor y sędzia rezydujący ziemski prowincji dzwinskiy manu p[ro]pria.

Który to takowy attestationis dokument za podaniem do akt, jest do xiąg ziemskich prowincji dzwini[skiej] przyjęty y wpisany.

Wypis wydany.

Nr 153

Potwierdzenie szlachectwa Szkulceckich (Skulceckich) h. Wężyk z prowincji orszańskiej [18 X 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 53–53v.

Uw. Na k. 53 w lewym górnym rogu adnotacja późniejszą ręką: N° 5; na karcie odbite wtórnie z poprzedniej karty przekreślenie.

[k. 53] Dekret eduktu J[egomościów] p[anów] Szkulceckich¹¹⁶⁷.

¹¹⁶⁷ Niesiecki nie zna Szkulceckich, wymienia jednak Skulceckich, m.in. nieznanego z imienia rotmistrza orszańskiego, posła na sejm 1730 r. (Niesiecki VIII, s. 395). W *Elektorów poczcie* Pietruskiego pojawia się Jan Szkulcecki, który wraz z województwem sandomierskim oddał głos na Augusta II (Pietruski 1845, s. 365). Jakiś Skulcecki, poseł orszański, bierze udział także w sejmie 1748 r., zob. Dzieduszycki 1868, s. 53. Por. też

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego, miesiąca februarij osmnastego dnia [18 X 1775].

Przed nami, Antonim Felkierzambem prezessem, Michałem Pobogiem Benisławskim, predwodytelem rycerstwa, Józefem Rykiem, rezydującym assessor[e]m, Dyonizym Mohlem, sędziami ziemskimi, urzędnikami prowincyi dzwinskiej, mocą nakazanych od zwierzchności szlachectwa wywodów, gdy z porządku rejestrowego za przywołaniem niniejszego aktoratu, z karty dwudziestey pierwszej przypadła sprawa J[egomościów] p[anó]w Antoniego, oycy, Jana, syna, Szkulceckich, gdy ciż J[egomościowie] p[anowie] Szkulceccy, stawając do eduktu imienia swego zaszczytzeni herbem nazywającym się Wężyk, nayprzód co do ogulności szlachetnego imienia swego dekret wywodowy w r[ok]u tysiąc siedmset siedmdziesiąt trzecim oktobra dwunastego dnia [12 X 1773] w prowincyi orszańskiej zasły, którym to takowym wyrokiem J[egomościowie] p[anowie] Szkulceccy za niewątpliwą szlachtę są przyznani, a na dalszy dowód szlachetney pochodzistości zapis testymo[n]ialny^a od obywatelów prowincyi połockiej w r[ok]u tysiąc siedmset siedmdziesiąt czwartym, februarij osmnastego dnia [18 II 1774] J[egomościom] p[anom] Michałowi y Andrzeiowi Szkulceckim, braci rodzonym J[egomości] p[ana] Antoniego Szkulceckiego piszącego się w aktoracie dany y onemuż służący przywodzą, którym to attestationis pismem dowodnie okazują, że bracia wyżey wzmienieni szlacheckie swe possessye w teyże prowincyi posiadają, pro ultimo, że jako terażniejszy wywodzący się J[egomość] p[an] Antoni Szkulcecki, tak oraz Michał y Andrzej, bracia rodzeni, z linij Grzegorza Szkulceckiego, protoplasty swojego, pochodzą y z ziemi [k. 53v] chełmskiej originem mają, takż testymonialnym skryptem od J[egomości] p[ana] Kazimierza Szkulceckiego, horodn[iczego] p[owia]ttu orszań[skiego], w r[ok]u tysiąc siedmset siedmdziesiąt czwartym, marca ósmego dnia [8 III 1774] danym, szlachetność dowodzą, zaczym sąd ziem[ski] prowincyi dźwiń[skiej] takowe probacye za legalne uznawszy, tegoż J[egomości] p[ana] Antoniego y Jana Szkulceckich za prawą szlachtę poczytuie oraz wyższej zwierzchności odraporto[w]ać^b przyrzeka.

informacje na temat Szkulceckich w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, s. 109–109v, 171–171v; Heymowski 1964, s. 48, gdzie ujęci błędnie jako Szkuteccy).

^a Wyraz częściowo uszkodzony w związku z przeszyciem tomu. ^b Wyraz częściowo uszkodzony w związku z przeszyciem tomu.

Który to wywód iak przed sądem ziem[skim] agitował, tak do xiąg ziemskich prowincyi dźwińskiej iest przyjęty y wpisany.

Wypis wydany.

Nr 154

Dowód szlachectwa Budrewiczów h. Topór [18 XI 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 215–215v.

Uw. *W lewym, górnym rogu k. 215 adnotacja: N° 20. Karta 215 zabrudzona u dołu atramentem, pochodzącym z przekreślenia na poprzedniej karcie.*

[k. 215] Dekret eduktu Budrewiczów¹¹⁶⁸.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego, miesiąca nowembra ósmnastego dnia [18 XI 1775].

Przed nami, Antonim Felkierzambem, prezesem, Michałem Pobogiem Benisławskim, predwodytelem, Józefem Rykiem, Dyonizym Mohlem, rezydującym assessorem, sędziami y urzędnikami ziemskimi prowincji dzwin[skiej], mocą zaszłych od zwierzchności względem dokładnego eduktu szlachectwa ukazów, w zadosyć uczynieniu czego, gdy z porządku rejestrowego spraw wieczystych ex folio tertio przypadła sprawa J[egomościów] p[anów] Józefa, Rafała, braci stryjecznych, Alexandra z synami dwóma, Felicyanem, Wincentym, Antoniego, syna Józefa, Dominika, Jerzego, Franciszka synów, Samuela, Franciszka, Jerzego, synów Józefa, Andrzeja y Antoniego, synów Michała, Budrewiczów, do wyvodu, za przywołaniem niniejszego aktoratu, gdy ciż J[egomościowie] p[anowie] Budrowiczowie stawiając do eduktu imienia swego y referując się do wyvodu imienników swoich folio trigesimo tertio kadencyi przeszłej na dniu piątym februaryi expedyowanego, nayprzód herb Topór z autora Niesieckiego domowi swemu służący przywodzą y co do istoty szlachectwa domowi tychże Budrewiczów służącego, [k. 215v] dekret wyżey wzmiankowany ze wszelkiemi onego^a d[o]wodami, dokumentami, attestatami, racyami y permowencyami^b pokładaia, a zatym ogulność szlachetności wypprobawwszy, co do szczególnych osób swoich, teraz w aktoracie zawieraiących się, przyświad-

^a Wyraz ten i początek następnego napisane na prawym marginesie. ^b Początek wyrazu napisany na prawym marginesie.

¹¹⁶⁸ Por. informacje na ich temat w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 35; Heymowski 1964, s. 21).

czeniu tychże pierwey wywiedzionych y zabieraniem się do juramentu o bliskości spowinowactwa, y o iednymże z tamtymi pochodztwje, treść eduktu swojego wspierają, przedto my, sąd, dowód przyświadczenia takowych dekretem zaszczyconych imienników oraz dobrowolne zabieranie się do przysięgi akceptuiąc y uznawiając na tym, jako pierwey wywiedzionych są prawdziwie pokrewnymi y z tego, co y pierwsi przodka pochodzą, a po wykonanym juramencie zachowuiąc przy tymże herbie, za prawdziwą szlachtę uznaiemy, y wyższej zwierzchności dla wykassowania z regestrów pogłównego odrapotować [!] przyrzekamy. Eodem anno et die ponieważ J[egomościowie] p[anowie] Samuel y Antoni Budrewiczowie jurament wedle roty dekretem wskazaney wykonali, przedto sąd ziemski prowincji dźwiń[skiej] satisfecisse wyrokowi swemu adinvenit.

Który to wywód jako się przed sądem ziem[ski]m agitował, tak do xiąg ziem[skich] prow[incji] dzwinskiey iest przyjęty y wpisany.

°Wypis wydan.°

Nr 155

Dekret eduktu szlachectwa Heykingów [18 XI 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 214–214v.

Uw. Por. dokument o Heykingach, ze stycznia 1774 r. (nr 141 edycji), do którego ten nawiązuje.

[k. 214] Dekret eduktu Heykingów¹¹⁶⁹.

Roku tyśią siedmset siedmdziesiąt piątego, miesiąca nowembra ośmna-
stego dnia [18 XI 1775].

Przed nami, Antonim Felkierzambem, prezesem, Michałem Pobogiem z Benisławia Benisławskim, sędzią pierwszym y predwodytelem, Józefem Adamem Rykiem, Dyonizym Rafałem Mohlem, sędziami y rezydującym assessorem, mocą zasłych od zwierzchności względem dokładnego eduktu szlachectwa ukazów, w zadosyćuczynieniu czego, gdy z porządku rejestrowego spraw wieczystych ex folio quarto przypadła sprawa J[egomościów] p[anów] Franciszka, Jakuba, Antoniego, synów Dominika, Heykingów, do wyvodu za przywołaniem niniejszego aktoratu, gdy

°c° *Fragment podkreślony.*

¹¹⁶⁹ Por. informacje na ich temat w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 37, 140v; Heymowski 1964, s. 26).

ciz J[egomościowie] p[anowie] Heykingowie stawając do eduktu imienia swojego y referując się do wyvodu imienników swoich folio decimo octavo, w roku przeszłym tyśiąć siedmset siedmdziesiąt czwartym, miesiąca stycznia szesnastego dnia [16 I 1774]¹¹⁷⁰, expediowanego nayprzód co do istoty szlachectwa domowi tychże Heykingów służącego, dekret wyżej wspomniony ze wszystkimi y wszelkimi onego dowodami, dokumentami, attestatami, racyami y permowencyami pokładaią, a zatym ogulność szlachetności wyprobowawszy co do szcęgulnych osób swoich teraz [k. 214v] w aktoracie zawieraiących się, przyświadczeniem tychże pierwey wywiedzionych y zabieraniem się do juramętu o bliskości spowinowactwa y o iednymże z tamtymi pochocie, treść eduktu swojego wspieraią, przeto my, sąd, dowód przyświadczenia takowych dekretem zaszczyconych imienników oraz dobrowolne zabieranie się do przysięgi akceptuiąc y uznwaiąc na tym, jako pierwey wywiedzionych, są prawdziwie pokrewnymi y z tego co y pierwsi przodka pochodzą, a po wykonanym juramencie, zachowuiąc przy tymże herbie, za prawdziwą szlachtę uznaiemy y wyższy zwier[z]chności dla wykassowania z regiestrów pogłównego odraportować przyrzekamy. Eodem anno et diae [!]. Ponieważ J[egomościowie] p[anowie] Fabian y Jan Heykingowie jurament wedle rot y dekretem wskazaney wykonali, przeto sąd ziemski prowincyi dzwinskiy satisficisse wyrokowi swemu adinwenit, a jako ta sprawa przed sądem ziemskim prowincyi dzwinskiy agitowała się, tak do xiąg ziemskich teyże prowincyi spraw wieczystych iest przyięta y wpisana.

Wypis wydany.

Nr 156

Dowód szlachectwa Tarwidów [20 XI 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 216–216v.

Uw. W lewym, górnym rogu k. 216 adnotacja: N° 21.

[k. 216] Dekret eduktu Tarwidów^{a1171}.

Roku tyśiąć siedmset siedmdziesiąt piątego, miesiąca nowembra dwudziestego dnia [20 XI 1775].

^a *Litera w napisana na wcześniejszej literze d.*

¹¹⁷⁰ Dokładnie 18 I 1774 r., por. nr 141 edycji.

¹¹⁷¹ Por. informacje na ich temat w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 110–110v, 171v–172; Heymowski 1964, s. 50–51).

Przed nami, Michałem Benisławskim, predwodytelem rycerstwa, Józefem Rykiem, Dyonizym Mohlem, rezydującym assessorem, sędziami ziem[skimi] y urzędnikami prow[incji] dzwin[skiej], mocą zaszyłych od zwierzchności ukazów względem dokładnego szlachectwa eduktu, w zadośćuczynieniu czego, gdy z porządku rejestrowego za przywołaniem niniejszego aktoratu ^bz karty szóstey^b przypadła sprawa J[egomościów] p[anów] Jana z synem Wincentym Tarwidów do wywodu, gdy ciż J[egomościowie] p[anowie] Tarwidowie stawiając do eduktu imienia swojego y referując się do wywodu imienników swoich ‘folio quingagesimo’ [!] w roku przeszłym tysiąc siedmset siedmdziesiąt czwartym, m[iesią]ca marca piątego dnia [5 III 1774] expedyowanego¹¹⁷², nayprzód herb domu swojego, w cyrkułe krzyż, nad cyrkułem strzała żeleścem prosto w górę wytknioną, przywodzą y co do istoty szlachectwa domowi tychże Tarwidów służącego dekret wyżey wspomniony, ze wszelkimi onego dowodami, dokumentami, attestatami, racyami y permowencyami pokładaia, a zatym ogulność szlachetności wyprobowawszy, co do szczególnych osób swoich [k. 216v] teraz w aktoracie zawieraiących się przyświadczeniem tychże pierwey wywiedzionych y zabieraniem się do juramentu o bliskości powinowactwa, y o iednymże z tamtymi pochodztwie, treść eduktu swojego wspierają, przedto my, sąd, dowód przyświadczenia takowych dekretem zaszczyconych imienników oraz dobrowolne zabieranie się do przy[si]ęgi^d akceptuiąc y uznawaiąc na tym, jako pierwey wywiedzionym są prawdziwie pokrewnymi y z tego przodka co y pierwi pochodzą, a po wykonanym juramencie zachowuiąc przy tymże herbie, za prawdziwą szlachtę uznaiemy y wyższej zwierzchności dla wykassowania z rejestrów pogłównego odraportować przyrzekamy. Eodem anno et die ponieważ J[egomościowie] p[anowie] Antoni, Franciszek Tarwidowie jurament wedle rot y dekretem wskazaney wykonali, przedto sąd ziem[ski] prowincji dzwin[skiej] satisfacisse wyrokowi swojemu adinvenit.

Który to wywód jako się przed sądem ziem[skim] prowincji dzwin[skiej]^e agitował, tak do xiąg ziemskich prowincji teyże jest przyięty y wpisany.

^fWypis wydan.^f

^{b-b} *Fragment podkreślony* ^{c-c} *Fragment podkreślony*. ^d *Wyraz częściowo nieczytelny z powodu przeszycia tomu*. ^e *Wyraz częściowo uszkodzony przy przeszyciu tomu*. ^{f-f} *Adnotacja po prawej stronie karty, podkreślona*.

¹¹⁷² Zob. LVVA, f. 712-1, nr 120, k. 90–90v.

Nr 156a

Glejt wystawiony przez króla Stanisława Augusta Beynarowiczom i Tarwidom w sporze z Rymkiewiczem, rzekomo 12 VII 1767 [rzekomo 27 VIII 1767].

LVVA, f. 712-1, nr 114, k. 227–228 [227a].

Uw. Ponieważ w poszycie są dwie karty z numerem 228, druga karta publikowanego dokumentu otrzymała współcześnie otówkową foliację 227a. Górna część kart ma ślady zawilgocenia i zagrzybienia. Dokument jest prawdopodobnie fałszerstwem (zob. dalej wyjaśnienie w przypisie 1176), dlatego został umieszczony z powiązaniu z innym dokumentem dotyczącym rodziny Tarwidów (nr 156).

[k. 227] Aktykacyia gleytu Nayiasnieyszego Krola Polskiego Stanisława Augusta ad jurem agendum et componendum różnym familiom służącego y należącego — J[egomości] panow [!] urodzonego^a Jana Tarwida.

Roku tyśiąc siedemset szescdziesiąt siódmego, miesiąca augusta dwudziestego siodmego dnia [27 VIII 1767].

Corum [!] actis terestribus X[ię]stwa Inflantskiego comparendo personaliter J[egomość] pan Jan Tarwid, gleyt J[ego] K[rólewskiej] Mości Pana Naszego Naymiłościwszego w oryginale drukowany, ad iure agendum et componendum sobie i dalszym służący ad acta podał, który tak się w sobie ma:

Stanisław August z Bożej łaski król polski, wielki xiążę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, zmuydzki, kijowski, wołyński, podolski, podlaski, inflandski, smoleński, siewierski y czernichowski etc. oznaymuiemy tym listem gleytem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu by o tem wiedzieć należało, mianowicie wielmożnym senatorom, urodzonym dygnitarzom, urzędnikom ziemskim y grodzkim, rycerstwu, szlachcie, obywatelom W[ielkie]o X[ię]tt[w]a Litt[ewskieg]o, iż doniesiona nam iest przez panow rady y urzędnikow przy boku naszym rezydujących querimonja imieniem urodzonych Mateusza y Marcina Janowiczow Beynarowiczow¹¹⁷³ y syna posledniego, Mateusza Marcinowicza, dziedzicow dobr Mądwiłan¹¹⁷⁴, oraz Franciszka y Jozefa Ma[r]cinowiczow, Jana Piotra y Antoniego Marcinowiczow, Dominika Heronima, Jana Jakubowiczow, Antoniego, Jana Kazimierzowiczow, braci rodzonych y stryiecznych Tar-

^a Wyraz poprawiony.

¹¹⁷³ Uruski zna Bejnarowiczów herbów: Abdank, Nowina, Przyjacieli i Ślepowron, zob. Uruski I, s. 120–121.

¹¹⁷⁴ Niezidentyfikowane.

widow, wnukow Symona z Mycka Tarwida^b, [k. 227v] strażnika orszańskiego, o to iż urodzony Maciey Rymkiewicz, chorąży inowrocławski¹¹⁷⁵, urosiwszy do pomienionych qworulantow pretensję, od kilkunastu lat zaniedbaną, z rzeczy przetrzymywania iakoby zbiegłych poddanych ludzi i dołączenia onych do ich dziedzictw, zapozwał wspomionych qwarulantow [!] do trybunału głównego W[ielkie]o X[ię]tt[w]a Litt[ewskie]go o powrut [!] takowych y opłacenia win y uzyskał na nich, Beynarowiczach y Tarwidach, kondemnatę z niemałym wkazem w roku terazniejszym tyśiącznym siedemsetnym szesdziesiątym siódmym, kwietnia piątego dnia [5 IV 1767], przez co honor, dobro y substancją oraz zdrowie przerzeczonych urodzonych qwarulantow [!] agrawuie^c y aggramować [!] usiłuie, uciekły się tedy do nas, Kroła, prosząc o miłosierdzie, abysmy onym czasu ku rozprawie prawney užczywszy gleyt Nasz ad jure agendum et componendum do szesciu miesięcy non interrupte po sobie idących od aktekacyi y publikacyi trwaiący^d wydawszy, zdrowie, honor y substancją przerzeczonych urodzonych gwarulantow obwarowali y ubezpieczyli, locum standi in omni porro et subsello na kondemnatę supra pomienioną miec pozwolili. Jakożmy Król zwykley naszej nad upadłemi ludzmi zażywszy klemencyi, a przychyłaiąc się do poniesioney przez panow rady y urzędnikow przy boku naszym rezyduiących sub leki [?] gleyt Nasz niniejszy ad jure agendum et componendum do szesciu miesięcy non interrupte po sobie idących, ad aktykacyi y publikacyi trwaiący wydajemy, którym zdrowie, honor y substancją pomienionych urodzonych qwarantantow [!] waruiemy y ubezpieczamy locum [k. 228] standi in omni porro et subsello na kondemnatę supra pomienioną miec pozwalamy, a zatem miec chcemy, aby każdy o tem wiedząc z wyż wyrażonych qwarulantow jako do nas gleytowanych nijakiego przenagabania, przymowek y odpowiedzi oraz exekucyi czynić nie ważył się, owszem aby ten list gleyt Nasz za podaniem onego do akt przyimowano aktykowan, publikowan y obwołan był koniecznie. Dan w kancelaryi Naszey W[ielkie]o X[ię]tt[w]a Litt[ewskie]go dnia dwunastego miesiąca lipca, roku panskiego tyśią siedemset szesdziesiątego siódmego [12 VII 1767], panowania Naszego czwartego.

^b Nazwisko w tej wersji na k. 227 do przeniesienia. Na k. 227v jako pierwsze omyłkowo: Tarwidaw. ^c Wyraz poprawiony. ^d Wyraz poprawiony z: trwających.

¹¹⁷⁵ W zestawieniu urzędników kujawskich XVI–XVIII w. (UKuj.Dob.) nie występuje.

U^c tego gleytu podpis J[ego] K[rólewskej] Mości obok pieczęci wielkiej na czerwoney masie y u dołu przypisek są takowe: Stanisław August Król (LS), gleyt ad jure agendum et componendum urodzonym Beynarowiczom y Tarwidom z urodzonym Rymkiewiczem.

Który to takowy przywilej za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę iest do xiąg ziemskich prowincyi dwinskiej¹¹⁷⁶ przyięty y wpisany.

Nr 157

Prośba Jana Chrzestanowskiego, neofity, o zachowanie przy prerogatywach stanu szlacheckiego [27 XI 1775].

LVVA, f. 712-1, nr 121, k. 225–225v.

[k. 225] Dekret^a eduktu J[egomości] p[ana] Chrzestanowskiego¹¹⁷⁷.

Roku tysiã siedmset siedmdziesiąt piãtego, miesiãca nowembra dwudziestego siódmego d[nia] [27 XI 1775].

Przed nami, Michałem Pobogiem Benisławskim, predwodytelem rycerstwa, Józefem Rykiem, Dyonizym Mohlem, rezydującym assessorem, sędziami ziemskimi y urzędnikami prowincyi dźwin[skiej], mocą nakazanych od zwierzchności szlactwa wywodów, w zadośćuczynieniu czego, gdy z porządku rejestrowego za przywołaniem niniejszego aktoratu przypadła sprawa J[egomości] p[ana] Jana Chrzestanowskiego do wyvodu, z karty dziesiątej, gdy tenże J[ego]m[osć] Jan Chrzestanowski stawiając do eduktu imienia swego y takowy na powadze prawa pospolitego fundując, metrykę pod rokiem tysiã siedmset sześćdziesiąt piątym, dnia piãtego augusta [5 VIII 1765], którą przez wyrzeczenie się błędów niechrześcijaństwa, a mocą artykułu siódmego z rozdziału dwónastego do kleynotu

^c *Przed tym znak w kształcie nawiasu, który jednak nie jest zamknięty; być może jest to znak na początek akapitu.*

^a *W lewym, górnym rogu karty adnotacja inną ręką: N. 26.*

¹¹⁷⁶ Informacja o wpisaniu dokumentu do ksiąg ziemskich prowincji dźwińskiej (co było możliwe dopiero od 1772 r.), chociaż w nagłówku jako datę wpisu podano 27 VIII 1767 r., sugeruje możliwość fałszerstwa. Przemawia za tym również charakterystyczny, raczej późniejszy dukt pisma, odmienny od innych dokumentów zredagowanych w rzeczywistości w tym okresie w kancelarii ziemskiej dyneburskiej.

¹¹⁷⁷ Por. informacje na temat Chrzestanowskich h. Połota z odmianą w herbarzu polsko-inflanckim (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 24–24v, 135v–136); Prażmowski 1931; Heymowski 1964, s. 21.

szlachectwa przypuszczonym został¹¹⁷⁸, pokładając i że przy takowychże własnym neofitom szlachectwie^b, konstytucją roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmego [1768] powagą Najjaśniejszey Monarchini [k. 225v] gwarantowaną^{c1179}, utwierdzonym został, wnosząc, [by] siebie przy produkowanym od J[egomości] x[iędz]a Hilarego Ciszewskiego, przeora posińskiego¹¹⁸⁰, generalnego predykatora y parocha tegoż konwentu, z metryki wydanym ekstrakcie oraz przy uwiązanym z prawa wyż allegowanego szlachectwie zachować, supplikował. Za czym sąd ziemski prowincji dźw[iańskiej] stosując do wyż przytoczonych^d praw, kt[ó]re^e za prawidło do sądu swego od zwierzchności dane być widzi, tegoż J[egomości] p[ana] Jana Chrzestanowskiego za prawego szlachcica uznawszy, donieść przy raporcie swoim głównej zwierzchności przyrzeka oraz metrykę przy edukcie produkowaną judicialiter konnotuie.

Który to wywód jako się przed sądem ziem[skim] agitował, tak do xiąg ziem[skich] prowincji dźw[iańskiej] jest przyjęty y wpisany.

^fWypis wydany.^f

^b Druga litera c nadpisana. ^c Wyraz poprawiony. ^d Wyraz poprawiony. ^e Wyraz częściowo uszkodzony z powodu przeszycia tomu. ^{f-f} Pod fragmentem znak graficzny.

¹¹⁷⁸ Chodzi o zapis w artykule VII rozdziału dwunastego III statutu litewskiego (Statut 1588, s. 374).

¹¹⁷⁹ Chodzi o konstytucję sejmu 1768 r. „Restytucja do czci y szlachectwa neofitów w W. X. Litewsk.”, VL, t. VII, s. 400–401 / fol. 863–864. Wedle tej konstytucji jednak szlachectwo uzyskiwali ci, którzy przeszli na chrześcijaństwo przed postanowieniem konwokacji w 1764 r. w tej sprawie. Por. w tej sprawie przypis 1062 do dokumentu nr 140.

¹¹⁸⁰ Tj. przełożonego klasztoru dominikańskiego w Posiniu (łot. Pasiene). W 1785 r. ks. Hilary Ciszewski był już przełożonym klasztoru dominikańskiego w Ostrowcu (biał. Астровеіт) w pow. grodzieńskim, gdzie w latach 1785–1787 wznosił nową świątynię, zob. Jankowski 1897, s. 250.

1. Województwo inflanckie w XVIII wieku
opr. B. Dybaś, P. A. Jeziorski, L. Kotlewski

2. Zestaw sześciu ksiąg grodzkich dyneburskich spośród wykorzystanych przy edycji, z ich charakterystycznymi oprawami, nalepkami oraz różnymi wariantami grubości. Na zdjęciu od góry księgi o następujących sygnaturach: LVVA, f. 712-1, nr 109, nr 117, nr 116, nr 120, nr 121, nr 112. Fot. Paweł A. Jeziorski

3. Uszkodzona okładka książki o sygnaturze LVVA, f. 712-2, nr 9 z 1773 r., zawierającej dużą część publikowanego materiału genealogicznego, odbiegającej wyglądem zewnętrznym od pozostałych. Fot. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, Rīga

4a. Adnotacje wnoszone w 1835 i 1844 r. przy okazji oprawiania, przesyłania i rewizji ksiąg (przeszyte zabezpieczone pieczęcią w czerwonym laku); na przykładzie księgi o sygnaturze LVVA, f. 712-1, nr 107, k. 300v.
Fot. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, Rīga

301

государя Царя - величаво, что
въ сей книге 1762 годовъ новаго 34
на свободный языкъ имени Николая 24
и отъ него даются продолжаться
Кампания - между 1762 и 1769 годовъ
именомъ семилетней войнъ Кампании,
впрочемъ все заключено въ
сей книге акты оказаны
некоторые случаи.
Государя Императора Павла 1
Государя Императора Александра 1
Государя Императора Николая 1
Государя Императора Александра 2
Государя Императора Николая 2
Государя Императора Александра 3

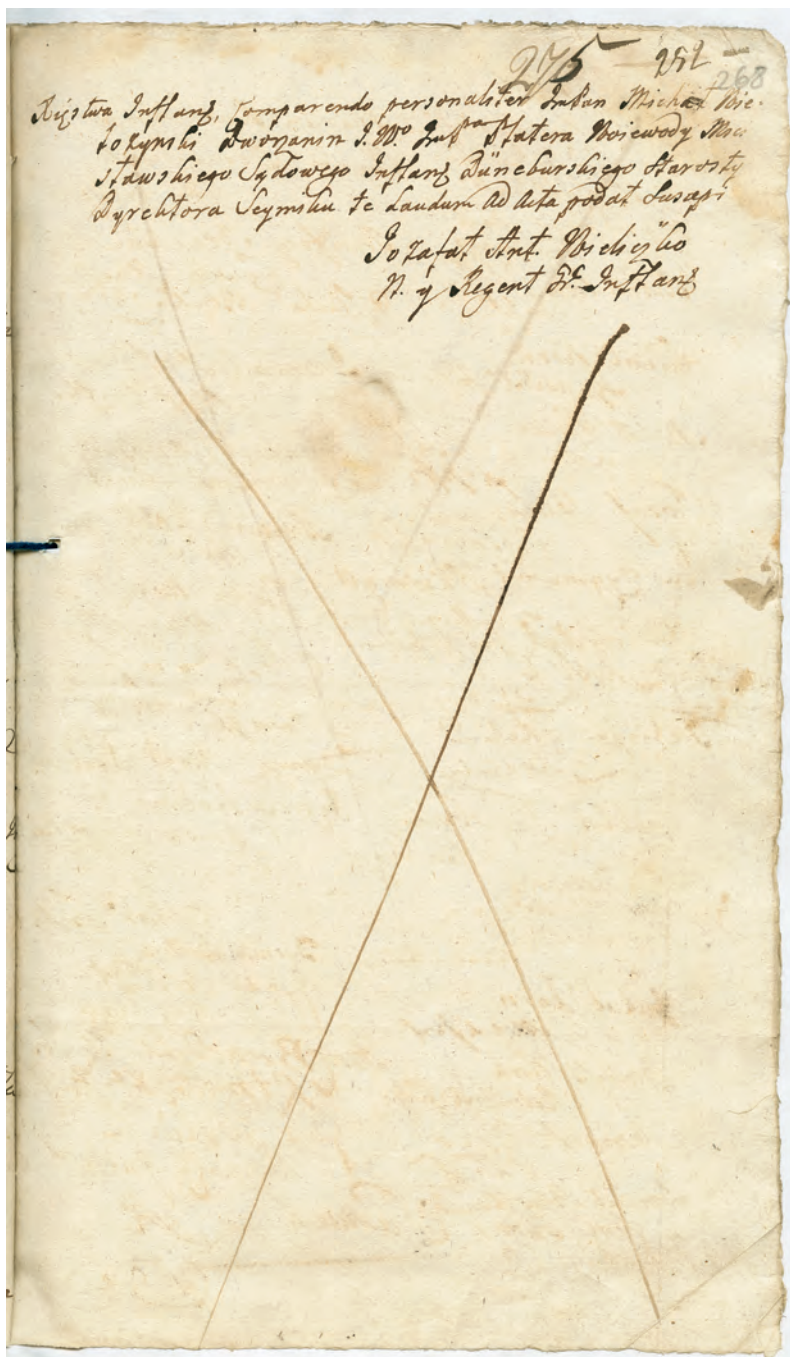
4b. Adnotacje wnoszone w 1835 i 1844 r. przy okazji oprawiania, przeszywania i rewizji ksiąg; na przykładzie księgi o sygnaturze LVVA, f. 712-1, nr 107, k. 301. Fot. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, Rīga

29

219 219

Mój Senatorowie Dignitaści Władymirzy Lisowscy
cy Gwostow Selaudta Obywateli Wojewodztwa Inflan-
ckiego pisałi Naj. Armiejskiego Kona Króla Augusta Wszech-
ad tenorem Umowienia 10 Sijca Króla Władysława
Lisowskiego Arcybiskupa Smoleńskiego Legata nacji
Kronny Polakicy y W. I. Lt. Prymasa Roku 1764 Dnia
Starego Februarzija Izdawszy się ad solitum Consilio-
locum do miasta Dyneburga Dyrektorka na cymikante
Komisarzów chego providere dostatecznie tak respectenshow
Kraju naszego zwłaszcza wberatmiejstym sub Interregna-
clawie, jakoteż innym potstetom Wojewodztwa, za to pędną
y ichowymyślą zgodą to niniejsze postanowiliemy Laudum.
A Naproted pomicuwaś namnożył się w Krajem naszym
wiele Ludzi swawolnych a specjaliter Moskalow z Lodzicy-
zowem y robojem bawicy dnie, tak z mieszajacych w tym
Kraju, jakoteż przajietajacych z Kuchandys y Strastawia
płeto ponawiając dawmicyte w tymicte laudum, sta
nowiemy iż chegym wyhoditć do Moskwy aktualnym
rodowitym Moskalom niema być brozno potstetowego
z Obywatelów, a w Kraju naszym degentów lub fronyom
płtybyłym niemabyć wolne ptejsie y ptejsate bte karty
od tych Panow pod któremi mieszają, które karty wydawa-
ne być mają z tą ostrotnością, aby było wyratone micyse do
kąd z talową kartą poydte, y niemnicy zamietony być
klas w którym powroć ma. A jesliby który bte karty
pstedobitć lub ptejsitć, albotz karty mający nie wstę-
stronę iale w karcie uyratowo bdtie drowitć lub po termi-
nie w karcie zamietonym do powrotu ptebodom y dal-
szym pteciatorom bawitć, takowego kutejome wolno by-
dte wotze sequestrować, Wzietć, wnieść y a f. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

5. Oryginał laudum sejmiku przedkonwokacyjnego w Dyneburgu 6 II 1764 r., pierwsza strona; widoczne różne foliacje w różnych fazach opracowywania ksiąg oraz pozostałość przeszycia księgi granatową nicią (LVVA, f. 712-1, nr 86, k. 265, dokument nr 1 edycji).
Fot. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, Rīga

7b. Laudum sejmiku przedkonwokacyjnego w Dyneburgu 6 II 1764 r., ostatnia strona dokumentu z pozostałą częścią adnotacji o wniesieniu 7 II 1764 r. laudum do akt grodzkich dyneburskich, sporządzonej ręką Jozafata Antoniego Wieliczko, regenta grodzkiego dyneburskiego (LVVA, f. 712-1, nr 86, k. 268, dokument nr 1 edycji).

Fot. Latvijas Valsts vēstures arhivs, Rīga

36 Manifest Jm Pana Nowickiego Ekono
ma Kałmujskiego na W^o Jm Pana Wołka 271

Ko lu Tyne Sie dem set Sechsdierigt Stueck
Miesiqca Oktober feterm as tego dnia

JA Wziednie Jm Jm Prodkum 2^a d'flant
skiego Przedem na Kałmujskim Siestrer
Kublicim podstarostę Ładowym Archim
flantem od J. W. Jm Pana Jozefa Platera
Infantzkiego Dineburskiego Starostę byda
cym Sobierny Łanosit Manifest Jm Pan
Jan Łaniewskow Nowicki Ekonom Kałmu
mujski na W^o Jm Pana Jana Łaniewskiego
Wołka Komintyza Orspanzkiego Superintenden
ta Komór Ładowych Rzplitey Ots: it: co Obzattay
Jm post ponendo Jura vicinitatis y obeymuyc
dysposycyę Komór Łotriestay do dysposycy
swey dla dopilnowawania sta nalezacych nie
obstrzywsty disciplina militari w Karymie
J. W. Jm Pana Pletemberga Kurni lianna Kays
iarskiestey Imperatorowej Rzplitey do dobt
Kałmujska nalezanych w t Kurfandzum
ituowanych nalezacy ukolowaw, ktorzy nie
majez sadnego rigoru wrak hatasy chymie
po it: eli, Ludki Kałmujski, nie przepuszczaję
nawet y ksbietom Patabarni do bytemi bti
p. t. kowali J

8. Skarga ekonoma kałmujskiego Jana Nowickiego na Jana Łaniewskiego Wołka, superintendenta komór celnych lądowych Rzeczypospolitej, na zachowanie żołnierzy tego ostatniego w karczmie należącej do dóbr Kałmujsza, wniesiona do akt grodzkich dyneburskich 14 X 1765 r.; przykład dokumentu wpisanego do akt (ręką Jozafata Antoniego Wieliczko, regenta grodzkiego dyneburskiego) z typową strukturą, zawierającą: tytuł dokumentu, datę wniesienia wpisu, formułę przyjęcia wpisu i treść (LVVA, f. 712-1, nr 110, k. 271, dokument nr 19 edycji). Fot. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, Rīga

Iamvis 22000 22000. Hoigim P. P. S. Senatorem Hergoldens Linnelium Grodz-
 lum y Obywatelom Alt. Inflant^o p. d. i. e. sig. de wiadomosci, iz Wojsko Ro-
 syjskie Lharyz w miescie Dyneburga maigce, potrzebuie Prowiantu na
 laczty Miesiecy Angli dobrej Sytray purow 193. Korp. Purow 13.
 Cursa purow 120. Siana Purow 1000. Ktorey to Prowiant y Fu-
 raz, azebynie sniwy sy, sig. z. oba jeden drugiemu obraymili, y nabawid,
 Miesiecy egulnie z Dobi uspielich Krolewskich Duchownych, y sta-
 cheduck bez radney wymowlii za petnie dostarotali, y Ony iak nay-
 podyz, data dnia dniey pogo pod Straz, dobrych Diercow swoich
 do Dyneburga przystawiali, moim obowiazuiem, Przeciwnych za-
 temu wroga Czechuoy przymuszony bede umietyz, sig. Przecie-
 gan y wstym, azeby Kopy nie jui garcami, ale itez uspi sig. za-
 sedetwem purami domowli, gdey uicillie zatrudnicie y zapiony
 wanie garcow w Regestrach y Sachunbach czyni. Stata zas liaz
 demu za przystawionem tabonych Prowiantow y Furazow
 uraz dochi dzie bedzie. Datt w Dyneburgu Pielu 1771. Mca 8.
 Czwartego dnia. Obiszer Lieutenant von Rass

Cena Prowiantu y Furazu.
 Angli Sytray pur polupiech 60. gr. 1. sp. 1.
 Korp pur Kopych " " 33.
 Cursa pur Kopych " " 30.
 Siana pur a funtow 40. Kopych. 6.

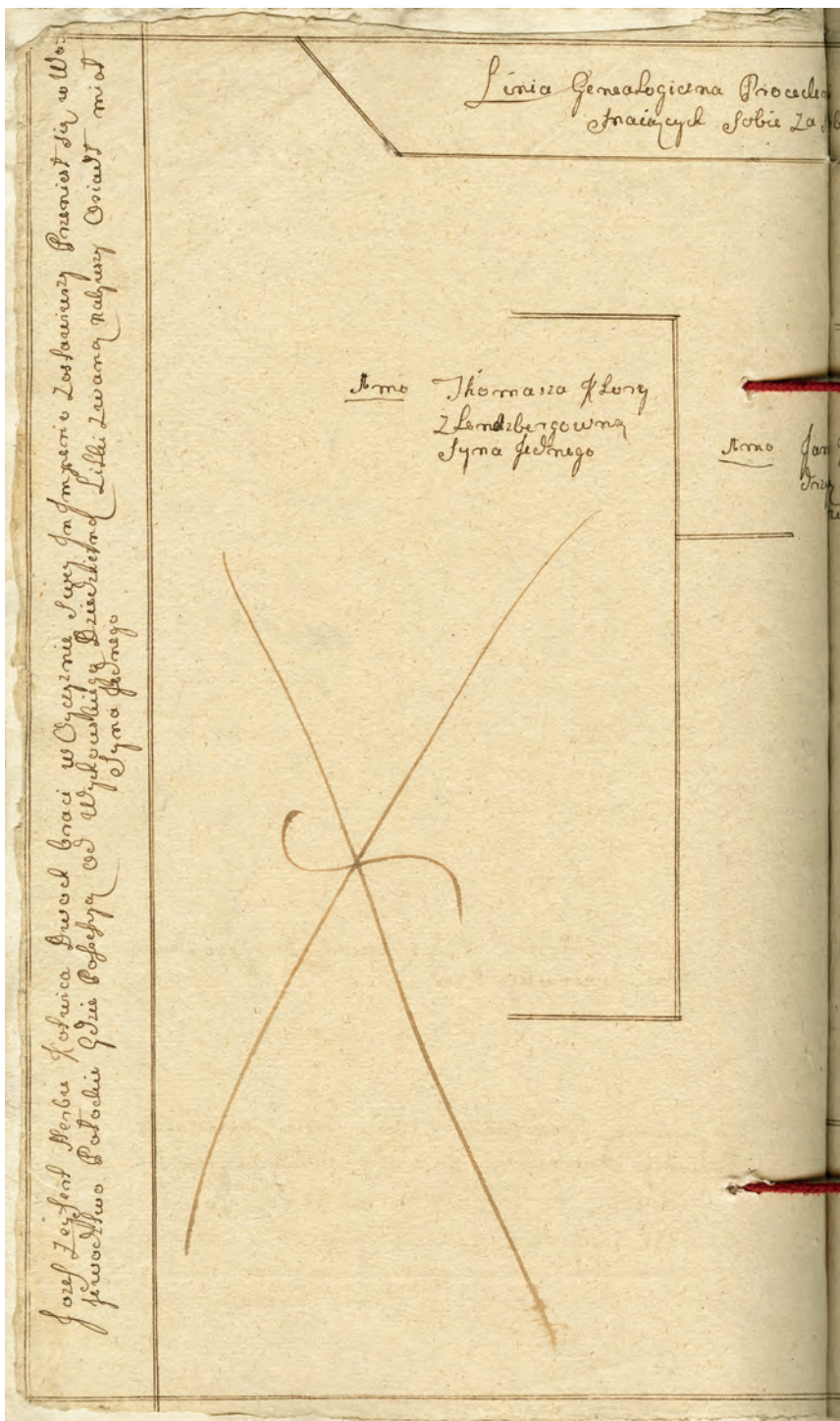
10. Uniwersał dowódcy rosyjskiego oberszteljtanta von Rass, wniesiony do ksiąg grodzkich dyneburskich 4 X 1771 r., w sprawie dostaw prowiantu i furazu dla załogi rosyjskiej stacjonującej w Dyneburgu; oryginał z własnoręcznym podpisem i pieczęcią sygnetową wystawcy; widoczne późniejsze przekreślenie zabezpieczające przez dopiskami (LVVA, f. 712-1, nr 118, k. 232, dokument nr 68 edycji). Fot. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, Rīga

at kłhkaaya Rejestru pretensji Włoy Borcha do
Skarbu Słajadmskiej Imperatorskiej Rosyji: rozprawiony.

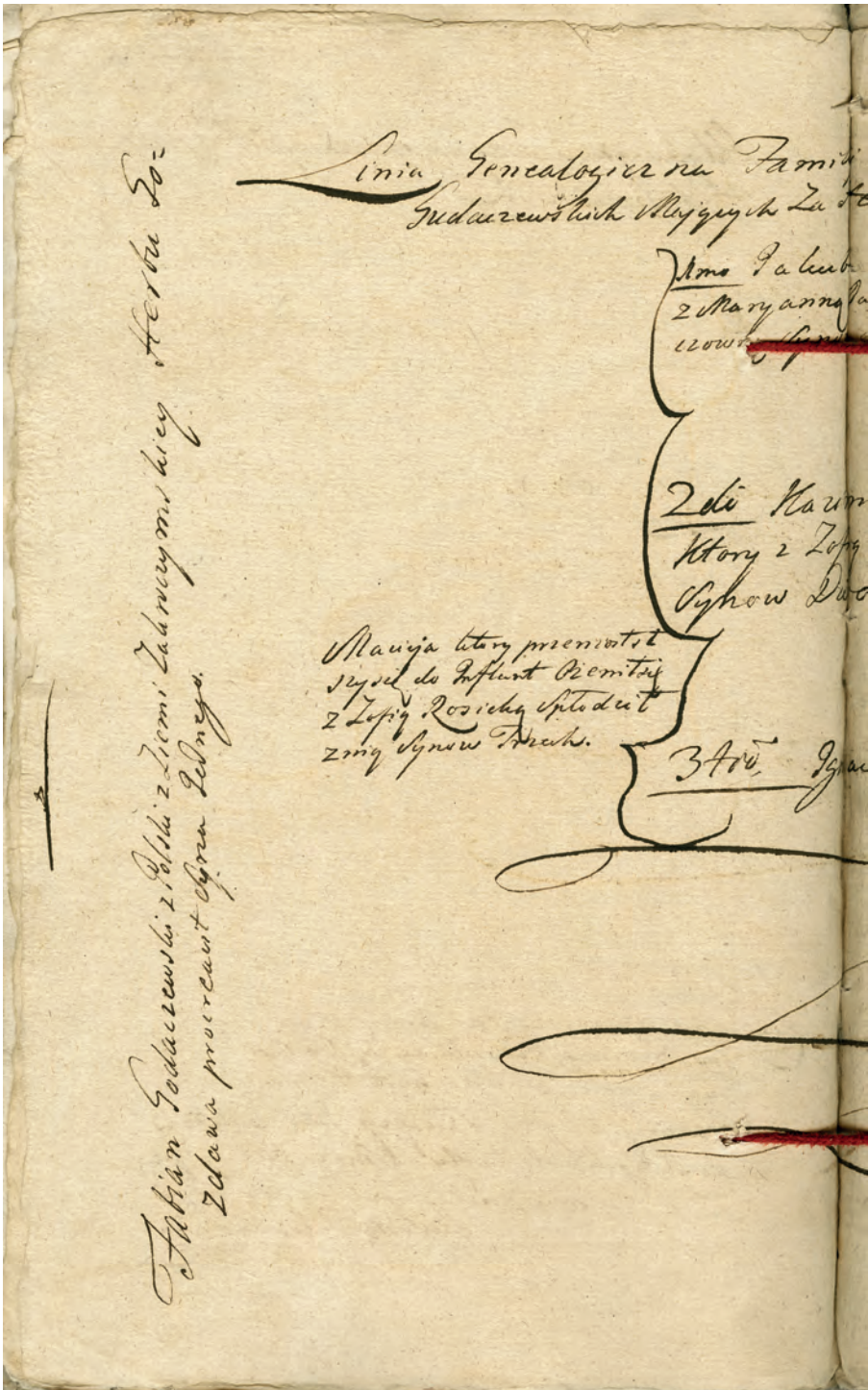
Roku Tysięc Pięćdziesiąt Pięćdziesiąt Wtorego.
Miesiąca Januaria Trzeciego Dnia.

Poran Actis Terrestrialibus dttwa Inflanck: Comparando
personakter Włoyana Mathewia Ciołchowskiego: Podteli:
Księcia Rejestru Pretensji Włoyana Jana Borcha Pod-
kanclerzego koronnego do Skarbu Słajadmskiej Im-
peratorskiej Rosyjskiej, rozprawionych a datu podat.
ktorego tenor sęgnotur, coby takis. Pretensje Włoyana
strabi Borcha Podkanclerzego koronnego w Roku Ty-
sięc Pięćdziesiąt Pięćdziesiąt Dnia 10 Octobris
et Decembris czasu sekwestracji: Dnia 10ego przez
Wojsko Rosyjskie wywikte Dopiero po Amieszczeniu
sekwestracji na Dnia Trzynastym Maja Tysięcznego
Pięćdziesiąt Pięćdziesiąt pierwszego Roku Spi-
sane do Skarbu Słajadmskiej Imperatorskiej Rosy-
jowane. Dwor. Słajadmskiej, przez Dni Ceter, Pa-
konni kawalerji, Kłanito Pana Woiewo Cietarskiego
diewnie Sall: Cietarskiego diewnie, Dwor. purow Tysięcz-
nie Ceter, Sęgnotur a Tatar Cietarski dwanadzie, za
redzenie piwo, i Wojsko na Sall: diewnie, Sęgnotur na Cietars-
ka redzenie Borking, przez Dni Ceter, Ceter Sall: pięćdziesiąt
za redzenie Wina, Miod, i Wojsko Cietarski, oraz piwo
dnie Ha Włoy Rostomiatra z piwo Ceterami takis
p Dni Ceter, Pignanter czasu Amieszczenia Słajadmskiej
Monarchini Dnie przypadłych Sall: dwadziecie, ha
Wojsko Cietarski, garow Ceter, i put Włoy Rosyjskiemu
Rostomiatra w drogę Janey Sall: dwa dtt: dwa, za Ranki

11. Pierwsza strona obszernego zestawienia pretensji podkanclerzego koronnego Jana Jędrzeja Borcha do skarbu rosyjskiego w związku z nałożonym sekwestrem i postojem wojsk rosyjskich w dobrach polsko-inflanckich w październiku i grudniu 1770 r.; rejestr strat został sporządzony w maju 1771 r. i wniesiony do akt ziemskich Księstwa Inflanckiego w styczniu 1772 r. (LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 8, całe zestawienie k. 8–15v, dokument nr 79 edycji). Fot. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, Rīga

12a. Genealogia rodziny Zeyfertów wniesiona do akt ziemskich prowincji dźwińskiej 12 XII 1772 r.; zob. nr 42 w zestawieniu materiałów genealogicznych we wstępie (LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 280v). Fot. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, Rīga

13a. Genealogia rodziny Godaczewskich wniesiona do akt ziemskich prowincji dźwińskiej 12 XII 1772 r.; zob. nr 44 w zestawieniu materiałów genealogicznych we wstępie (LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 284v). Fot. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, Rīga

~~287~~ 285

Thomasiu Panu
 Terz Godawe.

b. Ktong- } Amos Domimiba } Alcebs.
 Waszlikeni }
 Dwob } zds Znaczo } Alcebs.

inera } Amos Perrezo - } Alcebs
 Karsky }
 Dwob } zds Antomiego } Alcebs.

mezo - } Alcebs

X

Ktongto.

13b. Genealogia rodziny Godaczewskich wniesiona do akt ziemskich prowincji dźwińskiej 12 XII 1772 r.; zob. nr 44 w zestawieniu materiałów genealogicznych we wstępie (LVVA, f. 712-1, nr 119, k. 285). Fot. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, Rīga

Platerowie piszący de Broël y de Brühl Dom
 starożytny In Imperio z którego Jan pomógł Liabę Bry-
 censtwu Krzyżackiego w Roku 1224 Tak Familia ofitu-
 jąca w Ostatnich Wiekach w Wielu znakomitych Mę-
 żów przez ciągłe rycerskości stopnie Sasnieje teraz w Osobach
 Jhmie Banow Konstantego Ludwika Platera Kaszte-
 lana Trockiego Orderow Orła białego y Ste Alexandra -
 Nęckiego Kawalera Cyca Jozefa Biszapa Orłowego Orderu
 Ste Stanisława Kawalera, Kasimierza Mij Duneburskie-
 go y Dągieliskiego Sudkownika Woysk Lit^{te} Kawalera
 Baltaniskiego, J. Kawalera terje Maltty Kawalera | Au-
 gusta Kasztelanica Trockiego Kawalera Orderu Opatrno-
 sci, Synow Niemniej Antoniego, Jemego, Jozefa, Woysko-
 wiczow Platerow przylicanych w Polszce y Litwie Polsepy
 ach

15. Herb rodziny Platerów z herbarza polsko-inflanckiego (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 75). Fot. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, Rīga

M O H L O W E. Po niemiecku piszący Von
 der Mohl. Starożytny Dom w Margrabstwie Bran-
 deburskim z Brabancji y wznaiane tamże Koście-
 łem osiadłosci w niemieckiej Prowincji arenda Von
 der Mohla. wznacinych Dożstwach Księżęc.

16. Herb rodziny Mohlów (von der Mohl), dla której zachowała się najobszerniejsza dokumentacja genealogiczna (zob. dokumenty nr 125 i 136 edycji), zaczerpnięty z herbarza polsko-inflanckiego (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 64). Fot. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, Rīga

17. Herb rodziny Nawrockich z herbarza polsko-inflanckiego, jednej z rodzin tzw. neofitów, pochodzenia żydowskiego, która w 1741 r. przeszła na chrześcijaństwo i na mocy zapisu III statutu litewskiego i konstytucji sejmu 1768 r. uzyskała szlachectwo; wywód szlachectwa zob. dokument nr 140 edycji (LVVA, f. 712-1, nr 94, k. 66). Fot. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, Rīga

Polish-Livonian noblemen in the face of the breakthrough: materials from the files of the castle and landed estate of Daugavpils of the years 1764–1775

Summary

Polish Livonia, which territorially may be identified with one of the historical regions of today's Latvia, referred to as Latgale, was the region of Livonia which constituted part of the Polish-Lithuanian Commonwealth for the longest period of time (along with the fief of Courland and the district of Pilten which had an extraordinary status). In the years 1677–1772 they constituted a separate province, formally the Polish-Lithuanian condominium, which was more closely connected with the Grand Duchy of Lithuania and copied the political system of Lithuanian voivodeships. On the strength of the Peace of Oliva (1660), it was also referred to as the "Livonian Duchy". Noblemen of Polish Livonia consisted of both old German clans, whose representatives had arrived from Courland, and numerous newcomers from Lithuania and the Crown settling down in Latgale from the end of the 16th century. Those noblemen, including representatives of families connected culturally-linguistically with Germany and religiously with Lutheranism, in the second half of the 17th and the 18th cent. underwent the far-reaching unification in the spirit of cultural Polonization and re-Catholicization.

Polish Livonia was one of the old parts of the Polish-Lithuanian Commonwealth annexed by Russia during the first partition of 1772. The partitions of the Polish-Lithuanian Commonwealth were a very significant event from the perspective of geopolitics and the whole country as they terminated the state's existence. They also constituted a crucial change to local communities, particularly local elites of noblemen. They entailed the process of transition from the political system of the Commonwealth of noblemen into the administrative frameworks of the political system of absolute monarchy – in the case of Polish Livonia – Czarist Russia. It meant serious political-administrative changes, the introduction of completely new institutions or the adjustment of the already existing institutions to the new situation. It was a significant challenge for noblemen in the context of their social position since it involved the need to acquire or confirm the privileged position in a distinct social structure of the new state.

The source publication presented here is to grasp and show the main elements of the process of the transition from the political system of the Polish-Lithuanian Commonwealth to the new reality on the basis of the materials included in the castle files and books of the landed estates of the Livonian voivodeships, now kept in the Latvian State Historical Archive in Riga (complex no. 712).

The source publication consists of 158 documents of various sizes, preceded with a comprehensive introduction, an index of persons and a geographical index. The source texts were divided into four parts in the chronological and factual order. The first part is titled: “In the period of reforms – the Livonian Province in the years 1764–1767” and it includes 29 documents (no 1–29) referring to the first years of the rule of the last Polish king Stanisław August Poniatowski and the reformatory actions undertaken in the Polish-Lithuanian Commonwealth at that time. They include decisions and instructions of the dietine of the Livonian Province in Dauvgapils, documents referring to tax issues – customs at the Daugava River, conferring offices, documents connected with the reforms. The second part is titled “Under the sign of the confederations (1767–1771)” and consists of 38 documents (no 30–67). Apart from the dietine’s decisions, there are also documents of joining subsequent confederations (including the Bar Confederation), sending Livonian representatives to the confederations, and documents connected with the activity of military units of confederates and Muscovites in the territory of Livonia or in its vicinity. The third part is titled “Between the Polish-Lithuanian Commonwealth and Russia (1771–1775)” and it includes 36 documents (no 68–103), which record the last months of Livonia’s belonging to the Polish-Lithuanian Commonwealth, the process of the establishment of the Russian rule in Livonia after the partition and the first years of the country’s operation under the new authority. The fourth part, titled “Livonian noblemen in the face of the new reality – genealogical materials of noble families”, includes 53 documents of the years 1772–1775 (no 104–157) and differs from the previous parts since it documents social effects of the change for the Livonian noble elites – the need to confirm their privileged position. This part includes only some part of selected materials owing to their abundance. The documents constitute mainly the confirmation of the noble origin of the most important Livonian noble families. The whole material in a tabulated form and preceded by the appropriate preface was presented in the introduction, which also includes remarks and postulates concerning the research on the armorial of the Livonian noblemen of 1778 published in a brief form in 1964 by Adam Heymowski. Its original is preserved in the archives of Riga.

Translated by Agnieszka Chabros

**Latgales poļu muižniecība (šļahta) pārmaiņu laikā.
Materiāli no 1764.–1775. gada Daugavpils pils
tiesas grāmatām**

Kopsavilkums

Poļu Vidzemes jeb Inflantijas nosaukuma teritoriālā identitāte attiecināma uz vienu no mūsdienu Latvijas kultūrvēsturiskajiem novadiem Latgali, kas no visām senās Livonijas jeb Inflantijas zemēm visilgāk tika iekļauta tiešā Polijas-Lietuvas kopvalsts (Žečpospoļitas) sastāvā (līdzās Kurzemes un Zemgales hercogistei kā lēņa teritorijai un autonomajam Piltenes apgabalam). No 1677. līdz 1772. gadam poļu Vidzeme veidoja atsevišķu vaivadiju, kas formāli atradās Polijas un Lietuvas kopvaldījumā, bet faktiski vairāk bija saistīta ar Lietuvas Lielkņazisti un Lietuvas vaivadijās pastāvošo politisko sistēmu. Saskaņā ar Olivas miera līguma (1660) noteikumiem, Inflantijas vaivadija reizumis tika dēvēta arī par „Inflantijas hercogisti”. Poļu Vidzemes (Latgales) muižniecība sastāvēja gan no senām vietējo vāciešu dzimtām, liela daļa no kurām bija cēlušies no kaimiņos esošās Kurzemes hercogistes, gan arī daudziem ienācējiem no Lietuvas un Polijas, kuri tagadējās Latgales teritorijā ieplūda kopš 16. gadsimta beigām. Gan vietējie vācu muižnieki, gan arī ienācēji, kas Reformācijas iespaidā bija pieņēmuši luterticību, 17. gadsimta otrajā pusē un 18. gadsimta gaitā tika pakļauti unifikācijas politikai, kas noveda pie pārpoļošanās un pāriešanas katoļticībā.

Poļu Vidzeme (Latgale) bija viena no senās Polijas-Lietuvas (Žečpospoļitas) daļām, kuru Krievija anektēja jau Pirmās Polijas dalīšanas laikā 1772. gadā. Polijas-Lietuvas kopvalsts (Žečpospoļitas) dalīšanas, kas rezultējās valsts bojā eja, bija ārkārtīgi svarīgs notikums ne vien Polijas-Lietuvas valsts un kopējā reģiona ģeopolitiskajā kontekstā, bet arī no vietējās sabiedrības skatu punkta. Muižnieku elitei tas izrādījās milzīgu pārmaiņu un satricinājumu laiks. Dalīšanas iezīmēja pāreju no Žečpospoļitas muižnieku republikas iekārtas uz absolūtās monarhijas noteikto administratīvo sistēmu, kas poļu Vidzemes gadījumā nozīmēja cariskās Krievijas ietekmi, nesot līdzīgu būtiskas politiska un administratīva rakstura pārmaiņas, jaunu institūciju ieviešanu vai līdz šim pastāvošo pielāgošanu jaunajai situācijai. Muižniecībai tas izrādījās liels izaicinājums sabiedriskā stāvokļa pozīcijas noturēšanā, jo nozīmēja nepieciešamību saglabāt esošo vai iegūt jaunu privilēģētu stāvokli tādas valsts sociālajā struktūrā, kas darbojās pēc pavisam citiem principiem.

Avotu izdevuma mērķis ir atspoguļot un izvērtēt svarīgākos elementus pārējas procesā no Polijas-Lietuvas kopvalsts pārvaldes sistēmas uz jaunajām reālijām, izmantojot Inflantijas vaivadijas tiesas grāmatu materiālus, kas mūsdienās glabājas Latvijas Valsts vēstures arhīvā Rīgā (fonds Nr. 712).

Avotu publikācija kopumā sastāv no 158 atšķirīga apjoma dokumentiem, izvērstā ievada, kā arī personu un vietu rādītāja. Avotu teksti sagrupēti četrās nodaļās, kas sakārtoti pēc hronoloģiskiem un tematiskiem principiem. Pirmā nodaļa „Reformu laikmetā – Inflantijas vaivadija no 1764. līdz 1767. gadam” sastāv no 29 dokumentiem (Nr. 1–29), kas attiecas uz pēdējā Polijas karaļa Staņislava Augusta Poņatovska pirmajiem valdīšanas gadiem, kā arī šajā laikā Žečpospoļitā uzsāktajām reformatoriskajām darbībām. Pārsvārā tie ir Daugavpilī saņakušā Inflantijas vaivadijas landtāga (seimika) lēmumi un instrukcijas sūtņiem, dokumenti par Daugavas muitas jautājumu risināšanu, amatu piešķiršanu, kā arī dokumenti, kas saistīti ar veicamo reformu īstenošanu. Otrā nodaļa „Konfederācijas zīmē (1767–1771)” sastāv no 38 dokumentiem (Nr. 30–67), to vidū līdzās seimika lēmumiem, dokumenti, kas attiecas uz pievienošanos kārtējai muižnieku konfederācijai (tostarp Bāras konfederācijai), Inflantijas vaivadijas pārstāvju nosūtīšanu pie konfederātiem un dokumenti, kas saistīti ar konfederātu un Krievijas karaspēka vienību formēšanu Inflantijas teritorijā un tās tuvumā. Trešā nodaļa „Starp Žečpospoļitu un Krieviju (1771–1775)” sastāv no 36 dokumentiem (Nr. 68–103), kuros atspoguļoti pēdējie Inflantijas mēneši Žečpospoļitas sastāvā, Krievijas varas ieviešanas process poļu Vidzemē un pirmie jaunās pārvaldes funkcionēšanas gadi. Ceturtā nodaļa „Inflantijas muižniecība jaunās realitātes priekšā – muižnieku ģimeņu ģeoloģiskie materiāli” sastāv no 53 dokumentiem, kas datēti ar 1772.–1775. gadu (Nr. 104–157). Satura ziņā tie atšķiras no iepriekšējās nodaļās publicētajiem avotiem, jo dokumentē politisko pārmaiņu izraisītās sociālās sekas, ar kādām nācās saskarties Inflantijas muižniecības elitei, kam bija jāpierāda savas tiesības uz privilēģijām. Šajā nodaļā ievietots salīdzinoši neliels avotu skaits no visa bagātīgā materiālu klāsta, galvenokārt zināmāko Inflantijas muižnieku ģimeņu ģeoloģiskie dokumenti. Materiālu kopuma summārais pārskats ar attiecīgu priekšvārdu atrodams grāmatas ievadā. Ievadā lasāmas arī piezīmes un pētnieciskās atziņas par Inflantijas muižniecības ģerboņu grāmatu, kas, iespējams, tapusi 1778. gadā, un kuras saīsināto versiju 1964. gadā publicējis Ādams Hejmovskis (*Adam Heymowski*). Tās oriģināls glabājas arhīvā Rīgā.

Tulkot tekstus: Līva Būmane

Der polnisch-livländische Adel angesichts des Umbruchs. Materialien aus den Dünaburgern Burg- und Landgerichtsakten von 1764 bis 1775

Zusammenfassung

Das polnische Livland, dessen Territorium einem der historischen Länder des heutigen Lettlands, das als Lettgallen bezeichnet wird, entspricht, war jenes Gebiet des einstigen Livlands, das am längsten zu Polen-Litauen gehörte (neben dem Herzogtum Kurland und Semgallen, das Lehen der polnischen Krone war, und dem Kreis Pilten, der einen Sonderstatus genoss). Von 1677 bis 1772 war Livland eine eigenständige Wojewodschaft, in formaler Hinsicht war es polnisch-litauisches Kondominium, de facto war es jedoch eher mit dem Großfürstentum Litauen verbunden und verfügte auch über ein politisches System nach dem Muster der litauischen Wojewodschaften. Die livländische Wojewodschaft wurde auf der Grundlage der Bestimmungen des Vertrags von Oliva (1660) auch als Fürstentum Livland bezeichnet. Dem Adel von Polnisch-Livland gehörten sowohl die einstigen deutschen Adelsgeschlechter an, deren Vertreter zum Teil aus dem benachbarten Kurland stammten, als auch zahlreiche aus litauischen und polnischen Gebieten stammende Neuankömmlinge, die seit dem ausgehenden 16. Jahrhundert nach Lettgallen kamen. Dieser Adel, also auch Vertreter aus Familien, die ursprünglich kulturell und sprachlich deutsch geprägt waren und sich zum lutheranischen Glauben bekannten, wurde im Laufe der zweiten Hälfte des 17. und im 18. Jahrhundert weitgehend polonisiert und rekatholisiert.

Polnisch-Livland war eines jener Gebiete des einstigen Polen-Litauens, die bereits im Zuge der ersten polnischen Teilung im Jahr 1772 von Russland anektiert wurden. Die Teilungen Polen-Litauens, die zum Untergang des Landes führten, waren aus geopolitischer Perspektive, aus der Perspektive des polnisch-litauischen Staates sowie auch aus der Perspektive der lokalen Gesellschaften ein wichtiges Ereignis. Für die lokale adelige Elite bedeuteten sie eine ungeheure Veränderung und Erschütterung. Sie hatten nämlich eine grundlegende Veränderung des politischen Systems der Adelsrepublik des einstigen Polen-Litauens zur Folge, an dessen Stelle das Verwaltungssystem einer absoluten Monarchie trat, im Falle von Polnisch-Livland zum zaristischen Russland. Dies brachte vor allem Veränderungen politisch-administrativer Natur mit sich, weiters die Einrichtung gänzlich neuer Institutionen beziehungsweise die Adaption der bisher bestehenden Institutionen auf die geänderte Situation. Für den Adel war dies im Hinblick auf seine bisherige soziale Stellung in der Gesellschaft eine wichtige Herausforderung, verbunden mit der Notwendigkeit, im Rahmen der nun nach

geänderten Grundsätzen funktionierenden Strukturen des neuen Staates seine privilegierte Stellung zu bewahren beziehungsweise eine solche zu erlangen.

Ziel des Quellenbands ist es, die wesentlichen Elemente des Wandels des politischen Systems der polnisch-litauischen Republik auf der Grundlage der Materialien zu zeigen, die sich in den Burg- und Landgerichtsbüchern der Wojewodschaft Livland befinden. Diese werden zurzeit im Lettischen Staatsarchiv in Riga (Bestand Nr. 712) verwahrt.

In der Publikation werden 158 Dokumente höchst unterschiedlichen Umfangs veröffentlicht. Ihnen vorangestellt ist ein umfangreicher einführender Teil. Weiters findet sich ein Personenregister sowie ein Ortsnamenregister. Die Quellentexte wurden in vier Teile nach chronologischen beziehungsweise inhaltlichen Kriterien gegliedert. Der erste Teil trägt den Titel „Zur Zeit der Reformen – die Wojewodschaft Livland von 1764–1767“. Er umfasst 29 Dokumente (Nr. 1–29), die sich auf die ersten Jahre der Herrschaftszeit des letzten polnischen Königs Stanisław August Poniatowski sowie die in diesem Zeitraum unternommenen Reformaktivitäten beziehen. Dabei handelt es sich u.a. um Beschlüsse und Instruktionen des Sejmijs (Landtags) der Wojewodschaft Livland in Düna-burg, Dokumente, die sich auf Zollfragen am Fluss Düna beziehen, sowie Dokumente, die mit der Durchführung der Reformen in Zusammenhang stehen. Der zweite Teil unter dem Titel „Im Zeichen der Konföderationen (1767–1771)“ enthält 38 Dokumente (Nr. 30–67): neben Beschlüssen des Sejmijs u.a. Dokumente bezüglich des Beitritts zu weiteren Konföderationen (u.a. zur Konföderation von Bar), die Entsendung von livländischen Vertretern zu diesen sowie Dokumente, die sich auf das Vorgehen auf polnisch-livländischem Gebiet oder in der Nachbarschaft der Militäreinheiten der Konföderaten sowie russische Truppen beziehen. Der dritte Teil trägt den Titel „Zwischen Polen-Litauen und Russland (1771–1775)“. Er enthält 36 Dokumente (Nr. 68–103), die die letzten Monate der Zugehörigkeit des Landes zu Polen-Litauen dokumentieren, den Prozess der Einrichtung der russischen Herrschaft in Polnisch-Livland nach der ersten Teilung sowie die ersten Jahre des Landes unter der neuen Herrschaft. Der vierte Teil enthält unter dem Titel „Der livländische Adel angesichts der neuen Wirklichkeit – genealogische Materialien der Adelsfamilien“ 53 Dokumente aus der Zeit von 1772 bis 1775 (Nr. 104–157) und unterscheidet sich insofern von den drei vorangegangenen Teilen, als er die sozialen Folgen der Veränderung für die soziale Elite beziehungsweise die Notwendigkeit, die eigene privilegierte Position unter Beweis zu stellen, dokumentiert. Dieser Teil umfasst im Hinblick auf den Umfang der verfügbaren Materialien *in extenso* lediglich eine gewisse Auswahl jener Dokumente, die die adelige Abkunft der bekanntesten polnisch-livländischen Adelsfamilien beweisen sollten. Die Gesamtheit dieser Materialien in Form einer summarischen Zusammenstellung, der eine entsprechende Einleitung vorangestellt ist, findet sich in der Einführung. In der Einführung finden

sich auch Anmerkungen und Forschungsdesiderata bezüglich des Wappenbuchs des polnisch-livländischen Adels (angeblich aus dem Jahr 1778), das 1964 in einer Kurzform von Adam Heymowski publiziert wurde und dessen Original sich im Archiv in Riga befindet.

Übersetzt von Irmgard Nöbauer

**Польско-инфлянтская шляхта на изломе времен.
Материалы из динабургских градских и земских актов
1764–1775 гг.**

Резюме

Инфлянты Польские, территориально являющиеся одним из исторических регионов современной Латвии (сейчас Латгалия – Latgale), изначально были частью средневековой Ливонии, после распада которой они длительное время входили в состав польско-литовской Речи Посполитой (вместе с вассальным герцогством Курляндским, а также обладающим особым статусом Пильтенским округом). В 1677–1772 гг. Инфлянты Польские являлись отдельным воеводством, которое формально представляло собой польско-литовский кондоминиум, фактически же было связано с Великим Княжеством Литовским, и организовано по образцу литовских воеводств. На основании решения Оливского мирного договора (1660) Инфлянтское воеводство именовалось также герцогством Инфлянтским. Шляхта в Инфлянтах Польских состояла как из представителей старинных местных германских родов, которые частично были выходцами из соседнего герцогства Курляндского, так и из многих приезжих из Литвы, а также представителей Короны, прибывавших на территорию нынешней Латгалии с конца XVI века. Эта шляхта (в том числе представители родов германского происхождения, по вероисповеданию – лютеране), на протяжении второй половины XVII-ого и в XVIII-ом веке в значительной степени подверглась полонизации и рекатолизации.

Инфлянты Польские были одной из тех территорий бывшей Речи Посполитой, которые были аннексированы Россией уже при первом разделе, в 1772 году. Разделы польско-литовской Речи Посполитой были не только чрезвычайно важным событием с перспективы геополитики; с перспективы польско-литовского государства они были концом его существования, с перспективы местных сообществ, особенно с точки зрения местных шляхетских элит, разделы стали причиной огромных перемен и потрясений. Это связано с фактом, что разделы означали переход от политической системы шляхетской Речи Посполитой к принципам управления абсолютистского государства, в данном случае – царской России. Это означало начало серьезных политических и административных изменений, создание новой системы учреждений, а также приспособление действующих учреждений к новой ситуации. Для шляхты это был серьезный вызов, так как в новой ситуации существовала необходимость получения или подтверждения привилегированного статуса в социальной структуре государства, строящейся по иным принципам.

Настоящее издание имеет своей целью выявление и представление основных фаз процесса перехода от общественного строя польско-литовской Речи Посполитой к новым реалиям (на основе материалов источников, находящихся в земских и городских книгах инфлянтского воеводства, которые хранятся в Государственном историческом архиве Латвии в Риге, фонд 712).

Публикация источников состоит из 158 документов разного объема, обширного введения, а также именного и географического указателей. Источники представлены в четырех разделах в хронологическом и хронологически-тематическом порядке. Первый раздел под названием „Инфлянтское воеводство в эпоху перемен (1764–1767 гг.)” содержит 29 документов (№ 1–29), относящихся к первым годам правления последнего польского короля Станислава Августа Понятовского, в том числе повествующих о реформаторской деятельности в Речи Посполитой. Это, среди прочего, постановления и инструкции сеймика инфлянтского воеводства в Динабурге; документы, которые относятся к решению вопроса о таможенных пошлинах на Двине; назначения на должности, а также документы, связанные с осуществлением реформ. Второй раздел „Под знаком конфедераций (1767–1771)” включает 38 документов (№ 30–67), среди которых, помимо решений сеймиков, документов содержащих информацию о присоединении к конфедератам (в том числе Барской конфедерации) и делегировании к ним представителей, находятся также документы, связанные с деятельностью на территории Польских Инфлянтов, или в непосредственной близости от их границ, военных отрядов – как конфедератов, так и российских. Третий раздел „Между Речью Посполитой и Россией (1771–1775)” содержит 36 документов (№ 68–103), в которых представлены события последних месяцев принадлежности инфлянтского воеводства к Речи Посполитой, установление российской власти в Инфлянтсии, а также первые годы существования польско-инфлянтской провинции под новой властью. Четвертый раздел под названием „Инфлянтская шляхта по отношению к новой действительности – генеалогические материалы шляхетских семей” содержит 53 документа (№ 104–157) и отличается от предыдущих, поскольку в ней представлены социальные последствия перемен для шляхетской элиты Инфлянтсии, в том числе необходимость документированного подтверждения своего привилегированного статуса. В этой части находятся лишь некоторые материалы из обширного перечня доступных источников, включающие родословные самых известных инфлянтских шляхетских семей. Весь этот материал в виде суммарного составления, предшествующего соответствующему введению, помещен во вступительной части книги. Во введении представлены также замечания и мнения исследователей относительно Гербовника польско-инфлянтской шляхты (якобы 1778 года, оригинал хранится в Рижском архиве), опубликованного в сокращенной версии в 1964 году Адамом Хеимовским.

Пер. Teresa Rączka-Jeziorska

INDEKS NAZW GEOGRAFICZNYCH

Pominięto hasła: Inflanty, Inflanty Polskie, Łatgalia, Księstwo Inflanckie, województwo inflanckie, prowincja dźwińska, Rzeczpospolita, Polska (Korona), Litwa (Wielkie Księstwo Litewskie), Dyneburg (Düneburg, Dźwińsk, Daugavpils) jako miasto (uwzględniono parafię, powiat i starostwo dyneburskie). W przypadku miejscowości mało znanych starano się (o ile było to możliwe) dodać informacje przybliżające ich charakter i położenie.

A

Achremowce zob. Belmont
Adsirn zob. Asze
Aglona (łot. Aglona) 16, 17, 38, 156, 215, 411, 418–420, 496, 522, 526, 527, 548
– parafia 403
Altaszyna (Attaszyn), dobra na Bracławszczyźnie 537
Altmark (Stary Targ) 10
Alt-Sallensee (Sallensee, łot. Vecsalie-
ne), dobra w pobliżu Iłukszty 469
Alzacja 513
Ambenmujża (Ambemuyża, Haben-
muyża, Hambenmuyża, łot. Ambe-
ļi), dobra w pow. dyneburskim 213,
403, 411, 467
Andaluzja 311
Andreпно (łot. Andrupene), dobra
w pow. rzeżyckim 217, 412
Andruszowo 11
Andzelmujża (Anzelmujża, Andzel-
muyża, łot. Andzeļi), dobra w pow.
rzeżyckim 412, 490, 492, 493, 536
Anglia 249, 494
Anspachowszczyzna zob. Aszpachow-
szczyzna

Antokol, dobra w parafii pobojskiej,
w pow. wiłkomierskim 112
Antolepty, gmina w pow. nowoalek-
sandrowskim (jezioroskim) 98, 521
Anzelmujża zob. Andzelmujża
Appinkalk alias Wenecya, karczma
w dobrach warklańskich 148, 323,
324
Arenshof, dobra w Inflantach rosyj-
skich 471
Arona (niem. Arohnen, łot. Arone),
dobra w Kurlandii 246, 283
Asze (Asche, Aszern; być może Adsirn,
łot. Aizdzīre), zamek Hylzenów 464
Aszpachowszczyzna (Anszpachowsz-
czyzna), dobra w Inflantach Polskich
443, 444
Attaszyn zob. Altaszyna
Aulya (Aula, Aulmujża, łot. Auleja),
dobra w prowincji dźwińskiej 104
Auszkany, dobra w pow. lutyńskim
445, 498

B

Bałtyń (Bałtyń), dobra w pow. dyne-
burskim 507

- Bar, ziemia 59, 60
Belgia 513
Belmont (Bellmont, Bellemonte, Achremowce), dobra w woj. witebskim 343, 345
Benisław zob. Bonisław
Benisławki, dobra w woj. malborskim 443
Beren, dobra w Kurlandii 70
Berent zob. Jasza
Berezeniec, dobra w woj. połockim 504
Berkenhagen, osada 347
Berzmuyza zob. Okra
Berzygał (Birzagol, łot. Bērzgale) 408, 411
Białoruś 123, 243, 343
Białosuknie 65
Biały Kamień (Witeyszteyn, Wittenstejn, Wittenstein, Weißenstein, est. Paide), zamek i osada w Estonii 464
Bielsk, ziemia (w woj. podlaskim) 509
Bieszona, wieś należąca do dóbr Kamieniec Inflancki (w Inflantach Polskich) 526
Biezuń 209, 224
Birzagol zob. Berzygał
Birzmuyza zob. Okra
Birza (Biża, łot. Biži), dobra Jana Krzywca w Inflantach Polskich 215
Birże (Inflanckie), dobra w pow. łucyńskim 92, 318, 443–445
Biża, Biża zob. Okra lub Birza (Biża, łot. Biži)
Blinciszki, dobra w pow. pińskim 545
Blum Moyza (Blumenhof, Blumowa Blimberkowa muyza, łot. Blome) 63
Bohdanow, wieś w dobrach Dagda 550
Bolonia 498
Bolwen, wieś w Inflantach Polskich 445
Bonisław (Benisław), wieś w pow. płockim, w gm. Lelice 443
Bononia zob. Bolonia
Bononie, dobra w woj. połockim 503, 504
Borenmuyza (prawdopodobnie dobra Neuborn, łot. Jaunborne), dobra w Kurlandii 176
Borkłów 176
Borowa, dobra koło Wyszek 518
Brabancja 469, 513
– południowa 513
Braclaw, powiat 62
Brakhuzen (Brackhusen), zamek Hylzenów 464
Brandenburgia (Margrabstwo Brandenburskie) 469, 512
Brańcowo, wieś zastawna 406
Brańsk, powiat 65
Brasław 165
– dekanat 131
– lasy (puszcza) 175, 176
– powiat 62, 63, 77, 106, 129, 277, 311, 315, 317, 463, 523, 524, 531, 532
– starostwo 193
Brodajsz (Brodaysz, łot. Brodaiža, Bra-daiži), dwór i dobra w pow. łucyńskim 406, 490, 493
Brycowczyzna (Brycowszczyzna, Bryc-kowszczyzna, Łucmujża, Łudzmuj-ża, łot. Lucmuiža), dobra w pow. łucyńskim 408, 409, 509, 510
Brześć Kujawski, województwo 520
Brześć Litewski, województwo 123
Brzezie, dobra rodowe Brzezińskich w Koronie 520, 522
Buczacz, powiat 538
Budonia, dobra w pow. brasławskim, w parafii widzkiej 106
Budrow, osada we włości grawerskiej 436
Bukacina zob. Krasny Łuh

- Burben, dobra o nieznannej lokalizacji 486
- Burbonia („Borbonensi Provincia”), region historyczny we Francji 513
- Busiłki, dobra w woj. mińskim 70
- Butkiszki, dobra w pow. rosieńskim 500
- C**
- Carcych, dobra Mohlów w Nowej Marchii 512
- Cecyn (Cecin), dobra w trakcie lucyńskim 460–462
- Cejkinie (Cekin, Cekinie, Ciejkinie lub Kiejzy, lit. Ceikiniai), miejscowość w pow. święciańskim 361, 362, 380
- Chełm, ziemia 64, 65, 103, 126, 448, 553
- Chocimirz (Chocimież), dobra o nieznannej lokalizacji 540
- Chorwacja 535, 536
- Chrzanowka, dobra w parafii lucyńskiej 406
- Ciechanów, ziemia 85, 531
- Ciejkinie zob. Cejkinie
- Ciskady (Ciskad, Ciskada, Cyskad, łot. Ciskādi), dobra w pow. rzezyckim, 89, 452, 453
- Cyrma, dobra w pow. lucyńskim 408, 481
- Cyryn 52
- Czaliaturnia (Czekaturnia) 535
- Czaśniki, rejon 503
- Czereja (Czeresza, dobra czereskie), dobra (hrabstwo) w pow. orszańskim w woj. witebskim 150, 341, 342, 345
- Czeresa, dobra w pow. dzisieńskim 342
- Czernihów, województwo 138
- Czersk, ziemia (w woj. mazowieckim) 52, 423
- Czylitz, wieś w starostwie marienhaukskim 93
- D**
- Dagda (Dagdy, Dagdna) 17, 19, 23, 24, 93–95, 366, 412, 525, 550
- słoboda 550
- Stary Folwark Dagdzieński 366
- Dalmacja 535, 536
- Daniszewszczyzna, osada we włości starozamskiej 436
- Daszów, dobra Platerów 544
- Daugieliszki (Dawgieliszki), miasteczko i dobra w pow. święciańskim 361, 362, 378, 380
- Dąbrowica 439
- Dijle (Dile), rzeka w centralnej Belgii 513
- Dobrzyń, parafia w pow. brańskim 65
- Dobrzyń, ziemia 545
- Dolnosaksoński okręg (Niedersächsischer Kreis) 513
- Dolny Ren, departament we Francji 513
- Dolny Śląsk 514
- Domaszowo, dobra w pow. brasławskim 62, 63, 523
- Drogomiłowice (Dromsdorf), wieś na Dolnym Śląsku 514, 515
- Druja (białorus. Друя) 151, 358–360, 424, 532
- parafia 525, 527
- Druysk, dobra w starostwie brasławskim 193
- Drycany (Dryciany, niem. Dritzen, łot. Dricāni), dobra w pow. (trakcie) rzezyckim 216, 452, 507
- Dryssa, powiat (drysieński) 525
- Dubissa, rzeka, dopływ Niemna 500
- Dubna, rzeka, dopływ Dźwiny 330

- Dubno (Newtermujža, łot. Dubna),
dobra w pow. dyneburskim 411, 445
- Dubno, miasto na Wołyniu 477
- Dubno, wieś w wójtostwie pupowskim
172
- Dukielowa zob. Warez
- Duksztygał Słobódzki, dobra w pow.
rzeżyckim 495
- Duksztygał Stary, dobra w pow. rzeżyc-
kim 449, 450, 490
- Duksztygał Szadurskich (Dustechal),
dobra w pow. rzeżyckim 458, 461,
462
- Dunakl, dobra w pobliżu Lucyna 51
- Durmuyža (Junfermuyža), dobra o nie-
znanej lokalizacji 498
- Dusiaty, parafia w pow. nowoaleksan-
drowskim (jezioroskim) 521
- Dyneburg (Dunebork, Düneburk,
Dźwińsk; łot. Daugavpils)
– parafia 211, 526, 527
– powiat (trakt) 213, 256, 412, 430,
436, 447, 452, 457, 461, 467,
469–471, 473, 484, 488, 496, 521,
526, 549, 550
– starostwo 150, 173, 174, 175, 214,
256, 349, 355, 356, 436
- Dywelowczyzna, dobra w parafii lu-
cyńskiej 407, 499
- Dziemigal (Dzemigał, Dzienigal, Dzien-
nigalmuyža, łot. Gumenica), dwór
i dobra w pow. lucyńskim 406, 441,
524
- Dzisna, powiat 538
- Dźwina (niem. Düna, łot. Daugava),
rzeka 12, 18–21, 33, 141, 175, 243,
256, 300, 329, 335, 343, 344, 350,
357, 364, 412, 477, 531, 532, 536
- E**
- Edzbachow(sz)czyzna (Ejzbachowsz-
czyzna, Eyzbachowszczyzna), mają-
tek w Inflantach Polskich 95, 160,
533, 550
- Egipten (łot. Vilkmumiests), parafia lu-
terańska w Kurlandii 347
- „Ehliensis” (nazwa niezidentyfikowa-
na, być może od Helmet, est. Hel-
me, Elme) districtus (okręg) 471
- Ejzbachowszczyzna zob. Edzbachow-
(sz)czyzna
- Ekierłowszczyzna, wieś w Inflantach
Polskich 445
- Els zob. Oleśnica
- „Erlensis” districtus zob. Orle
- Estonia 11, 133, 311, 531
- Etermuzya, dobra o nieznanej lokaliza-
cji 487
- Europa 535
– wschodnia, środkowo-wschodnia 8
- Ewersmujža (Ewersmuyža), dobra
w pow. lucyńskim 407, 409, 509,
510, 518
- Ewikszta (Ewiksta, łot. Aiviekste), rze-
ka, dopływ Dźwiny 330
- Exing (Exsing, Exyn, Eyzyn, Eyzynisz-
ki), folwark w trakcie dyneburskim
436
- Eyzbachowszczyzna zob. Edzbacho-
w(sz)czyzna
- Eyzyniszki, obręb należący do Słuci-
szek, we włości starozamskiej (staro-
stwo dyneburskie) 436
- Eyzyniszki Nowe, zaścianek we włości
starozamskiej (starostwo dynebur-
skie) 436
- F**
- Fejmany (niem. Fehmen, łot. Feima-
ņi), wieś w pow. rzeżyckim 16, 78,
99, 507
- Felkienowczyzna 449, 450
- Fellin (est. Viljandi) 464

- Finfmuyża, majątek Dionizego Ryka 411
Francja 194, 513
Friedeberg Neumark („Fryderbergeski powiat”; pol. Strzelce Krajeńskie), powiat w Nowej Marchii 512
- G**
Gajgałowa, dobra o nieznaney lokalizacji 507
Galeny (Galany, Galen, łot. Galēni), osada i dwór w Inflantach Polskich 362, 370, 380
Galicja 9, 136
Garykołna, dobra w Inflantach Polskich 482
Gdańsk 12, 17, 130, 513
Giessen 8
Glinciszki, dobra w pow. wileńskim 547
Glückstad (duń. Lykstad), miasto-twierdza w północnych Niemczech (obecnie w kraju Schleswig-Holstein) 486
Golnie zob. Purwoynie
Gostowo, obręb w starostwie marienhauskim 93
Gotardpole, część dóbr Pułanki 531, 532
Górna Austria 514
Górnojasza, dobra w pow. dyneburskim zob. Jasza
Górnoreński okręg (Oberrheinischer Kreis) 513
Grand Est, region we Francji 513
Grawery, dobra (folwark) w starostwie dyneburskim 256, 257, 436
Gritzgaln (Grentzgal, łot. Gricgale), dobra w Kurlandii 472, 517
Grobin (łot. Grobiņa) 541
Grociszki, dobra w trakcie dyneburskim 213, 532, 533
Grodno 15, 147, 148, 237, 299, 303, 304, 311, 312, 316, 326
– powiat 61, 89, 106, 561
Gross Rosen (Gross Rozen, Grossrosen, pol. Rogoźnica), miejscowość na Śląsku 515
Gudaniszki, zaścianek w pow. wileńskim 547
Gutowce, dobra o nieznaney lokalizacji 473
- H**
Habenmuyża, Hambenmuyża zob. Ambenmuyża
Halicz, ziemia 49, 51, 495
Hamm, miasto w Westfalii 508
Hermanowicze, dobra Szyrynow w pow. dziśieńskim 534, 537, 538
Hilzenborch (Hylzenberg; prawdopodobnie Hinzenberg, łot. Inčukalns), zamek Hylzenów w pobliżu Siguldry 464
Hoftemberk zob. Oftemberk
Holandia 282
Hołubiszki, dobra w pow. nowoaleksandrowskim (jezioroskim) 472, 473
Homel, dobra w okręgu Lais 471, 516
Homelmuyża (Humelmuyża, Humelmuyża, Umulmuyża), dobra w pow. lutyńskim 405, 506
Horynka, dobra Platerów 544
- I**
Idynia (Idynie, И(н)дыня), wieś w pow. rzeżyckim 324
Ilgmuyzen (Ilgmuyża; prawdopodobnie Ilgen, łot. Ilga), dobra w Kurlandii, w pobliżu Dyneburga 472
Ilsensee (Ilkmuyża, Ilgimuyża, łot. Ilze), dobra w Kurlandii 484, 485, 487
Iłukszta (Iłłukszta, łot. Ilūkšte) 53, 68, 78, 129, 176, 191, 215, 246, 467, 469, 486, 487, 532

- Imbrody, miasteczko i dobra w pow. nowoaleksandrowskim (jezioroskim) 469, 472–475
- Imperium zob. Niemcy
- Indryca (niem. Nederitz, łot. Lielindrica), miejscowość w pow. dyneburskim 16, 544
– parafia 473
- Isnawda (łot. Isnauada, być może wcześniej zwane Plusyn lub Plasson, zob.), dobra w pow. lucyńskim 147, 153, 303, 363, 364, 373, 391, 392, 406, 409
- Istalsnia (Istalsna, Istalinia), dobra w pow. lucyńskim 408, 409, 452, 453
- J**
- Jakszty, majątność w pow. wiłkomierskim 102
- Jakubsztat (Jacobopolis, łot. Jēkabpils), miasteczko w Kurlandii 328, 329, 342, 350, 364, 390, 477
- Janopol, dobra w pow. rzezyckim 90
- Janowol, dwór i dobra w pow. lucyńskim 375
- Jasza (Jasmujża, Jasmujza, Jaszmużyza, dawniej Kli(n)gent i Berent, prawdopodobnie tożsame z Górnojaszą), dobra w pow. (trakcie) dyneburskim 58, 455, 461
- Jasza Dolna, dobra w pow. dyneburskim 549
- Jaunborne zob. Borenmużyza (Neuborn)
- Jawor (niem. Jawer), księstwo na Śląsku 515
- Jēkabpils zob. Jakubsztat
- Jeziorosy zob. Nowoaleksandrowsk
- Jodkuniszki, dobra w pow. oszmiańskim 105
- Jodziowa, dobra o nieznanym lokalizacji 521
- Jodziszki, dobra w powiecie brasławskim, w parafii widzkiej 106
- Józefowo (Jużefowo, łot. Juzefova, Juzufova), dobra w pow. dyneburskim 412, 536
- Julen (Tulin), dobra w woj. inflanckim 458
- Jülich, księstwo w Niemczech 529
- Junfermużyza zob. Durmużyza
- Jurażyszki 106
- Jusie, zaścianek w dobrach Wyping 89
- Jusie Pustosz, wieś w dobrach Wyping 91
- Juszki vel Szłowiny, dobra w woj. wileńskim 61
- K**
- Kalisz 433
- Kalkuhnen (łot. Kalkūni) zob. Kałkmujza
- Kalnik, dobra Platerów 544
- Kałkmujza (Kałkmujża, Kalkuhnen, łot. Kalkūni), dobra w Kurlandii 20, 143, 225, 226, 228, 346–348, 483, 484
- Kamieniec (niem. Radebandsruhe, łot. Kaminča), wieś w Kurlandii, w okręgu iłuksztańskim 532
- Kamieniec (Kamieniec Inflancki), wieś w pow. dyneburskim, parafii ruszońskiej 79, 205, 215, 255, 259, 473, 488, 526, 527
- Kamieniec Podolski 190
- Kandawa (niem. Kandau, łot. Kanda-va) 464, 465
- Kardis 11
- Karnice, dobra w ziemi sochaczewskiej 509
- Kārsava, miasteczko w pobliżu Lucy-na 408
- Kastyr (łot. Kastīr), dobra w pow. dyneburskim 143, 203, 204, 254, 255, 521

- Katowice 136
Kiejdany 433
Kietutany (Kieytutany), folwark w pow. wileńskim 520, 521
Kiejzy zob. Cejkinie
Kiestryn zob. Kostrzyn
Kieylany, dobra w pow. wiłkomierskim 56
Kijów, województwo 138, 430
Kisłorchowo (Kislerchowo, Kisłachowo?), osada w parafii lucyńskiej 406
Klewań 209
Kli(n)gent zob. Jasza
Knutowo, osada w parafii lucyńskiej 406
Kokenhausen (łot. Koknese) 58
Kolnie, dobra o nieznannej lokalizacji 500
Kolonja (niem. Köln) 513
Komoriszek (Komarischek, łot. Kamarīškes), dobra w Semigalii, w pobliżu Iłukszty 486
Konieczpol (niem. Konetzpol, łot. Konecpole), folwark (dobra) w pobliżu Iłukszty 246, 283
Korsówka zob. Małnów
Kortenhof (łot. Beļava), dobra w Infantach rosyjskich 471
Kostrzyn („Kiestryn”, niem. Küstrin) nad Odrą, twierdza pruska 487
Kownata (łot. Kaunata), dobra w pow. rzeżyckim 67, 92, 256, 526
Kowno, powiat 82
Kozodawle zob. Synkowo
Kraków 63, 428, 433, 477
– Wawel 428
– województwo 541
Krasław (łot. Krāslava) 14–20, 23, 24, 37, 129, 156, 243, 305, 355, 357, 411, 412, 415–418, 433, 544
Krasławka, rzeka 18
Krasnohorod, trakt 477
Krasny Łuh (Bukacina), dobra o nieznannej lokalizacji 472, 476
Krasny Staw, miejscowość o nieznannej lokalizacji 433, 434
Krawiszki, dobra w pow. nowoaleksandrowskim (jezioroskim) 521
Kremsmünster, klasztor benedyktynów w Górnej Austrii 514
Krokmuyża, dobra o nieznannej lokalizacji 498
Kropciewszczyzna, dobra w pow. brąsławskim 523
Krowiszki, dobra o nieznannej lokalizacji 472, 473
Królewiec 18, 21
Kryzbork (Kryżbork, niem. Kreutzburg, łot. Krustpils, obecnie w granicach Jēkabpils), miasteczko i zamek 35, 149, 150, 327–335, 337–339, 350, 364, 387, 390, 477
– dobra 149, 152, 364
Kupiszki (w pow. wiłkomierskim), parafia 54
Kurjanów (Kurjanowa, Kurjanowo, Kuryanow, Kuryanowa, łot. Kurjanova), dobra w pow. (trakcie) lucyńskim 407, 452, 453
Kurjanovas, jezioro 406, 407
Kurlandia (Księstwo Kurlandzkie, Księstwo Kurlandii i Semigalii, Kurlandia i Semigalia) 15, 33, 52, 54, 70, 93, 103, 105, 106, 123, 124, 133, 134, 161, 165, 191, 192, 225–227, 244–246, 262, 281–283, 318, 319, 341, 342, 350, 436, 466, 472, 473, 477, 483–485, 508, 532, 535, 536, 540, 541, 544, 548
Kurma, dobra w pow. lucyńskim, parafia Pyłda 490
Kutno 209, 224

- L**
- Lais (est. Laiuse), okręg w Inflantach 471
- Lanckorona (Landskorona, Landzkorona, łot. Šķaune), dobra w pow. łucyńskim 374, 406
- Lauder (Laudermujža), dobra w pow. łucyńskim 218, 407, 503
- Laukiesy zob. Łaukiesy
- Lautzensee zob. Łaukiesy
- Lederhose, dobra na Śląsku 515
- Legnica 470, 514, 515
– księstwo 514, 515
- Lelice, gmina w pow. płońskim 443
- Lepel, powiat 490, 504
- Lichtenhoff, dobra Mohlów w Nowej Marchii 512
- Lida, powiat 66, 67, 68, 71, 429, 447, 500
- Lideksna (Ludexna, łot. Lideksna, Leidūksna), dobra w pow. łucyńskim 407, 482
- Lidūksņas, jezioro 407
- Liksna (Lixna, łot. Liksna) 23, 24, 136, 305, 327
- Lilki, miejscowość w woj. połockim 59
- Lintyniszki, zaścianek w Inflantach o nieznaney lokalizacji 72
- Lipsk (niem. Leipzig) 470, 515, 535
- Lisowce, dobra w woj. smoleńskim 71
- Liwenmujža (łot. Līvāni), miejscowość nad Dźwiną 364, 537
– dobra 152, 364
- Lonig, dobra na Śląsku 515
- Lubciszki, majątność w pow. oszmiańskim 87
- Lublin, województwo 66, 138, 458
- Lucyn (niem. Ludsen, łot. Ludza) 10, 11, 14, 15, 17, 19, 20, 86, 187, 190, 363, 406–408, 498, 509, 526
– parafia 217, 404–407, 524
– powiat (trakt) 218, 373, 375, 399–402, 405–408, 441, 443, 452, 460–462, 490, 498, 499, 503, 506, 509, 510, 524
– starostwo 147, 150, 152, 153, 156, 183, 303, 308, 309, 349, 362, 363, 391, 408, 414, 415, 481, 526
– zamek 498
- Ludexn zob. Lideksna
- Luncelański klasztor zob. Mondsee
- Lwów 190
– ziemia 447
- Ł**
- Łajkowszczyzna (Łaykowczyzna), dobra w pow. oszmiańskim lub lidzkim 447
- Łaukiesy (Ławkiesy, Lautzensee, łot. Laucesa), dobra leżące na południowy-zachód od Dyneburga 300, 484, 485, 487
- Ławkiesa (Ławkiesa, Laukiesa, łot. Laucesa), rzeka 147, 300
- Łaykowczyzna zob. Łajkowszczyzna
- Łotwa 124, 129, 464, 531
- Łudzmujža (Łucmujža) zob. Brycowczyzna
- Łukiszki, miejscowość pod Wilnem (obecnie dzielnica Wilna) 343
- Łukoml (Łukomla), dobra w pow. orszańskim 503
- M**
- Makowszczyzna (Mankowszczyzna), osada w pobliżu Wilna 72
- Malbork 460
– województwo 65, 437, 438, 443
- Małe Płoniany, dobra w pow. ponie-wieskim (?) 377
- Małe Sniegorzewo, dobra w ziemi ciechanowskiej 85

- Małnow (Małnow, także Korsówka, łot. Malnava), dobra w pow. łucyńskim 50, 51, 408, 461, 462
- Małta (łot. Malta), dobra w pow. rzezyckim 549
- Małzyn, dobra w Smoleńskim 471, 472, 475
- Marcinkiewicziny, dobra o nieznaney lokalizacji 447
- Margin, dobra o nieznaney lokalizacji 472
- Marienhauz (łot. Viļaka) 10, 11, 21, 93, 187, 366, 393
- parafia 220, 392
 - starostwo 144, 147, 150, 152, 229, 306, 307, 349, 366, 465
- Mark, hrabstwo w Westfalii 508
- Mazowsze 58, 354, 451, 545
- województwo 52, 423, 427
- Mądwiłany, dobra o nieznaney lokalizacji 558
- Mątwy 451, 465
- Mechelen („Mochlin”), miasto w Belgii, nad rzeką Dijle 513
- Medenmuyza (Meddum, Medden, łot. Medumi), dobra w Semigalii 347
- Mediten, wieś w Inflantach Polskich 445
- Memelhof (Memelhoff; zapewne Alt-Memelhof, łot. Vecmēmele), dobra w Kurlandii 472, 517
- Meryski powiat, niezidentyfikowany powiat prawdopodobnie na Śląsku 515
- Meykszty, dobra w parafii Widze 346
- Michałów, dwór o nieznaney lokalizacji 376
- Miezeniszki (niem. Mescheneeken, łot. Meženieki), osada w pobliżu Grobina 541
- Miłoradzice (Mühlradlitz), wieś na Dolnym Śląsku 514, 515
- Mińsk (Białoruś) 26
- gubernia 433
 - powiat 500
 - województwo 57, 66, 70, 77, 84
- Mitawa (Nitawa, Mittawa, niem. Mitau, łot. Jelgava) 51, 54, 244, 343
- Mohlnow („in districtu erlensi”) 471
- Mohlowie Bołota, dobra na Smoleńszczyźnie 471
- Mohlskul, wieś „in districtu ehliensi” 471
- Mohylew, gubernia 128, 129
- Molheym zob. Mülheim an der Ruhr
- Molimum zob. Moulins nad rzeką Allier
- Molins zob. Moulins nad rzeką Allier
- Mollocia (Mollowie), wydzielona część Inflant 471
- Molnow, dobra w parafii Schwanenburg w Inflantach 471
- Molsheim (Molschemium), miejscowość we Francji (Alzacji) 513
- Mondsee, miejscowość i klasztor benedyktyński w Górnej Austrii 514
- Moskwa 373, 375, 376
- Moskwa (państwo) zob. Rosja
- Mościszczce, dobra prawdopodobnie w woj. nowogródzkim 52
- Mościszki, folwark w parafii sielubskiej 88
- Moulins nad rzeką Allier (Molimum, Molins), miasteczko we Francji 513
- Mühlhausen („Mülhusa Thuryngiae”), miasto w Turyngii 513, 514
- Mühlradlitz („Mühlrada”) zob. Miłoradzice
- Mülheim (Mülheym), miasto nad Renem, obecnie dzielnica Kolonii 513

- Mülheim an der Ruhr (Molheym), miasto w Westfalii 513
- Mülhusa in Alsacia (Mülhusium Alsaciae), miejscowość w Alzacji, prawdopodobnie tożsame z Molsheim 513, 514
- Mülhusa w Suntgovii, miejscowość na pograniczu alzacko-szwajcarskim 513
- Mülhusa Thuringiae zob. Mühlhausen
- Münsterberg zob. Ziębice
- Musza (łot. Muša), dobra w pow. dyneburskim (w XVIII w. w trakcie rzyżyckim) 452
- N**
- Naczka, strumień w pow. lidzkim 500
- Nadrenia Północna-Westfalia, kraj związkowy w Niemczech 513
- Nagalsch (Nagalsz), dobra w trakcie lucyńskim 462
- Narmojnie Burostyliszki (Woroszyliszki), dobra w pow. wiłkomierskim 79
- Narwa 33
- Naujene, miejscowość w pobliżu Dyneburga 536
- Nejpery, dobra w Inflantach 537
- Neuborn zob. Borenmużyza (Jaunborne)
- Newel 172
- dobra, klucz, „państwo” 171, 172, 397
- Newlany, dobra w pow. drysieńskim 525, 527
- Newtermużyza zob. Dubno
- Neymarg zob. Nowa Marchia
- Niderlandy 249
- Nidermużyza, dobra należące do plebanii dyneburskiej 98
- Nider Poszwitz, dobra na Śląsku 515
- Nieczaiowszczyzna (Nieczajów), dobra o nieznaney lokalizacji 472, 476
- Niemcy (Rzesza, Imperium) 18, 59, 463, 464, 470, 513, 515, 535, 536
- Nieśwież 129
- Nigranden (Nigraden, Niegranden, łot. Nigranda), dobra w Kurlandii 484, 485
- Nirzas, jezioro 407
- Nitawa zob. Mitawa
- Nowa Marchia (część margrabstwa brandenburskiego) 512
- Nowa Ryga (Nowa Ryszka, niem. Neustädtchen, Friedrichsstadt, a także łot. Jauna-Jelgawa, Jauna-Rige, obecnie łot. Jaunjelgava) 343
- Nowoaleksandrowsk (Jeziorosy), powiat 472, 521
- Nowogródek 53
- województwo 52, 53, 73, 88, 123, 541, 545
- Nowy Dwór, dobra w parafii lucyńskiej 406
- Nur, ziemia 65
- O**
- Obertyn 449
- Odra, rzeka 487
- Oftemberk (Oftenberg, Hoftemberk), dobra nad Dźwiną, w rejonie miejscowości Juzefova i Naujene 536
- Okopy Św. Trójcy (Szaniec Trojanski) 190
- Okra (Birzmuyza, „Berzmuyza, ad praesens Okra”, „Berzmuyza alias Okra”, Biza, Biża, łot. Vecokra), dobra w pow. dyneburskim 54, 71, 411, 452, 457
- Oleśnica (Els), miasto na Śląsku 470, 514
- Oliwa 485
- Ołtarzow, dobra o nieznaney lokalizacji 485

- Onikiewszczyzna, dobra o nieznaney lokalizacji 540
- Onikszy 76, 84
– parafia 81, 82
- Opczka, miasto w Rosji, na południe od Pskowa, przy granicy Inflant Polskich 155, 404, 405
- Orle (niem. Erla, łot. Ergli)
– okręg (dystrykt; „in districtu erlen-sij”) 471
- Orsza, powiat 67, 91, 103, 430, 553
– prowincja 100, 103, 107, 162, 553
- Osadziszczka, dobra w Smoleńskim 471, 472, 474
- Ostrowiec (biał. Астравец), klasztor dominikański w pow. grodzieńskim 561
- Osuń (Ossuń), dobra w pow. dynebur-skim (wcześniej należące do staro-stwa rzezyckiego) 60, 89, 107
- Oszmiana, powiat 57, 66, 86, 87, 103–105, 129, 495, 503, 531, 533, 547
- Otomańska Porta zob. Turcja
- Owernia-Rodan-Alpy, region we Fran-cji 513
- Owrucz 433
– ziemia 253
- Ozupin (łot. Ozupine, Ozupiņa), do-bra w pow. lucyńskim 73, 406, 409, 469
- Ozylia (niem. Ösel, est. Saaremaa) 134
- P**
- Pankau, dobra na Śląsku 515
- Parnawa, województwo 498
- Parweliszki, zaścianek w dobrach Dag-dy 94
- Paryż 112
- Paszkiwicz, dobra w pow. lidzkim lub mińskim 500
- Paukszleliszki Olkeliszki, dobra w Polu Antokolskim w pobliżu Wilna 79
- Pawey, wieś w dobrach podgórskich 532
- Pencice (Pęcice?), wieś na Mazowszu 451
- Petersburg (Peterburk) 12, 13, 17, 38, 243
- Pikeln (Pikiel, Pickelhof, łot. Pikeļi), dobra w Kurlandii 484, 485
- Pilcyn, dobra o nieznaney lokalizacji 507
- Piltyń, ziemia (powiat) 15, 126, 134, 486
- Pińsk, powiat 94, 144, 545
- Plusyn (Plasson, być może wcześniej-sza nazwa dóbr Isnauda, zob.), dobra odłączone od starostwa lucyńskiego 147, 303
- Płock, powiat 443
– województwo 80, 443
- Płoniany, dobra w pow. poniewieskim 361, 376, 380
- Pobojska parafia w pow. wiłkomier-skim 112
- Podbrzeź, gmina w pow. wileńskim 547
- Podgórze (Podgurze), dobra w pow. dyneburskim, w parafii indryckiej 101, 473, 530, 532
- Podlasie, województwo 62, 427, 509
- Podole 538, 545
– województwo 49, 51, 495, 538
- Podsendkiewicz, dobra w woj. podla-skim 509
- Podzierz, dobra w Inflantach Polskich 411
- Podzemele (być może Podzejmana w pow. wileńskim lub Podzejmiany w pow. święciańskim) 361, 377, 380

- Pogrzeże, dobra w pow. wiłkomierskim 84
- Pokumin (Pokominie, Pokuminie), dobra w pow. lucyńskim 407, 408, 506
- Pole Antokolskie 79
- Polepizski, dobra w parafii pobojskiej, w pow. wiłkomierskim 112
- Polesie 433
- Polesie, dobra w pow. oszmiańskim 503
- Połock 154, 155, 395, 397, 399, 400, 402, 404, 405, 410, 414, 415, 470, 502, 503
- prowincja 103, 160, 161, 419, 447, 502, 525, 527, 539, 540, 553
- województwo 55, 59, 60, 61, 94, 246, 284, 427, 462, 490, 504, 524, 540, 546
- Pomorze, województwo (zob. też Prusy Królewskie) 65, 67
- Poniewież, powiat 54, 361, 376, 377
- Popiwesie, dobra w pow. poniewieskim 54
- Porchowa (Porchów), dobra w woj. podolskim, w pow. buczackim 538
- Porosniewa (Prosniewo), dobra w pow. kowieńskim 82, 83
- Posiń (łot. Pasiene) 15–17, 220, 375, 405, 407, 408, 524, 561
- Postynia zob. Pustyn
- Poszmucowo (Poszmuciów, Poszmujciowo, Puszmyciowo, Puszmycowa, Puszmuciowo, łot. Pušmucova), dobra w pow. lucyńskim 51, 408, 462
- Potudnie, folwark o nieznannej lokalizacji 461
- Pousłów, dobra w pow. poniewieskim 393
- Pozeymie, dobra w pow. wiłkomierskim (?) 521
- Poznań 433
- Prele (Prelle, łot. Preiļi) 12, 16, 24, 50, 101, 147, 297, 300, 301, 361, 370–372, 380
- Prezen (zapewne Preeschēn, łot. Priēži), dobra w pow. piltyńskim 486
- Prezma, dobra w pow. rzezyckim 19, 25, 216
- Prusy (Królestwo w Prusach) 34
- Prusy Królewskie (Prusy Polskie, Prusy Zachodnie) 8, 23, 111, 124, 249, 437, 438
- Prusy (krzyżackie) 464, 508
- Prusy Książęce (Prusy Wschodnie) 282, 427, 487
- Przystań, przykomorek na Dźwinie, podlegający komorze celnej w Dyneburgu 357
- Psków 405
- gubernia, prowincja 405, 438
- Pułanki, dobra w Inflantach Polskich 531, 532
- Pupowskie, wójtostwo 172
- Purwoynie albo Golnie, dobra w Księstwie Żmudzkiem 102
- Pustyn (Postynia), dobra w pow. drysieńskim 525
- Pusza (łot. Puša), dobra w pow. rzezyckim, 256, 460, 462
- Puszmyciowo zob. Poszmucowo
- Pyłda (Piłda, łot. Pilda), dobra w pow. (trakcie) lucyńskim 406, 409, 452
- gmina 407
- parafia 490

R

- Radziszewczyzna, dobra w pow. wiłkomierskim 81
- Rakanciszki, włość w pow. wileńskim 363

- Rautensee (łot. Rauda), dobra w Semigalii, w pobliżu Iłukszty 486
- Rawa, województwo 427, 509, 531
- Ražno (łot. Rāznas), jezioro 412
– wójtostwo 365
- Reck (Haus Reck), zamek w Westfalii 508
- Ren, rzeka 513
- Retniki, wieś zastawna w parafii lucyńskiej 406
- Rezentów zob. Rozentów
- Rogajsz (Rogajże), dobra w pow. lucyńskim 407
- Rogóźno (Rogozin), dobra królewskie w okolicach Grudziądza 460
- Rosienie, powiat 437, 438, 500, 521
- Rosja (Moskwa jako państwo) 7–11, 13, 19, 33–37, 126, 135, 154, 165, 167, 230, 242, 266, 273, 392, 395, 397, 399, 400, 458, 470, 498, 509
- Rozaliński zob. Zegalmoyża
- Rozenmujża (Rezenmujża, łot. Razarmuiža), dobra w pow. rzeżyckim 449, 450
- Rozentów (Rozentowo, Rezentów), wieś i dobra w pow. rzeżyckim 90, 488, 495
- Rožanka (Różanka), wieś w woj. lubelskim, w pobliżu Włodawy 176
- Rożanów, wieś w pow. dyneburskim 496
- Rubin (Ruben Muiža, Rubinen, Rubben, Rubing, łot. Rubene), dobra w pobliżu Iłukszty 466–468
- Rudmuiža (prawdopodobnie Ruddingen, łot. Rudenmuiža) 486
- Rudzisze, wieś w majątności Wyping 93
- Rundany, dobra w pow. lucyńskim 406
- Runtort (łot. Runtorta), dobra w pow. lucyńskim 406, 509
- Ruszona (Rossen, łot. Vecrušona, Rušona), dobra w pow. dyneburskim 215, 452, 473, 484, 488, 496, 521, 527
– parafia 205, 473, 488, 526
- Rybiniszki, dobra w pow. rzeżyckim 492
- Rydkin, dobra w Smoleńskim 471, 472, 475
- Rydlica, dobra o nieznannej lokalizacji 472
- Ryga (łot. Rīga) 10, 18, 21, 25, 26, 37, 95, 99, 112, 113, 129, 150, 155, 191, 243, 262, 302, 341–345, 350, 390, 401, 403, 404, 467, 483
– gubernia 464
- Rymszany, dobra Jana Jędrzeja Borcha na Litwie 361, 362, 379, 380
- Rzesza zob. Niemcy
- Rzeżyca (niem. Rositten, łot. Rēzekne) 10, 11, 14, 15, 17, 19, 20, 187, 364, 366
– parafia 215, 525, 526
– powiat (trakt) 70, 100, 404, 412, 452, 458, 460, 462, 490, 492, 496, 501, 526, 536, 549, 550
– starostwo 90, 91, 147, 150, 152, 308, 309, 310, 331, 349, 364, 365, 451, 453, 481
- S**
- Sallensee zob. Alt-Sallensee
- Sallonay zob. Sołonay
- Salzburg (Salisburg, łot. Mazsalaca, Valbērgu muiža), zamek Hylzenów 464
- Sandomierz, województwo 139
- Sarjowczyzna, dobra w parafii lucyńskiej 406

- Sarkuny, dobra w Inflantach 537
- Schleswig-Holstein, kraj związkowy w Niemczech 486
- Schlossberk (Szlosberk, niem. Schloßberg, łot. Pilskalne), dobra w Kurlandii, w okręgu iłukszańskim 532
- Schödern zob. Szedermyża
- Schwanenburg (łot. Gulbene), parafia w Inflantach rosyjskich 471
- Segalmoyża zob. Zegalmoyża
- Sekierwitz, dobra na Śląsku 515
- Selburg (Zelburg, Zelburk, łot. Sēlpils, Vecsēpils) 477
- Semigalia 192, 193, 245, 246, 283, 342, 343, 347, 486
- Serin, Serinwar zob. Szyryn
- Sickeln (łot. Vecsiķele), dobra w Kurlandii 469, 473, 475
- Sickeln-Rosalischek zob. Zegalmoyża
- Siebież 405, 406
- trakt 462, 477
- klucz („siebierski”) 397
- Sieciechów 449
- Siedlikowo, wieś w parafii lucyńskiej 407
- Sieklicka, karczma, w pobliżu Agłony 526
- Sielce, niezidentyfikowane miejsce bitwy 486
- Sielubska, parafia prawdopodobnie w woj. nowogródzkim 88
- Siemianowczyzna, dobra w pow. oszmiańskim 85
- Siennica, rzeka w pow. mińskim 500
- Sigulda 464
- Sikielmuyza, dobra w Kurlandii 52
- Sīvers, jezioro 412
- Skajsta (Skaysta, łot. Skaista, obecnie Geibi), dobra w powiecie dyneburskim 213, 412, 447
- Skaduciszki, dobra w pow. wiłkomierskim 55
- Skaystynia, majątność w pow. wiłkomierskim 104
- Skic, dobra w pow. orszańskim 503
- Skulimowczyzna, dobra w pow. wiłkomierskim 76, 81–83
- Śladziów (Śladziów, Śledziowo, Śledziów), dobra w pow. lucyńskim 407
- Slawonia 535, 536
- Słonim 106
- Słuciszki, dobra we włości starozamskiej (starostwa dyneburskiego) 436, 495, 537
- Słuck 34
- Służew (Służewo, obecnie część Warszawy), parafia 474
- Smoleńsk, województwo (Smoleńszczyzna) 71, 471, 477
- Sochaczew, ziemia 509, 531
- Sołonay (Sallonay, łot. Salanāja), dobra w Kurlandii 191, 192, 473, 475
- Sołoniewiczze, dobra w pow. lepelskim, dawniej w woj. połockim 490
- Sołosz (Sołosza, łot. Sološi), dobra w pow. lucyńskim 407, 502, 503
- Sołosz, jezioro 407, 498
- Sosnowica, gniazdo rodowe Sosnowskich 448, 449
- Sprykutów (Sprykut, Sprykutowo), dobra w pow. lucyńskim 407
- Stadowiszki (Śladowiszki?), dobra w trakcie rzeżyckim 100
- Stalerowczyzna (Stalerowszczyzna, Stolorowszczyzna, Stalarawszczyzna, Stolarowa), dobra w pow. rzeżyckim (w XVIII w. w trakcie lucyńskim) 407, 409, 452, 453
- Starodub 491
- Stary Zamek (łot. Vecpils) 111, 355, 412

- włość starozamska 436
Stawry, dobra w woj. połockim 503
Stężyca, ziemia 447
Stidlanowszczyzna, dobra w Inflantach Polskich 453
Strasburg 513
Strop (łot. Stropu ezers), jezioro w pobliżu Dyneburga 547
Struzany (łot. Strūžāni), dobra w pow. lucyńskim 507
Strykhauzkie, część dóbr Gross Rosen na Śląsku 515
Stumbryszki, gmina w pow. poniewieskim 54
Styrniany (łot. Stirniene), osada i dwór w Inflantach Polskich 362, 368, 380
Subocz, parafia w pow. wiłkomierskim 56
Suntgovia (Suntgau), region historyczny na pograniczu alzacko-szwajcarskim 513
Święta (Świętmujża), najprawdopodobniej Swenten (Sventmuiža), folwark w Kurlandii 246, 283
Swiła, dobra w pow. oszmiańskim 503
Sykalmujża zob. Sickeln
Synkowo (Kozodawle, Złotowo Kozadawlowo), dobra w woj. połockim 462
Sadurki (Sadurki), majątek w woj. lubelskim 458
Szaniec Trojanski zob. Okopy Św. Trójcy
Szawle 280
– ekonomia 280
Szedermujża (prawdopodobnie niem. Schödern, łot. Šēdere), dobra w pobliżu Iłukszty 176
Szerynwar zob. Szyryn
Sziget, twierdza na Węgrzech 535
Szkawno, dobra w pow. lucyńskim 406
Szkowno, dobra 518
Szlosberk zob. Schlossberk
Szłowiny zob. Juszi
Szmeltyń (Smiltē, łot. Smiltene), starostwo 63
Sztokholm 247
Sztumska Wieś 10
Szwecja (Królestwo Szwedzkie) 7, 10, 19, 433, 509
Szweydnitz zob. Świdnica
Szyryn (Zrin, Serin, Serinwar, Szerynwar), zamek w Chorwacji 535
- Ś**
Śladziów zob. Śladziów
Śląsk 242, 470, 515
Środa Śląska, powiat 514
Świdnica (Szweydnitz), księstwo 515
Święciany, powiat 361, 378, 503
- T**
Tanawski, pustosz w Kamieńcu 532
Tatarowszczyzna, dobra w pow. wilejskim lub nowoaleksandrowskim (jezioroskim) 540
Tatarszki, dobra na Litwie, w pow. wiłkomierskim 484, 486
Taudowiany (łot. Taudejāni), dobra w pow. rzeżyckim 71, 215
Taunagi, dobra Manteufflów 25
Tenismujża (Tenysmujża, Tenishof, łot. Teneismuiža), dobra w pow. dyneburskim 70, 412
Terespol 176
Toruń 10, 34, 508
Trembowła, powiat 49, 51, 495
Trewir (Trier) 8
Troki 56
– parafia 58
– województwo 55, 58, 123, 546

- Trubiniszki, osada we włości starozamskiej (starostwa dyneburskiego) 436
- Trzeskowice, dobra w Koronie 495
- Tulin zob. Julen
- Turcja (Porta Otomańska) 11, 250
- Turyngia 513
- U**
- Uchwiszcze (Uchwice), dobra w woj. połockim 502, 504
- Uhły, dobra o nieznannej lokalizacji 71
- Ukla, dobra w pow. dziśnieńskim 538
- Ukraina 123, 433
- Ultszen (Ultsen), zamek Hylzenów 464
- Umulmuyza zob. Homelmuyza
- Upita, powiat 61, 111, 448, 530, 533
- Uzułmuyża (Uzułmujża), wieś w pow. rzeżyckim 93, 536
- Uzupin zob. Ozupin
- Użwałda (Użwałd), dobra w pow. dyneburskim 256
- V**
- Vecpils zob. Stary Zamek
- Vecsiķele zob. Zegalmoyża
- Voiriden zob. Wirden
- W**
- Warez alias Dukielowa, dobra w parafii rzeżyckiej 56
- Warkłany (łot. Varakļāni) 21, 23, 24, 135, 297, 324, 361, 368–370, 380
– dobra 148, 323
- Warków (łot. Vecvārkava), osada i dwór 362, 372, 373, 380
- Warnowicze, dobra w woj. inflanckim 473
- Warszawa 13, 15, 17, 23, 35, 52, 62, 69, 123, 134, 137, 147, 184, 189, 194, 209, 224, 249, 292, 297, 301, 326, 345, 471, 475, 476, 478, 498
– ziemia 58, 94, 545
- Wenden (łot. Cēsis) 58
– województwo 498
- Wenusów (Wenusowo), dobra w pow. nowoaleksandrowskim (jezioroskim), w parafii Dusiaty 521
- Westfalia 439, 498, 508, 513
- Wetka (Wełka?) Sola 78
- Węgry 536
- Widukty (Widukle), dobra w pow. rosińskim na Żmudzi 521
- Widze 148, 310, 311, 346, 354
- Wielka Brytania 282
- Wielkopolska 90, 545
- Wielona (Wielony, łot. Viļāni), dobra w pow. rzeżyckim 16, 215, 404, 501, 507
- Wiertuliszki (Sałdy), wieś w dobrach Dagdy 95
- Wilanów 83
- Wilno 15, 17, 23, 25, 62, 111, 131, 145, 166, 177, 180, 237, 246, 247, 265, 268–270, 272–274, 287, 306, 311, 327, 343–345, 361, 362, 368, 370–380, 433, 473, 536
– diecezja 131
– gubernia 66
– Nowe Miasto 343
– powiat 361, 363, 495, 520, 547
– województwo 79, 82, 83, 95, 106, 280, 521
- Wiłkomierz 87, 96
– powiat 54–56, 63, 76–84, 87, 88, 92, 96, 97, 99, 100, 102–104, 106, 112, 176, 179, 182, 291, 296–298, 486, 517, 518, 521, 530, 545
- Wirden (Voiriden), zamek Hylzenów w Rzeszy 464
- Wisła, rzeka 428

- Witebsk 25, 134, 155, 397, 404, 405
– gubernia 111, 128, 129
– obwód 343, 503, 504
– prowincja 419
Witeyszteyn zob. Biały Kamień
Witkopowszczyzna (Witkopowczyzna, Witkop Moiza, łot. Vitkupova),
dobra w pow. lutyńskim 407, 409,
498, 499
Włodawa, miasto obecnie w woj. lubelskim 176
Wolkienberg, dobra w trakcie rzezyckim 462
Wolmar, powiat 464
Wołyń 423, 531
Wonstowska parafia 57
Wyping 89, 91, 93
Wyszki (łot. Viški), dobra w pow. dyneburskim 21, 411, 469, 470–472, 475, 518
Wyższa Austria zob. Górna Austria
- Z**
Zabołocie (Zabłocie), dobra w trakcie lutyńskim 452, 510, 518
Zadwieja (Zadwija, Zadźwieja), majątek w pow. nowogródzkim 541
Zakroczym, ziemia 23, 59
Zalesie (Zaleś), dobra w trakcie lutyńskim 218, 407
Zamość 433
Zamoyscie (Zamoście, dobra w pow. rzezyckim?) 496
Zaroja, dobra w woj. nowogródzkim 73
Zarudzie, dobra w Koronie 495
Zegalmoyza (Segalmoyza), prawdopodobnie dobra Sickeln-Rosalischek (łot. Vecsiķele i Rozališki) w Kurlandii 191, 192
Zelburk zob. Selburg
Zielona, parafia w ziemi ciechanowskiej 85
Ziębice (Münsterberg), księstwo 514
Złotowo Kozadawłowo zob. Synkowo
Zosna, wieś i dobra w pow. rzezyckim 90, 495
Zrin zob. Szyryn
Zupcewice, dobra w Koronie 495
Zwirdzin (Żwirdzin, łot. Zvirgzdene), miejscowość w pow. lutyńskim 51, 408, 460, 461
Zwirdzin (łot. Zvirgzdene), jezioro 408
Zybendorff, dobra w trakcie rzezyckim 462
Zylicze (Żylicze), osada w pow. lidzkiem 71
- Ż**
Żmudź, Księstwo Żmudzkie 59, 61, 66, 88, 99, 100, 102, 106, 108, 123, 429, 437, 438, 456, 500, 521, 523, 531
Żuków 209, 224
Żylicze zob. Zylicze

INDEKS OSÓB

Indeks obejmuje wszystkie elementy edycji: wstęp, spis skrótów archiwalnych i bibliograficznych, zestawienie regestów materiałów publikowanych *in extenso*, oraz oczywiście teksty źródłowe. Szczegóły biograficzne podane przy części osób, bazujące na wykorzystywanej w edycji literaturze, mają na celu ułatwienie identyfikacji tych postaci. W przypadku osób o tym samym imieniu i nazwisku oraz braku dodatkowych danych umożliwiających ich rozróżnienie, osoby te ujęte są w indeksie pod jednym hasłem. Część dat pojawiających się w ramach informacji biograficznych pochodzi bezpośrednio ze źródeł i dokumentuje występowanie danej osoby w danej funkcji, niekoniecznie zaś okres dzierżenia danego urzędu (godności).

Nazwiska osób współczesnych oraz autorów z XIX–XXI w. zostały podane kursywą.

W indeksie zostały użyte następujące skróty: gub. — gubernia; h. — herb; JKM — Jego Królewskiej Mości; ks. — ksiądz; m. — majątność; szl. — szlachcic, szlachcianka, szlachecki; pow. — powiat; woj. — województwo; z. — ziemia.

A

Abolewicz, dzierzawca dóbr należących do starostwa rzeżyckiego (1774) 91

Abrahamowicz Wulf, kupiec żydowski, obywatel krasławski (1769) 35, 147, 300

Achremczyk Stanisław 127

Affanasewicz Andrzej, strażnik cła dyneburskiego (1772) 388

Aftanazy Roman 23, 123, 541

Akierstoff (Akersztoff, Akiersztoffówna, Akkersztoff) Anna von (Anna, Anna de) zob. Mohl (von der Mohl) Anna

Aleksander I Newski (1220–1263), książę Nowogrodu Wielkiego (od 1236), święty Cerkwi prawosławnej 438, 439, 544

Aleksander Jagiellończyk (1461–1506), wielki książę litewski (od 1492), król Polski (od 1501) 523

Alexandrowicz Stanisław 18, 19, 123

Ancyperowicz (Łosicki Ancyperowicz, z Łosickich Ancyperowicz, Ancyperowicz, Ancyporowicz) h. Ostoja, rodzina 52, 53, 88, 117

Ancyperowicz (Łosicki Ancyperowicz) Aleksander, duchowny (1745) 53

Ancyperowicz (Łosicki Ancyperowicz, z Łosickich Ancyperowicz, Ancyporowicz) Bogdan (Bohdan), szl. (1774), syn Franciszka 88

Ancyperowicz (Łosicki Ancyperowicz, z Łosickich Ancyperowicz, Ancyporowicz) Filip, szl. z woj. nowogródz-

- kiego, syn Seweryna, starosty cyryńskiego 88
- Ancyperowicz (Łosicki Ancyperowicz) Franciszek, mostowniczy parnawski (1772) 52, 53
- Ancyperowicz (Łosicki Ancyperowicz, z Łosickich Ancyperowicz, Ancyporowicz) Franciszek, szl. (1774), syn Filipa 88
- Ancyperowicz (Łosicki Ancyperowicz) Franciszek, szl. nowogródzki (1745) 53
- Ancyperowicz (Łosicki Ancyperowicz) Jonasz, bazylianin wileński (1745) 53
- Ancyperowicz (Łosicki Ancyperowicz) Michał, szl. nowogródzki (1745) 53
- Ancyperowicz (Łosicki Ancyperowicz) Mikołaj, szl. nowogródzki (1745) 53
- Ancyperowicz (Łosicki Ancyperowicz, Ancyporowicz) Seweryn, rotmistrz królewski, starosta cyryński (XVII w.) 52, 88
- Ancyperowicz (Łosicki Ancyperowicz, z Łosickich Ancyperowicz, Ancyporowicz) Wincenty, szl. (1774), syn Franciszka 88
- Andrzej, poddany Ryków (1773) 409
- Angermann Norbert* 11, 123
- Aniszczańka Jewgienij* 126
- Anna, święta 301, 361, 381, 395, 398, 400, 413, 415, 530
- Antoniewicz (Antonowicz) h. Janina, rodzina 109, 117
- Antoniewicz (Weysym/Weysyn Antoniewicz, Weysym/Weysyn Antonowicz) h. Janina, rodzina 55, 59
- Antoniewicz Aleksander Marcinowicz, szl. (1775) 109
- Antoniewicz Andrzej Marcinowicz, szl. (1775) 109
- Antoniewicz Andrzej Michałowicz, szl. (1775) 109
- Antoniewicz Antoni Michałowicz, szl. (1775) 109
- Antoniewicz Hieronim Marcinowicz, szl. (1775) 109
- Antoniewicz Jakub Marcinowicz, szl. (1775) 109
- Antoniewicz Jan Gedeonowicz, szl. (1775) 109
- Antoniewicz Jan Marcinowicz, szl. (1775) 109
- Antoniewicz Jan Michałowicz, szl. (1775) 109
- Antoniewicz (Weysyn Antoniewicz), Jan, szl. (1772) 55, 59
- Antoniewicz Kazimierz Marcinowicz, szl. (1775) 109
- Antoniewicz Marcin, szl. (1775) 109
- Antoniewicz Marcin Gedeonowicz, szl. (1775) 109
- Antoniewicz Michał Gedeonowicz, szl. (1775) 109
- Antoniewicz, Szymon Marcinowicz, szl. (1775) 109
- Antoniewicz (Weysyn Antoniewicz, Weysyn Antonowicz) Teodor, szl. z woj. trockiego, protoplasta rodziny 55
- Antoniewicz Władysław, szl. (1775) 109
- Antonow Afońka, sługa Jana Jędrzeja Borchy (1769) 302
- Antonow Grygory zob. Antonów Grygory
- Antonowicz zob. Antoniewicz
- Antonów Grygory, sługa Jana Jędrzeja Borchy (1769) 302
- Anusik Zbigniew* 217
- Árgule Dita* 131
- Assenn (Assan), rodzina 92

- Assenn Adam, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774) 92
- Assenn Antoni, szl. czynszowy z dóbr Kownata (wieś Rosickich) (1774) 92
- Assenn Dominik, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774), syn Kazimierza 92
- Assenn Franciszek, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774), syn Ludwika 92
- Assenn Ignacy, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774), syn Kazimierza 92
- Assenn Jakub, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774), syn Ludwika 92
- Assenn Jan, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774), syn Adama 92
- Assenn Jan, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774), syn Ludwika 92
- Assenn Jan, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774), syn Samuela 92
- Assenn Kazimierz, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774), syn Samuela 92
- Assenn Ludwik, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774), syn Macieja 92
- Assenn Maciej, szl. z Wiłkomierskiego (XVIII w.) 92
- Assenn Maciej, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774) 92
- Assenn Marcin, szl. z Wiłkomierskiego (zm. przed 22 VI 1774) 92
- Assenn Michał, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774), syn Kazimierza 92
- Assenn Michał, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774), syn Ludwika 92
- Assenn Samuel, szl. z Wiłkomierskiego (XVIII w.) 92
- Assenn Samuel, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774) 92
- Assenn Wincenty, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774), syn Macieja 92
- August II Wettin (1670–1733), król Polski i wielki książę litewski (1697–1706, 1709–1733) 81, 131, 135, 447, 457, 465, 478, 490, 499, 510, 512, 521, 552
- August III Wettin (1696–1763), król Polski i wielki książę litewski (1733–1763) 9, 19, 32, 33, 39, 72, 141, 165, 173, 174, 185, 189, 247, 306, 449, 457, 460–462, 478, 491, 492
- Auns Muntis* 125
- Auszpur (Ayszpur), rodzina 543, 544
- Auszpur (Ayszpur) Jan, człowiek wolny (1775) 103, 161, 543, 544
- Auszpur (Ayszpur) Wincenty, człowiek wolny (1775), synowiec Jana 103, 161, 543, 544
- B**
- Baginski Andrzej, człowiek wolny (szl.?) (1774) 101
- Bahlcke Joachim* 127
- Bairašauskaitė Tamara* 136
- Balcerek Mariusz* 10, 123, 343
- Bałaszowska Elżbieta zob. Weysenhoff (Weyss) Elżbieta z Bałaszowskich
- Baranowscy h. Prawdzic, rodzina 53, 66, 114
- Baranowscy h. Rawicz, rodzina 111, 112, 117
- Baranowski, Antoni, szl. h. Rawicz (1775) 111
- Baranowski, Antoni, szl. h. Rawicz (1775), syn Michała Józefowicza 111
- Baranowski Franciszek, szl. h. Rawicz (1775) 111
- Baranowski Franciszek Jakubowicz, szl. h. Rawicz (1775) 111
- Baranowski Franciszek Jerzewicz, szl. h. Rawicz (1775) 111
- Baranowski Hieronim, szl. h. Rawicz (1775) 111

- Baranowski Ignacy, szl. h. Rawicz (1775) 111
- Baranowski Ignacy, szl. h. Rawicz (1775), syn Michała Józefowicza 111
- Baranowski Jakub, szl. h. Rawicz (1775) 111
- Baranowski Jan, szl. (1772) 66
- Baranowski Jan, szl. (h. Rawicz) (1775) 111
- Baranowski Jan, szl. z Litwy, syn Kazimierza 66
- Baranowski Jan Jakubowicz, szl. h. Rawicz (1775) 111
- Baranowski Jan (?) Kazimierzowicz, szl. h. Rawicz (1775) 111
- Baranowski Jerzy, szl. h. Rawicz (1775) 111
- Baranowski Józef, szl. h. Rawicz (1775) 111
- Baranowski Józef Jakubowicz, szl. h. Rawicz (1775) 111
- Baranowski Józef Kazimierzowicz, szl. h. Rawicz (1775) 111
- Baranowski Kasper, szl. h. Rawicz (1775) 111
- Baranowski Kazimierz, szl. h. Rawicz (1775) 111
- Baranowski Kazimierz, szl. z pow. włkomierskiego, protoplasta rodziny 112
- Baranowski (z Baranowa Baranowski) Kazimierz, szl. z woj. lubelskiego 66
- Baranowski Michał, szl. (1772) 53
- Baranowski Michał, szl. h. Rawicz (1775) 111
- Baranowski (Grzymała Baranowski) Michał, łowczy woj. trockiego (1775) 112
- Baranowski Michał Józefowicz, szl. h. Rawicz (1775) 111
- Baranowski Piotr, szl. h. Rawicz (1775) 111
- Baranowski Samuel Kazimierzowicz, szl. h. Rawicz (1775) 111
- Baranowski Stefan, szl. h. Rawicz (1775) 111
- Baranowski Tadeusz, szl. (h. Rawicz) (1775) 111
- Baranowski Władysław, szl. h. Rawicz (1775) 111
- Baranowski Wojciech (1548–1615), podkanclerzy koronny (1585–1591), arcybiskup gnieźnieński (od 1608) 137
- Barańska Anna* 133
- Barelkowski Matthias* 8, 128
- Bartoszewicz Julian* 124, 343
- Barzdeviča Margarita* 121
- Baudiss(in) (Bawdydz) Anna Magdalena von (de) zob. Szyryn Anna Magdalena
- Bazarzewski Jakub, namiestnik żołnierzy przy komorze celnej w Kryźborku (1771) 340
- Bazyli Wielki, święty 53
- Bąkowscy (Bonkowscy, zwani też Bunkiewiczami) h. Ryś, rodzina 45, 60, 65, 68, 157, 437
- Bąkowski Antoni, szl. (1773), syn Jakuba 437
- Bąkowski Antoni, szl. (1773), syn Piotra 437
- Bąkowski (Bonkowski) Franciszek, szl. (1772) 60
- Bąkowski Franciszek, szl. (1772) 65
- Bąkowski Franciszek, szl. (1773), syn Jakuba 437
- Bąkowski Franciszek, szl. (1773), syn Piotra 437
- Bąkowski Jakub, szl. (1773) 437
- Bąkowski Jakub, szl., protoplasta rodziny 65, 437–438
- Bąkowski Jan, szl. (1773), syn Jakuba 437

- Bąkowski Jan, szl. (1773), syn Piotra 437
- Bąkowski Józef, szl. (1773), syn Piotra 437
- Bąkowski Piotr, szl. (1773) 437
- Bejnarowicz zob. Beynarowicz
- Belina-Prażmowski Zbigniew* 112, 113, 115, 116, 135, 560
- Belk Paweł, dworzanin skarbowy (1641) 476
- Benedykt, święty 514
- Benisławscy (z Benisławia Benisławscy) h. Pobóg, rodzina 13, 22, 44, 46–48, 72, 92, 114, 117, 158, 411, 442, 443, 445, 446
- Benisławska zob. Korn (Korn, Benisławska)
- Benisławska zob. Szyryn (Benisławska)
- Benisławska Anna zob. Karnicka Anna (Benisławska)
- Benisławska Elżbieta (Górska), żona Marcina Benisławskiego, pułkownika (XVI/XVII w.) 443
- Benisławska Róża zob. Morysson Róża z Benisławskich
- Benisławska Wiktoria zob. Korn (Korn) Wiktoria (Benisławska)
- Benisławski Adam, szl. (XVIII w.), syn Jana 444
- Benisławski (Pobóg Benisławski) Antoni Piotr zob. Benisławski (Pobóg Benisławski) Piotr (Antoni Piotr)
- Benisławski Bonifacy (zm. po 28 VII 1774), łowczy czernihowski (1762–1774), komisarz i plenipotent dóbr Konstancji z Platerów Hylzenowej (1774), syn Józefa Michała 94, 95, 197, 220, 232, 253, 275, 276, 287, 315, 318, 320, 323, 442
- Benisławski Bonifacy, łowczy starodubowski (1764–1766) 170
- Benisławski Dominik, stolnikowicz inflancki (1764–1766), stolnik inflancki (1775), syn Piotra 169, 220, 232, 253, 421, 443, 444
- Benisławski Gedeon, stolnik inflancki (1690–1697), podstarosta sądowy dyneburski (1690–1697) 444
- Benisławski (Bonisławski) Ignacy (zm. przed 23 XII 1786), miecznik inflancki (1762–1786, po 1772 miecznik prowincji dźwińskiej), syn Józefa Michała 142, 169, 183, 194, 197, 199–202, 220, 221, 232, 275, 277, 313, 314, 317, 320, 386, 409, 442
- Benisławski Jan (zm. 1744), oboźny inflancki (1700–1723), syn Marcina 442, 444
- Benisławski Jan, wojskowiec czernihowski 220
- Benisławski Józef Michał, miecznik inflancki (1749–1762), wojski czernihowski (1762–1764), syn Jana 179, 220, 442, 444
- Benisławski Ludwik, wojskowiec czernihowski 220
- Benisławski Marcin (XVI/XVII w.), pułkownik, pierwszy Benisławski osiadły w Łatgalii 443–444
- Benisławski (Benisławski) Marcin (zm. po 1785), sędzia grodzki inflancki (1765–1785), syn Adama 220, 252, 263, 314, 317, 319, 322, 386, 421, 443, 444
- Benisławski Marcin, sędzic grodzki inflancki (1766) 232
- Benisławski Marcin (zm. 1695), stolnik inflancki (1677–1691), syn Pawła 444
- Benisławski (Bonisławski) Marcin, stolnik smoleński (1764) 169, 195

- Benisławski (Pobóg z Benisławia (Benisławia) Benisławski) Michał Antoni (zm. po 1788), wojskowicz czernihowski (1764–1765), regent ziemski inflancki (1765–1771), od 1772 regent ziemski prowincji dźwińskiej, potem asesor i sędzia ziemski prowincji dźwińskiej, koniuszy inflancki (1788), syn Józefa Michała 37, 89, 155, 170, 182, 197, 199, 220, 222, 232, 253, 262, 263, 278, 294, 312, 317, 320, 322, 394, 410, 411, 413, 414, 416, 419, 420, 442, 443, 445, 519, 523, 527, 529, 539, 541–543, 545, 546, 553–555, 557, 560
- Benisławski Mikołaj, szl. (XVII w.), syn Marcina 444
- Benisławski Paweł, rotmistrz (XVII w.), syn Marcina 444
- Benisławski Piotr (Gedeon), stolnik inflancki 220, 221, 444
- Benisławski (Pobóg Benisławski) Piotr (Antoni Piotr), stolnikowicz inflancki (1766–1773), tytularny stolnik inflancki (1775), tytularny podkomorzy inflancki (od 1776), syn Piotra 197, 200, 221, 232, 315, 322, 421, 443, 444
- Benisławski Szczęśny, szl. (XVII w.), syn Marcina 444
- Benisławski Władysław (zm. 1697), podczaszy inflancki (1690–1694) 444
- Benkin Anna de zob. Mohl (von der Mohl) Anna de Benkin
- Ber, rodzina 435
- Bereśniewicz, rodzina 54
- Bergówna zob. Ryk (von Ryck, Bergówna)
- Berk, rodzina 435
- Berk (von Berken) Domicella z Jodków (zm. 1766), podczaszanka inflancka, wdowa po Janie Gedeonie Berk (von Bercken) 217
- Berk (von Bercken) Jan Gedeon, skarbnik inflancki (1746–1758) 217
- Berka (Berk? Berko?), porucznik (po 1742?) 72
- Berke Inese* 131
- Bernatowicz, konfederat, rzekomy chorąży (1771) 347
- Beynarowicz (Bejnarowicz), rodzina 51, 162, 558–560
- Beynarowicz (Bejnarowicz) h. Abdank, rodzina 558
- Beynarowicz (Bejnarowicz) h. Nowina, rodzina 558
- Beynarowicz (Bejnarowicz) h. Przyjaciół, rodzina 558
- Beynarowicz (Bejnarowicz) h. Ślepowron, rodzina 558
- Beynarowicz Marcin Janowicz, szl. (1767) 558
- Beynarowicz Mateusz Janowicz, szl. (1767) 558
- Beynarowicz Mateusz Marcinowicz, szl. (1767) 558
- Beynarowicz Piotr zob. Boynarowicz (Beynarowicz?) Piotr
- Beynard (Beynard) h. Hetman, rodzina 69
- Beynard (Beynard) Jan, szl. związany z pow. wilkomierskim, upickim i brąsławskim, protoplasta rodziny 69
- Beynard Józef, szl. (1773) 69
- Bękinówna Anna zob. Mohl (von der Mohl) Anna de Benkin
- Bibel alias Jeleński, rodzina 204
- Bibel alias Jeleński Andrzej, szl. lub bojar (1764) 204
- Bibel alias Jeleński Michał, szl. lub bojar (1764) 204

- Biberszteyn Rogala Roginsky de h. Rogala, rodzina 56, 57
- Biberszteyn Rogala Roginski Jan de, szl. z pow. oszmiańskiego, protoplasta rodziny 57
- Biberszteyn Rogala Roginski Michał de, szl. (1772) 56, 57
- Biedrzycki Jan, sługa Felicjana Ryka (1767) 278
- Bielińscy zob. Bilińscy
- Bieliński h. Abdank, rodzina 429
- Bielińscy h. Ciołek, rodzina 429
- Bielińscy (Bielmscy) h. Junosza (Baran), rodzina 64, 77, 101, 114, 117, 429, 430
- Bieliński h. Sas, rodzina 429
- Bielińscy h. Szeliga, rodzina 429
- Bielińscy h. Zaremba, rodzina 429
- Bielińska (Lentzberkówna) zob. Lentzberkówna
- Bielińska (Relinkowska) zob. Relinkowska
- Bielińska Anastazja (Cymborowska, Cymberowska?), żona Stanisława Bielińskiego 429
- Bielińska Anna, szl. (1772), córka Stanisława 430
- Bielińska Petronela, szl. (1772), córka Stanisława 430
- Bielińska Rozalia, szl. (1772), córka Stanisława 430
- Bieliński Antoni, szl. (1772–1774), syn Stanisława 101, 430
- Bieliński Franciszek Jan (zm. 1685), wojewoda malborski (od 1681) 472
- Bieliński Jakub, szl. (1774) 101
- Bieliński Jan, szl. (XVIII w.), syn Piotra 430
- Bieliński Jan, szl. (1772–1774), syn Stanisława 77, 101, 430
- Bieliński Michał, szl. (XVIII w.) 429
- Bieliński Piotr, szl. z Księstwa Żmudzkiego, protoplasta rodziny 64, 430
- Bieliński Stanisław, szl. (1772–1774), syn Michała (?) 62, 64, 101, 157, 429, 430
- Bieliński Wincenty, szl. (1772–1774), syn Stanisława 101, 430
- Bielmscy zob. Bielińscy h. Junosza (Baran)
- Bielski Joachim (około 1540–1599), poeta, historyk, sekretarz królewski 47, 104, 428, 443
- Bielski Marcin (około 1495–1575), poeta, pisarz, żołnierz, historyk 47, 104, 428, 443
- Bilińscy (Bielińscy), rodzina 64
- Biron (Bühren) Jan Ernest (Johann Ernst) (1690–1772), książę Kurlandii i Semigalii (1737–1741, 1763–1769) 244, 319
- Biron Piotr (1724–1800), książę Kurlandii i Semigalii (1769–1795), syn księcia Jana Ernesta Birona 318–319, 342
- Bisiekirski (Bissiekierski) Hieronim, sługa Józefa Piechowskiego (1771) 343, 344
- Biskup Marian* 10, 26, 124, 126, 127, 140
- Bisset Agnieszka zob. Morysson (Muryson) Agnieszka (Bisset)
- Bistere Anita* 17, 131
- Bistram (Bystram), rodzina 435
- Blum Blumberk (Blumberk), właściciel dworu w starostwie szmeltyńskim (1602) 63
- Blum Jan, właściciel dworu w starostwie szmeltyńskim (1602) 63
- Blum Jerzy, właściciel dworu w starostwie szmeltyńskim (1602) 63

- Błaszczyk Grzegorz* 55, 59, 64, 99, 102, 108, 124, 456
- Błażewicz (Błażejewicz) h. Trzaska, rodzina 78, 87, 95, 101, 114, 117, 160, 533
- Błażewicz (Błażejewicz) Adam, szl. (1774) 87
- Błażewicz Antoni, człowiek wolny, dzierżawca gruntu (1774) 533
- Błażewicz Antoni, woźny Księstwa Inflanckiego (1768–1769) 41
- Błażewicz Hieronim, człowiek wolny, dzierżawca gruntu (1774) 533
- Błażewicz Ignacy, człowiek wolny, dzierżawca gruntu (1774) 533
- Błażewicz Jan, człowiek wolny z pow. oszmiańskiego (XVIII w.?) 533
- Błażewicz (Błażejewicz) Jan, szl. (1774) 87
- Błażewicz Józef, człowiek wolny, dzierżawca gruntu (1774) 533
- Błażewicz Józef, koniuszyc pow. lidzkiego (1773) 78
- Błażewicz (Błażejewicz) Józef, szl. z pow. oszmiańskiego (1774) 87
- Błażewicz Ludwik, człowiek wolny, dzierżawca gruntu (1774) 533
- Błażewicz Michał, człowiek wolny, dzierżawca gruntu (1774) 533
- Błażewicz Onufry, szl. z pow. oszmiańskiego (1773–1774) 87
- Błażewicz Piotr, człowiek wolny, dzierżawca gruntu (1774) 533
- Błażowscy h. Półkocic, rodzina 68
- Błażowski Gabriel, szl. (1773) 68
- Błażowski Ludwik, szl. (1773) 68
- Bobiatyński Konrad* 11, 124
- Bobrowicz Jan Nepomucen* 135
- Bohuszewicz, rodzina 90
- Bohuszewicz (Bouszewicz) Antoni, sługa, człowiek wolny (1774) 91
- Bohuszewicz (Bouszewicz) Józef, sługa, człowiek wolny (1774) 90, 91
- Bokum, rodzina 435
- Bolesław III Krzywousty (1086–1138), książę Polski (1107–1138) 429
- Bolko (Bolkon) III, książę ziębicki (1358–1410) 514
- Bolner, adwokat kurlandzki (XVIII w.) 346
- Bömelburg Hans-Jürgen* 8, 124, 125, 128, 132
- Boniecki Adam* 65, 125, 328, 442, 520
- Bonisławski Marcin zob. Benisławski Marcin
- Bonkowscy zob. Bąkowscy
- Borcewicz h. Łzawa, rodzina 103, 117, 161, 540–542
- Borcewicz Antoni, szl. (1775), syn Jana 541
- Borcewicz Ignacy, szl. (1775), syn Jana 541
- Borcewicz Jan, szl. (XVIII w.) 541
- Borcewicz Jerzy, szl. (1775), syn Teodora 541
- Borcewicz Ludwik, szl. (1775), syn Jana 541
- Borcewicz Michał, szl. (1775), syn Teodora 541
- Borcewicz Teodor, szl. (XVIII w.) 541
- Borch (von der Borch) h. własnego, rodzina 15, 16, 22–24, 44, 114, 117, 155, 363, 413, 435
- Borch (von der Borch) Eleonora z domu Browne, żona Michała Jana Borchy, wojewody bełskiego 401
- Borch (von der Borch) Gedeon Aleksander (Jan) (zm. przed 31 VII 1690), sędzia ziemski inflancki (1677–1685) 69, 489
- Borch (von der Borch), Jan Jędrzej (Andrzej) Józef (1715?–1780), hrabia,

- podkomorzy inflancki (1744–1765), wojewoda inflancki (1765–1767), podkanclerzy koronny (1767–1780), kanclerz wielki koronny (1780), starosta brodajski (1746), starosta człuchowski (1771–1773), starosta daugieliski (1771), starosta ludecki (1761), starosta lutyński (1746–1772), starosta markowski (1746), starosta wilczański (1746) 12, 30, 35, 36, 89, 91, 93, 147, 148, 152, 184, 188, 211, 219, 231, 248, 297, 300, 301, 304, 309, 310, 323, 324, 326, 360–363, 367, 373, 380, 392, 413
- Borch (von der Borch) Ludwika z Zyperków (zm. 1788), żona Jana Jędrzeja Borchy, kanclerza wielkiego koronnego 326, 413
- Borch (von der Borch) Michał Jan (1751–1810), wojewoda bełski (1787–1791), starosta lutyński (1772), syn Jana Jędrzeja Borchy i Ludwika z Zyperków 25, 135, 363, 401, 413, 414
- Borkowscy-Duninowie h. Łabędź, rodzina 424
- Borkowski (Dunin Borkowski) Wojciech, kornet dragonii (XVII w.) 424
- Borolewski(j) Ławrientij Andrejewicz, rosyjski urzędnik (XVIII w.) 551
- Borowik Józef* 132
- Borowski Jan, człowiek wolny zamieszkały w dobrach Zyberków (1755) 532
- Bortkiewicz h. Grzymała, rodzina 79, 117
- Bortkiewicz Daniel, stolnik orszański (1695), ziemianin pow. włkomierskiego (1695), mąż Marianny Kozakowskiej 79
- Bortkiewicz Gabriel, szl. (1773) 79
- Bortkiewicz Marianna zob. Kozakowska Marianna
- Bortkiewicz Michał, sługa Konstantego Ludwika Platera (1767) 259
- Boufał, rodzina 60, 61
- Boufał Piotr, szl. (1772), wnuk Szymona 60, 61
- Boufał Rafał, szl. z pow. grodzieńskiego 61
- Boufał Szymon, szl. z woj. połockiego, syn Rafała 60, 61
- Bouffał h. Rudecki, rodzina 60, 117
- Boweczyński Krzysztof, szl. (?) (1603) 63
- Boynarowicz (Beynarowicz?) Piotr, ziemianin pow. brasławskiego (1589) 62
- Branicki Jan Klemens (1689–1771), kasztelan krakowski (od 1762), hetman wielki koronny (od 1752) 281
- Brant, rodzina 435
- Brauchitz de zob. Mohl (von der Mohl) (de Brauchitz)
- Bredwitz de zob. Mohl (von der Mohl) (de Bredwitz)
- Breżgo (Breżgo) Boleslavs (Bolesław)* 18–20, 24, 25, 125, 457, 527, 533
- Brincken (Brynk), rodzina 435
- Brincken Elżbieta von den zob. Felkierzamb Elżbieta (von den Brincken)
- Brincken (Brynk) Heinrich Benedictus von der (1727–?), szl. kurlandzki (1764) 141, 175, 176
- Broce (Brotze) Johans Kristofs (Johann Christoph)* 23, 25, 125
- Brockdorf Krystian Fryderyk von (1679–1750), szl. 486
- Brockdorf Ulyryka Eleonora von (z domu Felkierzamb, von Fölkersam) (1695–1733), żona Krystiana Fryderyka von Brockdorf 486

- Broel-Plater zob. Plater
- Brokiert Daniel, geometra JKM (1772) 389
- Brotze Johann Christoph* zob. *Broce Johans Kristofs*
- Browne Eleonora zob. Borch (von der Borch) Eleonora z domu Browne
- Browne George (1698–1792), ryski generał-gubernator (od 1762) 401
- Bruiningk Hermann von* 132
- Brunnow zob. Brunoff
- Brunnow Anna Sophia von zob. Freyman(n) Anna Sophia
- Brunoff (Brunnow), rodzina 435
- Brunof(f)owna Anna zob. Freyman(n) Anna Sophia
- Brücken nominatus Fock Henricus Leopoldus, świadek (1766) 51
- Brygin, rodzina 435
- Brynk zob. Brincken
- Brzezińscy (z Brzezia/na Brzeziu Brzezinscy) h. Doliwa, rodzina 117, 519–521
- Brzezińska (Brzezinska) Anna, współdziedziczka Brzezia (1566) 520
- Brzezińska (Brzezinska) Barbara (Szczycińska) zob. Szczycińska Barbara (Brzezinska, Brzezińska)
- Brzezińska (Brzezinska) Teodora (Sielicka) zob. Sielicka Teodora (Brzezinska, Brzezińska)
- Brzeziński (Brzezinski) Andrzej, współdziedzic Brzezia (1566) 520
- Brzeziński (Brzezinski) Jakub, szl. (XVII/XVIII w.) 520, 522
- Brzeziński (Brzezinski) Jakub, współdziedzic Brzezia (1566) 520
- Brzeziński (Brzezinski) Jan, szl. (XVI/XVII w.?), syn Walentego 520
- Brzeziński (Brzezinski) Jan, skarbnik inflancki, elektor Augusta II 520–522
- Brzeziński Józef, skarbnikowicz brzeski (1764) 143, 145, 203, 204, 257–259
- Brzeziński (Brzezinski) Józef Jan, skarbnik brzeski (1764), sędzia kapturowy Księstwa Inflanckiego (1764), koniuszy inflancki (1765–1786), sędzia ziemski inflancki (1786–1787), podkomorzy halicki (od 1787) 49, 80, 144, 160, 169, 173, 179, 181, 194, 212, 221, 232, 253–255, 263, 286, 291, 294, 315, 317, 320, 322, 384, 386, 519–522, 549
- Brzeziński (Brzezinski) Maciej, współwłaściciel Brzezia (1579), syn Tomasz 520
- Brzeziński (Brzezinski) Piotr, współdziedzic Brzezia (1566) 520
- Brzeziński (Brzezinski) Stanisław, elektor Władysława IV (?) 520
- Brzeziński (Brzezinski) Stanisław, szl. (XVI/XVII w.?), syn Walentego 520
- Brzeziński (na Brzeziu Brzezinski) Tomasz, szl. (około 1573) 520
- Brzeziński (Brzezinski) Tomasz (zm. 1713?), szl. 520, 522
- Brzeziński (z Brzezia Brzezinski) Walenty, współwłaściciel Brzezia (1579) 520, 522
- Brzostowscy, rodzina 22, 23
- Brzostowski Michał (1722–1784), hrabia, pisarz wielki litewski (1758–1762), koniuszy litewski (1762–1764), podskarbi wielki koronny (od 1764), marszałek konfederacji generalnej litewskiej (1764) 187, 267
- Brzostowski Stanisław (1733–1769), hrabia, marszałek litewski konfederacji generalnej radomskiej (1767), wojewoda inflancki (1767–1769), starosta bystrzycki (1762–1767),

- radoszkowski, propojski 145, 265, 268–270, 272–274, 276
- Brzuchańscy, rodzina 86
- Bucelin (Bucelinus, Bukcelinus) Gabriel (1599–1681), niemiecki benedyktyn, humanista 47, 535
- Buchholtz Wolf Baron von* 128
- Bucholtz, rodzina 435
- Budberg Bönningshausen (Budberkowna) Magdalena von zob. Zyberk Magdalena
- Budkiewicz h. Trzaska, rodzina 531
- Budkiewicz Jan, szl., sługa w dobrach rodziny von der Mohl (1774), syn Władysława 531
- Budkiewicz Władysław, szl., niewodniczy w dobrach rodziny von der Mohl (1772–1774) 425, 426, 531
- Budrewicz h. Topór, rodzina 45, 70, 108, 114, 117, 162, 554
- Budrewicz Aleksander, szl. (1775) 554
- Budrewicz Andrzej, szl. (1775), syn Michała 554
- Budrewicz Antoni, szl. (1772–1773) 70, 79
- Budrewicz Antoni, szl. (1775), syn Józefa 554, 555
- Budrewicz Antoni, szl. (1775), syn Michała 554, 555
- Budrewicz Dominik, szl. (1775) syn Franciszka 554
- Budrewicz Felicjan, szl. (1775), syn Aleksandra 554
- Budrewicz Franciszek, szl. (XVIII w.) 554
- Budrewicz Franciszek, szl. (1775), syn Józefa 554
- Budrewicz Jan, mąż Katarzyny Zewelanki (1666), wcześniej Janowej Szawelskiej lub Szewelskiej 79
- Budrewicz Jerzy, szl. z Wiłkomierskiego, protoplasta rodziny 70
- Budrewicz Jerzy, szl. (1775), syn Franciszka 554
- Budrewicz Jerzy, szl. (1775), syn Józefa 554
- Budrewicz Józef, szl. (1775) 554
- Budrewicz Józef, szl. (XVIII w.) 554
- Budrewicz Józef, szl. (XVIII w.), ojciec Antoniego 554
- Budrewicz Katarzyna zob. Zewelanka Katarzyna
- Budrewicz Michał, szl. (XVIII w.) 554
- Budrewicz Rafał, szl. (1775) 554
- Budrewicz Samuel, szl. (1775), syn Józefa 554, 555
- Budrewicz Tadeusz, szl. (1773) 79
- Budrewicz Wincenty, szl. (1775), syn Aleksandra 554
- Budrzycki (?) A., oficjalista ze Zwirdzina (?) (1773) 408
- Bühren Jan Ernest (Johann Ernst) zob. Biron Jan Ernest
- Bujnicka Anna z Szyrynów, żona Andrzeja (Jędrzeja) Bujnickiego, regenta wojskowego litewskiego 538
- Bujnicki (Buynicki) Andrzej (Jędrzej), regent wojskowy litewski (1772) 418, 538
- Bujnicki Kazimierz* 24, 125, 136, 538
- Bukowiec Paweł* 125
- Bukšs Mikēlis* 17
- Bułharyn Jan (zm. przed 15 IX 1684?), rzekomy skarbnik inflancki 69
- Būmane Līva* 122
- Bunkiewicz zob. Bąkowscy
- Burda Elżbieta* 250
- Burzyński Stanisław Antoni (1701–1775), kasztelan brzeskolitewski (1750–1752) i smoleński (1752–1763), potem jezuita (od 1763) 249
- Burzyński (Burzynski, Burżynski) Tadeusz (około 1730–1773), kasztelan smoleński (od 1763), marszałek

- Trybunału Głównego Litewskiego (1767), syn Stanisława Antoniego 248, 249, 282
- Busch Nicolaus* 132
- Butkiewicz h. Trzaska, rodzina 99
- Butkiewicz Andrzej, skarbnikowicz wendeński (1774), syn Michała 99
- Butkiewicz Jan, skarbnikowicz wendeński (1774), syn Michała 99
- Butkiewicz Kazimierz, skarbnikowicz wendeński (1774), syn Michała 99
- Butkiewicz Maciej Mateusz, skarbnikowicz wendeński (1774), syn Michała 99
- Butkiewicz Michał, rzekomy skarbnik wendeński (1744) 99
- Butkiewicz Piotr, skarbnikowicz wendeński (1774), syn Michała 99
- Butkiewicz Szymon, skarbnikowicz wendeński (1774), syn Michała 99
- Butler, rodzina 435
- Buynicki Andrzej (Jędrzej) zob. Bujnicki Andrzej (Jędrzej)
- Buywid h. Dołęga, rodzina 532
- Buywid Stanisław, szl., sługa w dobrach rodziny von der Mohl (1774) 532
- Bychowiec Symon, burmistrz magdeburgii newelskiej (1764) 172
- Bystram zob. Bistram
- C**
- Cegielski Tadeusz* 8, 12, 34, 125
- Chabros Agnieszka* 122
- Chalecka Teodora z d. Zass (von Sass), córka Jana Teofila Zassa (1711–1778), żona Stanisława Chaleckiego (zm. 1805) 212
- Chalecki Stanisław (zm. 1805), starosta pruselski (1765) 212
- Charczewscy, rodzina 90
- Chlebowski Bronisław* 137
- Chłapowski Krzysztof* 138, 139
- Chmara Adam Michał (1720–1805), wiceinstygator litewski (1760–1765), instygator litewski (1765–1779), kasztelan miński (od 1779), wojewoda miński (1784–1793) 308, 309, 328, 330
- Chmielewska (Chmielowska) Ludwika (Ludowika), *primo voto* Jodko, *secundo voto* von der Mohl, żona Józefa Jodko (zm. po 5 III 1768), skarbnika inflanckiego, potem Dionizego Rafała von der Mohl, regenta ziemskiego inflanckiego 518
- Chodykiewicz h. Junosza, rodzina 102, 117
- Chodykiewicz Franciszek, szl. (1775), syn Kazimierza 102
- Chodykiewicz Kazimierz, szl. (1775) 102
- Chodykiewicz Leon (Leon Kazimierz?), szl. (1775) 102
- Chodykiewicz Stanisław, szl. (1775) 102
- Choiecki, konfederat z dywizji Tadeusza Wawrzeckiego (1771) 347
- Chomętowski (Chomentowski) Stanisław (1673–1728), wojewoda mazowiecki (od 1706), hetman polny koronny (1726–1728) 250
- Chominska Anna Sybilla zob. Mohl (von der Mohl) Anna Sybilla (Chominska)
- Chominski, pułkownik oszmiańskim 518
- Chotkowski Władysław (zm. przed 9 X 1695), mąż Katarzyny Pawłownej Prozorownej, ziemianki pow. wilkomierskiego i kowieńskiego 79
- Chrzestanowscy h. Połota z odmianą, rodzina neoficka 116, 117, 560, 561

- Chrzestanowski Jan, szl. neofita (1775) 110, 162, 560, 561
- Chrzystowska Konstancja zob. Mohl (von der Mohl) Konstancja (Chrzystowska)
- Chrzystowski Dominik, łowczy 517
Ciara Stefan 138
- Cieciszewski Adam, sekretarz pieczęci wielkiej koronnej (1765) 209, 224
- Cieszeyko (Cieszeyko) h. Pogoń, rodzina 105, 106, 117
- Cieszeyko Antoni, szl. z pow. brasławskiego (1775) 105
- Cieszeyko Jan, szl. (1775) 105
- Cieszeyko Jerzy, szl. (1775) 105
- Cimachowicz h. Przyjaciół, rodzina 72
- Cimachowicz Antoni, strażnik wilkomierski (1737) 72
- Cimachowicz Feliks, szl. (1773), syn Jerzego 72
- Cimachowicz Jerzy, chorąży (1607) 72
- Cimachowicz Jerzy, strażnikowicz wilkomierski (1742–1773), syn Antoniego 72
- Cimachowicz Kazimierz, mostowniczy żmudzki (1742) 72
- Cimachowicz Wincenty, szl. (1773), syn Jerzego 72
- Ciszewski Hilary, ks., przeor klasztoru dominikańskiego w Posiniu (XVIII w.) 561
- Clapier de Colounge (de Coloni, Decoloni, De Kolong, Dekielonn) Johann (1719–1789), generał lejtnant armii rosyjskiej 311, 361, 362, 378, 380
- Clüver (Cluverius) Filip (Philippus) (1580–1622), geograf, historyk 47, 513, 514
- Coloni Johann de zob. Clapier de Colounge Johann
- Cymborowska (Cymberowska?) Anastazja zob. Bielińska Anastazja
Czaja Aleksander 23, 125
- Czarnecki Włodzimierz* 65, 126, 448, 449
- Czarniawski, żołnierz (1769) 302, 303
- Czartoryscy, rodzina 34
- Czartoryski Adam Kazimierz (1734–1823), książę, generał ziem podolskich (od 1758) 278
- Czartoryski Michał Fryderyk (1696–1775), książę, podkanclerzy litewski (od 1724), kanclerz wielki litewski (od 1752) 185, 187, 206, 207, 209, 224, 282
- Czartoryski Stanisław Kostka (zm. 5 IV 1766), książę, łowczy wielki koronny (od 1742) 242
- Czczott, rodzina 541
Czeppe Maria 121, 209
- Czerkieski Michał, człowiek wolny (szl.?) (1774) 101
- Czerniszow (Czerniszew), pułkownik wojsk rosyjskich (1771) 360–362, 380
- Czerscy h. Rawicz, rodzina 117
- Cziszeyko (Czeszeyko) Antoni, ekonom Starego Folwarku Dagdzieńskiego (1771) 366
- Czosnowski Bazyli, woźny Księstwa Inflanckiego (1771–1772) 42
- Czudor, poddany Ryków (1773) 409
- Ć**
- Ćwiklińscy h. Nałęcz, rodzina 117
- D**
- Dakiszewicz (z Danków Dakiszewicz) Dominik, woźny Księstwa Inflanckiego (1765) 39
- Danilewicz (Danielewicz) h. Ostoja, rodzina 76, 81–83, 117

- Danilewicz, podsędek pow. wiłkomierskiego 76, 81
- Danilewicz, szl. lub bojar (1764) 204
- Danilewicz Aleksander, szl. (1773), syn Jana Maciejewicza 82
- Danilewicz Andrzej, szl. (1773), syn Macieja Piotrowicza 81
- Danilewicz Antoni, skarbnikowicz wiłkomierski (1770?–1773), syn Leona Maciejewicza 82
- Danilewicz Benedykt, szl. (1773) 81
- Danilewicz Benedykt Stanisławowicz, szl. (1773) 81
- Danilewicz Felicjan, szl. (1773) 81
- Danilewicz Franciszek, szl. (1773) 81
- Danilewicz Franciszek, syn Mikołaja, sędziego ziemskiego wiłkomierskiego (1684) 83
- Danilewicz Franciszek, szl. z pow. wiłkomierskiego (1773), syn Mikołaja 82
- Danilewicz Franciszek Michałowicz, szl. (1773) 81
- Danilewicz Gabriel, syn Mikołaja, sędziego ziemskiego wiłkomierskiego (1684) 83
- Danilewicz Gabriel, szl. z pow. wiłkomierskiego (1773), syn Mikołaja 82
- Danilewicz Ignacy, skarbnikowicz wiłkomierski (1770?–1773), syn Leona Maciejewicza 82
- Danilewicz Jan, człowiek wolny (szl.?), pochodzący z Braśławskiego (1774) 101
- Danilewicz Jan, syn Macieja Gabrielowicza, skarbnika wiłkomierskiego (?) (1768) 83
- Danilewicz Jan, syn Mikołaja, sędziego ziemskiego wiłkomierskiego (1684) 83
- Danilewicz Jan, szl. (1773) 81
- Danilewicz Jan, szl. z pow. wiłkomierskiego (1773), syn Mikołaja 82
- Danilewicz Jan Maciejewicz, szl. (1773) 81
- Danilewicz Jan Mikołajewicz, sędzia wiłkomierski 83
- Danilewicz Jan Piotrowicz, chorążyc pow. wiłkomierskiego (1768–1771) 82, 83
- Danilewicz Jan Stanisławowicz, szl. (1773) 81
- Danilewicz Jan Stefanowicz, szl. (1773) 81
- Danilewicz Jerzy, starosta plotyński (XVII w.) 83
- Danilewicz Jerzy, szl. (1773), syn Jana Maciejewicza 82
- Danilewicz Józef, brat Jerzego, starosty plotyńskiego (XVII w.) 83
- Danilewicz Józef, szl. (1773) 76, 81
- Danilewicz Józef Michałowicz, szl. (1773) 81
- Danilewicz Leon Maciejewicz, skarbnikowicz wiłkomierski (1768–1773) 82, 83
- Danilewicz Maciej, syn Macieja Gabrielowicza, skarbnika wiłkomierskiego (?) (1768) 83
- Danilewicz Maciej Gabrielowicz, skarbnik wiłkomierski (1768) 82, 83
- Danilewicz Maciej Maciejewicz, szl. (1773) 82
- Danilewicz Maciej Piotrowicz, chorążyc pow. wiłkomierskiego (1768–1771) 82, 83
- Danilewicz Maciej Piotrowicz, szl. (1773) 81
- Danilewicz Marcin, szl. (1773), syn Macieja Maciejewicza 82
- Danilewicz Michał, szl. (1773) 81

- Danilewicz Michał, skarbnikowicz wilkomierski (1770?–1773), syn Leona Maciejewicza 82
- Danilewicz Michał Gabrielowicz, szl. (1768) 83
- Danilewicz Michał Stefanowicz, szl. (1773) 81
- Danilewicz Mikołaj Józefowicz (zm. przed 10 V 1748), sędzia ziemski wilkomierski (już 1684) 82, 83
- Danilewicz Piotr Janowicz, chorąży wilkomierski (1768) 82, 83
- Danilewicz Stanisław, brat Piotra Janowicza, chorążego wilkomierskiego (1768) 83
- Danilewicz Stefan Gabrielowicz, szl. (1768) 83
- Danilewicz Tadeusz, szl. (1773) 81
- Danilewicz Tadeusz, skarbnikowicz wilkomierski (1770?–1773), syn Leona Maciejewicza 82
- Danilewicz Tadeusz, syn Mikołaja, sędziego ziemskiego wilkomierskiego (1684) 83
- Danilewicz Tadeusz, szl. z pow. wilkomierskiego (1773), syn Mikołaja 82
- Danilewicz Tadeusz Michałowicz, szl. (1773) 81
- Danilewicz Tadeusz Stefanowicz, szl. (1773) 81
- Danilewicz Wawrzyniec, szl. (1773), syn Macieja Maciejewicza 82
- Daniłowicz h. Sas, rodzina 103, 117, 161, 539, 540
- Daniłowicz Aleksander, szl. (1775) 539
- Daniłowicz Aleksander, szl. (1775, kolejny o tym samym imieniu) 539
- Daniłowicz Antoni, szl. (1775) 539
- Daniłowicz Bazyli, szl. (1775) 539
- Daniłowicz Gabriel, szl. (1775) 539
- Daniłowicz Jan, szl. (1775) 539
- Daniłowicz Michał, szl. (1775) 539
- Daniłowicz Paweł, szl. (1775) 539
- Daniłowicz Teodor, szl. (1775) 539
- Daniłowicz Zachariasz, szl. (1775) 539
- Danowski Antoni, woźny Księstwa Inflanckiego (1764) 172
- Daszkiewicz h. Korybut, rodzina 117
- Daszkiewicz Ignacy (1740–1798), koniuszy grodzieński (1769–1772), miecznik grodzieński (1772–1777), podczasy grodzieński (1777–1786), kasztelan mściłowski (1791 lub 1792–1795) 284
- Daszkiewicz Ludwik Kazimierz (1730 – po 1786?), koniuszy grodzieński (1766–1769), sędzia grodzki grodzieński (1769–1783) 284
- Dawidowicz, sługa rosyjskiego oficera (audytora) (1770) 378
- Dawidowicz (Judowicz) Lejba (Leyba, Leybowicz), żydowski arendarz ze starostwa dyneburskiego (1766) 145, 256, 257
- Dawidowscy, rodzina 99
- Dawidowski Jan, szl. z Księstwa Żmudzkiego (1774) 99
- Dąbrowa Adam, starosta ludyński (1620–1635) 498
- Dąbrowscy zob. Dombrowscy
- Decoloni (De Kolong) Johann zob. Clapier de Colounge Johann
- Dekielonn Johann zob. Clapier de Colounge Johann
- Dembicki Paweł, kucharz w dobrach rodziny von der Mohl (1774) 531
- Denhoff, rodzina 435
- Długosz Jan (1415–1480), duchowny, kronikarz, heraldyk 47, 428, 520
- Długosz Wyrzykowski (Werzykowski) Ignacy zob. Wyrzykowski Ignacy

- Dmochowski Piotr Andrzej* 65, 126
- Dobiecki Andrzej, cześnik checiński (1755–1764) 184
- Dombrowscy (Dąbrowscy) h. Junosza, rodzina 77, 117
- Dombrowski (Dąbrowski) Ignacy, szl. (1773) 77
- Dombrowski Michał, woźny Księstwa Inflanckiego (1770) 42
- Dombrowski Władysław, szl. z pow. brasławskiego, protoplasta rodziny 77
- Dombska Agnieszka, z Litwy, żona Macieja Paruła (Parwela) 58
- Dońko Młynarz zob. Młynarz Dońko
- Dopkiewicz, rodzina 89
- Dopkiewicz Franciszek, szl. czynszowy z dóbr Wyping (1774), syn Józefa 89
- Dopkiewicz Józef, szl. czynszowy z dóbr Wyping (1774) 89
- Dopkiewicz Kazimierz, szl. czynszowy z dóbr Wyping (1774), syn Józefa 89
- Dopkiewicz Michał, szl. czynszowy z dóbr Wyping (1774), syn Józefa 89
- Dowmątt Rutkiewicz zob. Rutkiewicz (Dowmątt Rutkiewicz)
- Drachenfels Elżbieta (Elisabeth) von (von der Mohl) (zm. 1691), żona Johanna Dietricha von Drachenfels 517
- Drachenfels Johann Dietrich von (zm. przed 11 X 1709), właściciel dóbr (Alt)-Memelhof i Gritzgaln 517
- Dreling, rodzina 98
- Dreling Andrzej, dzierżawca gruntu w dobrach Nidermujza (1774) 98
- Dreling Antoni, dzierżawca gruntu w dobrach Nidermujza (1774) 98
- Dreling Benedykt, dzierżawca gruntu w dobrach Nidermujza (1774) 98
- Dreling Jan, dzierżawca gruntu w dobrach Nidermujza (1774) 98
- Dreling Jerzy, dzierżawca gruntu w dobrach Nidermujza (1774) 98
- Dreling Piotr, dzierżawca gruntu w dobrach Nidermujza (1774) 98
- Dreling Stanisław, dzierżawca gruntu w dobrach Nidermujza (1774) 98
- Drozdowski Marian Marek* 126, 474
- Drumant (Drumann, Drummant, Drummond, Drumontt) Jan de, brygadier, dowódca wojsk rosyjskich w prowincji dźwińskiej (1772) 154, 395–400, 402, 494
- Dubas-Urwanowicz Ewa* 127
- Dubrowa Michał, pisarz magdeburgii newelskiej (1764) 172
- Dukalscy (z Dukielów Dukalscy) h. Prawdzic, rodzina 57, 59, 60, 117
- Dukalski, Jan, szl. (1772) 57, 59
- Dukalski (z Dukielów Dukalski), Jerzy, szl. z woj. mińskiego, protoplasta rodziny 57
- Dukielscy (Dukiel Dukielscy) h. Prawdzic, rodzina 68, 77
- Dukielski (Dukiel Dukielski) Jan, szl., syn Konstantego 77
- Dukielski (Dukiel Dukielski) Konstanty, szl. z woj. mińskiego, protoplasta rodziny 77
- Dukielski (Dukiel Dukielski, Dukalski?) Władysław, szl. (1773) 68, 77
- Dukwicz Dorota* 8, 126
- Dulęba Józef, sekretarz pieczęci wielkiej litewskiej (1765), horodniczy brześciański (1766) 209, 224, 234
- Dumanowski Jarosław* 121, 127
- Dunin Kazimierz, skarbnik pow. brańskiego (1753) 65
- Dunin Borkowski Wojciech zob. Borkowski Wojciech
- Dunsdorfs Edgars* 17, 248
- Dworzaczek Włodzimierz* 137, 545

- Dybaś Bogusław* 10–12, 15–17, 21, 23–26, 126, 127, 406–408, 411, 412, 452, 536
- Dydała Jerzy* 133
- Dziadulewicz Stanisław* 66, 127
- Działkowski (Dziatkowski?) Jan, człowiek wolny (szl.?) (1774) 101
- Działyńscy, rodzina 22
- Dziatkowski (?) Jan zob. Działkowski Jan
- Dzieduszycki Maurycy hr.* 127, 553
- Dziewiałtowski, rodzina 93
- Dziewiałtowski Antoni, arendator, człowiek wolny, z Wiłkomierskiego 93
- Dziewiałtowski Jan, arendator, człowiek wolny (1774), syn Józefa 93
- Dziewiałtowski Józef, arendator, człowiek wolny (1774) 93
- E**
- Eckeln genannt Hülsen von zob. Hylzen
- Engelhardt (Engielhard, Engielhardt, Engielhart, Engielhartt) h. własnego, rodzina 70, 435
- Engelhardt (Engielhard) Gerhard, pułkownik wojsk króla polskiego (1773) 70
- Engelhardt (Engielhardt) J., kapitan w służbie rosyjskiej (1770) 148, 310, 311
- Engelhardt Kasper, kapitan w służbie króla szwedzkiego (1678) 70
- Engielhardt, Engielhartt zob. Engelhardt
- Eperyszówna Teresa zob. Oskierka Teresa (Eperyszówna)
- Estko, żołnierz (?) rosyjski (1770) 374
- Estreicher Karol* 127
- Estreicherowie* 127
- Exyng, Exzyn zob. Lentzberg de Eytwid (Eytmin) h. Działosza, rodzina 66, 157, 433, 434
- Eytwid Andrzej, szl. (1655) 433
- Eytwid (Eytmin) Bartłomiej, szl. (XVII w.) 433
- Eytwid Donat, uczeń szkoły powiatowej w Krasławiu (XIX w.) 433
- Eytwid (Eytmin) Hieronim (1641–1707), ks., jezuita 433
- Eytwid Karol, szl. (1772) 433
- Eytwid (Eytmin) Kazimierz, szl. (XVII w.) 433
- Eytwid Kazimierz, woźny sądowy (1832) 433
- Eytwid (Eytmin) Michał, miecznik trocki (1688) 433
- Eytwid Samuel, szl. (1655) 433
- Eyzyn zob. Lentzberg de Eyzyn Bazyli, mieszkaniec starostwa dyneburskiego (1765) 436
- Eyzyn Michał, mieszkaniec starostwa dyneburskiego (1765) 436
- Eyzyn (Ezyń) Ignacy zob. Lentzberg Ignacy de
- Eyzyn Jan, mieszkaniec starostwa dyneburskiego (1765) 436
- F**
- Falkenhayn Helena (Helene) von zob. Ossendorff Helena (Helene) von *Falniowska-Gradowska Alicja* 139
- Fanisz, kupiec żydowski (1770) 370
- Fąs Grzegorz* 15, 128
- Fedorov (Федоров) Iosif Ivanovič (Иосиф Иванович)* 128, 405
- Feldmann Hans* 124
- Felkierzamb (von Foelkersam, Foelkierzamb, von Fölckersahm, von Fölkersam, Fölkierzamb, von Voel(c)kersamb) h. własnego, rodzina 20, 22,

- 23, 44, 46, 75, 114, 117, 159, 347, 435, 482–484, 487, 488
- Felkierzamb Adam Ernest, major JKM (XVII w.) 485
- Felkierzamb Adam Ewald (zm. 1794), kasztelan witebski, wojewoda inflancki (od 1790) 487
- Felkierzamb Andrzej, major JKM (XVIII w.) 486
- Felkierzamb Anna Zofia (Anna Sophia) (von der Mohl) (zm. 1692), żona Melchiora (Malchera) Antoniego Felkierzamba, pisarza grodzkiego inflanckiego 516
- Felkierzamb Antoni, szl. (XVIII w.?) 487
- Felkierzamb (Foelkierzamb, Foëlkierzamb) Antoni Józef, chorążyc JKM (1764–1768), sędzia grodzki inflancki (1770–1788, po 1772 prezes sądu ziemskiego prowincji dźwińskiej), podstoli inflancki (1792), syn Franciszka Wilhelma 253, 255, 259, 262, 263, 294, 313, 314, 317, 319, 322, 386, 420, 483, 485, 486, 488, 519, 523, 527, 529, 539, 541, 545, 546, 552, 555
- Felkierzamb Benedykt, porucznik w służbie rosyjskiej (XVIII w.) 487
- Felkierzamb Elżbieta (von den Brincken), żona Jana Felkierzamba, starosty rajgrodzkiego (XVII w.) 485
- Felkierzamb Ernest, major wojsk duńskich (XVIII w.) 486
- Felkierzamb Ewa zob. Sielicka (Sielicka) Ewa z Felkierzambów
- Felkierzamb Ferdynand, (żołnierz?) w służbie rosyjskiej (XVIII w.), syn Franciszka Wilhelma 486
- Felkierzamb Franciszek Wilhelm, chorąży JKM (XVIII w.) 484
- Felkierzamb (von Fölkersam) Franz (Franc) Wilhelm, duński generał-major (XVII w.) 486
- Felkierzamb Fromhold, major (XVIII w.) 487
- Felkierzamb (Fölkersam, Fölkierzamb) Fryderyk (Friedrich) (zm. 1558), proboszcz katedralny w Rydze 483
- Felkierzamb Fryderyk Jakub, szl. (XVII w.), syn Melchiora (III) 485
- Felkierzamb Fryderyk (Frydryk) Wolmar, generał-major wojsk duńskich (XVIII w.) 486
- Felkierzamb (von Fölkersam) Gotard Fryderyk (Gotthard Friedrich I), założyciel linii na Lautensee (XVII w.) 484, 485, 487
- Felkierzamb Gotard (Gottard) Fryderyk, kapitan (XVIII w.) 486
- Felkierzamb Gotard (Gottard) Henryk, chorąży (XVIII w.) 487
- Felkierzamb Gotard (Gottard) Lorens, szambelan JKM (XVIII w.) 486
- Felkierzamb Henryk Ewald, szl. (XVII/XVIII w.?) 487
- Felkierzamb Henryk Ludolf (Ludolf), rotmistrz JKM (XVIII w.) 486
- Felkierzamb Henryk Ludolf (Ludolff), szl. (XVIII w.) 486
- Felkierzamb Jan, dominikanin (XVIII w.), syn Franciszka Wilhelma 486
- Felkierzamb Jan, starosta rajgrodzki (XVII w.) 484, 485
- Felkierzamb (Fölkersam, Fölkierzamb) Jan (Johann I), właściciel dóbr Kalkuhnen (od 1519) 483, 484
- Felkierzamb (Fölkersam) Jan (Johann II), właściciel dóbr Kalkuhnen (od 1596) 484, 485

- Felkierzamb (Fölkersam) Jan (Johann III), szl. (XVII w.) 484
- Felkierzamb (von Fölkersam) Jan (Johann) Bertold (Baltold, Berthold), starosta kandawski, ostatni właściciel dóbr Kalkuhnen (XVII/XVIII w.) 485
- Felkierzamb Jan Ferdynand, kapitan w służbie rosyjskiej (XVIII w.) 487
- Felkierzamb Jan Fryderyk, podczaszy inflancki (1703), starosta czorsztyński (1718) 485
- Felkierzamb Jan Gotard (Gottard) (zm. 1746), podstoli inflancki (1717–1721) 486, 487
- Felkierzamb (Foelkierzamb, von Fölckersahm) Jan (Johann) Wolter (Walter), starosta kandawski (XVII w.) 485, 487
- Felkierzamb Jerzy Gedeon (Giedyon), porucznik w służbie rosyjskiej (XVIII w.) 487
- Felkierzamb Jerzy Jan, porucznik (XVIII w.) 486
- Felkierzamb Józef, szl. (w 1773 jeszcze małoletni), syn Melchiora, chorążego 486
- Felkierzamb Karol, szl. (w 1773 jeszcze małoletni), syn Melchiora, chorążego 486
- Felkierzamb (von Fölckersam) Karol Gustaw (Carl Gustav), chorąży JKM (XVIII w.) 486
- Felkierzamb Karol Gustaw (zm. 1758?), porucznik w służbie rosyjskiej 487
- Felkierzamb Karol Gustaw, rotmistrz semigalski (XVIII w.) 486
- Felkierzamb (von Fölkersam) Katarzyna Agata (Katharine Agathe von Ungern-Sternberg), żona (od 1684) Johanna Bertholda von Fölkersam 486
- Felkierzamb Krzysztof, żołnierz w służbie pruskiej (XVIII w.) 486
- Felkierzamb Lorens Gotard, żołnierz (XVIII w.) 486
- Felkierzamb Melchior (Malcher, Melcher), właściciel dóbr Ruszona (po 1562–1592) 484
- Felkierzamb Melchior, chorąży (XVIII w.), syn Franciszka Wilhelma 486
- Felkierzamb Melchior, szl. (XVIII w.?) 487
- Felkierzamb (Fölkersam) Melchior (I), starosta zeborski, nadradca kurlandzki (XVI w.) 484
- Felkierzamb (von Fölkersam) Melchior (III) (zm. 1665), kanclerz kurlandzki 484, 485
- Felkierzamb Melchior (Malcher) Antoni (zm. 1723), pisarz grodzki inflancki (1683–1691), sędzia grodzki inflancki (1690–1699), wojski czernihowski (1693/1694–1701), wojski inflancki (1697–1723) 484, 486, 487, 516
- Felkierzamb Otto(n) Fryderyk (zm. 1705), kasztelan inflancki (1677–1685), wojewoda czernihowski (1685–1696), wojewoda inflancki (1696–1705) 485
- Felkierzamb Otto(n) Fryderyk, rzekomy syn Ottona Fryderyka Felkierzamba, wojewody inflanckiego 485
- Felkierzamb (von Fölkersam) Ulryka Eleonora zob. Brockdorf Ulryka Eleonora von (z domu Felkierzamb, von Fölkersam)
- Felkierzambówna Ewa zob. Sielicka (Siellicka) Ewa z Felkierzambów

- Felkierzambówna (Foelkierzambówna) Katarzyna zob. Szyryn Katarzyna
 Fiedor-Chwieczal z Sosnowicy (zm. przed 1539), szl. 448
Filipczak Witold 128, 341
 Fink h. własnego, rodzina 51, 52
 Fink Jerzy, szl. (1767) 51
 Finkinoff, rodzina 435
Fircks Eduard Frbr. v. 128, 441, 454, 489, 529
 Fityng Gotard (Gothard), szl. (?) (1649) 477
 Fityngoff, rodzina 435
 Fixmillner Alexander (1686–1759), opat klasztoru Kremsmünster w Górnej Austrii (od 1731) 514
Fjodorovs Fjodors 130
 Flemming Jan Jerzy Detlov (Detloff) (1699–1771), podskarbi wielki litewski (1746–1765), wojewoda pomorski (od 1766) 141, 175, 176
 Foelkierzamb zob. Felkierzamb
 Fölckersahm, Fölkersam, Fölkierzamb von zob. Felkierzamb
 Formulewicz h. Lubicz, rodzina 107
 Franckenberg Izolda de (von der Mohl) zob. Mohl (de Mohl, von der Mohl) Izolda (de Franckenberg)
 Francuzewicz Franciszek, rotmistrz (1774) 91
 Francuzewicz (Francuzowicz) Ludwik, rotmistrz żmudzki, ekonom dóbr Uzułmujża (1774) 93
 Freyman(n) (von Freymann aus dem Hause Hohenrandeck) h. własnego, rodzina 73, 114, 118, 158, 466, 467
 Freyman(n) (Freymanowa) Anna Sophia (Zofia) (von Brunnow, Brunoff(f)owna, z Brunoffow) (zm. po 20 V 1748?), żona (od około 1724) Baltazara Jerzego (Ernsta Balthasara Georga) Freyman(n) (von Freymann aus dem Hause Hohenrandeck), chorążego JKM 466, 467
 Freyman(n) (von Freymann aus dem Hause Hohenrandeck) Baltazar Jerzy (Ernst Balthasar Georg), chorąży JKM (XVIII w.) 466, 467
 Freyman(n) Ferdinand (Ferdynand) Magnus (1725–1796), rosyjski generał-major, komendant Rygi (1771) 467
 Freyman(n) (von Freyman) Gothard Baltazar, oficer rosyjski (XVIII w.) 467
 Freyman(n) Jan Rejnhold (Reinhold Jan, Reynhold Johann) von (zm. po 13 VI 1774), chorąży JKM (1765–1773), syn Baltazara Jerzego 180, 182, 213, 253, 315, 317, 320, 323, 387, 403, 466–468
 Fritsch (Frytz) Thomas (Tomasz) (1666–1726), saski księgarz i wydawca 470, 515
 Fuerstenberg (Fursztemberk, Fürstenberg), rodzina 347, 435
 Fürstenberg (Fisztenberk) Johann Wilhelm von (około 1500–1568), mistrz zakonu niemieckiego w Infantach (1557–1559) 58, 455
 Fryderyk Wilhelm I Hohenzollern (1688–1740), król w Prusach (od 1713) 513
 Frytz Tomasz zob. Fritsch Thomas
- G**
Gaca Andrzej 44, 128, 548, 551
Gajdučik Viktor N. 8, 128
 Gajewscy (z Gajewscy, Zgajewscy, Zgajewscy), rodzina 79
 Gajewscy h. Sulima, rodzina 55, 118

- Gajewski Andrzej, szl., protoplasta rodziny 55
- Gajewski Benedykt, szl. (1772) 55
- Gajewski Józef, szl. (1772) 55
- Gajewski (z Gajewski) Maciej, wolny ziemianin (m. Kamieniec) (1765) 79
- Gajewski (z Gajewski) Michał, wolny ziemianin (m. Kamieniec) (1765) 79
- Gajewski (z Gajewski) Tomasz, wolny ziemianin (m. Kamieniec) (1765) 79
- Gajewski (z Gajewski, Zgajewski) Wawrzyniec, szl. (1769–1773) 78, 79
- Ganckoff, rodzina 435
- Genzenmüller Jörg* 9, 42, 128
- Gauhe (Gauhen, Gauchen, Gawchen) Johann Friedrich (1681–1755), niemiecki genealog i historyk 47, 75, 469, 513, 515, 535
- Gawryłow Sawa, sługa Jana Jędrzeja Borchy (1769) 302
- Gąsiorowski Antoni* 138, 139
- Gern h. Sulima, rodzina 70
- Gern Dorota ze Szejnów, żona Pawła Gerna, rotmistrza woj. mińskiego 70
- Gern Jan Andrzejewicz, szl. (1773) 70
- Gern Jan Janowicz, szl. (1773) 70
- Gern Karol Andrzejewicz, szl. (1773) 70
- Gern Paweł, rotmistrz woj. mińskiego 70
- Gern Piotr Janowicz, szl. (1773) 70
- Gestrich Andreas* 124, 125, 128, 132
- Giedroyciówna (Giedroyć) Rozalia zob. Mohl (von der Mohl) Rozalia
- Giedroyć Jan Stefan (1730–1803), kanonik wileński (od 1755), biskup inflancki (od 1764), biskup żmudzki (od 1778) 217
- Gizbert (Studnicki-Gizbert) h. Nowina, rodzina 114, 118
- Głowiński (Głowinski) Samuel (1703–1776), biskup hebroński (od 1733), sufragan lwowski (od 1733) 190
- Godaczewscy (Gudaczewscy) h. Godzawa, rodzina 59, 78
- Godaczewski (Gudaczewski) Dominik, szl. (1772–1773) 59, 78
- Godaczewski Fabian, szl. z z. zakroczymskiej, protoplasta rodziny 59
- Godaczewski Maciej, syn Fabiana, szl. 59
- Godwiło zob. Gudwiłło
- Gordon Ignacy, kupiec z Wielon (1773) 404
- Górska Elżbieta zob. Benisławska Elżbieta (Górska)
- Górski Zbigniew* 138
- Grab Adam, szl. (1773) 155, 409, 410
- Grach zob. Krakus
- Graczykowska Tamara* 129, 301
- Graff, rodzina 107
- Graff Gustaw, szl. 107
- Graff Jan, syn Gustawa, major JKM 107
- Graff (von Graff) Jan (zm. po 8 VIII 1777), chorąży JKM, potem cześnik dorpacki (1738–1765), syn Jana, majora JKM 107, 216
- Graff Jan, cześnik (?) (raczej cześnikowicz) dorpacki (1767–1775), syn Jana, cześnika dorpackiego 107, 275, 277
- Graff Michał, rotmistrz oszmiański (1775), syn Jana, cześnika dorpackiego 107
- Grothuz, rodzina 435
- Grygoryow Fiedot, sługa Jana Jędrzeja Borchy (1769) 302
- Grzebień Ludwik* 129, 215, 256, 428, 433, 473, 474, 537
- Grzybowski, rodzina 80, 81, 526

- Grzybowski, rodzina z pow. wilkomierskiego 80
- Grzybowski h. Klucz, rodzina 49, 52, 68, 423
- Grzybowski h. Prus, rodzina 52, 118, 423
- Grzybowski Andrzej, szl. (1773) 80, 81
- Grzybowski Andrzej, szl. zam. w dobrach Agłona (1773), ojciec 3 synów 527
- Grzybowski Bogusław, szl. (1773) 80, 526
- Grzybowski Bogusław, szl. (1773), syn Stefana, podstolica inflanckiego 80, 81, 526
- Grzybowski Franciszek, szl. (1773) 80, 81, 526
- Grzybowski Franciszek, szl., syn Michała 424
- Grzybowski Franciszek, szl. zam. w dobrach Kamieniec (1773), syn Kazimierza 527
- Grzybowski Gabriel, szl. (1773) 80, 526
- Grzybowski Gabriel, szl. (1773), syn Stefana, podstolica inflanckiego 80, 81, 526
- Grzybowski Ignacy, szl. (1773) 80, 526
- Grzybowski Ignacy, szl. (1773), syn Stefana, podstolica inflanckiego 80, 81, 526
- Grzybowski Jan, rzekomy podstoli inflancki (1729) 81
- Grzybowski Jan, szl. (1773) 80, 526
- Grzybowski Jan, szl. (1773) syn Stefana, podstolica inflanckiego 80, 81, 526
- Grzybowski Józef, szl., syn Michała 424
- Grzybowski Józef, szl. (1773) 80, 81
- Grzybowski Józef, szl. zam. w dobrach dominikańskich w Agłonie (1773), syn Jana 526
- Grzybowski Józef, szl. zam. w dobrach Kamieniec (1773) 527
- Grzybowski Józef, szl. zam. w dobrach Kamieniec (1773), syn Szymona 527
- Grzybowski Józef, szl. zam. w dobrach Kamieniec (1773), syn Kazimierza 527
- Grzybowski Kazimierz, szl. (1773) 80, 81, 526
- Grzybowski Kazimierz, szl. zam. w dobrach Kamieniec (1773) 527
- Grzybowski Kazimierz, szl. zam. w dobrach Newlany (1773), ojciec 4 synów 527
- Grzybowski Michał, szl., syn Wojciecha 80
- Grzybowski Michał, szl. mazowiecki (XVII w.), protoplasta rodziny 52, 68, 423, 424
- Grzybowski Michał, szl. (1773) 80, 81
- Grzybowski Michał, szl. zam. w dobrach Kamieniec (1773), syn Szymona 527
- Grzybowski Rafał, szl. zam. w dobrach dominikańskich w Agłonie (1773), syn Jana 526
- Grzybowski Samuel, szl. (1773) 80, 81, 526
- Grzybowski Samuel, szl. zam. w dobrach Newlany (1773) 527
- Grzybowski Stanisław, szl. (1773) 80, 81, 526
- Grzybowski Stanisław, szl. zam. w dobrach Newlany (1773) 527
- Grzybowski Stefan, podstolic inflancki (1773) 80, 81, 526
- Grzybowski Stefan, szl. (1763) 49, 52, 156, 423, 424

- Grzybowski Stefan, szl. (1773) 80, 526
Grzybowski Stefan, szl., syn Michała 424
Grzybowski Szymon, szl. (1773) 80, 81, 526
Grzybowski Szymon, szl. zam. w dobrach Kamieniec (1773) 527
Grzybowski Tadeusz, szl. zam. w dobrach Kamieniec (1773), syn Kazimierza 527
Grzybowski Tomasz, komisarz instygatora koronnego Jana Chryzostoma Krajewskiego (1763) 49, 423, 424
Grzybowski Wincenty, szl. (1773) 80, 81
Grzybowski Wincenty, szl. zam. w dobrach dominikańskich w Agłonie (1773), syn Ignacego 526
Grzybowski Wincenty, szl. zam. w dobrach Kamieniec (1773), syn Szymona 527
Grzybowski Wojciech, szl. z pow. płockiego, protoplasta rodziny (1604) 80, 81
Grzybowski Zygmunt, szl. (1772) 52, 423
Grzybowski Zygmunt, szl. (1773) 80, 81, 526
Grzybowski Zygmunt, szl. (1773), syn Stefana, podstolica inflanckiego 80, 81, 526
Grzymkowska zob. Karnicka (Grzymkowska)
Guagnini (Gwagnin) Alessandro (Aleksander) (1534–1614), historyk 427
Gudaczewscy zob. Godaczewscy
Gudaczewski Dominik zob. Godaczewski (Gudaczewski) Dominik
Gudwiłło (Godwiło, Gudwiłł) h. Rola, rodzina z Wielkiego Księstwa Litewskiego 71, 89
Gudwiłło (Godwiło, Gudwiłł) Aleksander, szl. (1773–1774), syn Jana 71, 89
Gudwiłło (Godwiło) Antoni, szl. (1773–1774), syn Gedeona 71, 89
Gudwiłło Elżbieta zob. Obromicka Elżbieta
Gudwiłło Gedeon, syn Jana Gudwiłło, szl. z pow. grodzieńskiego, porucznika wojsk litewskich (chorągwi petyhorskiej) i Elżbiety Obromickiej (1736) 71, 89
Gudwiłło Jan, dworzanin skarbowy w czasach Jana III Sobieskiego 71
Gudwiłło Jan, szl. z pow. grodzieńskiego, porucznik wojsk litewskich (chorągwi petyhorskiej) (1719) 71, 89
Gudwiłło Jan, syn Jana Gudwiłło, szl. z pow. grodzieńskiego, porucznika wojsk litewskich (chorągwi petyhorskiej) i Elżbiety Obromickiej (1736) 71, 89
Gudwiłło (Godwiło) Michał, szl. (1773–1774), syn Gedeona 71, 89
Gudwiłło (Godwiło) Tadeusz, szl. (1773–1774), syn Gedeona 71, 89
Gut(t)akowscy h. Gutag (= Guttstutyn?), rodzina 96, 118
Gut(t)akowski Antoni, szl. (1774), syn Kazimierza 96
Gut(t)akowski Benedykt h. Gutag, stolnik inflancki (1744–1767) 96
Gut(t)akowski Dominik, szl. (1774), syn Jakuba 96
Gut(t)akowski Ignacy, szl. (1774), syn Jakuba 96
Gut(t)akowski Ignacy, szl. (1774), syn Kazimierza 96
Gut(t)akowski Jakub, szl. (XVIII w.) 96

- Gut(t)akowski Jan, szl. (1774), syn Kazimierza 96
- Gut(t)akowski Kazimierz, szl. (XVIII w.) 96
- Gut(t)akowski Ludwik, brat Benedykta, stolnika inflanckiego 96
- Guzowski Piotr* 127
- Gwagnin Aleksander zob. Guagnini Alessandro
- H**
- Halpleyterowna zob. Skirmont (Skirmuntt) (Halpleyterowna)
- Hanczewski Paweł* 127
- Han, rodzina 435
- Haratym Andrzej* 458–462
- Hartknoch (Hanknow, Harknoch) Krzysztof (1644–1687), historyk, profesor Gimnazjum Akademickiego w Toruniu 508
- Hattowsky (Hatowsky) h. Kolumna, rodzina 74, 115, 118
- Hattowski (Hatowski) Aleksander, rotmistrz (1774) 89, 91
- Hattowski (Kolumna Hattowski) Aleksander, szl. (1773) 74
- Hattowski (Kolumna Hattowski) Mateusz, starosta meyrycki (1774) 90
- Hattowski (Kolumna Hattowski) Mateusz, szl. (1773) 74
- Hausmann Richard* 136
- Hedemann Otton* 129, 343
- Heidebreck Konstancja von zob. Szyryn Konstancja (von Heidebreck)
- Hekl, rodzina 328
- Helwing, dzierżawca dworu Medemmuza (Medden) (1771) 347, 348
- Helwingk Jędrzej, komornik inflancki (1764), kapitan JKM (1764) 170
- Henryk V Salicki (1081–1125), król niemiecki (od 1105), cesarz niemiecki (od 1111) 429
- Heyking de, rodzina 45, 86, 108, 118, 160, 162, 435, 529, 530, 555, 556
- Heyking Aleksander, krajczy smoleński (1773) 530
- Heyking Antoni de, szl. (1773) 529
- Heyking Antoni, szl. (1775), syn Dominika 555
- Heyking Benedykt, szl. (1773) 529
- Heyking Dominik, szl. (XVIII w.) 555
- Heyking Fabian, szl. (1773–1775) 529, 556
- Heyking Franciszek, szl. (1775), syn Dominika 555
- Heyking Franciszek de, szl. (1773) 529
- Heyking (Hoiking) Gotard (Gothard), szl. (1620) 529
- Heyking Jan, szl. (1773–1775) 529, 556
- Heyking Jakub, szl. (1775), syn Dominika 555
- Heyking (de Heyking) Józef, rotmistrz pow. wiłkomierskiego (1773) 530
- Heyking (de Heyking) Józef, szl. (1773) 529
- Heyking (de Heyking) Józef Antoni, szl. (1773) 529
- Heyking (de Heyking) Mateusz, szl. (1773) 529
- Heyking (de Heyking) Michał Jan, szl. (1773) 529
- Heyking (de Heyking) Tadeusz, szl. (1773) 529
- Heyko Felicjan, pasierb Jana Dziewiałtowskiego, arendator, człowiek wolny (1774) 93
- Heymowski Adam* 21, 50, 52–64, 67, 71, 73–78, 80, 84–88, 96–109, 111–113, 115–117, 129, 405, 424, 426, 427, 429, 430, 442, 446, 448, 450, 454, 456, 458, 463, 466, 469, 480, 481, 483, 489, 493, 497,

- 500, 501, 505, 507, 508, 519, 523, 525–527, 529, 533, 534, 539, 540, 542, 544, 546, 549–551, 553–556, 560
- Hilchien (Ilchien), rodzina 435
- Hilzen zob. Hylzen
- Hłasko, szl. (?) (1771) 326
- Hłaskówna Aleksandra zob. Korn (Korn) Aleksandra (Hłaskówna)
- Hoiking Gotard (Gotthard) zob. Heyking Gotard (Gotthard)
- Hołowczyc Aleksander Jan, pułkownik, sekretarz konfederacji generalnej Wielkiego Księstwa Litewskiego (1767) 268, 272
- Hołownia Horodeccy zob. Horodeccy h. Hołownia (Hołonia)
- Horodeccy, rodzina z woj. wileńskiego 57, 114
- Horodeccy h. Hołownia (Hołonia), rodzina 45, 57, 118
- Horodeccy h. Hołownia, rodzina z gub. kowieńskiej 57
- Horodecki (Hołownia Horodecki) Jan, szl. (1772) 57, 60
- Horodecki (Hołownia Horodecki) Piotr, szl. z pow. oszmiańskiego, proplasta rodziny 57
- Howel, rodzina 435
- Höhlbaum Konstantin* 136
- Hruszwicki Ludwik, szl. (1766) 255
- Hryniewicz Moczulski Andrzej zob. Moczulski Andrzej
- Hryniewicz Moczulski Mikołaj zob. Moczulski Mikołaj
- Hryniewiecki Kajetan (zm. 1796), podczaszy latyczowski (1764), chorąży czerwonogrodzki (od 1765), kasztelan kamieniecki (od 1768), wojewoda lubelski (od 1782) 184, 234
- Hurbański Antoni, sługa Onufrego Krzeczковского, skarbnika drohickego (1765) 228
- Hylzen (Hilzen, von Eckeln genannt Hülsen, von Hülsen, z Eklów Hylzen) h. własnego, rodzina 15, 16, 19, 22–24, 44, 46, 73, 111, 114, 118, 158, 342, 343, 366, 412, 435, 463–465, 490, 526, 538, 550
- Hylzen Detloff, szl. (XVII w.), syn Jana 465
- Hylzen (de Hilzen, de Hülßen) Dionizy, rzekomy komtur Fellina (est. Viljandi) 464, 465
- Hylzen Helwigiusz, rzekomy komtur Weißenstein (Białego Kamienia) 464
- Hylzen Henryk, synowiec Lobeusa Henryka Hylzena, rzekomego inflanckiego mistrza krajowego 464
- Hylzen Henryk, szl. (XVII w.), syn Jana 465
- Hylzen Hermann, szl. (XVII w.), syn Detloffa 465
- Hylzen (von Hülsen, Hilzen) Idzi Józef (zm. 1800), starosta brasławski, ostatni z polsko-inflanckich Hylzenów 22, 24, 130, 343
- Hylzen Jakub, synowiec Lobeusa Henryka Hylzena, rzekomego inflanckiego mistrza krajowego 464
- Hylzen (Hilzen) Jan, rycerz, przybysz do Infant (1260) 464
- Hylzen (de Hülßen, Hilzen) Jan, szl. (XVI w.) 464, 465
- Hylzen Jan Hermann (zm. 13 VII 1666), oficer dragonii królewskiej poległy pod Mątwami, syn Hermana 465
- Hylzen (Hilzen, von Hülsen, z Eklów Hylzen) Jan August (1702–1767),

- kasztelan inflancki (1744–1754), wojewoda miński (1754–1767), autor pierwszej w języku polskim historii Inflant 21, 23, 24, 47, 127, 129, 144, 216, 229, 282, 306, 341, 366, 425, 434, 457, 464, 465, 502, 503, 525, 526, 550
- Hylzen Jan Franciszek, major gwardii koronnej (XVII w.), kanclerz kurlandzki, syn Jana Hermanna 465
- Hylzen (von Eckeln genannt Hül-
sen) Jan (Johann) Fryderyk (Fried-
rich, Frydrych), starosta kandawski
(XVII/XVIII w.), syn Jana Francisz-
ka 465
- Hylzen Jerzy Konstanty (1673–1737),
dworzanin króla polskiego, starosta
marienhauski (1713–1721) 465
- Hylzen Jerzy Mikołaj (1692–1775), bi-
skup smoleński (1745/1746–1763),
syn Jerzego Konstantego 465
- Hylzen (Hilzen, von Hülsen, z Eklów
Hylzen) Józef Jerzy (1736–1786), hra-
bia, kasztelan inflancki (1760–1767),
wojewoda miński (1767–1770), wo-
jewoda mściłowski (od 1770), sta-
rosta brasławski (od 1756), starosta
parchowski (1762–1772), syn Jana
Augusta i Konstancji z Platerów 12,
23, 137, 150, 211, 248, 249, 282,
341–345, 463, 465, 538
- Hylzen (Hilzen, von Hülsen, z Eklów
Hylzen) Justynian (Justyn) Gracjan
(zm. 1778), starosta marienhauski
(1763?/1769?–1772), generał-major
wojsk polskich, syn Jana Augusta
i Konstancji z Platerów 12, 41,
92–95, 147, 221, 278, 306, 307,
366, 367, 463, 465, 526
- Hylzen (Hilzen, von Hülsen, z Eklów
Hylzen) Konstancja z Platerów (zm.
1795), wojewodzina mińska, żona
Jana Augusta Hylzena 41, 94, 95,
144, 147, 229, 230, 306, 308, 341,
343, 525–527, 550, 551
- Hylzen (de Hülsen, Hilzen) Lobeus
Henryk (Lobeus Henricus), rzeko-
my inflancki mistrz krajowy 464
- Hylzen Robert, szl. (XVII w.), syn Jana
465
- Hylzen Teresa z Potockich, kasztela-
nowa inflancka (1764), w latach
1761–1777 żona Józefa Jerzego Hyl-
zena 193, 343
- I**
- Icek (Jcek), Żyd (z Kryżborka?) (1771)
332, 335
- Igowniowie, rodzina 204
- Ilchien zob. Hilchien
- Ilczewscy, rodzina (błędne określenie
rodziny Jęczewskich h. Laryssa, zob.)
- Ilstrum, rodzina 435
- Inglot Marek* 129, 191
- Iwanowscy h. Rogala, rodzina 99, 118
- Iwanowski Franciszek, szl. (1774), syn
Samuela 99
- Iwanowski Jakub, szl. (1774), syn Sa-
muela 99
- Iwanowski Jerzy, szl. (1774), syn Sa-
muela 99
- Iwanowski Ludwik, woźny Jej Impe-
ratorskiej Mości (1774), syn Samu-
ela 99
- Iwanowski Mikołaj, woźny inflancki
(1766) 258
- Iwanowski Samuel, szl. z pow. wilko-
mierskiego (XVIII w.) 99
- J**
- Jabłonscy (Jabłońscy) h. Jasińczyk,
rodzina 103, 104, 118

- Jabłonski Jan, szl., dzierżawca gruntu w dobrach jezuickich (1775), wnuk Kazimierza 103, 104
- Jabłonski Kazimierz, szl. z pow. oszmiańskiego, protoplasta rodziny 103
- Jabłonski Michał, szl. (1775) 103
- Jabłonski Szymon, szl. (1775) 103
- Jakimowicz h. Ogończyk, rodzina 118
Jakovleva Mārīte 121
- Jakowłow Jahor, sługa Jana Jędrzeja Borchy (1769) 302
- Jaków Mikiteń, sługa Jana Jędrzeja Borchy (1769) 301
- Jakub Żyd, karczmarz w dobrach War-klany (1770) 369
- Jakubowicz Beniamin, rabin inflancki (1764) 142, 182, 183
- Jan II Kazimierz Waza (1609–1672), król Polski i wielki książę litewski (1648–1668) 134, 135, 433, 472, 477, 517
- Jan III Sobieski (1629–1696), król Polski i wielki książę litewski (1674–1696) 69, 71, 83, 135, 246, 280, 459, 473, 477, 485, 494, 503
- Jan z Brzezia, sędzia kaliski 520
- Jan Lutkowic (Lutek) z Brzezia (około 1405–1471), podkanclerzy koronny, biskup krakowski 520
- Jan Skarbek z Góry, rycerz (XII w.) 429
Janas Eugeniusz 138
- Janczewscy h. Doliwa, rodzina 58, 76, 93
- Janczewski Jan, szl. (1774) 94
- Janczewski Michał, szl. z woj. połoc-kiego (1772–1774) 58, 76, 93, 94
- Janczewski Stanisław, szl. z woj. troc-kiego, protoplasta rodziny 58
- Janczewski Wincenty, szl. (1774) 94
Janicka Iwona 130
- Janicki Arkadiusz* 23, 129, 412
- Janiszewska-Mincer Barbara* 520
- Jankowski Czesław* 129, 561
- Jankowski Rafał* 129, 280
- Januszewicz (Januszowicz) h. Lubicz, rodzina 55
- Januszewicz (Januszowicz) h. Nałęcz odmieniony, rodzina 55
- Januszewicz h. Odrowąż, rodzina 54, 55, 72, 118, 158, 456
- Januszewicz Abraham, szl. (XVII w.), syn Jana 457
- Januszewicz Anna (von der Mohl, Mohlówna), podczaszanka parnaw-ska, żona Wiktora (Wiktorego), straż-nika, a potem koniuszego żmudzkie-go 55, 213, 517
- Januszewicz Bartłomiej, szl. (XVI/ XVII w.), syn Jerzego 456
- Januszewicz Dawid, szl. (XVII w.), syn Stefana 55, 457
- Januszewicz Jan, szl. (XVII w.), syn Stefana 457
- Januszewicz (z Zybnyk, z Żylnik, z Żyw-nik Januszewicz) Jerzy, szl., protopla-sta rodziny (XVI/XVII w.) 54, 55, 456
- Januszewicz Jerzy, szl. (1729), syn Da-wida 457
- Januszewicz Maciej (zm. przed 1761?), kanonik inflancki, proboszcz mar-ienhauski, syn Dawida 457
- Januszewicz Michał, szl. (XVII w.), syn Jana 457
- Januszewicz Piotr, szl. (XVII w.), syn Jana 457
- Januszewicz Stanisław, szl. (XVI/ XVII w.), syn Jerzego 456, 457
- Januszewicz Stanisław, szl. (XVII w.), syn Stefana 457

- Januszewicz Stefan, szl. (XVII w.), syn Stanisława 457
- Januszewicz (z Zybnik Januszewicz) Wiktor (Wiktory), strażnik żmudzki (1756), koniuszy żmudzki (1758–1775) 54, 55, 169, 179, 182, 197, 200, 213, 232, 253, 262, 263, 421, 456, 457, 517
- Januszowicz zob. Januszewicz
- Jarmołowicz h. Kościeszka, rodzina 118
- Jarowska Anna zob. Wereszczyńska (Wereszczynska) Anna z Jarowskich *Jasiewicz Krzysztof* 123
- Jasiński, plenipotent Józefa Jerzego Hylzena (1771) 341
- Jasiński Kazimierz* 130, 514
- Jaworska zob. Karnicka (Jaworska)
- Jawoysz, rodzina 61
- Jawoysz Ambroży, szl. z pow. upickiego, protoplasta rodziny 61
- Jawoysz (P?), podczaszy (?) pow. upickiego 61
- Jähnig Bernhart* 123
- Jeleńscy zob. Bibelowie alias Jeleńscy
- Jeleński Andrzej zob. Bibel alias Jeleński Andrzej
- Jeleński Michał zob. Bibel alias Jeleński Michał
- Jełagin (Елагин) Iwan Pierfiljewicz (Иван Перфильевич) (1725–1794), rosyjski poeta, historyk, polityk 24
- Jensch (Енш) Georg (Георгий Арнольдovich)* 130, 248
- Jeziorski Paweł A.* 10, 12–14, 18–23, 34, 36, 130, 136, 212, 305, 348, 350, 355, 357, 386, 396, 398, 400, 416, 426, 443, 451, 463, 494, 541
- Jęczewscy h. Laryssa, rodzina 104, 116, 118
- Jęczewski Antoni, szl. (1775) 104
- Jęczewski Franciszek, szl. z pow. wilkomierskiego, protoplasta rodziny 104
- Jęczewski Ignacy, szl. (1775) 104
- Jęczewski Jakub, szl., syn Franciszka 104
- Jęczewski Józef, szl. (1775) 104
- Jęczewski Kazimierz, szl. (1775) 104
- Jęczewski Michał, szl. (1775) 104
- Jęczewski Onufry, szl. (1775) 104
- Jęczewski Stanisław, syn Franciszka, szl. 104
- Jęczewski Wincenty, szl. (1775) 104
- Jęczewski Władysław, szl. (1775) 104
- Jędrzej z Brzezia, podsędek brzeski kujawski 520
- Jēkabsons Ēriks* 122
- Jodczyk Krzysztof* 131, 346
- Jodko Franciszek (zm. po 1770), cześnik lidzki (już w 1725), cześnik inflancki (1738), podczaszy inflancki (1757–1766), stolnik inflancki (1766–1770), wojski inflancki (1770, zrezygnował) 178, 219, 252, 518
- Jodko Jerzy Antoni, krajczy lidzki, podkomorzy lidzki (1752–1768), starosta dziewienieski (1764) 192, 251, 524
- Jodko Józef (zm. po 5 III 1768), skarbnik inflancki (1758–1765), sędzia grodzki inflancki (1765–1768) 168, 178, 194, 196, 199, 218, 232, 252, 291, 518
- Jodko Katarzyna (von der Mohl) zob. Mohl (von der Mohl) Katarzyna (Jodko)
- Jodko Ludwika zob. Chmielewska (Chmielowska) Ludwika
- Jodkówna Domicella zob. Berk (von Berken) Domicella z Jodków

- Jodkówna (z Jodków) Róża (Rozalia) zob. Karnicka Róża (Rozalia) z Jodków (Jodkówna)
- Jodziewicz Józef, strażnik cła dyneburskiego (1772) 388
- Józef, święty 342, 343
- Józefowicz (Józefowicz) h. Abdank (Habdank), rodzina 96, 97, 110, 118
- Józefowicz Aleksander, szl. (1774) 96
- Józefowicz Antoni, szl. (1774) 96
- Józefowicz Bazyli, szl. (1774) 96, 97
- Józefowicz Benedykt, szl. (1774) 96
- Józefowicz Dominik, szl. (1774–1775) 96, 110
- Józefowicz Florian, szl. (1774) 96
- Józefowicz Franciszek Andrzejewicz, szl. (1775) 110
- Józefowicz Ignacy, szl. (1774) 96
- Józefowicz Jakub, szl. (1774) 96, 97
- Józefowicz Jan, szl. (1774) 96
- Józefowicz Jerzy, szl. (1774) 97
- Józefowicz Józef, szl. (1774) 96
- Józefowicz Kazimierz, szl. (1774) 97
- Józefowicz Michał Andrzejewicz, szl. (1775) 110
- Józefowicz Mikołaj Andrzejewicz, szl. (1775) 110
- Józefowicz Piotr, szl. (1774) 97
- Józefowicz Tomasz, szl. (1774) 96
- Józefowicz Sebastian, szl. (1774) 96
- Józefowicz Stanisław, szl. (1774–1775) 96, 97, 110
- Józefowicz Szymon Andrzejewicz, szl. (1775) 110
- Józefowicz Tomasz, szl. (1774) 96
- Józefowicz Wincenty, szl. (1774) 96
- Józefowicz Władysław, szl. (1774) 96
- Juchnowicz h. Leliwa, rodzina 118
- Judowicz Lejba (Leyba) zob. Dawidowicz (Judowicz) Lejba (Leyba, Leybowicz)
- Juraha h. Kotwica albo Juraha, rodzina 110, 111, 118, 426
- Juraha Dominik, szl. (1775) 110
- Juraha (Juracha) Gedeon (zm. przed 27 XI 1772), pisarz magdeburgii dyneburskiej 426
- Juraha Ignacy, szl. (1775) 111
- Juraha Józef, szl. (1775), syn Dominika (?) 110
- Juraha Kasper, szl. (1775) 111
- Juraha Wincenty, szl. (1775), syn Dominika (?) 110
- Jurewicz Jan, człowiek wolny zam. w dobrach rodziny von der Mohl (1774), zięć Jana Karpowicza 532
- Jusewicz, rodzina z woj. wileńskiego 61
- Jusupović Monika* 131, 348
- Jüngling, człowiek wolny (szl.?) (1774) 101
- K**
- Kabaciński Ryszard* 138
- Kachowski (Каховский, Коховский) Michał (Михаил Васильевич) (1734–1800), gubernator mohylewski (1773–1779) 43
- Kaliński Wilhelm (1747–1789), ks., profesor Szkoły Głównej Litewskiej w Wilnie (od 1782) 131, 343
- Kaminska Rūta (Ruta)* 17, 131
- Kaminski Jerzy, ekonom starozamski (1771–1773) 355, 412
- Kampen von h. własnego, rodzina 74, 118
- Kampen Fryderyk (Frydrych) von, szl. 74
- Kampen Jan, szl., syn Fryderyka 74
- Kampen Jan Jerzy, podczaszy parnawski (1767–1774), ekonom dóbr Dagda, syn Jana 74, 94, 95

- Kampen Jerzy Fryderyk (Jerzy Frydrych) von, szl., syn Fryderyka 74
- Kappenhauz (Kampenhauz), rodzina 435
- Kapusta Nahum, sługa Korffów z Kryżborka (1771) 332, 335
- Karaś Józef, mieszkaniec dóbr Dagda (szl.?) (1776) 550
- Karniccy h. Kościesza albo Iłgowski, rodzina 76, 159, 508–511
- Karnicka (Grzymkowska), żona Jana Karnickiego, właściciela dóbr Tyle 509
- Karnicka (Jaworska), żona Stanisława Karnickiego, syna Kacpra (XVII w.) 509
- Karnicka (Rylska), żona Jana z Tyla Karnickiego 509
- Karnicka Aniela (Kublicka), żona Jędrzeja (Andrzeja) Piotra (Adama?) Karnickiego, łowczego inflanckiego 510
- Karnicka Anna (Benisławska), żona Franciszka Karnickiego, podkomorzego i marszałka szlachty pow. łucyńskiego 511
- Karnicka Domicela (Suska), regentówna koronna, żona Jana Karnickiego, sekretarza pieczęci mniejszej koronnej 510
- Karnicka Marianna (Szostakowska), żona Andrzeja Dionizego Karnickiego, pisarza grodzkiego inflanckiego 510
- Karnicka Rozalia (von der Mohl, Mohlówna) zob. Mohl (von der Mohl, Mohlówna) Rozalia (Karnicka)
- Karnicka Róża (Rozalia) z Jodków (Jodkówna), wojskownicowa inflancka, żona Józefa Karnickiego, wojskiego inflanckiego i rzekomego wojskiego czernihowskiego 220, 511
- Karnicka Zofia (Wereszczyńska, Wereszczyńska), żona Jana Karnickiego, syna Andrzeja Dionizego 510, 511
- Karnicki, szl. (1771) 326
- Karnicki Andrzej, miecznik miński (1697) 510
- Karnicki Andrzej Piotr (Adam?) zob. Karnicki Jędrzej (Andrzej) Piotr (Adam?)
- Karnicki Andrzej Dionizy, pisarz grodzki inflancki (1696–1717), wojski inflancki (1727–1733) 510
- Karnicki Franciszek, wojskowiec inflancki, podkomorzy (1799) i marszałek szlachty pow. łucyńskiego, syn Józefa 220, 511
- Karnicki Ignacy (zm. przed 14 IX 1744), cześnik inflancki (od 1732) 510, 518
- Karnicki Jan (zm. po 1792/1793?), cześnikowicz inflancki (1764–1765), czasami błędnie określany cześnikiem, sędzia kapturowy Księstwa Inflanckiego (1764), sekretarz pieczęci mniejszej koronnej (od 1768), horodniczy inflancki (1765–1778), podstoli inflancki (1778–1785), sędzia ziemski inflancki (1785–1792/1793?), syn Ignacego, cześnika inflanckiego 142, 169, 173, 179, 182, 183, 197, 200–202, 218, 222, 232, 252, 297, 510
- Karnicki Jan, szl. (XVIII w.), syn Andrzeja Dionizego 510, 511
- Karnicki (z Tyla Karnicki) Jan, szl. z z. sochaczewskiej 509
- Karnicki Jan, szl., właściciel dóbr Tyle, syn Jana 509

- Karnicki Jan, szl. (XVII w.), syn Andrzeja 510
- Karnicki Jędrzej (Andrzej) Piotr (Adam?) (zm. po 1793?), łowczy inflancki (1758–1770), cześnik inflancki (1770–1793), sędzia pow. ludyńskiego (1781) 169, 175, 178, 182, 195, 196, 199, 218, 253, 263, 314, 317, 322, 510
- Karnicki Józef, wojskowiec czernihowski (1765) 197, 200
- Karnicki Józef, wojskowiec inflancki (1764) 180, 182
- Karnicki Józef (zm. przed 30 IX 1765), wojski inflancki (1764), rzekomy wojski czernihowski (1758), syn Jana 220, 511
- Karnicki Kacper, szl. (XVI/XVII w.), przybysz do Łatgalii, syn Jana 509
- Karnicki Mikołaj, szl., syn Jana 509
- Karnicki Samuel, szl. (XVII w.) 509, 510
- Karnicki Stanisław, szl., syn Jana 509
- Karnicki Stanisław, szl. (mazowiecki?) 509
- Karnicki Stanisław, szl. (XVII w.), syn Kacpra 509
- Karnicki Tadeusz, cześnikowiec inflancki (1768–1770), rotmistrz inflancki (od 1770) 41, 253, 291, 313
- Karol, karczmarz w dobrach Warklany (1770) 369
- Karol X Gustaw (1622–1660), król szwedzki (1654–1660) 247, 433
- Karpow Wasili, sługa Jana Jędrzeja Borchy (1769) 302
- Karpowicz, sługa Józefa Jerzego Hylzena (1771) 344
- Karpowicz Adam, człowiek wolny zam. w dobrach rodziny von der Mohl (1774), wnuk Jana 532
- Karpowicz Jan, człowiek wolny zam. w dobrach rodziny von der Mohl (1774) 532
- Karpowicz Piotr, człowiek wolny zam. w dobrach rodziny von der Mohl (1774), syn Jana 532
- Karśnicka Marianna zob. Morysson Marianna (Karśnicka)
- Karwowski Aleksander, sędzic brański (1753) 65
- Kassianowiczówna Joanna zob. Wołosowska Joanna Kassianowiczówna
- Kaszyc Józef, starosta kudziański (1766) 234
- Katarzyna, święta 126, 247
- Katarzyna II Wielka (1729–1796), cesarzowa Rosji (1762–1796) 12, 13, 16, 24, 37, 38, 43, 80, 132, 156, 186, 191, 225, 226, 242, 243, 266, 273, 274, 279, 282, 295, 346, 361, 367, 368, 393–395, 397–402, 409, 414, 415, 418, 419, 431, 436, 437, 442, 445, 561
- Kaulfus Krzysztof (de), sekretarz Nadwornego Poczdamtu JKM w Warszawie (1771) 326
- Kazimierz Wielki (1310–1370), król Polski (1333–1370) 71, 443
- Kądziela Łukasz* 8, 12, 34, 125, 138
- Kempa Tomasz* 127
- Kettler Fryderyk Kazimierz (1650–1698), książę Kurlandii i Semigalii (od 1682) 465
- Kettler Gotard (Gotthard) (1517 lub 1518–1587), ostatni mistrz inflancki (1559–1561), pierwszy książę Kurlandii i Semigalii (1561–1587) 484, 536
- Kettler Jakub (1610–1682), książę Kurlandii i Semigalii (1638, 1642–1682) 485

- Kiełpsz Antoni, sługa Jozafata Zyberka, kasztelana inflanckiego (1768) 292
- Kierski Józef Tadeusz (1706–1783), ks., sekretarz wielki koronny (1759–1768), biskup przemyski (od 1768) 188
- Kietlicz h. Kietlicz, rodzina 78
- Kietlicz Jan, szl. (1773) 78
- Kiewlicz Jan, autor testamentu (1772) 37
- Kiezyerling (Keyserling), rodzina 435
- Kimbarowna (Kimbarówna) Judyta (Justyna) zob. Kublicka Judyta (Justyna) (Kimbarowna, Kimbarówna)
- Kiszka Mikołaj (zm. 1644), podskarbi wielki litewski (od 1640) 476
- Kleijnjtjens Jozefs* 15, 131
- Klimowicz (z Klimonta (z Klimontów) Klimowicz) h. Kotwica, rodzina 55, 56
- Klimowicz (z Klimonta (z Klimontów) Klimowicz) Bartłomiej, szl. z pow. wiłkomierskiego (1753) 56
- Klimowicz (z Klimonta Klimowicz) Gabriel Tadeusz, szl. (1752–1753), syn Szymona 56
- Klimowicz (z Klimonta Klimowicz) Jakub, szl. z pow. wiłkomierskiego, landwójt trocki, namiestnik ekonomiczny Trok, syn Walentego 56
- Klimowicz (z Klimonta, z Klimontów Klimowicz) Kazimierz, szl. z pow. wiłkomierskiego (1753) 56
- Klimowicz (z Klimonta Klimowicz) Krzysztof, szl. z pow. wiłkomierskiego, landwójt trocki, namiestnik ekonomiczny Trok, syn Walentego 56
- Klimowicz (z Klimonta Klimowicz) Michał, szl. (1772) 55, 56
- Klimowicz (z Klimonta (z Klimontów) Klimowicz) Nikodem, szl. z pow. wiłkomierskiego (1753) 56
- Klimowicz (z Klimonta Klimowicz) Szymon, syn Walentego, szl. z pow. wiłkomierskiego 56
- Klimowicz (z Klimonta Klimowicz) Walenty, szl. z pow. wiłkomierskiego, protoplasta rodziny 56
- Klimowicz (z Klimonta Klimowicz) Wincenty, szl. (1772) 56
- Klingenberg, asesor (1775) 549, 550
- Klińscy h. Kliński, czyli Junosza odmienna, rodzina z Pomorza (szlachta kaszubska) 68
- Klokman, rodzina 435
- Klott, rodzina 435
- Kłaczewski Witold* 138
- Kłos(s)owski Jakub Stanisław Kostka, ks., kanonik inflancki (1754–1765), pleban liwenmuyski (1743–1765) 194, 214
- Kniatowtt Maciej, ks., dworzanin ks. Jerzego Korwina Powśłowskiego (1772) 393
- Kojałowicz Wojciech Wijuk (1609–1677), historyk, heraldyk, teolog 111, 432
- Kołączyńscy h. Janina, rodzina (błądnie określona mianem Mołaczyńskich) 107, 118, 161, 551, 552
- Kołączyński Antoni, szl. (1775) 552
- Kołączyński Józef, szl. (1775) 552
- Kołączyński Klemens, szl. (1775) 552
- Kołączyński Paweł, szl. (1775) 552
- Kołąkowski Tadeusz, stanowniczy połocki, dworzanin ks. Jerzego Korwina Powśłowskiego (1772) 393
- Koł(ł)b, rodzina 150, 339
- Koł(ł)b Jan, superintendent inflanckich komór celnych (komory celnej w Kryzborku) (1770–1771), później konfederat barski 35, 148–150, 308, 323, 324, 327, 328, 330–334, 336–340, 350, 357, 387

- Koł(ł)b Stefan, kontraregistrant repar-
tycji inflanckiej (1770–1771) 149,
150, 308–310, 337–339
- Kołodziejczyk Anna* 130
- Komarowski, dzierżawca dóbr na-
leżących do starostwa rzeżyckiego
(1774) 91
- Komorowscy h. Kotwic, rodzina 118
- Konarska Urszula zob. Sokołowska Ur-
szula z Konarskich
- Konarski Szymon* 19, 23, 25, 112, 131,
439, 467, 525
- Konażewscy (?), rodzina 101
- Koncza Ignacy, regent konfederacji ge-
neralnej litewskiej (1767) 289
- Konopaccy h. Odwaga, rodzina 135
- Konopczyński Władysław* 125, 131,
211, 311, 326, 346, 348, 354, 361
- Konrad (X) Biały Młodszy (zm. 1492),
książę oleśnicki 514
- Kontrym h. Konopacki, rodzina 68
- Kontrym Jan, szl. (1773) 68
- Kontrym Jan, szl. z pow. lidzkiego, syn
Kazimierza 68
- Kontrym Kazimierz, szl. z pow. lidz-
kiego, protoplasta rodziny 68
- Kopeć, szl., drugi mąż Katarzyny
von der Mohl (po pierwszym mężu
Meng (Menk, Meök)) 517
- Kopeć Katarzyna zob. Mohl (von der
Mohl) Katarzyna (Katharina)
- Kopernik Mikołaj (1473–1543), astro-
nom 121
- Korbut Jan, regent prowincji orszań-
skiej (1774) 100
- Korff h. Gozdawa z odmianą, rodzina
16, 22, 35, 36, 44, 118, 149, 330,
333, 339, 340, 350, 364, 387, 389,
435
- Korff Fryderyk Zygmunt (Zyg-
munt Fryderyk, August Fryde-
ryk) (1730–1797), starosta rzeżycki
(1749–1797) 88, 91, 105, 196, 199,
215, 309, 310, 364, 524, 530
- Korff Konstancja Urszula z Wahlów (de
Wahlen, von der Wahlen a. Brucken,
z Wallów, Walów) (1698–1790), sta-
rościna rzeżycka 35, 149, 150, 153,
327, 328, 330, 331, 337–340, 350,
387, 389
- Korff Mikołaj, właściciel dóbr Ruszo-
na (od 1592) 484
- Korff Mikołaj (zm. 1659), kasztelan
wendeński (1634–1643), wojewoda
wendeński (od 1643) 58, 455, 476
- Korff Mikołaj (V) (1682–1752/1755?),
starosta rzeżycki (1713–1749) 212,
328, 331
- Korff (na Kryżborku Korff), Miko-
łaj (VI) Ernest (1732–1787), szam-
belan JKM (1764–1772) 35, 149,
150, 153, 169, 179, 181, 195, 196,
199, 212, 275, 277, 291, 318, 319,
327–332, 334–340, 350, 387, 389
- Korn (Korn, von Zygier(n) Korn)
h. Zygier, rodzina 44, 75, 115, 116,
118, 159, 219, 445, 496–499
- Korn (Korn), żona Benedykta Kornia,
budowniczego inflanckiego? (1773)
409
- Korn (Korn, Benisławska), stolników-
na, żona Jana (Benedykta?) Korna
(Kornia), rotmistrza prowincji dźwiń-
skiej 497, 498
- Korn (Korn, Obrycka), żona Jakuba
Korna (Kornia) (XVII w.) 498
- Korn (Korn, Szadurska), horodniczan-
ka inflancka, żona Michała Kor-
na (Kornia), miecznika inflanckie-
go 497
- Korn (Korn, Tyzenhauzówna), wojsz-
czanka (wojska?) żmudzka, żona
Krzysztofa Korna (Kornia), skarbnika
inflanckiego (XVIII w.) 497

- Korn (Korń, Wołosowska), żona Józefa Korna (Kornia), strażnika inflanckiego (XVIII w.) 497
- Korn (Korń) Aleksander, oboźny inflancki (XVII w.?) 498
- Korn (Korń) Aleksandra (Hłaskówna), sędzianka połocka (płocka?), żona Ludwika Korna (Kornia), budowniczego inflanckiego 497
- Korn (Korń) Andrzej, szl. (XVII w.) 498
- Korn (Korń) Antoni (zm. 1765), mostowniczy inflancki (1744–1756) 169, 220
- Korn (Korń) Benedykt (zm. przed 15 II 1770), budowniczy inflancki (1759), rotmistrz inflancki (1764–1768, do śmierci) 41, 169, 180, 197, 217, 232, 253, 275, 277, 291, 409, 497
- Korn (Korń, von Zygiern Korn) Dominik, rotmistrzowicz prowincji dźwińskiej (1773) 497
- Korn (Korń) Franciszek, szl., syn Jakuba 497
- Korn (Korń) Franciszek Benedykt, rotmistrz inflancki (1764) 170
- Korn (Korń) Gertruda (Wissunówna, Wisunowna), żona Otto Korna (Kornia) (XVII w.) 498
- Korn (Korń) Jakub, szl. (XVII w.) 498
- Korn (Korń, von Zygiern) Jakub, miecznikowicz inflancki (1766–1774), błędnie okreśłany miecznikiem (1765) 92, 169, 197, 200, 219, 232, 497
- Korn (Korń, von Zygiern Korn) Jan (Benedykt?), rotmistrz prowincji dźwińskiej (1773–1774) 91, 497
- Korn (Korń, von Zygiern Korn) Jan, rotmistrzowicz prowincji dźwińskiej (1773), asesor lucyński 497, 498
- Korn (Korń) Jan, skarbnik (skarbnikowicz?) parnawski (1771) 322
- Korn (Korń) Jan, strażnik parnawski (1766–1767) 253, 275, 277
- Korn (Korń) Jan, strażnikowicz inflancki (1765) 219
- Korn (Korń, von Zygiern Korn) Jozafat (Józef?), rotmistrzowicz prowincji dźwińskiej (1773), sędzia powiatowy rzeżycki 497, 498
- Korn (Korń) Józef, budowniczy inflancki (1771) 323
- Korn (Korń) Józef, strażnik inflancki (XVIII w.) 497
- Korn (Korń, Korniowa) Konstancja (Szadurska), wdowa po Antonim Korniu, mostowniczym inflanckim 220, 409
- Korn (Korń) Krzysztof, skarbnik inflancki (XVIII w.) 497–499
- Korn (Korń) Ludwik, strażnik lub strukczaszy inflancki (1756) 219, 409
- Korn (Korń, von Zygiern Korn) Ludwik (zm. po 1786), budowniczy inflancki (1760–1786) 90, 169, 180, 182, 197, 199, 219, 232, 263, 409, 497, 499
- Korn (Korń) Maciej, skarbnikowicz JKM (1771) 320, 322
- Korn (Korń) Michał, miecznik inflancki (XVIII w.) 219, 497
- Korn (Korń, von Zygiern Korn) Nikodem, rotmistrzowicz prowincji dźwińskiej (1773) 497
- Korn (Korń, von Zygiern Korn) Otto, szl., żołnierz (XVII w.) 498
- Korn (Korń) Piotr, skarbnikowicz inflancki (1771), wojski wendeński (inflancki?) (1773), sekretarz flotny 315, 317, 320, 323, 497, 498

- Korn (Korń) Rozalia (Rykówna), cześnikówna inflancka, żona Stefana Korna (Kornia), skarbnika inflanckiego 497
- Korn (Korń, Fenzygiern Korń) Stefan, skarbnikowicz inflancki (1764–1765) 180, 199, 218, 263
- Korn (Korń, von Zygiern Korn) Stefan (zm. przed 16 VI 1775), skarbnik inflancki (1764–1775) 92, 170, 180, 182, 218, 384, 409, 497, 499
- Korn (Korń) Stefan, wojski wendeński (1767) 409, 497
- Korn (Korń) Tomasz, budowniczy inflancki (1771) 315, 317, 322
- Korn (Korń) Wiktoria (Benisławska), żona Piotra Korna (Kornia), wojskiego wendeńskiego (inflanckiego?) 497
- Korsak Franciszek, tłumacz kancelarii kamery pskowskiej (1773) 415
- Korsakówna Marianna zob. Szadurska Marianna (Korsakówna)
- Korsakówna Rozalia zob. Kublicka Rozalia (Korsakówna)
- Kort(t) Stefan, woźny Księstwa Inflanckiego (1765–1771) 39, 149, 150, 333, 335, 339, 340
- Korwin Powśłowski (Pousłowski, Pousłowski) Jerzy zob. Powśłowski Jerzy
- Kosarzewski Andrzej, ks. (1774) 98
- Kosiński Adam Amilkar* 138
- Kosko Jan Antoni, wojski braclawski (1764–1767), patron (1767) 51, 259
- Kosko Jozafat, szl. (1764) 259
- Kosakowscy h. Ślepowron, rodzina 348, 531
- Kosakowski Kazimierz, szl., ekonom w dobrach rodziny von der Mohl (1772–1774) 425, 426, 531
- Kosakowski (Korwin-Kosakowski) Szymon Juda Marcin (1741–1794), konfederat barski, hetman wielki litewski (1793), targowiczanie 150, 346, 348
- Kostrzak Jan* 10
- Kościąłkowska Elżbieta z Fabrycyszów, żona Antoniego, szl. (XVIII w.) 54
- Kościąłkowska (Zyndram (z Indruna) - Kościąłkowska) Teresa Eleonora (Leonna) zob. Mohl (von der Mohl) Teresa Eleonora (Leonna) (Zyndram (z Indruna) - Kościąłkowska)
- Kościąłkowski Antoni, szl. (XVIII w.) 54
- Kościąłkowski (z Indran Kościąłkowski) Michał, chorąży wilkomierski (1712) 107
- Kościąłkowski (Zyndram-Kościąłkowski) Mikołaj, sędzia ziemski wilkomierski 517
- Kotarski Henryk* 455, 476
- Kotlewski Leszek* 122
- Kowalewski Tomasz, sługa Łukowicza, chorążego JKM (1769) 302, 303
- Kowalski Tomasz, kapitan JKM (1772), superintendent komór celnych dyneburskich (1772) 388
- Kozakowscy, rodzina 348
- Kozakowska Marianna, żona Daniela Bortkiewicza, stolnika orszańskiego (1695) 79
- Kozakowski Adam, sędzia ziemski kowieński, konfederat (1771) 348
- Kozarzewski Andrzej, ks., kanonik inflancki (1750–1765), pleban dyneburski (1743–1765) 214
- Kozieli Adam zob. Poklewski Kozieli Adam
- Kozłowscy h. Lis, rodzina 100
- Kozłowski Antoni, syn Jakub Łukaszewicza, porucznika wojsk polskich (1774) 100

- Kozłowski Chryzostom, podstoli po-
łocki, protoplasta rodziny 100
- Kozłowski Jakub Łukaszewicz, porucz-
nik wojsk polskich (1770–1774) 100
- Kozłowski Jan, syn Jakub Łukaszew-
wicz, porucznika wojsk polskich
(1774) 100
- Kozłowski Kazimierz, syn Jakub Łuka-
szewicz, porucznika wojsk polskich
(1774) 100
- Kozłowski Łukasz, sekretarz kancela-
rii królewskiej (1768), syn Chryzo-
stoma 100
- Kozłowski Maciej, syn Jakub Łuka-
szewicz, porucznika wojsk polskich
(1774) 100
- Koźmiński Antoni (1719 – po 1767),
ks., pleban fejmański (1757–1765)
217
- Krajewski Jan Chryzostom (1714–
–1781), instygator koronny
(1749–1772), kasztelan raciański
(1772–1772) i płocki (1777–1781)
49, 292, 423
- Krakus (Grach, Krak), legendarny za-
łożyciel Krakowa 428
- Krasnodębscy h. Pobóg z odmianą, ro-
dzina 115, 118, 416–418
- Krasnodębski Gabriel, komisarz inf-
lancki (1771) 360
- Krasnodębski (Krasnodembski) Jan
(zm. po 1775), budowniczy inflancki
(1771–1775) 37, 156, 214, 355,
415–418
- Krasnodębski Józef, rotmistrz inflancki
(1772), rotmistrz prowincji dźwiń-
skiej (1773), ekonom prelski (1774)
37, 50, 101, 156, 391, 415–418
- Kraszewski Józef Ignacy* 131, 133, 343
- Krawczuk Wojciech* 137
- Kreczetnikow (Kreczetnikoff, Кречет-
ников), Michał (Michaił, Михаил)
Nikitycz (Mikitycz, НИКИТИЧ)
(1729–1793), hrabia, generał major
wojsk rosyjskich, generał-gubernator
pskowski (od 1772) 36, 37, 43, 128,
154–156, 395, 397–402, 405, 410,
413, 415, 438
- Kriegseisen Wojciech* 126
- Krolikowski N. (?), oficjalista z Isnaw-
dy (?) (1773) 409
- Kromer Marcin (1512–1589), biskup
warmiński, dyplomata, pisarz i hi-
storyk 428
- Krop h. Strzemię, rodzina 116, 118
- Krukowscy (z Korwina Krukowscy)
h. Radwan, rodzina 102, 103, 115,
118
- Krukowski (z Korwina Krukowski),
Aleksander, skarbnik pow. wilko-
mierskiego, protoplasta rodziny 102
- Krukowski (z Korwina Krukowski)
Andrzej, szl. (1775) 102
- Krukowski (z Korwina Krukowski)
Bartłomiej, szl. (1775) 102
- Krukowski (z Korwina Krukowski)
Franciszek, szl. (1775) 102
- Krukowski (z Korwina Krukowski)
Grzegorz, szl. (1775) 102
- Krukowski (z Korwina Krukowski)
Hieronim, szl. (1775) 102
- Krukowski (z Korwina Krukowski)
Ignacy, szl. (1775) 102
- Krukowski (z Korwina Krukowski)
Jan, szl. (1775) 102
- Krukowski (z Korwina Krukowski) Je-
rzy, szl. (1775) 102
- Krukowski (z Korwina Krukowski) Józ-
zef, szl. (1775) 102
- Krukowski (z Korwina Krukowski)
Ludwik, szl. (1775) 102
- Krukowski (z Korwina Krukowski)
Maciej, szl. (1775) 102

- Krukowski (z Korwina Krukowski) Michał, szl. (1775) 102
- Krukowski (z Korwina Krukowski) Mikołaj, szl. (1775) 102
- Krukowski (z Korwina Krukowski) Piotr, szl. (1775) 102
- Krukowski (z Korwina Krukowski) Stanisław, szl. (1775) 102
- Krukowski (z Korwina Krukowski) Stefan, szl. (1775) 102
- Krukowski (z Korwina Krukowski) Tadeusz, szl. (1775) 102
- Krukowski (z Korwina Krukowski) Wincenty, szl. (1775) 102
- Krukowski (z Korwina Krukowski) Wojciech, szl. (1775) 102
- Krupa Jacek* 20, 131
- Kryszpin Józef, kapitan JKM gwardii pieszej litewskiej (1756–1772), superintendent komór celnych dyneburskich (1764–1772) 98, 176, 388
- Krzczkowski Onufry, skarbnik drohicki (1765) 144, 228
- Krzoska Markus* 9, 131
- Krzywicki Józef* 137
- Krzywiec (Lewaszkievicz Krzywiec, z Lewaszkieviczów Krzywiec, Lewaszkievicz Krzywiec) h. Ostoja, rodzina 71, 118
- Krzywiec Jan, szl. (XVIII w.) 71
- Krzywiec (Lewaszkievicz Krzywiec, z Lewaszkieviczów Krzywiec) Jan (zm. 1784), mostowniczy inflancki (1765–1784) 71, 89, 91, 93, 215, 232, 253, 275, 277, 315, 317, 322
- Krzywiec Jan, stolnikowicz smoleński (1764) 169, 179, 182, 200
- Krzywiec (Lewaszkievicz Krzywiec) Józef, szl. (1773–1774), syn Jana, mostowniczego inflanckiego 71, 89, 91
- Krzywiec Ludwik, szl. (XVIII w.) 71
- Krzywiec (Lewaszkievicz Krzywiec) Sasin, szl. (około 1600) 71
- Krzyżanowscy h. Dębno z odmianą, rodzina neoficka 116, 118
- Kubliccy h. Ostoja (Ostoja z odmianą), rodzina 44, 48, 75, 119, 159, 407, 501, 502, 504, 505
- Kublicka Aniela zob. Karnicka Aniela (Kublicka)
- Kublicka Judyta (Justyna) (Kimbarowna, Kimbarówna), żona Piotra Kublickiego, podczaszego połockiego 502, 503
- Kublicka Krystyna (Rejtanówna), żona (druga?) Piotra Kublickiego, podczaszego połockiego 503
- Kublicka Petronela (Szadurska), stolnikówna inflancka, żona Franciszka Kublickiego, krajczego inflanckiego 503
- Kublicka Rozalia (Korsakówna), żona Jerzego Kublickiego, łowczego inflanckiego 502
- Kublicki, mąż księżniczki łukomlskiej 503
- Kublicki Elias, łowczyk połocki (1764), sędzia kapturowy Księstwa Inflanckiego (1764), łowczyk inflancki (1764–1766), łowczy inflancki (1770–1792) 75, 169, 173, 195, 197, 200, 232, 253, 314, 317, 319, 322, 421, 502–504
- Kublicki Franciszek (zm. 1748), krajczy inflancki (1712–1739), pisarz grodzki dyneburski (1718–1739) 503
- Kublicki Jerzy, łowczy inflancki (1730–1741), łowczy połocki, rotmistrz inflancki 502–504
- Kublicki Jerzy, szl. (XVII w.) 504, 505
- Kublicki Kazimierz Piotr (zm. 1774/1778?), horodniczy inflancki (1730,

- nie utrzymał się), cześnik inflancki (1743?–1746), podczaszy inflancki (1746–1757), pisarz grodzki inflancki (1748?–1756), rzekomy koniuszy inflancki (1756), sędzia grodzki inflancki (1756–1764), podstarości sądowy (grodzki) inflancki (1765–1773), sędzia ziemski inflancki (1766–1767?), surogator grodzki inflancki (1766), wojski inflancki (1770–1773) 40, 41, 75, 168, 178, 181, 189, 194, 196, 199, 217, 222, 225, 229, 231, 252, 263, 294, 299, 314, 317, 319, 322, 502–504
- Kublicki, Marcin (zm. 7 I 1806), łowczyk inflancki (1765), skarbnik inflancki (1765–1767), sędzia ziemski inflancki (1767–1795? lub 1806?, od 1773 sędzia ziemski prowincji dźwińskiej) 37, 40, 41, 75, 155, 169, 199, 218, 232, 253, 312, 314, 317, 319, 322, 386, 402, 421, 440, 446, 448, 450, 454, 456, 458, 463, 466, 468, 480, 489, 493, 497, 502–505, 509
- Kublicki Piotr, podsędek orszański (1598) 503
- Kublicki Piotr, podczaszy połocki (1680), poseł na sejm (1667) 502, 503, 505
- Kublicki Stefan, cześnik inflancki (1705–1710) 503
- Kudrawscy, rodzina 93
- Kudrawski Jakub, rzemieślnik ze starostwa marienhauskiego (1774), syn Jana 93
- Kudrawski Jan, kupiec, dzierżawca gruntu w starostwie marienhauskim (1774), syn Piotra 93
- Kudrawski Kazimierz, rzemieślnik ze starostwa marienhauskiego (1774), syn Leona 93
- Kudrawski Leon, rzemieślnik ze starostwa marienhauskiego (1774) 93
- Kudrawski Mikołaj, rzemieślnik ze starostwa marienhauskiego (1774), syn Jana 93
- Kudrawski Mikołaj, rzemieślnik ze starostwa marienhauskiego (1774), wnuk Leona (syn Kazimierza?) 93
- Kudrawski Piotr, kupiec, dzierżawca gruntu w starostwie marienhauskim (XVIII w.) 93
- Kulecki Michał* 137
- Kulina, sługa Jana Jędrzeja Borcha (1769) 301
- Kulwicz (z Gniwiło Kulwicz) Antoni, regent i namiestnik ziemski pow. wiłkomierskiego (1773) 77, 78
- Kułaczkowscy, rodzina 91
- Kułaczkowski Michał, sługa szlachecki, człowiek wolny (1774) 91
- Kumpinowski Jan, człowiek wolny (szl.?) (1774) 101
- Kunicka, według Niesieckiego żona Wiktoryna (Wiktora vel Ludwika Wiktoryna) Wereszczynskiego (Wereszczynskiego), kasztelana lubelskiego 449
- Kunowski Jan (zm. po 1654), starosta czernihowski (1622–1653), sekretarz królewski 132, 343
- Kuntze Edward* 11, 132
- Kupic M., oficjalista z Józefowa (?) (1773) 412
- Kurdybacha Łukasz* 131
- Kwiatkowski Wincenty, posługacz w domu Władysława Moczulskiego, fiskała (1774), syn neofity 531
- Kwinta Józef, krajczyk brasławski (1767) 265, 269
- Kymmell Richard von* 124

- L**
Lachowicz Szymon, posługacz w domu Władysława Moczułskiego, fiskała (1774), człowiek wolny 531
Lacki (Łacki) Jan Alfons, starosta dyneburski (1616–1629) 47, 470
Lackschewitz Klas 128
Landzberg zob. Lentzberg de
Lanskoj Michał (Michaiło), rosyjski brygadier (1772) 398
Laudański Paszkiewicz zob. Paszkiewicz
Lech, postać legendarna, pierwszy legendarny władca Polski 445
Legucka Dorota Ludwika (Ludowika) zob. Mohl (von der Mohl) Dorota Ludwika (Ludowika)
Lehtonen Uno Ludvik 8, 13, 132
Lentzberk zob. Lentzberk
Lenczewski Tomasz 128
Lentzberg (Landzberg, Lencztberk, Lentzberk, Lentszberg, Lenzberg), de (zwani też Exyngami, Exzynami lub Eyzynami) h. własnego, rodzina 54, 425, 436, 548
Lentzberg Antoni de, szl. kurlandzki, protoplasta rodziny 54
Lentzberg (Lentzberk) Bogusław de, szl. (1772), syn Jerzego 54, 65, 156, 425
Lentzberg (Landzberg) Ignacy de (zwany też Eyzynem lub Eyzyniem), szl. (1772), syn Michała 54, 66, 157, 425, 426, 435, 436, 548
Lentzberg Ignacy (Landzberg), szl., dzierżawca w dobrach agłońskich (1775) 548
Lentzberg Jerzy, szl. (XVIII w.) 426
Lentzberg Marcin de, szl., brat Stefana 54, 436
Lentzberg Michał, szl. (XVIII w.) 426
Lentzberg (Landzberg) Rafał, szl., dzierżawca w dobrach agłońskich (1775) 548
Lentzberg (Lencztberk) Stefan de, szl., brat Marcina 54
Lentzberk zob. Lentzberg
Lentzberkówna, żona Jana Bielińskiego 430
Lenzberg zob. Lentzberg
Lepszy Kazimierz 30, 31
Leszczyński Jan h. Abdank, szl. 427
Letowt Jerzy, szl. (1773) 69
Letowt Mateusz, porucznik wojsk polskich, rzekomy skarbnik inflancki (1684–1685) 69
Lewandowska Dorota 132, 369
Lewaszkievicz Krzywiec zob. Krzywiec
Lewaszkowicz Krzywiec zob. Krzywiec
Lewen de zob. Mohl (von der Mohl) (de Lewen)
Leytan h. Leyton, rodzina 111
Leytan Adam, strażnik upicki (od 1766, wzm. 1774–1775) 111
Leytan Antoni, syn Adama, strażnika upickiego (1774–1775) 111
Leytan Jakub, uciekinier z dóbr Platearów (Starego Zamku) (1816) 111
Leytan Józef, syn Adama, strażnika upickiego (1774–1775) 111
Leytan Józef, uciekinier z dóbr Platearów (Starego Zamku) (1816), syn Pawła 111
Leytan Karol (zm. po 15 XII 1756) 111
Leytan Michał, syn Adama, strażnika upickiego (1774–1775) 111
Lidken, ekonom zelkenmuyski w służbie Korffów z Kryżborka (1771) 332
Lieven Alexander von 132, 485
Ligiecka Dorota Ludwika (Ludowika) zob. Mohl (von der Mohl) Dorota Ludwika (Ludowika)

- Linde Samuel Bogumił (1771–1847),
leksykograf, sławista, językoznawca,
autor *Słownika języka polskiego* 132,
172, 243, 260, 389
- Lindeman, rodzina 435
- Link-Lenczowski Andrzej* 20, 25, 132
- Lipińscy h. Denis, rodzina neoficka
119
- Lipiński (Lipinski) Rafał Marcin
(zm. przed 23 VII 1768), krajczy
oszmiański (1748), strażnik orszański
(1752–1766), komisarz dóbr staro-
stwa dyneburskiego (1766) 214, 256
- Lisicki Antoni, łowczy chęciński
(1764–1776) 372
- Lisowski Ignacy, oficjalista z dóbr Ozu-
pin (?) (1773) 409
- Litak Stanisław* 15, 16, 133, 139, 412
- Littin (Lithin, Littyn), ekonom zelt-
muyski w służbie Korffów (1770–
–1771) 328, 329
- Lityńscy (z Lityna Lityńscy) h. Grzy-
mała, rodzina 76
- Lityński (z Lityna Lityński) Karol, szl.
(1773) 76
- Liwen, rodzina 435
- Locke John (1632–1704), angielski fi-
lozof 137
- Loss de zob. Mohl (von der Mohl) (de
Loss)
- Lubomirski Stanisław (1722–1783),
marszałek wielki koronny (1766–
–1783) 478
- Luczko Ignacy zob. Łuczko Ignacy
- Ludwik Węgierski (1326–1382), król
Węgier (1342–1382), król Polski
(1370–1382) 60
- Lukševica Dace* 131
- Lulewicz Henryk* 123, 138
- Lydike Dagmar* 124
- Ł
- Łacki zob. Lacki
- Łaniewski Wołk Jan zob. Wołk (Ła-
niewski Wołk) Jan
- Łopaciński Mikołaj Tadeusz
(1715–1778), instygator litewski
(1750–1761), pisarz wielki litewski
(1764–1777), wojewoda brzeskoli-
tewski (od 1777) 278
- Łopatecki Karol* 124, 130–132, 136
- Łosiatyński Torwid zob. Tarwid (Tor-
wid) h. Łosiatyński
- Łosicki Ancyperowicz zob. Ancypero-
wicz
- Łosowska Elżbieta Joanna zob. Sielicka
Elżbieta Joanna
- Łubieński Władysław Aleksander
(1703–1767), arcybiskup gnieźnień-
ski i prymas Polski (od 1759) 165,
173, 187, 235
- Łuczko Antoni, sługa Jozafata Zyber-
ka, wojewody inflanckiego (1771)
325
- Łuczko (Luczko) Ignacy, sługa Jozafa-
ta Zyberka, wojewody inflanckiego
(1772) 384
- Łukasiewicz Dariusz* 8, 133
- Łukaszewski Xawery F. A. E.* 133, 172
- Łukomscy h. Roch, rodzina książęca
503
- Łukowicz, chorąży JKM (1769) 147,
302
- Łysyia(n) Dymitr (Dimitry), syn Iwana,
poddany Radziwiłłów (1764) 172
- Łysyia(n) (Łysyia) Iwan, poddany
Radziwiłłów (1764) 141, 171, 172
- Łysyia(n) Jakow, poddany Radziwiłłów
(1764), syn Iwana 172
- Łysyia(n) Jawsichniey, poddany Radzi-
wiłłów (1764), syn Iwana 172

- Łysyia(n) Kirył (Kiryło), poddany Radziwiłłów (1764), syn Iwana 172
- M**
- Macelewicz Mikołaj, ziemianin pow. brasławskiego (1589) 62
- Macuk Andrej* 126
- Maidewicz (Macelewicz?) Mikołaj, ziemianin pow. brasławskiego (1589) 62
- Makiejów Abram, sługa Jana Jędrzeja Borchy (1769) 302
- Maksymilian I Habsburg (1459–1519), cesarz Świętego Cesarstwa Rzymskiego Narodu Niemieckiego (1508–1519) 513
- Maksymilia II Habsburg (1527–1576), cesarz Świętego Cesarstwa Rzymskiego Narodu Niemieckiego (1564–1576) 51
- Malch, człowiek wolny (szl.?) (1774) 101
- Maliccy h. Junosza, rodzina 104, 105, 119
- Malicki (Junosza Malicki), Antoni, szl. (1775) 105
- Malicki Dominik, szl. (1774–1775) 104
- Malicki (Junosza Malicki) Franciszek, szl. (1775) 105
- Malicki (Junosza Malicki) Ignacy, szl. (1775) 105
- Malicki Jan, szl. (1774–1775) 104
- Malicki Michał, szl. (1774–1775) 104
- Mannekin (Maneken) Karol, major wojsk rosyjskich (1768) 146, 295, 296
- Manuzzi h. własnego, rodzina 343
- Manuzzi Konstancja z Platerów (Broel-Platerów) (1782–1874), żona Stanisława Manuzziego, starościca opeskiego 343
- Manuzzi Stanisław (około 1773–1823), starościc opeski 343
- Manteuffel zob. Sey h. Manteuf(f)el
- Manteuffel Anna Gertruda zob. Wereszczyńska (Wereszczyńska) Anna Gertruda z Manteuffłów
- Manteuffel Gustaw* 11, 15, 16, 21, 22, 24, 25, 133, 134, 328, 331, 407, 412, 441, 449, 452, 457, 463, 465, 483–485, 487, 503, 507, 509, 510, 521, 527, 549
- Manteuffel-Szoego (Sej, Sey) zob. Sey h. Manteuf(f)el
- Marcin, święty 532
- Marcinkiewicz, oficjalista z Pyłdy (?) (1773) 409
- Mariani Andrea* 15, 16, 134
- Maroszek Józef* 19, 134
- Marynowscy h. Pobóg z odmianą, rodzina 106, 119
- Marynowski Andrzej, szl. (1775), syn Antoniego 106
- Marynowski Antoni, szl. (XVIII w.), syn Jana 106
- Marynowski Bazyli, szl. (1774–1775), syn Antoniego 101, 106
- Marynowski Grzegorz, szl. (1775), syn Bazylego 106
- Marynowski (Marynawski) Jan, szl. litewski, żołnierz 106
- Marynowski Jan, szl. (1775), syn Andrzeja 106
- Masłowski, komisarz Józefa Jerzego Hylzena (1771) 345
- Massalski Michał Józef (przed 1700–1768), wojewoda mścisławski (od 1737), kasztelan trocki (od 1742), kasztelan wileński (od 1744), hetman polny litewski (od 1744), het-

- man wielki litewski (od 1762) 96, 106, 267, 281
- Masseyn h. Pobóg z odmianą, rodzina 101, 116, 119
- Masseyn Józef, szl. (1774?) 101
- Masseyn Ludwik, pułkownik, inżynier, indygena 101
- Masseyn Piotr Antoni, szl., ekonom dóbr Wyping (1774) 89, 91–93, 101
- Masseyn Wincenty, szl. (1774?) 101
- Matwiejczyk Witold* 133
- Matwiejow Andrej, sługa Jana Jędrzeja Borcha (1769) 301, 302
- Mączyńscy h. Dołęga, rodzina 119
- Meden, rodzina 435
- Mejer (Meyer), rodzina 435
- Mejerowicz, Dawid, żydowski arendarz ze starostwa dyneburskiego (1766) 145, 256, 257
- Meler Meyer* 20, 21, 134
- Meng (Menk, Meök) Katarzyna (Katharina) zob. Mohl (von der Mohl) Katarzyna (Katharina)
- Meng (Menk, Meök) Otton de, szl., mąż Katarzyny von der Mohl 517
- Mesenhöller Mathias* 9, 134
- Mesoied Mikołaj, ziemianin pow. brasławskiego (1589) 62
- Meyer zob. Mejer
- Michalski Jerzy* 478
- Michał Korybut Wiśniowiecki (1640–1673), król Polski i wielki książę litewski (1669–1673) 477
- Michałowicz Marcin, ziemianin pow. brasławskiego (1589) 62
- Michajłow Iwan, sługa Jana Jędrzeja Borcha (1769) 302
- Mienicki Ryszard* 117, 134
- Mierzejewscy, rodzina 541
- Mikłaszewicz, rodzina 91
- Mikłaszewicz Adam, szl. z pow. orszańskiego 91
- Mikłaszewicz Antoni, szl. czynszowy z dóbr Wyping (1774) 91
- Mikłaszewicz Franciszek, szl. czynszowy z dóbr Wyping (1774), syn Antoniego 91
- Mikłaszewicz Jan, szl. czynszowy z dóbr Wyping (1774), syn Antoniego 91
- Mikłaszewicz Maciej, szl. czynszowy z dóbr Wyping (1774), syn Antoniego 91
- Mikłaszewicz Stanisław, szl. czynszowy z dóbr Wyping (1774), syn Antoniego 91
- Mikłaszewicz Tadeusz, szl. czynszowy z dóbr Wyping (1774), syn Antoniego 91
- Mikłaszewicz Wincenty, szl. czynszowy z dóbr Wyping (1774), syn Antoniego 91
- Mikołaj h. Rawicz, szl. (XVI w.), ojciec Paroskiej, rzekomej żony Andrzeja vel Andruszki Wereszczyńskiego (Wereszczyńskiego) (XVI w.) 449
- Mikulski Krzysztof* 25, 127, 138, 461
- Milewski, wystawca zaświadczenia (1766) 85
- Milkiewicz Hieronim, łowczy prowincji witebskiej (1773), asesor Komisji Ekonomicznej (1773) 414
- Miller, rodzina 435
- Minde Gunta* 122
- Minkiewicz h. Odrowąż, rodzina 119
- Mirys(s)on zob. Morys(s)on
- Mitrafanow Cimofiej (Tymofiej), sługa Jana Jędrzeja Borcha (1769) 301
- Mizgier Mikołaj (zm. na krótko przed 21 III 1768), kanonik inflancki, pleban birżański (1765) 221
- Młodzianowski Józef, szl. (?) (1767) 287
- Młożewski (Młożewski) Józef Ignacy (1707 – po 1768), ks., oficjał i kano-

- nik inflancki, administrator inflancki (1764), pleban lucyński (1765) i osuński (1739–1765) 178, 220
- Młynarz Dońko, szl. lub bojar (1764) 204
- Moczalscy, rodzina z woj. podlaskiego 427
- Moczalscy h. Abdank (Habdank) zob. Moczulscy
- Moczalska, żona Jana Leszczyńskiego h. Abdank 427
- Moczalski Piotr, szl. (1632) 427
- Moczarski Kazimierz, stolnik łomżyński (1690) 427
- Moczulscy, rodzina z woj. połockiego 427
- Moczulscy (Moczalscy) h. Abdank (Habdank), rodzina 57, 97, 119, 156, 427
- Moczulski (Hryniewicz Moczulski) Andrzej, ks. (1727) 97
- Moczulski Ignacy, szl. zam. w dobrach rodziny von der Mohl (1774), syn Władysława, fiskała 531
- Moczulski Jan, szl. (1686) 427
- Moczulski (Hryniewicz Moczulski) Mikołaj, szl. (1727) 97
- Moczulski (Skuba Moczulski) Władysław, szl., woźny (fiskał) Jej Imperatorskiej Mości (1772–1774) 65, 97, 156, 425–427, 531
- Mohl (von der Mohl) h. własnego, rodzina 44, 46, 47, 73, 76, 89, 119, 158, 159, 213, 411, 435, 468–476, 479, 511–516, 530
- Mohl (de Mohl, von der Mohl), dziedzic Gross Rozen, mąż Katarzyny de Nispez (?) 515
- Mohl (von der Mohl) (de Brauchitz), żona Fryderyka de Mohl 515
- Mohl (von der Mohl) (de Bredwitz), żona Baltazara de Mohl (XVI w.) 514
- Mohl (von der Mohl) (de Lewen), druga żona Fryderyka Baltazara de Mohl, dziedzica Gross Rozen i Nider Poszwitz (poślubiona po 1704) 515
- Mohl (von der Mohl) (de Loss), żona Ernestusa de Mohl, dziedzica Mühlradlitz 515
- Mohl (von der Mohl) (de Pozer) (zm. 1704), żona Fryderyka Baltazara de Mohl, dziedzica Gross Rozen i Nider Poszwitz 515
- Mohl (von der Mohl) (de Schindel y Dromsdorff), żona Chrystophora de Mohl (XVI w.) 514
- Mohl (von der Mohl) Adam (Julian) (1749 – po 1792), oboznic inflancki (1768–1773), podstoli inflancki (1785–1792) 291, 315, 318, 320, 323, 469, 475, 518
- Mohl (von der Mohl) Aleksander, porucznik gwardii królewskiej, podkomorzy królewski (XVII w.) 472, 476, 477, 517, 518
- Mohl (von der Mohl) Aleksander (zm. przed 29 IV 1747 wzgl. przed 22 I 1759), podstoli czernihowski (1699–1747) lub wojski czernihowski 473, 517, 518
- Mohl (von der Mohl) Aleksander Teofil (Aleksander Tadeusz, Teofil Aleksander) (zm. przed 21 VI 1770), oboźny inflancki (1750–1770), rzekomy cześnik inflancki (1767), syn Hieronima 169, 179, 182, 191, 194, 196, 199, 212, 221, 252, 387, 469, 474, 475, 478, 518, 531
- Mohl (von der Mohl) Anna (de Akkersztoff, von Akierstoff, Akiersztoffówna), żona Fryderyka von der Mohl, starosty zburząskiego (XVII w.) 472, 516

- Mohl (von der Mohl) Anna (de Benkin, Bękinówna), żona Kazimierza Onufrego, skarbnika wilkomierskiego i czernihowskiego 213, 474, 518
- Mohl (von der Mohl) Anna (Januszewicz) zob. Januszewicz Anna (von der Mohl, Mohlówna)
- Mohl (von der Mohl) Anna (Siel(l)icka), żona Aleksandra von der Mohl, podstolego wzgl. wojskiego czernihowskiego (XVII/XVIII w.) 473, 517
- Mohl (von der Mohl) Anna (von Walbeck, Wolbekówna, de Wolbock), żona Aleksandra von der Mohl, porucznika i podkomorzego królewskiego (XVII w.) 472, 517
- Mohl (von der Mohl) Anna Adelajda (Anna Adelheide) (von Stichhorst, de Sztychorst, Sztychorstówna), żona (od 1662) Wolmara (Włodzimierza) von der Mohl 472, 516
- Mohl (von der Mohl) Anna Sybilla (Chominska), żona Chominskiego, pułkownika oszmiańskiego 518
- Mohl (von der Mohl) Anna Zofia zob. Felkierzamb Anna Zofia
- Mohl (fon Mohl, von der Mohl) Anselmus, szl. niemiecki 512
- Mohl (von der Mohl) Arendt (Arend, Arent) Arnulph (Arnolff, Arnolph), major wojsk polskich (XVI/XVII w.) 470–472, 475, 516
- Mohl (de Mohl, von der Mohl) Baltazar, szl. (1488) 514
- Mohl (de Mohl, von der Mohl) Baltazar, szl. (XVI w.), syn Baltazara 514
- Mohl (von der Mohl) Baltazar, szl. (XVI/XVII w.) 512
- Mohl (von der Mohl) Benedykt (zm. przed 11 II 1773), szl., syn Franciszka Kazimierza, strażnika inflanckiego 474, 517
- Mohl (von der Mohl) Benedykt, skarbnikowicz czernihowski (1772–1773), syn Kazimierza Onufrego 213, 384, 387, 469, 474, 518
- Mohl (von der Mohl) Benedykt (zm. 1646), szambelan księcia saskiego zob. Mohl (von der Mohl) Wolhens (Benedykt)
- Mohl (de Mohl, von der Mohl) Christophor, szl. (XVI w.), syn Baltazara 514, 515
- Mohl (de Mohl, von der Mohl) Dawid (zm. po 1598), starosta pow. meryskiego 515
- Mohl (de Mohl, von der Mohl) Dawid (zm. 1640), dziedzic Mühlradlitz, syn Fryderyka 515
- Mohl (von der Mohl) Detloff, szl. (1640) 470
- Mohl (von der Mohl) Dionizy Dominik (zm. przed 1 X 1754), horodniczy inflancki (1730–1748) 474, 517
- Mohl (von der Mohl) Dionizy Rafał (zm. po 1800?), skarbnikowicz czernihowski (1764–1765), regent ziemski inflancki (1766–1778, po 1772 regent ziemski prowincji dźwińskiej), horodniczy inflancki (1778–1793), marszałek pow. dyneburskiego (1795), syn Kazimierza Onufrego 37, 155, 170, 179, 182, 197, 200, 213, 232, 253, 263, 285, 287, 291, 315, 317, 320, 323, 384, 386, 392, 402, 416, 420, 469, 474, 518, 519, 523, 527, 529, 539, 541–543, 545–548, 553–555, 557, 560
- Mohl (von der Mohl) Dorota zob. Salmonowicz Dorota z d. von der Mohl

- Mohl (von der Mohl) Dorota Anna (Dorothea Anna) (von Ryk), żona (od 1692) Jana Michała Fryderyka Gotarda von der Mohl, stolnika parnawskiego 473, 517
- Mohl (von der Mohl) Dorota Ludwika (Ludowika) (Legucka, Ligiecka), pierwsza żona Franciszka Kazimierza von der Mohl, strażnika inflanckiego 474, 517
- Mohl (von der Mohl) Elżbieta (Elisabeth) zob. Drachenfels Elżbieta (Elisabeth) von (von der Mohl)
- Mohl (von der Mohl) Elżbieta (Elisabeth) (Ossendorffówna, von (de) Ossendorff), pierwsza lub druga żona Arendta Arnulpha von der Mohl (XVI/XVII w.) 472, 516
- Mohl (von der Mohl) Elżbieta (Elisabeth) (Tomaszewicz) (zm. przed 1728), żona (?) Antoniego Kazimierza Tomaszewicza, strażnika brasławskiego 517
- Mohl (de Mohl, von der Mohl) Ernestus, dziedzic Mühlradlitz, syn Christophora 515
- Mohl (von der Mohl) Felicjanna (Szostak, Szostakówna), druga żona Franciszka Kazimierza von der Mohl, strażnika inflanckiego (poślubiona przed 1756) 517
- Mohl (de Mohl, von der Mohl) Franciscus, szl. (1437) 514
- Mohl (von der Mohl) Franciszek, komornik prowincji dźwińskiej (1773–1777), późniejszy jezuita, syn Kazimierza Onufrego 213, 469, 474, 480, 518
- Mohl (von der Mohl) Franciszek (zm. 1839), oboźnic inflancki (1773), sędzia ziemski inflancki (1786–1792), marszałek pow. dyneburskiego (1807–1812) 469, 475, 518
- Mohl (von der Mohl) Franciszek Kazimierz (zm. po 9 V 1763), strażnik inflancki (1730–1758) 474, 478, 517
- Mohl (de Mohl, von der Mohl) Fryderyk, dziedzic Gross Rozen, Pankau i Nider Poszwitz 515
- Mohl (de Mohl, von der Mohl) Fryderyk (zm. 1573), szl., syn Christophora 514
- Mohl (de Mohl, von der Mohl) Fryderyk, szl., żonaty z damą de Brauchitz 515
- Mohl (de Mohl, von der Mohl) Fryderyk (zm. 1625), wielkorządca Księstw Świdnickiego i Jaworskiego 515
- Mohl (von der Mohl) Fryderyk, starosta zburzański, dowódca komputowej gwardii dragońskiej (1652–1655) 472, 477, 516
- Mohl (de Mohl, von der Mohl) Fryderyk (zm. po 1722/1730?), szl., syn Fryderyka Baltazara i damy de Lewen 515
- Mohl (de Mohl, von der Mohl) Fryderyk Baltazar, dziedzic Gross Rozen i Nider Poszwitz 515
- Mohl (von der Mohl) Gotard (Gottard), szl., dziad majora Arendta Arnulpha von der Mohl 516
- Mohl (von der Mohl) Gotard Fryderyk (Gotthard Friedrich) (zm. 1675), szl., syn Wolmara (Włodzimierza) 472, 516
- Mohl (von der Mohl, Mohll) Gotard Ignacy (zm. przed 22 IX 1785), krajczy inflancki (1748–1765), sędzia i pisarz kapturowy Księstwa Inf-

- lanckiego (1764), pisarz ziemski inflancki (1765–1782, od 1772 pisarz ziemski prowincji dźwińskiej), sekretarz konfederacki Księstwa Inflanckiego (1765), syn Franciszka Kazimierza 37, 39, 49–51, 85, 101, 104, 143, 160, 169, 173, 179, 181, 194, 197, 198, 207–210, 212, 221, 232, 252, 263, 275, 276, 286, 312, 314, 316, 319, 322, 384, 386, 394, 420, 435, 440, 446, 448, 450, 454, 456, 458, 463, 466, 469, 474, 478, 479, 480, 489, 494, 495, 497, 502, 505, 509, 512, 517, 530, 533, 547
- Mohl (von der Mohl) Hieronim (zm. przed 24 VI 1731), koniuszy parnawski (od 1699) oraz starodubowski (od 1701) 473, 474, 517, 518
- Mohl (von der Mohl) Hieronim Michał (zm. przed 11 II 1773), oboźnic inflancki (1764–1765), poseł na sejm (1764) 170, 197, 200, 475, 518
- Mohl (de Mohl, von der Mohl) Izolda, córka Fryderyka Baltazara de Mohl, dziedzica Gross Rozen i Nider Poszwitz i damy de Pozer 515
- Mohl (de Mohl, von der Mohl) Izolda (de Franckenberg), żona Fryderyka de Mohl, dziedzica Gross Rozen, Pankau i Nider Poszwitz 515
- Mohl (von der Mohl) Jadwiga (de Schweynichen), żona Dawida (zm. 1640), dziedzica Mühlradlitz, syna Fryderyka 515
- Mohl (von der Mohl) Jakub, szl., pradziad majora Arendta Arnulpha von der Mohl 516
- Mohl (von der Mohl) Jakub, szl. (XVI/XVII w.) 512
- Mohl (von der Mohl) Jan, oboźnic (?) inflancki (1772), później (1784) oboźny inflancki (?) 387
- Mohl (von der Mohl) Jan, dominikanin, w zakonie Józef (Józef Wawrzyniec?) (XVIII w.), syn Hieronima 474, 475, 518
- Mohl (von der Mohl) Jan Franciszek (zm. przed 1 VI 1763), podczaszy parnawski (1748–1762) 473, 474, 517
- Mohl (von der Mohl) Jan Fryderyk, szl. (1671) 477
- Mohl (von der Mohl) Jan Michał Fryderyk Gotard (Johann Michael Friedrich Gotthard) (zm. po 18 III 1740), stolnik parnawski, rzekomo także krajczy (inflancki?), a potem stolnik inflancki 472, 473, 517
- Mohl (von der Mohl) Jan Stanisław (zm. 1788), oboźnic inflancki (1773), stolnik parnawski 469, 475, 518
- Mohl (von der Mohl) Jerzy, pułkownik w służbie pruskiej (1735), syn Wolfa Joachima 512
- Mohl (von der Mohl) Joanna, córka Kazimierza Onufrego von der Mohl, skarbnika wilkomierskiego 518
- Mohl (von der Mohl) Joanna (Ryk), żona Jana Ryka, rzekomo stolnika inflanckiego 518
- Mohl (von der Mohl) Justyn Julian Mikołaj (zm. przed 1774), szl. 518
- Mohl (von der Mohl) Katarzyna (Jodko), żona Franciszka Jodko (zm. po 1770), stolnika i wojskiego inflanckiego 518
- Mohl (von der Mohl) Katarzyna (Katharina) (*primo voto* Meng (Menk, Meök), *secundo voto* Kopeć), najpierw żona Ottona de Meng (Menk, Meök), potem nieznanego z imienia Kopia 517

- Mohl (von der Mohl) Katarzyna (de Nisnpez?), żona de Mohla, dziedzica Gross Rozen 515
- Mohl (von der Mohl) Katarzyna (Radlińska, Sielicka), wdowa po Radlińskim (zm. po 1703), cześniku sanocim, potem żona Hieronima von der Mohl, koniuszego parnawskiego 474, 518
- Mohl (von der Mohl, Moll) Kazimierz, benedyktyn z klasztoru w Mondsee w Górnej Austrii (1735) 514
- Mohl (von der Mohl) Kazimierz Onufry, skarbnik wilkomierski, skarbnik czernichowski (1754–1758) 213, 469, 474, 518
- Mohl (von der Mohl) Konstancja, córka Rafała Dionizego von der Mohl, regenta ziemskiego inflanckiego 518
- Mohl (von der Mohl) Konstancja (Chrzystowska), żona Dominika Chrzystowskiego, łowczego 517
- Mohl (von der Mohl) Konstancja (*primo voto* Sokołowska, *secundo voto* Ryk), żona Jana Sokołowskiego (zm. przed 16 VII 1731), łowczego inflanckiego, a potem Ignacego Ryka (zm. przed 3 XI 1746), skarbnika inflanckiego 518
- Mohl (von der Mohl) Ludmilla (de Skopp), żona Fryderyka de Mohl (zm. 1573) 514, 515
- Mohl (von der Mohl) Ludwik (zm. po 1743), koniuszy (koniuszyc?) starodubowski, syn Hieronima 474, 475, 518
- Mohl (von der Mohl) Ludwika zob. Chmielewska (Chmielowska) Ludwika
- Mohl (von der Mohl) Michał Julian (zm. przed 1774), szl. 475, 518
- Mohl (von der Mohl) Mikołaj, szl. (XVI w.), syn Chrystophora 514
- Mohl (de Mohl), Mikołaj (około 1627–1699), wielkorządca Księstwa Legnickiego 515
- Mohl (von der Mohl) Petronella (Joanna?) (von Ryk, Rykówna), żona (od 1737) Jana Franciszka von der Mohl, podczaszego parnawskiego 474, 517
- Mohl (von der Mohl) Piotr Teofil, kanonik inflancki, poznański i warszawski, proboszcz służewski (1735–1757) 474, 517
- Mohl (von der Mohl, Mohłowna) Rozalia (Karnicka), żona Ignacego Karnickiego, cześnika inflanckiego 510, 518
- Mohl (von der Mohl) Rozalia (Giedroyciówna, Giedroyć) (zm. 1774), żona Aleksandra Teofila von der Mohl, oboźnego inflanckiego 475, 518, 519, 531
- Mohl (von der Mohl) Rozalia Magdalena Katarzyna, córka Franciszka Kazimierza von der Mohl, strażnika inflanckiego 517
- Mohl (von der Mohl) Stefan (1693–1743), ks., jezuita, superior dyneburski (1741–1743) 473, 517
- Mohl (von der Mohl) Stefan, od 1772 r. regent ziemski prowincji dźwińskiej 37, 394
- Mohl (von der Mohl) Stefan (zm. przed 11 II 1773), skarbnikowicz czernihowski (1764–1767), występujący także jako skarbnikowicz inflancki (1765), rotmistrz inflancki (1771–1772), potem rotmistrz prowincji dźwińskiej, syn Kazimierza Onufrego, skarbnika wilkomierskiego i czernihowskiego 170, 197, 200,

- 213, 253, 263, 285, 287, 315, 317, 320, 384, 474, 518
- Mohl (von der Mohl) Teresa Eleonora (Leonna) (Zyndram (z Indruna) - Kościółkowska), żona Gotarda Ignacego von der Mohl, pisarza ziemskiego prowincji dżwińskiej 517
- Mohl (de Mohl (Möhl), von der Mohl) Tomasz, szl. (1613), ojciec majora Arendta Arnulpha von der Mohla 471, 516
- Mohl (von der Mohl) Wawrzyniec (zm. przed 27 I 1749), miecznik infancki (1738–1748), syn Hieronima 474, 475, 518
- Mohl (von der Mohl) Wilhelm (zm. 1712), rotmistrz wojsk Augusta II 512
- Mohl (von der Mohl) Wincenty (zm. 1811), oboźnic infancki (1773), rzekomy oboźny infancki (1790) 469, 475, 518
- Mohl (von der Mohl) Władysław zob. Mohl (von der Mohl) Wolmar Władysław
- Mohl (von der Mohl) Władysław (zm. 1790), oboźnic infancki (1773) 469, 475, 518
- Mohl (von der Mohl) Wolhens (Benedykt) (zm. 1646), szambelan księcia saskiego 512
- Mohl (von der Mohl) Wolff Joachim, szl. (XVII w.) 512
- Mohl (von der Mohl) Wolmar (Wolmer, Włodzimierz), chorąży gwardii koronnej (XVII w.) 472, 516
- Mohl (von der Mohl) Wolmar Władysław, cześnik dorpacki (około 1700), rzekomy cześnik infancki 473, 517
- Moller, rodzina 435
- Mołaczyńscy — błędne określenie Kołaczyńskich h. Janina (zob.)
- Moniuszko Ludwik, podstoli ziemii nurskiej (1753) 65
- Morys(s)on h. Mora, rodzina 119, 493
- Morys(s)on (Mirysson, Morisson, Mörýsson, Muryson) h. Muryson, rodzina 46, 49, 50, 75, 114, 159, 493–495
- Morysson (Muryson) Agnieszka (Bisset), żona Jana Moryssona (Murysona), szkockiego szl. (XVI/XVII w.?) 494
- Morysson (Mirysson, Muryson) Aleksander, szkocki szl., kapitan wojsk polskich, indygena (od 1676) 494, 495
- Morysson Aleksander, szl. (XVII/XVIII w.), syn Aleksandra 494
- Morysson Aleksandra (Zabokrzycka), cześnikówna braclawska, żona Aleksandra Moryssona, kapitana wojsk polskich (XVII w.) 494
- Morysson Antoni, krajczy infancki (1791), miecznika braclawskiego, syn Jana 494
- Morysson Franciszek, szl. (XVII/XVIII w.?), syn Aleksandra 494
- Morysson Franciszek, szl. (XVIII w.), miecznika braclawskiego, syn Jana 494
- Morysson Franciszka (Potepska, Potępska), wojszczanka trembowelska, żona Jana Moryssona, miecznika braclawskiego 494
- Morysson (Muryson) Jakub, szkocki szl. (XVII w.), syn Jana 494
- Morysson (Morisson) Jan, chorąży JKM, patron trybunału lubelskiego (1715), pisarz grodzki (1717), miecznik nowogrodzki (1724), a potem miecznik braclawski 51, 214, 494, 495

- Morysson (Muryson) Jan, szkocki szl. (XVI/XVII w.?) 494
- Morysson (Morisson, Mörysson) Jozafat (Józef), chorążyc JKM (1765), chorąży wojsk koronnych (1765), chorąży JKM (1771), rotmistrz prowincji dźwińskiej (1773), porucznik wojsk koronnych (1777), rotmistrz wojsk koronnych (1786), szambelan królewski (1789), mostowniczy (budowniczy?) inflancki (1784–1792), syn Jana 49–51, 317, 320, 323, 494–496
- Morysson Marianna (Karśnicka), żona Antoniego Moryssona, krajczego inflanckiego 495
- Morys(s)on (Morisson, Mörysson) Michał Piotr, chorążyc JKM (1765), regent podkomorski inflancki (od 1766, później regent podkomorski sądów ziemskich prowincji dźwińskiej), skarbnik inflancki (1775–1792), adwokat sądów ziemskich (1773), patron sądowy, syn Jana 46, 49–51, 70–74, 82, 89, 99, 210, 214, 275, 277, 291, 315, 317, 320, 330, 339, 456, 463, 466, 469, 480, 483, 489, 494–496, 498, 500, 502, 506, 508, 509, 519
- Morysson (Morisson) Mikołaj, szl. (XVII w.) 51
- Morysson Róża z Benisławskich, podkomorzanka inflancka, żona Michała Piotra Moryssona (XVIII w.) 495
- Morysson Stanisław, szl. (XVII/XVIII w.) 494, 495
- Morysson (Mirysson, Muryson) Wilhelm, szkocki szl., kapitan wojsk polskich, indygena (od 1676) 494
- Mostowscy, rodzina 22
- Mostowski Paweł Michał (około 1721–1781), wojewoda pomorski (1758–1766), wojewoda mazowiecki (od 1766) 188, 249
- Moszczeński (Moszczyński) Andrzej (1717–1783), kasztelan inowrocławski (1754–1764), wojewoda inowrocławski (od 1764) 188
- Muczkowski Jan, właściciel dóbr Ruszona (XVI w.) 484
- Muryson zob. Morys(s)on
- Mussin Mikołaj (Nikolai), rejestrator w służbie rosyjskiej (1772) 398
- Mühlen Heinz von zur* 123, 24
- Müller Michael G.* 8, 9, 134
- Myszkowski Jakub Józef, superintendent komór lądowych Księstwa Inflanckiego (1771–1772) 150, 153, 350, 389, 390, 548–551
- N**
- Naborowski A., sekretarz poczty wileńskiej (1771) 148, 325, 327
- Nagielski Mirosław* 134, 451, 472
- Nastazja ze Stawu (wzm. 1516), żona Fiedora Wereszczyńskiego (Wereszczyńskiego) 448
- Nawarecki Aleksander* 136
- Nawrococy (Nawrodcy) h. Róża, rodzina neoficka 83, 114, 119, 160, 527, 528
- Nawrocki Andrzej, szl. (1773), syn konwertyty Pawła 528, 529
- Nawrocki Paweł, konwertyta (1741) 528
- Nawrocki Piotr, szl. (1773), syn konwertyty Pawła 528, 529
- Niedzielska Magdalena* 136
- Niekrasewicz Marcin, ziemianin pow. brasławskiego (1589) 62
- Niemierowicz, rodzina 101
- Niemira Jan, szl. protoplasta Niemirów czyli Niemirowiczów 108
- Niemirowicz (Niemira) h. Gozdawa, rodzina 108

- Niemirowicz (Niemira) h. Jastrzębiec, rodzina 108, 114, 119
- Niemirowicz (Niemira) Antoni, szl. (1775) 108
- Niemirowicz (Niemira) Benedykt, szl. (1775) 108
- Niemirowicz (Niemira) Jan, szl. (1775) 108
- Niemirowicz (Niemira) Józef, szl. (1775) 108
- Niemirowicz (Niemira) Kazimierz, szl. (1775) 108
- Niemirowicz (Niemira) Michał, szl. (1775) 108
- Niemirowicz (Niemira) Paweł, szl. (1775) 108
- Niemirowicz (Niemira) Piotr, szl. (1775) 108
- Niemirowicz (Niemira) Stanisław, szl. (1775) 108
- Niemirowicz (Niemira) Tadeusz, szl. (1775) 108
- Niemirowicz (Niemira) Wawrzyniec, szl. (1775) 108
- Niepokojczyccy h. Waga odmieniona, rodzina 534
- Niepokojczycki Antoni, szl. (1774) 95, 160, 533, 534
- Niesiałowscy Józef zob. Niesiałowscy Józef
- Niesiecki, Kasper SJ (1682–1744), genealog, heraldyk, pisarz i teolog 47, 50, 53, 55–57, 59–61, 64, 66–69, 76–78, 80–82, 97–103, 105–106, 108–110, 112, 135, 346, 423, 427, 430, 432–434, 437, 443, 445, 448, 449, 452, 458, 459, 464, 480, 481, 485, 487, 489, 494, 495, 497–499, 501–504, 506, 509, 510, 520, 521, 523, 530, 531, 539, 541, 544–546, 549, 552, 554
- Niesiołowscy, rodzina 52
- Niesiołowscy (Niesiałowscy) Józef (1728–1814), kasztelan nowogrodzki (1765–1773) 304
- Niewiadomski Andrzej* zob. *Prus-Niewiadomski Andrzej*
- Nikonov (Никонов) Vladimir (Владимир)* 17, 135
- Nisnpez (?) Katarzyna de zob. Mohl (von der Mohl) Katarzyna (de Nisnpez?)
- Nöbauer Irmgard* 122
- Nosow (Nosov) Borys* 8, 135, 244
- Nosowicz Wincenty (Teodor?), woźny Księstwa Inflanckiego (1768–1769) 41
- Nostycz (Nostytz, Nostytz-Drzewiecki), rodzina 251, 283
- Nostycz (Nostytz) Godfryd Ertman, szambelan (podkomorzy) JKM (1766–1768) 251, 283
- Nowakowski Tomasz* 138
- Nowalinski (?) Tadeusz, sługa Mateusza Świętochowskiego, podstolego chęcińskiego (1769) 301
- Nowicki Ignacy Ludwik (zm. około 1788), pracownik kancelarii koronnej (od około 1734), metrykant kancelarii mniejszej koronnej (1746 – około 1753), następnie większej koronnej (około 1753–1773) 189
- Nowicki (z Własewiczów Nowicki) Jan, ekonom kałkmuijski (kałkmuijski) (1765) 143, 144, 224–227
- Nowicki Jerzy, strażnik cła dyneburskiego (1772) 388
- Nowicki Józef, regent ziemski wilkomierski (1775) 535
- Nowosad Wiesław* 121, 135

O

- Obolewicz, rodzina 101
- Obromicka Elżbieta, żona Jana Gu-
dwiłło, szl. z pow. grodzieńskiego,
porucznika wojsk litewskich (chorą-
gwi petyhorskiej) 89
- Obrycka zob. Korn (Korní) (Obrycka)
- Odachowski Antoni, szl. (1774) 94
- Offemberk, rodzina 435
- Ogińscy, rodzina 23
- Ogińska Augusta zob. Plater (Broel-
Plater) Augusta z Ogińskich
- Ogiński Ignacy (około 1698–1775),
obożny wielki litewski (1729–1744),
marszałek nadworny litewski (1744–
–1750), marszałek wielki litewski
(1750–1768), kasztelan wileński (od
1768) 192
- Ogrodzki Jacek Bartłomiej (1711–
–1780), pisarz wielki koronny
(1764–1771) 292
- Ohryzko Jozafat* 139
- Okolski Szymon OP (1580–1653),
teolog, historyk, heraldyk 47, 53,
68, 73, 110, 428, 520
- Olechnowicz Krzysztof Razmuszewicz,
szl. (1666) 79
- Olechnowicz Wawrzyniec, pajuk w do-
brach rodziny von der Mohl, czło-
wiek wolny (1774) 531
- Opacki Zbigniew* 129
- Opalewski (Opelewski) Antoni, sekre-
taryz JKM (1764–1767) 189, 251,
284
- Opaliński Edward* 138
- Orłow, porucznik armii rosyjskiej
(1770) 379
- Oskierka Antoni Jerzy, starosta mozyr-
ski (XVIII w.), syn Gerwazego Lu-
dwika 533
- Oskierka Gerwazy Ludwik (zm. 19 XI
1771), cześnik litewski (1748–1764),
referendarz litewski (od 1764), staro-
sta mozyrski (1724–1765) 184, 533
- Oskierka Teresa (Eperyszówna), żona
Antoniego Jerzego Oskierki, starosty
mozyrskiego 95, 160, 533
- Oskierka Teresa z Tyzenhauzów, żona
Gerwazego Ludwika Oskierki, refe-
rendarza litewskiego i starosty mo-
zyrskiego 95, 160, 533
- Ossendorff (Ossendorffówna) Elżbieta
(Elisabeth) von (de) zob. Mohl (von
der Mohl) Elżbieta (Elisabeth)
- Ossendorff Helena (Helene) von (von
Falkenhayn), żona Jana (Hansa) von
Ossendorff (XVI w.) 472
- Ossendorff Jan (Hans) von, szl.
(XVI w.) 472
- Ossendowscy (Ossędowscy, z Nurkow
Osędowscy) h. Lis, rodzina 74, 76,
119, 159, 405, 505, 506
- Ossendowski Antoni, szl. (XVIII w.),
syn Tadeusza 505, 506
- Ossendowski Benedykt, łowczyc inf-
lancki (1773) 505, 506
- Ossendowski Felicjan, łowczyc par-
nawski (1767–1773), komisarz pro-
wincji dźwińskiej (1773) 275, 299,
322, 405, 505, 506
- Ossendowski Feliks (Felix), chorążyc
JKM (1773) 505, 506
- Ossendowski Franciszek, szl. (XVII/
XVIII w.), syn Stanisława 506
- Ossendowski Franciszek, chorąży JKM
(1773), syn Franciszka 505, 506
- Ossendowski Ignacy, szl. (XVIII w.)
506
- Ossendowski Jan, szl. (XVII/XVIII w.),
syn Stanisława 506

- Ossendowski Jędrzej, chorążyc JKM (1773) 505–506
- Ossendowski Józef, ks., proboszcz łobonarski (XVIII w.), syn Franciszka 506
- Ossendowski Józef, łowczyk parnawski (1773) 505, 506
- Ossendowski (Ossędowski) Kasper, szl., przybysz do Łatgalii (1636) 506
- Ossendowski (Osędowski, Osondowski) Ludwik, łowczy inflancki (1764–1775) 170, 179, 197, 200, 322, 420, 505
- Ossendowski (Osędowski) Ludwik, łowczy parnawski (1773) 505–506
- Ossendowski (Ossędowski, Osędowski) Ludwik, łowczyk inflancki (1764–1774) 195, 219, 232, 253, 291, 505
- Ossendowski Michał, chorążyc JKM (1773) 505, 506
- Ossendowski Piotr, chorążyc JKM (1773) 505, 506
- Ossendowski (Ossędowski) Stanisław, szl. (XVII w.), syn Kaspra 506
- Ossendowski (Ossędowski) Tadeusz, szl. (XVII/XVIII w.), syn Stanisława 506
- Ossendowski Tadeusz, szl. (XVIII w.) 505, 506
- Ossendowski Wincenty, łowczyk parnawski (1773) 505, 506
- Ostapko z Sosnowicy, szl. (XVI w.) 448
- Ostrowscy h. Korczak, rodzina 55, 59, 77, 109, 110, 119, 526
- Ostrowski Antoni, szl. (1775) 110
- Ostrowski Antoni, szl. (1775), syn Jana 109
- Ostrowski Antoni, szl. (1775), syn Kazimierza 110
- Ostrowski Antoni, szl. (1775), syn Piotra 109
- Ostrowski Franciszek, szl. (1775), syn Jana 110
- Ostrowski Gedeon, szl. (1775), syn Jana 109
- Ostrowski Gedeon, szl. (1775), syn Stanisława 109
- Ostrowski Ignacy, szl. (1775), syn Michała 109
- Ostrowski Jakub, szl. zam. w dobrach Kownata (1773), ojciec 4 synów 526
- Ostrowski Jakub, szl. (1775), syn Piotra 109
- Ostrowski Jakub, szl. (1775) 110
- Ostrowski Jan, szl. zam. w dobrach Kownata (1773), ojciec dwóch synów 526
- Ostrowski Jan, szl. zam. w dobrach Kownata (1773), ojciec 4 synów 526
- Ostrowski Jan, szl. (1775), syn Jana 110
- Ostrowski Jan, szl. (1775), syn Kazimierza 110
- Ostrowski Jan, szl. (1775), syn Piotra 109
- Ostrowski Jan, szl. (1775) 109, 110
- Ostrowski Jerzy, szl. (1772–1773) 55, 59, 77, 78
- Ostrowski Jerzy, szl. zam. w dobrach Kownata (1773), ojciec 7 synów 526
- Ostrowski Józef, szl. (1775), syn Piotra 110
- Ostrowski Józef, szl. (1775), syn Stanisława 109
- Ostrowski Józef, szl. (1773) 78
- Ostrowski Kazimierz, szl. zam. w dobrach Kownata (1773), ojciec trzech synów 526
- Ostrowski Kazimierz, szl. (1775), syn Piotra 110

- Ostrowski Kazimierz, szl. (1775) 110
- Ostrowski Krzysztof, szl. zam. w dobrach Kownata (1773), ojciec pięciu synów 526
- Ostrowski Krzysztof, szl. (1775) 110
- Ostrowski Michał, szl. lub bojar (1764) 204
- Ostrowski Michał, szl. (1775), syn Piotra 110
- Ostrowski Michał, szl. (1775), syn Stanisława 109
- Ostrowski Piotr, szl. zam. w dobrach Kownata (1773), ojciec czterech synów 526
- Ostrowski Piotr, szl. (1775) 109
- Ostrowski Piotr, szl. (1775), ojciec Jakuba i Tadeusza 109
- Ostrowski Samuel, szl. z pow. wiłkomierskiego (1664) 55
- Ostrowski Stanisław, szl. zam. w dobrach Kownata (1773), ojciec trzech synów 526
- Ostrowski Stanisław, szl. (1773–1775) 78, 109
- Ostrowski Stanisław, szl. (1775), syn Antoniego 110
- Ostrowski Stanisław, szl. (1775), syn Kazmierza 110
- Ostrowski Tadeusz, szl. (1775), syn Piotra 109
- Ostrowski Wincenty, szl. (1775), syn Michała 109
- Ожегов, С. И.* 138
- P**
- Pachowscy (z Pachowa Stawisz Pachowscy) h. Półkozic, rodzina 60, 119
- Pachowski (z Pachowa Stawisz Pachowski) Samuel, szl. 60
- Pacowie h. Gozdawa, rodzina 363
- Palaczonek Afrem, sługa Jana Jędrzeja Borcha (1769) 302
- Paprocki Bartosz (około 1540–1614), heraldyk, historyk, poeta 47, 53, 105, 427, 443, 520
- Paris de Lavarile zob. Pyrrhys de Varille César Félicité
- Parisius (Parys, Paryzyusz) Paweł (1596–1667), ks., jezuita 428
- Paroska, córka Mikołaja h. Rawicz, rzekoma żona Andrzeja vel Andruszki Wereszczyńskiego (Wereszczynskiego) (XVI w.) 449
- Parul (Parol, Parwel) h. Ogończyk, rodzina (o różnych przydomkach: Daniewicz, Głowacki, Grzegorzek, Klimkowicz, Najezionek, Zowczyk) 57, 58, 94, 103, 119, 161, 544–546
- Parul (Parwel) Agnieszka zob. Domska Agnieszka
- Parul Aleksander, szl. czynszowy (zaścianek Parweliszki) (1774–1775), syn Krzysztofa 94, 545
- Parul Andrzej, szl., syn Ignacego 546
- Parul (z Głowackich Parul) Grzegorz, szl. 545
- Parul Ignacy, szl. z pow. pińskiego (?) 546
- Parul Ignacy (Tadeusz Ignacy?), szl., syn Samuela 545
- Parul Jakub, szl. (1775) 545
- Parul Jan, szl., syn Macieja 546
- Parul Jan, szl., syn Samuela 545
- Parul Jerzy, szl. czynszowy (zaścianek Parweliszki) (1774–1775), syn Krzysztofa 94, 545
- Parul Krzysztof, szl. czynszowy (zaścianek Parweliszki) (1774), syn Macieja 94
- Parul Maciej, szl., syn Ignacego 546

- Parul (Parwel) Maciej (zm. przed 27 VII 1774), dzierżawca gruntu w zaścianku Parweliszki, syn Wojciecha, mąż Agnieszki Dombskiej 58, 94
- Parul Maciej, szl. z Wielkopolski 545
- Parul (Parwel) Michał, szl. czynszowy (zaścianek Parweliszki) (1772–1775), syn Krzysztofa 57, 58, 94, 545
- Parul (z Głowackich Parul) Michał, szl. 545
- Parul (Parwel) Paweł, szl. (mazowiecki?) 58
- Parul Romuald, szl., syn Samuela 545
- Parul Samuel, szl. z Wielkopolski 545
- Parul (Parwel) Stanisław, szl. mazowiecki, potem z pow. pińskiego 58, 94
- Parul Stanisław, szl., syn Samuela 545
- Parul Stanisław, szl. (1775) 545
- Parul Stefan, szl., syn Samuela 545
- Parul Tadeusz (Tadeusz Ignacy?), szl., syn Samuela 545
- Parul Władysław, szl. (1774–1775), syn Jerzego 94, 545
- Parul Władysław, szl. z Wielkopolski 545
- Parul (Parwel) Wojciech, szl. mazowiecki, protoplasta rodziny 58
- Parul Wojciech, szl. (1688) 545
- Parul Wojciech, szl. (1697) 545
- Parys (Paryzusz) Paweł zob. Parisius Paweł
- Paszewicz h. Płomieńczyk (Zadora) rodzina 62, 63, 114, 119
- Paszewicz Fabian, szl. (1772) 63
- Paszewicz Piotr Ławrynowicz, ziemianin pow. brasławskiego (1589) 62, 63
- Paszkiewicz (Laudański Paszkiewicz) h. Radwan, rodzina 54, 57, 114, 119
- Paszkiewicz (Laudański Paszkiewicz) Karol, szl. (1772) 54, 57
- Paszkiewicz (Laudański, Laudański Paszkiewicz) Stanisław, szl. z pow. wilkomierskiego, protoplasta rodziny 54
- Patkul Ferdynand Wilhelm, ryski konsyliarz prowincjonalny (1773) 95
- Pauluków Michayła, sługa Jana Jędrzeja Borchy (1769) 302
- Pawłowe, ziemianie brasławscy (1623) 64
- Pawłowicz h. Przyjacieli (Przyjacieli z odmianą), rodzina 61, 86, 114, 119
- Pawłowicz Antoni, szl. (1774) 86
- Pawłowicz Hilary, szl., protoplasta rodziny 86
- Pawłowicz Jakub, szl. (1774) 86
- Pawłowicz Jan, szl. (1772–1774) 61, 64, 86
- Pawłowicz Kazimierz, szl., brat (?) Krzysztofa 61
- Pawłowicz Krzysztof, szl., brat (?) Kazimierza 61
- Pawłowicz Ludwik, szl. (1774) 86
- Pawłowicz Michał, szl. (1774) 86
- Pawłowicz Rafał, szl. (1774) 86
- Pawłowicz Stefan, młynarz zam. w dobrach rodziny von der Mohl (1774), człowiek wolny 532
- Pawłowicz Szymon Tadeusz, człowiek wolny zam. w dobrach rodziny von der Mohl (1774), syn Stefana, młynarza 532
- Pawłowicz Wawrzyniec, człowiek wolny zam. w dobrach rodziny von der Mohl (1774), syn Stefana, młynarza 532
- Pereswit Sołtan zob. Sołtan

- Perkowski Tadeusz* 29, 43, 135, 139
Perowski (?) Antoni, rzekomy koniuszny lubelski (1753) 65
Petrušewicz Onufry, rotmistrz (1774) 91
Piastowie, dynastia 130
Piechowski (na Piechowicach Piechowski) Józef (około 1730 – około 1800), chorąży owrucki (1759–1766), komornik litewski (od 1769), szambelan JKM (1775), dzierżawca dóbr Korniów (1765), dzierżawca czereski (1771) 150, 169, 219, 253, 341–345
Pietkiewicz, rodzina 54
Pietruski Oswald Zaprzaniec z Siemuszowej 135, 552
Piotr I Wielki (1672–1725), car Rosji (od 1682) 128, 242, 250, 548
Piotrowicz Stefan, geometra inflancki (1773) 458
Piotrowscy h. Korwin, rodzina 67, 96, 100, 108, 114, 119
Piotrowscy zob. Skrybniewiczze Piotrowscy (z Skrybniewiczów Piotrowscy)
Piotrowski Andrzej, szl. (1774), syn Gedeona 96
Piotrowski Antoni, szl. (1774) 96
Piotrowski Antoni, szl. (1774), syn Michała 100
Piotrowski Dominik, szl. (1774), syn Władysława 100
Piotrowski Franciszek, szl. (1775), syn Józefa 108, 109
Piotrowski Franciszek, szl. (1774), syn Kazimierza 100
Piotrowski Franciszek, szl. (1774), syn Michała 100
Piotrowski Gabriel, szl. (1774) 96
Piotrowski Gedeon, szl. (1774) 96
Piotrowski Ignacy, szl. (1774) 96
Piotrowski Ignacy, szl. (1774), syn Michała 100
Piotrowski Jan, były poddany Sołtanów z dóbr Kownata (1727?) 67
Piotrowski Jan, szl. (1774), syn Gedeona 96
Piotrowski Jan, szl. (1775), syn Józefa 108, 109
Piotrowski Józef, szl. (1775), syn Józefa 108, 109
Piotrowski Józef, szl. 108, 109
Piotrowski Karol, szl. (1774) 96
Piotrowski Kazimierz, szl. (1774) 100
Piotrowski Ludwik, szl. (1774) 96
Piotrowski Maciej, szl. (1774), syn Kazimierza 100
Piotrowski (Korwin Piotrowski) Maciej Samulewicz (Samuelowicz), szl. z pow. wilkomierskiego (1774) 96, 100
Piotrowski Marcin, syn Gedeona, szl. (1774) 96
Piotrowski Marcin, szl. (1775) 108, 109
Piotrowski Michał, szl. (1774) 100
Piotrowski Mikołaj, szl., protoplasta rodziny 96
Piotrowski Tadeusz, szl., związany zapewne z rodziną Skrybniewicz (z Skryb(n)iewiczów) Piotrowskich (1773) 67
Piotrowski Tadeusz, szl. (1774), syn Gedeona 96
Piotrowski Tadeusz, szl. (1775) 108, 109
Piotrowski Wincenty, szl. (1774), syn Kazimierza 100
Piotrowski Władysław, szl. (1774) 100
Platemberk Jerzy Fryderyk zob. Plettenberg Jerzy Fryderyk

- Platen zob. Plat(t)
- Plater (Broel-Plater, de Broele) h. własnego, rodzina 13, 15, 16, 18, 20–24, 44, 70, 114, 119, 129–131, 157, 355, 356, 412, 435, 438–440, 469, 499, 501, 507
- Plater (Broel-Plater) August Hiacynt (po 1745–1803), marszałek brasławski konfederacji targowickiej, syn Konstantego Ludwika Platera, kasztelana trockiego i Augusty z Ogińskich 212, 252, 275, 277, 313, 386, 420, 439
- Plater (Broel-Plater) Augusta z Ogińskich (1724–1791), od 1744 żona Konstantego Ludwika Platera 211, 284, 356, 386
- Plater (Broel-Plater) Daniel Gotard, podstarości inflancki (1677–1686), pisarz ziemski inflancki (1690–1717) 69
- Plater (Broel-Plater) Ferdynand, chorąży JKM (1775) 107
- Plater (Broel-Plater) Jan Ludwik (zm. 1736), wojewoda inflancki (1735–1736), starosta dyneburski (1700–1735) 24, 211
- Plater (Broel-Plater) Jerzy (zm. najpóźniej 1825), chorąży inflancki (od 1780), syn Wilhelma Jana, wojskiego inflanckiego 439
- Plater (Broel-Plater) Józef Antoni Wilhelm (1750–1832), szl., syn Wilhelma Jana, wojskiego inflanckiego 439
- Plater (Broel-Plater) Józef Konstanty (1758–1840), podkomorzy telszewski, syn Wilhelma Jana, wojskiego inflanckiego 439
- Plater (Broel-Plater) Józef Wincenty (1745–1806), pisarz polny litewski (1771–1783), kasztelan trocki (1793), starosta dyneburski (inflancki) (1761/1763?–1770), starosta brzeski litewski (1770–1776), starosta wołpieński (do 1793), syn Konstantego Ludwika 33, 39, 141, 169, 173–175, 178, 181, 196, 199, 211, 221, 224, 225, 229, 231, 252, 262, 294, 296, 299, 386, 438, 439
- Plater (Broel-Plater) Kazimierz Konstanty (1749–1807), oboźny litewski (1787), kasztelan trocki (1790–1793), podkanclerzy litewski (1793), starosta daugieliński (1773), dyneburski (1770–1807), wołpieński (1793) 13, 23, 24, 111, 153, 169, 178, 181, 196, 199, 212, 232, 233, 263, 356, 384–386, 439
- Plater (Broel-Plater) Konstancja zob. Manuzzi Konstancja z Platerów (Broel-Platerów)
- Plater (Broel-Plater) Konstanty Ludwik (1722–1778), wojski inflancki (1735), pisarz wielki litewski (1746–1754), kasztelan połocki (1754–1758), wojewoda mściśławski (1758–1770), kasztelan trocki (od 1770), starosta dyneburski (1735–1761/1763?), syn Jana Ludwika 23, 33, 37, 39, 70, 95, 103, 104, 141, 156, 161, 168, 170, 173–175, 188, 196, 199, 211, 214, 231, 248, 252, 259, 263, 284, 291, 307, 312, 356, 384, 386, 415–418, 420, 438, 525, 543, 544
- Plater (Broel-Plater) Rozalia z Brzostowskich (zm. prawdopodobnie w 1746), kasztelanka trocka, żona Jana Ludwika Platera (w latach 1735–1736 wojewody inflanckiego) 211
- Plater Wilhelm Jan (Jerzy) (zm. 17 V 1769), wojski inflancki (1744–

- 1769), sędzia grodzki inflancki (1744?–1754) 216, 439
- Plater-Zyberk, rodzina 24, 246
- Platerowa Augusta z Ogińskich zob. Plater (Broel-Plater) Augusta z Ogińskich
- Plat(t) (Platen), ekonom kryźborski w służbie Korffów (1770–1771) 328, 329
- Platt Andrzej, chorąży JKM (1768) 295
- Platt Krzysztof, dworzanin ks. Jerzego Korwina Powśłowskiego (1772) 393
- Pletemberk (Pletemberg), Jerzy Fryderyk zob. Plettenberg Jerzy Fryderyk
- Plettenberg (von Plettenberg auf Linden und Birsgallen), rodzina 346
- Plettenberg, Heinrich Gerhard von, szl. (XVIII w.) 486
- Plettenberg (Platemberk, Pletemberg, Pletemberk, à (de) Plettenberg, von Plettenberg auf Linden und Birsgallen) Jerzy Fryderyk (Georg Friedrich), konsyliarz cesarskiej rosyjskiej (1765) 150, 225–227, 346–348
- Plettenberg Wolter von (około 1450–1535), inflancki mistrz krajowy (od 1494) 483
- Plaza-Opacka Dagmara* 129
- Pobożanin, legendarny przodek Benisławskich h. Pobóg 48, 443
- Pochozewicz Teodozy, wójt sądowy magdeburgii newelskiej (1764) 172
- Pociej Ludwik Konstanty (1664–1730), hetman wielki litewski (1709–1730) 71
- Podgurski Wojciech, sługa Mohlów (?) (1774) 89
- Poklewski Kozieł Adam, porucznik konfederacki (1771) 363–366, 392
- Polanowska Jolanta* 23, 135
- Polański Tomasz* 132
- Połoński (Polonski, Połąski, Połłoński, Połonski) Kazimierz, pisarz komory celnej w Kryźborku (1771) 149, 327, 328, 331, 332, 334, 337–340, 387
- Połoński (Połąski) Okuszko, sługa przy komorze celnej w Kryźborku (1771) 331, 334, 340
- Poniatowski Stanisław August zob. Stanisław August Poniatowski
- Popiel (Popieł), dowódca chorągwi dragonii (XVII w.) 424
- Popiel Józef (około 1730–około 1800), kasztelan sierpski (1762–1777), potem kasztelan lwowski, syn Krzysztofa 250
- Popiel Krzysztof, starosta tuczapski, poseł do Turcji (1722) 250
- Popławscy h. Trzaska (Biała, Lubiewa), rodzina 65
- Popławski Antoni, syn Kazimierza, szl. z pow. brańskiego (1753) 65
- Popławski (Trzaska z Popław Popławski) Kazimierz, szl. z woj. podlaskiego 62
- Popławski (z Popław Trzaska Popławski) Kazimierz (zm. przed 4 X 1753), szl. z pow. brańskiego 65
- Popławski Ludwik, koniuszyc brański (1753) 66
- Popławski (Trzaska z Popław Popławski) Ludwik, szl. (1772) 62, 65
- Popławski Ludwik, szl. z pow. brańskiego (1753), syn Kazimierza 65
- Popławski Michał, szl. z pow. brańskiego (1753–1754), syn Kazimierza 65
- Popławski Stanisław, rzekomy cześnik lubelski (1753) 65, 66
- Potępska (Potepska) Franciszka zob. Morrysson Franciszka (Potepska, Potępska)

- Potoccy, rodzina 22
- Potocka Teresa zob. Hylzen Teresa z Potockich
- Potocki Wacław (1625–1696), poeta, autor *Pocztu herbów szlachty Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego* (Kraków 1696) 428
- Powsłowski (Powsławski, Korwin de Pousłów Powsłowski, Korwin Powsłowski, Pousłowski, Pusłowski) Jerzy, ks., kanonik katedralny inflancki (1764), prałat katedralny inflancki (1772), generalny namiestnik biskupstwa inflanckiego (1772), proboszcz lucyński (1761–1773) i marienhauski (1761–1773) 13, 84, 194, 221, 393
- Pozér de zob. Mohl (von der Mohl) (de Pozér)
- Pozniak, karczmarz w dobrach Warklany (1770) 369
- Prażmowski Zbigniew* zob. *Belina-Prażmowski Zbigniew*
- Prekul Antoni, szl. litewski w służbie rodziny von der Mohl (1774) 531
- Pretkiel (Pratkiel) h. Prątnicki (Praytka), rodzina 100, 104, 110, 119
- Pretkiel (Pratkiel) Adam Franciszkowicz, szl. (1775) 110
- Pretkiel (Pratkiel) Antoni, szl. (1775) 104
- Pretkiel (Pratkiel) Antoni, szl. z pow. wiłkomierskiego 104
- Pretkiel (Pratkiel, z Surdawga Pratkiel) Antoni, szl. 104
- Pretkiel (Pratkiel) Antoni Janowicz, szl. (1774) 100
- Pretkiel (Pratkiel) Antoni Ludwikowicz, szl. (1775) 110
- Pretkiel (Pratkiel) Antoni Tomaszewicz, szl. (1775) 110
- Pretkiel (Pratkiel) Florian Krzysztofowicz, szl. (1774) 100
- Pretkiel (Pratkiel) Franciszek Andrzejowicz, szl. (1774) 100
- Pretkiel (Pratkiel) Franciszek Ludwikowicz, szl. (1775) 110
- Pretkiel (Pratkiel) Ignacy Jakubowicz, szl. (1775) 110
- Pretkiel (Pratkiel) Jan, szl. (1775) 104
- Pretkiel (Pratkiel) Jan Andrzejowicz, szl. (1774) 100
- Pretkiel (Pratkiel) Jan Florianowicz, szl. (1774) 100
- Pretkiel (Pratkiel) Jan Jakubowicz, szl. (1775) 110
- Pretkiel (Pratkiel) Jerzy Andrzejowicz, szl. (1774) 100
- Pretkiel (Pratkiel) Jerzy Krzysztofowicz, szl. (1774–1775) 100, 110
- Pretkiel (Pratkiel) Karol, szl. (1775) 104
- Pretkiel (Pratkiel) Karol Krzysztofowicz, szl. (1775) 110
- Pretkiel (Pratkiel) Kazimierz, szl. z pow. wiłkomierskiego (1775) 104
- Pretkiel (Pratkiel) Ludwik, szl. (1775) 104, 110
- Pretkiel (Pratkiel) Michał, szl. z pow. wiłkomierskiego (1775) 104
- Pretkiel (Pratkiel) Michał Andrzejowicz, szl. (1774) 100
- Pretkiel (Pratkiel) Mikołaj Floriano-wicz, szl. (1774) 100
- Pretkiel (Pratkiel) Piotr Krzysztofowicz, szl. (1774–1775) 100, 110
- Pretkiel (Pratkiel) Scypion, łowczy smoleński, protoplasta rodziny 100
- Pretkiel (Pratkiel) Stanisław Janowicz, szl. (1775) 110
- Pretkiel (Pratkiel) Szymon Andrzejowicz, szl. (1774) 100

- Pretkiel (Pratkiel) Tomasz, szl. (1775) 104, 110
 Pretkiel (Pratkiel) Tomasz Krzysztofi-
 wicz, szl. (1774) 100
 Pretkiel (Pratkiel) Wincenty, szl.
 (1775) 104, 110
 Pretkiel (Pratkiel) Władysław, szl.
 (1775) 104
 Prokofiow Jeremiej, sługa Jana Jędrze-
 ja Borcha (1769) 302
 Prokopowicz (Prakopowicz) h. Groty,
 rodzina 84, 114, 119
 Prokopowicz Aleksander, szl. (1773),
 syn Jana 84
 Prokopowicz Dominik, szl. (1773),
 syn Jana 84
 Prokopowicz Jan, szl. z Mińszczyzny
 (1725) 84
 Prokopowicz Stefan (zm. przed 7 XII
 1773), szl. z Mińszczyzny (1725),
 syn Jana 84
 Proszynski, sędzia grodzki, deputat
 (1771) 327
 Prozorowna Katarzyna Pawłowna, żona
 Władysława Chotkowskiego, zie-
 mianka pow. wiłkomierskiego i ko-
 wieńskiego (1695) 79
Prus-Niewiadomski Andrzej 128
 Przesiecki, dowódca konfederacki
 w okolicach Widz (1771) 354
 Przedziecki Antoni Tadeusz (1718–
 1772), referendarz wielki litewski
 (1752–1764), podkanclerzy litewski
 (od 1764) 188, 282, 461
 Przedziecki Jan Chryzostom (około
 1730–1783), marszałek rawski kon-
 federacji barskiej, wojski bielski 354
 Przedziecki Michał (1747–1799), pi-
 sarz wielki litewski (1777), starosta
 dębski (1764), piński (1772) oraz błu-
 deński, syn Antoniego Tadeusza 184
Przyboś Adam 455, 476, 484, 485
 Puchalski, kamerdyner Józefa Jerzego
 Hylzena (1771) 344
 Puczkow, rosyjski oficer (?), adiutant
 (1770) 373–376, 379
Pudłowski Leszek 122
 Pułian [?] Ludwik, wymieniony w po-
 pisie woj. inflanckiego (1765) 214
 Pułjan h. Wieniawa, rodzina 119
 Pusłowscy, rodzina 393
 Pusłowski Jerzy zob. Powśłowski Jerzy
 Put(t)kamer, rodzina 435
 Puzyna (z Kozielska Puzyna) Michał
 (zm. 1723), książę, chorąży nadwor-
 ny litewski (od 1712), pisarz wielki
 litewski (od 1717) 250
 Pyrrhys de Varille (Paris de Lavarile)
 César Félicité (1708 – około 1800),
 francuski szlachcic, pisarz polityczny,
 polski indygena (od 1766) 137, 194
- R**
- Rachuba Andrzej* 25, 121, 126, 138,
 190, 210, 451, 452, 461
 Radlińska Katarzyna (Sielicka) zob.
 Mohl (von der Mohl) Katarzyna
 (Radlińska, Sielicka)
 Radliński (zm. po 1703), cześnik sa-
 nocki 474
 Radziwiłł h. Trąby Odmienne, rodzina
 129, 141, 171, 279, 280
 Radziwiłł Hieronim Wincenty (1759–
 1786), podkomorzy wielki litewski
 (od 1779) 270
 Radziwiłł Karol Stanisław „Panie Ko-
 chanku” (1734–1790), wojewoda
 wileński (od 1762) 34, 145, 172,
 268–270, 280, 348
 Radziwiłł Krzysztof (1547–1603), het-
 man polny litewski (od 1572), het-
 man wielki litewski (od 1589) 464

- Radziwiłł Michał Kazimierz „Rybeńko” (1702–1762), książę, wojewoda wileński i hetman wielki litewski (1744–1762) 280
- Rass (von Rass), rosyjski oberszteljtant stacjonujący w Dyneburgu (1771) 151, 353, 358–360
- Raszczyn Tadeusz, woźny Księstwa Inflanckiego (od 1765) 39, 143, 205–207
- Ratyński Teodor, ks. z Lucyna (1773) 408
- Razmuszowa Katarzyna Szowelska, szl. (1666) 79
- Rączka-Jeziorska (Rączka) Teresa* 25, 122, 136, 212, 305, 401, 541
- Recke von der, rodzina 508
- Redlich Clara* 124
- Rehbinder, rodzina 347
- Rejtanówna Krystyna zob. Kublicka Krystyna (Rejtanówna)
- Reling, rodzina 203, 204
- Relinkowska, żona Piotra Bielińskiego 430
- Ren, rodzina 435
- Renner Johann (1525–1583), notariusz, kronikarz 136, 483
- Rylska zob. Karnicka (Rylska)
- Reyro h. Oksza, rodzina 95, 115, 119
- Reyro Andrzej, woźny Księstwa Inflanckiego (od 1765, po 1772 woźny Jej Imperatorskiej Mości) 39, 95, 143, 205, 206
- Reyro Mikołaj, dzierżawca gruntu w dobrach Platerów (1751) 95
- Reys, duchowny luterański w Kalkuhnen (1771) 347, 348
- Řezník Miloš* 9, 136
- Röcne, Carolus Filipus, świadek (1766) 51
- Rodkiewicz (Rotkiewicz, Rótkiewicz) h. Hippocentaurus, rodzina 102, 119
- Rodkiewicz h. Łuk, rodzina z pow. oszmiańskiego i lidzkiego 66
- Rodkiewicz (Rudkiewicz) h. Łuk napięty, rodzina 66
- Rodkiewicz h. Łuk ze strzałami, rodzina z gub. wileńskiej (XIX w.) 66
- Rodkiewicz h. Pobóg, rodzina z Litwy właściwej i Żmudzi 66
- Rodkiewicz, rodzina z woj. mińskiego 66
- Rodkiewicz Karol, szl. (1772) 66
- Rodkiewicz Piotr, szl. z pow. wilkomierskiego, protoplasta rodziny 66
- Rodziewicz Fabian, szl. (XVIII w.) 467
- Roginscy zob. Biberszteyn Rogala Roginscy de
- Roginski Jan de zob. Biberszteyn Rogala Roginski Jan de
- Roginski Michał de zob. Biberszteyn Rogala Roginski Michał de
- Rogińscy h. Rogala, rodzina 56, 105, 119
- Rogiński Jan, szl. z pow. oszmiańskiego 105
- Rogiński Michał, szl. (1775) 105
- Rogiński Szymon, szl. (1775) 105
- Rogowski Marcin, pisarz komory celnej w Kryźborku (1771) 149, 327, 328, 331, 332, 334–340, 387
- Rogowski, rotmistrz rosyjski (1770) 368, 371–374, 377
- Rohatyński Daniel, woźny woj. połockiego (1641) 476
- Romaniuk Przemysław P.* 126, 478, 504
- Romanowscy h. Bożawola, rodzina 45, 60, 64, 65, 542
- Romanowscy h. Prawdzic, rodzina 87, 88, 102, 119, 161, 542, 543

- Romanowski Adam, szl. z pow. wiłkomierskiego, protoplasta rodziny 87
- Romanowski Andrzej, szl. z woj. ruskiego, protoplasta rodziny 64
- Romanowski Dominik, szl. z pow. wiłkomierskiego (1764–1774) 87
- Romanowski Felicjan, szl. z pow. wiłkomierskiego (1764–1774) 87
- Romanowski Franciszek Janowicz, szl. (1775) 542
- Romanowski Ignacy, szl. z prowincji dźwińskiej (1774) 87
- Romanowski Jakub, szl. (1775) 543
- Romanowski Jakub, szl. z pow. wiłkomierskiego, syn Andrzeja 64
- Romanowski Jakub, szl. z pow. wiłkomierskiego (1764–1774) 87
- Romanowski Jakub, szl. z prowincji dźwińskiej (1774) 87
- Romanowski Jerzy, szl. z prowincji dźwińskiej (1774) 87
- Romanowski Józef, szl. (h. Prawdzic) (1774–1775) 87, 543
- Romanowski Józef, szl. (h. Bożawola) (1772) 60, 64
- Romanowski Józef, szl. z pow. wiłkomierskiego (1764–1774) 87
- Romanowski Józef, szl. z prowincji dźwińskiej (1774) 87
- Romanowski Michał Janowicz, szl. (1775) 542
- Romanowski Piotr, szl. z pow. wiłkomierskiego (1774) 87
- Romanowski Piotr, szl. z prowincji dźwińskiej (1774) 87
- Romanowski Szymon Janowicz, szl. (1775) 542
- Romanowski Tomasz Janowicz, szl. (1775) 542
- Romanowski Władysław, szl. z pow. wiłkomierskiego (1764–1774) 87
- Romanowski Władysław, szl. z prowincji dźwińskiej (1774) 87
- Romanowski Zygmunt Janowicz, szl. (1775) 542
- Romer (Römer) h. Jelita, rodzina 114, 120, 136, 191
- Romer (Romeris) Eugeniusz (Eugenijus)* 136, 220, 407
- Romer (Römer) Mateusz (około 1606–1699), podkomorzy parnawski (1665–1687), generał artylerii litewskiej (1687–1696) 190, 191
- Romer (Römer) Eleonora (Szadurska), druga żona Stefana Jerzego Romera (Römera), chorążego trockiego 220, 407
- Romer (Römer) Stefan Jerzy (1687–1773), chorąży trocki (1738–1766) 220, 407
- Rop(p), rodzina 435
- Rosiccy, rodzina 92
- Rosicki Adam, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774), syn Jana 92
- Rosicki Andrzej, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774), syn Jana 92
- Rosicki Antoni, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774), syn Jana 92
- Rosicki Gedeon, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774) 92
- Rosicki Ignacy, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774), syn Michała 92
- Rosicki Jan, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774) 92
- Rosicki Jan, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774), syn Gedeona 92
- Rosicki Krzysztof, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774), syn Jana 92
- Rosicki Marcin, szl. czynszowy z dóbr Kownata, syn Stanisława 92
- Rosicki Michał, szl. czynszowy z dóbr Kownata (wieś Rosickich) (1774) 92

- Rosicki Michał, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774), syn Jana 92
- Rosicki Piotr, szl. czynszowy z dóbr Kownata (1774), syn Gedeona 92
- Rosicki Stanisław, szl. osiadły w Birzjach Benisławskich 92
- Rosochocki (Rosochacki) Stanisław, szl. (?) (1626) 475
- Rossieńscy (Rossiency) h. Drzewica, rodzina 45, 52, 161, 546
- Rossieński (Rossiensi) Bartłomiej, szl. (1775), syn Stanisława 546, 547
- Rossieński (Rossiensi) Józef, szl. (1775), syn Stanisława 546, 547
- Rossieński (Rossiensi) Stanisław, szl. (1775) 546, 547
- Rossieński (Rossiensi) Tadeusz, szl. (1775), syn Stanisława 546, 547
- Rostworowski Emanuel* 23, 24, 211, 216, 341, 343, 463, 465
- Roszczewscy h. Ciołek, rodzina 53, 54
- Roszczewski Adam, szl. (1772–1773) 53, 54
- Roszczewski Andrzej, szl., syn Tomasz 54
- Roszczewski Jerzy, szl. z z. zakroczymskiej 54
- Roszczewski Piotr, szl., syn Tomasz 54
- Roszczewski Piotr, woźny JKM (1765) 201
- Roszczewski Tomasz, szl., syn Jerzego 54
- Rośniscy h. Drzewica, rodzina 120, 546
- Rotkiewicz zob. Rodkiewicz
- Rousseau Jean Jacques (1712–1778), pisarz, filozof, pedagog 137
- Rożanowscy h. Karp, rodzina neoficka 120
- Rożowie, rodzina 435
- Rótkiewicz h. Hippocentaurus zob. Rodkiewicz h. Hippocentaurus
- Rudkiewicz h. Łuk napięty zob. Rodkiewicz h. Łuk napięty
- Rukiewicz Jakub, oboźny grodzieński (1762–1765) 292
- Ruksza, sługa Jozafata Zyberka, wojewody inflanckiego (1769) 147, 304, 305
- Russwurm (Rußwurm) C.* 136, 486
- Rutka Bogumił Teofil (1622–1700), ks., jezuita, heraldyk 428
- Rutkiewicz (Dowmątt Rutkiewicz) h. Hippocentaurus (Hippocentaurus), rodzina 102
- Rutkiewicz (Dowmątt Rutkiewicz) Antoni, szl. (1775) 102
- Rutkiewicz (Dowmątt Rutkiewicz) Hieronim, szl. (1775) 102
- Rutkiewicz (Dowmątt Rutkiewicz) Jan, szl. (1775) 102
- Rutkiewicz (Dowmątt Rutkiewicz) Karol, szl. (1775) 102
- Rutkiewicz (Dowmątt Rutkiewicz) Mikołaj, szl. z pow. wilkomierskiego, protoplasta rodziny (1624) 102
- Rutkiewicz (Dowmątt Rutkiewicz) Piotr, szl. (1775) 102
- Rutkowska Grażyna* 138
- Rück Johann von, biskup inflancki 508
- Rybaczonkowie, rodzina 204
- Ryk (von Ryck, rzekomo także (von, de) Re(c)k, Ri(c)k, Ruck, Rück) h. własnego, rodzina 16, 76, 120, 156, 159, 410, 414, 415, 452, 473, 507, 508
- Ryk (von Ryck) (Bergówna), żona Felicjana Ryka, chorążego inflanckiego 507

- Ryk (von Ryck) (Halpleyterowna) zob. Skirmont (Skirmuntt) (Halpleyterowna)
- Ryk (von Ryck) Adam (zm. 1752), łowczy inflancki (1744–1750) 481, 507
- Ryk (von Ryck) Anna, żona Adama Ryka, łowczego inflanckiego 481
- Ryk (von Ryck) Antoni, kamer-junkier JKM / podkomorzy nadworny (szambelan) JKM (1764–1775) 38, 156, 169, 180, 182, 232, 418, 419, 507
- Ryk (von Ryck) Dionizy (zm. 1785), rzekomy chorąży chęciński (1764–1765), sędzia kapturowy Księstwa Inflanckiego (1764), sędzia ziemski inflancki (1765–1783) 39, 40, 99, 142, 143, 169, 173, 179, 182, 183, 195, 196, 198, 208, 210, 212, 221–224, 252, 263, 278, 411, 440, 446, 448, 450, 454, 456, 458, 463, 466, 468, 480, 489, 493, 497, 502, 505, 507, 509, 551
- Ryk (von Ryck) Dominik, horodniczyc inflancki (1764–1765) 169, 195, 197, 199
- Ryk (von Ryck) Dominik (zm. 5 X 1784), krajczy inflancki (1765–1766), strażnik inflancki (1766–1784), marszałek rzeżycki 99, 216, 221, 232, 253, 275, 277, 315, 317, 320, 386, 421, 507
- Ryk (von Ryck) Dorota Anna (Dorothea Anna) zob. Mohl (von der Mohl) Dorota Anna (Dorothea Anna)
- Ryk (von Ryck) Felicjan (zm. przed 12 IV 1775), podkomorzy nadworny JKM (koronny) / szambelan królewski (1764–1771), chorąży inflancki (1771–1775) 78, 169, 178, 179, 181, 195, 197, 199, 220, 232, 252, 273, 274, 276, 277, 278, 284, 286, 294, 312, 314, 317, 320, 321, 384, 386, 409, 482, 496, 501, 507
- Ryk (von Ryck) Franciszek, łowczy inflancki (1771) 320, 322
- Ryk (von Ryck) Ignacy, łowczy inflancki (1771–1773) 315, 318, 320, 323, 507
- Ryk (von Ryck) Ignacy (zm. przed 3 XI 1746), skarbnik inflancki (1730–1746) 518
- Ryk (von Ryck) Jan, rzekomy stolnik inflancki (XVIII w.) 518
- Ryk (von Ryck) Joanna (von der Mohl) zob. Mohl (von der Mohl) Joanna (Ryk)
- Ryk (von Ryck) Józef, łowczy inflancki, chorąży husarski buławy polnej litewskiej (1765–1773) 216, 232, 275, 285, 287, 315, 318, 322, 507
- Ryk (von Ryck) Józef, podczaszyc inflancki (1764–1766), chorąży petyhorski wojsk koronnych 179, 182, 216, 232
- Ryk (von Ryck) Józef, obersztlejtant (podpułkownik) JKM (wojsk koronnych) (1772–1775) 384, 421, 507, 549
- Ryk (von Ryck) Józef, szl. (XVIII w.) 507
- Ryk (von Ryck) Józef, szl. (1765–1771) 197, 200, 277, 315, 322
- Ryk (von Ryck) Józef Adam, sędzia ziemski prowincji dźwińskiej (1773–1775) 107, 161, 416, 519, 523, 527, 529, 539, 541–543, 545–547, 551–555, 557, 560
- Ryk (von Ryck) Konstancja, szl. (1773) 409

- Ryk (von Ryck) Konstancja (*de domo von der Mohl, primo voto* Sokołowska) zob. Mohl (von der Mohl) Konstancja (*primo voto* Sokołowska, *secundo voto* Ryk)
- Ryk (von Ryck) Ludwik, rotmistrzowicz inflancki (1769–1771), syn Wojciecha 151, 299, 322, 354, 355
- Ryk (von Ryck) Marianna zob. Stabrowska Marianna z d. Ryk (von Ryck, Rykówna)
- Ryk (von Ryck) Michał Stanisław (zm. po 1787?), skarbnik wilkomierski (już w 1742?), surogator ziemski inflancki (1761–1765), podstoli inflancki (1765–1770), stolnik inflancki (1770–1787) 144, 168, 178, 194, 196, 199, 215, 222, 229, 230, 232, 243, 252, 263, 294, 314, 317, 319, 322, 386, 404, 420, 507
- Ryk (von Ryck) Onufry, szl. (1771) 315, 317, 320, 322
- Ryk (von Ryck) Petronella (Joanna?) zob. Mohl (von der Mohl) Petronella (Joanna?)
- Ryk (von Ryck) Samuel, szl. (XVII w.) 473
- Ryk (von Ryck) Samuel, szl. (1764–1766) 170, 253
- Ryk (von Ryck) Szymon (zm. przed 15 IV 1730), horodniczy inflancki (1720–1726) 474
- Ryk (von Ryck) Wojciech, podstoli czernihowski (1764) 200
- Ryk (von Ryck) Wojciech, podstoli starodubowski (1764–1765), sędzia kapturowy Księstwa Inflanckiego (1764), rotmistrz inflancki (1765–1778) 169, 173, 195, 197, 215, 232, 253, 275, 277, 291, 322, 354, 384, 507
- Rykaczewski Andrzej, podstoli liwski (1753) 65, 66
- Rykaczewski Józef, łowczy inflancki (1764) 170
- Rykówna (von Ryck) Marianna zob. Stabrowska Marianna z d. Ryk (von Ryck, Rykówna)
- Rykówna Rozalia zob. Korn (Korn) Rozalia (Rykówna)
- Rymkiewicz Maciej, chorąży inowrocławski (XVIII w.) 51, 162, 558–560
Рыжков H. H. 129
- S**
- Sakowie, rodzina 435
- Salmonowicz, mąż Doroty von der Mohl, córki Arendta Arnulpha 517
- Salmonowicz Dorota z d. von der Mohl, żona Salmonowicza, córka Arendta Arnulpha von der Mohl 517
- Sałda, rodzina 94, 95
- Sałda Andrzej Janowicz (zm. przed 28 VII 1774), szl. z woj. wileńskiego, dzierżawca gruntu w dobrach Dagda 95
- Sałda Antoni, szl. czynszowy z dóbr Dagda (1774) 94
- Samborska-Kukuć Dorota* 136, 538
- Samowicz h. Łuk z odmianą, rodzina 108, 120
- Samowicz h. Podkowa, rodzina 108
- Samowicz (z Saymów Samowicz) Antoni, szl. (1775), syn Michała 108
- Samowicz (z Saymów Samowicz) Franciszek, szl. (1775), syn Michała 108
- Samowicz (z Saymów Samowicz) Jan, szl. (1775), syn Michała 108
- Samowicz (z Saymów Samowicz) Józef, szl. (1775), syn Michała 108
- Samowicz (z Saymów Samowicz) Maciej, szl., syn Walentego 108

- Samowicz (z Saymów Samowicz) Michał, szl., syn Macieja 108
- Samowicz (z Saymów Samowicz) Tomasz, szl. (1775), syn Michała 108
- Samowicz (z Saymów Samowicz) Walenty, szl. 108
- Samson, rodzina 435
- Samuły Ludwik, cześnik dorpacki (1759–1773), patron sądowy 174
- Sapieha h. Lis, rodzina 23, 136, 280, 342, 524, 525
- Sapieha Aleksander Michał (1730–1793), hetman polny litewski (1762–1775) 304
- Sapieha Benedykt Józef, pułkownik wojsk JKM (1671) 477
- Sapieha Józef Julian Stanisław (1708–1754), biskup koadiutor wileński 525
- Sapieha Michał Ksawery (1735–1766), krajczy litewski (od 1759) 342
- Sapieha Paweł Jan (1609–1665), wojewoda wileński i hetman wielki litewski (1656–1665) 280
- Sapieżyna, wojewodzina mścisławska (1764) 193
- Sass, Saß zob. Zass
- Sawicki Michał, gubernator państwa newelskiego (1764) 172
- Schauman zob. Szauman
- Schenking Otto von, biskup wendeński 14
- Scheping (Szepink), rodzina 51
- Scheping (Szepink) Fryderyk Wilhelm, podsędek mitawski (1766) 51
- Scheping (Szepink) Jan, przybysz do Inflant z końca XV w. 51
- Scheping (Szepink) Joannes Ernestus, świadek (1766) 51
- Schindel y Dromsdorff de zob. Mohl (von der Mohl) (de Schindel y Dromsdorff)
- Schirin zob. Szyryn
- Schirren Carl* 248
- Schlippenbach zob. Szlippenbach
- Schnabel-Schüle Helga* 124, 125, 128, 132
- Schroeder(s), Schröder(s) zob. Szreder(s)
- Schrötter (Szretter, Szreder) Jan, strukczasyc inflancki, budowniczy inflancki (1757) 455
- Schumann Gottlieb* 136, 486
- Schürren zob. Szyryn
- Schwartz Johann Christoph (1722–1804), jurysta, dyplomata, burmistrz Rygi 137, 244
- Schweynichen Jadwiga de zob. Mohl (von der Mohl) Jadwiga (de Schweynichen)
- Schyling, rodzina 435
- Seredyka Jan* 470
- Serin(i) zob. Szyryn
- Sey (Manteuffel, Manteuffel-Szoegel, Sej) h. Manteuffel, rodzina 22, 120, 406, 435, 452
- Sey (Sej), szl. (1773) 406
- Sey Mikołaj, szl. (1765) 197
- Sieberg zu Wischling zob. Zyberk
- Sieliccy, rodzina 490
- Sielicka (Siellicka) Anna zob. Mohl (von der Mohl) Anna (Siellicka)
- Sielicka Elżbieta (Halszka) zob. Weysenhoff Elżbieta (Halszka) z Sielickich
- Sielicka Elżbieta Joanna (Łosowska), żona Stefana Sielickiego, koniuszego starodubowskiego (XVII w.) 473
- Sielicka (Siellicka) Ewa z Felkierzambów (Felkierzambówna, von Voelckersamb) (zm. po 1766), sędzi-

- na grodzka inflancka 79, 143, 203–205, 215, 254, 258, 527
- Sielicka Katarzyna zob. Mohl (von der Mohl) Katarzyna (Radlińska, Sielicka)
- Sielicka Teodora (Brzezinska, Brzezińska), żona Jana Brzezińskiego (Brzezinskiego), skarbnika inflanckiego 521
- Sielicki (Siellicki) Jan Krzysztof, sędzia grodzki inflancki (1721–1729) 79, 204, 215, 527
- Sielicki Stefan, koniuszy starodubowski (XVII w.) 473
- Sieliszko, rodzina 101
- Sienkiewicz Jan, sługa szl. (?) (1766) 254
- Sierakowski Wacław Hieronim (1700–1780), biskup kamieniecki (1739–1742) i przemyski (1742–1760), arcybiskup lwowski (1760–1780) 127
- Sierebraków Grygory, sługa Jana Jędrzeja Borchy (1769) 302
- Siergiejów Androsz, sługa Jana Jędrzeja Borchy (1769) 302
- Sierzpowski Rafał, sługa szl. (?) (1774) 90
- Sikorski Andrzej* 65, 126
- Sinapius (Synapiusz) Jan młodszy (1667–1725), śląski historyk, dyrektor książecego gimnazjum w Oleśnicy 47, 470, 515
- Širkaitė, Jolanta* 136
- Skarbek z Góry Jan zob. Jan Skarbek z Góry
- Skilski Tadeusz, dyrektor szkół dyneburskich (1765) 142, 202, 203
- Skirmont (Skirmątt, Skirmontt, Skirmunt, Skirmontt) h. Dąb, rodzina 48, 75, 120, 159, 499–501, 507
- Skirmont (Skirmuntt) (Halpleyterowna), wdowa po Ryku, żona Michała Franciszka Skirmonta (Skirmuntta), wojskiego czernihowskiego 501
- Skirmont (Skirmunt), wojski (1774) 91
- Skirmont (Skirmątt, Skirmontt, Skirmunt) Adam, rotmistrz nowogrodzki, komornik inflancki (1767–1773), sekretarz pieczęci ziemskiej prowincji dźwińskiej 89, 274–276, 286, 287, 294, 500, 501, 548
- Skirmont Bogusław, szl. (XVIII w.) 501
- Skirmont (Skirmuntt) Jakub, wojskowicz (wojszczyz) czernihowski (1773) 500, 501
- Skirmont Jan, rzekomy dziedzic Butkiszek 500
- Skirmont (Skirmuntt) Jan, wojskowicz (wojszczyz) czernihowski (1773) 500, 501
- Skirmont (Skirmątt, Skirmątt) Jan Zygmunt, strukczaszy inflancki (1750–1772/1792?) 169, 315, 317, 322, 384, 500, 501
- Skirmont Karol, błędnie określany (1727–1737) wojskim czernihowskim, w rzeczywistości wojskowicz (wojszczyz) czernihowski 500, 501
- Skirmont Maciej, szl. żmudzki 500
- Skirmont Michał, szl. (XVIII w.) 500
- Skirmont (Skirmuntt) Michał Franciszek, wojski czernihowski (1706–1719) 500
- Skirmont Michał, sługa Felicjana Ryka (1771) 321
- Skirmont Piotr, szl. (XVII w.) 500
- Skokowscy h. Jelita, rodzina 67
- Skokowski Antoni, szl. (1772) 67

- Skokowski Kazimierz, szl. z pow. upickiego, protoplasta rodziny 67
- Skopp Ludmilla de zob. Mohl (von der Mohl) Ludmilla (de Skopp)
- Skrybniewicz Piotrowscy (z Skryb(n)iewiczów Piotrowscy) h. Junosza (= Kliński, czyli Junosza odmien-na?), rodzina 67, 68
- Skrybniewicz (z Skryb(n)iewiczów) Piotrowski Jan, szl. z pow. lidzkiego, syn Mikołaja 67
- Skrybniewicz (z Skryb(n)iewiczów) Piotrowski Mikołaj, szl. z pow. lidzkiego, protoplasta rodziny 67
- Skrybniewicz (z Skryb(n)iewiczów) Piotrowski Tadeusz zob. Piotrowski Tadeusz
- Skuba, postać legendarna 428
- Skuba Moczulski Władysław zob. Moczulski Władysław
- Skulteccy zob. Szkulteccy
- Skultecki, poseł orszański na sejm (1748) 552
- Skultecki, rotmistrz orszański, poseł na sejm (1730) 552
- Škutāns, Stanislavs* 19, 137
- Skwarczyński (Skwarczynski) Michał, cześnik czernihowski (1764), cześnik owrucki (1766), sekretarz Jozafata Zyberka (1764) 184, 231
- Snarski Antoni, starosta zaborski (1766–1767) 251, 283
- Snarski Kazimierz, brat Antoniego, starosty zaborskiego (1766–1767) 251, 283
- Snirski (Swirski?) Onufry, dworzanin ks. Jerzego Korwina Powłowskiego (1772) 393
- Sobieski Jan III zob. Jan III Sobieski
- Sobolewscy h. Łada, rodzina 98, 120
- Sobolewski, szl. lub bojar (1764) 204
- Sobolewski Aleksander, szl. (XVIII w.) 98
- Sobolewski Antoni, szl. (1774), syn Aleksandra 98
- Sobolewski Franciszek, szl. (1774), syn Aleksandra 98
- Sobolewski Jan, szl. (1774), syn Aleksandra 98
- Sobolewski Jerzy, szl. (1774), syn Aleksandra 98
- Sobolewski Michał, szl. (1774), syn Aleksandra 98
- Sokołow Iwan (Jan), porucznik w służbie rosyjskiej (1764) 34, 141, 170, 171
- Sokołowscy h. Korab, rodzina 22, 44, 46–48, 72, 120, 158, 450–453
- Sokołowska Konstancja zob. Mohl (von der Mohl) Konstancja (*primo voto* Sokołowska, *secundo voto* Ryk)
- Sokołowska Ludwika zob. Szyryn Ludwika (Sokołowska)
- Sokołowska Urszula z Konarskich, pierwsza żona Adama Sokołowskiego (XVII w.) 451
- Sokołowski Adam, szl. (XVII w.) 451, 452
- Sokołowski Aleksander Kazimierz (zm. przed 23 III 1715), pisarz ziemski inflancki (1677–1684), podśędek (1690–1708), syn Adama 451, 452
- Sokołowski Antoni, łowczyc inflancki (1765) 197, 199
- Sokołowski Antoni, szl. (XVIII w.), syn Jana Piotra 452
- Sokołowski (z Janków Sokołowski) Benedykt (zm. przed 22 IX 1785), hordniczy inflancki (1754–1765), sędzia ziemski inflancki (1765–1785, od 1772 sędzia ziemski prowincji dźwińskiej) 37, 40, 89, 93, 168,

- 179, 196, 198, 208, 210, 215, 221, 231, 252, 263, 287, 291, 312, 314, 316, 319, 322, 384, 386, 393, 402, 420, 440, 446, 448, 450–454, 456, 458, 461, 463, 466, 468, 480, 489, 493, 497, 502, 505, 509
- Sokołowski Bogusław, rotmistrz infancki (1771–1774) 91, 323
- Sokołowski Franciszek, sędzia ziemski infancki (1771) 323
- Sokołowski (z Janków Sokołowski) Ignacy (zm. po 1792), rzekomy miecznik infancki (1749), strażnik infancki (1758–1766), sędzia kapturowy Księstwa Inflanckiego (1764), cześnik infancki (1766–1770), rzekomy podstoli infancki (1767), podczaszy infancki (1770–1792) 90–92, 169, 173, 178, 179, 181, 194, 196, 199, 218, 221, 420, 450, 451, 453
- Sokołowski Jan (zm. przed 16 VII 1731), łowczy infancki (1729) 518
- Sokołowski Jan, szl. (XVII w.) 451, 453
- Sokołowski Jan, szl., ojciec Ignacego, podczaszego inflanckiego 453
- Sokołowski Jan Piotr (zm. po 15 II 1708), wojski infancki (1677), syn Adama 451, 452
- Sokołowski Józef, szl. (XVII w.), syn Jana 453
- Sokołowski Kasper, pułkownik (XVI w.) 451, 453
- Sokołowski Ludwik, sędzic (infancki?) (1774) 93
- Sokołowski Michał, ekonom dóbr Kałkmyża (Kalkuhnen) (1771) 346, 348
- Sokołowski Michał (zm. 1666), major królewskiej gwardii dragońskiej, syn Adama 451
- Sokołowski Wincenty, legendarny przodek Sokołowskich h. Korab (około 1200) 49, 451
- Sokołowski Władysław Stanisław (zm. 1701?), podkomorzy inflancki (1677), syn Adama 451, 452
- Soł(ł)ohub (Ursyn Dowojna Sołohub) Jan Michał (zm. 1748), łowczy wielki litewski (1724–1731), podskarbi wielki litewski (1731–1746) 478, 504
- Sołtan (Pereswit Sołtan) h. Syrokomla z odmianą (Sołtan), rodzina 25, 120
- Sołtan (Pereswit Sołtan) Dominik, koniuszy inflancki (1727?/1746–1759) 19, 67
- Sołtan (Pereswit Sołtan) Franciszka, żona Dominika Sołtana, koniuszego inflanckiego (1727?) 67
- Sołtan Jakub, szl., właściciel dóbr Cyrma (XVIII w.) 481
- Sołtan Piotr, chorążyc inflancki (1765) 216, 488
- Sołtan Stanisław (1756–1836), podstolic inflancki (1765), generał adiutant buławy polnej litewskiej (1774), generał lejtnant (od 1782), chorążyc wielki litewski (od 1782), podkomorzy litewski (od 1790), marszałek nadworny litewski (1791–1793) 217
- Sołtanówna, żona Michała Szółkowskiego, komornika wiłkomierskiego, córka Jakuba Sołtana (XVIII w.) 481
- Sołtanówna, żona Stanisława Szółkowskiego, skarbnika wiłkomierskiego (XVIII w.) 481
- Soroka Jan, mieszczanin jakobsztacki (1771) 341, 342
- Sosnowscy, rodzina 23
- Sosnowska z Sosnowicy h. Nałęczy, rzekoma żona Fiedora Wereszczyń-

- skiego (Wereszczynskiego) (XVI w.) 448, 449
- Sozański Jarosław* 124, 131
- Stabrowscy h. Lubicz, rodzina 73, 120
- Stabrowska Marianna z d. Ryk (von Ryck, Rykówna) (zm. po 1765), wdowa po Michale Stabrowskim, krajczym połockim 217
- Stabrowski Franciszek, syn Michała, krajczyk połocki (1765) 217
- Stabrowski Jan, kasztelan parnawski 73
- Stabrowski Justyn, krajczyk połocki (1765–1774), syn Michała 73, 91, 217
- Stabrowski Michał (zm. 1763), krajczyk połocki 73, 217
- Stabrowski Piotr, ciwun wieszwiański (1589), kasztelan parnawski (1600–1619), starosta trejdeński (1582–1607) 73
- Stanek Wojciech* 138
- Stanisław August Poniatowski (1732–1798), król Polski i wielki książę litewski (1764–1795) 9, 32, 36, 51, 72, 83, 135, 153, 162, 185–188, 191, 192, 205, 206, 208, 209, 222, 224, 234, 235, 239, 240, 243–245, 247–249, 260, 274, 279, 283, 292, 293, 296–298, 306, 307, 321, 384, 385, 449, 460–462, 465, 475, 479, 482, 492, 504, 511, 558–560
- Stanisław, święty 301, 361, 381, 442, 463, 465, 483, 487, 495, 502
- Stankiewicz h. Mogiła, rodzina 62, 85, 120, 160, 523–525
- Stankiewicz (Szpańgónówna (?)) zob. Szpańgónówna (?) (Stankiewicz)
- Stankiewicz (von Walden, Waldenówna, Waldyn) zob. Walden (Waldeenówna, Waldyn) von (Stankiewicz)
- Stankiewicz Adam, mostowniczy parnawski (1764) 53
- Stankiewicz Aleksander, szl. (XVIII w.), syn Jerzego 524
- Stankiewicz Aleksander, szl. (1773–1774) 90, 523
- Stankiewicz Benedykt, szl. (1773) 523
- Stankiewicz Bonifacy, (ks.?) (1773), syn Dominika (?) 523
- Stankiewicz Dominik, szl. (1772–1774) 62, 90, 523
- Stankiewicz Franciszek, szl. (1737) 524
- Stankiewicz Jan, szl. (XVIII w.), syn Jerzego 524
- Stankiewicz Jan, szl. z pow. braśławskiego, protoplasta rodziny 62, 523, 524
- Stankiewicz Jan, szl. (XVII w.?) 523
- Stankiewicz Jerzy, szl. (1742), może zastawnik Waldenów (?), syn Jana 524
- Stankiewicz Mikołaj, szl. (1773), syn Dominika (?) 523
- Stankiewicz Szczęśny, ziemianin pow. braśławskiego (1589) 62
- Stankiewicz Tomasz Mikołaj, ziemianin pow. braśławskiego (1589) 62
- Starogrodzcy h. Kietlicz, rodzina neoficka 120, 526
- Starogrodzki Felicjan, szl. zam. w starostwie lucyńskim (1773), syn Piotra 526
- Starogrodzki Piotr, szl. zam. w starostwie lucyńskim (1773) 526
- Starogrodzki Stanisław, szl. zam. w starostwie lucyńskim (1773), syn Piotra 526
- Stasiewicz Krystyna* 127
- Stasiewicz-Jasiukowa Irena* 137, 194
- Staszewski Jacek* 127
- Stawisz Pachowscy zob. Pachowscy (z Pachowa Stawisz Pachowscy)

- Stefan Batory (1533–1586), król Polski i wielki książę litewski (1576–1586) 14, 17, 443, 451, 470
- Stefanowski Wincenty, sługa szl. (?) (1775) 107
- Steiner (Szteyner) Maria von zob. Szyryn Maria
- Stepanov V. P. (Степанов, В. П.)* 137, 551
- Stetkiewicz Ignacy, szl. (1772) 418
- Stichhorst, rodzina 472
- Stichhorst Anna Adelajda (Anna Adelheide) von zob. Mohl (von der Mohl) Anna Adelajda (Anna Adelheide)
- Stichhorst Anna Maria von (von Witten), żona Jana (Johanna) von Stichhorst (XVII w.) 472
- Stichhorst Jan (Johann) von, szl. (XVII w.) 472
- Stogniew Ułasewicz zob. Ułasewicz (Stogniew Ułasewicz)
- Strapun Iwan, sługa Jana Jędrzeja Borcha (1769) 301
- Strods Hinrihs* 17, 137
- Strohmeyer Arno* 127
- Strykowski (Strykowski) Maciej (1547–1586/1593), kanonik, poeta, dyplomata, historyk 47, 427, 443
- Studnicki-Gizbert zob. Gizbert (Studnicki-Gizbert)
- Styczyńscy h. Męk z odmianą, rodzina neoficka 87, 120
- Styczyński Michał, szl. neofita (1760–1774) 86
- Stypańkowski Józef Kazimierz, sędzia grodzki lidzki (1753–1771) 292
- Suchorzewscy h. Zaremba, rodzina 98, 120
- Suchorzewski (Sucharzewski) Ignacy, woźny Księstwa Inflanckiego (1767–1774) 40, 98
- Suchorzewski (Sucharzewski) Michał, szl. (1774) 98
- Sulimierski Filip* 137
- Surgunt h. Gierald, rodzina 120
- Surska Zofia, z pow. wilkomierskiego, żona Andrzeja Romanowskiego 64
- Surwiłło, rodzina 549
- Surwiłło, szl. lub bojar (1764) 204
- Surwiłło, Jerzy, szl., dzierżawca w dobrach Brzezińskich (1775) 549
- Suska Domicela zob. Karnicka Domicela (Suska)
- Świętochowski Mateusz zob. Świętochowski Mateusz
- Świętorzecki, sędzia grodzki, deputat (1771) 327
- Swirski (?) Onufry zob. Snirski Onufry
- Swołyński Adam, sędzia ziemski guberni pskowskiej (1773), prezydent Komisji Ekonomicznej (1773) 414
- Symonowicz h. Bełty albo Strzały, rodzina 120
- Synapiusz zob. Sinapius Jan młodszy
- Szablińscy (Szablinscy), rodzina 101
- Szabliński (Szablinski) Bazyli (zm. 5 V 1771), pilnik w służbie Korffów z Kryżborka 332, 334, 335
- Szadurscy (z Szadurek Szadurscy) h. Ciołek, rodzina 15, 22, 25, 44, 46, 47, 50, 73, 120, 158, 457–462
- Szadurska zob. Korn (Korń) (Szadurska)
- Szadurska (Żardynówna), pułkownikówna, żona Albrychta (Olbrychta) Szadurskiego (XVII w.) 459
- Szadurska Eleonora zob. Romer (Römer) Eleonora (Szadurska)
- Szadurska Konstancja zob. Korn (Korń, Korniowa) Konstancja (Szadurska)

- Szadurska Marianna (Korsakówna), chorążanka połocka, według Nieściekiego żona Krzysztofa Szadurskiego (XVII w.) 459
- Szadurska Petronela zob. Kublicka Petronela (Szadurska)
- Szadurski Albrycht (Olbrycht), szl. (XVII w.), syn Mikołaja 459
- Szadurski Aleksander, szl. (XVII w.) 459
- Szadurski Franciszek Jan, łowczy inflancki (1698–1713), podstoli inflancki (1713–1748), podstarości inflancki (1717–1755), syn Władysława 459, 460
- Szadurski (z Szadurek Szadurski) Ignacy (Jan), chorążyc inflancki (1773, 1775), syn Jana 420, 458
- Szadurski (z Szadurek Szadurski) Ignacy Mikołaj (zm. przed 9 IV 1766), łowczy inflancki (1752–1758), podstoli inflancki (1758?–1765), sędzia ziemski inflancki (1765–1766) 40, 51, 168, 178, 194, 196, 198, 461, 462
- Szadurski Jakub, szl. (XVII w.), syn Mikołaja 459
- Szadurski Jakub Stanisław (zm. 1718), skarbnik inflancki (1690–1695), stolnik inflancki (1695–1717), podstarości inflancki (1699–1717), syn Krzysztofa 459
- Szadurski Jan, cześnik inflancki (1724–1732) 460
- Szadurski (z Szadurek Szadurski) Jan (zm. 1771), oboźny inflancki (1744–1748), podstoli inflancki (1748–1752), stolnik inflancki (1752–1766), podstarości sądowny inflancki (od 1759?, wzm. jeszcze 1763–1764), chorąży inflancki (1766–1771), asesor sądów królewskich koronnych (1763), regent kancelarii mniejszej litewskiej (od 1764) 40, 41, 51, 144, 168, 175, 189, 196, 199, 217, 222, 229–231, 233, 263, 294, 307, 312, 321, 458–462
- Szadurski (z Szadurek Szadurski) Józef, chorążyc inflancki (1773–1775), syn Jana 420, 458
- Szadurski Józef, oboźny inflancki (1748–1750) 461
- Szadurski Krzysztof, szl. (XVII w.), syn Mikołaja 459
- Szadurski (z Szadurek Szadurski) Ksawery (Xawier) (1764 – po 1796?), chorążyc inflancki, syn Jana 458
- Szadurski Michał, stolnik inflancki (1718–1750), syn Władysława 459, 460
- Szadurski Mikołaj, pułkownik (XVI/XVII w.) 458
- Szadurski Rafał (1720–1774), ks., jezuita, misjonarz w Puszy (1753–1764, 1769–1770), Użwałdzie (1766–1769) i Kownacie (1771–1774), prokurator użwałdzki (1766) 145, 256, 257
- Szadurski Władysław, cześnik inflancki (około 1694), syn Albrychta (Olbrychta) 459
- Szafirowscy zob. Wołoszowscy
- Szagźdowicz Jerzy, ks., dworzanin ks. Jerzego Korwina Powstowskiego (1772) 393
- Szałkowscy, rodzina 101
- Szauman (Schauman), rodzina 435
- Szauman Jerzy, rzekomy szl. (1772) 66, 157, 434
- Szawelska Katarzyna Janowa zob. Zelwanka Katarzyna

- Szawłowski h. Nałęcz z odmianą, rodzina 85, 120
- Szawłowski Augustyn, szl. z z. ciechanowskiej (1773), syn Stefana 85
- Szawłowski Kazimierz, szl. z z. ciechanowskiej 85
- Szawłowski Stefan, szl. z z. ciechanowskiej, syn Kazimierza 85
- Szawłowski Wincenty, szl. (1773), syn Augustyna 85
- Szczyńska Barbara (Brzezinska, Brzezińska), żona Walentego z Brzezia Brzezińskiego (Brzezinskiego) (koniec XVI w.) 520
- Szczygielski Wacław* 341, 354, 423
- Szczyt Józef, kasztelanic smoleński (1767) 278
- Szembek, rodzina 435
- Szembel Ludwik, najprawdopodobniej syn Piotra Szembela, woźnego Księstwa Inflanckiego (1764) 204
- Szembel Piotr, woźny Księstwa Inflanckiego (XVIII w.) 204
- Szepink zob. Scheping
- Szeryn zob. Szyryn
- Szewelska Katarzyna Janowa zob. Zelwanka Katarzyna
- Szklennik Ryszard* 131
- Szkuteccy (Skuteccy, błędnie — Szkuteccy) h. Wężyk (Wąż), rodzina 103, 107, 116, 120, 162, 552, 553
- Szkultecki Andrzej, szl. (1774) 103, 553
- Szkultecki Antoni, szl. (1774–1775) 103, 553
- Szkultecki Grzegorz, szl. z ziemi chełmskiej 103, 553
- Szkultecki Jan, szl. (1775), syn Antoniego 103, 553
- Szkultecki Jan, szl. z z. sandomierskiej (XVII/XVIII w.) 552
- Szkultecki Kazimierz, horodniczy orszański (1774) 103, 553
- Szkultecki Michał, szl. (1774) 103, 553
- Szkuteccy — błędne określenie Szkulteckich h. Wężyk (Wąż) (zob.)
- Szlippenbach (Schlippenbach), rodzina 435
- Szołkowsy h. Szeliga, rodzina 44, 46, 74, 120, 159, 480, 482
- Szołkowski, podstoli wiłkomierski (XVII w.?) 481
- Szołkowski, skarbnikowicz inflancki (1765), może tożsamy z Dominikiem, skarbnikowiczem wiłkomierskim? 219
- Szołkowski Adam (1709 – po 1783), ks., jezuita, rektor kolegium dyneburskiego (1765–1768) 215
- Szołkowski Dominik, skarbnikowicz wiłkomierski (1764–1771), niekiedy okreśłany też skarbnikiem (1767) 170, 179, 197, 200, 219, 232, 253, 262, 275, 277, 323, 481
- Szołkowski Jan, podczaszy wileński (1662) 480
- Szołkowski Jan, szl. (XVII w.) 481
- Szołkowski (Szołkowski, Szołkowski) Józef, rotmistrz inflancki (1764–1767), sędzia kapturowy Księstwa Inflanckiego (1764), oboźny inflancki (1770–1782), strażnik inflancki (1785–1787) 169, 173, 195, 200, 220, 232, 253, 275, 276, 315, 317, 319, 322, 384, 387, 481, 482
- Szołkowski Michał (zm. po 24 IV 1734), komornik wiłkomierski, syn Jana 481
- Szołkowski Mikołaj, szl. (1662) 480–481

- Szołkowski Stanisław, pisarz ziemski wiłkomierski (1696–1699) 481
- Szołkowski Stanisław, skarbnik wiłkomierski, syn Jana (XVIII w.) 481
- Szołomski (Szołomski) Jan, dworzanin królewski (1602) 63
- Szostak (Szostakówna) Felicjanna zob. Mohl (von der Mohl) Felicjanna (Szostak, Szostakówna)
- Szostakowska Marianna zob. Karnicka Marianna (Szostakowska)
- Szostakowski Jerzy, miecznik inflancki (1681–1688), pisarz grodzki inflancki (1685?/1691–1692) 69
- Szostowiccy, rodzina 16
- Szowelska Katarzyna zob. Razmuszowa Katarzyna Szowelska
- Szpakowscy h. Siekierz, rodzina 115, 120
- Szpańginiówna (?) (Stankiewicz), żona Jana (lub Aleksandra) Stankiewicza 524
- Szreder Jan, strukczaszc inflancki, budowniczy inflancki zob. Schrötter Jan
- Szreder(s) (Schroeder(s), Schrö(e)der(s), Szro(e)der(s), Szrö(e)der(s)) h. własnego, rodzina 58, 72, 120, 158, 454, 455
- Szreders (Schröders) Antoni, chorąży JKM (1765–1766) 197, 233
- Szreders (Schröders, Sreders, Szröeder) Antoni, chorążyc JKM (1764–1766), instygator inflancki (od 1766) 39, 177, 179, 180, 182, 200, 253, 285, 287, 291, 299, 386, 454
- Szreders (Schroeders, Schröders, Szröeder, Szreders) Dionizy (zm. po 1775), instygator ziemski inflancki (1764), strukczaszc inflancki (1764–1775) 170, 179, 182, 197, 213, 233, 253, 299, 315, 317, 320, 322, 420, 454
- Szreders Dionizy, strukczaszc inflancki (1765) 200
- Szreders (Szreder, Szröeder) Franciszek, chorążyc JKM (1772) 58
- Szreders (Schroeders, Schröders, Szröeder) Franciszek, chorąży JKM (1771–1775) 315, 317, 323, 421, 454, 533
- Szreders (Szreder) Hermann, szl. z pow. dyneburskiego (1635) 58
- Szreders (Schröders) Ignacy, chorąży JKM (1764) 170
- Szreders (Schröders) Ignacy, dworzanin Jozafata Zyberka (1765–1766) 195, 197, 198, 200, 233
- Szreders (Schröders, Szreyders, Szröeder) Ignacy, rotmistrz inflancki (1765–1773), pisarz ziemski inflancki (1785–1792) 211, 253, 275, 277, 298, 299, 312, 313, 315, 317, 320, 322, 387, 454
- Szreders (Schröders, Szroder) Jan (Hans), właściciel dóbr Kli(n)gent i Berent (później Jasza, trakt dyneburski), protoplasta rodziny (1558) 58, 455
- Szreders (Szreder, Szröeder) Jan, szl. z pow. dyneburskiego (1635) 58, 455
- Szreders Samuel, chorążyc JKM (1764) 169
- Szreders (Schroeders, Schröders, Szreders) Samuel (zm. 1768), podczaszy lidzki (1764–1765) 179, 182, 197, 200, 213
- Szretter Jan zob. Schrötter Jan
- Szro(e)der(s), Szrö(e)der(s) zob. Szreder(s)

- Szrubowicz Kazimierz, sługa w dobrach rodziny von der Mohl (1774), syn Marianny 531
- Szrubowicz Wincenty, sługa w dobrach rodziny von der Mohl (1774), syn Marianny 531
- Szrubowiczowa Marianna, służąca w dobrach rodziny von der Mohl (1774) 531
- Szteyner (Steiner) Maria von zob. Szyryn Maria
- Szteyn, rodzina 95, 435
- Szteyn h. Bończa, rodzina 96, 120
- Szteyn Ferdynand, szl. (1773–1774) 95
- Szteyn Heinrich (Henrych), szl. (1773–1774) 95
- Szteyn Jan, szl. (1773–1774) 95
- Szteyn Krzysztof, szl. (1773–1774) 95
- Szteyn Krzysztof (Ernest?), chorąży regimentu pieszego JKM (przed 1762–1774), syn Jana 95, 96
- Szteyn Ulrich (Ulerych), podstarości rzeżycki (1771), bez funkcji wzm. także później (1773–1774) 95, 364, 365
- Sztychorstówna (Sztychorst de) Anna Adelajda zob. Mohl (von der Mohl) Anna Adelajda (Anna Adelheide)
- Szualski Jerzy, szl. (?) (1769) 147, 302
- Szukiewicz Adam, regent komisji skarbowej Wielkiego Księstwa Litewskiego (1769) 310
- Szuman Krystyna zob. Żebrowska Krystyna z Szumanów (*primo voto* Wołosowska)
- Szurscy h. Szeptycki, rodzina 61
- Szurski Aleksander, szl. z Księstwa Żmudzkiego 61
- Szurski Józef, szl. (1772) 61
- Шведова Н. Ю.* 138
- Szymanowicz h. Radwan (Radwan z odmiana), rodzina 84, 120
- Szymanowicz Izydor, szl. (1773) 84
- Szymanowicz Józef, szl. (1773) 84
- Szymanowicz Maciej, szl. (1773) 84
- Szymanowicz Maciej (Mateusz), szl. z pow. wiłkomierskiego (1773) 84
- Szymanowicz Piotr, szl. (1773) 84
- Szymański Franciszek, sługa szl. (?) (1772) 383
- Szymkiewicz, dzierżawca dóbr należących do plebanii liwenmujskiej (1765) 214
- Szymonowicz Antoni, szl. z pow. wiłkomierskiego (1794) 84
- Szymonowicz Józef, szl. z pow. wiłkomierskiego (1794) 84
- Szymonowicz Tadeusz, szl. z pow. wiłkomierskiego (1794) 84
- Szyryn (von Schereen, Scheryn, Schirin, Schürren, von Schyreen, Schyryn, Serin(i), Seryn(i), von Serynow, Syryn, Szeryn, z Ryni, Zirin(i), Zrinyi) h. własnego, rodzina 44, 47, 102, 120, 160, 534–537, 539
- Szyryn (Benisławska), żona Jana Jerzego Joachimowicza Szyryna 537
- Szyryn (Seryn) Adam, hrabia Zrini (XVII w.), syn Mikołaja (III) 536
- Szyryn (von Seryn) Agnieszka, szl. (XVII/XVIII w.), córka Baltazara 537
- Szyryn Anna zob. Bujnicka Anna z Szyrynow
- Szyryn Anna Magdalena (von Baudiss(in), de Bawdydz), pierwsza żona Baltazara Szyryna (Schürrena), miecznika inflanckiego 537
- Szyryn (Seryn) Antoni Piotrowicz, hrabia 536

- Szyryn (Schirin, Schürren, Serin) Baltazar, kapitan, komendant twierdzy dyneburskiej, miecznik inflancki (1691–1703) 536, 537
- Szyryn Daniel Mikołajewicz (1539–1617), hrabia Zrini, konsyliarz książąt kurlandzkich 539
- Szyryn (von Seryn) Ewa, szl. (XVII/XVIII w.), córka Baltazara 537
- Szyryn (von Seryn) Ferdynand, szl. (1775), syn Konrada 534, 537
- Szyryn Franciszek (1736–1777), ks., jezuita, syn Jana Jerzego Joachimowicza 537
- Szyryn Gedeon Jędrzej, szl. (XVII/XVIII w.), syn Baltazara 537
- Szyryn Gotrad, szl. (XVIII w.), syn Jerzego Gotharda 534
- Szyryn Ignacy (zm. 1796), koniuszy brasławski, syn Jana Jerzego Joachimowicza 537, 538
- Szyryn (von Seryn) Jadwiga, szl. (XVII/XVIII w.), córka Baltazara 537
- Szyryn Jan, biskup zagrzebski (XVI w.) 535
- Szyryn (Seryn) Jan Piotrowicz, hrabia 536
- Szyryn (Seryn) Jan (Jerzy?) (III), hrabia Zrini, ban Chorwacji, Dalmacji i Sławonii 536
- Szyryn Jan Adam, szl. (XVII/XVIII w.), syn Baltazara 537
- Szyryn (Seryn) Jan Antoni (Baltazar) (zm. 1703), hrabia Zrini 536
- Szyryn Jan Baltazar, szl. (XVIII w.), syn Mikołaja 537
- Szyryn Jan Ernest, ks. (XVII/XVIII w.), syn Baltazara 537
- Szyryn Jan Jerzy Joachimowicz (zm. 1765 lub później) 537
- Szyryn (Szeryn) Jan Kazimierz Baltazorowicz, szl. (XVII/XVIII w.) 537
- Szyryn (Szeryn) Jan Teofil Baltazorowicz, porucznik JKM, posesor Liwenmujy 537, 538
- Szyryn (Seryni, Szeryn) Jerzy, hrabia Szerynwaru (Serinwaru) (XVI w.) 535
- Szyryn (Seryn) Jerzy (1549–1603), hrabia Zrini, syn Mikołaja 536
- Szyryn (von Seryn) Jerzy Gotard, szl. (1775), syn Konrada 534, 537
- Szyryn (Szeryn) Joachim Baltazorowicz (zm. 1701), porucznik JKM 537
- Szyryn Józef, rzekomy podczaszy czernihowski (XVIII w.), syn Jana Teofila 538
- Szyryn Karol, porucznik JKM (XVIII w.), syn Jana Teofila 538
- Szyryn (Seryn) Karol, szl. (1740) 538
- Szyryn Katarzyna (Felkierzambówna, Foelkierzambówna), baronówna, ostatnia żona Baltazara Szyryna (Schürrena), miecznika inflanckiego 537
- Szyryn Konrad, dziedzic dóbr Słuciszki (XVIII w.) 534, 537
- Szyryn Konstancja (von Heidebreck), żona Ludwika Hieronima Szyryna 534
- Szyryn (von Seryn) Ludwik Hieronim, chorąży JKM (1775), syn Konrada 534, 537
- Szyryn Ludwika (Sokołowska), druga żona Jana Jerzego Joachimowicza Szyryna 538
- Szyryn Maria (von Steiner, Szteyner) (zm. 1701), żona Joachima Baltazorowicza Szyryna, porucznika JKM 537

- Szyryn Mikołaj, dzierżawca dóbr Słuciszki 537
- Szyryn Mikołaj, szl. (XVIII w.), syn Ludwika Hieronima 534
- Szyryn Mikołaj (1518–1566), ban Chorwacji, Dalmacji i Sławonii, generał cesarski 535, 536
- Szyryn (Seryn) Mikołaj (III) (1616–1664), hrabia Zrini, ban Chorwacji 536
- Szyryn (Seryn) Piotr (Piotr Adam?) Mikołajewicz (1621–1671), hrabia Zrini, ban Chorwacji 536
- Szyryn Zofia Sybilla (de Talenti), druga żona Baltazara Szyryna (Schürrena), miecznika inflanckiego 537
- Szyszło (Szyszło) h. Suszyński z odmianą, rodzina 85, 86, 120, 550
- Szyszło, rodzina z pow. upickiego 86
- Szyszło Aleksander, szl., syn Marcina 86
- Szyszło Antoni, szl. (1774), syn Aleksandra 85
- Szyszło Antoni, szl., dzierżawca (1775) 550
- Szyszło Franciszek, szl. (1774), syn Aleksandra 85
- Szyszło Jan, skarbnik (skarbnikowicz?) lubaczewski (1774), syn Aleksandra 85
- Szyszło Jerzy, szl. (1774), syn Aleksandra 85
- Szyszło (Szyszta) Karol, szl. z okolic Lucyna (1761) 86
- Szyszło Kazimierz, szl., dożywotnik z woj. inflanckiego 86
- Szyszło Ludwik, szl. (1774) 85
- Szyszło Ludwik, szl., dzierżawca (1775) 550
- Szyszło Marcin, szl. z pow. oszmiańskiego 86
- Szyszło Michał, chorąży wojsk polskich 85
- Szyszło Stanisław, szl. z pow. oszmiańskiego 85, 86
- Szysza Karol zob. Szyszło Karol

Ś

Świętochowski (Świętochowski) Mateusz, regent ziemski inflancki (1764), podstoli chęciński (1769–1771), komisarz generalny dóbr Jana Jędrzeja Borchy (1769–1772) 179, 301, 303, 315, 317, 320, 324, 361, 363, 367, 372, 373, 380, 391, 392, 413

T

Talenti Zofia Sybilla de zob. Szyryn Zofia Sybilla

Taliszewscy (z Talski Taliszewscy) h. Talski, rodzina 71

Taliszewski (z Talski Taliszewski) Andrzej, szl. (1773), syn Józefa, woźnego inflanckiego 72

Taliszewski Antoni, szl. (1768), syn Michała 72

Taliszewski Jan, skarbnik żmudzki (1681) 72

Taliszewski Jan, szl. (1773), syn Józefa, woźnego inflanckiego 71

Taliszewski (z Talski Taliszewski) Józef, woźny Księstwa Inflanckiego (od 1765, wzm. nadal w 1773), syn Michała 39, 71, 72

Taliszewski (Talski Taliszewski) Michał, skarbnikowicz żmudzki (1681), syn Jana 72

Taliszewski Piotr, szl. (1768), syn Michała 72

Taliszewski (z Talski Taliszewski) Tomasz, szl. (1773), syn Józefa, woźnego inflanckiego 72

- Tarwid (z Mycka Tarwid, Torwid) h. Łosiatyński, rodzina 45, 51, 58, 59, 60, 88, 109, 162, 556–560
- Tarwid (Tarwidowicz, Torwid) h. Rawicz, rodzina 59
- Tarwid h. Rotuńd, rodzina 59, 120
- Tarwid (Torwid, Torwida) Adam, szl. z z. barskiej (XIV w.?) 59, 60
- Tarwid (Torwid) Andrzej, szl., protoplasta rodziny, syn Adama 59
- Tarwid Antoni, szl. (1775) 48, 557
- Tarwid (z Mycka Tarwid) Antoni, szl. (1774) 88
- Tarwid Antoni Kazimierzowicz, szl. (1767) 558
- Tarwid Antoni Marcinowicz, szl. (1767) 558
- Tarwid (z Mycka Tarwid) Dominik, szl. (1774) 88
- Tarwid Dominik Hieronim Jakubowicz, szl. (1767) 558
- Tarwid Franciszek, szl. (1774) 88
- Tarwid (z Mycka Tarwid) Franciszek, szl. (1774) 88
- Tarwid Franciszek, szl. (1775) 48, 557
- Tarwid Franciszek Marcinowicz, szl. (1767) 558
- Tarwid (z Mycka Tarwid) Hieronim, szl. (1774) 88
- Tarwid Jan, szl. (1767) 558
- Tarwid (z Mycka Tarwid) Jan, szl. (1774) 88
- Tarwid Jan, szl. (1775) 48, 557
- Tarwid Jan Jakubowicz, szl. (1767) 558
- Tarwid Jan Kazimierzowicz, szl. (1767) 558
- Tarwid Jan Piotr Marcinowicz, szl. (1767) 558
- Tarwid (z Mycka Tarwid) Józef, szl. (1774) 88
- Tarwid Józef Marcinowicz, szl. (1767) 558
- Tarwid Michał, szl. (1774) 88
- Tarwid (z Mycka Tarwid) Michał, szl. (1774) 88
- Tarwid (z Mycka Tarwid) Piotr, szl. (1774) 88
- Tarwid (Tarwida, Torwid Łosiatyński) Piotr, szl. (1772) 59, 60
- Tarwid Stanisław, szl. (1774) 88
- Tarwid (z Mycka Tarwid) Szymon, strażnik orszański (XVIII w.) 559
- Tarwid Wincenty, szl. (1775) 48, 557
- Tarwid (z Mycka Tarwid) Wincenty, szl. (1774) 88
- Taubowie (Taube), rodzina 435
- Tedwen, rodzina 435
- Telegin, major rosyjski (1764) 171
- Tetsch Christophorus Ludovicus, kurlandzki adwokat (XVIII w.) 346
- Thal Andryss, stangret w dobrach rodziny von der Mohl, człowiek wolny z Estonii (1774) 531
- Thomasiewicz Bogusław zob. Tomaszewicz Bogusław
- Thomaszewicz Antoni Kazimierz zob. Tomaszewicz Antoni Kazimierz
- Thomaszewicz Bogusław zob. Tomaszewicz Bogusław
- Thomaszewicz Elżbieta (Elisabeth) (von der Mohl) zob. Mohl (von der Mohl) Elżbieta (Elisabeth) (Tomaszewicz)
- Thomaszewicz Stanisław zob. Tomaszewicz Stanisław
- Thomaszewicz Zygmunt zob. Tomaszewicz Zygmunt Dunin (Monko)
- Tołoczko Jan (Iwan), polski szl. (1764) 34, 141, 170, 171
- Tołwiński Jan, sługa (?) Felicjana Ryka, chorążego inflanckiego 78

- Tomaszewicz (Thomaszewicz) Antoni Kazimierz, strażnik brasławski, wice-marszałek kaptura pow. wiłkomierskiego (1764) 517
- Tomaszewicz (Thomasiewicz, Thomaszewicz) Bogusław, skarbnik wiłkomierski (1764–1768), superintendent komór celnych dyneburskich (1764) 176, 179, 182, 201, 291
- Tomaszewicz (Thomaszewicz) Elżbieta (Elisabeth) (von der Mohl) zob. Mohl (von der Mohl) Elżbieta (Elisabeth) (Tomaszewicz)
- Tomaszewicz (Thomaszewicz) Stanisław, sługa Józefa Brzezińskiego, korniuszego inflanckiego 286
- Tomaszewicz (Dunin Thomaszewicz, Monko Thomaszewicz) Zygmunt, podstoli czernihowski (1763–1791), komisarz skarbowy Wielkiego Księstwa Litewskiego (1768–1772) 42, 153, 290, 298, 299, 313, 314, 316, 320, 382, 383
- Torwid, Torwid Łosiatyński zob. Tarwid (Torwid) h. Łosiatyński
- Trapszewicz Andrzej, ziemianin pow. brasławskiego (1589) 62
- Trojanowscy h. Szaskiewicz z odmianą, rodzina neoficka 120
- Truchnowski Franciszek, rotmistrz pow. pińskiego, superintendent komory spławnej dyneburskiej cła starego (1765) 144, 228
- Tryzna, szl. lub bojar (1764) 204
- Tryzna Mikołaj (zm. 1640), podskarbi wielki litewski (od 1635) 475, 476
- Tułowski Michał, dzierżawca dóbr szl. w woj. inflanckim (1765) 214
- Turczynowicz Józef, pisarz ceł komór dyneburskich (1765) 142, 202
- Turczynowicz Mateusz, sługa Ewy z Felkierzambów Sielickiej (1765) 203
- Turkowski, karczmarz w dobrach warclańskich (1771) 324
Turkowski Tadeusz 25, 217
- Tyesenhausen Ewald Magnus de, świadek (1766) 51
- Tyrewicz Jakub, człowiek wolny (szl.?) (1774) 101
- Tyszkiewicz Aleksander (1748–1775), ciwun wileński (1761), oboźny wielki litewski (1773), pisarz wielki litewski (1774) 106
- Tyzenhauz, rodzina 435
- Tyzenhauz Teresa zob. Oskierka Teresa z Tyzenhauzów
- Tyzenhauzówna zob. Korn (Korń) (Tyzenhauzówna)

U

- Ułasewicz (Stogniew Ułasewicz), rodzina 69
- Ułasewicz (Stogniew Ułasewicz) Aleksander, rotmistrz w pułku kozackim wojsk litewskich (1695) 69
- Ułasewicz (Stogniew Ułasewicz) Michał, szl. 69
- Ułasewicz Piotr, szl. (1773) 69
- Ungern-Sternberg Katarzyna Agata (Katharine Agathe) von zob. Felkierzamb (von Fölkersam) Katarzyna Agata (Katharine Agathe) (von Ungern-Sternberg)
- Ungern-Sternberg zu Birkas Rudolf Freiherr v.* 136
- Urban Waclaw* 138
- Urbanavičius Agnius* 19, 138
- Urbanowicz Tadeusz, szl. (?) (1775) 107, 161, 551, 552

- Uruski Seweryn hr.* 57, 64–66, 68, 138, 213–215, 387, 424, 427, 429, 437, 443, 464, 469–475, 483, 485, 487, 488, 494, 495, 497, 498, 501–503, 505, 507, 509–511, 518, 527, 531–534, 544, 545, 558
- Urwanowicz Jerzy* 127
- Usyman, rodzina, poddani kastyrcy 144, 254, 255, 257
- Usyman (Us(s)ynian, Ussyniń) Antoni, były poddany kastyrcy (1764–1766) 145, 254, 255, 257–259
- Usyman Michał, były poddany kastyrcy (1766) 254, 255
- Usyman Stanisław, były poddany kastyrcy (1766) 254, 255
- Usyman Szymon (Symon), były poddany kastyrcy (1766) 254, 255
- Usyman Wilim, poddany kastyrcy (XVIII w.) 254, 258
- Uszaccy (Uszadcscy) h. Baran, rodzina 50, 120
- Uszacki Andrzej, szl. (XVII w.), syn Hrehorego 50
- Uszacki Antoni, szl. (1764?) 50
- Uszacki Hrehory, szl. (XVII w.) 50
- Uszacki Jan, szl. (1764?) 50
- Uszacki Jozafat, szl. (1764?) 50
- Uszacki Kacper (Kasper), szl. (XVII w.), syn Hrehorego 50
- Uszacki Stefan, szl. (XVII w.), syn Hrehorego 50
- Uszadcscy h. Baran, rodzina zob. Uszaccy
- V**
- Vietynghof nominatus Scheel Gerhardus Dietericus, świadek (1766) 51
- Voel(c)kersamb von zob. Felkierzamb
- Voelckersamb Ewa von zob. Sielicka (Siellicka) Ewa z Felkierzambów
- W**
- Wahl (Wahlen, von der Wahlen a. Brucken) Konstancja Urszula zob. Korff
- Konstancja Urszula z Wahlów
- Wahlen a. Brucken (Wahl, Wahlen de, Wal(l)) von der, rodzina 328, 435
- Walbeck Anna von zob. Mohl (von der Mohl) Anna (von Walbeck, Wolbeckówna, de Wolbock)
- Walczak Wojciech* 124, 130–132, 136
- Walden (de Walden, von Walden, Waldyn) h. własnego, rodzina 44, 70, 120, 157, 440–442, 501, 507, 524
- Walden (Waldenówna, Waldyn) von, żona Aleksandra (lub Jana?) Stankiewiczza 524
- Walden Antoni, komisarz prowincji dźwińskiej (1773) 253, 299, 405
- Walden Franciszek, szl. (1773) 70
- Walden Franciszek, rotmistrz inflancki (1766–1771) 104, 253, 323
- Walden Franciszek, rotmistrzowicz inflancki (1742–1773), syn Jana 180, 182, 197, 232, 315, 317, 420, 524
- Walden (Waldyn) Jan, rotmistrz inflancki (1742–1775) 70, 170, 232, 253, 263, 291, 315, 317, 320, 322, 420, 440–442, 524
- Walden (Waldyn) Jan, rotmistrzowicz inflancki (1742–1773), syn Jana 70, 180, 197, 200, 440, 524
- Walden (de Walden, Wollten) Jan, szl. (XVII w.), syn Wilhelma 441
- Walden Józef, szl. (1773) 70
- Walden Józef, rotmistrzowicz inflancki (1742–1773), syn Jana 253, 420, 440, 524
- Walden (Waldyn) Ludwik, rotmistrzowicz inflancki (1742), syn Jana 524
- Walden Ludwik, szl. (1764–1766) 180, 253

- Walden (Waldyn) Michał, rotmistrzowicz inflancki (1742), syn Jana 524
- Walden (von Walden, Waldyn) Michał (zm. 1787), łowczy inflancki (1746?–1754?), instygator inflancki (1748?–1766), rotmistrz inflancki (1764–1766), sędzia kapturowy Księstwa Inflanckiego (1764), krajczy inflancki (1766–1787) 39, 70, 93, 169, 173, 179, 197, 200, 217, 232, 253, 263, 276, 420, 440–442
- Walden (de Walden, Wollten) Tilman (Tylman), szl. (XVII w.), syn Wilhelma 441
- Walden (de Walden, Wollten) Wilhelm, szl. (XVII w.), syn Wilhelma 441
- Waldyn zob. Walden
- Walewski Władysław* 137
- Wal(l) zob. Wahlen a. Brucken
- Wal(l) Konstancja Urszula zob. Korff
Konstancja Urszula z Wahlów
- Walter Adam, człowiek wolny zam. w dobrach rodziny von der Mohl (1774), syn Andrzeja 532
- Walter Andrzej, człowiek wolny zam. najpierw w dobrach Zyberków (1755), a potem u rodziny von der Mohl (1774) 532
- Walter Jerzy, człowiek wolny zam. w dobrach rodziny von der Mohl (1774), syn Andrzeja 532
- Warecki Stanisław, sekretarz Jozafata Zyberka (1771), komisarz magazynowy (1772), regent podkomorski inflancki (1772–1775) 42, 75, 153, 313, 316, 318, 381, 382, 416, 544
- Warwicki, kapitan (wojsk koronnych?) (XVII w.) 424
- Wasilewscy h. Drzewica, rodzina 105, 121
- Wasilewski Antoni, szl. (1775), syn Jana 105
- Wasilewski Grzegorz, szl. (1775), syn Jana 105
- Wasilewski Jan, człowiek wolny (szl.?) (1774) 101
- Wasilewski Jan, szl. (1775) 105
- Wasilewski Michał, szl. (XVIII w.) 105
- Wasilewski Tadeusz* 476
- Wawrzeccy h. Kroje, rodzina 115
- Wawrzecki (z Krzetuszewa Wawrzecki) Jan, sędzia grodzki brasławski (1767) 274–276
- Wawrzecki (z Krzetuszewa Wawrzeczki, z Skrzetuszewa Wawrzecki) Stanisław, sędzia ziemski brasławski (1767–1771) 275, 277, 315, 317, 319, 323
- Wawrzecki Tadeusz, wojski brasławski, konfederat (1771) 150, 346, 347
- Wehler Hans Ulrich* 134
- Weikert-Girgensohn Sigrid* 124
- Wereszczyńscy (Wereszczynscy, Wereszczyńscy, Wereszczynscy) h. Korczak, rodzina 44, 71, 115, 121, 158, 448, 449
- Wereszczyńska (Wereszczynska) (Paroska) zob. Paroska
- Wereszczyńska (Wereszczynska) (Sosnowska z Sosnowicy) zob. Sosnowska z Sosnowicy
- Wereszczyńska (Wereszczynska) Anna z Jarowskich, rzekoma żona Andrzeja (Andruszki), podsędka chełmskiego (XVI w.) 449
- Wereszczyńska (Wereszczynska) Anna Gertruda z Manteuffłów, żona (od 1729) Józefa Wereszczyńskiego (Wereszczynskiego), stolnika starodubowskiego 449

- Wereszczyńska (Wereszczynska) (Kunicka) zob. Kunicka
- Wereszczyńska (Wereszczynska) Marusia (wzm. 1520–1539), córka Fiodora, żona Fiedora-Chwieczala z Sosnowicy, a potem Ostapki z Sosnowicy 448
- Wereszczyńska Nastazja ze Stawu zob. Nastazja ze Stawu
- Wereszczyńska (Wereszczynska) Zofia zob. Karnicka Zofia (Wereszczynska, Wereszczyńska)
- Wereszczyński (Wereszczynski) Andrzej vel Andruszko (Jędrzej) (wzm. 1526–1571), szl., syn Fiodora, według Niesieckiego najpierw komornik ziemski chełmski, a potem podsedek chełmski 448, 449
- Wereszczyński (Wereszczynski) Fiodor (Fiedor), szl. (wzm. 1510–1539) 448, 449
- Wereszczyński (Wereszczynski) Jan, skarbnik chełmski (XVIII w.), według Niesieckiego syn Wiktoryna (Wiktora vel Ludwika Wiktoryna) Wereszczyńskiego (Wereszczynskiego), kasztelana lubelskiego 449
- Wereszczyński (Wereszczynski) Jan, szl., syn Zygmunta 449
- Wereszczyński (Wereszczynski) Józef, kapitan JKM, stolnik starodubowski (XVIII w.) 449
- Wereszczyński (Wereszczynski) Józef (1530–1598), opat sieciechowski (od 1581), biskup kijowski (od 1592) 449
- Wereszczyński (Wereszczynski) Józef, podsedek chełmski (XVIII w.), według Niesieckiego syn Wiktoryna (Wiktora vel Ludwika Wiktoryna) Wereszczyńskiego (Wereszczynskiego), kasztelana lubelskiego 449
- Wereszczyński (Wereszczynski) Józef Rafał (1749–?), starosta kurklecki (kurklewski), starosta upicki (1776–1794) 448
- Wereszczyński (Wereszczynski) Krzysztof, starościc kurklecki (kurklewski), podczaszy upicki (1788) 448
- Wereszczyński (Wereszczynski, Wereszczynski) Ludwik (zm. po 3 VII 1774), chorąży JKM (1745–1774), chorąży inflancki (1770) 90–92, 153, 216, 295, 448, 450
- Wereszczyński (Wereszczynski, Wereszczynski) Ludwik, sędzic grodzki inflancki (1772), zapewne syn Stanisława 384, 385
- Wereszczyński (Wereszczynski, Wereszczynski) Stanisław (zm. 1779), sędzia kapturowy Księstwa Inflanckiego (1764), sędzia grodzki inflancki (1765–1778), starosta błandziejewski (błandziewski) (1764–1765) 90, 169, 173, 179, 181, 194, 197, 199, 216, 222, 232, 263, 275, 277, 385, 448
- Wereszczyński (Wereszczynski) Stanisław, szl., syn Zygmunta 449
- Wereszczyński (Wereszczynski) Tomasz zwany Wasylem (wzm. 1546), syn Fiodora 448
- Wereszczyński (Wereszczynski) Wiktoryn (Wiktor) (Ludwik Wiktoryn) (zm. przed 21 VII 1762), stolnik krasnostawski (1736–1746), sędzia grodzki chełmski (1746–1754), kasztelan lubelski (1754–1762) 449
- Wereszczyński (Wereszczynski) Zygmunt (wzm. 1540–1542), syn Fiodora, według Niesieckiego syn pod-

- sędka chełmskiego Jędrzeja (Andrzeja) i Paroskiej 448, 449
- Werzykowski (Długosz Werzykowski) Ignacy zob. Wyrzykowski Ignacy
- Wesler, rodzina 435
- Weys, obersztajtmat wojsk rosyjskich, protoplasta rodziny Wielemsónów 85
- Weyszenhoff (Weiss, Weyss, Weysen-Weysszenhoff) h. Łabędź, rodzina 46, 75, 115, 121, 139, 159, 488–491, 493
- Weyszenhoff (Weyss) Elżbieta z Bałasz-kowskich, żona Jerzego Weyszenhoffa (Weysa) (XVII w.) 489, 490
- Weyszenhoff Elżbieta (Halszka) z Sielickich, żona (od 1704) Michała Weyszenhoffa, strażnika inflanckiego 490
- Weyszenhoff (Weyszenhoff) Weyszenhow) Jan (1727? – przed 23 XII 1786), koniuszy inflancki (1754–1765), sędzia kapturowy Księstwa Inflanckiego (1764), sędzia ziemski inflancki (1765–1786, od 1772 sędzia ziemski prowincj dźwińskiej), starosta adzelski (1760–1764) 37, 40, 173, 179, 181, 194, 197, 198, 208, 210, 215, 221, 232, 252, 263, 275, 277, 314, 317, 319, 322, 384, 393, 402, 420, 440, 446, 448, 450, 454–456, 458, 463, 466, 468, 480, 489, 492, 493, 502, 505, 509
- Weyszenhoff Jan (1774–1848), żołnierz (generał dywizji), pamiętnikarz, właściciel Samokłesk 139
- Weyszenhoff (Weyss) Jan Walerian (około 1650–1715), dworzanin skarbowy, syn Jerzego 489, 490
- Weyszenhoff (Weyss) Jerzy, szl. (XVII w.) 489, 490
- Weyszenhoff Józef* 25, 139, 412, 489–493
- Weyszenhoff (Weyszenhoff) Józef Antoni (około 1705–1778), cześnik inflancki (1744 (1746?)–1766), podczaszy inflancki (1766–1770), podstoli inflancki (1770–1778), starosta adzelski (około 1737–1760) 168, 196, 199, 218, 222, 319, 489, 491, 493
- Weyszenhoff (Weyss) Michał (około 1680–1737), strażnik smoleński, strażnik inflancki (1703–1730/1737) 490, 491
- Weyszenhoff (Weyszenhoff) Weyszenhow) Michał Jan (około 1715–1789), dworzanin skarbowy (1753), pisarz grodzki inflancki (1756–1789), podkomorzy JKM (1780) 100, 168, 178, 180, 182, 194, 196, 199, 218, 221, 224, 232, 252, 263, 275, 277, 291, 299, 312, 314, 317, 320, 322, 489, 491–493
- Weyszenhoff Mikołaj Ludwik (zm. 1754 lub 1755), rzekomy strażnik inflancki (1750) 491
- Weysyn (Weysym) Antoniewicz (Antonowicz) zob. Antoniewicz (Weysym (Weysyn) Antoniewicz, Weysym (Weysyn) Antonowicz)
- Wićko Dźmityr* 139, 481
- Wieczorek Agnieszka* 139, 433
- Wielemsón (Wilimusun, von Wil(l)ems(s)en) h. własnego, rodzina 85, 115, 121
- Wielemsón (Wiellemesen) Gabriel Magnus, szl. „szotlanski” (1679) 85
- Wielemsón (Wilemsón, Wilimusun, Wil(l)ems(s)en) Jan, chorąży JKM (1770–1771) 149, 328, 331, 335–337

- Wielemson (von Willemssen) Jan Dietrich (Dydrych, Teodoryk), szl. (1773) 85
- Wielemson (von Willemssen) Jan Eberhard, szl. (1773) 85
- (Wielemson) Weys, oberszteljnät wojsk rosyjskich, protoplasta rodziny zob. Weys
- Wieliczko Jozafat Antoni, namiestnik i regent grodzki inflancki (1764–1772), regent kapturowy Księstwa Inflanckiego (1764) 170, 179, 182, 184, 203, 205, 206, 214, 233, 252, 275, 277, 278, 291, 292, 295, 296, 300, 303, 306, 308–310, 312, 313, 315, 322, 323, 341, 360, 384, 387, 495
- Wielożyńscy h. Szeliga z odmianą, rodzina 63, 115, 121
- Wielzynski Michał, sługa Konstantego Ludwika Platera, wojewody mściławskiego (1764) 170
- Wierzchoślawski Szczepan* 136
- Wigant, rodzina 435
- Wilczewski Józef (około 1700 – przed 20 VIII 1779), podkomorzy wiski (1766), kasztelan podlaski (od 1771) 233
- Wilimuson zob. Wielemson
- Wilkiewicz Jan Józef, ks., komendantz rzeżycki (1761) 217
- Wil(l)ems(s)en von zob. Wielemson
- Wil(l)ems(s)en Jan zob. Wielemson
- Jan
- Wincenty à Paulo, święty 16
- Wissunówna (Wisunowna) Gertruda zob. Korn (Korn) Gertruda (Wissunówna, Wisunowna)
- Wiśniewski Tomasz* 10
- Wiśniowiecki Michał Korybut zob. Michał Korybut Wiśniowiecki
- Witanowie, rodzina 435
- Witold Kiejstutowicz (1354/1355–1430), wielki książę litewski (1401–1430) 48, 502, 523
- Witt, kupiec krasławski (1771) 151, 357, 358
- Witten Anna Maria von zob. Stichhorst Anna Maria von
- Witten Ulrych, szl. (?) (1769) 147, 304
- Władysław II Jagiełło (około 1352/1362–1434), wielki książę litewski (1377–1381, 1382–1401), najwyższy książę litewski (1401–1434), król Polski (1386–1434) 429
- Władysław IV Waza (1595–1648), król Polski i wielki książę litewski (1632–1648) 50, 52, 62, 424, 453, 455, 459, 472, 475–477, 498, 517, 520, 521, 523
- Włodarski Aleksander* 138
- Wojnowscy zob. Woynowsy
- Wolbekówna (Wolbock de) Anna zob. Mohl (von der Mohl) Anna (von Walbeck, Wolbekówna)
- Woldt Wilhelm (zm. 1624), pastor 441
- Wollten Jan zob. Walden Jan
- Wollten Tilman (Tylman) zob. Walden Tilman (Tylman)
- Wollten Wilhelm zob. Walden Wilhelm
- Wolscy h. Rola, rodzina neoficka 99, 115, 121
- Wolski Józef, szl. neofita (1756–1774) 98
- Wołk (Łaniewski Wołk) Jan, rotmistrz orszański (1765), superintendent komór lądowych Rzeczypospolitej (inflanckich / kryżborskich) (1765), regent Trybunału Głównego Wiel-

- kiego Księstwa Litewskiego (1769) 143, 144, 224–228, 308–310
- Wołowicz Marcyan Dominik (zm. 1712), pisarz wielki litewski (1701–1703), marszałek wielki litewski (1704) 250
- Wołodkowicz, sędzia ziemski miński (XVIII w.) 541
- Wołosowsy h. Kotwica, rodzina 67, 115, 121, 412, 430
- Wołosowska zob. Korn (Korní) (Wołosowska)
- Wołosowska Joanna Kassianowiczówna, rotmistrzowa inflancka (1765) 213
- Wołosowska Krystyna z Szumanów zob. Żebrowska Krystyna z Szumanów (*primo voto* Wołosowska)
- Wołosowski Bogdan (Bohdan), rotmistrz inflancki (1775), zapewne syn Józefa Zuba Wołosowskiego, rotmistrza inflanckiego 213, 420
- Wołosowski (Zub Wołosowski) Józef (zm. przed 1761?), rotmistrz inflancki, starosta krasnowski 213
- Wołosowski Konstanty, zapewne syn Józefa Zuba Wołosowskiego, rotmistrza inflanckiego 213
- Wołoszowscy (Wołosowsy) h. Wolf (Wolff), rodzina (używająca także przybranego nazwiska Szafirowscy) 67, 157, 431, 432
- Wołoszowski (Wołosowski, Wołoszewski) Antoni, szl. (1772) 66, 67, 157, 430–432
- Wołoszowski Stefan, szl., używający nazwiska Szafirowski (1772) 431
- Wołoszowski Stefan Kazimierz, poseł z Inflant na sejm (1648) 67, 430, 432
- Wołoszowski Wincenty, szl. z pow. orszańskiego, protoplasta rodziny, używający też przybranego nazwiska Szafirowski 67, 431
- Wosben (Wosbeyin, Wossben) Karol, stolnik parnawski (1767–1774?) 90
- Woyciechowski Hrehory, starosta kamieniecki (1753) 65
- Woynowsy (Wojnowscy) h. Ostoja, rodzina 53, 97, 114, 115, 121
- Woynowski (z Woyna Woynowski) Franciszek Krzysztofowicz, szl. (1774) 97
- Woynowski (Ostoja Woynowski) Jakub, szl., protoplasta rodziny 53
- Woynowski (z Woyna Woynowski) Jan Krzysztofowicz, szl. (1774) 97
- Woynowski (z Woyna Woynowski) Jan Michałowicz, szl. z pow. wiłkomierskiego (1774) 97
- Woynowski (z Woyna Woynowski) Jerzy Krzysztofowicz, szl. (1774) 97
- Woynowski (Ostoja Woynowski) Józef, szl. (1772–1773) 53
- Woynowski (z Woyna Woynowski) Józef Krzysztofowicz, szl. (1774) 97
- Woynowski (z Woyna Woynowski) Tomasz Janowicz, szl. (1774) 97
- Wróblewscy h. Ślepowron, rodzina 106, 109, 115, 121
- Wróblewski Benedykt, szl. (1775), syn Jakuba 109
- Wróblewski Jakub, szl. (1775) 109
- Wróblewski (z Wróblewa Wróblewski) Jakub Mikołajewicz, szl. (1712) 107
- Wróblewski Jan, szl. (1775) 109
- Wróblewski (z Wróblewa Wróblewski) Jan Mikołajewicz, szl. (1712) 107
- Wróblewski (z Wróblewa Wróblewski) Jerzy, rzekomy porucznik wojsk

- polskich (litewskich?) (1773–1775) 106
 Wróblewski Józef, szl. (1775) 109
 Wróblewski Ludwik, szl. (1775), syn Jakuba 109
 Wróblewski (z Wróblewa Wróblewski) Michał Mikołajewicz, szl. (1712) 107
 Wróblewski (z Wróblewa Wróblewski) Mikołaj Stanisławowicz (zm. przed 20 IV 1712), szl. 107
 Wróblewski Tomasz, szl. (1775), syn Jakuba 109
 Wróblewski Wincenty, szl. (1775), syn Jakuba 109
 Wulf, rodzina 435
 Wychowski, szl. z woj. połockiego 59
 Wyleżyńscy h. Trzaska (Lubiewa), rodzina 63
 Wyleżyński Jan, szl. (1772) 63
 Wyleżyński Marcin, polski szl., żołnierz (1602–1603) 62, 63
Wyrozumski Jerzy 123
 Wyrzykowski (Długosz Wyrzykowski, Werzykowski) Ignacy, komornik włkomierski (1768), geometra królewski (1768) 35, 41, 146, 296–298
Wyszomirska Monika 139
 Wyszyński (Wyszinski) Szymon, szl. (1763) 49, 52, 156, 423, 424
- Z**
- Zabięło, rodzina 131
 Zabłoccy h. Łada, rodzina 77
 Zabłocki Jakub, szl. (1773) 77
 Zabłocki Jan, szl. z pow. włkomierskiego, protoplasta rodziny 77
 Zabokrzycka Aleksandra zob. Moryson Aleksandra (Zabokrzycka)
 Zaborowski Piotr, szl., dzierżawca w dobrach Hylzenów (1775) 550
 Zacharewicz Jan, sługa Felicjana Ryka (1767) 273, 276
 Zacharów Juda, sługa Jana Jędrzeja Borchy (1769) 302
 Zahorski Marcin, wolny dzierżawca gruntu w dobrach Wyping (1774) 92, 93
 Zahorski Mikołaj, wolny dzierżawca gruntu w dobrach Wyping, przybysz z Krakowskiego 93
Zajas Krzysztof 134, 139
 Zamoyska Anna Franciszka z Gnińskich (zm. 1704), podskarbina wielka koronna 433
 Zamoyski Andrzej (Jędrzej) Hieronim Franciszek (1716–1792), wojewoda inowrocławski (1757–1764), kanclerz wielki koronny (1764–1767) 188, 206, 207, 209, 224, 242
Zaneriba Ira 122
 Zapanowscy, rodzina 90
 Zapanowski Franciszek, człowiek wolny (1774), syn Ludwika 90
 Zapanowski Józef, człowiek wolny (1774), syn Ludwika 90
 Zapanowski Kazimierz, człowiek wolny (1774), syn Ludwika 90
 Zapanowski (Zupanowski) Ludwik, sługa szl., człowiek wolny (1774) 90
 Zapolski de Żur, major w służbie rosyjskiej (1770) 379
 Zarakowscy h. Dębicz, rodzina 114, 121
 Zaremba h. Zaremba, rodzina 73, 115, 121
 Zaremba (z Kalinowej (Kalinowa, Kalinowy) Zaręba, Zaremba) Felicjan Mikołaj (zm. po 12 II 1773?), szambelan królewski, podczaszy czernichowski (1753–1773), syn Jana 73, 90, 169, 219

- Zaremba Jan, szl., syn Konstantego 73
 Zaremba Konstanty, syn Stanisława, szl. 73
 Zaremba Stanisław, szl. 73
 Zaręba Felicjan Mikołaj zob. Zaremba Felicjan Mikołaj
 Zas(s) (Sass, Saß), rodzina 52, 435
 Zass (Sass, von Sass, Zas) Jan Teofil (Teofil) (1711–1778), starosta pruselski (1764–1765), wicemarszałek sądu kapturowego Księstwa Inflanckiego (1764) 169, 173, 178, 181, 196, 199, 212
 Zdanko Piotr, burmistrz Newła (1764) 172
 Zdanowscy h. Pomian, rodzina 115, 121, 525
 Zdanowski Fabian, szl. (1773) 525
 Zdanowski Franciszek, szl. (1773), syn Gabriela 525
 Zdanowski Franciszek, szl. zam. w dobrach Newlany (1773) 525
 Zdanowski Gabriel, szl. (1773) 525
 Zdanowski Jan, szl. (1773), syn Gabriela 525
 Zdanowski Jerzy, szl. zam. w dobrach Pustyń (1773) 525
 Zdanowski Józef (Józef Franciszek?), szl. (1773), syn Gabriela 525
 Zdanowski Piotr, szl. zam. w dobrach Dagda (1773) 525
 Zdanowicz Stepan, sekretarz w służbie rosyjskiej (1772) 398
 Zdrodowski (Zdradowski) Ksawery (Xawery, Xawier), szl. (1773) 439, 441, 451
 Zedler Johann Heinrich (1706–1751), encyklopedysta, wydawca 47, 75, 139, 470, 508, 515, 535
 Zedlitz-Neukirch Freiherr L. v. 135
 Zeifertt zob. Zeyfert
 Zeile Pēteris 24, 139
 Zemł(ł)a Jerzy Wawrzyniec (zm. 1701), podstoli oszmiański (1674), pisarz skarbowy litewski (1674–1676), podkomorzy oszmiański (1689), koniuszy wileński (około 1690–1700) 489
 Zewelanka Katarzyna, żona Jana Budrewicza (1666) (wcześniej Janowa Szawelska lub Szewelska) 79
 Zeyfert (Zeifertt) h. Kotwica (Stumberg, Sztumberk), rodzina 59, 88, 112, 115, 121, 549
 Zeyfert (Zeifertt) Bazyli, szl. (1774) 88, 112
 Zeyfert (Zeifertt) Hieronim, szl. (1774) 88, 112
 Zeyfert (Zeifertt) Ignacy, szl. (1774) 88, 112
 Zeyfert (Zeifertt) Jan, szl. (1774) 88, 112
 Zeyfert Józef, szl. niemiecki, protopłasta rodziny 59
 Zeyfert (Zeifertt) Konstanty, szl. (1772–1782) 59, 88, 112
 Zeyfert (Zeifertt) Piotr, szl. (1774) 88, 112
 Zeyfert (Zeifertt) Stefan, szl. (1774) 88, 112
 Zeyfert (Zeyfertt) Stefan, szl., dzierżawca w dobrach Jasza Dolna (1775) 549
 Zdanowscy h. Pomian, rodzina 80
 Zdanowski Fabian, szl. (1773), syn Gabriela 80
 Zdanowski Franciszek, szl. (1773) 80
 Zdanowski Franciszek, szl. (1773), syn Gabriela 80
 Zdanowski Gabriel, szl. (1773) 80
 Zdanowski Jan, szl. (1773), syn Gabriela 80

- Zdanowski Jerzy, szl. (1773) 80
- Zdanowski Józef, szl. (1773), syn Gabriela 80
- Zdanowski (Pomian Zdanowski) Michał, szl. z pow. wilkomierskiego (1773) 80
- Zdanowski Piotr, szl. (1773) 80
- Zgajewscy zob. Gajewscy (z Gajewscy, Zgaiewscy, Zgajewscy)
- Zgajewski Wawrzyniec zob. Gajewski (z Gajewski, Zgajewski) Wawrzyniec
- Zgorzelski Rafał* 139, 326
- Zielińska Teresa* 23, 138, 140
- Zielińska Zofia* 8, 23, 24, 104, 140, 211, 212, 356, 439, 533
- Zienkowska Krystyna* 348
- Ziółek Ewa M.* 133
- Ziółek Jan* 133
- Zirin(i) zob. Szyryn
- Zuzańscy h. Żukowski z odmianą, rodzina neoficka 97, 115, 121
- Zuzański (Zuzanski, Zuzenski) Jan, szl. neofita (1758–1774) 97
- Zwierzykowski Michał* 139
- Zwidzan Andrzej (zm. 4 V 1771), stangret w służbie Korffów z Kryzborka 332, 334
- Zyberk (Sieberg zu Wischling, Zyberg, z Wiszlinga Zyberk) h. własnego, rodzina 12, 22–24, 75, 115, 121, 191, 213, 246, 283, 305, 363, 366, 435, 467, 532
- Zyberk (Sieberg zu Wischling, Zyberg, z Wiszlinga (Wyszlinga) Zyberk) Jan Kazimierz (zm. po 1790), chorąży inflancki (1775–1780), starosta rakanciski (1764–1771), starosta ławaryski (1765–1771), asesor sądów zadwornych litewskich (1766), konfederat barski 12, 150, 151, 169, 184, 196, 199, 212, 252, 253, 291, 299, 315, 317, 320, 322, 349, 351, 355–358, 363, 365–367, 391
- Zyberk (Sieberg zu Wischling, Zyberg, z Wiszlinga (Wyszlinga) Zyberk) Jan Tadeusz (zm. 1806), pułkownik JKM (1764), chorąży inflancki (1765–1766), podkomorzy inflancki (1766–1775), wojewoda inflancki (1775–1778), wojewoda brzeski litewski (1778), starosta bolnicki (1764–1765) 39, 40, 143, 195, 196, 198, 210, 221, 231, 252, 274, 277, 299, 314, 316, 319, 321
- Zyberk (Sieberg zu Wischling, Zyberg, z Wiszlinga (Wyszlinga) Zyberk) Jozafat (zm. 1776), marszałek sądu kapturowego Księstwa Inflanckiego (1764), marszałek konfederacki Księstwa Inflanckiego (1764–1766), kasztelan inflancki (1767–1769), wojewoda inflancki (1769–1775), starosta onikszyński (oniksztański) (1763–1773), starosta bolnicki (1755–1773), starosta talicki (1755) 12, 75, 147, 148, 153, 168, 173, 175, 178, 180, 181, 184, 188, 191, 194–196, 198, 199, 211, 213, 214, 231, 233, 246, 248, 252, 263, 283, 291, 292, 294, 298, 300, 304, 305, 312–314, 316, 318, 319, 321, 325, 327, 381, 382, 384–386, 467, 478, 532, 541
- Zyberk (Sieberg zu Wischling, Zyberg, z Wiszlinga (Wyszlinga) Zyberk) Józef Stanisław (Stanisław Józef) (zm. między 13 a 22 IV 1816), szambelan JKM (1764), podkomorzy inflancki (od 1775), starosta talicki (1764–1775), syn Jozafata 75, 169, 179, 181, 195, 196, 212, 252, 275, 277, 314, 317, 319, 322, 420, 541

- Zyberk (Sieberg zu Wischling, Zyberg, z Wiszlinga (Wyszlinga) Zyberk) Ludwika zob. Borch (von der Borch) Ludwika z Zyberków
- Zyberk Magdalena (Budberkówna, von Budberg Bönningshausen), żona Jozafata Zyberka, kasztelana, a potem wojewody inflanckiego 467
- Zygier(n) Korn von zob. Korn (Korn)
- Zygmunt II August (1520–1572), król Polski (od 1530, do 1548 koregent) i wielki książę litewski (od 1529, do 1548 koregent) 33, 166, 189, 193, 274, 280, 281, 294, 318, 451, 464, 536
- Zygmunt III Waza (1566–1632), król Polski i wielki książę litewski (1587–1632) 22, 55, 62–64, 72, 88, 104, 441, 443, 451, 453, 456, 458, 471, 509, 516, 523, 540
- Ż**
- Żaba Borys, starosta dyneburski (1579) 455
- Żabicki (Zabicki) Michał (zm. po 6 II 1771), stolnik czernihowski (1764–1771), podstarości lucyński 142, 180, 182, 183, 219, 253, 291, 320
- Żagiel Tadeusz, cześnik wilkomierski (1768–1773) 82, 83
- Żarden Kasyn (Kasper), dworzanin skarbowy (1638) 476
- Żardynówna zob. Szadurska (Żardynówna)
- Żartkiewicz Tomasz, szl. (?) (1742) 524
- Żebrowscy h. Jasieńczyk, rodzina 115, 121, 446
- Żebrowska Krystyna z Szumanów (*primo voto* Wołosowska), żona (od 1702) Mikołaja Żebrowskiego 447
- Żebrowski Bartłomiej, szl. z pow. oszmiańskiego 447
- Żebrowski (Zebrowski) Franciszek, łowczyc inflancki (1764–1765), błędnie określanym łowczym inflanckim, sędzia kapturowy Księstwa Inflanckiego (1764), rotmistrz inflancki (1765–1772, po 1772 rotmistrz prowincji dźwińskiej), sędzia ziemski inflancki (1787–1792), syn Mikołaja, łowczego inflanckiego 71, 158, 170, 173, 179, 182, 195, 197, 200, 211, 232, 253, 263, 323, 386, 420, 446, 447
- Żebrowski Mikołaj, łowczy inflancki (1732), syn Bartłomieja 447
- Żebrowski Stanisław, szl. z prowincji połockiej (XVIII w.), syn Mikołaja, łowczego inflanckiego 447
- Żebrowski Tomasz, szl. z pow. oszmiańskiego 447
- Żołkowski (Żotkowski?) Franciszek, pisarz kancelarii ziemskiej prowincjonalnej (1775) 548
- Żołędź (Żoładź) Jakub, strażnik cła przy komorze lądowej inflanckiej w Kryżborku (1772) 387, 388
- Żychliński Teodor 140, 534–538
- Żyd Jakub zob. Jakub Żyd

Pierwszy rozbiór Rzeczypospolitej polsko-litewskiej (1772) był dla większości spośród jej szlacheckich obywateli dużym zaskoczeniem, szczególnie, że państwo pod rządami króla Stanisława Augusta Poniatowskiego (1764–1795) zdawało się wchodzić na drogę reform i pozytywnych zmian. Skutki rozbioru odczuli w największym stopniu mieszkańcy terenów oderwanych przez zaborców.

Prezentowany zbiór materiałów źródłowych pozwala spojrzeć na to zagadnienie z perspektywy zagarniętego przez Rosję w 1772 roku województwa inflanckiego (Księstwa Inflanckiego, czyli dawnych Inflant Polskich; historycznej krainy Łotwy, zwanej Łatgalią). Zbiór zawiera dokumenty ilustrujące życie polityczne i wydarzenia o charakterze publicznym tego pogranicznego województwa w latach poprzedzających pierwszy rozbiór, także w burzliwym okresie konfederacji barskiej. Ukazują one ponadto realizację postanowień traktatu rozbiorowego w praktyce oraz — w lwiej części — jego następstwa dla szlacheckiej społeczności, jej przystosowywanie się do nowej sytuacji politycznej, ustrojowej i zwłaszcza społecznej, z koniecznością udowodnienia swojego szlacheckiego statusu.

Wydane dokumenty pochodzą z lat 1764–1775. Zaczerpnięte zostały z ksiąg grodzkich i ziemskich dyneburskich, przechowywanych aktualnie w Łotewskim Państwowym Archiwum Historycznym w Rydze. Ich publikacja była możliwa dzięki wsparciu Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (nr projektu 1bH 15 0199 83), a także współpracy Wydawnictwa Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk i Towarzystwa Naukowego w Toruniu.

ISBN 978-83-65880-45-1 (IH PAN)

ISBN 978-83-65127-41-9 (TNT)